

Holy Bible

Aionian Edition®

**Gode Ea Sia: Ida:Iwane Gala
Bedamuni Bible
New Testament**

Holy Bible Aionian Edition ®
Gode Ea Sia: Ida:Iwane Gala
Bedamuni Bible
New Testament
Language: Beami
Papua New Guinea

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025
Source text: eBible.org
Source version: 9/10/2025
Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Tom Hoey, 2000

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoa Inc, <https://Nainoa-Inc.signedon.net>
All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Bedamuni at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Bedamuni at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Ma:diu	1
Maga	35
Luge	56
Yone	94
Asunasi Dunu Ilia Hou	122
Louma	161
1 Golidia	180
2 Golidia	197
Gala:isia	208
Efesase	215
Filibai	221
Golosia	226
1 Desalounia	231
2 Desalounia	235
1 Dimodi	237
2 Dimodi	242
Daidase	245
Failimone	247
Hibulu	248
Ya:mese	261
1 Bida	266
2 Bida	271
1 Yone	274
2 Yone	279
3 Yone	280
Yude	281
Wamolegei Sia: Olelesu	283

APPENDIX

- Reader's Guide
- Glossary
- Maps
- Destiny
- Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Yesu E amane sia:i, "Ada! Dia ilia hou gogolema:ne olofoma! Bai ilia hamobe ilia da mae dawa:iwane hamosa!" Louma dadi gagui dunu, ilia da Yesu Ea abula lamusa:, ululuasu.

Luge 23:34

Ma:diu

1 Yesu Gelesu Ea osobo bagade aowalalia fi da hagudu dedei diala. E da Da:ibidi egaga fi dunu amola Da:ibidi da A:ibalaha:me egaga fi dunu. **2** A:ibalaha:me ea fi hamoi ilia dio hagudu dedei diala. A:ibalaha:me, Aisage, Ya:igobe, Yuda amola ea eya huluane. Amalalu, Bilese, Sela (elea eme da Da:ima), Heselone, La:me, Aminida:be, Nazione, Sa:lamone, Boua:se (ea eme da La:iha:be), Oubede (ea:me da Ludi), Yesi, Da:ibidi (Isala:ili hina bagade dunu). **6** Da:ibidi ea fi fa:no lalelegei da agoane diala. Da:ibidi, Soloumane (ea eme da lulaia idua), Lihouboua:me, Abaidia, A:isa, Yehosiefa:de, Yehoula:me, Asaia, Youda:me, A:iha:se, Hesigaia, Ma:na:se, A:imone, Yousaia, Yehoiaqini amola yolalali. Amalalu, Ba:bilone dunu fi da Isala:ili dunu fi amo Ba:bilone sogega mugululi asi. **12** Fa:no agoane, Isala:ili dunu ilia sogega bu fimusua: doaga:le, fi agoane hamoi; - Yehoiaqini, Sia:ladiele, Selababele, Abaiade, Ilaiagime, A:iso, Sa:idoge, A:igime, Ilaiade, Elia:isa, Ma:da:ne, Ya:igobe, Yousefe (Meli egoa). Amalalu, Yesu (Ema da Mesaia Dio asului dagoi) E da lalelegei. **17** Amaiba:le, A:ibalaha:me ea fi ganodini mano lalelegei, amogainini Da:ibidi lalelegeloba, fi 14 hamoi. Da:ibidi ea mano lalelegele, amogainini Isala:ili dunu ilia Ba:bilone sogega mugululi asi fi, 14 eno ba:i. Amalalu, fi 14 eno hamone, Gode Ea Manodafa da lalelegei. **18** Yesu Gelesu Ea lalelegesu eso da agoane dialusu. Ea:me Meli da Yousefe ea mae lale, sia:si esalu. E da dunuma hame fi. Be Gode Ea A:silibu Hadigidafa da ea hagomo ganodini mano hamoiba:le, Meli da abula agui ba:i. **19** Egoa Yousefe da ema asigiba:le, e da Melima, dunu huluane ba:ma:ne, gogosiasu imunu hihi galu. Amaiba:le, e da ea uda wamowane fisidigimusa: dawa:i galu. **20** Be e simasia, Gode Ea a:igele dunu da ema misini, amane sia:i, "Yousefe! Da:ibidi ea mano! Di mae beda:ma! Dia sia:si Meli amo lale, dia diasuga oule masunu da defea. Mano dudubusa ea hagomo ganodini diala da Gode Ea A:silibu amoga hamoi dagoi. **21** E da dunu mano lalelegemu galebe. E da Ea dunu fi ilia wadela:i hou se iasu dabe hamone, ili gaga:mu. Amaiba:le, di Ema Yesu (Gaga:su Dunu) Dio asulima. **22** Amo hou huluane da balofede dunu (Gode Sia: alofesu dunu) ilia musa: sia:i defele hamoi dagoi ba:i. **23** Ilia amane

sia:i, "A:fini hame lai da abula agui ba:mu. Amalalu, dunu mano da lalelegemu. Ilia da Ema Ima:niuele (dawa:loma:ne da 'Gode nini gilisili esala') amo dio asulimu." **24** Amalalu, Yousefe da nedigili, a:igele ea sia: nababeba:le, mae hihihi, ea uda lai dagole ea diasuga oule asi. **25** Be udigili esalu, ea mano lalelegeiba:le fawane gilisili golai. E da amo manoma Yesu Dio asuli.

2 Yesu E da Bedeleheme moilaiga Yudia soge ganodini lalelegeloba, hina bagade Helode da Yuda dunu ilia Gamane ouligisu dunu esalu. Bagade dawa:su dunu, gusu soge sedagaga misini, Yelusaleme moilai bai bagadega doaga:i. **2** Ilia da amane sia:i, "Yu dunu Hina Bagade lalelegei da habila? Ninja da eso maba gusudili muagado Ea gasumuni lelebe ba:beba:le, Ema nodone sia:musa: misi." **3** Amo sia: nababeba:le, Helode da mi hanai galu. Yelusaleme dunu huluane ilia da fogfadigi. **4** Helode da gobele salasu dunu amola sema olelesu dunu huluane gilisili, ilima amane adole ba:i., "Mesaia Ea lalelegemu soge da habila?" **5** Ilia da ema bu adole i, "E da Bedeleheme moilaiga, Yudia soge ganodini lalelegemu. Balofede dunu da Gode Sia: Dedei Buga ganodini agoane dedei diala. **6** 'Bedeleheme moilai Yuda soge ganodini da moilai fonobahadi hame. Amo moilaiga Ouligisu Dunu da misunu galebe. E da Gode Ea fi (Isala:ili) ilima Logodafa olelemu, " **7** Amaiba:le, Helode da wamowane bagade dawa:su dunuma gasumuni gaheabolo ea hedai: eso hogoi helei. **8** E da ili Bedeleheme moilaiga asunasi. E amane sia:i, "Mano lalelegei amo ba:sea, nama bu adodola misa. Na amola da Ema nodone sia:mu." **9** Ilia da Helode ea sia: nabalu, asili, gasumuni amo ilia da musa: gusudili sogega ba:i, amo ilima bisili asili, mano ea dialebe diasu gadodili mu da:iya lelebe ba:i. **10** Ilia da gasumuni ba:beba:le, hahawane bagade ba:i. **11** Ilia da diasu ganodini golili sia:ili, mano amola eme Meli ba:i. Ilia da osoba muguni bugili, nodone sia:ne gadoi. Amalalu, ilia da liligi ida:iwane Ema i, amo da gouli, fala:gise amola me. **12** Ilia simasia, Gode da Helodema bu mae masa:ne ilima sia:i. Amaiba:le, ilia da logo enoga asili, ilila: sogega doaga:i. **13** Ilia da asili, Yousefe e da simasia ba:i. Gode Ea a:igele dunu da ema doaga:le, amane sia:i, "Wa:legadoma! Dia mano amola ea:me oule asili, Idibidi sogega hobeale masa. Na sia:be nabima:ne ouesaloma! Helode da

dia mano fuga:musa:, logo hogolala!, ” 14 Amaiba:le, Sa:diusi dunu bagohame da ea hanoga fane salasu Yousefe da gasia hedolowane wa:legadole, ea mano lamusa: doaga:loba, Yone da ilima amane sia:i, amola mano ea:me, Idibidi sogega oule asi. 15 Helode “Dilia wadela:i sania fi dunu! Nowa da dilia Gode Ea da fa:no bogobeba:le, ilia da bu sinidigi. Balofede ougi se iasu amoga hobeamu olelebelab?:” 8 “Dilia dunu ea sia:i, “Na da Idibidi sogega Na mano misa:ne Godema sinidigisu hou amo defele, Gode Ea hou wele sia:mu, ” amo da defele hamoi ba:i. 16 Helode dulu agoane legema! 9 Dilia dogo ganodini, ‘Ninia da bagade dawa:su dunu ilia ogogoi dawa:beba:le, ada da A:ibalaha:me! Amaiba:le, ninia da Gode Ea mi hanai galu. E da bagade dawa:su dunu ilia eso se iasu hame ba:mu! agoane mae sia:ma. Na da ilegei dawa:beba:le, dunu mano huluane ode aduna dilima dafawane sia:sa! Gode da amo igi afadenene lalelegei amola fa:no lalelegei, amo mano huluane bu A:ibalaha:me ea mano eno ili hahamomu, Gode Helode da ea dadi gagui dunu ilia fufuga:ma:ne da defele esala. 10 Wali Gode da ifa ea difi goaheiga sia:i. 17 Amaiba:le musa: balofede dunu Yelemaia ea hedofamus: momagei diala. Ifa da dulu ida:iwane sia:i amo defele hamoi ba:i. 18 E hemonega amane hame legesea, E da amo ifa abawane nema:ne sia:i “La:ima moilai ganodini didigia:be bagade ilia ha:digimu. 11 Na da dili Godema sinidigiba:le, hanoga naba. La:isiele ea mano huluane bogobeba:le, e mae fane sala. Be fa:no mabe dunu eno da na gasa yolele bagadewane dinana. Amola enoga ea dogo bagade baligi. Na da Ea emo salasu amo gaguli denesimu da hamedei.” Idibidi Sogega Bu Misi 19 masunu defele hame galebe. E da Gode Ea A:silibu Helode da bogobe galu, Yousefe da bu simasia, amola lalu amoga dili ba:bodaise hou hamomu. 12 Gode Ea a:igele dunu ba:i. 20 Amo a:igele da amane Amo dunu Ea lobo ganodini Ea widi dabasu gagui sia:i, “Wa:legadoma! Mano fufuga:su dunu huluane gala. E da widi ha:i manu dulu amola gisi afafamu. E bogogia:iba:le, dia mano amola ea:me, Isala:ili sogega da ha:i manu amo Ea diasu ganodini salimu. Be E da oule masa.” 21 Amaiba:le, Yousefe da wa:legadole, gisi lalu mae usili nenanebe amoga gobele salimu!” ea mano amola eme, Isala:ili sogega oule asi. 22 13 Amalalu, Yesu da Ga:lili soge yolesili Yodane Agelai:iase da ea ada Helode bagia, Yudia ouligisu sogega doaga:i. Yone da E hanoa fane salima:ne, hou lai dagoi. Amo sia: nababeba:le, Yousefe da bu E sia:i. 14 Be Yone amane sia:i, “Hamedei! Dia na beda:i galu. E da simasia, Gode Ea sia: nababeba:le, fane salasimu da defea. Di abuli nama misibala:?” Ga:lili sogega asi. 23 E da Na:salede moilaiga fi 15 Be Yesu E bu adole i, “Wali hamomu da defea. esalu. Amaiba:le, musa: balofede dunu ilia sia:i, “E da Ninia Gode Ea ilegele sia:i liligi huluane hamomu Na:salini dunu esalumu, ” amo sia: da defele hamoi da defea, ” Amalalu, Yone da Yesu hanoga fane salasi. 16 Yesu da hanoa salili, bu wa:legadole leloba, muagado Hebene logo doasibi ba:i. Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala, ‘dafe’ sio agoai ba:i. Amo da sa:ili, Ea da:i da:iya fila dalebe, E da ba:i. 17 Amalalu, sia: bagade muagadodili misini amane sia:i, “Amo da Na dogolegi Manodafa! Na da Ema hahawane gala!”

3 Amo esoga, Yone Ba:bodaise da misini, Yudia hafoga:i soge ganodini, Gode Ea sia: olelesu.

2 E amane sia:i, “Wadela:i hou yolesili, Godema sinidigima! Gode Ea Hinadafa Hou da doaga:mu gadenei galebe!” 3 Amo dunu ea hou, musa:

balofede dunu Aisaia da agoane olelei, “Dunu afae da wadela:i hafoga:i soge ganodini agoane wele

sia:nana, ‘Hinadafa misa:ne, dilia hou logo agoane hahamoma! Dilia Ea logo huluane molole fodoma!’

4 Yone ea abula da ga:mele ea hinaboga amuni. gasi 40, ha:i hame maiba:le, ha:i bagade nabi. 3

E da bulamagau gadofo banene idiniginisi. Ea ha:i Amalalu, dafama:ne ado ba:su dunu (Sa:idane)

manu da sage amola agime hano nasu. 5 Yelusaleme da Yesuma misini, amane sia:i, “Di da Gode Ea

fi, Yudia fi amola Yodane Hano soge fi huluane Manodafa esala sia:sa. Amaiba:le, amo igi afadenene,

da ea sia: nabimusa:, ema doaga:i. 6 Ilia da ilia bu agi hamoma:ne sia:ma!” 4 Be Yesu da bu adole

wadela:i hou fofada:i dagoi. Amalalu, Yone da ili i, “Gode Ea sia: ganodini agoane dedei diala, dunu

Yodane hanoga fane salasu. 7 Be Fa:lisu amola ilia esalusu da ha:i manu fawane hame. Be Gode

4 Amalalu, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da

Yesu amo dunu hame esalebe wadela:i hafoga:i

soge amoga, Sa:idane da Yesu Ea hou dafama:ne ado ba:musa:, oule asi. 2 Yesu da eso 40 amola

gasi 40, ha:i hame maiba:le, ha:i bagade nabi. 3

Amalalu, dafama:ne ado ba:su dunu (Sa:idane)

manu da sage amola agime hano nasu. 5 Yelusaleme da Yesuma misini, amane sia:i, “Di da Gode Ea

fi, Yudia fi amola Yodane Hano soge fi huluane Manodafa esala sia:sa. Amaiba:le, amo igi afadenene,

da ea sia: nabimusa:, ema doaga:i. 6 Ilia da ilia bu agi hamoma:ne sia:ma!” 4 Be Yesu da bu adole

wadela:i hou fofada:i dagoi. Amalalu, Yone da ili i, “Gode Ea sia: ganodini agoane dedei diala, dunu

Yodane hanoga fane salasu. 7 Be Fa:lisu amola ilia esalusu da ha:i manu fawane hame. Be Gode

Ea lafidili sia: huluane da dunu ilia esalusudafa." 5 esa yolesili, Yesuma fa: no boboge. 21 Yesu E bu Amalalu, Sa:idane da Yesu amo Yelusaleme moilai lalaloba, Sebedi ea mano Ya:mese amola eya Yone, bai bagadega oule asi. E da Debolo Diasu amo dabua ba:i. Ela amola ela eda, dusagai ganodini menabo gadodafa, Yesu oule hedai. 6 E da amane sia:i, "Di da gasa:su gadelaiba:le, nodomenanebe ba:i. Yesu da Gode Ea Manodafa esalea, osoba soagala:guiduma. ela wele sia:i. 22 Ela da mae aligili, ela dusagai amola Bai Gode Ea Sia: Buga ganodini agoane dedei diala, eda amo yolesili, Yesuma fa: no boboge. 23 Yesu 'Dia emo igiga mae wadela:ma:ne, Ea a:igele dunu da Ga:lili sogega ilalu. E da Yu dunu ilia sinagogue da Di ilia loboga da:ma:ne, E da sia:mu." 7 Be diasu ganodini olelei. E da Gode Ea Hinadafa hou Yesu E bu adole i, "Gode Ea Sia: da agoane dedei amo Sia: Ida:iwane olelei. E da olo dunu huluane diala, 'Gode Ea hou ba:musa:, udigili ado ba:su hou uhinisisi dagoi. 24 Silia soge dunu fi huluane, Ea maedafa hamoma," 8 Amalalu, Sa:idane da Yesu hou nababeba:le, ilia olo dunu, se nabasu dunu, goumi bagade amo gadodafa sogebi oule asi. E doula ahoasu, amola Fio liliги ilia dogoga aligila da osobo bagade fi amola ilia hadigi bagade liliги sa:i, amo dunu huluane Yesuma oule misi. E da huluane, Yesuma olelei. 9 E Yesuma amane sia:i, "Di huluane uhinisisi dagoi. 25 Ga:lili dunu, Dega:bolisi da nama beguduli, nodone sia:ne gadosea, na da dunu, Yelusaleme dunu, Yudia dunu amola Yodane amo liliги huluane dima imunu." 10 Be Yesu E amane Hano na:iyado bega: esalu dunu, bagohamedafa da sia:i, "Sa:idane! Di da masa! Gode Sia: da agoane Yesuma fa: no boboge.

dedei diala, "Dilia Hina Godema fawane nodone sia:ne gadoma. Amola Ema fawane hawa: hamoma!" 11 Amalalu, Sa:idane da yolesili asi. Amola a:igele dunu ilia da Yesu fidimusa: misi. 12 Helode da Yone Ba:bodaise afugili, se iasu diasu ganodini sali. Amo sia: nababeba:le, Yesu da Ga:lili sogega asi. 13 E da Na:salede moilai ganodini mae fili, Gabena:ia:me moilaiga hawa: hamomusa: asi. Gabena:ia:me da Ga:lili hano wayabo bega: dialu, Sebiulane amola Na:fadalai fi elea soge ganodini dialu. 14 Amo hou hamoiba:le, musa: balofede dunu Aisaia amo ea musa: sia:i da defele hamoi dagoi ba:i. 15 E musa: amane sia:i, "Sebiulane amola Na:fadalai soge da hanoa doaga:musa: logo gadenei diala. Amo soge da Yodane Hano na:iyado bega: diala. Ga:lili soge da Dienadaile dunu ilia soge gala. 16 Amo dunu ilia da musa: gasi dunasi ganodini esalu. Be wali ilia da hadigi bagade ba:mu. Dunu ilia musa: bogosu gasi soge ganodini esalu, amoga hadigi da diga:mu." 17 Amo esoga, Yesu da Ea Sia:dafa degabo olelelalu agoane, "Gode Ea hinadafa Hou gadenenewane doaga:beba:le, dilia wadela:i hou amoma gogosiane, Godema sinidigima!" 18 E da Ga:lili hano bega: laluba:le, dunu afadafa ea dio amo Saimone (ea dio eno da Bida) amola Bida eya A:dal, ela menabo gasa:suga menabo gasa:lalebe ba:i. 19 Yesu da elama amane sia:i, "Ali nama fa: no bobogema. Na da alia hou afadenene, bu dunu hiougima:ne gasa:su hou alima olelemu." 20 Amalalu, ela menabo gasa:su

5 Dunu bagohame ba:beba:le, Yesu da agoloba:le hedai. E da osoba fila sa:i amola Ea fa: no bobogesu dunu da Ema gilisili bulagi. 2 E da ilima sia: muni olelei, 3 "Dunu amo ilia a:silibu da hame gagui defele ilia da dawa:sa, amo dunu da hahawane bagade. Gode Ea Hinadafa Hou da ilia: 4 Dinanebe dunu ilia da hahawane bagade gala. Gode da ilia dogo denesimu. 5 Hou asaboi amola fonoboi dunu da hahawane bagade gala. Gode da osobo bagade ilima imunu. 6 Nowa dunu ilia da Gode Ea hou moloidafa amo ha:i manu amola hano hanai defele galea, ilia da hahawane bagade gala. Ilia da sad i ba:mu. 7 Nowa da eno dunuma asigiba:le, gogolema:ne olofosea, ilia da hahawane bagade gala. Gode da ilima asigimu amola ilia wadela:i hou gogolema:ne olofomu. 8 Dunu ilia dogo ganodini da ledo hame be hadigi fawane gala, amo dunu da hahawane bagade gala. Ilia da Gode ba:mu. 9 Olofole hamosu dunu da hahawane bagade gala. Gode da ilima Ea mano dio asulimu. 10 Dunu ilia da Gode Ea hou ida:iwane hamobeba:le, eno dunu da ilima se iaha, amo dunu da hahawane bagade gala. Gode Ea Hinadafa Hou da ilia: 11 Dilia amola, eno dunu da dilima ogogole sia:sea amola dilima wadela:le hamosea, amola dilia da Na hou lalegaguiba:le, dilia da wadela:le hamoi ilia ogogole sia:sea, dilia da hahawane bagade gala. 12 Dilia da Hebene sogega bidi ida:iwane ba:muba:le, hahawane bagade nodone sia:ma. Musa: fi dunu da amo se nabasu hou defele,

musa: balofede dunu ilima iasu. 13 Dilia da osobo fofada:su dunu ea sia:beba:le, se iasu ouligisu dunu bagade fifi asi gala ilima sali agoane diala. Be sali da di se iasu diasu ganodini sanasimu. 26 Dabe da dasasea, bu hahamomu da hamedei. Amo da huluanedafa ia dagobeba:le fawane, di da amo se wadela:iba:le, dunu da ha:digili, emoga osa:gimu. iasu diasu fisili bu misunu. 27 Musa: sema dilia nabi 14 Dilia da osobo bagade fifi asi gala huluane ilima amo 'Inia: uda mae adole lama.' 28 Be wali Na da gamali diala. Moilai bai bagadeda goumi da:iya gagui dilima olelesa. Nowa dunu e da uda ba:le, hanaiwane galea, wamolegemu da hamedei galebe. 15 Gamali lamusa: dawa:sea, e da ea dogo ganodini inia: uda ulagisia, dunu da wamolegemusa: ofodoga hame adole lai dagoi. 29 Dia sidafa da dia hou wadela:sea, dedebosa. Be e da gamali bugisu bai amoga gadodili amo si di duga:le fasima. Dia da:i hodo huluane legesa. Amasea, gamali da dunu huluane diasu Heli sogega doaga:sa:besa:le, dia da:i hodo liligi ganodini esala ilima hadigi iaha. 16 Amaiba:le, dilia fonobahadi afae fawane fisimu da defea. (Geenna hadigi, eno dunu nogra:le ba:ma:ne olema. Amasea, g1067) 30 Dia lobodafa da dia hou wadela:sea, amo ilia da dilia hou ida:iwane ba:sea, ilia da dilia Ada lobo di damuni fasima. Dia da:i hodo huluane Heli Hebene sogega esala Ema nodone sia:mu." 17 "Na sogega dasa:besa:le, liligi fonobahadi afae fawane da Gode Ea Sema amola balofede dunu ilia olelesu fisimu da defea. (Geenna g1067) 31 Musa: dunu da amo wadela:musa: misibayale, mae dawa:ma! Na da amane sia:i, 'Dunu da ea uda fisimusa: dawa:sea, e wadela:musa: hame misi, be amo huluane bu nogra:le da ea udama fisisu meloa dedene imunu da defea.' hamomusa: misi dagoi. 18 Na dafawane sia:sa! Mu 32 Be wali Na da dilima olelesa, 'Nowa dunu da ea amola osobo bagade da mae mugululi galea, Sema uda fisisia, ea hamobeba:le, amo uda da enoma afadafa da hamedafa fisi ba:mu. Olelesu huluane fisia, e da inia: dunu adole lasu hou hamosa. Amola da hamoi dagoiba:le fawane fisimu. 19 Nowa dunu dunu da uda enoga fisi amo lasea, e da inia: uda da Gode Ea Sema fonobahadi fawane wadela:sea adole lasu hamosa. Be uda (o dunu) da eno dunuma amola amo hou eno dunuma olelesea, e da Gode aie hed:a:su wadela:le hamosea, amo uda fisimu Ea Hinadafa Hou ganodini fonobahadidafa ba:mu. da sema hame. 33 Musa: sema amane sia:i, 'Dia Be nowa dunu da amo Sema nabawane hamosea ilegele sia:idafa mae yolesima! Gode Ea Dioba:le amola amo Sema eno dunuma olelesea, e da Gode ilegele sia:beba:le, amo sia: moloiwane hamoma!' 34 Ea Hinadafa Hou amo ganodini bisili bagadeda Be Na da wali agoane sia:sa, 'Gasa bagade ilegele ba:mu. 20 Fa:lisu dunu amola Sema olelesu dunu ilia sia:su mae hamoma!' Hebene da Gode Ea Fisuba:le, hou ba:ma. Dilia Godema nabasu hou da ilia hou Hebene amoga gogosele ilegele mae sia:ma. 35 amo hame baligisia, dilia da Gode Ea Hinadafa Hou Osobo bagade da Gode Ea emo ligisisu. Amaiba:le, amo ganodini misunu hamedei ba:mu. 21 Dilia da osobo bagadeba:le ilegele mae sia:ma. Yelusaleme nabi dagoi. Musa: dunu da amane sia:i, 'Eno dunu da Gode Ea moilai bai bagadeba:le, Yelusaleme mae medole legema. Fane legesu dunu da fofada:su amoga gogosele ilegele mae sia:ma. 36 Dia dialuma ba:mu.' 22 Be wali Na da dilima sia:sa, 'Nowa dunu hinabo afadenene, bu ahea:iai o bunumai hamomu da ea na:iyadoma ougi galea, e da fofada:mu. Nowa hame dawa:beba:le, dia dialumaba:le ilegele mae da ea na:iyadoma ougi galea, e da fofada:su sia:ma. 37 Dia 'ma' sia:musa: dawa:sea, 'ma' fawane dunuma doaga:mu. Nowa da ea na:iyadoma 'Di sia:ma! Di da 'hame' sia:musa: dawa:sea, 'hame' da gagaoui!' sia:sea, e da Heli lalu ba:mu agoai fawane sia:ma! Eno sia:, Sa:id:a:ne hi fawane da galebe.' (Geenna g1067) 23 Amaiba:le, di da oloda olelesa. 38 Musa: dunu da amane sia:i, amo dilia da da:iya Godema liligi imunusa: dawa:beba:le, be dia nabi, 'Dunu eno da dia si wadela:sea, dia da dabe ea na:iyadoma wadela:i hamoi bu hame olofoi amo bu si wadela:ma. E da dia bese wadela:sea, dia dabe ea dawa:sea, 24 Defea! Dia Godema iabe udigili yolema! bese wadela:ma!' 39 Be wali Na da dilima agoane Hidadea, asili, dia na:iyadoma bu gousa:ma! Fa:no dia sia:sa, 'Dunu da di wadela:sea, dia mae dabema! iabe Godema ima. 25 Di amola dia ha lai dunu da Nowa dunu da dia ba:dafa fasea, dia ba: eno e fofada:musa: logoga ahoasea, hedolowane gousa:ma. fama:ne, delegili olema. 40 Nowa dunu da dia da:i Agoane hame hamosea, e fofada:su dunuma sia:sea, salasu lama:ne, Gamanema fofada:musa: dawa:sea,

dia abula amola ema ima. 41 Dadi gagui dunu da liligi ba:beba:le, dima bidi ida:iwane imunu. 7 Godema ea liligi logo dunumuni amoga gaguli masa:ne dima sia:ne gadosea, Gode Ea hou hame lalegagui dunu logesea, liligi lale, logo sedagaga gaguli masa. 42 defele, udigili sia:ga fawane mae sia:ne gadoma. Nowa dunu da dima liligi adole ba:sea, ema ima. Gode Ea hou hame lalegagui dunu da Godema sia: Nowa dunu dia liligi lale fa:no bu imunusa: sia:sea, sedagawane hiougibiba:le, Gode da noga:le nabimu mae gegenama! Ema ima. 43 "Musa: dunu ilia da ilia da dawa:lala. 8 Be dia Ada da dia esalusu hanai amane sia:i, amo dilia da nabi amo, 'Dia na:iyadoma liligi huluane di mae adole, Ea dawa: Amaiba:le, ilia asigima! Be dia ha lai dunuma higama! 44 Be wali Na hou defele mae hamoma. 9 Be dilia da Godema da dilima sia:sa, 'Dilia ha lai dunuma asigima! Nowa sia:ne gadosea, agoane sia:ma, 'Ninia Ada Gode dunu da dilia hou wadela:sea, amo dunu fidima:ne, Hebene ganodini esala! Dia hadigi Dio amoma dunu Godema sia:ne gadoma.' 45 Amo hou hamobeba:le, ilia nodone sia:mu da defea. 10 Hebene ganodini dilia Gode Eagofe agoane esalumu. Bai Gode da fi da Dia Hinadafa Hou hamonana. Amo hou da dunu huluunema asigiba:le, Ea eso da wadela:i osobo bagadega doaga:mu da defea. 11 Ninia wali dunuma amola noga:i dunu ilima defele hadigisa. eso ha:i manu defele, ha:i manu ninima sagoma. Wadela:i hamosu dunu amola ida:iwane hamosu 12 Ninja eno dunu ilia wadela:i hou ninima hamoi dunu ilia gilisili Gode Ea gibu iasu defele ba:sa. 46 gogolema:ne olofosu, amo defele ninia wadela:i hou Dilia dogolegi fi ilima fawane asigi hou hamosea, hamoi, Di gogolema:ne olofoma. 13 Be Sa:idane da Gode da abuliba:le bidi dilima ima:bela:? Su lidisu ninima dafama:ne ado ba:su hou mae olelema:ne, Di amola hame asigisu dunu da amo asigi hou hamosa. fidima. Amola Sa:idane da nini wadela:sa:besa:le, Di 47 Dilia da dilia fi dunu fawane gousa:sea, amo hou gaga:ma.' 14 Dilia da eno dunu ilia wadela:i hou hamoi da hou ida:iwane hame. Wadela:i hamosu dunu da amo asigi hou hamonana. 48 Be Gode Ea hou da gogolema:ne olofosea, dilia Hebene esala Adadafa da dilia wadela:i hou amola gogolema:ne olofomu. Asigidafa Hou. Amo hou defele dilia hamoma."

6 "Dilia Godema sia:ne gadoso o nodosu hou hamosea, dunu eno ba:ma:ne mae hamoma. Dilia da dunu eno ba:ma:ne ogogole hamosea, dilia Ada Hebene ganodini esala da dilima bidi hame imunu. 2 Dilia da eno hame gagui dunuma liligi udigili imunusa: dawa:sea, dunu huluane dawa:ma:ne, dalabeda mae duma. Ogogosu dunu da eno dunu ilia hou ba:ma:ne, sinagogue diasuga amola logoga agoane hamosa. Na dafawane sia:sa! Ilia da ilia bidi lai dagoi. Eno hame lamu. 3 Be dilia da hame gagui dunu ilima liligi udigili imunusa: dawa:sea, dia lobo fofadi da dia lobodafa ea hou hame dawa:mu da defea. 4 Dia iasu hou da wamolegei agoane ba:mu da defea. Amasea, dia Ada Hi da wamolegei hou huluane ba:lalebeba:le, bidi ida:iwane dima imunu." 5 "Dilia da Godema sia:ne gadosea, ogogosu dunu agoane mae sia:ne gadoma. Ilia da sinagogue diasuga amola logoga, eno dunu ilia siga ba:ma:ne, sia:ne gadosa lela. Na dafawane sia:sa! Ilia bidi huluane ilia da lai dagoi. Eno hame lamu. 6 Be di da Godema sia:ne gadomusa: dawa:sea, dia diasu ganodini ahoasea, logo ga:sili, dia Ada wamoaligisu ganodini esala, amoma wamowane sia:ne gadoma. Dia Ada da wamo

15 Be dilia da eno dunu ilia wadela:i hou hame gogolema:ne olofosea, dilia Ada da dilia wadela:i hou amola hame gogolema:ne olofomu. 16 Dilia Godema sia:ne gadomusa: ha:i hame nasea, ogogosu dunu ilia hou agoane mae hamoma. Eno dunu ilia da ha:i hame mai amo ba:ma:ne, ilisu ilia odagi wadela:sa. Na da dilima dafawane sia:sa! Ilia bidi huluane ilia da lai dagoi. Eno hame lamu. 17 Be dilia sia:ne gadomusa: ha:i hame nasea, dilia dialuma da:iya woilo sogadigili, dilia odagi ulima. 18 Dilia hou eno dunuga mae ba:le, dilia Ada fawane da dilia hou wamowane ba:mu. Amasea, E da bidi ida:iwane dilima imunu. 19 Dilia gobolo liligi ida:iwane osobo bagadega mae gilisima. Aouwaba da amo liligi hedolowane wadela:sa amola liligi da hedolo dasasa. Wamolasu dunu amola ilia da diasu gadelale, liligi wamolasu. 20 Be dilia gobolo liligi ida:iwane Hebene ganodini gilisima. Amo soge ganodini, liligi da aouwabaga hame wadela:sa, hame dasasa, amola wamolasuga wamolamu da hamedei. 21 Dilia gobolo ligisisu, amo sogebiga dilia dogo amola da legei dialebe ba:mu. 22 Si da da:i hodo ea gamali agoane. Dia si da noga:iwane galea, hadigi da dia da:i hodo nabamu. 23 Be dia si da wadela:i galea, gasi da dia da:i hodo nabamu. Dia hadigi da gasiwane

galea, gasi da bagadedafa ba:mu 24 "Dunu afadafa da:fe dia si ganodini dialebe hame ba:beba:le, dia da hina aduna ela hawa: hamomu da hamedei. Amai samama, 'Ifa su dia si ganodini dialebe na fadegale galea, e da hina afadafa ema asigimu. Enoma e da fasimu, ' amane sia:mu da hamedei galebe. 5 Di higamu. E da enoma fa:no bobogemu. Eno e da da dabua fawane molole ogogosu dunu! Hidadea, hihini ba:mu. Gode Ea hawa: amola osobo bagade ifa da:fe dia si ganodini dialebe fadegale fasili, muni dawa:su ea hawa:gilisili hamomu da hamedei bu noga:iwane ba:beba:le, fa:no ifa su dia sama galebe. 25 Amaiba:le dilia ha:i manu liligi amola da:i ea si sa:i amo fadegale fasimu da defea. 6 Liligi salasu abula, da:i dioiwane mae dawa:ma. Dunu ea ida:iwane wa:megili imunu da defea hame. Dia su esalusu da ha:i nasu baligi dagoi amola da:i hodo gebogili mae ima. Agoane hamosea, gebo da dia su da abula baligi dagoi. 26 Muagado sio fi ba:ma! Ilia osa:la heda:le, sinidigili, dia da:i hodo dodos:ne da ha:i manu hame bugisa amola hame fresa. Be dagomu. 7 "Adole boba:sea, dilia da lamu. Hogoi dilia muagado Ada da ilima ha:i manu iaha. Dilia helesea, dilia da ba:mu. Logoga lulufigisia, dilia da esalusu da ilia esalusu amoga baligi dagoi. 27 Dilia logo doasibi ba:mu. 8 Nowa da adole boba:sea da da:i dioiwane dawa:beba:le, dilia esalusu eso ilegei lamu. Nowa da hogoi helesea da ba:mu. Nowa da da sedagima:belab?: Hame mabu! 28 Dilia abula lamu mae yolele, logoga lulufigisia, e da logo doasibi hanaiba:le, abuliga da:i dioiwane dawa:belab?: Sogea ba:mu. 9 Osobo bagade ada, ea mano da ha:i ea hou ba:ma! Ilia da hawa: hamosu amola amunasu manusa: ema menabo adole ba:sea, e da medosu hame dawa: 29 Be Na da dilima sia:sa! Soloumane da sania ima:belab?: Hame mabu! 10 E da ha:i manusa: muni bagade gaguib:a:le abula noga:idafa salasu. Be menabo adole ba:beba:le, ada da sania ima:belab?: amo sogea ilia abula ida:iwane ba:su da Soloumane Hame mabu! 11 Amaiba:le, dilia wadela:i hamosu ea abula ba:su baligi dagoi. 30 Amaiba:le, gisi da wali dunu da dilia mano ilima liligi ida:iwane gala imunu diala be aya laluga gobele sali dagoi ba:mu. Be Gode dawa:beba:le, dilia Hebene ganodini esala Ada da da amo gisi abula ida:iwane amoga idiniginisiba:le, dilima liligi ida:iwane baligiliwane imunusa: dawa: ea iasu hou dilima da goe hou bagadewane baligimu. 12 Adi hou, eno dunu dilima hamomu dili da hanai Dilia dafawaneyale dawa:su hou da fonobahadi. 31 galea, amo hou defele ilima hamoma. Mousesea ea Amaiba:le da:i dioiwane mae dawa:ma. 'Ninia da adi Sema sia: amola balofede dunu ilia sia: ea bai da moma:belab?: Ninja da adihano moma:belab?: Ninja da goea. 13 "Logo Holei fonobahadi amoga golili masa. adi abula amoga idiniginisima:belab?: amo sia: mae Helo amoga ahoasu logo da holei bagade amola sia:ma. 32 Gode Ea hou hame lalegagui dunu da amo logo da ba:dedafa. Dunu bagohame da amo logoga liligi amoma dawa:lala. Be dilia wali esaloma:ne lamu ahoa. 14 Be Fifi Ahoanusu logo da holei fonobahadi liligi defele, amo dilia muagado Ada Ea dawa: 33 Be amola logo da gasa bagade. Dunu bagahame fawane dilia Gode Ea Hinadafa Hou amola Ema moloidafa da amo logo hogole ba:sa. 15 "Ogogosu olelesu nabasu hou hidadea hogoi helema. Fa:no E da waha balofede dunu dawa:ma. Ilia dabuagado da sibi sia:i esalusu liligi dilima imunu. 34 Aya misunu hou ea gadofoagoane ba:sa, be ganodini da gasonasu da:i dioiwane mae dawa:ma. Aya da hi fawane amo wa:me esala. 16 Dilia da ilia dulu legei ba:sea, ilia hou dawa:mu da defea. Wali eso da:i dioi liligi diala, hou dawa:mu. Dunu da nebaiyaga waini hame fresa, amoga fawane dawa:mu da defea.

7 "Gode da dima gasa bagadewane fofada:sa:besa:le, dunu eno ilia hou ba:beba:le, udigili amola hihini mae fofada:ma. 2 Bai dia fofada:su eno dunuma hamoi amo defele, Gode da dima fofada:mu. Dia da eno dunuma sema hamosea, amo defele Gode da amo sema defele dima fofada:mu. 3 Dia abuliba:le ifa su dia sama ea si ganodini dialebe, amo higale ba:sala:? Be ifa da:fe dia si ganodini dialebe, di abuli hame ba:sala:? 4 Di da ifa ifa da dulu noga:iwane legesa. Wadela:i ifa da dulu wadela:i fawane legesa. 18 Ida:iwane ifa da dulu wadela:i gala legemu hamedei galebe. Wadela:i ifa da dulu ida:iwane hame legesa. 19 Ifa huluane da dulu noga:iwane hame legesea, ilia da amo ifa abusa:le, laluga galadigimu. 20 Amaiba:le, dilia da ilia dulu legei ba:sea, ilia hou dawa:mu. 21 "Dunu huludafa da Nama 'Hina! Hinal' sia:beba:le, ilia udigili Hebene soge ganodini hame masunu. Be nowa dunu

da Gode Ea hou nabawane hamobeba:le, amo dunu afadafa ema na da 'Masa!' sia:beba:le, e da ahoa. fawane da hedamu. 22 Na bu misunu esoga, dunu Enoma na da 'Misa!' sia:beba:le, e da maha. Na da na bagohame da Nama agoane sia:mu, 'Hina! Hina! hawa: hamosu dunuma 'Agoane hamoma!' sia:sea, Ninja Dia dioba:le sia: gasa bagade olelesu. Ninja da e da agoane hamosa." 10 Amo sia: nababebe:le, Dia Dioba:le, Gode Ea Sia: olelei. Ninja da Fio liligi Yesu E fotogadigili, Ea fa:no bobogesu dunuma bagohame dunu ilia dogoga aligila sa:i fadegale fasi, amane sia:i, "Na da dafawane sia:sa! Na da Isala:ili fi amola musa: hame ba:su hou gasa bagade hamosu!" ganodini, dafawaneyale dawa:su hou bagade agoia 23 Amasea, Na da ilima amane sia:mu, 'Na da dili hame ba:i. 11 Na da dilima dafawane sia:sa! Dunu hame dawa:i galu. Dilia wadela:le hamosu dunu! Dilia bagohame ilia gusudili amola guma:dili misini, ilia masa!" 24 "Amaiba:le, nowa dunu da Na sia: nogale amola A:ibalaha:me, Aisage amola Ya:igobe gilisili, nababeba:le, nogale hamosa, e da bagade dawa:su Gode Ea Hinadafa Hou lol Nasu bagade amo dunu ea diasu igi bai da:iya gagui agoai ba:sa. 25 ganodini fimu. 12 Be Gode Ea fi dunu, Gode da Gibu bagade sa:ili, hano amola hedae:le, isu bagade gasiga gadili galadigimu. Ilia da bese ini dinanumu." misini, amo diasu ha:giwane fai. Be diasu da igi 13 Amalalu, Yesu da dadi gagui hina ema amane sia:i, da:iya gaguiba:le hame mugului. 26 Be nowa dunu da "Masa! Dia dafawaneyale dawa:su defele ba:ma!" Na sia: naba be hame hamosa, e da gagaoui dunu Amo sia:beba:le, ea hawa: hamosu dunu da uhini amo da dasai sia:i da:iya ea diasu gagui agoane. 27 dagoi ba:i. 14 Yesu da Bida ea diasuga doaga:i. Bida Gibu bagade sa:ili, hano hedae:le, isu bagade misini, idua ea eme da asugi madelaiba:le, udigili debea diasu da ha:giwane fabeba:le, diasu da hedolowane da:iya dialebe ba:i. 15 Yesu da amo uda ea lobo mugululi, bu hamedafa ba:i." 28 Yesu da amo sia: gaguli ba:i. Amalalu, ea asugi da hedofale, e da olelei dagoiba:le, dunu huluane da fotogadigi. 29 E wa:legadole, Yesuma aowai. 16 Daeya, ilia da doula da ilia musa: sema olelesu dunu agoane hame olelei. ahoasu dunu bagohame Yesuma oule misi. Yesu da E da Hina Bagadedafa ea hou agoane oleleiba:le, ilia da fofogadigi.

8 Yesu E goumiba:le bu sa:ili, dunu bagohame da
Ema fa:no boboge. 2 Amasea, lebolosi (da:i da
aiya madelai) olo dunu da Ema doaga:le, muguni
bugili, amane sia:i, "Hina! Di da hanai galea, Di da na
olo dodoxemu dawa:" 3 Yesu da Ea lobo molole, olo
ea da:i hodo digili, amane sia:i, "Na hanai galebe.
Dia olo uhima!" Amasea, ea olo da hedolo bahole,
uhu dagoi ba:i. 4 Yesu da ema amane sia:i, "Dunu
eno ilima mae adoma! Be gobele salasu dunu ema
masa! E da dia olo uhi amo abodemu. Amasea,
dia da uhi dagoi amo dunu hulanema oleleusa;
Mouseea ea musa: adoi gobele salasu liligi, ema ima."
5 Yesu da Gabena:ia:me moilaiga doaga:loba, Louma
Gamane dadi gagui hina dunu da Ema doaga:le,
amanne sia:i, 6 "Hina! Na hawa: hamosu dunu da
se bagade nabawane amola da:i gadoi diala." 7
Yesu E bu adole i, "Na da e uhimusa: masunu!" 8
Be dadi gagui hina da Yesuma bu adole i, "Na hou
da wadela:iba:le, Di da na diasuga misunu na da
defele hame galebe. Di udigili guiguda: sia:ga fawane
uhima. 9 Na amola da hina dunu eno esala. Na
dadi gagui dunu amola, ilia da na sia: naba. Dunu
Ea sia:ga, wadela:i a:silibu huluane fadegale fasi
dagoi. E da olo dunu huluane uhinisi dagoi. 17
Ea hamobeba:le, balofede dunu Aisaia ea sia: didili
hamoi dagoi ba:i, "Hisu da ninia olo huluane lale,
gaguli asi dagoi!" 18 Dunu bagohame da gilisibiba:le,
Yesu da Ea fa:no bobogesu dunuma hano na:iyado
bega: masa:ne sia:i. 19 Sema olelesu dunu afae
da Ema misini, amane sia:i, "Olelesu! Di da habidili
ahoasea, na da Dima, mae yolele, fa:no bobogemu."
20 Be Yesu da bu adole i, "Fogisi da uligelaba diaha.
Sio da bibi da:iya diaha. Be Dunu Egefe golama:ne
da diasu hame gala." 21 Ea fa:no bobogesu dunu eno
da Ema amane sia:i, "Na da Dima mae yolele, fa:no
bobogemu. Be hidadea na ada bogole, Na da e uli
dogone salimu da defeala?" 22 Be Yesu da bu adole
i, "Defea! Nama fa:no bobogema! Be bogoi dunu
ilisu illia: bogoi dunu uli dogone salimu da defea."
23 Eso afaega, Yesu amola Ea ado ba:su dunu da
dusagaiga fila hedae:le asi. 24 Amalalu, hedolowane, fo
gasa bagade misini, hano gafululi, dusagai gigiwigili,
hano da dusagai ganodini dabebe:le, magufamu
gadenei ba:i. Yesu da dusagai ganodini golai dialebe
ba:i. 25 Amalalu, ado ba:su dunu, ilia da Yesuma
doaga:le, Ea golai didilisili, Ema amane sia:i, "Hina!

Fidima! Ninja da bogomu galebe!" 26 Yesu da ilima da hamomu." Amalalu, E da gadoi dialu dunuma amane sia:i, "Dilia da abuliba:le beda:bela:?" Dilia amane sia:i, "Wa:legadole, dia debea gisawane dafawaneyale dawa:su hou da fonobahadi." Amalalu, diasuga masa!" 7 Amalalu, e wa:legadole, ea debea E da wa:legadole, fo amola hano gafului amoma gaguia gadole, gisawane, ea diasuga asi. 8 Dunu gagabole sia:nanu, fo da yolele, hano da bu ida:iwane huluane da amo hou fofogadigili ba:i. Gode da amo ba:i. 27 Ilia da bagadewane beda:i galu. Fofogadigili, Hina hou osobo bagade dunuma iabeba:le, ilia da ilia gilisili sia: dasu, "Fo amola hano amola Ea sia Godema nodonanu. 9 Amo sogebyolesili, asili, Yesu nababeba:le, goe dunu da nowa dunula??" 28 Hano da dunu ea dio amo Ma:diu amo su lidisu seseiga wayabo na:iyado bega: doaga:le, E da Ga:dala esalebe ba:i. Yesu da ema amane sia:i, "Nama fa: no sogebyoga:le. Doula ahoasu dunu aduna, bogoi bobogem!" Amalalu, Ma:diu da wa:legadole, Yesuma alifa gele gelabo yolesili, misini, Ema doaga:i. Elea fa: no bobogei. 10 Yesu amola Ea ado ba:su dunu ilia dogo ganodini wadela:i a:silibu da aligila sa:iba:le, da Ma:diu ea diasuga ha:i manusa: asi. Amalalu, su elea hou da nimi bagade ba:i. Amaiba:le, dunu lidisu dunu amola wadela:i hamosu dunu bagohame huluane da beda:iba:le, amo logoga hame ahoasu. ilima gilisibi ba:i. 11 Amo hou ba:beba:le, Fa:lisi 29 Ela ha:giwane wele sia:i, "Gode Egef! Di da dunu da Yesu Ea ado ba:su dunu ilima amane adole adiga anima misibela? Di da abuliba:le ilegei esoga ba:i, "Dilia Olelesu dunu E da abuliba:le gilisili su mae aligili, anima se iasu imunusa: misibela??" 30 lidisu amola wadela:i hamosu dunu ili gilisili ha:i Gebo bagohame gadenenewane ha:i nanebe ba:i. 31 nanabela??" 12 Yesu da ilia sia: nabi. E amane Amaiba:le, wadela:i a:silibu amo doula ahoasu elea sia:i, "Hame olio dagumui dunu da manoma legesu dogo ganodini aligila sa:i da Yesuma ha:giwane adole dunuma hame maha, - olio dunu fawane. 13 Gode ba:i, "Dia da nini sefasimusa: dawa:sea, amo gebo fi Sia: da agoane dedei diala, 'Na da gobele salasu ganodini Dia nini asunasima.' 32 Yesu da "Masal!" hou hame be gogolema:ne olofosu amola asigi hou sia:i. Amalalu, ilia fadegale fasili, gebo ganodini aligila fawane hanai gala.' Amo ea bai hogola masa! Na da sa:i. Amalalu, gebo huluane da hobeale, gafuluga hou ida:iwane hamosu dunu lidimus: hame misi. sa:iili, hano bagadega sa:ili, bogogia:le gela sa:i. 33 Na da wadela:i hou hamosu dunu lidimus: misi." Amo gebo ouligisu dunu da hobeale asili moilaiga 14 Amalalu, Yone Ba:bodaise ea ado ba:su dunu da doaga:i. Ilia da moilai dunu ilima amo doulasi dunuma Yesuma doaga:le, amane sia:i, "Ninjia amola Fa:lisi hou doaga:i, amo olelei. 34 Amo sia: nababeba:le, dunu da eso bagohame, Godema nodone sia:ne moilai dunu huluane da Yesuma misini, E masa:ne gadomusa:, ha:i manu hame naha. Be dia ado ba:su da amo hou hame hamosa. Abolebela??" 15 Yesu E bu adole i, "Uda lamu dunu, e amola ea na:iyado dunu huluane da gilisili esalea, ea na:iyado da hame da:i dioiwane esala. Be hobea, uda lamu dunu da ilima samogeiba:le, ilia da e bu hame ba:muba:le, ilia da: i dioiba:le, ha:i mae nawane hou hamomu. 16 Dunu da ilia abula hea gadelai amoga abula gaheabolo gala hame nodomesa. Gaheabolo abula da hea amoga hedolo fadegamu, amola gadelai da bu bagade hamomu. 17 Amola dunu ilia da waini gaheabolo amo ohe gadofo gaga hea ganodini hame sala. Agoane hamoi galea, waini gadofo da fudugala:le, wadela:idafa ba:mu. Waini amola da sogadigili, fisi dagoi ba:mu. Be waini gaheabolo da waini gadofo gaheabolo ganodini salimu da defea. Amasea, waini amola gadofo da noga:le dialumu." 18 Yesu da amo sia:nanoba, Yu fi ouligisu dunu da

9 Amaiba:le, Yesu E da bu dusagaiga aligila heda:le, hano degele, Hi moilaiga doaga:i. 2 Ilia da gadoi dialu dunu debea da:iya ligisi, Ema oule misi. Yesu da ilia dafawaneyale dawa:su hou ba:beba:le, olio dunuma amane sia:i, "Nagofe! Mae beda:ma! Dia wadela:i hou da gogolema:ne olofoi dagoi." 3 Be Sema olelesu dunu mogili da amo hou ba:beba:le, ilia asigi dawa:su ganodini amane sia:i, "Amo dunu da lasogole sia:sa!" 4 Be Yesu da ilia asigi dawa:su ba:i dagoi. Amaiba:le, E amane sia:i, "Dili abuliba:le wadela:leweane dawa:sala? 5 Adi hou da asaboila?: Na da gadoi diala dunuma, 'Dia wadela:i hou da gogolema:ne olofoi dagoi, ' sia:ma:bela:?' O Na da ema, 'Wa:legadole lalom!' sia:ma:bela:?' 6 Be Dunu Egef da osobo bagade dunuma gogolema:ne olofosu ima:ne gasa defele gala. Amo dilia dawa:ma:ne, Na

Yesuma doaga:le, muguni bugili, Ema amane sia:i, galu. Ilia da sibi ouligisu dunu hameba:le, gasa hame "Na diwi da wahadafa bogoi. Be Dia da ea da:i amoga sidi agoane dialebeba:le, E da bagade asigisu. 37 Dia lobo ligisia, e da bu uhimu." 19 Amaiba:le, Yesu Amaiba:le E da Ea fa:no bobogesu dunuma amane amola ea ado ba:su dunu ilia da wa:legadole, ea sia:i, "Dafawane! Ha:i manu yoi da bagade. Be famiu diasuga doaga:musa: asi. 20 Oloi uda afae amo dunu da bagahamedafa. 38 Amaiba:le ha:i manu da ode fagoyale gala ea maga:me bagade ahoasu, gamisu Hina Ema sia:ne gadoma. E da famiu dunu amo da Yesuma fa:no boboge, Ea abula fe digili asunasima:ne, sia:ne gadoma."

ba:i. 21 E da Yesu Ea abula digili ba:seauhimu, amo ea asigi dawa:su ganodini dawa:i galu. 22 Yesu da delegili, amo uda ba:i dagoi. E da ema amane sia:i, "Na diwi! Dia dogo denesima! Di da dafawaneyale dawa:beba:le uhi dagoi." Amalalu, amo uda da hedolo uhibi ba:i. 23 Amalalu, Yesu da sinagoge hina dunu ea diasuga doaga:loba, baidama dusu amola didigia:su dunu bagohame ba:i. 24 E da ilima amane sia:i, "Gadili masa! Uda mano da bogoi hame. E da golai diala." Amane sia:beba:le, dunu huluane da Eba:le oufesega:. 25 Be ilia dunu huluane gadili sefasi ba:loba, Yesu da misini, amo uda mano ea lobo gagui. Amalalu, a:fini da wa:legadoi. 26 Isala:ili dunu huluane amo soge ganodini da amo gasa bagade hou nabi dagoi. 27 Yesu da amo sogebi yolesili, asili, si dofoi dunu aduna da Ema fa:no bobogelalebe ba:i. Ela da amane wele sia:i, "Da:ibidi ea mano, anima asigima!" 28 Yesu da diasu ganodini golili daloba, si dofoi dunu da Yesuma doaga:i. Yesu E amane sia:i, "Na da alia si fadegamu defele esala, amo alia da dafawaneyale dawa:bela?" "Ma, hina!" ela bu adole i. 29 Amaiba:le, E da elea si digili ba:i dagoi. "Alia dafawaneyale dawa:i hou defele ba:ma!" 30 Amalalu, elea si da fadegai dagoi ba:i. Be Yesu da gasawane elama, eno dunuma mae adoma:ne sia:i. 31 Be ela da asili, Ea sia: mae nabawane, dunu huluane amo soge ganodini esalu ilima olelei dagoi. 32 Amo dunu da gadili ahoananoba, eno dunu da sia: hamedei dunu amo ea dogoga Fio liliqi aligila sa:i, Yesuma oule misi. 33 Yesu da amo wadela:i a:silibu fadegale fasi dagoi. Amalalu, amo dunu da ea lafidili bu sia: baoui. Dunu huluane fofogadigli amane sia:i, "Amo hou ninia Isala:ili soge ganodini degabodafa ba:sa!" 34 Be Fa:lisu dunu da amane sia:i, "E da wadela:i a:silibu hina ea gasaga amo liliqi fadegasa." 35 Yesu da ilia moilai huluane amoma doaga:le, ilia sinagoge diasu ganodini Gode Ea Hinadafa Hou olelelalu. E da olio dunu huluane uhinisi dagoi. 36 Be E da dunu bagohame gilisibi ba:beba:le, bagadewane asigi

10 Yesu da Ea ado ba:su dunu fagoyale gala gilisili, gasa bagade hou ilima i. Ilia da wadela:i a:silibu fadegama:ne amola olio dunu uhima:ne, amo gasa defele E da ilima i dagoi. 2 Ado ba:su dunu fagoyale gala ilia dio amo da Saimone (ea dio eno da Bida), ea eya A:dalu, Ya:mese, (Sebedi ea mano) amola amo ea eya Yone, 3 Filibe, Badolomiu, Domase, su lidisu dunu Ma:diu, Ya:mese (A:lafiase ea mano), Da:diase, 4 Saimone (Selode fi dunu) amola Yudase Isaga:liode (e da Yesu hohonoi). 5 Yesu da amo dunu fagoyale gala asunasi. E amane sia:i, "Dienadaile sogega amola Samelia moilai gagaiga mae masa. 6 Be Isala:ili dunu fi da sibi fisi dagoi agoane. Amaiba:le ilima olelela masa. 7 Ahoaabeba:le, dilia sia: agoane olelema, 'Gode Ea Hinadafa Hou doaga:mu da gadenei galebe!' 8 Dilia olio dunu uhinisima amola bogoi dunu bu wa:legadolesima. Leblosi dunu uhinisima amola Fio liliqi fadegale fasima. Dilia lai da udigili laiba:le, dilia imunuba:le, bidi mae lama. 9 Gouli, silifa amola balasEGA hamoi muni dilia muni salasu ganodini sali, mae gaguli masa. 10 Udigili edegesu dunu ea esa, abula aduna, emo salasu amola dagulu, mae gaguli masa. Dilia da hawa: hamosu dunu gala. Amaiba:le, eno dunu da dilia wali esalom:a:ne lamu liliqi dilima imunu da defea. 11 Dilia da moilaiga doaga:sea, nowa dunu dilima yosia:sea, amo dunu ea diasuga golale, eno sogega masunusa: fawane yolesima. 12 Dilia diasuga golili dasea, amane sia:ma, "Guiguda: olotosu dialoma!" 13 Ilia da dili hahawane yosia:sea, dilia yosia:su da ilima dialoma:ne sia:ma. Be ilia dili hame yosia:sea, dilia yosia:su bu samogema. 14 Amola moilai dunu da dili hame yosia:sea amola dilia sia: higabe ba:sea, dilia logoga bu asili, goe moilai ea osobo dilia emo gafega diala, amo ilima olelema:ne doga:lesima. 15 Na da dafawane sia:sa! Fofada:su eso doaga:sea, goe moilai ea se iasu da Sodame amola Goumola moilai, elea musa: se iasu bagadewane baligimu." 16 "Nabima! Na da dili asunasiba:le, dilia da sibi

mano agoane. Dilia da dunu gasonasu wa:me adoba dilia dialuma hinabo afae afae, amo huluane Gode da ganodini ahoabe agoai ba:mu. Amaiba:le, sania idibiba:le, huluane dawa: 31 Amaiba:le mae beda:ma! agoane, dawa:iwane hamoma, amola 'dafe' sio ea Dilia bidi lasu defei da diogonabo bagohame ilia olofosu hou agoane hamoma. 17 Dilia osobo bagade bidi lasu defei baligi dagoi. 32 Nowa da eno dunu dunu ilia hou dawa:ma! Ilia da dilima fofada:sea, nabima:ne, e da Na fi dunu esala amo olelesea, Na sinagoge diasu ganodini fegasuga bagade famu. 18 amola da amo dunu da Na fi dunu esala, amo Na Na hou lalegaguiba:le, dilia da Gamane Hina dunuma da Na Adama olelemu. 33 Be nowa dunu da eno fofada:mu. Bai dilia da fofada:su amo ganodini, ilima dunu nabima:ne, e da Nama fa:no bobogemu higasa, amola Dienadaile dunuma, Gode Ea Sia: Ida:iwane amo sia:sea, Na amola da amo dunu higasa, amo Na olelemu. 19 Fofada:sea, dilia bu adole iasu da:i da Na Adama olelemu. 34 Na da osobo bagadega dioiwane mae dawa:ma. Amo esoga, Gode da dilia olofosu hou olelemusa: misibayale dilia dawa:bela:? bu adole imunu sia: dilima olelemu. 20 Bai dilia lafidili Hame mabu! Olofosu hame be afafasu hou na da sia: da dilila: sia: hame ba:mu. Be Gode Ea A:silibu olelela misi. 35 Na da misiba:le, dunu da ea edama Hadigidafa Gala dilia dogo ganodini esala, Hi fawane ha laiwane hamomu. Idiwi da ea:me amoma ha da amo sia: dilia lafidili sia:mu. 21 Dunu ilia da yolalali laiwane hamomu. Esoa: da eso: amoma ha laiwane amo medoma:ne, fofada:su dunuma imunu. Eda da hamomu. 36 Moilai fidafa dunu da ea fidafa dunu ea ea mano amoma amo hou defele hamomu. Mano da ha lai dunu agoane ba:mu. 37 Nowa dunu ea asigi wa:legadole, ilia eda amola eme himone fuga:mu. hou edama o emema o egefema o idiwima, amo 22 Dilia da Na hou lalegaguiba:le, dunu huluane da asigi hou da ea asigi hou Nama baligisia, goe dunu dili higamu. Be nowa da Na hou mae yolele soge da Nama fa:no bobogemu defele hame ba:mu. 38 wadela:mu eso amoga doaga:sea, e da gaga:su Nowa dunu da ea bulufalegei mae gisawane, Nama ba:mu. 23 Ilia da moilai afae ganodini dilima gadei hame fa:no bobogesea, e da Nama fa:no bobogemu sia:sea amola fasea, dilia eno moilaiga hobeale masa. defele hame ba:mu. 39 Nowa dunu da osobo bagade Dilia moilai huluanedafa Isala:ili soge ganodini amo esalus hanaiba:le amo gasawane gagusia, e da ea hame olelei dagosea, Dunu Egefe da misunu. 24 esalus yolesimu. Be nowa dunu da Nama asigiba:le Ado ba:su dunu da olelesu dunu amo ea hou hame ea esalus fisiagasea, e da ea esalus bu ba:mu. baligisa. Hawa: hamosu dunu ea hou da hina dunu 40 Nowa da dili hahawane yosia:sa, e da Na amola amo ea hou hame baligisa. 25 Amaiba:le, ado ba:su hahawane yosia:sa. E da Na hahawane yosia:beba:le, dunu ea hou da ea olelesu dunu amo ea hou defele e da Na Asunasisu Dunu amola hahawane yosia:sa. ba:mu da defea. Amola hawa: hamosu dunu ea hou 41 Nowa da balofede dunu amo da Gode Ea sia: da ea hina amo ea hou defele ba:mu da defea. Ilia da olelebeba:le, hahawane yosia:sea, e da balofede sosogo fi Eda amoma Bilisibale dio asuliba:le, ilia dunu ea bidi defele lamu. Nowa da dunu ida:iwane, da amo Eda Ea sosogo fi dunu ili dio baligiliwane amo ea ida:iwane gala hou dawa:beba:le hahawane wadela:mu. 26 Amaiba:le, osobo bagade dunu ilima yosia:sea, e da dunu ida:iwane gala ea bidi defele mae beda:ma! Dunu huluane da dedeboi liligi huluane lamu. 42 Na da dafawane sia:sa! Nowa dunu da hobe ba:mu. Ilia da wamolegei liligi huluane hobe Nama fa:no bobogesu dunu fonobahadi afadafa amo dawa:mu. 27 Dilia Na wali gasi ganodini sia:su, amo e da Nama fa:no bobogebeba:le, ema anegagi hano dilia hadigi ganodini sia:ma! Na da dili ge ganodini di faigelei afadafa fawane iasea, e da bidi ida:iwane sadoga sia:sa. Be dilia da amo sia: diasu gado aligila ba:mu."

heda:le, amo olelemusa: bagade wele sia:ma! 28 Dilia da:i hodo bogoma:ne medosu dunu ilima mae beda:ma. Be Gode da a:silibu amola da:i hodo gilisili Helo sogega wadela:mu dawa:beba:le, Godema beda:mu da defea. (Geenna g1067) 29 Diogonabo aduna da doea afadafa amoga bidi lasa. Be afadafa fawane osoboga bogola dasea, Gode da dawa:lala. 30 Be

11 Yesu da Ea ado ba:su dunu fagoyale gala ilima ilia hawa: hamosu olelei. Amalalu, E da amo sogebi yolesili, Ga:lili moilai gagai amo ganodini, Ea sia: olelemusa: asi. 2 Yone Ba:bodaise da se iasu diasu ganodini esalu. E da Gelesu Ea hawa: hamonana nabaloba, ema fa:no bobogesu dunu Yesuma asunasi. 3 Ilia da Yesuma amane adole

ba:i, "Yone da Dunu hobea misunu sia:i. Di da amo sia:su, 'Uasu dunu amola feloasu dunu da misi dagoi. Dunula?: O ninia eno dunu misa:ne ouesaloma:bela?'" E da su lidisu amola wadela:i hamosu dunu ilia 4 Yesu da bu adole i, "Dilia ba:su amola nabasu liligi na:iyado goea.' Be Gode Ea hawa: didili hamoi, huluane Yonema olelema. 5 Si dofoi dunu da bu ba:sa. amo da Gode Ea bagade dawa:su hou olelesa." Emo gasuga:igi dunu da bu noga:le lala. Lebolosi 20 Yesu da moilai bagohame amo ganodini gasa oloi dunu da aya: bahoi dagoi. Ge ga:i dunu da bu bagade hamosu. Be amo moilai dunu da Godema naba. Bogoi dunu da wa:legadoi dagoi. Hame gagui hame sinidigi. Amaiba:le, Yesu da ilima gagabole dunu ilia Gode Sia: Ida:iwane naba. 6 Nowa dunu da amane sia:i, 21 "Goula:isini dunu! Dilia da se bagade Nama dafawaneyale dawa:su hou hame fisiagasea, e nabimu! Bedesa:idu dunu! Dilia amola da se bagade da hahawane gala." 7 Yone ea ado ba:su dunu da nabimu! Daia amola Saidone dunu fi da Na musa: bu yolesili ahoanoba, Yesu da eno dunuma amane hame ba:su hou dilia moilai ganodini hamoi amo sia:i, "Dilia da wadela:i hafoaga:i sogega Yone ba:la ba:loba, ilia da da:i dioi amola Godema sinidigimu ahoanoba, dilia da adi hou ba:musa: dawa:sula?: olelema:ne, wadela:i eboboi abula idiniginisila:loba Gisi lubi foga fabeba:le muwabe, amo ba:la asibela?: amola ilia dialuma da:iya nasubu duduli gala:la:loba. 8 Be dilia dunu abula ida:iwane amoga idiniginisi 22 Na da dilima dafawane sia:sa! Fofada:su eso ba:la asibela?: Abula ida:iwane idiniginisi dunu da doaga:sea, dilia se iasu da Daia fi amola Saidone fi hina bagade dunu ilia diasu ganodini esala! 9 Be ilia se iasu, amo bagade baligimu. 23 Gabena:iame dilia da balofede dunu ba:la asibela?: Dafawane! fi! Dilia da muagado heda:ma:bela?: Hame mabu! Yone da balofede dunu ea hou amo bagade baligi Dilia da Helo sogega gudu sa:imu. Sodame dunu dagoi. 10 Bai Yone ea hou olelema:ne, Gode Sia: ilia da dilia waha ba:i liligi ba:loba, Sodame da mae da agoane dedei diala, 'Gode da amane sia:i, Na ulagili dialala:loba. (Hadēs g86) 24 Be Fofada:su eso olelesu dunu Dia logo fodoma:ne amola Dima bisili doaga:sea, dilia se iasu lamu da Sodame dunu ilia masa:ne, Na da asunasimu.' 11 Na dafawane sia:sa! se iasu amo bagadewane baligimu." 25 Amo esoga, Yone Ba:bodaise ea hou da uda amoma lalelegei Yesu E amane sia:i, "Ada Gode! Osobo bagade mano ilia hou huluane baligili dagoi. Be Gode Ea amola Hebene Hina esala! Bagade dawa:su dunu Hinadafa Hou fi amo ganodini fonobahadida dunu hodosa:besa:le, goe liligi Di wamolegeiba:le amola ea hou da Yone Ba:bodaise ea hou baligisa. 12 Yone mano dudubuma oleleiba:le, Na da Dima nodosa. 26 Ba:bodaise da osobo bagadega misi. Amo esoha Dafawane Ada! Di da hanaiba:le agoane hamosu. degabo hamonana amogainini wali eso, Gode Ea 27 Na Ada da hou huluane Nama i dagoi. Ada Hi Hinadafa Hou amo ganodini masa:ne, gegesu bagade fawane da Egefē dawa: Amola Na fawane da Ada da ba:lala. Gasa bagade dunu da lalegagumusa: dawa: Na da nowa dunuma Na Ada Ea hou olelesea, gegenana. 13 Musa: balofede dunu amola Mousese amo dunu amola da Ada Ea hou dawa: 28 "Dilia ea sema dedei da Gode Ea Hinadafa Hou olelesu. huluane! Liligi dioi bagade gaguli ahoabeba:le helebe, Amalalu, Yone Ba:bodaise da misi dagoi. 14 Musa: amola da:i diobe. Nama helefila misa! Na da dilima balofede dunu da Elaidia da misunu sia:i. Dilia da helefisu imunu. 29 Dilia Na 'youge' dilia da:i amoga ilia sia: dafawaneyale dawa:i ganiaba, bu misunu lale ligisima. Na da Na hou dilima olelemu. Na hou dunu Elaidia da Yone, amo dawa:ma! 15 Dilia da ge da fonoboiwane, amola asaboi. Dilia a:silibu da bu galea, nabima! 16 Wali esalebe dunu ilia hou Na da mae da:i dioiwane helefimu. 30 Bai Na 'youge' da dilima olelemu. Ilia da mano fonobahadi bidi lama:ne asaboiwane. Amola dilia aguni masa:ne, Na da hagi legesu sogebiga udigili hedelalebe agoane. 17 Mano iligi fawane dilia esaga salimu."

gilisisu afae da eno gilisisuma amane wele sia:sa, 'Ninia da baidama dunanu, be dilia hame gosai. Ninia da didigia:loba, dilia da hame di.' 18 Yone da ha:i amola waini mae nawene misiba:le, dunu da amane sia:su, 'E da sugunu aligila sa:i!' 19 Be Dunu Egefē da ha:i amola waini nana misiba:le, ilia da agoane

12 Amo galu, Yesu da Sa:bade esoga gagoma sagai sogé amo ganodini lalu. Ea ado ba:su dunu da ha:iba:le, gagoma oso faili nanu. 2 Amo hou ba:beba:le, Fa:lisu dunu da Yesuma amane sia:i, "Ba:ma! Dia ado ba:su dunu da Sa:bade eso sema wadela:sa!" 3 Yesu da bu adole i, "Dilia da Da:ibidi

amola ea na:iyado ilia ha:iba:le hamoi amohame E da mae yolesili hawa: hamonanumu. Moloidafa idibala?: 4 E da Gode Ea diasu ganodini golili sa:ili, hou da doaga:beba:le fawane yolesimu. 21 Dunu agi ga:gi amo da Godema i dagoi, e amola ea fa:no fifi asi gala da Ea hou lalegaguiba:le, ilia da hobe a bobogesu dunu da lale mai dagoi. Musa: goe agi ga:gi misunu hou dafawane hamoma:beyale dawa:mu." da sema bagade galu. Gobele salasu dunu fawane 22 Ilia da dunu afae amo ea dogo ganodini wadela:i nasu. 5 Dilia Gode Sia: Dedei Buga hame idibala?: a:silibu da aligila sa:iba:le si dofoi amola sia: hamedei Gobele salasu dunu da Sa:bade eso huluane Debolo gala, amo Yesuma oule misi. Yesu da amo dunu Diasu ganodini Sa:bade Sema wadela:sa. Be amo da uhinisi dagoi. Amalalu, e da bu ba:i amola bu sia: wadela:i hou hame. 6 Na da dilima sia:sa! Debolo baoui. 23 Dunu huluane da amo hou ba:beba:le Diasu ea hou baligisu Dunu da wali guiguda: esala. 7 bagadewane fofogadigi. Ilia da amane adole ba:i, Gode Sia: da agoane dedei diala, 'Na da ohe gobele "Amabela:? Amo dunu da Da:ibidi Egefela??" 24 Be salasu hou hame, be asigi gogolema:ne olfosu hou Fa:lisu dunu da amo hou nababeba:le, amane sia:i, fawane hanasa!' Dilia da amo sia: dawa:i ganiaba, "E da Bilisibale, wadela:i a:silibu ea hina, amo ea dilia da dunu ida:iwane Ema hame fofada:la:loba. 8 gasaga, Fio liligi fadegasa." 25 Yesu da ilia asigi Bai Dunu Egefe da Sa:bade eso amoma Hina esala." dawa:su dawa:beba:le, amane sia:i, "Dunu fi da 9 Amo soge yolesili, Yesu da ilia sinagoge diasu afafasea, amo fi da wadela:mu. Moilai fi o sosogo fi ganodini golili sa:i. 10 Dunu afae amo ea lobo lolologi amola da afafasea, dafamu. 26 Sa:idane ea fi gilisisu dialu amo diasu ganodini esalebe ba:i. Dunu eno afae da ea fi dunu eno amoma gegene, sefasisia, ilia da Yesu dafama:ne ado ba:musa: dawa:beba:le, Sa:idane ea fi da afafae dagoi amola hedolo dafai amane sia:i, "Sa:bade eso amoga, dunu da uhinisu dagoi ba:mu. 27 Na da Bilisibale amo ea gasaga Fio hou hamosea, e da ninia Sema wadela:sala??" 11 liligi fadegale fasisia, dilia fa:no bobogesu dunu da Yesu da bu adole i, "Dilia da Sa:bade esoga sibi da nowa ea gasaga amo liligi fadegasala? Amaiba:le uli dogoi ganodini dafasea, adi hamoma:bela? Sibi dilima fa:no bobogesu dunu ilia hou, da dilia hou ea eda da bu hiougili gadoma:bela? Dafawane! E da da giadofai amo olelesa. 28 Be Na da Gode Ea fidimu! 12 Be dunu ea esalusu da sibi ea esalusu amo A:silibu amo Ea gasaga Fio liligi fadegale fasisa galea, baligi dagoi. Amaiba:le, ninia Sema amo ganodini, defea, Gode Ea Hinadafa Hou da doaga:i dagoi, amo Sa:bade esoga hawa: hamosu noga:iwane hamomu dawa:ma. 29 Dunu da gasa bagade dunu ea liligi da defea." 13 Amalalu, Yesu da lobo lolologi dunuma samogemusa: dawa:sea, e da hidadea gasa bagade amane sia:i, "Dia lobo moloma!" Amalalu, ea lobo dunu ea lobo la:gili, amo fa:no ea diasu golili sa:ili, ea molole, ea lobo bu ida:iwane, ea lobo eno defele ba:i. liligi samogesa. 30 Nowa dunu da Namagai hame 14 Amalalu, Fa:lisu dunu da yolesili asili, fofada:ne, esalea, e da Nama ha lai agoane. Nowa da Na sibi Yesu medomusa: ilegesu. 15 Be amo medole legemu hame gilisia, e da Na sibi afagogosa. 31 Amaiba:le, hou nababeba:le, Yesu da amo sogebe yolesiagai. wadela:i hou huluane amola lasogole sia: huluane, Dunu bagohame da Ema fa:no bobogi. Amalalu, Gode da gogolema:ne olfomu. Be dunu da Gode Ea Yesu da dunu ilia olo huluane uhinisisi dagoi. 16 E da A:silibu Hadigidafa gala Ema ha lale lasogole sia:sea, ilima amo hou eno dunuma mae olelema:ne sia:i. 17 amo Gode da hame gogolema:ne olfomu. 32 Nowa Amo hou hamoiba:le, musa: balofede dunu Aisaia ea sia: da didili hamoi dagoi ba:i. 18 Aisaia da musa: amane sia:i, "Na hawa: hamosu dunu Na ilegei, amo ba:ma! E da na dogolegeidafa! Na da Na A:silibu Ema imunu. Na da dunu fifi asi gala huluane ilima fofada:musa: misunu. E da ilima amo hou olelemu. 19 E da sia:ga hame gegemu, hame wele sia:mu. E da logoga sia: olelemusa: ha:giwane hame sia:mu. 20 E Wadela:i ifa da dulu wadela:i gala legesa. Dunu da da saga: baea:i da hame fimu. Hanu ea lalu gona:su ifa ea dulu ba:sea, ilia da amo ifa ea hou dawa:sa. da usimusa: ba:sea, E da amo hame haba:domu. 34 Dilia wadela:i sania fi! Dilia hou da wadela:iba:le,

ida:iwane sia: habodane sia:ma:bela? Dunu ilia lafidili Hebene Ada Ea hanai hou nabawane hamosea, amo sia: da hidadea ilia dogoga maha. 35 Dunu ida:iwane da Naeya, Na aba amola Na:me esala."

gala da ida:iwane ligisisu amoga liligi ida:iwane oleesa. Be wadela:i dunu da wadela:i ligisisu amoga wadela:i liligi oleesa. 36 Na dilima sia:sa. Fofada:su Eso doaga:sea, dunu huluane ilia lafidili udigili sia:i huludafa amoba:le Na da fofada:mu. 37 Dilia sia: sia:beba:le, fofada:sea, Fofada:su Dunu da dili mogili da wadela:le hamoi, mogili da hou ida:iwane hamoi, amane ilegemu." 38 Amalalu, Sema olelesu dunu amola Fa:lisu dunu da Yesuma amane sia:i, "Olelesu! Di da gasa bagade dawa:digima:ne olelesu hamoma!" 39 Yesu E bu adole i, "Wadela:i fi amola dabua fawane molole ogogosu fi ilia da dawa:digima:ne olelesu hogosa. Be Na da dawa:digima:ne olelesu dilima hame imunu. Youna fawane ea dawa:digima:ne olelesu dawa:ma! 40 Youna da eso udiana amola gasi udiana, menabo bagade ea hagomo ganodini dialu. Amo defele, Dunu Egefe da osobo ea dogo ganodini eso udiana amola gasi udiana dialumu. 41 Fofada:su Eso doaga:sea, Ninife dunu da dilima fofada:mu. Bai ilia da Youna ea sia: nababeba:le, gogosiane, Godema sinidigi. Be Dunu waha esala, da Youna ea hou baligi dagoi. 42 Fofada:su Eso doaga:sea, Siba soge hina bagade uda da wa:legadole, dilima fofada:mu. E da Soloumane ea bagade dawa:su sia: nabima:ne, badilia soge amodili misi. Be Soloumane ea hou baligisu Dunu da waha esala. 43 Wadela:i a:silibu da dunu ea dogoga gadili ahoasea, e da iwilaga udigili golamu soge hogola ahoa. Be hame ba:sa. 44 Amasea e da amane sia:sa, 'Na da na musa: diasuga bu hagimu!' Sia:beba:le, bu doaga:sea, ea diasu gelabai amola noga:le doga:i dagoi ba:sa. 45 Amaiba:le, e da bu gadili asili, a:silibu eno fesuale gala, ilia hou da ea wadela:i hou baligisa, amo lidili, ilia gilisili ganodini fila sa:imu. Amaiba:le goe dunu ea hou da bagade baligili bu wadela:mu. Waha dunu fi esala da amo hou ilima doaga:i dagoi ba:mu." 46 Yesu da dunu huluane sia:nanoba, Ea:me amola eya huluane da misini, Ema sia:musa: gadili lelu. 47 Dunu afae da Yesuma amane sia:i, "Dia:me amola Diaeya da Dima sia:musa: gadili lela." 48 Be Yesu E bu adole i, "Na:me amola Naeya da nowala??" 49 Amalalu, E da Ea ado ba:su dunuma lobosogole amane sia:i, "Na:me amola Naeya da goea. 50 Nowa da Na

Hebene Ada Ea hanai hou nabawane hamosea, amo da Naeya, Na aba amola Na:me esala."

13 Amo esoga, Yesu da amo moilai yolesili, hano wayabo bega: doaga:i. E da dunu ilima olelemusa: esalu. 2 Dunu bagohamedafa da gilisibiba:le, Yesu da dusagai ganodini fila heda:i. Dunu huluane da hano bega: lelefulu. 3 Yesu da fedege sia: bagohame ilima olelei. E amane sia:i, "Ifabi ouligisu dunu da gagoma bugimusa: asi. 4 Hawa: fasilalu, mogili logoga sa:iba:le, hame dedeboiba:le, sioga lidili na dagoi. 5 Mogili wadela:i igi magufu da:iya amo osoboga sa:ili, hedolo heda:i. 6 Be eso mabe galu, amo da difi sa:imu gogoleiba:le, hedolowane bioi. 7 Hawa: mogili da aya: gaga:nomei amola gisi labala sa:ili, heda:le, aya: gaga:nomeiga gigisibiba:le, noga:le hame heda:i. 8 Be eno da osobo ida:idafa amoga sa:iba:le, heda:le, ha:i manu ida:iwane legei. Eno da gagoma hodo 100 agoane, eno da 60 amola eno da 30 agoane hamoi. 9 Dilia da ge galea, nabima!" 10 Yesu Ea fa:no bobogesu dunu da Ema misini, amane sia:i, "Di da dunu gilisi ilima sia: olelesea, abuli fedege sia:musu olelebelas?" 11 E da bu adole i, "Gode da Ea Hinadafa Hou amo wamolegei dawa:su dilima olelesu. Be E da eno dunuma hame olelesu. 12 Bai nowa dunu da gagui galebe, amo dunuma Gode da bagadedafa bu imunu. Be E da hame gagui dunuma ea lai huluane bu samogemu. 13 Amaiba:le, Na da fedege sia: fawane ilima olelesu. Ilia siga ilia ba:sa, be asigi dawa:suga hame dawa:sa. Ilia gega naba, be asigi dawa:suga hame naba. 14 Amo dunu ilia hou olelema:ne, balofede dunu Aisaia da musa: sia:i, 'Dilia da nabalu be hame dawa:mu. Dilia da ba:lalumu be hame dawa:mu.' 15 Amo dunu fi ilia asigi dawa:su da ga:nasi hamoi dagoi. Ilia ge da ga:siwane diala amola ilia si da sisigi dagoi. Amo hou ilia da hahamoi ganiaba, ilia da siga bu ba:la:loba amola ilia gega bu naba:loba amola ilia asigi dawa:suga bu dawa:la:loba amola ilia da Nama sinidigibiba:le, Na uhinisu hou ilia ba:la:loba. Be hamedei.' 16 Be dilia da siga ba:beba:le, amola dilia da gega nababeba:le, dilia da hahawane bagade. 17 Na da dilima dafawane sia:sa! Balofede dunu bagohame amola ida:iwane hamosu dunu bagohame da dilia waha ba:su liligi ba:mu hanai galu. Be hame ba:i. Ilia da dilia waha nababe liligi nabimu hanai galu, be hame nabi. 18 "Dilia hawa: bugisu dunu

ea sia: dawa:loma:ne nabima amola dawa:ma! 19 sia: hamedafa sia:i. Fedege sia: fawane olelei. 35 Nowa dunu da Gode Ea Hinadafa Hou Sia: olelesu Musa: balofede dunu da amo hou olelei agoane, mae dawa:iwane nabasea, Sa:idane da amo sia: "Na da fedege sia: fawane ilima olelemu. Hemonega ea dogoga bu samogesa. Amo da hawa: logoga osobo bagade hahamosu eso amogainini wamolegei bugi fedege agoane. 20 Hawa: magufu da:iya bugi sia: na da olelemu." 36 Yesu da dunu huluane yolesili, da dunu e Gode Ea sia: hahawane nababeba:le diasu ea gelabo ganodini bu sa:ili, Ea ado ba:su hedolowane lalegagusa, amo ea fedege sia: 21 Be dunu da Ema misini, amane sia:i, "Gisi bugi sia: e da difi hameba:le, fonobahadi lalu, amalalu, e da dawa:loma:ne, amo ninima olelema." 37 Yesu E bu lalegaguiba:le se nabasea, hedolowane dafasa. 22 adole i, "Hawa: bugisu dunu da Dunu Egef. 38 Hawa: aya: gaga:nomei sogega bugi, da Gode Ea sia: nabasu dunu eno agoane. E da se nababeba:le amola osobo bagade hou amola muni hanai hou bagade dawa:beba:le, Gode Ea Sia: ea dogo ganodini diala da amoga bagade gigisiba:le, e da dulu hame legesa. (aiōn g165) 23 Hawa: eno osobo ida:iwane gala amoga bugi da Gode Sia: noga:le nabasu dunu. E da doaga:sea ba:mu. (aiōn g165) 41 Dunu Egef da Ea dulu legesa, gagoma afadafa da dulu 100agoane, a:igele dunu asunasimu. Ilia da Gode Ea Hinadafa oda da 60 agoane, oda da 30 agoane legesa." 24 Hou ganodini esalebe wadela:i hamosu dunu amola Yesu Ea eno fedege sia: olelei da agoane, "Gode Ea dafama:ne olelesu dunu huluane lidimu. 42 Amo dunu Hinadafa Hou da dunu e da widi hawa: ida:iwane gala ilia lalu bagadega galadigimu. Ilia da bagadewane osoboga bugi agoane. 25 Be amo dunu da golale, bese ini dinanumu. 43 Amalalu, dunu ida:iwane ilia ema ha lai dunu misini, wadela:i gisi amo ea bugi da eso ea hadigi defele, Gode Ea Hinadafa Hou ganodini wamowane bugilalu asi. 26 Widi da hedae:le, sage ganodini ba:mu. Dilia da ge galea, nabima!" 44 dulu legele, wadela:i gisi amola da gilisili hedae:le. "Gode Ea Hinadafa Hou da agoane. Dunu e da udigili 27 Amo sage hina ea hawa: hamosu dunu da ema ahoasea, muni bagade liligi ifabi ganodini wamolegei misini, amane sia:i, 'Ada! Di da hawa: ida:iwane bugi amo ba:sa. Amo e da bu wamolegemusa: dedebosa. dagoi. Amaiba:le, wadela:i gisi da habidili misibela?'" E da hahawanebagadeba:le, ea diasuga asili, ea 28 E da bu adole i, 'Ha lai dunu da amo hamoi!' Ea liligi huluane bidi lale, amo muni lai amoga e da hawa: hamosu dunu da bu adole ba:i, 'Ninia amo goe ifabi bidi lasa. 45 Eno, Gode Ea Hinadafa Hou wadela:i liligi a:le fasima:bela?'" 29 Hina da bu adole da bidi lasu dunu, e da su wagebi hogolala. 46 Su i, 'Hame mabu! Dilia da wadela:i gisi a:le fasisia, wagebi afadafa ida:iwanedafa ba:beba:le, e da ea widi ea difi amola wadela:mu. 30 Ela gilisili hedae:mu liligi huluane bidi lale, amo muni lai amoga amo su da defea. Faimu eso doaga:sea, na da faimu dunu wagebi bidi lasa. 47 Eno, Gode Ea Hinadafa Hou ilia da wadela:i gisi lale, la:gili, laluga ulagima:ne da menabo gasa:su agoane. Hanoga galadigiba:le, sia:mu. Be widi ha:i manu ida:iwane gala, amo na amo gasa:su da menabo hisu hisu gagui dialebe diasu ganodini salima:ne, na da ilima sia:mu." 31 ba:sa. 48 Nabaiba:le, hano bega: hiougisia, menabo Yesu da eno fedege sia: agoane olelei, "Gode Ea ida:iwane gala ilia daba ganodini sala. Be ilia da Hinadafa Hou da masada hawa:, dunu e da ea sage wadela:i menabo udigili galagasa. 49 Amo hou da ganodini bugi agoane. 32 Masada hawa: da eno sage wadela:mu eso amoga ba:mu. A:igele dunu hawa: huluane ba:sea, fonobahadida ba:sa. Be da misini, dunu fi ganodini ida:iwane dunu yolesili, hedae:le, e da ifa agoane alebeba:le, sio fi da ea wadela:i dunu lidili, (aiōn g165) 50 lalu bagadega amoda amoga fis." 33 Yesu da eno fedege sia: olelei, galadigimu. Lalu ganodini ilia da bese ini dinanumu." "Gode Ea Hinadafa hou da agoane. Uda da falaua 51 Yesu E amane adole ba:i, "Go liligi huluane dilia ganodini yisidi sala. Yisidi da hawa: hamobeba:le, da dawa:bela??" "Mal!" ilia bu adole i. 52 E da bu falaua huluane da afadenene hedae:sa." 34 Yesu da amane sia:i, "Amaiba:le, sema olelesu dunu, e Gode dunu hulanema fedege sia: fawane olelei. E da eno Ea Hinadafa hou nababeba:le, dawa:lalu, e da diasu

hina ea hou agoane hamosa. E da ea ligisisu sesei misi. Amalalu, e da amo ea:mema gaguli asi. 12 Yone amoga gaheabolo liligi ida:iwane gala amola musa: Ba:bodaise ea fa:no bobogesu dunu da misini, ea da:i liligi ida:iwane gala gaguli maha." 53 Yesu da amo hodo lale, uli dogoiga sali. Amalu ilia da Yesuma asili, fedege sia: olelei dagoloba, amo soge yolesili, 54 amo hou olelei. 13 Amo sia: nababeba:le, Yesu da Ea moilaidafa amoga bu misi. E da sinagoge diasu amo soge yolesili, dusagaiga fila heda:le, Hisu dunu ganodini oleleiba:le, dunu huluane da fofogadigili, hame esalebe sogega asi. Dunu huluane da Ea asi amane sia:i, "E da habidili goe bagade dawa:su hou nababeba:le, ilia moilai yolesili, Ema doaga:musa:, amola gasa bagade hou labala?" 55 "E da diasu biba:le sisiga:i. 14 Yesu da hano bega: doaga:le, gagusu egefe. Ea:me da Meli amola Ea eyalali da dunu bagohame gilisibi ba:i. E da ilima asigiba:le, ilia Ya:mese, Yousefe, Saimone amola Yudase. 56 Ea olo i dunu huluane uhinisi. 15 Daeya doaga:loba, Yesu dalusi huluane da ninia moilai ganodini esala. Ea Ea ado ba:su dunu da Ema misini, amane sia:i, "Go hou da habidili labala?" 57 Amaiba:le, ilia da Yesu soge da dunu hame esalebe soge. Gasimu galebe! higa:i. Yesu da ilima amane sia:i, "Dunu huluane da Di da dunu huluane moilaiga ha:i manu bidi lama:ne balofede dunu amo ea sia: naba. Be balofede dunu asunasima." 16 Be Yesu E bu adole i, "Ilia guiguda: ea moilai fidafa dunu da hame naba." 58 Ilia da Ea esalumu da defea. Dilisu ha:i manu ilima ima." 17 hou dafawaneyale hame dawa:beba:le, E da musa: hame ba:su gasa bagade hou bagahame fawane amo moilaiga hamosu.

14 Amo esoga, dunu huluane da Yesu Ea hou sia: dasu. 2 Amo sia: nababeba:le, Helode (Ga:lili soge ouligisu dunu) da ea eagene ouligisu dunuma amane sia:i, "Amo dunu da Yone Ba:bodaise. E bogole bu wa:legadoiba:le, gasa bagade hamosa." 3 Musa:, Helode da Yone gaguli, afugili, se iasu diasu ganodini sali. Bai Helode da ea ola Filibe amo idua Heloudia:se lai dagoi. 4 Be Yone da Helodema amane sia:su, "Di da amo uda lamu da defea hame galu!" 5 Amaiba:le, Helode da Yone medole legemusa: dawa:i galu. Be eno Yu dunu huluane da Yone da balofede dunu dawa:i galu. Amaiba:le, Helode da amo dunuma beda:iba:le, Yone hame medole legei. 6 Helode ea lalelegei eso doaga:beba:le, dunu bagohame gilisibiba:le, Heloudia:se idwi da dunu huluane midadi siogoi. Helode da hahawane bagade ba:i. 7 Amaiba:le, Helode da ema amane sia:i, "Na da dafawane sia:sa! Dia da nama adole ba:sea, na da dia hanai liligi dafawane imunu." 8 Amalalu, Heloudia:se idwi da ea:me ea sia: nababeba:le, amane sia:i, "Yone Ba:bodaise ea dialuma damuni, yaeya da:iya ligisili, amo nagili gaguli misa!" 9 Helode da da:i dioi nabi. Be dunu huluane da ea musa: sia: nababeba:le, e da gogosiamu higa:i. Amaiba:le, e da amo sia: ea hawa: hamosu dunuma olelei. 10 Ea sia:beba:le, ilia da Yone Ba:bodaise se iasu diasu ganodini esalu, amo ea dialuma damuni fasi. 11 Ilia da ea dialuma yaeya da:iya ligisili, a:finima gaguli

amola menabo aduna, amo fawane gala." 18 Yesu E amane sia:i, "Amaiba:le, Nama gaguli misa!" 19 Yesu da dunu huluane gisi da:iya fima:ne sia:i. Amalalu, E da agi ga:gi biyale gala amola menabo aduna lale, Ea si ba:le gadole, Godema nodone sia:ne gadole, agi filili, Ea ado ba:su dunuma sagoi. Amalalu, ilia da dunu huluana bu sagoi. 20 Ilia huluane nanu, sadi dagoi. Amalalu, ilia da ha:i manu hame mai dialu, daba fagoyale bu lai. 21 Dunu 5,000 agoane, uda amola mano da huluane defele maiba:le sadigia:i ba:i. 22 Amalalu, Yesu da sia:beba:le, Ea ado ba:su dunu da dusagaiga fila heda:le, Ga:lili hano na:iyado bega: doaga:musa: asi. E da dunu huluane masa:ne sia:i. 23 Huluane asiba:le, Yesu Hisu sia:ne gadomusa: goumiba:le heda:i. Daeya doaga:loba, Yesu da Hisu esalebe ba:i. 24 Isu da gibula bobobobeba:le, dusagai da hano dogoa bagadewane gigiwigi. 25 Amalalu, hadigibi galu, Yesu da Ea fa:no bobogesu dunuma doaga:musa:, hano da:iya mae magufale asi. 26 Yesu da mae magufale manebe ba:beba:le, Ea ado ba:su dunu da bagade beda:i galu. Ilia da E da bogoi a:silibuyale dawa:beba:le, bagade beda:iba:le wele sia:i. 27 Amalalu, Yesu E amane sia:i, "Mae beda:ma! We da Na!" 28 Amaiba:le, Bida da Yesuma amane sia:i, "Hina! Di da dafawane misi galea, na Dima misa:ne Dia sia:ma!" 29 Yesu E bu adole i, "Misa!" Amalalu, Bida da hano da:iya aligila sa:ili, mae magufale Yesuma doaga:musa: asi. 30 Be Bida da fo gasa bagade ba:beba:le, bu beda:i galu. Beda:iba:le, magufasa dabeba:le, e Yesuma bagade wele sia:i,

"Hina! Di fidila misa!" 31 Amalalu, Yesu da Ea lobo gilisili hano ogai ganodini dafamu, " 15 Bida e amane molole, Bida ea lobo gaguli, lobolele gadoi. E Bidama sia:i, "Fedege sia: ea dawa:loma:ne amo ninima amane sia:i, "Dia dafawaneyale dawa:su hou abuli olelema." 16 Yesu E bu adole i, "Dilia da ili defele, fisibala:?" 32 Ela da bu dusagaiga fila hedabeba:le, dawa:su hamela:? 17 Dilia da hame dawa:bala? Lilih fo da yolesi dagoi ba:i. 33 Dunu dusagai ganodini da dunu ea lafidili ganodini ahoabeba:le, hagomoga fila hedab:i ilia huluane da nodone, Yesuma amane sa:ili, fa:no agoane ea da:i hodo yolesili gadili ahoa. sia:i, "Dafawane! Di da Gode Ea Manodafa!" 34 Ilia 18 Be lilih lafidili ga ahoabeba:le, amo da dogoganini da hano degele, Genesalede sogega doaga:i. 35 mahabeba:le, dunu ea hou ledo agoane hamosa. 19 Amo soge ganodini fi dunu da Yesu da doaga:i dagoi Dunu ilia dogo asigi dawa:su amoga da wadela:i asigi sia:be nababeba:le, ilia da olo dunu huluane Yesuma dawa:su, fane legesu, inia: uda adole lasu, wamolasu, oule misi. 36 Ilia da olo dunu Yesu Ea abula fe digili ogogosu, amola gadesu, amo wadela:i hou huluane ba:musa:, Ema edegei. Amola nowa dunu da Ea da dunu ea dogoganini maha. 20 Amo lilih da dunu ea abula digili ba:loba bu uhi dagoi ba:i. hou ledo agoane hamosa. Be lobo mae dodofeiwane ha:i nasea, amo dunu ilia sia: defele, amo da dunu ea hou ledo agoane hame hamosa." 21 Amo soge yolesili, Yesu da soge amo da Daia amola Saidone moilai gadenene dialebe asi. 22 Ga:ina:ne soge uda amogawi esala da Yesuma misini, amane wele sia:i, "Da:ibidi Egefe! Nama asigima! Nadiwi amo ea dogo ganodini Fio lilih da aligila sa:iba:le, e da se bagade naba." 23 Be Yesu da amo udama bu hame adole i. Yesu Ea fa:no bobogesu dunu da Ema amane sia:i, "Amo uda masa:ne sia:ma! E da bagade wele sia:sa!" 24 Yesu E bu adole i, "Na da Isala:ili sibi fi fisi dagoi, amo fawane gaga:ma:ne, Gode da Na asunasi." 25 Amo sia: nababeba:le, uda da bu misini, osoboga gala:asa:ili, amane sia:i, "Hina! Dia na fidima!" 26 Yesu E bu adole i, "Manodafa ilia ha:i manu lale, wa:megili udigili imunu da defea hame galebe." 27 Uda da bu sia:i, "Dafawane! Be wa:me da ilia eda ea ha:i manu fafaiganini osoboga dala dabe amo naha." 28 Amalalu, amo udama Yesu E amane sia:i, "Dia dafawaneyale dawa:su hou da bagadedafa. Di da dia hanai lilih ba:mu." Amalalu, uda ea idwi da uhi dagoi ba:i. 29 Amo soge yolesili, Yesu da Ga:lili hano bega: lalu. E agoloba:le hedab:i, esalu. 30 Dunu bagohame da olo dunu, si dofoi, emo gasuga:igi amola sia: hamedei dunu Ema oule misini, Yesu Ea emo gadenene ligisiba:le, Yesu da amo huluane uhinisisi dagoi. 31 Sia: hamedei da bu sia: baoui, da:i wadela:i da bu ida:iwane hamoi, emo gasuga:igi da bu nogab:i lalu, si dofoi da bu ba:i. Amo hou ba:beba:le, dunu huluane da fofogadigili, Isala:ili Gode Ema nodone sia:i. 32 Yesu da Ea fa:no bobogesu dunu Ema misa:ne sia:i. Amalalu, E da ilima amane sia:i, "Na da dunu huluane ilima bagade asigisa. Eso

15 Amalalu, Fa:lisu dunu amola Sema Olelesu dunu da Yelusalemeganini misini, Yesuma doaga:i. Ilia da amane sia:i, 2 "Dia ado ba:su dunu da abuli ninia aowalalia sia: hame nabala:?" Ilia da ha:i nasea, lobo dodefema:ne sema hame hamosa." 3 Yesu E bu adole i, "Dilia amolawane da abuliba:le Gode Ea Semadafa wadela:sala:?" Dilia da dilisu olelesu amoma fawane fa:no bobogesa. 4 Gode Ea sia: da agoane diala, 'Dilia ada amola ame elama asigima.' Amola 'Nowa dunu ea ada o ame amoma lasogole sia:sea, amo dunu fane legema. 5 'Be dilia da dilia ada amola ame amoma imunu lilih amo lale, Godema imunusa: sia:sa. 6 Amaiba:le, dilia giadofale dilia ada hame fidimu da defea sia:sa. Dilia da dilisu hou amoma fa:no bobogebaba:le, Gode Ea hou hame dawa: 7 Dilia dabua fawane molole ogogosu dunu! Aisaia da musa: moloiwane dilia hou agoane olelei, 8 'Gode da amane sia:sa, Amo dunu da ilia lafidili Nama nodone sia:sa. Be ilia dogo da Nama hame gadenena misi. 9 Ilia udigili Nama nodosa. Ilia da ogogole osobo bagade sema, amo da Gode Ea Sema ilia olelesa." 10 Yesu da dunu huluane Ema misa:ne sia:i. Amalalu, E da ilima amane sia:i, "Nabima amola dawa:ma! 11 Ea lafi ganodini dabe lilih da dunu ea hou ledo agoane hame hamosa. Be lilih da dunu ea lafidili ga ahoasea, amo fawane da ea hou ledo agoane hamosa." 12 Ea ado ba:su dunu da Ema misini, amane sia:i, "Dia sia: nababeba:le, Fa:lisu dunu da bagadewane se nabi. Amo Di da dawa:bela:?" 13 E da bu adole i, "Bugi huluane Na Hebene Ada hame bugi galea, amo bugi E da a:le fasimu. 14 Fa:lisu dunu yolema! Ilia da si dofoi dunu agoane. Amola si dofoi dunu da eno si dofoi dunuma logo olelesea, ela da

udiana ilia da Na sia: nabalu, be wali ha:i manu da nabalesibela?: Dilia amo hou gogolebela?: 11 Dilia hame gala. Na da ili ha:i mae nawane asula ahosea, abuli hame dawa:bela?: Na da Fa:lis i amola Sa:diusi ilia da logoga sidisa:besa:le Na da beda:i galebe.” 33 ilia yisidi amoba:le beda:ma sia:beba:le, Na da ha:i Be Yesu Ea ado ba:su dunu da amane sia:i, “Ninia da manudafa hame sia:i.” 12 Amo sia: nababebe:le, Ea dunu hame esalebe wadela:i hafoga:i sogega esala. ado ba:su dunu ilia dawa:i galu. E da agi ga:gi yisidi Amo dunu bagohame sadima:ne, ninia habidili ha:i hame sia:i, be Fa:lis i amola Sa:diusi ilia dabua fawane manu lama:bela?” 34 Yesu E amane adole ba:i, “Dilia molole ogogosu olelesu mae nabima:ne E sisane da agi ga:gi habodayane ganabela:?” Ilia da bu adole sia:i, ilia dawa:i. 13 Yesu da soge amo da Sesalia i, “Fesuale! Amola menabo fonobahadi bagahame Filibai moilai gadene diala amoga doaga:i. E da Ea diala.” 35 Amaiba:le, Yesu da dunu huluane osobo fa:no bobogesu dunuma amane adole ba:i, “Dunu da:iya fima:ne sia:i. 36 Amalalu, E da agi ga:gi fesuale Egefe da nowayale, eno dunu ilia adi sia: dalula:?” 14 amola menabo lale, Godema nodone sia:ne gadole, Ea ado ba:su dunu da Ema bu adole i, “Mogili Di da fifili, Ea ado ba:su dunuma sagoi. Ilia da dunu enoma Yone Ba:bodaise ilia sia:sa. Oda Di da Elaidia ilia bu sagoi. 37 Ilia huluane da sadigia:i. Ilia da hame sia:sa. Mogili Di da Yelemaia o balofede dunu eno ilia mai dialu liliq lale, daba lobofaseleyale gala ba:i. 38 da sia: dahaa.” 15 Amalalu, Yesu da adole ba:i, “Be Nasu dunu da 4,000 amola eno uda amola mano dilia! Na da nowayale, dilia adi dawa:bela:?” 16 Bida gigilisi. 39 Yesu da dunu huluana masa:ne sia:i. e bu adole i, “Di da Mesaia, Gode Ea Manodafa.” Amalalu, E da dusagaiga fila hedaa:le, asili, Magadane 17 Yesu E amane sia:i, “Defea! Saimone, Yone ea sogega doaga:i.

16 Eso afaega, Fa:lis i dunu amola Sa:diusi dunu da

Yesu dafama:ne ado ba:musa: misi. Ilia da Yesu da ilima Hebene dawa:digima:ne olelesu olelema:ne sia:i. 2 Be Yesu da bu adole i, “Daeya eso yoi agoai dabe ba:sea, dilia aya da gibu hame sa:imu sia:sa. 3 Hahabe, mu da haliga:i agoane ba:sea, gibu da wali sa:imu dilia da sia:sa. Dilia da mu ea dawa:digima:ne olelesu nogaa:le dawa:beba:le, abuliga wali eso ea hou hame dawa:bela?: 4 Wadela:i amola dafawaneyale hame dawa:su fi da dawa:digima:ne olelesu ba:musa: hanai gala. Be eno hame, Youna ea dawa:digima:ne olelesu fawane dilia da ba:i dagoiba:le, eno hame ba:mu.” Amalalu, E da ili yolesili asi. 5 Ea ado ba:su dunu da hano wayabo degele, na:iyado amoga doaga:i. Be ilia da agi ga:gi ha:i manu gaguli masunu gogolei. 6 Yesu da ilima amane sia:i, “Dawa:ma! Fa:lis i amola Sa:diusi dunu ilia yisidi amoba:le beda:ma!” 7 Amo sia: nababebe:le, ilia da gilisili sia: dasu, “Ninia da agi ga:gi ha:i manu gogoleiba:le, E da amane sia:sa.” 8 Be ilia asigi dawa:su dawa:beba:le, Yesu E amane sia:i, “Dilia dafawaneyale dawa:su fonobahadi dunu! Dilia agi ga:gi gogoleiba:le, abuli sia: dabela?: 9 Agi ga:gi biyale amoga dunu 5000 agoane ilia mai sadigia:iba:le oda dialu. Dilia da daba habodayane nabalesibela?: Dilia amo hou gogolebela?: 10 Eno agi ga:gi fesuale gala dunu 4000 agoane ilia mai sadigia:iba:le oda dialu. Dilia da daba habodayane

dunu da dia dogoga hame olelei. Na Ada Hebene ganodini esala, Hi fawane da dima olelei. 18 Na da dima sia:sa! Dia dio dawa:loma:ne da ‘igii’. Amo igi da:iya Na da Na Fa:no Bobogesu Fi gasawane gagumu. Amasea, Ha:idisi da Na fi ilima hame osa:la hedaa:mu. (Hadēs g86) 19 Na da Gode Ea Hinadafa Hou gi amo dima imunu. Di da osobo bagadega hou logo ga:simusa: sia:sea, amo logo da Hebene ganodini ga:si dagoi ba:mu. Amola di da osobo bagadega hou logo doasimusa: sia:sea, amo logo da Hebene ganodini doasi dagoi ba:mu. 20 Amalalu, Yesu da Ea ado ba:su dunuma amane sia:i, “Dilia amo sia: eno dunu ilima mae adoma!” 21 Amalalu, Yesu da muni moloiwane Ea ado ba:su dunuma olelelalu, “Na da Yelusaleme moilaiga asili, asigilai dunu, gobele salasu dunu amola sema olelesu dunu ilia da Nama gegemuba:le, Na da se bagade nabimu. Ilia da Na medole legemu. Be eso udiana aligili, Na da bu wa:legadomu.” 22 Bida da Yesu la:idiga adole asili, amane sia:i, “Hina! Defea hame galebe! Agoane hame hamomu!” 23 Be Yesu da sinidigili, amane sia:i. “Sa:ida:ne! Di gasigama! Di da Na logo ga:su agoane. Amo asigi dawa:su da Godema hame misi. Amo da osobo bagade dunu ilia asigi dawa:su fawane.” 24 Amalalu, Yesu da Ea ado ba:su dunuma amane sia:i, “Nowa dunu da Na sigi masunusa: dawa:sea, e da ea esalusu fisili, ea bulufalegei gisawane, Nama fa:no

bogemu. 25 Nowa dunu da ea esalusu gagumusa: afadafa da Yesuma misini, muguni bugili, 15 Yesuma hanai galea, e da ea esalusu fisimu. Be nowa dunu amane sia:i, "Hina! Di da nagofema asigima! E da da Nama asigiba:le, ea esalusu fisiagasea, e da ea sidisu hamobeba:le, e da eso enoga nasuba dafasa, esalusu bu ba:mu 26 Osobo bagade dunu da osobo enoga hanoa sidina daha. 16 Na mano amo Dia bagade liligi huluane lama:ne, ea esalusu fisimu da ado ba:su dunuma uhima:ne oule misi. Be ilia sia:ne defeala?: Hame mabu! Amai galea, e da ea esalusu ba:loba hamedei galu." 17 Yesu E amane sia:i, "Dilia bu lamu hamedei gala. 27 Dunu Egefe bu misunu eso da dafawaneyale hame dawa:su amola giadofasu da gadenei. E da Gode Ea hadigi bu lale, E amola fi dunu! Na da eso habodayane dili amola guiguda:a:igele dunu da misini, dunu ilia hou hamoi defele, esaloma:belas:? Na da eso habodayane dilia giadofasu dabe ilima imunu. 28 Na da dilima dafawane sia:sa! Yesu E da Fio liligi amo mano ea dogo ganodini Dunu Egefe Hinawane hamoi manebe ba:mu."

17 Eso gafeyle aligili, Yesu da Bida, Ya:mese amola Yone, ili oule asili, ilisu goumiba:le hedas:le, esalu. 2 Ilia ba:loba, Yesu Ea da:i da afadenene, Ea odagi da eso ea hadigi agoai ba:i. Ea abula amola da ahea:ia:i hadigi bagade agoane hamobe ba:i. 3 Ilia ba:loba, Mousese amola Elaidia, Yesu ili sia: dalebe ba:i. 4 Bida da Yesuma amane sia:i, "Hina! Ninja guiguda: esalebeba:le hahawane bagade. Di da nama sia:sea, na da diasu udiana gagumu, Di, Mousese amola Elaidia golama:ne, na da diligili hiougumu." 5 Ea amane sia:nanoba, mumobi hadigiwane sa:ili, ili huluane uligi dagoi. Mumobi ganodini, sia: bagade nabi amo, "Go da Na dogolegei Manodafa. Ea sia: nabima!" 6 Amo sia: nabaloba, Yesu Ea ado ba:su dunu da beda:iba:le, osoboga gala:la sa:i 7 Be Yesu da misini, ilia da:i digili ba:i. E da ilima amane sia:i, "Dilia wa:legadoma! Mae beda:ma!" 8 Ilia da si ba:le gadoloba, Yesu fawane ba:i. 9 Ilia da goumiba:le bu daloba, Yesu da ilima amane sia:i, "Dilia waha ba:i liligi eno dunu ilima mae adoma! Dunu Egefe da bogole, bu wa:legadolesi ba:sea, amo esoga fawane olelema." 10 Yesu Ea ado ba:su dunu da Ema amane adole ba:i, "Sema sia: olelesu dunu da abuliba:le, Elaidia da hidadea misunu, amo olelesala:" 11 Yesu E bu adole i, "Dafawane! Elaidia da hidadea logo fodomusa: misunu. 12 Be Na da dilima sia:sa. Elaidia da bu misi dagoi. Be osobo bagade dunu da ea misi hame dawa:i galu. Ilia da ili hanai asigi dawa:su hou amoga ema hamoi dagoi. Amo hou defele ilia da Dunu Egefe Ema hamomuba:le, E da se nabimu." 13 Amalalu, Ea ado ba:su dunu da E da Yone Ba:bodaise ea hou ilima olelei, amo ilia da dawa:i galu. 14 Yesu amola Ea ado ba:su dunu da eno dunu gilisibi amoga doaga:i. Dunu

amane sia:i, "Hina! Di da nagofema asigima! E da sidisu hamobeba:le, e da eso enoga nasuba dafasa, enoga hanoa sidina daha. 16 Na mano amo Dia bagade liligi huluane lama:ne, ea esalusu uhima:ne oule misi. Be ilia sia:ne defeala?: Hame mabu! Amai galea, e da ea esalusu ba:loba hamedei galu." 17 Yesu E amane sia:i, "Dilia bu lamu hamedei gala. 27 Dunu Egefe bu misunu eso da dafawaneyale hame dawa:su amola giadofasu da gadenei. E da Gode Ea hadigi bu lale, E amola fi dunu! Na da eso habodayane dili amola guiguda:a:igele dunu da misini, dunu ilia hou hamoi defele, esaloma:belas:? Na da eso habodayane dilia giadofasu dabe ilima imunu. 28 Na da dilima dafawane sia:sa! Yesu E da Fio liligi amo mano ea dogo ganodini esalu, amoma gasawane sia:i. Amalalu, Fio liligi da fadegale fasi dagoi. Goi da bu uhinisi dagoi ba:i. 19 Fa:no, Yesu Ea ado ba:su dunu da wamowane Ema misini, amane sia:i, "Ninja da wadela:i liligi fadegale fasimu da abuli hamedebela:?" 20 E amane sia:i, "Dilia dafawaneyale dawa:su hou da fonobahadiba:le, dilia fadegamu da hamedei ba:i. Na da dafawane sia:sa! Dilia dafawaneyale dawa:su hou da masada ea hawa: defele ba:sea, dilia da amo goumi ea dialebe sogebi yolesili eno sogega masa:ne sia:sea, goumi da dilia sia:i nabawane hamomu. Dilia da liligi huludafa hamomu defele ba:mu. 21 Be ha:i mae nawane bagade sia:ne gadosea fawane da gasa bagade Fio waha ba:i da mugulumu. 22 Yesu amola Ea ado ba:su dunu da gilisili Ga:lili sogega ahoana, E da ilima amane sia:i, "Dunu afae da Dunu Egefe amo hohonone, eno osobo bagade dunu ilima imunu. 23 Amasea, ilia da Dunu Egefe medole legemu. E da eso udiana aligili bu uhini wa:legadomu." Amo sia: nabaloba, ilia da da:i dioi bagade nabi. 24 Yesu amola Ea ado ba:su dunu da Gabena:ia:me moilaiga doaga:loba, Debolo Diasu su lidisu dunu ilia da Bidama misini, ema amane sia:i, "Dia olelesu dunu da Debolo Diasu su iahala:?" 25 Bida da bu adole i, "Mal!" E da bu diasu ganodini ahoanoba, Yesu da hidadea ema sia:i, "Saimone! Di adi dawa:belas:? Osobo bagade hina bagade dunu ilia da nowama su (da:gisi) labala? Ilia da ilia mano ilima labala? O eno dunuma labala?" 26 Bida da bu adole i, "Ilia da eno dunuma laha." Yesu E amane sia:i, "Amaiba:le, ilia mano da su hame imunu. 27 Be su lidisu dunu da udigili fofogadigisa:besa:le, di hanoga sa:ili, dimani adoma. Menabo hiougisia, ea lafi dagale, ganodini muni fage ba:mu. Amo fage lale, su lidisu dunuma dia su iasu amola Na su iasu defele ima."

18 Amo esoga, Yesu Ea fa:no bobogesu dunu 14 Amaiba:le, mano fonobahadi afadafa fawane da ilia da Yesuma misini, amane sia:i, "Gode Ea fisili udigili bogomu, Gode Ea higa:i hodosa. 15 Dia fi Hinadafa Hou ganodini nowa da baligi bagadela:?" dunu da dima wadela:le hamoi galea, di ema asili, 2 Yesu da mano fonobahadi Ema misa:ne sia:i. wamowane hima hidadea nabima. E da dia sia: E da amo mano fonobahadi ilia gilisisu ganodini nabasea, e da dia fi dunu bu esalumu. 16 Be e da dia ilia midadi aligila misa:ne sia:i. 3 Amalalu, E da sia: hame nabasea, dunu afadafa o aduna eno lale, amane sia:i, "Na da dafawane sia:sa! Dilia da hame ema bu fofada:ma! Dunu aduna o udiana ilia da ba:su sinidigli, dilia hou amo mano ea hou agoane bu hou hamosea, dia sia: da dafawane, dunu eno ilia da hame hamosea, dilia da Gode Ea Hinadafa hou ba:mu. 17 Be wadela:i hamosu dunu da ilia sia: hame ganodini masunu hamedei ba:mu. 4 Amaiba:le, nowa nabasea, Gode Ea Fa:no Bobogesu Fi dunu huluane dunu da ea hou fonobosea, goe mano fonobahadi ilima adoma. E da ilia sia: amola hame nabasea, ea hou agoane bu hamosea, amo dunu fawane dilia amo dunu fadegama. Dilia da amo dunu ga da Gode Ea Hinadafa Hou ganodini baligi bagade fi wadela:i hamosu dunu defele ba:mu da defea. ba:mu. 5 Nowa da Na Dioba:le, mano fonobahadi 18 Na da dafawane sia:sa! Dilia osobo bagadega goe mano agoane amo hahawane yosia:sea, e logo ga:sisia, amo logo da Hebene ganodini ga:si da Na amola hahawane yosia:sa. 6 Nowa dunu dagoi ba:mu. Dilia da osobo bagadega amo logo bu da mano fonobahadi afae ea Nama dafawaneyale doasisia, amo logo da Hebene ganodini doasi dagoi dawa:su hou yolesima:ne ado ba:sea, amo dunu ea ba:mu. 19 Na da eno dilima olelesa. Dunu aduna da se iasu dabe lamu da dunu amo ea galogoaga igi gilisili hou afadafa hamomusa: sia:ne gadosea, Na bagadedafa la:gili, hano wayabo bagadega galadigi Ada Hebene ganodini esala da amo hou hamomu. 20 dagoi ba:i, amo ea se iasu bagadewane baligimu. Bai dunu aduna o udiana da Na Dioba:le gilisia, Na 7 Be eno dunu ilia hou hamobeba:le, dunu eno da amola da ilima gilisi dagoi ba:mu. 21 Bida da Yesuma dafamu. Amaiba:le osobo bagade fi da se bagade misini, amane sia:i, "Hina! Na ola o na eya nama nabimu. Amo hou da doaga:mu. Be dafama:ne ado wadela:le hamonanea, na da eso habodayane ea ba:su dunu da se iasu bagadedafa ba:mu. 8 Dia wadela:i hou gogolema:ne olfoma:bela:? Fesuale lobo ea hou o dia emo ea hou hamobeba:le, di da wadela:le hamosea, di da eso huluane mae haba:dole nenanebe lalu ganodini, dia lobo adunawane amola emo adunawane ahoasa:besa:le, dia emo o lobo damuni fasima. Di da Fifi Ahoanusu ganodini lobo o emo afaewane masunu da defea. (aiōnios g166) 9 Dia siga ba:beb:a:le dafamu galea, defea, dia si duga:le fasima. Di da si afadafa fawane Fifi Ahoanusu amo ganodini masunu da defea. Be si adunawane gala amo Helo laluga ha:digi dagoi ba:mu da defea hame. (Geenna g1067) 10 "Mano fonobahadi afae ea hou ea liligi huluane bidi lale, amo muni ema ima:ne da hamedei, amo maedafa dawa:ma! Na da dilima sia:i. 26 Amo sia: nababeba:le, hawa: hamosu dunu sia:sa! Eso huluane Hebene ganodini, ilia a:igele da muguni bugili, ea hinama amane sia:i, 'Nama fidisu dunu da Na Ada ea odagi ba:lala. 11 Dunu asigiba:le ouesaloma! Na da huluane imunu.' 27 Egefe da fisi liligi bu lamusa: misi dagoi. 12 Dilia Amalalu, hina bagade da ema asigiba:le, amane sia:i, adi dawa:bela:? Sibi ouligisu da sibi 100 agoane 'Defea! Yolema! Dabe huluane yolele, mae ima.' 28 ouligibiba:le, afadafa fisisia, e da eno 99 yolesili, Be amo hawa: hamosu dunu da asili, eno hawa: amo sibi fisi afae hogoma:bela:? 13 Dafawane! E da hamosu dunu ba:i. Amo hawa: hamosu dunu da ema hogomu! Bu ba:sea, e da nodone bagade sia:mu. dabe fonobahadi fawane imunu galu. E da ea galogoa Ea hahawane hou amo sibi ba:beb:a:le, sibi hame gaguli, gasawane sia:i, 'Na dabe wahadafa nagili fisi99ilima hahawane hou, da bagadewane baligimu ima!' 29 Amalalu, ea na:iyado da dias:a:ili, muguni

bugili amane sia:i, 'Nama asigiba:le, ouesaloma! Na hamomu. Hame mabu! Gode da dunu afae afae da imunu!' 30 Be e da hame asigi. E da amo dunu se fawane amo hamomusa:gini gasa iaha. 12 Uda hame iasu diasuga galadigili, bidi huluane iabeba:le fawane labe dunu mogili da agoane lalelegeiba:le, uda lamu se iasu diasu logo bu doasima:ne sia:i. 31 Eno hawa: da hamedei. Uda hame labe dunu mogili da dunu hamosu dunu huluane da amo hou ba:beba:le, se enoga hamoiba:le, uda lamu da hamedei. Dunu mogili nabi. Ilia da hina bagadema asili, amo hou huluane da eno liligi mae dawa:le, Gode Ea Hinadafa Hou ema olelei. 32 Amalalu, hina bagade da amo dunu hawa: hamomu hanaiba:le, uda hame lasa. Nowa ema misa:ne sia:i. E da ema amane sia:i, 'Di wadela:i dunu da goe sia: hi hamomu defele ba:sea, e da amo hawa: hamosu dunu! Di da nama fofada:iba:le, na da hou lalegagumu da defea.' 13 Dunu eno da mano dia dabe imunu huluane gogolema:ne olofoi dagoi. 33 fonobahadi Yesuma oule misi. Yesu da ilia dialuma Di da na asigi hou defele, dia na:iyadoma asigimu da:iya ea lobo ligisima:ne amola ili fidimusa:, Godema da defea galu!' 34 Hina bagade da ougiba:le, amo sia:ne gadoma:ne, ilia da hanai galu. Be Yesu Ea ado hawa: hamosu dunu se iasu diasu ouligisu dunuma ba:su dunu da hihini ilima gagabole sia:i. 14 Be Yesu asunasi. Se iasu ianu, dabe huluane ia dagoiba:le E amane sia:i, "Mano fonobahadi ilia Nama misunu fawane yolema, e sia:i. 35 Amo hou defele, dilia da logo mae damuma! Gode Ea Hinadafa hou da mano dilia na:iyado ilia hou hame gogolema:ne olofosea, wewai ilia:!" 15 Amalalu, E da Ea lobo amo mano Na Ada da amo hou dilima hamomu."

19 Amo sia: olelei dagoloba, Yesu da Ga:lili soge yolesili, Yodane hano degele, Yudia sogega doaga:i. 2 Dunu bagohame da Ema fa:no bobogei. Yesu da oloi dunu huluane uhinisisi dagoi. 3 Fa:lisu dunu da Ema misini, Ema dafama:ne amane adole ba:i, "Dunu da hanaiba:le, ea uda udigili fisiagamu da defeala:?" 4 Yesu E bu adole i, "Dilia da Gode Sia: Dedei Buga hame idibela:? Osobo bagade Hahamosu Dunu da hemonega dunu amola uda hahamone, 5 elama amane sia:i, 'Amaiba:le dunu da ea eda amola eme yolesili, ea udama madelagimu. Ela da da:i hu afadafa fawane hamomu, ' 6 Amaiba:le, ela da aduna hame be afadafa hamoi. Gode Ea madelagiba:le, osobo bagade dunu ilia afafamu da defea hame galebe." 7 Amalalu, ilia da Yesuma bu adole ba:i, "Amaiba:le, Mousese da abuliba:le hamoma:ne sia:i eno adobel:a:? E da amane olelei 'Fisiagus meloa dedene udama iasea, fisiagamu da defea.'" 8 Yesu E bu adole i, "Dilia dogo da ga:nasi hamoi dagoiba:le, Mousese da uda fisiagus hou da defea sia:i. Be osobo bagade hahamosu eso amoga, amo hou da hame ba:su. 9 Dunu da ea uda fisiagasea, amola eno lasea, e da inia: uda adole lasu hamosa. Fisiagus logo afadafa da ea uda hanaiba:le, eno dunuga wadela:lesiba:le, fisiagamu logo diala, " 10 Yesu Ea ado ba:su dunu da Ema amane sia:i, "Amaiba:le, uda lasu hou wadela:sa:besa:le, dunu da uda hamedafa lamu da defea." 11 Yesu E bu adole i, "Uda hame lasu hou amo, dunu huluane da hame

fonobahadi ilia dialuma da:iya ligisili, yolesili asi. 16 Eso afaega, dunu afae da Yesuma misini, amane sia:i, "Olelesu! Na da eso huluane Fifi Ahoanusu ba:ma:ne, adi ida:iwane hou hamoma:bela??" (aīōnios 9166) 17 Yesu E bu adole i, "Di da abuli hou ida:iwane hamomusa:, Nama adole ba:bela:? Afadafa fawane da ida:iwane gala, - amo da Gode Hi fawane. Di da eso huluane Fifi Ahoanusu ba:mu hanai galea, Gode Ea Sema hamoma:ne sia:i nabawane hamoma." 18 E da Yesuma bu adole ba:i, "Adi Semala??" Yesu E amane sia:i, "Mae fane legema! Inia: uda mae adole lama! Liligi mae wamolama! Mae ogogoma! 19 Dia ada amola ame elama asigima! Dina: da:ima asigi hou defele eno dunuma asigima!" 20 Dunu ayeligi da Yesuma bu adole i, "Na da amo sema huluane nabawane hamoi dagoi. Na da eno adi hamoma:bela??" 21 Yesu E amane sia:i, "Di da houdafa hamomusa: dawa:sea, dia liligi huluane bidi lale, amo muni lai huluane hame gagui dunuma ima. Amasea, di da liligi ida:iwane bagade gala, Hebene ganodini ligisi ba:mu. Amasea, misini, Nama fa:no bobogema." 22 Be amo sia: nababeba:le, dunu ayeligi da sinidigili, da:i dioiwane asi. Bai e da liligi bagade gaguiba:le. 23 Yesu da Ea fa:no bobogesu dunuma amane sia:i, "Bagade gagui dunu da Gode Ea Hinadafa Hou amoga heda:su logo ga:nasi bagade ba:sa. 24 Ga:mele da nusi ea gelaboga golili masunu da gasa bagade. Be bagade gagui dunu ea Hebene heda:su logo da ga:mele ea nusi gelaboga golili masunu logo baligisa." 25 Amo sia: nababeba:le, Yesu

Ea ado ba:su dunu da fofogadigili amane sia:i, "Logo hina dunuma mi hananewane sia:i, 12 'Fa:no misi da gasa bagadeba:le, nowa da Gode Ea gaga:su dunu da fonobahadi fawane hawa: hamoi, be ninia da ba:ma:bela:?" 26 Yesu da ilima molole ba:legale, bagade hamoi amola esoga gia:i dagoi. Di da abuli ilima amane sia:i, "Osobo bagade dunu da amo hou ilia lai defele fawane ninima iabela:?" 13 Hina dunu da hamomu hamedei ba:sa. Be Gode da gasa bagade dunu afadafa ema amane bu adole i, 'Na:yido! Na hou huludafa hamomusa: dawa:" 27 Amalalu, Bida dima ogogolewane hame hamoi. Di da fage afae da amane sia:i, "Ninia da abolebela:?" Ninia da liliği lama:ne eso afae hawa: hamomusa: sia:i 14 Dia muni huluane yolesili, Dima fa:no bobogeiba:le, ninia da adi lale masa! Na da fa:no misi dunuma defele imunu lama:bela:?" 28 Yesu E bu adole i, "Na da dafawane hanai gala. 15 Amo muni ni gaguba:le, na hanai hou sia:sa! Gode Ea Hinadafa hou gaheabolo esoga, ni hamomu da defea. Na da hahawane iabeba:le, di Dunu Egefe da Ea Hina Fisuga fisua, dilia da Nama da abuliga mudasu hamosala:?" 16 Amaiba:le waha fa:no bobogebeba:le, eno fisu fagoyale gala Isala:ili fa:no mabe da hidadea bisili doaga:mu. Waha bisili fi fagoyale gala ilima fofada:musa: fimu galebe. 29 Sia: eno diala. Nowa dunu da Nama asigiba:le, ea diasu, ola, eya, aba, eda, eme, mano o soge fisi galea, e da amo liliği 100 agoane lamu, amola eso huluane mae bogole, Fifi Ahoanusu lamu. (aiónios g166) 30 Dunu bagohame waha fa:no agoane mabe da bisili doaga:mu. Dunu bagohame waha bisili mabe da fa:no doaga:mu."

20 Yesu E eno amane sia:i, "Gode Ea Hinadafa hou

da waini sagai hina dunu agoane. E da hahabe wa:legadole, hawa: hamosu dunu lidimus: as. 2 E da amo hawa: hamosu dunuma amane sia:i, 'Eso hawa: hamoi dagobeba:le, na da dilima silifa muni fage afae imunu. Na sagaiga hawa: hamomusa: masa, '. 3 Eso mabe galu, e da bu asili, bidi lama:ne legesu diasuga, eno dunu udigili lelebe ba:i. 4 E da ilima amane sia:i, 'Dilia amola na waini sagaiga hawa: hamomusa: masa. Na da bidi defele dilima imunu, ' 5 Ilia da asi. Esomogoa amola eso bega:be galu, e bu asili, ea musa: hou agoane hamosu. 6 Daeya, helefimu wesu gadenesa, E da bu asili, eno dunu udigili lelebe ba:i. E da ilima amane sia:i, 'Dilia abuli udigili lelebelas:?' 7 Ilia bu adole i, 'Dunu da ninima hawa: hamosu hame oleleiba:le, ninia udigili lela, ' Amaiba:le, e da ilima amane sia:i, 'Defea! Dilia amola na waini sagaiga hawa: hamomusa: masa!' 8 Daeya helefimusa: wele sia:noba, waini sagai hina da ea hawa: hamosu dunu ouligisu dunuma amane sia:i, 'Hawa: hamosu dunu ilia muni lamusa: misa:ne sia:ma! Fa:no lidi dunu da hidadea lamu. Musa: lidi dunu da fa:no lamu.' 9 Helefimu gadenei fa:no lidi dunu da misini, bidi muni fage afae lai dagoi. 10 Musa: lidi dunu misini, ilia da baligili lamusa: dawa:i galu. Be ilia amola muni fage afae fawane lai dagoi. 11 Amaiba:le, ilia da waini sagai

dawa:sea, e da dilia mae bidi lale hawa: hamosu Ema nodone sia:ma! Gode Ea Dioba:le misi Dunu dunu agoane esalumu da defea. 28 Amo defele, Dunu da Gode Ea hahawane dogolegesu hou bagade Egefe da dunu eno Ema hawa: hamomusa: sia:ma:ne ba:mu da defea! Godema nodone sia:ma!" 10 Yesu hame misi. Be E da eno dunu fidimusa: misi. Dunu da Yelusaleme moilai bai bagadega golili daloba, Egefe da eno dunu ilia esalusu bidi lama:ne, Ea dunu huluane da bagadewane fofogadigi. Ilia amane esalusu fisimusa: misi dagoi, " 29 Yesu amola Ea sia:i, "Go da nowala?:" 11 Ea oule misi dunu gilisi ado ba:su dunu da Yeligou moilai baligilaloba, dunu ilia da bu adole i, "Go da balofede dunu, Yesu. E da bagohame ilima fa:no bobogelalebe ba:i. 30 Si dofoi Na:salede moilai Ga:lili soge ganodini amodili misi." dunu aduna da logo bega: esalebe ba:i. Ela da 12 Yesu E da Debolo Diasu ganodini golili sa:ili, bidi Yesu logoga mabe nababeba:le, bagadewane wele lasu dunu huluane sefasi. E da su afadenesu dunu sia:i, "Hina! Da:ibidi Egefe! Anima asigima!" 31 Dunu iliafaf amola sio bidi lasu dunu ilia fisu delegili fafasi huluane da elama gagabole sia:i. "Ouiya:ma!" Be ela dagoi. 13 E amane sia:i, "Gode Sia: Dedei Buga da bu baligili bagade wele sia:i, "Hina! Da:ibidi Egefe! ganodini agoane dedei diala, 'Gode da amane sia:i, Anima asigima!" 32 Amalalu, Yesu da oualigili, ela Dunu huluane da Na diasu da sia:ne gadosu diasu ilia Ema misa:ne sia:i. E da elama amane adole ba:i, da sia:mu.' Be dilia da amo Diasu, wamolasu dunu "Na alima adi hamoma:belas?" 33 Ela da bu adole i, ilia wamoaligisu diasu agoane hamosa." 14 Si dofoi "Hina! Dia da ani bu ba:ma:ne si fadegama:ne, ania amola emo gasuga:igi dunu da Debolo Diasu amo da hanai," 34 Yesu da elama bagadewane asigiba:le, ganodini Ema misi. E da amo dunu uhinisi dagoi. 15 elea si digili ba:i. Amalalu, elea si da bu fadegale, ela Gobele salasu dunu amola sema olelesu dunu da amo gasa bagade hou amola mano ilia Debolo Diasu ganodini Yesuma amane wele sia:nanu, "Da:ibidi Egefe Ema nodoma!" amo ba:beba:le, ilia da mi hanai galu. 16 Ilia da Yesuma amane adole ba:i, "Di da ilia nodosu sia: nabala?:" Yesu E bu adole i, "Na naba! Dilia Gode Sia: dedei idibela:? Amo sia: da agoane dedei diala, 'Di da mano amola mano dudubudafa ilima nodone sia:ma:ne olelei dagoi.'" 17 Amalalu, Yesu da yolesili asili, Bedani moilaiga golamusa: asi. 18 Golale, hahabe, Yesu da Yelusaleme moilaiga bu doaga:musa:, logoga ahoanova, ha:i nabi. 19 E da figi ifa logo bega: ba:beba:le, ha:i manu faimusa:, figi ifa baia doaga:i. Be dulu hame ba:i, lubi fawane ba:i. Amaiba:le, Yesu da amo figi ifa amoma amane sia:i, "Di da hobe a dulu bu hamedafa legemu." Amalalu, figi ifa da hedololadafa bioi dagoi ba:i. (aiōn g165) 20 Amo hou ba:beba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu dunu da fofogadigli amane sia:i, "Figi ifa da abuliba:le hedolowane bioila?:" 21 Yesu E bu adole i, "Na dilima dafawane sia:sa! Dilia da mae asaboiwane dafawaneyale dawa:sea, dilia da Na waha hou amo figi ifaga hamoi, dilia amola da hamomusa: dawa:mu. Eno amola dilia sia:beba:le, amo agolo da mugululi, hano wayabo bagadega bu dialebe ba:mu. 22 Dilia da dafawaneyale dawa:beba:le sia:ne gadosea, dilia adole ba:su liligi huluane lamu." 23 Yesu da Debolo Diasu gagoi ganodini golili sa:ili, Ea sia: olelelaloba,

21 Yesu amola Ea ado ba:su dunu, ilia da Yelusaleme moilai bai bagadega doaga:musa: asili, Bedefage moilaiga doaga:i (Bedefage da Olife agolo soge ganodini galu). Yesu da Ea fa:no bobogesu dunu aduna, amo moilaiga asunasi. 2 E amane sia:i, "Moilaiga doaga:sea, ali da dougi amola ea mano gidi bagelesi dialebe ba:mu. Elea bagei fadegale, Nama oule misa. 3 Eno dunu da alia logo hedofamus: gagabole sia:sea, ali agoane sia:ma, 'Hina da amo dougi amola ea mano Ema hawa: hamomusa: lamu.' Amo sia: nababeba:le, ilia da alia logo hame hedofamu." 4 Amo hou da hemone balofede dunu ea sia: didili hamoi dagoi ba:i. 5 Balofede dunu hemone amane sia:i, "Saione moilai bai bagade fi ilima olelema! Dawa:ma! Dilia Hina Bagade da manebe! Ea hou da fonoboiwane. E da dougi amola dougi ea mano, amo da:iya fila hed:a:le manebe ba:mu." 6 Amaiba:le, Yesu Ea ado ba:su dunu da Yesu Ea hamoma:ne sia:i hamoi. 7 Ela da dougi amola ea mano oule misini, ela baligiga elea abula amoga dedeboi. Amalalu, Yesu da fila hed:a:i. 8 Dunu bagohame da ilia abula fadegale, logoga ligisi. Eno da ifa amoda damuni, logoga ligisisi. 9 Yesu da amo da:iya asili, dunu bagohame Yesuma bisili, eno bagohame ea baligia fa:no bobogele, huluane gilisili bagadewane nodone wele sia:i, "Da:ibidi Egefe

gobele salasu dunu amola Debolo Diasu ouligisu eno ouligisu dunu ilima i. Amalalu, E da soge badilia dunu da Yesuma misini, amane adole ba:i, "Di da asi 34 Waini faimu eso doaga:loba, e da ea hawa: amo hou hamoma:ne, nowa da ilegebelia:?" Di da hamosu dunu, ilia amo waini sagai ouligisu dunuma nowa ea sia:beba:le, agoane hamosala:?" 24 Yesu E ea dabe edegema:ne asunasi. 35 Be waini sagaiga bu adole i, "Na amola da dilima adole ba:su afadafa ouligisu dunu da ea hawa: hamosu dunu ba:loba, gala. Dilia da Nama nogale bu adole iasea, Na amola ilia da amo gasawane gaguli, afadafa ilia fegasuga da Na hamosu ilegesu dunu dilima olelemu. 25 Yone fai, eno ilia medole legei, eno ilia igiga medoi. 36 Ba:bodaise e da hanoga fane salasu hou hamoma:ne, Amalalu, waini sagai hina da eno hawa: hamosu dunu nowa ilegebelia:?" Gode da ilegebelia:?" O osobo ilima asunasi. Be waini bugi ouligisu dunu da ilia bagade dunu ilegebelia:?" Amo sia: nababeba:le, ilia musa: hou amo dunu ilima bu hamoi. 37 Fa:nodafa, gilisili logo hogosa agoane sia: dasu, "Ninia da adi e da ea manodafa asunasi. E amane dawa:i, 'Ilia sia:ma:bela:?' Ninia Gode Ea adoiba:le sia:sea, E da da na manodafa hahawane ba:mu.' 38 Be waini ninima 'Dilia abuliba:le Yone ea sia: dafawaneyale sagai ouligisu dunu da ilia hina ea mano ba:beba:le, hame dawa:bela:?' sia:mu galebe. 26 Be ninia da amane sia:i, 'Defea! Hina ea mano manebe! Ninia da 'Osobo bagade dunu adoiba:le' sia:sea, ninia da e medole legemu. Amasea, waini sagai amo, ninia eno dunu ilia adi hamosayale beda:mu. Ilia da Yone fawane da gagulaligimu.' 39 Amaiba:le, ilia amo mano Ba:bodaise da balofede dunu dawa:beba:le, ninima gasawane gaguli, gadili ha:digili, fane legei dagoi. 40 ougimu." 27 Amaiba:le, ilia da Yesuma amane sia:i, Amo waini sagai ea hina da doaga:sea, e da amo "Ninia hame dawa:!" Amalalu, Yesu E amane sia: i, ouligisu dunu ilima adi hamoma:bela:?" 41 Ilia da "Na amola da nowa Ea ilegeiba:le Na gasa bagade bu adole i, "E da wadelia: ouligisu dunu fi medole hou hamosa, amo Na da dilima hame olelemu." 28 Ilegemu. Amasea e da ea waini sagai eno ouligisu Yesu E amane sia:i, "Dilia adi dawa:bela:?" Osobo dunu (noga:i dunu ilia da gamisu eso amoga ea bidi bagade dunu da dunu mano aduna esala. Eda da ea defele ema imunu) amo dunuma imunu." 42 Yesu E magobo manoma amane sia:i, 'Nagofe! Wahadafa na amane sia:i, "Dilia da Gode Sia: Dedei hame idibela:?' ifabi ganodini hawa: hamomusa: masal' 29 Be magobo 'Diasu gagusu dunu da igi afae higa:i. Be amo igi mano da bu adole i, 'Na higa:il' Be fa:no amo mano da mimogo hamone, igi eno huluane baligi dagoi. ea asigi dawa:su afadenene, e asili hawa: hamoi. 30 Gode Hi da amo hou hamoi dagoi. Ninia da amo Amalalu, eda da ea mano enoma hawa: hamomusa: hou nodoiwane ba:sa.' 43 Amaiba:le, Na da dilima masa:ne sia:i. Ea mano da amane sia:i, 'Defea! Na sia:sa! Gode da Ea Hinadafa Hou diligia samogene, da hahawane masunu, ' Be e da hamedafa asi. 31 eno nogae:i ouligisu dunu ilia hou dulu legema:ne Nowa mano da eda ea sia: nabawane hamobela:?" defele gala, ilima imunu. 44 Nowa da amo igi da:iya Ilia bu adole i, "Magobo mano da eda ea sia: nabi." dafasea, ea da:i da dadega:le fofonobomu. Be nowa Amaiba:le Yesu da ilima amane sia:i, "Na dilima amo igi da ema fana dasea, ea da:i hodo da amo sia:sa! Su lidisu dunu amola aheda:i uda ilia dilima igiga gagoudai dagoi ba:mu." 45 Gobele salasu amola baligili asili, Gode Ea Hinadafa Hou amoma bisili Fa:lisi dunu da Yesu Ea fedege sia: da ili hou olelei, doaga:mu. 32 Yone Ba:bodaise da logodafa dilima amo dawa:beba:le, 46 ilia da Yesu afugili gagumusa: olelemusa: misi. Be dilia da ea sia: dafawaneyale dawa:i galu. Be dunu huluane da Yesu da balofede hame dawa:i. Be su lidisu dunu amola aheda:i uda dunu dawa:beba:le, Fa:lisi amola gobele salasu dunu ilia da dafawaneyale dawa:i. Dilia da amo dunu da beda:iba:le yolesi.

ilia hou ba:loba, hame sinidigi amola Yone ea sia: dafawaneyale hame dawa:i." 33 Yesu E amane sia:i, "Fedege sia: eno nabima! Eso afaega, soge gagui dunu da waini sagai. E da amo nogale gagole, waini dulu dugisu diasu hamomusa: uli dogoi. Amo bugi nogae:le sosodo aligima:ne e da sedade diasu gado gagagula hedae:i. E da ea waini sagai ouligima:ne,

22 Yesu da fedege sia: eno olelei. 2 "Gode Ea Hinadafa Hou da agoaiwane gala. Hina bagade dunu da ea mano ea uda lamusa: lolo nasu bagade hamoi. 3 Hina bagade da ea hawa: hamosu dunu amo musa: misa:ne adoi dunu huluane lolo nasu amoma misa:ne sia:musa: asunasi. Be musa: adoi dunu da misunu higa:i. 4 Amaiba:le, e da eno hawa:

hamosu dunu asunasi. Ilia amane sia:i, "Hina bagade da nowa ea odagi amola nowa ea dio dedebela?" ea mano uda lasu lolo nasu liliqi huluane da hahamoi 21 Ilia bu adole i, "Sisa!" Amalalu, Yesu E bu adole dagoi. Bulamagau amola gebo huluane da medole, i, "Amaiba:le, dili Sisa ea dabe amo Sisama ima! gobei dagoi. Hedolo misa!" 5 Be adoi dunu da hame Amola Gode Ea dabe amo Godema ima!" 22 Amo nabi. Ilia da udigili hawa: hamosu. Afadafa da ea ifabi sia: nababeba:le, ilia da fotogadigili, Yesu yolesili amoga asi. Eno da ea bidi lasu diasus ouligimusa: asi. 23 Amo esoga, Sa:diusi dunu da Yesuma adole asi. 6 Eno ilia da adola ahoasu dunu lale, fananu, ba:musa: misi. Ilia da bogoi dunu ea da:i hodo da medole legei. 7 Amo hou nababeba:le, hina bagade bu wa:legadomu, amo dafawaneyale hame dawa:i da mi hanai galu. E da dadi gagui dunu asuna asi. galu. 24 Ilia da Yesuma ado ba:musa:, amane adole Ilia da medosu dunu huluane medole legele, ili diasus ba:i, "Olelesu! Mousese da ninima olelemusa: agoane amola laluga nei dagoi. 8 Amalalu, e da ea hawa: dedei. 'Dunu da mano hame lalelegeiwane bogosea, hamosu dunu ema misa:ne sia:i. E da ilima amane ea ola o eya da ea didalo lale, mano hamomuyo.' sia:i, 'Na mano ea uda lasu lolo nabe da hamoi dagoi. Amo mano da musa: bogoi amo buga:i ilia da sia:sa. Be dunu na da musa: misa:ne sia:i, ilia da amoga 25 Ninja fi ganodini, dunu afae ea mano da fesuale misa:ne defele hame ba:i. 9 Wali dilia logo bagade esalu. Magobo mano e da uda lale, mano hamedene amoga asili, nowa dunu dilia ba:sea, amo huluane bogoi. Amalalu, eaeya da amo ea didalo lai. 26 E na lolo nasu amoga hiougima.' 10 Amaiba:le, ea amola mano hamedene bogoi. Fa:no eaeya eno da hawa: hamosu dunu da logoga asili, dunu huluane, didalo lale, asili, mano fesuale gala huluane amo uda wadela:i amola ida:iwane dunu gilisili lidi. Amalalu, afadafa lale, mano hamedene bogoi. 27 Fa:no, amo uda lasu lolo nasu diasu da nabaidafa ba:i. 11 Hina uda da bogoi dagoi. 28 Amaiba:le, bogoi ilia bu uhini bagade da ea lolo nabega dunu misi ba:la misi. Dunu wa:legadosu esoha, amo uda, dunu fesuale amo ilia afadafa da uda lasu hou abula hame idiniginisi ba:i. Iai dagoiba:le, e da nowa ea uda esaloma:bela?" 29 12 Hina bagade da ema amane sia:i, 'Na:iyado! Di Yesu E bu adole i, "Dilia da Gode Sia: Dedei amola abuliba:le uda lasu abula mae salawane misibela?" Gode Ea gasa hou hame dawa:beba:le, giadofale Be amo dunu da gogosia:iba:le, bu sia:mu gogolei. 13 dawa: 30 Bogoi wa:legadosu esoga, uda lasu hou da Amalalu, hina da ea hawa: hamosu dunuma amane bu hame ba:mu. Dunu amola uda ilia da a:igele dunu sia:i, 'Amo dunu ea lobo amola emo la:gili, gadili Hebene ganodini amo defele esalumu. Uda lasu hou gasi ganodini ha:digima. Amo ganodini e da bese ini da hame hamomu. 31 Be dilia bogoi wa:legadosu dinanumu.' 14 Na da dunu bagohame ilima misa:ne hou dawa:ma:ne, Gode Ea Sia: dedei nabima. 32 sia:sa. Be Na da bagahame ilegesa." 15 Amalalu, E amane sia:i, 'Na da A:ibalaha:me ea Gode esala Fa:lisu dunu da asili, Yesu dafama:ne Ema adole amola Aisage ea Gode esala amola Ya:igobe ea Gode ba:musa: dawa:i galu. 16 Ilia da ilia fa:no bobogesu esala.' Gode da bogoi dunu ilia Gode hame. E da dunu amola Helode ea fidisu dunu amo Yesuma esalebe dunu ilia Gode!" 33 Amo olelesu nababeba:le, asunasi. Ilia ogogole amane sia:i, "Olelesu! Dia hou dunu huluane da bagadewane fotogadigi. 34 Yesu E da moloidafa amola Di da Gode Ea moloidafa hou da Sa:diusi dunu ilia sia: banenesi amo ba:loba, Fa:lisu ogogole hame olelesa, amo ninia dawa: Di da osobo dunu da gilisi. 35 Sema olelesu dunu afadafa da bagade dunu ilia hou mae dawa:le, Gode Ea hou Yesu dafama:ne, Ema amane adole ba:i, 36 "Olelesu! fawane hamosa. 17 Amaiba:le, dia asigi dawa:su Sema baligili bagadedafa da habo?" 37 Yesu E bu ninima olelema. Ninia da su lasu muni Gamane hina adole i, "Dilia dogoga, dilia a:silibuga, amola dilia Sisa ema iasea ninia sema wadela:sala:? O hame asigi dawa:suga, Hina Godema asigimal!" 38 Go da wadela:sala:?" 18 Be Yesu da ilia wadela:i asigi sema baligili bagadedafa. 39 Amo sema bagia da dawa:su dawa:beba:le, amane sia:i, "Dabua fawane bisili sema defele diala, 'Dilia da:i amoma asigi hou molole ogogosu dunu! Dilia abuliba:le Na saniiga defele, dilia na:iyado ema asigimal!" 40 Sema huluane sa:ima:ne sia:sala:?" 19 Su lidisu fage Nama olema." amola balofede dunu ilia olelesu huluane da amo Amaiba:le, ilia da su fage Ema gaguli misi. 20 E sema aduna ganodini diala." 41 Fa:lisu dunu mogili da da ilima amane sia:i, "Amo fage dedei diala. Amo gilisibi ba:loba, Yesu da ilima amane adole ba:i, 42

"Dilia adi dawa:bela:? Mesaia da nowa Egefela:?" Ilia Sema olelesu dunu amola Fa:lisi dunu da se iasu da bu adole i, "E da Da:ibidi egefe fawane." 43 Yesu E bagade ba:mu! Dabua fawane molole ogogosu dunu! amane sia:i, "Amaiba:le, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gode Ea Hinadafa Hou heda:su logo dilia ga:sisa. da oleleiba:le, Da:ibidi da abuliba:le Mesaia Ema 'Hina Dilia da ganodini hame golili ahoa. Amola dilia da Gode' dio asulibela:? Gode Sia: Dedei da agoane eno hanai dunu ilia logo hedofasa. 14 Dilia Sema diala, 44 'Da:ibidi da amane sia:i, "Hina Gode da na olelesu amola Fa:lisi dunu da se iasu bagade ba:mu! Hina Gode Ema amane sia:i, 'Na da hobea Dia ha lai Dabua fawane molole ogogosu dunu! Dilia didalo dunu Dia emoga osa:le heda:ma:ne fane legemu. ilia labe wadela:sa. Amalalu, mae gogosianewane, Wali, di da Na lobodafadili firma.' 45 "Amaiba:le, dudu eno ilia siga ba:ma:ne, dilia da ogogole sia:ne Da:ibidi da Mesaia Ema 'Hina Gode' Dio asuliba:le, gadosu seda hiougisa. Amaiba:le, dilia se iasu da Mesaia da habodane Da:ibidi egefe fawane esalala:?" 46 Dunu huluane da amo sia: nababeba:le, bu adole imunu gogolei. Ilia da beda:iba:le, eso enoga Ema bu hame adole ba:i.

23 Amalalu, Yesu da Ea fa:no bobogesu dunu amola dunu huluane ilima amane sia:i, 2 "Sema Olelesu dunu amola Fa:lisi dunu, ilia da Mousesea ea Sema olelemusa: ilegei dagoi. 3 Amaiba:le, ilia olelei huluane nabawane hamoma. Be ilia hou amoma mae fa:no bobogema. Ilia da udigili lafidili olelesa. Be ilia hou da ilia olelesu amo defele hame ba:sa. 4 Ilia da eno dunuga aguni masa:ne, dioi bagade sema ilia baligia la:gisa. Be ilia da amo dioi liligi dunu fidima:ne gagulia gadomusa:, ilia age da hame molosa. 5 Ilia da dunu eno siga ba:ma:ne, hawa: hamosa. Ilia abula fe nodomene, bagade hamosa. Amola ilia esa mano gisa:gi amo ganodini da Gode Sia: Dedei Buga sia: dedei diala, amo ilia da bagade hamosa. 6 Ilia da lolonasu amoga ahoasea amola sinagogue diasuga ahoasea, ilia da hedolo fisu ida:iwane fawane lasa. 7 Ilia da budi lama:ne legesu diasuga ahoasea, dunu eno da ilima beguduli, 'Olelesu!' dio ilima sia:ma:ne, ilia da bagadewane hanai gala. 8 Be dilia! Eno dunu da dilima 'Olelesu' dio asulimu da defea hame. Bai dilia da Olelesu afadafa fawane esala. Amola dilia huluane da yolalali agoane gilisili esala. 9 Osobo bagade dunu ilima 'Ada!' dio mae asulima. Dilia Ada da afadafa fawane Hebene ganodini esala. 10 Eno dunu da dilima 'Hina!' dio asulimu da defea hame galebe. Dilia da Hina afadafa fawane esala, amo Yesu Gelesu. 11 Nowa dunu da baligi bagade dilia fi amo ganodini esalea, e da dilia hawa: hamosu dunu defele ba:ma:mu. 12 Nowa dunu da gasa fi hou hamosea, Gode da amo dunu gudu banenesimu. Nowa da ea hou fonobosea, Gode da amo dunu gagulia gadomu, " 13 Yesu E amane sia:i, "Dilia

Sema olelesu dunu amola Fa:lisi dunu da se iasu bagade ba:mu! Dabua fawane molole ogogosu dunu! Dilia didalo dunu ilia labe wadela:sa. Amalalu, mae gogosianewane, Wali, di da Na lobodafadili firma.' 45 "Amaiba:le, dudu eno ilia siga ba:ma:ne, dilia da ogogole sia:ne Da:ibidi da Mesaia Ema 'Hina Gode' Dio asuliba:le, gadosu seda hiougisa. Amaiba:le, dilia se iasu da bagade baligimu. 15 Dilia Sema olelesu dunu amola Fa:lisi dunu da se iasu bagade ba:mu! Dabua fawane molole ogogosu dunu! Dilia lalegagui dunu afadafa hamomusa:, hano wayabo bagadega amola osobo bagadega lala. Dunu afadafa dilia hou lalegaguli, ea Helo sa:imu logo dilia fodobeba:le, ea wadela:i hou da dilia wadela:i hou baligisa. (Geenna g1067) 16 Si dofoi logo olelesu dunu! Dilia da se bagade nabimu! Dilia amane olelesa, 'Nowa dunu e Debolo Diasu dioba:le, 'amo da dafawane' ilegele sia:sea, e da ea sia:i liligi fisimu da defea. Be e da gouli Debolo Diasu ganodini gala amoga 'amo da dafawane' ilegele sia:sea, ea sia:i yolemu da sema bagade.' 17 Dilia si dofoi gagaoui dunu! Dilia da hamedafa ba:sa. Debolo Diasu ea hadigi hou da gouli amo hadigi hamobeba:le, Debolo Diasu ea hou da gouli ea hou baligi dagoi. 18 Dilia olelesu eno da agoaiwane gala, 'Nowa da oloda ea dioba:le ilegele sia:sea, ea sia:i liligi fisimu da defea. Be oloda da:iya Godema imunusa: liligi, amoba:le ilegele sia:sea, ea sia:i yolemu da sema bagade, dilia da sia:sa. 19 Dilia si dofoi dunu! Oloda ea hadigi hou da iasu liligi amo hadigi hamobeba:le, oloda ea hou da amo da:iya iasu liligi baligi dagoi. 20 Nowa da olodaba:le ilegele sia:sea, e da oloda amola oloda da:iya ligisi liligi amoga gilisili ilegele sia:sa. 21 Nowa da Debolo Diasuba:le ilegele sia:sea, e da Debolo Diasu amola Debolo Diasu ganodini esala dunu Gode, amoga gilisili ilegele sia:sa 22 Nowa da Hebeneba:le ilegele sia:sea, e da Gode Ea Fisu amola Gode amo fisuga fibi amoba:le ilegele sia:sa. 23 Dilia Sema olelesu dunu amola Fa:lisi dunu da se iasu bagade ba:mu! Dabua fawane molole ogogosu dunu! Dilia fonobahadi hedama:ne fodole nasu liligi (amo 'minede', 'dili' amola 'gamin') amo dawa:le, amo nabuane mogili, afadafa Godema iaha. Be bagade liligi, amo semadafa, moloiwane fofada:su

hou, gogolema:ne olfosu hou amola dafawaneyale fi diala da ba:mu.” 37 “Yelusaleme fi! Yelusaleme dawa:su hou, dilia hame hamosa. Amo fonobahadi fi! Dilia da balofede dunu medole legesa. Dilia da liligi mae gogolema. Be bagade liligi amola, dilia Gode asunasi dunu igiga medosa. Gagala ea mano gilisili hamomu da defea galu. 24 Si dofoi logo olelesu fidima:ne, ea ougia hagudu gilisia, amo defele Na dunu! Dilia wadela:i liligi nasa:besa:le, waini dabaga da dili gaga:ma:ne gilisimusa: hanai galu. Be dilia da sogadigili, afe fadegasa. Be dilia da ga:mele bagade higa:i. 38 Amaiba:le, dilia Debolo Diasu da fisi dagoi da:gisa. 25 Dilia Sema olelesu amola Fa:lisu dunu da amola gelabai ba:mu. 39 Na dilima sia:sal! Dilia da se iasu bagade ba:mu! Dabua fawane molole ogogosu Na hamedafa ba:mu amogainini dilia da ‘Gode da dunu! Dilia faigelei amola yaeya dabuagado fawane Hina Gode Ea Dio lai Dunuma hahawane bagade dodoresa. Be ganodini da ledo agoane uasu amola dogolegele hamosa! amo sia:mu.

hanaiba:le iasu hou bagade diala. 26 Si dofoi Fa:lisu dunu! Hidadea faigelei ea gelabo ganodini dodoferia! Amasea, dilia da dabuagado amola dodoferia dagoi ba:mu. 27 Dilia Sema olelesu amola Fa:lisu dunu da se iasu bagade ba:mu! Dabua fawane molole ogogosu dunu! Dilia da bogoi ea gele gelabo soa:ai legesu amoga legei agoane diala. Dabuagado da ida:iwane ba:sa. Be ganodini da bogoi ea gasa, gaha amola ledo fawane diala. 28 Dilia amola dabuagado da ida:iwane ba:sa. Be ganodini, dilia dogo da ogogosu amola hame nabasu hou amoga nabai diala. 29 Dilia Sema olelesu dunu amola Fa:lisu dunu da se iasu bagade ba:mu! Dilia Dabua fawane molole ogogosu dunu! Dilia da balofede dunu bogoi amo ilia gele gelabo hamosa, amola hou ida:iwane dunu bogoi ilia gele gelabo nina: hamosa. 30 Dilia da amane sia:sal, ‘Ninia da ninia aowalalia ilia esoga esalu ganiaba, ninia da balofede dunu amo ilia medole legei amo hame medole legela:loba.’ 31 Dilia da amo sia: sia:beba:le, dilia da balofede dunu ilia fasu dunu amo ilia mano esala, dilia da olelesu. 32 Defea, dilia hemone aowalalia hemosu hou dagoma! 33 Wadela:i sania fi! Dilia da Helo se iasu sogega mae doaga:ma:ne, hobeamu logo hamedafa ba:mu. (Geenna g1067) 34 Na da balofede dunu, bagade dawa:su dunu, amola gaheabolu sema olelesu dunu dilima asunasmu. Mogili dilia da fane legele, bulufalegeiga dabagala:mu. Mogili dilia sinagogue diasu ganodini fegasuga fane, diasu enoga diasu enoga, mae yolele sefasmu. 35 Amaiba:le, se iasu da dilima doaga:mu! Hemonega A:ibebe bogoi, amalalu, asili Sa:galaia (Belegaia egefe) dilia aowalalia da Debolo Diasu amola oloda dogoa sogebiga medole legei. Dilia aowalalia da amo hou ida:iwane dunu medole legeiba:le, amo se dabe iasu da dilima doaga:mu. 36 Na dilima dafawane sia:sal! Amo maga:me se iasu dabe huluane, wali

24 Yesu da Debolo Diasu yolesili, ahoanoba, Ea ado ba:su dunu da Ema Debolo Diasu ea hou ida:iwane olelemusa: misi. 2 Yesu E bu adole i, “Defea! Diasu noge:le ba:ma! Be Na da dilima sia:sal! Debolo Diasu da gugunufinisi dagoi ba:mu. Amasea, igi afadafa da eno igi da:iya ligisu dialebe hame ba:mu.” 3 Yesu da Olife Goumia esaloba, Ea ado ba:su dunu da wamowane Ema misini, amane adole ba:i, “Dia waha olelei da habogala doaga:ma:bela:? Dia bu misunu eso amola soge wadela:mu eso da gadenene doaga:lalu, ninia adi dawa:digima:ne olelesu ba:ma:bela?” (aiōn g165) 4 Yesu E bu adole i, “Dawa:ma! Ogogosu dunu da dilia hou wadela:sa:besa:le, dawa:ma! 5 Dunu bagohame ilia da ogogole Na sia: olelemusa: misi, sia:mu. Ilia da ‘Na da Mesaia, ’ sia:beba:le, eno dunu da ilima giadofale fa:no bobogemu. 6 Dilia da gesesu amola gesesu fada:i sia: bagohame nabimu. Be mae beda:ma! Amo hou da misunu! Be soge wadela:mu eso da amo esoga hame, be fa:no ba:mu. 7 Dunu fi da hedaa:le, dunu fi eno ilima bagadewane gegemu. Soge eno amola soge eno amola da ha:i bagade ba:mu. Bebeda:nima bagohame amola ba:mu. 8 Amo liligi da uda ea mano lalelegemu da gadenesa, se nabasu hemosu agoane. 9 Amasea, dilia da Nama asigiba:le, dunu huluane da dili higale ba:mu. Ilia da dili afugili, fane lelegemu. 10 Mogili da se nababeba:le, ilia dafawaneyale dawa:su hou fisili, sadenane dafamu. Dilia fi dunu da dili higamu amola hohonomu. 11 Ogogosu balofede dunu bagohame da ba:mu. Dunu bagohame da ilia ogogosu sia: dafawaneyale dawa:mu. 12 Wadela:i hou da bagadewane hedaa:beba:le, dunu bagohame ilia Godema asigi hou da bu anegagiwane hamomu. 13 Be nowa dunu da mae yolele, soge wadela:mu esoga doaga:sea, e da Gode Ea gaga:su hou ba:mu.

14 Na fa:no bobogesu dunu da Gode Ea Hinadafa Hou manebe ba:mu. 31 Dalabede bagade dusu da nabimu Sia: Ida:iwane gala amo dunu fifi asi gala huluanedafa galebe. Amasea, Dunu Egefe da Ea a:igele dunu ilima olelemu. Amasea, soge wadela:mu eso da amo osobo bagade bega: asili eno bega: doaga:le, doaga:i dagoi ba:mu. 15 Dilia da Wadela:idafa Liligi Ea ilegei dunu huluane amo lidimus:, asunasimu. 32 (musa: balofede dunu Da:niele da olelei) amo Hadigi Figi ifa fedege sia: dawa:ma! Maga:me heda:le, lubi Malei Sesei ganodini lelebe ba:sea (Idisu dunu! lasea, mugi oubi da gadenesa galebe dawa:ma! 33 Noga:le dawa:ma), 16 Yudia sogega esalebe dunu, Amo defele, dilia da Na olelei liligi ba:sea, Dunu Egefe dilia gounia doaga:musa: hobeama! 17 Dunu da diasu Ea bu misunu eso da gadenesa galebe dawa:ma. dabuagado esalea, ea liligi diasu ganodini galebe E da logo holeiga doaga:i dagoi, dawa:ma! 34 Na amo lamusa: mae masa. 18 Dunu da ifabi ganodini da dafawane sia:sal! Amo osobo bagadega esalebe hawa: hamonanebe ba:sea, e da ea abula lamusa: dunu, ilia da mae bogole, amo hou huluane ba:mu! 35 diasuga mae sinidigima:ne sia:ma. 19 Amo esoga, Mu amola osobo bagade da mugululi, bu hamedafa uda da abula agui galea, amola uda ilia mano da dodo ba:mu. Be Na sia: da mae mugululi, dialalalumu. nanebe, amo da se bagade nabimu. 20 Dilia hobeale 36 Be dunu huluane da Na bu misunu eso hame masunu da anegagi esoga hame amola Sa:bade dawa: Na amola a:igele dunu Hebene ganodini esala, esoga hame ba:ma:ne, Godema sia:ne gadoma. ninia da hame dawa: Ada Gode Hi fawane dawa: 21 Amo esoga se nabasu bagadedafa ba:mu. Amo 37 Dunu Egefe Ea bu misunu eso da Nowa: ea eso da musa: se nabasu eso huluane baligimu. eso agoane ba:mu. 38 Amo esoga, hano bagade Amola agoaiwane eso da bu hame ba:mu. 22 Amo mae misini, ilia udigili ha:i nanu, adini nanu, uda esoga, Gode da hame fidisa ganiaba, dunu huludafa lasu. Amalalu, Nowa: da dusagaiga fila heda:le, 39 da bogogia:la:loba. Be Gode da Ea ilegei dunuma hano hedolowane heda:beba:le, ilia huluane hanoga asigiba:le, E da amo se nabasu eso hedofamu. 23 na dagoiba:le, bogogia:i. Dunu Egefe misunu da Amo esoga, dunu ilia 'Guiguda: Mesaia ba:ma!' o agoaiwane ba:mu. 40 Amo esoga, dunu aduna da ifabi 'Mesaia da goea!' amo sia:sea, ilia sia: mae nabima. ganodini hawa: hamonanebe ba:mu. Na da afae lale, 24 Ogogosu mesaia amola ogogosu balofede dunu ilia eno yolesimu. 41 Uda aduna da gagoma goudalebe da heda:le, gasa bagade hou Gode Ea hou agoane ba:mu. Na da afae lale, eno yolesimu. 42 Dilia Hina hamomu. Ilia da Gode Ea ilegei dunuma ogogosea, Gode Ea bu misunu eso hame dawa:beba:le, eso Gode Ea fi dunu da gadenenewane ilia ogogosu huluane dawa:iwane sosodo aligima! 43 Diasu hina sia: dafawaneyale dawa:mu - be Gode Ea Fidafa da wamolasu dunu ea misunu dawa:sa ganiaba, e da ilegei dunu da dafamu hamedei. 25 Dawa:ma! Na dawa:iwane liligi ouligima:ne, mae golale ea diasu da dilima hidadea olelei dagoi. 26 Amaiba:le, ilia gaga:la:loba. 44 Amaiba:le, dilia amola eso huluane da dilima, 'Mesaia da sogega esala!' amo sia:sea, dawa:iwane ha:esaloma. Dilia hame dawa:iwane mae ba:la masa. Ilia da 'Mesaia da diasu ganodini esalea, Dunu Egefe da dilia hame dawa: eso amoga esala!' amo dilima sia:sea, ilia sia: mae nabima. 27 doaga:mu. 45 "Asigi amola ida:iwane bagade dawa:su Ha:ha:na hadigi gusudili nene gala:sea, guma:dili hawa: hamosu dunu da nowala:? E da dunu amoma doaga:sea, amo hou defele Dunu Egefe Ea bu misunu ea hina da eno hawa: hamosu dunuma ouligisu hou dilia da ba:mu. 28 Sonani sio ilia da bogoi da:i amola ha:i manu iasu hou ema iaha. 46 Ea hina da hodo ba:beba:le, amoga gilisia. 29 Amo se nabasu bu doaga:sea, amo dunu hahawane hawa: hamosu eso dagosea, fonobahadi ouesalu, eso da gasiwane hamonanebe ba:sea, e da hahawane bagade ba:mu. ba:mu. Oubi da hadigi hame diga:mu. Gasumuni 47 Dafawane! Hina da amo ida:iwane ouligisu dunuma huluane da gudu sa:ili, mu da bagadewane ugugumu. ea soge amola liligi bu ouligima:ne, sia:mu. 48 Be 30 Amasea, Dunu Egefe Ea dawa:digima:ne olelesu wadela:i dunu da ea hina liligi ouligisia, e da ea asigi da muagado ba:mu. Osobo bagade fifi asi gala dunu dawa:su ganodini agoane sia:mu, 'Na hina da hedolo da se nababeba:le, ilia dogo dalega:ma:ne bida:igia hame misunu!' 49 Amaiba:le, e da eno hawa: hamosu famu. Amasea, ilia Dunu Egefe hadigi amola gasa dunu famu. E amola wadela:i adini nasu dunu da bagade hamoi, mu mobi ganodini osobo bagadega gilisili lolo manu amola adini manu. 50 Ea hina da ea

hame dawa:i esoga bu doaga:sea, e da fofogadigimu. 51 Amasea, ea hina da ea da:i hodo dadega:le, e da ogogosu dunu ilia se iasu defele lamu. E da bese ini dinanebe ba:mu.

25 ‘Amo esoga, Gode Ea Hinadafa Hou da a:fini dunuga hame dawa:dig i nabuane gala ilia hou agoane ba:mu. Ilia da gamali lale, uda lamu dunu fidimusa: asi. 2 A:fini biyale da gagaoui agoane, be biyale eno da bagade dawa:la galu. 3 Gagaoi a:fini biyale, ilia da gamali hano eno mae lale, gamali gaguli asi. 4 Be bagade dawa:su a:fini biyale, ilia da gamali hano eno dili salawane, gamali gaguli asi. 5 Uda lamu dunu da hedolo hame doaga:beba:le, ilia da golaiwane dialu. 6 Amalalu, gasimogoa, ilia da wele sia:be bagade nabi. ‘Dawa:ma! Uda lamu dunu da manebe! E yosia:musa: masal’ 7 Amalalu, a:fini huluane da wa:legadole, ilia gamali ulagimus: wigi hahamoi. 8 Gagaoi a:fini biyale, ilia bagade dawa:su a:fini biyale ilima amane sia:i, ‘Dilia gamali hano galea ninima ima. Ninia gamali da usimu galebe!’ 9 Be bagade dawa:su a:fini da bu adole i, ‘Hame mabu! Ninia gamali hano ebelesa:besa:le hame imunu. Dilia budi lasu diasuga budi lamusa: masal’ 10 Gagaoi a:fini da budi lamusa: ahoananoba, uda lamu dunu da doaga:i dagoi. Amalalu, bagade dawa:su a:fini amola uda lamu dunu, ilia diasu ganodini lolo manusa: asi. Amalalu, logo da ga:si dagoi ba:i. 11 Fa:nowane, bidilai dagobeba:le, gagaoui a:fini da doaga:le, logoga lulufigili, amane sia:i, ‘Hina! Hina! Ninia golili misa:ne, logo doasima!’ 12 Be e da bu adole i, ‘Hame mabu! Na da dafawane dilima sia:sa! Na da dili hame dawa:!’ 13 Dilia huluane dawa:iwane ha:esaloma! Bai dilia Na bu misunu eso ilegesu hame dawa:!’ 14 Dunu Egefe Ea bu misunu eso doaga:sea, Gode Ea Hinadafa hou da agoane ba:mu. Dunu afadafa, soge sedagaga masunuba:le, ea hawa: hamosu dunu gilisili, ilima ea liligi noga:le ouligima:ne sia:i. 5000 15 E da hawa: hamosu dunu afadafa ema K5000 agoane i. Enoma e da K2000 agoane i. Enoma e da K1000 agoane i. Ilia gasa hou defele ilima ia dagoiba:le, e soge sedagaga doaga:musa: asi. 5000 16 Gina5000 lai dunu da asili, budi lale, hawa: hamone, K5000 eno lai dagoi. 17 Gina 2000 lai amola, e da eno K2000 lai dagoi. 18 Be K1000 lai dunu da asili, osobo ulidogone, ea hina ea muni wamolegei dagoi. 19 Eso bagohame asili, ilia hina da ea budi lamusa: bu misi. 20 Dunu da K5000

lai amola eno K5000 lai da misini, amane sia:i, ‘Hina! Di da nama K5000 i. Ba:ma! Na da dima imunusa:, K5000 eno lai dagoi,’ 21 Hina da bu adole i, ‘Defea mabu! Dia hou da ida:iwane amola nabawane hamoi. Di da fonobahadi liligi noga:le ouligibiba:le, wali liligi bagade ouligima:ne na dima olemu. Misa! Di ani da hahawane gilisili esalumu.’ 22 Gina 2000 lai dunu da ema misini, amane sia:i, ‘Hina! Di da K2000 nama i. Ba:ma! Na da K2000 eno lai dagoi,’ 23 Hina da bu adole i, ‘Defea mabu! Dia hou da ida:iwane amola nabawane. Di da fonobahadi liligi noga:le ouligibiba:le, wali di da liligi bagade ouligimu. Misa! Di da ani hahawane gilisili esalumu,’ 24 Be K1000 fawane lai dunu, ema misini, amane sia: i, ‘Hina! Dia hou na dawa:i galu. Di da gasa bagade fi dunu. Di da ifabi dia hame bugi amogawane faisa. 25 Na beda:iba:le, dia K1000 osoboga wamolegei. Ba:ma! Dia K1000 da goea,’ 26 Ea hina da emaougili amane adole i, ‘Di da wadela:i amola hihini hawa: hamosu dunu. Na da hame bugi liligi faisa, di dawa:bela:?’ 27 Amaiba:le na K1000 dia da abuliga muni salasu diasu ganodini muni eno lama:ne hame salibal:?’ 28 E da fidisu dunuma amane sia:i, ‘Amo ea K1000 lale, K5000 gagui dunu ema ima. 29 Nowa dunu da lai galea, na da ema bu imunu galebe. E da baligili gagumu. Be hame lai dunuma, ea fonobahadi gagui amo huluane na da bu samogemu. 30 Be wadela:i hawa: hamosu dunu gaguli, gadili gasiga ha:digima. E da bese ini dinanebe ba:mu,’ 31 “Dunu Egete E da Hina Bagadedafa hamoiwane, Ea a:igele dunu oule masea, E da Ea hadigi fisuga fumu. 32 Dunu fifi asi gala huluane da Ema gilisibiba:le, E da ili afafamu. Sibi ouligisu dunu da sibi amola goudi afafasa, amo defele E da dunu afafamu. 33 Sibi da Ea lobo dafadili amola goudi da Ea lobo fofadidili masa:ne, E da sia:mu. 34 Amasea, dunu ea lobo dafadili asi ilima Hina Bagadedafa da amane sia:mu, ‘Na Ada Ea hahawane fidisu lai mano. Dilia misa! Gode Ea Hinadafa Hou, Gode da osobo bagade muni hemosu esoga hamoi, amo dilia hahawane lama. 35 Na da ha:i nababeba:le, dilia ha:i manu Nama i. Na da hano haniba:le, dilia da Nama hano dili i. Na da ga fi defele dilia diasuga doaga:loba, dilia da Nama yosia:nanu aowasu. 36 Na da da:i nababoba:le, dilia da abula Nama idiniginisima:ne i. Na da olo madelaiba:le, dilia da Nama asigiba:le, Nama ouligimusa: doaga:i. Na

da se iasu diasu ganodini sali dagoiba:beba:le, dilia Lolo Nasu amo ganodini hamomu da hamedei." da Na ba:la misi.' 37 Amasea, hou ida:iwane hamosu 6 Eso afaega, Yesu da Bedani moilaiga, lebolosi dunu da Dunu Egefema amane adole ba:mu, 'Hina olo i dunu Saimone amo ea diasuga esalu. 7 E Gode! Ninja habogala Di ha:i nababeba:le, ha:i manu da ha:i nanoba, uda afae da Ema misini, manoma ibela?: Ninja habogala Di hano hanaiba:le, Dima gabusiga: gala ganagu ganodini sali, Yesu Ea dialuma hano dili ibela?: 38 Ninja habogala Di ninia diasuga da:iya sogadigi. 8 Amo hou ba:beba:le, Yesu Ea golama:ne sia:bela?: Ninja habogala Di da:i nabado ado ba:su dunu ilia da ougili amane sia:i, "Liligi ba:beba:le, abula Dima ibala?: 39 Ninja habogala Di ida:iwane abuli udigili ha:digibela?: 9 Amo gabusiga: oloiba:le o se iasu diasuga saliba:le, ninia habogala hano bidi lale, amo muni lai hame gagui dunuma Dima asigiba:le, ba:la misibala?:' 40 Amasea Hina imunu da defea galu!" 10 Be Yesu da ilia sia: dasu Bagadedafa da ilima amane bu adole imunu, 'Na dawa:beba:le, amane sia:i, "Dilia abuliba:le amo dafawane sia:sa! Dilia da adi hou amo Na fi dunu udama mi hananewane sia:sala?: E da Nama hou mimogo hamedei gala, ilima fidimusa: hamoi galea, ida:iwane hamoi. 11 Dilia da hame gagui dunu eso dilia da amo hou Nama hamoi dagoi.' 41 Amasea dunu Ea lobo fofadidili esala, ilima E da amane sia:mu, 'Dilia Gode Ea gagabusu aligima:ne lai dunu! Masa! Eso huluane nenanumu lalu, Sa:idane amola ea a:igele dunu se iasu ima:ne Gode hamoi, amoga masa!' (aiōnios g166) 42 Na da ha:iba:le, dilia da Nama ha:i manu hame i. Na da hano hanaiba:le, dilia da hano Nama hame dili i. 43 Na da ga fi agoane dilima da:i nababoba:le, dilia da Nama abula idiniginisima:ne ouligisu dunu ilima doaga:i. 12 E da Na bogole ulidogone salimu hou amoma asigiba:le, Na da:i hodo legema:ne, waha agoane hamoi. 13 Na dafawane sia:sa! Osobo bagadega, soge hulanedafa amoga Na sia: ida:iwanegala dunu ilia olelesea, ilia da amo uda dawa:ma:ne, ea hou Nama waha hamoi olelemu." 14 Amalalu, Yesu Ea doaga:loba, dilia da golasu Nama hame olelei. Na da ado ba:su dunu fagoyale yolesili, gobele salasu da:i nababoba:le, dilia da Nama abula idiniginisima:ne ouligisu dunu ilima doaga:i. 15 E da ilima amane hame i. Na da oloiwane se iasu diasuga sali dagoi ado ba:i, "Na da Yesu dilima ima:ne hohonosea, ba:loba, dilia da Na hame ba:la misi.' 44 Amalalu, ilia dilia muni habodayane ima:belas?" Amalalu, ilia fage da bu adole ba:mu, 'Hina Gode! Ninja habogala Di eme esala (silifa) 30 agoane idili, Yudasema i. 16 ha:i nabawane, o hano hanai o hame gaguiwane, Amalalu, Yudase da Yesu hohonone, ilima imunusa: o da:i nabado o o se iasu ganodini sali, ninia logo hogolalu. 17 Isala:ili dunu da agi ga:gi Yisidi habogala amo ba:loba, Di hame fidibela?:' 45 Amalalu, hame sali amo lolo nanoba, eso afaega, Yesu Ea fa:no Hina Bagadedafa da ilima amane bu adole imunu, bobogesu dunu da Ema doaga:le, amane sia:i, "Ninia 'Na dafawane sia:sa! Dilia da adi hame fidisu hou habidili Baligisu Lolo manusa: hahamoma:belas?" amo Na fi dunu hamedei gala, ilima hamoi galea, 18 Yesu E bu adole i, "Yelusalemegha asili, dilia da dilia da amo hou Nama hamoi dagoi.' 46 Amalalu, ilia da eso huluane mae dagole se iasu ba:lalumu. Be hou ida:iwane dunu da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lamu." (aiōnios g166)

26 Amo olelesu sia: dagoloba, Yesu da Ea fa:no bobogesu dunuma amane sia:i, 2 "Dilia dawa: Eso aduna aligili, Baligisu Lolo Nasu da ba:mu. Ilia da Dunu Egefeta bulufalegeiga dabagala:musa: gagulaligimu." 3 Amalalu, gobele salasu dunu amola Gode Ea diasu ouligisu dunu da gobele salasu dunu Ouligisu ea dio amo Ga:iafa:se, amo ea diasuga gilisi dagoi. 4 Ilia da Yesu wamowane afugili, medole legemusa:, amane ilegele sia:i, 5 "Dunu huluane da amo hou higabeba:le, halale gegesa:besa:le,

Dunu Egefe, Gode Sia: Dedei defele, da bogomu. Be dialebe ba:i. E da Bidama amane sia:i, "Dilia abuliba:le Ea hohonosu dunu da se bagade nabimu. Amo dunu 'aua' afadafa fawane ouligimu da hamedesala:?" 41 da hamedafa lalelegemu da defea galu." 25 Yesu Ea Dawa:iwane esaloma! Dilia da dafama:ne ado ba:su hohonosu dunu Yudase da amane sia:i, "Olelesu! Di amoga dafasa:besa:le ha:esaloma! Dilia a:silibu da da na hamomu sia:sala:?" Yesu E bu adole i, "Di da gasa bagade, be da:i ea hou da gogaiya:i." 42 Yesu sia:i dagoi!" 26 Ilia ha:i nanoba, Yesu da agi ga:gi lale, da bu asili, bu amane sia:ne gadoi, "Ada! Amo se Godema nodone sia:ne gadole, amo agi ga:gi fifili, Ea nabasu faigelei fadegamuda hamedei galea, defea, fa:no bobogesu dunuma i. E amane sia:i, "Lale moma! Dia asigi dawa:su hou fawane Na da hamomu." 43 Amo da Na da:i hodo." 27 Amalalu, E da faigelei Ea ado ba:su dunu udiana ilima bu sinidigili, ilia bu lale, Godema nodone sia:ne gadole, ilima i. E amane golai dialebe ba:i. Ilia da si fadegaiwane ha:esalumu sia:i, "Dilia huluane amo waini hano moma. 28 Go da gogolei galu. 44 Amalalu, bu yolesili, asili, Yesu E Na maga:me. Gesele nasu gousa:su gaheabolo da da eno agoane Ea musa: sia:ne gadoi bu sia:i. 45 amoga hamoi dagoi. Na maga:me sogadigmuba:le, Amalalu, E da Ea ado ba:su dunuma bu sinidigili, dunu bagohame da gogolema:ne olfosu ba:mu. 29 amane sia:i, "Dilia da mae nedigili, golabe amola Na dilima sia:sa! Na amola dilia da osobo bagadega helefisala:?" Dawa:ma:i! Ilegei eso da doaga:i dagoi! waini hano moma:ne, bu hame gilisimu. Gode Ea Dunu Egefe da enoga hohonoi dagoi amola wadel:i Hinadafa Hou soge ganodini fawane, ninia bu gilisili hamosu dunu da wali E gagulaligimu galebe. 46 gaheabolowane manu." 30 Amalalu, gesami hea:lalu, Wa:legadoma! Hadiga! Na hohonosu dunu manebe ilia Olife Goumiga asi. 31 Amalalu, Yesu da ilima goea!" 47 Yesu E sia:nanoba, Yudase, (Yesu Ea amane sia:i, "Wali gasia, dilia huluane da Na yolesili, ado ba:su dunu fagoyale gala amo fi dunu afae) da hobeamu. Gode Sia: Dedei amo ganodini agoane doaga:i. Dunu bagohame, gobihei bagade amola dedei diala, 'Gode da sibi ouligisu dunu medole gigi gagui, gobele salasu amola Gode Ea diasu legebeba:le, sibi da udigili hobeale afafamu.' 32 ouligisu dunu asunasiba:le, amo dunu ilia Yudase Be Gode da Na bu wa:legadolesisia, Na da dilima ea baligia aligili misi. 48 Yesu Ea hohonosu dunu da bisili Ga:lili sogega masunu." 33 Bida e bu adole i, hidadea ilima sia:i galu, "Nowa dunu na nonogobe "Dunu huluane da mugulusia, na da Di hamedafa ba:sea, amo dunu dilia afugili gagulaligima." 49 yolesimu." 34 Be Yesu da Bidama amane sia:i, "Na Amalalu, Yudase da Yesuma doaga:le, hahawane dima dafawane sia:sa! Di da hidadea udianawane amane sia:i, "Olelesu! Olofoiwane esaloma!" Amalalu, 'Yesu na hame dawa:!' sia:sea, fa:no gagala ga:be e da Yesu nonogoi dagoi. 50 Yesu da Yudasema nabimu." 35 Be Bida da gasawane bu adole i, "Di amane sia:i, "Defea na:iyado! Dia hou amo hedolo bogosea, ani galu bogomu da defea. Be 'Di na hame hamoma!' Amalalu, gegesu gobihei amola gigi gagui dawa: ' na da hamedafa sia:mu!" Yesu Ea fa:no dunu da Yesu gagulaligi. 51 Yesu Ea oule misi dunu bobogesu dunu huluane amola da amo defele sia:i. afadafa da ea gegesu gobihei duga:le gadole, gobele 36 Amalalu, ilia Gedesemani sogebi amoga doaga:i. salasu Ouligisu ea hawa: hamosu dunu, amo ea Yesu da ilima amane sia:i, "Dilia guiguda: esaloma! Na ge damuni fasi. 52 Amalalu, Yesu da ema amane da gagoega sia:ne gadomusa: masunu!" 37 Asili, E da sia:i, "Dia gobihei bu salima! Bai nowa da gobiheiga Bida amola Sebedi ea mano aduna oule asi. Yesu da gegesea, ilia da gobiheiga faiba:le bogomu. 53 Dili Ea dogo ganodini se bagadedafa nabi. 38 E da ilima adi dawa:bela:? Na da Na Ada Ema adole ba:i amane sia:i, "Na da bogomuwane se naba. Dilia Na ganiaba, E da a:i gegegesu dunu osia:idafa Na fidima:ne, guiguda: mae golale sosodo ouesaloma." fidima:ne asunasila:loba. 54 Be amo hou agoane 39 Yesu E fonobahadi asili, osoboga gala:lasa:ili, hamoi ganiaba, na bogomu Gode Sia: Dedei ganodini amane sia:ne gadoi, "Ada! Logo eno galea, amo se diala da hobeia didili hame hamoi ba:la:loba." 55 Yesu nabasu faigelei Nama ilegei, Di fadegama! Be na da dunu hulanema amane adole ba:i, "Dilia abuli asigi dawa:su hanai liligi hame. Dia asigi dawa:suga gasawane gegesu gobihei amola gigi gaguiwane, Na hanai liligi fawane Na da hamomu." 40 E da Ea fa:no afugili lamusa: misibela:? Na da wamolasu dunula:? bobogesu dunu udiana ilima sinidigili ba:loba, ili golai Eso huluane Na Debolo Diasuga sia: olelesa lelu.

Be amo esoga, dilia da Na hame gagui." 56 Be amo hame dawa: sia:i. E amane sia:i, "Dia sia:be go na hou huluane, balofede dunu ilia Gode Sia: Dedei hamedafa dawa:" 71 Bida da gagoi logo holeiga amo ganodini sia:i da didili hamomusa: misi dagoi. asili, a:fini eno da ea odagi ba:beba:le, eno dunuma Amalalu, Ea ado ba:su dunu huluane da Yesu yolesili, amane sia:i, "Amo dunu da Yesu, Na:salede dunu, hobe:i dagoi. 57 Ilia da Yesu afugili, gobele salasu amo gilisili lalu." 72 Be Bida e da Yesu hame dawa:, Ouligisu dunu Ga:ifa:se, amo ea diasuga oule asi. Gode Ea Dioba:le ilegele amane sia:i, "Na da amo Amoga, sema olelesu dunu amola Gode Ea diasu dunu hamedafa dawa!" 73 Fa:no, eno gadenele lelu asigilai ouligisu dunu ilia gilisili esalebe ba:i. 58 Bida dunu da Bidama misini, ema amane sia:i, "Dafawane! e da badiliwane fa:no bobogei. E da Ga:ifa:se Di da Yesu Ea fi ilima gilisi dagoi. Dia sia: da ilia sia: ea diasu gagui amo ganodini golili sa:ili, e amola defele nababeba:le, ninia dawa!" 74 Amalalu, Bida da dadi gagui ouligisu dunu gilisili fi. E da fa:no mabe gasa bagadewane gagabuli amane sia:i, "Na da Gode hou ba:musa:, esalu. 59 Gobele salasu dunu amola Ea Dioba:le dafawane sia:sa! Na da ogogosa galea, Gausolo dunu huluane da Yesu fuga:musa:, ogogosu Gode da nama se iasu imunu da defea! Amo dunu sia: bagadewane hogoi helei. 60 Ogogosu nabasu Na da hamedafa dawa!" Ea sia: dagobeba:le, gagala dunu bagohame da Yesu Ea hou wadela:musa: misi. gawali da ga:i. 75 Yesu Ea musa: sia:i, "Di da hidadea Be ilia da Yesu bogoma:ne medomu logo hame ba:i. 'Yesu na hame dawa:' udianawane sia:nanu, fa:no Fa:nowane, dunu aduna misini, 61 ela amane sia:i, gagala ga:be nabimu." Amo sia: bu dawa:beba:le, "Amo dunu E da amane sia:i, 'Na Gode Ea diasu mugululi, eso udiana amoga fawane bu gagumu, amo hamomusa: Na da defele esala!'" 62 Gobele salasu Ouligisu dunu da wa:legadole, Yesuma amane adole ba:i, "Nabibala:? Amo diwaneya udidisua sia: nababeba:le, Di da adi sia:ma:bela??" 63 Be Yesu E da ouiya:le esalu. Amalalu, gobele salasu Ouligisu dunu da Yesuma amane sia:i, "Defea! Di da wali Gode Ea Dioba:le moloiwane sia:ma! Di da Mesaiala:? Di da Gode Ea Manodafala??" 64 Yesu da ema bu adole i, "Di sia:be goa! Be Na da dilima sia:sa! Wali amola fa:no dilia da Na (Dunu Egef), Gode Bagadedafa amo Ea lobo dafadili fibi ba:mu. Amola dilia Na muagado mumobi ganodini manebe ba:mu." 65 Amo sia: nababeba:le, gobele salasu Ouligisu da hina: abula gadelale, amane sia:i, "E da lasogole sia:i dagoi. Ninia da Ea hou ba:su dunu eno hame hogomu. Ea lasogoi sia: dilia huluane nabi dagoi. 66 Dilia adi dawa:bela??" Dunu huluane ilia bu adole i, "E da wadela:i hamoi dagoi! Medole legemu da defea!" 67 Amalalu, ilia da Yesu Ea odagia defo aduga:gala:i. Mogilli, ilia Yesu lobosunane fai, mogilli ilia Ea odagi loboga fai. 68 Ilia da Ema amane sia:i, "Mesaia! Di ba:la:lusu hou hamoma! Nowa ea da Di fabayale sia:ma!" 69 Bida da diasu gadili gagui ganodini esalu. Amalalu, Gobele salasu Ouligisu dunu ea hawa: hamosu a:fini da Ema doaga:le, amane sia:i, "Di amolawane da Ga:lili dunu. Yesu, ali gilisili lalu." 70 Be dunu huluane ilia midadi, Bida da Yesu

27 Hahabedafa, gobele salasu hina dunu, ilia amola Gode Ea diasu ouligisu asigilai dunu da Yesu fuga:ma:ne, gilisili fofada:i. 2 Amalalu, ilia da Yesu afugili, sia:inega la:gili, Louma Gamane hina dunu Bailade amo ea diasuga hiouginana asi. 3 Yesu E honhonosu dunu Yudase, da Yesu E se iasu labe ba:beba:le, ea asigi dawa:su sinidigili, se bagade nabi. E da silifa muni fage 30 amo gobele salasu amola Gode Ea fi asigilai dunu ilima bu gaguli asi. 4 E amane sia:i, "Na da hou ida:iwane dunu hohonoiba:le, na da wadela:i bagade hamoi." Be ilia bu adole i, "Amo da disu! Ninia da hame dawa!" 5 Yudase e da muni Debolo Diasu ganodini ha:digili, yolesili asi. Amalu, asili, hi gobele galogoa efga gomene, hegoa:nesili bogoi. 6 Gobele salasu hina dunu, ilia da muni lale, amane sia:i, "Amo muni da maga:me bidi iasu. Amaiba:le, Debolo Diasu muni salasu sesei ganodini salimu da sema bagade." 7 Gilisili sia: dalu, ilia amo muniga 'Laga osoboga Ofodo Hahamosu Dunu ea Moifufu' bidi lai dagoi. Ga fi dunu bogole, amo sogebiga uli dogone salima:ne, ilia bidi lai. 8 Amaiba:le, ilia da amo sogega 'Maga:me Moifufu' dio asuli. Amola amo dio da wali eso diala. 9 Musa: balofede dunu Yelemaia ea sia:i da defele didi ba:i. E amane sia:i, "Silifa fage muni 30 amo lale, Isala:ili fi dunu da amo da Ea bidi lasu defei i. 10 Ilia da Hina Gode E da nama hamoma:ne sia:i defele, amo muni lale, 'Laga osoboga Ofodo Hahamosu Dunu

ea Moifufu' bidi lai dagoi." 11 Louma Gamane hina ilia hahawane ba:ma:ne, Bailade da Bala:ba:se ea se dunu da Yesuma fofada:i. E amane adole ba:i, "Di iasu logo doasi dagoi. Ea sia:beba:le, ilia da Yesu da Yu dunu ilia Hina Bagade esalabala?" Yesu E bu efe fegasuga fai. Amalalu, Bailade da ea dadi gagui adole i, "Ma! Di sia:be goa!" 12 Be gobele salasu dunu ilima Yesu bulufalegeiga fuga:ma:ne iasi. 27 hina dunu amola sema olelesu dunu, ilia diwaneya Amalalu, Bailade ea dadi gagui dunu da Yesu amo udidisus sia: nababeba:le, Yesu da ouyiya:le esalu. Gamane hina ea diasu ganodini oule asi. Dadi gagui 13 Amaiba:le, Bailade da Yesuma amane sia:i, "Di dunu huluane da gilisi. 28 Ilia da Yesu Ea abula da wadela:i bagade hamoi, ilia da sia:sa. Amo Di huluane fadegale, yoi abula ea da:iga idiniginisi. nababela:"? 14 Be Yesu E da hamedafa bu adole 29 Ilia da nebaiya lale, amoga habuga amuli, ea iabeba:le, Bailade da fofogadigi. 15 Baligisu Lolo dialumaga figisi. Ilia da Ea lobodafa ganodini dagulu Nasu esoga, Louma Gamane hina da agoane hou gagusi. Amalalu, ilia da Ea midadi muguni bugili, Ema hamosu. E da dunu huluane ilia hanaiga, se iasu oufesega:su. Ilia amane oufesega:ne sia:i, "Defea! hamosu dunu amo ilegesu. Amasea, Gamane hina Yu Hina dunu mae bogole, oda bagohame esalumu da amo se iasu ganodini sali dunu afadafa, amo ea da defea!" 30 Ilia da Ema defo adugagala:le, Ea se iasu diasu logo doasisu. 16 Amo odega, dunu ea dagulu bu samogene, amoga Ea dialuma fai. 31 dio amo Yesu Bala:ba:se, e da se iasu diasu ganodini Oufesega:i dagobeba:le, ilia da yoi abula fadegale, sali esalu. 17 Amaiba:le, dunu huluane gilisibiba:le, Ea abuladafa Ea da:iga bu idiniginisili, bulufalegeiga Bailade da ilima amane adole ba:i, "Na da nowa dunu fuga:musa:, hiouginana asi. 32 Ilia da logoga asili, halegale masa:ne, ea se iasu logo doasima:bela:? Sailini soge dunu ea dio amo Saimone ba:i. Dadi Bala:ba:se ea logo doasima:bela:? O Yesu, (Ema ilia gagui dunuda Saimone amo Yesu Ea bulufalegei Mesaia dio asula), Ea logo doasima:bela:??" 18 Yu gisawane masa:ne logei. 33 Ilia da Gologoudia sogebi hina dunu ilia Yesuma udigili mudaiba:le, ilia Ema se doaga:i. Gologoudia dawa:loma:ne da "Dialuma iasu ima:ne, Gamanema i, amo Bailade da dawa:i Gasa Sogebi." 34 Amalalu, ilia waini amola gamogai galu. 19 Bailade da ea fofada:su diasu ganodini fi manoma gilisili, Yesu Ea moma:ne i. Be Yesu E esaloba, idua da ema meloa dedene iasi. E amane heloa:le ba:halu, yolesi. 35 Ilia da Yesu bulufalegeiga dedei, "Amo dunu ida:iwane yolema! Na da simasia dabagalaa:i. Ilia da Ea abula lamusa:, ululuasu hedei. amo ganodini Ea odagi ba:beba:le, se bagade nabi." 36 Amalalu, ilia udigili Yesu Ea bogobe ba:musa:, 20 Gobele salasu hina amola sema olelesu dunu fi dialu. 37 Ilia da Ea dialuma da:iya gado, ea da dunu huluane ilima ilia Bala:ba:se ea se iasu diwaneya udidisu meloaga dedei diala, gosagisi dagoi. logo doasimu amola Yesu bogoma:ne medomu, amo Amoga "Yesu, Yu dunu fi ilia Hina Bagade da goea." sia: Bailadema adoma:ne, logele sia:i. 21 Be dunu dedene legei dialebe ba:i. 38 Ilia da wadela:i hamosu hulanema Bailade da amane adole ba:i, "Na da dunu aduna, Yesu amola gilisili eno bulufalegeiga nowa masa:ne, ea se iasu logo doasima:bela:??" Ilia dabagalaa:i. Afae da Ea lobodafadili amola eno da da gasawane bu adole i, "Bala:ba:se!" 22 Bailade Ea lobo fofadidili ba:i. 39 Dunu da logoga baligili da bu adole ba:i, "Yesu Mesaia dunu! Na da Ema ahoana da ilia dialuma fofoga:ne lasogole sia:i. 40 adi hamoma:bela:??" Ilia bu adole i, "Bulufalegeiga Ilia amane sia:i, "Di da Gode Debolo Diasu mugululi, bogoma:ne medoma!" 23 Bailade da bu adole ba:i, eso udiana ganodini bu gagumu sia:su dunu! Di "Abuliba:le! E da adi wadela:i hou hamobela??" Be da Gode Egefeda fa esala ganiaba, Disu Di gobele ilia da gasa bagadewane halasu, "Bulufalegeiga gaga:ma. Bulufalegei fisili, moiya gudu sa:ima!" 41 bogoma:ne medoma!" 24 Bu fofada:mu hamedei Gobele salasu hina dunu, sema olelesu dunu, amola ba:loba, dunu ilia gegesa:besa:le, Bailade da hano Gode Ea fi asigilai dunu da gilisili oufesega:ne sia: lale, dunu huluane ba:ma:ne, ea lobo dodofei. E dasu. 42 Ilia da amane oufesega:ne sia:i, "E da amane sia:i, "Na da amo dunu fuga:ma:ne hame eno dunu fidima:ne gaga:i. Be E hi gobele uhima:ne ilegemu. Dilisul!" 25 Dunu huluane da bu adole i, gaga:mu, E da hamedei. E da Isala:ili fi ilia Hina "Defea! Ea maga:me dabe da ninia amola ninia mano Bagade. Amaiba:le, E da bulufalegei fisili, moiya gudu amo ninia dialuma da:iya dialebe ba:mu." 26 Amalalu, dasea, ninia da Ea hou dafawaneyale dawa:mu. 43

E da Gode Ea hou dafawaneyale dawa:i. 'Na da gelabo gadenene esalu. 62 Golale hahabé, Sa:bade Gode Egefedafa, ' E da sia:i dagoi. Amaiba:le, Gode eso amoga, gobele salasu dunu amola Fa:lisi dunu da amo dunu hahawane ba:sa galea, E da E wali da Bailadema doaga:i. 63 Ilia da ema amane sia:i, gaga:mu da defea!" 44 Wadela:i hamosu dunu aduna "Hina! Amo ogogosu dunu esaloba, E da eso udiana amolawane, ela bulufalegeiga Yesuma lasogole sia:i. bogoi dialu, bu uhini wa:legadomu sia:i. 64 Amaiba:le, 45 Esomogoa, eso ea hadigi da dedeboi dagoi ba:i. di da gele gelabo noga:le ga:sili, sosodo aligisu Aua udiana amo ganodini gasi dunasi fawane ba:i. dunuma ouligima:ne sia:ma! Ea ado ba:su dunu da 46 Amalalu, 3 ougologe agoane, Yesu E bagade Ea da:i hodo wamolale, eno dunuma, 'E da uhini wele sia:i, "Ilai! Ilai! Lama sabagadane!" Amo sia: wa:legadoi, ' ilia sia:sa:besa:le, bu ogogosumusa: dawa:loma:ne da, "Na Gode! Na Gode! Dia abuliba:le ogogoi baligiliwane ba:sa:besa:le, noga:le sosodo Na yolesibala:?" 47 Dunu mogili gadenene lelu, ilia aligimu da defea." 65 Bailade da amane sia:i, "Defea! amane sia:i, "E da Elaidia misa:ne wele sia:sai!" 48 Sosodo aligisu dunu oule masa! Dilia gele gelabo Dunu afadafa da hehenane, hano nasu abula lale, noga:le ga:sima!" 66 Amaiba:le, ilia da asili, gele logo waini ganodini gele, amaludaguluga gosagili, Yesu ga:su mae doasima:ne sili gobele legele, noga:le moma:ne, Ema olei. 49 Be eno dunu ilia amane sia:i, ga:si. Ilia da dadi gagui ilima gele gelabo noga:le "Waha aligima! Elaidia da Ema gaga:la misa:besa:?" sosodo aligima:ne sia:i.

Ninia ba:mu!" 50 Yesu da bu bagade wele sia:nanu, bogoi dagoi. 51 Amalalu, abula bagade Debolo Diasu ganodini Hadigi Malei Sesei amola Hadigidafa Momei Sesei amo afafamus: dialu, da gadodili gadelale, gudu fada:ne fasili, adunawane ba:i. Bebeda:nima mabeba:le, igi da goudane fasi. 52 Bogoi gele gelabo da goudai dagoi. Gode da Ea Fi dunu musa: bogogia:i amo bagohame wa:legadolesi. 53 Ilia da bogoi gele gelabo yolesili, asili, Yesu da wa:legadolesi galu amo Yelusaleme diasuga asi. Amalalu, dunu eno bagohame da amo bogoi dunu uhibi ba:i. 54 Louma dadi gagui hina dunu amola ea dadi gagui dunu, ilia da Yesu Ea bogobe ba:ilu. Ilia da bebeda:nima amola hou eno huluane ba:loba, bagadewane beda:i galu. Ilia amane sia:i, "Dafawane! Amo dunu da Gode Ea Manodafa galu!" 55 Uda bagohame, musa: ilia Ga:lili soge yolesili, Yesu fidimusa: Ema fa:no boboge, amo uda da badilia lelu. 56 Uda afadafa ea dio amo Meli Ma:gadala. Eno da Meli (Ya:mese amola Yousefe elea eme). Eno da Sebedi idua. 57 Daeya gadenebe galu, bagade gagui A:limadia moilai dunu ea dio amo Yousefe da doaga:i. E da Yesu Ea hou lalegagui galu. 58 E da Bailadema asili, Yesu Ea da:i hodo ema ima:ne adole ba:i. Bailade da Yesu Ea da:i hodo ema ima:ne sia:i. 59 Amaiba:le, Yousefe da Yesu Ea da:i hodo lale, bogoi abula amoga sosozi dagoi. 60 E da Yesu Ea da:i hodo amo hi gele magufuga gelabo gaheabolo dogoi, amo ganodini sali. Amalalu, e da logo holeiga gele bagade bebesola asili, logo ga:si dagoi. 61 Meli Ma:gadala amola Meli eno ela da gele

28 Sa:bade eso galu, Sada:i hahabedafa, Meli Ma:gadala amola Meli eno da Yesu Ea bogoi gele gelabo amo ba:la asi. 2 Bebeda:nima da hedolowane mabeba:le, osobo bagade da ugugui dagoi. Gode Ea a:igele dunu e Hebene fisili, gele gelabo ea gele logo ga:su bebesola asili, amo gele da:ya esalu. 3 Ea odagi da ha:ha:na agoane ba:su. Ea abula da ahea:iai mugene ofo agoane ba:su. 4 Gele gelabo ouligisu dadi gagui da amo hou ba:beba:le, bagadewane yagugui amola bogoi dunu defele ba:su. 5 A:igele da uda elama amane sia:i, "Mae beda:ma! Na dawa!: Alia da Yesu bulufalegeiga medoi dunu amo ba:la misi! 6 Be E da guiguda: hame diala. Ea musa: sia:i defele, Gode da E uhini wa:legadolesi dagoi. Ea golai sogebi ba:la misa! 7 Hedolo masa! Ea ado ba:su dunuma agoane olelema, 'Yesu bogole, Gode da E bu uhini wa:legadolesi dagoi. E da Ga:lili sogega dilima bisili masunu. Dilia da E amogawi ba:mu! Alia na sia: mae gogolema!" 8 Amaiba:le, uda da gele gelabo hedolowane yolesili, beda:iwane amola hahawane, hehenane, Yesu Ea fa:no bobogesu dunuma adodomusa: asi. 9 Amalalu, hedolowane, Yesu da elama doaga:i. E da elama hahawane asigi sia: sia:i. Ela da Ema misini, ea emo gaguli, Ema nodosu. 10 Amalalu, Yesu da amane sia:i, "Mae beda:ma! Naeya huluane ilima Ga:lili sogega masa:ne sia:ma! Na da amo sogega, ili yosia:mu!" 11 Uda da ahoanoba, gele gelabo sosodo aligisu dadi gagui dunu mogili da moilai bai bagadega asili, gobele salasu hina dunu ilima ilia ba:i liligi huluane olelei. 12

Amalalu, gobele salasu amola sema olelesu dunu da gilisili fofada:lalu, muni bagadedafa dadi gagui dunuma i. 13 Ilia da dadi gagui dunuma amane sia:i, "Dilia eno dunu ilima agoane sia:ma, 'Gasia, ninia da golai dialoba, amo Dunu Ea fa:no bobogesu dunu da Ea da:i hodo wamolai dagoi. 14 Mae dawa:ma! Gamane hina da amo sia: nabasea, ninia da dilia da hamedafa giadofai ema sia:mu." 15 Amalalu, dadi gagui sosodo aligisu dunu da amo muni lale, gobele salasu ilia sia: defele hamoi. Amaiba:le, Yu dunu huluane da amo ilia sia:i nabi dagoi. Wali eso amola, Yu dunu da amo sia: olelesa. 16 Yesu Ea musa: adoi defele, Yesu Ea fa:no bobogesu dunu gidalisi gala da agolo Ga:lili soge ganodini diala amoga asi. 17 Ilia da Yesu ba:i dagoiba:le, Ema nodosu. Be mogili ilia dafawaneyale hame dawa:i. 18 Be Yesu da ilima misini, amane sia:i, "Gode Ea Hinadafa hou huluanedafa, Hebene amola osobo bagade amo ganodini, Nama i dagoi. 19 Amaiba:le, dilia dunu fifi asi gala huluane, Na fa:no bobogesu fi hamoma:ne masa. Dilia da lalegagui dunu huluane amo Ada Ea Dioba:le, Egefe Ea Dioba:le amola Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala Ea Dioba:le, hanoga fane salima. 20 Ilia da Na dilima olelei liligi huluane nabawane hamoma:ne, amo ilima olelema. Dilia ba:ma! Na da dili mae yolelewane ouligilalea, soge wadela:mu eso da doaga:mu." Sia: Ama Dagoi (aiōn g165)

Maga

1 Go sia: dedei da Gode Ea sia: ida:iwane gala amo Ea Manodafa Yesu Gelesu Ea hou olelesi. **2** Musa: balofede dunu Aisaia da amane dedei, "Gode da amane sia:i, `Dawa:ma! Na da Dia logo fodoma:ne, Na da Na sia: adole iasu dunu Di bisili masa:ne asunasimu. **3** Dunu afadafa hi fawane da dunu hame esalebe hafoga:i sogega amane wele sia:nana, `Hina Gode Ea logo momagema:ne, molole fodoma!' **4** Amalalu, Yone Ba:bodaise da amo wadela:i soge ganodini, Gode Ea sia: olelelalebe amola hanoga fane salasu hou hamonanaba doaga:i. Dunu huluane ilia wadela:i houba:le gogosiane, Godema sinidigili, hanoga fane salasilalu, ilia Gode Ea gogolema:ne olofosu ba:mu, e amane olelei. **5** Yudia soge dunu bagohame amola Yelusaleme moilai bai bagade dunu bagohame da ema doaga:le, ilia wadela:i hou fofada:i. Amalalu, Yone da ili huluane Yodane Hanoga fane salasi. **6** Yone da abula amo ga:mele ea hinaboga amuli, idiniginisi. E da bulamagau gadofo beleda bululisi. Ea ha:i nasu da sage amola agime hano. **7** E da dunu hulanema amane sia:i, "Na bagia fa:no misunu dunu da na hou bagadewane baligisa. Na da beguduli, Ea emo salasu fadegamu, na defele hame galebe. **8** Na da dili hanoga fane sala. Be E da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amoga ba:bodaise hamomu." **9** Amo esoga Yesu da Na:salede moilai Ga:lili soge ganodini yolesili, Yonema doaga:i. Yone da Yesu Yodane Hanoga fane salasi. **10** E da hano yolesili, bu wa:legadole ba:loba, E da muagado logo doasili, Gode Ea A:silibu Hadigidafa, `dafe' sio ea ba:su agoane hamoi, gudu sa:ili Ea da:iiga fila dalebe ba:i. **11** Amola, sia: bagade muagado amane sia:be nabi, "Di da Na dogolegei Manodafa. Na da Dima hahawane gala." **12** Amalalu, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da Yesu dunu hame esalebe wadela:i soge amoga oule asi. **13** Amo sogebiga Yesu da eso40esalu. Sa:idane da Yesu dafama:ne, Ema ado ba:i. Yesu da sigua ohe fi amola gilisili esalu. Be a:igele dunu ilia da Yesu fidimusa: misi. **14** Helode da Yone Ba:bodaise se iasu diasu ganodini sali. Amalalu, Yesu da Ga:lili sogega asili, Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala olelei. **15** E amane sia:i, "Defea! Ilegei eso da doaga:i dagoi. Gode Ea Hinadafa Hou da gadenenewane doaga:i. Dilia wadela:i hou yolesili,

Gode Ea Sia: dafawaneyale dawa:ma!" **16** Yesu da Gasa:lili Hano Wayabo bega: laloba, menabo gasa:su dunu aduna amo Saimone amola eya A:dalu menabo gasa:lebe ba:i. **17** Yesu da elama amane sia:i, "Nama fa:no bobogema! Na da dunu hiougima:ne, gasa:su hou alima olelemu!" **18** Amalalu, ela da menabo gasa:su hedolo yolesili, Yesu Ea baligiga aligili fa:no bobogei. **19** Yesu da fonobahadi bu asili, Sebedi ea mano aduna amo Ya:mese amola Ya:mese eya Yone, ba:i. Ilia da dusagai ganodini menabo gasa:su nodomesa esalebe ba:i. **20** Yesu da elama misa:ne sia:i. Amalalu, ela da elea ada amola ea hawa: hamosu dunu yolesili, Yesu Ea baligiga aligili, fa:no bobogei. **21** Yesu da Gabena:iame moilaiga doaga:i. E da Sa:bade eso enoga sinagoge diasu amo ganodini golili sa:ili, Gode sia: muni olelei. **22** Ea sia: nababeba:le, dunu huluane da fofogadigi. Bai Ea olelesu da Sema olelesu dunu ilia olelei baligili, Hina ea olelesu agoane nababeba:le. **23** Sinagoge ganodini da dunu ea dogo ganodini Fio a:silibu aligila sa:i esalu. **24** E bagadewane wele sia:i, "Yesu! Na:salede dunu! Dia abuliba:le nini wadela:musa: misibala:? Di na dawa!:! Di da Gode Ea ilegei Sia: Hadigi Adola Ahoasu Dunu!" **25** Be Yesu da wadela:i a:silibuma amane gagabole sia:i, "Ouiya:ma! Amo dunu ea da:iga fadegale fasima!" **26** Wadela:i a:silibu da amo dunu ea dogo ganodini ludubiba:le, dunu da bagade doulalu. Amalalu, wadela:i a:silibu bagadewane "a:i" ea gusa:ne fadegale fasi. **27** Amalalu, dunu huluane bagadewane fofogadigli, amane sia:i, "Abolebel:a:? Go da olelesu hou gaheabolbagoane gala. Amo dunu da Fio a:silibu ilima sia:sea, ilia da Ea adobe naba." **28** Amaiba:le, Ga:lili dunu fi huluane da Yesu Ea gasa bagade hou lalaba asi. **29** Yesu, Ya:mese, Yone amola eno ado ba:su dunu da sinagoge yolesili, Saimone amola A:dalu ela diasuga doaga:i. **30** Saimone ea esoa: da asugi madelaiba:le, debea da:iya midi dialu. Ilia da amo hou Yesuma olelei. **31** Yesu da Saimone ea esoa: ema misini, ea lobolele, e uhini wa:legadoi. Amalalu, uhhibaba:le, Saimone ea esoa: da ilima aowasu. **32** Daeya, eso dabe galu, ilia da olio dunu amola doulasi dunu bagohame Yesuma oule misi. **33** Moilai fi huluane da Yesu Ea diasu logo holeiga gilisi. **34** E da olio dunu bagohame uhinis. E da Fio liligi bagohame fadegale fasi. Be Yesu da Fio a:silibu ilima "Ouiya:ma!" sia:i. Bai ilia da Yesu

da Gode Ea Manodafa dawa:i galu. 35 Hahabedafa, Hi fawane da gogolema:ne olofosu dawa:!" 8 Be eso mae misini, Yesu da wa:legadole, diasu yolesili Yesu, ilia asigi dawa:su dawa:beba:le, ilima amane asili, dunu hame esalebe sogega sia:ne gadomusa: sia:i, "Dilia abuliba:le dilia dogo ganodini agoane asi. 36 Saimone amola ea na:iyado dunu da Yesu dawa:labalala? 9 Dilia adi dawa:bela:? Na da gadoi hohogola asi. 37 Hogole, ba:loba, ilia da Yesuma dialebe dunuma sia:mu, 'Dia wadela:i hou Na da amane sia:i, "Dunu huluane da Di hogoi helelala!" 38 gogolema:ne olofoi dagoi! o `wa:legadole, dia debea Be Yesu da ilima amane sia:i, "Defea! Be ninia da eno gisawane masa! Adi sia: da asaboila:? 10 Be Dunu moilaiga Gode Ea sia: olelemusa: masunu. Na da Egefe da osobo bagade dunuma gogolema:ne olofosu amo hamomusa:, osobo bagade guiguda: misi!" 39 ima:ne gasa defele gala. Amo dilia dawa:ma:ne, Na Amalalu, Yesu da Ga:lili soge huluane amoga lalu. E da hamomu." 11 Amalalu, E da gadoi dialu dunuma da ilia sinagoge diasu ganodini, Gode Sia: olelelalu. E amane sia:i, "Wa:legadole, dia debea gisawene da wadela:i a:silibu dunu ilia dogo ganodini aligila sa:i, diasuga masa." 12 Amalalu, gadoi dialu dunu da amo bagohame fadegale fasi. 40 Lebolosi olo madelai amogaluwane wa:legadole, dunu huluane odagiaba, dunu da Yesuma misini, muguni bugili, ha:giwane ea debea gaguia gadole, gisawane, asi. Amo hou dunu Ema amane edegei, "Di da agoane hanai galea, Di huluane fotogadigili ba:i. Ilia beda:iwane Godema da na uhinisimu dawa:" 41 Yesu da ema bagadewane nodone, amane sia:i, "Dafawane! Wali eso musa: asigiba:le, Ea lobo molole, leblosi dunu digili ba:i. hame ba:su hou da degabo ba:i dagoi." 13 Amalalu, E da amane sia:i, "Na da hanai! Dia da:i fofolomu!" Yesu da bu Ga:lili Hano Wayabo bega: asi. Dunu 42 Amalalu, oloi dunu ea aiya huluane bahole, e da bagohame da Ema doaga:beba:le, E da Gode Sia: fofoloi dagoi ba:i. 44 Amalalu Yesu da ema amane ilima olelei. 14 Laloba, Yesu da A:lafiase ea mano sia:i, "Nabima! Amo hou eno dunuma mae olelema! amo ea dio Lifai, su lidisu sesei ganodini esalebe ba:i. Be gobele salasu dunu, e da dia fofoloi hou noga:le Yesu da ema amane sia:i, "Nama fa:no bobogemal!" abodema:ne masa! Amasea, dunu huluane di da Amalalu, Lifai da wa:legadole, Yesuma fa:no bobogei. uhi dagoi ba:ma:ne, Mousesea ea musa: sia:i gobele 15 Amalalu, fa:no, Yesu amola Ea ado ba:su dunu salasu liligi ema ima!" 45 Be amo dunu da asili, da Lifai ea diasuga ha:i manus: doaga:i. Su lidisu Yesu Ea uhisu hou amo eno dunuma bagadewane dunu amola wadela:i hamosu dunu bagohame da olelelalu. Dunu huluane da nababeba:le, Yesu da Ea sia: nabimu hanaiba:le, ilima gilisi. 16 Fa:lisu fi bu dunu ilia ba:ma:ne moilaiga masunu hamedei dunu ilia Sema olelesu dunu esalebe ba:i. Ilia da agoane ba:i. Amaiba:le, E da dunu hame esalebe Yesu amola wadela:i hamosu dunu gilisili ha:i nanebe sogega esalu. Moilai gagai fi dunu bagohame da Ema ba:beba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu dunuma amane doaga:i.

2 Eso afae aligili, Yesu da Gabena:iame moilaiga bu hagi. Dunu huluane da E bu misi amo nabi dagoi. 2 Dunu bagohame gilisibiba:le, diasu da nabai galu. Logo holei amoga golili sa:imu da hamedei galu. Yesu da Gode Ea sia: olelelaloba, 3 dunu biyaduyale da gadoi dialu dunu Yesuma doaga:musa: gisa misi. 4 Be dunu bagohame gilisibiba:le, amola diasu ganodini golili sa:imu hamedeiba:le, ilia da diasu gado da:iya hedaa:le, figi hoga:le, efe bagele, oloi ea debea diasu ganodini sanasi. 5 Yesu da ilia dafawaneyale dawa:su hou dawa:beba:le, gadoi dialu dunuma amane sia:i, "Nagofe! Na da dia wadela:i hou gogolema:ne olofoi dagoi!" 6 Be sema olelesu dunu mogili gadenene bulagi dialu, ilia asigi dawa:su ganodini amane dawa:i. 7 "Defea hame galebe! E da lasogole sia:sa! Gode

17 Yesu da ilia sia: nabi. E amane sia:i, "Hame oloi dagumui dunu da manoma legesu dunuma hame maha, - oloi dunu fawane. Na da ida:iwane gasa fi dunu lidimusa: hame misi. Be Na da wadela:i dunu ilia hou sinidigima:ne, amo lidimusa: misi dagoi." 18 Yone Ba:bodaise ea fa:no bobogesu dunu amola Fa:lisu dunu ilia ha:i mae nawane sia:ne gadosu amo hou hamonanu. Amo hou dawa:beba:le, dunu eno da Yesuma doaga:le, amane sia:i, "Yone amola Fa:lisu dunu ilia fa:no bobogesu dunu da ha:i mae nawane sia:ne gadosu hou hamonana. Be dia ado ba:su dunu da amo hou hame hamosa. Abolebela:?" 19 Yesu E bu adole i "Uda lamu dunu da esalebeba:le, ea uda lamu fidisu dunu abuliba:le ha:i manu hame moma:bela:?"

E esalebeba:le, amo hou da hamedei. 20 Be eso da ougiliwane ba:i. E da lobo gadoi dialu dunuma amane misunu amoga Gode da uda lamu dunu Hi samogemu. sia:i, "Dia lobo molomal!" Amo sia: nababeba:le, e da Amasea, amo esoga, ilia da ha:i mae nawene sia:ne ea lobo moloi. Amalalu, ea lobo da bu ida:iwane ba:i. gadosa esalumu. 21 Dunu da da:i salasu hea gadelai 6 Fa:lisu dunu da gadili asili, ilia amola Helode ea amoga nodomemusa:, da:i salasu gaheabolo hame fidisu dunu, ilia da Yesu fuga:musa:, gilisili sia: dalu. gadelasa. Agoane hamosea, e da gaheabolo abula 7 Amo soge yolesili, Yesu amola Ea ado ba:su dunu gadelai agoane ba:mu amola gaheabolo abula da hea da Ga:lili Hano Wayabo bega: asi. Ga:lili soge dunu, amoga noga:le hame madelagi ba:mu. 22 Amola dunu Yudia soge dunu, Yelusaleme dunu, Idiumia dunu, ilia da waini gaheabolo amo ohe gadofo waini hano Yodane Hano gusudili bega: fi dunu, Daia dunu amola dili nasu hea amo ganodini hame sala. Amasea, waini Saidone dunu, amo bagohame ilia Yesu Ea hamobe gaheabolo da dena heda:sea, gadofo da fudagala:le, nababeba:le, Ema doaga:i. 9 Dunu bagohame da waini da udigili sogadigili, gadofo amola wadela:lesi E osa:le heda:sa:besa:le, E da Ea ado ba:su dunu dagoi ba:mu. Waini gaheabolo amo ohe gadofo waini ilima ilia da dusagai momagema:ne sia:i. 10 Yesu da hano dili nasu gaheabolo ganodini salimu da defea. dunu bagohame uhinisiba:le, olo dunu Yesu Ea da:i 23 Sa:bade eso amoha, Yesu amola Ea ado ba:su digili ba:ma:ne bagadewane eno dunu gua:ne fasili, dunu da gagoma bugi ganodini lalu. Ea ado ba:su digili ba:musa: misi. 11 Dunu ilia dogo ganodini Fio dunu da gagoma faili nanu. 24 Fa:lisu dunu ilia da a:silibu aligila sa:i da Yesu ba:sea, osoboga diasaa:ili Yesuma amane adole ba:i, "Dia ado ba:su dunu da amane gusa:ne welalu, "Di da Gode Egefe!" 12 Be abuliba:le Sa:bade sema wadela:sala?" 25 Yesu E bu Yesu da amo wadela:i a:silibu ilima ilia da Ea hou eno adole i, "Dilia Gode Sia: Dedei idibala:? Da:ibidi amola dunuma mae adoma:ne gagabole sia:i. 13 Amalalu, ea baligiga aligisu dunu ilia ha:i nababeba:le, 26 Gode Yesu da gouniba:le heda:le, Ea ilegei dunu ili Ema Ea diasu ganodini golili sa:ili, (amo esoga Abaia:da misa:ne sia:i. 14 Amalalu, E da dunu fagoyale gala da Godema gobele salasu dunu hina esalu) agi ga:gi amo ilegei. Ilia da Ea baligiga aligili, amola fa:no Godema imunusa: ligisi, amo lale nanu, ea fidisu Gode sia: olelema:ne, E da ili asunasimu sia:i. 15 E dunuma i dagoi. Amo agi ga:gi da sema bagade. da wadela:i a:silibu fadegale fasima:ne amo gasa Gobele salasu dunu fawane nasu. Be Da:ibidi da hou ilima i dagoi. 16 E da ado ba:su dunu fagoyale lale nanu amola ea fidisu dunu ilima i dagoi." 27 Sia: ilegei. Ilia dio da Saimone (Yesu da ea dio afadenene dagomusa:, E amane sia:i, "Gode da osobo bagade bu Bida dio asuli) 17 Ya:mese amola Ya:mese ea dunu fidima:ne, Sa:bade sema hamosu. Be Gode ola/eya Yone (Sebedi ea manola). Yesu da amo da Sa:bade eso hou fidima:ne, dunu fi hame hamoi. dunu aduna elama "Boanegese" dio asuli (amo dio 28 Amaiba:le, Dunu Egefe da liligi huluane amola dawa:loma:ne da `gu gelebe dunu'). 18 Ena da Sa:bade eso amoma Hina esala!"

3 Yesu da sinagoge diasuga bu doaga:sea, E da dunu amo ea lobo gadoi dialu ba:i. 2 Fa:lisu dunu esalu da Yesuma ougiwane diwaneya udidimu hanaiba:le, Ea hou nani sosodoi. E da Helefisu (Sa:bade) esoga hawa: hamoma:belaa:? amo ilia asigi dawa:su ganodini dawa:i galu. 3 Yesu da lobo gadoi dunuma amane sia:i, "Di da dunu huluane ba:ma:ne diasu dogoa leloma!" 4 Yesu da Fa:lisu dunuma amane sia:i, "Sa:bade eso ganodini hou ida:iwane hamomu da defeala:? O amo eso ganodini wadela:i hou hamomu da defeala:? Sa:bade esoga dunu uhinisimu da defeala:? O medole legemu da defeala:?" Be ilia da ouiya:le esalu. 5 Ilia hame asigi hou ba:beba:le, Yesu da se nabi. E da ilima

A:dalu, Filibe, Badolemu, Ma:diu, Domase, Ya:mese (A:laifiase ea mano), Da:diase, Saimone (Selode fi dunu), 19 amola Yesu E hohonosu dunu Yudase Isaga:liode. 20 Amalalu, Yesu da diasu ganodini golili sa:i. Be dunu bagohame da gilisibiba:le, E amola Ea ado ba:su dunu da ha:i manu dibi hame ba:i. 21 Amo hou nababeba:le, Yesu Ea sosogo fidafa da Yesu ouligimus: misi. Bai dunu eno ilia amane sia:i, "E da doula ahoa, " amo sia: nababeba:le, ilia misi. 22 Sema olelesu dunu da Yelusaleme moilai bai bagadega misini esalu. Ilia da amane sia:i, "Wadela:i a:silibu ilia hina amo Bilisibale da Yesu Ea dogo ganodini aligila sa:i. Amo wadela:i a:silibu ilia hina ea gasaga E da wadela:i a:silibu fadegale fasisa." 23 Amaiba:le, Yesu da ili misa:ne wei. E da fedege sia: ilima agoane olelei,

"Sa:idane hi da habodane Sa:idane fadegale se dilia nabima." Fedege Sia: ea Bai Olelesu 10 Dunu fasima:bela?: 24 Fi afae da afafasea, gasa hameba:le eno da asiba:le, Yesu Ea ado ba:su dunu fagoyale dafamu. 25 Moilai fi amola afafasea, gegesea, amo gala amola eno fa:no bobogesu dunu da Yesuma fi da hedolo dafamu. 26 Amaiba:le, Sa:idane da amo fedege sia: ea bai ilima olelema:ne sia:i. 11 E wa:legadosea, ea gasa afafabebe:le, hi gobele hima da ilima amane sia:i, "Gode da Ea Hinadafa Hou gegebeba:le, e da gasa hame ba:mu. Ea gasa da wamolegi olelesu liligi amo Na da dilima olelesa. Be hamedemu. 27 Dunu e da gasa bagade dunu ea eno osobo bagade dunu da udigili fedege sia: fawane liligi wamolamus: diasuga heda:musa: dawa:sea, naba. 12 Gode Sia: Dedei da agoane diala, 'Ilia da e da hidadea gasa dunu ea lobo la:gili amalu ea siga ba:sea, hame ba:mu. Ilia da gega nabasea, liligi wamolasa. 28 Na da dilima dafawane sia:sa! hame dawa:mu. Ilia hame dawa:beba:le, ilia sinidigili, Gode da osobo bagade dunu ilia wadela:i hou amola hame fofada:mu. Amasea, Gode da ilia wadela:i hou lasogole sia: huluane gogolema:ne olofomu. 29 Be hame gogolema:ne olofomu." 13 Yesu da Ea fa:no nowa dunu da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala bobogesu dunu ilima amane adole ba:i, "Dilia da amo amoma lasogole sia:sea, e da gogolema:ne olofosu fedege sia: hame dawa:bela?: Amaiba:le, dilia da hamedafa ba:mu. Ea wadela:i hou da mae fisili eso eno fedege sia: huluane habodane dawa:ma:bela?: huluane dialalalumu." (aiōn g165, aiōnios g166) 30 Ilia da 14 Hawa: bugisu dunu da Gode Ea sia: olelesu Yesu Ea dogo ganodini wadela:i a:silibu da aligila sa:i dunu. 15 Dunu mogili ilia da hawa: amo da ga:nasi dagoi, amo ilia da sia: dabeba:le, Yesu da agoane logoga ligisi defele ba:sa. Amo fedege da dunu ilia adole i. 31 Amalalu, Yesu Ea ame amola Ea eyalali da Gode Ea sia: ilia gega naba, be Sa:idane da doaga:i. Ilia da diasu gadili lelu. Ilia da Yesu ilima amo sia: hedolodafa bu samogesa. 16 Hawa: magufu misa:ne sia:musa:, dunu afae Yesuma asunasi. 32 da:iya osobo amoga bugi da eno dunu ilia Gode Dunu bagohame da Yesu gadenenewane fi. Ilia da sia: hahawane dogolegele bagade naba. 17 Be ilia Ema amane sia:i, "Dia ame amola Dia eyalali da gadili difi sa:imu gogoleiba:le, fonobahadi aligili, eno dunu lela. Ilia da Di hogosa." 33 Amalalu, Yesu E amane ilima sia:ga gegebeba:le amola ilia da se nabasea, adole ba:i "Na ame amola Na eyalali da nowala?" 34 hedolo mugulusa. 18 Mogili da aya: gaga:nomei Amalu, E da sisiga:le sodolalu, dunu huluane bulagi amola gagalobo amo sogega bugi. Amo dunu ilia da ba:beba:le, amane sia:i, "Na ame amola Na eyalali da goea! 35 Nowa da Gode Ea hou nabawane hamosa, e da Naeya, Na aba amola Na:me esala."

4 Yesu da Ga:lili Hano Wayabo, wayabo bega: Gode sia: muni olelelalu. Dunu bagohame gilisibiba:le, e da dusagaiga fila heda:le, amo ganodini hano dogoa esala olelei. Dunu huluane ea sia: nabimusa: bega: lelu. 2 E da fedege sia: bagohame ilima agoane olelei, 3 "Nabimal! Eso afaega, sagai ouligisu dunu da gagoma bugimusa: asi. 4 Hawa: fasilalu, mogili logoga sa:ili, emoga osa:le banenesili, hame dedeboiba:le, sioga na dagoi. 5 Mogili wadela:i magufu da:iya amo osoboga sa:ili, hedolo hedai:i. 6 Be difi sa:imu hamedeba:le, amola hano hameba:le, esoga hedolowane bioi. 7 Hawa: mogili da aya: gaga:nomei amola gisia sa:ili, heda:le, aya: gaga:nomeiga gigisiba:le, nogaa:le hame heda:i. 8 Be eno da osobo ida:idafa, amoga sa:ili, heda:le, hawa: afadafa da fage30 agoane, eno da 60 agoane amola eno da fage100 agoane bu legei." 9 Amalalu, Yesu E amane sia:i, "Ge galea,

amola amola liligi hanaiba:le, amo sia: da goe dunu ea dogo ganodini gigisiba:le, e da ha:i manu fage hame legesa. (aiōn g165) 20 Hawa: osobo ida:iwane gala amoga bugi da dunu ilia Gode sia: nababeba:le, lalegaguli, fage hou ida:iwane legesa. Dai: afadafa, eno da fage30 agoane, eno da60 eno da100agoane legesa." 21 Yesu da ilima amane sia:i, "Dilia da gamali amo ofodo o diaheda:su hagudu ligisisala?: Hame mabu! Dilia da gamali ea bugisu amo da:iya hadigi ba:ma:ne ligisisa. 22 Wamolegi liligi huluane da hobea ba:mu. Wamowane sia: da hobea hadigiga doaga:mu. 23 Nowa da ge galea, nabimal! 24 Sia: dawa:iwane nabimal! Dilia da eno dunuma iasu amo defele bu lamu. Dilia da amo iasu baligiliwane bu lamu. 25 Lai dunu da bu eno lamu. Be Gode da hame lai dunu ema ea lai huluane bu samogemu. 26 Yesu E amane sia:i, "Gode Ea Hinadafa Hou da agoane diala. Dunu afae da ea ifabi amoga hawa: fasisa. 27 Eso huluane amo dunu golale, nedigili, hawa: da

fudagala:le, sono hedasa. Be ouligisu dunu da hawa: fasi. Eno dunu da e gagulaligimu hamedei galu. 5
 ea hedasu hou hame dawa: 28 Osobo hi fawane Gasi huluane amola eso huluane e da bogoi ea
 da ha:i manu hamosa. Hidadea lubi, fa: no da soga
sogebi amola gounia lalu, "a:a:i" ea gusa:ne, ea da:i
 amola fa:nodafa ha:i manu fage hamosa. 29 Be fage hi igiga fofa:gisu. 6 E da Yesu manebe ba:beba:le,
 yoi ba:sea, faimu eso doaga:beba:le, e da gobiheiga e da hehenane, Yesuma doaga:le, diasaa:ili muguni
 faisa." 30 Yesu E amane sia:i, "Gode Ea Hinadafa bugi. 7 E da bagadewane wele sia:i, "Yesu! Gode
 Hou da adi liliyi defelela:? Amo hou olelema:ne, ninia Gadodafa Ea Mano! Di abuliba:le nama doaga:bela:?
 adi fedege sia: olelema:bela:? 31 Gode Ea Hinadafa Gode Dioba:le, Di da nama se iasu mae ima!"
 Hou da masada hawa: agoane. Osoboga bugibiba:le, 8 Bai Yesu da amane sia:nanebe ba:i, "Wadela:i
 eno hawa: da bagade be masada ea hawa: da a:silibu amo ea dogoga aligila sa:i, fadegale fasima!"
 fonobahadidafa ba:sa. 32 Be hedasea, e da bugi Amaiba:le, doulasi da se iasu ema mae ima:ne sia:i.
 bagadewane ifa agoane ba:sa. Amoda bagade bugila 9 Amaiba:le, Yesu ema amane adole ba:i, "Dia dio
 ahoabeba:le, sio fi bagohame ea amodaga bibisa." 33 da nowala:? E bu adole i, "Na dio da Bagohame!
 Yesu da fedege sia: bagohame ilima olelei. Ilia asigi Bai ninia bagohame amo dunu ganodini esala."
 dawa:suga dawa:mu defele, E da olelei. 34 E da eno 10 Amalalu, doulasi da wadela:i a:silibu amo soga
 sia: hame olelei, fedege sia: fawane. Be wamowane, sedagaga mae asunasima:ne, Yesuma ha:giwane
 E da Ea fa: no bobogesu dunu ilima sia: bai huluane edegelelu. 11 Goumi la:ididili, gebo wa:i bagade
 olelei. 35 Daeya galu, E da ilima amane sia:i, "Ninia da ha:i nana esalebe ba:i. 12 Amalalu, wadela:i
 dusagaiga fila hedaa:le, hano la:id bega: masunu." a:silibu ilia da amane sia:i, "Dia da amo gebo ilia
 36 Ea fa: no bobogesu dunu da eno dunu gilisi amo dogo ganodini aligila sa:ima:ne, nini asunasima,"
 yolesili, dusagai ganodini fila hedaa:le, Yesu amola 13 Amalalu, Yesu da ilia logo doasi dagoi. Wadela:i
 oule asi. Eno dunu ilia da eno dusagaiga fila hedaa:le, a:silibu da amo dunu ea dogoga fadegale fasili,
 Yesu Ea asi amoma fa: no boboge. 37 Amalalu, gebo ilia dogo ganodini aligila sa:i. Amalalu, gebo
 fo bagade misi. Hano bagadewane gafulubiba:le, (2000agoane) da doulasili, hobeale, gafuluiba:le sa:ili,
 dusagai ganodini dadafubiba:le, dusagai da gela hanoga soagala:le, bogole gela sa:i. 14 Gebo ili
 sa:imu agoai ba:i. 38 Be Yesu da dusagai fa: no ouligisu dunu huluane da hobeale, moilai fi amola
 bega: golai dialebe ba:i. Amalalu, ilia da Yesu didilisili, soga fi huluane olelei. Amaiba:le dunu huluane da
 amane sia:i, "Olelesu! Ninia da bogole gela sa:imu amo hou ba:la misi. 15 Ilia Yesuma doaga:le, musa:
 galebe! Di da hame asigibala:? 39 Yesu E nedigili, doulasi dunu wadela:i a:silibu bagohame aligila sa:i
 fo amoma gagabole sia:i. Hano gafului amoma, dunu, wali abula ga:ne, asigi dawa:su bu ida:iwane
 "Ouiya:ma! Olofole dialoma!" Amalalu, fo da yolesi hamoi ba:i. Ilia da bagadewane beda:i. 16 Amo hou
 amola hano da bu olofole nogaiwane ba:i. 40 E da ba:su dunu da doulasi ea hou amola gebo ilia hou
 ilima amane sia:i, "Dilia da abuliba:le beda:bela:? hame ba:su misi dunu ilima olelei. 17 Amalalu, ilia da
 Abuliba:le dafawaneyale hame dawa:bela:? 41 Ilia Yesu eno sogega masa:ne ha:giwane sia:i. 18 Yesu
 bagadewane beda:ne, gilisili sia: dasu amo, "Go dunu da dusagaiga bu fila hedaa:loba, musa: doulasi dunu
 da nowa dunula:? Fo amola hano ea sia: nababeba:le, da Ema fa: no bobogema:ne, Yesu gilisili masusa:
 go dunu da nowala?:"

5 Yesu amola Ea ado ba:su dunu da Ga:lili Hano

Wayabo na:iyado bega: doaga:i. Amo soga dio
 amo Gilasa. 2 Yesu da dusagai yolesili, osoboga
 aligila sa:i. Amalalu, doula ahoasu dunu amo ea
 dogo ganodini Fio a:silibu da aligila sa:i, Yesuma
 doaga:i. 3 Amo dunu da bogoi alifaha esalu. E
 gasa bagadeba:le, afugimu da hamedei galu. 4 Eso
 bagohame ea emo amola lobo, eno dunu ilia sia:nega
 la:gi. Be e ludubiba:le, sia:ne e hedolo fili, gagoudane

ha:giwane adole ba:i, "Na uda mano da bogomuwane Wa:legadoma!" 42 Amo sia: nababeba:le, uda mano diala. E uhima:ne di misini, ea da:i digili ba:ma!" 24 da hedolowane wa:legadole lalu. Amo mano da ode Amalalu, Yesu da amo dunu sigi asi. Dunu bagohame fagoyale esalu. Amalalu, dunu huluane da bogoi amola da fa:no boboge, Yesu Ea da:i guba:le aligili wa:legadoi ba:beba:le, fofogadigi galu. 43 Yesu da asi. 25 Uda afae da amo gilisisu ganodini esalu. amo hou dunu enoma mae olelema:ne sia:i. E da Amo uda ea maga:me da ode fagoyale gala amoga udigili ahoanusu. 26 E da manoma legesu dunu ilima asiba:le, se bagade nabalu, mae uhini, ea oloi bu bagade hedai. E da ea muni huluane amo manoma legesu dunu ilima i dagoi. Be hamedei galu. 27 Yesu Ea hou nababeba:le, e da Yesuma doaga:i. E da dunu bagohame aligi amo ganodini, Yesuma fa:no boboge. 28 E da ea asigi dawa:su ganodini agoane dawa:i, "Na da Ea abula digili ba:sea, na uhibi ba:mu." 29 Amalalu, E da Yesu Ea abula digili ba:beba:le, ea maga:me logo hedofai dagoi ba:i. Ea da:i da uhini dagoi ba:i. 30 Yesu da ea da:iga gasa hou gadili asi dawa:beba:le, e delegili amane sia:i, "Nowa da Na abula digili ba:bela?" 31 Ea ado ba:su dunu da Ema bu adole i, "Dunu huluane dia:da:i guba:le aligiba:le, di abuliba:le nowa digili ba:beyale sia:bela??" 32 Be Yesu da digili ba:su dawa:ma:ne, ba:le gai. 33 Uda da ea uhibi dawa:beba:le, beda:iwane amola yaguguliwane Yesuma doaga:le, Ea emo gadenene muguni bugili, ea hamoi Ema olelei. 34 Amalalu, Yesu da ema amane sia:i, "Nadiwi! Di da dia dogo ganodini dafawaneyale dawa:beba:le, uhi dagoi. Hahawane masa! Dia oloi da bu hame madelamu." 35 E sia:nanoba, Ya:ilase ea diasu fi adola ahoasu dunu ilia da da ilima doaga:i. Ilia da Ya:ilasema amane sia:i, "Didiwi bogoi dagoi. Hamedeiba:le, Yesuma mae misa:ne sia:ma!" 36 Be ilia sia: mae nabawane, Yesu da Ya:ilasema amane sia:i, "Mae beda:ma! Be dafawaneyale dawa:ma." 37 Yesu da eno dunuma mae misa:ne sia:i. E da asili, Bida, Ya:mese amola Ya:mese ola/eya Yone, ili fawane oule asi. 38 Ilia da Ya:ilase ea diasuga doaga:sea, dunu bagohame didigia:lebe ba:i. 39 Diasu ganodini golili sa:ili, E da ilima amane adole ba:i, "Dilia abuliba:le ededenasala?: Abuliba:le dibala?: Mano da bogoi hame, udigili golai diala." 40 Be ilia da Ema oufesega:su. Be E da dunu huluane gadili adole asili, E da mano ea eda, eme amola Ea baligia aligisu dunu amo mano bogoi dialebe sesei ganodini oule asi. 41 E da mano ea lobolele, amane sia:i, "Da:lida gumi!" Amo sia: dawa:loma:ne da, "Uda mano fonobahadi! Na dima agoane sia:sa!

ilima amo uda manoma ha:i manu ima:ne sia:i.

6 Amo soge yolesili, Yesu amola ea fa:no bobogesu dunu, Yesu Ea moilaidafa amoga bu hagi. 2 Sa:bade helefisu esoga, Yesu da sinagoge diasu ganodini ea sia: olelei. Dunu bagohame gilisibi ba:i. Ilia da Ea sia: nababeba:le, fofogadigi amane sia:i "Amo dunu ea gasa hou da habidili labala? Ea asigi dawa:su da habodane bagade hamobela? Hou gasa bagadedafa musa: hame ba:su hou, E gasawane hamosa. 3 E da ifa hahamosu dunu. Ea ame da Meli amola eya da Ya:mese, Yousefe, Yudase amola Saimone. Ea dalusi huluane da ninia moilai ganodini esala." Amaiba:le, ilia da Yesu higa:i. 4 Yesu da ilima amane sia:i, "Dunu fi huluane da balofede dunu ea sia: naba. Be hi moilaidafa fi dunu fawane da ea sia: hame naba." 5 Amaiba:le, amo moilaiga, E gasa bagade hou hamomusa: hamedei ba:i. Oloi dunu afae afae fawane, E da Ea lobo ilima ligisiba:le, uhinisi. 6 Ilia dafawaneyale hame dawa:su hou ba:beba:le, Yesu E fofogadigi. Amalalu, E Na:salede moilai yolesili, eno moilaiga olelela lalu. 7 E da Ea ado ba:su dunu ilima Ema misa:ne sia:i. E da ili aduna aduna, asunasi. Fio a:silibu dunu ilia dogo ganodini aligila sa:i, amo fadegale fasima:ne, E da Ea ado ba:su dunuma gasa sagoi. 8 E da ilima amane sia:i, "Agi ga:gi, daba, amola muni bulu ganodini sali, amo lili huluane mae aguni masa! Dagulu fawane gaguli masa! 9 Emo salasu salima. Be da:i salasu aduna hame, afadafa fawane salima." 10 E da eno ilima amane sia:i, "Moilaiga doaga:sea, nowa dunu dilima yosia:sea, amo dunu ea diasuga dilia golale, eno sogega masunusa: dawa:sea fawane yolesima! 11 Be moilai dunu da dilima hame yosia:sea amola dilia sia: ilia higasea, bu asili, ilima sisasu olelema:ne, osobo dilia emo gafe dialebe doga:lesima!" 12 Amaiba:le, Ea fa:no bobogesu dunu da asili, dunu huluane ilia wadela:i hou yolesili Godema sinidigima:ne, amo sia: olelei. 13 Ilia da Fio a:silibu bagohame ilia sia:ga fadegale fasi. Ilia da oloi dunu bagohame uhima:ne, ilima susuligi sogadigi. 14 Gamane hina dunu Helode da amo hou nabi. Bai dunu huluane da Yesu Ea gasa

bagade hou sia: dasu. Dunu mogili ilia amane sia: damuni fasi. 28 Amo dialuma yaeya da:iya ligisili dasu, "Amo dunu da Yone Ba:bodaise bogole, bu gaguli misini, a:finima i dagoi. Amalalu, a:fini da ea uhini wa:legadoi. Amaiba:le E da gasa bagade hawa: amema bu i. 29 Amo hou nababeba:le, Yone ea fa:no hamonana!" 15 Be eno dunu, "E da Elaidia." sia:i. Eno bobogesu dunu misini, ea da:i hodo lale, uli dogone ilia amane sia:i, "E da balofede dunu, ninia aowalalia sali. 30 Yesu Ea asunasi dunu, Yesuma bu doaga:le, balofede dunu agoane." 16 Be Helode, amo hou ilia hawa: hamoi Ema olelei. 31 Dunu bagohame nababeba:le, amane sia:i, "Na da Yone ea dialuma misini, sia: dabeba:le, ha:i manu logo amola helefimu damuni fasima:ne sia:i. E da bogole bu wa:legadoi." logo hedofaiba:le, Yesu E amane sia:i, "Ninia da dunu 17 Musa:, Helode da hamoma:ne sia:beba:le, ilia da hamedei sogeia helefila masunu. Amogai da helefisu Yone afugili, la:gili, se iasu diasu ganodini sali. Helode ba:mu." 32 Amalalu, ilia da dusagaiga fila heda:le, da ea ola Filibe idua e dio amo Heloudiase, lai dagoi. dunu hame holoi sogebei amoga ilisu asi. 33 Be dunu Amo uda ea sia: nababeba:le, Helode da Yone lale, bagohame ilia asi nababeba:le, moilai yolesili, emoga se iasu ganodini sali. 18 Bai Yone da Helodema hehenane, ilia sogebia doaga:musa: asili, hidadea amane sia:nanu, "Dia ola idua wamolamu da sema doaga:i. 34 Amaiba:le, bega: doaga:le, moiga aligila bagade!" 19 Amaiba:le, Heloudiase da Yonema mi sa:ili, Yesu da dunu bagohame gilisibi ba:i. Dunu ilia hanaiba:le, e fuga:musa: dawa:i galu. Be Helode da sibi amo da sibi ouligisu hame gala, amo defele da e fuga:musa: logo hame fodoi. 20 Helode da ba:i. Yesu da ilima asigi galu. E da liliqi bagohame Yonema beda:i galu. Bai Yone ea hou da hadigi ilima olelei. 35 Daeya, Yesu Ea ado ba:su dunu da amola ida:iwane e dawa:beba:le, Helode da e gaga:i. Ema misini, amane sia:i, "Goe soge da dunu hame Helode da Yone ea sia: nabimu hanai, be ea sia: holoi soge. Gasimu gadenei galebe. 36 Dunu huluane nababeba:le, gogolelebe galu. 21 Be Heloudiase ea da moilai enoga ha:i manu bidilama:ne masa:ne eso da doaga:i dagoi. Helode e lalelegesu esoga, asunasimal!" 37 Be Yesu E bu adole i, "Dilisu ha:i manu ea eagine ouligisu dunu, dadi gagui ouligisu dunu, ilima ima!" Ilia bu sia:i, "Ninia silifa fage 200 agoane amola Ga:lili mimogo dunu huluane, Helode da Lolo iabeba:le, agi lale, ilima ima:bela:?" 38 E da ilima nabe amoga misa:ne hiougi. 22 Heloudiase idwi bu adole ba:i, "Agi ga:gi da habodayane ganabela:? misini, dunu huluane ba:ma:ne, siogoi. Helode amola Ba:la masa!" Ba:lalu, ilia amane bu adole i, "Agi ga:gi lolo Nasu misi dunu huluane da hahawane ba:i. biyale amola menabo aduna fawane." 39 Amalalu, Amalalu, Helode da a:finima gasa bagade ilegele Yesu da Ea ado ba:su dunuma ilia da dunu huluane amane sia:i, "Dia hanai liliqi nama adole ba:sea, momogili, gilisusu afae afae, mola:ya:i gisi da:iya na da imunu." 23 E da gasa bagade ilegele amane fima:ne sia:ma:ne, sia:i. 40 Ilia da gilisusu, eno da 100 sia:nanu, "Di da na ouligibi fi dogoa mogili, la:idi afae agoane, eno da 50 agoane, agoaiwane dada:lei. 41 dima imunusa: sia:sea, na da amo dima imunu." 24 Amalalu, Yesu da agi ga:gi biyale gala amola menabo Amalalu, a:fini asili, ea amema amane adole ba:i, aduna lale, Ea si ba:le gadole, Godema nodone "Na adi liliqi lamusa: adole ba:ma:bela:?" Eme da sia:ne gadoi. Amalalu, E da amo agi ga:gi fifili, Ea bu adole i, "Yone hanoga fane salasu dunu, amo ea fa:no bobogesu dunuma sagoi. Ilia dunu eno ilima bu dialuma damuni lamusa: adole ba:ma." 25 Amalalu, sagoi. Menabo aduna amola, Yesu da dunu huluane e hedolo Helode ea diasu ganodini bu golili sa:ili, moma:ne fifili sagoi. 42 Ilia huluane sadi ba:i. 43 amane sia:i, "Wahadafa Yone Ba:bodaise ea dialuma Hame mai dialu agi ga:gi fifi amola menabo lale, daba damuni, yaeya da:iya ligisili, amo nagili ima." 26 Amo fagoyale amo nabale ligisi. 44 Dunu 5000 agoane sia: nababeba:le, Helode da se bagade nabi. Be e amola eno uda amola mano bagohame da sadi dagoi. musa: gasa bagade sia:beba:le, amola ea lolo Nasu 45 Amalalu, Yesu Ea sia:be nabalu, ea ado ba:su misi dunu ba:ma:ne gogosiamu higa:iba:le, ea musa: dunu da dusagaiga fila heda:le, Ga:lili Hano Wayabo adoi yolesimu hamedei ba:i. 27 Amalalu, e da dadi na:iyado bega: doaga:musa: asi. E da dunu eno gagui afae asunasili, Yone ea dialuma damuni gaguli huluane ilima masa:ne sia:i. 46 Hulanema "Asigibio" misa:ne sia:i. Dadi gagui dunu da asili, se iasu diasu sia:nanu, Yesu hisu sia:ne gadomusa:, goumiba:le ganodini Yone Ba:bodaise ea dialuma gobiheiga heda:i. 47 Daeya, Ea ado ba:su dunu da dusagai

ganodini hano dogoa ahoanu, Yesu hisu moiga lelu. 'Amo dunu fi ilia da lafidili Nama nodone sia:sa. Be ilia 48 Fo bagade da ilia odajiga mabeba:le, Ea ado ba:su dogoga ilia da Nama hame dogolegei. 7 Ilia da dunu dnu se nabawane susugane sua:lalebe, amo Yesu ea sema da Gode Ea Sema amo ilia olelebeba:le, E ba:i. Amalalu, hahabedafa, eso mae misini, hadigi ilia da Nama udigili nodosa.'" 8 Yesu E amane gadenene, Yesu da Ea fa:no bobogesu dunuma sia:i, "Dilia Gode Ea hamoma:ne sia:i yolesili, udigili doaga:musa:, hano da:iya mae magufale asi. Ilima osobo bagade dunu ilia hamoma:ne sia:i amoma baligimusa: manebe ba:i. 49 Be ilia da Yesu mae fa:no bobogesa." 9 E eno adole i, "Dilisu olelesu magufale manebe ba:beba:le, E da bogoi a:silibuyale noge:fa: no bobogema:ne, dilia da dawa:iwane dawa:iba:le, bagade beda:i. 50 Ea manebe huluane logo hogole, Gode Ea Hamoma:ne Sia:i) agoane olelei, Yesu E ilima hedolo amane sia:i, "Mae beda:ma! Amo 'Dia ada amola ame elama asigimal' amola sema da Na!" 51 Amalalu, E da dusagaiga fila hed:a:loba, eno, 'Nowa da ea ada o ea ame elama lasogole fo da yolesi. Ilia bagadewane fofogadigi. 52 Bai sia:sea, amo dunu medole legema!' 11 Be dilia da ilia da Yesu E agi ga:gi afadenene bagade hamoi, agoane olelesa, "Dunu da ea ame o ea ada amoma amo musa: hame ba:su gasa bagade hou dawa:mu ea iasu elama imunu galu, be amo iasu liligi da hamedeiwane ba:i. 53 Amalalu, ilia da hano wayabo hidadea Godema imunusa: ilegei sia:sea, 12 amo degele, Genesalede soge bega: doaga:le, dusagai dunu ea ame amola ea ada hame fidimu da defea la:gilisi. 54 Ilia moiga aligila sa:ili, dunu eno huluane dilia sia:sa. 13 Amaiba:le, dilia da musa: sema dilia da amo doaga:i dunu da Yesu ilia dawa:i. 55 Amalalu, eno dunuma olelebeba:le, amola dilia Na waha sia:i moilai enoga moilai enoga hehenane asili, oloi dunu hou hamobeba:le, dilia da Gode Ea sia: wadela:sa. ilia debea da:iya dialu amo ilia Yesuma gisa misi. Dunu Dilia da agoane liligi bagohame hamosa!" 14 Amalalu, ilia, "Yesu da amo sogebi esala!" ilia nababeba:le, Yesu da dunu huluane gilisi Ema misa:ne sia:i. E amo sogebige oloi dunu gigisa misi. 56 Yesu da asili, da ilima amane sia:i, "Dilia huluane nabima! Amola Ea doaga:i soge huluane, moilai fonobahadi amola noge:le dawa:ma! 15 Gadili dialebe liligi huluane moilai bagade amola iwlaga amo sogebi huluane da dunu ea da:i ganodini masunuba:le, da ea hou amoga ilia oloi dunu oule misini, bidiga lasu diasuga hame wadela:sa. Be liligi ea dogo ganodini dialu ga ligisili, Ea abula fe digili ba:ma:ne, Yesuma edegei. masunuba:le, da ea hou wadela:sa. 16 Ge galea Nowa da Ea abula fe digili ba:loba, e da bu uhi dagoi nabima!" 17 Amalalu, E da dunu gilisi yolesili, diasu ba:i.

7 Fa:lisu dunu amola Yelusaleme fi Sema olelesu dunu da Yesuma gilisi. 2 Yesu Ea fa:no bobogesu dunu ilia da Fa:lisu ilia lobo dodofesu hou defele, hame hamosu. Fa:lisu amola sema olelesu dunu da ilia hou ba:i dagoi. 3 (Fa:lisu dunu amola Yu dunu ilia aowalali fi ilia hou dawa:beba:le, ha:i manusa: dawa:sea, ilia lobo usunawane amoga ilia lobo dodofesa. 4 Ilia bidiga lama:ne diasuga asili, bu hagisia, ilia da:i ilia dodofesa. Aowalali fi sema bagohame ilia hamosa. Faigelei amola ofodo huluane ilia sema defele dodofesa.) 5 Amaiba:le, Fa:lisu dunu amola Sema olelesu dunu da Yesuma amane adole ba:i, "Dia ado ba:su dunu da abuliba:le aowalalia fi ilia sia: mae nabawane, ilia lobo mae dodofele ha:i nahabela??" 6 Yesu E bu adole i, "Dafawane! Aisaia da hemone dilia dabua fawane moloi ogogosu hou noge:le ba:la:lusu. Amaiba:le agoane dedei diala,

wadela:i hou huluane da ganodini dialebeba:le, ga 8 Eso enoga, dunu eno bagohame da gilisi. Ilia da ahoasea, dunu ea hou wadela:sa." 24 Amalalu, Yesu ilia ha:i manu huluane na dagoi. Amo ba:loba, E wa:legadole, asili, Daiamoilai amola Saidone mailai Yesu da Ea ado ba:su dunu Ema misa:ne sia:i. E amo gadenene sogega doaga:i. E da wamowane da ilima amane sia:i, 2 "Amo dunu huluane da eso diasu ganodini golili sia:i. Be Hi fawane wamowane udiana nama asigili esaluba:le, ilia ha:i manu hame. esalumu da hamedei galu. 25 Be uda afae ea mano Na bagade asigisa. 3 Na da ili ha:i mae nawane amo ea dogo ganodini Fio a:silibu aligila sia:i, e da asunasisia, mogili ilia badilia misiba:le, logoga sidimu!" Yesu Ea hou nababeba:le, Ema doaga:le, Ea emo 4 Yesu Ea ado ba:su dunu da Ema amane sia:i, gadenene osoboga dias:i. 26 Goe uda da Galigi "Ninia da dunu hame esalebe hafoga:i sogega esala. uda. E da Finisia soge, Silia fifi lai ilia soge ganodini Ninia da amo dunu sadima:ne, habidili ha:i manu lalelegei galu. E da Fio liligi idivi ea dogoga aligila lama:bela??" 5 Yesu da ilima amane adole ba:i, "Agi sia:i, amo fadegale fasima:ne, Yesuma ha:giwane ga:gi da habodayane ganabela??" Ilia da bu adole i, edegei. 27 Be Yesu E bu adole i, "Manodafa ilia "Fesuale diala!" 6 Yesu da dunu huluane osoboga hidadea ha:i manu da defea. Ilia ha:i manu udigili fima:ne sia:i. Amalalu, Yesu da agi ga:gi fesuale gala lale, wa:melegili imunu da defea hame galebe." 28 Be lale, Godema nodone sia:ne gadole, amo agi ga:gi amo uda da bu adole i, "Dafawane Hina! Be wa:me fifili, ilia eno dunuma ima:ne, ea ado ba:su dunuma e da eda ea fafaiha esala, da mano ilia ha:i manu sagoi. Ilia da eno dunu moma:ne ilima bu sagoi. 7 Ilia daladaha amo naha." 29 Yesu E amane sia:, "Dia da menabo afae afae galu. Yesu da amo menabo lale, amo adole iabebe:le, hahawane masa. Fio liligi didivi Godema sia:ne gadoli. Amalalu, E da Ea ado ba:su ea dogo ganodini dialu da fadegai dagoi." 30 Amalalu, dunuma, ilia eno dunuma sagoma:ne, i dagoi. 8 Dunu uda da asili, idivi hahawane uhini diaheda:su da:iya huluane da sadini mai dagoi. Ilia da hame mai dialu midi dialebe ba:i. Wadela:i a:silibu da fadegale fasi liligi lale, daba fesuale gala ba:i. 9 Dunu 4000 agoane dagoiba:le, hamedafa ba:su. 31 Amalalu, Yesu da ilia ha:i defele mai. 10 Yesu da dunu huluane ilima Daiamoilai soge yolesili, Ga:lili Hano Wayabo amoga asigiwane masa:ne sia:i. Amalalu, Yesu amola ea ado doaga:i. E da amo logo ahoabeba:le, Saidone mailai ba:su dunu da dusagaiga fila heda:le, Da:lamaniuda amola Dega:bolisi (mailto:nabuane gala) amo soge sogega asi. 11 Fa:lisu dunu da Yesuma misini, Ema E da baligi dagoi. 32 Eno dunu da ge ga:i, sia: adole ba:lalu. E da ilima muagado amoga musa: dioiwane hamoi dunu, Yesuma oule misi. Ilia da Yesu hame ba:i dawa:digima:ne olelesu ima:ne sia:i. Ilia e uhinimisa:ne ea da:iga lobo ligisima:ne ha:giwane da Ea hou dafama:ne ado ba:musa: dawa:i galu. edegei. 33 Yesu da eno dunu huluane mae ba:ma:ne, 12 Yesu da Ea dogo ganodini gogonomai. E amane amo dunu la:ididili oule asi. E da Ea lobo sogo amo sia:i, "Fi wali esala da abuliba:le dawa:digima:ne dunu ea ge gelabo ganodini sali. Amalalu, Yesu da olelesu bagade hogoi helebel?: Na dafawane sia:sa. Ea lobo sogo amoga defo adugala:le, amo dunu ea Amo fi ilima Na da dawa:digima:ne olelesu hamedafa gona:su digili ba:i. 34 E da Ea si muagado ba:le olelemu." 13 Amalalu, Yesu da ilia yolesili, dusagaiga gadole gogonomane, amane sia:i, "Efada!" Amo ea fila heda:le, hano wayabo na:yiadodili doaga:musa: dawa:loma:ne da "Doasima!" 35 Amalalu, amo dunu asi. 14 Asili, Ea fa:no bobogesu dunu da agi ga:gi ea ge da doasili, ea gona:su amola bu hahamoiba:le, hame gaguli misi, amo ba:i. Agi ga:gi afadafa fawane e da nogal:le sia: baoui. 36 Yesu da dunu huluane, dusagai ganodini dialebe ba:i. 15 Yesu da ilima amane amo hou mae olelema:ne sia:i. E da gasawane eno sia:i, "Dawa:ma! Fa:lisu dunu amola Helode ilia yisidi dunu mae adoma:ne sia:i. Be ilia da mae nabawane amoma beda:ma!" 16 Ilia da gilisili sia: dasu, "Ninia agi bu baligiliwane amo hou bagadewane olelei. 37 Dunu ga:gi hame gaguli misiba:le, E da agoane sia:sa!" 17 huluane da bogomuwane fofogadigi. Ilia amane sia:i, Be ilia sia:dalebe dawa:beba:le, Yesu da ilima amane "E da hou huluane hahawane hamosa. Ea hamoiba:le, sia:i, "Dilia agi ga:gi hame gaguli misiba:le abuliba:le musa: ge ga:i da bu naba amola musa: sia: hamedei sia: dalula?: Dilia abuliba:le hame dawa:bela? Dilia da bu sia: baousa." dogo da abuliba:le igi agoane hamobel?: 18 Dilia da si gala, be hame ba:sa. Ge gala, be hame naba. Dilia

Na hou gogolebelab?: 19 Na da dunu 5000 agoane Nama fa: no bobogema: mu. 35 Nowa dunu da ea ha:i moma: ne, agi ga: gi biyale gala fifili iabeba: le, esalusu gagumusa: hanai galea, e da ea esalusu dilia dala dialebe amo salimusa:, daba habodayane fisimu. Be nowa dunu da Na amola Gode Ea sia: labala?" Ilia bu adole i, "Fagoyale!" 20 Yesu E bu ida: iwane asigiba: le ea esalusu fisiagasea, e da ea adole ba: i, "Na da dunu 4000 agoane ha: i moma: ne, esalusu bu ba: mu. 36 Osobo bagade dunu da osobo agi ga: gi fesuale gala fifili iabeba: le, dilia dala dialebe bagade liligi huluane lama: ne, ea Fifi Ahoanusu amo salimusa:, daba habodayane labala?" Ilia bu da defeala: ? Hame mabu! 37 E da ea Fifi Ahoanusu adole i, "Fesuale!" 21 E da ilima amane sia: i, "Dilia bu lama: ne, adi ima: bela: ? 38 Wali esalebe fi da inia wali hame dawa: bela: ?" 22 Ilia Bedesa: ida moilaiga uda adole lasu amola wadel: a: i fi diala. Nowa dunu doaga: le, eno dunu da si dofoi dunu Yesuma oule amo fi ganodini esala da Na sia: higasea, Na, Dunu misi. Ilia da Yesu amo dunu digili ba: ma: ne edegei. Egefe, Na Gode Ea hadigi laiwane, amola hadigi 23 Yesu da amo dunu lobolele, diasu gadili oule asi. a: igele dunu gilisili osobo bagadega doaga: sea, amo E da si dofoi dunu ea siga defo hano aduga: i. E higa: i dunu Na da higamu."

da ema Ea lobo ligisili, ema amane adole ba: i. "Di da liligi ba: sala: ?" 24 E da ea si ba: le ga: le, amane sia: i, "Na da dunu ili ba: sa. Be ilia da ifa agoane lalebe ba: sa." 25 Yesu da ea si bu digili ba: i. Amalalu, amo dunu ea si da fadegai dagoi. E da ea siga liligi huluane noga: le ba: i. 26 Yesu da amo dunu ea diasuga asunasi. Yesu da ema amane sia: i, "Moilai ganodini mae golili masal!" 27 Amalalu, Yesu amola ea ado ba: su dunu da moiiali Sesalia Filibia soge gadenene amoga asi. Ilia da logoga ahoana, Yesu E amane adole ba: i, "Na da nowayale, eno dunu ilia adi sia: dalula: ?" 28 Ilia da ema bu adole i, "Mogili Di da Yone Ba: bodaise ilia da sia: sa. Oda Di da Elaidia ilia sia: daha. Mogili Di da musa: balofede dunu ilia sia: daha," 29 Amalalu, Yesu da bu adole ba: i, "Be dilia! Na da nowayale, dilia sia: dalala: ?" Bida e bu adole i, "Di da Mesaia!" 30 Amalalu, Yesu da ilia eno dunu ilima mae olelema: ne sia: i. 31 Amalalu, Yesu da Ea ado ba: su dunuma amane olelei, "Na, Dunu Egefe, da se bagade nabimu. Asigilai dunu, gobele salasus hina dunu amola sema olelesu dunu da Na higabeba: le, medole legemu. Be Na da bogole, eso udiana aligili, bu uhini wa: legadomu." 32 E da amo sia: ilima moloiwane olelei. Amaiba: le, Bida da Yesu la: ididili adole asili, Yesuma gagabole sia: i. 33 Be Yesu da delegili, Ea ado ba: su dunu eno ba: lalu, Bidama gagabole amane sia: i, "Sa: ida: ne! Di gasigama! Gode da amo asigi dawa: su hame olelesa! Be osobo bagade dunu ili fawane olelesa." 34 Amalalu, E da ado ba: su dunu amola dunu huluane ema misa: ne sia: i. E da ilima amane sia: i, "Nowa dunu da Nama fa: no bobogemusa: dawa: sea, e da ea esalusu mae dawa: le, ea bulufalegei gisawane,

9 Yesu E eno amane sia: i, "Na da dilima sia: sa! Mogili waha guiguda: lela dunu, ilia da mae bogole, Gode Ea gasa bagade Hinadafa Hou doaga: i dagoi ba: mu." 2 Eso gafeyale aligili, Yesu da Bida, Ya: mese amola Yone oule asili, ilisu goumiba: le heda: i. Amalalu, ilia ba: lalu, Yesu Ea da: i da afadenei dagoi. 3 Ea abula da hadigidafa, ahea: ya: i agoane hamoi. Abula dodofesu dunu da agoaiwane ahea: ya: i hamosu hame dawa: Hadigi hamoiba: le agoai da siga ba: mu gogolei. 4 Amalalu, ilia da Elaidia amola Mousesela amola Yesuma sia: dalebe ba: i. 5 Bida da Yesuma amane sia: i, "Olelesu! Ninia guiguda: esalebeba: le, hahawane bagade. Ninia guiguda: abula diasu udiana, afae da Di, eno da Mousesela amola eno da Elaidia, dili golama: ne hiougimu." 6 Ado ba: su dunu ilia da bagadewane beda: i. Amaiba: le, Bida da gogoleiwane sia: i. 7 Amalalu, mumobi sia: ilii, ilia huluane uligi dagoi. Mumobi ganodini, sia: bagade ilia nabi amo, "Amo da na dogolegi Manodafa. Ea sia: nabima!" 8 Amalalu, ilia da bu ba: le gaba, Yesu Hi fawane ba: i. 9 Ilia da goumiba: le bu daloba ahoana, Yesu da ilima amane sia: i, "Dilia amo waha ba: i liligi, amo eno dunuma mae adoma! Dunu Egefe bogole, bu wa: legadole, amo eso doaga: beba: le fawane olelema." 10 Ilia da amo sia: nababeba: le, eno dunuma hame olelei. Be wamowane, ilia da bogoi uhini wa: legadosu sia: ea bai hogomusa: sia: dasu. 11 Amola ilia da Yesuma amane adole ba: i, "Elaidia da hidadea misunu, amo sema olelesu dunu da abuliba: le olelebelab?: ?" 12 Yesu E bu adole i, "Dafawane! Elaidia da hidadea liligi huluane momagemusa: misunu galu. Be eno sia: dedei, 'Dunu Egefe da se bagade nabimu. Ilia da E higamu.' Amo sia: da abuliba: le dedebelab?: ? 13 Be

Na da dilima sia:sa! Elaidia da doaga:i dagoi. Sia: 28 Fa:nowane, Yesu da diasuga golili sa:ili, Ea fa:no dedei defele, eno dunu da ilia hanai hou ema hamoi bobogesu dunu da wamowane Ema adole ba:i, "Ninia dagoi." 14 Ilia da eno ado ba:su dunuma bu doaga:le, amo wadela:i a:silibu fadegale fasimu, abuliba:le ilia amola eno dunu bagohame amola sema olelesu hamedebela:? 29 Yesu E bu adole i, "Gowai liligi, dunu sia:ga gegenanebe ba:i. 15 Amalalu, amo dunu dunu ilia bagadewane sia:ne gadobeba:le fawane da Yesu ba:sea, hahawane fotogadigili, Yesuma fadegale fasimu dawa:" 30 Amo soge yolesili, Yesu gousa:musa: misi. 16 Yesu da ilima amane adole amola Ea ado ba:su dunu Ga:lili soge ganodini lalu. ba:i, "Dilia da ilima adiga sia:ga gegebala:" 17 Dunu Dunu eno da ilia esalebe soge dawa:mu, E da higa:i afae amo gilisisu ganodini da bu adole i, "Olelesu! galu. 31 Bai E da ea ado ba:su dunu ilima fawane Na da na mano ea sia: Fio a:silibu da hedofai dagoi, olelemusa: dawa:i galu. E amane sia:i, "Eho osobo amo na da Dima oule misi. 18 Amo wadela:i a:silibu bagade dunu da Dunu Egefe gasawane gagulaligili, da bagadewane ludubiba:le, na mano da osoboga medole legemu. Be eso udiana aligili, E da uhini bu gisalugala:sa. Amasea, ea defo hano agoane sasasia, wa:legadomu." 32 Be amo sia: nabaloba, ilia da bai amola e bogomusa: agoane hamosa. Na da Dia fa:no nogae:le hame dawa:i. Amola ilia da Ema bai eno bobogesu dunuma amo Fio liligi fadegale fasima:ne adole ba:mu beda:i galu. 33 Ilia da Gabena:iame sia:noba, ilia sia:ne ba:loba hamedei galu." 19 Yesu E moilaiga doaga:le, diasus afae gelabo ganodini golili bu adole i, "Dafawaneyale hame dawa:su dunu fi! Dilia sa:i. Amalalu, Yesu da Ea fa:no bobogesu dunuma fidima:ne, Na da eso habodayane esaloma:bala:? amane adole ba:i, "Dilia logoga ahoanoba, adi sia:ga Dilia wadela:i hou Na da habodane ba:ma:bala:? gegeila:" 34 Be ilia da nowa ea hou da baligili ahoabe, Amo mano Nama oule misa!" 20 Amalalu, ilia da amo sia: gegenana ahoanuba:le, gogosiaabe:le, amo goi Ema oule misi. Wadela:i a:silibu goi ea Ema hame adole i. 35 Amalalu, Yesu da fili, ado dogo ganodini esalu da Yesu ba:beb:a:le, e da ea ba:su dunu fagoyale gala Ema misa:ne sia:i. E da da:i amo ganodini ludubiba:le, goi ea da:i gadelale, ilima amane sia:i, "Nowa dunu da bisili masusa: e da osoboga diasa:ili soyalale, ea lafidili dubu dawa:sea, e da sinidigili, dunu huluane ilia hawa: bagadewane sasialalu. 21 Yesu da amo goi ea adama hamosu dunu agoane ba:mu." 36 Yesu da mano amane adole ba:i, "Ea olo da habogala mubala:? fonobahadi lale, ilia aligi dogoa oule misi. Amalalu, Eda bu adole i, "E mano dudubuga mui galu. 22 Eso amo mano ouga:ne, E da ilima amane sia:i, 37 enoga, wadela:i a:silibu bagadewane ludubiba:le, e "Nowa dunu da Nama asigiba:le, agoaiwane mano laluga nesa. Enoga e da hanoga bogoma:ne dafasa. hahawane yosia:sea, e da Na amola yosia:sa. Nowa Be di da e hahamomu defele esalea, ninima asigiba:le da Nama hahawane yosia:sea, e da Na Asuna Asisu fidima." 23 Yesu E bu adole i, "Abuliba:le na da defele dunuma yosia:sa." 38 Yone da Yesuma amane sia:i, hahamomusa: galea hamoma:ne sia:ba:la:? Nowa da "Olelesu! Dunu afae da Dia dioba:le wadela:i a:silibu dafawaneyale dawa:sea, e da huludafa hamomusa: fadegale fasifa, amo ninia ba:i. Be e da ninia baligiga defele gala." 24 Goi ea ada da se bagade nabawane hame aligiba:le, Ninia da ema yolema:ne sia:i." 39 Be bagade wele sia:i, "Na dafawaneyale dawa:be! Be Yesu E bu adole i, "Ea logo mae hedofama! Nowa na dafawaneyale dawa:su hou da defele hameba:le, dunu, Na dioba:le musa: hame ba:i gasa bagade Dia na dafawaneyale dawa:su hou bu bagama!" 25 hou hamosea, e da hobea Na Dio lasogole hame Amalalu, dunu huluane hehenane gilisibi ba:loba, sia:mu. 40 Bai nowa da ninima ha lai hame esalea, e amo wadela:i a:silibuma Yesu E gagabole amane da ninimagai esala. 41 Na dilima dafawane sia:sa! sia:i, "Di! Sia: hamedei amola hame naba amo hou Nowa da dilima, dilia da Na hou lalegaguiba:le, dilima hamosu wadela:i a:silibu! Bu mae aligila sa:ima:ne hano dili iasea, amo dunu da bidi ida:iwane ba:mu. fadegale fasima!" 26 Amalalu, wadela:i a:silibu, 42 Nowa dunu da mano fonobahadi ea dafawaneyale bagadewane "a:a:i" ea gusa:ne, goi ea da:i gadelale, dawa:su hou wadela:sea, amo dunu da ea galogoaga ea dogoga fadegale fasi. Goi da bogoiwane ba:loba, igi bagadedafa la:gili, hanoga galadigili, amo dunu dunu huluane amane sia:i, "E da bogoi dagoi!" 27 Be ea dabe lamu da goe se iasu bagadewane baligimu. Yesu Ea lobolele, gaguia gadoiba:le, e da wa:legadoi. 43 Amaiba:le, dia lobo ea hamobe amo dia hou

wadela:sa:besa:le, defea, dia lobo damuni fasima. Di lasea, e da inia uda adole lasu hamosa. 12 Amola da lobo afaewane Fifi Ahoanusu lamu da defea. Be amo defele, nowa uda amo da egoa fisiagasea, dunu lobo adunawane Helo sogega lalu mae haba:dole enoma fisia, - amo uda da inia dunu adole lasu nenanebe amoga sa:imu da defea hame galebe. hamosa." 13 Dunu eno da ilia mano fonobahadi amo (Geenna g1067) 14 Helo sogega fi ilia ifidi amoga nanebe Gode da hahawane dogolegele fidima:ne, Yesu da hame bogosa. Lalu da mae haba:dole nenana. 15 Dia ilima Ea lobo ligisima:ne, amo Yesuma oule misi. Be emo ea hamobe da dia hou wadela:musa: dawa:sea, defea, dia amo aduna ida:iwane Be amo hou ba:beba:le, Yesu E mi hananewane sia:i, defea, dia amo damuni fasima. Di gasuga:igiwane Fifi "Mano fonobahadi ilia nama doaga:mu da defea! Ilia Ahoanusu lamu da defea. Be di amo adunawane Helo sogega logo mae hedofama! Gode Ea Hinadafa Hou da ilia:" (Geenna g1067) 16 Amo sogega fi ilia da ifidiga nanebe 15 "Na da dilima dafawane sia:sa! Nowa dunu da be hame bogosa. Lalu da mae haba:dole nenana. 17 Dia si da dia hou wadela:mu ba:sea, amo duga:le mano fonobahadi ilia hou defele Gode Ea Hinadafa fasima. Di da si afaewane Gode Ea Hinadafa Hou Hou hame lalegagusia, e da Gode Ea Hinadafa hed:a:mu da defea. Be di si adunawane Helo sogega 18 Amalalu, E da mano sa:imu da defea hame galebe. (Geenna g1067) 19 Amo fonobahadi ilia dialuma da:iya Ea lobo ligisili, Gode soge fi ilia ifidi amoga nanebe hame bogosa. Lalu da da ili hahawane dogolegele fidima:ne sia:i. 17 Yesu mae haba:dole nenana. 49 Sali da gobele salimu liligi bu logoga ahoanova, dunu afae da hehenane, huluane ledo mae dialoma:ne fofolosa. Amo defele, Ema doaga:le, muguni bugili, Ema amane adole ba:i, lalu da dunu huluane fofolomu. 50 Sali da noga:i "Olelesu ida:iwane! Na da eso huluane Fifi Ahoanusu gala. Be dasaiba:le, ea hedai fisi ba:sea, ha:i manu ba:ma:ne, adi hamoma:bela??" (aiōnios g166) 18 Yesu amo saliga da habodane hahamobela?: Dilia dogo da bu adole ba:i, "Di da abuliba:le dio ida:iwane Nama ganodini olfosu hou sali agoane dialumu da defea. 19 Da Sema huluane dawa:, amo "Mae medole Dilia fi ganodini olofoiwane esaloma!" legema! Inia uda mae adole lama! Mae wamolama!

10 Amo soge yolesili, E da Yudia soge amola Yodane Hano na:iyado soge amoga doaga:i. 20 E bu Dunu bagohame da Ema gilisibiba:le, E da Ea adole i, "Olelesu! Amo sema na goihadiniga amola hamonanu defele ilima olelelau. 2 Fa:lisu dunu da fa:no eso huluane nabawane hamoi dagoi." 21 Yesu Yesuma dafama:ne ado ba:su hamomusa: misi dagoi. da ea odagi ba:beba:le, ema asigi galu. E amane Ilia da Yesuma amane adole ba:i, "Dunu da idua sia:i, "Uda amoma meloa dedene iasea, fisiagamu 22 E da da defeal!" 5 Be Yesu E amane sia:i, "Dilia dogo da amo sia: nababeba:le, dialuma fili sa:ili, se nabawane ga:nasi hamoiba:le, Mousese da agoane olelei. 6 Be sagoma! Hebene ganodini noga:i liligi di da bagade Gode osobo bagade degabo hemoi, amo eso ganodini ba:mu. Amasea, dia Nama fa:no bobogema!" 23 Yesu Gode da dunu amola uda hahamoi. 7 Gode Ea Sia: da agoane dedei diala, "Amaiba:le, dunu da ea ada amola ea ame yolesili ea udama madelagimu. 8 Ela dia da:i afadafa hamomu. Amaiba:le, ela da aduna hame be afadafa hamoi. 9 Gode da adi madelagisia, osobo bagade dunu ilia da hamedafa afafamu!" 10 Fa:no, diasu ganodini, Yesu Ea fa:no bobogesu dunu da amo hou ea bai amo Ema adole ba:i. 11 Yesu da ilima amane sia:i, "Nowa dunu ea uda fisiagale, eno e nusi ea efe heda:su gelaboga golili masunu da gasa bagade. Be bagade gagui dunu ea Gode Ea Hinadafa Hou heda:su logo gasa bagadeba:le, ga:mele ea nusi gelaboga golili ahoasu baligisa." 26 Amalalu, ilia da bagadewane fotogadigili, amane sia:i, "Logo

hamedeiba:le, Gode da nowa dunu gaga:ma:bela:?" Yone ela adole ba:su nababeba:le, elama mi hanai 27 Ilima ba:le ga:le, Yesu E amane sia:i, "Osobo galu. 42 Be Yesu da ilima misa:ne sia:ne, amane bagade dunu goe hou hamomu da hamedei. Be gasa sia:i, "Dilia dawa!:! Gode Ea Hou hame lalegaui fi bagade hou huludafa, Gode da hamomusa: dawa:" dunu ilia ouligisu dunu da ilima gasa bagade hina 28 Amalalu, Bida da Ema amane sia:i, "Ninia da Dima hou hamonana. 43 Be dilia fi amo ganodini agoai hou fa:no bobogemusa:, lilihi gagui huluane fisi wea!" 29 da hame ba:mu. Nowa dunu e da dilia fi ilima hina Yesu E bu adole i, "Na da dafawane sia:sa! Nowa bagade esalumusa: dawa:sea, e da dilia huluanema dunu Nama amola Gode Ea sia: amoma asigiba:le, hawa: hamosu dunu agoane esalumu da defea. 44 ea diasu, yolalali, ea aba, ea ame, ea ada, ea mano o Amola nowa dunu da bisiliwane masunu dawa:sea, ea soge amo fisisia, 30 e da osobo bagade esoga wali diasu, yolali, aba, eme, mano amola soge100agoane e da dilia mae bida lale udigili hawa: hamosu dunu agoane esalumu da defea. 45 Bai Dunu Egefe, da bu lamu. Eno dunu da ema higabeba:le, e da osobo bagadega se nabimu, be fa:no mabe esoga Be eno dunu fidimusa: amola dunu bagohame ilia eso huluane Fifi Ahoanusu ba:mu. (aiōn g165, aiōnios 31 Dunu bagohame waha fa:no agoane misi 46 Ilia da Yeligou moilaiga doaga:le, baligi dagoi. da bisili doaga:mu. Amola bagohame waha bisili Ea ado ba:su dunu amola eno dunu bagohame da misi da fa:no doaga:mu." 32 Yesu amola eno dunu Yesu sigi ahoanu. Ahoanoba, si dofoi dunu ea dio Yelusaleme moilai bai bagadega doaga:musa: logoga amo Badima:iase (Daimiase ea mano), logo bega: ahoanoba, Yesu E bisili asi. Dunu huluane fa:no esalebe ba:i. Badima:iase da eso huluane udigili mabe, fofogadigli, beda:iwane ahoanu. Amalalu, Yesu muni ima:ne edegesu. 47 Yesu (Na:salede dunu) ea da Ea fa:no bobogesu dunu la:ididili oule asili, Ema mabe nababeba:le, Badima:iase da bagade wele sia:i, fa:no misunu hou ilima olelei. 33 E amane sia:i, "Ninia "Yesu! Da:ibidi Egefe! Nama asigima!" 48 Be dunu Yelusaleme moilai bai bagadega hedab:be wea. Eno bagohame da ea logo hedofale, ema gagabole sia:i. dunu da Na, Dunu Egefe, gobele salasu hina amola Be e da bu baligili wele sia:i, "Da:ibidi Egefe! Nama sema olelesu dunu ilima imunu. Amasea, ilia da Ema asigima!" 49 Amalalu, Yesu logoga leluwane, amane fofada:lu, medole legema:ne sia:mu. Amasea, ilia sia:i, "Amo dunu Nama misa:ma!" Amaiba:le ilia da da Dienadaile dunuma imunu. 34 Amasea, ilia da Badima:iase ema amane sia:i, "Dia dogo denesima! Ema oufesega:ne, defo adugagala:le, fegasuga fane, Wa:legadoma! E da dima misa:ne sia:sa." 50 Amasea, medole legemu. Be eso udianaga alligili, E da uhini e da ea abula gisa:le, wa:legadole, hehenane, Yesuma wa:legadomu." 35 Ya:mese amola Yone (Sebedi ea doaga:i. 51 Yesu da ema amane adole ba:i, "Na mano), da Yesuma misini, Ema amane sia:i, "Ani dima adi hamoma:bela:?" Si wadela:i dunu da bu da Dima edegemusa: misi!" 36 E bu adole ba:i, "Na adole i, "Olelesu! Na da bu ba:mu hanai galebel!" da alima adi hamoma:bela:?" 37 Ela da bu adole i, 52 Amalalu, Yesu da ema amane sia:i, "Defea! Di "Dia hadigi bu lasea, ani da afae dia lobodafaga, hahawane laloma! Dia dafawaneyale dawa:bela:le, eno dia lobo fofadiga fima:ne, Dia ilegema!" 38 Be uhi dagoi." Badima:iase ea si da hedolole fadegai Yesu E bu adole i, "Alia mae dawa:iwane adole dagoi. Amalalu, Yesu da logoga ahoanoba, e da Ema ba:sa! Na se nabimu faigelei agoane, ali amo se fa:no bobogei.

nabimu defele esalabala? Na ba:bodaise hamomu agoane, alia amola defele hamoma:bela:?" 39 Ela da bu adole i, "Ma! Ani da defele esala!" Yesu E bu adole i, "Dafawane! Na faigelei manu, alia amola da manu. Amola Na ba:bodaise hamomu defele alia da ba:mu. 40 Be Na lobodafaga amola lobo fofadiga fima dunu ilegemu, amo Na da hame dawa: Gode Hi fawane da amo sogebei fima:ne dunu ela ilegei dagoi." 41 Eno ado ba:su dunu ilia da Ya:mese amola

11 Yesu amola ea ado ba:su dunu Yelusaleme moilai bai bagadega doaga:musa: asili, moilai aduna amo Bedefage amola Bedani gadenenewane doaga:le, Olife Goumiga doaga:i. Yesu da Ea ado ba:su dunu aduna E bisimusa: asunasi. 2 E da elama amane sia:i, "Amo moilai ania midadi diala, amoga asili, golili sa:ili, ania da dougi ea mano amoma dunu da hame fila hedab:le, amo bagelesi ba:mu. Amo ea bagelesi fadegale, dougi mano Nama oule misa. 3

Eno dunu da alia logo hedofamus: gagabole sia:sea, Amaiba:le, gobele salasu amola sema olelesu dunu ali agoane sia:ma, `Hina da amo dougi Ema hawa: da Yesuba:le beda:i galu. 19 Daeya doaga:loba, Yesu hamomusa:gini lamu. Amasea, E da hedolo dima bu amola Ea ado ba:su dunu da Yelusaleme moilai bai asunasimu!" 4 Amalalu, asili, ela da dougi ea mano bagade yolesili asi. 20 Golale, hahabe, ilia da logoga moilai logo holei gadennene logoga bagesi bai:. 5 Ela ahoanoba, figi ifa ea amoda amola lubi huluane da da amo ea bagelesi fadegalaloba, ouligisu dunu lelu bioi dagoi ba:i. 21 Bida da aya hamoi bu dawa:beba:le, amo elama amane adole ba:i, "Ali da abuliba:le dougi Yesuma amane sia:i, "Hina! Ba:ma! Amo figi ifa Di mano ea bagelesi fadegasala?" 6 Amalalu, ela da da gagabusu aligima:ne sia:i, amo da bioi dagoi." Yesu Ea olelei bu adole i. Amalalu, ilia da gagaboi sia: 22 Yesu da bu adole i, "Gode Ea hou dafawaneyale yolesi. 7 Ela da dougi ea mano Yesuma oule misi. Ilia dawa:ma! 23 Na da dilima dafawane sia:sa! Nowa da da ilia abula dougi ea baligi da:iya ligisi. Yesu da amo mae asaboiwane be dafawaneyale dawa:iwane amo dougi da:iya fila hedai:. 8 Dunu bagohame da ilia agolo amoma agele, bu hanoa sa:ima:ne sia:sea, abula fadegale, logoga ligisisi. Eno da sogega asili, ifa amo hou hamoi dagoi e da ba:mu. 24 Amaiba:le, amoda damuni, amo amola logoga ligisi. 9 Amalalu, Na da dilima sia:sa! Dilia sia:ne gadosea, adi liligi dunu bagohame bisili, eno Yesuma fa:no bobogelete, adole ba:sea, dilia asigi dawa:su ganodini amo liligi huluane bagadewane nodone sia:nanu, "Godema da lai dagoiyale dafawaneyale dawa:sea, dilia da nodoma! Gode da Hina Gode Ea Dio laiwane misi amo liligi lamu. 25 Amola dilia wa:legadole, Godema Dunu Ema hahawane dogolegele hamomu da defea! sia:ne gadosea, dilia eno dunuma ougi galea, goe 10 Ninia ada Da:ibidi ea ouligibi hou da misunu. dunu ea wadela:i hou gogolema:ne olofoma. Dilia Gode da amo hahawane dogolegele imunu! Godema agoane hamosea, dilia Ada muagado esala da dilia nodone sia:ma!" 11 Amalalu, Yesu da Yelusaleme wadela:i hou gogolema:ne olofomu. 26 Be dilia da eno moilai bai bagadega doaga:i. E da Debolo Diasuga dunu ilia wadela:i hou hame gogolema:ne olofosea, golili sa:ili, liligi huluane bai: dagoi. Be gasimuba:le, E dilia Ada muagado esala da dilia wadela:i hou hame amola Ea ado ba:su dunu fagoyale gala da Bedani gogolema:ne olofomu." 27 Amalalu, ilia da Yelusaleme moilaiga asi. 12 Golale, hahabe, ilia Bedani moilai moilai bai bagadega doaga:i. Yesu da Debolo Diasu yolesili, logoga ahoanoba, Yesu da ha:i nabi. 13 E da ganodini lalaloba, gobele salasu hina dunu, sema figi ifa sogebi fonobahadi sedade amoga lelebe ba:i. olelesu dunu amola asigilai dunu da Ema doaga:i. 28 E da amoga ha:i manu faimusa: asi. Be figi ea ha:i Ilia da Ema amane adole ba:i, "Ninima adoma! Dia manu legesu eso da hame doaga:beba:le, E da lubi hou da abuliba:le agoane hamonanebela:? Nowa da fawane ba:i. 14 Amaiba:le, Yesu da amo figi ifama Di ilegeiba:le, Di da agoane hamosala:? 29 Yesu E amane sia:i, "Dia ha:i manu amo dunu ilia da hobea bu adole i, "Na amola da dilima afadafa adole ba:su hamedafa manu!" Ea ado ba:su dunu ilia da amo sia: gala. Nama dabe adole ima! 30 Yone Ba:bodaise e nabi dagoi. (aiōn g165) 15 Ilia da Yelusaleme moilai bai da hanoga fane salasu hamoma:ne, nowa ilegebela:? bagadega doaga:le, Debolo Diasu ganodini golili sa:i. Gode da ilegebela:? o osobo bagade dunu fawane Yesu da muni bidi lasu dunu huluane gadili se fasi. E adobel:a?" 31 Amalalu, ilia gilisili bu adole ima:ne sia: da bidi lasu hamosu dunu ilia fafai amola sio bidi lasu dasu agoane, "Ninia da Gode adoiba:le e hamosu dunu ilia fisu delegili fasi. 16 E da dunu amo da Debolo amo sia:sea, E da agoane sia:mu, `Dilia abuliba:le Diasu gagoi ganodini liligi gisawane ahoasu, ilia logo dafawaneyale hame dawa:bala?' 32 Be ninia da osobo hedofai dagoi. 17 E da dunu hulanema sia: olelei, bagade dunu adoiba:le, Yone e ba:bodaise hamoi amane, "Gode Sia: da agoane dedei diala, 'Na diasu sia:sea, " (Dunu huluane ilia da Yone da balofede da dunu fifi asi gala ilia sia:ne gadosu diasu gala!) Be dunudafa dawa:beba:le, ilia da Yu dunuba:le beda:i dilia da amo wamolasu dunu ilia wamoaligisu diasu galu.) 33 Amaiba:le ilia da Yesuma bu adole i, "Yone agoane hamoi dagoi." 18 Gobele salasu hina dunu Ba:bodaise hanoga fane salasu hamoma:ne ilegesu amola sema olelesu dunu da amo sia: nabaloba, Yesu dunu ninia hame dawa:" Yesu da ilima amane sia:i, medole legemu logo hogoi helei. Be dunu huluane da "Na amola nowa ea ilegebeba:le na gasa bagade hou Yesu Ea olelei nababeba:le bagadewane fofogadigi. hamosa, Na da dilima hame olelemu."

12 Yesu da fedege sia: ilima amane olelei, "Dunu saniga sa:ima:ne, Na hou ado ba:sala?: Dilia silifa afae da waini sagai bugili, nog:a:le gagole, muni fage Na ba:ma:ne olemal!" **16** Ilia da muni fage waini fage dabasu diasu hamomusa:, uli dogoi. Amo afae gaguli misi. Yesu da ilima amane adole ba:i, bugi nog:a:le sosodo aligima:ne, e da diasu sedade "Amoga dedei da nowa ea odagi amola nowa ea dio gagagula hedai. E da eno ouligisu dunu ilima waini dedebela??" Ilia bu adole i, "Sisa!" **17** Amalalu, Yesu E bugi ouligima:ne sia:nanu, soge badilia asi. **2** Waini amane sia:i, "Defea! Dilia Sisa ema imunu lilihi hima faimu eso da doaga:beba:le, e da amo ouligisu ima! Be dilia Godema imunu lilihi Hima ima!" Ilia da dunuma ea dabe lamusa:, ea hawa: hamosu dunu Eba:le bagadewane fofogadigi. **18** Sa:diusi dunu fi da asunasi. **3** Be hawa: hamosu dunu bidi lala asi agoane dawa:sa. Osobo bagade dunu da bogosea, doaga:beba:le, ouligisu dunu ilia da e gasawane ilia da bu hame wa:legadosa. Sa:diusi dunu mogili da gaguli, fegasuga fane, dabe mae iawane se fasi. Yesuma doaga:le, Ema amane adole ba:i, **19** "Olelesu! **4** E da eno hawa: hamosu dunu ilima asunasi. Be Mousese da ninima hamoma:ne sia: amane dedei, ilia da amo dunu ea dialuma fane, ema wadela:le 'Dunu da mano hame lalelegeiwane bogosea, ea ola hamoi. **5** E da eno dunu asunasi. Be ilia da amo eya da ea didalo lale, amo ea mano lalelegesea da dunu medole legei. E da eno bagohame asunasiba:le, musa: bogoi amo buga:i ilia sia:sa. **20** Eso afaega, mogili ilia fai, mogili ilia medole legei dagoi. **6** Be dunu da dunu mano fesuale galu. Magobo mano dunu afadafa esalu. Amo da ea dogolegei manodafa. da uda lale, be mano mae lalelegeiwane bogoi. **21** Amalalu, e da ea dogolegei dunu mano asunasi. E Amalalu, magobo mano bogoi amo ea eya da ea da agoane dawa:i, "Ilia da na manodafa hahawane didalo hi lai. E amola mano mae lale bogoi. Eno ba:mu!" **7** Be waini sagai ouligisu dunu ilia da eya amola da ea didalo lale, e amola agoane bogoi. amane sia: dasu, "Hina ea mano manebe goea! **22** Amalalu, fesuale huluane agoane hamoi. Uda E da hobea soge huluane lamu. Amaiba:le, amo da dunu fesuale amoga lai dagoi, be mano hame dunu ninia medole legele, ea nana huluane ninia lalelegei. Fa:no, amo uda amola da bogoi. **23** Osobo fawane lamu." **8** Amalalu, ilia da hina ea mano gaguli, bagade bogoi dunu huluane da Bogoi Wa:lesisu medole legele, waini sagai amo gadili ha:digi. **9** Eso amoga uhini wa:legadosa, amo uda da dunu Amaiba:le, waini sagai hina da adi hamoma:bela?: E fesuale amoga lai dagoiba:le, e da nowa dunu ea da misini, wadela:i ouligisu dunu medole legele, ea uda esaloma:bela??" **24** Yesu E bu adole i, "Dilia waini sagai ouligisu hou eno dunuma imunu. **10** Dilia da Gode Sia: Dedei amola Gode Ea Gasadafa Hou Gode Sia: Dedei idibala?: Na agoane dawa: Dilia hame dawa:beba:le, giadofale dawa:!" **25** Be Bogoi da idi dagoi. Amo sia:, 'Diasu gagusu dunu da igi Wa:lesisu Eso amoga, dunu da uda hame lamu amola afae higa:iba:le yolesi. Be wali amo igi da mimogo uda da gawa hame fumu. Dunu amola uda huluane da hamoiba:le, igi eno huluane baligisa. **11** Gode da amo gilisili Hebene a:igele fi amo defele ba:mu. **26** Be dilia hou hamoiba:le, ninia fofogadigili nodone ba:sa, " bogoi uhini wa:legadosu hou dawa:musa:, Mousese **12** Yu ouligisu dunu da Yesu afugili gagulaligimus: ea sia: dedei dawa:ma. Mousese da ifa nei amo hame dawa:i galu. Bai amo fedege sia: da ilia hou olelei, susai ba:loba, Gode da ema amane sia:i, "Na da amo ilia da dawa:i galu. Be ilia da eno dunu gilisi A:ibalaha:me ea Gode esala amola Aisage ea Gode ilima beda:iba:le, yolesili asi. **13** Ilia da Yesuma sia:ga esala amola Ya:igobe ea Gode esala!" **27** Gode da sani agoane hamomusa:, Fa:lisi dunu amola Helode ilia Gode esala Hi da sia:beba:le, ilia da hame bogoi ea fidisu dunu amo Yesuma asunasi. **14** Amo da Ema esala amo ninia dawa: Gode da bogoi dunu ilia Gode doaga:le, amane sia:i, "Olelesu! Dia hou da moloidafa hame be esalebe dunu ilia Gode! Dilia da dafawane ninia dawa: Di da osobo bagade dunu mae dawa:le, giadofale dawa:sa!" **28** Sema olelesu dunu afae da Gode Ea hou fawane olelesa. Ninima adoma! Su amogawi esalu. E da amo sia: dasu nabi dagoi. E lidisu muni amo Gamane Hina Sisa ema iabe da da Yesu da Sa:diusi dunuma nog:a:le adole iabe ba:i ninia Sema wadela:sala?: Amo imunu da defea o dagoi. Amaiba:le, e da Yesuma amane adole ba:i, defea hamela??" **15** Be Yesu da ilia ogogosu hou "Hamoma:ne Sia:i baligili bagadedafa da habola??" dawa:beba:le, ilima amane sia:i, "Dilia abuliba:le Na **29** Yesu E bu adole i, "Bisili Hamoma:ne sia:i da

amo, 'Isala:ili fi nabima! Hina Gode da ninia Gode da Ea ado ba:su dunuma misa:ne sia:i. E da ilima afadafa fawane. 30 Dilia dogoga, dilia a:silibuga, amane sia:i, "Amo hame gagui didalo ea iasu da eno dilia asigi dawa:suga amola dilia gasaga, Godema dunu huluane ilia iasu amo baligi dagoi. 44 Ilia da asigima!' 31 Amo bagia, Hamoma:ne Sia:i bagade bagade gaguibale, ilia hame hanai liliqi la:idu fawane da amane diala, 'Dilia da:i hodo amoma asigi hou iasu. Be amo didalo da hame gagui, be e da ea labe defele, dilia na:iyadoma asigima.' Amo Hamoma:ne Sia:i aduna da baligi bagadedafa. Eno Hamoma:ne Sia:i da amo aduna hame baligisa." 32 Sema olelesu dunu da Yesuma bu adole i, "Defea Olelesu! Di da nogae:le sia:i! Gode da afae fawane eno hame. Di da dafawane sia:i. 33 Amola ninia dogoga, ninia asigi dawa:suga amola ninia gasaga Godema asigimu da defea. Amola ninia asigi hou ninia da:i hodo amoma asigi hou defele, ninia na:iyadoma asigimu da defea. Amo hou da Godema ohe fi medole legele, gobele salasu hou huluane bagadewane baligisa."

34 Amo Sema olelesu dunu da dawa:iwane adole iabe, amola Yesu da amo ba:beba:le, Yesu da ema amane sia:i, "Di da Gode Ea Hinadafa Hou gadenene lela." Amo fa:no, eno dunu da beda:iba:le, Yesuma bu hame adole ba:i. 35 Yesu da Debolo Diasu ganodini olelelaloba, E amane adole ba:i, "Sema olelesu dunu da abuliba:le Mesaia da Da:ibidi ea aowa fawane olelesala? 36 Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala olelebeba:le, Da:ibidi hi da amane sia:i, 'Hina Gode da na Hina Gode Ema amane sia:i, 'Na lobodafadili fima. Dia emoga osa:le hedaa:ma:ne, Na da dia ha lai dunu hasalasimu.' 37 Da:ibidi hi da Mesaiama Hina Gode Dio asuli. Amaiba:le, E da Da:ibidi ea aowa fawane hame!" Dunu huluane da amo sia: hahawane nabi. 38 Dunu bagohame ilima olelelaloba, Yesu E amane sia:i, "Dilia Sema olelesu dunu ilia hou dawa:ma! Ilia da abula sedadeda salawane, bidiga lama:ne diasuga ahoa. Ilia da dunu eno ilima nodone begudumu hanai gala. 39 Ilia da sinagoge diasu ganodini, fisu ida:iwane hedolo lasa. Ilia da lolonasu amoga ahoasea, fisu nogai amoga hedolo fisu. 40 Ilia da didalo ea labe hedolo wamolasa. Ilia da ogogolewane, sedadewane sia:ne gadosu hiougisa. Ilia se iasu da bagadewane baligimu." 41 Yesu da Debolo Diasu muni salasu gadenenewane lelu. E da dunu bagohame muni amoga salalebe ba:i. Bagade gagui dunu bagohame da muni bagade sali. 42 Amalalu, hame gagui didalo afae da misini, muni fage fonobahadi aduna, 2 doea agoane muni salasu ganodini sali. 43 Amo hou ba:beba:le, Yesu

da Ea ado ba:su dunuma misa:ne sia:i. E da ilima huluanedafa i."

13 Yesu da Debolo Diasu yolesili, Ea ado ba:su dunu afae da Ema misini, amane sia:i, "Olelesu! Ba:ma! Diasu amola igi ida:iwane goea." 2 Yesu E bu adole i, "Dafawane! Diasu nogae:le ba:ma! Be hobe, amo diasu da mugulubiba:le, igi afae igi eno da:iya ligisi dialebe da hamedafa ba:mu." 3 Debolo Diasu amo na:iyadodili da Olife Goumi dialebe ba:i. Yesu da Olife Goumia esalu. Bida, Ya:mese, Yone, amola A:dalu da wamowane Yesuma misini, amane adole ba:i, 4 "Amo hou da habogala doaga:ma:bela:? Amo hou doaga:mu gadenesea, ninia da adi dawa:digima:ne olelesu ba:ma:bela?" 5 Yesu da ilima amane sia:i, "Dilia nogae:le sosodo aligima! Dunu eno da dilima ogogosa:besa:le dawa:ma:i! 6 Dunu bagohame da misini, "Na da Gelesu!" ilia da sia:mu. Dunu eno bagohame da giadofale ilia sia: dafawaneyale dawa:mu. 7 Dilia da gegesu amola gegesu fada:i sia: bagohame nabimu. Be mae beda:ma! Amo hou da doaga:mu, be soge wadela:mu eso da asa. 8 Dunu fi da hedaa:le, dunu fi enoma bagadewane gegenanamu. Soge eno amola soge eno da ha: bagade ba:mu. Bebeda:nima bagohame amola ba:mu. Goe da osobo bagade se nabasu hou ea muni hamosu agoane ba:mu. Uda da mano lalelegemu gadenesea, fedewe agoane, amo se nabasu defele da ba:mu. 9 Be dilia dawa:ma! Eno dunu da dili fofada:musa:, afugili oule masunu. Ilia da sinagoge diasu ganodini dili famu. Be dilia da Gode Ea Sia: Ida:iwane ilima olelemusa:, ouligisu dunu amola hina bagade dunu ilima fofada:musa: doaga:mu. 10 Be hidadea, soge wadela:mu eso mae doaga:le, Na fi dunu da olelebeba:le, dunu fifi asi gala huludafa da Gode Ea Sia: Ida:iwane nabimu. 11 Be ilia da dili afugili, fofada:musa: gagulaligisia, dilia fofada:su dunuma sia:muba:le, mae da:i dioma. Amo esoga, dilia dogo ganodini sia:musa: dawa:sea, sia:ma. Be dilia lafidili sia:sea, amo sia: da dilia sia: hame be Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amo Hi fawane da dilia lafidili sia:mu. 12 Dunu mogili da ilia olalali hohonone, ouligisu dunu medole legema:ne ilima

imunu. Eda da ea mano bogoma:ne, hohonone, 29 Amaiba:le, dilia da Na olelei liligi ba:sea, ilegei eso ouligisu dunuma imunu. Mano ilia wa:legadole, ilia eda da gadenesa galebe dawa:ma. E da logo holeiga amola ame medole legema:ne, hohonone, ouligisu doaga:i dagoi, amo dawa:ma. 30 Na dilima dafawane dunuma imunu. 13 Dilia da Na hou lalegaguiba:le, sia:sa! Waha esalebe dunu mogili da mae bogole, dunu huluane da dili higamu. Be nowa da mae yolele, amo hou huluane ba:mu. 31 Muagado amola osobo soge wadela:mu eso amoga doaga:sea, e da Gode bagade da mugululi, hamedafa ba:mu. Be na sia: Ea gaga:su hou ba:mu. 14 Be Wadela:i Bagade da mae mugululi, dialalalumu. 32 Be dunu huluane liligi, amo sema sogeni ganodini lelebe ba:sea (Idisu da Na bu misunu ilegei eso hame dawa: A:igele dunu! Dilia noga:le dawa:ma!), Yudia sogeni dunu ilia dunu amola Na da hame dawa: Ada Gode Hi favane gouniga doaga:musa: hobeama:ma! 15 Nowa dunu dawa: 33 Be sosodo aligima amola ha:esaloma! da diasu da:iya gadodili dabuagado esalea, e da ea Bai eso ilegei dilia hame dawa:beba:le! 34 Amo diasu ganodini ea liligi lamusa: maedafa masa:ma. 16 misunu liligi da dunu e badilia ga sogega masunu Nowa dunu da odagiaba esalea, ea diasuga abula agoane. Ea diasu yolesimuba:le, e da ea hawa: lala bu sinidigili maedafa masa:ma. 17 Amo eso hamosu dunuma ea diasu noga:le ouligima:ne amola ganodini, uda da abula agui galea, amola uda ilia ea hawa: hamoma:ne sia:sa. Diasu logo ouligisu mano dodo nanebe, ilia da se bagade nabimu. 18 dunuma, logo noga:le ouligima:ne e da sia:sa. 35 Dilia hobeale masunu eso da anegagi esoga mae Amaiba:le dilia dawa:ma:i! Diasu hina ea bu misunu ba:ma:ne, Godema sia:ne gadoma. 19 Amo eso ilegei olelei amo dilia hame dawa: Amabela?: Daeya, ganodini se nabasu bagadedafa ba:mu. Gode osobo gasimogoa, gagala ga:be galu, hahabe o habogala bagade hahamone, fa:no se nabasu eno huluane, doaga:ma:bel:a:? 36 E doaga:le, dilia golai dialebe amo eso da baligimu. Amola gowane eso da bu hame ba:sa:besa:le, dawa:ma:i! 37 Na dilima sia:i, amowane ba:mu. 20 Be Gode da amo se nabasu eso hame na da osobo bagade dunu hulanema sia:sa. Sosodo hedofamu ganiaba, dunu huluane da bogogia:la:loba. aligima!"

Be Gode Ea ilegei dunuma asigiba:le, E da amo eso hedofamu. 21 Amo esoga, eno dunu da dilima amane sia:mu, 'Ba:ma! Gelesu da goea' o 'E da goegawi esala!' Amo sia: mae nabima. 22 Ogogosu Mesaia dunu amola ogogosu balofede dunu da heda:le, gasa bagade musa: hame ba:su hou hamomu. Amaiba:le, Gode Ea ilegei dunu da amo wadela:i dunuma gadenenewane fa:no bobogemusa: dawa:mu. 23 Be dilia sosodo aligima! Bai Na da wali amo hou mae doaga:iwane dilima fa:no misunu hou huluane olelei dagoi. 24 Amo esoga, se nabasu eso fa:no agoane, eso ea hadigi da afadenene bu gasi agoane ba:mu. Oubi amola da hame hadigimu. 25 Gasumuni huluane da muga sa:ili, mu ganodini liligi huluane da bagadewane ugugumu. 26 Amasea, osobo bagade dunu huludafa da Dunu Egefe hadigi amola gasa bagade hamoi, mumobi ganodini manebe ba:mu. 27 Amasea, E da Ea a:igele dunu ili asunasili ga (north), ga (south), guma:goe amola gusugoe osobo bagade ea dibiga eno dibiga amoga hogole ba:loba, ilia da Gode Ea ilegei dunu huluane lidimu. 28 Figi ifa fedege olelesu sia: dawa:ma. Maga:me heda:le, lubi lasea, esoi bagade da gadenesa galebe dilia dawa:

14 Eso aduna aligili, Baligisu Lolo Nasu amola Agi ga:gi (Yisidi Hame sali) Lolo Nasu da doaga:mu galu. Gobele salasu hina amola sema olelesu dunu da Yesu medomusa:, logo wamowane hogoi helelalu. 2 Be ilia da amane sia:i, "Dunu huluane gilisili gegesa:besa:le, Lolo Nasu eso amoga ninia hame fuga:mu." 3 Yesu da Bedani moilaiga doaga:sea, E da lebolosi oloi dunu amo ea dio Saimone, ea diasuga ha:i naha esalu. Uda afae da misini, e da igiga hamoi ganagu gagui amo goudane, manoma gabusiga: gala Yesu Ea dialuma da:iya sogadigi. Amo manoma da muni bagade liligi, ea dio amo 'nade.' 4 Be eno dunu da mi hanane gilisili amane sia: dasu, "Gabusiga: manoma da abuliba:le udigili ha:digibala:?" 5 Amo gabusiga: manoma bidi lale, 300 Gina lale, amo muni hame gagui dunuma imunu da defea galu!" 6 Be Yesu E amane sia: "Yolema! Dilia da abuliba:le e se nabima:ne, sia: dalula:?" E da Nama ida:iwane hamoi. 7 Dilia da hame gagui dunu eso huluane ba:sa. Eso huluane ilima fidisu logo da diala. Be dilia da Na hobeae hame ba:mu. 8 E da ea gasa defele hamoi dagoi. E da Na bogomu asigiba:le, Na da:i hodo legema:ne,

hidadea hamoi dagoi. 9 Na da dilima dafawane sia:sa! ilegesa. 25 Na da dilima dafawane sia:sa! Na da Osobo bagadega soge huluanedafa amoga dunu hobea waini hano mae nawane, Gode Ea Hinadafa ilia da na sia: ida:iwane olelesea, ilia da amo uda Hou soge ganodini fawane gaheabolowane manu." dawa:ma:ne, ea hou Nama waha hamoi olelemu," 26 Amalalu, ilia da gesami hea:lalu, Olife Goumiga 10 Amalalu, Yesu Ea ado ba:su dunu afadafa ea dio asi. 27 Yesu da ilima amane sia:i, "Dilia huluane da amo Yudase, (eda dio da Isaga:liode), da ado ba:su Na yolesili, hobeale afia:mu. Gode Ea Sia: da agoane dunu fagoyale yolesili, gobele salasu hina dunuma dedei diala, 'Na da sibi ouligisu dunu fasea, sibi doaga:le, e da Yesu ilima hohonomo:ne sia:i. 11 Ilia huluane da hobeale afia:mu!' 28 Be Gode da Na da:i da ea sia: hahawane nabi. Ilia da ema muni imunu wa:lesisia, Na da Ga:lili sogega dilima bisili masunu." sia:i. Amalalu, Yudase da Yesu ilima hohonomusa: 29 Bida da Yesuma bu adole i, "Dunu huluane da logo hogoi helei. 12 Agi ga:gi yisidi hame sali, amo hobeale afia:sea, be na da Di hamedafa yolesimu!" Lolo Nasu esoga, Isala:ili dunu ilia Baligisu Eso 30 Yesu E bu adole i, "Na da dima dafawane sia:sa! dawa:musa:, sibi medole legele nasu. Yesu Ea fa:no Wali gasia, di da hidadea, 'Yesu na hame dawa:!' bobogesu dunu da Yesuma amane sia:i, "Ninia habidili udiana agoane sia:mu. Amasea, gagala ea ga:be Baligisu Lolo Manusa: hahamoma:belab?:?" 13 Yesu da adunawane nabimu!" 31 Be Bida da gasawane bu ado ba:su dunu aduna asunasi. E da elama amane adole i, "Di da bogosea, ani galu bogomu da defea. sia:i, "Alia da diasuga doaga:le, dunu da ganagu hano Be 'Di na hame dawa:,' na da hamedafa sia:mu." di gaguli ahoanebe ba:mu. E fa:no boboge, 14 e Ilia huluane da amo defele sia:i. 32 Ilia da sogebi da adi diasuga golili dasea, amo diasu ea edama ea dio amo Gedesemani, amoga asili doaga:i. Yesu amane sia:ma, 'Olelesu E amane sia:sa, Na amola da Ea ado ba:su dunuma amane sia:i, "Gowegai Na ado ba:su dunu Baligisu Lolo Nasu hamomusa:, esafuluma! Na da sia:ne gadomu galebe." 33 Amalalu, lolo Nasu sesei olemel! 15 Amasea, e da diasu E da Bida, Ya:mese amola Yone oule asili, E da gadodili sogebi sesei bagade, liligi momagei amola ea dogo ganodini se bagade nabi. 34 E da ilima defele hahamoi, alima olemu. Amogai, Baligisu Lolo amane sia:i, "Na da bogomuwane se naba. Guiguda: moma:ne hahamoma!" 16 Amalalu, Ea ado ba:su sosodo aligima!" 35 E da fonobahadi bu asili, osoboga dunu da asili, diasuga doaga:le, Ea adoi defele ba:i. gala:lasa:i. E da Gode da logo ba:sea, Ema se nabimu Amalalu, ela da Lolo Nasu hahamoi. 17 Daeya, Yesu yolema:ne, Ema sia:ne gadoi. 36 E da amane sia:ne amola Ea ado ba:su dunu fagoyale gala da amo gadoi, "Ada! Na Ada! Di da liligi huludafa hamomusa: diasuga doaga:i. 18 Ilia da fili, ha:i nana, Yesu E dawa:! Amo se nabasu faigeleiga di, Na fisima:ne amane sia:i, "Na da dilima dafawane sia:sa! Dunu sia:ma! Be Na hanai liligi hame, Dia hanai liligi fawane afadafa wali Na amola gilisili ha:i nanebe, ea da Na Na da hamomu!" 37 E da bu misini, Ea ado ba:su hohonomu." 19 Ilia da se bagade nabi. Afae afae ilia dunu udiana golai dialebe ba:i. E da Bidama amane amane sia:i, "Amo da nala??" 20 E da ilima amane sia:i, "Saimone! Abuliba:le golabala? Fonobahadi sia:i, "Dilia dunu fagoyale ganodini, dunu afae amogili ha:esalumu da defea galu? 38 Be dafama:ne ado Na agi ga:gi fi hanoga gele iasea, dunu da amo." 21 ba:su hou dilima doaga:sa:besa:le, sia:ne gadosa "Dunu Egefe da sia: dedei defele bogomu. Be ea esaloma. Dilia a:silibu da gasa bagade be da:i ea hou hohonusu dunu da se bagade nabimuba:le, e da hame da gogaya:i." 39 E da bu asili, Ea musa: sia:ne gadoi lalelegemu da defea galu ba:mu!" 22 Ha:i nanoba, amo defele bu sia:ne gadoi. 40 E da Ea ado ba:su Yesu da agi ga:gi lale, Godema sia:ne gadole, fitili, dunuma bu doaga:le, ilia bu golai dialebe ba:i. Ilia si ilima sagoi. E da amane sia:i, "Lale moma! Amo fadegale esalumu hamedei ba:i. Ilia da ema adole da na da:i hodo!" 23 Amalalu, waini hano faigelei imunu gogoleiba:le udigili esalu. 41 E da bu asili, amola ganodini sali amo lale, E da Godema nodone sia:ne bu misini, ilima amane adole ba:i, "Dilia abuliba:le gadoi. E da waini hano ilima sagole, ilia huluane bagadewane didalai dianabela:? Defea! Dagoi! Na na dagoi. 24 E amane sia:i, "Amo da na maga:me, ilegei eso da doaga:i dagoi. Enoga hohonoiba:le, dunu bagohame gaga:ma:ne sogadigi. Amoga Na Dunu Egefe da wadela:i dunu ilia loboga gagulaligi da Godema gousa:musa: gesele nasu gaheabolo dagoi ba:mu. 42 Wa:legadole masa! Na hohonusu

dunu da manebe goea!" 43 Yesu E sia:nanoba, esalu. E da sia: afae da hame sia:i. Amalalu, gobele Yudase (Yesu Ea ado ba:su dunu fagoyale gala salasu Ouligisu dunu da Ema amane adole ba:i, amo fi dunu) da doaga:i. Dunu bagohame, gobihei "Di da Mesaiala?: Di da Gode (Ema ninia nodosa) bagade amola gigi gagui, gobele salasu, sema olelesu amo Ea Manodafala?:" 62 Amalalu, Yesu E bu adole dunu, amola asigilai dunu, amoga asunasiba:le, amo i, "Ma! Amola dilia huluane da Na, Dunu Egefe, dunu ilia Yudase sigi misi. 44 Hohonosu dunu da Gode Bagadedafa amo Ea lobodafadili fibi ba:mu, hidadea ilima amane dawa:digima:ne olelei, "Nowa: amola mumobi ganodini manebe ba:mu!" 63 Amo dunu na nonogosea, amo dunu gagulaligi, noga:le sia: nababeba:le, gobele salasu Ouligisu dunu da hi sosodo aligili hiouginana masa!" 45 Amalalu, e da abula gadelale, amane sia:i, "Ninia ba:su dunu eno Yesuma doaga:sea, "Olelesu!" sia:nu, Yesu nonogoi. hame hogomu! 64 Dilia huluane da Ea lasogole sia: 46 Amaiba:le, ilia da Yesu gagulaligi. 47 Be Yesu nabi dagoi. Dilia adi dawa:bela?:" Ilia huluane amo Ea oule misi dunu afae, ea gobihei duga:le gadole, Yesu da wadela:i hamosu dunu sia:ne, E medole gobele salasu Ouligisu ea udigili hawa: hamosu dunu legema:ne sia:i. 65 Amalalu, mogili da Yesuma ilia ea ge damuni fasi. 48 Yesu da ilima amane adole defo adugaga:le, Ea si dofoga:ne fananu, amane ba:i, "Dilia abuliba:le gobihei amola gigi gaguiwane adole ba:i, "Defea! Ba:la:loma! Nowa da Di fabela?:" Na gagumusa: misibala?: Na da wamolasu dunula?: Sosodo ouligisu dunu da Yesu ea odagia fai. 66 49 Eso huluane Na da Debolo Diasu ganodini sia: Bida da gobele salasu Ouligisu dunu ea diasu gagoi olelelalu. Dili amola esalebe ba:i, be dilia da Na hame ganodini esalu. Amalalu, Gobele salasu Ouligisu dunu gagulaligi. Be defea! Gode Sia: Dedei didili hamoi ea hawa: hamosu a:fini misini, 67 Bida lalu housa dagoi ba:mu defea." 50 Amalalu, ado ba:su dunu esalebe ba:beba:le, e da Bidama nani sosodoligili, huluane da Yesu yolesili, hobe:i. 51 Ayeligi dunu amane sia:i, "Di da Na:salede dunu Yesu amo sigi afadafa, e da abula fawane gasisali, Yesuma fa:no lalusu." 68 Be Bida da gagabole sia:i, "Dia sia:be na bobogi. Ilia da e gagulaligimusa: dawa:i. 52 Be e da hamedafa dawa!:" Amalalu, asili, e logo holeiga da ea abula fisili, da:i nabadodafa hobe:i. 53 Ilia da doaga:i. Amo galuwane, gagala gawali ga:be nabi. Yesu afugili, gobele salasu Ouligisu dunu ea diasuga 69 Amalalu, amogawi amo a:fini da Bida bu ba:i. E oule asi. Gobele salasu hina dunu, sema olelesu da eno dunu lelu ilima amane sia:i, "Goe dunu da dunu amola Gode Ea fi asigilai dunu huluane da gilisi Yesu Ea fi dunu." 70 Be Bida da bu gagabole Yesu dagoi. 54 Bida da badiliawane fa:no boboge, gobele e da hame dawa:i sia:i. Be fa:no, eno lelu dunu da salasu Ouligisu dunu ea diasu gagoi ganodini misini, amane sia:i, "Hananewane! Di da amo fi dunu. Di e amola dadi gagui ouligisu dunu gilisili, lalu housa da Ga:lili dunu." 71 Be Bida da gasa bagadewane esalu. 55 Gobele salasu dunu amola fofada:su dunu amane ilegele sia:i, "Na da Gode Ea Dioba:le amane da Yesuma fofada:lalu medomusa: dawa:beba:le, sia:sai! Dilia waha sia:be dunu na hamedafa dawa!: ba:su dunu bagadewane hogoi helei. Be hamedei. Na da ogogosa galea, Gode da nama se iasu imunu 56 Ogogosu ba:su dunu bagohame, da Yesu Ea da defea!" 72 Amalalu, gagala musa: ga:ne, bu eno hou wadela:musa: ogogole sia:i. Be ilia sia: afae ga:be nabi. Yesu Ea musa: sia:i amo, "Di da 'Yesu na afae da defele hame ba:i. 57 Amalalu, eno dunu da hame dawa:, 'udiana agoane sia:nanu, gagala da wa:legadole, Yesu Ea hou wadela:musa:, ogogole aduna ga:be nabimu, " amo sia: bu dawa:iba:le, Bida amane sia:i, 58 "Ninia da Ea sia: amane nabi, 'Na e se bagade nababeba:le dinanu.

da Gode Ea Debolo Diasu dunuga hamoi, amo Na da mugulumu. Amasea, eso udiana aligili, Na da Gode Ea Debolo Diasu dunuga hame hamoi, bu gaguli dagomu!" 59 Be amo ogogosu dunu ilia sia: amolawane da defele hame nabi. 60 Amalalu, gobele salasu Ouligisu dunu da wa:legadole, Yesuma amane adole ba:i, "Di da ilia diwaneya uididisu amoma adole imunu hame dawa:bela?:" 61 Be Yesu da ouiya:le

15 Hahabedafa, gobele salasu hina dunu, asigilai dunu amola sema olelesu dunu da Yesu fuga:ma:ne, gilisili fofada:i. Amalalu, ilia da Yesu afugili, sia:nega la:gili, Bailade ea diasuga hiouginana asili, ema i. 2 Bailade da Yesuma amane adole ba:i, "Di da Yu dunu ilia Hina esalabela?:" Yesu E bu adole i, "Di sia:be gowane goa!" 3 Gobele salasu hina dunu huluane da Yesuma halalewane,

diwaneya udidi. 4 Amaiba:le, Bailade da Yesuma Lufase. E da ea soge yolesili, moilai bai bagadega bu amane adole ba:i, "Di abuliba:le bu hame adole manebe ba:i. Dadi gagui dunu ilia da Saimone amo iabela:? Ilia Dima diwaneya udidibi amo nabima!" 5 Yesu Ea bulufalegei lale, gisa masa:ne logei. 22 Be Yesu E da hamedafa bu adole iabeba:le, Bailade Ilia da Yesu Gologoudia sogebiga hiouginana asili da fofogadigi. 6 Ode huluane, Baligisu Lolo Nasu doaga:i. Gologoudia dawa:loma:ne da "Dialuma gasa eso amoga, Bailade da agoane hou hamosu. E sogebi." 23 Ilia waini hano amola gamogai manoma da se iasu diasu ganodini sali dunu afadafa amo gilisili, Yesuma moma:ne imunusa: dawa:i. Be Yesu E ea logo doasisu. 7 Amo otega, hohonusu amola hame mai. 24 Ilia da Yesu bulufalegeiga dabagala:i wamolasu dunu ea dio amo Bala:ba:se amo da se Ilia da Ea abula huluane lama:ne, igi fonobahadi iasu diasu ganodini esalu. 8 Amalalu, dunu huluane amoga ululuale hedei. 25 Ilia da hahabe '9 ougologe' da Bailadema doaga:beba:le, e da ea ode huluane agoane Yesu bulufalegeiga dabagala:i. 26 Yesuma hamosu bu hamoma:ne sia:beba:le, 9 Bailade da diwaneya udidisu da agoane dedene legei ba:i, "Yu amane sia:i, "Na da Yu dunu fi ilia Hina Bagade ea fi ilia Hina Bagade." 27 Wamolasu dunu aduna, ela se iasu logo doasima:bela:" 10 Bai gobele salasu amola Yesu ili gilisili eno bulufalegeiga dabagala:i dunu ilia da mudale, mi haniba:le Yesu afugili dagoi ba:i. Afae da Ea lobodafadili amola afae da misi, amo hou e dawa:i galu. 11 Be gobele salasu Ea lobo fofadili ba:i. 28 Amaiba:le, Gode Ea sia: ouligisu dunu ilia da gasa fili, dunu huluane gilisi agoane dedei diala, "E da sema wadela:su dunu amo ougima:ne wili gala:beba:le, dunu huluane ilia ilia se iasu defele ba:i!", amo sia: defele hamoi Bala:ba:se ea se iasu logo doasima:ne halasu. 12 dagoi ba:i. 29 Baligili ahoasu dunu da ahoasea, ilia Amalalu, Bailade da ilima bu adole ba:i, "Amaiba:le, dialuma fofoga:ne amane sia:i, "Ai! Di da Debolo amo dunu, dilia Yu Hina Bagade dio asuli, na da Ema Diasu mugululi, eso udiana fawane hawa: hamone adi hamoma:bela:" 13 Ilia da ema halale sia:i, "E bu gagumu sia:beba:le, 30 Wali bulufalegei fisili, bulufalegeiga fuga:ma!" 14 Bailade da ilima bu adole moiga gudu sa:ima! Disu Di gobele gaga:ma!" 31 ba:i, "Abuliba:le? E da adi wadela:i hou hamobel:a?" Gobele salasu hina dunu amola sema olelesu dunu Be ilia gasa bagadewane halasu, "E bulufalegeiga da gilisili oufesega:ne, amane sia: dasu, "E da eno medole legema!" 15 Amaiba:le, Bailade da dunu dunu gaga:i galu. Be Hi da:i Hi gaga:mu da hamedei huluane ema hahawane ba:ma:ne, Bala:ba:se ea ba:sa. 32 Mesiha, Isala:ili Hina Bagade da wahadafa se iasu logo doasi dagoi. Amalalu, ea sia:beba:le, gudu sa:imu da defea! Amasea, ninia da Ea hou ilia da Yesu efe fegasuga fai. Amalalu, e da Yesu dafawaneyale dawa:mu." Wadela:i hamosu dunu bulufalegeiga fuga:ma:ne, ea dadi gagui dunuma aduna, eno bulufalegeiga dabagala:i amola, ela da iasi. 16 Amalalu, Bailade ea dadi gagui dunu ilia da Yesuma lasogole sia:i. 33 Esomogoa, eso ea hadigi Yesu amo Gamane hina ea diasu gagoi ganodini da dedeboi dagoi ba:i. Aua udiana amoga, gasi oule asi. Ilia da dadi gagui huluane gilisima:ne sia:i. fawane ba:i. 34 Amalalu, '3 ougologe' agoane, Yesu E 17 Amalalu, ilia da Ea abula fadegale, yoi abula ea bagade wele sia:i, "Ilouai! Ilouai! Lama sabagadanai?" da:iga idiniginisi. Ilia da aya: gaga:nomei lale, amoga Amo sia: dawa:loma:ne da, "Na Gode! Na Gode! habuga sisiga:le amuli, Ea dialumaga figisi. 18 Ilia da Dia abuliba:le Na yolesibala??" 35 Dunu gadenene Ema oufesega:ne, Ilobo fofaiale, amane sia:i, "Yu dunu lelu, mogili ilia amane sia:i, "E da Elaidia misa:ne ilia Hina Bagade dunu mae bogole, ode bagohame wele sia:sa!" 36 Dunu afae da hehenane, hano nasu esalumu da defea." 19 Ilia da Ea dialuma saga:ga fai. abula lale, waini hano ganodini gele, amalu daguluga Ilia da Ema defo adugagala:i amola muguni bugili, gosagili, Yesu moma:ne, Ema iasu. E amane sia:i, bu habosesei. 20 Oufesega:i dagobeba:le, ilia da "Waha aligima! Elaidia da E bulufalegeiga lale gudula Ema yoi abula fadegale, ea abuladafa bu idiniginisi. misa:bela:? Ninia da ba:mu!" 37 Yesu da bu bagade Amalalu, ilia da Yesu bulufalegeiga fuga:musa:, wele sia:nanu, bogoi dagoi. 38 Amalalu, abula bagade hiouginana asi. 21 Ilia da logoga asili, Sailini soge Debolo Diasu ganodini gaga:ma:ne dialu, da gadodili dunu ea dio amo Saimone logoga ahoanebe ba:i. gadelale, gudu fada:ne fasili, adunawane ba:i. 39 Amo dunu ea mano ela dio amo A:legesa:nede amola Gamane dadi gagui hina dunu amo da Yesu Ea ba:le

gaidili lelu. E da Yesu Ea bogoi ba:beba:le, amane Yesu ba:mu.' Amo sia: olelela masa!" 8 Amalalu, uda sia:i, "Dafawane! Amo dunu da Gode Ea Manodafa ilia beda:ga fofovadigili yaguguiba:le, gele gelabo galu!" 40 Uda eno amola ilia badilia lela ba:lalu. yolesili, hobe:i dagoi. Ilia da beda:iba:le, eno dunuma Amo da Meli Ma:gadala, Meli eno (Ya:mese, amola hame sia:i. (Maga 16:9-20 da musa:dafa meloa dedei Yousefe ela ame) amola Saloumi. 41 Yesu da Ga:lili amo ganodini hame dedene legei. Amabela:? Eno sogega esaloba, amo uda da Yesuma fa:no bobogezi dudu da fa:no amo meloa dedebela:?) 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.)

Yesuma fa:no bobogeze, Yelusalemega doaga:i, ilia Yesu da Sada:i hahabedafa uhini wa:legadoloba, Meli amola da amogawi esafulubi ba:i. 42 Amo eso da Lolo Ma:gadala da Ea da:i hidadea ba:i. Musa:, Yesu da Nasu Hahamosu eso. Sa:bade eso da aya doaga:mu Fio a:silibu fesuale gala, Meli ea dogo ganodini aligila galu. 43 Amaiba:le, daeza, A:limadia moilai dunu e sa:i, amo fadegale fasi dagoi. 10 Meli da asili, Yesu Ea dio amo Yousefe, (e da mimogo Gasolo dunu, amola sigi ahoasu dunu disa esalu, ilima Yesu da wa:legadoi e da Gode Ea Hinadafa Hou hogolalu), ea dogo dagoi, amo olelei. 11 Be Meli da Yesu da esalebe denesini, Bailadema doaga:le, Yesu Ea da:i hodo ema amola e da Ea da:i ba:i dagoi, amo oleiba:le, ilia ima:ne sia:i. 44 Yesu da bogoi dagoi nababeba:le, da ea sia: dafawaneyale hame dawa:i. 12 Fa:no, Bailade da fofovadigi. Amalalu, e da dadi gagui hina Yesu da da:i hisuwane hamone, misini, Ea ado ba:su dunu ema misa:ne sia:beba:le, Yesu da dafawane dunu aduna soge enoga lalebe, elama misi dagoi. 13 bogobayale, ema adole ba:i. 45 E da dadi gagui hina Ela da bu sinidigili, eno ado ba:su dunuma adole i. amo ea sia:ne isau lai dagoloba, e da Yousefema Be ilia da amo sia: dafawaneyale hame dawa:i. 14 Yesu E da:i hodo lama:ne sia:i. 46 Amalalu, Yousefe Fa:nodafa, Yesu da Ea ado ba:su dunu gidayale gala da bogoi ahea:ya:i abula bidi lale, Yesu Ea da:i hodo ilima misi. Ilia da ha:i nanebe ba:i. Eno dunu da Ea bulufalegeiga duga:le, bogoi abulaga sosone, gele da:i hodo bu esalebe ba:i dagoi. Be amo gilisi ado gelabo (amo da magufuga dogoi) amo ganodini sali. ba:su dunu ilia da dafawaneyale hame dawa:beba:le, E da wagebi igi bagade bebesole, amoga logo ga:si Yesu da ilima gagabole sia:i. 15 E da ilima amane dagoi. 47 Meli Ma:gadala amola Yousefe ea:me Meli sia:i, "Dilia! Osobo bagade soge huluane amoma da Yesu Ea da:i hodo gele gelabo ganodini salabe asili, fifi asi gala dunu huluane nabima:ne, Na sia: ba:i.

16 Sa:bade eso aligili, amogalu, Meli Ma:gadala, Ya:mese ea ame Meli amola Saloumi, ilia da manoma Yesu Ea da:i hodo legemusa: bidi lai. 2 Ilia da Sada:i hahabedafa Yesu Ea gele gelaboga doaga:musa: asi. 3 Asili, ilia da amane sia: dasu, "Nowa da nini fidili, logo ga:su bebesole doasima:belas:?" (Bai gele da bagadedafa ba:i.) 4 Be ilia ba:le gadole, logo ga:su bagade da bebesole fasili, logo da doasi dagoi ba:i. 5 Amalalu, ilia da gele gelabo ganodini golili sa:i. Ilia da beda:ga fofovadigi galu, ayeligi dunu ahea:ya:i abula amoga idiniginisi, gele gelabo lobodafa la:ididili esalebe ba:i. 6 E da ilima amane sia:i, "Mae beda:ma! Na dawa: dilia da Na:salede dunu Yesu bulufalegeiga medoi, amo hogosa. E da guiguda: hame. E da uhini wa:legadoi. Ba:ma! Sogebi amoga ilia da E ligisi da goea! 7 Be wali dilia Ea ado ba:su dunu amola Bida ilima amo hou olelela masa! 'Yesu da Ga:lili sogega dilima bisili masunu. Amo sogega dilia da Ea musa: sia:i defele,

Luge

1 Amo sia:, na da di Diobalase, dima dedei. Ninima masu hou olelema:ne, dunu bagohame da logo hogoi helele, dedei. 2 Am hou musa: ba:su dunu amola Gode Ea sia: olelesu dunu amo ilia adoi, ilia dedei. 3 Amaiba:le, amo hou ea bai na musa: amola fa:no hogoi helebeba:le, na da sia: moloiwane dima dedemusa: dawa:i galu. 4 Amo hou huluane dia nabi, amo di nogae:le dawa:ma:ne, na da amo meloa dedesa. 5 Yudia soge hina bagade dunu, ea dio amo Helode, amo dunu esalebe galu, gobele salasu dunu fi Abaidia amo ganodini, gobele salasu dunu ea dio amo Segalaia esalu. Ea uda ea dio amo Ilisabede. Amo ea fi da Elane gobele salasu fi. 6 Ela da Gode ba:ma:ne, eso huluane hou ida:iwane hamosu. Gode Ea Sema huluane ela nabawane hamosu. 7 Ilisabede da aligimeba:le amola ela da da:i hamoiba:le, ela da mano hame galu. 8 Eso afaga, Abaidia fi ilia Debolo ouligisu hawa: hamonanu. Segalaia da ea ilegei esoha amoga gobele salasu hawa: hamonanu. 9 Gobele salasu hina dunu da ema ilegeiba:le, e da oloda da:iya gabusiga: manoma gobemusa:, Hina Gode Ea Debolo Diasu ganodini golili sa:i. 10 Dunu bagohame da gabusiga: manoma gobele salasu dawa:ma:ne, gadili sia:ne gadosa lelefulu. 11 Amalalu, Gode Ea a:igele dunu misini, gobele salasu oloda ea lobodafa la:didili amoga dafulili lelebe ba:i. 12 Segalaia da a:igele dunu ba:loba, fofogadigili, bagadewane beda:i. 13 Be a:igele da ema amane sia:i, "Segalaia! Di mae beda:ma! Gode da dia sia:ne gadoi nababebe:a:le, Ilisabede da dunu mano lalelegemu. Ema Yone dio asulima. 14 E da lalelegesea, di da hahawane bagade ba:mu. E lalelegebeba:le, dunu bagohame da nodone sia:mu. 15 E da Hina Gode ba:ma:ne, gasa bagade hamomuyo. E da adini amola wadel:i hano hamedafa manu. E lalelegesea, hedolowane Gode Ea A:silibu amoga ea dogo da nabaiwane ba:mu. 16 Ea sia: nababebe:a:le, Isala:i li dunu bagohame ilia sinidigli, ilia Hina Godema buhagimu. 17 E da Hina Godema bisili masunu. E da Elaidia ea gasa bagade hou agoane hamomuyo. Isala:i eda amola ilia mano da ea sia: nababebe:a:le bu gousa:mu. Hame nabasu dunu da moloidafa dawa:su logoga buhagimu. Hina Gode da misunu. Amaiba:le, Yone da Gode Ea fi dunu Ema hahawane gousa:musa:, e

da ili momagemu." 18 Segalaia da a:igele dunuma amane sia:i, "Amo sia: da dafawaneyale na da habodane dawa:ma:bela:? Na amola na uda, ani da:da:i hamoi wea!" 19 A:igele da bu adole i, "Na dio da Ga:ibeliele. Na da Gode midadi Ea hawa: hamosa lela. E da amo sia: dima olelema:ne, na asunasi. 20 Gode da amo sia: Ea ilegei eso dafawane hamomu. Be amo sia: di da dafawaneyale hame dawa:i. Amaiba:le, di da wali sia: hamedei esalumu. Di da ouiya:le esalu, na dima ilegei sia:i da dafawane doaga:sea fawane bu sia:baoumu." 21 Amalaloba, gadili esafulu dunu huluane, Segalaia bu misa:ne bagadewane ouesalebeba:le, e da Debolo Diasu ganodini abuliba:le bagadewane esalala:? ilia agoane dadawa:lalu. 22 E da ganodini ga ahoanebe ba:loba, sia: hamedei ba:beba:le, e da ganodini musa: hame ba:su liligi ba:i, ilia dawa:i galu. Sia: hamedeiba:le, e da ilima ea loboga fawane ado boba:su. 23 Ea Debolo Diasu hawa: hamosu dagoloba, Segalaia da ea diasuga buhagi. 24 Amalalu, fa:no ea uda Ilisabede da abula aguni, oubi biyale gala ea diasu mae fisili, ganodini esalu. 25 E amane sia:i, "Hina Gode da na nogae:le fidi. Na da aligimeba:le, gogosia:i, be Hina Gode da na gogosia:i fadegai dagoi." 26 Ilisabede da abula aguni, oubi gafeyale esaloba, Gode da a:igele dunu Ga:ibeliele amo Ga:lili soge moilai Na:salede, amoma asunasi. 27 Amo moilaiga, a:fini dunuga hamedafa dawa:digi, ea dio amo Meli, esalu. Meli da Yousefe, (Da:ibidi aowa) ema sia:sili esalu. A:igele dunu da amo a:finima sia:musa: misi. 28 Doaga:le, e da Melima amane sia:i, "Olofosu da dima diala! Gode da di nogae:le ouligisa! E dima hahawane hou bagade iaha." 29 Amo sia: nababebe:a:le, Meli da fofogadigili, beda:iwane amo sia: ea bai dawa:lalu. 30 Be a:igele dunu da bu adole i, "Meli! Mae beda:ma! Gode da dima hahawane hamoi dagoi. 31 Di da abula aguni, dunu mano lalelegemu. Di da amo manoma Yesu dio asulimu. 32 E da gasa bagade hamomuyo. E da Gode Gadodafa Ea Eggedafa Dio lamu. Hina Gode da Ema Hina Bagade Hou, Ea siba osobo bagade fi eda Da:ibidi ea hou agoane, Ema imunu. 33 E da eso huluane mae fisili, Ya:igobe egaga fi, ilima Hinawane esalumu. Ea Hinadafa Hou da hamedafa dagomu." (aiōn g165) 34 Be Meli da bu adole ba:i, "Abolebel:a:? Na da dunu hame fiba:le, na da habodane mano lama:bela:?" 35 A:igele dunu da bu adole i, "Gode Ea

A:silibu Hadigidafa da dima misini, di da Gode Ea amola ea fi huluane ilima Ea asigi amola gogolema:ne gasa bagade hou dawa:mu. Amasea, mano dudubu olfosu hou olelei. Amo hou E da mae fisili, eso dia hagomo ganodini hamoi da lalelegesea, ilia da huluane hamonanumu." (aiōn g165) 56 Meli da Ilisabede Ema Gode Egefeda dio asulimu. 36 Diaba Ilisabede ea diasuga oubi udianawane ouesalu, ea diasuga dawa:ma. E da aligime, amola mano lamu hamedei buhagi. 57 Amalalu, Ilisabede ea mano lamu eso ilia sia: daha. Be e da wali oubi gafeyale gala abula doaga:beba:le, e da dunu mano lalelegei. 58 Ilisabede agui ba:i dagoi. 37 Liliyi afae Gode da hahamomu ea fi amola na:iyado da Hina Gode Ea ema fidisu hou hamedei da hamedafa gala." 38 Amalalu, Meli da nababeba:le, ilia da huluane gilisili nodoi. 59 Mano da amane sia:i. "Na da Hina Gode Ea hawa: hamosu lalelegele, hi afae aligili, ilia amo mano ea gadofo a:fini. Dia sia:i defele amo nama doaga:mu da defea." damuni fasimusa: misi. Ilia ea eda dio (Segalaia) amo Amalalu, a:igele dunu da fisili, asi. 39 Fonobahadi ema asulimusa: dawa:i galu. 60 Be ea ame amane ouesalu, Meli da ea liliyi momagele, moilai amo sia:i, "Hame mabu! Ninja Yone dio ema asulimu." 61 da Yudia goumi soge ganodini galu amoga asi. 40 Ilia bu adole i, "Abuliga! Dia fi amo ganodini, dunu Segalaia ea diasuga doaga:le, ganodini golili sa:ili, amo da Yone dio asuli da hamedafa." 62 Amalalu, ea e da Ilisabede gousa:le nonogoi. 41 Meli ea asigi eda da ema dio asulima:ne, ilia loboga adole ba:i. 63 sia: nababeba:le, mano dudubu Ilisabede ea hagomo Amalalu, Segalaia da ilima meloa lale ima:ne ado ganodini dialu da liligilalebe ba:i. Gode ea A:silibu ba:i. Amoga e amane dedei, "Ea dio da Yone!" Ilia Hadigidafa da Ilisabede ea dogo nabala misi. 42 bagadewane fofogadigi. 64 Dedenanu, Segalaia da Ilisabede da ha:giwane wele sia:i, "Di da eno uda ilia ea sia: hedolowane bu lale, Godema nodone sia: i. hahawane hou baligi dagoi. Dia mano lalelegemu 65 Ilia na:iyado dunu huluane da bagadewane beda:i. da hahawane bagade. 43 Na Hina Gode Ea eme Amo mabe hou huluane, Yudia goumi soge ganodini nama gousa:la misunu, na da defele hame galebe. fi esalu dunu da bagadewane sia: dasu. 66 Amo hou 44 Be dia asigi sia: na nababeba:le, mano dudubu na nabi dunu huluane dawa:lalu, gilisili sia: dasu, "Amo hagomo ganodini diala da hahawaneba:le liligilalebe mano da adi hou hamoma:belas?" Bai Hina Gode ba:i. 45 Gode Ea dima sia:i da dafawane ba:mu. Dia Ea gasa bagade hou da amo mano fidibiba:le, ilia amo dafawaneyale dawa: beba:le, di da hahawane nogal:le ba:i dagoi. 67 Yone ea eda Segalaia da Gode bagade uda!" 46 Meli e amane sia:i, "Na asigi dawa:su Ea A:silibu Hadigidafa amoga nabaiba:le, Gode Ea amoga na da Godema nodosa. 47 Gode na Gaga:su sia:ne iasu amane ba:la:lusu sia:i, 68 "Ninja Hina Dunu na dawa:beba:le, na a:silibu da hahawane Gode, Isala:ili fi ilia Godema nodone sia:ma! Bai E bagade. 48 E da na, Ea fonoboi hawa: hamosu uda da Ea fi dunu fidimusa:, amola bu bidi lamusa: misi. dawa:iba:le, na da hahawane bagade. Waha winini 69 E da gasa bagade Gaga:su dunu ninima i. Amo dunu huluane da na da hahawane bagade, ilia da Ea hawa: hamosu dunu Da:ibidi egaga fi. 70 E sia:mu. 49 Bai Gasa Bagadedafa Gode da nama da hemonega, Ea balofede dunu ilia lafidili amane gasa bagade hou hamoi dagoiba:le. Gode Ea Dio da ilegele sia: i, (aiōn g165) 71 'Na da dilia ha lai dunu amo Hadigidafa. 50 Musa dunu fi bogole, eno fi dialu, dunu ilia dilima mae hasalima:ne, Na da dili gaga:mu.' 72 fi huluane Ea hou ilia nodone hamosea, ilima E da E da ninia aowalali dunu ilima gogolema:ne olfosu Ea gogolema:ne olfosu hou olelesa. 51 Ea lobodafa hou imunu sia:i. Amola E da Ea sema Gousa:su molole, E da gasa fi dunu huluane eno sogega sefasi hamoi amo hame gogolemu sia:i. 73 Ninja siba eda dagoi. 52 E da gasa fi hina dunu banenesi dagoi. Be A:ibalaha:me ema E da sia: dafawane ilegele sia:i, 74 hou fonoboi dunu E da gagua gadoi. 53 Dunu ha:i amane, E da ninia ha lai dunu nini mae medoma:ne, ilima E da ha:i manu ida:iwane iasu. Be bagade gagui E da nini gaga:mu, amola ninia da mae beda:iwane dunu amo E da da:i nabadowane hamone, sefasi. Ea hawa: hamonanuma:ne logo doasima:ne sia:i. 75 54 Ninja aowalali ilima E da hahawane dogolegele Amasea, ninia da Ea midadi hou ida:iwane amola imunusa: sia:beba:le, amo hahawane hou huluane E hadigiwane hamosa, fifi ahoanumu. 76 Di, na mano, da hahamoi dagoi. E da Ea hawa: hamosu fi Isala:ili di da Gode Gadodafa amo Ea balofede dunu amo ea amo fidimusa: misi dagoi. 55 E da A:ibalaha:me dio lamu. Di da Hina Gode bisili, Ea logo fodomusa:

masunu. 77 Di da Ea dunu fi ilima ilia wadela:i hou Hebeniga esalebe fi dunu bagohame gilisili misini, gogolema:ne olofomusa:, Gaga:su dunu ilia ba:mu, di Godema gesami hea:le, nodone bagadewane sia:su, da olelemu. 78 Ninia Gode da olofoiwane, asigiwane amane, 14 "Gode Gadodafa, Ema nodone bagade esalebeba:le, Ea Gaga:su hou da hehebolo mabe sia:ma! Osobo bagadega, Gode Ea ilegei fi dunu defele ninima doaga:mu. 79 Amo hadigi da Hebene ilima E da hahawane gala, ilia da olofosu ba:mu!" amoga misini, dunu fi amo da gasi ganodini amola 15 A:igele dunu da Hebene sogege bu heda:loba, bogosu baba amo ganodini esalebe, ilima hadigimu. sibi ouligisu dunu da gilisili sia: dasu, "Wali amo Amo hadigi da olofosu logo ninima noga:le olelemu." hou Hina Gode da ninima olelebeba:le, defea, ninia 80 Yone da asigilalea, ea da:i amola ea a:silibu da Bedeleheme moilaiga amo hou hogola ahoa:di." gilisili asigilalu. E da dunu hame esalebe hafoga:i 16 Ilia da hedolowane asili, hogolalu, Meli amola soge amo ganodini esalu, amoganini e da Isala:ili Yousefe amola mano dudubu gebogili ha:i iasu ofodo dunu ilima olelemusa: misi.

2 Amo esoga, Louma hina bagade dunu ea dio amo Sisa Ogasadase, e da dunu huluane Louma soge huluane ganodini, dunu fi ilia dio huluane dedemusa: sia:i. 2 (Ilia da amo dio dedesu hou degabo agoane hamoi. Louma ilegei ouligisu dunu Silia soge ganodini esalu, ea dio amo Guilainiase.) 3 Amalalu, dunu huluane ilia dio dedema:ne, ilila: moilaidafa amoga gilisila afufui. 4 Yousefe da Na:salede moilai, Ga:lili soge ganodini, amo fisili, e da Bedeleheme moilai Yudia soge ganodini, hina bagade Da:ibidi e lalelegei moilai, amoga asi. E da Da:ibidi egaga fiba:le, Bedeleheme moilaiga asi. 5 E amola ea sia:si uda Meli, ela dio dedemusa: asi. Meli da abula aguiwane esalu. 6 Bedeleheme moilaiga esaloba, ea mano lalelegemu eso da doaga:i dagoi. 7 Ea magobo dunu mano lalelegele, e da abulaga sosone, gebogili ha:i iasu ofodo amo ganodini ea mano golama:ne dias. Diasu bagade ganodini golamu nabaiba:le, ela da gebo diasu ganodini golai. 8 Amo sogege, sibi ouligisu dunu da ohe gisi nasu sogege, gasia ilia sibi ouligilalebe ba:i. 9 Sibi ouligilaloba, ilia da Hina Gode Ea a:igele dunu amo muagadonini misini, moiga lelebe ba:i. Gilisili Hina Gode Ea hadigi bagade ilima sisiga:beba:le, ilia bagadewane beda:gia:i. 10 Be a:igele da ilima amane sia:i, "Mae beda:ma! Dawa:ma! Na da sia: ida:iwane amola hahawanedafa dilima amola osobo bagade dunu huluane ilima olelela misi. 11 Wali esodafa, Da:ibidi ea moilai Bedelehemega, dilima Gaga:su dunu da lalelegei dagoi, Ea dio amo Gelesu Hina. 12 Dilia amo dafawaneyale dawa:ma:ne, hogoi helele, mano dudubu abulaga sosone, gebogili ha:i iasu ofodo ganodini golai dialebe ba:sea, amo mano da Gode Ea Manodafa dilia dawa:ma." 13 Sia:nu, hedolowane

Hebeniga esalebe fi dunu bagohame gilisili misini, da olelemu. 14 "Gode Gadodafa, Ema nodone bagade esalebeba:le, Ea Gaga:su hou da hehebolo mabe sia:ma! Osobo bagadega, Gode Ea ilegei fi dunu defele ninima doaga:mu. 15 A:igele dunu da Hebene sogege bu heda:loba, bogosu baba amo ganodini esalebe, ilima hadigimu. sibi ouligisu dunu da gilisili sia: dasu, "Wali amo Amo hadigi da olofosu logo ninima noga:le olelemu." hou Hina Gode da ninima olelebeba:le, defea, ninia 16 Ilia da hedolowane asili, hogolalu, Meli amola Yousefe amola mano dudubu gebogili ha:i iasu ofodo ganodini golai dialebe ba:i. 17 Ba:i dagoloba, ilia da Meli amola Yousefe elama a:igele da amo mano ea hou ilima olelei, amo elama adoi. 18 Amogawi esalebe dunu huluane da sibi ouligisu dunu ilia sia:nababeba:le, bagadewane fotogadigi. 19 Be Meli, amo hou ba:beba:le, ea asigi dawa:su ganodini wamowane dawa:i. 20 Sibi ouligisu dunu da a:igele ea adoi defelewane ba:i dagoiba:le, Godema nodone gesami hehe:a:la, ilia sibi ouligimusa: buhagi. 21 Hi afae aligili, Yesu Ea gadofo damuni fasimu eso da doaga:beba:le, ilia da Ema Yesu dio asuli. Amo dio, Meli e da oubi hame udui esoga, a:igele da musa: ema asuli galu. 22 Mousese ea Malei amo ganodini, uda da mano lalelegesea, e da sema foloasu hou hamomu gala. Amo ilegei esoga, Meli amola Yousefe da elia mano Hina Godema mogili gagale imunusa:, Yelusaleme moilai bai bagadega oule misi. 23 Hina Gode Ea sema ganodini da agoane dedei diala, amane, "Magobo dunu mano huluane dilia Godema momogili gagale ima." 24 Hina Gode Ea Sema hamoma:ne sia:i defele, elia da 'dafe' sio aduna gobele salasu. 25 Amo esoha, dunu da:i ea dio amo Simione da Yelusaleme moilai bai bagade ganodini esalu. E da dunu ida:iwane esalu, amola e da Gode Ea hou nabawane hamosu. Olofosu da Isala:ili fi amoma misunu dawa:beba:le, e da ousesalu. Gode ea A:silibu Hadigidafa da ea dogo ganodini nabaiwane ba:i. 26 Gode ea A:silibu Hadigidafa da ema, e da mae bogole, Hina Gode Ea ilegei Mesaia ea siga ba:mu, amo olelei dagoi. 27 Gode Ea A:silibu Hadigidafa amoga oule asiba:le, Simione da Debolo Diasu ganodini golili sa:i. Meli amola Yousefe amola ela mano sema dedei defelewane hamomusa:gini, Debolo Diasuga oule misini, 28 Simione da amo mano ea loboga ouga:ne gaguli, Godema amane nodone sia:i, 29 "Defea! Hina

Gode! Dia musa: hahawane ilegele imunu sia:i, Dia dunu gilisi amo ganodini Yesu hogolalu. 45 Hame da hahamoi dagoi. Amaiba:le, Di da wali Dia hawa: ba:beba:le, ela da bu Yelusaleme moilai bai bagadega hamosu dunu olofoiwane bogoma:ne asunasimu da hogomusa: asi. 46 Ela da eso aduna hogolalu, E defea. 30 Na da na siga Dia gaga:su hou ba:i dagoi. amola olelesu dunu da gilisili Debolo Diasu ganodini 31 Amo hou Di da dunu huluane ba:ma:ne hamoi. 32 esalebe ba:i. E da olelesu dunu ilia sia: nabasu, Amo diga:i, da Dia hanai asigi dawa:su Dia fi dunu amola E da ilima adole ba:su. 47 Ea sia: nabi dunu hame (Dienadaile dunu) ilima olelemusa: misi amola huluane, Ea dawa:iwane adole iasu nababeba:le, Dia fidafa Isala:ili dunu ilima Hadigidafa iaha." 33 bagadewane fotogadigi. 48 Ea ame amola eda ela Simione ea sia: nababeba:le, mano eda amola eme mano ba:beba:le, bagadewane fotogadigi. Ea ame da bagadewane fotogadigi. 34 Amalalu, Simione da Ema amane sia:i, "Nagofe! Di da anima abuliba:le Gode ela hahawane fidima:ne sia:i. E da Yesu Ea se ibala!: Dia ada ania da beda:iwane Di hogolalu." eme ema amane sia:i, "Gode da amo mano ilegei 49 Be Yesu da elama bu adole i, "Alia da abuliga dagoi. Ea hawa: hamomuba:le, Isala:ili soge ganodini, Na hogolalula:? Na da Na Ada Ea diasu ganodini dunu bagohame da dafamu amola eno bagohame da esalu, alia da abuliga hame dawa:belas?" 50 Be ela wa:legadomu. E da Gode Ea dawa:digima:ne olelesu, da Ea adole iasu gogoleiwane nabi. 51 Amaiba:le, agoane ba:mu. Dunu bagohame da Ema higale Yesu da ele Na:salede moilaiga sigi asi. Ela sia: E da sia:ga gegemu. 35 Amaiba:le, ninia da amo dunu ilia nabawane hamoi. Amo hou, Ea ame ea asigi dawa:su wamolegei asigi dawa:su huluane ba:mu. Amola di, ganodini dawa:lalu. 52 Amalalu, Yesu Ea da:i hodo Meli, se nabasu da dia dogo, gesus gobiheiga sobe amola Ea asigi dawa:su da asigilalu. Dunu huluane agoai ganumu." 36 Ba:la:lusu (balofede) uda didalo amola Gode, da Ea hou hahawane ba:i.
da:idafa hamoi da amogalu esalu, ea dio amo A:na. Amo uda da Fa:niuele ea mano, ea fi da A:sie. E da musa: dunu fili, ode fesuale ela esaloba, egoa bogole, hisu esalobawane, e lalelegei ode da84 agoane gidigi. 37 E da Debolo Diasu ganodini, mae fisili, gasi amola eso amoga ha:i mae nawane, Godema sia:ne gadoiwane nodosu. 38 Ilia da Yesu Debolo Diasuga olelelaloba, A:na da doaga:le, Godema nodone sia:i. Dunu huluane gilisili esalu (ilia da Gode da Ea gaga:su hou Yelusaleme dunu fi olelema:ne ouesalu) amo dunuma e da mano dudubu Ea hou hobea hamomu, amo olelei. 39 Yousefe amola Meli da Gode Ea sema adoi lilihi huluane hamoi dagoloba, ilia moilaidera Na:salede, Ga:lili soge ganodini, amoga buhagi. 40 Ela mano da asigilalu. Ea asigi dawa:su da hedau:lu amola Gode da E hahawane fidisu. 41 Ode huluane amoga, Yesu Ea eme amola eda ela da Baligisu Lolo manusa:, Yelusaleme moilai bai bagadega heda:su. 42 Yesu E lalelegei ode fagoyale da gidigi galu, ela musa: hou defele lolo Nasu amoga heda:i. 43 Lolo nanu, elea moilaiga bu doaga:musa:, logoga asi. Be goihadini Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega esalu. E da amogai esalu, amo eme amola eda ela da hame dawa:i galu. 44 Ela da logoga ahoana, Yesu da ilia gilisili ganodini esalebe dawa:beba:le, ela da eso afadafa amogalawane asili, ela fi amola na:iyado

3 Louma hina bagade dunu Daibiliase ea ouligisu
ode15 amoga, amola Bodiese Bailade da amo esoga Yudia soge ouligisu, Helode da Ga:lili sogega ouligisu hina esalu, amola eaola Filibe da Idiulia soge amola Dala:gounaidisi soge amoga hina esalu, Laisa:iniase da A:biline sogega ouligisu esalu, 2 A:nase amola Ga:iafa:se ela da gobele salasu hina hou ouligisu. Amo esoga, Gode da Segalaia ea mano Yone, amo Ea sia: Isala:ili dunuma olelema:ne, asunasi. 3 Amaiba:le, Yone da Yodane Hano sogega lalu. E da Gode Ea Sia: amane olelei, "Dilia! Wadela:i hou fisili, hanoga fane salasu hamoma! Amasea, Gode da dilia wadela:i hou gogolema:ne olfomu." 4 Amo hou, ba:la:lusu dunu Aisaia, da hemonega Gode Sia: Dedei Buga ganodini dedei agoane, "Dunu afae da hafoga:i wadela:i soge amo ganodini wele sia:sa, 'Hina Gode Ea misa:ne logo momagema! E misa:ne, logo molole fodoma!" 5 Fago huluane da osoboga fa:i dagoi ba:mu. Goumi amola gafulu huluane da agele, umiwane hamoi dagoi ba:mu. Guga:loi logo da bu moloi dagoi ba: mu. Fofagoi logo da bu umi hamoi ba:mu. 6 Amasea, dunu fi huluane ilia da Gode Ea gaga:su hou ba:mu." 7 Dunu bagohame da ba:bodaise hamomusa:, Yonema doaga:i. E da ilima amane sia:i, "Dilia! Sania dunu fi! Gode Ea ougi hou amoga hobe:a:ma:ne, nowa da

dilima olelebelab?: 8 Dilia da wadela:i hou dafawane Yesu amola da ba:bodaise hamoi dagoi. Amalu, Yesu yolei dagoi galea, hou ida:iwane fage agoane legema. da sia:ne gadolaloba, Hebene logo doasibi ba:i. 22 'Ninia da A:ibalaha:me ea mano, ' agoane mae Amalalu, Gode ea A:silibu Hadigidafa, dafe sio agoai, dawa:ma. Na da dilima amane sia:sa. Gode da amo Yesuma fila dalebe ba:i. Amola sia: bagade muagado igi afadenene, bu A:ibalaha:me ea mano agoane misini, amane sia:i, "Di da Na dogolegei Manodafa! hamomusa: dawa: 9 Wahadafa, goahei da ifa baiga Na da Dima hahawane gala!" 23 Yesu da E lalelegei abasalimusa: momagei diala. Amaiba:le, Gode da ifa ode30amoga doaga:loba, Ea hawa: muni hemosu. E huluane fage ida:iwane hame legebe ba:sea, amo ifa da Yousefe ea manoyale, eno dunu ilia da dawa:i E da abimu amola laluga nema:ne ha:digimu." 10 galu. Yousefe da Hilai ea mano esalu. 24 Hilai da Amo sia: nabaloba, dunu huluane ilia amane sia:i, Ma:da:de ea mano amalu aowalalia asili Ma:da:de "Amai galea, ninia da adi hamoma:bela?" 11 Yone ea eda da Lifai amo ea eda da Melagai amo ea eda da bu adole i, "Nowa da abula aduna galea, e da da Ya:nai amo ea eda da Yousefe. 25 Yousefe eda hame gagui dunu ema afae imunu da defea. Ha:i da Ma:dadaia:se. Amo ea eda da A:imose amalu manu galea, ha:i manu hamedei dunu ema imunu Na:ihamen amalu Esalai amalu Na:gai. 26 Nagai ea da defea." 12 Su lidisu dunu amola, ilia Yonema eda da Ma:ia:de. Amo ea eda da Ma:dadaia:se amalu ba:bodaise hamomusa: doaga:i. Ilia amane sia:i. Semiaini amalu Yousege amalu Youda. 27 Youda ea "Olelesu! Ninia da adi hamoma:bela?:" 13 E da ilima eda da Youna:ne, amalu Lisa amalu Selababele amalu amane sia:i, "Dilia su muni amo da ouligisu dunu da Sia:ladiele amalu Nilai. 28 Nilai ea eda da Melagai, dilia lama:ne ilegei, amo mae baligima!" 14 Dadi gagui amalu A:dai amalu Gousa:me amalu Elemada:me dunu da misini, Yonema amane adole ba:i, "Ninia amalu E. 29 E ea eda da Yosiua, amalu Elaisa amalu amola, ninia da adi hamoma:bela?:" E da ilima amane Youlimi amalu Ma:da:de amalu Lifai. 30 Lifai ea sia:i, "Dilia gasa fili muni lamusa: mae logem! Eno eda da Simiane, amalu Yuda amalu Yousefe amalu dunuma ogogolewane diwaneya mae udidima! Dilia Youna:me amalu Ilaigime. 31 Ilaigime ea eda da hawa: hamoi amo defele bidi lai, amoga hahawane Milia amalu Mina:ne amalu Ma:dada amalu Na:idane:ne dawa:ma! Eno lamusa: mae dawa:ma!" 15 Dunu amalu Da:ibidi. 32 Da:ibidi ea eda da Yesi, amalu huluane da hanaiwane Mesaia Ea misunu hogosu. Oubede amalu Boua:se amalu Sa:lamone amalu Illia da Yone ea hou ba:beba:le, fogadigili, ilia dogo Nasione. 33 Nasione ea eda da Aminada:be, amalu ganodini, "Amo dunu da Gelesula?:" amane dawa:i. Adamine amalu Ani amalu Heselone amalu Bilese 16 Be Yone da amane sia:i, "Na da hanoga fane amalu Yuda. 34 Yuda ea eda da Ya:igobe, amalu salasu dunu fawane. Be fa:no, na hou baligisu Dunu Aisage amalu A:ibalaha:me amalu Dila amalu Na:ih. da misunu. Na da Ea emo salasu efe amo fadegamu 35 Na:ih ea eda da Silage amalu Liu amalu Bilege defele hame gala. E da Gode Ea A:silibu Hadigidafa amalu Ibe amalu Sila. 36 Sila ea eda da Gina:ne, amola lalu, amoga dilima ba:bodaise hamomu galebe. amalu Afa:gasa:de amalu Sieme amalu Nowa amalu 17 E da Ea widi daba gaguli misini, widi huluane La:imege. 37 La:imege ea eda da Midiusela, amalu dabasalimu. Widi ha:i manu ida:iwane E da Ea diasus Inage amalu Ya:ilede amalu Maha:ilaliele amalu ganodini salimu. Be gisi amo E da ha:digili, lalu Gina:ne. 38 Gina:ne ea eda da Inosie, Sede ea mano. ha:ba:domu hamedei, amoga gobele salimu." 18 Yone Sede ea eda da A:da:me amola A:da:me ea Eda e da hou hisu hisu amoga Gode Sia: ida:iwane olelei. da Gode. Yesu Ea aowalali ilia dio da amane dedei E da dunu huluane ilia da sinidigima:ne, Gode Ea diala.

hou lalegaguma:ne sia:i. 19 Be Helode, Ga:lili soge ouligisu dunu, e da eaola idua (Heloudiase) wamolale amola eno wadela:i hou bagade hamoi. Amaiba:le, Yone da ema gagabole sia:i. 20 Be Helode, amo sia: mae nabawane, bu eno baligili wadela:le hamoi. E da Yone se iasu diasus ganodini sali. 21 Dunu huluane misi da hanoga fane salasu hamonanoba,

4 4 Yesu da Gode Ea A:silibu Hadigidafa amoga nabaiba:le, E da Yodane hano bega: fisi. Gode Ea A:silibu da Yesu wadela:i hafoga:i soge amoga oule asi. 2 Amo sogega E da eso 40 agoane esaloba, Sa:idane da Ema dafama:ne ado ba:su. Amo esoga, E da ha:i hame maiba:le, ha:i bagade nabi. 3 Amalalu, Sa:idane da Ema amane sia:i,

"Di da Gode Ea Manodafa Di da sia:sa. Amaiba:le, iawane, fi dagoi. Dunu huluane sinagoge ganodini, amo igi afadenene, agi bu hamoma:ne sia:ma." 4 si abo mae fili, Yesuma sosodolalu. 21 Amalalu, Be Yesu da bu adole i, "Gode Ea Sia: da amane Yesu E amane sia:i, "Wali eso, Gode Sia: Dedei dedei diala, 'Dunu ilia esalusu da osobo bagade dilia waha nabi, amo sia: da waha dafawane doaga:i ha:i manu fawane hame!" 5 Amalalu, Sa:idane dagoi." 22 Amo sia: ida:iwane nabaloba, dunu huluane da Yesu goumi gadodili oule asili, osobo bagade fi da hahawane nabi. Ilia da Ea sia: Ea lafidili misi amola liligi ida:iwane huluane, sisigidigi defele Ema nababeba:le, bagadewane fotogadigi. Be ilia amane olelei. 6 Sa:idane da Ema amane sia:i, "Gode da sia:i, "Waiye! Amo dunu da Yousefe ea manola?" amo liligi huluane ouligima:ne nama i dagoi. Nowa 23 Amalalu, Yesu da ilima amane sia:i, "Dafawane! dunuma na imunusa: dawa:sea, na da ema imunu. Dilia da Nama siba sia: olelemu agoane, 'Manoma 7 Di da nama nodone sia:ne gadosea, amo liligi legesu dunu! Disu olo hidadea disu uhima. Dia huluane na da Dima imunu." 8 Be Yesu da bu adole i, gasa bagade hou Gabena:iame sogega hamoi, amo "Gode Sia: da amane dedei diala, "Dia Hina Godema hou defelewane ninia ba:ma:ne, dia moilaidafa amo fawane nodone sia:ne gadoma. Amola Ea hawa: ganodini bu hamoma." 24 E bu adole i, "Na dilima fawane hamoma!" 9 Amalalu, Sa:idane da Yesu dafawane sia:s! Balofede dunu da ea moilaidafa Yelusaleme moilai bai bagadega oule asili, Debolo amo ganodini oleselea, ea fi dunu da hamedafa naba. Diasu dabuagadodafa amoga oule hedae:le, Ema 25 Nabima! Na da dafawane sia:sa. Isala:ili soge amane sia:i, "Di da Gode Ea Manodafa esalea, defea, ganodini, Elaidia esaloba, didalo bagohame amola osoboga soagala:guduma. 10 Gode Sia: da amane esalu. Amo esoga Gode da gibu logo ga:beb:a:le, eso dedei diala, 'Di ouligima:ne, Gode da a:igela dunu bagade ba:i. Ode udiana amola oubi eno gafeyale, asunasimu.' 11 Sia: eno dedei diala, 'Dia emo igiga gibu da hame dasuba:le, dunu huluane da ha:i fasa:besa:le, Ea a:igela dunu ilia loboga Di da:mu.' bagade nabi. 26 Be amo didalo ili fidima:ne, Gode da 12 Be Yesu da bu adole i, "Gode Sia: da amane dedei Elaidia hame asunasi. Be didalo afadafa fawane e da diala, 'Dilia Hina Godema udigili ado ba:su hou mae Salefa:de moilai, Saidone soge ganodini esalu, amo hamoma!" 13 Amalalu, amo dafama:ne ado ba:su hou fidima:ne, Gode da Elaidia asunasi. 27 Amola Elaisia huluane dagoloba, Sa:idane da amo hou eso enoga esaloba, amo esoga Isala:ili soge ganodini lebolosi bu hamomusa: dawa:beb:a:le, asi. 14 Amalalu, Yesu oloi dunu bagohame esalu. Be Gode da huluane da Ga:lili sogega bu misi. Gode Ea A:silibu Hadigidafa mae uhini hame foloai. Afae fawane uhi dagoi, amo da Ea dogo ganodini nabaiwane ba:i. Dunu huluane da Silia dunu ea dio amo Na:ima:ne." 28 Dunu amo soge ganodini da Ea gasa bagade hou sia:ne huluane sinagoge diasu ganodini esalu, da amo sia: iasu nabi dagoi. 15 E da ilia sinagoge diasu ganodini nababeba:le, ougi bagade ba:. 29 Ilia wa:legadole, olelelalu, amola dunu huluane da Ema nodosu. 16 Yesu gasawane gagulaligili, gadili hiouginana asi. Ilia Amalalu, Yesu da Ea moilaidafa (Na:salede) amoga moilai da gafulu da:iya gadodili gagui galu. Ilia da amo buhagili, Sa:bade esoga Ea eso huluane hamonanu gafulu bega:, Yesu afugili hiougili, bogoma:ne gudu defele, sinagoge diasuga asi. E da Gode Ea sia: fulislimusa: dawa:i galu. 30 Be Yesu da sinidigili, idimusa:, wa:legadole. 17 Ilia da Aisaia ea meloa dedei dunu aligi amo duduga asili, logoga asi. 31 Amalalu, bioi Ema i. E da meloa bioi fadegale, amo sia: dedei Yesu da bu sa:ili, Ga:lili soge moilai amo ea dio ba:ilalu, idi, 18 "Hina Gode Ea A:silibu Hadigidafa Ea Gabena:iame, amoga doaga:i. Sa:bade esoga, E da gasa da Nama doaga:i. Bai E da sia: ida:iwane hame sinagoge diasu ganodini sia: olelei. 32 E da hina gagui dunuma olelema:ne, Nama ilegei dagoi. Se gasa bagade gala ea sia: agoane olelebeba:le, ilia da iasu diasu ganodini sali dunu ilima se iasu diasu logo Ea olelesu nababeba:le, bagadewane fotogadigi. 33 doasima:ne, si dofoi dunu bu ba:ma:ne, da:i dioi dunu Amo sinagoge diasu ganodini, dunu ea dogo ganodini bu hahawane ba:ma:ne amola 19 Hina Gode Ea dunu wadela:i ledo agoane Fio liligi aligila sa:i, amo lelebe gaga:mu ode da doaga:i dagoi, amo sia: olelema:ne, ba:i. Wadela:i a:silibu ea dogo ganodini esalu "a:i" Gode Ea A:silibu Hadigidafa da Na ilegei." 20 Yesu ea bagadewane gusa:su. 34 Amane, "A:i! Yesu! da idilalu, meloa bu bione, amo fidisu dunuma bu Na:salede dunu! Di da ninima adi hamoma:bela?: Di

da nini wadela:ma:ne misibela:? Di na dawa!:! Di da sua:le gale, dia gasa:su sanasili, menabo gasa:le Gode Ea Hadigi ilegei adola ahoasu dunu!" 35 Be hiougima." 5 Be Saimone da bu adole i, "Hinal! Ninja da Yesu da ema gagabole sia:i, "Ouiya:ma! Wahadafa gasi ganodini mae helefili hawa: hamonanu, menabo gadili masa!" Amalalu, wadela:i a:silibu, dunu ea hamedafa ba:i. Be Dia sia:beba:le, na da menabo da:i ganodini luduli, osoboga gisalugala:le, gadili gasa:su bu digimu." 6 Amalalu, ilia menabo gasa:su ahoabeba:le, dunu da bu hahawane ba:i. 36 Amalalu, digitalu, hiougili, menabo bagohame gasa:su ganodini dunu huluane bagadewane fofogadigili, enoma enoma sa:i ba:i. Hiougilalu, gasa:su da gadelale sa:imu agoai amane sia: dasu, "Amo sia: da adi sia:la:? E da hina ba:i. 7 Amaiba:le, ilia na:iyado dunu eno dusagai ea sia: agoane gasa bagadewane wadela:i a:silibuma ganodini esalu, ilima ili fidima:ne misa:ne lobo gafega fadegamus: sia:beba:le, ili fadegalesisa!" 37 Amalalu, wele guguda:i. Ili misini, menabo bagohamedafa dunu huluane amo soge ganodini, da Yesu Ea gasa dusagai aduna ganodini salabeba:le, dusagai da gela bagade hou sia:ne iasu nabi dagoi. 38 Amalalu, sa:imu agoai ba:i. 8 Amo hou ba:beba:le, Saimone Yesu da wa:legadole, sinagoge fisili asili, Saimone ea (Yesu da ema dio eno amo Bida asului) e da Yesu, ea diasuga doaga:i. Saimone eso:a: da asugi madelai. ba:le gaidili dias:i, amane sia:i, "Hina! Di na yolesili, Dunu esalebe da amo uda uhisia:ne, Yesuma adole masa! Na da wadela:idafa dunu!" 9 Bai e amola ea ba:i. 39 Yesu da Saimone eso:a:ma debea amoma na:iyado dunu huluane da menabo bagohamedafa beguduli, E da Ea sia:ga asugi logo hedofai dagoi. Iaiba:le, fofogadigi. 10 Saimone ema gilisili hawa: Amalalu uda da uhini, wa:legadole, dunu huluane hamosu dunu amo Ya:mese amola Yone (ela da ha:i moma:ne aowasu. 40 Eso daloba, daeya, dunu Sebedi ea mano) ela amola da fofogadigi. Be Yesu E bagohame ilia oloi na:iyado dunu Yesuma oule mafia:i. Saimonema amane sia:i. "Mae beda:ma! Wahawinini Yesu da ilima Ea lobo ligisili, huluane uhinisi dagoi. 41 dia da dunu, menabo agoane hiougimu." 11 Amalalu, Fio liligi bagohame dunu ilia dogo ganodini aligila sa:i, ilia dusagai hano bega: hiougili, gogomenesili, liligi da mugululi, fadegale, "a:" ilia gusa:ne, "Di da Gode huluane udigili yolesili, Yesuma fa:no boboge. 12 Eso Ea Manodafa." Be Yesu da ilima ouuya:ma:ne sia:i. Bai afaega, Yesu da moilai afadafa ganodini esaloba, E da Mesaia ilia dawa:i galu. 42 Hadigibi galu, Yesu lebolosi aiya bagade madelai dunu da Yesuma misini da moilai fisili, dunu hame esalebe sogebi doaga:i. doaga:i. E da Yesu ba:loba, osoboga dias:a:ili, Yesuma Amalalu, dunu bagohame hogoi helele, Yesuma fa:no ha:giwane adole ba:lalu, "Hina! Di da agoane hanai boboge, Ema doaga:i. Doaga:loba, ilia E da ili mae galea, Dia da na uhinisimu dawa:be!" 13 Amalalu, yolele masa:ne sia:i. 43 Be Yesu E bu adole i, "Gode Yesu Ea lobo molole, lebolosi dunu digili ba:le, amane da Sia: Ida:iwane Gala Ea Hinadafa Hou olelema:ne, sia: i, "Na hanai! Di bahomat!" Amalalu, oloi dunu Na asunasi dagoi. Amaiba:le, Na da amo sia: eno ea aiya amogalawane baho ba:i. 14 Yesu da ema moilaiga olelemusa: masunu." 44 Amaiba:le, E da eno dunuma mae adodoma:ne sia:ne, eno amane mae fisili, sinagoge diasu amo soge huluane ganodini dialu, amo ganodini Ea sia: olelelalu.

5 Eso afaega, Yesu da hano waiyabo ea dio amo Genesalede, amo ea bega: lelu. Dunu bagohame da gilisili, E guba:le aligili, Gode Ea sia: nabimusa: gilisi dagoi. 2 E da menabo gasa:su dunu ilia dusagai aduna, hano bega: dialebe ba:i. Amo gasa:su dunu ilia dusagai fisili, ilia gasa:su esa hano bega: dodofelalebe ba:i. 3 Yesu da Saimone amo ea dusagai da:iya fila hedai. Amalalu, Yesu da sia:beba:le, Saimone da fonobahadi sua:le gale, oualigi. Amalalu, Yesu da dusagai ganodini esalu, dunu huluane bega: esalebe ilima Gode Ea sia: olelei. 4 Sia: dagoloba, Yesu da Saimonema amane sia:i, "Defea! Bu hano luguguda

hedolowane gobele salasu dunu ilima asili, Mousese ea musa: hamoma:ne sia:i defele, Godema gobele iasu liligi ema ima." 15 Be Yesu Ea hou nababeba:le, dunu huluane ilia bagadewane sia: dasu. Dunu bagohame, Yesu da ilia oloi uhinisima:ne, amola Ea sia: nabimusa:, Yesuma misi. 16 Be Yesu da dunu hame esalebe sogega, Godema sia:ne gadomusa: ahoasu. 17 Eso afaega Yesu da sia: olelei. Fa:lisi dunu amola sema olelesu dunu da Ga:lili amola Yudia soge moilai huluane, amola Yelusaleme moilai bai bagade bai bagade fisili, Yesuma doaga:musa:, misini, fi dialu. Yesu E da Gode Ea gasa lai dagoiba:le, E da oloi dunu uhinisimu defele esalu. 18 Amalalu, dunu eno

ilia da dunu gadoi dialu debea da:iya dias, amo gisa hou sinidigma:ne, amo lidimusa: misi dagoi." 33 Enomisi. Ilia da Yesu Ea midadi, diasu ganodini amoga dunu da Yesuma amane sia:i, "Yone Ba:bdaise ea ligisimusa:, logo hogoi helei. 19 Be dunu bagohame ado ba:su dunu, amola Fa:lisil ilia ado ba:su dunu ilia guba:le alilibibiba:le, diasu ganodini golili sa:imu logo da ha:i mae nawane sia:ne gadosu hou hamonana. hame ba:i. Amalalu, diasu da:iya gado hedale, diasu Be Dia ado ba:su dunu ilia da mae yolele ha:i nafigisu gadelale, gelabo hamone, efe bagele, amo amola waini hano naha." 34 Yesu E bu adole i, "Uda ganodini oloi dunu ea debea da:iya diasili, dunu aligi lasu lololo nasea, amo lololo nasuga hiougi dunu, amola dogoa, Yesu Ea midadi sanasi. 20 Yesu da amo oloi uda lamu dunu da ili gilisili esalebeba:le, ha:i mae dunu ea na:iyado ilia dafawaneyale dawa:su hou ba: nawane esalumu da defeala?: Hame mabu! 35 Be beba:le, gadoi dialu dunuma amane sia:i, "Na dunu! eno eso da misunu galebe. Amo esoga, ilia uda Dia wadela:i hou Na da gogolema:ne olofoi dagoi." lamu na:iyado da asi dagoiba:le, amo ilia e bu hame 21 Be sema olelesu dunu amola Fa:lisil dunu da gilisili ba:muba:le, ha:i mae nawene sia:ne gadosu hou sadoga sia: dasu amane, "Amo lasogole sia:su dunu hamomu." 36 Yesu da fedege sia: eno ilima amane da nowala?: Gode Hi fawane da dunu ilia wadela:i olelei, "Dunu da da:i salasu hea gadelai amoga hou gogolema:ne olofosu dawa:" 22 Yesu da ilia asigi nodomemusa:, da:i salasu gaheabolo hame gadelasa. dawa:su dawa:beba:le, ilima amane adole ba:i, "Dilia Agoane hamosea, e da gaheabolo abula gadelai dogo ganodini abuliba:le wamowane adole ba:sala?: agoane ba:mu amola gaheabolo abula da hea amoga 23 Adi hou da asaboila?: Na da gadoi diala dunuma, nogale hame madelagi galebe. 37 Dunu ilia da waini 'Dia wadela:i hou da gogolema:ne olofoi dagoi, ' gaheabolo amo ohe gadofo waini hano dili nasu hea sia:mu o eno Na da ema, wa:legadole, lalomane, amo ganodini hame sala. Amasea, waini gaheabolo sia:mu. 24 Be Dunu Egefe da osobo bagade dunuma da dena hedasea, gadofo da fudagala:le, waini da gogolema:ne olofosu ima:ne gasa defelewane gala. udigili sogadigili, gadofo amola wadela:lesi dagoi Amo dilia dawa:ma:ne, Na da hamomu." Amalalu, E ba:mu. 38 Waini gaheabolo amo ohe gadofo waini da gadoi dialu dunuma amane sia:i, "wa:legadole, hano dili nasu gaheabolo ganodini salimu da defea. dia debea gisawene diasuga masa." 25 Amalalu, 39 Dunu da waini hano musa: dialu na dagoiba:le, gadoi dialu dunu da amogaluwane wa:legadole, gaheabolo waini hano hame hanasa. 'Waini hano dunu huluane odagiaba, ea debea gaguia gadole, musa: dialu ea hedai da baligisa, ' e sia:sa."

gisawane, Godema nonodona, ea diasuga asi. 26 Amo hou dunu huluane fotogadigili ba:i. Ilia bedaiwane Godema nodone, amane sia:i, "Dafawane! Wali eso musa: hame ba:i liligi da degaboo ba:i dagoi." 27 Amalalu, Yesu da gadili asili, su lidisu dunu ea dio amo Lifai, su lidisu sesei ganodini esalebe ba:i. Yesu da ema amane sia:i, "Nama fa:no bobogema!" 28 Lifai da wa:legadole, ea liligi huluane fisili, Yesuma fa:no bobogei. 29 Amalalu, Lifai da Yesu aowamusas, ea diasuga lololo nasu bagade hamoi. Eno su lidisu dunu amola eno dunu bagohame da amo lololo Nasu amoga misi dagoi. 30 Be Fa:lisil dunu amola sema olelesu dunu da Yesu Ea ado ba:su dunuma gagabole amane sia:i, "Dilia da abuliba:le su lidisu amola wadela:i hou hamosu dunu ilima gilisili ha:i nanabela??" 31 Yesu da ilia sia:nabi. E amane sia:i, "Hame oloi dagumui dunu da manoma legesu dunuma hame maha, - oloi dunu fawane. 32 Na da idaiwane gasa fi dunu lidimusa: hame misi. Be Na da wadela:i dunu ilia

6 Sa:bade eso afaega, Yesu amola ea ado ba:su dunu, ilia da gagoma bugi ganodini lalu. Gagoma faili, ilia loboga gaguli, fadasini, nanu. 2 Be Fa:lisil dunu da amo hou ba:beba:le, ougili amane sia:i, "Dilia abuliba:le Sa:bade Sema wadela:bela??" 3 Yesu E bu adole i, "Dilia Gode Ea Sia: Dedei hame idibela?: Da:ibidi amola ea baligia aligisu dunu da ha:i nababeba:le, 4 ilia da Gode Ea diasu ganodini golili sa:ili, agi ga:gi amo Godema imunusa: ligisi, amo Da:ibidi da lale nanu, amola ea fidisu dunuma i dagoi. Amo agi da sema bagade galu. Gobele salasus dunu ilia fawane nasu." 5 E da ilima eno amane sia:i, "Dunu Egefe da Sa:bade eso amoma Hina esala." 6 Yesu da Sa:bade eso enoga, sinagogue diasuga sia: olelemusa:, golili sa:i. Dunu ea lobodafa gadoi dialu esalebe ba:i. 7 Fa:lisil dunu amola sema olelesu dunu ilia da Yesuma E da wadela:i hou hamoi dagoi diwaneya udidimu hanaiba:le, Ea hou ba:musa: sosodo aligi. "E da Sa:bade esoga dunu

uhima:bela:" ilia wamowane sosodolalu. 8 Be Yesu hahawaneba:le, gosa:le imunu da defea! Bai Hebene da ilia asigi dawa:su ba:i dagoi. E da lobo gadoi soge ganodini, dilia bidi bagadewane da momagei dialu dunuma amane sia:i, "Guiguda: misini, diasu diala. Ilia aowalali dunu da amo hou balofede dunu dogoa leloma!" Gadoi dialu dunu da wa:legadole, ilima agoane hamosu. 24 Be bagade gagui dunu, dunu midadi lelu. 9 Yesu da Fa:lisi dunuma amane dilia da se bagade nabimu! Dilia bidi huluanedafa lai sia:i, "Na da dilima adole ba:sa. Sa:bade esoga dagoi! 25 Sadi dunu, dilia da se bagade nabimu! Dilia hou ida:iwane hamomu da defeala:? O wadela:i ha:i bagade nabimu! Oufesega:be dunu! Dilia da se hou hamomu da defeala:? Sa:bade esoga dunu ea bagade nabimu! Dilia da da:i dioiba:le dinanumu! 26 esalusu gaga:mu o wadela:mu da defeala:??" 10 Dunu huluanedafa da dilia dio nodone agoane sia:sea, Amalalu, Yesu da dunu huluanaema ba:le gale, E dilia da se bagade nabimu! Bai ilia aowalali fi dunu da da lobo gadoi dialu dunuma amane sia:i, "Dia lobo amo defele, ogogosu balofede dunuma nodosu! 27 moloma!" Amo sia: nababeba:le, e da ea lobo molole, Be dilia nabasu dunuma Na da amane sia:sa, "Dilima bu ida:iwane ba:i. 11 Amalalu, Fa:lisi dunu amola ha lai dunuma asigima! Nowa dunu da dilima higasea, sema olelesu dunu ilia ougi hedale, ilia da Yesuma adi amo dunuma hou ida:iwane dabe agoane ima. 28 hamoma:bela:le gilisili sia: dasu. 12 Amo esoha, Yesu Nowa dunu dilima gagabusu aligima:ne sia:sea, amo da goumiba:le hedale, amo gasi ganodini gebewane dunuma Gode da ili hahawane dogolegele fidima:ne Godema sia:ne gadolalu. 13 Hadigibi galu, E da Ea sia:ma. Nowa dunu dilia hou wadela:sea, amo dunu fa:no bobogesu dunu Ema misa:ne sia:i. Amalalu, fidima:ne Godema sia:ne gadoma. 29 Nowa dunu E da dunu fagoyale amo ilegei. E da ilima 'Asunasi da dia ba: fasea, defea, dia ba: eno la:ididili ea Dunu' dio asuli. 14 Ilia dio da Saimone (Yesu da ea fama:ne, delegili olema! Nowa da dia abula lamusa: dio afadenene, bu Bida dio asuli) amola Saimone sia:sea, defea, amo ema ima. Amola amo baligili, eya A:dalu, Ya:mese, Yone, Filibe, Badolemiu, 15 gilisili dia da:i salasu igili ima. 30 Nowa dunu dima Ma:diu, Domase, Ya:mese eno (A:lafiase ea mano), edegesea, ema ima. Dunu da dia liligi lasea, amo Saimone eno (ema ilia da Selode dio asuli), 16 Yudase liligi bu samogemusa: mae adole ba:ma. 31 Adi hou, (Ya:mese ea mano), amola Yudase Isaga:liode (e dia da eno dunu dima hamomu hanai galea, amo hou fa:no Yesu hohonoi). 17 Yesu amola Ea Asunasi defelewane ilima hamoma! 32 Dilia dogolegei fi ilima Dunu ilia da agoloba:le sa:ili, umiga doaga:i. Ema fawane asigi hou hamosea, dilia da bidi ida:iwane fa:no bobogesu dunu bagohame, eno Yudia dunu, lama:bela:? Hame mabu! Wadela:i hou hamosu dunu Yelusaleme dunu, amola hano bega: dialu molilai amo da ilia na:iyado dunu ilima dabele asigi hou hamosa. Daia amola Saidone, amo dunu huluane da Yesuma 33 Amola dunu da dilima hou ida:iwane hamosa, amo gilisi. 18 Ilia da Ea sia: nabimusa:, amola ilia olo dunuma dilia dabe hou ida:iwane bu dabe iasea, dilia Ea loboga uhinisisima:ne, gilisi. Mogili da ilia dogo bidi ida:iwane lama:bela:? Hame mabu! Wadela:i hou ganodini Fio liligi aligila sa:iba:le, Ema uhinisisima:ne hamosu dunu da amo hou defele hamonana. 34 Be misi. 19 Dunu huluane da Yesu Ea da:i hodo digili dunu da dilima bu dabe ima:ne liligi lasea, dilia bidi ba:musa: dawa:i galu. Bai Ema gasa bagade hou ida:iwane lama:bela:? Hame mabu! Wadela:i hou da ahoabeba:le, dunu huluane da uhinisi dagoi ba:i. hamosu dunu da wadela:i hou hamosu dunu eno 20 Amalalu, Yesu da Ea ado ba:su dunu ba:le, ilima ilima bu dabe amola eno dabe musa lai defelewane amane sia:i, "Hame gagui dunu! Dilia da hahawane lama:ne, liligi iaha! 35 Be dia ha lai dunuma asigima! gala! Gode Ea Hinadafa Hou da dilia!: 21 Dilia waha Hou ida:iwane ilima hamoma! Dabe fa:no di bu ha:i nabi dunu da hahawane gala! Dilia da sadimu! lamusa: mae dawa:le, hahawane liligi udigili ilima ima! Dilia waha dinanebe dunu da hahawane gala! Dilia da Amasea dilia da bidi ida:iwane ba:mu, amola dilia da bagadewane oumu! 22 Dilia da Dunu Egefe Ea hou Gode Gadodafa amo Ea mano agoane esalumu. Bai lalegaguiba:le, dunu eno dilia hou higasea, amola Gode da nodone hame sia:su dunu amola uasu dunu dilia dio lasogole sia:sea, amola dilia da wadela:i ilima defele, asigi hou olelesa. 36 Amaiba:le, dilia Ada dunu ilia da sia:sea, dilia da hahawane bagade Gode Ea asigili gogolema:ne olfosu hou defelewane, ba:mu! 23 Ilia agoane hamosea, dilia mae da:i dione, dilia eno dunuma asigima. 37 Dilia eno dunu ilia

hou amoma udigili mae fofada:ma. Amasea, Gode gaguiba:le, hame mugului. **49** Be nowa dunu da na da dilia hou amoma udigili hame fofada:mu. Dilia sia: ea gega nabasea, be nabawane hame hamosea, da eno dunuma se dabe ima:ne hame fofada:sea, e da eno dunu agoane. Ea diasu e da osobo mae Gode amola da dilima se ima:ne hame fofada:mu. dogole, udigili dasai sia:i da:iya gagui. Amasea, hano Dilia da eno dunu ilia hou gogolema:ne olofosea, heda:le, gafululi, diasu fane, diasu da hedolowane Gode da dilia hou gogolema:ne olofomu. **38** Dilia da mugululi hamedafa ba:i."

Godema amola eno dunuma iasea, Gode da dilima bu imunu. Gode da bagadedafa dilima imunu. Fedege agoane, E da dilia esa ganodini salawane banenesili, nabaiba:le gugudili sa:imu. Dilia da eno dunuma iabe, amo defelewane Gode da dilima bu imunu." **39** Yesu da fedege sia: eno ilima olelei, "Si dofou dunu da eno si dofou dunu ea lobolele, logo olemu da hamedei. Amane hamosea, ela gilisili hano ogai ganodini dafamu. **40** Ado ba:su dunu da ea olelesu dunu ea hou amo hame baligisa. Be ado ba:su dunu huluane, ilia olelei huluane lai dagoiba:le, ilia da olelesu dunu ea dawa:su amo defelewane ba:mu. **41** Di abuliba:le ifa su dia sama ea si ganodini dialebe, amo higale ba:sala:? Be ifa da:fe dia si ganodini dialebe, di abuli hame ba:sala:? **42** Di da ifa da:fe dia si ganodini dialebe hame ba:beba:le, dia sama ema, 'Ifa su dia si ganodini dialebe na lale fasimu!' amane sia:mu da hamedei galebe. Di da dabua fawane moloi dunu! Hidarea, ifa da:fe dia si ganodini dialebe fadegale fasili, bu noga:iwane ba:beba:le, fa:no ifa su dia sama ea siga fadegamu da defea. **43** Ida:iwane ifa da fage wadela:i gala legemu hamedei galebe. Wadela:i ifa da fage ida:iwane legemu gogolesa. **44** Dunu huluane ilia dawa: Ifa ea fage ba:beba:le, amo ifa ea hou dawa:sa. Esalo dulu faimusa: dawa:sea, dunu da aya: gaga:nomei gagaloboa hame doaga:sa. aya: gaga:nomei amoga dunu da waini fage hame faisa. **45** Dunu ida:iwane gala da ea ida:iwane gobolo dogo ganodini diala amoga hou ida:iwane olelesa. Wadela:i dunu da ea wadela:i gobolo dogo ganodini diala, amoga wadela:i hou olelesa. Adi liligi amoga dunu ea dogo da nabai galea, amo da gugudili dasea, amoga e da ea lafidili sia:sa. **46** Dilia da Na sia: hame nababeba:le, dilia abuliba:le Nama 'Hina! Hina!' amo sia:nanabela:? **47** Nowa dunu da Na sia: noga:le nababeba:le, noga:le hamosea, e da dunu afae ea hou agoane. **48** E da diasu gagusu dunu agoane. Amo dunu da guduwanie uli dogole, magufu amoga doaga:le, amo da:iya diasu gagui. Amasea, hano heda:le, gafululi, diasu fai. Be diasu da noga:le

gaguiba:le, hame mugului. **49** Be nowa dunu da na da dilia huluane da amo sia: nabi dagoi. Sia: dagoloba, Yesu da asili, Gabena:iame moilaiga doaga:i. **2** Amo moilai ganodini da Louma dadi gagui ouligisu dunu esalu. Ea hawa: hamosu dunu afae, ema e da bagadewane asigisu, amo da oloi bagadeba:le, bogomuwane dialu. **3** Dadi gagui ouligisu dunu da Yesu misi nababeba:le, Yu asigilai dunu Yesuma asunasi. Yesu da ea dogolegei hawa: hamosu dunu uhinisima:ne misa:ne sia:musa:, e da ili asunasi. **4** Yu asigilai dunu da Yesuma doaga:le, ilia da ha:giwane amane adole ba:i, "Dia da dadi gagui ouligisu dunu fidimu da defea!" **5** E da ninia soge fi ilima bagade asigisa. E da ninia sinagoge diasu gagui dagoi." **6** Amalalu, ilia da Yesu sigi ahoanoba, E da dadi gagui ouligisu dunu ea diasu gadenewane doaga:loba, dadi gagui ouligisu dunu da ea na:iyado dunu Yesuma asunasi. Ilia da dadi gagui ouligisu dunu ea sia:, Yesuma amane olelei, "Hina! Mae dawa:ma! Dia na diasu ganodini golili sa:imu da defea hame galebe. Bai na hou da defele hame gala. **7** Amaiba:le na da Dima hame misi. Be Dia sia:beba:le fawane, na hawa: hamosu dunu da uhimu. **8** Na dawa: Na hina dunu da esala, amola na da eno dadi gagui dunuma hina esala. Dunu afadafa ema na da 'Masa!' sia:beba:le, e da ahoa. Enoma na da 'Misa!' sia:beba:le, e da mahia. Na hawa: hamosu dunuma na da, 'Agoane hamoma!' sia:sea, e da agoane hamosa." **9** Amo sia: nababeba:le, Yesu da fogadigili, sinidigili, dunu bagohame ea baligia aligi ilima amane sia:i, "Na dafawane sia:sa! Na da Isala:ili fi ganodini agoaiwane bagade dafawaneyale dawa:su hou hamedafa ba:i." **10** Amalalu, dadi gagui ea asunasi dunu da sinidigili, ea diasuga bu doaga:le, ea hawa: hamosu dunu uhi dagoi ba:i. **11** Amalalu, Yesu da Na:ine moilaiga asi. Ea ado ba:su dunu amola eno dunu bagohame ea baligia aligili asi. **12** E da moilai logo holei amoga doaga:loba, dunu da bogoi dunu doufa amoga ligisili, dunuga gadili gaguli manebe ba:i. Bogoi da uda didalo ea mano afadafa fawane esalu bogoi. Asigiba:le, dunu bagohame amo didalo e sigi manebe ba:i. **13** Amo

didalo ba:loba, Yesu da bagadewane asigiba:le, ema Gode Sia: da agoane dedei diala, 'Gode da amane amane sia:i, "Mae dima!" 14 Amalalu, bogoi ea doufa sia:i, Na alofesu dunu amo Dia logo fodomusa:, Na amoga doaga:loba, amo doufa E da digili ba:beba:le, da asunasimu.' 28 Na dilima dafawane sia:sa. Yone gagui dunu da ouligi. Yesu E amane sia:i, "Goi ayeligi! Ba:bodaise ea hou da udama lalegei mano ilia hou Na dima sia:sal wa:legadoma!" 15 Amalalu, bogoi da huluane baligi dagoi. Be Gode Ea Hinadafa Hou Fi bu uhini, wa:legadole sia: baoulalu. Yesu da amo dunu ganodini, baligili fonobahadifa dunu da Yone ea ea amema bu i. 16 Dunu huluane da bagade beda:ne, hou baligisa!" 29 Dunu bagohame amola su lidisu Godema nodone sia:i, "Balofede dunu bagadedafa dunu, ilia da Gode Ea moloidafa hamoma:ne sia:i da ninima doaga:i dagoi." Eno ilia sia:i, "Gode da Ea nababeba:le, Yone ea hanoga fane salasu hou musa: fidafa gaga:musa: misi dagoi." 17 Amalalu, Yudia soge lai dagoiba:le, ilia da Yesu Ea sia: hahawane nabi. ganodini amola eno gadene soge huluane ganodini, 30 Be Fa:lisu dunu amola sema olelesu dunu ilia da dunu huluane da Yesu Ea hou nababeba:le gilisili sia: Gode Ea hou hame lalegagui amola Yone Ba:bodaise dasu. 18 Yone Ba:bodaise ea ado ba:su dunu da amo ea hanoga fane salasu hou higabeba:le, hanoga fane hou huluane Yonema olelei. 19 Amalalu, Yone da salasu hame hamoi. 31 Amalalu, Yesu E amane sia:i, ado ba:su dunu aduna Yesuma sia:ma:ne asunasi. "Na da wali esalebe dunu ilia hou olelemusa:, adi E amane sia:i, "Yesuma amane adole ba:ma, 'Yone fedege sia: olelema:belas? Ilia da adi agoanelas? da Mesaia misunu sia:i dagoi. Di da amo dunula:?" 32 Ilia da mano fonobahadi bidiga lama:ne diasu O ninia eno dunu misa:ne ovesaloma:belas?" 20 ganodini esalebe, mano enoma da mano enoma Amo dunu, Yesuma doaga:le, amane sia:i, "Yone wele sia:nanebe agoane ba:sa, agoane, 'Ninia da Ba:bodaise da ani dima amane sia:ma:ne asunasi, uda lasu gilisisu amoga baidama dubiba:le, dilia da amo 'Di da Yone musa: misunu sia:i Dunu amola:?" O hame gosa:i. Ninia didigia:beba:le, dilia da hame di.' ninia eno misa:ne ovesaloma:belas?" 21 Ela mabe 33 Be Yone Ba:bodaise da ha:i mae nawane, waini galu, Yesu da oloi bagade madelai dunu amola dunu mae nawane doaga:i dagoiba:le, ea dogoga Fio liligi ilia dogo ganodini Fio liligi aligila sa:i, amo bagohame da aligila sa:i, dilia sia:sa. 34 Be Dunu Egefe da uhininanebe ba:i. E da si dofoi dunu bagohame ilia si ha:i amola waini nana misiba:le, 'Amo dunu ba:ma! fadegalalu. 22 Yesu da Yone ea adola ahoasu dunu Uasus amola feloasu dunu da goea! Su lidisu amola elama amane adole i, "Yonema buhagili, alia waha ba:i wadela:i hou hamosu dunu ilia na:iyado da goea!" liligi amola nabi liligi amo Yonema olelema. Si dofoi dilia da agoane sia:sa. 35 Be Gode Ea dawa:sudafa dunu da waha nogas:i ba:sa. Emo gasuga:igi dunu da hou da moloidafa. Nowa dunu da amo dawa:sudafa hahawane lala. Aiya madelai dunu da bahoi dagoi. lalegagusia, ilia da Gode Ea hou da moloidafa amo Ge ga:i da waha naba. Bogoi da wa:legadoci dagoi. olelesa." 36 Fa:lisu dunu afae e da ea diasuga ha:i Hame gagui dunu da waha Gode Ea Sia: ida:iwane manusa: Yesu misa:ne sia:si. Amalalu, Yesu da ea naba. 23 Amola nowa dunu da Nama dafawaneyale diasuga doaga:le, ha:i manusa: fi dialu. 37 Moilai dawa:su hame fisisia, e da hahawane gala!" 24 Yone fi wadela:i hou hamosu uda da Yesu E da Fa:lisu ea adola ahoasu dunu ela da bu fisili asili dagoloba, ea diasuga misi nabi dagoi. Amalalu, e da manoma dunu bagohame gilisili esalu ilima Yesu da Yone gabusiga: gala amo igi faigelei ganodini sali, gaguli Ba:bodaise ea hou amane olelei, "Dilia da hafoga:i misini, doaga:i. 38 Amalalu, e da Yesu Ea baligia Ea sogega Yonema ahoanoba, adi ba:la asibela:?" Dilia emo gadenenewane lela, dinanu. E da Yesu Ea emo da gisi foga ugugui, amo ba:la asibela:?" 25 Adi amo ea si hanoga dodoxefalalu, ea dialuma hinabobo ba:la gadili asibela: ? Be dilia dunu abula ida:iwane amoga doga:i. E da Yesu Ea emo nonogone, amola amoga idiniginisi ba:la asibela:?" Abula ida:iwane amoga gabusiga: manoma sogagala:i. 39 Be Fa:lisu idiniginisi bagade gagui dunu ilia da osobo bagade dunu (amo dunu da Yesu ea diasuga ha:i manusa: hina bagade amo ilia diasu ganodini esalebe ba:sa! hiougi) amo hou ba:beba:le, ea dogo ganodini amane 26 Nama adoma! Dilia adi ba:la asibela:?" Balofede dawa:i, "Amo dunu da balofededa fa esala ganiaba, E dunula:?" Dafawane! Dilia balofede ea hou baligisu da amo uda waha Ea da: i digili ba:lalebe, amo ea dunu ba:i dagoi. 27 Bai Yone ea hou olelema:ne, wadela:i hou E da dawa:la:loba!" 40 Be Yesu da ema

bu adole i, "Saimone! Na da dima sia:mu galebe!" Helode ea diasu ouligisu dunu). Eno da Susa:na Saimone da amane sia:i, "Defea! Olelesu! Di sia:ma!" amola eno uda bagohame. Ilia da Yesu amola Ea 41 Amalalu, Yesu E amane sia:i, "Dunu aduna esalu! ado ba:su dunu fuligala:musa: asi. Ilia da ilia muni Afae da eno bagade gagui dunuma 500 gina dabe bu amoga Yesu amola Ea ado ba:su dunu fidi. 4 Dunu imunu galu. Eno da ema50gina fawane bu dabe imunu bagohame, moilai eno amola moilai eno fisili, Yesuma galu. 42 Be ela amo dabe bu imunu hamedeiba:le, doaga:i. Dunu bagohamedafa da Ema gilisibiba:le, E bagade gagui dunu da dabe mae lale, ela hou da fedege sia: ilima olelei agoane, 5 "Eso afaega, gogolema:ne olofoi. Amaiba:le, nowa dunu da amo sagai ouligisu dunu da gagoma bugimus: asi. bagade gagui dunuma baligiliwane asigima:bela?" 43 Hawa: fasilalu, mogili logoga sa:ili, emoga osa:le Saimone da bu adole i, "Amabela:? Dunu amo bagade banenesili, hame dedeboiba:le, sioga na dagoi. 6 gagui dunu da baligili dabe mae lale gogolema:ne Mogili wadela:i igi magufu da:iya amo osoboga sa:ili, olofoi, amo dunu da ema baligiliwane asigimu." hedolo heda:le, be difi sa:imu hamedeiba:le, amola Yesu E amane sia:i, "Hananewane! Di da molowiwane hano hameba:le, hedolowane bioi. 7 Hawa: mogili sia:i!" 44 Amalalu, Yesu da amo udama sinidigili, da aya: gaga:nomei amola gagalobo sogega sa:ili, Saimonema amane sia:i, "Dia da amo uda ea hou heda:le, aya: gaga:nomeiga gigisiba:le, nog:a:le hame ba:bela:? Na da dia diasuga golili sa:ili, di da Na emo heda:i. 8 Be eno da osobo ida:idafa, amoga sa:ili, dodofemusa: hano hame i. Be e da ea si hanoga Na heda:le, hawa: afadafa da fage 100 agoane bu legei." emo dodefelalu, amola ea dialuma hinaboga doga:le Amalalu, Yesu E amane sia:i, "Ge galea, dilia nabima." dagoi. 45 Di da Nama hame nonogoi. Be Na misini, 9 Yesu Ea ado ba:su dunu da Ema amo fedege sia: mae yolelewane e da Na emo nonogonana. 46 Dia bai ilima olelema:ne sia:i. 10 Amalalu, E bu adole i, da Na dialuma da:iya susuligi hame sogadigi. Be e "Gode Ea Hinadafa Hou amo wamolegei dawa:su, da Na emoga gabusiga: manoma sogagalas:u. 47 Gode da dilima olelesi. Be eno dunu da fedege sia: Amaiba:le, Na dima sia:sa, 'Gode da ea wadela:i hou fawane naba. Amaiba:le, 'ilia hogolalu hame ba:sa. bagohame dialu, amo gogolema:ne olofoi dagoi. Amo Ilia da gega naba be hame dawa:"" 11 Amo fedege sia: dawa:beb:a:le, ea asigi hou da bagade baligiliwane ea bai da agoane diala. Hawa: da Gode Ea Sia: 12 diala. Be nowa da wadela:i hou fonobahadi fawane Hawa: logoga fasi da dunu ilia gega Gode Ea sia: nabi Gode da gogolema:ne olfosea, amo dunu ea asigi dagoi agoane. Be Sa:id:a:ne hedolowane doaga:le, hou da fonobahadi fawane." 48 Amalalu, Yesu da sia: ilia dogo ganodini sali amo bu samogene, ilia da amo udama amane sia:i, "Dia wadela:i hou da dafawaneyale hame dawa:beb:a:le, Gode Ea gaga:su gogolema:ne olofoi dagoi!" 49 Eno dunu Yesu amola hou hame ba:sa. 13 Hawa: magufu osoboga fasi da gilisili ha:i nanebe, da amane sia: dasu, "Amo dunu eno dunu ilia Gode Ea sia: hahawane bagade naba da nowa dunula:? E da wadela:i hou gogolema:ne agoane. Be ilia difi sa:imu gogoleiba:le, fonobahadi olfosu hamobeba:le, e da nowala:? 50 Amalalu, aligili, ilima dafama:ne ado ba:su hou doaga:sea, Yesu da udama amane sia:i, "Di da dafawaneyale hedolowane mugulusa. 14 Mogili da aya: gaga:nomei dawa:beb:a:le, Gode Ea Gaga:su lai dagoi. Olofole amola gagalobo sogega fasi da dunu eno ilia naba masa!"

8 Fa: no hobea, Yesu asili, moilai eno fisili eno doaga:le, agoane asili, Gode Ea Hinadafa Hou Sia: ida:iwane gala olelei. Ea ado ba:su dunu fagoyale gala Ea baligia aligili asi. 2 Uda amola da Ea baligia aligili asi. Amo uda musa: mogili ilia otoi Yesu E uhinisi. Mogili Fio liliigi ilia dogo ganodini esalebeb:a:le, Yesu da fadegale fasi galu. Amo uda ilia dio da Meli (ea dio eno da Ma:gadala) amo ea dogoga Fio liliigi fesuale esalu, amo Yesu da fadegale fasi galu. 3 Eno da Youa:na. Egoa dio da Giusa (e da diasuga golili mabe dunu huluane ba:ma:ne, gamali

bugisu amo da:iya, hadigi olema:ne ligisisa. 17 Gode nimiwane ludubiba:le, e da dunu hame esalebe da wamolegei liligi huluane, dunu huluane ba:ma:ne sogega hobea:le ahoasu.) 30 Amalalu, Yesu E amane olemu. Amola dedeboi liligi huluane E da hadigiga adole ba:i, "Dia dio da nowala?" E bu adole i, "Na dio gaguli misunu. 18 Amaiba:le dawa:iwane nabima. da Wa:i Bagade!" - bai da wadela:i a:silibu bagohame Gagui dunuma, Gode da eno imunu. Be hame gagui da ea dogo ganodini aligila sa:iba:le. 31 Yesu da ili dunu adi liligi e da gagui hi dawa:sa, amo Gode da "Abisi" (wadela:i a:silibu se iasu diasu) amoga mae bu samogemu." 19 Yesu Ea ame amola eyalali da asunasima:ne, Fio liligi huluane da Yesuma ha:giwane Yesuma doaga:musa: dawa:i. Be dunu bagohame adole ba:i. (Abyssos g12) 32 Goumi la:ididili amoga gebo Yesu Ea guba:le aligibiba:le, hamedei galu. 20 Dunu bagohame ha:i nanebe ba:i. Amalalu, wadela:i a:silibu afae da Yesuma amane sia:i, "Dia ame amola dia ilia ha:giwane amane sia:i, "Amo gebo ilia dogo eyalali dima sia:musa: gadili lelefula." 21 Be Yesu ganodini aligila sa:ima:ne, Dia nini asunasima." Yesu da bu adole i, "Nowa da Gode Ea sia: nababeba:le, E da amane hamoma:ne sia:i. 33 Amalalu, wadela:i nogae:le hamosa, amo ilia da Na ame amola Naeya a:silibu huluane da dunu ea dogoga fadegale fasili, esala!" 22 Eso enoga, Yesu amola Ea ado ba:su gebo ilia dogo ganodini aligila sa:i. Amalalu, gebo dunu da dusagai da:iya aligila hedai. Yesu da ilima huluane da doulasili, hehenane, gafuluba:le sa:ili, amane sia:i, "Hadiga! Ninia waiyabo na:iyado bega: hanoga soagala:le, mocosone gela sa:i. 34 Gebo masunu." Amalalu, asili, 23 Yesu da dusagai ganodini ouligisu dunu da amo hou ba:beba:le, hobea:le asili, golai. Amalalu, fo gasa bagade misini, hano gafululi, ilia moilai fi amola gadenene fi ilima amo hou olelei. dusagai gigiwigili, hano da a:ina dadafubiba:le, gela 35 Amalalu, dunu huluane da amo hou ba:musa:, sa:imu gadenei ba:i. 24 Amalalu, ado ba:su dunu da Yesuma doaga:i. Doaga:le, musa: doulasi dunu amo Yesuma doaga:le, Ea golai didilisili, Ema amane wele ea dogoga wadela:i a:silibu da fadegale fasi dagoi, sia:i, "Hinal Hinal! Ninia da bogogia:mu galebel!" Yesu e da waha abula ga:le, asigi dawa:su bu ida:iwane da nedigili, fo amola hano gafului amoma gagabole hamoi, Yesu Ea emo gadenenewane esalebe ba:i. sia:nanu, fo da yolele, hano da bu ida:iwane ba:i. Ilia da bagadewane beda:i. 36 Dunu da amo hou 25 Yesu da ilima amane sia:i, "Dilia dafawaneyale ba:i, ilia da dunu ea dogo ganodini Fio liligi aligila dawa:su hou da habila?" Ilia da bagadewane beda:i sia:i, amo ea ubibi hou, ilima olelei dagoi. 37 Amalalu, galu. Fofogadigili, ilia gilisili sia: dasu, "Fo amola hano amo soge fi dunu bagadewane beda:iba:le, Yesu da gafului da Ea sia nababeba:le, goe dunu da nowa eno sogega masa:ne sia:i. Amaiba:le, Yesu da eno dunula?" 26 Amalalu, asili, ilia da hano na:iyado sogega masusa:, dusagaiga bu fila hedai. 38 Musa bega: doaga:i. Amo soge dio amo Gilasa. Hano doulasi dunu da Yesuma "Na da ani masa:bela?" na:iyado bega: da Ga:lili soge. 27 Yesu da dusagai ha:giwane adole ba:i. Be Yesu da ema mae misa:ne fisili, osoboga aligila sa:ili, doulahoasu dunu ea dogo sia:i. 39 Yesu da ema amane sia:i, "Dia moilaiga ganodini Fio liligi aligila sa:i, e da Yesuma doaga:i. buhagili, Gode Ea hou ida:iwane dima hamoi, amo Eso bagohamewane, e da da:i nabadowane esalu. dia na:iyado dunuma olelema." Amalalu, asili, amo E diasu ganodini mae golale, bogoi alifaha golasu. dunu da ea moilai ganodini lalu, Yesu Ea ema fidu hou 28 E da Yesu ba:beba:le, "a:i" ea gusa:ne, Yesu Ea olelelalu. 40 Yesu da hano bega: doaga:loba, dunu midadi osoboga gala:lasa:ili, amane wele sia:i, "Yesu! bagohame E doaga:ma:ne ouesalebe ba:i. Ilia da E Gode Gadodafa Ea Mano! Di da abuliba:le nama hahawane gousa:i. 41 Sinagoge ouligisu hina dunu ea doaga:bela? Nama se mae ima!" 29 Yesu da nigima: dio amo Ya:ilase, Yesuma misini, doaga:le, osoboga wadela:i a:silibu, doulasi ea dogo ganodini sali, diasa:ili, Yesu da ea diasuga misa:ne ha:giwane ilima fadegale fasima:ne sia:i dagoi. (Amo wadela:i sia:i. 42 Ildiwi afadafa fawane, e da ode fagoyale a:silibu eso bagohame da dunu ea dogo ganodini lalegei, amo da bogomuba:le, ea diasuga misa:ne ludulalu. Amaiba:le, ilia da amo dunu se iasu diasu sia:i. Yesu da asili, dunu bagohame la:ididili amola ganodini sali. Ea amo amola lobo ilia efega la:gili, be eno la:ididili ilia da Yesu Ea da:i guba:le aligili asi. e gasa bagadeba:le, ludubiba:le, efe fili, hedofale fasi. 43 Uda afae da sigi asi. Amo uda da ode fagoyale Amalalu, wadela:i a:silibu da dunu ea dogo ganodini gala, ea maga:me udigili asili, manoma legesu amoga

uhimu da hamedei galu. E da uhima:ne, manoma aowamus: dawa:sea, amo dunu ea diasu ganodini legesu dunuma ea muni huluane i dagoi, be hamedei. golale, eno moilaiga masunuba:le fawane yolema. 5
44 E da Yesuma guba:le aligisu ganodini ahoanu, Bemoilai dunu dilima higale ba:sea, bu asili, ilima Ea abula fe fawane digili ba:bela:le, ea maga:me sisasu olelema:ne, osobo gulu dilia emo gatega diala logo hedolodafa hedofai dagoi ba:i. 45 Amalalu, Yesu amo doga:ma" 6 Amalalu, Ea fa:no bobogesu dunu da E amane sia:i, "Nowa da Na digili ba:bela:?" Dunu asili, moilai huluane ganodini Gode Ea Sia: Ida:iwane huluane da amane sia:i, "Na hame!" Bida e amane olelelalu, amola oloi dunu huluane uhinisilalu. 7 Ga:lili sia:i, "Hina! Dunu osia:i da dia da:i guba:le aligi diala." soge ouligisu dunu ea dio amo Helode da Yesu Ea 46 Be Yesu da bu adole i, "Hame mabu! Dunu afae da hou nababeba:le, bagadewane ededenai. Bai dunu Na digili ba:i dagoi. Na da:i amoga gasa bagade da mogili ilia da Yesu da Yone Ba:bodaise bogole bu gadili asi dagoi, Na dawa:!" 47 Amalalu, uda da ea wa:legadoi ilia sia:bela:le, e fofogadigi. 8 Be eno hou da wamolegemu hamedei ba:loba, yaquguiwane dunu, "E da Elaidia bu osobo bagadega misi, "ilia sia:i. misini, osoboga diasas:ili, dunu huluane ba:ma:ne, Eno ilia amane sia:i, "E da ninia aowalalia balofede ea digili ba:i hou ea bai, amola e uhi hou olelei. dunu bu wa:legadole osobo bagadega misi." 9 Helode 48 Yesu da ema amane sia:i, "Na diwi! Di da dia da amane sia:i, "Na sia:bela:le, Yone ea dialuma dogo ganodini dafawaneyale dawa:bela:le uhi dagoi. damuni fasi dagoi ba:i. Be amo dunu ea hou na da Hahawane masa!" 49 E sia:nanoba, Ya:ilase ea diasu waha hisu hisu naba, amo da nowala:?" Amalalu, fi dunu da ilima doaga:le, Ya:ilasema amane sia:i, e da Yesu ba:musa:, logo gebewane hogolalu. 10 "Didiwi da bogoi dagoi. Hamedeiba:le, Olelesu dunu 'Asunasi Dunu' da Yesuma bu misini, ilia hamoi hou mae misa:ne sia:ma!" 50 Be amo sia: nababeba:le, Yesuma adole i. Amalalu, Yesu da Ea Asunasi Dunu Yesu da Ya:ilasema amane sia:i, "Mae beda:ma! huluane, Bedesa:id a moilaiga helefimusa: oule asi. 11 Di da dafawaneyale dawa:bela:le fawane, didiwi Be ilia asi nababeba:le, dunu bagohame da Ema fa:no ubibi ba:mu!" 51 Diasuga doaga:loba, Yesu da dunu boboge, Ema doaga:i. Amalalu, Yesu da amo dunu huluane diasu ganodini mae misa:ne sia:i. Be Bida, huluane hahawane yosia:i. E da Gode Ea Hinadafa Yone, Ya:mese, amola uda mano ea eda amola eme, Hou ilima olelei, amola oloi dunu uhinisi. 12 Eso amo fawane ganodini golili misa:ne sia:i. 52 Dunu bega:be galu, Yesu Ea ado ba:su dunu fagoyale gala huluane gilisi da didigia:lebe ba:i. Be Yesu E amane da Ema misini, amane sia:i, "Go soge da dunu hame sia:i, "Mae dima! A:fini da hame bogoi. E da udigili esalebe soge. Dunu huluane ilia golasu hogoma:ne, golai diala!" 53 Be ilia da Ema oufesega:su. Bai amo amola ha:i manu bidi lama:ne, Di asunasima." 13 mano da bogoidafa ilia dawa:i galu. 54 Be Yesu da Be Yesu E amane sia:i, "Dilisu ha:i manu ilima ima." amo a:fini lobolele, ema amane sia:i, "Na mano! Di Ilia da bu adole i, "Ninidu agi ga:gi biyale amola wa:legadoma!" 55 Amalalu, uda mano ea a:silibu da menabo aduna fawane gala. Amabela:? Amo dunu bu hihima didilisili, e hedolodafa uhini wa:legadoi. huluane defelewane moma:ne, ninia asili ha:i manu Yesu da ema ha:i manu ima:ne sia:i. 56 Uda mano bidi lama:bela?" 14 Amo sogebe da dunu 5000 ea eda amola eme ela da baligiliwane fofogadigi. agoane esalu. Yesu da Ea fa:no bobogesu dunuma Be Yesu da elama amo hou dunu eno ilima mae olelema:ne sia:i.

9 Yesu da Ea ado ba:su dunu fagoyale gala, Ema misa:ne sia:i. Ilia da Fio a:silibu eno dunu ilia dogo ganodini aligila sia:i, amo fadegale fasima:ne, amola oloi dunu uhima:ne, Yesu da ilima gasa i. 2 Yesu da ili Gode Ea Hinadafa Hou olelema:ne amola oloi dunu uhima:ne, asunasi. 3 E da ilima amane sia:i, "Liligi bagade mae aguni masa. Galiamo, muni salasu, ha:i manu, muni amola da:i salasu eno mae aguni masa. 4 Moilaiga doaga:sea, moilai hina da dilima

E ilima amane adole ba:i, "Na da nowayale, dunu ilia hiougimu." Be ea asigi dawa:su da fisiba:le, udigili da sia: dalula:?" 19 Ilia da Ema bu adole i, "Mogili Di sia:i. 34 Sia:nanoba, mu mobi misini, ilia huluane uligi da Yone Ba:bodaise ilia da sia:daha. Oda ilia Di da dagoi. Mu mobi amoga uligiba:le, ilia bagadewane Elaidia sia:daha. Mogili ilia Di da aowalalia balofede beda:i galu. 35 Amalalu, mu mobi amodili amane dunu bu wa:legadole misi sia: daha." 20 Amalalu, sia:be nabi, "Amo da Na ilegei Manodafa. Ea sia: Yesu E bu adole ba:i "Be dilia! Na da nowayale, nabima!" 36 Amo sia: nabalu, ilia da Yesu fawane ba:i dilia da sia: dalula:?" Bida da bu adole i, "Di da Amalalu, ilia ouiya:le, amo esoga ilia hou ba:i, eno Gode Ea ilegei Mesaia!" 21 Amo sia: nababeba:le, dunuma hame olelei. 37 Golale hahabe, Yesu amola Yesu da amo sia: eno dunuma mae olelema:ne sia:i. Ea ado ba:su dunu udiana da gouniba:le sia:ili, dunu 22 E da Ea ado ba:su dunuma amane olelei, "Na, bagohame Yesuma doaga:musa: ouesalebe ba:i. 38 Dunu Egefe, da se bagade nabimu. Asigilai dunu, Amo dunu gilisisu ganodini, dunu afae da amane gobele salasu hina dunu amola sema olelesu dunu, wele sia:i, "Olelesu! Di fidima! Nagofe Di ba:ma! Na da Na higabeba:le, medole legemu. Be bogole, eso da mano eno hame, amo fawane! 39 Wadela:i Fio osodaga, Gode da Na bu uhini wa:legadolesimu." a:silibu da ema ludubiba:le, na mano da aaiyalala 23 Amalalu, E da ilima amane sia:i, "Nowa dunu e amola yagugusa amola ea defo hano da sasasia. da Nama fa:no bobogemusa: dawa:sea, e da ea Amo Fio liligi da mae yolelewane ludubiba:le, e se esalusu fisili, eso huluane ea bulufalegei gaguia bagade naba. Wadela:mu agoai ba:sa. 40 Na da gadole, gisawane, Nama fa:no bobogema:mu. 24 Bai Dia fa:no bobogesu dunuma amo Fio liligi fadegale nowa dunu ea esalusu gagumu hanai galea, e da fasima:ne sia:i. Be ilia sia:ne ba:loba hamedei galu." ea esalusu fisimu. Be nowa dunu Nama asigiba:le, 41 Yesu E amane sia:i, "Waha esalebe fi huluane ea esalusu fisiagasea, e da ea esalusu gaga:mu. 25 da dafawaneyale dawa:su amola hou ida:iwane Osobo bagade dunu da osobo bagade liligi huluane hamedafa dawa: Na da eso habodayane dili amola lama:ne, ea a:silibu eso huluane mae bogole Fifi gilisili esaloma:bela:? Amo mano Nama oule misa!" Ahoanusu fisimu da defeala:? Hame mabu! 26 Nowa 42 Goi da Yesuma manoba, Fio a:silibu da goi ea da:i dunu da Na sia: nababeba:le, Na amola Na olelei e da gadelale osoboga gisalugala:i. Be Yesu da nigima: higasea, Na, Dunu Egefe, amola a:igele dunu ninia da a:silibu amoma gagabole sia:i. Amalalu, E da goi Gode Ea Hadigidafa laiwane bu masea, Na da amo uhinisini, edama bu i. 43 Amalalu, dunu huluane da Nama higabe dunu higamu. 27 Na da hananewane Gode Ea gasa bagade hou ba:beba:le, bagadewane sia:sa. Mogili waha guiguda: lelebe dunu, ilia mae fotogadigi. Dunu huluane da Yesu Ea hawa: hamosu bogole, Gode ea Hinadafa Hou doaga:i dagoi ba:mu." amoba:le fotogadigili dawa:laloba, Yesu da Ea ado 28 Hi afadafa aligili, Yesu da Bida, Ya:mese amola ba:su dunu ilima amane sia:i, 44 "Dilia noga:le nabima! Yone, ili oule asili, sia:ne gadomusa: gouniba:le Dunu Egefe da hobea osobo bagade dunu ilia loboga hedai:i. 29 Yesu da sia:ne gadolaloba, Ea odagi da gagulaligibi ba:mu." 45 Be amo sia: ea bai ilia da afadenene, Ea abula hadigi bagade ahea:iai agoane hame dawa:i galu. Bai amo da muguniaiba:le, ilia hamobe ba:i. 30 Amalalu, dunu aduna amo Mousese Yesuma adole ba:mu beda:i galu. 46 Amalalu, Yesu amola Elaidia, 31 ela amola hadigiwane ba:su, ela Ea ado ba:su dunu da amane sia:ga gegei. "Ninia amola Yesu da Gode Ea ilegei hawa: hamomusa: gilisisu ganodini, nowa ea hou da baligili bagadela:?" Yelusaleme moilai bai bagadega bogomu, amo hou 47 Be ilia asigi dawa:su dawa:beba:le, Yesu da mano gilisili sia: dalebe ba:i. 32 Bida amola eno dunu da fonobahadi lobolele, E guga aligima:ne, oule misi. helebeba:le, golai dialu, be nedigili, Yesu hadigi hamoi 48 E da Ea fa:no bobogesu dunu ilima amane sia:i, amola eno dunu aduna Yesuma dafulili lelebe ba:i "Nowa da Nama asigiba:le amo mano hahawane dagoi. 33 Amalalu, Mousese amola Elaidia amo Yesu yosia:sea, e da Na amola yosia:sa. Nowa da Nama fisili ahoananoba, Bida da Yesuma amane sia:i, "Hina! hahawane yosia:sea, e da Na asunasisu Gode amola Ninia guiguda: esalebeba:le, hahawane bagade. yosia:sa. Be dilia gilisisu amo ganodini, nowa da ea Ninia guiguda: diasu udiana, afae da Di, eno da hou da baligili fonobosea, amo ea hou da baligili Mousese amola eno da Elaidia, dili golama:ne ninia bagadedafa." 49 Yone da Yesuma amane sia:i, "Hina!

Ninia da dunu afae Dia Dioba:le, wadela:i a:silibu da dili asunasisa. 4 Muni salasu, esa, amola emo fadegalesilalebe ba:i. Be e da ninia gilisisu ganodini salasu, mae gagaguli masa. Dilia da dunu logoga hame ahoanebeba:le, ema yolema:ne sia:i." 50 Be ba:sea, gousa:musa: mae aligima. 5 Diasua golili Yesu da Yone amola eno ado ba:su dunu ilima amane sa:imusa: doaga:sea, hidadea, 'Guiguda: olofoiwane adole i, "Ea logo mae hedofama! Nowa dunu da esaloma, ' dilia sia:ma. 6 Olofosu dunu da amo dilima ha lai hame galea, e da dilimagai gala." 51 Yesu moilai ganodini esalea, ema dia olofosu olelema. Be da Hebene sogega hed:a:mu eso gadeneneba:le, olofosu hame galea, dia olofosu hou bu samogema. E da Ea asigi dawa:su ga:nasiwane Yelusaleme 7 Amo diasu ganodini esaloma. Hawa: hamosu dunu moilai bai bagadega masusa: dawa:i galu. 52 Ili da ea bidi defelewane lamu. Amaiba:le, dilia amo bisili masa:ne, Yesu da adola ahoasu dunu asunasi. diasu dunu ilia aowasu hahawane lama. Moilai enoga Ilia da Samelia moilai, Yesu Ea golasu hogomusa: masusa:, mae mugululi masa. 8 Moilai dunu ilia da dili doaga:i. 53 Be moilai dunu da Yesu E Yelusaleme hahawane ba:sea, ha:i manu diligili iabe, amo moma. moilai bai bagadega masunu dawa:beba:le, Yesu 9 Oloi dunu uhini, amo moilai dunuma amane sia:ma, hame aowamusa: sia:i. 54 Amo hou ba:beba:le, Ea 'Gode Ea Hinadafa Hou da dilima gadenenewane ado ba:su dunu aduna amo Ya:mese amola Yone, doaga:i dagoi!' 10 Be moilai amoga dunu da dilia ela Yesuma amane sia:i, "Hina! Amo dunu laluga sia: higasea, defea, logoga bu asili, amane sia:ma, nema:ne, lalu da muagadonini sia:ima:ne, ania sia:mu 11 'Dilia moilai osobo gulu ninia ema gafega diala da defeala:'?" 55 Be Yesu da delegili, elama gagabole ninia doga:sa. Be dawa: ma! Gode Ea Hinadafa sia:i. 56 Amalalu, ilia eno moilaiga asili, doaga:i. 57 Ilia Hou da dilima gadenenewane doaga:i dagoi.' 12 da logoga ahoanova, dunu afae da Yesuma misini, Na dilima dafawane sia:sa. Gode Ea Fofada:su Eso amane sia:i, "Di da adi sogega ahoasea, na da mae da doaga:sea, goe moilai dunu ilia se dabe iasu da yolele Dia baligia aligimu." 58 Yesu da bu adole i, Sodame amola Gomola moilai fi amo ilia musa: se "Fogisi da uli dogoiga diaha, sio da hina: douwa da:iya dabe iasu, bagadewane baligimu." 13 "Goula:isini fi diaha. Be Dunu Egefe golama:ne da diasu hame." dunu! Dilia da se baligliwane nabimu! Bedesa:id a 59 Yesu da eno dunuma amane sia:i, "Nama fa:no dunu fi amola! Dilia da se bagade nabimu! Daia amola bobogema!" Be amo dunu da bu adole i, "Hina! Na da Saidone amo dunu fi da Na gasa bagade musa: hidadea buhagili, na ada bogosea, na da ea da:i hodo hame ba:i hou ba:loba, ilia da:i dioi amola Godema uli dogomu da defeala:'?" 60 Be Yesu da bu adole i, sinidigimu olelema:ne, eboboi abula idiniginisila:loba "Bogoi dunu ilia da bogoi dunu uli dogone salimu da amola ilia dialuma da:iya nasubu ligisila:loba. 14 defea. Be di da Gode Ea Hinadafa Hou olelemusa: Gode Ea Fofada:su Eso doaga:sea, dilia se dabe masa." 61 Dunu eno da Yesuma amane sia:i, "Hina! iasu da Daia amola Saidone amo dunu fi ilia se Na da Dima fa:no bobogemu. Be hidadea na da na dabe iasu, bagadewane baligimu. 15 Gabena:iame fi dunu ilima asigibio sia:mu." 62 Be Yesu da ema fi! Dilia Hebene diasuga hed:a:musa: dawa:bela? bu adole i, "Nowa da ha:i manu bugimusa:, osobo Dilia da Helo sogega gudu sa:imu." (Hadēs g86) 16 gidinasu amoga gidinana, beba:sea, e da Gode Ea Yesu da Ea ado ba:su dunuma amane sia:i, "Nowa Hinadafa Hou amo ganodini hawa: hamomu hamedei dunu da dilia sia: nabasea, e da Na sia: amola ba:mu."

10 Amalalu, Yesu da dunu⁷² agoane ilegei.

E da hobea moilai enoga enoga masunu dawa:beba:le, amo moilaiga ilegei dunu 72 da bisili olelela masa:ne, E da ili asunasi. 2 E da ilima amane sia:i, "Ha:i manu bagohame da yoi gala. Be faimu dunu da bagahamedafa. Amaiba:le, ha:i manu Hina dunu da faimu dunu asunasima:ne, Ema sia:ne gadoma. 3 Dilia masa. Be dawa:ma! Dilia da sibi mano agoane, gasonasu wa:me ili adoba amogai Na

dilima i. Dilia da se hame nabimu. 20 Be wadela:i bagadewane asigi galu. 34 E da sidi dialebe ema a:silibu da dilia sia: nababeba:le, mae nodoma! Be hedolowane doaga:le, ea fofa:gi amo abulaga la:gili, dilia dio da Hebene ganodini dedei dialebeba:le ea aiya huluane olife susuligi amola waini amoga fawane nodoma!" 21 Amo esoga, Yesu da Gode legei. Amalalu, ea dougi da:iya ligisili, ga sofe misi ea A:silibu Hadigidafa Ea hahawane hou amoga dunu golasuga oule asili, amogawi noga:le ouligi. nabaiba:le, amane sia:i, "Ada Gode! Osobo bagade 35 Golale, hahabe, e da diasu ouligisu dunumaK2i. amola Hebene Hina Godedafa! Bagade dawa:su dunu E amane sia:i, 'Amo dunu noga:le ouligima. Amola hodosa:besa:le, amo liligi Di da wamolegeiba:le amola muni na waha i ebelesea, na bu masea eno imunu." mano dudubuma oleleiba:le, Na da Dima nodone 36 Yesu da eno amane sia:i, "Amo dunu udiana sia:sa. Dia da hanaiba:le hahawane agoane hamoi. galebe. Nowa dunu da wamolasuga fai dunu ema 22 Na Ada da hou huluane Na lobo da:iya ligisi. Dunu na:iyadodafa agoane hamobela:? Di adi dawa:bela?" huluane da Gode Ea Manodafa hame dawa: Ada Hi 37 Sema olelesu dunu da bu adole i, "Dunu da ema fawane da dawa: Na, Gode Ea Mano, Na fawane asigi hou hamoi, e da na:iyadodafa hou hamoi." da Adadafa dawa: Na da hanaiba:le, eno dunuma Amalalu, Yesu E amane sia:i, "Amaiba:le, di ahoasea, olelesea, amo dunu amola da Ada Ea hou dawa:mu!" amo ea hou defele hamoma!" 38 Yesu amola Ea ado 23 Amalalu, E da sinidigli, Ea ado ba:su dunuma ba:su dunu ilia da logoga asili, moilaiga doaga:i. Uda amane sia:i, "Amo hou ba:beba:le, dilia da hahawane ea dio amo Mada ea diasua, Yesu aowai. 39 Mada eya gala. 24 Na da dafawane dilima sia:sa! Balofede dunu dio da Meli. E da Yesu Ea emo gadenenewane esalu, bagohame amola osobo bagade hina bagade dunu, Ea olelebe nabalu. 40 Be Mada da bagadewane ilia da dilia waha ba:i liligi ba:mu hanai galu, be hame hawa: hamobeba:le, se nabi. E da Yesuma misini, ba:i. Amola dilia waha nabi liligi ilia da nabimu hanai amane sia:i, "Hina! Naeya da nama hame fidibiba:le, galu, be hame nabi." 25 Eso afaega, sema olelesu Di da hame asigibela?: Dia e na fidima:ne adomala!" dunu da Yesu dafama:ne, wa:legadole, Ema amane 41 Be Yesu E da bu adole i, "Mada! Mada! Di da liligi sia:i, "Olelesu! Na da Fifi Ahoanusu lama:ne, adi bagohame dawa:beba:le, da:i dioiwane dawa:lala! 42 hamoma:bela?" (aiōnios g166) 26 Yesu E bu adole i, Be hou afadafa fawane di da gogolei galu. Amo hou "Gode Sia: Dedei Buga ganodini adi sema dedebela?: ida:iwane, Meli da lai dagoi. Eno dunu da amo hou Di adi idibela??" 27 Sema olelesu dunu da bu adole i ema hame samogemu."

"Dia dogoga, dia a:silibuga, dia gasaga, amola dia asigi dawa:suga, Godema asigima. Eno da dia da:i hodo amoma asigi hou defelewane, dia na:iyadoma asigima." 28 Amalalu, Yesu da ema amane sia:i, "Di da noga:lewane adoi. Agoane hamosea, di da esalumu." 29 Be sema olelesu dunu, hi hou da ida:iwane hidale olelema:ne, Yesuma amane adole ba:i, "Be na na:iyado da nowala??" 30 Amaiba:le, Yesu E amane sia:i, "Dunu afadafa da Yelusaleme moilai bai bagade fisili, Yeligou moilaiga doaga:musa: logoga asi. Ahoanoba, wamolasu dunu ilia da logo legele, e doagala:le, fane legele, ea abula amola muni huludafa lale, hobea:le asi. E da da:i nababodafa, udigili logoga sidi dialu. 31 Amalalu, gobele salasu dunu misini, sidi dialebe ba:beba:le, la:idi sisai: 32 Fa:no, Lifai dunu amola misi. E amola sidi hamoi dunu ba:beba:le, udigili logo la:ididili baligisu. 33 Be Samelia dunu da amo logoga ahoanoba, sidi dialoba amoga doaga:i. E da amo dunu ba:beba:le,

11 Eso afaega, Yesu da sogebi afae amoga sia:ne gadolalu. Sia:ne gadoi dagoloba, Ea ado ba:su dunu afadafa da Ema amane sia:i, "Yone Ba:bodaise da ea ado ba:su dunuma sia:ne gadosu hou olelei. Di amolawane, amo hou ninima olelema!" 2 Amalalu, Yesu da ilima amane sia:i, "Dilia da Godema sia:ne gadosea, agoane sia:ma, 'Ada Gode! Dia hadigi Dio amoma dunu ilia nodone dawa:mu da defea. Dia Hinadafa Hou da osobo bagadega doaga:mu da defea. 3 Ninja wali ha:i manu defele, ha:i manu ninima ima. 4 Ninja wadela:i hou hamoi amo Di gogolema:ne olofoma. Bai ninja da dunu huluane amo da ninima wadela:i hou hamosea, amo gogolema:ne olofosa. Amola gasa bagade dafama:ne ado ba:su hou, amoma nini mae oule masai!" 5 Amola, Yesu da Ea fa:no bobogesu dunuma amane sia:i, "Dilia udigili fedege sia: dawa:ma. Ebeda! Dunu afadafa da gasimogoa ea sama ea diasuga doaga:sea, ema amane sia:sa, 'Sama! Na da agi ga:gi udiana dima

edegela misi. 6 Bai na na:iyado eno da sofe misini, ouligisia, ea liligi enoga wadela:mu da hamedei. 22 na diasuga doaga:i. Be na da ha:i manu hame.' Be eno dunu amo ea gasa da musa: adoi dunu 7 Amasea, ea sama diasu ganodini esala da bu ea gasa baligi galea, amo da ema gegene, fane adole iaha amane, 'Na golai mae didilisima! Logo legesea, e da ea gegesu liligi amola liligi huluane da ga:si dagoi. Na amola na mano, ninia golasu gasawane samogene, gaguli asili, amo liligi momogili, ganodini hahawane diana. Na wa:legadole imunu hihi ea fa:no bobogesu dunuma iaha. 23 Nowa dunu da gala.' 8 Amo sia: nababeba:le adi hamoma:bela:? Namagale hame gegesea, e da Nama ha lai dunu Na dima agoane sia:sa. Goe dunu da ea sama ema esala. Nowa da Na fi ilima hame gilisisia, e da Na asigiwane dawa:beba:le, e da hame wa:legadole fi wadela:musa: afagogosa. 24 Wadela:i a:silibu da imunu. Be amo dunu da mae yolele, ema gebewane dunu ea dogoga fadegale fasisia, e da dunu hame adole ba:beba:le, e da wa:legadole imunu. 9 Na da esalebe sogega udigili golasu hogola ahoa. Be hame dilima sia:sa! Gebewane adole boba:lalea, dilia da ba:beba:le, hi asigi dawa:su ganodini e da amane lamu! Hogoi helesea, dilia da ba:mu! Mae yolele dawa:sa, "Na da na diasus fisi amoga buhagimu." 25 logoga lulufigisia, dilia da logo doasibi ba:mu! 10 Amasea, e da buhagili, ea diasu da noge:le doga:le Nowa da gebewane adole boba:lalea da lamu! Nowa dagoi ba:sa. 26 Amasea, e da bu ahoasea, a:silibu da hogoi helesea da ba:mu! Nowa da mae yolele, eno lobofaseleyale gala, ilia hou da ea wadela:i hou logoga lulufigisia, e da logo doasibi ba:mu! 11 Osobo baligisa, amo lidili, misini, ilia da ganodini aligila bagade eda da ea mano ema menabo manusa: sa:imu. Amaiba:le, amo dunu ea fa:no mabe hou adole ba:sea, e da medosu sania ima:bela:? Hame da ea musa: wadela:i hou bagadewane baligimu." mabu! 12 Ea mano da ema ha:i manusa: gagala 27 Amo sia: Yesu E sia:i dagoiba:le, dunu gilisisu oso adole ba:sea, eda da ema gamaloa ima:bela:? ganodini uda afadafa da ha:giwane sia:i, "Uda da ea Hame mabu! 13 Amaiba:le, dilia wadela:i hou hamosu hagomo ganodini, Di e da laiba:le amola ea dodo dunu da dilia mano ilima liligi ida:iwane gala imunu maga:me Dima iabeba:le, amo uda da hahawane dawa:beba:le, dilia Hebene Ada da dilima Gode Ea bagade ba:sa." 28 Be Yesu E bu adole i, "Dafawane! A:silibu Hadigidafa iasu liligi baligiliwane imunusa: Be nowa da Gode Ea sia: nabawane hamosea, dawa:" 14 Yesu da sia: hamedei hamosu Fio liligi dunu amo dunu da baligiliwane hahawane ba:sa." 29 afae ea dogo ganodini aligila sa:i, amo fadegale fasi. Yesu da dunu bagohame E guba:le aliligi, amo ilima Amalalu, amo dunu da bu sia: baoui. Dunu huluane amane sia:i, "Waha fi diala da wadela:i fi. Ilia da da bagadewane fotogadigi. 15 Be mogili da amane gasa bagade dawa:digima:ne olelesu hogosa. Be sia:i, "E da Bilisibale, wadela:i a:silibu hina, amo ea dawa:digima:ne olelesu eno Na da hame olelema. gasaga Fio liligi fadegale fasisa." 16 Eno dunu da Youna ea dawa:digima:ne olelesu fawane olelema. Yesuma ado ba:ma:ne, muagadoganini gasa bagade 30 Youna ea hou da Ninefe dunuma dawa:digima:ne dawa:digima:ne olelesu hamoma:ne Ema sia:i. 17 olelesu hamoi. Amaiwane, Dunu Egefe da waha fi Be Yesu da ilia asigi dawa:su dawa:beba:le, amane diala ilima dawa:digima:ne olelesu agoane ba:mu. sia:i, "Dunu fi da afafasea, amo fi da wadela:lesi 31 Gode Ea Fofada:su Eso doaga:sea, Siba gagoe dagoi ba:mu. Diasu fi amola afafasea da dadamu. 18 (south) uda hina bagade da wa:legadole, dilima Sa:idane fi da mogili afafasea, ea fi da habodane diliwaneya udidimu. Bai e da Soloumane ea bagade leloma:bela:? Na da Bilisibale ea gasaga Fio liligi fadegale esala. 32 Gode Ea Fofada:su Eso doaga:sea, Ninefe fasisia, dilima fa:no bobogesu dunu da nowa ea dunu da wa:legadole, dilima diliwaneya udidimu. gasaga fadegale fasisala:? Amaiba:le, ilia da dili Bai ilia da Youna ea sia: nababeba:le, gogosiane, ogogosu hou olelesa. 20 Be Na da Gode Ea gasa Godema sinidigi. Be Dunu waha esala, Ea hou da amoga Fio liligi fadegasea galea, defea, Gode Ea Youna ea hou baligi dagoi. 33 Dunu da gamali wa:sea, Hinadafa Hou da dilima doaga:i dagoi dawa:ma. 21 e da hame wamolegesa, e da ofodo amoga hame Gasa bagade dunu da gegesu liligi gaguli, ea diasu dedebosa. Be e da gamali amo gamali bugisu da:iya

bugibiba:le, dunu da diasu ganodini golili dasea, ba:sa. Ilia da medole legei dagoi, be dilia da ilia bogoi hadigi ba:sa. 34 Dia si da dia da:i hodo gamali salasu hahamosa. 49 Amaiba:le, Gode da Ea bagade agoane. Dia si da noga:iwane galea, hadigi da dia dawa:su amoga amane sia:i, ‘Na da ba:la:lusu dunu da:i hodo nabamu. Be dia si da wadela:i galea, gasi amola adola ahoasu dunu ilima asunasimu. Mogili da dia da:i hodo nabamu. 35 Amaiba:le dawa:ma! Dia ilia da medole legemu, mogili ilima ilia da se bagade hadigi da gasiwane ba:sa:besa:le, dawa:ma! 36 Dia imunu.’ 50 Amaiba:le, osobo bagade hahamosu da:i hodo da mae gasili hadigi amoga nabai galea, di eso amogainini wali eso, amo esoga balofede dunu da gamali ea hadigi agoane amo ganodini esalumu.” huluanedafa medole legeiba:le, waha fi esala da se 37 Yesu da sia: dagoloba, Fa:lisu dunu afadafa da dabe iasu lamu. Waha fi esala ilisu da balofede dunu Ema ha:i manusa: misa:ne sia:i. Amaiba:le, Yesu huluanedafa medole legei dagoi, amo defelewane da ea diasu ganodini golili sa:ili, ha:i manusa: fi. 38 Gode da ilima fofada:mu. 51 A:ibele da musa: medole Yesu da ha:i manusa:, Ea lobo hame dodoxeiba:le, legei ba:i, amalu dunu bagohame medole lelegele Fa:lisu dunu da bagadewane fofogadigi. 39 Amaiba:le, asili, Segalaia ilia da oloda amola Hadigi Malei Sesei Hina Yesu da ema amane sia:i, “Dilia Fa:lisu dunu da amo dogoa sogebi amogai medole legele, amogainini hano nasu faigelei amola ofodo dabuagado fawane wali eso. Amo wadela:i medole legesu hou huluane dodoxesa. Be ganodini dilia da gegesu amola wadela:i waha fi esala da hamoi dagoi, amo defelewane hou amoga nabai gala. 40 Dilia gagaoui dunu! Adi Gode da ba:mu amola ilima se dabe imunu. 52 Dilia dawa:bela:? Gode da dabuagado da:i hamoiba:le, Sema Olelesu dunu da se bagade nabimu! Dilia da E da ganodini hame hamoi dilia dawa:bela:? 41 Be fedewe agoane dawa:su diasu doasima:ne gi eno dilia hano nasu faigelei amola ofodo amo ganodini dunuma mae iawane gasawane gagusa. Dilia da liligi huluane hame gagui dunuma imunu da defea. amo diasu ganodini mae golili sa:ili, amola eno dunu Amasea, liligi huluane da ledo hamedei dilia da ilia ganodini masu logo hedofasa.” 53 Yesu da amo ba:mu. 42 Dilia Fa:lisu dunu da se bagade nabimu! sogebi fisili ahoanoba, sema olelesu dunu amola Dilia da ha:i manu liligi fonobahadi nabuane agoane Fa:lisu dunu da Yesuma gadele ha:giwane adole fifili, afadafa Godema iaha. Be Gode Ea moloidafa ba:su. 54 Yesu dafama:ne, ilia da sia:ga bagadewane hou amola Gode Ea asigi hou, dilia hame hamosa. fedewe boba:su.

Musa sia:i liligi mae fisili, fa:no sia:i liligi amola gilisili hamomu da defea galu. 43 Dilia Fa:lisu dunu da se bagade nabimu! Dilia da sinagoge diasu ganodini, fisu ida:iwane amoga fimu hanai gala. Bidiga lama:ne diasuga ahoasea, dilia da eno dunu dilima nodone sia:mu hanai gala. 44 Dilia da se bagade nabimu. Dilia da bogoi ilia uli dogoi agoane. Amo liligi dunu ilia hame ba:beba:le, amo da:iya udigili ososa: lala.” 45 Sema olelesu dunu afadafa da Yesuma amane sia:i, “Olelesu! Amo sia: sia:beba:le, Di da ninima amolawane gadesa!” 46 Be Yesu E bu adole i, “Dilia sema olelesu dunu amola da se bagade nabimu! Dunu eno hamoma:ne, dilia da ga:nasidafa liligi ilima olelesa. Be amo dioi liligi gaguia gadomusa:, dilia da ili fidima:ne, lobo sogo afadafa fawane hame gaguia gadosa. 47 Dilia da se bagade nabimu! Dilia da balofede dunu ilia bogoi uli dogoi hahawane hamosa. Be dilia aowalalia da amo balofede dunu medole legei dagoi. 48 Amaiba:le, dilia aowalalia da balofede dunu medole legeiba:le, dilia hahawane

12 Dunu bagohamedafa gilisili guba:le, dunu eno dunu enoma osa:le hedab:mu: agoai galu, Yesu da Ea ado ba:su dunu ilima hidadea sia:i, “Fa:lisu dunu ilia ogogosu hou da yisidi agoane. Liligi huluane da ilia hou amoga wadela:sa:besa:le, dawa:ma:i. 2 Be liligi dedeboi galea da hobea bu ba:mu. Dunu ilia da wamolegi hou huluane hobea dawa:mu. 3 Dilia da gasi ganodini sia:su, hobea dunu ilia da hadigi ganodini bu nabimu. Dilia diasu ganodini sadoga sia:su, dunu ilia hobea diasu da:iyamogoa amoga hedab:le, wele sia:nanumu.” 4 “Na na:iyado dunu! Na dilima dafawane sia:sa! Da:i hodo fane legesu dunu ilima mae beda:ma. Da:i hodo medole legebeba:le, ilia eno wadela:i hou dilima hamomu hame dawa:mu. 5 Be afadafa fawane beda:ma! Dunu afadafa esala. E da dunu ea da:i hodo medole legele, ea a:silibu Helo sogega galadigimu dawa: Dafawane! Amo dunuma beda:ma! (Geenna g1067) 6 Dunu ilia da diogonabo biyale gala amo doea aduna amoga bidi lasa. Be Gode da diogonabo afadafa huluane hame gogolesa.

7 Be, dilia! Dilia dialuma hinabo huluanedafa afae gagusia, be Gode Ea hou hame lalegagusia, da amo afae Gode da idisa. Amaiba:le mae beda:ma! Dilia gagaoui dunu agoane ba:mu." 22 Amalalu, Yesu da lasu defei da diogonabo bagohame ilia lasu defei Ea ado ba:su dunu ilima amane sia:i, "Amaiba:le, Na baligisa." 8 "Na da dilima sia:sa. Nowa dunu da da dilima sia:sa. Dilia ha:i manus:, da:i dioiwane eno dunu nabima:ne, 'Na da Gelesu dunu, ' sia:sea, mae dawa:ma. Dilia abula salimus:, bagadewane amo dunu Na, Dunu Egefe, Na da Gode Ea a:igele mae dawa:ma. 23 Dunu ea esalusu da ha:i nasu dunu nabima:ne, amo dunu da Na fi dunu sia:mu. baligi dagoi, amola da:i hodo da abula baligi dagoi. 9 Be nowa dunu e da eno dunu nabima:ne, 'Na da 24 Muagado sio fi ba:ma. Ha:i manu ilia mae bugili Yesu higasa, ' sia:sea, Na da Gode Ea a:igele dunu da, udigili faisa. Ilia da ha:i manu legesu diasu hame nabima:ne, amo dunu da Na fi dunu hame sia:mu. gagusa. Be Gode da ilima ha:i manu iaha! Be dilia 10 Nowa da Dunu Egefema lasogole sia:sea, Gode esalusu labe defei da ilia labe defei bagadewane da ea hou gogolema:ne olofomu dawa: Be nowa da baligisa. 25 Dilia da:i dioiwane dawa:beba:le, dilia Gode Ea A:silibu Hadigidafa Ema lasogole sia:sea, esalusu eso da eso afaewane sedagima:bela:? Hame e da gogolema:ne olofosu hamedafa ba:mu. 11 Ilia mabu! 26 Amaiba:le, amo hou fonobahadi dilia da dili sinagogue diasu ganodini fofada:sea amola hamomu hame dawa:beba:le, abuliba:le eno liligi ouligisu hina dunuma ilima fofada:musa: hiouginana hamomusa:gini dilia da:i dioiwane dawa:ma:bela:? ahoasea, dilia da sia: bu adole imunu dawa:beba:le, 27 Sogea ilia heda:su hou ba:ma. Hawa: hamosu mae da:i dioma. 12 Bai amo esoga, Gode Ea A:silibu amola amunasu hou ilia hame dawa: Be ilia ba:su Hadigidafa da dilia bu adole iasu dilima olelemu." 13 da Soloumane ea hadigi abula ba:su baligisa. 28 Dunu gilisisu amo ganodini, dunu afae da Yesuma Sogea gisi da wali diala be ayawane gobele nasu amane sia:i, "Olelesu! Na olama sia:ma. E da ania laluga gobesi dagoi ba:mu. Amaiba:le, Gode da ada ea muni amola liligi mogili, la:idi nama ima:ne amo gisi abula ida:iwane amoga idiniginisiba:le, Ea ema sia:ma." 14 Be Yesu E bu adole i, "Na da di dilima imunu hou da amo hou bagadewane baligimu. amola dia ola alima osobo bagade liligi hahamomusa: Dilia dafawaneyale dawa:su hou da fonobahadi! 29 fofada:su dunu hame ilegei." 15 Amalalu, E da dunu Amaiba:le, dilia ha:i manu logo amola dilia hano manu huluane ilima amane sia:i, "Dawa:ma! Uasu hou da logo da:i dioiwane mae dawa:ma! 30 (Bai Gode Ea dilia hou wadela:sa:besa:le dawa:ma! Dunu da liligi hou hame lalegaqi fifi asi gala dunu amo liligima bagadedafa gaguiba:le, amo da ea esalusu bai hame bagadewane dawa:lala.) Dilia Ada Gode da dilia wali gala." 16 Amalalu, Yesu E da fedenge sia: ilima olelei, esaloma:ne liligi lamu huluane dawa: 31 Be dilia Gode "Bagade gagui dunu afadafa ea ifabi da ha:i manu Ea Hinadafa Hou hidadea hogoi helema. Fa:no E da noga:le legesu. 17 Amalalu, e da ea asigi dawa:su musa: sia:i liligi dilima imunu. 32 Sibi fi fonobahadi! ganodini agoane dawa:i, 'Na da adi hamoma:bela:? Dilia mae beda:ma! Gode da Ea Hinadafa Hou, Na liligi legesu diasu da nabaiba:le, na ha:i manu dilima imunusa: bagadewane hanai gala. 33 Dilia salimu da hamedei galebe.' 18 Amalalu, ea asigi liligi huluane bidi lale, muni lai hame gagui dunuma dawa:su ganodini e da bu dawa:i, 'Defea! Na liligi ima. Muni salasu, mae heane dialumu liligi lama. legesu diasu huluane na da mugululi, diasu eno Gobolo liligi ida:iwane Hebene diasu ganodini hame bagadedafa bu gaguli, na liligi amola gagoma huluane ebelemuba:le, amo liligi lama. Agoai liligi, wamolasu amo ganodini salimu. 19 Amasea, na asigi dawa:su dunu da hame wamolamu amola aowaba da hame ganodini na da agoane sia:mu, 'Defea! Di da liligi wadela:lesimu. 34 Bai adi sogebiga dilia dogolegei bagadewane ode bagohamega manus: defelewane liligi da momagei dialea, amogawi dilia asigi dawa:su legei diala. Hawa: mae hamone, ha:i nawane, adini da dialumu. 35 Dilia abula salawane, gamali wa:le nawane, hahawane esaloma, 'amo na da sia:mu, ' 20 momagele ha:esaloma! 36 Hawa: hamosu dunu, ilia Be Gode da ema amane sia:i, 'Gagaoui dunu di! Wali hina da uda lasu lolo Nasu amoga asili, e da bu gasia dia a:silibu Na da lamu. Amasea, dia liligi dina: misunu dawa:beba:le, ouesalumu. Dilia amo dunu fidimusa: gilisi, nowa lama:bela:?" 21 Yesu da sia: ilia hou agoane hamoma. E da bu misini, logoga dagomusa: amane sia:i, "Nowa dunu da liligi bagade lulufigisia, ilia da logo hedolowane doasimu. 37

Ilia hina da bu doaga:sea, e da ea hawa: hamosu ba:bodaise hou lalu agoane hamomu galebe, be amo dunu mae golale, momagele, ouesalebe ba:mu. hou da hame dagoiba:le, Na da se naba. **51** Na da Na dilima sia:sa. Ilia hina da ea abula idiniginisili, osobo bagadega olofosu hou olelemusa: misibayale ilima fili, ha:i manusa: sia:beba:le, hi fawane da dilia dawa:bel?: Hame mabu! Olofosu hame be ha:i manu ilima imunu. **38** E da gasimogoa o fa:no afafasa hou na da olelela misi. **52** Wahawini, sosogo agoane doaga:sea, amola ilia mae golale momagele, fi ganodini, dunu biyale ilia da ha lamu. Nasubu ha:esalebe ba:sea, ilia da hahawane bagade ba:mu. na:iyado udiana ilia da eno nasubu na:iyado aduna **39** Be dawa:ma! Diasu hina da wamolasu ea misunu elama gegemu. Amola aduna da eno udiana ilima eso hidadea dawa:i ganiaba, e da wamolasu ea gegemu. **53** Eda da egefema gegene, egefe da diasuga mae misa:ne ea logo ga:la:loba. **40** Dilia edama bu gegemu. Eme da idiwima gegene, idowi mae golale momagele esaloma! Dilia hame dawa:i da emema bu gegemu. Awa da ea awama gegene, eso amoga Dunu Egefe da doaga:muba:le, mae amola ea awa da ema bu dabe gegemu.” **54** E golale esaloma.” **41** Bida e amane sia:i, “Di da amo da dunu huluane eno sia: olelei agoane, “Dilia fedege sia: niniamusu dawa:ma:ne olelebela?: Ma da guma:goe mu mobi hedab:leba:sea, dilia da dunu huluane dawa:ma:ne olelebela?:” **42** Hina Yesu hedolo, ‘Gibu sa:imu galebe,’ sia:sa. Amasea, gibu E bu adole i, “Moloidafa amola bagade dawa:su da sa:imu. **55** Dilia da gagoe (south) amodili fo hawa: hamosu dunu da nowala?: Diasu hina dunu manebe ba:sea, dilia da ‘Eso bagade da gia:mu!’ da agoaiwane bagade dawa:su amola nabasu dunu sia:sa. Amasea, eso da gia:sa. **56** Dilia ogogosu ema ouligisu hawa: hamosu iaha. Amasea, amo dunu dunu! Osobo dawa:digima:ne olelesu amola mu da ea hina ea sia: nababeba:le, e da eno hawa: dawa:digima:ne olelesu amo ba:beba:le, dilia fa:no hamosu dunu ilima ilia ha:i manu defelewane iaha. misunu liligi bagade dawa: Amaiba:le, abuliba:le **43** Ea hina da bu masea, e da amo hawa: ida:iwane wali eso ea hou dili hame dawa:bel?:” **57** “Dilia da hamonanebe ba:beba:le, hahawane bagade ba:mu. abuliba:le hou ida:iwane amola wadela:i hou amo **44** Na da dilima sia:sa. Ema hahawaneba:le, ea afafamusa: hame dawa:bel?:” **58** Dilima ha lai dunu hina da ema ea liligi amola soge huluane amoma da dilima fofada:musa: dawa:sea, defea, alia logoga ouligisu hou imunu. **45** Be amo hawa: hamosu dunu ahoasea, fofada:su dunuma mae doaga:le, amo liligi da ea asigi dawa:su ganodini ea hina da hedolo hedolowane hahamoma. Agoane hame hamosea, hame misunu dawa:beba:le, e da hawa: hamosu e da fofada:su dunu ema dili gasawane hiougili, dunu amola uda bagadewane favea, amola e da fofada:lalu, dadi gagui dunuma imunu. Amasea, dilia ha:i bagade nasea amola waini hano bagade nasea, da se iasu diasu ganodini sali dagoi ba:mu. **59** Amo feiosa, **46** amo dunu ea hina da ea hame dawa:i eso ganodini di ouesalu, dia dabe huluane ia dagoiba:le amoga hedolowane doaga:mu. Amasea, hina dunu fawane, se iasu diasu logo bu doasibi ba:mu.”
 da amo wadela:i ouligisu dunu amo gejesu gobikeiga hedofale, fofobone salimu. E da hame nabasu dunu ilia se dabe iasu amo defele lamu. **47** Amasea, amo hawa: hamosu dunu da ea hina ea hanai dawa:be amo hame hamosu, e da fegasuga bagadewane fananebe ba:mu. **48** Be eno hawa: hamosu dunu, e da hame dawa:beba:le hame nabasu hou hamosea, e da fegasuga se dabe iasu fonobahadi fawane lamu. Nowa dunu da Godema bagadewane lai galea, Gode da ema bagadewane lamu. Gode da nowa dunu ema baligili bagadewane ia dagoiba:le, E da ema baligliwane lamu. **49** Na da osobo bagadega lalu galagudumusa: misi. Be Na da osobo bagade wahadafa lalu agoane ulagisi ganea:ba. **50** Na da

Be Na da dilima sia:sa. Dilia wadela:i hou hame Yisidi da falaua amo ganodini fodobeba:le, ga:gi da fisiagasea, dilia amola da agoanewane bogomu." 6 bagadewane alesa." 22 Yesu da asili, moilai eno Amalalu, Yesu da ilima fedege sia: olelei, "Eso afaega fonobahadi amola eno bagade amoga doaga:le, dunu afae da ea ifabi ganodini figi ifa bugi dialu. E sia: olelelalu, asili, Yelusaleme moilai bai bagadega da amoga fage legei hogola asi, be hamedafa ba:i. doaga:musa: ahoanu. 23 Dunu afae da Yesuma 7 Amaiba:le, e da ea ifabi ouligisu dunuma amane amane adole ba:i, "Hina! Dunu bagahame fawane da sia:i 'Waiye! Na da ode udiana ganodini figi ifa amo dia gaga:su hou ba:ma:bela:?" 24 Yesu E bu adole fage legebayale hogole ba:loba, hamedei galu. Amo i, "Logo holei fonobahadi amoga golili dasu logo ifa abima! E da udigili bugi dialumu da defea hame hogoi helema. Dunu bagohame da amo ganodini golili galebel!" 8 Be ifabi ouligisu dunu da bu adole i, 'Ode sa:imusa: dawa:sea, hamedei ba:mu. 25 Diasu Hina afadafa eno fawane yolele, amo ifa da lelumu da da wa:legadole, logo ga:simu. Amasea, dilia da gadili defea. Na da osobo dogone gagala:le, bulamagau leluwane logoga lulufigili agoane sia:mu, 'Hina! Ninia iga legemu. 9 Amasea, amo ifa da ode enoga fage misa:ne, logo doasima!' Be E da bu adole imunu, legesea, defea, yolema. Be hame legesea, defea, 'Dilia da habidili misibela?: Na da dili hame dawa:' abima!' 10 Sa:bade eso afaega, Yesu da sinagoge 26 Amasea, dilia da amane sia:mu, 'Di amola ninia diasu ganodini sia: olelelalu. 11 Uda afadafa esalu, gilisili ha:i amola hano nasu. Dia da ninia moilaiga amo ea dogo ganodini Fio liliigi aligila sa:iba:le, e sia: olelei!' 27 Be E da bu eno sia:mu, 'Dilia amola da ode 18 agoane oloi galu. E da:i selefagala:le, dilia misi soge Na da hame dawa: Wadela:i hou bu molomu hamedei ba:i. 12 Yesu da amo uda hamosu dunu huluane! Dilia masai!' 28 A:ibalaha:me, ba:beba:le, Ema misa:ne sia:nanu, bu amane sia:i, Aisage, Ya:igobe amola balofede dunu huluane, ilia "Uda! Dia oloi da uhi dagoi." 13 Yesu da Ea lobo Gode Ea Hinadafa Hou ganodini esalebe, be dilia amo uda ea da:iga ligisili, uda da bu molole, Godema da gadili ha:digi dagoi ba:mu. Amo hou ba:sea, dilia nodone sia:i. 14 Be Yesu da Sa:bade esoga uhisu da bese ini dinanumu. 29 Dunu da gusugoe amola hou hamobeba:le, sinagoge ouligisu dunu da dunu guma:goe amola gagoe (south) amola gagoe, (north) esafulubi ilima amane sia:i, "Hawa: hamosu eso hi amoga misini, ilia Gode Ea Hinadafa Hou lolo Nasu ganodini da gafeyale fawane. Amo esoga uhinisimusa: amoga hahawane fimu. 30 Amasea, mogili waha misa: Be Sa:bade esoga mae misa!" 15 Yesu da ema fa:no agoane mabe dunu da bisili doaga:mu, amola bu adole i, "Dilia ogogosu dunu! Sa:bade esoga dilia eno mogili waha bisili mabe da fa:no doaga:mu." bulamagau o dougi diasu ganodini lefulubi, dilia da 31 Amogala, Fa:lisu dunu Yesuma doaga:le, amane ea la:gi fadegale, hano moma:ne oule ahoa. 16 Be sia:i, "Helode da Di medole legemu hanaiba:le, Di A:ibalaha:me idowi waha esala, e da ode 18 agoane hobea:le eno sogega masunu da defea." 32 Be Yesu Sa:idamema la:gi dagoi. Amaiba:le, ea la:gi Sa:bade da bu adole i, "Amo fogisi olelema, 'Na da wali amola esoga abuliba:le hame fadegale fasima:bela:?' 17 aya, Fio a:silibu fadegala amola oloi uhinisilala. Amo sia: sia:beba:le, Ema ha lai dunu huluane Gasida Na da Na hawa: hamosu dagomu. 33 Be wali bagadewane gogosia:i. Be eno dunu huluane, Ea amola aya amola gasida, Na da hawa: hamomu. Bai hadigi hou hamoi ba:loba, hahawane nodone sia:i. balofede dunu da eno moilaiga bogomu da defea 18 Yesu E amane sia:i, "Gode Ea Hinadafa Hou da hame. E da Yelusaleme moilai bai bagadega fawane habodaila:? Amo hou olelembusa:, Na da adi fedege bogomu da defea. 34 Yelusaleme fi! Yelusaleme fi! sia: olelema:bela:?" 19 Gode Ea Hinadafa Hou da Dilia da balofede dunu medole lelegesa. Dilia da agoane diala. Dunu da masada hawa: lale, ea ha:i dilima asunasi dunu igiga medole lelegesa. Na da manu bugisu soge ganodini bugisa. Masada da eso bagohame, gagala da ea mano hina: ougiaheda:le, ifa agoane alebeba:le, sio fi da ea amodaga gilisibi, amo defele dili gaga:ma:ne gilisimu hanai galu. bibisa." 20 Yesu da eno adole ba:i, "Gode Ea Hinadafa Be dilia higa:i. 35 Amaiba:le, Gode da dilia Debolo Hou olelembusa:, Na da adi fedege sia: olelema:bela:?" Diasu yolesimu. Amola dilia Na mae ba:le galeawane 21 Gode Ea Hinadafa Hou da agoane diala. Uda da amoganini dilia amane sia:sa, "Gode da Hina Gode falaua 40 lida agoane, amo ganodini yisidila biogosa.

Ea Dioba:le mabe dunu hahawane dogolegemu da amo sia: nabaloba amane sia:i, "Nowa da Gode Ea defeal!"

14 Sa:bade eso afaega, Yesu da Fa:lis i hina dunu ea diasuga ha:i manus: as. Eno dunu da Yesu Ea hou ha:givane sosodolalu. **2** Dunu ea emo amola lobo da fofai galu, amo da Yesuma doaga:i. **3** Amalalu, Sema Olelesu dunu amola Fa:lis dunu, ilima Yesu E amane adole ba:i, "Ninia Sema amo ganodini, Sa:bade esoga uhisu hou hamomu da defeala:?" **4** Be ilia da mae sia:ne, ouiya:le esalu. Amalalu, Yesu da amo oloi dunu gaguli, uhinisi dagole, asunasi. **5** Amalalu, Yesu da ilima amane sia:i, "Dilia dougi o bulamagau da ulidogoi ganodini dasea, dilia da Sa:bade esoga amo hedolowane hiougili gadoma:bela:?" **6** Be ilia da Ema bu adole imunu gogolei galu. **7** Lolo nasu amoga misi dunu ilia fisu ida:iwane hedolowane lai dagoi ba:beba:le, Yesu da ilima amo fedege sia: olelei. **8** "Dunu e da uda lasu lolo Nasu amoga di misa:ne sia:beba:le, fisu ida:iwane amoga mae firma. Amabela:? Dia hou baligisu mimogo dunu da amo lolo Nasu amoga hiougi ganumu. **9** Amai galea, dia aowasu dunu da dima misini, dima agoane sia:mu, 'Amo fisu fisili, goe mimogo dunuma ima, 'e da amane sia:mu. Amasea, di da gogosibeba:le, dia fisu fisili, gudu sa:ili, wadela:i fisu amoga firmu. **10** Be dunu da ea lolo Nasu amoga misa:ne sia:beba:le, di da fa:nodafa fisu amoga firma. Amasea, dia aowasu da dima doaga:sea, dima e da agoane sia:mu, 'Na:iyado! Amo fisu fisili, di fisu nog:i amoga hed:a:ma.' Amasea, eno dunu huluane da amo hou ba:sea, dima nodomu. **11** Bai nowa dunu da hi hou gaguia gadoma:ne, gasa fi hou hamosea, Gode da amo dunu ea hou fonobomu. Be nowa dunu da hina: hou hi fonobosea, Gode da amo dunu ea hou bu gaguia gadomu." **12** Yesu da Ea aowasu dunuma amane sia:i, "Di da esomogoa o daeya lolo Nasu hamosea, dia na:iyado dunu, dia yolali, dia fidafa dunu amola dia bagade gagui na:iyado dunu, amo dunu lolo Nasu ilima mae hiougima. Bai ilia da di dabe hiougimu, amola di da ilima bidi agoane lamu. **13** Be lolo nasea, hame gagui dunu amola afoi dunu, emo gasuga:igi dunu, amola si dofoi dunu, amo hiougima. **14** Amasea, ilia bu dima dabe imunu hamedeiba:le, di da hahawane ba:mu. Hou ida:iwane dunu bogoi da bu wa:legadosea, amo esoha dia da dabe ida:iwane ba:mu." **15** Dunu afaea da Yesu ele gilisili ha:i nana, amo sia: nabaloba amane sia:i, "Nowa da Gode Ea Hinadafa soge ganodini lolo nasea, e da hahawane bagade ba:mu." **16** Be Yesu da Ema amane sia:i, "Dunu afaea da lolo Nasu bagade hamoi. E dunu bagohame amoga misa:ne hiougi. **17** Lolo Nasu esoha doaga:sea, musa: adoi dunu huluane misa:ne sia:musa:, e da ea hawa: hamosu dunu asunasi. 'Misa!' e sia:i. 'Ha:i manu huluane da hahamoi diala.' **18** Be ilia huluane gilisili abaloi sia:i. Afadafa da amane sia:i, 'Waiye! Na da soge bidi lai dagoi. Na da amo ba:musa: masunuba:le, lolo nasu amoga hame misunu wea! Dia hinama asigiba:iya sia:mal!' **19** Eno da amane sia:i, 'Na da bulamagau biyale bidi lai dagoiba:le, amo ea hou na da ba:la masunu. Dia hinama asigiba:iya sia:ma.' **20** Eno da amane sia:i, 'Na da uda laiba:le, misunu da hamedei galebe.' **21** Amalalu, adola ahoasu dunu da misini, ea hinama ilia adoi olelei. Amalalu, hina da mi hanai galu. E da ea adola ahoasu dunuma amane sia:i, 'Hedolo! Moilai fi huluane adola masa. Logo fonobahadi amola logo bagade, amo hogoi helele, hame gagui dunu, afoi dunu, si dofoi dunu, amola emo gasuga:igi dunu amo huluane guiguda: oule misa!' **22** Ea adoi dagoloba, ea adola ahoasu dunu da ema amane sia:i, 'Hina! Dia adoi na hamoi dagoi. Be fisu eno diala!' **23** Amalalu, hina da ea hawa: hamosu dunuma amane sia:i, 'Defea! Logo bagade amola soge amola ifabi, amoga asili, dunu huluane ilia da misini, na diasu nabama:ne gasa bagadedafa misa:ne sia:ma!' **24** Na da dima sia:sa. Dunu huluane amo na da musa: hiougi, ilia da na lolo Nasu ha:i manu hamedafa na ba:mu!" **25** Dunu bagohame gilisili Yesu amola asili, Yesu da beba:le, ilima amane sia:i, **26** "Nowa dunu da ea asigi hou edama amola emema, iduama, ea manoma, olama, eyama, dalusima, dafawane, hi esalus amoma, amo asigi hou da ea asigi hou Nama baligisia, e da Nama fa: no bobogemu hamedei. **27** Nowa dunu da ea bulufalegei mae gisawane, Nama hame fa: no bobogesea, e da Na fa: no bobogesu dunu hamomu hamedei. **28** Di da diasu gado gagagula hed:a:gagumu hanaiba:le, di da hidadea fili amane dawa:sa, 'Amo diasu gagumusa:, muni habodayane da ima:bela: Na muni da defelela:?' **29** Amo hame hamosea, di da diasu gado gagagula hed:a: amo ea bai fa:sea, be gaguli dagomu hamedei ba:sea, eno ba:su dunu da bagadewane oufesega:mu. **30** Ilia

da amane sia:mu, 'Amo dunu da gagumusa: muni Ea a:igele dunu da bagadewane nodosa.' 11 Yesu E hamoi, be hawa: hamosu dagomu da hamedei.' 31 fedege sia: eno adole i, 'Dunu afadafa da dunu mano Amola hina bagade dunu, e da eno fi hina bagade aduna esalu. 12 Fa: no lalelegei da edama amane dunuma gegemusa: dawa:sea, e da hidadea fili, sia:i, 'Ada! Nama hobea imunu nana liligi wahadafa amane dawa:sa, 'Nama ha lai dunu dadi gagui da na lamu galebe.' Ea sia: nababeba:le, eda da ea bagadedafa 20,000 agoane. Na fi dadi gagui da liligi mogili, la:idi da magobo mano, la:idi da fa: no fonobahadi 10,000 fawane. Amaiba:le na ha lai na da lalelegei manogili i. 13 Eso didia ahoanu, amo mano hasalimu defele ganabela? 32 E da amo hasalimu da ea liligi amola soge bidi lale, muni lai amo soge defele hame dawa:sea, ea ha lai hina bagade da sedagaga gaguli asi. Amo sogega doaga:loba, ea mae misini sedagaga manebe ba:sea, e da adola muni mae dawa:iwane, udigili ha:digisu. 14 Ea muni ahoasu dunu, ema olofole gousa:musa:, asunasimu. huluane da hedolowane ebelei dagoi ba:i. Amanoba, 33 Amo hou defelewane, nowa dunu da ea liligi amola amo soge ganodini gibu da hame sa:iba:le, dunu ea laba huluane hame fisisia, e da Nama fa: no huluane ha:i nabi. E amola ha:i nababeba:le, se nabi. bobogemu hamedei ba:mu. 34 Sali da defeawane. Be 15 Amaiba:le, e da amo sogega esalebe dunu ea ea hedai fisisia, amo da habodane bu hedama:bela:? hawa: hamomusa: asi. Amo da e gebo ouligisu hawa: 35 Agoai sali da osoboga ha:digisia, osobo hame hamoma:ne asunasi. 16 E da ha:beb:a:le, gebo ea fidisa. Osobo ha:i manu amoga gilisisia, hame fidisa. ha:i manuga manusa: dawa:i galu. Be dunu eno Udigili ha:digimu fawane. Dilia ge galea, nabima." ema hame iasu. 17 Amalalu, ea asigi dawa:suga

15 Eso afaega, 'su lidisu' dunu amola wadela:i

hou hamosu dunu bagohame, Yesu Ea sia: nabimusa: misi. 2 Amalalu, Fa:lisu dunu amola Sema Olelesu dunu ilia da gilisili gadele sia: dasu, "Amo dunu da wadela:i dunu hahawane ba:sa. E da ilima gilisili ha:i nana." 3 Amaiba:le, Yesu da fedege sia: ilima olelei. 4 "Dunu afae da sibi 100 agoane gagui galea, afadafa fisibiba:le, e da adi hamoma:bela:? E da eno 99 gisi nanebe yolesili, amo sibi fisi bu lamusa: hogola ahoa. Ba:i dagoiba:le fawane yolesisa. 5 Bu ba:sea, e da nodone sia:ne, sibi fisi amo gisawane, 6 ea diasuga gaguli ahoa. Amasea, e da ea na:iyado amola gadene fi dunu gilisima:ne sia:ne, ilima agoane sia:sa, 'Na sibi fisi bu ba:beb:a:le, na da hahawane bagade. Ninia gilisili nodonanumu.' 7 Amo defelewane, wadela:i hou hamosu dunu afae da Godema sinidigisia, Hebene soge ganodini nodosu hou da 99 dunu (ilia hou ida:iwane ilisu dawa:beb:a:le sinidigimu hamedei) iliba:le baligimu. 8 "Sia: eno! Uda da silifa muni fage nabuane galu. Afadafa fisibiba:le, e da adi hamoma:bela:? E da gamali wa:le, diasu doa:le, sogebi huluane hogole, muni fisi ba:beb:a:le fawane yolesisa. 9 Ba:i dagoiba:le, ea na:iyado amola gadene fi dunu e da gilisima:ne sia:ne, e da ilima agoane sia:sa, 'Na muni fage fisi na da bu laiba:le, na hahawane bagade. Nini gilisili nodonanumu.' 10 Amo defelewane, Na dilima sia:sa. Wadela:i hou hamosu dunu afadafa da Godema sinidigisia, Gode

Ea a:igele dunu da bagadewane nodosa." 11 Yesu E fedede sia: eno adole i, "Dunu afadafa da dunu mano aduna esalu. 12 Fa: no lalelegei da edama amane sia:i, 'Ada! Nama hobea imunu nana liliqi wahadafa na lamu galebe.' Ea sia: nababeba:le, eda da ea liliqi mogili, la:idu da magobo mano, la:idu da fa: no lalelegei manogili i. 13 Eso didia ahoanu, amo mano da ea liliqi amola soge bidi lale, muni lai amo soge sedagaga gaguli asi. Amo sogege doaga:loba, ea muni mae dawa:iwane, udigili ha:digisu. 14 Ea muni huluane da hedolowane ebelei dagoi ba:i. Amanoba, amo soge ganodini gibu da hame sa:iba:le, dunu huluane ha:i nabi. E amola ha:i nababeba:le, se nabi. 15 Amaiba:le, e da amo sogege esalebe dunu ea hawa: hamomusa: asi. Amo da e gebo ouligisu hawa: hamoma:ne asunasi. 16 E da ha:beba:le, gebo ea ha:i manuga manusa: dawa:i galu. Be dunu eno ema hame iasu. 17 Amalalu, ea asigi dawa:suga bu hi yolesia guda: dadawa:lalu, e amane dawai:, '! Na ada ea diasuga, ea hawa: hamosu dunu ilia bagadewane sadini diaha. Eno ha:i mae nawane diala. Be na da ha:ga bogomuwane. 18 Defea! Na da wa:legadole, na adama buhagili, na da ema agoane sia:mu, 'Ada! Na Godema amola dima wadela:le bagade hamoi. 19 Na da dia mano agoane bu esalumu, na defele hame gala. Be na dia hawa: hamosu dunu agoane, dia hamoma.' 20 Sia:nanu, e wa:legadole, ea adama doaga:musa: asi. E logoba:le badiliawane manebe ba:beba:le, eda asigiba:le, hehenane, egefema doaga:le, bagadewane ouga:ne, nonogoi. 21 Egefema ema amane sia:i, 'Ada! Na Godema amola dima wadela:le hamoi. Na dia gofe agoane bu esalumu, na defele hame galebe.' 22 Be eda ea hawa: hamosu dunuma amane sia:i, 'Hedolo! Abula ida:idafa ema ga:simusa: gaguli misa. Gasi salasu ida:iwane gala ea lobo sogoga gasisalima. Ea emoga emo salasu sanasima. 23 Amasea, bulamagau mano sefena gala gaguli misini, medole legele, gobema. Ninia da hahawane lolo manu! 24 Bai na mano da musa: bogoiwane dialu, be waha bu uhibi ba:sa. E da fisi dagoi, be waha bu ba:i.' Amalalu, ilia muni hahawane lolo mai. 25 Be eda ea magobo mano da ifabi hawa: hamonanu. Misini, diasu gadenenewane mana, e da hahawane gesami amola gosa:be nabi. 26 Amalalu, e da hawa: hamosu dunu afae misa:ne wele sia:ne, amo hou ea bai ema adole ba:i. 27

Hawa: hamosu dunu da bu adole i, 'Diaeya da bu habodayane imunu ganabela:' E bu adole i, 'Na da misi. E da hahawane bu doaga:beba:le, dia ada da widi daba 1000 agoane imunu gala,' Muni ouligisu bulamagau mano sefena gala medole legei dagoi.' **28** Be magobo mano da mi hanaiba:le, diasus ganodini masunu higa:i galu. Amalalu, ea ada gadili asili, ema asigiwane, ha:giwane ganodini misa:ne sia:i. **29** Be e da edama mihanane amane sia:i, 'Na da ode bagohame dia hawa: hamosu dunu agoane, sia: nabawane hamosu. Be na amola na na:iyado gilisili hahawane hedesu hamoma:ne, di da nama hamedafa i. Goudi mano fonobahadi hamedafa i. **30** Be dia mano eno e da hina: da:i bidi lasu uda bagohame ilima gilisili golabeba:le, dia muni huluane udigili ha:digi. Be e misini, di da bulamagau mano sefena, ema nodone, medole legei dagoi!' **31** Be eda da ema bu adole i, 'Nagofe! Ania da eso huluane gilisili esala. Na labe huluane ani gagusa. **32** Be diaeya da bogoi agoane be bu uhi agoane ba:sa. E da fisi, be wali bu ba:i dogoi. Amaiba:le ninia da hahawane nodone hamomu da defea gala.''

16 Yesu da Ea ado ba:su dunuma amane sia:i,

"Muni ouligisu dunu afae da bagade gagui dunu ea liligi ouligilalu. Amo muni ouligisu da ea hina ea muni udigili ha:digi, nogale hame ouligi. Amaiba:le, eno dunu da bagade gagui hina ema ouligisu ea hou olelei. **2** Amaiba:le, hina dunu da muni ouligisu ema misa:ne sia:ne, ema amane sia:i, 'Na da dia houba:le adi sia: nababal:a? Dia muni amola liligi huluane ouligisu hou huluane nama olelema. Bai di da amo ouligisu hou bu hamomu da hamedei galebe.' **3** Amalalu, muni ouligisu dunu da ea asigi dawa:su ganodini amane dawa:i, 'Na da adi hamoma:bel:a? Na hawa: hamosu na hina da hedofamuba:le, na adi hamoma:bel:a? Na gasa hameba:le, osobo gasa:mu hamedei galebe. Na gogosisa:besa:le, eno dunuma muni udigili edegemu hamedei. **4** A! Defea! Na hamomu na dawa: Na hina da na hawa: hamosu hedofasea, eno dunu ilia nama aowasu hamoma:ne, na da agoane hamomu.' **5** Amalalu, dunu eno ilia da ea hina ema dabe imunu galu. E da amo dunu huluane ema misa:ne sia:i. E da ilima amane sia:i, 'Na hinama, di da dabe habodayane imunu ganabela:' **6** Afadafa da bu adole i, 'Na da olife susuligi gaga 100 agoane imunu gala.' Ema e amane sia:i, 'Defea! Dabe imunu meloa lale, hedolowane 50 fawane bu dedema.' **7** Eno dunuma e amane sia:i, 'Di da dabe

habodayane imunu ganabela?' E bu adole i, 'Na da misi. E da hahawane bu doaga:beba:le, dia ada da widi daba 1000 agoane imunu gala,' Muni ouligisu bulamagau mano sefena gala medole legei dagoi.' **8** Amalalu, ogogosu muni ouligisu dunu da dawa:iwane hamoiba:le, ea hina da ema nodone sia:i. Bai osobo bagade dunu ilia muni ouligisu hou da hadigi lai dunu ilia muni ouligisu hou baligisa. (*aiōn g165*) **9** Amaiba:le na dilima sia:sa. Muni da osobo bagade liligi fawane. Be osobo bagade dunu da dilima asigima:ne, muni ouligisu hou nogale hamoma. Agoane hamosea, hobea amo hou da dagoiwane ba:beba:le, Gode da dilima misa:ne sia:beba:le, dilia da Hebene sogega doaga:sea, ilia dima hahawane yosia:mu. (*aiōnios g166*) **10** Nowa da liligi fonobahadi nogale ouligisia, da ema bu adole i, 'Nagofe! Ania da eso huluane gilisili esala. Na labe huluane ani gagusa. **11** Amaiba:le, di da osobo bagade liligi amola muni ogogole ouligisia, nowa da dilima liligidafa amola munidafa amo ouligisu hou ima:bela:? Hamedafa imunu! **12** Dilia da dunu eno ea liligi ogogolewane ouligisia, nowa da dilia liligidafa dilima ima:bela:? **13** Hawa: hamosu dunu da hina aduna elama hawa: hamomu da hamedei. Agoane hamosea, hina afadafa e da higamu, enoma e da asigimu. Hina afadafa ema e da nodone sia:mu, enoma e da hihimu. Gilisili Gode Ea hawa: hamosu, amola muni labe elama asigi hou hamomu da hamedei galebe." **14** Amo sia: nababeba:le, Fa:lisu dunu ilia da muni hanaiba:le, Yesuma ba:sola:i. **15** Be Yesu da ilima amane sia:i, "Dilia da eno dunu ilia siga hahawane ba:ma:ne, ogogole hamosa. Be dilia dogo ganodini asigi dawa:su dialebe, Gode da ba:lala. Be liligi amoma osobo bagade dunu ilia nodone dawa:sa, amo liligi Gode da higasa. **16** Gode Ea Fi dunu da musa: Mousesea ea Sema amola Balofede dunu ilia olelesu amoha esalu. Amalalu, Yone Ba:bodaise da misi. Amola wali dunu da Gode Ea Hinadafa Hou Sia: Ida:iwane gala olelesa. Lalegagumu hanai dunu da hanaiba:le, amo hou ganodini golili sa:imusa: gasawane ludusa. **17** Be mu amola osobo bagade da hedolowane mugululi, hamedafa ba:mu. Be Sema dedei fonobahadi fawane da hamedafa mugulumu. **18** Nowa dunu da ea uda fisiagale, eno lasea, e da inia uda adole lasu hou hamosa. Amola nowa dunu da uda egoa fisiagai, amo lasea e da inia uda adole

lasu hou hamosa. 19 Musa bagade gagui dunu da osobo bagadega esaloba, e da yoi abula ida:iwane Eso huluane sadima:ne, ha:i manu ida:iwane dafama:ne olelesu dunu da se bagade nabimu. 2 nasu. 20 Hame gagui nabadodafa dunu ea dio amo Nowa dunu da fonoboi dunu dafama:ne olelesea, ea La:salase esalu. Ea da:i da aiya fawane dialu. E se dabe iasu da dunu amo ea galogoaga ilia da igi masunu hamedeiba:le, eno dunu ilia gaguli asili, bagadedafa la:gilisili, bogoma:ne hanoga galadigisa, bagade gagui dunu ea logo holeiga ligisisu. 21 E da amo se dabe iasu bagadewane baligimu. 3 Dilia hou ha:i manu hameba:le, e da bagade gagui ea ha:i dawa:ma! Dia fi dunu wadela:le hamoi galea, ema manu daladabe eafafaiha sa:i lale manusa: dawa:i gagabole sia:ma. E da ea houba:le gogosabeba:le galu. Wa:me da ea aiya ilia gona:suga heheho:su. 22 sinidigisia, defea, ea hou gogolema:ne olofoma. 4 E Amalalu, hame gagui dunu da bogoi. E bogoloba, da eso afae amoga dima fesuale agoane wadela:le a:igele dunu da ea a:silibu amo A:ibalaha:me ea hamosea amola fesuale agoane dima gogosiane afoguga dafulili firusa: oule asi. Bagade gagui dunu dunu da Ha:idisi amo ganodini se nabawane esalu. 23 Bagade gagui sinidigili, 'Na da wadela:le hamoiba:le sinidigisa, ' amo amola da bogole, uli dogone sali ba:i. 24 Ba:beba:le, e da A:ibalaha:mema dudu da Ha:idisi amo ganodini se nabawane esalu. 25 Be A:ibalaha:me da ema bu adole i, 'Nagofe! Bu dawa:ma! Di da osobo bagadega esaloba, liligi ouligilalu, diasuga misini, e da ema, 'Hedolo misa! Ha:i ida:iwane fawane ba:i galu. La:salase da se fawane manusa: fima, ' amo sia: e da sia:ma:bela:?' 8 Hame nabi. Wali e da guiguda: hahawane esala, be di mabu! Be e da ea hawa: hamosu dunuma amane da se naba. 26 Eno amola, ani dogoa amogai da sia:mu, 'Dia da na ha:i manu gobele, abula ga:sili, adobo bagadeba:le, ani da afafai dagoi. Gui esala nama ha:i manu amola hano ima. Di da fa:no ha:i dunu dima masunu da hamedei ba:mu. Amola dia manu amola hano manu.' 9 Be amo hawa: hamosu la:idi esalebe dunu guiguda: misunu da hamedei dunu da ea hawa: hamosudafa fawane hamobe:le, ba:mu! 27 Amalalu, musa: bagade gagui dunu ea hina da ema nodone sia:ma:bela:?' Hame mabu! da bu adole i, 'Amaiba:le, Ada, na dima bagade 10 Dilia da dilima adoi hawa: hamosu huluane hamoi edegesa. La:salase da na osobo bagade ada ea dagoiba:le, agoane sia:ma, 'Ninia da hawa: hamosu diasuga masa:ne sia:ma. 28 Amoga da nolalali biyale dunu nogai hame galebe. Ninia da eno hawa: esala. Ilia se nabasu soge goega:i doaga:sa:besa:le, hamosu hame hamoi, be hawa: hamosudafa fawane e da ilima sisasu olelema:ne, di asunasima!' 29 hamoi.'" 11 Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega Be A:ibalaha:me da bu adole i, 'Mousese amola doaga:musa: logoga asili, e da Samelia soge amola ba:la:lusu dunu ilia sia: dedei diala. Amo ilia nabimu Ga:lili soge amo alalo gadenenewane ahoanu. 12 E da defea.' 30 Amalalu, e da A:ibalaha:mema bu da diasuga doaga:le, "lebolosi" olio dunu nabuane sia:i, 'Hamedei ada A:ibalaha:me! Be bogoi dunu Ema doaga:musa: manebe ba:loba, ilia fonobahadi wa:legadole ilima adosea, ilia da wadela:i hou fisili, sedagawane oulelu. 13 Ilia da Ema ha:giwane wele Godema sinidigimu.' 31 Be A:ibalaha:me bu sia:i, sia:nanu, "Yesu! Hina! Ninima asigima!" 14 Yesu da ili 'Ilia Mousese amola balofede dunu ilia sia: dedei ba:lalu, ilima amane sia:i, 'Dilia gobele salasu dunu dialebe amo dafawaneyale hame dawa:sea, dunu dilia hou ba:ma:ne, ema masa!" Amoga ahoanoba, ilia bogoi wa:legadobeba:le amola ilia da dafawaneyale olio uhibi ba:i. 15 Ea olio uhibi ba:loba, dunu afadafa hame dawa:mu.'" 16 E da

17 Yesu da ea ado ba:su dunuma amane sia:i, "Dafama:ne olelesu da dafawane doaga:mu. Be ga:si. Eso huluane sadima:ne, ha:i manu ida:iwane dafama:ne olelesu dunu da se bagade nabimu. 2 nasu. 20 Hame gagui nabadodafa dunu ea dio amo Nowa dunu da fonoboi dunu dafama:ne olelesea, ea La:salase esalu. Ea da:i da aiya fawane dialu. E se dabe iasu da dunu amo ea galogoaga ilia da igi masunu hamedeiba:le, eno dunu ilia gaguli asili, bagadedafa la:gilisili, bogoma:ne hanoga galadigisa, bagade gagui dunu ea logo holeiga ligisisu. 21 E da amo se dabe iasu bagadewane baligimu. 3 Dilia hou ha:i manu hameba:le, e da bagade gagui ea ha:i dawa:ma! Dia fi dunu wadela:le hamoi galea, ema manu daladabe eafafaiha sa:i lale manusa: dawa:i gagabole sia:ma. E da ea houba:le gogosabeba:le galu. Wa:me da ea aiya ilia gona:suga heheho:su. 22 sinidigisia, defea, ea hou gogolema:ne olofoma. 4 E Amalalu, hame gagui dunu da bogoi. E bogoloba, da eso afae amoga dima fesuale agoane wadela:le a:igele dunu da ea a:silibu amo A:ibalaha:me ea hamosea amola fesuale agoane dima gogosiane afoguga dafulili firusa: oule asi. Bagade gagui dunu dudu da Ha:idisi amo ganodini se nabawane esalu. 23 Bagade gagui sinidigili, 'Na da wadela:le hamoiba:le sinidigisa, ' amo amola da bogole, uli dogone sali ba:i. 24 Ba:beba:le, e da A:ibalaha:mema dudu da Ha:idisi amo ganodini se nabawane esalu. 25 Be A:ibalaha:me da ema bu adole i, 'Nagofe! Bu dawa:ma! Di da osobo bagadega esaloba, liligi ouligilalu, diasuga misini, e da ema, 'Hedolo misa! Ha:i ida:iwane fawane ba:i galu. La:salase da se fawane manusa: fima, ' amo sia: e da sia:ma:bela:?' 8 Hame nabi. Wali e da guiguda: hahawane esala, be di mabu! Be e da ea hawa: hamosu dunuma amane da se naba. 26 Eno amola, ani dogoa amogai da sia:mu, 'Dia da na ha:i manu gobele, abula ga:sili, adobo bagadeba:le, ani da afafai dagoi. Gui esala nama ha:i manu amola hano ima. Di da fa:no ha:i dunu dima masunu da hamedei ba:mu. Amola dia manu amola hano manu.' 9 Be amo hawa: hamosu la:idi esalebe dunu guiguda: misunu da hamedei dunu da ea hawa: hamosudafa fawane hamobe:le, ba:mu! 27 Amalalu, musa: bagade gagui dunu ea hina da ema nodone sia:ma:bela:?' Hame mabu! da bu adole i, 'Amaiba:le, Ada, na dima bagade 10 Dilia da dilima adoi hawa: hamosu huluane hamoi edegesa. La:salase da na osobo bagade ada ea dagoiba:le, agoane sia:ma, 'Ninia da hawa: hamosu diasuga masa:ne sia:ma. 28 Amoga da nolalali biyale dunu nogai hame galebe. Ninia da eno hawa: esala. Ilia se nabasu soge goega:i doaga:sa:besa:le, hamosu hame hamoi, be hawa: hamosudafa fawane e da ilima sisasu olelema:ne, di asunasima!' 29 hamoi.'" 11 Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega Be A:ibalaha:me da bu adole i, 'Mousese amola doaga:musa: logoga asili, e da Samelia soge amola ba:la:lusu dunu ilia sia: dedei diala. Amo ilia nabimu Ga:lili soge amo alalo gadenenewane ahoanu. 12 E da defea.' 30 Amalalu, e da A:ibalaha:mema bu da diasuga doaga:le, "lebolosi" olio dunu nabuane sia:i, 'Hamedei ada A:ibalaha:me! Be bogoi dunu Ema doaga:musa: manebe ba:loba, ilia fonobahadi wa:legadole ilima adosea, ilia da wadela:i hou fisili, sedagawane oulelu. 13 Ilia da Ema ha:giwane wele Godema sinidigimu.' 31 Be A:ibalaha:me bu sia:i, sia:nanu, "Yesu! Hina! Ninima asigima!" 14 Yesu da ili 'Ilia Mousese amola balofede dunu ilia sia: dedei ba:lalu, ilima amane sia:i, 'Dilia gobele salasu dunu dialebe amo dafawaneyale hame dawa:sea, dunu dilia hou ba:ma:ne, ema masa!" Amoga ahoanoba, ilia bogoi wa:legadobeba:le amola ilia da dafawaneyale olio uhibi ba:i. 15 Ea olio uhibi ba:loba, dunu afadafa hame dawa:mu.'" 16 E da

Yesu Ea emo gadene gala:la sa:ili, Yesuma nodone fisimu. 35 Uda aduna da gagoma goudaha esalea, sia:i. Amo dunu da Samelia dunu. 17 Amalalu, Yesu afadafa Gode da lamu, eno E da fisimu. 36 Dunu E amane sia:i, "Na da dunu nabuane uhi dagoi. Eno aduna da ifabia hawa: hamonanebe ba:sea, afadafa dunu sesegeyale amo da habila?: 18 Amo ga fi dunu, Gode da lamu, eno E da fisimu." 37 Ea ado ba:su hi fawane da nodone sia:musa: bu misibela?: Eno da dunu ilia da Ema adole ba:i, "Hina! Amo hou da abuliba:le hame buhagibela?:" 19 Amalalu, buhagi habi ba:ma:bela?:" E fedege sia: bu adole i, "Bogoi dunuma E amane sia:i, "Wa:legadole hahawane da:i hodo da dialebeba:le, amo sogebiga sia sio da masa! Di da dafawaneyale dawa:beba:le, uhi dagoi." gilisimu."

20 Fa:lisu dunu eno ilia da Gode Ea Hinadafa Hou da habogala doaga:ma:bela:le, Yesuma adole ba:i. Yesu E bu adole i, "Dunu ilia siga ba:ma:ne, Gode Ea Hinadafa Hou da hame maha. 21 Dunu ilia da hame sia:mu, 'Amo hou da guiguda: gala amola amo hou da eno sogega gala.' Hame mabu! Bai Gode Ea Hinadafa Hou da wahadafa dilia dogo ganodini diala." 22 Amalalu, E da Ea ado ba:su dunu ilima amane sia:i, "Se nabasu eso da misunu. Amo esoga dilia da Dunu Egefe Ea bu misunu ba:mu hanai ganumu, be hamedei. 23 Eno dunu da dilima amane sia:mu, 'Goea ba:ma! Guiguda: ba:ma!' Be ilima mae fa:no bobogema. 24 Ha:ha:na da gusudili da:gini gala:sa, guma:dini digagala:be, amo defele Dunu Egefe Ea bu misunu eso da ba:mu. 25 Be E da hidadea se bagade nabimu. Waha esalebe fi, da Dunu Egefe higale fisimu. 26 Dunu Egefe Ea bu misunu eso da Nowa: ea eso agoai ba:mu. 27 Dunu huluane amo esoga da ha:i nanu, adini nanu, uda lasu hamonanu, Nowa: da dusagai bagadega fila hedae:le, hano bagade misini, dunu huludafa hanoga na dagoi ba:i. 28 Dunu Egefe Ea eso da Lode ea esoha agoai ba:mu. Dunu huluane da ha:i nanu, adini nanu, bidi lasu hou hamosu, ha:i manu bugilau, diasu gagusu. 29 Be Lode da Sodame moilai bai bagade fisili, ga asiba:le, lalu amola 'salafa' da muagado gibu agoane sa:ili, dunu huluane medole legei dagoi. 30 Dunu Egefe da osobo bagadega bu masea, amo hou defele bu ba:mu. 31 Amo esoga, nowa dunu da diasu da:iya gadodili esalebe, e da diasu ganodini ea liliig lamusa: hamedafa golilli sa:ima:mu. Nowa dunu da odagiaba esalea, ea diasuga bu sinidigili maedafa masa:ma. 32 Lode idua hou bu dawa:ma! 33 Nowa dunu ea esalusu gagumusa: hanai galea, ea esalusu fisimu. Be nowa ea esalusu hi fisiagasea, ea esalusu bu ba:mu. 34 Na dilima sia:sa. Amoha, dunu aduna gasia ela da diaheda:su afadafa amoga golabe ba:loba, afadafa Gode da lamu, eno E da

18 Ea fa:no bobogesu dunu da mae helele, mae da:i dione sia:ne gadoma:ne, Yesu da fedege sia: ilima olelei. 2 E amane sia:i, "Moilai afae ganodini fofada:su dunu esalebe ba:i. E da Godema hame beda:i, amola eno dunuma hame asigisu. 3 Amo moilai ganodini, didalo afae da mae yolele ema fofada:la misini, amane sia:namu, 'Na fidima:ne, nama ha lai dunuma fofada:ma!' 4 Fofada:su dunu da ea sia: hidadea hame nabi. Be fa:no, helebeba:le, e da ea dogo ganodini amane sia:i, 'Na da Godema hame beda:i, amola eno dunuma hame asigisa. 5 Be amo didalo da mae helele nama mabeba:le, na da se naba. Amaiba:le na da bagadewane helesa:besa:le, na da e fidima:ne, ema ha lai dunu ilima fofada:mu.' 6 Amalalu, Yesu da bu amane sia:i, "Dilia da wadela:i fofada:su dunu ea sia:i nabimu da defea. 7 Dilia adi dawa:bela?: Gode Ea ilegei fi dunu da Ema gasia amola yoga Ema digini wele sia:beba:le, E da ili fidima:ne fofada:ma:bela?: E da ili fidima:ne, eso bagohame ouesaloma:bela?:" 8 Hame mabu! E da hedolowane fidima:ne, fofada:musa: misunu. Be Dunu Egefe da bu misini, doaga:sea, e da osobo bagadega, Gode Ea hou dafawaneyale dawa:su hou ba:ma:bela?:" 9 Dunu ilila: hou ilisu ida:iwane dawa:i, amola eno dunu ilia hou da wadela:i ilia dawa:i, amo dunu da noga:le dawa:ma:ne, Yesu da fedege sia: olelei, 10 "Dunu aduna da sia:ne gadomusa: Debolo Diasuga golili sa:i. Afadafa da Fa:lisu dunu, eno da su lidisu dunu. 11 Fa:lisu dunu e da wa:legadole, hina: hou olelema:ne amane sia:ne gadio, 'Gode! Na da eno dunu agoane hame. Amaiba:le, na Dima nodone sia:sa. Eno dunu huluane da wamolasu amola wadela:i hou hamosu amola inia uda adole lasu hamosa. Be na hame. Na da amo su lidisu dunu agoane hameba:le, na dima nodone sia:sa. 12 Na da hi ganodini eso aduna ha:i hame naha. Na labe huluane nabuane mogili, afadafa Dima iaha.' 13 Be su lidisu dunu, e sedagawane lelu, gogosiabeba:le,

ea si da hamedafa ba:le gadole, ea bida:gi hi loboga gaga:su hou ba:ma:bela:?" 27 Be Yesu da bu adole fane, amane sia:ne gadoi, 'Gode! Na da wadela:i i, "Osobo bagade dunu ilia hamomu hamedei liligi, bagade dunu! Dia nama asigiba:le, na wadela:i hou Gode da hamomusa: dawa!" 28 Amalalu, Bida e gogolema:ne olofoma!" 29 Na dilima sia:sa. Amo dunu amane sia:i "Be Hina! Ninja da ninja diasu amola da ea diasuga bu asili, ea wadela:i hou gogolema:ne liligi fisili, Dima fa:no bobogezi dagoi." 30 Yesu E bu olofoi dagoi ba:i. Be Fa:lisu dunu da agoane hame adole i, "Na da dilima dafawane sia:sa. Nowa dunu hamoi. Nowa dunu da hi hou gaguia gadoma:ne, da Gode Ea Hinadafa Hou fidimusa: hanaiba:le, ea gasa fi hou hamosea, Gode da amo dunu ea hou diasu amola uda, yolalali, eda, ame, amola mano fonobomu. Be nowa dunu ea hou hi fonobosea, huluane fisisia, 31 e da osobo bagadega esalea, Gode da amo dunu ea hou bu bagade hahamomu." 32 amo liligi fisi baligiliwane bu lamu, amola fa:no fifi 33 Dunu eno da mano dudubu Yesuma oule misi. misunu amo esoga, e da mae bogole, Eso Huluane Ilia da Yesu amo mano ilia dialuma da:iya Ea lobo Fifi Ahoanusu lamu." (aiōn g165, aiōnios g166) 34 Yesu da ligisima:ne, oule misi. Amo hou ba:beba:le, Yesu Ea Ea ado ba:su dunu fagoyale gala amo la:ididili oule ado ba:su dunu da ilimaougili gagabole sia:i. 35 asili, ilima amane sia:i, "Nabima! Ninja Yelusaleme Be Yesu da amo mano misa:ne sia:nu, amane sia:i, moilai bai bagadega masunu. Balofede dunu da "Mano ilia nama misunu logo mae hedofama. Gode musa: Dunu Egefe Ea hou olelemusa: sia dedei. Ea Hinadafa Hou da mano wewai ilia: 36 Dawa:ma! Amo dedei hou huluane da doaga:i dagoi ba:mu. 37 Nowa dunu da mano ilia hou defelewane Gode Ea Amasea, ilia da Dunu Egefe amo Dienadaile dunu Hinadafa Hou hame lategagusia, e da amo ganodini (Gode Ea hou hame dawa:su dunu) ilima imunu. Ilia hamedafa masunu." 38 Isala:ili ouligisu dunu afae da Ema oufesega:ne, gadele, defo adugagalama:mu. 39 da Yesuma amane adole ba:i, "Olelesu ida:iwane Ilia da Ea da:i fegasuga fane, medole legemu. Be E galal! Na da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu da bogole, eso udiana aligili wa:legadomu." 40 Be lama:ne, adi hamoma:bela:?" (aiōnios g166) 41 Yesu amo sia: ea bai da wamolegeiba:le, ilia da noga:le E bu adole i, "Di da abuliba:le Nama ida:iwane dio hame dawa:i. Ilia da Yesu Ea sia:be bai hamedafa asulila:? Dunu huluanedafa da ida:iwane hame. Gode dawa:i. 42 Yesu da Yeligou moilai gadenewane E fawane da ida:iwane gala. 43 Gode Ea sema di laloba, si dofoi dunu da logo bega: fili, muni udigili dawa: "Inia uda mae adole lama. Mae medole legema. edegelalebe ba:i. 44 Amo dunu da Yesu amola dunu Mae wamolama. Mae ogogole sia:ma. Dia ada amola huluane ilia mabe nababeba:le, amane adole ba:i, dia ame elama nodone asigima." 45 Amo dunu da "Amo da adi hamosala:?" 46 Enu dunu ilia amane Yesuma bu adole i, "Na da goihadini eso amogainini sia:i, "Yesu, Na:salede dunu, da baligili ahoanebe." amo sema huluane mae giadofale hamoi dagoi." 47 48 Amalalu, e ha:giwane wele sia:i, "Yesu! Da:ibidi Amo sia: nababeba:le, Yesu da ema amane sia:i, Egefe! Nama asigima!" 49 Be bisili ahoasu dunu "Afadafa fawane di da hamomu gala. Dia liligi huluane da ema gagabole sia:i, "Ouiya:ma!" Be amo sia: bida lale, liligi hame gagui dunuma ima. Amasea, di nabasea, e da bu baligiliwane wele sia:i, "Da:ibidi da gobolo ida:iwane liligi Hebene ganodini ba:mu. Egefe! Nama asigima!" 50 Amasea, Yesu da oulelu, Amasea, misini, Nama fa:no bobogema!" 51 Be amo eno dunu ilia da si dofoi dunu ema oule misa:ne sia: nababeba:le, amo dunu da ea liligi bagade gagui sia:i. E da doaga:loba, Yesu da ema amane adole amo dawa:beba:le, da:i dioi nabi. 52 Ea da:i dioi ba:i, 53 "Na di fidima:ne, adi hamoma:bela:?" Si dofoi ba:loba, Yesu da amane sia:i, "Bagade gagui dunu, dunu da bu adole i, "Hina! Na da bu ba:mu hanai ilia Gode Ea Hinadafa Hou amoga hedas:u logo da gala!" 54 Yesu E amane sia:i, "Dia si fadegama! Di da ga:nasidafa. 55 Ga:mele da nusi ea gelaboga golili dafawaneyale dawa:beba:le, uhi dagoi." 56 Amasea, masunu da liligisimu. Be bagade gagui dunu ea Gode mae aligili, ea si da fadegale, e Godema nodone Ea Hinadafa Hou amo ganodini golili masunu logo sia:nanuwane Yesuma fa:no bobogezi. Dunu huluane da ga:mele ea nusi gelaboga golili ahoasu logo amo amo gasa bagade hou ba:beba:le, Godema nodosu. ea liligisumu bagadewane baligisa!" 57 Amo sia: nabi 58 Yesu da Yeligou moilaiga doaga:le, baligimus: ahoanoba, 59 su lidisu hina dunu, bagade gagui

dunu ea dio amo Sa:gease, da Yesu ba:musa: mabu! Di da hawa: hamosu ida:iwane dunu. Di da misi. 3 E da Yesu ba:mu hanai galu. Be e da dunu fonobahadi liligi noga:le ouligibiba:le, di da moilai bai dunumunihadi galu. Amaiba:le, dunu bagohame da bagade fi nabuane gala amo ouligima:mu.' 18 Eno Yesu guba:le aligiba:le, e da Yesu ba:mu hamedei da ema misini, amane sia:i, 'Hina! Dia gina amoga ba:i. 4 Amaiba:le, e bisili, hehenane, Yesu Ea misunu na da bidi lasu hamobeba:le, wali gina biyale eno logo bega: ifa bagade lelu, amo ifaba:le hed:a:le, lai dagoi.' 19 Hina da ema bu adole i, 'Di amola da Yesu ba:musa: ouesalu. 5 Yesu da amo ifa ea baiga moilai bai bagade fi biyale gala amo ouligima:mu.' 20 doaga:loba, E ba:le gadole, Sa:geasema amane Be eno da ema misini, amane sia:i, 'Hina! Dia gina da sia:i, 'Sa:gease! Di hedolo gudu sa:ima. Na da wali goea. Amo na da abula ganodini sosone, wamolegei. ani esalumusa:, dima diasua masunu.' 6 Amalalu, 21 Na da dima beda:iba:le agoane hamosu. Di da Sa:gease da hedolowane ifaba:le sa:ili, ea diasuga gasa bagade dunu. Inia liligi ligisi ofudigili lasa. Inia asili, Yesu hahawanedafo yosia:i. 7 Be eno dunu ha:i manu bugi di da udigili faisa.' 22 Hina bagade amo hou ba:beba:le, ilia higale gilisili sia: dasu, 'E dunu da ema amane sia:i, 'Di wadela:i hawa: hamosu da abuliba:le wadela:i hou hamosu dunu ea diasuga dunu. Dia lafidi sia: amoga na da dima fofada:mu. hiougi dunu agoane ahoabela:'? 8 Amalalu, dunu Na da gasa bagade dunu di dawa:i. Na inia liligi ligisi huluane ba:ma:ne, Sa:gease da wa:legadole, Yesuma udigili lasa. Na inia ea ha:i manu bugi udigili faisa. sia:i, 'Hina! Nabima! Na liligi huluane na dogoa Amo di dawa:i. 23 Amaiba:le, di da abuliba:le na mogili, la:idi na da hame gagui dunuma imunu. Nowa gina amo muni salasu diasu ganodini hame salila: dunuma na da ogogole ea muni afae lai galea, na Amane hamoi ganiaba, na da misini, muni eno lai na da ema baligili muni biyaduyale dabe bu imunu.' da lala:loba.' 24 Amalalu, gadenene lelu dunu ilima 9 Yesu da ema bu adole i, 'Wali eso diasu goega e amane sia:i, 'Amo ea gina bu samogene, hawa: fi, ilima Gode Ea Gaga:su hou da doaga:i dagoi. hamosu dunu da gina nabuane lai, ema amo ea gina Bai amo dunu amolawane da A:ibalaha:me egefe ima.' 25 (Be ilia da ema fotogadigili sia:i, 'Hina! E da agoane esala. 10 Dunu Egefe da fisi dunu hogole, gina nabuane gagusa.') 26 Be hina bagade da bu gaga:musa: misi dagoi.' 11 Amo sia: ilia nababaloba, adole i, 'Na dilima sia:sa! Nowa dunu da lai galea, Yesu da eno hou olelemusa:, fedege sia: olelei. E da Gode da ema eno imunu galebe. Be hame lai dunu, Yelusaleme moilai bai bagadega doaga:mu gadenei ea liligi huluane E da bu samogemu galebe. 27 Be ba:i. Dunu bagohame da Gode Ea Hinadafa Hou da nama ha lai dunu, na da ilima hina bagade esalumu wahawane doaga:mu dawa:i galu. 12 Amaiba:le, E ilia higabeba:le, illi afugili, nama oule misini, na midadi amane sia:i, 'Hina dunu da soge sedagaga masunu medole lelegema!' 28 Amo sia:nanu, Yesu da asili, dawa:i galu. Amogawi, ilia da e hina bagade ilegele, Yelusaleme moilai bai bagadega doaga:musa: asi. amalalu, e da hi sogega bu misunu dawa:i galu. 13 29 Bedefage amola Bedani moilai (Olifede goumi Amalalu, ea hawa: hamosu dunu nabuane gala ema gadenei), amo gadenenewane doaga:le, E da Ea misa:ne sia:beba:le, ilima afae afae e da gouli gina ado ba:su dunu aduna E bisima:ne asunasi. 30 E afae afaea sagole, amane sia:i, 'Amo muni lale, dilia da elama amane sia:i, 'Alia amo moilai ninia midadi amo muniga bidi lasu hou hamoma.' 14 Be ea soge fi dialebe amoga masa. Amo ganodini golili sa:ili, ali da dunu, amo hina dunu ilia higabeba:le, ea asi soge dougi mano dunuga hame fila hed:a:le, amo bagesi sedagaga adola ahoasu dunu asunasili, ilia amane ba:mu. Amo bagesi fadegale, guiguda: oule misa. 31 sia:i, 'Amo dunu da ninima hina bagadewane esalumu Be eno dunu alima gagabole, 'Ali da abuli ea la:gi nini higa:i gala!' 15 Hina dunu, e da hina bagade fadegabela:'? ilia sia:sea, alia amane bu adole ima, ilegei hou lai dagoiba:le, bu misini, ea hawa: hamosu 'Ania Hina da amo dougiga Ea hawa: hamosu gala.' 32 dunu ilia budi lasu hou hamobeba:le muni eno lai, Amalalu, ela da asili, Yesu Ea adoi huluane defele ba:i. amo ba:ma:ne, ema misa:ne sia:i. 16 Dunu afadafa 33 Dougi mano elea fadegalaloba, dougi ea ouligisu da ema bisili misini, amane sia:i, 'Hina! Dia gina i, dunu da elama adole ba:i, 'Ali da abuliba:le amo dougi amoga na da budi lasu hamobeba:le, na gina nabuane fadegasala:'? 34 Ela bu adole i, 'Ania Hina da amo eno lai dagoi.' 17 Hina da ema amane sia:i, 'Defea dougiga Ea hawa: hamosu gala.' 35 Ela da amo dougi

Yesuma oule misini, ela abula dougi ea baligiga figisili, dunu amola asigilai dunu Ema misini, 2 amane Yesu da amoga fila heda:ma:ne elea fidi. 36 E da fila sia:i, "Ninima adoma! Dia hou da abuliba:le agoane heda:le ahoanoba, eno dunu da ilia abula fadegale, ea hamonanebelia?: Nowa da Di ilegeiba:le, Di da agoane dougi da amo da:iya ososa: masa:ne, logoga fa:sisi. hamosala:?" 3 Yesu E bu adole i, "Na amola da 37 E da Yelusaleme moilai bai bagadega gadenene dilima afadafa adole ba:su gala. Nama dabe adole doaga:loba, logo da Olifede Goumiba:le gudu sia:i. ima! 4 Yone Ba:bodaise e da hanoga fane salasu Amogawi, Ea fa:no bobogesu dunu bagohamedafa, hamoma:ne nowa ilegebelia?: Gode da ilegebelia?: o ea gasa bagade hamoi ilia ba:i amo dawa:beba:le, osobo bagade dunu fawane adobelia??" 5 Amalalu, ilia hahawane bagade ha:giwane Godema nodone ilia gilisili bu adole ima:ne sia: dasu agoane, "Ninia da wele sia:nunu, 38 "Mabe dunu, ninia Hinadafa, e da Gode adoiba:le e hamosu amo sia:sea, E da agoane Gode Ea dioba:le maha, Ema hahawane nodone sia:mu, 'Dilia abuliba:le Yone ea sia: dafawaneyale sia:ma! Hebene ganodini da olofosu dialumu! Gode hame dawa:bela?'" 6 Be ninia da osobo bagade da hadigidafa! Amaiba:le, Ema nodone sia:ma!" 39 dunu adoiba:le Yone e ba:bodaise hamoi sia:sea, Dunu gilisisu ganodini, Fa:lisu dunu mogili da Yesuma dunu huluane ilia da Yone da balofede dunudafa amane sia:i, "Olelesu! Dia fa:no bobogesu dunuma dawa:beba:le, ilia da nini igiga medole legemu." 7 ouyi:ma:ne sia:ma!" 40 Be Yesu E bu adole i, "Na Amaiba:le ilia da Yesuma bu adole i, "Yone Ba:bodaise dilima sia:sa! Amo dunu da ouyi:le esala ganiaba, hanoga fane salasu hamoma:ne ilegesu dunu ninia dafawane, igi diala da bagadewane wele sia:na:noba." hame dawa:" 8 Yesu da ilima amane sia:i, "Na amola 41 E da Yelusaleme gadenenewane doaga:beba:le, nowa ea ilegebeba:le na gasa bagade hou hamosa, asigiba:le dinanu. 42 E amane fedege sia:i, "Wali Na da dilima hame olelemu." 9 Amalalu, Yesu da eso di da olofosu logo dawa:mu da defea galu. dunu huluane ilima fedege sia: olelei, "Dunu afae Be amo da dima wamolegei dagoi. 43 Be eso da da waini efe bugi hamoi dagoi. Amo waini sagai e doaga:mu galebe. Amo esoga dima ha lai dunu misini, da eno ouligisu dunuma ouligima:ne i. Amalalu, e gegemusa: gagosa heda:le, moilai bai bagade eale da eno sogega asi. E da hedolo hame bu misunu disili, 44 amo mugululi, gugununfinismu. Ilia da di dawa:i. 10 Waini faimu eso doaga:loba, e da ea amola dunu huluane Yelusaleme moilai bai bagade bidi lamusa: dawa:i galu. Amaiba:le, e da ea hawa: gagoi ganodini esala, amo medole legemu. Gode da hamosu dunu ilia amo waini sagai ouligisu dunu ilima, dilima gaga:musa: doaga:i, amo dilia dafawaneyale ea bidi lama:ne asunasi. Be waini sagai ouligisu hame dawa:beba:le, dilia moilai bai bagade gagui dunu, amo hawa: hamosu dunuma bidi mae iawane, amo ganodini, igi afadafa da eno igi da:iya dialebe ili fane sefas. 11 Amanoba, waini sagai eda da hamedafa ba:mu." 45 Amalalu, Yesu da Debolo Diasu hawa: hamosu dunu eno asunasi. Be amo amola ilia ganodini golili sia:ili, bidi lasu dunu huluane muni wadela:le hamone, fane, bidi mae iawane sefas. 12 E sefasilalu. 46 E da amane sia:i, "Gode Sia: Dedei da eno hawa: hamosu dunu asunasi. Amo amola ilia Buga ganodini agoane dedei diala, 'Gode da amane fofa:ginisini, gadili ha:digi. 13 Amanoba, waini sagai sia:i, Na Debolo Diasu amoma ilia da sia:ne gadosu hina da amane dawa:i, 'Na da adi hamoma:bela? diasu dio asulimu, 'Be dilia da amo diasu wamolasu Amabela?: Na da na dogolegi mano asunasimu. Ilia dunu ilia wamoaligisu diasu agoane hamoi dagoi." 47 da e hahawane ba:mu." 14 Be waini sagai ouligisu Amalalu, e da Debolo Diasu ganodini eso huluane sia: dunu, hina egefe manebe ba:beba:le, gilisili sia: olelelalu. Gobele salasu dunu amola Sema Olelesu dasu, 'Amo da hina ea nana lamu dunu. Defea, dunu amola dunu fi ilia ouligisu dunu, ilia da Yesu amo ninia medole legele, fa:no ninisu da waini medole legemu logo hogoi helei. 48 Be dunu huluane sagai lalegagamu!" 15 Amanoba, ilia da hina egefe da mae helelewane, Yesu Ea sia:i nababeba:le, ilia gasawane gagulaligili, gadili ha:digili, medole legei. da medole legemu logo hamedei ba:i.

20 Eso afaega, Yesu da Debolo Diasu ganodini dunuma olelelaloba, amola Gode Sia: ida:iwane adolaloba, gobele salasu hina dunu, sia: dedesu

nababeba:le, ilia amane sia:i, "Hame mabu!" 17 Be 31 Fa:no eya eno da didalo lale, asili, mano fesuale Yesu da ilima ba:lu, amane sia:i, "Amo hou doaga:mu gala huluane amo uda afadafa lale, mano hamedene dilia higabeba:le, Gode Sia: Dedei bai da adila?: bogoi. 32 Fa:no amo uda amola da bogoi dagoi. 33 Sia: da agoane dedei diala, 'Diasu gagusu dunu Amaiba:le, bogoi ilia bu uhini wa:legadobe esoha, da golasu igi da hamedei dawa:beba:le, higa:i. Be amo uda, dunu fesuale agoanega lai dagoiba:le, e da wali amo igi da mimogodafa igi hamoi dagoi. Amo nowa ea uda esaloma:bela:?" 34 Yesu E bu adole i, igi da:iya, diasudafa da gagui dagoi.' 18 Nowa da "Waha esala dunu amola uda ilia da uda lasu hou amo igi da:iya dafasea, ea da:i hodo da dadalega:le dawaa: (aiōn g165) 35 Be nowa dunu amola uda ilia da bogole, bu wa:legadole, Eso Huluane Mae Bogole Fifi da:i hodo da amo igiga gagoudai dagoi ba:mu." 19 Ahoanusu lamusa:, Gode da defelewane ba:sea, amo Sema olelesu dunu amola gobele salasu dunu da amo dunu da uda hame lamu, amola amo uda da dunuma fedege sia: da ilia wadelai hou adoi, dawa:beba:le, hame fimu. (aiōn g165) 36 Ilia da a:igele agoane ba:mu, ilia da Yesu afugili lamusa: dawa:i galu. Be ilia da amola ilia bogomu hamedafa dawa:mu. Ilia bogole, bu dunudafa iliba:le beda:i. Amaiba:le, hame afugili lai. wa:legadoiba:le, ilia da Gode Ea manowane esalumu. 20 Amaiba:le, Yesu dafama:ne logo ilia hogoi helei. 37 Be Mousesa da musa: ifa amoga lalu gona:su Ilia da desega ahoasu dunu Yesuma asunasi. Amo hedai:lebe ba:i, be ifa da nei hame ba:i. E amane ogogosu dunu da moloiwane dunu agoane hamone, sia:i, "Hina Gode! Di da A:ibalaha:me ea Gode, Yesuma sani agoane adole ba:su. E da ilima giadofale Aisage ea Gode, amola Ya:igobe ea Gode!" Amo bu adole iasea, ilia Yesu afugili, Louma Gamane sia: dedeiba:le, Mousesa da osobo bagade dunu da ouligisu ema fofada:ma:ne imunusa: dawa:i galu. 21 bogole bu wa:legadomu, amo hou nogaa:le olelei. 38 Ilia da Ema amane adole ba:i, "Olelesu! Di da Gode Amaiba:le, Gode da amo dunu ilia Gode esalebeba:le, Ea dafawane hou olelesa ninia dawa: Di da osobo amo dunu da hame bogoi esala. Gode da bogoi dunu bagade dunu ea hou mae dawa:le, Gode Ea moloidafa ilia Gode hame, be esala dunu ilia Gode. E da dunu hanai hou fawane olelesa. 22 Ninia su muni (da:gisi) huluanedafa bogoi hame be esalebe ba:su." 39 Sema Louma hina bagade Sisa ema imunu da ninia sema Olelesu dunu mogili ilia da amane sia:i, "Olelesu! wadelai:sala:?" 23 Be ilia ogogosu hou dawa:beba:le, Dia da nogaa:le sia:i." 40 Amanoba, ilia eno adole Yesu da ilima amane sia:i, 24 "Muni fage Nama ba:mu beda:iba:le, ouiya:i. 41 Yesu da Sema olelesu olema! Amo fagega dedei diala. Nowa ea odagi dunu ilima amane adole ba:i, "Dunu ilia da abuliba:le amola nowa ea dio da amoga dedebela:?" Ilia bu Mesaia da Da:ibidi ea aowa fawane sia:sala:?" 42 adole i, "Sisa!" (Sisa da Louma hina bagade galu.) 25 Gesami Hea:su Buga ganodini dedei, Da:ibidi hisu Amalalu, E da ilima amane sia:i, "Amaiba:le, dilia Sisa agoane olelesa, 'Hina Gode da na Hina Gode Ema ema hina: dabe ima. Amola dilia Godema Hina: dabe amane sia:i, Na lobdafadili fima. 43 Di ouesala, Dia ima." 26 Ogogosu dunu da dunu huluane ba:ma:ne, ha lai dunuma Dia emoga osa:le heda:musa:, Na da Yesu dafama:ne olelesu bagadewane hogoi helei, ili hasalimu.' 44 Da:ibidi da Ema Hina Gode dio asuli be hamedei. Ea adoiba:le, ilia fotogadigili ouiya:i. 27 dagoi. Amaiba:le Mesaia E da Da:ibidi egaga misi Amalalu, Sa:diusi dunu da Yesuma misi. Sa:diusi mano hame." 45 Dunu huluane Ea sia: nabalaloba, dunu ilia dafawaneyale dawa:su da bogoi dunu da Yesu Ea ado ba:su dunuma amane sia:i, 46 "Sema bu hame wa:legadosa. 28 Ilia da Yesuma dafama:ne olelesu dunu dawa:ma! Ilia abula sedade ida:iwane ado ba:musa: amane sia:i, "Olelesu! Mousesa da idiniginisili, bidiga lama:ne diasuga ahoa. Ilia da eno ninima olelema:ne agoane dedei. Dunu da mano dunu ilima nodone sia:mu hanai gala. Ilia da sinagoge hame lalelegeiwane bogosea, ea eya da ea didalo amola lolo Nasu amoga ahoasea, ilia da fisu baligili lale, mano hamomu. Amo mano da musa: bogoi amo ida:iwane hogoi helesa. 47 Ilia da didalo ilia labe bugai: ilia da sia:sa. 29 Ninia fi ganodini, dunu afae amola diasu hedolo wamolasa. Amasea, dunu eno ilia ea mano da fesuale esalu. Magobo mano e da uda siga ba:ma:ne, ilia ogogole sia:ne gadosu sedawane lale, mano hamedene bogoi. 30 Amanoba ea eya da hiougisa. Amaiba:le, ilia se dabe iasu da eno dunu amo ea didalo lale, e amola mano hamedene bogoi. ilia se dabe iasu bagadewane baligimu."

21 Yesu da ba:le gagaloba, bagade gagui dunu fofada:su dunu dilia sia: nababeba:le, fofogadigili, ilia Godema imunusa:, muni amo Debolo Diasu dilima bu adole imunu gogolemu. **16** Be dilia ada, ame, muni salasu ganodini salabe ba:i. **2** Amalalu, hame yolalali, fi dunu amola na:iyado dunu, ilia da dilima gagui didalo da eme bogoi fage aduna salalebe, E ougiba:le, dilima fofada:ma:ne, dili ha lai dunuma ba:i. **3** Yesu E amane sia:i, "Na dilima dafawane imunu. Mogili, dilia da medole legei dagoi ba:mu. sia:sa. Amo hame gagui didalo ea iabe da eno dunu **17** Dilia da na hou lalegaguiba:le, dunu huluufa huluane ilia iabe amo baligi dagoi. **4** Ilia bagade da dili higamu. **18** Be dilia da gaga:iba:le, dilia gaguiba:le, mogili la:idi fawane i. Be e da hame dialuma hinabo afadafa fawane da hame fisimu. **19** gagui gala. Be e da ea labe huluunedafa i dagoi." **5** Noga:le leloma! Gasawane lalegaguma! Amasea, Yesu Ea ado ba:su dunu mogili da Yesuma amane dilia da eso huluane Fifi Ahoanusu ba:mu! **20** Be sia:i, "Ba:ma! Debolo Diasu da ida:iwane ba:sa. Igi Yelusaleme da ha lai gegesu dunuga eale disi dagoi ida:iwane amoga gaguiba:le, amola liligi ida:iwane ba:sea, defea, ea gugunufinisu eso da gadene gala Godema iasu amoga legeiba:le, hahawane doaga:i dawa:ma. **21** Amasea, Yudia esalebe fi bagade ba:sa." **6** Be Yesu E bu adole i, "Amo dunu da goumiga hobea:ma:mu. Moilai fi dunu ida:iwane liligi dilia waha ba:lala. Be enohaga dilia ha da mugulumuba:mu, amola soge fi dunu huluane da lai dunu ilia amo diasu mugulumuba:le, igi afae da igi moilaiga hame buhagima:mu. **22** Amo eso da 'Se eno da:iya dialebe hamedafa ba:mu." **7** Amalalu, ilia Dabe iasu Eso' ba:mu. Amo hou huluane, musa: da Yesuma amane adole ba:i, "Olelesu! Amo hou Gode Sia: Dedei ganodini dedei galu da dafawane da habogala ba:ma:bela"? Amo hou da gadene ba:mu. **23** Amo esoga, abula agui uda amola uda doaga:i dawa:ma:ne, ninia adi dawa:digima:ne olelesu ilia mano duduubu da dodo maga:me naha, ilia da se ba:ma:bela?" **8** Yesu E bu adole i, "Dawa:ma! bagade nabimu. Osobo bagade fi huluunedafa da Eno dunu dilima ogogosa:besa:le dawa:ma! Dunu se bagade nabimu, amola Isala:ili dunu fi da Gode bagohame ilia da Na Dio ogogole lalegaguiwane Ea se dabe iasu ba:mu. **24** Mogili da ha lai dunu misini, ilia da amane sia:mu, 'Na da Mesaia!' amola ilia gegesu gobiheiga medole legei dagoi ba:mu. 'Eso da doaga:i dagoi!' ilia da sia:mu. Ilima mae Mogili ilia afugili, eno sedaga fifilai amo ilia sogega fa:no bobogema! **9** Gegesu hou amola sia:ga gegesu udigili hawa: hamomusa:, mugululi asi dagoi ba:mu. hou nababeba:le, dilia mae beda:ma. Dafawane! Dienadaile dunu da Yelusalemega osa:le heda:mu. Amo hou da hidacea ba:mu, be soge wadela:mu Dienadaile dunu ilia osa:le heda:mu eso ilegei dagosu eso da fa:no ba:mu." **10** Yesu E eno sia:i, "Dunu fi defei da doaga:i dagoi ba:sea fawane, amo hou da fisi da heda:le, eno dunu fi ilima gegenanumu. Soge dagoi ba:mu. **25** Amasea, eso, oubi amola gasumuni fi eno da soge fi enoma gegemu. **11** Bebeda:nima ilia hou hisu agoane hamobeba:le, beda:su bagade amola ha: amola olo bagade, bagohame ba:mu. dawa:digima:ne olelesu ba:mu. Osobo bagadega, Dunu huluane beda:mane, mu amo ganodini gasa hano wayabo bagadewane fugala:bebale amola bagade dawa:digima:ne olelesu ba:mu. **12** Amo heda:bebale, dunu fifi asi gala da beda:ga da:i dione hou bisili, dilia se nabasu eso da doaga:mu. Ilia hiawini ba:mu. **26** Eso, oubi amola gasumuni, da da dili gasawane gaguli, afugili, famu. Ilia da dili ugugubiba:le, osobo bagade dunu fi da amo misunu sinagoge diasu ganodini fofada:ialu, se dabe iasu hou ba:sea, beda:ga sidimu. **27** Amasea, ilia da diasu ganodini salimu. Dilia da Na Dio lalegaguiba:le, Dunu Egefe, mu mobi ganodini, gasa bagade amola osobo bagade hina bagade dunu amola oulligisu dunu hadigiwane, osobo bagadega manebe ba:mu. **28** da dilima fofada:mu. **13** Be amo esoga, dilia Gode Amo hou degabu agoane ba:sea, dilia Gode Ea Ea Sia: Id:a:iwane ilima olelema:ne, logo doasi dagoi hou lalegaguiba:le, ba:le gadole amola ba:mu. Dilia da ilima Gode Ea hou ba:su dunu agoane Godema nodone sia:ma. Bai dilia gaga:su esodafa da ba:mu. **14** Be ilia da dilima fofada:muba:le, dilia hou gadene doaga:i dagoi dawa:bebale." **29** Amalalu, gaga:ma:ne bu adole iasu hidacea bagadewane mae Yesu da fedege sia: olelei, "Figi ifa amola ifa huluane dawa:ma. **15** Bai Na bu adole iasu hou, amola bagade amo ea hou dawa:ma! **30** Lubi lasea, mugi oubi da dawa:su hou dilima baligliwane imunuba:le, dilima gadenesa galebe dawa:ma. **31** Amaiwane, Na adoi

liligi ba:beba:le, Gode Ea Hinadafa Hou doaga:mu ganodini liligi bagade dialebe, alima olemu. Amo da gadenesa, amo dawa:ma. 32 Dawa:ma! Waha fi diasuga alia Lolo manusa: momagema!" 13 Ela da esalebe da mae bogole, amo hou huluane ba:mu. asili, Yesu Ea adoi defelewane ba:i. Amalalu, ela da 33 Mu amola osobo bagade da mugululi hamedafa Baligisu Lolo Manu hahamoi. 14 Lolo Nasu amoha ba:mu. Be Na sia: da hamedafa mugululi dialumu. 34 doaga:loba, Yesu amola Ea ado ba:su dunu da gilisili Dawa:ma! Na bu misunu eso da sani agoane dilima lolo manusa:, ha:i nasufafai beba:le fi. 15 Yesu da doaga:sa:besa:le, ha:i nasu amola adini nasu amola ilima amane sia:i, "Na da fa:no se nabimuba:le, amo osobo bagade hou fonobahadi, amo bagadewane Baligisu Lolo Nasu, Na amola dili gilisili manusa:, mae dawa:ma. 35 Amo eso, osobo bagade fifi asi gala Na da bagadewane hanai galu. 16 Bai Na da dilima huluanedafa da ba:mu. 36 Dawa:ma! Noga:le ba:ma! sia:sa. Amo nanu, Na da guiguda: bu hame manu. Dilia da mae dafane, se nabasu eso baligili, Dunu Gode Ea Hinadafa Hou da dafawane doaga:sea, Egefe Ema hahawane doaga:le, E midadi leloma:ne, dilia da amo Lolo Nasu ea bai nog:a:le dawa:mu. Godema sia:ne gadoma!" 37 Amo eso huluane, Yesu Amo esoga fawane ninia da gilisili bu manu." 17 da Debolo Diasu ganodini olelesu. Daeya huluane, Amalalu, faigelei waini hano di lale, Godema nodone e da Debolo Diasu fisili, Olife Goumiga ahoasu. 38 sia:ne gadole, E amane sia:i, "Lale, enoma enoma Hahabedafa huluane, dunu bagohame da Ea sia: sagoma. 18 Na da dilima sia:sa. Na da fa:no amo waini nabimusa:, Debolo Diasuga misini, gilisi.

22 Amo esoha Agi Yisidi Hame Sali Lolo Nasu
eso da gadenei ba:i. Amo Lolo Nasu dio eno da Baligisu Lolo Nasu. 2 Gobele Salasu Hina dunu amola Sema Olelesu dunu da Yesu medole legemusa: logo hogoi helelalu, be ilia da dunu huluane iliba:le beda:ne, wamowane hogosu. 3 Amanoba, Sa:idane da Yudase Isaga:liode (Yesu Ea ado ba:su dunu fagoyale fi ganodini esalebe dunu) amo ea dogo ganodini aligila sia:i. 4 E da asili, gobele salasu hina dunu amola Debolo Diasu ouligisu hina dunu ilima gilisili, Yesu hohonomu logo hogoi helei. 5 Ilia da hahawane bagade ba:i. Amo hou hamoi ba:loba, ilia da ema muni imunu sia:i. 6 Yudase e da "defea" sia:i. Amalalu, dunu huluane mae ba:ma:ne, wamowane, e Yesu hohonone, gobele salasu amola Debolo Diasu sosodo aligisu dunu ilia ouligisu dunuma ima:ne, logo hogoi helei. 7 Amanoba, Agi Yisidi Hame Sali Lolo Nasu eso doaga:i. Amo esoga, Isala:ili fi da Baligisu sibi mano medole legesu. 8 Amaiba:le, Yesu da Bida amola Yone asunasi. E da elama amane sia:i, "Ninia manusa:, ali da Baligisu Lolo manusa: hahamoma!" 9 Ela bu adole ba:i, "Ania da habi hahamoma:bel:a?" 10 E bu adole i, "Alia da moilaiga doaga:sea, dunu da hano di gaguli ahoanebe ba:mu. Ema fa:no bobogele, e golili dabe logo amoga alia golili sia:ima. 11 Diasu edama amane sia:ma, 'Olelesu Dunu da dima agoane sia:siba: Na amola Na ado ba:su dunu gilisili Baligisu lolo manusa:, diasu olema.' 12 Amasea, e da gadodili sesei bagade diala amo

hame manu. Gode Ea Hinadafa Hou da dafawane doaga:beba:le fawane, Na da bu manu." 19 Amalalu, E da agi ga:gi lale, Godema nodone sia:ne gadole, fafa:ga:ne, ilima sagoi. E amane sia:i, "Amo da Na da:i hodo dilima i dagoi. Na hou dawa:ma:ne moma." 20 Amo nanu, e da waini hano lale, amane sia:i, "Amo waini hano dili manusa: faigelei ganodini sogasali, da sema gaheabol Na maga:me da sogadigmuba:le, Na da agoane hamosa. 21 Be Na hohonomu dunu da guiguda:, ani gilisili ha:i naha esala. 22 Gode da amo logo fodoiba:le, Dunu Egefe da bogomu. Be Dunu Egefe Ea hohonusu dunu da se baligili nabimu!" 23 Amalalu, "Nowa da Yesu hohonomo:bel:a?" ilia agoane gilisili sia: dasu. 24 Yesu Ea ado ba:su dunu da gilisili sia: dala, ilia da nowa dunu ea hou da baligili bagade amo dawa:beba:le, sia:ga gegei. 25 Be Yesu da ilima amane sia:i, "Gode Ea hou hame lalegogui dunu, ilia hina bagade dunu da ilima gasa fi bagade hina hou hamosa. Ilia hina bagade da dunu huluane ilima fidisu dunu gala, hina bagade ilisu da amane sia:sa. 26 Be amo hou dilia da hamedafa hamomu. Dilima bisili ahoasu dunu da fa:no misunu dunu agoane hamomu da defea. Amola hina dunu da fonobahadi asaboi hawa: hamosu dunu agoane hamomu da defea. 27 Nowa dunu ea hou da baligili bagadel:a? Dunu e da fili ha:i nanebe, amo ea hou da baligili bagadel:a? O hawa: hamosu dunu da ema aowasu hamosa - nowa ea hou da baligili bagadel:a? Dunu e da fili ha:i nanebe, amo ea hou da baligili bagade. Be Na da hawa: hamosu dunu ea hou agoane

dilima hawa: hamonana. 28 Na da se nabawane gadoi. Ea finimu da maga:me osoboga dadibi agoai lalu. Dilia amola da Na hame fisi. 29 Na Ada da ba:i. 45 Amalalu, sia:ne gadolalu, E wa:legadole, Ea Nama ouligisu hou i dagoi. Amo defelewane, Na da ado ba:su dunu ilima bu asili, ili golai dialebe ba:i. Bai dilima ouligisu hou iaha. 30 Dilia da Na Hinadafa Hou ilia da da:i dioi bagade ba:i. 46 E da ilima amane sia:i, ganodini, Na Lolo Nasu amoga ha:i manu galebe. "Dilia da abuliba:le golai dianabela:?" wa:legadole, Dilia da fisu ida:iwane amoga fili, Isala:ili fi fagoyale dili dafama:ne olelesu amo ganodini dasa:besa:le, ilima ouligisu hou hamomu. 31 "Saimone! Saimone! Godema sia:ne gadoma." 47 Yesu E sia:nanoba, Nabima! Ifabi ouligisu dunu da widi nog:a:i amo gisiga dunu bagohame da Ema doaga:musa: misi. Yudase afafabe defele, Sa:idane da dima dafama:ne olelesu (Yesu Ea ado ba:su dunu fagoyale amoga dunu afae) hou dima ado ba:ma:ne, Gode da logo doasi dagoi. e da bisili misini, Yesu nonogomusa: misi. 48 Be Yesu 32 Be Saimone! Dia dafawaneyale dawa:su hou da da ema amane sia:i, "Yudase! Di da Na nonogobega, mae dafama:ne, Na da Godema sia:ne gadoi dagoi. Dunu Egefe hohonom:a:bela:?" 49 Yesu Ea ado ba:su Di da Godema bu sinidigisia, dia fi dunu ilima gasa dunu da fa:no misunu hou dawa:beba:le, Yesuma ima:ne, fidima." 33 Bida e bu adole i, "Hina! Di da se amane sia:i, "Ninia gegesu gobihiega gegema:bela:?" dabe iasu diasuga asili bogosea, defea, na amola 50 Amola Eaado ba:su dunu afae da gobele salasu ani galu masunusa: momagei dagoi!" 34 Be Yesu E hina dunu ea udigili hawa: hamosu dunu amo ea ge amane sia:i, "Bida! Na dima sia:sa! Wali gasia, di damuni fasi. 51 Be Yesu E amane sia:i, "Yolema! da hidadea, 'Yesu na hame dawa:, ' udiana agoane Dagoi!" E da ge damui dunu ea ge digili ba:loba, ea sia:sea, fa:no gagala ga:be nabimu." 35 Amalalu, ge da bu madelagilisili bahoi ba:i. 52 Amalalu, gobele Yesu Ea ado ba:su dunu ilima amane adole ba:i, "Dilia salasu hina dunu, Debolo Diasu ouligisu hina dunu, muni salasu, esa amola emo salasu mae gaguiwane asigilai dunu amola dunu huluane ilia Yesu E gagula Na dili asunasiba:le, dilia da liligi hameba:le, se misi, ilima Yesu E amane sia:i, "Na da wamolasu nabasu ba:bela:?" Ilia bu adole i, "Ninia da se hame dunu dilia dawa:beba:le, dilia gegesu gobihiegi amola nabi." 36 Yesu da ilima sia:i, "Defea! Be wali, nowa da ogoma gaguliwane, Na gagumusa: misibala:?" 53 Na muni salasu galea, amo gaguli masa - esa amola. da nini gilisili eso huluane Debolo Diasu ganodini Nowa da gegesu gobihiegi hame galea, ea abula bidi esalu, be dilia da Na hamedafa gagulaligi. Be defea! Iale, muni lai amoga gegesu gobihiegi bidi lamu da Wali da dilia ilegei eso. Wali da gasi hina dunu ea defea. 37 Gode Sia: Dedei Buga ganodini, sia: da gasa lai eso." 54 Amalalu, ilia da Yesu gaguli, gobele amane dedei diala, 'E amola wadela:i hou hamosu salasu hina dunu ea diasuga hiouginana asi. Bida da dunu da gilisili se dabe iasu lai, ' amo sia: da Na hou fa:nodafa boboge. 55 Mabe dunu da gobele salasu olelebeba:le, dafawane ba:mu." 38 Amalalu, ilia da hina ea diasu gagoi ganodini lalu didili, amo gadene amane sia:i, "Hina! Ba:ma! Gegesu gobihiegi bagade housa fibiba:le, Bida amola fi galu. 56 Amalalu, aduna gala." Be Yesu E bu adole i, "Eno mae sia:ma! hawa: hamosu a:fini da Bida hadigi ganodini esalebe Dagoi!" 39 Amalalu, diasu fisili, Ea hamonanusu hou ba:loba, ema ha:giwane sosodolalu, amane sia:i, defele, E da Olife Goumiga asili, Ea ado ba:su dunu "Amo dunu amola Yesu, ela gilisili lalu!" 57 Be Bida amola ili sigi asi. 40 Ea musa dawa:i sogebi amoga da amane sia:i, "Uda! Na da amo dunu hame dawa:!" doaga:le, E da amane sia:i, "Dilima dafama:ne ado 58 Fonobahadi esalu, eno dunu da Bida ba:beba:le, ba:su hou mae ba:ma:ne, Godema sia:ne gadoma." amane sia:i, "Di amola da Yesu Ea na:iyado dunu!" Be 41 Amalalu, E da Ea ado ba:su dunu fisili, E da igi Bida amane sia:i, "Abola! Na da Ea na:iyado hame!" loboga galagai amo ea defei E asili, muguni bugili, 59 Fa:no, eno dunu da gasawane sia:i, "Amo dunu Godema sia:ne gadoi. 42 E amane sia:i, "Ada! Di da dafawane Yesu amola gilisili lalu. Bai E da Ga:lili hanai galea, amo se nabasu faigeleiga di, amo Na dunu!" 60 Be Bida da bu adole i, "Dunu! Dia sia:be go mae moma:ne sia:ma! Be Na hanai liligi hame, Dia da na hame dawa:!" E da sia:nanoba, gagala gawali hanai liligi fawane Na da hamomu." 43 Amalalu, E da ga:be nabi. 61 Amalalu, Yesu da beba:le, Bida ba:i. a:igele dunu Ea dogo denesima:ne misi, ba:i dagoi. Yesu E musa: sia:i, "Wali gasia, di da hidadea, 'Yesu 44 E da se bagade nababeba:le, ha:giwane sia:ne na hame dawa:!" udiana agoane sia:beba:le, fa:no

gagala ga:be nabimu, " amo sia: Bida bu dawa:i. Yesu da dabe hamedafa adole i. 10 Gobele salasu 62 Amaiba:le, e da gadili asili, bagadewane dinanu. hina dunu amola Sema Olelesu dunu da gadenene 63 Sosodo ouligisu dunu amo da Yesu gagui, ilia lelu, Yesuma halale bagadewane diwaneya udidi. da Ema habosesele oufesega:nu fasu. 64 Ea mae 11 Helode amola ea dadi gagui dunu da Yesuma ba:ma:ne, ilia abulaga si dofoga:le, Ema gadele oufesega:ne, Ema habosesele agoane hamosu. Ilia amane adole ba:i, "Di nowa fabaiyale ba:la:loma!" 65 da Yesuma abula ida:iwane ga:sili, bu Bailadema Ilia da habosesesu sia: eno bagohame Ema sia:i. asunasi. 12 Amalalu, amogala, Helode amola Bailade, 66 Hadigibi galu, asigilai dunu, gobele salasu hina ela bu gousa:le na:iyado hamoi. Musa ela da ha lai dunu amola Sema Olelesu dunu huluane gilisibiba:le, galu. 13 Bailade ea sia: nababeba:le, gobele salasu ilia Gasolo Gilisisu dunu ilima fofada:musa:, Yesu hina dunu, eno hina dunu amola dunu huluane da oule misi. 67 Ilia da Ema amane adole ba:i, "Di gilisi. 14 Bailade da ilima amane sia:i, "Amo dunu da Mesaiala?: Ninima adoma!" Be E da ilima bu dilia nama oule misi. E da dunu huluane ilima ogogoi, adole i, "Na da adole iasea, dilia da dafawaneyale dilia sia:i. Be dilia odagiaba, na da Ea hou huluane hame dawa:mu. 68 Na amolawane da dilima adole hogole ba:i dagoi. Be dilia wadela:i hou hamoi sia:i ba:sea, dilia da hame adole imunu. 69 Be wahawinini, lili, na da hamedafa ba:i. 15 Helode amolawane da Dunu Egefe da Gode Gasa Bagadedafa amo Ea Ea wadela:i hou hame ba:beba:le, ninima bu asunasi. lobodafadili fibi ba:mu." 70 Amalalu, ilia huluane sia:i, E da bogoma:ne se dabe iasu lama:ne, hamedafa "Amaiba:le, Di da Gode Egefeda:fala:?" Yesu E bu hamosu. 16 Amaiba:le, amo dunu na da fegasuga adole i, "Na da Gode Egefeda:fala dilia da dafawane fama:ne sia:ne, e halegale masa:ne, logo doasimu." sia:sia!" 71 Ilia amane sia:i, "Ninia ba:su dunu eno 17 (Baligisu Lolo Nasu ode huluane amoga, Bailade da hame hogomu. Ninisu ea lafidili sia: nabi dagoi!" da hou agoane hamosu. Moilai dunu ilia hanaiba:le, e da se dabe iasu hamosu dunu afadafa ea se dabe iasu diasu logo doasisu.) 18 Be dunu huluane da Bailade ea sia: nababeba:le, gilisili halale sia:i, "Amo dunu bogoma:ne medoma! Bala:base masa:ne, ea se dabe iasu logo doasima! Ninia da Bala:base hana!" 19 (Bala:base da moilai ganodini gegesu hou hamobeba:le amola eno dunu medole legeiba:le, ilia da e se dabe iasu diasu ganodini sali.) 20 Bailade da Yesu udigili masa:ne hanaiba:le, dunu huluane bu sia:i. 21 Be ilia da mae fisili, halale bagadewane sia:i, "E bulufalegeiga bogoma:ne medoma! Bulufalegeiga medoma!" 22 Bailade da sia: osodayale ilima bu sia:i, "Abuliba:le?: E da adi wadela:i hou hamobel:a:?" Na da Ea hou ganodini bogoma:ne se dabe iasu lamu hou hamedafa ba:i. Na da amo dunu fane, udigili masa:ne sia:mu da defea." 23 Be ilia ha:giwane, Yesu bulufalegeiga medoma:ne bagadewane halale sia:i. Amalalu, Bailade da ilia sia: nabi dagoi. 24 Amaiba:le, Bailade da ilia adole ba:su hamoma:ne sia:i. 25 Ilia sia:beba:le, dunu amo da gegeiba:le amola eno dunu medole legeiba:le se dabe iasu diasu ganodini sali, amo dunu masa:ne, Bailade da se dabe iasu diasu logo doasi. Be ilia hanaiba:le, e da ea dadi gagui dunu ilima Yesu medole legema:ne sia:i 26 Dadi gagui dunu da Yesu medomusa: hiouginana asi. Asili, Sailini

23 Amalalu, ilia huluane wa:legadole, Yesu E

Bailadema hiouginana asi. 2 Amogawi, ilia da Bailadema Yesu Ea hou amane diwaneya udidi, "Ninia da amo dunu ninia fi ilima ogogolalebe ba:i. Ilia da Hina Sisama su mae ima:ne, E da sia:sa! Amola Hi fawane da Mesaia Hina Bagade E da ogogolewane sia:sa." 3 Bailade da Yesuma amane adole ba:i, "Di da Yu dunu ilia Hina Bagade esalabala?" Yesu E bu adole i, "Di sia:i dagoi." 4 Amalalu, gobele salasu hina dunu amola dunu huluane ilima Bailade da amane sia:i, "Amo dunu E medoma:ne fofada:su logo na hamedafa ba:sa." 5 Be amo sia: nababeba:le, ilia bu ha:giwane sia:i, "E da Yudia soge huluane amo ganodini sia: olelebeba:le, dunu huluane gegemusa: dawa:lala. E da degabo Ga:lili sogega Ea hou muni hamonanu, wali guiguda: misi!" 6 Amo sia: nababeba:le, Bailade amane adole ba:i, "Amo dunu da Ga:lili dunula:?" 7 Bailade da Yesu da Ga:lili dunu amo nababeba:le, e da Yesu amo Helodema asunasi. Amo esoga, Helode da Yelusaleme moilai bai bagadega misi esalu. 8 Helode da Yesu ba:beba:le, hahawane galu. Bai e da musa: Yesu Ea hou nababeba:le, E ba:musa: hanaiwane oesalu. E da Yesu ema gasa bagade dawa:digima:ne olelesu hamoma:ne hanai galu. 9 Amaiba:le e da Yesuma gebewane adole ba:lalu. Be

soge dunu ea dio amo Saimone, e da Yelusaleme sia:i, "Dia da Godema hame beda:bela:? Ani da diasuga doaga:musa: logoga ahoanebe ba:i. Louma bogoma:ne se dabe iasu Yesu defelewane lai dagoi. dadi gagui dunu ilia da amo dunu gasawane gaguli. 41 Be ania se dabe iasu lamu da defea. Ania wadela:i ea gidagia Yesu Ea bulufalegei gisasili, Yesuma fa:no hou hamoiba:le dabe laha. Be amo Dunu da wadela:i bobogema:ne sia:i. 27 Dunu bagohame Ea bogobe hou hamedafa hamosu." 42 Amalalu, e da Yesuma ba:musa:, fa:no boboge. Eno uda Ema bagadewane amane sia:i, "Yesu! Dia Hinadafa Hou lai dagoiba:le asigiba:le, ilia da Eha digini fa:no boboge. 28 Be bu masea, Dia na mae gogolema!" 43 Yesu da ema Yesu da beba:le, ilima amane sia:i, "Dilia Yelusaleme bu adole i, "Na dima dafawane ilegele sia:sa. Wali uda! Na da bogomuba:le, mae dima! Be dilia amola eso, ani da gilisili Ba:ladaise soge ganodini ba:mu." dilia mano da se bagade nabimuba:le, dima. 29 Bai 44 Esomogoa, eso ea hadigi fisili, soge huluane amo eso misunu amoga ilia da amane sia:mu, 'Aligime uda ganodini gasi bagade ba:i. Baloga (3 p.m.) amogalu da hahawane gala. Ilia hagomo ganodini mano da bu hadigi ba:i. 45 Afafasu abula bagade Debolo hame fibiba:le amola dudubu da ilia dodo maga:me Diasus ganodini gaga:i dialu, hisu gadelale, fada:ne hame maiba:le, ilia da hahawane gala! 30 Amo esoga fasi ba:i. 46 Yesu da ha:giwane wele sia:i, "Ada! Na ilia goumi amoma sia:mu, 'Mugululi, nini banena da Na a:silibu Dia lobo da:iya ligisisa!" Amane wele sa:ima! Ilia da agologa, 'Nini dedeboma!' sia:mu. sia:nanu, E da bogoi. 47 Louma dadi gagui hina 31 Wali Na da esalebeba:le ifa da gahe agoane dunu, amo hou huluane ba:bebala, Godema nodone ba:sa. Amo hou ilia wali Nama hamobeba:le, Na sia:i, "Dafawane! Amo dunu da moloidafa dunu da guiguda: hame esalea, ifa da bioi ba:sea, ilia esalu!" 48 Dunu bagohame Yesu Ea bogosu ba:musa: da adi hamoma:bela??" 32 Ilia da eno wadela:i hou misi. Yesu da bogoi dagoi ba:loba, ilia moilaiga se hamosu se dabe lai dunu aduna, ela amola Yesu nabawane, ilila: bida:gi lulufigilalu buhagi. 49 Yesu Ea gilisili fuga:musa: oule asi. 33 Amalalu, ilia sogebi ea na:iyado dunu amola uda huluane (Yesu da Ga:lili dio amo "Dialuma Gasa," amoga doaga:loba, ilia da soge fisibiba:le, ilia Yesuma fa:no boboge) amo da Yesu bulufalegeiga dabagalai. Wadela:i hou hamosu fonobahadi sedagawane lelu, Ea bogobe asigiwane dunu aduna amatowane, ilia gilisili eno bulufalegeiga ba:i. 50 Amo esoha, dunu ida:iwane, moloidafa dunu dabagalai. Afae da ea lobodafadili, eno da ea lobo esalu, ea dio amo Yousefe. E da A:limadia moilai fofadidili dabagalai. 34 Yesu E amane sia:i, "Ada! dunu, amola e da Yu ouligisu Gasolo dunu esalu. 51 Dia ilia hou gogolema:ne olofoma! Bai ilia hamobe Amo dunu da Gode Ea Hinadafa Hou doaga:ma:ne, ilia da mae dawa:iwane hamosa!" Louma dadi gagui dafawaneyale dawa:iwane oquesalu. Eno Yu ouligisu dunu, ilia da Yesu Ea abula lamusa:, ululuasu. 35 dunu da Yesu medomusa: ilegebeba:le, e da amo hou Dunu huluane da ba:musa: lelu. Be Yu ouligisu dunu higabeba:le hame fuligala:i. 52 E da Bailadema misini, ilia Yesuma habosesele oufesega:su. Ilia amane Yesu Ea da:i hodo lamusa: adole ba:i. 53 Amalalu, e habosesele sia:i, "E da dunu eno mae bogoma:ne da Yesu Ea da:i hodo bulufalegeiga duga:le, gududili gaga:i. E da dafawane Gode Ea ilegei Mesaia ligisili, ahea:iai abula amoga sosone, gele gelabo esalea, defea, Hina: mae bogoma:ne, Hisu gaga:mu dogoi (musa: bogoi da hame salasu) amo ganodini da defea!" 36 Dadi gagui dunu ili amola Yesuma ligisi. 54 Amo eso da Falaida:i eso. Sa:bade eso da oufesega:ne, Ema misini, Ea moma:ne, wadela:i waini aya doga:mu gadenei ba:i. 55 Uda amo da Ga:lili soge hano dili i. 37 Ilia amane sia:i, "Di da Yu dunu fi amoga fisili, Yesuma fa:no boboge, ilia da Yousefe sigi asili, Hina Bagade esalea, defea, Dia mae bogoma:ne Disu gele gelabo dogoi amoga Yesu Ea da:i hodo ligisibi gaga:ma." 38 Yesu Ea dialuma dabuagado meloa ba:i. 56 Amalalu, ilia da diasuga buhagili, Yesu Ea da:i dedei gosagisi ba:i. Amoga sia: dedei da, "Yu dunu fi hodo da:iya legemusa:, gabusiga: manoma hahamoi. ilia Hina Bagade da goea." 39 Wadela:i hou hamosu Ilia da Gode Ea Sema dawa:beba:le, Sa:bade eso dunu aduna gilisili eno bulufalegeiga dabagalai, amoga helef.

afadafa da Yesuma lasogole sia:i, "Di da Mesaiala:? Di amola ani Dia gaga:ma!" 40 Be eno wadela:i hou hamosu dunu da ea sama ema gagabole agoane

24 Hialigi bisisu eso (Sada:i), hahabedafa, amo uda ilia da gabusiga: manoma ilia hahamoi lili, amo aguni, gele gelaboga asi. 2 Doaga:le, ilia da igi

logo ga:su bagade da bebesole gale, logo doasi ba:i. 21 Be amo dunu da nini gaga:le, Isala:ili dunu ilia se 3 Amaiba:le, ilia da gele gelabo dogoi amo ganodini dabe iasu logo doasima:ne, ninia da bagadewane golili sa:ili, Hina Gode Yesu Ea da:i hodo dialebe dawa:i galu. Amo hou da degaboo hamonanu, misini, hame ba:i. 4 Ilia fotogadigili lela ba:loba, dunu aduna wali da eso osoda wea! 22 Ninja fi uda oda ilia sia: ahea:iai hadigi bagade abula amoga idiniginisi lelebe nababeba:le, ninia fotogadigi. Ilia da hahabedafa ba:i. 5 Beda:iba:le, uda ilia da osoboga begudui. Amo gele gelabo amoga asili, 23 Ea da:i hodo hame ba:i. dunu da ilima amane sia:i, "Dilia da abuliba:le esala Ilia buhagili, amane sia:i, 'Ninia dafawane a:igele dunu, amo bogoi gele gelabo ganodini hogosala:?' 6 dunu aduna ba:i. Ela da Yesu da hame bogoi esala E da guiguda: hame. E da uhini wa:legadoi dagoi. E sia:i." 24 Amalalu, ninia fi dunu gele gelaboga asili, da musa: Ga:lili sogegea esaloba, dilima sia:i dagoi. uda ilia sia:i defelewane ba:i. Be Yesu Ea da:i hodo Amo dilia bu dawa:ma! 7 E da musa: amane sia:i, hame ba:i." 25 Amalalu, Yesu da elama amane 'Dunu Egefē da hobea wadela:i hou hamosu dunu ilia sia:i, "Ali da gagaoui agoai dunu. Alia da dogo lobo ganodini gagulaligi ba:mu. E da bulufalegeiga ganodini gebewanedaфа balofede dunu ilia musa: bogosea, eso osoda amoga uhini bu wa:legadomu." olelei dafawaneyale dawa:be. 26 Gelesu da ea hadigi 8 Amalalu, uda da Yesu Ea musa: sia:i, bu dawa:i. 9 Hinadafa Hou lama:ne, amo se nabasu nabimu da Ilia da bogoi gele gelabo fisili, buhagili, ado ba:su defea galu." 27 Amalalu, Yesu da hidadea Mousese, dunu gidayale gala, amola eno fa:no bobogesu dunu fa:no balofede dunu huluane amo ilia sia:i huluane huluane ilima ilia ba:i liligi olelei. 10 Amo uda ilia Yesu Ea hou olelemusa: Gode Sia: Dedei Buga dio amo da Meli Ma:gadala, Youa:na, Ya:mese ame ganodini dedei, amo sia: huluane ela dawa:ma:ne, ea dio amo Meli, amola oda galu. 11 Be ado ba:su elama olelei. 28 Amalalu, ilia masunu moilai amoga dunu da amo sia: da udigili sia: dasu dawa:i galu. gadenenewane doaga:loba, Yesu da baligili masusa: Ilia da uda ilia adoi dafawaneyale hame dawa:i. 12 ahoanebe ba:i. 29 Be ela da Ea logo ga:musa:, amane Be Bida da wa:legadole, gele gelaboga hehenai. sia:i, "Gasimu galebe! Ani oquesaloma!" Amaiba:le, Begudul, e ganodini ba:loba, sosoi abula fawane E da ela diasuga oquesalumusa:, golili sa:i. 30 Ilia dialebe ba:beba:le, e da bagadewane fotogadigili da:ha manusa: fili, Yesu da agi ga:gi lale, sia:ne dawa:luu moilaiga buhagi. 13 Amogalawane, Yesu gadole, amo a:le, elama i. 31 Amalalu, ela si bu Ea fa:no bobogesu dunu aduna, ela da moilai ea dio nogae:le ba:beba:le, E da dunu enoyale hame, be amo Ema:iase amoga doaga:musa:, logoga ahoanu. Yesuwane ba:i. Be Yesu da alalolesili, Ea ahoabe Yelusaleme fisili, Ema:iase doaga:musa: ahoasu ela da hamedafa ba:i. 32 Elesu amane sia:sa:i, sedaga defei da 12 gilomida agoane. 14 Ahoanoba, "Dafawane! Ani da logoga manoba, E da anima ela da hou doaga:i, amo gilisili sia:daha ahoanu. sia:beba:le, amola Gode Sia: Dedei bai olelebeba:le, 15 Sia:daloba, Yesu Hi da gadenenewane manoba, ania dogo ganodini gia:i agoane nabi." 33 Amalalu, ela E amola ela gilisili ahoanu. 16 Ela da Yesu ba:i, wa:legadole, hehenane, Yelusalemega buhagili, Yesu be E da eno dunuyale dawa:i. 17 Yesu da elama Ea ado ba:su dunu gidayale gala amola eno fa:no amane sia:i, "Ali da gilisili ahoana, adi sia: daha bobogesu dunu gilisili esasulubi ba:i. 34 Ilia da elama ahoanula:?" Amalalu, ela odagi da:i dioiwane, oulelu. amane sia:i, "Hina da dafawane uhini wa:legadoi 18 Dunu afae ea dio amo Galioufa:se, da Yesuma dagoi. E da Saimone ema doaga:i." 35 Amalalu, ela bu adole ba:i, "Dunu huluane Yelusalemega misi da logoga manoba elama hamoi hou, ilima olelei. ilia da waha doaga:i hou huluane dawa: Be Dia Amola Yesu da elama agi ga:gi a:le iabeba:le, elama fawane hame dawa:bela:?" 19 Yesu E sia:i, "Adi doaga:i dunu da Yesuyale dawa:i, amo sia: olelei. 36 houla:?" Ela bu adole i, "Yesu, Na:salede dunu, amo Ela da sia:nanoba, Yesu Hisu logo mae doawane, Ea hou. E da balofede dunu esalu. Ea hou amola ilia gilisili amo ganodini leluwane, ilima amane sia:i, Ea sia: amo Gode amola dunu huluane ilia gasa "Dilia dogo olofoiwane dialomal!" 37 Be E da bogoi ea bagade ba:su. 20 Be gobele salasu ouligisu dunu a:silibuyale dawa:beba:le, ilia da beda:ga fotogadigi. amola ninia fi ouligisu dunu, amo dunu fofada:musa: 38 Be E da ilima amane sia:i, "Dilia da abuliba:le bulufalegeiga medoma:ne, Louma ouligisu dunuma i. beda:bela:?" Abuliba:le dafawaneyale hame dawa:su

hou da dilia dogo ganodini mabela:?³⁹ Na lobo amola
Na emo ba:ma! Goe da dafawane Na dawa:ma! Na
da:i digili ba:lalu dawa:ma! Na da hu amola gasa
galebeba:le, Na da bogoi a:silibuyale mae dawa:ma!"
⁴⁰ Amo sia:nanu, E da Ea lobo amola Ea amo ilima
olei. ⁴¹ Ilia da baligili hahawaneba:le, fofogadigili
bu dafawaneyale hame dawa:beba:le, E da ilima
amanie sia:i, "Dilia da ha:i manu ganabela:" ⁴²
Ilia da menabo gobei a:i lale, Ema i. ⁴³ E da amo
lale, ilia odagiaba mai dagoi. ⁴⁴ Amalalu, E da ilima
amanie sia:i, "Na da amo hou musa:, dili amola Na
gilisili esaloba, dilima olelei da Na hou olelemusa:
sia: huluane dedei, Mousesea ea Malasu, balofede
ilia dedei, amola Gesami Hea:su buga dedei, amo
huluane da didili hamomusa:, Na da misi dagoi." ⁴⁵
Amalalu, E da ilia asigi dawa:suga Gode Sia: dedei
noga:le dawa:ma:ne, doasi. ⁴⁶ E da ilima amane sia:i,
"Sia: da agoane dedei diala. Mesaia da se nabalu,
bogle, eso osodaga uhini wa:legadomu. ⁴⁷ Degabo
Yelusaleme ganodini, fa:no osobo bagade fifi asi
gala amoga dunu ilia olelebeba:le, huluane da Na
Dioba:le Godema sinidigisu hou, amola wadela:i hou
gogolema:ne olofosu nabimu. ⁴⁸ Dilia da amo hou
ba:su dunu esala. ⁴⁹ Dawa:ma! Dili fidima:ne, Na da
Gode Ea hahawane dogolegele iasu amo E da musa:
imunusa: ilegele sia:i, amo dilima asunasimu. Be
diasu ganodini ouesalu, gasa bagade hou muagado
misunu da dilima abula agoane idiniginisimu."⁵⁰
Amalalu, Yesu da Ea fa:no bobogesu dunu Bedani
moilai gadenene sagebi amoga oule asi. E da Ea
lobo gagua gadole, Gode da ilima hahawane ima:ne
sia:i. ⁵¹ Hahawane sia:nanu, E da ili fisili amola
Gode da E muagado lale gadoi. ⁵² Ilia da Yesuma
nonodona, hahawane bagadewane Yelusaleme moilai
bai bagadega buhagi. ⁵³ Eso huluane, mae helefili,
ilia Debolo Diasu ganodini, Godema nodone sia:ne
gadolalu. Sia: Ama Dagoi

Yone

1 Degabodafa, osobo bagade da hame hahamoi galu, amo esoha Gode Sia:dafa da esalu. E (Sia:dafa), amola Gode, da gilisili afadafa fawane esalu. Sia:dafa da Gode defele. 2 Degabodafa Sia:dafa amola Gode, Ela da gilisili esalu. 3 Sia:dafa da hame hahamoi dagoi. E da hame hamoi ganiaba, ilili huluanedafa da hame ba:la:loba. 4 Sia:dafa da esalusu ea bai galu. Amo esalusu da osobo bagade dunu fifi asi gala ilima hadigi olelei. 5 Amo hadigi da gasiga dedebomu hamedesa. 6 Gode da Ea sia: adole iasu dunu ea dio amo Yone, amo asunasi. 7 Dunu huluane ilia Gode Ea adosu nababeba:le, 8 Yone da Hadigidafa hame galu. E da amo Hadigidafa olelela misi. 9 Amo hadigi da osobo bagade maha, ilima hadigi iaha. 10 Gode da Sia:dafa da osobo bagade ganodini esalu. Gode da Sia:dafa amoga osobo bagade hahamoi. Be osobo bagade dunu da Sia:dafa hame dawa:i galu. 11 E da Ea fidafa dunu ilima misi, be Ea fidafa da Ea hou lalegele higasu. 12 Be mogili ilia da Ea mano hamoma:ne, E da ilima ilegei dagoi. 13 Osobo bagade hou hamobeba:le hame, ilia bu Gode Ea mano hamoi. Osobo bagade dunu ea hamoiba:le, ilia hame lalegelei, be Gode Hi ilegeiba:le ilia da bu lalegelei, Gode Ea mano hamoi dagoi. 14 Sia:dafa da osobo bagade dunu ea hu lale, ninia osobo bagade fi amo ganodini esalu. Ea hou da hahawane dogolegelei iasu amola dafawanedafa hou ba:su. Ea hadigi, amo Gode Egefedefa Ea hadigi defele, ninia ba:i dagoi. 15 Yone da Ea hou olelei. E da ha:giwane wele sia:i, "E da na misi amoga fa:no misi, be Ea hou da na hou baligisa! Na hame lalegelei esoga, E da esalu! Amo dunu Ea hou olelemusa: na sia:i!" 16 Ea hahawane dogolegelei iasu hou da nabai bagadewane dialebeba:le, E ninima hahawane bagade iasu. Musa: ninia hahawane ba:i, be wali bu baligiliwane hahawane ba:sa. 17 Gode da Mousesema olelebeba:le, Ea Sema ninima iasu. Be Yesu Gelesa da hahawane dogolegelei iasu, amola moloidafa hou, ninima olelei dagoi. 18 Osobo bagade dunu huluanedafa, da Gode hamedafa ba:su. Be Hina Gode Yesu, Hisu da Godedafa defele. Amola E da Gode dafulili lelebeba:le, Hi fawane da Gode Ea hou olelei dagoi. 19 Yu fi ouligisu dunu Yelusaleme moilai bai bagadega esalu, ilia da gobele salasu dunu amola Lifai dunu, amo Yone ea hou abodemusa: asunasi. Ilia da Yonema amane adole ba:i, "Di da da liligi huluanedafa hahamoi nowala:" 20 Yone da bu adole imunu hame hihi galu. E da moloiwane olelei, "Na da Mesaia hame!" 21 Ilia bu adole ba:i, "Amaiba:le, di da nowala:? Di da Elaidiala:" Yone bu adole i, "Hame mabu! "Ilia eno adole ba:i, "Di da Balofede dunudafala:" "Hame mabu!" e sia:i. 22 Ilia amane sia:i, "Amaiba:le, di da nowala:, amo ninima adoma. Ninja asunasi dunuma adole iasu gaguli masunu galebe. Dia hou da adi dafawaneyale dawa:ma:ne, Yone da hadigi ilima olelema:ne misi. 23 Be Yone bu adole ianoba, e da Aisaia ea houla:" 24 Abodemusa: misi dunu sia: dedei olelei, "Na da hafoga:i soge, dunu hame sia:nana, 'Hina Gode da noga:iwane masa:ne, Ea da osobo bagadega maha, ilima hadigi iaha. 25 Ilia da Yonema amane adole ba:i, "Di da Mesaia o Elaidia o Balofede esalebe soge amo ganodini ahoana, amane wele da Hadigidafa. Hadigidafa da dunu huluane amo sia:nana, 'Hina Gode da noga:iwane masa:ne, Ea da osobo bagade ganodini esalu. Gode da (Fa:lisu fi dunu da ili asunasi), 26 Yone da bu adole i, "Na da hanoga logo moloiwane fodoma!" 27 E da na misi Gode Ea mano hamoma:ne, E da ilima ilegei dagoi. amoga fa:no maha. Be na da Ea emo salasu efe 28 Yone da Bedani fadegamu amo defele hame ba:sa. 29 Golale hahabe, Yone da Yesu ema manebe soge, (Yodane Hano gusu bega:) amoga hanoga fane salasu hou hamonanoba, amo hou huluane da hou hanaiba:le, Ea hou lalegogui. Amalalu, ilia da ba:su. 29 Golale hahabe, Yone da Yesu ema manebe dunu dilia hame dawa: dunu da lela. 27 E da na misi Gode Ea mano hamoma:ne, E da ilima ilegei dagoi. amoga fa:no misi, be Ea hou da na hou baligisa. 30 Na musa: sia:i, 'E da na misi amoga fa:no misi, be Ea hou da na hou baligisa. Na hame lalegelei esoga, E da esalu.' Na da amo dunu Ea hou olelemusa:, amane sia:i. 31 Na da amo dunu hame dawa:i galu. Be na da amo misunu dunu Ea hou Isala:ili dunuma olelemusa:, hanoga fane salasu hamomusa: misi." 32 Amalalu, Yone da ilima amane sia:i, "Na da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gal, dafe sio agoane muagado misini, Ea da:i hodo amoga aligila sa:i, ba:i dagoi. 33 Na da amo da Gode Ea ilegei dunu hame dawa:i galu. Be musa: Gode da na hanoga fane salasu hawa: hamoma:ne, asula ahoanoba, E da nama amane olelei, 'Di da Gode

Ea A:silibu Hadigidafa dunu afadafa amoga aligila Na ba:i, amo fawane Na sia:beba:le di da Na hou dalebe ba:mu. Amo Dunu da Na A:silibu Hadigidafa dafawaneyale dawa:bela:? Amo hou bagadewane amoga ba:bodaise hamosa.' 34 Na da amo hou ba:i baligisu hou di da ba:mu." 51 E da ilima amane sia:i, dagoi. Amola amo dunu da Gode Egefeda na da "Na da dafawaneyale dilima sia:sa! Dilia da Hebene logo dilima sia:sa!" 35 Eso afae aligili, Yone amola ea doasibi ba:mu, amola Gode Ea a:igele dunu Gode ado ba:su dunu aduna da gilisili lelu. 36 Lelebeba:le, Egefe amo da:iya, ilia gudu dalebe gado heda:lebe Yesu da baligili ahoanebe ba:i. Yone e amane sia:i, ba:mu."

"Gode Ea Sibi Mano ahoanebe goea." 37 Amo sia: nababeba:le, ea ado ba:su dunu aduna da Yesuma fa:no boboge. 38 Yesu da delegili, ela da ema fa:no bobogelalebe ba:loba, elama amane adole ba:i, "Ali da adi hogosala?" Ela bu adole ba:i, "La:bai (olelesu)! Dia golasu da habila?" 39 E bu adole i, "Ba:la misa!" (Amoha da eso baloga agoane). Amalalu, ela da Yesu E sigi asili, Ea golasu ba:i. Ilia gilisili amo eso ganodini sia: dalu, gasi gadenenewane yolesi. 40 Dunu afadafa ea dio amo A:dalu, e da Saimone Bida eya esalu. E da Yone ea sia: nabalu, Yesuma fa:no boboge. 41 E da ea ola Saimone hogolala ba:beba:le, ema amane sia:i, "Ani da Mesaia (eno sia: Gelesu) ba:i dagoi." 42 Amalalu, e da Saimone Yesuma oule misi. Yesu da Saimone ba:beba:le, amane sia:i, "Dia dio da Saimone! Di da Yone egefe! Wali Na da dima Sifa:se dio asula." (Sifa:se dio da Bida dio defele. Amo dawa:loma:ne sia: da 'igi'.) 43 Golale hahabe, Yesu da Ga:lili sogega masunu dawa:i galu. E da Filibe ba:beba:le, amane sia:i, "Na baligiga aligila misa." 44 (Filibi ea moilai dio amo Bedesa:idu. Amo moilaiga A:dalu amola Bida esalebe ba:i.) 45 Filibe da hogolala, Nada:na:iele ba:i. E da ema amane sia:i, "Ninia da Dunu amo Ea hou Mousesa da Sema buga ganodini dedei, amola balofede dunu, Ea hou dedei, amo dunu ninia ba:i dagoi. E da Yesu, Yousefe egefe. Ea moilai da Na:salede." 46 Nada:na:iele da amane sia:i, "Liligi ida:iwane gala da Na:salede moilaiga mahabela?: Hame mabu!" Be Filibe da bu adole i, "Ba:la misa!" 47 Yesu da Nada:na:iele Ema manebe ba:beba:le, ea hou olelemusa: amane sia:i, "Isala:ili dunudafa da manebe goea. Amo dunu da ogogosu hame dawa:" 48 Nada:na:iele da Ema amane adole ba:i, "Na hou Dia habodane dawa:bela??" Yesu E bu adole i, "Filibe da dima hame misa:ne weloba, Na da di figi ifa ea ougiha esalebe ba:i." 49 Nada:na:iele fotogadigili sia:i, "Olelesu! Di da Gode Egefeda. Di da Isala:ili fi ilima Hina Bagadedafa esala." 50 Yesu E amane sia:i, "Di da figi ifa ea ougiha esalebe

2 Eso aduna aligili, Ga:ina moilai (Ga:lili sogega) amo ganodini ilia uda lasu hou hamosu. Yesu Ea ame amoga misi esalu. 2 Lolo nasu ouligisu dunu da Yesu, Ea ado ba:su dunu, ilima misa:ne sia:i dagoiba:le, ilia misi esalu. 3 Be waini hano huluane na dagoiba:le, Yesu Ea ame Ema amane sia:i, "Ilia waini huluane da na dagoiba:le ebelei." 4 Be Yesu da bu adole i, "Na hawa: hamomu dia abuliba:le adosala?: Na ilegei eso da hame doaga:i." 5 Yesu Ea:me da hawa: hamosu dunuma amane sia:i, "Ea adosea dilia hamoma!" 6 Yu dunu ilia lobo dodofesu hou sema bagade dialu. Amo hou hamoma:ne ofodo da gafeyale gala dialu. Ofodo afae afae da hano100lidase (litres) agoane sogasalasea nabai ba:i. 7 Yesu da hawa: hamosu dunu ilima amane sia:i, "Amo ofodo gafeyale gala amoga hano sogasalawane, nabama!" Amalalu, ilia hano sogasalawane, ofodo da nabaifada ba:i. 8 Amalalu, Yesu da ilima amane adole i, "Defea! Wali amo ofodoga hano dili, gaguli asili, lolo Nasu aowasu dunuma ima." Ilia da Ea sia:i defele hamoi. 9 Lolo Nasu ouligisu dunu da hano afadenene, bu waini hano hamoi, amo na ba:i. Waini da habitili misi, aowasu dunu da hame dawa:i (be hawa: hamosu dunu da hano dili iabeba:le dawa:i). Amalalu e da uda lamu dunuma amane wele sia:i, 10 "Dunu huluane da hidadea waini hano ida:iwane sagole, fa:no ilima misi dunu da bagadewane na dagoiba:le, ilia da wadela:i waini hano sagosa. Be dia hou da hisu. Di da fa:nodafa waini baligili ida:iwane gala ninima iaha!" 11 Ga:ina moilai, Ga:lili soge ganodini, amoga Yesu da amo degabo gasa bagade musa: hame ba:su hou hamoi dagoi. E da Ea hadigi olelebeba:le, Ea ado ba:su dunu da Ea hou dafawaneyale dawa:i galu. 12 Amohaga fa:no, Yesu, Ea ame, Ea eya, amola Ea ado ba:su dunu, eso bagahame oualigimus:, Gabena:iame moilaiga asi. 13 Baligisu Lolo Nasu gilisimu da gadeneiba:le, Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega asi. 14 Debolo Diasu ganodini, E da dunu ilia bulamagau, sibi, amola musuni bidi lalebe

ba:i. Eno dunu ilia fafai amoga fili, muni afadenene E da ame ea hagomo ganodini bu galuli amo bu iasu hou hamonanebe ba:i. 15 Amalalu, Yesu da lalelegema:bela?" 5 Yesu E bu adole i, "Na da dima efega fegasu hamone, ohe fi, bulamagau, amola sibi dafawane sia:sa. Dunu e da hanoga amola A:silibuga huluane gadili sefas. E da muni bidi lasu dunu ilia bu hame lalelegesea, e da Gode Ea Hinadafa Hou fafai delegili fasili, ilia muni fage huluane gugudili amoga hed:a:mu hamedei. 6 Dunu da eda amola fasi. 16 E da sio bidi lasu dunuma amane sia:i, "Sio eme, amoga ela hamoiba:le lalelegesea, e da da:i huluane gadili gaguli masa! Na Ada ea diasu bidi hodo fawane hamosa. Be A:silibu Hadigidafa amoga lama:ne diasu agoane hamomu da defea hame! lalelegesea, e da a:silibuwane ahoanumu. 7 Dilia Yolesima!" 17 Amalalu, Ea ado ba:su dunu da Gode huluane da bu lalelegemu da defea, amo Na da Sia: Dedei amo bu dawa:i, amane, "Gode! Na dogo sia:beb:a:le, mae fotogadigima. 8 Fo da hi hanaiba:le ganodini, Dia Diasu amoma asigi hou da lalu agoane hi logoga ahoa. Fo da habodili misi, amola habodili nesa." 18 Yu ouligisu dunu da Yesuma amane adole masunu, di hame dawa: Fo ea sia: fawane naba. ba:i, "Di da abuliba:le amo hou hamonanebela?: Amo Dunu ilia da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amoga olelema:ne, di da adi dawa:digima:ne olelesu ninima lalelegebeba:le, ilia hou da amo agoane ba:sa." 9 olelema:bela?:" 19 Yesu E bu adole i, "Dilia amo Nigoudimase da bu fotogadigili amane adole ba:i, Debolo Diasus mugulusia, Na da eso udiana amoga "Amo hou da habodane mahabela?:" 10 Yesu da bu bu hiougili dagomu." 20 Ilia da fotogadigili amane adole i, "Defea! Di da mimogo olelesu dunu Isala:ili sia:i, "Ola! Musa: dunu ilia ode 46 agoanega amo soge ganodini. Amaiba:le, di abuliba:le amo hou hame diasu gagui galu. Di da habodane eso udiana amoga dawa:sala?:" 11 Na da dafawane sia: dilima olelesu. bu gaguma:bela?:" 21 Be Yesu da Debolo Diasus Ea Na dawa:su liligi, na siga ba:su liligi, amo fawane na hou hame olelei. E da Ea da:i hodo da diasu agoane dilima sia:ne iaha. Be dilia huluane amo sia:ne iasu sia:i. 22 Amaiba:le, fa:nowane, Yesu E bogole, bu nabimu higasa. 12 Na da osobo bagade hou dilima wa:legadoloba, Ea fa:no bobogesu dunu da amo sia: olelebeba:le, dilia da dafawaneyale hame dawa:be. bu dawa:i galu. Dawa:beb:a:le, ilia Gode Sia: Dedei Amaiba:le, Na da Hebene hou dilima olelesea, dilia da bu dawa:le, Yesu Ea sia:i dafawaneyale dawa:i. 23 habodane dafawaneyale dawa:ma:bela? 13 Osobo Yesu da Baligisu Lolo Nasu amoha Yelusaleme moilai bagade dunu da Hebene sogega hamedafa hed:a:su. bai bagadega esaloba, dunu bagohame Ea gasa Be Dunu Egefe, E da osobo bagadega gudu sa:i, bagade dawa:digima:ne olelesu ba:beb:a:le, Ea hou Hi fawane da Hebene sogega esalebe dunu. 14 dafawaneyale dawa:i. 24 Be Yesu da osobo bagade Mousese da hemonega dunu hame esalebe hafoga:i dunu ilia hou huluane dawa:beb:a:le, ilia lalegaui hou wadela:i soge ganodini, sania balasiga hamoi amola dafawaneyale hame dawa:i. 25 Eno dunu da osobo ifaga gosagisili, gagua gadole, bugili, amo hou bagade dunu ilia hou Ema olelemu da hamedeidafa. defele ilia da Dunu Egefe gagua gadomu. 15 Dunu Bai Hisu, enoga mae oleleiwan, liligi huluane osobo huluane amo da Dunu Egefe Ea hou dafawaneyale bagade dunu ilia dogo ganodini dialebe, dawa:i galu. dawa:sea, eso huluane Fifi Ahoanusu lama:ne, amo hou da doaga:mu. (aiōnios g166) 16 Bai Gode da osobo bagade fifi asi gala hodole, ilima asigili, Egefe ilima i. Ea sia: dafawaneyale dawa:sea, lalegagusia, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanumu. (aiōnios g166) 17 Gode da osobo bagade dunu huluane ilima se imunusa: fofada:musa:, Egefe hame asunasi. Be dunu huluane gaga:musa:, E da Egefe asunasi dagoi. 18 Nowa dunu da Gode Egefe dafawaneyale dawa:sea, e da se imunusa: fofada:su hame ba:mu. Be nowa da dafawaneyale hame dawa:sea, e da Yesu Ea Dio dafawaneyale hame dawa:beb:a:le, se imunusa: fofada:su ba:mu. 19 Gode Ea fofada:su

3 Amo esoha, Yu ouligisu dunu afae (Fa:lisu dunu) ea dio amo Nigoudimase, esalebe ba:i. 2 E da gasia, wamowane Yesuma misini, amane sia:i, "La:bai (Olelesu)! Gode da hame fidji ganiaba, Dia da musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu hamonanebe amo hamomu da hamedela:loba. Amo ninia ba:beb:a:le, di da Godema asunasi olelesu dunu ninia dawa:" 3 Be Yesu da ema bu adole i, "Na dima dafawane sia:sa! Nowa dunu da bu hame lalelegesea, e da Gode Ea Hinadafa Hou hamedafa ba:mu." 4 Nigoudimase fotogadigili bu adole ba:i, "Abolebelab?: Asigilai dunu da habodane bu lalelegema:bela?:"

da agoane ba:sa. Hadigidafa da osobo bagadega doaga:i dagoi. Be dunu ilia hou da wadela:iba:le, ilia hadigi higale, gasi hanai galebe. 20 Nowa dunu da wadela:i hou hamosea, e da hadigi higabeba:le, hadigi amoga hame maha. Eno dunu da ea wadela:i hou ba:sa:besa:le, e da hadigiga hame maha. 21 Be ida:iwane, moloiwane hamosu dunu, ea hadigi da Godema hamoi amo olelemusa:, e da hadigi amoga maha." 22 Amalalu, Yesu amola Ea ado ba:su dunu, ilia da Yudia sogega asili, ouesalu, hanoga fane salasu hou hamonanu. 23 Inone sogebi (amo da Sa:ilaime moilai gadenei) amoga Yone da ba:bodaise hou hamonanu. Bai amo sogebiga, hano bagohame dialebe ba:i. Dunu bagohame da ema doaga:beba:le, e da ili hanoga fane salasu. 24 (Amo esoha, Yone da se iasu diasu ganodini hame sali.) 25 Yone ea ado ba:su dunu da Yu dunuma sia:ga gegei. Ilia hanoga ulasu sema amoma dawa:beba:le, sia:ga gegei. 26 Amalalu, ilia Yonema misini, amane sia:i, "Olelesu! Dunu amo da ali Yodane gusu bega: amoga esalu. Di da Ea hou minima olelei. Amo da wali ba:bodaise hou hamonanebeba:le, dunu huluane da Ema ahoa!" 27 Yone da bu adole i "Gode da osobo bagade dunuma hou hame olelei ganiaba, e da gasa bagade hou hame dawa:la:loba. 28 Na sia: dilia huluane nabi dagoi. Na amane sia:i, 'Na da Mesaia hame be E bisili masa:ne, Gode da na asunasi. 29 Uda da uda lamu dunu amo ea uda. Be uda lamu dunu ea na:iyado, e da uda lamu dunu ea sia: nababeba:le, hahawane ba:sa. Amaiba:le, na hahawane hou da nabaiwane diala. 30 Ea mimogo hou da hedaa:le, amola na hou da gudu sa:imu da defea." 31 Gadodafa amoga misi dunu da osobo bagade dunu huluane baligisa. Osobo bagade dunu da osobo bagadega esalebeba:le, osobo bagade hou fawane sia: dahan. Be Hebene sogega misi dunu da liliyi huluane baligisa. 32 E da Ea ba:su amola Ea nabasu liliyi olelesu. Be dunu huluane da Ea sia: hame lalegagusa. 33 Be nowa dunu Ea sia: dafawane lalegagusia, amo dunu e da Gode Ea hou da dafawanedafa eno dunuma olelesu. 34 Gode Ea asunasi dunu da Gode Ea sia: fawane olelesu. Bai Gode da Ea A:silibu nabaiwane Ema iaha. 35 Adadafa da Egafema asigiba:le, Ea gasa bagade hou huludafa Ema ia dagoi. 36 Nowa da Gode Egafe dafawaneyale dawa:sea, e da eso huluane Fifi Ahoanusu lai dagoi. Be nowa da Gode Egafe Ea sia:

hame nabawane hame hamosea, e da eso huluane
Fifi Ahoanusu mae lale, Gode Ea ougi se iasu ba:mu
agoai galebe!" (aiōnios g166)

4 Fa:lisi dunu ilia da nabi amo Yesu da fa:nobogesu dunu hiougi amola amo hanoga fane salasi, amola ilia idi da Yonema hamoi ilia idi baligi dagoi. 2 (Be Yesu Hi da dunu hanoga hame fane sanasi. Ea ado ba:su dunu ilia fawane hamosu). 3 Amaiba:le, eno dunu da Fa:lisi dunu ilia sia: dasu Yesuma olelebeba:le, E da Yudia soge yolesili, Ga:lili sogege asi. 4 E da Ga:lili sogege doaga:musa:, Samelia soge golili sa:i. 5 Samelia soge ganodini ahoana, e da Saiga moilaiga doaga:i. Musa:, Ya:igobe ea bugili nasu sogebe amo moilai gadenene amo egefe Yousefema i dagoi. 6 Ya:igobe ea hano nasu uli dou da amo sogege dialu. Yesu da helebeba:le, uli dou gadenene esalu. Amoha da esomogoa galu. 7 Amalalu, Samelia uda da hano dimusa: misi. Yesu da ema amane sia: i, "Na manusa:, hano dili ima!" 8 (Yesu Ea ado ba:su dunu da ha:i manu bidi lamusa:, moilaiga asi dagoi ba:i.) 9 Samelia uda da Yesuma bu adole i, "Di da Yu dunu be na da Samelia fi esala. Di da abuliba:le nama hano dili ima:ne adobelab?:?" (Bai Yu dunu ilia Samelia fi dunu ilia faigelei amoga manu da malei galu.) 10 Yesu E bu adole i, "Defeat! Di da Gode Ea hahawane iasu hou, dima edegesu dunu Ea hou, amo dawa:loba, di da Ema edegebla:loba. Adole ba:su ganiaba, E da dima esalalalusu hano ia:noba!" 11 Uda da Yesuma bu adole i, "Hina! Hano da gelabo gudu sedagawane diala. Di da hano disu hameba:le, habodane esalalalusu hano dima:bela?:? 12 Ninia aowalali eda Ya:igobe da amo hano nasu uli dogoi ninima i. E, ea mano amola ea ohe fi huluane amoga dili mai. Di da Ya:igobe ea hou baligibela?:?" 13 Yesu E bu adole i, "Nowa da amo hano dili nasea, e da bu hano hanamu. 14 Be nowa da Na hano dili iasu nasea, e da hobea gumiba:le, bu hano hame hanamu. Be hano ea dogo ganodini hedab:lebeba:le, nawa:li agoane dalebeba:le, eso huluane mae bogole, Fifi Ahoanusu hou ema imunu." (aiōn g165, aiōnios g166)

15 Amalalu, Samelia uda amane sia:i, "Na da bu hano hame hanama:ne, amola guiguda: hano bu mae dila misa:ne, amo hano nama dili ima." 16 Yesu E amane sia:i, "Digua guiguda: misa:ne sia:musa: masa. Amalu bu misa!" 17 Uda da amane sia:i, "Nagoa hame!" Yesu

18 Di da dunu biyale gala amoga lai galu., amola dunu wahadafa faimu da defea. **36** Nowa dunu da yoi e da waha di ali gilisili golabe, amo da digua hame. Di **liligi faisia**, e da bidi lale, ea fai liligi da eso huluane da dafawane sia:ii!" **19** Uda da fofogadigili sia:i, "Hina! Fifi Ahoanusu ba:mu. Amaiba:le, bugi dunu amola Na da wali ba:sa! Di da balofede dunu! **20** Na Samelia **faisu** dunu, da gilisili hahawane ganumu. (aiōnios g166) aowalali fi dunu da amo gounia Godema nodone **37** Musa:, sia: dedei da dafawane, amane, 'Dunu sia:ne gadoso. Be Yu dunu fi, ilia da Yelusaleme moilai afadafa da ha:i manu bugisa. Eno da ha:i manu bai bagadega fawane sia:ne gadosu hou da defea faisa. **38** Na da dilia ifabi amo ganodini dilia hame sia:sa." **21** Yesu da ema bu adole i, "Na sia: nabima! hamosu amoga ha:i manu faimusa:, asunasi. Amo Eso da misunu amoga dunu ilia amo gounia, amola ifabi ganodini, eno dunu ilia hawa: hamoi dagoiba:le, Yelusaleme moilai bai bagadega Godema hame **dilia** da ilia hawa: hamosu ea bidi lamu." **39** Saiga sia:ne gadomu. **22** Dilia Samelia dunu sia:ne gadoso moilai esalebe Samelia dunu bagohame, uda ea da dilia hame dawa: **liligi** amoma sia:ne gadosa. Be sia: amo "Dunu e da na musa: hamoi huluane Yu dunu fi amoga gaga:su hou da mabeba:le, ninia adosu," amo sia: nababeba:le, ilia da Yesu Ea sia:ne gadosu houdafa dawa: **23** Be eso da misunu - hou dafawaneyale dawa:i. **40** Amaiba:le, Samelia hame! eso da doaga:i dago! Amo esoga dunu ilia dunu da Yesuma doaga:le, Yesu da Saiga moilaiga da Gode Ea A:silibu amo Ea gasa lai dagoiba:le, esaloma:ne, edegei. Amaiba:le, E da eso aduna amoga ilia Godema nodone sia:ne gadolalumu. Amo ouesalu. **41** Amalalu, eno dunu bagohame da Ea sia: sia:ne gadosu hou Gode da hogoi helesa. **24** Gode nababeba:le, Ea hou dafawaneyale dawa:i. **42** Ilia da da a:silibu. Amaiba:le, nowa dunu e Godema nodone Samelia udama amane sia:i, "Dia sia:beba:le hame, sia:ne gadomusa: dawa:sea, e da Gode Ea A:silibu be Ea sia: ninia gega nababeba:le, wali dafawaneyale Ea gasaga fawane sia:ne gadomu da defea." **25** Uda dawa:be. Dafawane! E da osobo bagade fifi asi gala da Yesuma amane sia:i, "Na dawa: M esaia da hobea dunu ilima Gaga:sudafa misi." **43** Yesu da eso aduna Gode Ea hou huluane ninima olelela misunu." **26** aligili, amo soge yolesili, Ga:lili sogega asi. **44** Yesu Yesu E bu adole i, "Amo dunu da dima sia:daha da Hi da musa: sia:i galu, "Balofede dunu da ea moilai E. Nawane wea!" **27** Amogaluwane, Yesu Ea ado soge amo ganodini esalea, ea fi dunu da ea hou ba:su dunu da bu misini, amo udama E da sia: dalebe higasa." **45** Be Ga:lili dunu ilia da musa: Baligisu Lolo ba:loba, ilia bagadewane fofogadigi. Be udama, "Di manusa:, Yelusaleme moilai bai bagadega ahoanoba, adi lama:bela:?", o Yesuma, "Di abuliba:le ema sia: Ea gasa bagade hou E da amo esoha amogala dalula:?" amo ilia hame sia:i. **28** Amalalu, amo uda da hamobe ilia ba:i. Amaiba:le, E da bu Ga:lili moilaiga ea hano disu gaga yolesili, moilaiga buhagili, Saiga doaga:loba, ilia da E hahawane yosia:i. **46** Amalalu, dunuma amane olelei, **29** "Hadiga! Dunu E da na Ga:ina moilai Ga:lili sogega (amo moilaiga Yesu da musa: hamoi huluane ba:beba:le, adosu. Amo ba:la hano afadenene bu waini hano hamoi) amoga Yesu misa! Ebeda! E da M esaiala:?" **30** Amalalu, dunu da buhagi. Amo moilaiga Gamane ouligisu dunu huluane moilai yolesili, Yesuma doaga:musa: asi. **31** esalu. Egefe da Gabena:iame moilaiga olio dialu. Be amoha Yesu Ea ado ba:su dunu da Yesuma sia: **47** Yesu da Yudia soge yolesili bu Ga:lili sogega amaneadolalebe ba:i, "Olelesu! Ha:i manu moma!" misi, amo sia: nababeba:le, Gamane ouligisu dunu **32** Be Yesu bu adole i, "Na da ha:i manu dilia hame da Yesuma doaga:le, E da Gabena:iame moilaiga dawa: **liligi** amo diala." **33** Amalalu, Ea ado ba:su dunu egefe bogomuwane diala amo uhinisima:ne masa:ne, da gilisili sia: dasu, "Amabela:? Eno dunu da Ema Yesuma adole ba:i. **48** Yesu da ema amane sia:i, ha:i manu gaguli misibela:?" **34** Be Yesu E amane "Dilia huluane da musa: hame ba:su dawa:digima:ne sia:i, "Na ha:i manudafa da Na Asunasisu Dunu Ea olelesu hame ba:sea, dilia da hamedafa dafawaneyale hanai **liligi**, amo hawa: hamosu E da nama i, amo dawa:mu." **49** Gamane ouligisu da bu adole i, "Hina! dagomusa: Na ha:i manu da agoane galebe. **35** Dilia Na mano da bogosa:besa:le, ania da ema gilisili da agoane sia:sa, 'Oubi biyaduyale aligili, ha:i manu masunu da defea.'" **50** Yesu da ema amane sia:i, yoiba:le faimu. Be na agoane sia:sa, 'Ha:i manu "Masa! Diagofe da mae bogole esalumu!" Amo dunu bugi noga:le ba:ma. Huluane da wahadafa yoiba:le, da Yesu Ea sia: dafawaneyale dawa:beba:le, asi. **51**

Ea diasuga doaga:musa: logoga ahoanoba, ea hawa: Yesu da ema amane sia:i, "Di da wali uhi dagoi. Be hamosu dunu ema doaga:le, amane sia:i, "Diagofe eno wadela:i liligi dia musa: oloi baligiliwane dima da hame bogoi uhini esala." 52 Amalalu egefe ea doaga:sa:besa:le, wadela:i hou yolesima." 15 Asili, bu uhisu eso ilegei amo e da ilima adole ba:i. Ilia amo dunu da Yu ouligisu dunuma olelei, "Dunu amo bu adole i, "Aya baloga eso bega:be galu, ea asugi da na uhinisi da Yesu." 16 Amalalu, Yesu da Sa:bade fisi." 53 Amalalu, amogaluwane Yesu da amane sia:i, esoga dunu uhibiba:le, ilia da Yesu se nabima:ne "Diagofe da mae bogole esalumu," amo ea sia:i Ema halasu. 17 Yesu da ilima bu adole i, "Na Ada eda da bu dawa:i. Amalalu, amo dunu ea sosogo fi da mae helefili hawa: hamonana. Na amolawane da huluane da Yesu Ea hou lalegaui dagoi. 54 Yesu da Yudia soge yolesili, Ga:lili amoga doaga:le, amo hamoi da musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu hou ageyaduyale gala Yesu E hamoi galu.

5 Fa:no, Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega, Gode Ea fi dunu Lolo Nasu gilisisu amoga ba:la asi. 2 Yelusaleme moilai bai bagadega, Sibi Logo Holei amo gadenene da hano wayabo galu. Sesei biyale gala da wayabo bega: dialu. Amo wayabo dio da Hibulu sia:ga "Bedeseda." 3 Oloi dunu bagohame da amo sesei ganodini dialu. Mogili da si dofoi, mogili da emo gasuga:igi, eno da afoi. Hano da gafuluma:ne ilia ouesafulu. 4 Amo hano wayabo ea hou ilia agoane sia:su. Eso enoga, a:igele dunu da doaga:le, hano gafulumusa: bibiagosu. Hano bibiagole, nowa oloi dunu da bisili hano ganodini soagala:sea, ea oloi da ubibi ba:mu 5 Dunu afadafa da amo sogebi esalu. Ea oloi da hemonega, ode38agoane mui. 6 Yesu da amo oloi ba:beba:le, amo dunu da ode bagohame agoane dialebe E asigiwane dawa:i galu. E da ema amane sia:i, "Di da bu uhimu hanabela?:" 7 Oloi dunu da bu adole i, "Hina! Hano da bibiagosea, na hano ganodini sa:ima:ne fidisu dunu da hame galebe. Na da hanoa gudu masusa: dawa:sea, eno dunu ilia da bisili daha." 8 Yesu da ema amane sia:i, "Di wa:legadole, dia debea gaguia gadole, gisa masa." 9 Amalalu, mae aligili, amo dunu da uhini, ea debea gaguia gadole, gisa asi. Amo esoha da Sa:bade eso. 10 Amaiba:le, Yu ouligisu dunu ilia da amo oloi uhi dunuma amane sia:i, "Wali da Sa:bade eso. Dia debea gisa ahoabeba:le, di da ninia Sema wadela:sa." 11 E bu adole i, "Na oloi uhisu dunu da na debea gisa masa:ne sia:i." 12 Ilia da ema adole ba:i, "Amo hou olelei dunu da nowa dunula?:" 13 Be amo dunu da ea oloi uhinisisu da Yesuyale hame dawa:i. Dunu bagohame amo sogebi esalebeba:le, Yesu da hedolowane asiba:le, e da hame dawa:i. 14 Be fa:no, Yesu da amo dunu Debolo Diasu ganodini lelebe ba:i.

Be amo fawane hame, Gode da Ea Adaddafa E da sia:beba:le, E amola Gode, Ela da defele E da sia:i dagoi. 19 Amaiba:le, Yesu da ilima bu adole i, `Na dilima dafawane sia:sa. Gode Egefe da hisu hawa: hamomu hamedei. E da Eda Ea hawa: hamonane beba:beba:le, amo hawa: E da hamosa. Eda Ea hawa: hamosu defele, Egefe da hamosa. 20 Eda da Egefema dogolegeiba:le, E da Ea hawa: hamosu E da Egefema olelemba:le, dilia da fofogadigimu. 21 Eda da bogoi dunu uhini, ilima esalusu iaha, amo defele Egefe da Ea hanai defele ilima esalusu iaha. 22 Eda da dunuma fofada:su hou hame hamosa. E da fofada:su hou huluane Egefe Ema iaha. 23 Dunu huluane ilia Edaddafa Ema nodone sia:sa. Ilia da Egefeda Ema nodone sia:musa:, Eda da Ema fofada:su hou i dagoi. Nowa da Egefeda Ema nodone hame dawa:sea, e da Edaddafa Ema nodone hame dawa:sa. 24 Na da dilima dafawane sia:sa. Nowa da Na sia: nabasea amola Na Asunasisu Dunu amo Ea hou dafawaneyale dawa:sea, amo dunu da eso huluane Fifi Ahoanusu lai dagoi. E da se imunusa: fofada:su mae hamone, bogosu sogebi yolesili, degele, eso huluane Fifi Ahoanusu sogebi amoga doaga:i dagoi. (aiōnios g166) 25 Na da dilima dafawane sia:sa. Eso da doaga:mu. Hame! Eso da doaga:i dagoi. Amo esoha bogoi dunu da Gode Egefe Ea sia: nababeba:le, ilia bu uhini wa:legadomu. 26 Edaddafa da esalusu ea bai agoane diala. Amola Gode da hamobeba:le, Egefe da amo bai defele diala. 27 Gode da Egefeda amo Dunu Egefe hamoiba:le, Gode da fofada:su hou huluane amo hamoma:ne, Ema i dagoi. 28 Amo hou amoma mae fofogadigima. Bogoi dunu huluane uli dogoi ganodini diala amo da Dunu Egefe ea sia: nabim. Amo eso da ba:mu. 29 Ea sia: nababeba:le, ilia bogoi

uli dogoi yolesili, wa:legadomu. Noga:le hamosu dunu da wa:legadole Fifi Ahoanumu. Wadela:i hamosu dunu da wa:legadole, se iasu lama:ne, fofada:mu. 30 Na da Nisu hamedafa hamosa. Gode Ea adoi defele, amo fofada:su fawane Na hamosa. Na da Na hanai hame be Na Asunasisu Dunu Ea hanai asigi dawa:su liligi fawane Na da hamobeba:le, amo fofada:su hou da moloiwanedafa. 31 Na da Nisu Na hou olelesea, defea, na sia: da dafawane hame agoane ba:mu. 32 Be Na sia: dilia dafawaneyale dawa:ma:ne, eno dunu (Gode) da fofada:sa. Ea sia: da dafawane Na dawa: 33 Dilia da adola ahoasu dunu Yonema asunasi dagoi. E da Na hou ilima moloiwane olelei. 34 Be na hou osobo bagade ba:su dunu da olelemu, na da hame hanai. Be dilia Fifi Ahoanusu ba:ma:ne, amo sia: Na da sia:i dagoi. 35 Yone da nenanusu gamali agoane galu. Dilia da ea hadigi ganodini fonobahadi hahawane esalu. 36 Be Na olelesu da Yone ea ba:su olelei, amo baligi dagoi. Gode da Na hawa: hamosu Nama olelei dagoi. Amo hawa: hamosu da Na ada da Na asunasi, amo olelesa. 37 Na Ada da Na asunasiba:le, E da Na ba:su dunu esala. Dilia da Ea sia: hamedafa nabasu. Ea odagi dilia da hame ba:su. 38 Dilia da Ea asunasi Dunu dafawaneyale hame dawa:beba:le, Ea sia: da dilia dogo ganodini hame sala. 39 Dilia da Fifi Ahoanusu lamusa: Gode Sia: Dedei idilala. Be amo sia: da Na hou fawane olelesa. (aiōnios g166) 40 Be dilia da eso huluane Fifi Ahoanusu Nama edegemu higasa. 41 Na da osobo bagade dunu ilia nodosu hame hogosa. 42 Be Na da dilia hou dawa: Na dawa:loba, dilia dogo ganodini Godema asigi hou da hamedafa gala. 43 Na da Na Ada Ea adoiba:le misi, be dilia da Na hou dafawaneyale hame dawa:sa. Be eno dunu hi fawane hanaiba:le masea, amo dilia da hahawane ba:mu. 44 Dunu eno ilia dilima nodone sia:ma:ne, dilia hanaiwane hamosa. Be Gode da dilima nodone dawa:ma:ne, dilia da amo logo hame hogosa. Amaiba:le, dilia da Na hou habodane dafawaneyale dawa:ma:bela:? 45 Na da dilia wadela:i houba:le, Na da Adama dili diliwaneya udidimu, amo mae dawa:ma. Dilia da Mousese ea hou dawa:beba:le, hamoma:beyale dawa:sa. Be Mousese, hi fawane da dilia wadela:i houba:le Godema fofada:mu. 46 Mousese da Na hou oleleusa: dedeiba:le, dilia Mousese ea hou dafawanedafa dawa:i ganiaba, Na hou dafawaneyale dawa:la:loba. 47 Be ea dedei dilia

da dafawaneyale hame dawa:beba:le, dilia da Na sia: habodane dafawaneyale dawa:ma:bala?"

6 Amalalu, Yesu da Ga:lili Hano Wayabo bagade (eno sia:sa Daibiliase Wayabo) dusagaiga degele asi. 2 Dunu bagohame da Ea musa: hame ba:su oloi uhinisu hou ba:i dagoiba:le, Ema fa:no bobogei. 3 Yesu da agoloba:le heda:le, E amola Ea ado ba:su dunu, gilisili esalu. 4 Baligisu Lolo Nasu eso da gadenene misunu galu. 5 Yesu da ba:le gagale, dunu bagohame Ema doaga:musa: manebe ba:i. E da Filibema amane adole ba:i, "Amo dunu huluane ilima ha:i manu ima:ne, ninia habodili bidi lama:bela??" 6 (E da Filibema ado ba:musa:, amane sia:i. Be Yesu Hi da Ea fa:no hamomu dawa:i galu.) 7 Filibe bu adole i, "Ninia da silifa fage 200 agoane amoga ha:i manu bidi lasea, dunu gilisi da bagadeba:le, ha:i manu da fonobahadi ba:mu." 8 Yesu Ea ado ba:su dunu eno, amo A:dalu (Saimone Bida eya) e amane sia:i, 9 "Goi fonobo da guiguda: esala. E da agi ga:gi biyale amola menabo aduna gagui gala. Be amo dunu huluane moma:ne, amo da defele hame ba:mu." 10 Yesu da ilima amane sia:i, "Dunu huluane ilima fima:ne sia:ma." (Amo sogebi gisi bagade dialu.) Amalalu dunu huluane fi galu. Dunu esalu da 5000 agoane. 11 Yesu da agi ga:gi lale, Godema nodone sia:ne gadole, fifili, dunu huluane fi dialu ilima sagoi. Menabo sagoma:ne E defele hamoi. Ilia da sadigia:i dagoi. 12 Dunu da sadiba:le, Yesu da Ea ado ba:su dunu ilima amane sia:i, "Hame mai dialu ha:i manu gilisili lama. Ninia udigili ha:digimu da defea hame." 13 Amalalu, huluane lale, amo musa: agi ga:gi biyale gala, dunu huluane ilia sadigia:iba:le, mogili hame mai dialu ha:i manu da daba fagoyale sali nabai amo lidi dagoi. 14 Dunu huluane da amo musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu Yesu E hamoi ba:beba:le, amane sia:i, "Dafawane! Musa: dunu da balofede dunu da misunu dedei. Amo da misi dagoi." 15 Ilia da Yesu gasawane gagulaligili, E osobo bagade hina bagade dunu hamoma:ne dawa:i galu. Ilia hanai hou ba:loba, Yesu da yolesili, goumi sogega Hisu esalumusa: asi. 16 Daeya doaga:loba, Yesu Ea ado ba:su dunu da wayabo amoga doaga:le, 17 dusagai amoga fila heda:le, Gabena:iame moilaiga doaga:musa:, hano da:iya bila ahoanu. Yesu da ilima mae misiniwane, soge da gasi. 18 Amalalu, fo gasa bagade mabeba:le, hano da gafulubi ba:i.

19 Ado ba:su dunu da 6gilomida agoane sua:lalu, E da muagado misini, osobo bagade fi dunu ilima Yesu da mae magufale, hano da:iya ahoanu, dusagai esalus iaha." 34 Ilia amane sia:i, "Hina! Amo agi gadenewane manebe ba:i. Ilia bagadewane beda:i ninima sagolaloma?" 35 Yesu da bu adole i, "Na galu. 20 Yesu E amane sia:i, "Mae beda:ma! Goe da da Esalalalus Agidafa. Nowa da Nama doaga:sea, Nase!" 21 Ea sia: nababeba:le, ilia bu hahawane Ema e da ha:su hamedafa dawa:mu. Nowa da Na hou fila hed:a:ma:ne sia:i. E fila hed:a:le, dusagai da mae dafawaneyale dawa:sea, e da hano hame hanamu. aligili ilia musa: doaga:musa: ahoanu sogebi hano 36 Be Na da dilima sia:i, 'Dilia da Na hou ba:i dagoi, be bega: doaga:i. 22 Golale hahabe, dunu huluane hano dafawaneyale hame dawa:sa.' 37 Dunu huluane amo la:ididili mae degele esalu, dusagai afadafa da ilia Na Ada da Nama iaha, ilia da Nama doaga:mu. Nowa bega: dialu ilia dawa:i galu. Yesu da mae fila hed:a:le, da Nama doaga:sea, amo Na da hamedafa sefasimu. Ea ado ba:su dunu fawane fila hed:a:le asi, ilia dawa:i. 38 Bai Na da Hebene sogege, Na hanai asigi dawa:su 23 Be eno dunu bagohame, dusagai eno iliga fila hamomusa: hame misi. Be Na asunasisu, Gode, hed:a:le, Daibiliase soge yolesili, hano bega: misini, amo Ea hanai asigi dawa:su hamomusa:, Na da misi (amo sogebi Yesu da Godema nodone sia:ne gadole, dagoi. 39 Gode Ea hanai asigi dawa:su da agoane. ha:i manu E da dunu bagohame ilima sadima:ne Dunu huluanedafa E da Nama iabe, amo Na da sagoi) amo sogebi gadenewane doaga:i. 24 Yesu hamedafa yolesimu. Be soge wadela:mu eso amoga, amola Ea ado ba:su dunu da amo sogebi hame esalebe, amo dunu huluane ba:loba, ilia amo misi dusagaiga ili fila hed:a:le, asili, Gabena:iame moilaiga Yesu hogomusa: asi. 25 Hano bega: doaga:le, dunu huluane da Yesu hogole ba:loba, Ema amane sia:i, "Olelesu! Di da habogala guiguda: misila??" 26 Yesu g166) 41 Yesu da, "Na da agi muagado misi," amo E bu adole i, "Na dilima dafawane sia:sa. Dilia da Na musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu hamoi noga:le dawa:digiba:le Na hame hogosa. Be dilia da agi sadini mai dagoiba:le Na hogolala. 27 Hedolo wadela:mu ha:i manu amo lama:ne, mae hawa: hamoma. Be ha:i manu mae dasale, Fifi Ahoanusu imunu lili, amo lama:ne hawa: hamoma. Gode, Adadafa, da Dunu Egefe ilegei dagoiba:le:, Dunu Egefe da amo ha:i manu dilima imunu." (aiōnios g166) 28 Amaiba:le, ilia da Ema adole ba:i, "Ninia da Gode Ea hanai hawa: hamomusa:, adi hamoma:bela??" 29 Yesu E bu adole i, "Gode Ea hawa: hamosu da agoane gala. Ea Asunasi Dunu amo Ea hou dafawaneyale amane sia:i, "Ninia dafawaneyale dawa:ma:ne, Di da adi musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu hamoma:bela? Di da adi hamoma:bela? 31 Ninia aowalali da wadela:i ha:i manu hamedei soge amo hamoma:bela? Di da adi hamoma:bela? 31 Ninia esalusu agi gala. 49 Dilia aowalali fi dunu da hafoga:i aowalali da wadela:i ha:i manu hamedei soge amo ganodini ma:na sadini mai. Be ilia huluane ganodini ma:na nasu. Gode Sia: Dedei defele, 'E da bogoi dagoi. 50 Be muagado misi agi da hisu. da muagado misi agi ilima i!'" 32 Yesu E amane sia:i, "Na dilima dafawane sia:sa. Mousese ea dilima iasu da agidafa muagado misi hame. Na Ada da agidafa muagado misi dilima iaha. 33 Bai Gode da dilima agidafa i, amola amo agidafa da Dunu.

Na fawane da Adadafa ba:su. 47 Na da dilima amane sia:i, "Ninia dafawaneyale dawa:sa! Nowa da dafawaneyale dawa:sea, e da Fifi Ahoanusu lai dagoi. (aiōnios g166) 48 Na da hamoma:bela? 31 Ninia esalusu agi gala. 49 Dilia aowalali fi dunu da hafoga:i soge amo ganodini ma:na sadini mai. Be ilia huluane ganodini ma:na nasu. Gode Sia: Dedei defele, 'E da bogoi dagoi. 50 Be muagado misi agi da hisu. Nowa da amo agi nasea, e da hame bogomu. 51 Na da Agi Esalebe agoane muagadonini guiguda: sasa:i. Nowa da amo agi nasea, e da mae bogole, eso huluane esalalalumu. Agi Na da ema imunu lili, Na hu. Amo da osobo bagade fi dunu ilia esaloma:ne,

Na da iaha." (aiōn g165) 52 Amo sia: nababeba:le, Disu da eso huluane Fifi Ahoanusu Sia: gagui gala. dunu huluane ougiliwane sia:ga gegei, "Amo dunu da (aiōnios g166) 69 Amola wali ninia da dafawaneyale habodane ninia moma:ne Ea hu ninima ima:bela:?" dawa:be. Di da Hadigi Ida:iwane Dunu. Amola Gode 53 Yesu da ilima amane sia:i, "Na dilima dafawane da Di ninima asunasi dagoi." 70 Yesu da bu adole sia:sa. Dilia Dunu Egefe Ea hu hame nasea, amola i, "Dilia fagoyale gala, dilima Na da ilegei dagoi. Ea maga:me hame nasea, dilia da Fifi Ahoanusu hamedafa ba:mu. 54 Be nowa da Na hu nasea Dafawanelo:? Be dilia gilisitu amo ganodini afadafa amola Na maga:me nasea, e da eso huluane Fifi da Sa:idane dunu." 71 Amo sia:beba:le, E da Yudase Ahoanusu lai dagoi. Amola Na da soge wadela:mu (Saimone Isaga:liode ea mano) ea hou olelei. Yudase eso amoga amo dunu esaloma:ne wa:legadolesimu. da ado ba:su fagoyale ilia gilisitu ganodini esalu. Be e da Yesu fa:no hohonomu dawa:i.

(aiōnios g166) 55 Bai Na hu da ha:i manudafa. Na maga:me da hano nasudafa. 56 Nowa da Na hu nasea amola Na maga:me nasea, amo dunu da Na ganodini esalumu. Amola Na da ea da:i hodo ganodini esalumu. 57 Adadafa esala da Na asunasi dagoi. E da esalebeba:le, Na da esala. Amo defele, nowa da Na da:i hodo nasea, Na da esalebeba:le, amo dunu da esalumu. 58 Amaiba:le, noge:le dawa:ma! Na sia:i liliq da agidafa muagado misi. Dilia aowalali fi dunu da ma:na mai dagoi be huluane da fa:no bogoi. Nowa da Na sia:i agi agoane nasea, e da mae bogole eso huluane Fifi Ahoanumu." (aiōn g165) 59 Yesu da Gabena:iame sinagoge diasu ganodini, amo sia: huluane olelei. 60 Yesu Ea fa:no bobogesu dunu, mogili bagohame, amo sia: nababeba:le, amane sia:i, "Waiye! Amo olelesu da ga:nasi bagade. Nowa da nabima:bela:?" 61 Be Yesu da ilia wamolegei hihini sia: dasu dawa:i galu. E da ilima amane sia:i, "Amo sia: nababeba:le, dilia hihibala:?" 62 Ebeda! Dilia da Dunu Egefe Ea musa: esalu sogebe amoga hedabe:leba:sea, adi hamoma:bela:?" 63 Gode Ea A:silibu Hi fawane da esalusu iaha. Dunu ea gasa hou da hamedei galebe. Na sia: dilima sia:i, amo da Gode Ea A:silibu esalusu dilima ima:ne oule maha. 64 Be mogili dilia dafawaneyale hame dawa:be." (Dafawaneyale hame dawa:mu dunu, amola dunu afadafa da hobea Ema hohonomu, amo Yesu da musa: dawa:i galu.) 65 Amalalu, E amane sia:i, "Amaiba:le, Na Ada da logo hame fodosea, dunu da nama misunu logo hamedafa ba:mu, amo Na da dilima sia:i dagoi." 66 Amo sia: nababeba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu dunu bagohame sinidigili, bu Yesuma hame fa:no bobogei. 67 Amalalu, Yesu da Ea ado ba:su dunu fagoyale gala ilima amane adole ba:i, "Dilia amola? Dilia, da Na yolema:bela:?" 68 Saimone Bida da bu adole i, "Hina! Ninja nowa dunuma masa:bela:?"

Disu da eso huluane Fifi Ahoanusu Sia: gagui gala. dawa:be. Di da Hadigi Ida:iwane Dunu. Amola Gode 69 Amola wali ninia da dafawaneyale da Di ninima asunasi dagoi." 70 Yesu da bu adole i, "Dilia fagoyale gala, dilima Na da ilegei dagoi. Dafawanelo:? Be dilia gilisitu amo ganodini afadafa da Sa:idane dunu." 71 Amo sia:beba:le, E da Yudase (Saimone Isaga:liode ea mano) ea hou olelei. Yudase da ado ba:su fagoyale ilia gilisitu ganodini esalu. Be e da Yesu fa:no hohonomu dawa:i.

7 Amalalu, Yesu da Ga:lili soge ganodini lalu. Yu ouligisu dunu da Yesu medole legemu logo hogoi helebeba:le, E da Yudia soge ganodini lalumu yolesiagai. 2 Yu dunu ilia Sogega Fasela Diasuga Lolo Nasu eso da gadenei ba:i. 3 Amaiba:le, Yesu Ea eyalali da Ema amane sia:i, "Amo soge yolesili, Yudia sogega masa! Dia fa:no bobogesu dunu Dia gasa bagade hawa: hamonanebe ba:ma:ne, Di masa! 4 Nowa dunu da ea hou huluane eno dunuma olelemusa: dawa:sea, e da ea hou hame wamolegesa. Di da amo hou hamobeba:le, osobo bagade dunu huluane ba:ma:ne olelema." 5 Yesu Ea eyalali da Ea hou dafawaneyale hame dawa:beba:le, Ema amane sia:i. 6 Yesu da ilima amane sia:i, "Na ilegei eso da wali hame. Be dilima eso huluane da defele agoane diala. 7 Osobo bagade fi dunu da dilima higale hamomu hamedei. Be Na da osobo bagade fi dunu ilima ilia wadela:i hou olelebeba:le, ilia da Na higasa. 8 Dilia amo Lolo Nasu amoga hedama. Na ilegei eso da hame doaga:beba:le, Na da hame misunu." 9 Amo sia:nanu, Yesu da Ga:lili sogega ouesalu. 10 Yesu Ea eyalali da Lolo Nasu amoga asi dagoiba:le, Yesu da fa:no asi. Be E da wamowane doaga:musa: asi. 11 Yu ouligisu dunu da Lolo Nasu amoga, Yesu hogolalu. "E da habila:?" ilia amane adole ba:i. 12 Dunu bagohame da amo gilisitu ganodini bagadewane sadoga sia:dalu. Mogili, "E da dunu ida:iwane gala!" ilia da sia:su. Mogili, "E da dunu hulanema ogogosa!" ilia da sia:su. 13 Be ilia da Yu ouligisu dunu ilima beda:iba:le, ha:giwane hame, be udigili sadoga sia:su. 14 Lolo Nasu eso da dogoa mogili hamoi dagoi, mogili dialu, amo esoha Yesu da Debolo Diasuga doaga:le, Ea olelesu muni hamoi. 15 Ea sia: nababeba:le, Yu ouligisu dunu huluane da fotogadigi. Ilia amane sia:i, "Amo dunu da sugulu hame hamoiba:le, E da habodane asigi dawa:su

bagadedafa ganabela:?" 16 Yesu E bu adole i, "Na amo dunu Ea musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelei da Na olelesu hame. Gode da Na asunasiba:le, olelesu hamoi amo baligima:bela:?" 32 Fa:lisi dunu olelesu liligi da Gode Ea: 17 Nowa dunu da Gode da dunu huluane ilia Yesu Ea hou sadoga sia:dabe Ea hanai liligi hamomusa: dawa:sea, Na adosu da nabi dagoi. Amaiba:le, ilia amola gobele salasu Na hanai liligi hame be Gode Ea hanai liligi fawane, ouligisu dunu, da Debolo sosodo aligisu dunu, Yesu amo dunu da dawa:mu. 18 Nowa dunu da hi sia: gagulaligima:ne, asunasi. 33 Yesu E amane sia:i, "Na fawane olelesea, e da hi logo fawane hahamomusa: dili gilisili fonobahadi fawane bu ouesalu, amalu dawa: Be Na da Gode Ea hadigi hou olelemusa: asili Na Asunasisu Dunu Ema buhagimu. 34 Dilia da hanaiba:le, Na hou da moloidafa, ogogosu hame Na hogoi helele be hame ba:mu. Na masunu sogega dawa: 19 Mousese da dilima Sema huluane i dagoi. dilia masunu da hamedei." 35 Yu ouligisu dunu ilia Dafawanelala:? Be dilia da amo Sema nabawane gilisili sia: dasu, "Ninia hogole hame ba:mu E da hame hamosa. Dilia abuliba:le Na medomu logo sia:beba:le, E da habodili masa:bela:?" E da Galigi hogoi helebelala:?" 20 Dunu bagohame Ema amane moilai bai bagade, amo ganodini ninia fi dunu esala, sia:i, "Fio liligi da Dia baligiga aligisa. Nowa da Di amoga Galigi dunu olelela masa:bela:?" 36 Ninia da medomu logo hogosala:?" 21 Yesu E bu adole i, hogole ba:loba hamedei E da sia:sa. Ea masunu "Na da musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu sogega ninia masunu da hamedei E sia:sa. Amo sia: afadafa hamoiba:le, dilia huluane da fogadigi. 22 da adi baila?" 37 Lolo Nasu dagomusa:, mimogo eso Dilia dunu mano gadofo damuni fasima:ne, Mousese amoga, Yesu da wa:legadole, ha:giwane wele sia:i, sia:i (be Mousese hame, dilia aowalali fi dunu da amo "Nowa da hano hanai galea, Nama hano manusa: hamoma:ne sia:i.). Amaiba:le, dilia Sa:bade esoga, misa! 38 Gode Sia: Dedei da amane defele ba:mu, goi ea gadofo damuni fasisa. 23 Dilia da Mousese 'Nowa da Na hou dafawaneyale dawa:sea, ea dogoga ea sema fisabes:a:le, Sa:bade esoga goi ea gadofo esalalalusu hano da nawa:li agoane a:imasunu!" 39 damuni fasisa. Amaiba:le, Na da Sa:bade esoga dunu Yesu da amo sia:, dunu da Ea hou dafawaneyale dafawane uhibiba:le, dilia abuliba:le Nama ougibela:?" dawa:beba:le, Gode Ea A:silibu lamu, amo hou 24 Osobo bagade dunu ilia da:i dabuagado ba:su olelemusa: sia:i. Be amo esoha, Yesu da Ea hadigi bu amoga fofada:su yolele, houdafa amoga fofada:mu lama:ne hame wa:legadolisiba:le, Gode da Ea A:silibu da defea." 25 Amoha Yelusaleme dunu mogili da amo osobo bagade dunu ilima hame i. 40 Dunu gilisi amane sia:i, "Yu ouligisu dunu ilia da amo dunu amo ganodini, mogili Ea sia: nababeba:le amane medole legemusa: dawa:lala. 26 Be E da hadigi sia:i, "Amo dunu da Balofededa." 41 Eno mogili ganodini dunu huluane nabima:ne sia:nana. Ea logo amane sia:i, "E da Mesaia." Be eno ilia amane sia:i, ilia hame hedofasa. Ebeda! E da Mesaiadafa ilia "Mesaia da Ga:lili soge amoganini hame misunu. 42 da dafawaneyale dawa:bela:?" 27 Be hame! Mesaia Gode Sia: da agoane dedei diala. Mesaia da Da:ibidi da doaga:sea, E da amoganini misi soge ninia da ea fi amoga misini, Da:ibidi ea moilai Bedeleheme hame dawa:mu. Be amo dunu Ea misi soge ninia amo ganodini lalelegemu." 43 Amaiba:le, Yesu Ea huluane dawa:" 28 Yesu da Debolo Diasu ganodini houba:le, dunu gilisusu da mogi dagoi. 44 Mogili Yesu olelelaloba, E da ha:giwane wele sia:i, "Na hou amola ilia afugili gagulaligimu dawa:i galu. Be ilia loboga Na amoganini misi soge, dilia dafawane dawa:bela:?" hamedafa gagui. 45 Debolo sosodo aligisu dunu, Yesu Na da Na hanaiba:le hame misi. Na Asunasisu mae gaguiwane, buhagiba:le, gobele salasu ouligisu Dunu Gode da dafawanedafa. Be dilia da Gode dunu amola Fa:lisi dunu, ilima amane adole ba:i, hame dawa! 29 Be Na da Gode dawa: Na da Ema "Dilia da abuliba:le amo dunu hame oule misibala:?" misi. Amola E da Na asunasi, amo Na dawa:!" 30 46 Sosodo aligisu dunu da bu adole i, "Eno dunu Amalalu, Yesu ilia afugili gagumusa: dawa:i galu, be da amo dunu Ea sia:i agoane hamedafa sia:su." hamedei. Bai Ea ilegei eso da hame doaga:iba:le, 47 Fa:lisi dunu da ougili amane sia:i. "E da dilima gagulaligimu da hamedei. 31 Be dunu bagohame amo amola ogogobela:?" 48 Adoma! Yu ouligisu dunu gilisusu ganodini, ilia da Ea hou dafawaneyale dawa:i afadafa fawane ma Fa:lisi dunu afadafa fawane da galu. Ilia amane sia:i, "Mesaia da doaga:sea, E da Ea hou dafawaneyale dawa:bela:?" Hame mabu! 49

Be Ea sia: nabasu dunu huluane ilia da Mousesea ea misi soge amola Na masunu soge, Na dawa:beba:le, Sema hame dawa:beba:le, Gode da ilima gagabusu Na adosu da dafawane. Be dilia da Na misi soge aligima:ne ilegei dagoi!" 50 Fa:lisi dunu afae ea amola Na masunu soge hamedafa dawa: 15 Dilia dio amo Nigoudimase da goegami esalu. E da da osobo bagade dunu defele dunu eno ilia hou musa: Yesuma asi dunu. E da eno Fa:lisi dunuma abodele fofada:sa. Be Na da dunu ilia hou hamedafa amane sia:i, 51 "Ninia da dunu ema se iasu ima:ne abodele fofada:sa. 16 Be Na da abodele fofada:sea, fofada:musa: dawa:sea, ninia hidadea ea sia: nabalu, Na abodele fofada:su da dafawane ba:mu. Bai Nisu ea wadela:i hou hamoi hidadea ba:mu, amo ninia da hame fofada:mu be Na Ada, E da Na asunasiba:le, Sema da agoane sia:sa. Udigili se iasu imunu da Ani abodele fofada:mu. 17 Dilia Sema da agoane hamedei." 52 Ilia ougili bu adole i, "Di amola da dedei diala, 'Ba:su dunu aduna da gilisili sia: afadafa Ga:lili dunula:? Di da Gode Sia: Dedei hogoi helele, fawane olelesea, elea sia: da dafawane dawa:ma.' 18 balofede dunu da Ga:lili soge amoga da misunu Na Nisu da Na sia: da dafawane sia:sa! Amola Na hamedafa ba:mu."

8 Amalalu, dunu huluane da ilia diasuga asi. Be

Yesu da Olife Goumiga asi. 2 Hahabedafa, E da bu Debolo Diasuga misi. Dunu huluane Ema gilisila misimi, E da fili, ilima sia: olelelalu. 3 Sema olelesu dunu amola Fa:lisi dunu, da uda amo da inia dunuma fi, ema fofada:musa: hiouginana misi. Ilia da amo uda, dunu ilia gilisisu midadi leloma:ne logei. 4 Ilia da Yesuma amane sia:i, "Olelesu! Ninia da amo uda wadela:i hou hamonanebe ba:i dagoi. 5 Ninja Sema amo ganodini Mousesea da amane sia:i, 'Dilia agoai wadela:i hamosu uda igiga medole legema!' Dia da adi dawa:bela:?" 6 Ilia da amo sia: Yesu dafama:ne olelema:ne sia:i. Be E da beguduli, Ea lobo sogo amoga osoboa dedei. 7 Ilia Ema adole boba:sa lelebe ba:loba, Yesu da molole ilima amane sia:i, "Defea! Nowa dunu da wadela:i hou hamedafa hamoi galea, amo dunu da bisili amo uda bogoma:ne igiga gala:ma." 8 Amalalu, E bu beguduli, osoboa bu dedei. 9 Amo sia: nababeba:le, ilia huluane afae afae, asigilai hidadea, eno fa:no, amo sogebe yolesili asi. Amalalu, Yesu Hisu amola wadela:i hamosu uda, ela fawane esalebe ba:i. 10 Yesu da molole, ema amane sia:i, "Ili da habila:? Dima se imunusa: fofada:su dunu esalabela??" 11 Uda da bu adole i, "Hina! Dunu da hamedafa." Yesu E amane sia:i, "Amaiba:le, Na, dima se imunusa: hame fofada:sa. Hahawane masa! Be wadela:i hou bu mae hamoma!" 12 Yesu da bu Fa:lisi dunu ilima sia:i, "Na da osobo bagade Hadigi diala. Nowa da Nama fa:no bobogesea, e da gasi ganodini mae asili, Fifi Ahoanusu Hadigi ba:mu." 13 Fa:lisi dunu da Ema amane sia:i, "Dia hou Disu olelebeba:le, dia sia: da dafawane hame." 14 Yesu E bu adole i, "Nisu da Na hou olelesa. Be Na amoga

Adia (E da Na asunasi) E da Na sia: da dafawane ilegele sia:sa." 19 Ilia da Ema amane adole ba:i, "Dia Ada da habila??" Yesu E bu adole i, "Dilia da Na amola Na Ada, hamedafa dawa: Dilia da Na dawai ganiaba, dilia da Na Ada amola dawa:la:loba." 20 Yesu da Debolo Diasuga, muni salasu gagili ligisisu sesei amo ganodini esalu, amo sia: huluane olelelalu. Be Ea ilegei eso da hame doaga:beba:le:, ilia da E hame afugili gagulaligi. 21 Yesu da ilima bu sia:i, "Na da ga masunu. Dilia da Na hogoi helele, be dilia da wadela:i hou hame gogolema:ne olofoiwane bogomu. Dilia da Na masunu sogega masunu hamedei!" 22 Amalalu, Yu ouligisu dunu ilia amane sia:i, "Ea masunu sogega ninia masunu gogolei, E da sia:sa. Amo bai da E da Hi loboga Hi gobele medole legema:bela:?" 23 Yesu E bu adole i, "Dilia da osobo bagade guiguda: dunu. Be Na da muagado misi. Dilia da osobo bagade dunu, be Na da osobo bagade dunu hame. 24 Amaiba:le, dilia wadela:i hou mae gogolema:ne olofolewane bogomu, amo Na da sia:i dagoi. 'Na da Nisu' adoi defele, dilia dafawaneyale hame dawa:sea, dilia wadela:i hou mae gogolema:ne olofolewane bogomu!" 25 "Di da nowala??" ilia da Ema adole ba:i. Yesu E bu adole i, "Na da dilima musa: adoi defele 'Na da Nisu!'" 26 Na da dilima diliwaneya udidimusa:, sia: bagade gala. Be Na Asunasisu Dunu Ea hou da dafawanedafa, amola Na da Ea Nama olelesu fawane, osobo bagade dunuma bu olelesa. 27 Be Yesu da Adadafa Ea hou ilima olelei, amo ilia da hame dawa: i. 28 Amaiba:le, E da ilima amane sia:i, "Dilia Dunu Egefe gaguia gadosea, 'Na da Nisu' amo Na adoi defele, amo dilia da dafawaneyale dawa:mu. Na da Na hou hame be Adadafa Ea olelei fawane Na olelesa, amo dilia da dawa:mu. 29 Na Asunasisu Dunu da mae yolele

Na fidilala. E da Na hamedafa yolemu. Bai Na da sia:sea, e da ea houdafa fawane hamosa. Bai e
eso huluane E hahawane ba:ma:ne, hamonana." da ogogosu dunu, amola fedewe agoane, ogogosu
30 Dunu bagohame amo Yesu Ea sia: nababeba:le, hou huluane da ea manolali gala. 45 Be Na da
ilia da Ea hou lalegogui dagoi. 31 Yesu da Ea hou dafawane sia: fawane olelebeba:le, dilia da Na sia:
dafawaneyale dawa:su dunu ilima amane sia:i, "Dilia dafawaneyale hame dawa:sa. 46 Dilia da Na hou
da Na olelesu nabawane hamosea, dilia da Na fa:no huluane abodesea, wadela:i hou hamedafa ba:mu.
bobogesu dunudafa esalumu. 32 Amasea dilia da Na da dafawane sia: olelebeba:le, dilia abuliba:le
dafawane hou dawa:mu., amola dafawane hou da dafawaneyale hame dawa:bela:?" 47 Nowa da Gode
dilia halegale ahoanoma:ne, dili se iasu diasu logo Ea fi ganodini esalea, e da Gode Ea sia: naba.
doasimu." 33 Ilia bu adole i, "Ninia da A:ibalaha:me Be dilia da Godema hame madelagiba:le, dilia da
ea manoga fifi mana. Ninia se iasu udigili hawa: Ea sia: hamedafa naba." 48 Ilia da Yesuma amane
hamomu hame dawa: Ninia se iasu diasu logo doasili, adole ba:i, "Di da Samelia dunu, amola Fio liligi da
udigili hahawane ahoanumu, amo sia: bai da adi Dia dogo ganodini aligila sa:i dagoi. Amo sia: ninia
baila:?" 34 Yesu da ilima amane sia:i, "Na dilima sia:beba:le, ninia dafawane sia:il Dafawanel:a?" 49
dafawane sia:sa! Wadela:i hamosu dunu da wadela:i Yesu E bu adole i, "Na da Fio liligi hame. Na da Na
hou amoma ea udigili hawa: hamosu dunu agoane. 50 Adama nodosa. Be dilia da Nama hame nodosa.
Udigili hawa: hamosu dunu da sosogo fi ganodini eso Na hadigi hou hidale gaguia gadomusa:, amo
huluane esalumu hamedei. Be amo sosogo fi dunu Na hame dawa: Be eno Dunu da Na hadigi hou
mano lalegelei, amo da ea fidafa amo ganodini mae gaguia gadomusa: logo hogosa. Amo da Gode. E
fisili, esalumu. (aiōn g165) 36 Gofedafa da dili halegale dia:na. 51 Na dilima dafawane
masa:ne hamosea, dilia da dafawanedafa halegale sia:sa. Nowa da Na olelesu nabawane hamosea, e
ahoanumu. 37 Dilia da A:ibalaha:me ea fi dunu amo da bogosu hamedafa ba:mu." (aiōn g165) 52 Ilia da
Na dawa: Be dilia da Na olelesu higabeba:le, Na Ema amane sia:i, "Defea! Wali ninia hananewane
medole legemu logo hogoi helesa. 38 Na da Na dawa: Di da Fio liligi gala. A:ibalaha:me da bogoi
Ada Ea olelei dilima olelesa. Be dilia da dilia ada dagoi, amola balofede dunu huluane, ilia bogoi. Be Di
ea olelei hamosa." 39 Ilia da Ema bu adole i, "Ninia da nowa dunu da Dia olelesu nabasea hame bogomu
ada da A:ibalaha:me!" Be Yesu E amane sia:i, "Dilia amo ogogolewane olelesa. (aiōn g165) 53 Ninia ada
da A:ibalaha:me ea mano dafawane esala ganiaba, A:ibalaha:me da bogoi. Dia hou da A:ibalaha:me ea
dilia da A:ibalaha:me ea hou defele hamola:loba. 40 hou baligila:? Balofede dunu amola ilia bogoi. Di da
Na da Godema nabi dafawane sia: fawane dilima nowa dunula:? Di da adi dawa:bela:?" 54 Yesu E bu
olelesu. Be dilia da Na medole legemusa: dawa:lala. adole i, "Na da Na hou Ni fawane nodosa ganiaba,
A:ibalaha:me da agoane hou hamedafa hamosu. 41 A:ibalaha:me da bogoi. Dia hou da A:ibalaha:me ea
Dilia da dilia ada ea hou defele hamosa." Ilia bu adole dilia Gode, dilia sia:sa) Hi fawane da Na hou nodone
i, "Gode Hisu fawane da ninia Ada - eno hame. Ninia gaguia gadosa. 55 Dilia da Gode hamedafa dawa:su.
da dafawane Gode Ea mano esala!" 42 Be Yesu Be Na da E dawa: Na da Gode hame dawa: sia:noba,
E bu adole i, "Gode da dilia Eda dafawane esala Na da dili defele, ogogosu dunu esalala:loba. Be
ganiaba, Na da Godema guiguda: misiba:le, dilia Na E dawa:, amola Ea sia: nabawane hamosa. 56
da Nama asigila:loba. Na da Ni hanaiba:le hame, Dilia eda A:ibalaha:me, e da Na misunu eso ba:mu
be E da asunasiba:le Na da misi dagoi. 43 Dilia amo dawa:beba:le, nodone dawa:i galu. Na misi
abuliba:le Na adosu hame dawa:bela:? Dilia da Na eso, e da ba:lalu, hahawane bagade ba:i." 57 Ilia da
sia: nabimu higabeba:le, hame dawa: 44 Dili da dilia Yesuma amane sia:i, "Dia lalegele, odesalal:loba,
eda Sa:id:a:ne amo ea mano esala. Dilia ada ea hanai amoga hame doaga:i. Di da A:ibalaha:me ba:bela:?"
asigi dawa:su liligi, amo dilia da hanai gala. E da 58 Yesu E bu adole i, "Na da dilima dafawane sia:sa:
musa: degabo medole legesu hou dawa:lalu. Ea dogo A:ibalaha:me da hame lalelegeloba, amo esoga,
ganodini, dafawane hou hamedafa dialebeba:le, e 'Na da Nisu' amo Na adoi defele Na da esalu.' 59
da moloidafa hou hamomu gogolesa. E da ogogosu

Amalalu, ilia da Yesu medomusa:, igi gaguia gadoi.
Be Yesu da wamoaligili, Debolo Diasu yolesili asi.

9 Yesu da logoga ahoanoba, dunu da musa: si dofoiwane lalelegei lelebe ba:i. **2** Yesu Ea ado ba:su dunu da Ema amane adole ba:i, "Olelesu! Nowa ea wadela:i hou hamoiba:le, amo dunu da si dofoiwane lalelegebel:a? Ea wadela:i houba:le o eda amola eme, ela wadela:i houba:le agoane ba:sala:?" **3** Yesu E bu adole i, "Amo si dofoi bai da ea, o eda amola ame ilia wadela:i hou hamoiba:le hame. Be bai da dunu eno ilia Gode Ea hadigi bagade hou ba:ma:ne, e da si dofoi. **4** Eso da diga:beba:le, Na Asunasisu Dunu Ea hawa: hamosu amo ninia hamomu da defea. Gasi da doaga:muba:le, hobea hawa: hamomu da hamedei ba:mu. **5** Na da osobo bagadega esalea, Na da osobo bagade ea hadigi dialebe!" **6** Amo sia:nanu, Yesu da osoboga defo aduga:le, amo defo hano amola osobo bibiagone, fafu hamoi. E da amo fafu si dofoi dunu ea siga legei. **7** Yesu da ema amane sia:i, "Dia odagi dodoferusa:, Siloua:me wayaboga masa." (Siloua:me dawa:loma:ne da Asuna Asi). Amalalu, amo dunu da asili, hanoga dodoferulu, ea si fadegaiwane buhagi. **8** Amalalu, ea na:iyado dunu, amola dunu amo da e musa: edegemusa: lelebe ba:i, ilia amane adole ba:i, "Dunu da musa: logo bega: muni edegemusa: fibi, amo dunu da waha misi dunula:?" **9** Mogili ilia amane sia:i, "E da amo dunu!" Be eno ilia amane sia:i, "Amo dunu hame. Be ea ba:su da amo dunu ea ba:su defele." Be musa: si dofoi dunu hisu amane sia:i, "Na da amo dunu." **10** Ilia da ema amane sia:i, "Amaiba:le, di da habodane wali siga ba:sala:?" **11** E bu adole i, "Dunu Ea dio amo Yesu, E da fafu hamone, na siga legele, na da Siloua:me wayabo na odagi dodoferusa: masa:ne sia:i. Na da asili, odagi dodoferulu, na da bu hahawane ba:i." **12** Ilia amane adole ba:i, "Amo dunu da habila:?" E bu adole i, "Na hame dawa:!" **13** Amalalu, ilia da musa: si dofoi dunu amo Fa:lisu dunu ilima oule asi. **14** Yesu da fafu hamone, si dofoi dunu ea si fadegai, amo eso da Sa:bade eso galu. **15** Amo dunu ea bu ba:su hou habodane lai, Fa:lisu dunu da ema bu adole ba:i. E da ilima amane sia:i, "E da na siga fafu legei. Na odagi na dodoferulu, waha hahawane ba:sa." **16** Fa:lisu dunu mogili da amane sia:i, "Amo hamosu dunu da Godema hame misi. E da Sa:bade eso sema hame hamosu." Be eno da amane sia:i, "Wadela:i hamosu

dunu da musa: hame ba:su ilegei hou ninia waha ba:i, habodane hamoma:bela:?" Amaiba:le ilia asigi dawa:su hisu hisu hamoiba:le, mogi. **17** Amalalu, Fa:lisu dunu da amo dunuma bu adole ba:i, "Amo dunu dia si fadegai di da sia:sa: Amaiba:le, amo dunu da nowa dunula:?" E bu adole i, "E da balofede dunu." **18** Be Yu ouligisu dunu, ilia da amo dunu da musa: si dofoi galu dafawaneyale hame dawa:i. Amaiba:le ilia da ea eda, amola ame, ilima misa:ne sia:i. **19** Ilia da elama amane sia:i. "Amo dunu da alia manola:?" E da si dofoiwane lalelegei alia da sia:beba:le, e da wali abuliba:le bu ba:sala:?" **20** Ea ada amola ame bu adole i, "E da ania mano ania dawa: E da si dofoiwane lalelegei, ania dawa: **21** Be e da habodane uhibala:?" Nowa dunu da e uhibala:?" amo ania hame dawa: Ema adole ba:ma! E da asigilaiba:le bu adole imunusa: dawa." **22** Ela da Yu ouligisu dunu ilima beda:iba:le amane sia:i. Bai Yu ouligisu dunu ilia musa: amane sia:i dagoi, "Nowa dunu da Yesu da Mesaia dafawaneyale dawa:be sia:sea, amo ninia da sinagogue diasuga fadegale sefasimu." **23** Amaiba:le ea ada amola ame, amane sia:i, "E da asigilaiba:le, ema adole ba:ma." **24** Fa:lisu dunu da musa: si dofoi dunu bu eno ilima misa:ne sia:i. Ilia da ema amane sia:i, "Di da Gode Ea Dioba:le, dafawane sia: fawane sia:ma. Dia uhinisu dunu da wadela:i hamosu dunu, amo ninia dawa:!" **25** E bu adole i, "E da wadela:i hamosu dunu o dunu ida:iwane gala amo na hame dawa: Liligi afadafa fawane na dawa: Na da musa: hame ba:su be waha ba:lala." **26** Ilia amane sia:i, "E da dima adi hamobel:a? Dia si dofoi E da habodane hahamobel:a?" **27** E bu adole i, "Na da dilima olelei dagoi be dilia hamedafa nabi. Abuliba:le bu adoma:bela:?" Dilia, Ema fa:no bobogemusa: dawa:bela:?" **28** Ilia da ema lasogole amane sia:i, "Di da amo dunu Ea ado ba:su dunu esala. Be ninia da Mousesema sia:i, amo ninia dawa: Be amo dunu da habodili misi, ninia da hamedafa dawa:." **30** E bu adole i, "Goe da fotogadigisu liliyi! Na si dofoi E hahamoi, be E da habodili misi amo dilia hame dawa: **31** Gode da wadela:i hamosu dunu hame naba, ninia dawa: Be Ea sia: nabawane hamosu dunu, amo ea sia:ne gadosu E da naba. **32** Osobo bagade degabohahamosu esoha amola fa:no, si dofoi dunu ea si bu hahamoi amo hou da hamedafa ba:su. (aiōn g165) **33**

Amo dunu da Godema hame maha ganiaba, E da esalusu nabaiwane gala, dilima imunusa: misi. 11 Na amo hou hamomu hamedela:loba:" 34 Ilia bu adole i, da Sibi Ouligisu ida:iwane gala. Na sibi fidimusa:, "Di da wadela:i hou amo ganodini lalelegele, asigilai Na da bogomu hame hihi. 12 Bidi lama:ne hawa: dagoi. Di da abuliba:le ninima olelebela:?" Amalalu, hamosu dunu da sibi ouligisu hame amola sibi da ilia da amo musa: si dofoi dunu, sinagoge diasuga ea sibi hame. E da wufi (gasonasu sigua wa:me) fadegale fasi. 35 Amo hou nababeba:le, Yesu da manebe ba:sea, sibi yolessili hobeale ahoa. Amasea, amo dunu hogole ba:loba, ema amane adole ba:i, "Di wufi da sibi ilia da:i gadelale, ilia gilisisu afafasa. 13 da Dunu Egefe ea hou dafawaneyale dawa:sala:?" Bidi lama:ne hawa: hamosu dunu da bidi lama:ne 36 Musa: si dofoi dunu da bu adole i, "Hina! Na fawane hawa: hamonanebeba:le, amola e da sibima dafawaneyale dawa:ma:ne, E da nowayale nama hame asigiba:le, hobeale ahoa. 15 Na da Sibi Ouligisu olelema!" 37 Yesu da ema amane sia:i, "Amo di da ida:iwane gala. Na Ada da Na dawa: amola Na da ba:i dagoi. E da wali dima sia: daha." 38 Amo dunu da Na Ada dawa: Amo defele Na da Na sibi dawa: Yesuma muguni bugili, amane sia:i, "Hina Gode! Na amola ilia Na dawa: Na da ili gaga:musa: bogomu da dafawaneyale dawa:be!" 39 Yesu E amane sia:i, momagele esala. 16 Na sibi eno, ilia da amo gagoi "Na da osobo bagadega fofada:musa: misi. Si dofoi ganodini hame gagili sali. Na da ili oule misunu dunu da bu ba:ma:ne, amola si noga:i dunu da mae galebe. Ilia da Na sia: nabimu, amola ilia da sibi ba:ma:ne, Na da misi dagoi." 40 Mogili Fa:lisu dunu gilisisu afadafa hamone, Sibi Ouligisu afadafa Ema esalu, amo sia: nababeba:le, Ema amane adole ba: i, fa:no bobogemu. 17 Adadafa da Nama dogolegesa. "Dia da nini si dofoi dunuyale dawa:bela:?" 41 Yesu Bai Na esalusu bu lama:ne, fisimu hame hihi. 18 da bu adole i, "Dilia da si dofoi ganiaba, dilia da hame Dunu eno da Na esalusu hedofamu da hamedei. ba:beba:le, wadela:i hou hame hamoi ba:la:loba. Be Be Na hanaiba:le, Nisu da Na esalusu fisimu. Na esalu, amo sia: nababeba:le, dunu gilisi da bu mogi. 20 Mogili esalusu fisimu, Na defele esala, amola Na esalusu bu samogema:ne Na da defele esala. Amo hou hamoma:ne, Na Ada da Nama sia:i dagoi." 19 Amo esala! Dunu da sibi gagoi amoga heda:musa:, logo holeidafa mae golili be udigili eno logoga heda:sa, amo dunu da ougi wamolasu dunu agoane. 2 Be sibi gagoi logo holeidafa amoga golili masunu dunu da sibi Ouligisudafa Dunu. 3 Logo holei ouligisu dunu da Ouligisudafa golili misa:ne, logo ga:su doasisa. E da sibi ilia dio afae afae webeba:le, ilia da Ea sia: naba. E da Ea sibi gadili oule ahoa. 4 Sibi huluane da gadili ahoasea, E da ilima bisili ahoa. Ilia da Ea sia: dawa:beba:le, ilia da Ema fa:no bobogesa. 5 Ilia da eno dunuma hamedafa fa:no bobogemu. Amo dunu ea sia: ilia da hame dawa:beba:le, ilia eba:le hobeale masunu." 6 Yesu da amo fedege sia: ilima olelei, be ilia da amo ea bai hamedafa dawa:i. 7 Amaiba:le, Yesu E bu sia:i, "Na dilima dafawane sia:sa. Na da sibi ilima Logo Holei gala. 8 Musa: misi dunu huluane da wamolasu dunu esalu, be sibi da ilia sia: hame nabi. 9 Na da Logo Holeidafa. Nowa da Nama golili dasea, e da gaga:su hou ba:mu. E da ganodini misini, gadili asili, gisi ha:i manu ida:iwane ba:mu. 10 Wamolasu dunu da wamolamus:, medole legemusa:, amola gugunufinisimusa: maha. Na da

10 Yesu E amane sia:i, "Na da dilima dafawane sia:sa! Dunu da sibi gagoi amoga heda:musa:, logo holeidafa mae golili be udigili eno logoga heda:sa, amo dunu da ougi wamolasu dunu agoane. 2 Be sibi gagoi logo holeidafa amoga golili masunu dunu da sibi Ouligisudafa Dunu. 3 Logo holei ouligisu dunu da Ouligisudafa golili misa:ne, logo ga:su doasisa. E da sibi ilia dio afae afae webeba:le, ilia da Ea sia: naba. E da Ea sibi gadili oule ahoa. 4 Sibi huluane da gadili ahoasea, E da ilima bisili ahoa. Ilia da Ea sia: dawa:beba:le, ilia da Ema fa:no bobogesa. 5 Ilia da eno dunuma hamedafa fa:no bobogemu. Amo dunu ea sia: ilia da hame dawa:beba:le, ilia eba:le hobeale masunu." 6 Yesu da amo fedege sia: ilima olelei, be ilia da amo ea bai hamedafa dawa:i. 7 Amaiba:le, Yesu E bu sia:i, "Na dilima dafawane sia:sa. Na da sibi ilima Logo Holei gala. 8 Musa: misi dunu huluane da wamolasu dunu esalu, be sibi da ilia sia: hame nabi. 9 Na da Logo Holeidafa. Nowa da Nama golili dasea, e da gaga:su hou ba:mu. E da ganodini misini, gadili asili, gisi ha:i manu ida:iwane ba:mu. 10 Wamolasu dunu da wamolamus:, medole legemusa:, amola gugunufinisimusa: maha. Na da

Na lobo ganodini gaguiba:le, enoga bu samogemu na:iyado da oloi diala." 4 Amo sia: nababeba:le, Yesu da hamedei galebe. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Na E amane sia:i, "Amo oloi da La:salase dafawane Ada da amo sibi Nama i dagoi. Na Ada Ea gasa bogoma:ne hame misi. Be dunu huluane Gode Ea da eno gasa huluane baligi dagoi. Na Ada da wali hadigi ida:iwane ba:ma:ne, amola Gode Egefe hadigi Na sibi ouligibiba:le, Ea ouligisu hou amoga eno lama:ne, amo oloi da mui dagoi." 5 Yesu da Mada, dunu ili fadegamu da hamedei galebe. 30 Na Ada Meli amola La:salase, ilima bagadewane asigisu. 6 amola Na da afae fawane!" 31 Amalalu, Yu dunu da Be La:salase da oloi dialu nababeba:le, E da hedolo bu Yesu medomusa:, igi gaguia gadoi. 32 Yesu da mae asili, eso aduna eno ouesalu 7 Amalalu, E ilima amane sia:i, "Na da Na Ada Ea musa: hame da Ea ado ba:su dunuma amane sia:i, "Ninia Yudia ba:su hawa: hamosu, dilia ba:ma:ne, bagohame sogega ahoa:di!" 8 Yesu Ea ado ba:su dunu ilia da hamosu. Na da adi ida:iwane liligi hamoiba:le, dilia bu adole i, "Olelesu! Eso enoga, gasidawane, Yudia Na igiga medoma:bela:" 33 Ilia bu adole i, "Dia soge dunu da Di igiga medole legemusa: dawa:i hawa: ida:iwane hamoiba:le hame, be Dia lasogole galu. Di da abuliba:le buhagimusa: dawa:bela:?" 9 sia:beba:le fawane ninia igiga medomusa: dawa: Di Yesu E amane sia:i, "Esoga da hawa: hamomusa:gini da osobo bagade dunu fawane, be Di da Gode defele hadigi diala. Nowa da esomogoa ahoasea, e da esala, Di da sia:sa." 34 Yesu E bu adole i, "Dilia osobo bagade hadigi amo ganodini ahoabeba:le, Sema amo ganodini dedei diala, Gode amane sia:i, hame sadenane dafasa. 10 Be e da gasimogoa 'Dilia da 'gode' dunu agoane esala.' 35 Gode Sia: ahoasea, hadigi hameba:le, hedolowane sadenane Dedei da dafawane mae afadenene dialumu, ninia dafasa." 11 Amo sia: dagoloba, Yesu E bu sia:i "Ninia dawa: Gode da dunu amoma E da Ea sia: iasi, ilima na:iyado La:salase, e da golai dialebe ba:i. Be Na 'gode' dunu agoane dio asuli. 36 Be Adadafa da da e didilisimusa: masunu." 12 Yesu Ea ado ba:su Nama ilegele, osobo bagadega asunasi. Amaiba:le, dunu da bu adole i, "E da midi fawane dialebeba:le Na da Gode Egefe amo Na da sia:beba:le, Na da hedolo uhimu." 13 La:salase da bogoidafa, Yesu lasogole sia:i dilia abuliba:le sia:bela:? 37 Be Na Ada da sia:musa: dawa:i. Be ilia dawa:loba, Yesu da Ea adoi liligi Na hame hamonanebe galea, defea, La:salase golai fawane sia:i. 14 Amaiba:le, Yesu da Na hou dafawaneyale mae dawa:ma! 38 Be dilia moloiwane olelei, "La:salase da bogoidafa. 15 Be da Na sia: dafawaneyale hame dawa:sea, defea, dilia da Na hou dafawaneyale dawa:ma:ne, Na da Na gasa bagade hawa: hamosu amo dafawaneyale La:salase ea bogoi sogebi amoga e fidima:ne hame dawa:ma! Amasea Ada da Na ganodini esala, amola esalebeba:le, Na da hahawane gala. Ninia da e ba:la Na da Ada ganodini esala, amo dilia da dawa:mu." ahoa:di!" 16 Domase (amo dawa:loma:ne da mano 39 Bu eno ilia Yesu gagulaligimusa: dawa:i galu, be aduna ame afae, eso afae amoga lalelegei) e da eno E da hobeale asi. 40 Amasea, Yesu da Yodane ado ba:su dunuma amane sia:i, "Defea! Ninia huluane Hano degele, Yone ea musa: hanoga fane salasu gilisili bogoma:ne, Olelesu sigi masunu da defea." 17 sogebi amoga buhagili esalu. 41 Dunu bagohame Yesu da Bedani moilaiga doaga:beba:le, La:salase da Ema misini, amane sia:i, "Yone da musa: hame eso biyadu agoane bogoi uli dagoi ganodini dialebe, ba:su dawa:digima:ne olelesu hame hamosu. Be e amo E da nabi dagoi. 18 Bedani da Yelusaleme moilai da amo dunu Ea hou huluane olelei. Amola Yone ea bai bagade amoga sedade defei da1 gilomida dialu. adosu, amo huluane da dafawane." 42 Amalalu, amo 19 Yudia dunu bagohame, Mada amola Meli ela ola sogebiga dunu bagohame da Ea hou dafawaneyale bogoi:le, ela fidimusa: misi esalu. 20 Yesu Ea misi dawa:i dagoi.

11 Bedani moilai dunu afae ea dio amo La:salase, da oloi dialu. Bedani moilaiga Meli amola ea aba Mada da esalu. 2 (Meli da gabusiga: manoma Yesu Ea emo amoga sogadigili, ea dialuma hinaboga doga:i. Ea ola La:salase da oloi dialu.) 3 Amo a:fini aduna da Yesuma sia:si, "Hina! Dia dogolegi

huluane da wa:legadomu.” 25 Yesu E amane sia:i, misa!” 44 La:salase da wa:legadole, gadili misi. Ea “Na da Wa:legadosudafa. Na da Fifi Ahoanusudafa. da:i hodo amola ea odagi da bogoi abula amoga soso Nowa da bogoiwane dialebe be Na sia: dafawaneyale ba:i. Yesu E amane sia:i, “E hahawane masa:ne, ea dawa:sea, e da bu esalumu. 26 Nowa esala dunu da bogoi abula fadegale fasima.” 45 Dunu bagohame Na sia: dafawaneyale dawa:sea, e da mae bogole Melima fidimusa: misi, amo Yesu Ea hou ba:beba:le, esalalalumu. Amo sia: di dafawaneyale dawa:bela:?” ilia Yesu Ea hou lalegagumusa: dafawaneyale dawa:i (aiōn g165) 27 Mada da bu adole i, “Ma! Hina! Di da dagoi. 46 Be mogili da Fa:lisu dunu ilima buhagili, Mesaia, Gode Egefedafa amo da osobo bagadega Yesu Ea hou ilima adole i. 47 Amalalu, Fa:lisu dunu, misunu galu.” 28 Amo sia:nanu, Mada buhagili, ea gobele salasu ouligisu dunu, amola asigilai Gasolo eya Melima wamowane sia:i, “Olelesu da doaga:i dunu, ilia da gilisili fofada:lalu, amane sia:i, “Ninia dagoi. E da Di Ema misa:ne sia:sai!” 29 Amo sia: adi hamoma:bela:? Amo dunu da musa: hame ba:su nababeba:le, Meli da hedolowane wa:legadole, asili, dawa:digima:ne olelesu bagohame hamonana. 48 Yesu yosia:musa: asi. 30 (Yesu da moilaidafa amoga Ninia da Ea logo hame hedofasea, dunu huluanedafa hame doaga:i. E da Mada ea Ema yosia:i sogebi da ea hou dafawaneyale dawa:mu. Amasea, Louma amogai esalu.) 31 Meli da hedolowane wa:legadole, dadi gagui dunu da wa:legadole, ninia Debolo Diasu asili ba:loba, ea fidisu na:iyado da e da bogoi uli amola ninia fi dunu gugunufinisimu.” 49 Amo ode, dogoi amoga dimusa: masunu dawa:i galu. Amaiba:le, dunu ea dio amo Ga:iafa:se da Gobele salasu Ouligisu ilia da ema fa:no boboge. 32 Yesu E esalu sogebi dunu esalu. E da ilima amane sia:i, “Dilia da gagaoui doaga:loba, Meli da Ea emo gadenene dias:a:ill, dunu. 50 Ninia fi dunu huluane bogosa:besa:le, dunu amane sia:i, “Hina! Di da guiguda: esala ganiaba, afadafa fawane da dunu huluane mae bogoma:ne naola da hame bogola:loba.” 33 Meli da dinanebe, hi fawane bogomu da defea. Dilia da amo hame amola ea fidisu dunu huluane ilia dinanebe, amo dawa:bela:? 51 E da amo sia: hisu fawane hame ba:loba, Yesu Ea dogo ganodini dimusa: dawa:i galu. sia:i. Be e da Gobele salasu Ouligisu dunu hawa: 34 E da ilima amane sia: i, “Dilia ea da:i hodo habi uli hamobeba:le, Yesu da Yu fi dunu ili wadela:i hou dogone salila:? Ilia bu adole i, “Hina! Ba:la misa.” hamoiba:le dabe ima:ne bogomu, amo e da mae 35 Yesu da di. 36 Dunu huluane da amane sia:i, dawa:iwane ba:la:lusu. 52 Be Yu fi dunu fidima:ne “Ba:ma! E da ema bagade asigisa!” 37 Be eno dunu amo fawane hame. Be Gode Ea fidafa dunu huluane da amane sia: i, “E da si dofou dunu bu ba:ma:ne, osobo bagadega afafai, amo huluane gilisisu afadafa ea si hahamoi. Ebeda! E da gui esala ganiaba, E fawane bu hamoma:ne, e da Yesu da bogomu sia:i. 53 da La:salase ea bogomu logo hedofala:lobala:?” 38 Amogalu, Yu ouligisu dunu mae helefili, Yesu medole Yesu da ea dogo ganodini se nabawane, La:salase legemu logo hogoi helei. 54 Amaiba:le, dunu huluane ea uli dogoi amoga doaga:i. Amo da gele gelabo, ea da ba:sa:besa:le, Yesu da Yudia soge ganodini hame logo holei igi bagadega bebesole ga:si. 39 Yesu E ahoasu. Be E da wamowane diasu ea dio amo amane sia:i, “Gele ga:i bebesole fasima!” Be bogoi Ifala:ime, wadela:i hafoga:i soge amo ganodini dialu, ea aba Mada da Yesuma amane sia:i, “Hina! E da amoga asili, E amola Ea ado ba:su dunu esalu. 55 eso biyaduyale gala uli dogoi ganodini salabeba:le, Baligisu Lolo Nasu da gadeneiba:le, dunu bagohame dasai dagoi. Gaha bagade ganumu.” 40 Yesu da bu da ilia soge yolesili, Yelusaleme moilai bai bagadega adole i, “Na musa: dima sia:i dagoi! Di dafawaneyale doaga:musa: asi. Ilia musa: hou hahamomusa:, amola dawa:sea, Gode Ea hadigidafa ba:mu.” 41 Amalalu, sema dodofesu hou hamomusa:, asi. 56 Ilia da Yesu ilia da gele logo ga:su besole fasi. Yesu da ba:le hogosu. Be Debolo Diasu ganodini ilia gilisia, ilia gadole, Godema nodone sia:i, “Ada! Di da Na sia: amane sia: dasu, “Dilia adi dawa:bela:? E da Lolo nababeba:le, Na Dima nodone sia:sa. 42 Di da eso Nasu amoma misa:bela:? Ma hame misa:bela:? 57 huluane Na sia: naba! Amo Na dawa: Be dunu gui Gobele salasu ouligisu dunu amola Fa:lisu dunu, ilia esala ilia da Dia Na asunasi dagoi amo dafawaneyale da dunu huluane ilima ilia da Yesu ba:sea, ilima dawa:ma:ne, Na da amo sia:sai!” 43 Amo sia:nanu, E adoma:ne gasa bagadewane sia:i dagoi. Ilia da Yesu da ha:giwane wele sia:i, “La:salase! Di wa:legadole, afugili gagulaligimusa: dawa:i galu.

12 Eso gafeyale gala aligili, Baligisu Lolo Nasu Ea hadigi bu lai dagoloba, ilia da Gode Ea Sia: dedei da ba:mu galu. Amo esoha Yesu da Bedani da Yesu Ea hou olelema:ne dedei dagoi, amo bu sogebi, La:salase ea diasuga doaga:i. (La:salase dawa:i. 17 Yesu da musa: wele sia:beba:le, La:salase da musa: bogole, Yesu da uhinisi.) 2 Amoga ilia uhini wa:legadoi. Amo hou ba:su dunu da amo hou da Yesuma nodomusa: lolo Nasu hamoi. Mada da sia:ne iasu dunu enoma olelei. 18 Yesu da amo musa: ha:i manu gobele iasu. La:salase amola eno dunu hame ba:su dawa:digima:ne olelesu hamoi, amo amola Yesu, ha:i naha esalu. 3 Meli da gabusiga: nababeba:le, dunu bagohame da Yesu yosia:musa: manoma, muni bagade liligi ea dio amo "nade", amo misi. 19 Amalalu, Fa:lisi dunu ilisu gilisili sia: dasu, lale, Yesu Ea emo amoga sogadigi. Amalalu, e da "Ninia Ea logo hedofamu gogolesa! Ba:ma! Osobo Yesu Ea emo amo ea dialuma hinaboga doga:i. Amo bagade fi dunu huluane da ema fa:no bobogelala." manoma ea gabusiga: ida:iwane heda:le, diasus da 20 Galigi soge fi dunu mogili da Baligisu Lolo Nasu amoga nabai galu. 4 Be Yesu Ea ado ba:su dunu esoga, Godema nodomusa:, Yelusalemega heda:le afadafa, ea dio amo Yudase Isaga:liode, (e da fa:no esalu. 21 Ilia da Filibe (ea moilai da Bedesa:idu, Yesu hohonoi, amo dunu), e amane sia:i, 5 "Amo Ga:lili soge amo ganodini) ema misini, amane sia:i, gabusiga: manoma bidi lale, muni lai hame gagui "Hina! Ninia Yesu ba:mu hanai gala." 22 Filibe da asili, dunuma imunu da defea galu. Amo da muni bagade A:daluma adoi. Amalalu, ela da Yesuma adola asi. 23 liligi, dunu da ode afae hawa: hamone, amo ea bidi Yesu E elama amane adole i, "Ilegei eso da doaga:i lamu defele ba:sal!" 6 Amo sia: e da hame gagui dagoi. Wali, Dunu Egefe da hadigi bagadedafa lamu dunuma asigiba:le hame sia:i, be e da wamolasu galebe. 24 Na da dilima dafawane sia:sa. Widi hawa: dunu esalebeba:le sia:i. E da muni salasu gagui galu. afadafa, da osoboga hame dasea, hame biosea, Hi liligi lamusa:, e da amoga muni wamolalusu. 7 e da widi hawa: afadafa fawane dialumu. Be e da Be Yesu da bu adole i, "Yolema! E da Na uli dogone biosea, widi hawa: bagohame bu hamosa. 25 Nowa salimu dawa:beba:le, amo hou waha hamomu da dunu da ea esalusu gagumusa: hanai galea, e da defea. 8 Dilia da eso huluane hame gagui dunu ea esalusu fisimu. Be nowa dunu ea osobo bagade ba:mu. Be eso enoga dilia da Na hame ba:mu." esalusu amoma hame asigisia, e da ea esalusu bu 9 Dunu bagohame da Yesu da Bedani moilaiga lale, Fifi Ahoanusu ba:mu. (aiōnios g166) 26 Di da Na misi dagoi nabi. Amaiba:le, ilia Yesu ba:la misi. Be hawa: hamomusa: dawa:sea, Nama fa:no bobogema! Yesu fawane hame. Yesu da La:salase ea bogoi bu Amasea, di da Na hawa: hamosu dunu hamoiba:le, walesiba:le, ilia da La:salase amolawane ba:la misi Na esalebe amoga esalumu. Nowa dunu da Na 10 Amaiba:le, La:salase ea hou ba:beba:le, dunu hawa: hamosea, Na Ada da ema nodone, gagua bagohame ilia bu gobele salasu dunu ilia hou yolesili, gadomu." 27 "Wali Na dogo ganodini se naba. Na Yesu Ea hou lalegaguiba:le, gobele salasu ouligisu da adi sia:ma:belas:? Na da agoane 'Ada! Amoha dunu da La:salase amolawane medole legemusa: hou da Nama mae doaga:ma:ne, Di logo hedofama, logo hogoi helei. 12 Golale hahabe, dunu bagohame amo Na da sia:ma:belas:? Hame mabu! Na da amo da Baligisu Lolo manusa: misi esalebe ba:i. Ilia Yesu se nabimusa:, osobo bagadega misi dagoi. 28 Ada! da Yelusaleme moilai bai bagadega manebe nabi. Dia dio Di hadigiwane hahamoma!" Amalalu, sia: 13 Amalalu, ilia fasela agoane amoda lale, Ema bagade muagado misi, "Na Dio Na da hadigiwane yosia:musa: gadili asi. Ilia bagade wele sia:i, "Godema hahamoi dagoi, amola Na da bu agoane hahamomu!" nodone sia:ma! Gode Ea Dioba:le misi Dunu Ema 29 Dunu bagohame amogawi lelefulu, muagadonini ninia nodomu da defea. Isala:ili fi Hina Bagade Ema misi sia: nababeba:le, mogili amo da gu gelebe ilia nodoma!" 14 Yesu da dougi lale, amoga fila heda:le sia:i. Mogili amane sia:i, "A:igele dunu da Ema sia:il!" ahoasu. Gode Sia: Dedei defele da amane ba:i, 15 30 Be Yesu da ilima amane sia:, "Amo sia: da Na "Saione fi dunu! Mae beda:ma! Dilia Hina Bagade da fidima:ne hame, be dili fidima:ne misi dagoi. 31 Gode manebe goea! E da dougi mano amoga fila heda:le da wali osobo bagade fifi asi gala ilima fofada:mu! manebe." 16 Amogalu, Yesu Ea ado ba:su dunu da Wali Na da osobo bagade ouligisu dunu (Sa:idane) amo hou noge:le hame dawa:i galu. Be fa:no Yesu da hasalimu. 32 Osobo bagade dunu da Na gagua

gadosea, Na da dunu huluane Nama hiougimu.” 33 dagoi. 48 Be nowa dunu da Na higasea, Na sia:, (Amo sia: E da Ea bogomu logo olelemusa: sia:i.) hame lalegagusia, amo dunuma fofada:su liligi da gala. Amo fofada:su liligi da Na Sia: Soge wadelamu: eso amoga, Na Sia: da fofada:su liligi ba:mu. 49 Na da Na hanaiba:le hame sia:i. Be Na Ada da Na amo sia: sia:ma:ne asunasi dagoi. 50 Na Ada Ea sia: da eso dunu huluane Fifi Ahoanusu iaha, amo Na dawa: Amaiba:le, Na Ada da musa: Nama adoi liligi, amo fawane Na da olelesa!” (aiōn g165)

35 Yesu E bu adole i, “Wali, hadigi da fonobahadi dialumu. Be gasi da hedolowane doaga:sa:besa:le, hadigi wali dialebeba:le, dawa:iwane masa. Gasi ganodini ahoasu dunu da logo hamedafa ba:sa. 36 Hadigi da dialebeba:le, dilia amo hadigi dafawaneyale dawa:ma! Amalalu, dilia da hadigi ea dunu fi agoane esalumu.” Amo sia:nanu, Yesu da asili, wamoaligi. 37 E da musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu bagohame, ili ba:ma:ne hamosu. Be ilia da Ea hou dafawaneyale hame dawa:su. 38 Amaiba:le, musa: balofede dunu Aisaia ea sia: dafawane didili hamoi ba:i. E musa: amane sia:i, “Hina Gode! Ninia da Dia sia:ne iasu olelei dagoi. Be nowa da dafawaneyale dawa:bela:?” Hina Gode da nowama Ea gasa bagade hou olelebela:?” 39 Amaiba:le, ilia dafawaneyale dawa:mu da hamedei ba:i. Bai Aisaia da musa: eno sia: amane sia:i, 40 “Gode da ilia si dofoi dagoi. E da ilia asigi dawa:su logo hedofai dagoi. Amaiba:le, ilia siga ba:mu da hamedei galu, amola ilia asigi dawa:su amoga hame dawa:i galu. Ilia olo uhimane:ne, ilia Nama sinidigimusa: hame dawa:, Gode amane sia:sa.” 41 Aisaia da Yesu Ea hadigi ba:la:lebeba:le, Yesu Ea hou olelemusa:, musa: amane sia:i. 42 Be amomane, Yu ouligisu dunu bagohame da Yesu Ea hou dafawaneyale dawa: i. Be Fa:lisi dunu da ili sinagoge diasu amoga fadegale fasisa:besa:le, ilia wamowane sia:da. 43 Ilia da osobo bagade dunu da ilima nodone sia:mu amo hanaiba:le, ilia dafawaneyale dawa:su hou wamolegei. Ilia da Gode Ea ilima nodomu, amo hame dawa:i. 44 Yesu da ha:giwane sia:i, “Nowa da Na hou dafawaneyale dawa:sea, e da Na Asunasisu Dunu Ea hou amola dafawaneyale dawa:be. 45 Nowa da Na ba:sea, e da Na Asunasisu Dunu ba:sa. 46 Na hou dafawaneyale dawa:su dunu huluane da gasi ganodini mae esaloma:ne, Na da hadigi agoane osobo bagadega misi dagoi. 47 Nowa da Na sia: nabasea, be hame hamosea, amo dunuma Na da hame fofada:mu. Na da osobo bagade fi dunu ilima fofada:musa: hame misi, be gaga:musa: misi

13 Aya da Baligisu Lolo Manu galu. E da osobo bagade yolesili, Godema bu heda:mu amo da gadenene, Yesu E dawa:i galu. E da osobo bagadega esaloba, E da Ea hou lalegagui dunu ilima bagadewane asigilalu. E da amo bagade dogolegei hou ilima hamoi, amo hame fisi. 2 Yesu amola Ea ado ba:su dunu, ilia da gilisili ha:i naha esalu. Sa:idane ne Yudase (Saimone Isaga:liode ea mano) amo ea asigi dawa:su oleleiba:le, e da Yesu hohonomu dawa:ilalu. 3 Yesu da Ea Ada da Ema gasadafa hou ia dagoi, amo dawa:i galu. E da Godema misi, amola Godema bu masunu, dawa:i galu. 4 Amalalu, ha:i nanu, E wa:legadole, abula fadegale, doga:su abula lale, amo idiniginisili, 5 hano dili, gaga ganodini salawane, E da Ea ado ba:su dunu ilia emo muni dodofelalu amola Ea doga:su abula idiniginisi amoga doga:i. 6 E da Bidama doaga:le, Bida da Ema amane sia:i, “Hina! Dia da na emo abulimusa: dodofema:bela:?” 7 Yesu da ema bu adole i, “Na hou di wahadafa hame dawa: Be di da hobea dawa:mu.” 8 Bida e bu sia:i, “Na emo Di da hamedafa dodofemu.” Be Yesu E bu adole i, “Dia emo Na hame dodofesea, di da Na fi ganodini esalumu hamedei.” (aiōn g165) 9 Saimone Bida da bu adole i, “Hina! Na emo fawane hame, be na lobo amola na dialuma, huluane dodofema!” 10 Yesu E amane sia:i, “Nowa da hanoga ulabeba:le, e da fofoloidafa gala. Ea da:i hodo da bu hame dodofele, ea amo fawane bu dodofemu da defea. Dilia huluane da fofoloi dagoi. Be dunu afae fawane da fofoloi hame.” 11 (Ea hohonomu dunu amo dawa:beba:le, Yesu da amane sia:i, “Huluane da fofoloi dagoi. Be afadafa fawane da hame fofoloi.”) 12 Ilia amo dodofelalu, E da Ea abula bu idiniginisili, E da Hi fia sogebi amogai bu fili, amane sia:i, “Na waha hou hamoi dilia dawa:bela:?” 13 Dilia da Nama Olelesu amola Hina dio asula. Amo da defea. Na da dilia Hina esala. 14 Amaiba:le, Na, dilia Olelesu amola dilia Hina, dilia

emo Na dodoxeiba:le, dilia eno dunu eno dunu ilia Ea Hadigi olelemuba:le, Gode da Dunu Egefe ea
emo dodoxemu da defea. 15 Dilia da Na hou defele Hadigi wahawane olele. 16 Na da dilima fa:bihadi fawane bu gilisili esalumu. Dilia
dilima dafawane sia:sa. Hawa: hamosu dunu da ea da Na hogoi hele. Be Na Yu ouligisu dunu ilima
hina ea hou hame baligisa., amola adola ahoasu dunu sia:i defele, amo dilima bu sia:sa, 'Na masunu soge
da asunasisu dunu ea hou hame baligisa. 17 Amo hou amogai dili masunu da hamedei galebe! 34 Wali, Na
dilia dawa: Amaiba:le, dawa:beba:le hamosea, dilia da sema gaheabolo dilima olelesa. Dilia dunu eno
hahawane bagade ba:mu. 18 Na da dunu huluane ilia amo dunu eno ilima asigima. Na dogolegi hou dilima
hou hame olelesa. Na da Na ilegei dunu ili dawa: amo defele, dilia enoma enoma asigima. 35 Dunu
Be Gode Sia: da agoane dedei diala, 'Na gilisili ha:i eno da dunu enoma asigidafa hou hamosea, dunu
nasu na:iyado dunu da bu sinidigli, e da Na higa:i, ' huluane ilia da dili da Na fa:no bobogesu dunudafa,
amo sia: da dafawane ba:mu. 19 Amo hou da hame amo noge:le dawa:mu." 36 Saimone Bida da Ema
doaga:i. Be amo hou doaga:sea, dilia da 'Na da Nisu' adole ba:i, "Hina! Di da habidili masa:bela?" Yesu E
amo adoi defele dafawaneyale dawa:ma:ne, Na da bu adole i, "Na masunu soge amoga di waha fa:no
hidadea dilima adoi dagoi. 20 Na dilima dafawane bobogele doaga:mu gogolesa. Be fa:no amo sogega
sia:sa. Nowa dunu da na hawa: hamomusa: adola doaga:musa; di da Nama fa:no bobogemu." 37 Bida e
ahoasu dunu hahawane yosia:sea, e da Na hahawane bu adole ba:i, "Hina! Abuliba:le na da wali Dima fa:no
yosia:sa., amola nowa da Na hahawane yosia:sea, bobogemu da hamedebela? Na da Di fidima:ne,
e da Na Asunasisu Gode hahawane yosia:sa. 21 na da bogoma:ne momagele esala." 38 Yesu E bu
Amo sia:nanu, Yesu da se bagade nabi. E mae adole i, "Di da dafawane Na fidima:ne bogoma:ne
wamolegele, amane sia:i, "Na dilima dafawane sia:sa! momagebelas? Na dima dafawane sia:sa. Wali gasia,
Dilia fi dunu afadafa da Na hohonomu." 22 Ea ado di da hidadea, 'Na da Yesu hame dawa:,' udiana
ba:su dunu ilia enoma, enoma ba:lalu, Ea sia: bai agoane sia:nanu, fa:no gagala gawali ga:be nabimu."

14 Yesu da ilima amane sia:i, "Dilia mae
fogogadigima, mae da:i dioma! Dilia Gode Ea
hou dafawaneyale dawa:beba:le, Na hou amola
dafawaneyale dawa:ma. 2 Na Ada Ea diasu ganodini
da sesei bagohame diala. Na da dilia sogebi
hahamomusa: masunu. Amo da dafawane hame
ganiaba, Na da dilima adola:loba. 3 Amola Na
da asili, dilia sogebi hahamoi dagosea, dili da Na
esalebe amoga esaloma:ne, Na da dili lidimus: bu
misunu. 4 Na masunusa: esalebe amoga doaga:musa:
ahoasu logo, dilia dawa:" 5 Domase da Ema amane
sia:i, "Hina! Dia masunu soge ninia hame dawa:
Amaiba:le, amoga doaga:musa: ahoasu ninia da
habodane dawa:ma:bela?" 6 Yesu E bu adole i,
"Na da Logodafa. Na da Dafawane Sia:dafa. Na da
Esalusudafa. Eno Godema hedas:su logo da hamedafa
gala, Ni fawane. 7 Dilia da Na dawa:i dagoiba:le, dilia
da Na Ada dawa:mu. Dafawane! Dilia da Na Ada
dawa:, amola dilia da Na Ada ba:i dagoi. 8 Filibe da
Ema amane sia:i, "Hina! Dia Adadafa ninima olelema.
Ninia hanai liligi afadafa da amo fawane." 9 Yesu E bu
adole i, "Na da eso bagohame nini gilisili esalu. Filibe!
Dia da Na hame dawa:bela? Nowa dunu da Na ba:i

dagoiba:le, e da Ada ba:i dagoi. Amaiba:le, abuliba:le Ada ninima olelema:ne sia:sala?: 10 Filibe! Na da Ada ganodini esala, amola Ada da Na ganodini esala, amo di da dafawaneyale hame dawa:belas? Amalalu, (Na Asunasisu) Ea olelesu. 25 Na nini wali gilisili Yesu da Ea ado ba:su dunu huluane ilima amane sia:i, "Na sia: da Nama hame maha. Na Ada da Na ganodini esalebeba:le, Hi da Hi hawa: hamonana. Na Dioba:le asuna ahoasea, E da lilihi huluane dilima 11 Na da Na Ada ganodini esala, amola Ada da Na ganodini esala, amo dilia dafawaneyale dawa:ma! Be amo dafawaneyale hame dawa:sea, defea, Na hawa: hamoi dilia ba:i dagoiba:le, dafawaneyale dawa:ma! 12 Na da dilima dafawaneyale dawa:ma. Nama dafawaneyale dawa:su dunu da Na hawa: hamoi defele hamomu! Ma! Na da Na Ada Ema buhagimuba:le, amo dunu da Na hawa: hamoi amo baligimu. 13 Dilia da Na Dioba:le adole ba:sea, Na da Adadafa Ea hadigi olelema:ne, dilia adole ba:i lilihi huluada hamomu. 14 Adi lilihi Na Dioba:le dilia adole ba:sea, amo Na da hamomu. 15 "Dilia da Nama asigi galea, dilia da Na sema huluane nabawane hamomu. 16 Na da Edama adole ba:muba:le, E da Fidisu eno Na defele, dilima imunuyo. E da eso huluane mae yolesili, dili fidilalumu. (aiōn g165) 17 Amo Fidisu da A:silibudafa. E da Gode Ea houdafa molole olelesa. Osobo bagade dunu, amo Fidisu ilia hame ba:bebela:le, amola hame dawa:bebela:le, ilia amo Fidisu lamu hamedei. Be E da dili esalebeba:le amola E da dilia dogo ganodini esalumuba:le, dilia da E dawa: 18 Na da ahoasea, Na da dili guluba: mano agoane hame yolesimu. Na da dilima bu misunu. 19 Na da fonobahadi esalumu, amalu osobo bagade dunu da Na bu hame ba:mu. Be dilia da Na bu ba:mu. Na da esalebeba:le, dilia da esalalalumu. 20 Amo eso doaga:sea, Na da Na Ada ganodini esala, amola Na da dili ganodini esala, amo defele dilia da Na ganodini esala, - dilia da amo huluane dawa:mu. 21 Nowa da Na sema dafawaneyale dawa:bebela:le, nabawane hamosea, amo dunu da Nama asigi dunu. Nowa da Nama asigi galea, amo dunuma Gode da asigimu. Amola Na da amo dunuma asigimu, amola Na da Na hou ema olelemu." 22 Yudase (Yudase Isaga:liode hame, eno) amane sia:i, "Hina! Di da habodane nini ba:ma:ne misa:belas? Be osobo bagade fi dunu ilia hame ba:mu. Abolebelas?" 23 Yesu E bu adole i, "Nowa dunu da Nama asigiba:le, e da Na olelesu nabimu. Amasea, Na Ada da ema asigiba:le, Na Ada, amola Na da amo dunuma doaga:le, nini gilisili esalumu. 24 Nama hame asigi dunu da Na olelesu hame naba. Amo olelesu dilia nabi da Na olelesu hame, be Ada esalebeba:le, Na da amo sia: olelesu. 26 Ada Gode Fidisu, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala, amo olelemu. Na olelei huluane dilia bu dawa:ma:ne, E da olelemu. 27 Na da olofosu dilima iaha! Na da Na olofosu dilima iaha. Amo olofosu da osobo bagade dunu fi ilia olofosu defele hame - amo da hisu. Dilia mae fotogadigima, mae da:i dioma, amola m mae beda:ma. 28 Na sia:i, 'Wali Na da dili yolemu, be Na da dilima bu misunu, ' amo dilia nabi dagoi. Dilia da Nama asigi ganiaba, Ada Ea hou da Na hou baligi dagoiba:le, Na da Ema masunuba:le dilia da hahawane ba:la:loba. 29 Amo hou mae doaga:le, Na da hidadea dilima olelei. Bai amo hou doaga:i ba:sea, dilia da dafawaneyale dawa:mu. 30 Osobo bagade fi dunu ilia ouligisu dunu da mabeba:le, Na da bu bagade sia:mu hamedei gala. E da Nama hina hamedafa esala. 31 Be Na da Ada Ema asigisa, amo osobo bagade dunu ilia dawa:ma:ne, Na da Ea adoi huluane nabawane hamonana. Hadiga! Amo sogebi ninia yolesimu."

15 "Na da waini efedafa. Na Ada Gode da ifabi ouligisu dunu. 2 Na amoda da fage hame legei ba:loba, E da fadegale fasisa. Amoda da ha:i manu legebe ba:loba, ha:i manu eno ida:iwane amola ledo hamedei amo baligili legema:ne, E da banuguma amo gobiheiga noga:le dadamus: 3 Na da Gode Ea sia: dilima olelebeba:le, dilia da wali ledo hamedei. 4 Dilia da Nama madelagi agoane esalea, Na da dilima madelagi agoane esalumu. Amoda da hisu ha:i manu legemu da hamedei. Amoda da efega bugila ahoabebeba:le fawane, ha:i manu legesa. Dilia, Nama hame bugila ahoasea, ha:i manu legemu da hamedei ba:mu. 5 Na da waini efedafa. Dilia da amoda. Nowa dunu da Na ganodini esalea, Na da ea dogo ganodini aligibiba:le, e da fage bagohame legemu. Na hame fidisa galea, dilia fage legemu hamedei ba:mu. 6 Nowa dunu da Na ganodini hame aligisia, Ada da e amoda agoane fadegale fasisa. E da biele, laluga galadigili, nei dagoi ba:mu. 7 Dilia da Na ganodini aligisia, amola Na sia: dilia dogo ganodini galea, dilia adi lilihi adole ba:mu. 8 Dilia ba:mu manu Gode da dilima imunuyo. 9 Dilia ba:mu manu

15 "Na da waini efedafa. Na Ada Gode da ifabi
ouligisu dunu. 2 Na amoda da fage hame legei
ba:loba, E da fadegale fasisa. Amoda da ha:i manu
legebe ba:loba, ha:i manu eno ida:iwane amola ledo
hamedei amo baligili legema:ne, E da banuguma
amo gobiheiga noga:le dadamus: 3 Na da Gode Ea
sia: dilima olelebeba:le, dilia da wali ledo hamedei.
4 Dilia da Nama madelagi agoane esalea, Na da
dilima madelagi agoane esalumu. Amoda da hisu ha:i
manu legemu da hamedei. Amoda da efega bugila
ahoabeba:le fawane, ha:i manu legesa. Dilia, Nama
hame bugila ahoasea, ha:i manu legemu da hamedei
ba:mu. 5 Na da waini efedafa. Dilia da amoda. Nowa
dunu da Na ganodini esalea, Na da ea dogo ganodini
aligibiba:le, e da fage bagohame legemu. Na hame
fidisa galea, dilia fage legemu hamedei ba:mu. 6 Nowa
dunu da Na ganodini hame aligisia, Ada da e amoda
agoane fadegale fasisa. E da birole, laluga galadigili,
nei dagoi ba:mu. 7 Dilia da Na ganodini aligisia, amola
Na sia: dilia dogo ganodini galea, dilia adi liliigi adolle
ba:sea, amo Gode da dilima imunu. 8 Dilia ha:i manu

bagadewane legesea, osobo bagade dunu da Na Ada ba:su dawa:digma:ne olelesu amo hame hamosu Ea Dio amoma nodone sia:mu., amola dilia da Na ganiaba, ilia giadofasu ilia da hame dawa:la:loba. Be ado ba:su dunudafa agoane esalumu. 9 Na Ada da wali hou diala, Na hamoi ilia ba:lalu, ilia da Na amola Nama bagadewane asigisa. Amo defele, Na da dilima Na Ada higasa. 25 Be amo hou ilia Sema ganodini asigisa. Dilia Na asigi hou ganodini esalomai! 10 Na dedei sia: dafawane ba:ma:ne misi. Amo sia: dedei da Na Ada Ea sema nabawane hamonanebeba:le, amane, 'Bai hame gala, ilia da Nama udigili higas.' Na da Ea asigi hou ganodini esala. Amo defele, 26 Fidisudafa (A:silibudafa) amo da Gode Ea Houdafa dilia da Na sema nabawane hamosea, dilia da Na Olelesu Dunu. E da Adadafa amoga misunu. Amo Na asigi hou amo ganodini esalumu. 11 Na hahawane hou dili ganodini dialoma:ne, amola dilia hahawane Amola dilia da Na hou eno dunuma olelemu. Bai Na hou da nabaiwane ba:ma:ne, Na da amo sia: dilima amola dilia, ninia da mui eso amogainini wali gilisili adosu. 12 Na sema da amo, 'Na dilima asigi hou esalu.

defele, dilia dunu enoma enoma asigima!' 13 Baligili asigidafa hou da agoane. Dunu da ea na:iyado dunu ea esalusu gaga:ma:ne, e da hi esalusu fisimu. 14 Dilia da Na sema nabawane hamosea, dilia da Na na:iyado esalumu. 15 Hawa: hamosu dunu da ea hina ea hou hame dawa:beba:le, Na da dilima hawa: hamosu dunu dio bu hame asulimu. Be Na Ada Ea adoi huluane Na da dilima olelebeba:le, wali dilia da Na dogolegei na:iyado Na da sia:sa. 16 Dilia da Na hame ilegei. Be Na da dili ilegei dagoi. Dilia da hame dasamu ha:i manu ida:iwane legema:ne, Na da dili ilegei dagoi. Amaiba:le, dilia da Na Ada Ema Na Dioba:le adole ba:sea, E da dilia hanai liligilimilima imunu. 17 Amaiba:le, Na da dilima amane hamoma:ne sia:sa. Dilia dunu enoma enoma asigima! 18 Osobo bagade fi dunu, ilia Nama hidadea higabeba:le, ilia dilima higasu hou hamosea, mae fotogadigma. 19 Dilia da osobo bagade dunu ilia hou ganodini defele esala ganiaba, osobo bagade dunu da dilima asigi hou olelela:loba. Be dilia da osobo bagade dunu hame. Dilia da osobo bagade yolesima:ne, Na da dilima ilegei dagoi. Amaiba:le, osobo bagade dunu da dili higasa. 20 Na musa: sia:i bu dawa:ma. 'Hawa: hamosu dunu da ea hina ea hou hame baligisa.' Ilia da Nama se iabebe:le, ilia da dilima se imunu. Ilia da Na olelesu nabawane hamoi galea, ilia da dilia olelesu amola nabawane hamomu. 21 Be dilia da Na Fi ganodini esalebeba:le, ilia da amo wadela:i hou dilima hamomu. Bai ilia Na Asunasisu Dunu hame dawa: 22 Na da ilima sia:musa: hame misi ganiaba, ilia wadela:i hou ilia da hame dawa:la:loba. Be wali Na misi dagoiba:le, ilia wadela:i hou abalomu logo da hame gala. 23 Nowa da Nama higasea, e da Na Adama higasa. 24 Na da ilia ba:ma:ne, musa: hame

ba:su dawa:digma:ne olelesu amo hame hamosu ganiaba, ilia giadofasu ilia da hame dawa:la:loba. Be dedei sia: dafawane ba:ma:ne misi. Amo sia: dedei da Na Ada Ea sema nabawane hamonanebeba:le, amane, 'Bai hame gala, ilia da Nama udigili higas.' Na da amo sia: dilima olelei dagoi. 2 Osobo bagade dunu da dili sinagoge diasuga gadili sefasimu. Eso da misunu, amoga ilia da dili fane legesea, ilia da Gode Ea hawa: hamonanebe hahawane dawa:mu. 3 Ilia da Na Ada amola Na hame dawa:iba:le, amo hou hamomu. 4 Be amo eso doaga:sea, dilia da Na adoi bu dawa:mu. Bai Na da dilima olelei dagoi. Na da mui esoga, amo liligilimilima hame olelei. Bai Na da nini gilisili esalu. 5 Be wali Na da Na Asunasisu Dunu Ema buhagimuba:le, dilia da Na habi masa:bela:le hame adole ba:sa. 6 Be Na wali adobeba:le, dilia dogo da se bagade amoga nabai gala. 7 Be Na dilima dafawane sia:sa. Na da dilia fidima:ne, dili yolesimu. Bai Na da hame yolesili ahoasea, Fidisudafa da dilima hame doaga:mu. Be Na da yolesili ahoabeba:le, Na da Fidisudafa dilima asunasisu. 8 Amola E da doaga:sea, E da osobo bagade dunu ilia giadofai ilima olelemu. E da ilima wadela:i hou amola afadenei moloidafa hamoi hou, amola Gode Ea fofada:su hou, amo E da osobo bagade dunuma olelemu. 9 Osobo bagade dunu ilia giadofai hou da ilia da Na hou dafawaneyale hame dawa: 10 Ilia giadofai hou eno da ilia moloidafa hou hame dawa: Na da Na Ada Ema buhagimuba:le, Fidisudafa (Gode Ea A:silibu Hadigidafa) da osobo bagade dunuma ilia da moloidafa hou hame hamoiba:le, giadofai dagoi, amo E da ilima olelemu. 11 Amola ilia fofada:sudafa hou giadofale dawa:, amo E da ilima olelemu. Bai osobo bagade hina dunu (Sa:idane) ema se imunusa: fofada:su hou da hamoi dagoi. 12 Na da liligilimilima bagohame dilima olelemu galebe. Be dilia amo sia: huluane waha dawa:mu hamedei galebe. 13 Be Sia:dafa A:silibu da doaga:sea, dilia sia:dafa

dawa:ma:ne, E da dilia asigi dawa:su ouligimu. E 28 Na da Na Ada yolesili, osobo bagadega misi da Hi hanai hamoma:ne sia: hame sia:mu. Be Ea dagoi. Wali na da osobo bagade yolesili, Na Adama nabi liliyi, amola hobea misunu hou, E da dilima buhagimu.” 29 Amalalu, Ea ado ba:su dunu da Ema olelemu. 14 E da Na sia:i liliyi lale, dilima bu olelemu. amane sia:i, “Defea! Wali Di da fedege sia: amoga Amola E da Na hadigi hou gagua gadomu. 15 Na hame olelesa, be moloiwane ninima sia:sa. 30 Amola Ada Ea liliyi huluane da gilisili Na liliyi. Amaiba:le, Di da liliyi huluane dawa:, ninia wali dawa: Dunu da ea A:silibudafa da Na sia: adole iasu lale, E da dilima lafidili Dima hame adole ba:lalu, ea adole ba:mu liliyi bu adomu, amo Na da sia:i dagoi. 16 Fonobahadi huluane Di dawa: Amaiba:le, Di da Gode amoga misi, aligili, dilia da Na bu hame ba:mu. Be fonobahadi bu ninia dafawaneyale dawa:be.” 31 Yesu E bu adole i, aligili, dilia da Na bu ba:mu. 17 Ea ado ba:su dunu “Dilia da wali dafawaneyale dawa:belas? 32 Eso da mogili, amane sia: dasu, “Bai da adila?: Fonobahadi misunu - misunu hame be doaga:i dagoi. Amoha dilia aligili, ninia da E hame ba:mu, be fonobahadi bu huluane da afagogole, dilia diasuga asili, Nisu fawane aligili, ninia da E bu ba:mu, amo E da sia:sa. E da esalumu. Be Na da Nisu fawane hame. Bai Na da eno sia:sa, ‘Bai Na da Na Adama masunu.’ 18 Ada da Na Ani lela. 33 Dilia da Nama madelagiba:le, Fonobahadi aligili amo bai da adila?: Ea sia:be bai olofosu dawa:mu. Dilia da amo dawa:ma:ne Na da ninia hamedafa dawa:” 19 Yesu da ilia Ema adole amo sia: dilima olelei dagoi. Osobo bagade dunu ba:musa: hanai gala, amo dawa:i galu. Amaiba:le, da dilima se imunu. Be mae beda:ma. Na da osobo E da ilima amane sia:i, “Fonobahadi aligili, dilia da bagade hou osa:le hedai dagoi.”

Na hame ba:mu. Be fonobahadi bu aligili, dilia da Na bu ba:mu, ’ amo Na sia:i. Amo bai hogomusa: dilia sia: dalula?: 20 Na da dilima dafawanane sia:sa. Dilia da se nabawane dinanumu. Be osobo bagade dunu ilia hahawane ba:mu. Dilia da:i dioi nabimu, be amo hou sinidigili dilia bu hahawane ba:mu. 21 Uda da mano lalelegemu gadenene doaga:sea, e da se nababeba:le da:i dioi naba. Be mano da lalelegei dagoiba:le, mano gaheabolu da osobo bagadega lalelegei dagoiba:le, e da hahawaneba:le, se nabasu gogolesa. 22 Dilia da amo hou agoai ba:sa. Wali dilia da:i dioi naba. Be dilia da Na bu ba:sea, dilia dogo ganodini hahawane bagade nabimu. Amo hahawane hou enoga samogemu da hamedei galebe. 23 Amo esoha, dilia da Nama liliyi lama:ne hame adole ba:mu. Na dilima dafawanane sia:sa. Dilia da Na Dioba:le, Na Ada Ema adole ba:sea, E da dilia adole ba:su defele dilima imunu. 24 Musa: amogainini wali, dilia da Na Dioba:le liliyi lamusa: hame adole ba:su. Be wali, dilia hahawane hou nabaiwane ba:ma:ne, dilia hanai liliyi lama:ne adole ba:ma.” 25 Na da amo hou olelemusa:, fedege sia: olelei. Be eso da misunu amoga Na da fedege sia: mae olelele, Ada Ea hou moloiwane dilima olelemu. 26 Amo esoha, dilia da Na Dioba:le Ema adole ba:mu. Na da dili fidima:ne, Ema alofele hame adole ba:mu. 27 Bai Na Ada Hisu da dilima asigisa. Dilia da Nama asigiba:le amola Na da Godema misi dilia dafawaneyale dawa:beba:le, E da dilima asigisa.

17 Amo sia: dagoloba, Yesu Ea si muagado ba:le gadole, amane sia:ne gadoi, “Ada! Ilegesu da doaga:i dagoi. Waha Diagofe da Dima hadigi ima:ne, Diagofema hadigi ima. 2 Bai E da fifi asi gala dunu huluane ilima Hinadafa esaloma:ne, Di da Ema gasa i dagoi. E da dunu huluane amo Di da Ema i, ilima Fifi Ahoanusu ima:ne, amo gasa Ema i. (aiōnios g166) 3 Fifi Ahoanusu ea bai da Disu da Godedafa esala amo dawa:mu, amola Di da Yesu Gelesu asunasi dagoi. (aiōnios g166) 4 Na da osobo bagadega, Dia hadigi olelei dagoi. Na da hawa: hamosu amo Dia Nama olelei liliyi, amo huluane hamoi dagoi. 5 Ada! Musa: osobo bagade hame hamoi galu Ania da hadigidifa gagui galu. Amo hadigi Ania bu gaguma:ne, Dia hahamoma. 6 Na da osobo bagade dunu amo Di da Nama i, Dia hou ilima olelei. Ilia da Dia dunu galu, amola Di da ili Nama i dagoi. Ilia da Dia sia: nabawane hamoi. 7 Amola liliyi Di da Nama iasu, amo huluane da Dia loboga maha ilia wali dawa: 8 Na da Dia sia: Di Nama adoi, amo huluane Na ilima adobeba:le, ilia da lalegagui dagoi. Na da Dimadili misi dagoi, amola Dia da Na asuna asi dagoi, amo ilia dafawaneyale dawa:be. 9 Na da ili fidima:ne sia:ne gadosa. Osobo bagade fi dunu fidima:ne hame, be Dia Nama iabe dunu, ilia da Dia fi ganodini esalebeba:le, amo fidima:ne Na sia:ne gadosa. 10 Na fa:no bobogesu dunu huluane da Dia: Amola Dia dunu huluane da Na: Ilia hou amo ganodini, ilia da

Na hadigi olelesa. 11 Wali Na da Dima maha. Na ilia da Na esalebe amoga esaloma:ne, Na da hanai da osobo bagadega bu hame esalumu, be ilia da galebe. Bai osobo bagade hame hahamoi esoha, Na osobo bagadega esalumu. Hadigi Ada! Dia Dio ea da Dia dogolegei esalu. 25 Moloidafa Hamosu Ada! gasa amoga ilia mae dafama:ne, Di ili gaguma. Ilia da Osobo bagade dunu ilia da Di hame dawa: Be Na gilisili fi afadafa fawane esaloma:ne, Ani da afadafa da Di dawa: Amola Na fi dunu da Dia Na asunasi, amo defele, Di da Dia Dio Nama asuli dagoi. 12 amo dawa: 26 Dia Nama asigidafa hou da ilia dogo Dia dio amo Di da Nama i, amo Dio ea gasaba:le, ganodini dialoma:ne, amola Na da ilia dogo ganodini Na da ili gilisili esalea, ili mae dafama:ne, fidisu. esaloma:ne, Na da Dia hou ilima olelei amola mae Na da ili gaga:i dagoi. Huluane da hame fisi - be yolesili, ilima olelelalumu."

afadafa fawane fisi. Amo da Gode Ea Sia: dedei dafawaneyale ba:musa: fisi dagoi. 13 Na da wahadafa Dima maha. Be Na hahawanedafa hou ilia dogo ganodini nabaiwane dialoma:ne, Na da amo sia: osobo bagadega sia:sa. 14 Na da Dia sia:ne iasu ilima olelei dagoi. Be Na hou da osobo bagade dunu ilia hou hame. Amo defele, ilia da osobo bagade dunu hame. Amaiba:le osobo bagade dunu da ili higasu. 15 Ili osobo bagade fisili masa:ne, Na da Dima hame adole ba:sa. Be Sa:id:a ne da ilia hou wadela:sa:besa:le, Dia ili fidima:ne, Na da Dima adole ba:sa. 16 Na da osobo bagade dunu hame, amo defele ilia, da osobo bagade dunu hame. 17 Di moloidafa sia: amoga ili Dima madelagima:ne momogili gagama! Dia sia: da sia: dafawanedafa. 18 Dia da Na osobo bagadega asunasi. Amo defele Na da ili osobo bagadega asunasi. 19 Amola ili fidima:ne, Na Nisu da Dima madelagima:ne mogili gagasa! Ilia amola da Dima madelagili momogili gagama:ne Na da agoane hamosa. 20 Na da ili fawane fidima:ne, hame sia:ne gadosa. Be fa:no mabe dunu, ilia sia: nabimuba:le Nama fa:no bobogesea, amo dunu fidima:ne Na da sia:ne gadosa. 21 Ilia fi afadafa fawane hamoma:ne, Na da sia:ne gadosa. Ada! Di da Na ganodini esala, amola Na da Di ganodini esala. Na fa:no bobogesu dunu da fi afadafa hamoma:ne, Na sia:ne gadosa. Bai ilia fi afadafa fawane hamosea, osobo bagade dunu da Dia Na asunasi dagoi, amo dafawaneyale dawa:mu. 22 Ilia da afadafa fawane Ani defele gilisima:ne, Na da hadigi Dia Nama iasu defele Na da ilima i dagoi. 23 Ilia afadafa fawane hamoma:ne, Na da ili ganodini, Di da Na ganodini, agoane esalumu da defea. Amo hamonanu, Dia da Na asunasi, amola Dia Nama asigi hou defele Di da ilima asigisa, amo osobo bagade fi dunu da dawa:mu. 24 Ada! Amo dunu Di da Nama i dagoi. Ilia da hadigi Di da Nama iasu liligi amo ba:ma:ne,

18 Yesu da amo sia:ne gaddi dagoloba, E amola Ea ado ba:su dunu, amo sogebi yolesili, Gidalone Hano degei dagoi. Amo sogebi da ifabi dialu. Amo ganodini, Yesu amola Ea ado ba:su dunu asi. 2 Yudase (hohonosu dunu) da amo sogebi dawa:i galu. Bai Yesu amola Ea ado ba:su dunu da eso bagohame amogawi gilisilalu. 3 Amaiba:le Yudase da amo ifabia doaga:i. Louma dadi gagui dunu amola Debolo sosodo aligisu dunu (gobele salasu dunu amola Fa:lis i dunu da amo asunasi), Yudase ea baligiga aligi. Ilia dadi, gigi, gobihei, gamali amola hanu amo gagaguli misi. 4 Ema misunu hou huluane dawa:beba:le, Yesu da gusuba:iwane aliagusuli, ilima amane adole ba:i, "Dilia da nowa hogosala?" 5 Ilia bu adole i, "Ninia Yesu, Na:salede dunu, hogosa!" E amane sia:i, "Na wea!" Yudase, hohonosu dunu, da ili gilisili lelu. 6 Yesu da, "Na wea!" amo sia:beba:le, ilia fotogadigili baligiduli ahoanu, osoba diasai:i. 7 Yesu da ilima bu adole ba:i, "Dilia da nowa hogosala?" Ilia bu amane sia:i, "Yesu, Na:salede dunu!" 8 Yesu E amane sia:i "Na da wea!, amo Na da sia:i dagoi! Na fawane dilia hogole ba:beba:le, amo eno dunu gui esala ilima hahawane masa:ne sia:ma." 9 (Ea musa: sia:i amane, "Ada! Dia Nama iasu dunu huluane, Na da afadafa hame fisi," amo sia: dafawaneyale ba:musa:, E sia:i.) 10 Saimone Bida da gegesu gobihei bagade gaguiba:le, ea gobihei duga:le gadole, gobele salasu Ouligisu dunu ea hawa: hamosu dunu amo ea gedafa, damuni fasi. (Amo hawa: hamosu dunu ea dio amo Ma:lagase.) 11 Yesu da Bidama amane sia:i, "Dia gegesu gobihei bu salima! Na da se nabasu faigeli amo Na Ada Nama i, amo Na da hame manu di dawa:bela:? Na da manu!" 12 Amalalu, Louma dadi gagui dunu amola ilia ouligisu dunu, amola Yu ouligisu dunu, ilia da Yesu afugili, efega la:gi. 13 Ilia da E A:nasema bisili hiouginana asi. A:nase da gobele salasu Ouligisu dunu Ga:iafa:se ea esoa:

esalu. 14 Ga:iafa:se da musa: Yu ouligisu dunuma dunuma gilisisia, ledo hamobeba:le, Baligisu Lolo amane sia:i dagoi, "Dunu huluane gaga:ma:ne, dunu manu da hamedei. Yu ouligisu dunu da amo sema afadafa fawane bogomu da defea." 15 Saimone dawa:beba:le, Gamane hina diasu ganodini hame Bida, eno ado ba:su dunu afadafa, da Yesuma fa:no golili sa:i. 29 Amaiba:le, Bailade da gadili misini, ilima bobogelalu. Eno ado ba:su dunu, e da gobele salasu amane adole ba:i, "E da adi wadela:i hou hamoiba:le, Ouligisu dunu dawa:beba:le, e da Yesu sigi ahoanu, dilia amo dunuma diwaneya udidisala:?" 30 Ilia bu gobele salasu Ouligisu dunu ea diasu gagoi amo adole i, "E da wadela:i hame hamoi ganiaba, ninia ganodini golili sa:i. 16 Be Bida da gadili oquesalu. Be dima hame oule ma:noba." 31 Bailade da ilima amane eno ado ba:su dunu da a:fini logo holeiga oquesalu, sia:i, "Defea! Amaiba:le, dilia sema defele, dilisu amo ema sia:beba:le, e da Bida ganodini oule misi. 17 dunuma fofada:ma!" Be ilia bu adole i, "Ninia da Logo holei ouligisu a:fini da Bidama amane sia:i, dunu fuga:ma:ne fofada:mu, amo Gamane sema "Di da amo dunu Ea ado ba:su dunula:?" Be Bida bagade gala." 32 (Amo hou da Yesu Ea bogomu bu adole i, "Nnn! Na da hame!" 18 Anegagiba:le, hou sia:i, amo sia: dafawaneyale ba:ma:ne misi. Bai hawa: hamosu dunu amola sosodo aligisu dunu, ilia Louma dunu ilia bogoma:ne se iasu da bulufalegeiga da nasuba gilisili, lalu didi. Amalalu, ilia lalu amoga medosu hou.) 33 Bailade da bu ea diasu ganodini sisiga:le housa lelu. Amaiba:le, Bida da amoga asili, sa:ili, Yesu ema misa:ne sia:ne, Ema amane adole ilia gilisili housa lelu. 19 Gobele salasu Ouligisu dunu ba:i, "Di da Yu fi dunu ilia Hina Bagadela:?" 34 Yesu da Yesu Ea ado ba:su dunu ilia hou, amola Yesu Ea da bu adole i, "Amo adole ba:su da di adobel:a:?: olelesu, amo dawa:ma:ne, Yesuma adole ba:su. 20 Ma eno dunu ilia adoiba:le di adole ba:sala:?" 35 Yesu da bu adole, i, "Na da wamowane hame, be Bailade bu adole i, "Na da Yu dunu di dawa:bela:?: Dia dunu huluane ilima molowiwane sia:su. Na da Debolo, fidafa dunu amola gobele salasu ouligisu dunu, ilia sinagogue, amola dunu ilia gilisisu sogebei, amoga da Di nama oule misi. Dia adi hamobel:a:?" 36 Yesu fawane sia: olelesu. Na da sadoga sia: hamedafa E amane sia:, "Na Hinadafa Hou da osobo bagade sia:su. 21 Amaiba:le, di da abuliba:le Nama adole liligi hame. Na Hinadafa Hou da osobo bagade liligi ba:sia? Na sia: nabi dunu ilima adole ba:ma! Na ilima ganiaba, Yu ouligisu dunu ilia da Na mae lama:ne, Na adoi, amo ilima adole ba:ma. Ilia Na adoi dawa:!" fa:no bobogesu dunu da gegena:noba. Be hame! Na 22 Yesu da amo sia:beba:le, Debolo Diasu sosodo Hinadafa Hou da guiguda: liligi hame!" 37 Amalalu, aligisu dunu afadafa da Yesu Ea odagia fai. E amane Bailade da Ema amane adole ba:i, "Amaiba:le, Di da sia:i, "Di da abuliba:le gobele salasu Ouligisu dunu Hina Bagade esalabela:?" Yesu da bu adole i, "Na da ema agoane sia:bela:?" 23 Yesu E bu adole i, "Na Hina Bagade di da sia:sa! Di dafawane sia:sa! Bai Na da wadela:i hou hamoi galea, defea, amo hou dunu da dafawanedafa hou olelema:ne, amo fawane Na huluane ilima adoma. Be Na da dafawane sia:i galea, da lalelegei, amola osobo bagadega misi. Nowa da dia da abuliba:le Na fabela:?" 24 Amalalu, A:nase da dafawanedafa hou dafawaneyale dawa:sea, e da Na Yesu E Ga:iafa:se (gobele salasu Ouligisu dunudafa) sia: naba." 38 Bailade da adole ba:i, "Dafawanedafa ema afugili la:gili hiouginana asi. 25 Bida da lalu hou da adi houla:?" Amalalu, Bailade da bu gadili gadenei housa lelu. Amalalu, eno dunu ilia da ema asili, dunu huluane ilima amane sia:i, "Na da Ema se adole ba:i, "Di, da amo dunu Ea ado ba:su dunula:?" imunusa: fofada:su hamedafa ba:sa. 39 Be dilia hou Be Bida amane sia:i, "Nnn! Hame mabu!" 26 Gobele defele, Baligisu Lolo Nasu amoha ode huluane se salasu Ouligisu dunu ea udigili hawa: hamosu dunu iasu diasu hamosu dunu afadafa ea se iasu diasu afadafa (amo da dunu Bida ea ge damuni fasi, amo logo na doasisa. Na da Yu dunu ilia Hina Bagade ea fi dunu) e Bidama adole ba:i, "Na da Di amola Ea se iasu diasu logo doasimu da defeala:?" 40 Yesu, alia gilisili ifabi ganodini esalebe ba:bela:?" Be ilia ha:giwane halasu, "Hame mabu! E hame! 27 Be Bida e bu sia:i, "Hame mabu!" Sia:noba, Ninia da Bala:ba:se hanai" (Bala:base da fasu amola gagala gawali ga:be nabi. 28 Hahabedafa, ilia da wamolasu dunu.)

Ga:iafa:se diasu yolesili, Yesu Gamane hina dunu ea diasuga hiouginana asi. Yu dunu ilia sema da eno 19 Amalalu, Bailade da Yesu lale, amola ea sia:beba:le dadi gagui dunu da Yesu fegasuga

fanunu. 2 Dadi gagui dunu ilia da aya: gaga:nomei da afae fawane - Sisa!" 16 Amalalu, Bailade da Yesu nodomene, habuga hamone, Yesu Ea dialuma da:iya bulufalegeiga fuga:musa; ilima i dagoi. 17 Amaiba:le, figisi. Ilia da yoi abula ida:iwane gala Ema idiniginisi. ilia da Yesu lale oule asi. E da bulufalegei gisawane 3 Yesu leloba amogawi misini, ilia amane sia:i, "Yu asili sogebi ea dio amo "Dialuma Gasa Sogebi, " Hina Bagade! Mae bogole, esaloma!" Amalalu, ilia amoga doaga:i. (Hibulu sia: amo sogebi ea dio da da Ea odagi loboga fai. 4 Bailade da bu gadili asili, Gologoudia). 18 Amoga ilia da Yesu bulufalegeiga dunu huluane ilima amane sia:i, "Dilia! Amo dunu dili fuga:i. Dunu aduna eno, afae da ea lobodafadili, huluane ba:ma:ne, na da guiguda: oule misunu. E eno da ea lobo fofadidili, ili bulufalegeiga fuga:i. 19 bogoma:ne wadela:i hou hamoi amo na da hamedafa Bailade da meloa dedene, ea dadi gagui dunu ilia ba:i, amo dilia ba:mu." 5 Amasea, Yesu da aya: da bulufalegeiga gosagisi. E amane dedei "Yesu gaga:nomei habuga Ea dialuma da:iya ligisi, yoi abula Na:salede dunu. Yu dunu ilia Hina Bagade!" 20 Yesu idiniginisi, gadili misi. Bailade da ilima amane sia:i, Ea bulufalegei sogebi da Yelusaleme gadeneiba:le, "Ba:ma! Dunu da amo!" 6 Be gobele salasu ouligisu dunu bagohame da amo dedei idi. Dedei da Hibulu dunu amola Debolo Diasu sosodo aligisu dunu, ilia da sia:, Louma sia: amola Galigi sia:, amoga dedene Yesu ba:beba:le, amane halale sia:i, "Bulufalegeiga legei. 21 Gobele salasu ouligisu dunu ilia Bailadema fuga:ma! Bulufalegeiga fuga:ma!" Bailade da ilima amane sia:i, "Yu dunu ilia Hina Bagade mae dedema! amane sia:i, "Defea! Dilisu lale, bulufalegeiga fuga:ma! Be 'Amo dunu da 'Na da Yu dunu ilia Hina Bagade E E medomu bai na da hamedafa ba:sa." 7 Dunu sia:i, ' amo fawane dedema!" 22 Be Bailade da bu huluane bu adole i, "E da Gode Egefe amo Ea adole i, "Amo na dedei, na da dedei dagoi!" 23 Ilia sia:beba:le, ninia sema dedei defele E da bogomu da Yesu bulufalegeiga dabagala:i dagoiba:le, dadi da defea." 8 Amo sia: nababeba:le, Bailade da bu gagui dunu da Ea abula liligi huluane lale, biyaduyale baligiliwane beda:i. 9 E da bu ea diasu ganodini golili agoane momogili, lai dagoi. Ea abuladafa, amo da sa:ili, Yesuma adole ba:i, "Di da habitili misila:?" disimusa: hame nodomei, afae fawane amuli. 24 Be Yesu da bu hame adole i. 10 Bailade da Ema Dadi gagui dunu ilia gilisili sia: dasu, "Amo gadelale amane sia:i, "Abuli nama hame sia:sa? Dia se iasu sagomu da defea hame. Dunu afae da amo lama:ne, diasu logo doasima:ne o di bulufalegeiga fuga:ma:ne ninia amoga ululuale hedemu." Gode Sia: da amane amo hamoma:ne na da gasa gala. Amo Di da hame dedei dialu, "Na idiniginisi liligi huluane ilia afafale dawa:bela:?" 11 Yesu E bu adole i, "Gode da amo sagoi. Na abula lama:ne ilia da amoga ululuale ouligisu hou dima iabeba:le fawane, di da amo gasa hedei, " amo sia: da dafawane doaga:i dagoi ba:i. 25 gagusa. Amaiba:le, eno dunu amo da Na medomusa: Yesu Ea ame, Ea ame eya Meli (Galiouba:se idua) dawa i, amo ea wadela:i hou da dia wadela:i hou amola Meli Ma:gadala, ilia da Yesu Ea bulufalegei baligi dagoi." 12 Amo sia: nababeba:le, Bailade da bai amo gadene lelu. 26 Yesu da Ea ame amola Yesu Ea se iasu diasu logo doasima:ne, logo hogoi Ea dogolegei na:iyado ado ba:su dunu, ela lelebe helei. Be dunu huluane bu bagadewane halale sia:i, ba:loba, Ea amema amane sia:i, "Ame! Diagofe goea!" "E masa:ne di da sia:sea, di da Sisa ea na:iyado 27 Amalalu, Ea ado ba:su dunuma E amane sia:i, "Dia hame ganumu. Nowa da e da Hina Bagade sia:sa, ame goea!" Amalalu, amoganini amo ado ba:su dunu e da Sisa ema ha lai." 13 Amo sia: nababeba:le, da Yesu Ea ame, amo ea diasuga ouligisu. 28 Ea Bailade da Yesu gadili oule asili, ea fofada:su fisuga hawa hamosu huluane da dagoi, amo Yesu E dawa:i fi. Amo sogebi dio amo "Igi Fa:i." (Hibulu sia: da galu. Gode Sia: Dedei dafawaneyale hamoma:ne, Ga:bada.) 14 Amoha da esomogoa, Baligisu Lolo E amane sia:i, "Na hano hanai galebe!" 29 Ofodo Nasu esoga. Bailade da dunu huluane ilima amane amogawi dialu. Amo da waini hano amoga nabai galu. sia:i, "Dilia Hina Bagade da goea." 15 Ilia bu halale Amalalu, ilia da waini nasu amo ganodini abula gele, sia:i, "E medoma! E medoma! Bulufalegeiga fuga:ma!" "hisobe" daguluga gosagili, Yesu moma:ne, Ea lafiga Bailade da ilima adole ba:i, "Na da dilia Hina Bagade olelei. 30 Waini hano nanu, Yesu amane sia:i, "Defea! bulufalegeiga fuga:mu da defeala:?" Gobele salasu Amo da dagoi!" Amalalu, E da Ea dialuma fili sa:ili, ouligisu dunu ilia da bu adole i, "Ninia hina bagade bogoi dagoi. 31 Amo eso da Falaida:i eso, aya da

Sa:bade eso (Baligisu Lolo Nasu Sa:bade eso) galu. 5 E da beguduli, sosoi abula ba:i dagoi. Be e da Amaiba:le bogoi da:i hodo da bulufalegeiga udigili ganodini hame golili sa:i. 6 Fa:no, Saimone Bida dialumu, Yu ouligisu dunu ilia da higa:i galu. Sema doaga:le, mae aligili e da gele gelaboga ganodini golili ilia da sia:su. Amaiba:le, bulufalegeiga fuga:i dunu ilia sa:i. E da bogoi sosoi abula ba:i. 7 Eno abula, musa: emo gasa fili, bulufalegei amoga fadegale fasima:ne, Yesu Ea dialuma amoga sosoi, amo amola e da ba:i. amo ilia da Bailadema amane sia:i. 32 Amalalu, dadi Be amo abula da eno abula amoga mae gilisili, eno gagui dunu da asili, musa: dunu ea emo gasa fili, sogeni lala:giwane dialebe ba:i. 8 Amalalu, eno ado asili eno dunu, ea emo gasa fi. Amo dunu ela da ba:su dunu (e da hidadea doaga:i amo), e amola Yesu, gilisili bulufalegeiga fuga:i dagoi ba:i. 33 Be golili sa:i. Ba:beba:le, e da dafawaneyale dawa:i Yesuma doaga:le, E da bogoi dagoi ba:loba, ilia da dagoi. 9 (Be Gode Sia: amane dedei diala, - Yesu Ea emo gasa hame fi. 34 Be dadi gagui dunu afae da da bogole bu uhini wa:legadomu, amo ilia noga:le Yesu ea afogoge agei amoga sone, maga:me amola hame dawa:i.) 10 Amalalu, ado ba:su dunu ela da hano ahoanebe ba:i. 35 (Na, amo hou ba:su dunu, diasuga buhagi. 11 Meli da gele gelaboga gadili disa dilia huluane dafawaneyale dawa:ma:ne, amo hou lelu. E da dinanawane beguduli, gelaboga ganodini olelesa. Na olelei da dafawanane na dawa:) 36 Amo hou ba:i. 12 Ba:loba, e da a:igele dunu aduna, ahea:ya:i da Gode Sia: Dedei dafawaneyale dawa:ma:ne misi. abula amoga idiniginisi lelebe ba:i. Ela da Yesu Ea Sia: dedei diala, amane, "Ilia da Ea gasa hamedafa da:i hodo musa: ligisisu amogawi esalu. Afadafa da simu!" 37 Gode Ea Sia: eno dedei diala, "Dunu amo dialuma eno da amo Ea musa: ligisisu amogawi da E soi dagoi, ilia E ba:yalumu." 38 Amalalu, Yousefe, esalu. 13 Ela da Melima amane adole ba:i "Uda! Di A:limadia dunu, e da Yesu Ea da:i hodo lamusa:, abuliba:le disala?: E bu adole i, "Ilia da na Hina gaguli Bailadema adole ba:i. (Yousefe da Yesu ea fa:no asili, ilia habidili ligisi na hame dawa:" 14 Amalalu, bobogesu dunu esalu. Be e da Yu ouligisu dunu ilima e da sinidigili, Yesu lelebe ba:i. Be e da amo lelu beda:iba:le, wamowane fa:no bobogelalu.) Bailade dunu da Yesuyale hame dawa:i. 15 Yesu da ema da Yousefe da Yesu Ea da:i hodo lamu da defea amane adole ba:i, "Uda! Di abuliba:le disa? Di da sia:i. Amaiba:le, Yousefe da Yesu Ea da:i hodo lale, nowa hogosala?" Meli da Yesu da ifabi ouligisu dunu gaguli asi. 39 Nigoudimase (e da musa: gasia Yesuma e dawa:beba:le, Ema amane sia:i. "Di da Ea da:i hodo masu dunu), e da 30 gilougala:me agoane gabusiga: gaguli asi galea, defea, na bu lala masa:ne, Ea ligisi manoma legesu liligi aguni, Yousefe sigi asi. 40 Amo sogeni nama adoma!" 16 Yesu da ema sia: afae sia:i, dunu aduna, Yesu Ea da:i hodo lale, abulaga sosone, "Meli!" Meli da Ema delegili, Hibulu sia:ga amane Yu dunu ilia bogoi ouligisu hou defele, gabusiga: sia:i, "La:bounai!" (La:bounai ea dawaloma:ne da manoma legei. 41 Yesu Ea bogoi sogeni amogai da Olelesu). 17 Yesu da Ema amane sia:i, "Dia Na mae ifabi galu. Amo ganodini gaheabolo bogoi gele gelaboga gaguma! Bai Na da wali Na Adama bu hame hed:a:i dogoi dialu (amo ganodini bogoi hodo da hamedafa Be naeya ilima asili, Na da Na Ada amola ilia Ada, - sali). 42 Amo gele gelaboga da gadeneiba:le, amola aya Na Gode amola ilia Gode, Ema Na da buhagimusada Sa:bade eso amo ilia dawa:beba:le, ela da amo ilima olelema!" 18 Amaiba:le Meli Ma:gadala da ado ganodini Yesu Ea da:i hodo sali.

20 Sada:i hahabedafa, hadigibi galu, Meli Ma:gadala da gele gelaboga doaga:le, igi logo ga:su da bebesole fasili, doasi ba:i. 2 E da hehenane, Saimone Bida amola Yesu Ea dogolegei ado ba:su dunu, elama doaga:le, amane sia:i. "Yesu Ea da:i hodo ilia gele gelaboga fadegale gaguli asili, ilia habidili ligisi ninia hame dawa:" 3 Amalalu Bida amola amo eno ado ba:su dunu, ela da gele gelaboga asi. 4 Ela da hehenane asili, be eno ado ba:su dunu da Bida baligili, e da hidadea gele gelaboga doaga:i.

ema adosu amo huluane ilima olelei. 19 Amo Sada:i daeyadafa, Yesu Ea ado ba:su dunu da Yu ouligisu dunu ilima beda:iba:le, ilia logo ga:sili, gaguli salawene diasu ganodini esalu. Amalalu, logo mae doasili, Yesu misini, ilia gilisusu dogoa amoga lelu, amane sia:i, "Olofosu dilima dialoma!" 20 Sia:nanu, Ea lobo amola Ea afogoge agei amoga sone, maga:me amola hame dawa:) 21 Yesu da ilima sia:i, "Olofosu dilima dialoma! Na Ada da Na asunasi amo defele, Na da dili asula ahoa!" 22 E da ilima mi fo fulabole, amane

sia:i, "Dilia Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala lama! 23 5 E da ilima amane adole ba:i, "Na gofelaili! Dilia Dilia da dunu ilia wadela:i hou gogolema:ne olofosea, menabo hiougibala:?" Ilia bu adole i, "Hame lai!" 6 ilia hou da gogolema:ne olofoi dagoi ba:mu. Be dilia E da ilima bu adole i, "Dilia menabo gasa:su esa ilia wadela:i hou hame gogolema:ne olofosea, ilia fadegale, dusagai lobodafa la:idili amoga bu digili, wadela:i hou da hame gogolema:ne olofoi dialebe menabo ba:mu." Ea sia: nabawane, ilia menabo ba:mu." 24 Domase, ado ba:su dunu fagoyale gala gasa:su bu digibiba:le, menabo bagohame ganodini amo afae, (ea dio dawa:loma:ne da uda afaega mano sa:ili ba:loba, bu hiougimu da hamedeiwane ba:i. 7 aduna eso afaega lalelegei) Yesu Ea mabe amoha, Ado ba:su dunu afadafa, amo Yesu Ea dogolegei e da ilia gilisi amoga hame esalu. 25 Fa:no, eno dunu, e da Bidama amane sia:i, "Goe da Hina!" Bida ado ba:su dunu ilia ema amane sia:i, "Ninia da ninia da amo dunu da Hina Gode Yesu nababeba:le, ea Hina ba:i dagoi!" Domase da ilima bu adole i, "Na abula bu idiniginisili, (e da da:i nabadowane hawa: da gafesiga fa:gini bahoi Ea loboga hamoi hame hamosu) Yesuma doaga:musa: hanoga soagala:i. ba:sea, amola amo bahoi na lobo sogoga hame digili 8 En o ado ba:su dunu ilia dusagai fonobahadi amo ba:sea, amola na lobo ea afo soi amo ganodini hame ganodini, menabo gasa:su amo menaboga nabai amo salasea, na da dafawaneyale hame dawa:mu." 26 hiougilala, hano bega: doaga:musa: misi. Hano be da Hi afae aligili, ado ba:su dunu huluane da bu gilisili sedaga hame, 100 mida defei agoane ba:i. 9 Hano diasu ganodini esalu. Domase amola ili gilisili esalebe bega: doaga:le, osoboga aligila sa:ili, ilia lalu su da:iya ba:i. Logo da ga:si dagoi, be Yesu da bu misini, ilia menabo gobelalebe amola agi gobei dialebe ba:i. 10 gilisisi amo ganodini lelu, amane sia:i, "Olofosu dilima Amalalu, Yesu da ilima amane sia:i, "Dilia waha lai dialoma!" 27 Amalalu, E da Domasema amane sia:i, menabo mogili gaguli misa." 11 Saimone Bida da "Dia lobo sogo amoga, Na lobo baho digili ba:ma. Dia bu dusagaiga fila hed:a:le, menabo gasa:su menabo lobo molole, Na afo soi amo ganodini salima. Dia amoga nabai gala e da bega: hiougi. Menabo 153 dafama:ne beda:su hou yolele, Na hou dafawaneyale agoane ganodini salabe ba:i. Menabo bagohame sali, dawa:ma!" 28 Domase da Ema amane sia:i, "Na be gasa:su da hame gadelai. 12 Yesu da ilima amane Hina amola Na Gode!" 29 Yesu da ema amane sia:i, sia:i, "Ha:i manusa: misa!" Be ado ba:su dunu ilia "Di da Na ba:beba:le, dafawaneyale dawa:bel:a? Be Ema "Di da nowala:?" adole ba:mu amo da defea Na da:i hodo hame ba:su dunu, ilia dafawaneyale hame ba:i. Bai E da Hina Gode ilia dawa:i dagoi. 13 dawa:beba:le hahawane bagade ba:mu!" 30 Yesu da Amalalu, Yesu misini, agi lale, ilima i. Amo defele, Ea ado ba:su dunu ilia midadi, musa: hame ba:su E da menabo ilima i. 14 Amo da osodayale galu, dawa:digima:ne olelesu bagohame hamoi. Amola Yesu da Ea bogole wa:legadosu, amo fa:no Ea ado mogili bagohame da amo buga ganodini hame dedei ba:su dunuma Ea da:i olelei. 15 Ha:i nanu, Yesu diala. 31 Be dilia da Yesu da Mesaia, Gode Egefe, da Saimone Bidama amane sia:i, "Saimone, Yone amola dilia Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le Fifi Ahoanusu lamu, amo sia: da dedei diala.

21 Amoha fa:no, Daibiliase Hano Wayabo amoga, Yesu da Ea ado ba:su dunu ilima Ea da:i olelei. Hou da agoane ba:i. 2 Saimone Bida, Domase (eno dio da Didimase), Nada:na:iele (Ga:ina moilai, Ga:lili soge dunu), Sebedi ea mano aduna amola eno ado ba:su dunu aduna, ilia gilisili esalu. 3 Saimone Bida da eno dunuma amane sia:i, "Na da menabo hiougimusa: masunu!" Ilia bu adole i, "Ninia amola da misunu." Amalalu ilia da dusagai amoga fila hed:a:le, asili, gasia menabo gasa:ilalu, menabo hamedafa lai. 4 Eso hed:a:lebe ba:loba, ilia da Yesu hano bega: lelebe ba:i. Be E da eno dunuyale ilia dawa:i galu.

duno ilia Nama asigi hou baligisala:?" Bida da bu adole i, "Ma! Hina, na da Dima asigisa. Di dawa:!" Yesu ema amane sia:i, "Dia Na sibi mano ouligima!" 16 Yesu da bu adole ba:i, "Saimone, Yone egefe! Dia da Nama dogolegesala:?" Bida e bu adole i, "Ma! Di dawa:! Na da dima asigisa." Yesu ema amane sia:i, "Dia Na sibi ouligima!" 17 Osodayale gala, Yesu da bu adole ba:i, "Saimone, Yone egefe! Dia Nama asigila:?" Yesu da udianawane "Di da Nama asigila:?" amo adole ba:beba:le, Bida da se nabi. E bu adole i, "Hina! Di da liligi huluane dawa: Na da Dima asigisa. Di dawa:!" Yesu ema amane sia:i, "Na sibi ilima ha:i manu ima! 18 Na da dima dafawane sia:sa. Di da

ayeligi esaloba, di fawane dia abula idiniginisili, dia hanai sogega amoga ahoasu. Be di da da:i hamosea, dia lobo molole, eno dunu ilia da di la:gili, di amoga masunu higabe soge amoga hiouginana masunu."

19 (Amo sia: sia:beba:le, Yesu da Bida e Godema hadigi ima:ne bogomu hou olelei.) Amalalu, Yesu da ema amane sia:i, "Nama fa:no bobogema!" 20 Bida da sinidigili, eno ado ba:su dunu, Yesu ea dogolegei ado ba:su dunu, ea baligiga fa:no bobogelalebe ba:i. (Amo dunu da musa: Baligisu Lolo Nasu amoga Yesuma gadenene misini, Ema adole ba:i, "Hina! Nowa dunu da Di hohonoma:bela:?"") 21 Amo dunu ba:beba:le, Bida da Yesuma amane adole ba:i, "Hina! Goe dunu! E da adi hamoma:bela:?" 22 Yesu da bu adole i, "Defea! E da mae bogole, asili, Na bu misunu eso amoga guiguda: esalebe ba:sea, - amo hou Na da hanai galea, amo da dia liligi hame. Dia Nama fa:no bobogema!" 23 Amaiba:le, fa:no, Yesu Ea fa:no bogesu dunu ilia giadofale fada:i sia: dasu. Amo ado ba:su dunu da mae bogole, eso huluane osobo bagadega esalalalumu ilia dawa:i. Be e da hame bogomu, amo Yesu da hame sia:i. Ea sia:i liligi da "E mae bogole, Na bu misunu eso amoga e guiguda: esalebe ba:sea, Na hanai galea, defea, amo da dia liligi hame!" amo fawane sia:i. 24 Amo ado ba:su dunu, e da amo liligi huluane olelei, amola e da dedei dagoi. Ea adoi da dafawane ninia dawa: 25 Yesu da eno hou bagohame hamosu. Huluane ilia afae afae dedei ganiaba, na agoane dawa:, osobo bagade huluane amo ganodini buga dedei salimu da hamedei ba:la:loba. Sia: Ama Dagoi

Asunasi Dunu Ilia Hou

1 Diofilase, na na:iyado! Na musa: dedei amo ganodini na Yesu Ea degabo hou amola olelesu dedei. Amo hou hamone, asili, 2 E da Hebene sogega hedai. Be hidadea, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amo Ea gasaga, E da Ea ilegei asunasi dunu ilima ilia fa: no hawa: hamomu ilima olelei. 3 Eso 40 amoga E da ilima bagohame mabeba:le, E da dafawane esala amo ilia mae beda:iwane dafawaneyale dawa:i. Ilia da Yesu ba:i amola E amola ilia, Gode Ea Hina Gode Ea Hou gilisili sia: dasu. 4 Amalalu, ilia gilisibiba:le, E da ilima amane addoi, "Yelusaleme moilai bai bagade mae yolema. Be oquesalu, Na Ada ea hahawane dogolegele iasu, Na musa: dilima olelei liligi, amo dilia ba:mu. 5 Yone da hanoga fane salawane ba:bodaise hamoi. Be eso bagahame aligili, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amoga Na da dili fane salawane ba:bodaise hamomu!" 6 Asunasi dunu ilia Yesuma gilisisia, Ema adole ba:i, "Hina! Di da wali Gode Ea Hinadafa Hou ouligibi amo Isala:ili dunu fi ilima bu ima:belai?" 7 Be Yesu da bu adole i, "Eso amola ode huluane, Gode Hi fawane da ilegesa. Ilia mabe da dilia liligi hame. 8 Be Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da gasa bagade dilia dogo ganodini aligila dasea, dilia da gasa bagade hou labeba:le, Yelusaleme soge, Yudia soge, Samelia soge amola osobo bagade soge bega: asili bega: doaga:mu, amo ganodini dilia da Na hou olelema!" 9 Amo sia:i dagoloba, ilia da ba:laloba, E da muagado hedai, mu mobi amoga uligiba:le, Ea da:i hodo ilia bu hame ba:i. 10 E asi dagoloba, ilia muagado ba:laloba, dunu aduna ahea:ya:i abula amoga idiniginisi, ela da misini, gadenene lelu. 11 Ela amane sia:i, "Ga:lili dunu! Dilia da abuliba:le udigili mu ba:lalabala? Amo Yesu, wali Gode da dilima fadegale, Hebene diasu amoga lale gadoi. Be E da Hi hedai:be hou defele bu osobo bagadega misunu!" 12 Amalalu, Olifede Goumi yolesili, 1gilomida agoane asili, ado ba:su dunu da Yelusaleme moilai bai bagade amoga buhagi. 13 Moilai ganodini asili, ilia esalebe diasudafa golili sa:i. Dunu gilisi da Bida, Yone, Ya:mese, A:dalu, Filibe, Domase, Badolemiu, Ma:dui, Ya:mese (A:laifiase egefe), Saimone (Selode - E da Isala:ili soge "idibedese" lamu hanai dunu) amola Yudase (Ya:mese egefe), 14 Amo dunu amola uda mogili, ili amola Yesu Ea ame amola Yesu Ea eyalali, eso bagohame sia:ne gadomusa: gilisisu. 15 Eso afaega Yesu Ea fa:no bobogesu dunu 120 agoane, sia: sa:imusa: gilisi. Bida da sia:musa: wa:legadoi.

16 E amane sia:i, "Na fi dunu! Gode Sia: musa: dedei da didili hamoi dagoi. Gode Ea A:silibu da Da:ibidi ea lafidili amo Yudase ea hou ba:la:lusu. Yudase da amo ba:la:lusu defele, dunu amo da Yesu gagulaligimusa: dawa:i amo Ema oule misi. 17 Yudase ema da hawa: hamomusa: ilegeiba:le, e da ninia gilisisu amo ganodini esalu. 18 (Yudase ea hohonosu hamobeba:le muni lai. Amoga e da soge lale, amo soge ganodini e bogole dafai. Ea hagomo fudagala:le, iga huluane gadili asi. 19 Yelusaleme diabe dunu huluane amo hou nabi dagoi. Amaiba:le, ilia sia:ga amo sogega ilia Aseledama dio asuli. Aseledama dawa:loma:ne da Maga:me Soge.) 20 Bai Gesami Hea:su Buga ganodini da agoane dedei diala, 'Dunu da ea diasu fisili, bu amo ganodini hamedafa esalebe ba:mu.' Eno dedei diala, 'Eno dunu da ea hawa: hamosu sogebi lamu.' 22 Amaiba:le ninia Hina Gode Yesu E uhini wa:legadoi, amo hou ba:su dunu eno ninia gilisisu amoga madelamu da defea. Amo dunu e da ninia amola Hina Gode Yesu gilisili esalebeba:le hou huluane ba:i, agoai dunu ilegemu da defea. Amo Yesu amola ninia gilisili ahoasu, degabo da Yone ea hanoga fane salasu hou olelei, asili, Yesu da nini yolesili, muagado bu hedai, amo hou huluane ba:su dunu da defea." 23 Amalalu, ilia da dunu aduna lai. Ela dio, afae da Basaba:se (ea dio eno Yasadase), eno da Ma:diase. 24 Amalalu, ilia agoane sia:ne gadoi, "Hina Gode! Di da dunu huluane ilia asigi dawa:su dawa!:! Amaiba:le, amo dunu aduna ba:beb:a:le, Dia ilegei dunu ninima olelema. 25 Yudase da yolesili, hi sogedafa amoga asiba:le, Dia ilegei dunu da ea hawa: hamosu lamu!" 26 Amalalu, ilia ululuale dunu afae ea dio lai. Ilia Ma:daia:se ea dio ba:i. Amaiba:le, Ma:daia:se da eno asunasi dunu gidayale gala amoga gilisi.

2 Bedigosidi eso (Ha:i Manu Gamibi Lolo Nasu) da doaga:loba, Yesu Ea hou lalegogui dunu huluane da diasu afadafa amo ganodini gilisili esalebe ba:i. 2 Hedolowane, muagado fo bagade ea sia: agoane gulibagei, isu bagadewane diasu ganodini gulibagesu. 3 Amalalu, dunu huluane ilia da lalu gona:su ea ba:su agoane dunu eno dunu eno amo da:iya wilalebe agoane ba:i. 4 Amalalu, ilia huluane da Gode Ea

A:silibu Hadigidafa Gala amoga nabai ba:i. A:silibu osobo bagadega gasa bagade hawa: hamomu. Dilia da ilima gasa iabeba:le, ilia sia: hisu hisu amoga da maga:me, lalu bagade amola lalu mobi ba:mu. 20 sia:nanebe ba:i. 5 Amo esoha, eno Godema dawa:su Eso da hadigi fisili amola oubi da haliga:iwane ba:mu, Yu dunu, ilia eno osobo bagade sage huluane amoga Amasea, Hina Gode amo Ea Eso bagadedafa amola Yelusaleme moilai bai bagade amoga misi esalu. 6 hadigidafa da doaga:i dagoi ba:mu. 21 Amo esoga, Amo gulibagesu amola sia: hisu hisu ilia nababeba:le, nowa da Hina Ea Dioba:le, E ili gaga:ma:ne wele dunu bagohame gilisi. Ilia huluane ilia sia:dafa amoga sia:sea, ilia da Gode Ea Gaga:su ba:mu!" 22 Dilia Yesu Ea fa:no bobogesu dunu da sia: dalebe ba:loba, Isala:ili dunu huluane, nabima! Yesu, Na:salede dunu, bagadewane fofogadigi. 7 Fofogadigili, ilia amane E da musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu liligi sia:i, "Amo dunu waha sia: hisu hisu sia: dalebe, bagohame Gode Ea gasaga hamobeba:le, E da Hina ilia da Ga:lili dunu fawane. 8 Amaiba:le, ilia ninia Gode Ea Hou dilima moloiwane olelei. Dilia amo hou sia:dafa amoga habodane sia: dalula:?" 9 Ninia sage huluane dawa: Bai E da guiguda: hamoiba:le, dilia da hisu hisu bagohame. Amo da Badia, Midia, Ilame, huluane ba:i dagoi. 23 Amo hou, Gode da hanaiba:le, Mesoubouda:imia, Yudia, Ga:badousia, Bonadase E da musa: dawa:lalu amola ilegei dagoi. Udigili amola A:isia. 10 Falidia, Ba:mafilia, Idibidi, Libia sage hame, be hanaiba:le, Gode da Yesu dilima i. Amalalu, (Sailini gadene nene sage), amo sage huluane amoga dilia da Yesu eno wadela:i hamosu dunu ilima i. ninia misi. Mogili ninia da Louma sage esala dunu. Dilia sia:beba:le, ilia Yesu bulufalegeiga medole 11 Ninia mogili da Yu dunu, mogili da Dienadaile dunu legei. 24 Be Gode da Yesu uhini, wa:legadolesi (Gode hame dawa:su dunu) amo sinidigili bu Yu dagoi. E da bogosu ea gasa bagade hou fisili, E da dafawaneyale dawa:su fi amoma gilisi. Mogili ninia bogosu ganodini dialumu hamedei galu. 25 Da:ibidi da Galidi amola Ala:ibia, amo sagega misi. Be ninia da musa:, Yesu Ea hou olelema:ne, amane sia:i, 'Na huluane da ninia sia:dafa amoga amo dunu ilia Gode da Hina Gode mae yolele, na midadi esalu ba:i. E da Ea gasa bagade hawa: hamosu amo sia: dalebe mae yolesili, gadene esalebeba:le, na da hame naba.' 12 Fofogadigili amola gogolewane, ilia gilisili beda:mu. 26 Amaiba:le na da hahawane bagade, sia: dasu, "Amo mabe hou ea bai da adila:?" 13 Be amola na da nodone sia:nana. Na da osobo bagade mogili ilia Yesu Ea fa:no bobogesu dunu ilia hou dunu fawane, be na da dafawane hamoma:beyale ba:beba:le, oufesega:ne amane sia:i, "Amo dunu da dawa:beba:le, hame beda:mu. 27 Dia da na a:silibu adini ba:iba:le, feloale hamosa." 14 Amalalu, Bida bogoi sagebi amoga hame yolesimu. Na da Di mae amola eno asunasi dunu gidayale, ilia wa:legadole, yolesili hawa: hamosu dunu esala. Amaiba:le, Di da amola Bida da ha:giwane amo dunu huluane na da:i hodo dasama:ne, bogoi uli dogoiga hame amane sia:i, "Yu dunu amola Yelusalemega esala yolesimu (**Hadēs g86**) 28 Dia da esalusu logo ahoausu dunu huluane, nabima! Amo hou dilia waha ba:sa, huluane nama olelei dogoi. Na amola Di, ani gilisili amo ea bai na dilima olelemu. 15 Goe dunu, ilia esalumuba:le, na da hahawane bagade ba:mu." 29 da adini ba:i dilia dawa:sa. Hame mabu! Wali da Na fi dunu! Na da ninia aowalali ada, hina bagade hahabe fawane, 9ougologo fawane. 16 Be amo hou Da:ibidi, amo ea hou dilima moloiwane olelemu. dilia waha ba:sa da musa: balofede dunu Youele da E da musa: bogole, uli dogone sali dagoi. Ea uli agoane olelei, amane, 17 'Gode da amane sia:sa, dogoi da guiguda: diala. 30 E da balofede dunu galu. 'Sage wadela:mu eso gadene sea, Na da Na A:silibu Amola e da Gode Ea fa:no hahawane dogolegele Hadigidafa Gala osobo bagade fi dunu huluane ilima imunu hou dawa:i galu. Gode Ea ilegele sia:i da hano agoane sogadigimu. Dilia egefe amola didiwi, E da Da:ibidi egaga dunu, Da:ibidi defele, hina ilia da eno dunuma Na Sia: olelemu. Dilia ayeligi dunu bagade dunu hamomu. 31 Da:ibidi da Gode Ea fa:no da esala ba:la:lumu, amola dilia da:i dunu da simasia hamomu hou ba:beba:le, e da Mesaia Ea bu uhini ba:mu. 18 Dafawane! Na hawa: hamosu dunu amola wa:legadomu olelei amane, "Gode da bogosu sagebi uda, ilima Na A:silibu Na da imunuba:le, ilia da Na amo ganodini amo dunu hame yolesi. Ea da:i hodo da sia: olelemu. 19 Na da muagado amo ganodini musa: bogoi uli dogoi ganodini dasai hame ba:i." (**Hadēs g86**) hame ba:su dawa:digima:ne olelesu hamomu. Amola 32 Defea! Amo Yesu Hi da bogole, Gode da E uhini bu

wa:legadolesi dagoi. Amo hou huluane ninia ba:su. 33 47 Eso huluane ilia Godema nodone sia:su. Dunu E da wa:legadole, wali Ea ada Gode Ea lobo dafadili huluane da ilima hahawane galu. Amola eso huluane fisua. Gode Ea musa: olelei agoane, E da Gode Ea Hina Gode Yesu da ilia gilisisuma madelagima:ne, A:silibu Hadigidafa Gala lai dagoi. Amo hahawane eno gaga:i dunu hiougi.

dogolegele iasu E da ninima i dagoi, amo hou dilia
waha ba:sa. 34 Da:ibidi da Yesu defele, Hebene
diasuga hame hedai. Be Da:ibidi da amane sia:i,
'Hina (Gode) da na Hina Gode Ema amane sia:i, 'Na
lobodafadili fili, 35 ouesalu, amoganini Dia ha lai dunu
amo Dia emo ligisisu hamoma:ne na da hasalimu,
' amane sia:i. 36 Amaiba:le, Isala:ili dunu huluane,
dawa:ma! Yesu, (dilia da bulufalegeiga fuga:i amo
dunu), Gode da E Hina Gode amola Mesaia, hamoi
dagoi!" 37 Dunu huluane, amo sia: nababeba:le,
ilia dogo dadiga gala:i agoane se bagade nabi.
Ilia da Bida amola eno asunasi dunu ilima amane
adole ba:i. "Nola! Ninia adi hamoma:bela??" 38 Bida
da ilima bu adole i, "Dilia afae afae dilia wadela:i
hou yolesili, sinidigili, Godema buhagima. Amasea,
Yesu Gelesu Ea Dioba:le, ba:bodaise hamoma. E
da dilia wadela:i hou gogolema:ne olofole, Gode Ea
hahawane dogolegele iasu liligi (Gode Ea A:silibu
Hadigidafa Gala) dilima imunu. 39 Amo hahawane
iasu, Gode da dilima, dilia mano, amola sedaga esala
dunu, ilima imunusa: E da ilegele sia:i galu. Ninia
Hina Gode da nowa dunuma E da misa:ne sia:sa, E
da amo dunuma imunu." 40 Bida da Godema misa:ne
sia: bagade ilima olelei. E amane sia:i, "Se dabe
iasu bagade da dilia wadela:i fi dunu ilima doaga:mu.
Amo mae lama:ne, dilia hou afadenema!" 41 Dunu
bagohame da ea sia: dafawaneyale dawa:beba:le,
hanoga fane salasu hou hamoi. Amo esoha dunu
3000 agoane, ilia da Yesu Ea fa:no bobogesu
dunu gilisisu ilima madelai dagoi. 42 Ilia da eso
huluane asunasi dunu ilia olelesu nabasu. Ilia gilisili,
Yesu Ea fa:no bobogesu fi hamone, Yesu Ea lolol
nawane Godema sia:ne gadolalu. 43 Asunasi dunu
da musa: hame ba:su gasa bagade dawa:digima:ne
olelesu bagohame hamobeba:le, dunu huluane da
bagadewane fotogadigi. 44 Dafawaneyale dawa:su
dunu huluane gilisili fi afadafa hamone, ilia liligi
huluane gilisili gagui. 45 Ilia da soge, diasu amola eno
liligi bidi lale, amo muni lai da ilia fi ganodini hame
gagui dunu ilima iasu. 46 Eso huluane ilia Debolo Diasu
ganodini gilisisu. Amola ilia diasudafa amo ganodini
ilia ha:i nanu, ilia hou fonobole, hahawane nasu.

3 Eso afadafa, baloga, Bida amola Yone da Debolo
Diasuga asi. Baloga (3ougologo agoane), dunu
ilia da Godema sia:ne gadomusa: Debolo Diasuga
gilisisu. 2 Ela da logo holei (ea dio Logo Holei
Ida:iwane Ba:su) amoga, dunu afae e da emo
gasuga:igiwane lalelegele asigilai, esalebe ba:i. Eso
huluane, eno dunu da amo dunu gisa asili, ligisisi, e
da eno dunu Debolo diasuga doaga:musa: logoga
ahoanebe, ilima muni edegesu. 3 E da Bida amola
Yone, Debolo diasuga golili ahoanebe ba:loba, ela
da ema ima:ne edegei. 4 Ela da ema ha:giwane
hodole, Bida e amane sia:i, "Anima di ba:ma!"
5 E da liligi elama lamusa: dawa:beba:le, elama
ba:i. 6 Be Bida da ema amane sia:i, "Na da muni
hamedafa gagusa. Be na gagui na dima imunu.
Yesu Gelesu, Na:salede dunu, amo Ea Dioba:le
wa:legadole laloma!" 7 Amalalu, Bida da ea lobodafa
amo lobolele, e fidili wa:legadolesi. Hedolowane, amo
dunu ea emo amola ea emo muguni, bu gasa lale,
moloi. 8 E da wa:legadole, soagala:le lalalu. Amalalu,
hahawane soagala:lewane, Godema nodonana, e
Yone amola Bida gilisili Debolo Diasu ganodini golili
sia:i. 9 Dunu huluane da ea hahawane Godema
nodosu hou amola lalebe hou ba:i. 10 Ba:beba:le,
amo dunu da musa: gasuga:igi dunu udigili Logo Holei
Ida:iwane Ba:su amoga dunuma edegemusa: fi dialu
ilia dawa:i. Amaiba:le, ea gaheabolohou ba:beba:le,
ilia bagadewane fotogadigi. 11 Soloumane ea Fila
Ahoasu ganodini, dunu huluane da amo dunu, Bida
amola Yone nonogonanebe ba:beba:le, fotogadigili
hehenane, ilima doaga:i. 12 Amo hou ba:beba:le,
Bida e amane sia:i, "Na fi dunu! Dilia abuliba:le
fotogadigisala:? Abuliba:le anima ba:sala:? Ania gasa
bagade hou amola ania hou ida:iwane, amoga ania
gое dunu hahamoi dilia dawa:bel?: Hame mabu! 13
A:ibalaha:me, Aisage, Ya:igobe amola ninia aowalali
dunu huluane, ilia Gode da Ea hawa: hamosu dunu
Yesu Gelesuma hadigidafa hou i dagoi. Be dilia amo
dunu afugili Gamane ouligisu dunu ilima i. Bailade da
ea se dabe iasu diasu logo doasimusa: dawa:i galu.
Be dilia higa:i. 14 E da Dunu ida:iwane hadigidafa
galu. Be dilia E higale, dilia sia:beba:le, Bailade da

medole legesu dunu ea se dabe iasu diasu logo doasi hou da bogoi dunu ilia da hobeia bu wa:legadomu dagoi. **15** Dilia da Fifi Ahoanusu iabe Dunu medole olelebeba:le, ilia ougi. **3** Amaiba:le, ilia da Bida legei dagoi. Be Gode da E bu uhini, wa:legadolesi amola Yone gagulaligili, se dabe iasu diasu ganodini dagoi. Amo hou huluane ninia ba:i. **16** Yesu Gelesu sali. Eso da dabebe:a:le, aya esoga fofada:musa:. Ea gasa bagade Dio amoga amo emo gasuga:igi ilia se dabe iasu diasu ganodini sali. **4** Be dunu esalu dunu da wali gasawane lala. Ania da Yesu bagohame, Bida amola Yone ela sia: nabi dagoiba:le, Ea dio dafawaneyale dawa:beba:le, amo hou dilia dafawaneyale dawa:i galu. Lalegogui dunu ilia idi waha ba:i liligi hamoi **17** Be, defea, na fi dunu! da hed:a:le, 5000 agoane ba:i. **5** Golale hahabe, Yu Na dawa:! Dilia amola dilia ouligisu dunu da bai ouligisu dunu, asigilai dunu amola Sema olelesu dunu, hame dawa:beba:le, Yesu medole legei. **18** Musa: ilia Yelusaleme moilai bai bagade amoga gagadoi. **6** hemonega, Gode olelebeba:le, balofede dunu da Ilia da gobele salasu hina dunu (A:nase), Gaiabase, Mesaia da se nabimu olelei. Amaiba:le, Gode da Ea Yone, A:legesa:nede, amola gobele salasu hina dunu sia:i defele agoane hamoi dagoi. **19** Amaiba:le, dilia ea sosogo fi dunu eno, Bida amola Yone elama gogosiane Godema sinidigima. Amasea, Gode da fofada:musa:gilisi. **7** Ilia da asunasi dunu elama dilia wadel:i hou gogolema:ne olofomu. **20** Dilia da amane sia:i, "Ninima fofada:musa:, misini leloma." agoane hamosea, Gode da a:silibu gasa hou dilima Ilia da elama amane adole ba:i, "Alia da habodane imunu. E da Yesu Gelesu, Ea ilegei Mesaia dunu, amo hou hamobel:a? Adi gasaga hamobel:a? Nowa dilima bu asunasimu. **21** Bai E da wali Hebene soge ea Dioba:le alia amo hou hamobel:a?" **8** Amalalu, amo ganodini esal! Be balofede dunu da hemonega Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amo Ea gasa da amo Gode da liligi huluane gaheabolo hamomu sia:i. **9** Amo eso doaga:sea, Yesu Gelesu da bu misunu. (aiōn g165) **22** Bai Mousese da amane olelei, 'Dilia Hina anima waha amo gasuga:igi dunu ea uhinisusu hou Gode, E da na asunasi amo defele, Balofede Dunu amola ema hahawane hou hamoi ea bai anima adole eno asunasimu. E da dilia fi dunu esalumu. Ea sia: ba:sa. **10** Amaiba:le, dilia huluane amola Isala:ili huluane nabawane hamoma! **23** Nowa dunu da amo fi dunu huluane, nog:a:le dawa:mu da defea. Yesu Balofede Ea sia: nabawane hame hamosea, Gode Gelesu, Na:salede dunu, amo Ea gasa bagade da Ea fi ilima fadegale gugunufinisimu! **24** Balofede Dioba:le amo musa: gasuga:igi dunu da wali uhini dunu huluane, Sa:miuele amola fa:no mabe balofede dagoiwane, hahawane dilia huluane ba:ma:ne lela. dunu huluane, ilia da waha mabe hou huluane musa: Dilia da Yesu Gelesu bulufalegeiga medole legei, be hemonega olelei. **25** Gode Ea hahawane ilegele Gode da E bu uhini wa:lesi dagoi. **11** Yesu Gelesu Ea imunu sia:i, amo E da musa: balofede dunu ilima sia:i, hou olelema:ne, Gode Sia: da agoane dedei diala, amo da dilima maha. Gode da dilia aowalali dunuma 'Diasu gagusu dunu da igi afae higa:i. Be amo igi da Ea fi afadafa gilisimusa: gousa:su hamobeba:le, amo mimogo hamone, igi eno huluane baligi dagoi.' **12** hou dilia amola da lai dagoi. E da A:ibalaha:mema Yesu Gelesu Hi fawane da Gaga:su dunu. Osobo amane sia:i, 'Digaga fi dunu ilia hawa: hamobeba:le, bagade ganodini eno hame, Hi fawane Gode da ninia Na da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane Gaga:su dunu ilegei dagoi!' **13** Gasolo dunu da Bida hahawane dogolegele fidimu! **26** Amaiba:le, Gode da amola Yone, ela gasa bagade mae beda:iwane hou Ea Hawa: Hamosu Dunu Ida:iwane gala, E ilegele ba:beba:le, fofogadigi. Ela da sugulu hame hamoi hidadea dilima asunasi. Dilia da wadel:i hou yolesili amo dawa:beba:le, ilia baligiliwane fofogadigi. Ilia da Ema sinidigima:ne, amola hahawane ba:ma:ne, E da ela hou ba:beba:le, ela da Yesu amola gilisili lalu Yesu asunasi dagoi!"

4 Bida amola Yone, ela da dunu huluanema sia:nanoba, gobele salasu dunu, Debolo Diasu sosodo aligisu dunu amola eno Sa:diusi dunu doaga:i. **2** Bida amola Yone, da Yesu da bogole bu uhini wa:legadoi, amo hou olelebeba:le, ilia ougi ba:i. Amo

hamobeba:le, ninia adi hamoma:bela:? Ela da musa: Ninja gasa bagade musa: hame ba:su dawa:digima:ne hame ba:i gasa bagade hawa: hamoi, amo Yelusaleme olelesu Yesu Dia hawa: hamosu Dunu ida:iwane fi dunu huluane da dawa: Ela da hame hamoi amo gala Ea Dioba:le hamoma:ne, nini logo Dia fodoma!" ninia sia:mu da hamedei. 17 Be dunu huluane ilia 31 Sia:ne gadoi dagoloba, diasu amo ganodini ilia amo hou baligiliwane nabasa:besa:le, amo dunu ilia gilisi, amo da bebeda:nima hamobe agoane ugugui. eno dunuma bu Yesu Ea Dioba:le bu mae sia:ma:ne, Amalalu, ilia huluane Gode Ea A:silibu Hadigidafa amo ninia gagabole sia:mu da defea." 18 Amasea, Gala ea gasaga nabaiba:le, Gode Ea sia: mae ilia Yone amola Bida, elama bu misa:ne sia:noba, beda:iwane gasawane olelesu. 32 Yesu Ea fa:no amane sia:i, "Defea! Alia Yesu Ea Dioba:le, maedafa bobogesu fi da gilisili na:iyado amola asigi dawa:bu sia:ma amola Ea hou maedafa olelema!" 19 Be afadafa fawane hamoi. Dunu afae ea liligi, "Goe da Bida amola Yone da bu adole i, "Defea! Dilia fawane na:," hamedafa sia:i. Be ilia liligi huluane yolesili, dawa:ma? Dilia sia: ani nabawane hamoma:bela:? amo liligi huluane ilia gilisili gagui galu. 33 Asunasi O Gode Ea adosu ninia nabawane hamoma:bela:? dunu da Hina Yesu Gelesu Ea bu wa:legadosu hou, 20 Ania da hou huluane ania siga ba:beba:le amola amo gasawane olelesu. Amalalu, Gode da hahawane ania gega nababeba:le, ouiya:le esalumu da hamedei bagade hou ilima iasu. 34 Ilia gilisisu ganodini, hame galebe!" 21 Amaiba:le, Gasolo dunu da elama bu gagui agoane dunu da hame ba:i. Osobo gagui baligiliwane gagabole sia:nanu, elama udigili masa:ne dunu amola diasu gagui dunu, ilia amo liligi bidi lale, sia:i. Dunu huluane da Gode musa: hame ba:i hou muni amo gaguli misini, 35 asunasi dunuma iasu. hamoi, amoma Godema nodone dawa:lalebeba:le, Amalalu, ilia da amo muni mogili, hame gagui dunuma ilia da elama se dabe iasu imunu beda:i. 22 Musa: ilia esalusu liligi lama:ne sagosu. 36 Lifai fi dunu gasuga:igi bu uhi dagoi dunu da lalelegeloba ode Saibalase sogega lalelegei ea dio amo Yousefe, e da 40 baligili esalu. 23 Bida amola Yone, ela se dabe agoane hamoi. Amo dunuma, asunasi dunu da eno iasu diasu logo doasibiba:le, ela gilisisu ilima bu dio asuli amo Banaba:se (dawa:loma:ne da "asigi asili, doaga:le, gobele salasu ouligisu dunu amola fidisu dunu.") 37 Banaba:se da soge ea gagui amo asigilai dunu ilia hou elama, amo elea fi ilima olelei. bidi lale, muni gaguli misini, eno hame gagui dunu 24 Yesu Ea fa:no bobogesu dunu huluane elea sia: fidimusa: amo asunasi dunuma i.

nababeba:le, ilia gilisili Godema amane sia:ne gadoi, "Hina Gode! Hebene, moi bagade, hano bagade amola liligi huluane Hahamosu Dunu Di! 25 Dia A:silibu Hadigidafa da olelebeba:le, Dia hawa: hamosu dunu Da:ibidi da amane sia:i, 'Gode Ea fi hame dunu da abuliba:le ougibala:? Hamedeiba:le, ilia abuliba:le hamedei ilegesu hamosala:? 26 Osobo bagade hina bagade dunu ilia Godema gegemusa: dawa:beba:le gegesu liligi momagei. Ilia gilisili, Godema amola Ea Mesaia Ema gegemusa: gilisi dagoil' 27 Dafawane! Helode, Bodiae Bailade, Gode Ea fi hame dunu amola Isala:ili dunu, ilia da Yelusaleme moilai bai bagade ganodini, Dia hawa: hamosu Dunu ida:iwane Dima Mesaia ilegei, amo medomusa: dawa:i galu. 28 Ilia ilisu amo hou hamomusa: dawa:i galu. Be Di da amo hou ilia loboga hamomusa: musa: hemonega ilegei galu. 29 Be wali Hina Gode! Ilia badugui hou Di ba:ma. Ninja da Dia hawa: hamosu dunu. Amaiba:le, ninia Dia sia: ida:iwane gasawane olelema:ne, Di fidima. 30 Dia oloi dunu uhima:ne, Dia lobo moloma.

5 Be dunu eno ea dio amo A:nanaia:se amola ea uda Sa:faila, ela soge gagui budi lai dagoi. 2 Be A:nanaia:se da amo muni mogili, la:idi asunasi dunuma i, la:idi hi wamolegei. Ea uda da amo hou dawa:i galu. 3 Bida da ema amane adole ba:i, "A:nanaia:se! Sa:idane da dia asigi dawa:su amoma hinawane esaloma:ne, dia abuli logo fodobela:? Dia soge budi lai muni disu mogili la:idi wamolegeiba:le, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala Ema ogogoi. 4 Dia soge hame budi lai amo esoga amo soge da dia soge fawane galu. Bidi lai dagoiba:le, muni da dia muni fawane galu. Soge da budi lai dagoiba:le, muni di fawane gaguba:le, ea lamu logo di fawane olelemu galu. Amaiba:le, di da ogogosu hou hamomusa:, dia dogo ganodini abuliba:le dawa:bela:? Di da osobo bagade dunuma hame ogogoi. Di da Godema fawane ogogoi!" 5 Amo sia: nababeba:le, A:nanaia:se osoba gala:lasa:ili bogoi. Amo hou ba:beba:le, dunu hulanedafa da bagadewane beda:i galu. 6 Amalalu, goi dunu ganodini misini, ea da:i hodo bogoi abulaga

sosone, gaguli asili uli dogone sali. 7 Fonobahadi huluane ilia da Gasolo sia: sa:imusa: gilisi. Ilia asunasi asili, A:nanaia:se idua, egoa bogoi mae dawa:le Bida dunuma fofada:musa: dawa:beba:le, amo ilima oule ea esalebe diasu ganodini misi. 8 Bida da ema adole misa:ne ilia se dabe iasu diasu ouligisu dunuma ba:i, "Amo muni gagui gala, di amola digua, ali soge sia:musa:, adole iasu dunu asunasi. 22 Be ilia sia: bidi lai muni. Amo muni da alia lai huluanedafala:?" adole iasu dunu da se dabe iasu diasuga doaga:loba, Uda da bu adole i, "Ma! Huluanedafa!" 9 Amalalu Bida ilia asunasi dunu hamedafa ba:i. Amaiba:le, ilia amo da ema bu adole ba:i, "Di amola digua, abuliba:le sia: adomusa:, Gasolo gilisisu dunu ilima bu doaga:i. Gode Ea A:silibuma ado ba:su hou hamobela:? Wali 23 Ilia amane sia:i, "Ninia se dabe iasu diasuga dunu ilia digua uli dogone sali, ilia da logoga bu doaga:le, logo da noga:le ga:sibi ba:i. Sosodo aligisu doaga:i. Ilia da dia da:i hodo amola gadili gaguli dunu da logo gadili noga:le oulelu. Be ninia logo masunu!" 10 Amogaluwane, amo uda da Bida ea doasili, dunu ganodini esalu hamedafa ba:i." 24 emo gadenene dias:a:ili, bogoi dagoi. Goi dunu da Gobele salasu hina dunu amola Debolo Diasu sosodo bu ganodini misini, e bogoi dagoi ba:loba, ea da:i aligisu dunu ilia ouligisu, da amo sia: nababeba:le, hodo gadili gaguli asili, egoa amola dafulili uli dogone fofogadigili, asunasi dunuma adi hou da doaga:bela:le sali. 11 Yesu Ea fa:no bobogesu dunu huluane dawa:ilalu. 25 Amalalu, dunu afae misini, ilima amane amola eno dunu bagohame da amo hou nababeba:le, sia:i, "Wahadafa amo dunu dilia se dabe iasu diasu bagadewane beda:i. 12 Asunasi dunu da dunu ilia ganodini sali dunu, da Debolo Diasu ganodini dunu gilisisu ganodini, musa: hame ba:i gasa bagade enoma Gode Ea sia: olelelala!" 26 Amalalu, Debolo dawa:digima:ne olelesu bagohame hamosu. Yesu Ea Diasu sosodo aligisu hina dunu amola ea fa:no fa:no bobogesu dunu da Soloumane ea Ahoasu amo bobogesu dunu da asili, asunasi dunu bu Gasolo ganodini gilisisu. 13 Ilia hou ba:beba:le, dunu huluane gilisisu ilima oule misi. Be eno dunu huluane da da nodone sia:su. Be beda:iba:le, ilia da ilima hame ili igiga medosa:besa:le, ilia asaboiwane oule misi. gilisi. 14 Be mogili, dunu amola uda, ilia Gode Ea hou 27 Diasu ganodini oule misini, ilia Gasolo dunuma dafawaneyale dawa:beba:le, lalegagusia, ilia Yesu Ea fofada:musa: leloma:ne sia:i. Amalalu gobele salasu fa:no bobogesu fi ilima gilisibiba:le, ilia idi da hed:a:su. Ouligisu dunu da ilima fofada:i. 28 E amane sia:i, 15 Asunasi dunu ilia hou nababeba:le, eno dunu da "Ninia da dili Yesu Ea Dioba:le mae olelema:ne, olo i dunu logoga oule asili, dia hed:a:su amola debea, amo moloiwane sia:i dagoi. Be dilia da hame nabi. amo da:iya ligisi. Bida da logoga baligili ahoanebe, ea Dilia da Yelusaleme fi dunu huluane nabima:ne, bu baba da olo i uhima:ne ilima ea babaga dedeboma:ne olelei. Amola dilia dunu huluane ninima ougima:ne, ilia agoane hamosu. 16 Yelusaleme gadenene fi dunu ninisu Yesu Gelesu medole legei sia:sa." 29 Amalalu, bagohame ilia diasu yolesili, Yelusaleme moilai bai Bida amola eno asunasi dunu da bu adole i, "Ninia bagade amoga doaga:i. Ilia da olo i dunu amola dunu osobo bagade dunu hame be Gode Ea sia: hidadea ilia dogo ganodini Fio liliqi aligila sa:i, amo asunasi nabawane hamomu da defea. 30 Dilia da Yesu Gelesu dunuma oule misini, huluane da uhi dagoi ba:i. 17 bulufalegeiga gafesiga dabagala:lewane medole legei Amalalu, gobele salasu Hina dunu amola ea Sa:diusi dagoi. Be ninia aowalalia Gode da Yesu Gelesu uhini na:iyado huluane, asunasi dunu ilia hou ba:beba:le, wa:lesi dagoi. 31 Gode da E wa:lesili, gagua gadole, mudale, ilia logo hedofamusa: dawa:i galu. 18 Ilia ea lobodafa amo dafulili fima:ne sia:beba:le, Yesu da asunasi dunu gagulaligi, se dabe iasu diasu E Hina Gode amola Gaga:sudafa hamoi dagoi. Bai ganodini sall. 19 Be gasia, Gode Ea a:i gele dunu dilia Isala:ili fi dunu huluane, dilia hou dawa:ma:ne, misini, se dabe iasu diasu logo doasili, asunasi dunu gogosiane sinidigima:ne, amola dilia wadela:i hou gadili oule asili, ilima amane sia:i, 20 "Dilia Debolo gogolema:ne olfomusa:, Gode da amo hou hamoi Diasuga gaheabolos esalusua sia: eno dunuma olelea dagoi. 32 Ninia amo hou huluane ba:i dagoi. Ninia masa!" 21 Ilia da a:i gele ea sia: nabawane hamosu. amola da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala, amo Ilia hahabedafa Gode Ea diasu ganodini golili sa:ili, Ea ba:su dunu esala. Gode da Ema nabasu dunu, sia: olelesu. Amalalu, gobele salasu Ouligisu dunu ilima Ea A:silibu hahawane dogolegele iaha!" 33 amola ea na:iyado dunu, webeba:le, Yu asigilai dunu Amo sia: nababeba:le, Gasolo dunu ougi bagade

ba:i. Ilia asunasi dunu Gamanema medole legemusa: dunu fesuale gala, - bagade dawa:su dunu, Gode imunu dawa:i galu. 34 Be Gasolo dunu afadafa, Fa:lisি Ea A:silibu Hadigidafa Gala amoga ilia dogo nabai dunu ea dio amo Gama:iliele, e da Sema olelesu dunu, amo dunu ilegema. Ilia muni amola eno osobo dunu. Dunu huluane da ema asigisu. Amo dunu da bagade hou ouligima:ne sia:ma! 4 Amasea, ninia wa:legadole, asunasi dunu gadili oule masa:ne sia:i. da amo hou yolesili, Godema sia:ne gadosu amola 35 Ilia asili, ea da Gasolo dunuma amane sia:i, "Na Gode Ea sia: olelesu hou, amo fawane hamomu." 5 fi dunu! Isala:ili dunu! Dawa:ma! Amo dunuma hou Amo sia: nababeba:le, dunu huluane da hahawane dawa:iwane hamoma! 36 Dilia dawa!: Musa: dunu ea ba:i. Amaiba:le, ilia dunu fesuale gala ilegei. Amo da dio amo Diudase da wa:legadole, ouligisudafa hou Sidibene - (e da dafawaneyale dawa:su hou bagade hamomusa: dawa:i galu. Dunu 400 da ema gilisi. Be Ialelagui amola ema Gode Ea A:silibu Hadigidafa amo dunu enoga medole legele, ea fa:no bobogesu da hinawane esalu), Filibe, Balogoulase, Naiga:ino, dunu da afafane, ea hou da wali hamedafa ba:sa. Daimone, Bamina:se, Nigoula:iase. Nigoula:iase da 37 Fa:no, Gamane ilia dunu huluane dio dedei. Amo Dienadaile dunu musa: A:dioge moilai bai bagadega esoga Ga:lili dunu ea dio amo Yudase da wa:legadoi. esalu. E da sinidigli, Yu fi ganodini misi. 6 Amo dunu Dunu bagohame ema fa:no bobogei, be e amola da gilisili, asunasi dunu ilima doaga:i. Asunasi dunu enoga medole legele, ea fa:no bobogesu dunu afafane da ilia lobo ilia dialuma da:iya ligisili, ilia hou fidima:ne hamedafa ba:i. 38 Amaiba:le, na dilima sia: adole iaha. Godema sia:ne gadoi. 7 Amalalu Gode Ea Sia: da Waha esalebe dunu ilima mae dawa:ma, yolema! Ilia hehenai. Yesu Ea fa:no bobogesu fi Yelusaleme hamoi liliyi da osobo bagade dunu ilima hamoi liliyi moilai bai bagade amo ganodini bagade heda:alalu. galea, defea, amo da hedolowane hamedafa liliyi Amola gobele salasu dunu bagohame da Yesu Ea agoane ba:mu. 39 Be amo da Gode Ea hamoi liliyi hou Ialelagui. 8 Gode da Sidibenema hahawane galea, ilima hasalimu da hamedei gala. Dilia Godema bagade. Sidibene da gasa bagade ba:i amola gasa gegesa:besa:le, yolema!" Amalalu, Gasolo dunu da bagade musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu Gama:iliele ea sia: nabi. 40 Ilia sia:beba:le, asunasi dunu huluane ba:ma:ne hamoi. 9 Be ema ha lai dunu dunu bu ganodini misini, Gasolo dunu ilia fidisu dunu wa:legadoi. Amo dunu da Yu fi ganodini esalu, ilia fi da da asunasi dunu fegasuga fai. Ilia ouiya:le, Yesu Ea Halegai (musa: udigili hawa: hamosu dunu esalu wali Dioba:le bu maedafa sia:ma, asunasi dunuma sia:i. halegai). Ilia musa: moilai bai bagade da Sailini amola Amalalu, ilia udigili halegale masa:ne logo doasi. 41 A:legasa:dalia. Eno Yu dunu, Silisia amola A:isia fi Asunasi dunu da Yesu Ea Dio gagua gadoiba:le se dunu da ilima gilisili, ilia Sidibenema sia:ga gegei. 10 amola gogosiasu bagade nabi. Be Gode da amo Be Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da Sidibenema hou ilima iasu, amo dawa:beba:le, ilia hahawane bagade dawa:su hou baligili iabebe:le, ilia Sidibene Gasolo diasu yolesili asi. 42 Amalalu, eso huluane ea sia: hedofamu gogolei galu. 11 Amaiba:le, ilia da Debolo Diasu amola eno dunu ilia diasu amo ganodini ogogosu dunuma muni i dagoi. Amo dunu ilia ogogole mae yolesili, ilia da Yesu Gelesu, Gode Ea ilegei amane sia:i, "Ninia nabi da Sidibene da Mousesea ea Dunu amo Ea Sia: Ida:iwane Gala ilia gasa bagade hou wadela:musa: amola Gode Ea hou wadela:musa:, sia:nanu, amola olelelalu.

6 Fa:no, asili, Yesu Ea fa:no bobogesu fi ilia idi da heda:beba:le, Galigi sia: dawa:su Yu dunu amola Yu sia: dawa:su dunu, sia:ga gegei. Galigi sia: dawa:su Yu dunu ilia didalo uda da labe muni eso huluane hame ba:su, ilia da sia:su. 2 Amaiba:le, asunasi dunu fagoyale da Yesu Ea fa:no bobogesu fi huluane gilisima:ne sia:beba:le, ilia gilisi. Ilia da ilima amane sia:i, "Ninia da eso huluane muni hou ouligima:ne, Gode Ea Sia: olelesu hou yolesimu da defea hame galebe. 3 Amaiba:le, ninia fi dunu! Dilia Sema olelesu dunu, amo sia: nababeba:le, ougi bagade ba:i. Ilia Sidibene afugili hiougili, Gasolo dunu ilima fofada:musa: hiouginana asi. 13 Amalalu, ilia da ogogosu dunu, Sidibenema ogogole fofada:ma:ne, oule misi. Ilia amane sia:i, "Eso huluane amo dunu da ninia hadigi Debolo Diasu amola Mousesea ea Sema, amo wadela:musa: lasogole sia:sa. 14 Na:salede dunu Yesu da Debolo Diasu mugululi amola hou huluane Mousesea da ninima olelei liliyi e da huluane afadenemu, amane sia:be ninia nabi." 15 Gasolo

dunu huluane ilia Sidibene ea odagi ha:giwane ba:i. diasus amo ouligima:ne sia:i. 11 Amalalu, Idibidi soge Ba:beba:le, ea odagi da hadigi a:igele dunu ea odagi amola Ga:ina:ne soge, ha:i bagade doaga:beba:le, defele ba:i.

7 Gobele salasu hina dunu da Sidibenema adole

ba:i, "Amo da dafawanelo??" 2 Sidibene da bu adole i, "Na fi dunu amola ada huluane nabima! Ninia aowalalia aowa A:ibalaha:me da Ha:ila:ne sogega fila asi. Be hidadea, Hadigidafa Gode da Mesoubouda:imia sogega ema misi. 3 Gode da ema amane sia:i, 'Dia fidafa amola dia soge yolesili, na olelemu sogega masa. 4 Amalalu, ea soge yolesili, e da Ha:ila:ne sogega firmusa: asi. A:ibalaha:me ea eda bogoloba, Gode da sia:beba:le, e da mugululi, dilia waha fibi soge amoga misi. 5 Amo esoga, Gode da amo soge A:ibalaha:mema hame i, E hamedafa i. Be amo soge E da hobea imunusa: sia:i. A:ibalaha:me egaga fi dunu da amo soge lama:ne E sia:i. Amo esoga, Gode da fa:no imunu sia:i amo eso, A:ibalaha:me da mano hamedei esalu. 6 Gode da A:ibalaha:mema amane sia:i, 'Digaga fi dunu da soge eno amo ganodini esalumu. Ilia da se dabe iasu udigili hawa: hamosu dunu agoane esalumu. Ilia ouligisu dunu da ilima se bagade imunu. Ilia se nabawane amo soge ode 400 agoanega esalumu. 7 Be Na da ilima se imunu dunu fi, amoma se dabe iasu imunu. Fa:no amo soge ilia fisili asili, dia waha lelebe soge amo ganodini Nama nodone sia:ne gadomu.' 8 Amalalu, amo gousa:su hou hamoi dagoiba:le, dunu huluane dawa:ma:ne, Gode da A:ibalaha:mema ilegele olelei. Amo ilegei da A:ibalaha:me ea fi dunu huluane ilia gadofo damuma:ne, Gode Ea sia:i. Amaiba:le, fa:no A:ibalaha:me ea mano Aisage lalelegele, hi afae aligili, A:ibalaha:me da Aisage ea gadofo damui. Aisage ea mano Ya:igobe lalelegele, hi afae aligili, Aisage da ea gadofo damui. Amalalu, Ya:igobe ea mano lalelegele, hi afadafa aligili, afae afae ili gadofo damui. Ya:igobe ea mano fagoyale gala da ninia aowalali dunu esalu. 9 Be Ya:igobe ea mano ilia eya Yousefe mudale ba:beba:le, e Idibidi soge ganodini se dabe iasu hawa: hamoma:ne, bidi lai dagoi. 10 Be Gode da Yousefe mae yolesili, ea se nabasu hou amo ganodini fidisu. Yousefe da Idibidi hina bagade dunu ema doaga:beba:le, ea ba:su amola bagade dawa:su hou Gode fidibiba:le, Idibidi hina bagade da Yousefe hahawane ba:i. Amaiba:le, e da Yousefe da Idibidi soge, amola hina bagade ea diasus amo ouligima:ne sia:i. 11 Amalalu, Idibidi soge amola Ga:ina:ne soge, ha:i bagade doaga:beba:le, dunu huluane se bagade nabi. Ninia aowalali dunu da ha:i manu hamedafa ba:su. 12 Ya:igobe da ha:i manu Idibidi soge amo ganodini dialebe nababeba:le, e da ea mano ilia ha:i manu bidiga lala masa:ne asunasi. 13 Bu Ga:ina:ne soge amoga misini, amalu ilia bu Idibidi sogega asi. Amo esoga, Yousefe da Ya:igobe ea mano ilia eya esala, amo e da ilima olelei. Amalalu, Idibidi ouligisu dunu da Yousefe ea sosogo fi dawa:i dagoi. 14 Amalalu, Yousefe da Ya:igobe amola ea fi dunu huluane (dunu huluane da 75), ilia Idibidi sogega firmusa: misa:ne sia:i. 15 Ya:igobe amola ea mano huluane, da Idibidi sogega doaga:i. Amo soge ganodini ilia bogoi. 16 Ilia da:i hodo huluane ilia Siegeme sogega gaguli asili, uli dogoi musa: A:ibalaha:me da Ha:imo fi ilima muniga bidilai, amo ganodini sali dagoi. 17 Asili, Gode Ea musa: A:ibalaha:mema ilegei eso da gadenewane doaga:loba, ninia aowalalia Idibidi soge ganodini ilia idi da bagade heda:i dagoi ba:i. 18 Hina bagade eno, e Yousefe ea hou hame dawa:su dunu da Idibidi ouligisu hawa: hamosu lai dagoi. 19 E da ninia aowalalima ogogole amola nimi bagadewane hamoi. E da ninia aowalali ilia mano dudubusa bogoma:ne, gadili hadigima:ne sia:i. 20 Amo esoga, Mousese da lalelegei. E da mano dudubusa ida:iwane ba:i. Oubi udiana amoga, ea ame da amo mano diasu ganodini ouligisu. 21 Be amo mano ilia da diasu gadili ligisili, Idibidi hina bagade ea uda mano a:fini, Mousese ba:beba:le, ea fofoi. E da Mousese ea manodafa agoane esaloma:ne fofoi. 22 Olelesu dunu da olelebeba:le, Mousese da Idibidi dunu ilia bagade dawa:su hou huluane lalegaqi dagoi. E da bagade dawa:su amola gasa bagade hawa: hamosu dunu agoane asigilai. 23 Mousese da lalelegele, ode 40 esalu, e da ea Isala:ili fidafa dunu ilia hou ba:musa: asi. 24 E da Idibidi dunu afae Isala:ili dunu afae bagadewane fananebe ba:i. Mousese da dabe imunusa: dawa:beba:le, Idibidi dunu medole legei. 25 (Gode da Mousese ea loboga Isala:ili dunu ilia se dabe iasu diasu logo doasimu amo Mousese da dawa:i galu. Amola Isala:ili dunu da amo hou asigiwane dawa:mu, e da dawa:i galu. Be ilia da hame dawa:i.) 26 Golale, eso enoga, e da Isala:ili dunu aduna ela gegenanebe ba:i. E da ela olfoma:ne, elama amane

sia:i, 'Alia nabima! Alia da Isala:ili fi dunu. Amaiba:le, liligi ninima bisili masa:ne hahamoma! Mousese da abuliba:le gegesala:' 27 Be Isala:ili dunu afadafa, e Idibidi yolesili ninima bisili asi, be e da habila:? Ninia da eno dunuma osa:le heda:musa: dawa:beba:le, hame dawa:!' 41 Amalalu, ilia ogogosu 'gode' loboga ougiliwane Mousese fulifasi. 'E amane adole ba:i, "Di hamoi liligi bulamagau gawali agoaila hamone, ilima da ninima ouligisu esalabala? Di da ninima fofada:su gobele salasu hou hamoi. Ilia loboga hamoi liligi ilima dunula:' 28 Di da aya Idibidi dunu medole legei, amo nodone sia:ma:ne, lolo nabe bagade hamosu. 42 defele dia na medole legema:bela:? 29 Amo sia: Amaiba:le, Gode da Ea dunu fi fisili asili, ilia gasumuni nababeba:le, Mousese da hobeale, Idibidi soge fisili, ilima sia:ne gadoma:ne, Gode da fisi dagoi. Amo hou Midia:ne sogega fimusua: asi. Amo soge ganodini, ea da balofede buga amo ganodini dedei diala, amane, dunu mano aduna lalelegei. 30 Ode 40 gidigili, dunu 'Isala:ili fi dunu! Dilia ode 40 amoga wadela:i sogega hame esalebe hafoga:i soge Sainai Goumi gadenene, ahoanu, ohe fi bagohame medole, gobele salasu hou Mousese da a:igele dunu, ifa dunumunihadi laluga hamosu. Be dilia da Nama nodone dawa:ma:ne hame nenanebe ba:i be hame sui, amo ganodini ba:i. 31 hamoi. 43 Be dilia ogogosu 'gode' Moulege ea abula Fofogadigili, nogae:le ba:musa:gini gadenene misini, diasu amola ogogosu 'gode' loboga hamoi liligi ea dio Mousese da Gode Ea sia: nabi, amane, 32 "Na da dia amo Lefa:ne – gasumuni hina dunu - amo aguni asi. aowalalia Gode Esala. Na da A:ibalaha:me, Aisage Amo ogogosu 'gode' liligi dilia loboga hamone, ilima amola Ya:igobe, ilima Gode Esala." Mousese da nodone sia:ne gadoi. Amaiba:le, dilia soge fisimusa:, beda:iba:le, yagugui. E da beda:iba:le, ba:mu higa:i Na da dili Ba:bilone moilai bai bagade baligima:ne, galu. 33 Hina Gode da ema amane sia:i, "Dia emo soge enoga masa:a:ne, mugululi sefasimu." 44 Ninia salasu fadegama! Dia waha lela sogeni da hadigi aowalali da wadela:i hafoga:i sogega ahoanoba, soge! 34 Na da Na fidafa ilia se nabasu Idibidi soge Gode Ea Abula Diasu (Da:bena:gele-amo ganodini ganodini ba:lala. Na da ilia se nabasu dawa:beba:le, Gode Ea Gousa:su Sema Gagili amola Gode Ea ilia se dabe iasu diasu logo doasima:ne doaga:i dagoi. Sema igi da:iya dedei dialebe ba:i) aguni asi. Amo Misa! Na da di Idibidi sogega asunasimu!" 35 Isala:ili abula diasu, Gode Ea Mousesema adoi, amo defele dunu fi da musa: Mousese higa:i galu. Ilia amane ilia hamoi dagoi. 45 Fa:nowane, ninia aowalali da sia:i, `Nowa da di ninima ouligisu amola fofada:su Yosiuama fa:no boboge, ilia Ga:ina:ne soge huluane dunu hamobela:? Be Isala:ili fi ilia se dabe iasu diasu lalegagui. Gode da hidadea amo soge fi huluane logo doasima:ne amola ilima ouligisu hamoma:ne, sefasu. Amo esoga, ilia da Da:bena:gele Abula Diasu Gode da Mousese asunasi dagoi. A:igele amo da aguni asi. Da:bena:gele Diasu da Isala:ili soge amo ifa dunumuni laluga nenanebe amo ganodini ba:i, ganodini dialu, Da:ibidi ea eso doaga:i. 46 Gode da e da Mousese fidisu. 36 Mousese da ea fi ilima Da:ibidima hahawane galu. Da:ibidi da Ya:igobe ea bisili asili, Idibidi soge yolesili, musa: hame ba:su Godedafa amo da diasu ganodini esaloma:ne, diasu gasa bagade hou Idibidi ganodini amola Maga:me gagumusa: Godema adole ba:i. 47 Be Soloumane Hano Wayabo ganodini, hamosu. Ode 40 amoga hifawane da Gode Ea diasu gagui dagoi. 48 Be Gode ilia da dunu hame esalebe wadela:i soge ganodini Gadodafa da diasu amo dunu ea loboga hamoi liligi, ahoanu, amo hou ba:su. 37 Mousese da Isala:ili fi amo ganodini hame esala. Balofede dunu ea sia: ilima amane sia:i, "Gode da na dilima asunasi amo agoane dedei diala:, 49 `Hina Gode da amane sia:sa, defele E da Balofede dunu eno, dilia fi dunu, amo Na fisu da Hebene, Na emo ligisisu da osobo bagade. dilima asunasimu." 38 Mousese da Isala:ili dunu ilia Na ganodini esaloma:ne adi diasu gaguma:bela:? Na gilisisu wadela:i soge amo ganodini esalebe ba:i. E da adi sogeni amoga esaloma:bela:? 50 Amo liligi amola ninia aowalali, amola a:igele da Sainai Goumia huluane Nisu Na hamoi, amo dilia hame dawa:bela:? ema sia:i, ilima gilisi. E da Gode Ea esalalalusu sia: 51 Sidibene bu amane sia:i, 'Dilia dogo da igi agoane ninima bu olelema:ne, lai dagoi. 39 Be ninia aowalali hamoi. Dilia dogo da Gode Ea hou hamedafa dawa: dunu da Mousese ea sia: hamedafa nabi. Ilia da ema Gode Ea sia: hamedafa naba. Dilia da dilia aowalalia hihini, bu Idibidi sogega sinidigimusa: dawa:i galu. 40 hou defele lalegagui dagoi. Eso huluane dilia Gode Amaiba:le, ilia da Elanema amane sia:i, 'Dia 'gode' Ea A:silibu Hadigidafa Gala Ema gegenana. 52

Dilia aowalali da balofede dunu huluanedafa ilima dagoi. Dunu gadoi hamoi amola emo gasuga:igi se bagade iasu. Amo dunu da musa: Gode Ea dunu bagohame, e da Gode Ea gasaga uhinisi. 8 Ida:iwane Hawa: Hamosu Dunu da misunu sia:i, be Amaiba:le, amo diasu ganodini dunu huluane da dilia amo huluane medole legei dagoi. Amola wali, hahawane bagade ba:i. 9 Amo diasu ganodini dunu amo misi Dunu Yesu Gelesu dilia hohonone, medole afadafa esalu ea dio amo Saimone. E da sema legei dagoi. 53 Gode Ea Sema huluane, a:igele nabi dunu galu. Ea gasa hou hamobeba:le, Samelia ilia da ninima i lili, dilia huluane gega naba, be dunu da fofogadigisu. E da bagade dawa:su dunu, hamedafa hamosa!" 54 Gasolo dunu da Sidibene ea hisu da sia:i galu. 10 Diasu ganodini, dunu huludafa sia: nababeba:le, ougi bagade ba:i. Ougiba:le, ilia lafi beda:iba:le, ea hou dawa:lalu. Ilia amane sia:i, "Amo gagamui. 55 Be Sidibene, ea dogo Gode Ea A:silibu dunu da Gode Ea gasa gagui dunu, Baligili Gasa amoga nabaiba:le, ea si ba:le gadole, Gode Ea hadigi Gagui!" 11 E da eso bagohame gasa bagade nabi amola Yesu da Gode Ea afadafa amo dafulili lelebe hou hamobeba:le, ilia da ema fa:no bobogelalu. 12 ba:i. 56 "Ba:ma!" e sia:i. "Na da Hebene doasili, Dunu Be Filibe da Gode Ea Hinadafa Hou amola Yesu Egefe, Gode Ea lobodafadi dafulili lelebe ba:s!" 57 Gelesu Ea Sia: Ida:iwane Gala, amo ilima olelei galu, Gasolo dunu da ha:giwane halasu. Ilia ge ilia da ilia dafawaneyale dawa:beba:le, dunu amola uda, loboga ga:si. Amalalu ilia Sidibenema hehenane, huluane hanoga fane sali dagoi. 13 Amola Saimone gagulaligili, 58 moilai bai bagade gagoi gadili galadigili, hi da dafawaneyale dawa:i galu. E da hanoga fane igiga medoi. Ba:su dunu ilia abula fadegale, ayeligi sali dagoloba, Filibe ea baligiga aligili, musa: hame dunu ea dio amo Solo, amo ouligima:ne ema i. ba:su gasa bagade hou ba:beba:le, bagadewane 59 Ilia da mae yolesili, Sidibene igiga medolaloba, fofogadigi. 14 Asunasi dunu Yelusaleme moilai bai Sidibene da Hina Yesuma amane wele sia:i, "Hina bagade amo ganodini esalu, ilia da Samelia dunu da Yesu Gelesu! Dia na a:silibu lama!" 60 E da muguni Gode Ea hou lalegagui amo nababeba:le, amo dunu bugili, ha:giwane wei, "Hina Gode! Amo ilia wadela:i fidima:ne, Bida amola Yone asunasi. 15 Bida amola hou wali hamoi, Dia gogolema:ne olofoma!" Amo Yone da Samelia moilai afadafa amoga doaga:le, ilia sia:nu, e da bogoi.

8 Solo da Sidibene ea medole legesu hou hahawane bai. Amo esoga, Yelusaleme sese fi dunu huluane da eno dunu ilia loboga se bagade nabalu. Asunasi dunu hame, be eno lalegagui dunu huluane da beda:iba:le, Yelusaleme yolesili, afafale Yudia amola Samelia, amo sogega fila asi. 2 Gasa bagade lalegagui dunu da Sidibene ea da:i hodo lale, ha:giwane dinanuwane uli dogone sali. 3 Be Solo da Yesu Ea fa:no bobogesu fi gugununifinisimusa: dawa:i galu. E da moilai eno amola moilai eno, amoga doaga:le, Yesu Ea hou lalegagui dunu amola uda, gasawane hiouginana se dabe iasu diasu ganodini sali. 4 Dafawaneyale dawa:su dunu huluane da afagogobeba:le, ilia da sogebi huluane amoma Gode Ea sia: olelela asi. 5 Filibe da Samelia sogega asili, amo soge bisili moilai bai bagade amo ganodini, Gode Ea ilegei dunu (Mesaia) da misi dagoi, amo sia: olelei. 6 E da musa: hame ba:su gasa bagade hou hamobeba:le amola sia: moloiwane olelebeba:le, dunu bagohame da nog:a:le nabi. 7 Fio lili, bagohame dunu ilia dogo ganodini esalu da bagadewane welalu fadegai

ilia dogo ganodini Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da aligila sa:ima:ne sia:ne gadoi. 16 Amo esoga, Samelia dunu ilia Hina Yesu Gelesu Ea Dioba:le amo fawane ba:bodaise hamoi dagoiba:le, ilia dogo ganodini Gode Ea A:silibu Hadigidafa da hame aligila sa:i. 17 Amalalu, Bida amola Yone, ela lobo ilima ligisili, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala ilia dogo ganodini aligila sa:i. 18 Ela da amo lalegagui dunu ilima lobo ligisiba:le, Gode da ilima Ea A:silibu i dagoi, amo hou Saimone ba:i. Amaiba:le, e da Bida amola Yone, elama muni imunusa: sia:i. 19 E amane sia:i, "Na da dunu ilima na lobo ligisili, ilia Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala lama:ne, amo gasa hou alia nama bidi lama." 20 Be Bida bu adole i, "Di da giadofale Gode Ea hahawane dogolegele iasu muniga bidi lamu dawa:beba:le, di amola dia muni, gilisili Helo sogega sa:imu da defea. 21 Dia dogo da Gode ba:ma:ne nog:a:i hameba:le, di da ninia hawa: hamosu amoga gilisimu da hamedeidafa. 22 Di gogosiane, dia wadela:i hamomu dawa:su yolesili, di da amo wadela:le dawa:beba:le Gode da

gogolema:ne olfoma:ne, Godema sia:ne gadoma. Gelesu Ea sia: Ida:iwane Gala huluane ema olelei. 36
23 Dia dogo ganodini da gamogai mudasu hou amola Logoga bu ahoanu, ilia hano sogebi amoga doaga:i. wadela:i hou da di gasa bagadewane gagulaligisa." Amalalu Idioubia dunu da amane sia:i, "Defea! Hano 24 Amalalu, Saimone da Bida amola Yone, elama sia:i, dialebeba:le, na da ba:bodaise hamomu da defeala?" "Amo hou di waha sia:i liligi nama mae doaga:ma:ne, 37 Filibe da amane sia:i, "Di da dia dogoga noga:le ali da Godema sia:ne gadoma:ne na da ha:giwane dafawaneyale dawa: galea, ba:bodaise hamomu da edegesa!" 25 Bida amola Yone, da Gode Ea hou elama defea." Idioubia dunu da amane bu adole i, "Na hamoi amo olelelalu, amola Gode Ea Sia: olelelalu, da dafawaneyale dawa:be! Yesu Gelesu da Gode Yelusaleme moilai bai bagade amoga buhagi. Logoga Ea Manodafa amo na da dafawaneyale dawa:be." ahoanoba, ela da Gode Sia: Ida:iwane Gala Samelia 38 E da sa:liode genonesisu dunuma ouligima:ne moilai gagai bagohame amo ganodini olelei. 26 sia:noba, e amola Filibe, da hanoga gudu sa:ili, Filibe Gode Ea a:igele dunu da Filibema amane sia:i, "Dia da Idioubia dunu hanoga fane sanasi dagoi. 39 Ela liligi gilisili, di ga (south) asili, logo da Yelusaleme bu bega: hedae:le, Gode Ea A:silibu Hadigidafa da yolesili Gasa moilai bai bagadega doaga:sa, amo Filibe oule asi. Idioubia Gamane dunu da Filibe bu logoga masa. (Dunu da wali eso amo logoga hame hame ba:i. Be ea dogo ganodini hahawane bagade ahoa.) 28 Amalalu, Filibe ea liligi momagele, asi. Amo ba:luwane logoga bu asi. 40 Filibe da A:silibuga oule logoga, Idioubia Gamane eagene dunu (gulusu danai asili, A:sadode moilai bai bagadega doaga:i dagoi dunu) amo ahoanebe ba:i. Amo dunu da Idioubia ba:i. Amalalu, amo moilai yolesili, Sesalia moilaiga ouligisu uda ea muni ouligisu dunu. E da Godema doaga:musa: asili, logoga ahoanu, moilai huluane sia:ne gadomusa:, Yelusaleme moilai bai bagade amo ganodini, e da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala amoga asili dagole, bu ea sa:liode amo ganodini olelelalu.

hi diasuga doaga:musa: ahoanu. E da sa:liode fila hedae:le ahoanu, e da Aisaia Gode Sia: Dedei Buga idilalu. 29 Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da Filibe ea dogo amoma amane olelei, "Di da amo sa:liode gadenenewane aligila masa!" 30 Filibe da hehenane, sa:liode gadenenewane aligila asili, Idioubia dunu da Aisaia Gode Sia: Dedei idilalebe nabi. E da ema amane adole ba:i, "Dia waha idillala bai di nogae:le dawa:bela:?" 31 Amalalu, Idioubia dunu da Filibema amane sia:i, "Dunu eno da nama hame olelebeba:le na da habodane dawa:ma:bela:?" E da Filibe amo ema dafulili sa:liode ganodini fila hedae:ma:ne sia:i. 32 Ilia da sibi mano medole legesea o sibi ea hinabo dadamusia, sibi da hame sia:sa. Amo defele, ilia Gode Ea Hawa: Hamosu Dunu famusa: oule ahoanoba, E da ouiya:le esalu. 33 Ilia da E afugili Ema fofada:nanu, E medole legemusa: oule asi. Amola Ea esalebe eso amoga, esalebe dunu huluane da Ea bogobe asigiwane hame dawa:i galu. E da ninia fi dunu ilia wadela:i hou hamoiba:le, medole legei dagoi ba:i. 34 Idioubia eagene dunu da Filibema adole ba:i, "Nama adoma! Nowa dunu ea hou amo balofede sia: dedei olelesa? Amo da hisu hi hou dedei, o eno dunu ea hou olelemtusa: dedebela:?" 35 Amalalu, Filibe da amo sia: dedei ea bai huluane ema olelei. E da Yesu

9 Amogalu, Solo da mae yolesili, Yesu Gelesu Ea fa:no bobogesu dunu medole legemusa:, nimiwane sia:nanu. E da gobele salasu hina dunuma doaga:le, 2 amo da ema meloa dedene imunusa: sia:i. Amo meloa da Yu fi dunu Dama:sagase moilai bai bagade ganodini ilima Solo ea hou olelema:ne, e sia:i. E da amoga asili, Yesu Ea Logoga ahoasu dunu amola uda ba:loba, ili huluane gagulaligili, Yelusaleme moilai bai bagade amoga bu hiougina misusa: dawa:i galu. 3 Solo da Dama:sagase moilai bai bagade gadenenewane doaga:loba:, hadigi bagade muagado ema misini, sogebi huluane ea da:i hodo sisiga:le, bagadewane hadigisu. 4 Solo da osoba dafane, ema sia:be nabi, "Solo! Solo! Di da abuliba:le nama se iahabela:?" 5 Solo da amane sia:i, "Hina! Di da nowala:?" Sia: eno e da nabi, "Na da Yesu! Di da nama se bagade iaha. 6 Be di wa:legadole, Dama:sagase moilai bai bagadega doaga:ma. Amo ganodini, dunu eno da dima dia hawa: hamomu olelemu!" 7 Solo ea sigi ahoasu dunu da ouiya:le ouligi. Ilia da sia: nabi, be dunu ea da:i hodo hamedafa ba:su. 8 Solo da wa:legadole, si fadegale, be e da siga ba:mu gogolei galu. Amalalu, ea fidisu dunu, ea lobolele, Dama:sagase moilaiga oule asi. 9 E da eso udiana liligi mae ba:le, ha:i nasu amola hano

mae nawane esalu. 10 Dama:sagase moilai ganodini, Mesaia gasa bagade amola moloiwane olelebeba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu dunu afae esalu ea dio amo Yu dunu Dama:sagase moilai bai bagade ganodini A:nanaia:se. E da esalawane ba:su, amo ganodini, da ea logo hedofamusa:, bu adole imunu gogolei. Hina Yesu Gelesu da ea dio "A:nanaia:se!" sia:i e 23 Eso bagohame asili, Yu dunu da gilisili fofada:ne, nabi. E bu adole i, "Hina! Na da wea." 11 Hina Gode ilia da Solo medole legemusa: ilegei galu. 24 Be da ema amane sia:i, "Wa:legadole, di da logo ea dio eno dunu da ilia hou Soloma olelei. Eso amola gasi, amo Moloi amoga asili, Yudase ea diasuga doaga:le, amoga, Yu dunu da Solo medole legemusa:, moilai Dasase moilai bai bagade dunu ea dio amo Solo amo logo holei huluane sosodolalu. 25 Be gasi afadafa gousa:ma:ne, di adole ba:ma. E da sia:ne gadolala. amoga, Solo ea fidisu dunu da Solo daba bagade 12 E da esalebe ba:i. Amo ganodini, dunu ea dio amo amo ganodini salawane, efega la:gili, moilai dobea A:nanaia:se e da ba:i dagoi. Amo dunu da ea esalebe fo misa:ne agenesi doawane amoga gadili osoboga diasu amo golili misini, ea si da bu ba:ma:ne ema ea sanasi. 26 Solo da Yelusaleme moilai bai bagade lobo ligisi, e da amo hou ba:i, "Hina Gode da amane amoga asili, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunuma sia:i. 13 A:nanaia:se da bu adole i, "Hina Gode! Dunu gilisimus: dawa:i galu. Be ilia da ema beda:iba:le, bagohame da amo dunu ea hou nama olelei. E da e da Yesu Ea hou lalegagui dagoi dafawaneyale Dia fi dunu Yelusaleme moilai bai bagade amoga hame dawa:i. 27 Amalalu, Banaba:se misini, fidili, e esalebe, ilima se bagadedafa iasu, ilia sia:i. 14 Gobele da Solo asunasi dunuma oule asi. Solo da logoga salasu fi dunu da ema gasa iabeba:le, e da Dima ahoanoba Hina Yesu Gelesu ba:i amola Hina da ema nodone sia:ne gadosu dunu huluane se dabe iasu sia:i, amo hou Banaba:se da asunasi dunuma olelei. diasu hawa: hamomusa: gaguma:ne, Dama:sagase Eno da Solo da Yesu Ea Dioba:le, Dama:sagase moilaiga misi." 15 Hina Yesu Gelesu da ema amane moilaiga Gode Ea sia: gasawane olelesu, amo hou sia:i, "Di mas! Na da Na Dio Dienadaile hame amola olelei dagoi. 28 Amaiba:le, Solo da ilia gilisisu nabasu dunu, hina bagade dunu amola Isala:ili dunu, amo ganodini ouesalu. E da Yelusaleme moilai bai amo ilima olelema:ne, amo dunuma ilegei dagoi. 16 E bagade amo ganodini lalu, amola Gode Ea Sia: da Na hawa: hamomuba:le, se nabimu. Amo Na Nisu ida:iwane Yesu Ea Dioba:le mae beda:iwane olelesu. ema olelemu!" 17 Amaiba:le, A:nanaia:se asili, Solo 29 E da Galigi sia: dawa:su Yu dunu ilima sia: olelei ea esalebe diasu amo ganodini golili sa:ili, ea lobo amola fofada:nanu. Be ilia Solo medole legemusa: ema ligisili, amane sia:i, "Naeya! Solo! Hina Gode da dawa:i galu. 30 Amo hou nababeba:le, Yesu Ea na dima asunasi. Di da logoga ahoanebe Yesu Hisu fa:no bobogesu dunu ilia Solo Sesalia moilai bai ba:i. E da na asunasi. Di da bu ba:ma:ne, amola Gode bagadega oule asili, bu Dasase moilai bai bagadega Ea A:silibu Hadigidafa Gala da dia dogo nabama:ne, asunasi. 31 Amalalu, Yesu Ea fa:no bobogesu fi Yudia E da na asunasi." 18 Amalalu, mae aligili, menabo ea soge, Ga:lili soge amola Samelia soge, amo ganodini aiya agoane liliqi da Solo ea si amoga fadegale, Solo olfosu ba:i dagoi. Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da bu ba:i. E wa:legadole, ba:bodaise hou hamoi. 19 da noga:le fidibiba:le, ilia Yesuma nodone beda:iwane Ha:i nanu, e da bu gasa hamone uhi. Solo da eso esalebeba:le, sese da gasa bagade hed:a:le, dunu afae afae Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu amola eno bagohame ilima gilisi. 32 Bida da soge huluane gilisili Dama:sagase moilai ganodini esalu. 20 E da amoma fadalaga ahoasu. Eso afadafa e da Gode Ea sinagoge diasuga hedolowane asili, "Yesu da Gode fi dunu Lida moilai amoga esalu, amo ba:musa: asi. Ea Manodafa," e da olelei. 21 Dunu huluane ea 33 Amo moilaiga e da gadoi dunu ea dio amo Inia:se sia: nababeba:le, bagadewane fotogadigi. Ilia amane ba:i. E da ea diaheda:su ode godoyane amoga mae sia:i, "Amo dunu da Yelusaleme moilai bai bagade yolesili dialu. 34 Bida da ema amane sia:i, "Inia:se! amoga Yesuma sia:ne gadosu dunu amo bagadewane Yesu Gelesu da di uhinisimus: dawa: Di wa:legadole, medole legesu. Dafawaneyale! E da agoaiwane dunu dia diaheda:su hahamoma!" Amogaluwane, e da la:gili, gobele salasu ouligisu dunuma hiouginana wa:legadoi. 35 Dunu huluane Lida moilai amo ganodini masa:ne, guiguda: misi dagoi!" 22 Be Solo ea olelesu amola Sia:la:ne umi soge amo ganodini, da amo da gasa bagade hed:a:le. E da Yesu da Gode Ea ilegei hou dawa:beba:le, Yesu Gelesu Ea hou lalegagui

dagoi. 36 Yoba moilaiga, Yesu Ea hou lalegogui uda Amo dunu da bulamagau gadofo hahamosu dunu ea afadafa ea dio amo Da:bidia esalu. Ea dio Galigi sia: dio amo Saimone, amo ea diasu waiyabo bagade amo ganodini da Doga:se, (dawa:loma:ne da ohe fi bega: gadenene, amo ganodini esala.) 7 Amalalu, "dia"). E da eso huluane hou ida:iwane hamonanu a:igele dunu asili, Gonilia:se da ea hawa: hamosu amola hame gagui dunu fidilatu. 37 Amo esoha e dunu aduna amola dadi gagui dunu afadafa (amo da da obole bogoi dagoi. Ilia da ea da:i hodo hanoga ea fidisudafa amola e da Godema dawa:su) amo ema dodeofele, diasu gadodili sesei amo ganodini ligisi. 38 misa:ne sia:i. 8 E da hou ema doaga:i amo ilima olelei. Yoba da Lida moilaiga gadenene galu. Yesu Ea fa:no E da ili Yoba moilaiga asunasi. 9 Golale hahabe asili, bobogesu dunu Yoba moilai ganodini ilia Bida da esomogoa, ilia da Yoba moilaiga doaga:musa: logoga Lida moilaiga esalebe nababeba:le, ema sia: adole ahoanova, Bida da diasu da:iya Godema sia:ne imunusa:, dunu aduna asunasi. "Hedolo! Ninima gadomusa: heda:i. 10 E da ha:iba:le, ha:i manusa: misa!" ilia sia:i. 39 Amaiba:le, Bida da wa:legadole, dawa:i galu. Ilia da ha:i manu hamonanebe, e da mae ela sigi asi. Doaga:beba:le, ilia diasu gadodili amoga golale esalawane ba:i. 11 Hebene ea logo da doasili, Bida oule asi. Didalo huluane da dinanuwane ema dia heda:su abula agoane liligi la:idi bega: eno gagui, gilisili, Doga:se ea musa: esala nodomei liligi, da:i la:idi bega: eno gagui, biyaduyale agoane gagui amo salasu amola abula, ema olelei. 40 Bida da amo da osobo bagade doaga:musa: dalebe ba:i. 12 Amo didalo huluane gadili asunasili, muguni bugili, Godema abula ganodini da ohe fi huluane, sania huluane liligi sia:ne gadoi. Amalalu, Doga:se ea da:i hodo amoma amola sio fi huluane, esalebe ba:i. 13 E da sia: nabi sinidigli, "Da:bidia! Wa:legadoma!" e sia:i. Doga:se amo, "Bida, di wa:legadole amo liligi medole legele da ea si fadegale Bida ba:beba:le, wa:legadole fi. 41 moma!" 14 Be Bida da bu adole i, "Hina Gode! Hame Bida da lobolele, e wa:legadoma:ne fidi. Amalalu, mabu! Na da ledo sema ha:i manu liligi hamedafa Yesu Ea fa:no bobogesu fi huluane, dunu, uda amola nasu!" 15 Be e Gode Ea sia: bu nabi amo, "Gode da didalo, ilima misa:ne webeba:le, Doga:se da uhini liligi amo ea ledo sema fadegaiba:le, amo ledo sema dagoi ilima olelei. 42 Yoba dunu huluane da amo bu legema:ne mae sia:ma!" 16 Amo hou da udiana hou nababeba:le, dunu bagohame da Hina Gode agoane hamoi. Amalalu, abula amola ganodini liligi Ea hou lalegogui dagoi. 43 Eso bagohame, Bida huluane bu Hebene ganodini hiougili dagole, hame da Yoba moilai ganodini esalu. E da bulamagau ba:i. 17 Bida da amo esalawane ba:su ea bai hogosa gadofo hahamosu dunu, ea dio amo Saimone amo esalea, Gonilia:se ea asunasi dunu da Saimone ea diasu sogebi hogolalu, ea diasu logo holei amoga doaga:beba:le lelu. 18 Ilia amane wele sia:i, "Misi dunu ea dio amo Saimone Bida da guiguda: esalabala?" 19 Bida da esalawane ba:su ea bai hogolaloba, Gode Ea A:silibu da ea dogoga amane sia:i, "Nabima! Dunu udiana da di ba:musa: doaga:i dagoi. 20 Di wa:legadole gudu sa:ima. Mae beda:iwane, ili sigi masa. Na da ili dima asunasi dagoi!" 21 Amaiba:le, Bida da gudu sa:ili, amo dunuma amane sia:i, "Defea! Dilia hogoi dunu da na. Dilia da abuliba:le misibala?:" 22 Ilia bu adole i, "Dadi gagui Ouligisu ea dio amo Gonilia:se da nini asunasi. E da dunu ida:iwane gala. E da Godema nodone sia:ne gadosa amola Yu dunu huluane da ema hahawane gala. Gode Ea a:igele dunu da ema amane sia:i, 'Di da Bida ea sia: nabimusa:, amo dunu dia diasuga misa:ne sia:ma!'" 23 Bida da Saimone ea diasu ganodini golamus: misa:ne sia:beba:le, ilia ganodini golili sia:i. Golale

10 Sesalia sage amo ganodini, dunu afadafa ea dio amo Gonilia:se esalu. E da Louma dadi gagui wa:i gilisulu afae (amo dio da Idali Gilisisu) ilima Ouligisu dunu esalu. 2 E da Godema dawa:su dunu. E amola ea sosogo fi huluane, da Godema sia:ne gadosu. E da Yu hame gagui dunu bagadewane fidisu, amola eso huluane Godema sia:ne gadosu. 3 Eso afadafa, baloga, e da mae golale esalawane ba:i. Gode Ea a:igele dunu ea diasu amoga golili misini ema "Gonilia:se!" sia:i, e da ba:i dagoi. 4 E da beda:iwane a:igele dunu ha:giwane ba:i. E amane sia:i, "Hina! Di da adi laha?" A:igele dunu da bu adole i, "Gode da dia sia:ne gadosu hou amola eno dunuma fidisu hou, hahawane ba:sa. E da dima hahawane imunusa: dawa:lala. 5 Dunu ea dio amo Saimone Bida, e da Yoba moilaiga esala. Di da amo dunu dima misa:ne sia:musa:, dia fidisu dunu ili asunasima. 6

hahabe, Bida da wa:legadole, e amola ilia logoga asi. Fa:no asili, dunu huluane Isala:ili soge amo ganodini Mogili Yoba moilai esalu Yesu Ea fa:no bobogesu da nabi dagoi. Amo dilia huluane dawa: 38 Yesu, dunu amola sigi asi. 24 Eso afadafa asili, eso enoga Na:salede Dunu, amo Ea hou dilia dawa: Gode da Ea Bida da Sesalia moilaiga doaga:i. Amo diasuga, A:silibu Hadigidafa Gala amola gasa bagade hou, Gonilia:se amola ea fi dunu amola eno na:iyado Ema i dagoi. E da soge huluane amoga asili, hawa: dunu, Bida doaga:ma:ne ouesalebe ba:i. 25 Bida da ida:iwane hamosu. Nowa dunu da Sa:idam:ne amo ea ganodini golili sa:imusa: dawa:loba, Gonilia:se da gasaga gagulaligi galea, e da uhinisi dagoi. Gode ema beguduli, ea emoga dias:i. 26 Be Bida da ema da fidibiba:le e da agoane hamosu. 39 Ninia da Ea wa:legadoma:ne sia:i. "Na da dunu fawane!" 27 Diasu hou huluane Isala:ili soge amola Yelusaleme moilai ganodini golili daloba, Bida da Gonilia:sema sia:nanu. bai bagade, amo ganodini hamoi, amo ba:i dagoi. Ganodini doaga:le, dunu bagohame gilisibi ba:i. 28 Ninia da amoga ba:su dunu esala. Amalalu, wadela:i E da ilima amane sia:i, "Yu dunu da sia:ne gadosu dunu da Yesu bulufalegeiga gafesiga dabagala:le, hou lalegaguiba:le, e da Dienadaile (Gode Ea hou medole legei. 40 Be eso udiana amoga, Gode da Yesu hame lalegagui dunu) ilima gilisimu da sema bagade wa:lesili, Ea gasaga dunu bu ba:ma:ne wa:legadolesi. galebe. Amo dilia dawa: Be Gode da nama hou hisu 41 Dunu huluanedafa da amo wa:legadói hame ba:i olelei. Dunu huluanedafa da ledo hameba:le, na da Be ba:su dunu ilima Gode da ilegei dagoi amo ilia ilima gilisimu da defea, E da nama olelei dagoi. 29 fawane ba:i. Amo ilegei ba:su dunu ninia amola Amaiba:le, dilia da nama misa:ne sia:musa: dunu Yesu, E wa:legadole lalusu, amo esoga gilisili ha:i nama asunasiba:le, na da mae hihini misi dagoi. mai amola hano mai. 42 E da ninima Gode Ea Sia: Amaiba:le, dilia abuliba:le nama misa:ne sia:bela:?" Ida:iwane Gala dunu hulanema olelema:ne sia:i. 30 Gonilia:se da bu adole i, "Waha amogaluwane Amola Gode da esala dunu amola bogoi dunu ilima defele, gasida, na da na diasu ganodini baloga, fofada:ma:ne, Yesu Gelesu ilegei dagoi. E da amo 3ougologo agoane sia:ne gadosa esalu. Hedolowane, sia: olelema:ne ninima sia:i. 43 Musa: balofede dunu dunu da hadigi abula amo ganodini sali na midadi huluane da Ea fa:no misunu hou olelesu. Nowa dunu lelebe ba:i. 31 E amane sia:i, "Gonilia:se! Gode da dia da Yesu Ea hou lalegagusia, e da Yesu Ea Dio amo sia:ne gadosu nabi dagoi. E da dia asigi hou amola Ea gasaba:le, ea wadela:i hou gogolema:ne olofoi fidisu hou ba:lalu. 32 Di da dunu ea dio amo Saimone dagoi ba:mu, ilia da sia:su!" 44 Bida da sia: daloba, Bida amo dima misa:ne sia:musa:, adola ahoasu dunu Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da ea sia: nabi Yoba moilaiga asunasima. E da bulamagau gadofo dunu amo ilia dogo ganodini aligili sia:i. 45 Yu Yesu hahamosu dunu ea dio amo Saimone amo ea diasu Ea fa:no bobogesu dunu ilia Yoba fisili, Bida amola ganodini esala. Saimone ea diasu da waiyabo bagade sigi misi, ilia fofogadigili, Gode Ea A:silibu Hadigidafa bega: diala. 33 Amo sia: nababeba:le na da mae Gala, Dienadaile dunu ilima i dagoi ba:i. 46 Dienadaile aligili, dima misa:ne sia:musa:, na dunu ili asunasi. dunu da sia: hisu hisu amoga Gode Ea gasa bagade Amola di da hame hihini misi dagoi. Ninja huluane hou amoma nodoi, amo ilia ba:beba:le, fofogadigi. Gode ba:ma:ne guiguda: esala. Hina Gode da ninima 47 Bida e amane sia:i, "Dafawane! Amo dunu, nini olelemusa: dima olelei liligi, amo nabimusa:, ninia da defele, da Gode Ea A:silibu Hadigidafa lai dagoi. ouesala." 34 Amalalu Bida e amane sia:i, "Dafawane! Amaiba:le, ilia da hanoga fane salawane ba:bodaise Na da wali dawa: Gode da dunu huluanedafa defele hamomu da defea." 48 Amaiba:le, Bida da amo dunu ba:sa. 35 Nowa dunu, fifi asi gala amo ganodini esala, Yesu Ea Dioba:le, hanoga fane sanasima:ne sia:i. e da Godema beda:i galea, amola hou ida:iwane Amalalu, ilia da e ilia diasuga eso didia ouesalom:a:ne Godema ba:ma:ne hamonana, Gode da amo dunu sia:i.

da hahawane ba:sa. 36 E da sia: ida:iwane amo Yesu Gelesu da Olofosudafa hamoi dagole, Hina Gode esala, Isala:ili dunuma asunasi, amo dilia dawa: 37 Hou bagadedafa. Yone da ea hanoga fane salasu sia: Ga:lili soge amo ganodini degabo olelei dagoi.

11 Asunasi dunu amola eno Yesu Ea fa:no bobogesu dunu Yudia soge ganodini, da Dienadaile dunu da Gode Ea sia: lalegagui dagoi, ilia nabi. 2 Amalalu, Bida da Yelusaleme moilai bai bagadega doaga:loba, Yu dunu amo da Dienadaile

dunu ilia gadofo damumusa: dawa:i, ilia Bidama amane sia:i, "Dafawane! Gode da Dienadaile dunu gagaboi. 3 Ilia amane sia:i, "Di abuliba:le di da Ema sinidigima:ne amola eso huluane Fifi Ahoanusu gadofo hame damui Dienadaile dunu amo ea diasuga lama:ne, logo fodoi dagoi!" 19 Yesu Ea fa:no bobogesu asili, gilisili ha:i nasula?" 4 Amaiba:le, Bida da hou dunu mogili, Sidibene medole legei hou amo fa:no huluane degabo hamoi amola fa:no mabe huluane mabe se nabasu hou beda:iba:le, afafale, mogili ilima olelei. 5 Amane, "Na da Yoba moilaiga sia:ne da Finisia, Saibalase amola A:dioge, amoga asili, gadoloba, esalawane agoane ba:i. Liligi gudu sa:ili Gode Ea Sia: olelelalu. Be ilia da Yu dunu ilima amo da abula la:idi bega: eno gagui la:idi bega: fawane olelei. 20 Be eno Yesu Ea fa:no bobogesu eno gagui biyaduyale agoane gagui amo, muagado dunu da Saibalase amola Sailini yolesili, ilia A:dioge yolesili osoboga doaga:musa: dalebe ba:i. Amo liligi moilai bai bagadega asi. Be ilia Hina Yesu Gelesu da na gadenene doaga:i. 6 Na da abula ganodini Ea sia: Ida:iwane gala, amo Dienadaile dunu amola ba:beba:le, ohe fi, sio fi, sema hamoi amola sema dunu huluane ilima olelei. 21 Hina Gode Ea gasa da hame liligi, gilisili esalebe ba:i. 7 Amanoba, sia: fidibiba:le, ilia sia: nababeba:le, dunu bagohame da bagade na nabi agoane, 'Bida! Di wa:legadole, amo dafawaneyale dawa:beba:le, Hina Godema sinidigili, liligi medole legele moma!' 8 Be na bu adole i, 'Hina Ea hou lalegogui. 22 Yelusalemega Yesu Ea fi dunu Gode! Hame mabu! Na da sema hamoi ha:i manu da amo sia: nababeba:le, ilia da Banaba:se amo hamedafa nasu!' 9 Amanoba, na da sia: eno muagado A:dioge moilai bai bagadega asunasi. 23 Banaba:se misi amane nabi, 'Gode da liligi amo ea ledo sema da A:dioge moilaiga doaga:i. Gode da A:dioge fi ilima fadegale ilegei, amo da ledo gala mae sia:ma!' 10 hahawane dogolegele iasu hou i dagoi ba:beba:le, Amo hou da udianawane ba:i. Amalalu, amo liligi e da hahawane ba:i. E da ilima ilia asigi dawa:su Gode da bu muagado amoga hiougili, bu hame huluane amola dafawaneyale dawa:su hou huluane, ba:i. 11 Amogaluwan, dunu udiana, ilia da Sesalia hahawane Godema ima:ne sia:i. 24 Banaba:se da moilaiga asunasili, na esalu diasu amoga doaga:i. dunu ida:iwane esalu. Ea dogo da Gode Ea A:silibu 12 Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da nama mae Ea hou amola dafawaneyale dawa:su hou, amoga aligili, ilima sigi masa:ne sia:i. Na na:iyado guiguda: nabaiwane dialu. Amaiba:le, dunu bagohame da Yesu esala gafeyale gala, Yoba Yesu Ea fa:no bobogesu fi Ea hou lalegogui. 25 Amalalu Banaba:se da Solo dunu, ilia amola sigi asili, Sesalia moilaiga doaga:le, hogomusa:, Dasase moilaiga asi. 26 Hogole ba:lalu, e ninia Gonilia:se ea diasua golili sa:i. 13 E da a:igele da Solo A:dioge moilaiga oule asi. Ode afae ganodini dunu ea diasua ganodini lelebe ba:i, amo ninima olelei. mae yolesili, Banaba:se amola Solo da Yesu Ea A:igele ea sia: ema amane olelei, 'Di dunu asunasima. fa:no bobogesu fi ilima gilisili, ela dunu bagohame Yoba moilaiga dunu ea diodafa da Saimone Bida, ilima Yesu Ea hou olelei. A:dioge moilaiga, degabo amo lala, adola ahoasu dunu asunasima! 14 E da agoane eno dunu ilia Yesu Ea fa:no bobogesu fi di amola dia sosogo fi huluane, dilima gaga:su logo dunu ilima Galisadiane (Christian) dio asuli. 27 Amo olelemu!' 15 Amalalu, na da ilima muni sia:nanoba, ode ganodini, balofede dunu ilia Yelusaleme moilai Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala ninia dogo ganodini bai bagade yolesili, A:dioge moilaiga doaga:i. 28 musa: aligila sa:i, amo defele, ilia dogo ganodini Balofede afadafa, ea dio amo A:gabase da Gode aligila sa:i. 16 Amalalu, na da Hina Yesu Gelesu Ea Ea A:silibu amo Ea gasaga, ha: bagade da osobo sia: bu dawa:i. E musa: amane sia:i, 'Yone da dunu bagade soge huluanedafa amoga doaga:mu sia:i. hanoga fane sanasi. Be Na da fa:no Gode Ea A:silibu (Amo ha:i bagade da Galodiase e da Louma fi ilima Hadigidafa Gala amoga dili ba:bodaise hamomu. 17 hina bagade esalebe, amo esoga doaga:i.) 29 Yesu Amaiba:le, Gode da hahawane dogolegele iasu liligi Ea fa:no bobogesu dunu ilia ilegele, ilia afae afae ilia musa: ninia Hina Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba:le labe defele, ilia Yesu fi na:iyado dunu Yudia soge ninima i liligi defele, E da Dienadaile dunuma i dagoi, ganodini esalu, amo fidima:ne, muni iasimusa: dawa:i. ninia noga:le ba:sa. Amaiba:le, na da Gode Ea logo 30 Ilia muni gagadole, Banaba:se amola Solo, elama hedofamu hamedei ba:il!" 18 Amo sia: nababeba:le, ianu, ela da bu Yudia sese asigilai dunu ilima ima:ne ilia logo hedofamus: sia: yolesili, Godema nodoi. Ilia sia:i.

12 Amo esoha, Louma gamane hina bagade amo dagoi." 12 E da ea hou nogae dawa:beba:le, asili, Meli da Isala:ili soge ouligisu, ea dio amo Helode, e (Yone Maga amo ea ame) amo ea diasuga doaga:i. da Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu mogili ilima bai Amo diasuga dunu bagohame gilisili Godema sia:ne muni se dabe iasu. 2 Ea sia:beba:le, ea dadi gagui gadollalebe ba:i. 13 Bida da logoga lulufigibiba:le, dunu da Ya:mese (Yone ea ola) gobihei bagadega hawa: hamosu a:fini ea dio amo Louda da logo medole legei. 3 Yu dunu da amo hou hahawane doasimusa: misi. 14 Be e da Bida ea sia: nababeba:le, ba:i. Ilia da ema hahawane ba:loba, Helode da hahawane bagade hamone, logo duimu gogolei. Bida afugili se dabe iasu diasu ganodini salima:ne E da bu ganodini hehenane, 'Bida da gadili lela' sia:i. (Amo eso da Yu dunu ilia Yisidi Hame Agi eno dunuma sia:i. 15 Fofogadigili, ilia ema amane Nasu eso amoga hamoi.) 4 Ilia Bida se dabe iasu sia:i, "Di da dadousa!" Be e da mae yolesili amo diasu ganodini sali. Ea se dabe iasu diasu sosodo da dafawaneyale sia:beba:le, ilia bu amane sia:i, aligisu dunu da gilisusu biyaduyale gala amola amo "Amabela?: Ea a:igele da misibala??" 16 Be Bida da gilisusu afae afae biyaduyale gala amo ganodini da mae yolesili, logoga lulufigisa lelu. Oualigilalu, ilia logo dadi gagui biyaduyale gala. Baligisu Lolo Nasu na doasili, Bida ba:beba:le, bagadewane fofogadigi. 17 dagoloba, Helode da dunu huluane ba:ma:ne Bidama Ilia ouiya:ma:ne, Bida da ea lobo gaguia gadole, amo fofada:musa:, dawa:i galu. 5 Amaiba:le, ilia Bida hou Hina Yesu Gelesu da e gadili masa:ne se dabe se dabe iasu diasu ganodini ouligi. Be Yesu Ea iasu diasu logo doasi, amo hou olelei. E amane sia:i, fa:no bobogesu dunu ilia Godema ha:giwane sia:ne "Dilia amo hou Ya:mese amola eno fa:no bobogesu gadolalu. 6 Bida da aya fofada:mu, amo gasi ganodini, dunuma, olelema." Amalalu, yolesili, e eno sogege asi. Bida da sosodo aligisu dunu aduna, Bida dogoa, 18 Hahabe doaga:le, se dabe iasu diasu sosodo aligisu sosodo aligisu dunu la:ididili esalu. Bida da golai. E dunu da fofogadigiba:le, udigili hehenane lalu. Bida da da ea ouligisu dunu ilima sa:inega la:gi. Se dabe iasu habi asiyale bagadewane dawa:i galu. 19 Helode ea diasu logoga eno sosodo aligisu dunu esalebe ba:i. sia:beba:le, ilia bagadewane hogole ba:loba: hamedei 7 Hedolowane, Gode Ea A:igele dunu misini lelebe galu. Amaiba:le, Helode ea sia:beba:le, eno dadi gagui ba:i. Se dabe iasu diasu ganodini hadigi bagade ba:i. dunu da Bida ea sosodo aligisu dunuma bagadewane A:igele da Bida ea gidaia gaguli, uguguli, didilisili, fofada:nanu, fane legei dagoi. Fa:no, Helode da Yudia amane sia:i, "Hedolo! Wa:legadoma!" Amalalu, sia:ine soge yolesili, Sesalia sogege fonobahadi fimusua: asi. Bida ea loboga la:gi da udigili fadegale fasili, osoboga 20 Helode da Daia amola Saidone, amo dunu fi ilima sia:i. 8 Amalalu, a:igele dunu da amane sia:i, "Dia ougi galu. Amaiba:le, ilia gilisili ema fofada:musa: bulu fegoma! Dia emo salasu salima!" Bida da asi. Ilia hidadea, Helode ea diasu ouligisu dunu ea amo hamonoba, a:igele da amane sia:i, "Dia abula dio amo Bala:sadase amoma ilima fidima:ne sia:i. idiniginisili, nama fa:no bobogemal!" 9 Bida da se Amalalu, Helodema doaga:le, e da ilima olfosu dabe iasu diasuga fisimusa:, ema fa:no boboge. olelema:ne, ilia ha:giwane edegei. Ilia ha:i manu Be amo hou da a:igele da dafawane hamobebayale ilia eso huluane Helode ea sogege fawane lasu, e da hame dawa:i galu. Amabela?: e da simasia amaiba:le olofomusa: dawa:i. 21 Eso afadafa ilegei ba:bela?: e agoane dawa:i galu. 10 Ela da se dabe amoga, Helode da ea hina bagade abula salawane, iasu diasu sosodo aligisu dunu afadafa baligilalu, eno ea Fisu amoga fila heda:le, dunu huluanema sia:ne amola baligili, ela da gasa bagade ouli se dabe iasu iasu i. 22 Ilia da ea sia: nababeba:le, amane wele diasu logo ga:su, amoga doaga:i. Ela masa:ne, logo sia:i, "Amo sia: da dunu ea sia: hame. Amo da 'gode' ga:su hisu udigili doasili, ela gadili asi. Ela da logoga ea sia: agoane!" 23 Amogaluwane, Gode Ea a:igele ahoanoba, a:igele da Bida hedolo yolesili, alaloesi. dunu da Helode fane legei. Bai Helode da dunuma 11 Amalalu, Bida da ema doaga:i hou dawa:i galu. Godema nodoma:ne hame sia:beba:le, hi gasa fi hou E amane sia:i, "Dafawane! Amo hou da dafawane. fawane hidale dawa:beba:le, a:igele dunu da e fane Helode da ea gasaga na wadela:musa: dawa:i galu legei. Helode da ifidiga na dagoiba:le, bogoi. 24 Be amola Yu dunu amo hou ba:musa: dawa:i galu. Be dunu eno bagohame da Gode Ea sia: nababeba:le, Hina Gode da Ea a:igele dunu na gaga:ma:ne asunasi Yesu Ea fa:no bobogesu fi ilia idi da bu heda:su. 25

Banaba:se amola Solo, ela hawa: hamoi dagoiba:le, e da Hina Gode Ea olelesu amoma bagadewane Yelusaleme moilai bai bagade yolesili bu A:dioge fotogadigi. 13 Bolo amola ea fidisu dunu, da Ba:ifose moilaiga misi. Ela Yone Maga oule asi.

13 A:dioge Yesu Ea fa:no bobogesu fi amo ganodini, balofede amola olelesu dunu esalebe ba:i. Ilia dio amo da Banaba:se, Simione (eno dio da Bunumai), Liusiase (Sailini dunu), Ma:naene (Helode ea fofoi mano) amola Solo, 2 Amo dunu ilia Hina Yesu Gelesu Ea hawa: hamonoba amola ha:i mae nawane sia:ne gadoloba, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da ilima amane sia:i, "Dilia Banaba:se amola Solo Nama ilegema! Bai Na da ela Na hawa: hamomusa:gini, ilegei dagoi!" 3 Amalalu, ilia ha:i mae nawane sia:ne gadolalu, elama lobo ligisili, asunasi. 4 Gode Ea A:silibu da asunasiba:le, Banaba:se amola Solo, da Siliusis moilaiga asi. Amo moilaiga ilia dusagai foga ahoasu liligi amo ganodini fila hed:a:le, Saibalase sogega asi. 5 Sa:lamisi moilaiga doaga:le, ela Yu dunu ilia sinagoge diasu ganodini Gode Ea sia: olelei. Yone Maga da misiba:le, e da ela fidisu. 6 Asili, ilia Saibalase oga na:iyadodili bega: doaga:le, Ba:ifose moilaiga doaga:i. Amo moilaiga ilia nabi dunu ea dio amo Ba:Yesu ba:i. E da Yu dunu esalu, amola e da balofede dunu hamoi hisu da sia:i. Be e da ogogoi. 7 E da amo oga ouligisu dunu (e da Gamane dunu ea dio amo Sediase Bolase), bagade dawa:su dunu, ema na:iyado esalu. Sediase Bolase da Gode Ea sia: nabimu hanaiba:le, Banaba:se amola Solo, ema misa:ne sia:i. 8 Be nabi dunu ea dio amo Ilima:se (amo da Ba:Yesu ea dio Galigi sia: amo ganodini) e da Sediase Bolase ea dafawaneyale dawa:su hou hedofamusa: dawa:beba:le, Banaba:se amola Solo elama sia:ga gegei. 9 Amalalu Solo (ea dio eno da Bolo) ea dogo da Gode Ea A:silibu amo ea gasaga nabaiwane hamoiba:le, e da moloiwane amo nabi dunuma ba:le, 10 amane sia:i, "Di da Sa:id:a:ne ea mano esala. Di da ida:iwane liligi huluane amoma ha lai. Di da eso huluane wadela:i ogogosu hou hamonana. Eso huluane di da Gode Ea dafawane hou sinidigili bu ogogosu hamomusa: dawa:lala. 11 Wali, di da Gode Ea gasa hou ba:mu! Dia si da wadela:mu! Di da eso ea hadigi mae ba:le, Gode Hi fawane hobeahuhisia bu ba:mu." Amalalu, hedolowane Ilima:se ea si da dofoi ba:i. E da udigili lalu, dunu eno e lobolema:ne hogola ahoasu. 12 Gamane ouligisu dunu da amo hou ba:beba:le, Gode Ea hou lalegagui dagoi. Bai

moilai fisili, asili, Bega moilai bai bagade Ba:mafilia soge ganodini amoga doaga:i. Amo moilaiga, Yone Maga da yolesili, Yelusaleme moilai bai bagade amoga buhagi. 14 Amalalu, Bega moilai fisili asili, ilia A:dioge moilai bai bagade Bisidia soge amo ganodini, amoga doaga:i. Sa:bade esoga ilia sinagoge diasu ganodini golili sa:ili, fi. 15 Sinagoge ouligisu dunu da Mouseea ea Sema amola Balofede dunu ilia dedei amo idilalu, ilima sia:ma:ne dunu asunasi. Ilia amane sia:i, "Na:iyado! Dilia da ninima fidimusa: sia: galea, dilia da ninima sia:mu ninia hanai gala." 16 Bolo da wa:legadole, ea lobo gaguia gadole, amane sia:i, "Na fi Isala:ili dunu amola eno Dienadaile dunu dilia guiguda: Godema nodosu dunu! Na sia: nabima! 17 Isala:ili fi ilia Gode da ninia aowalali ilegele, ili fi bagade hamoi. Ilia ga misi dunu agoane Idibidi soge ganodini esalu. Be Gode da Ea gasa bagade amoga, Isala:ili dunu fi gadili masa:ne, Idibidi soge amoga fadegale fasi. 18 Ode 40 amoga, Gode da ilia hihi hou wadela:i hafoga:i soge amo ganodini ba:i. Be E da mae yolesili, fidilalu. 19 E da Ga:ina:ne soge ganodini fi bagade fesuale gala wadela:lesili, amola ilia soge Isala:ili dunu fi ilima i. 20 Amo hou da ode 450 amoga hamoi. Fa:no, E da fofada:su dunu ilima i. Asili, fofada:su dunu da fidilalu, amogainini balofede dunu ea dio amo Sa:muele da ouligisu. 21 Ilia da Godema hina bagade dunu ilima ima:ne adole ba:beba:le, Gode da Solo (Gisia ea mano e da Bediamini ea fi ganodini esalu) amo ilima i. E da ode 40 amoga ilia hina bagade esalu. 22 Amo dunu Gode da fadegale, bu Da:ibidi Isala:ili hina bagade hamoi. Da:ibidi ea hou olelema:ne, Gode amane sia:i, "Yesi ea mano Da:ibidi amo ea hou Na da hahawane ba:sa. E da Na hanai liliyi hamomusa: dawa:" 23 Be Gode da Ea musa: ilegele sia:i defele, Yesu Gelesu, Da:ibidi egaga fi dunu, amo Isala:ili dunuma Gaga:su dunu hamoi dagoi. 24 Yesu da Ea hawa: hamosu hame muni hamone, Yone da Isala:ili dunu huluane ilima ilia wadela:i hou yolesili, ba:bodaise hou hamoma:ne, olelei dagoi. 25 Yone da ea hawa: hamosu gadenei dagoi galu, e da dunu huluane amane sia:i, "Na da nowayale dilia dawa:bela:? Dilia da misunu dunu misa:ne ouesala. Na da amo dunu hame. Be nabima! E da na mabe amo fa:no misunu. Ea hou

da ida:iwanedafa. Amaiba:le, na da Ea emo salasu musa: se dabe iasu diasu agoane dialebe be wali fadegamu defele hame ba:sal! 26 Na fi Isala:ili dunu, se dabe iasu diasu da doasibi ba:sa. Mousesea ea A:ibalaha:me egaga fi dunu! Amola Dienadaile dunu Sema huluane nabawane hamomu da hamedeiba:le, dilia guiguda: Godema nodone sia:ne gadosu dunu! amo se dabe iasu diasu doasimu da hamedei ba:i. Gode da amo gaga:su sia: ida:iwane gala ninima iasi Be wali Yesuma dafawaneyale dawa:beba:le, dunu dagoi. 27 Bai Yelusalemega esalebe dunu fi amola ilia da halegale hahawane masunu dawa: 40 Dawa:ma:! ouligisu dunu da Yesu da Gaga:sudafa hame dawa:i Balofede ilia musa: olelei dilima doaga:sa:besa:le galu. Ilia da balofede sia: dedei amo Sa:bade eso dawa:ma:!! 41 Ilia amane sia:i, 'Hidale gasa fi huluane idisa. Be bai noga:le hame dawa:i. Be ilia dunu, nabima! Bogomuwane fotogadigma! Na waha Yesuma medoma:ne fofada:i dagoiba:le, balofede ilia hamomu liligi dilia da hamedafa dafawaneyale olelei da dafawane ba:sa. 28 Ilia Yesuma medoma:ne dawa:mu. Dunu da amo dilima moloiwane olelemu. fofada:su bai hamedafa ba:i. Be ilia udigili Bailadema Be dilia dafawaneyale dawa:musa: hamedeiwane Yesu medole legemusa: sia:i. 29 Amalalu, Gode Sia: ba:mu!" 42 Bolo amola Banaba:se, da sinagoge diasu Dedei olelei defele huluane hamoi dagoiba:le, Ea da:i fisili ahoanoba, dunu huluane ela amo liligi bu noga:le hodo ilia bulufalegeiga fadegale, gele gelabo amo olelema:ne, Sa:bade eso enoga bu misa:ne sia:i. 43 ganodini sali. 30 Be Gode da Ea bogosu fisimusa:, Dunu huluane da gilisisu yolesi dagoloba, Yu dunu Ea da:i hodo wa:lesili, uhinisi. 31 Amalalu, E da eso bagohame amola Dienadaile dunu (ilia da sinidigili, bagohame lalebeba:le, Ea hou laleagui dunu ilia Yu fi ilia hou laleagui dunu), amo bagohame Bolo musa: gilisili Ga:lili fisili Yelusalemega doaga:musa: amola Banaba:se, elama fa:no boboge! Bolo amola logoga ahoasu, ilia da Yesu Ea da:i hodo ba:i. Amo Banaba:se, ilima asigi sia: sia:i. Ela da ilima Gode Ea dunu ilia da wali Isala:ili dunuma olelemusa:, ba:su hahawane dogolegele fidisu hou mae yolesili, amo dunu esala. 33 Ninia da Sia: Ida:iwane Gala dilima ganodini esaloma:ne sia:i. 44 Sa:bade eso enoga, amo olelemusa: misi dagoi. Gode da musa: ninia aowalali moilai dunu mogili, gadenene huluanedafa da Yesu dunu ilima hahawane dogolegele imunusa: sia:i liligi, Ea sia: naba misi. 45 Be Yu dunu da dunu bagohame E da ilia fa:no mabe mano (nini) ninima olelei dagoi. gilisili ba:beba:le, mudasu bagade ba:i. Ilia Boloma E da Yesu Gelesu wa:lesibiba:le, amo hou ninima gadelle sia:ga gegei. 46 Be Bolo amola Banaba:se, i. Gode Sia: Dedei Gesami Hea:su ageyadu amo ela mae beda:ne gasa bagadewane sia:i, "Dilia Yu ganodini dedei diala didili hamoi amane, 'Di da Na dunu da hidadea Gode Ea sia: nabi dagoi. Bai Gode Gofedafa. Na da wali eso dia Ada hamoi.' 34 Gode da eno sia: olelei. Amo da Yesu da uli dogoi amo ganodini mae dasama:ne bogosu fisimusa:, Gode da wa:lesi amo amane olelei, 'Na da sema hahawane dogolegesu hou Na musa: Da:ibidima imunu ilegele amo hamoma:ne sia:i ninima olelei amane, 'Dilia da sia:i liligi, amo Dima imunu.' 35 Gode Sia: eno Dienadaile dunuma hadigi olelema:ne amola osobo da amane dedei, 'Dia hawa: hamosu dunu Dima bagade dunu ilia mae bogole Fifi Ahoanusu lama:ne, dogolegei dawa:su dunu, amo da udigili uli dogoi amo Na da dili Na gamali agoane hamoi dagoi!'" 48 Amo ganodini dasama:ne, Di da hame yolesimu.' 36 Bai Da:ibidi da osobo bagadega esalea, e da Gode Ea hawa: hamonanu, amalu bogole, ea aowalali ilia uli dogoi amo ganodini salawane dasai. 37 Be Gode da Yesu bogosu yolesima:ne wa:lesibiba:le, Yesu Ea da:i hodo da amo dasasu hame ba:. 38 Dilia huluane! Na fi Isala:ili dunu noga:le dawa:ma! Yesu Ea hou 50 Be Yu dunu da ougili sia:beba:le, amo moilai hamoiba:le, ninia wali wadela:i hou gogolema:ne bai bagade asigilai dunu amola Dienadaile Godema olfosu hou dilima olelesa. 39 Nowa dunu da Yesu nodone sia:ne gadosu uda da Bolo amola Banaba:se Ea hou dafawaneyale dawa:sea, ea wadela:i hou da elama se bagade iasu. Ilia da ela fisili masa:ne

sefasi. 51 Amaiba:le, ili fisimusa: olelema:ne, Bolo amo ea debolo diasu da moilai bai bagade gadili dialu. amola Banaba:se, da osobo ilia emo gafega diala E da gawali bulamagau amola ifa sogea liligi, moilai amo doga:sili, yolesili asili, Aigouniame moilai bai logo holeiga gaguli misi. E amola dunu bagohame bagadega asi. 52 Be Yesu Ea hou lalegagui dunu gilisi, ilia da asunasi dunuma gobele salasu hou A:dioge moilai ganodini esala da hahawane bagade hamomu hanaiba:le, gaguli misi. 14 Be ilia hamomu ba:i. Ilia dogo da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala hanai liligi nababeba:le, Banaba:se amola Bolo, ela amoga nabaiwane ba:i.

14 Aigouniame moilaiga Bolo amola Banaba:se, da ela musa: hou defele, sinagoge diasu ganodini Gode Ea Sia olelei. Ela da gasawane olelebeba:le, Yu dunu amola Dienadaile dunu bagohame da Yesu Ea hou lalegagui. 2 Be mogili Yu dunu ilia lalegagumu higa:iba:le, ilia Dienadaile dunu ilima Yesu Ea fa:no bobogesu dunuma ougima:ne sia:i. 3 Be eso bagohame asunasi dunu da amo moilaiga Hina Gode Yesu Gelesu Ea Sia: gasawane olelesa ouesalu. Ela sia: amo Gode Ea hahawane dogolegele iasu olelesu sia: amo eno dunu da dafawaneyale dawa:ma:ne, ela da musa: hame ba:su gasa bagade dawa:digima:ne olelesu hamomusa:gini, Gode da gasa elama i. 4 Amalalu amo moilai fi dunu da mogi. Mogili ilia Yu dunu ilia la:idi esalu. Mogili ilia asunasi dunu fidimus: dawa:i. 5 Amalalu, mogili Dienadaile dunu amola Yu dunu ilia ouligisu dunu, ilia da asunasi dunuma se imunusa: dawa:i galu. Ilia da igiga medomusa: dawa:i. 6 Amo sia: nababeba:le, ilia yolesili, hobeale, Lisadala moilai bai bagade amola Debe moilai bai bagade, amo da Liga:iounia soge amo ganodini, amola eno soge amo sisiga:le dialu soge amoga asi. 7 Ela da amo soge ganodini, Gode Ea Sia: Ida:iwane olelei. 8 Lisadala moilai amo ganodini, dunu afae e da gasuga:igiwane lalegele, hamedafa wa:le ahoasu esalu. 9 Amo dunu da fili, Bolo ea sia: nabalu. Bolo da amo ea dafawaneyale dawa:su hou da e da uhimu defele ba:beba:le, ema moloiwane ba:lu, 10 ha:giwane sia:i, "Di wa:legadoma!" Amalalu, amo dunu da hedolowane wa:legadole, lalu. 11 Dunu bagohame gilisibi ba:i. Ilia da Bolo ea hamoi ba:beba:le, ilia sia:dafa (Liga:iounia sia:) amoga bagadewane wele sia:nanu, "gode' ilia da dunu agoane bu afadenene, gudu sa:ili ninima doaga:i!" 12 Amo dunu da amane dawa:i. Siuase e da 'gode' ilia ouligisu dunu amola Hemisi da 'gode' ilia sia: adole iasu dunu. Amaiba:le, ilia Banaba:sema Siuase dio asuli. Amola Bolo da sia: bagade olelebeba:le, ema Hemisi dio asuli. 13 Siuasema gobele salasu dunu, amo ea debolo diasu da moilai bai bagade gadili dialu. E da gawali bulamagau amola ifa sogea liligi, moilai amo doga:sili, yolesili asili, Aigouniame moilai bai logo holeiga gaguli misi. E amola dunu bagohame bagadega asi. 14 Be ilia hamomu hanai liligi nababeba:le, Banaba:se amola Bolo, ela da abula gadelale, dunu ilia gilisisu amo ganodini hehenane, bagadewane wele sia:nanu, 15 "Dilia abuliba:le agoane hamosala?: Ania da dili defele, osobo bagade dunu fawane. Ania Gode Ea Sia: ida:iwane dilima olelela misi. Ania da amo dili الوا sia:i hamedei liligi yolesili, Godedafa (E da mu, osobo bagade, hano wayabo bagade amola amo ganodini liligi huluane, hamoi dagoi) Ema sinidigima:ne dilima olelela misi. 16 Musa:, dunu huluane da ilia hanai asigi dawa:su amoma fa:no bobogebaba:le, E da ilia logo hame hedofai. 17 Be osobo bagade dunu ilia Ea hou dawa:ma:ne, E da eso huluane hou ida:iwane olelesu. E da dilima muagado gibu iaha. Dilia ha:i moma:ne defele, E da dilia bugi fage legema:ne iaha. E da ha:i manu dilima iaha, amola hahawane hou bagade iaha!" 18 Asunasi dunu ela da ilima amo gasa bagade sia: sia:i. Be ilia da elama gobele salasu hamomu bagadewane hanaiba:le, ela da amo logo damumusa: gadenene hamedeiwane ba:i. 19 Be Yu dunu eno da A:dioge moilai amola Aigouniame moilai yolesili, Lisadala moilaiga misi. Ilia sia:beba:le, dunu bagohame da Bolo amola Banaba:se yolesili, ilia la:ididili lelu. Ilia Bolo igiga medole legele, e bogoi dagoi ilia dawa:beba:le, ea da:i hodo hiougili moilai gadili ha:dig. 20 Be Yesu Ea fa:no bobogesu dunu da Bolo ea da:i hodo amoga gadenene gilisibiba:le, Bolo da wa:legadole moilaiga buhagi. Golale, hahabe, e amola Banaba:se da Debe moilaiga asi. 21 Bolo amola Banaba:se da Debe moilai amo ganodini Gode Ea Sia: Ida:iwane olelebeba:le, dunu bagohame da Yesu Ea hou lalegagui, Ema fa:no bobogei. Amalalu, ela asili Lisadala moilaiga doaga:le, fisili asili, Aigouniame moilaiga doaga:le, fisili asili, A:dioge moilai Bisidia soge ganodini amoga doaga:i. 22 Ela Yesu Ea fa:no bobogesu dunu ilia dogo denesima:ne, ilima asigi sia:su. Ilia dafawaneyale dawa:su hou mae fisima:ne, ela da ilima fidisu olelesu. Ela amane olelei, "Ninia da se nabasu bagohame nabalu, hahawane Gode Ea Hinadafa Hou amo ganodini golili sa:imu!" 23 Yesu Ea fa:no bobogesu fi afae afae hamobeba:le, Bolo

amola Banaba:se, da sese asigilai Gode Ea hawa: amola sese asigilai dunu, amo hou fofada:musa: gilisi. hamomusa:gini ilegei dagoi. Ela da amo asigilai ilia 7 Sedagawane fofada:nanu, Bida da wa:legadole hou defele ba:loba, ela da ha:i mae nawane, Hina amane sia:i, "Na fi dunu! Dilia dawa!:! Musa: ninia fi Gode da ilegei dunu amo fidima:ne, Ema sia:ne amo ganodini, Gode da na da Dienadaile dunuma Ea gadosu. 24 Ela da Bisidia soge golili baligili, Ba:mafilia Sia: Ida:iwane Gala olelemusa:, ilegei dagoi. 8 Gode soga:doaga:i. 25 Amo soge ganodini ela da da dunu huluanedafa ilia asigi dawa:su liligi dawa: Gode Sia: amo Bega moilai ganodini olelelalu, asili, E da Dienadaile dunuma hahawane bagade amo A:dalaia moilaiga doaga:i. 26 Amo yolesili, ela fogga olelema:ne, Ea musa: Ea A:silibu Hadigidafa Gala ahoasu dusagai amo ganodini fila hed:a:le bu A:dioge ninima iasu amo defele, E da Dienadaile dunuma i moilaiga doaga:i. Amo moilaiga, musa: Yesu Ea fa:no dagoi. 9 E da ilima amola ninima hou hisu hisu hame bobogesu dunu da ela hawa: hamomu amo Gode da hamoi. E da defele hamoi dagoi. Ilia da Yesu Ea hou Ea hahawane dogolegele iasu hou amoga fidima:ne, dafawaneyale dawa:beba:le, Ea da ilia wadela:i hou ilia da musa: sia:ne gadoi. Amo hawa: hamosu da gogolema:ne olofoi. 10 Amaiba:le, dilia da abuliba:le wali dagoiwane ba:i. 27 Ela da A:dioge moilaiga Godema ougima:ne ado ba:ma:bela:?: Ninia amola doaga:loba, Yesu Ea fa:no bobogesu dunu huluane ninia aowalali dunu da amo musa: sema bagade liligi da ela sia: nababeba:le, gilisi. Ela da Gode da elama dioi bagade ba:beba:le, hamomu da hamedeiwane hou hamoi amola Dienadaile dunu da dafawaneyale ba:i. Amaiba:le, abuliba:le amo dioi bagade liligi dawa:ma:ne, Gode da logo doasi dagoi, amo sia:ne Yesu Ea fa:no bobogesu dunuma olelesala:?: 11 iasu olelei. 28 Amalalu ela da Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu ilima eso bagohame sigi esalu.

15 Be eno dunu ilia da Yudia soge yolesili,

A:dioge moilaiga misini, Yesuma fa:no bobogesu dunuma amane olelei, "Dilia da Mousese ea Sema defele, gadofo damusu hou hame hamosea, Gode Ea gaga:su hou hamedafa ba:mu!" 2 Amo olelebeba:le, Bolo amola Banaba:se da ilima sia:ga gegei. Amalalu, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu da fofada:nanu, Bolo, Banaba:se, amola A:dioge dunu mogili ili asunasi. Ilia da Yelusaleme moilai bai bagade amoga asunasi dunu amola asigilai dunu, ilima bai adole ba:mus:a:gini asunasi. 3 Sese dunu da amo dunu asunasi. Ahoanoba, ilia Finisia amola Samelia, amo soge baligilaloba, dunu fi ilima Dienadaile dunu da sinidigili Godema buhagi amo olelebeba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu dunu da hahawane bagade ba:i. 4 Ilia Yelusaleme moilai bai bagade amoga doaga:le, Yesu Ea fa:no bobogesu dunu huluane, asunasi dunu amola asigilai dunu huluane, ilima hahawane bagade yosia:i. Ilia hou hamoiba:le, Gode da gasa bagade hamoi, amo huluane ilia Yelusaleme fi ilima olelei. 5 Be mogili Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu, ilia da Fa:lis i Gilisisu amo ganodini esalu dunu, amo da wa:legadole amane sia:i, "Musa: hame lalegagui Dienadaile dunu ilia Yesu Ea hou lalegagusia, ilia gadofo damuma:mu amola Mousese ea Sema huluane nabawane hamoma:mu!" 6 Amaiba:le, asunasi dunu

Hame mabu! Hina Yesu Gelesu da ninima hahawane dogolegele iabebe:le, ninia Ea hou dafawaneyale dawa:be amola nini Helo logoga ahoasu ga:i dagoi ba:sa. Musa: hame dawa:su dunu da amo hou defele, Yesu Ea gaga:su hou ba:sa!" 12 Banaba:se amola Solo da Gode Ea gasa bagade musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu hou ela da Dienadaile dunu fi amo ganodini hamoi, amo ilima olelelaloba, dunu Gilisisu da ouiya:le esalu. 13 Ela sia: dagobeba:le, Ya:mese amane sia:i, "Na fi dunu! Nabima! 14 Gode da Dienadaile dunu fi ilima Ea asigi hou olelema:ne, Ema fa:no bobogema:ne dunu fi ilegei dagoi. Saimone da amo hou ninima olelei dagoi. 15 Musa: balofede dunu ilia sia: Gode Sia: Dedei Buga ganodini dedei diala da amo hou defele olelesa, amane, 16 'Hina Gode da amane sia:sa; Hobea, Na da bu misini, Da:ibidi ea hina bagade hou bu wa:lesimu. Amo da wadela:lesiba:le dafai, be Na da bu hahamomu. 17 Amasea, eno osobo bagade fifi asi gala dunu da Nama doaga:mu. Na da Na fi ganodini esaloma:ne, Dienadaile dunu ilegei dagoi. Amo dunu huluane da nama misunu. 18 Hina Gode da amo sia:sa. E da musa: hemonega olelei dagoi." (aiōn g165) 19 Ya:mese da eno amane sia:i, "Na agoane dawa!: Dienadaile dunu ilia waha Godema sinidigilala, ilima ninia se imunu da defea hame galebe. 20 Be amo hou fisili, ninia ilima meloa dedene imunu da defea. Amane, 'Ha:i manu da loboga hamoi ogogosu 'gode'

o wadela:i a:silibu ilima imunusa: lai dagoiba:le sema sia: idibiba:le, amola asigi sia: amo ganodini dedei hamoi, amo mae moma. Amola wadela:i uda lasu ba:beba:le, hahawane bagade ba:i. 32 Yudase amola hou amola sama da ea sama adole lasu hou, amo Sailase, (ela amola da balofede hou dawa:i) ela da agoai hou huluane mae hamoma. Amola maga:me ilima mae beda:iwane, ilia dogo denesima:ne amola mae moma amola ohe fi amo da galogoa ga:iba:le gasa ima:ne, sia: sedagawane olelei. 33 Ela da amo medoi amo mae moma! 21 Bai Mousesea ea Sema moilaiga esalu, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu da ela da musa: amola wali, ilia Sa:bade eso huluane olofoiwane ela asunasi dunuma buhagina:ne asunasi. sinagogue diasu ganodini idilala. Amola ilia da moilai 34 Be Sailase da amogawi bu esalumusa: dawa:i. 35 huluane amo ganodini, ea sia: olelelala." 22 Amalalu, Bolo amola Banaba:se ela amola da A:dioge moilaiga asunasi dunu, sese asigilai dunu amola Yesu Ea fa:no esalu. Ela amola eno dunu bagohame da gilisili bobogesu dunu huluane, fofada:nanu, ilia gilisisu Hina Gode Ea sia: Ida:iwane olelelalu. 36 Fa:no, amoga dunu enoma ilegemusa: dawa:i galu. Amo Bolo da Banaba:sema amane sia:i, "Defeat! Ninia dunu ilia amola Bolo amola Banaba:se, A:dioge buhagili, ninia musa: moilaiga nini Hina Gode Sia: moilaiga asunasimusa: dawa:i. Ilia da dunu aduna, olelei, ninia fi dunu ilia waha esalebe hou ba:musa: amo Yudase (eno dio da Basaba:se,) amola Sailase, masunu da defeat!" 37 Banaba:se da Yone Maga sigi ela hou hahawane ba:i. Amaiba:le, ilia da amo dunu masunu dawa:i galu. 38 Be Bolo da amo dunu sigi asunasi. 23 Ilia meloa dedene, ili gaguli masa:ne masunu higa:i galu. Bai Yone Maga da musa: ea i, amane, "Ninia asunasi dunu amola sese asigilai hawa: hamosu mae dagole, Ba:mafilia soge udigili dunu - dilia olalali - ninia da dili Dienadaile dunu yolesili, sinidigili buhagi. 39 Bolo amola Banaba:se, da A:dioge moilai, Silia soge amola Silisia soge amo sia:ga gegei. Sia:ga bagade gegeiba:le, ela da afafai. ganodini esala, dilima asigi sia:sa. 24 Ninia gilisisu Banaba:se da Yone Maga oule asili, foga ahoasu dunu mogili da asili, ilia sia:beba:le dilima se bagade dusagai amo ganodini fila hed:a:le, Saibalase ogaga iasu, amo ninia nabi dagoi. Be amo hou hamomusa:, doaga:musa: asi. 40 Be Bolo da fidisu dunu eno amo ninia da ilima hamedafa sia:i. 25 Amaiba:le, ninia ea dio Sailase amo ilegele, yolesili asi. Ahoabeba:le, gilisili, fofada:nanu, dilima ilegei adole iasu dunu Gode da ela hahawane dogolegele fidima:ne, Yesu asunasimusa: dawa:i galu. Ela da ninia dogolegei Ea fa:no bobogesu fi dunu da Godema sia:ne gadoi. na:iyado Banaba:se amola Bolo sigi masunu. 26 41 Ela da Silia amola Silisia, amo soge ganodini Gode Banaba:se amola Bolo da Hina Gode Yesu Gelesu Ea fa:no bobogesu fi huluane ilima gasa ima:ne lalu. Ea hawa: hamobeba:le, eno dunu ilia ela medole legemusa: dawa:i galu. 27 Defeat! Ninia Yudase amola Sailase, dilima asuna ahoa. Ela da lafidili, nini meloa dedei liligi defele dilima adole imunu. 28 Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amola nini, da asigi dawa:su afadafa hamoi dagoi amane. Dilia dioi bagade liligi amoma mae dawa:ma. Be hagudu dedei liligi fawane nabawane hamoma. 29 'Ha:i manu da loboga hamoi ogogosu 'gode' ma wadela:i a:silibu ilima imunusa: lai dagoiba:le sema hamoi, amo mae moma. Maga:me mae moma. Ohe fi amo da galogoa ga:iba:le medoi amo mae moma. Amola wadela:i uda lasu hou huluane mae hamoma. Amo liligi huluane fisili, dilia hou ida:iwane hamosu dunu agoane ba:mu. Dilima asigisa! 30 Ilia da sia: adole iasu dunu asunasi. Ilia da A:dioge moilaiga doaga:le, ilia sia:beba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu huluane da gilisi dagoi. Amalalu, ilia da ilima meloa dedei i. 31 Ilia da amo

16 Bolo da asili, Debe moilaiga doaga:le, yolesili asili, Lisadala moilaiga doaga:i. Amo moilai ganodini Yesu Ea fa:no bobogesu dunu ea dio amo Dimodi esalu. Ea ame da Gode Ea hou lalegau Yu uda esalu, be ea ada da Galigi dunu. 2 Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu Lisadala amola Aigouniame moilai amo ganodini esalu, ilia huluane da Dimodi ea hou hahawane ba:i. 3 Bolo da Dimodi sigi masunu dawa:beba:le, ea gadofo damui. Yu dunu huluane amo soge ganodini ilia Dimodi eda da Galigi dunu dawa:i. Amo dawa:beba:le, e da Dimodi ea gadofo damui. 4 Ilia moilai enoma enoma asili, ilia da Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunuma, Yelusaleme moilai bai bagade fi, asunasi dunu amola sese asigilai dunu ilia fofada:su liligi olelei. Amola amo sema nabawane hamoma:ne sia:i. 5 Amaiba:le, sese fi dunu ilia dafawaneyale dawa:su hou da asigilalu. Eno dunu da ilima gilisiba:le, ilia idi da bagade

heda:su. 6 Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da ea ouligisu dunuma iasu. 17 E da Bolo amola ninima ilima amo A:isia soge ganodini Gode Sia: olelemu fa:no boboge, bagadewane amane wele sia:nanu, da logo hame gala, olelei. Amaiba:le, ilia Falidia "Amo dunu da 'gode' huluane nema baligisu Gode, amola Gala:isia, amo soge ganodini lalu. 7 Ilia Misia amo Ea hawa: hamosu dunu. Ilia da dilima gaga:su soge alalo amoga doaga:le, ilia Bidinia soge ganodini logo olelemu!" 18 Amo hou e da eso bagohame masunu dawa:i galu. Be Yesu Gelesu Ea A:silibu amoga hamobeba:le, Bolo da da:i dioi bagade ba:i. Hadigidafa Gala da logo hame gala olelebeba:le, E da sinidigli, wadela:i a:silibu amo a:fini ea dogo yolesi. 8 Amaiba:le, ilia Misia soge baligili, Daloua:se ganodini esalu amoma amane sia:i, "Yesu Gelesu Ea moilai bai bagadega doaga:i. 9 Amo gasiga, Bolo Dioba:le, di amo a:fini ea dogoga fadegale fasima!" da ea asigi dawa:su ganodini esalawane ba:i. E da Amogaluwane, Fio liligi da mugului dagoi. 19 Be amo Ma:sidounia dunu lelu ema ha:giwane agoane adole a:fini ea ouligisu dunu da ilia muni lamu logo damui ba:lalebe ba:i, "Nini fidimusa:, Ma:sidounia sogege dagoi ba:beba:le, ilia Bolo amola Sailase gagulaligili, misa!" agoane ba:i. 10 Bolo da amo esalu ba:su fofada:su dunu amo fofada:su soge bidi lama:ne ba:beba:le, ninia da Ma:sidounia sogege masa:ne diasu soge amo ganodini dialu, amoga hiouginana momagei. Bai Gode da nini amo dunuma Ea Sia: asi. 20 Ilia da Louma fofada:su dunuma doaga:loba, Ida:iwane olelema:ne ninima wei dagoi, ninia dawa:i. amane sia:i, "Amo dunu da Yu dunu. Ilia sia:ga 11 Daloua:se moilai bai bagade yolesili, ninia foga gejesu ninia moilai ganodini wili gala:sa. 21 Ilia hou ahoasu dusagai amo ganodini fila heda:le, moloiwane ninia sema wadela:musa: olelesa. Ninia da Louma asili, Sa:moudala:isi oga amoga doaga:le, golale, asili, fi dunu esala. Amaiba:le ninia da ili hou hamomu Nia:boulisi moilai bai bagadega doaga:i. 12 Dusagai amo da hamedei!" 22 Dunu huluane gilisi da amo fisili, ninia soge amo golili, Filibai moilaiga doaga:i. dunu fidimusa:, Bolo amola Sailase, elama sia:ga Filibai da Ma:sidounia soge amo ganodini bisili moilai gegei. Amalalu, Louma fofada:su dunu da Bolo amola dialu. Louma gamane da amo moilai ouligisu. Amo Sailase, ela abula gadelale fadegale fasili, dadi gagui ganodini ninia eso bagahame agoane esalu. 13 dunu da ela fegasuga fama:ne sia:i. 23 Ha:giwane Sa:bade esoga ninia moilai yolesili gadili asili, Yu fananu, ilia da ela se dabe iasu diasu ganodini ha:dig. dunu ilia hano bega: Godema sia:ne gadomusa: Se dabe iasu diasu ouligisu dunuma logo noga:le gilisisu amo ninia dawa:beba:le, amo sogebo hogolalu. ga:sima:ne sia:i. 24 Amo sia: nababeba:le, se dabe Uda da gilisibi ba:loba, ninia amola fili, ilima sia: dasu. iasu diasu ouligisu dunu e da Bolo amola Sailase, 14 Amo uda gilisisu da ninia sia: nabi. Uda afae ea dio se dabe iasu diasu ganodinidafa, amo ganodini sali. amo Lidia. E da Daiadaila esalu uda, amola ea hawa: Ela mae masa:ne, ela emo e da dioi bagade ifa amo hamosu da abula ogaiyei bidi lasu. E da Godema ganodini la:gi. 25 Gasimogoa, Bolo amola Sailase, nodosu hou hanai galu. Amalalu, Bolo da sia:beba:le, Godema sia:ne gadosa amola Gode Ea gesami Hina Gode da Lidia ea dogo ganodini olelebeba:le, e hea:lalebe ba:i. Eno se dabe iasu diasu ganodini sali Bolo ea sia: hanaiwane nababeba:le, lalegagui. 15 E dunu huluane da nabalu. 26 Amalaloba, bebeda:nima amola dunu amola uda, huluane ea diasu ganodini bagade misi. Gasa bagadeba:le, se dabe iasu diasu esalu, da hanoga fane sanasinanu, e ninima amane amola se dabe iasu diasu lelu soge, da bagadewane sia:i, "Na da Yesu Gelesu Ea hou moloiwane lalegagui ugugui. Hedolowane, se dabe iasu diasu logo huluane dagoi amo dilia dafawaneyale dawa:i galea, na doasili, se dabe iasu diasu dunu huluane ili sia:ine diasuga oquesalumusa: misa." E da ninima ha:giwane la:gi udigili fadegai dagoi ba:i. 27 Se dabe iasu adole ba:beba:le, ninia da ea diasuga oquesalumusa: diasu ouligisu dunu e da nedigili, wa:legadole, logo asi. 16 Eso afaega, ninia sia:ne gadosu sogebo doasi dagoi ba:beba:le, se dabe iasu diasu sali dunu doaga:musa: ahoanoba, muniga bidi lai udigili hawa: huluane da hobea:i dagoi, e agoane dawa:i galu. hamosu a:fini da ninima doaga:i. Ea dogo ganodini Amaiba:le, ea gobhei bagade duga:le gadole, hi da:i Fio mano aligila sa:iba:le, amo ea gasaga e da hi gobele medomusa: dawa:i galu. 28 Be Bolo da ba:la:lusu hou hamosu. E da fa:no misunu hou eno ema halagalal:le amane sia:i, "Dia da:i mae medoma! dunuma olelebeba:le, ilia da muni bagade amo a:fini Ninja huluane guiguda: esala!" 29 Se dabe iasu diasu

ouligisu dunu da ea hawa: hamosu dunu amo ema moilai ganodini da sinagoge diasu galu. 2 Ea musa: gamali gaguli misa:ne sia:i. E da se dabe iasu diasu hamonanu hou defele, Bolo da sinagoge diasuga ganodini hehenane, beda:iba:le e da Bolo amola golili sa:i. Sa:bade eso udianaga, e da dunuma gilisili Sailase, amo ela ema gadenenewane yagugulii diasu:i. sia: dasu. 3 E da Gode Sia: Dedei olelei. Musa: 30 Amalalu, e da ela lobolele gadili oule asili, elama dedei da Mesaia (Gode Ea ilegei dunu) da fa:no se adole ba:i, "Ada! Na gaga:ma:ne adi hamoma:beba??" nabimu amola bogole, wa:legadomu, e da amo dedei 31 Ela bu adole i, "Di da Hina Gode Yesu Gelesu noga:le olelei. Bolo da amane sia:i, "Amo dunu Yesu dafawaneyale dawa:sea, lalegagusia, di amola dia Gelesu na da dilima olelesa, amo da Mesaia." 4 sosogo fi da gaga:su ba:mu." 32 Amalalu ela Gode Mogili da dafawaneyale dawa:beba:le, Bolo amola Ea Sia: Ida:iwane Gala ema amola dunu huluane Sailase elama madelagi. Mogili ouligisu dunu ilia amo diasu ganodini esalu, ilima olelei. 33 Amalalu, uda amola Galigi fi Godema nodone sia:ne gadosu se dabe iasu diasu ouligisu dunu da ela ia:ididili dunu, ilia Bolo amola Sailase elama madelagi. 5 Be oule asili, ela fa:gi amola fofai dodofei. E amola ea Yu dunu da mudabeba:le, ilia da wadela:i hamosu sosogo fi, huluane gilisili hanoga fane sanasi. 34 udigili esalebe dunu bagohame gilisi. Amo dunu da Amalalu, e da Bolo amola Sailase, bu ea diasuga oule sia:ga gegebeba:le, dunu huluane Desalouniga moilai hedae:le, elama ha:i manu i. E amola ea sosogo fi, ganodini da wili gala:su. Wadela:i hamosu dunu da da Gode Ea hou waha dafawaneyale dawa:beba:le, Bolo amola Sailase ela da Ya:isane ea diasuga esala, hahawane bagade ba:i. 35 Golale hahabe, Louma amo dawa:i galu. Ilia da elia dunu gilisisu amoga Gamane fofada:su dunu da dadi gagui dunu se dabe hiouginana masusa: dawa:i. Amaiba:le ilia Ya:isane iasu diasu ouligisu dunuma, Bolo amola Sailase, ea diasuga gegemusa: doaga:la:i. 6 Be Bolo amola gadili masa:ne se dabe iasu diasu logo doasima:ne Sailase hame ba:beba:le, ilia da Ya:isane amola eno sia:musa: asunasi. 36 Amaiba:le, se dabe iasu diasu Yesu Ea hou lalegagui dunu, hiougili, moilai fofada:su ouligisu dunu da Boloma amane sia:i, "Fofada:su dunuma doaga:le, ilima amane halasu, "Amo dunu dunu da di amola Sailase masa:ne, se dabe iasu da soge huluane ganodini wili gala:su. Wali ilia da diasu logo doasima, amo adomusa:, dunu asunasi ninia moilaiga doaga:i dagoi. 7 Ya:isane da amo dagoi. Amaiba:le, alia wali olofoiwane masunu da dunu ea diasu ganodini aowasu. Ilia huluane da defea." 37 Be Bolo da dadi gagui dunuma amane ninia Louma Hina ea sema wadela:sa. Hina bagade adole i, "Ilia da ania da wadela:i hou hamoi hamedafa eno Ea dio amo Yesu da esalebe, ilia da ogogole ba:i. Be ilia dunu huluane ba:ma:ne, ani bagade fasu. sia: dahan!" 8 Amo sia:beba:le, dunu huluane gilisi Ania amola da Louma fi dunu esala. Amalalu, ilia amola moilai fofada:su dunu, da gilisili ougili sia:ga ani se dabe iasu diasu ganodini ha:dig. Be wali ilia gegenana halasu. 9 Amalalu, fofada:su dunu da ani wamowane gadili asunasimusa: dawa:sa. Hame Ya:isane amola eno fa:no bobogesu dunu ilima ilia se mabu! Louma fofada:su dunu ilisu misini, asigiwane dabe iasu diasu logo doasima:ne dabe lai dagole, ani se dabe iasu diasu logo ilisu doasim da defea!" ilima fisili masa:ne sia:i. 10 Gasi doaga:beba:le, Yesu 38 Dadi gagui dunu da buhagili, Louma fofada:su Ea fa:no bobogesu dunu da Bolo amola Sailase amo dunuma amo sia: olelei. Bolo amola Sailase da Louma Belia moilaiga asunasi. Amoga doaga:loba, ela da fi dunu, amo sia: nababeba:le, ilia bagadewane beda:i sinagoge diasu ganodini golili sa:i. 11 Amo moilai galu. 39 Amaiba:le, ilia elama asili, elama asigi sia: dunu ilia nabasu hou da Desalouniga dunu ilia hou sia:i. Amalalu, ela ilia lobolele, se dabe iasu diasu baligi dagoi. Ilia hanaiwane Yesu Ea sia: nabasu. Eso fisili, asigiwane eno diasuga masa:ne sia:i. 40 Be huluane, Bolo ea sia:i liligi ado ba:ma:ne, ilia Gode Bolo amola Sailase, da se dabe iasu diasu fisili, Lidia Sia: Dedei Buga idili, bai hogolalu. 12 Bagohame da ea diasuga asi. Amoga ela Yesu Ea fa:no bobogesu fi lalegagui dagoi. Bagade gagui Galigi uda bagohame dunu yosia:le, ilima fidisu asigi sia: sia:nanu, fisili asi.

17 Bolo amola Sailase, da A:mafiboulisi moilai bai bagade amola A:bolounia moilai baligli, Desalouniga moilai bai bagadega doaga:i. Amo

dunu Boloma ougima:ne wili gala:su. 14 Amaiba:le, 25 Hisu da defele esala. Ninja da hawa: hamobeba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu dunu da Bolo hano wayabo Ea hou fidimu da hamedei. Hisu da esalusu, mifo, bagade bega: doaga:ma:ne asunasi. Be Sailase liliqi huluanedafa amola dunu huluanedafa ilima amola Dimodi da Belia moilaiga esalu. 15 Be Bolo iahabeba:le, ninia da Ea hou afadenemusa: hame ea ouligisu dunu da Bolo oule asi, A:denese moilai dawa: 26 Gode da dunu afadafa hamoi galu. Amo ea bai bagadega doaga:le, Belia moilai bai bagadega mano da osobo bagade fifi asi gala wali osobo bagade buhagi. Bu doaga:le, ilia Sailase amola Dimodi, elama ganodini esala. Gode Hisu da ilia soge ilegei alalo Bolo ea olelei sia:i amo, Boloma hedolowane bu amola ilia esalusu ode, amo ilegei dagoi. 27 Bai E da gilisima:ne sia:i. 16 Bolo da A:denese moilai bai osobo bagade dunu Gode hogoi helele ba:musa:, amo bagadega Sailase amola Dimodi, ema bu gilisimusa: hanai galu. Be Gode da sogebe sedaga amo ganodini ouesalea, e da amo moilai ganodini ogogosu 'gode' hame esala. E da nini huluanedema gadenewane loboga hamoi liliqi bagohame ba:beba:le, se bagade esala. 28 Musa: dunu da amane sia:i, 'Ninia da nabi. 17 Amaiba:le, e da sinagoge diasu ganodini, Godema madelagiba:le, esalebe amola lalebe, hou Yu dunu amola Dienadaile Godema nodone sia:ne hamosu dawa:' Dilia gesami hea:su dedesu dunu gadosu dunu, ilima bagade sia: dasu. Amola e da enoda amane dedei, 'Ninia amola da Ea mano esala.' dunu bidi lama:ne diasu sogebe amo ganodini amola 29 Ninja da Gode Ea mano esalebeba:le, ninia da E dunu amo da udigili manebeba:le, ilima sia: olelei. 18 da hame esala ogogosu 'gode' gouliga ma silifaga Enu olelesu dunu fi ilia dio amo Ebigiulia:ne amola ma igiga amo osobo bagade dunu ea gasaga hamoi, Sidouigi, ili amola Bolo, da gilisili fofada:su. Mogili ilia E da amo liliqi defele ninia dawa:mu da defea hame amane sia:i, "Amo gasa fi dadousa dunu da adi sia: galebe. 30 Musa:, dunu da Gode Ea hou hame dasula:?" Be eno dunu da bu adole i, "Amabela?: E dawa:beba:le, amo liliqi ilia loboga hamonoba, amo da 'gode' liliqi hisu amo ilia hou olelesala:?" Bolo da hou Gode da gogolema:ne olofoi dagoi. Be wali, E da Yesu Gelesu Ea hou amola Ea wa:legadosu hou, amo gasa bagadewane, dunu da ilia wadelai hou yolesili, olelebeba:le, ilia agoane sia: dasu. 19 Amaiba:le, ilia Ema sinidigima:ne sia:sa. 31 Bai E da fofada:su eso da Bolo Gasolo dunu gilisisu ilima oule asi. Gasolo ilegei dagoi. Amo ganodini E da moloiwane osobo gilisisu ea dio amo Eliobagase. Ilia ema amane adole bagade dunu huluanedema fofada:mu. Amola E da ba:i, "Ninia da dia gaheabolo olelesu liliqi amo bai Fofada:su Dunu ilegei dagoi. E da dunu huluane amo nabimu hanai gala. 20 Dia olelesu liliqi mogili ninia hou nogal dawa:ma:ne, amo Fofada:su Dunu Ea fotogadigili naba. Ninja da amo bai dawa:mu hanai bogoi wa:lesi dagoi!" 32 Ilia da Bolo ea sia: amo da gala!" 21 (A:denese fi dunu amola ga misi dunu amo bogoi dunu Godema wa:lesi amo sia: nababebeba:le, moilai ganodini esalu, da eso huluane gaheabolo hou mogili da Boloma oufesega:su. Be mogili amane sia: sa:imusa: dawa:lalu. Hou eno hame hamosu - sia:i, "Amo sia: ea bai ninia hobeua bu nabimu hanai amo fawane.) 22 Bolo da wa:legadole, Gasolo dunu gala!" 33 Amalalu, Bolo da amo gilisisu yolesili, asi. huluane nabima:ne amane sia:i, "Dilia A:denese dunu 34 Dunu mogili ilia Boloma madelagili, Yesu Ea hou huluane da a:silibu liliqi ilima bagadewane dawa:lala, Ialelagui dagoi. Afae da Gasolo dunu ea dio amo amo na da ba:sa. 23 Na da dilia moilai ganodini dilia Daionisiase. Eno da uda ea dio amo Da:malisi. Eno sia:ne gadosu sogebe ba:musa: ahoabeba:le, na da dunu amolawane da Ialelagui.

oloda ba:i. Amo da:iya dedei diala amane, "gode' amo ninia hame dawa:" amo na ba:beba:le, dili da a:silibu liliqi ilima bagadewane dawa:lala, na dawa:i. Amaiba:le, dilia hame dawa:su liliqi, dilia ilima udigili sia:ne gadosu liliqi, amo na da dilima olelemu. 24 Godedafa, E da osobo bagade amola amo ganodini liliqi huluane, hahamoi dagoi. E da mu amola osobo bagade, amoma Hina Gode esala. E da dunu ili loboga gagui debolo diasu amo ganodini hame esala.

18 Bolo da A:denese moilai yolesili asili, Golidia moilai bai bagadega doaga:i. 2 Amoga e da Yu dunu ea dio amo A:gowila gousa:i. A:gowila da Bonadase sogege lalelegei. Louma Hina ea dio amo Galodiase da Yu dunu huluane Louma soge fisili gadili masa:ne sia:beba:le, A:gowila amola ea uda e dio amo Balisila, da ayawane Golidia moilaiga misi esalu. Bolo da elama gousa:musa: asili, 3 ela diasuga esalu. E da ela defele, abula diasu amunasu hawa: hamosu

hamonanebeba:le, elama gilisili hawa: hamonanu. 4 bagadewane fananu. Be amo hou ba:beba:le, Galiou Bolo da Yu dunu amola Galigi dunu, ili Gode Ea Sia: da hame sia:i. 18 Bolo da eso bagohame Golidia dafawaneyale dawa:ma:ne, Sa:bade eso huluanemoilai ganodini, e amola Yesu Ea fa:no bobogesu fi sinagoge diasu ganodini fofada:nanu. 5 Sailase amola dunu gilisili esalu. Amalalu, e amola Balisila amola Dimodi da Ma:sidounia yolesili, ema doaga:beba:le, A:gowila ilia yolesili asili, fogahoaasus dusagai amo Bolo da eno hawa: hamosu yolesili, Gode Sia: fawane ganodini fila heda:le, Silia sogege doaga:musa: asi. olelelalu. E da Yu dunuma Yesu da Mesaiadafa, amo Senegalia moilaiga fisimusa: dawa:loba, Bolo da sia: olelei. 6 Be ilia ema sia:ga gegeiba:le, amola hidadea ea dialuma hinabo enoga waga:i dagoi. E ogogole e da wadela:i dunu ilia udigili sia:beba:le, e da da musa: amo hou hamomusa:, Godema ilegele ilia hou higa:i olelema:ne, ea abula osobo doga:ma:ne sia:beba:le, hamoi. 19 Ilia Efesase moilaiga doaga:i. duduli, amane sia:i, "Dilia eso huluane Fifi Ahoanusu Bolo da Efesase moilaiga A:gowila amola Balisila, da fisi dagoiba:le, dilisu wadela:le hamoiba:le fisi. yolei. Hisu da sinagoge diasu amo ganodini golili Ni hame! Wali na da dili yolesili, Dienadaile dunu sa:ili, gilisili Yu dunu ilima fofada:su sia: dalu. 20 Ilia da ilima fawane Gode Ea sia: olelemu." 7 Amaiba:le, e Boloma e da eso eno Efesase moilaiga ouesaloma:ne da Yu dunu yolesili, Godema nodone sia:ne gadosu sia:i, be Bolo da 'hame mabu' sia:i. 21 Be yolesili asili, Dienadaile dunu ea dio amo Daidiase Yasadase, ilima amane sia:i, "Gode da hanai galea, na da dili bu amo ea diasu ganodini esalumusa: asi. Ea diasu da ba:la misunu." Amalalu, e da Efesase moilaiga yolesili, sinagoge diasu dafulili dialu. 8 Sinagoge ouligisu dunu fogahoaasus dusagai amo ganodini fila heda:le, asi. ea dio amo Galisibase, e amola ea sosogo fi huluane 22 E da Sesalia moilaiga doaga:le, bu Yelusaleme da Hina Yesu Gelesu Ea hou lalegogui dagoi. Amolamoilai bai bagade amoga Yesu Ea fa:no bobogesu Golidiamoilai ganodini esalu dunu eno bagohame, dunu gousa:musa: asi. Amalalu, yolesili, A:dioge Gode Ea sia: nababeba:le, lategaguli, hanoga fane moilaiga asi. 23 A:dioge moilaiga ouesalu, e da sanasi dagoi ba:i. 9 Gasi afaega, Bolo da mae golale yolesili, Gala:isia amola Falidia, amo soge ganodini esalawane ba:i. Amo ganodini, Hina Gode da ema Yesu Ea fa:no bobogesu dunu ilia dogo denesima:ne amane sia:i, "Mae beda:ma! Mae yolesili, Gode Ea amola ilima gasa ima:ne lalu. 24 Amo esoga, Yu sia: olelelalom! 10 Bai Na da dia Fidisu esala. dunu ea dio amo Abolose, e da A:legesa:nedelia Amomoilai bai bagade ganodini Na hou lategagumu moilaiga lalelegei, amo da Efesase moilaiga misi. E dunu da bagohame esalebeba:le, ha lai dunu da da Gode Sia: Dedei bagadewane dawa:i galu. E da di wadela:mu hamedei ba:mu!" 11 Amaiba:le, mae lafidili olelesu hou bagade dawa:iou. 25 Dunu eno yolesili, Bolo da oubi 18 amoga, Gode Ea sia: olelesa da ema Gode Ea Logo olelebeba:le, e da hahawane esalu. 12 Louma gamane da Aga:ia soge ouligima:ne, mae giadofale, Yesu Ea hou olelesu. Be e da Yone Louma dunu ea dio amo Galiou ilegei. Amalalu, Yu Ba:bodaise amo ea hanoga fane sanasi hou fawane dunu da gilisili, Bolo gagulaligili, fofada:su diasuga dawa:i galu. 26 E da mae beda:iwane, sinagoge hiouginana asi. 13 Ilia Galiouma amane sia:i, "Amo diasu ganodini olelesu hamoi. Be Balisila amola dunu da eno dunuma ili gamane sema wadela:ma:ne, A:gowila da ea sia: nababeba:le, ela da amo dunu Godema sia:ne gadosu hou giadofale olelesa." 14 ela diasuga oule asi. Ela da Gode Ea Logodafa ema Bolo da bu adole imunusa: dawa:i galu. Be Galiou da bu nogal:le dawa:ma:ne olelei. 27 Amalalu, Abolose Yu dunuma bu adole i, "E da wadela:idafa hou hamoi da Aga:ia sogege masusa: dawa:i galu. Amaiba:le, ganiaba, na da dilima asigiwane nabimu da defea Efesase Yesu Ea fa:no bobogesu dunu da Aga:ia gala:loba. 15 Be amo sia:ga gegesu da sia: amola fa:no bobogesu dunuma meloa dedene iasi. Ilia da dunu ea dio amola dilia Yu sema, amo hou fawane Aga:ia dunuma ilia Abolose hahawane yosia:ma:ne fofada:sa. Amaiba:le, dilisu amo hou hahamomu da sia:i. Abolose da amo sogege doaga:loba, e da dunu defea galu. Na da amo udigili hou hame fofada:mu!" amo ilia da Gode Ea hahawane dogolegele iasu 16 Amalalu, e da Yu dunu gadili sefasi. 17 Amalalu, ba:beba:le, Yesu Ea hou lategagui dagoi, e da amo Yu dunu da sinagoge ouligisu dunu ea dio amo bagade fidisu. 28 E da Yu dunuma dunu huluane Sosodinisi, amo gagulaligili, fofada:su diasu midadi ba:ma:ne gasa bagadewane fofada:nanu. E da ilia

sia: ea sia:ga osa:le heda:i dagoi. Gode Sia: Dedei amo hou hamomusa: dawa:i galu. Ilia Fio a:silibu da Yesu Gelesu da Mesaaidafa olelesa, amo e da amoma amane sia:i, "Dilia! Yesu, amo Ea hou Bolo noga:le olelei.

19 Abolose da Golidia moilai ganodini esalea, Bolo da Gala:isia amola Falidia, amo soge ganodini lalu. E da Efesase moilaiga doaga:loba, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu mogili ba:i. 2 E da ilima amane adole ba:i, "Dilia Gode Ea hou lalegaguiba:le, dilia dogo ganodini Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da aligila sa:ibela?:" Be ilia da bu adole i, "Ninia da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da esalebe hamedafa nabi!" 3 Bolo da bu adole ba:i, "Dilia ba:bodaise hamoi amo ea bai da adi baila?:" Ilia da bu adole i, "Ninia Yone Ba:bodaise ea olelei, amo hanoga fane salasu hou bai hamomusa:gini hamoi!" 4 Bolo da bu adole i, "Yone da dunu ilia wadela:i hou dawa:beba:le, sinidigima:ne, fane salasu hou hamoi. Be e da Isala:ili dunuma amane olelei, 'Nama fa:no misunu Dunu ea hou dafawaneyale dawa:ma. Yesu Gelesu Ea hou lalegaguma!'" 5 Amo sia: nababeba:le, ilia da Hina Gode Yesu Ea Dioba:le hanoga fane sanasi dagoi. 6 Bolo da ea lobo ili da:iya ligisili, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da ilia dogo ganodini aligila sa:i. Amalalu, ilia sia: hisu hisu amoga sia:nanu, amola Gode Ea Sia: olelesu. 7 Dunu fagoyale gala agoane hamoi. 8 Amalalu, oubi udiana amoga, Bolo da sinagogue diasu ganodini, dunu huluane Gode Hinadafa Hou noga:le dafawaneyale dawa:ma:ne, e da ilima gilisili sia: dasu. 9 Be mogili ilia odagi igiwane hamoiba:le, dafawaneyale hame dawa:i. Dunu huluane ilia midadi, ilia Hina Gode Ea Logo Ahoasu amoma lasogole sia:i. Amaiba:le, Bolo da ili fisili asili, Yesu Ea fa:no bobogesu dunu oule asili, eso huluane e amola ili da Daila:nase olelesu diasu amo ganodini sia: dasu. 10 Amo hou da oda aduna amoga hamosu. Amaiba:le, dunu huluane, Yu dunu amola Dienadaile dunu A:isia soge amo ganodini esalu, ilia da Hina Gode Ea Sia: nabi dagoi. 11 Gode da Bolo ea loboga musa: hame ba:su gosa bagade hou hamonanu. 12 Eno dunu da Bolo ea finimu doga:su amola hawa: hamosu abula, amo ema lale, gaguli asili, olo dunu digili ba:ma:ne gaguli asi. Olo da digili ba:beba:le, ilia olo da uhi amola eno Fio liligi ilia dogo ganodini sa:i galea da fadegale fasi. 13 Eno Yu dunu ilia da Fio liligi fadegale fasisu dawa: dunu, ilia amola Hina Gode Yesu Ea Dioba:le

amo hou hamomusa: dawa:i galu. Ilia Fio a:silibu amoma amane sia:i, "Dilia! Yesu, amo Ea hou Bolo da olelesa, amo Ea Dioba:le fadegale fasima!" 14 Yu gobele salasu Hina dunu ea dio amo Sifa, amo ea dunu mano fesuale gala da agoane hamonanebe ba:i. 15 Be wadela:i a:silibu da ilima bu adole i, "Na da Yesu dawa:! Amola na da Bolo dawa:! Be Dilia! Dilia da nowala?:" 16 Amalalu doulasi dunu (amo ea dogo ganodini Fio liligi aligila sa:i) e da gosa bagade ilima doagala:le, ili huluane fananu, sefasi. Ea da ili da:i fa:gili, ili abula gadelale fadegale, sefasili, ilia diasu fisili, da:i nabadowane hobea:i. 17 Yu dunu amola Dienadaile dunu, Efesase moilai ganodini esalu, amo sia: nababeba:le beda:i bagade ba:i. Ilia Hina Yesu Gelesu amo Ea Dio nodone dawa:i. 18 Yesu Ea hou lalegagui dunu bagohame da misini, dunu huluane ba:ma:ne, ilia wadela:i hou hamoi olelelalu, fofada:i dagoi. 19 Mogili da sema nabi hou amola wamuli dawa:su hou hamobeba:le, ilia amo hou olelesu buga gaguli misini, dunu huluane ba:ma:ne, laluga gobesi dagoi. Amo buga ea bidi lasu ilegei idili, amo da 50,000 gina agoane ba:i. 20 Amaiba:le, Gode Ea hou da gosa bagadewane hedaa:i amola dunu bagohame soge huluane amo ganodini da Gode Ea sia: nabi. 21 Amo hou dagoloba, Bolo da Ma:sidounia soge amola Aga:ia soge, baligili, Yelusaleme moilai bai bagade amoga masusa: dawa:i galu. E amane sia:i, "Yelusaleme moilai bai bagade ba:lalu, na da Louma moilai bai bagade ba:la masunu." 22 Amaiba:le, Bolo da ea fidisu dunu aduna amo Dimodi amola Ila:sadase, Ma:sidounia sogega asunasi. E da bu A:isia soge ganodini eno hawa: hamomusa: dawa:i galu. 23 Amo esoga, Efesase moilai ganodini dunu ilia Hina Yesu Gelesu amo ea Logoga ahoabea:le, gegesu da doaga:i. 24 Dunu afae ea dio amo Demidialiase da silifa amoga liligi hamosu. Efesase moilai ganodini, debolo diasu amo ganodini dunu ilia uda ogogosu 'gode' liligi ea dio amo Adema:se, ema nodone sia:ne gadosu. Amo debolo diasu defele, Demidialiase da debolo diasu fonobahadi silifaga hamone, dunuma bidi labeba:le, ea hawa: hamosu dunu da muni bagade lasu. 25 Amaiba:le ea hawa: hamosu dunu amola eno agoaiwane hawa: hamosu dunu, e sia:beba:le fofada:musa: gilisili, e da ilima amane sia:i, "Defea! Dilia huluane dawa: Ninja amo hawa: hamobeba:le muni bagade laha. 26 Be dilis

da amo dunu Bolo ea wali hawa: hamonanebe ba:sa. waha hiouginana misi da debolo diasu liligi hame Ninia loboga hamoi liligi da ogogosu 'gode' e da sia: wamolasu. Ilia Adema:sema hame lasogole sia:su. daha. Dunu bagohame Efesase moilaiga amola A:isia Be dilia amo udigili gagulaligili hiouginana misi. 38 soge amo ganodini, amo Bolo ea sia: nababeba:le, Demidaliese amola ea hawa: hamosu dunu, da nowa dafawaneyeye dawa:sa. 27 Amaiba:le, ninia hawa: dunuma fofada:musa: dawa:sea, defea, ninia da hamosu amoma dunu ilia da lasogole sia:su:besa:le, fofada:su dunu gala amola fofada:su eso ilegei dagoi. na beda:i. Be amo fawane hame. Be ninia uda 'gode' Ilia da fofada:su diasuga ilima fofada:mu da defea Adema:se (A:isia dunu huluane amola osobo bagade galu. 39 Be dilia eno liligi fofada:musa: dawa:sea, fi dunu huluane, da ema nodone sia:ne gadosa) dilia gamane ea sema defele, moilai fofada:su dunu amo amola ea debolo diasu amola amoga dunu gilisili hahamoma. 40 Be wali udigili wili gala:beba:le, ilia lasogole sia:beba:le, amo da hamedei dafai liligi gamane da ninima sia:su:besa:le, yolema! Amo agoane ba:mu!" 28 Dunu bagohame gilisi amo sia: gegesu da bai hamedafa gala. Gamane da ninima nababeba:le, ougi bagade ba:i. Ilia ha:giwane ha adole ba:sea, ninia da bai olelemusa: logo hogoi lale amane wele sia:i, "Efesase 'gode' Adema:se helele, hame ba:mu." 41 Amo sia:nanu, e da dunu da bagadedafa!" 29 Dunu huluane Efesase moilai gilisi huluane amo mugulumu:ne sia:i.

ganodini amo sia: nababeba:le, halalalu. Ha lai gilisi dunu ilia Ma:sidounia dunu amo ela dio amo Ga:iase amola A:lisadagase, (ela da Bolo amola gilisili ahoasu) amo ilia gasawane gagulaligili, hehenane, moilai dunu ilia gilisisu diasu amoga hiouginana asi. 30 Bolo da amo dunu gilisisu ilia midadi fofada:musa: dawa:i galu. Be Yesu Ea fa:no bobogesu dunu da ea masunu logo hedofai. 31 Mogili gamane fofada:su dunu, Boloma asigi dunu, ilia amola Bolo da gilisisu amoga mae masa:ne ema ha:giwane adole ima:ne, sia: adole iasi. 32 Be dunu gilisisu amo ganodini wili gala:su agoane ba:i. Mogili da liligi afadafa halasu, eno da liligi eno bagade wesu. Dunu bagohame da ilia gilisi da abuliba:le gilisibayale, hame dawa:beba:le, udigili halasu. 33 Yu dunu da gilisisu midadi, dunu ea dio amo A:legesa:nede amo asunasiba:le, e da amo gegesu bai hamoyale, mogili ilia dawai galu. A:legesa:nede da dunu huluane ouiya:ma:ne ea loboga welalu, e da hi hou gaga:musa:, sia: sa:imusa: dawa:i galu. 34 Be A:legesa:nede da Yu dunu amo ilia da ba:beba:le, ilia huluane gilisili bagadewane welalu amane, "Efesase 'gode' Adema:se da bagadedafa!" 35 Halalalu, amalalu moilai sia: dedesu dunu da sia:beba:le, olofosu da doaga:i. E amane sia:i, "Na fi Efesase dunu! Ninia Efesase dunu fi da Adema:se Bagadedafa amo ea debolo amola sema igi da muagado misini, ninima doaga:i amola amo da ninia ouligisa, dunu huluanedafa dawa: 36 Amo sia: da moloidafa. Dunu da 'Amo sia: da ogogosa' amo sia:mu da hamedei. Amaiba:le, ougi yolesili, olfoma. Udigili wili gala:su mae hamoma. 37 Amo dunu dilia

20 Amo wili gala:su da bu gumilalu, Bolo da sia:beba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu da gilisi. E da ilima dogo denesisu sia: sia:nanu, ilima asigibio sia:i. Amalalu, yolesili, asili, Ma:sidounia sogega doaga:i. 2 Amo soge ganodini lalu, e da dunu amo soge ganodini esalu ilima sia: bagohame olelei. Amalalu, e da Aga:ia sogega doaga:i. 3 E da Aga:ia soge ganodini oubi udiana esalu. E da Silia sogega masa:ne momagelaloba, e da Yu dunu ilia e medomusa: dawa:lalu amo sia: nabi. Amaiba:le, e da bu Ma:sidounia sogega masusa: dawa:i. 4 Dunu eno gilisili, ema sigi asi. Amo dunu da Soubada (amo da Bilase, Belia dunu ea mano). Eno da Desalouniga dunu aduna amo A:lisadagase amola Siganadase. Eno da Ga:iase, Debe moilai dunu. Eno da A:isia soge dunu aduna amo Digigase amola Dalofimase, Dimodi amola da sigi asi. 5 Ilia bisili asili, Daloua:se moilaiga doaga:le, nini da fa:no doaga:ma:ne ouesalu. 6 Ninia Filibai moilaiga Agi Yisidi Hame Sali Lolo Nabe ba:lu, foga ahoasu dusagai amoga fila hed:a:le, Filibai moilai yolesili, asili, eso biyale gala ahoanu, Daloua:se moilaiga doaga:le, ili gousa:i. Amo moilai ganodini ninia da hi afae ouesalu. 7 Sada:i daeya ninia da ha: manusa: gilisi. Bolo da dunu gilisi ilima sia: olelei. E da aya yolesili masunu dawa:beba:le, e da mae helefili sia:nanu amo gasimogoa doaga:i. 8 Ninja da diasu gadodili sesei amo ganodini gilisibi ba:i, amola gamali bagohame amo ganodini nenanebe ba:i. 9 Goi dunu ea dio amo Yudigase da fo misa:ne agenesi dou da:iyu amoga esalu. Bolo da mae helefili, sia:nanebeba:le, Yudigase da helele, golaidafa. Fo

misa:ne agenesi amoga gadili dafane, osoboga sa:i. Hadigidafa Gala da nama se dabe iasu diasu hawa: Ilia hedolowane gadili asili, ea da:i gaguia gadole, hamosu amola se nabasu, na da ba:mu, amo E da bogoidafa ba:i. 10 Be Bolo da gududili sa:ili, ea da:i nama olelei. 24 Be na osobo bagade esalusu hou amoga dia heda:le, ouga:ne, amane sia:i, "Defea! da nama liligi hamedei agoane gala. Na da hawa: Mae beda:ma! E da hame bogoi, esala!" Amalalu hamosu Hina Gode Yesu da nama ia dagoiba:le, goi da uhi. 11 Amalalu, Bolo da bu gadodili heda:le, amo dagomusa: dawa:lala. Amo hawa: hamosu da agi fifili sagole, ha:i mai. E da ilima bu sia:nanu, eso Sia: Ida:iwane Gala, Gode Ea hahawane dogolegele mabeba:le, yolesili asi. 12 Goi dunu ea na:iyado, iasu hou, eno dunuma olelesu. 25 Na da dili huluane e da esalebeba:le, ilia amo goi ea diasuga oule nabima:ne, Gode Ea Hinadafa Hou olelesa lalu. asili, ilia dogo denesi dagoi ba:i. 13 Ninja da bisili Be dilia huluane da na odagi bu hame ba:mu, na asili, foga ahoasu dusagai amo ganodini fila heda:le, dawa: 26 Amaiba:le, na da gasa bagadewane dilima A:sose moilaiga doaga:musa: asi. Amo moilaiga, olelesa. Dilia fi dunu afae da fisi dagoi ba:sea, Bolo ninia da Bolo dusagaiga fila heda:le yosia:musa: da hame oleleiba:le fisi, amo sia:mu da hamedei. dawa:i galu. Bai e da musa: osobo logo amoga 27 Na da Gode Ea hou huluanedafa dilima olelemu masusa: dawa:beba:le, amo hou ninima olelelalu, emo hame hihi galu. 28 Amaiba:le, dilia hou dilisu noga:le logoga asi. 14 A:sose moilaiga, ninia Bolo gousa:i. ouligima. Sibi gilisisu Gode Ea A:silibu Hadigidafa E dusagaiga fila heda:i. Amalalu, ninia da asili, Gala dili ouligima:ne dilima i, amo amola nog:a:le Midilini moilai bai bagadega doaga:i. 15 Amo moilai ouligima. Gode Ea Manodafa da bogoiba:le, E yolesili, asili, gasi afae golale, Gaiose ogaga doaga:i. da Ea sese hamoi dagoi. Amola dilia da sese, Asili, eno golale, Sa:imose ogaga doaga:le, afae sibi ouligisu ea ouligibi defele ouligima. 29 Na da eno golale, Mailidase moilai bai bagadega doaga:i. dili yolesili, asili, ogogole olelesu dunu gasonasu 16 Bolo da A:isia soge amo ganodini bagadewane wa:me agoane da mae asigili, dili gilisisu ganodini esalumu higa:iba:le, e da Efesase baligimusa:, amo gugunufinisimusa: misunu, amo na dawa: 30 Dilia logoga dusagai ganodini masusa: dawa:i galu. E da gilisisu amo ganodini, mogili ilia da eno dunu ilima hedolowane Benedigosidi Eso (Ha:i Manu Gamibi fa:no bobogema:ne, ogogomu. Amo hou da ba:mu. 31 Dagosu Lolo Nasu) amo ba:musa:, Yelusaleme moilai Amaiba:le, mae gogolema! Ode udianaga, eso amola bai bagadega doaga:musa: dawa:i galu. 17 Bolo gasi, mae golale na da bagadewane dinanawane, da Mailidase moilaiga esalebeba:le, e da Efesase se nabawane dilima olelesu. 32 Defea! Na da dili sese asigilai dunu ema misa:ne sia:si. 18 Ilia da ema Gode ouligima:ne, Godema iaha. Gode Ea hahawane doaga:loba, e da ilima amane sia:i, "Na da degabo dogolegele iasu sia: da ida:iwane gala. Amo da dilia A:isia sogeza doaga:i amogainini wali, na da dili dogo denesimusa: dawa: Amo sia: lalegagubiba:le, amola esalebeba:le, dilia da na hou dawa:. 19 Na dilia Gode Ea hahawane iasu E da Ea fi dunu huluane da hou fonoboiwane, dinanuwane, Yesu Gelesu Ea ilima imunusa: dawa: liligi, amo e da dilima imunu. 33 hawa: hamonanu. Yu dunu ilia gilisili na medomusa: Na da eno dunu ilia abula o muni o silifa o gouli, amo ilegeiba:le:, na da se bagade nabi, be hame yolesi. Iamus: hamedafa dawa:i. 34 Dilia huluane dawa: 20 Na da dunu huluane nabima:ne amola dilia Na na:iyado amola na, ninia ha:i manu amola abula diasu ganodini, dilima fidisu sia: mae wamolegele, lama:ne, ninia loboga hawa: hamonanu. 35 Ninja gasa moloiwane olelesu. 21 Na da mae afafane, Yu dunu hame dunu amola hame gagui dunu fidimu da defea. amola Dienadaile dunu, ilima sisasu sia: olelesu. Na da amo hou hamonanebeba:le, dilima olelei. Hina Na da dili huluane wadela:i hou yolesili, Godema Yesu Gelesu Ea musa: sia: dawa:ma, amane, 'Di da sinidigli, Hina Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dunuma liligi lasea, hahawane ba:mu. Be di da eno dawa:ma:ne, olelei dagoi. 22 Be wali, Gode Ea A:silibu dunuma iasea, hahawane baligili ba:mu!" 36 Bolo Hadigidafa Ea adoi nababeba:le, na da Yelusaleme da sia:i dagoiba:le, e amola ilia, gilisili muguni bugili, moilai bai bagade amoga masunu. Amo moilaiga, na Godema sia:ne gadoi. 37 Ilia da huluane dinanu. Ilia da nama doaga:mu hou hame dawa: 23 Liligi afadafa Bolo nonogone, asigibio sia:musa: nonogoi. 38 E da na dawa: Moilai huluane ganodini, Gode Ea A:silibu ilima ea odagi ilia da bu hame ba:mu, amo e da ilima

sia:i dagoiba:le, ilia baligiliwane se nabi. Amalalu, dusagaiga doaga:musa:, ilia Bolo sigi asi.

21 Ninja da ilima dinanuwane asigibio sia:nanu, yolesili asi. Foga ahoasu dusagai ganodini asili, hano degele, ninia Gose ogaga doaga:i. Golale, eso enoga Loudisi ogaga doaga:i. Yolesili asili ninia Ba:dalamoilai bai bagadega doaga:i. 2 Ba:dalamoilai, ninia foga ahoasu dusagai Finisia sogega masunusa: dialebe ba:i. Amoga fila heda:le, ninia Ba:dala yolesili asi. 3 Ahoanu, ninia Saibalase oga ba:i. Be amoga mae doaga:le, ga (south) bu asili, Silia sogega asi. Daia mailai bai bagadega amoga aligila sa:ili, ilia da liligi ligisisu dusagai ganodini liligi sali, amo fadegai. 4 Daia mailai bai bagadega, ninia Yesu Ea fa:no bobogesu dunu mogili ba:i. Ninja da ilima hi afadafa sigi esalu. Gode Ea A:silibu da ilima Bolo da se nabimu oleleiba:le, ilia gasawane Bolo da Yelusaleme mailai bai bagade amoga mae masa:ne sia:i. 5 Amalalu, ninia ilima sigi ouesalu, dagole, yolesili asi. Ilia huluane, ilia uda amola mano, da sigi asili, mailai gadili asili, hano bagade bega: doaga:le, ninia gilisili muguni bugili, Godema sia:ne gadoi. 6 Amalalu, asigibio sia:nanu, ninia dusagai amoga fila heda:i. Be ilia da mailai buhagi. 7 Ninja Daia mailai yolesili asili, Dolema:iese mailai doaga:le, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu gousa:le, eso afadafa ili amola sigi esalu. 8 Golale hahabe, fisili asili, ninia Sesalia mailai doaga:i. Ninja Filibe ea diasuga golai. Filibe da ifa:gelisidi dunu. (Yesuma fa:no bobogemusa: hiougisu dunu). Asunasi Dunu ilia da musa: Yelusaleme mailai bai bagadega, e amola dunu gafeyale eno, fidisu hawa: hamomusa: ilegei. 9 Filibe da uda mano biyaduyale galu. Ili da a:fini dunuga hame lai. Ilia Gode Ea Sia: gasa bagadewane olelesu. 10 Ninja da amogawi eso bagahame ouesalu, balofede dunu ea dio amo A:gabase da Yudia soge fisili, ninima doaga:i. 11 E da ninima doaga:le, Bolo ea beleda lale, A:gabase hi da hina: emo amola lobo amoga la:gili, amane sia:i, "Yu dunu Yelusaleme mailai bai bagadega esala, ilia amo beleda gagui dunu agoane la:gili, Dienadaile dunu ilima imunu!" 12 Amo sia: nababeba:le, ninia amola eno dunu goega:i esalu, da Boloma e da Yelusaleme mailai bai bagade amoga mae masa:ne ha:giwane sia:i. 13 Be e da bu adole i, "Dilia da abuliba:le na bagadewane se nabima:ne disala:? Na da Yelusaleme mailai bai bagadega enoga la:gimu amola Hina Yesu Gelesu Ea hou fidima:ne enoga bogoma:ne medole legemu, amo hamomu na da momagele esala!" 14 Ninja da ea masa:ne logo hedofamu hamedei ba:i. Amaiba:le, ninia sia: yolesili, amane sia:i, "Defea! Gode Ea hanai liligi fawane hamomu da defea." 15 Amo moilaiga ouesalu, ninia liligi momagele, yolesili, Yelusaleme mailai bai bagade amoga doaga:musa: asi. 16 Sesalia soge Yesu Ea Hou ado ba:su dunu da nini sigi asili, Saibalase soge dunu ea dio amo Na:isone (e da hemonega Gode Ea hou lalegagui) amo ea diasuga oule asi. 17 Ninja Yelusaleme mailai bai bagade amoga doaga:beba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu da nini hahawane yosia:i. 18 Golale hahabe, Bolo amola nini da Ya:mese gousa:musa: asi. Sese asigilai dunu huluane gilisibi ba:i. 19 Bolo da ilima asigi sia:sat:i. Amalalu, ea hawa: hamobeba:le, Gode da Dienadaile dunu ilia fifi asi gala amo ganodini hawa: hamosu, amo sia:ne iasu ilima olelei. 20 Amo sia: nababeba:le, ilia Godema nodoi. Amalalu, ilia Boloma amane sia:i, "Ninia fi dunu, Bolo! Yu dunu bagohamedafa da Yesu Gelesu Ea hou lalegagui dagoi, amo di da ba:sa. Ilia da Mousesea ea Sema amoma bagadewane asigisa. 21 Eno dunu da guiguda: Yu fi dunu ilima olelei amane, 'Bolo da Yu fi dunu Dienadaile soge ganodini esala, ilima ilia Mousesea ea Sema yolesili, ilia mano gadofo mae damuni, Yu dunu ilia hou huluane yolesima:ne olelesa, ' ilia da olelei. 22 Di da guiguda: doaga:i dagoi ilia da nabimu. Ninja da adi hamoma:bela:? 23 Agoane hamomu da defea. Guiguda: da dunu biyaduyale esala. Ilia gasa bagadewane Godema ilegele sia:su hamoi dagoi. 24 Dia ili sigi asili, di amola ili gilisili Gode da dili da hadigi hamoi ba:ma:ne, dodofesu sema hou hamoma. Amo hamoma:ne, ilia dabe imunu dia ima. Amalalu, ilia dialuma waga:mu ilia defele ba:mu. Agoane hamosea, dunu huluane da di Mousesea ea Sema wadela:sa, amo sia: da ogogosa ilia ba:mu. Amola di da Mousesea ea Sema mae giadofale hahawane hamosa, ilia ba:mu. 25 Be Dienadaile dunu amo da Gode Ea hou lalegagui, ninia da ilima meloa amane dedei, 'Nini fofada:nanu dilima agoane sia:musa: dawa:i. Ha:i manu ogogosu 'gode' loboga hamoi liligi ilima imunusa: lai, amo mae moma. Maga:me mae moma, amola ohe fi amo ganodini maga:me bagade diala amo mae moma. Wadela:i uda lasu agoaiwane hou mae hamoma!" 26 Amaiba:le,

Bolo da amo dunu biyaduyale gala oule asili, Gode "Medoma! Medoma!" ilia bagadewane halasu. 37 Dadi nogaiwane ba:ma:ne dodofoisu hou gilisili hamoi. gagui dunu da Bolo gagili sali diasu amo ganodini Amalalu, e da Debolo Diasu amo ganodini golili sa:ili, oule masusa: dawa:lalebeba:le, Bolo da dadi gagui gobele salusu dunu ilima eso fesuale aligili, amo dunu ouligisu dunuma amane sia:i, "Na dima sia:mu da ilia dodofesu hou hamoi amo da afae afae da gobele defeala:?" Hina dunu da bu adole i, "Di da Galigi salusu imunu, amo e da olelei. 27 Be amo eso fesuale sia: dawa: na ba:sa. 38 Amaiba:le, amo Idibidi dunu gala da gadenei dagoloba, eno A:isia sogega esalu e da musa: gegei amola 4,000 nimi bagade dunu, Yu dunu, ilia Bolo Debolo Diasu ganodini esalebe ba:i. dunu hame esalebe sogega bisili asi, di da amo Ilia dunu huluane gilisi amo ougima:ne wili gala:le, dunula:?" 39 Bolo da bu adole i, "Na da Yu fi dunu. Bolo gagulaligi. 28 Ilia ha:giwane halasu, "Isala:ili Na da mimogo moilai bai bagade amo Dasase, Silisia dunu! Dilia! Fidima! Amo dunu e da soge huluane lala. soge ganodini amoga lalelegei. Na da dunu gilisi E da dunu huluane ilima Isala:ili dunu fi da wadela:i ilima sia:mu da defeala:?" 40 Dadi gagui ouligisu amola Mousesea ea Sema, gui Debolo Diasu amola da wadela:i sia:sa. Amola wali e da ninia hadigi Debolo Diasu wadela:musa:, e da Dienadaile dunu amo ganodini oule misi dagoi!" 29 (Dalofimase, Efesase dunu, amo amola Bolo, da Yelusaleme moilai bai bagade amo ganodini gilisili lelebe ilia ba:i dagoiba:le, amola ilia giadofale Bolo da amo dunu Debolo Diasu ganodini oule asi dawa:beba:le, amane sia:i.) 30 Amo halabe nababeba:le, dunu huluane Yelusaleme moilai bai bagade ganodini da fofogadigili, gegemusa: dawa:i galu. Dunu huluane da hehenane, gilisili, Bolo gagulaligili, Debolo Diasu amo gadili hiougili, Debolo Diasu logo ga:su da hedolowane ga:sibi ba:i. 31 Dunu huluane gilisi da Bolo medole legemusa: fananu, eno dunu da Louma dadi gagui ouligisu dunu ilima Yelusaleme dunu huluane da gilisili wili gala:beiya adole iasu. 32 Mae aligili, amo ouligisu da dadi gagui ouligisu dunu eno ili amola dadi gagui dunu mogili oule asili, dunu gilisili amoga doaga:i. Yu dunu da ouligisu dunu amola dadi gagui dunu ba:beba:le, Boloma fananu yolei. 33 Dadi gagui ouligisu da Boloma doaga:le, sa:ine aduna amoga la:gima:ne sia:i. Amalalu, e amane adole ba:i, "Amo dunu da nowala:? E da adi hou hamobela:?" 34 Dunu gilisili amo ganodini, dunu eno da sia: afae olelei. Eno da sia: eno olelei. Ilia udigili mae dawa:iwane, sia: bagade dalebeba:le, dadi gagui ouligisu da amo gegesus ea bai dawa:mu hamedeiwane ba:i. Amaiba:le, e da dadi gagui dunu ilia da Bolo gagili sali diasuga oule masa:ne sia:i. 35 Gagili sali diasu fa:gua doaga:loba, dunu gilisi da nimi bagadedafa hamobeba:le, dadi gagui dunu ilia Bolo gagua gadole gisa asi. 36 Dunu huluane nimi bagade fili, Bolo medoma:ne doagala:musa: dawa:beba:le ema fa:no boboge.

22 "Na fi dunu amola ada huluane, na da ni hou gaga:musa: dilia nabima!" 2 E da Hibulu sia:ga ilima sia:be amo nababeba:le, ilia da baligiliwane ouiya:i. Bolo da eno amane sia:i:, 3 "Na da Yu fi dunu. Na da Dasase moilai bai bagade Silisia sogega lalelegele, Yelusaleme moilai bai bagade amoga misini, na da Gama:ilieea sugulu ganodini sugulu hamosu. E da gasa bagadewane, nini aowalalia sema nama olelei. Na da dili huluane wali eso gilisi amo defele, Gode Ea hou gasawane gagui galu. 4 Na musa: da Yesu Gelesu Ea Logoga ahoasu dunu se nabima:ne fananu amola bogoma:ne fasu. Na da ilia gagulaligili, se dabe iasu diasu ganodini ha:digi. 5 Gobele salusu Ouligisu dunu amola Gasolo dunu huluane, ilia da na sia: da dafawane dawa: Ilia na:iyado Yu dunu Dama:sagase moilaiga esalu ilima meloa dedene nama i. Amaiba:le, na da Yesu Ea hou lalegagui dunu amo gagulaligili, sia:inega la:gili, se dabe iasu ima:ne Yelusaleme moilai bai bagade amoga bu hiouginana asi dagoi. 6 Na da logoga ahoanoba, Dama:sagase moilai gadenenewane doaga:loba, esomogoa hadigi bagade muagado misini nama sisiga:i ba:i. 7 Na da osoboga diasia:ili, sia: amane nabi, 'Solo! Solo! Di da abuliba:le nama se iabela:?' 8 Na da amane adole ba:i, 'Hina! Di da nowala:?' E da nama bu adole i, 'Na da Yesu, Na:salede dunu! Di da nama se iaha!' 9 Dunu eno sigi ahoasu dunu da hadigi ba:i, be sia: ea bai hame dawa:i galu. 10 Na amane adole ba:i, 'Hina! Na da adi hamoma:bela:?' Hina Gode da bu adole i, 'Di wa:legadole, Dama:sagase moilaiga

masa! Amo moilaiga, dunu eno da dia hawa: hamosu Be ilia Bolo fama:ne ifaga la:gi dagoiba:le, Bolo da amo Gode da dima ilegei, amo dima olelemu.' 11 dadi gagui ouligisu dunu afae gadenene lela ema Hadigi bagade da na si wadela:lesiba:le, na da amane sia:i, "Di da Louma dunudafa amo ea wadela:i hamedafa ba:i. Amaiba:le, na fidisu dunu da na hou hogoma:ne mae fofada:ne, udigili famu da Louma lobolele, Dama:sagase moilaiga oule asi. 12 Amo sema defele ganabela:" 26 Amo dadi gagui ouligisu moilai ganodini, dunu afae ea dio amo A:nanaia:se da amo sia: nababeba:le, e da ouligisudafa ema esalu. E da Godema bagade dawa:su dunu. E da ninia asili, ema amane adole ba:i, "Di da adi hamosala:? Sema nabawane hamosu amola Yu dunu huluane da Amo dunu da Louma dunudafa!" 27 Amalalu, dadi ema nodone dawa:i. 13 E da nama misini, na dafulili gagui ouligisu da Boloma asili, ema amane adole lela, amane sia:i, 'Na fi dunu, Solo. Di bu ba:ma.' ba:i, "Adoma! Di da Louma dunudafala:?" Bolo da Amalalu, mae aligili na si bu ba:i. Na A:nanaia:se bu adole i, "Ma!" 28 Dadi gagui ouligisu da bu adole ba:i. 14 E nama amane sia:i, 'Ninia aowalali dunu i, "Na da muni bagade Gamanema ia dagoiba:le, ilia Gode da di Ea ida:iwane hawa: hamosu dunu Louma dunudafa hamoi galu." Bolo da bu adole Yesu Gelesu amo ba:ma:ne amola Ea sia: E lafidili i, "Be na ada da Louma dunuba:le, na da Louma sia:i nabima:ne, dima ilegei dagoi. 15 Di da Yesu dunudafa esala!" 29 Hedolowane, dadi gagui dunu Ea ba:su dunu amo hawa: hamosu hamomuyo. Di ilia Boloma adole ba:musa: dawa:i dunu, amo sia: da dunu hulanema dia ba:i liligi amola dia nabi nababeba:le beda:iwane mugului. Dadi gagui ouligisu liligi, olelemu. 16 Be wali, udigili mae esaloma! dunu amola da bagadewane beda:i. Bolo da Louma Wa:legadole, hanoga fane salasu hou hamoma! Di dunudafa, amola e da amo sa:inega la:gi dagoi, amo Godema sia:ne gadosea, dia wadela:i hou huluane dawa:beba:le, e bagadewane beda:i. 30 Dadi gagui dodofei dagoi ba:mu!' 17 Na da Yelusaleme moilai ouligisu da moloiwane Yu dunu ilia Boloma halasu bai bagade amoga buhagi. Na da Debolo Diasu ea bai dawa:ma:ne dawa:i galu. Amaiba:le, golale ganodini Godema sia:ne gadosa, esalawane ba:i. hahabe, e da ea dunuma Bolo sia:ine fadegama:ne 18 Amo ganodini, na Hina Yesu Gelesu ba:i. E da sia:i. E da Gobele salasu Hina dunu amola Gasolo nama amane sia:i, 'Hadi mabu! Yelusaleme moilai dunu huluane gilisima:ne sia:i. Amalalu, e da Bolo bai bagade hedolo yolesima. Di da guiguda: esalebe oule misini, Bolo da huluane ba:ma:ne leloma sia:i. dunuma dia ba:su liligi amola Na hou olelesea, ilia da hame nabimu.' 19 Na Ema bu adole i, 'Hina! Na da musa: sinagoge diasuga asili, na da Dia hou lalegogui dunu gagulaligili fasu. 20 Ilia da Dia ba:su dunu Sidibene amo medole legeloba, na amola da amoga esalu. Na da ea medosu hahawane ba:i, amola na da ea medosu dunu ilia abula ouligimus: gagui.' 21 Be Hina Yesu Gelesu da nama sia:i, 'Masa! Na da di sedaga esalebe Dienadaile dunu amo olelema:ne, asunasimu galebe!' 22 Dunu huluane da Bolo ea sia: noga:le nabi. Be e da Dienadaile dunuma masunu sia:beba:le, ilia bu ha:giwane halasu, amane, "Amo dunu bogoma:ne medoma! E da bu esalumu da defea hame galebe!" 23 Ilia da 'a:i' ea gusa:ne, amola ilia abula fadegale fefeloasu, osobo gasa:le gadosu. 24 Louma dadi gagui ouligisu dunu da ea dadi gagui dunuma, ilia Bolo gagili sali diasu amo ganodini oule masa:ne sia:i. E da Yu dunu da Bolo medoma:ne bagadewane halasu amo ea bai nabima:ne, ilia Bolo bagadewane fama:ne, e sia:i. 25

23 Bolo da moloiwane Gasolo dunu ba:i. E amane sia:i, "Na fi dunu! Isala:ili dunu! Na dogo ganodini ni fofada:beba:le, amo na eso huluane esalebe Gode da hahawane ba:ma:ne na hamonanu na dawa:" 2 Gobele salasu Ouligisu dunu ea dio amo A:nanaia:se da dunu ilia da Bolo gadenene lela, ilima Bolo ea lafi loboga fama:ne sia:i. 3 Bolo da ema amane sia:, "Gode da di famu! Di da dobea amo dabuagado ahea:ya:i amoga legei agoane. Di da Sema amo defele nama fofada:musa: fis. Be dia amo dunuma na fama:ne sia:beba:le, dia da Sema wadela:sa!" 4 Dunu amo da Bolo gadenenewane lelu da ema amane sia:i, "Di da Gode Ea gobele salasu Ouligisu dunuma lasogole sia:sa!" 5 Bolo da bu adole i, "Na fi Isala:ili dunu! E da Gobele salasu Ouligisu dunu amo na da hame dawa:i. Gode Sia: da amane dedei diala, 'Dilia fi ouligisu dunuma mae lasogole sia:ma!'" 6 Bolo da amo dunu gilisi, mogili da Sa:diusi amola mogili da Fa:lisi, amo ba:beba:le, e gilisisa amo ganodini amane wei, "Na fi Isala:ili dunu! Na da Fa:lisi dunu. Na ada amola

na ame, da Fa:lis. Bogoi dunu ilia wa:legadole, Fifi "Se dabe iasu diasu sali dunu Bolo da nama misa:ne Ahoanusu lamu, amo na dafawaneyle dawa:beba:le, sia:i. Amo goi da dima sia:mu gala. Amaiba:le, na da eno dunu da nama guiguda: fofada:nana." 7 Amo amo goi dima oule misi." 19 Dadi gagui ouligisu dunu sia:beba:le, Fa:lis dunu amola Sa:diusi dunu, amo da goi lobolele, la:ididili oule asili, ema adole ba:i, "Di gilisisu ganodini esalu da mogili, sia:ga gegei. 8 da nama adi sia:ma:belas?" 20 Goi da bu adole i, "Yu (Sa:diusi da bogoi dunu da hame wa:legadolu amo ouligisu dunu da gilisili fofada:nanu, ilia aya dima di dafawaneyale dawa:sa. A:igele amola a:silibu da Bolo amo ilia Gasolo dunu fofada:ma:ne oule masa:ne hamedafa ilia dafawaneyale dawa:sa. Be Fa:lis da sia:mu. Ilia da Boloma moloi hou adole ba:ma:ne, bogoi wa:legadosu amola a:igele amola a:silibu da ogogole agoane sia:mu galebe. 21 Be ilia sia: dia esala amo dafawaneyale dawa:sa. Amaiba:le, ela mae nabima. Dunu 40 amo idi baligi, ilia da logoga mogili, sia:ga gegei.) 9 Sia:ga halasu da bagadewane wamoaligili, Bolo medole legemusa: ouesalumu. Ilia hedai:i. Amalalu, Fa:lis Sema olelesu dunu eno da gasa bagadewane ha:i amola hano, mae nawane, wa:legadole, gasa bagadewane sia:i, "Amo dunu ea Bolo bogoma:ne medoi dagosea fawane bu manusa: wadela:i hamoi ninia hamedafa ba:sa. Amabela?: ilegei dagoi. Ilia wali amo hou hamoma:ne, dia sia: A:igele o a:silibu da ema dafawane sia:belas?" 10 nabimusa:, ouesala." 22 Dadi gagui ouligisu dunu Sia:ga gegesu da gasa bagadewane heda:beba:le, da amane sia:i, "Di da amo sia: nama olelei, amo dadi gagui ouligisu da beda:i galu. Yu dunu ilia Bolo eno dunuma mae adoma!" Amalalu, e da goi dunu ea da:i gadelasa:besa:le, e beda:i. Amaiba:le, ea ea diasuga asunasi. 23 Amalalu, dadi gagui ouligisu dadi gagui dunu ilia gilisisu amo ganodini asili, Bolo dunu da ea fidisu dunu aduna elama misa:ne sia:i. lale, gagili sali diasu amo ganodini oule masa:ne E da elama amane sia:i, "Alia dadi gagui dunu 200 sia:i. 11 Amo gasia, Hina Gode da Boloma dafulili agoane amola hosiga fila heda:su dunu 70 agoane, lelu. E da Boloma amane sia:i, "Mae beda:ma! Di amo huluane gilisili, Sesalia moilaiga masusa:, wali da Yelusaleme moilai bai bagade amoga Na hou di gasia 9ougologowane masa:ne momagema! 24 ba:su, amo di olelei dagoi. Di da Louma moilai amo Bolo da hosi amoga fila heda:ma:ne, hosi lama. E ganodini amola amo hou defele hamomu!" 12 Golale da enoga mae fane, hahawane ouligisu Filigisima hahabe, eno Yu dunu da gilisili, Bolo medomusa: doaga:ma:ne, alia ouligimal!" 25 Amalalu, dadi gagui ilegei. Ilia gasa bagade ilia da ha:i amola hano hame ouligisu da Filigisima meloa amane dedei, "Na da manu, ilia Bolo medole legei dagoiba:le fawane bu Galodiase Lisia:se. Na da di, ada Hina Filigisi, dima ha:i manusa: ilegei dagoi. 13 Dunu 40 balligi amo idi meloa dedesa. Dima asigisa. Yu dunu da amo dunu da amo hou gilisili hamomusa: dawa:i galu. 14 Ilia gasawane gaguli medole legemusa: dawa:i galu. Na gobele salasu Hina dunu amola asigilai dunu, ilima da amo dunu da Louma dunudafa nababeba:le, na asili, ilima amane sia:i, "Ninia Gode ba:ma:ne gasa da na dadi gagui dunu oule asili, amo dunu gaga:i. bagade ilegele sia:i dagoi. Ninia ha:i hame manu. Na da Yu dunu ilia ema halasu bai dawa:ma:ne, Ninia Bolo medole legei dagoiba:le fawane, ha:i bu ilia Gasolo ilima fofada:musa: e oule asi. Be ema manu. 15 Amaiba:le, wali dilia amola Gasolo dunu, se imunusa: fofada:su amola se dabe iasu diasu Louma dadi gagui ouligisu dunuma sia: adosima. E hawa: hamoma:ne fofada:su bai na da hamedafa da Bolo dilima oule misa:ne sia:ma. Dilia da ema ba:i. Ilia ema fofada:su da ilisu ili sema amo ganodini bu adole ba:ma:ne, e oule misa:ne sia:ma. Be ninia giadofasu gala. Be ili da logoga wamoaligili, Bolo wamoaligili, logoga medole legemusa: ouesalumu." medole legemusa: dawa:i, amo na nababeba:le, na 16 Be Bolo ea aba egefe da amo sia: nababeba:le, e da hedolowane dima asunasimusa: dawa:i. Na da da gagili sali diasuga asili, Boloma olelei. 17 Amalalu, ema ha lasu dunu ilima, ilia dima ea wadela:i hou Bolo da dadi gagui dunu ouligisu afae ema misa:ne olelema:ne sia:i." 31 Dadi gagui dunu da ilima adoi sia:beba:le, ema amane sia:i, "Di amo goi, dadi liligi huluane hamoi. Ilia Bolo lale, gasia oule asili, gagui ouligisudafa dunuma oule masa. E da ema A:nadibadalisi moilaiga doaga:i. 32 Golale hahabe, sia:mu galebe." 18 Amalalu, amo ouligisu dunu da emoga asi dadi gagui dunu da yolesili asili, gagili goi ouligisudafa dunuma oule asili, ema amane sia:i, sali diasuga buhagi. Hosiga fila heda:i dunu ilisu da

Bolo oule asi. 33 Ilia Bolo oule asili, Sesalia moilaiga Amogainini wali da eso fagoyale fawane. 12 Na da doaga:le, meloa dedei gamane ouligisu dunuma Debolo Diasu ganodini sia:ga hame gegei. Na da sagole, amola gamane ouligisu ouligima:ne, ilia Bolo sinagogue diasu amola diasu sogebi, amo ganodini ema i. 34 Gamane ouligisu dunu da meloa dedei idili, na da dunu ougima:ne hamedafa wili gala:su. Amo Boloma amane adole ba:i, "Di da adi sage dunula:?" hou huluane, Yu dunu ilia ba:i. 13 Ilia nama fofada:su Bolo da bu adole i, "Na da Silisia sage dunu!" 35 liligi dafawaneyale olelemusa:, ba:su dunu da oule Amalalu, Gamane ouligisu da amane sia:i, "Dima misunu, hamedeidafa ba:sa. 14 Be amo fawane fofada:su dunu da doaga:sea, na da dia sia:nabimu." da dafawane na da dima olelemu, amane, Na da Amalalu, ea dadi gagui dunuma ilia da Bolo, Helode ea hina bagade diasu amo ganodini ouligima:ne sia:i.

24 Eso biyale gala aligili, gobele salasu Ouligisu

dunu ea dio amo A:nanaia:se, eno asigilai dunu amola fofada:su dunu ea dio amo Dedalase, amo da Sesalia moilaiga doaga:i. Ilia gamane ouligisu Filigisima fofada:su olelei. 2 Amalalu, gamane ouligisu da Boloma misa:ne sia:beba:le, e da diasu ganodini golili sia:i. Dedalase da Boloma muni fofada:su hamoi. E Filigisima amane sia:i, "Ada! Di da dawa:iwane ninima ouligisu hawa: hamobeba:le, ninia ode bagohame olofoiwane esalu. Di da gaheabolo hou ninia sage fidimusa: hamosa. 3 Eso huluane amola sogebi huluane amo ganodini, amo hou ninia hahawane ba:sa. Ninia dima nodone dawa:sa. 4 Na da dima udigili sia:mu higasa. Amaiba:le, dia ninima asigima:ne, na ha:giwane adole ba:sa. Dia ninia sia:fonobahadi nabima! 5 Amo dunu Bolo da nimi bagade ougima:ne wili gala:su dunu ninia ba:i. Sage bagade amo ganodini, e da sage huluane amoga Yu fi ganodini wili gala:su bagade muni hamosa. E da Na:salini fi amo ganodini ouligisu dunu esala. 6 E da Debolo Diasu wadela:musa: dawa:beba:le, ninia e gagulaligili, ninia sema defele fofada:musa: dawa:i galu. 7 Be dadi gagui ouligisu Lisaia:se da misini, gasa fi agoane, amo dunu ninia loboga fadegale, 8 amane sia:i, 'Dilia amoma fofada:musa: dawa:sea, Filigisima fofada:ma!' Di da Ema adole ba:sea, dia da Ea lafidili ninia waha olelei liligi huluane nabimu!" 9 Yu dunu esala, ilia da amo diwaneya uididisusia:ga madelale, Dedalase ea sia: da dafawaneyale sia:i. 10 Gamane ouligisu dunu da Boloma sia:sia:musa: loboga wei. Bolo da amane sia:i, "Di da amo dunu fi ilima ode bagohame fofada:su dunu ida:iwane esalebeba:le, amo na dawa: Amaiba:le na dima fofada:mu hahawane gala. 11 Di da amo liligi hogosea, noga:le ba:mu. Na Yelusaleme moilai bai bagade Godema nodone sia:ne gadomusa: doaga:i. 12 Na da doaga:le, meloa dedei gamane ouligisu dunuma Debolo Diasu ganodini sia:ga hame gegei. Na da sagole, amola gamane ouligisu ouligima:ne, ilia Bolo sinagogue diasu amola diasu sogebi, amo ganodini ema i. 34 Gamane ouligisu dunu da meloa dedei idili, na da dunu ougima:ne hamedafa wili gala:su. Amo Boloma amane adole ba:i, "Di da adi sage dunula:?" hou huluane, Yu dunu ilia ba:i. 13 Ilia nama fofada:su Bolo da bu adole i, "Na da Silisia sage dunu!" 35 liligi dafawaneyale olelemusa:, ba:su dunu da oule Amalalu, Gamane ouligisu da amane sia:i, "Dima misunu, hamedeidafa ba:sa. 14 Be amo fawane fofada:su dunu da doaga:sea, na da dia sia:nabimu." da dafawane na da dima olelemu, amane, Na da Amalalu, ea dadi gagui dunuma ilia da Bolo, Helode ea hina bagade diasu amo ganodini ouligima:ne sia:i. 15 Na da Gode Ea hou, amo Yu fi dunu ilia dafawaneyale dawa:sa: defele, na da dafawaneyale dawa:sa. Amo dafawaneyale dawa:su da dunu huluane, hou ida:iwane dunu amola wadela:i hamosu dunu, da bogoi yolesili bu wa:legadomu. 16 Amo dawa:beba:le, na da Gode ba:ma:ne amola dunu huluane ba:ma:ne, eso huluane hou noga:i hamomusa:, logo hogoi helesa. 17 Na da na moilai Yelusaleme amo ode mogili hame ba:beba:le, na da na fi dunu Yelusaleme moilai bai bagade ganodini fidimusa:, muni ilima ima:ne amola gobele salasu hamoma:ne, buhagi. 18 Amo hou na da hamonanoba, na da sema dodofesu hou hamoi dagoloba, amo dunu ilia da na Debolo Diasu ganodini ba:i. Dunu eno da nama hame gilisi, wili gala:su amola da hamedafa ba:i. 19 Be Yu dunu eno A:isia sagega misini esalebe ba:i. Ilia da nama diwaneya uididimusa: dawa:sea, ili da dima adole imunu da defea. 20 Amola guiguda: esala dunu da na wadela:i hou na da Gasolo dunu ilima fofada:i, amo olelemu da defea. 21 Na da wadela:i hou afadafa hamoi, amo na da ilima fofada:loba, amane sia:i, 'Na da bogoi dunu da bu wa:legadomu amo dafawaneyale dawa:beba:le, dilia nama fofada:sa!' 22 Amalalu, Filigisi da fofada:su ga:si dagoi. E da Yesu Gelesu Ea Logo amo bai dawa:i galu. E da ilima amane sia:i, "Dadi gagui ouligisu Lisaia:se da doaga:sea, Bolo da wadela:le hamoi o hame hamoi na da sia:mu." 23 E da dadi gagui ouligisu dunu amo da Bolo ouligi, ema Bolo da mae masa:ne noga:le sosodo ouligima:ne sia:i. Be ea se dabe iasu diasu logo mae ga:sili, ea na:iyado ema fidima:ne, logo fodoma:ne sia:i. 24 Eso eno aligili, Filigisi amola ea uda Dalusila (amo da Yu uda), da misi. Filigisi da Boloma misa:ne sia:i. Bolo da Yesu

Gelesuma dafawaneyale dawa:su hou olelebeba:le, ganiaba, o se imunusa: fofada:su amo defele wadela:i Filigisi da noga:le nabi. 25 Be Bolo da dafawaneyale hamoi ganiaba, na da se imunusa: fofada:mu da dawa:su hou baligili, bu hou ida:iwane gala amola defea gala:loba. Be nama fofada:su da ogogoi dunu hi hanai hou fane legesu hou amola Godema ganiaba, na da se imunusa: fofada:mu da defea hame Fofada:su Misunu Hou, amo olelebeba:le, Filigisi da gala:loba. Na da Louma gamane ouligisudafa ema bagadewane beda:i. E da amane sia:i, "Defea! Di fofada:ma:mu." 12 Amalalu, Fesadase, ea fada:i adole wali masunu da defea. Eso enoga na da bu nabimu iasu dunuma gilisili sia:dalu, Boloma bu adole i, "Di da logo ba:sea, na dima misa:ne sia:mu." 26 E da muni Louma Gamane ouligisudafa ema fofada:musa: adole hanaiba:le, Bolo da ema hano suligi muni imunu ba:beba:le, defea, di da ema fofada:musa: masunu!" dawa:i galu. Amaiba:le e da eso bagohame, Bolo da 13 Fa:no, hina bagade Agaliba amola idua Benisi, da ema gilisili sia: sa:imusa:, misa:ne sia:su. 27 Ode udianawane esalu, Fesadase da Agalibama Bolo ea aduna aligili, Filigisi da ea gamane ouligisu hou yolesi. Bogiase Fesadase da ea ouligisu sogebi lai dagoi. 14 Eso da asiba:le, amo e da se dabe iasu diasu ganodini sali amomane fisi. 15 Na da Yelusaleme moilai bai bagade amoga asili, Yu gobele salasu ouligisu dunu amola asigilai dunu, ilia da e da wadela:le hamoi amo sia:i. Ilia da na ema medoma:ne fofada:musa: sia:i. 16 Be na ilima bu adole i, 'Ninia Louma dunu hou da agoane gala. Dunu ilia eno dunu da wadela:le hamoi sia:beba:le, ninia da amo dunuma udigili hame fofada:sa. E da ea hou gaga:ma:ne, ema fofada:su dunu hidadea ilia odagi ba:beba:le fawane fofada:mu!' na amane sia:i. 17 Amaiba:le, ilia guiguda: manoba, golale hahabe na da hedolowane fofada:su diasu amo ganodini fili, na dadi gagui ilima Bolo ganodini oule misa:ne sia:i. 18 Ema ha lai dunu da wa:legadole, ema diwaneya udidi. Na da agoane dawa:i galu. Ilia da e da wadela:idafa hou hamoi sia:mu na dawa:i galu. Be hame. 19 Be ilia ema amane fofada:i. E da ilia Gode Ea sema wadela:lesi, ilia sia:i. Amola e da ogogosu dunu ea dio amo Yesu da bogoi be bu wa:legadole esala, amo ogogole sia:i, ilia diwaneya udidi. 20 Na da amo hou bai dawa:mu gogolei galu. Amaiba:le, Boloma na amane adole ba:i, 'Di da Yelusaleme moilai bai bagade amoga amo fofada:su hou bu fofada:ma:ne masunu da defeala:?' 21 Be Bolo da Louma gamane ouligisudafa ema fofada:musa: sia:i. E da se dabe iasu diasu sosodo aligisu dunu amoga ouligilalu, Louma gamane ouligisudafa fofada:musa: masunu sia:i. Amaiba:le, na dadi gagui dunuma, na amo hou hamomusa: sia:i. Na da Louma gamane ouligisudafa ema asunasimusa: dawa:ii" 22 Agaliba da Fesadasema amane sia:i, "Amo dunu ea sia: nisu nabimu hanai gala." Fesadase da bu adole i, "Defea! Aya hahabe di da nabimu!" 23 Golale hahabe,

25 Fesadase da Sesaliaga doaga:le, eso udiana aligili, yolesili asili, Yelusaleme moilai bai bagade amoga doaga:i. 2 Yelusalemega, gobele salasu ouligisu dunu amola Yu ouligisu dunu da Boloma fofada:su liliги ema olelei. 3 Ilia Fesadasema e da Bolo Yelusaleme moilai bai bagade amoga fofada:musa: oule misa:ne, ha:giwane sia:i. Bai ilia da logoga Bolo medole legemusa: ilegeiba:le, amane sia:i. 4 Be Fesadase da bu adole i, "Bolo da Sesalia se dabe iasu diasu ganodini sali esala. Na da fonobahadi aligili, Sesalia moilaiga buhagimu. 5 Dilia ouligisu dunu da Sesalia moilaiga na sigi asili, Bolo da wadela:i hou hamoi galea, ema fofada:mu da defea." 6 Fesadase da eso nabuane Yelusaleme moilai bai bagadega ouesalu, Sesalia moilai amoga asi. Golale hahabe, e da fofada:su diasuga golili sa:ili, fili, Bolo ema oule misa:ne sia:i. 7 Bolo da doaga:loba, Yu dunu amo da Yelusalemega misi ilia da Boloma bagadewane diwaneya udidili sia:nanu. Be ba:su dunu hameba:le, Bolo dafamu da hamedei ba:i. 8 Bolo da ea hou gaga:i, amane, "Na da ninia Sema, Yu dunu, Debolo Diasu amola Louma gamane ouligisudafa, amo huluanema wadela:le hamedafa hamoi." 9 Be Fesadase da Yu dunu na:iyado hamomusa: dawa:beba:le, e da Boloma amane adole ba:i, "Di da Yelusaleme moilai bai bagade amoga amo fofada:su hou nama bu fofada:ma:ne masunu da defeala:?" 10 Bolo da bu adole i, "Na da Louma gamane ouligisudafa amo ea fofada:su diasudafa amo ganodini lela. Amo da defea. Na da Yu dunu wadela:ma:ne, wadela:i hamedafa hamoi. Amo di noga:le dawa: 11 Na da Sema wadela:lesi

Agaliba amola Benisi da misini, dunu bagohame na medomusa: fofada:nana. 8 Dilia guiguda: esala elama nodone hamonanebe ba:i. Dunu gilisisu diasu dunu! Gode da bogoi dunu wa:lesimusa: defele esala, bagade amo ganodini golili sa:ili, dadi gagui ouligisu amo dilia abuliba:le hamedei agoane dawa:sala:? dunu huluane amolamoilai ouligisu dunu, gilisila misi. 9 Na da musa: Yesu Gelesu, Na:salede dunu amo Fesadase sia:beba:le, sosodo aligisu dunu da Bolo ea logo wadela:musa:, logo hogoi helesu. 10 Amo diasu ganodini oule misi. 24 Fesadase amane sia:i, hou na Yelusaleme mailai bai bagade amoga hamoi. "Hina Agaliba amola dunu huluane guiguda: gilisi. Gobele salasu ouligisu dunu da sia:beba:le, na Gode Amo dunu ba:ma. Ema Yu fi dunu huluane guiguda: Ea fi dunu bagohame se dabe iasu diasu ganodini esala amola Yelusaleme mailai bai bagade ganodini sali. Gobele salasu dunu da ilima se imunusa: esala, amo da ema halale fofada:sa. Ilia ha:giwane, fofada:iba:le, na amola amo fofada:su fidisu. 11 Eso e bogoma:ne medomusa: halasa. 25 Be e da se bagohame sinagoge diasu ganodini, na sia:beba:le, imunusa: fofada:su amo defele wadela:le hamoi na eno dunu ilia Yesu Ea hou lalegagui dunu ilima se da hamedafa ba:i. E da hisu Louma ouligisudafa ema dabe iasu i. Ninia da ilima amane sia:i, 'Yesuma fofada:musa: sia:i dagoiba:le, na da Louma gamane dafawaneyale dawa:su hou yolesima!' Na da ilima ouligisudafa ema asunasimusa: sia:i dagoi. 26 Be bagadewane ougiba:le, amo dunuma se ima:ne, ga na da bai moloidafa Louma gamane ouligisudafa mailai bagohame amoga ahoasu. 12 Na da amo ema meloa dedene imunu gogoleiba:le, na da di hou hamoma:ne, Dama:sagase moilaiga asi. Gobele ba:ma:ne amo dunu oule misi. Hina bagade Agaliba! salasu ouligisu dunu da ilia amo hou nama ilegei Disu noga:le dawa:ma. Bai na da ema fofada:nanu, dagoi olelemusa:, ilia na:iyado dunuma meloa dedene bai noga:i amo Louma gamane ouligisudafa ema nama i. 13 Hina bagade! Na da esomogoa logoga dedemu hanai gala. 27 E wadela:i hou mae ba:le, ema ahoanoba, hadigi bagade amo da eso ea hadigi baligi, fofada:su noga:le hame dawa:le, udigili asunasimu da amo da muagado misini, na amola na sigi ahoasu defea hame galebe."

26 Agaliba da Boloma amane sia:i, "Defea! Dia hou gaga:ma:ne sia:mu da defea." Bolo da ea lobo molole, ea hou amane gaga:i, 2 "Hina Agaliba! Na da dia midadi, na hou Yu dunu ilia nama fofada:su liligi amo hou gaga:muba:le, na da hahawane gala. 3 Di da Yu dunu ilia sema amola ilia sia:ga gegesu liligi, amo noga:le dawa:beba:le, na da hahawane gala. Amaiba:le, dia mae hihiniwane na sia: nabima. 4 Na goihadini eso amogainini asili, wali esalebe, amo hou huluane, Yu fi dunu huluane dawa: Na eso huluane hamobe, hidadea na sogedafa amola fa:no Yelusaleme mailai bai bagade amoga esalebe, amo ilia hulu dawa: 5 Ninia Godema nodosu fi amo ganodini, na da gasa bagade fi amo Fa:lis i fi amo ganodini hed:a:le, mae fisili esala, amo ilia dawa: 6 Be wali, na da hahawane dogolegele iasu amo Gode da ninia aowalalima olelei liligi, amo na dafawaneyale dawa:beba:le, ilia da na medoma:ne fofada:musa: dawa:lala. 7 Ninia Isala:ili fi fagoyale gala, ilia da amo hahawane dogolegele iasu liligi lamu hanai gala. Ilia gasi amola eso, amo ganodini Godema nodone sia:ne gadosa. Be hina bagade! Amo hahawane dogolegele iasu na dafawaneyale dawa:beba:le, Yu dunu ilia

dunu, nimima sisiga:i agoane ba:i. 14 Ninia huluane osoboga dias:i:ili, na da dunu ea sia: nabi. E da Hibulu sia:ga nama amane sia:i, 'Solo! Solo! Di da abuliba:le Nama se iahabela:? Di da bulamagau ea ouligisu fasu dagulu amoga emo dugabeba:le se naba, amo defele di da Na hou amoga gegebeba:le se naba!' 15 Na amane adole ba:i, 'Hina! Di da nowala:' Hina Yesu Gelesu da bu adole i, 'Na da Yesu. Di da Nama se iaha. 16 Be wa:legadoma. Na da dima Na hawa: hamomusa:gini ilegema:ne misi. Dima hobea wali ba:i liligi amola Na hobea dima olelemu liligi, amo eno dunuma olelemu. 17 Na da di Isala:ili dunu amola Dienadaile dunu, ilima asunasimuba:le, ilia dima gegesea Na da gaga:mu. 18 Dia sia:beba:le, ilia si da fadegamu. Ilia gasi fisili, hadigi amoga doaga:mu. Ilia Sa:idane ea gasa fisili, sinidigili, Godema bu doaga:mu. Na hou dafawaneyale dawa:beba:le, ilia wadela:i hou da gogolema:ne olofoi dagoi ba:mu. Amola ilia Gode Ea ilegei fi amo ganodini, hahawane esalebe ba:mu.' 19 "Amaiba:le, hina bagade Agaliba, amo Hebene esala ba:su ea bai na da nabawane hamomusa: dawa:i. 20 Degabo Dama:sagase mailai ganodini, amalu Yelusaleme mailai bai bagadega, fa:no Isala:ili soge huluane amo ganodini amola

Dienadaile soge amo ganodini, na da Gode Ea dawa:beba:le, ilia da Bolo amola se dabe iasu diasusia: olelei. Amo fi dunu ilia wadela:i hou amoma esalebe dunu eno, ili amo Yuliase (Louma dadi gogosiane, Godema sinidigili, ilia Godema sinidigi gagui gilisisu amo ea dio amo "Louma ouligisudafa dagoi amo olelema:ne, hou ida:iwane hamoma:ne, na amoea Dadi Gagui Gilisisu," amo ganodini ouligisu olelei. 21 Amo hou na hamobeba:le, na da Debolo esala), amo ili ouligima:ne, ema i. 2 Ninja da fogas Diasu ganodini esaloba, Yu dunu da na gagulaligili, ahoasu dusagai (amo da A:dalamidiame moilai bai medole legemusa: dawa:i galu. 22 Gode da mae bagadega misi) amo fila hedaa:le, amo dusagai da yolesili, na fidibiba:le, na da wali eso, dunu huluane A:isia soge bega: moilaiga masunuba:le, ninia Sesalia defele bagade amola fonobahadi, ilima na ba:su liliig moilai yolesili asi. A:lisadagase (Ma:sidounia fi dunu olelesa lela. Na olelesu da musa: balofede dunu musa: Desalounia moilai bai bagade esalu) da nini amola Mousese, ilia musa: amo hou da misunu sia:i, sigi asi. 3 Golale hahabe, ninia Saidone moilaiga amo defele na olelesa. 23 Sia: da agoane diala, doaga:i. Yuliase da Boloma asigi galu. Amaiba:le e 'Mesaia da hidadea se nabawane bogole, E da Gode da Bolo ea na:iyado gousa:musa: masa:ne amola Ea hadigi gaga:su hou Yu dunu amola Dienadaile liliig lamusa:, logo doasi dagoi. 4 Saidone yolesili dunu, ilima olelema:ne, E da bogoi dunu huluane asili, ninima fo bagade mabebe:le, ninia Saibalase bisili, hidadea wa:legadomu! 24 Bolo da ea hou oga ea la:ididili, amo da fo hame mabe la:idi, amoga agoane gaga:loba, Fesadase da ema ha:giwane asi. 5 Oga be yolesili, hano degele, ninia hano wele sia:i, "Bolo! Di da doula asi dagoi. Idisu amola amo ea bega: Silisia amola Ba:mafilia dialu, amo dedesu bagade hamobeba:le, di da doula ahoa." hanoga asili, Maila moilai Lisia soge ganodini amoga 25 Bolo da bu adole i, "Hina bagade! Na da hame doaga:i. 6 Amo moilaiga, Yuliase da dusagai eno doula asi. Na da dafawane sia:sa. 26 Hina bagade A:legesa:nadalia moilai bai bagadega misi, Idali Agaliba! Di da amo hou bagade dawa!: Amaiba:le, sogega masunu, amo ba:beba:le, e da nini amoga fila na da mae beda:iwane dima sia:sa. Amo hou da hedaa:ma:ne oule asi. 7 Ninja gebewane fogas ahoanu, wamowane hame hamoiba:le, di da amo liliig huluane logo gasawane ba:i. Amalalu ninia Naidase moilai ba:i dagoi na dawa: 27 Hina bagade Agaliba! Di da bai bagade gadenenewane doaga:i. Be fo bagade balofede dunu ilia sia: dafawaneyale dawa:bela:? Na da ninia logo damubiba:le, ninia Galidi oga amo fo agoane dawa: Di dawa:dafa! 28 Agaliba da Boloma hame mabe la:ididili asili, Sa:lamouni goa baligi. 8 Be amane sia:i, "Di da hedolowane na hou afadenene, gadenene, logo gasa bagade ba:lu, ninia soge ea dio bu na Yesu Ea hou ilegagui dunu hamoma:bela:?" amo Dusagai Gaga:i Sogebi, Lasia moilai (dusagai 29 Bolo da bu adole i, "Hedolowane o gebewane aligisu sogebi) gadenene, amo sogega fi galu. 9 Eso na hame dawa: Be na da Godema agoane sia:ne bagohame quesalu, Gousa:su Eso da baligi dagoi gadosa. Di amola eno dunu huluane ilia wali eso ba:i. Fo bagade eso da doaga:beba:le, bu masunu da na sia: naba dunu, dilia huluane afadenene, na hou hamedei agoane ba:i. Bolo da Yuliase amola dusagai agoane ba:mu na hanai gala. Be amo sia:ine, na genonesisu dunu, ilima fada:i sia: amane olelei, 10 la:gi liliig, amo fawane dilia lamu na higasa." 30 "Dilia! Ninja wali bu masunu logo da ga:nasida Amalalu, ouligisu Agaliba, Fesadase, Benisi amola ba:mu, na dawa!: Ninja bu ahoasea, liliig bagohame dunu huluane, wa:legadoi. 31 Diasu yolesili, ilia gilisisu fisili, amola dunu bagohame bogoi ba:mu!" 11 sia: dasu, amane, "Amo dunu da wadela:le hame Be Yuliase da Bolo ea sia: mae nabawane, dusagai hamoiba:le, e medoma:ne fofada:mu o se dabe iasu gagui dunu amola dusagai ouligisu dunu, ela sia: diasu ganodini salimu da defea hame galebe." 32 fawane nabi. 12 Dusagai Gaga:i Sogebi da dusagai Hina bagade Agaliba da Fesadasema amane sia:i, fisu nogaa:i hame galu. Amogawi, anegagi oubiga "Amo dunu da Louma gamane ouligisudafa ema dialumu da defea hame ba:i. Amaiba:le, dunu huluane fofada:mu hame sia:noba, ea se dabe iasu diasu logo mogili, bagohame ilia amo sogebi fisili, Finigisi sogebi doasimu da defea gala:loba."

27 Fesadase da nini huluane Idali sogega fogas ahoasu dusagai amo ganodini asunasimusa:

amola ga (south) ba:sa. 13 Fo asaboi gala da ga Ea nama adoi defele ba:mu, na dawa!:! 26 Be fo (south) muni mabebe:le, dusagai ouligisu dunu da ilia da gasa bagade mabebe:le, ninia dusagai da oga hanai amo hamomusa: dawa:i galu. Ilia 'a:go' (dioi liligi bega: somu." 27 Fo da degabo hedae:le, hi aduna efege la:gi, dusagai mae masa:ne hanoga salasu liligi aligili, ninia dusagai da Medidela:inia Hano Waiyabo duga:le, dusagai da foga ahoanu, Galidi oga bega: Bagade amo ganodini foga fabeba:le lalu. Gasimogoa, gadenenewane ahoasu. 14 Be fo bagade hedae:le dusagai genonesisu dunu da ninia da bega: doaga:mu (amo fo da "Fo da Ga (north) Misi" ilia da sia:su) gadeneidafa dawa:i galu. 28 Amaiba:le, hano ea oga amo la:ididili amoga misi. 15 Amo fo da dusagai lugudu defei dawa:ma:ne, ilia dioi liligi efe bidiga amoga doaga:le, dusagai da yaguguli, masunu la:gili, hanoga galadigili, igi fa:iga doaga:i. Defei gogolei. Amaiba:le, ninia hanaiga fisili, dusagai da da 40 mida agoane ba:i. Fonobahadi ouesalu, bu sinidigili, foga udigili ahoasu. 16 Oga ea dio amo hamone, lugudu defei 30 mida ba:i. 29 Dusagai Gouda amoga doaga:le, ninia amoea fo hame mabe da igiga fasa:besa:le, genonesisu dunu da 'a:go' la:ididili ahoanu, dusagai bagade ea mano (dusagai biyaduyale gala, dusagai ea baligiga hanoga sali. fonobahadi) amo wadela:sa:besa:le, ninia gasawane Hadigi da hedolo misa:ne, ilia sia:ne gadoi. 30 Amalalu, hawa: hamobeba:le, la:gi dagoi. 17 Amalalu, hiougili, genonesisu dunu ilia da dusagai fisimusa: dawa:i gagua gadole, amo dusagai fonobahadi ninia dusagai galu. Ilia dusagai mano hanoga gududili sanasili, ilia bagade amo da:iya ligisili, dusagai bagade da hanoga ogogole 'a:go' eno dusagai ea hagomodini amoga fabeba:le, fudagala:sa:besa:le, ninia efe haguduga ligisimus: sia:i. 31 Be Bolo da dadi gagui ouligisu ligisili, la:gi dagoi. Dusagai genonesisu dunu dusagai amola dadi gagui dunu, ilima amane sia:i, "Dusagai da sa:ibaso bi Libia be gadenene amoga fasa:besa:le, genonesisu dunu da dusagai fisisia, dunu huluane foga ahoasu abula fadegai dagoi. Amalalu, dusagai da da bogogia:mu!" 32 Amaiba:le, dadi gagui dunu da hisu foga fabeba:le asi. 18 Isu gibula bobodoi bagade efe amoga dusagai fonobahadi da dusagaidafaga da hame yolei. Amaiba:le, golale hahabe, dusagai da la:gi, amo hedofabeba:le, dusagai fonobahadi da magufasa:besa:le, ilia liligi ganodini sali amo mogili udigili fisi. 33 Eso misunu gadenene ba:loba, Bolo da gadili ha:digi. 19 Golale hahabe, ilia da dusagai ilima ha:i moma:ne ha:giwane sia:i, amane, "Dilia da genonesisu liligi amo mogili gadili ha:digi. Bai amo hi aduna ha:i mae nawane ouesalu. 34 Amaiba:le, liligi da dioi bagade ba:i. 20 Eso bagohame amoga dilia mae bogoma:ne, ha:i moma:ne, na da dilima ninia eso amola gasumuni hamedafa ba:su. Fo da ha:giwane sia:sa. Dilia da se hamedafa nabimu." 35 mae fisili manu. Ninia da dafawane hamoma:beyale Amo sia:nanu, Bolo da agi lale, Godema nodone dawa:lusu fisili, bogoma:beale dawa:i galu. 21 Dunu sia:ne gadole, fifili, ilima i. 36 Amalalu, ilia dogo huluane da eso bagohame ha:i mae nawane hawa: denesini, dunu huluane da ha:i mai. 37 Dunu huluane hamonanu, Bolo da ilia gilisili amo ganodini lelu, da 276 amo dusagai ganodini sali. 38 Ilia sadini mai amane sia:i, "Dilia da na sia: nabawane, Galidi soge dagoloba, ilia dusagai hagima:ne, widi ha:i manu hame yolesimu da defea galu. Agoane hamoi ganiaba, huluane ganodini sali, amo hanoga galadigi. 39 ninia dusagai wadela:lesi amola liligi huluane fisi Hahabe doaga:loba, dusagai da soge be gadenene dagoi hame ba:la:loba. 22 Be wali na dilima ha:giwane dialebe ba:i. Be dusagai genonesisu dunu da amo sia:sa. Dilia dogo denesima! Dunu afae da hamedafa soge dio hame dawa:i. Be ilia da soge bega: bosada:i bogomu. Be dusagai fawane fisi dagoi ba:mu. 23 umiwane dialebe ba:beba:le, dusagai genonesili amo Gasi ganodini, Gode (na da Ea mano amola Ema bega: somusa: ilegei galu. 40 Amaiba:le, 'a:go' liligi nodone sia:ne gadosa), amo Ea a:igele dunu da nama hanoga fisimusa:, efe damui dagole, eno efe logo misini, amane sia:i, 24 'Bolo! Di mae beda:ma! Di da olelesu sua:su amoga bagelesi fadegai. Amalalu, Louma gamane ouligisudafa dunu ba:mu. Gode Ea dusagai da hagomodini masa:ne, ilia dusagai abula hou da ida:iwane. E da dunu huluane di amola gilisili dusagai hagomodini gala gagua gadole, dusagai dusagai ganodini ahoasu dunu huluane ilia bogomu da bega: doaga:musa: ahoanu. 41 Be dusagai da logo ga:i dagoi.' 25 Amaiba:le, dilia dogo denesima! sa:i boso bi fai dagoi. Dusagai hagomodini da bai Na da Gode Ea sia: dafawaneyale dawa:be! Ninia bagadeba:le, masunu gogolei. Be dusagai ea baligi

da hano gafului amoga fananebeba:le, mugulumu Silagiusi moilai bai bagadega doaga:le, eso udiana agoai ba:i. 42 Dadi gagui dunu ilia da se dabe iasu ouesalu. 13 Yolesili asili, ninia Lidiamoilai bai hamosu dunu huluane dasisa:ili, bega:doaga:le udigili bagadega doaga:i. Golale hahabe, fo da ga (south) hobeas:a:besa:le, amo logo damumusa: huluane mabe ba:beba:le, eso adunaga asili, Biudioli moilaiga medole legemusa: ilegei galu. 43 Be dadi gagui doaga:i. 14 Amo moilaiga, ninia da eno Yesu Ea ouligisu dunu, e da Bolo gaga:musa: dawa:beba:le, hou lalegagui dunu ba:i. Ilia da ninima sia:beba:le, ili logo hedofai. E sia:beba:le, dasi dasu dawa:su nini da ili amola hi afadafa sigi esalu. Yolesili asili, dunu da hidadea dusagai fisili hanoga soagala:le, ninia Louma moilai bai bagadega doaga:i. 15 Louma bega: dasi sa:i. 44 Eno da fa:no boboge, ifa da:fe amola dusagai mugului liligi, amo gaguiwane bega: doaga:musa: asi. Amaiba:le, ninia huluane hahawane bega: doaga:i.

28 **Ninia bega: hahawane doaga:i.** Amalalu, ninia da amo oga ea dio da Moloda nabi. 2 Amo soge fi dunudafa da ninima asigi hamoi. Gibu da muni dabeba:le, ninia anegagi nabi. Be ilia lalu didilalu, nini huluane bagadewane fidisu. 3 Bolo da lalu ifa gilisili, laluga ligisilaloba, medosu sania da gia:i nababeba:le, amo lalu ifaga gadili misini, Bolo ea lobo gasonaloba besega gagui. 4 Dunudafa ilia da sania amo Bolo ea loboga gagulalebe ba:beba:le, gilisili amane sia: dasu, "Amabela:? Amo dunu da fasu dunu. Be e da fo amola hano gafului, amoga hame bogoi. Be wali Osobo Bagade Ouligisu Hou da e medole legemusa: dawa:lala!" 5 Be Bolo da ea lobo fofoga:beba:le, sania da laluma sa:i. Amola Bolo da hame olo. 6 Ilia da e da hedolowane fofale, dafane, bogomu, amo ba:musa: ouesalu. Be sedagawane ouesalu, hou hisu da hame doaga:beba:le, ilia asigi dawa:su afadenene, amane sia:i, "E da 'gode' agoane!" 7 Amo sogebi gadenene, oga ouligisu dunu, ea dio amo Babaliase, e da ifabi gagui galu. E da nini hahawane yosia:le, ninima eso udiana agoane aowai. 8 Babaliase eda da asugi amola hagomo se oloiba:le, diaheda:su da:iya esalu. Bolo da ea diasu ganodini golili sa:ili, Godema sia:ne gadole, ea lobo ema ligisili, e uhinisi dagoi. 9 Amo sia: nababeba:le, olo i dunu huluane amo oga ganodini esalu da Boloma misini, uhi dagoi ba:i. 10 Ilia da ninima liligi bagohame i. Ninia amo sogefisimusa: dawa:beba:le, ninia dusagai ganodini ilia ha:i manu amola liligi huluane, ninia ahoabe ouligima:ne defele ligisi. 11 Oubi udiana aligili, ninia da dusagai (amo da A:legesa:nadalial moilaiga misini, anegagi oubi ganodini Moloda oga amoga ouesalu. Dusagai ea dio amo da "gode' Aduna Eso Afadafa Lalelegei.") amo ganodini fila hedae:le, yolesili asi. 12 Asili, ninia da Silagiusi moilai bai bagadega doaga:le, eso udiana agoai ba:i. 42 Dadi gagui dunu ilia da se dabe iasu ouesalu. 13 Yolesili asili, ninia Lidiamoilai bai hamosu dunu huluane dasisa:ili, bega:doaga:le udigili bagadega doaga:i. Golale hahabe, fo da ga (south) hobeas:a:besa:le, amo logo damumusa: huluane mabe ba:beba:le, eso adunaga asili, Biudioli moilaiga medole legemusa: ilegei galu. 43 Be dadi gagui doaga:i. 14 Amo moilaiga, ninia da eno Yesu Ea ouligisu dunu, e da Bolo gaga:musa: dawa:beba:le, hou lalegagui dunu ba:i. Ilia da ninima sia:beba:le, ili logo hedofai. E sia:beba:le, dasi dasu dawa:su nini da ili amola hi afadafa sigi esalu. Yolesili asili, dunu da hidadea dusagai fisili hanoga soagala:le, ninia Louma moilai bai bagadega doaga:i. 15 Louma bega: dasi sa:i. 44 Eno da fa:no boboge, ifa da:fe amola dusagai mugului liligi, amo gaguiwane bega: doaga:musa: asi. Amaiba:le, ninia huluane hahawane bega: doaga:i.

Diasu Udiana moilaiga nini yosia:la misi. Bolo da amo dunu ba:beba:le, Godema nodoi. Ea dogo da bagadewane denesi dagoi. 16 Ninia Louma moilaiga doaga:loba, Louma gamane dunu da sia:beba:le, Bolo da hisu diasu ganodini esalu. Dadi gagui dunu afadafa fawane da e sosodo aligisu. 17 Eso udiana aligili, Bolo da Yu ouligisu dunu amo sogefisimusa: gilisibila:le, e da ilima amane sia:i, "Na fi Isala:ili dunu! Na da ninia sema amo ninia aowalali olelei liligi, amo na da hamedafa wadela:lesi. Be Yelusaleme Yu fi dunu ilia hanaiba:le, Louma gamane dunu da na se dabe iasu diasu ganodini sali. 18 Louma gamane dunu ilia da nama fofada:nanu, na hou ganodini se imunusa: fofada:mu liligi hame ba:beba:le, na se dabe iasu diasu logo doasimusa: dawa:i galu. 19 Be Yu dunu da na se dabe iasu diasu logo doasimusa: higa:iba:le, ougiwane bu fofada:i. Amaiba:le, na da Louma gamane ouligisudafa fofada:mu, amo logo fawane ba:i. Be na da na fi dunu ilima diwaneya udidimu hamedei galebe. 20 Amaiba:le, na da dili ba:mu amola dilima sia:sa:imusa:, dawa:i galu. Na da Dunu amo E hobeas:a:le misunu Isala:ili dunu ilia da dafawane hamoma:beyale dawa:lusu, amo Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, na da amo sia:inega la:gi dagoi!" 21 Yu ouligisu dunu ilia da Boloma budadole i, "Yudia sogefisimusa: dada:i galu. Na ninima meloa hamedafa dedei. Amola ninia fi dunu da amo sogefisimusa: di da wadela:le hamoi, amo da hame sia:i. 22 Be dunu huluane da dia gilisusu (Yesu Ea fa:no bobogesu fi) ilima halalewane sia:beba:le, ninia dia hou nabimu hanai gala!" 23 Amaiba:le ilia amola Bolo da fofada:mu eso ilegele, amo esoga dunu bagohame da Bolo ea esalebe diasuga misi. Hahabe muni olelesa asili, amoganini gasi, e da Gode

Ea Hinadafa Hou ilima olelei. Ilia da Yesu Ea hou dafawaneyale dawa:ma:ne, e da Mousese ea Sema amola balofede dunu ilia dedei, amo ilima olelei. 24 Mogili da ea sia: nababeba:le, dafawaneyale dawa:i galu. Be eno da higabeba:le, dafawaneyale hame dawa:i. 25 Amaiba:le, ilia fisili asili, mogisu sia: gilisili sia: dasu. Be Bolo da hidadea sia: afadafa fawane sia:i galu, amane, "Dafawane! Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da ninia aowalalima Aisaia ea lafidili dafawane sia:i. 26 E amane sia:i, 'Masa! Amo dunuma agoane sia:ma. Dilia da gega nabalumu be hamedafa dawa:mu. Dilia da siga hogoi helelalumu be hame ba:mu. 27 Bai amo dunu ilia asigi dawa:su da igi agoai gala. Ilia ge ilisu ga:i dagoi. Ilia si ilisu da dofoi dagoi. Agoane hame hamoi ganiaba, ilia si da ba:la:loba, ilia ge da nabana:noba, ilia asigi dawa:su da dawa:la:loba, amola ilia da Nama sinidigili, Na da ili uhinisila:loba, Gode da sia:sa.' 28 Bolo da sia: dagomusa: amane sia:i, "Dilia noga:le dawa:ma! Gode da Ea Sia: Ida:iwane gala amo osobo bagade dunuma gaga:su sia:, Dienadaile dunuma iasi dagoi. Dienadaile dunu da nabimu!" 29 Bolo da amo sia: sia:beba:le, Yu dunu da gilisili sia:ga gegenanu, yolesili asi. 30 Amalalu, ode aduna amoga Bolo da amo diasu ganodini esalu. Amogawi esaloma:ne, e da bidi i. Amola dunu huluane amo da ema gousa:musa: mabeba:le, e da hahawane yosia:su. 31 E da mae beda:iwane, Gode Ea Hinadafa Hou amola Hina Gode Yesu Gelesu Ea hou gasawane amola halegalewane olelelalu. Sia: Ama Dagoi

Louma

1 Na da Bolo, Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunu! Amola Gode da ilegei dagoiba:le, na da Ea Sia: Ida:iwane Gala olelema:ne asunasi dunu hamoi. Na da dili Louma dunuma meloa dedesa.

2 Musa: hemonega, Gode da Ea balofede (Gode Sia: alofesu dunu) amo dunu ilia dogo ganodini olelebeba:le, amo Sia: Ida:iwane gala E da osobo bagade dunuma imunu ilegele sia:i. Balofede (Gode Sia: alofesu dunu) dunu ilia amo sia: Gode Sia: Dedei Meloa amo ganodini dedene legei. 3 Amo sia: da Gode Ea Manodafa Yesu Gelesu, amo ea hou olelesa. E da osobo bagade dunu agoai lalelegeiba:le, Da:ibidi ea fi ganodini lalelegei. 4 E da Godedafa hadigi gala, amola Gode Ea Manodafa esalu. Amo olelema:ne, Yesu Gelesu da bogolalu, Gode da gasa bagadewane E wa:legadolesi. 5 Yesu Gelesu da hamobeba:le, Gode da nama hahawane asunasi dunu hawa: hamosu imunusa: sia:i. Na da Yesu Gelesu Ea hawa: hamomusa:gini, osobo bagade fifi asi gala ilima Yesuma dafawaneyale dawa:sea lalegaguma:ne, Gode da na asunasi dunu ilegei dagoi. 6 Dilia Louma fi dunu, Yesu Ea hou lalegaguma:ne, Gode da dilima misa:ne wele sia:i dagoi. Amaiba:le, na da dilima amo hou olelemusa: dawa:lala. 7 Amaiba:le, na da dili huluane Louma sage ganodini esala dunu, Gode da dilima Ea dogolegei fidafa hamoma:ne wele sia:i dagoi, amo na dilima dedene iaha. Ninia Ada Gode amola Hina Yesu Gelesu, da dilima ea hahawane dogolegele iasu amola olofosu imunusa:, na da Ema adole ba:sa. 8 Dunu huluane da dilia dafawaneyale dawa:su hou nabi dagoi. Amaiba:le, na da hidadea Yesu Ea Dioba:le, Godema nodone sia:ne gadosa.

9 Na sia: da dafawane amo Gode da dawa!: Amo Gode na da maedafa hihini, eso huluane Ea hawa: hamonana. Amo hawa: hamosu da ea Manodafa Ea Sia: Ida:iwane olelesa. 10 Na da eso huluane sia:ne gadosea, dili hou fidima:ne sia:ne gadosa. Amola na da dili bu ba:mu haniba:le, Gode da na logo fodoma:ne, na da Godema adole ba:sa. 11 Na da dilia a:silibu hou gasawane asigilama:ne, amo olelema:ne, dilima misunu bagade hanai gala. 12 Be nisu da udigili hame olelemu. Ninja gilisili, dilia dafawaneyale dawa:su hou na ba:sea amola na hou dilia ba:sea, ninia da gilisili asigilamu. 13 Na fi dunu!

Dilia dawa:ma! Na da eso bagohame dilima misunu dawa:i galu. Be logo ga:i dagoi ba:i. Na da Dienadaile dunu enoma Gode Sia: olelebeba:le, ilia Godema sinidigi. Amo defele, na da dilia gilisulu amo ganodini, eno dunu Godema hiougimusa: dawa:lala. 14 Na da dunu huluane ilima dabe agoane imunusa: dawa:lala. Bagade gagui dunu, dunudafa, sugulu hamoi dunu amola hame dawa:su dunu, amo huluane na da dabe imunu agoai galebe. 15 Amaiba:le, na da Sia: Ida:iwane Gala dili Louma ganodini esala dunuma olelemu, bagade hanai gala. 16 Gode Ea Sia: Ida:iwane da defele na dawa: Dunu huluane, Yu dunu hidadea amola Dienadaile dunu fa:no, amo huluane gaga:ma:ne, Gode Ea sia: gasa da defele diala. 17 Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala da Gode Ea hou, amoga e da dunu moloidafa ba:ma:ne afadenesa, amo olelesa. Eno hou hame, dafawaneyale dawa:beba:le fawane afadenesa. Gode Sia: da agoane dedei diala, "Nowa dunu da Gode Ea hou dafawaneyale dawa:sea, Gode da moloidafa ba:ma:ne afadenesa, amo dunu da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanumu. 18 Gode da wadela:i hou amola dogo ganodini ledo, amoma E da ougiwane medoma:ne fofada:mu, amo E da olelei dagoi. Eno wadela:i hamosu dunu da moloidafa hou olelemu logo hedofasa. Gode da amo dunuma ougi bagade, amo E da olelei dagoi. 19 Gode Ea hou dawa:mu logo da diala. Gode da amo logo moloiwane olelebeba:le, dunu huluane da amo dawa:mu gala. Be ilia amo logo higabeba:le, Gode da ilima se dabe iasu imunu. 20 Degabo, Gode da osobo bagade hahamoi amola fa:no eso huluane, amo esoga dunu huluane da Gode Ea hou, dunu ilia siga hame ba:su hou, amo huluane dawa:su. Gode Ea hahamoi liligi ba:beba:le, Gode da hadigidafa amola E da eso huluane esalalala, amo ilia dawa:i galu. Amaiba:le, amo dunu ilia hame nabasu hou abalomu da hamedei. (audios g126) 21 Gode da esala, amo ilia dawa: Be ilia da Ema hame nodone sia:sa. Be ilia asigi dawa:su da gagaoui agoane hamoi. Ilia dogo ganodini a:silibudafa hou hamedafa dialebeba:le, gasi da ilia dogo ganodini nabaiwane ba:sa. 22 Ilia da bagade dawa:su dunu, ilisu da sia:sa. Be ilia da gagaoui fawane. 23 Ilia Godema nodone sia:ne gadosu hou yolesili, udigili ogogosu 'gode' loboga hamoi liligi, sio, ohe fi amola sania, agoai hamoi liligi, amoma nodone sia:ne gadosa. 24 Amaiba:le, ilia Gode yolesiba:le, Gode

da ili yolesi dagoi. Ilia ledo bagade hou hanaiba:le, fofada:sa. Be di da ili hou defele hamobeba:le, amo hamoma:ne amola wadela:i hou dunu eno ea Godema fofada:su amo yolesima:ne, hobeamu logo da:i hodo amoma hamoma:ne, Gode da ili yolesi hamedafa ba:mu. 4 Di da Gode Ea asigidafa hou, dagoi. 25 Gode Ea moloidafa hou yolesili, ilia ogogosu hou lalegagusa. Osobo Bagade Hahamoi Dunu Ema nodone sia:ne gadosu hou amola hawa: hamosu hou yolesili, ilia bu Gode Ea hahamoi liligi amoma sia:ne gadosa amola hawa: hamosa, Be Osobo Bagade Hahamoi Gode Ema mae yolesili eso huluane nodone sia:ne gadolalumu da defea. Ama. (aiōn g165) 26 Amo hou ilia hamobeba:le, Gode da amo dunu wadela:idafa hou hamomusa:gini, yolesi dagoi. Uda ea houdafa yolesili, uda eno da ea sama wadela:le hamosa. 27 Amaiwane, dunu da uda lasu houdafa yolesili, lalu agoane ilia eno dunuma hanai bagade. Dunu eno da ea sama adole lasu hou hamobeba:le, ilisu hawa: hamobeba:le ilia wadela:i hou defele se dabe iasu ba:sa. 28 Amo dunu da ilia asigi dawa:su ganodini, Gode Ea houdafa ilia musa: dawa:i, amo lalegagumu ilia higasa. Amaiba:le, amo dunu ilia dogo 9 Wadela:i hamosu dunu, Yu dunu hidadea amola ganodini ledo fawane dialoma:ne, amola wadela:i hou hamoma:ne, Gode da ili yolesi dagoi. 29 Ilia wadela:i Be hou moloidafa hamosu dunu, Yu dunu hidadea bagade hamosa. Liligi amola muni hanaiba:le, ilia amola Dienadaile dunu, ilima Gode da Ea hadigi, uasu agoane hamosa. Mudasu, dunu fuga:su hou, nodosu amola olofosu imunu. 10 Dienadaile dunu huluane da se bagade nabimu. 11 Gode da dunu gegesu, ogogosu amola eno dunuma higasu, ilia huluanedafa defele ilima fofada:sa. 12 Dienadaile bagadewane hamosa. 30 Ilia udigili ogogosu sia: da fo dunu da Mousesea ea Sema hame dawa: Ilia da Sema agoane ahoa. Ilia da eno dunu ilia hou wadela:musa: giadofaiba:le hame, be wadela:i hou hamobeba:le hedolowane baligidu sia:sa. Ilia Godema ha lai. Ilia Godema afafane, yolesi dagoi ba:sa. Be Yu dunu hedolowane gadele sia:sa. Gasa fi hou ilia bagade ilia Mousesea ea Sema dawa: Amaiba:le, amo Sema dawa: Ilia da wadela:i hou hamomusa:, logo hogoi ilegei defele, Gode da ilima fofada:mu. 13 Gode Ea helesa. Ilia da eda amola ame ilia sia: hame naba. 31 Sema gega nababeba:le, dunu da bu afadenene Wadela:i hou hamobeba:le, ilia da hame gogosiasi. moloidafa hamoi hame ba:sa. Be dunu da Sema Hawa: hamoma:ne sia:beba:le, ilia da hame hamosa. nababeba:le, noge:le defele hamosea, amo dunu Ilia da dunu enoma hame asigisa. 32 Gode da amo hou hamosu dunuma fofada:ne, ilima bogosu imunu. 14 Dienadaile dunu da hou hamosu dunuma fofada:ne, ilima bogosu imunu. Sema hame dawa: Be ilia asigi dawa:su ganodini Amo E da sia:i dagoi ilia dawa: Be ilia da amo wadela:i hanaiba:le, Sema sia: defele hamosea, ilia hou hou mae yolesili hamonana. Amola amo baligili, ilia da eno dunu amo hou hamonanebe ba:sea, hahawane hisu ilia dawa:, amo olelesa. Be Mousesea ea Sema dedei ilia hame dawa: 15 Ilia hou hamobeba:le, Sema da fedewe agoane ilia dogo ganodini dedene legei dagoi olelesa. Ilia asigi dawa:su amo ganodini dawa:beba:le, amo hou da dafawane ilia da olelesa. Hou afae hamobeba:le, ilia asigi dawa:su da ilima diwaneya udidis. Hou eno hamobeba:le, ilia asigi dawa:su da ilima abalomu. 16 Fofada:su Esoga, Gode da Ea Sia: Ida:iwane defele, Yesu Gelesu

2 Na na:iyado! Di da eno dunu amo ea wadela:i hou dawa:lalu ema fofada:musa: dawa:bala? Di da amo dunu ilia wadela:i hou defele hamobeba:le, ilima fofada:sea, di gobele dima se dabe lama:ne fofada:nana. 2 Gode da wadela:i hamosu dunuma fofada:sea, Ea hou da moloidafa. Amo ninia noge:le dawa: 3 Di da eno dunuma ilia wadela:i hou hamoiba:le

Ea lafidili dunu huluane ilia asigi dawa:su ilia dogo dedei amoga hame hamosa, be Gode Ea A:silibu ganodini wamo sali, amoma fofada:sea, amo hou defele da ba:mu. Na da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala agoane olelesa. 17 Di amola! Di da Yu dunu! ba:sa.

Di da amane sia:sa, "Na da Yu dunu"! Di da Sema dafawaneyale dawa:sa. Di hidale Gode noge:le dawa: sia:sa. 18 Di da Gode Ea hanai hamoma:ne liligi dawa: Di da Gode Ea Sema dawa:beba:le, hou moloidafa ilegemusa: dawa: 19 Di da si dofot dunuma logo olelemusa: defele esala, amo dawa:lala. Dia da dunu gasi ganodini esala, ilima hadigi olelemusa: defele esala, amo di dawa:lala. 20 Dia da gagaoui dunu amola hame dawa:su dunu, ilima houdafa olelemusa: defele esala, amo dawa:lala. Dia da Sema amo ganodini da dawa:su hou huluanedafa amola dafawane hou huluanedafa dialebe, amo dawa:lala. 21 Dia da eno dunuma olelebeba:le, abuliba:le dima di gobele hame olelesala:? Dia eno dunuma, "Mae wamolama!" sia:sa. Be dia da wamolasu dawa:bela:? 22 Dia eno dunuma, "Inia uda mae adole lama" sia:sa. Be dia da inia uda adole lasu hou dawa:bela:? Dia loboga hamoi ogogosu 'gode' higasa. Be dia Debolo Diasu liligi wamolasala:? 23 Dia da hidale Gode Ea Sema lalegaui dagoi sia:sa. Be dia da Gode Ea Sema wadela:beba:le, dia Gode Ea Dio wadela:sa. 24 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dilia Yu dunu da wadela:i hou hamonanebeba:le, Dienadaile dunu da Godema lasogole sia:sa!" 25 Dia da Sema mae giadofale hamonana ganiaba, dia gadofo damui da bai galebe ba:la:loba. Be dia Sema hame naba ganiaba, dia gadofo hame damumu da defea galula:loba. 26 Adi dawa:bela:? Dienadaile gadofo hame damui dunu da Sema huluane mae giadofale hamosea, Gode da amo dunu gadofo damui dunu defele ba:ma:bela:? 27 Dilia Yu dunu da Sema dedei gala amola dilia gadofo damui gala. Be dilia da Sema giadofabeba:le, Gode da amo mae dawa:le., dilima Sema defele medoma:ne fofada:mu. Be Dienadaile dunu, ilia Sema hame dawa: amola gadofo hame damui. Be ilia hou da dilia hou baligiwane ba:mu. Bai mogili ilia Sema udigili nabawane hamosa. 28 Dunu da ea gadofo damui dagoiba:le, Yudafa dunu hame hamosa. E da gadofo damui dagoiba:le, dabuagado fawane Yu dunu hamoi. 29 Be Yu dunudafa da ea dogo ganodini Yu dunu hamoi. Fedege agoane, ea dogo gadofo damui dagoiba:le, Yu dunudafa hamosa. Amo da Sema

Hadigidafa Gala amoga hamosa. Agoaiwane dunu da dunuma nodosu mae lale, Gode Ea nodosu fawane Gala agoane olelesa. 17 Di amola! Di da Yu dunu! ba:sa.

3 Amaiba:le, Yu fi dunu ilia hou da Dienadaile fi dunu ilia hou baligisala:? Gadofo damusu hou da Yu dunu ilia hou fidisala:? 2 Dafawane! Amo da Yu dunu ilia hou bagade fidisa. Gode da hidadea ea Sia: Ida:iwane Gala eno dunuma olelemusa:, Yu dunu fi ilima hidadea i. 3 Be Yu fi dunu mogili ilia Gode Ea Sia: noge:le hame ouligibiba:le, Gode amola da Ea hou noge:le hame ouligi mae dawa:ma! 4 Hame mabu! Dunu huluanedafa da ogogole sia:sea, Gode da hamedafa ogogomu. Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dia lafidili sia:sea, moloidafa hou fawane ba:mu! Ilia Dima fofada:sea, Di fawane da hasalimu!" 5 Be ninia da wadela:le hamobeba:le, Gode da hadigi fawane hamosa, amo da bu baligiliwane ba:mu. Amaiba:le, Gode da ninima se dabe iasu iahabeba:le, e da wadela:le hamosa ninia sia:ma:bela:? (Amo da osobo bagade dunu ea hou defele, na udigili adole ba:sa.) 6 Hame mabu! Gode Ea hou da hadigi amola moloidafa. Amola E da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane ilima fofada:musa: defele esala. 7 Be na wadela:i hou amola Gode Ea hadigi hou, dunu ilia amo gilisili ba:sea, Gode Ea hou da baligili moloidafa ba:mu. Amaiba:le, na da Gode Ea hou eno dunuga ba:ma:ne fidibiba:le, na da abuliba:le wadela:i hamosu dunu ea dabe lama:bela:? 8 Dunu eno mogili da nama lasogole, Bolo da amane sia:i, ilia da sia:sa, amane, "Hou moloidafa da doaga:ma:ne, wadela:i hou hamomu da defeal!" ilia sia:sa. Be amo sia: da ogogosa. Amo adole iasu dunu ilia da se dabe iasu lama:ne, fofada:mu. 9 Amaiba:le! Dilia adi dawa:bala:? Nini Yu dunu ninia hou, da Dienadaile dunu ilia hou baligibala:? Hame mabu! Na musa: olelei dagoi amane, Yu dunu amola Dienadaile dunu, huluane defele ilia da wadela:i se iasu gasa bagade hou amoga banenesi dagoi. 10 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dunu afae da hou moloidafa hame dawa: 11 Dunu huluane da bagade dawa:su hou hame dawa: Ilia da Godema nodone sia:ne gadosu hou hame dawa: 12 Ilia huluane da Gode Ea hou yolesi dagoi. Ilia huluane da wadela:i hou hamosu. Dunu afae da hou moloidafa hamedafa hamosa. 13 Ilia da dunu eno bogoma:ne, ogogole sia:nana. Ilia

lafidili ogogosu sia: bagade sia: daha. Ougiwane, nini moloidafa hamoi ba:sa. 28 Ninja dafawaneyale medoma:ne sia:beba:le, ilia lafi da medosu sania defo dawa:beba:le fawane, Gode da nini moloidafa hamoi hano agoane nabai gala. 14 Ilia da lasogole bagade ba:sa. Sema nabawane hamoiba:le hame. 29 Dilia sia:sa. 15 Ilia da hedolowane se ima:ne gegene, adi dawa:bel:i? Gode da Yu dunuma fawane Gode dunu eno medole legesa. 16 Ilia habidili ahoasea, esalabalab:i? Hame mabu! E da Dienadaile dunu amola gugununifinisu fawane ba:sa. 17 Ilia da olofosu ilima Gode esala! 30 Gode da afadafa fawane. Yu dunu hou hamedafa dawa: 18 Ilia da Godema nodone ilia dafawaneyale dawa:beba:le amola Dienadaile beda:su hou hamedafa dawa:" 19 Dunu huluane dunu ilia amo defele dafawaneyale dawa:beba:le, amo ilia Sema nabawane hamomusa: sia:i, amo dunuma huluane E da afadenene, moloidafa ba:ma:ne hamosa. Sema da hou huluane olelesa, amo ninja dawa: Be 31 Amaiba:le, Yesuma dafawaneyale dawa:su hou da Sema da osobo bagade dunu huluane dafawaneyale doaga:beba:le, ninia Sema yolesimu da defeala:? wadela:i hou hamoi amo olelema:ne, Sema da dedei Hame mabu! Ninia Sema bu baligiliwane dawa:mu da dagoi. 20 Osobo bagade dunu da Sema huluane defea.

nabawane hamoi dagoiba:le, Gode Ea siga ba:ma:ne afadenene moloidafa hamoi, da hamedeidafa. Be dunu hulanedafa ilia da wadela:i hou hamoi dagoi dawa:ma:ne, Sema da dedei diala. 21 Be wali ninia Gode Ea hou amoga E da dunu E bu nogai ba:ma:ne afadenesa, amo hou ba:sa. Amo hou da Sema amoga hame hamosa. Be musa: Mousesea ea Sema sia: dedei amola balofede (Gode Sia: alofesu dunu) dunu ilia sia: dedei, da amo hobe a misunu liligi olelesu. 22 Osobo bagade dunu da Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, lalegagubiba:le fawane, Gode da ilia hou bu moloidafa ba:sa. Gode da Yesu Gelesu dafawaneyale dawa:su dunu, ilima amo hou hamosa. 23 Bai hou hisu hisu da hame gala. Dunu hulanedafa defele ilia da wadela:i hamosu dunu. Ilia da huluane defele Gode Ea Hou giadofale hamoi dagoi. 24 Be Gode da ninima hahawane dogolegele iabeba:le, Yesu Gelesu Ea hou hamoiba:le, dunu huluane Godema moloidafa ba:ma:ne da defele esala. Yesu Gelesu da ili halegale masa:ne, ili se iasu diasu logo doasi dagoi. 26 Gode da Yesu Gelesu gobele salasu agoane ninima i. E da bogoiba:le, nowa da Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:sea da ilia wadela:i hou gogolema:ne olofoi dagoi ba:sa. Gode da ea moloidafa hou olelema:ne, amo hou hamoi. Gode da amo hou hamobeba:le, amo e da moloidafa fofada:su dunu amola e da dunu huluane ilia Yesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le amo E da ili moloidafa hamoi ba:sa, amo olelesa. 27 Amaiba:le, ninia abuliba:le gasa fili hidale hamoma:bel:i? Gasa fi hou hamomusa: bai da hamedafa gala. Bai ninia Sema nabawane hamobeba:le hame, be ninia Yesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le fawane, Gode da

4 Ninja fi aowa A:ibalaha:me ea hou amola ea hawa: hamosu, amo ninia ba:mu da defea. 2 E da hi hou moloidafa hamoiba:le, Gode da e moloidafa hamoi ganiaba, e da gasa fi hou hamomu da defea gala:loba. Be dunu da gasa fi hamomu, amo Gode da higa:i hodosa. 3 Gode Sia: da agoane dedei diala, "A:ibalaha:me da Gode Ea hou dafawaneyale dawa:i. Amaiba:le, Gode da A:ibalaha:me afadenene moloidafa hamoi ba:." 4 Hawa: hamosu dunu da hawa: hamobeba:le, bidi laha. Be ea bidi lai da hahawane dogolegele iasu hame. E da hawa: hamobeba:le fawane lasa. 5 Gode da wadela:i hamosu dunu lale, afadenene, dunu moloidafa hamomusa: dawa: Osobo bagade dunu da hi hawa: hamobe amo mae dawa:le, amo dafawaneyale dawa:sea, Gode da amo dunu ea hou afadenene, bu moloidafa hamoi ba:sa. 6 Amo hou Da:ibidi da amane olelei, nowa dunu da mae hawa: hamone, udigili Gode Ea hanaiba:le afadenei moloidafa ba:sa, amo dunu da hahawane bagade. 7 "Dunu da ea wadela:i hou da gogolema:ne olofoi dagoi ba:sa, amo dunu da hahawane bagade. 8 Gode da amo dunu ea wadela:i hou hobe a hamedafa bu dawa:mu. Amaiba:le, e da hahawane bagade!" 9 Amo hahawane hou, gadofo damui dunu fawane da hame dawa:, be gadofo hame damui dunu amola amo hou dawa:lala. Ninia musa: Gode Sia: dedei, amane olelei, "A:ibalaha:me da Gode Ea hou dafawaneyale dawa:i. Amaiba:le, Gode da A:ibalaha:me afadenene, moloidafa hamoi ba:." 10 Amo hou da habogala hamobelab:i? Amo hou da A:ibalaha:me ea gadofo hame damui esoga degabo ba:." 11 Gode da A:ibalaha:me moloidafa ba:." Fa:no e da gadofo damusu hou hamoi. Ea

gadofo damui da dawa:digima:ne olelesu fawane. A:ibalaha:me da lalelegele, ea esalebe ode ida da Amo dawa:digima:ne olelesu da e da Gode Ea hou gadene 100 gidigi. Be ea da:i hodo da bogomu dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da A:ibalaha:me gadenei, amola ea uda Sela da mano lamu hamedei, moloidafa hamoi ba:i. Gadofo damui da fa:na ba:i. amo mae dawa:le, e da ea dafawaneyale dawa:su hou Amaiba:le dunu huluane Gode Ea hou dafawaneyale hame yolesi. 20 A:ibalaha:me da Gode Ea hahawane dawa:beba:le gadofo damui amola gadofo hame dogolegele imunu sia:i dafawaneyale dawa:i galu. damui, amo Gode da moloidafa hamoi ba:sa. Amola Dafawaneyale dawa:beba:le, e da gasawane hamone, amo huluane da A:ibalaha:me ea mano agoane. Godema nodoi. 21 A:ibalaha:me da Gode da Ea musa: 12 Gadofo damui dunu amola ilia A:ibalaha:me ilegele sia:i dafawaneyale hamomu, amo dafawaneyale ea dafawaneyale dawa:su hou e da ea gadofo dawa:i. 22 Amaiba:le, A:ibalaha:me da Gode Ea hou hame damui amo esoga hamosu, amo defele dafawaneyale dawa:beba:le, "afadenei bu moloidafa ilia hamobeba:le, ilia amola da A:ibalaha:me ea hamoi," Gode da e ba:i dagoi. 23 Amo sia:, "afadenei mano agoane. 13 Gode da A:ibalaha:mema, e bu moloidafa hamoi," da A:ibalaha:me fawane ea hou amola egaga fi da hobea osobo bagade huluane olelema:ne hame dedei 24 Be ninia amola ninia hou lalegagumu sia:i. A:ibalaha:me da sema huluane olelema:ne dedei. Gode da Hina Yesu Gelesu bogoi mae giadofale hamoiba:le, Gode da amo hame sia:i. amo wa:legadolesiba:le, amo ninia dafawaneyale Be A:ibalaha:me da Gode dafawaneyale dawa:le, dawa:sea, Gode da nini amola "afadenei bu moloidafa moloidafa hamoiba:le, Gode da ema amane sia:i. 14 hamoi" ba:mu. 25 Ninja wadela:i hou gogolema:ne Gode Ea hahawane dogolegele iasu da Sema nabasu olofomusa:, Gode da Yesu Gelesu osobo bagade dunu ilima fawane iaha ganiaba, osobo bagade dunu ilima dafawaneyale dawa:su hou da hamedei liligi agoai huluane afadenene bu moloidafa hamoi ba:musa:, E ba:la:loba, amola Gode Ea hahawane dogolegele iasu da Yesu Gelesu uhini wa:legadolesi.

da hamedei liligi agoai ba:la:loba. 15 Gode Ea Sema da dialebeba:le, amo wadela:beba:le, dunu ilia Gode Ea ougi se dabe iasu ba:mu. Be Sema da hame galea, Sema amoma hame nabasu hou amola da hame gala. 16 Amaiba:le, hahawane dogolegele iasu hou bai, amo Gode da Ema dafawaneyale dawa:su hou amoga hamoi. Gode da A:ibalaha:me egaga fi huluane ilima hahawane dogolegele imunu sia:i. Sema nabasu dunu ilima fawane hame. Be nowa dunu e da A:ibalaha:me ea hou defele dafawaneyale dawa:sa, ilima amola. A:ibalaha:me da nini hulanema a:silibu ada agoane esala. 17 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Na da di fifi asi gala bagohame ilima ada hamoi dagoi." Gode da bogoi uhinisimusa: dawa: Ea sia:beba:le, musa: hamedafa gala liligi da hamosa. A:ibalaha:me da amo Gode dafawaneyale dawa:i. Amola Gode da amo musa: ilegele sia:i hahawane dogolegele iasu liligi hamoi dagoi. 18 Osobo bagade dunu ilia hou ganodini, Gode Ea hahawane dogolegele iasu amo misa:ne hamoma:beyale da bai hame gala. Be A:ibalaha:me da gasawane dafawaneyale dawa:beba:le, dunu fi bagohame da ea mano agoane hamosu. Gode Sia: dedei amo, "Dia fi dunu lalelegemu da gasumuni idi defele agoane ba:mu." - amo da dafawane ba:sa. 19

5 Ninja Yesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da nini afadenei bu moloidafa hamoi ba:sa. Amaiba:le, musa: Godema ha lai yolesili, Hina Yesu Gelesu Ea hamobeba:le, ninia Godema olofosu dawa: 2 Ninja dafawaneyale dawa:su hou da fedege agoane logo holei gala. Amoga golili sa:ili, ninia Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou diasus agoane amo ganodini esala. Amaiba:le, ninia fedege agoane gasa fi hou hamosa. Ninja fa:no Gode Ea hadigidafa hou glilisi lamu, amo ninia dafawaneyale dawa:beba:le, hidale agoane sia:sa. 3 Se nabasu hou da ninima doaga:sea, amo da ninima mae fisili esalusu hou olelesu ninia dawa:beba:le, ninia hahawane ba:sa. 4 Ninja da mae yolesili Ema fa:no bobogesea, Gode da ninima hahawane ba:sa. E da ninima hahawane gala amo dawa:beba:le, ninia da bu dafawane hamoma:beyale dawa:sa. 5 Amo dafawane hamoma:beyale dawa:lusu dawa:beba:le, ninia da hamedafa da:i diomu. Bai Gode da Ea hahawane dogolegele iasu, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala, amo ninia dogo ganodini sogadigi dagoi. E da amoga Ea dogolegei houdafa ninima baligili i dagoi. 6 Ninja da gasa hameba:le, ninisu nini fidimu da hamedei galu. Amo esoga, Gode Ea ilegei eso, Gelesu da wadela:i

dunu gaga:musa: bogoi dagoi. 7 Osobo bagade dunu dagoi." Be wali, dunu da wadela:i hou osia:idafa da moloidafa dunu gaga:musa:, bogomu gasa bagade hamonanebeba:le, ninima se imunusa: fofada:mu da ba:sa. Amabela:? Dunu afae da noga:idafa dunu defea galu. Be Gode da amane sia:sa, "Na da dunu gaga:ma:ne bogoma:bela:? 8 Be Gode Ea hou da medoma:ne hame fofada:mu." 17 Dunu afadafa da hisu. E da Ea hahawane dogolegeidafa hou ninima wadela:i hou hamobeba:le, bogosu da dunu huluane olelei. Bai ninia huluane wadela:i hou hamonanebe ilima ouligisuwane degabo agoane hamosu. Be dunu esoga, Gelesu da nini gaga:ma:ne bogoi. 9 E afadafa Yesu Gelesu, amo Ea hamobeba:le, hou eno bogoiba:le, Gode da nini bu afadenei moloidafa da baligiliwane doaga:i. Dunu huluane ilia Gode Ea hamoi ba:sa. Amaiba:le, Gelesu E hawa: hamoiba:le, hahawane hou lalegagusia, ilia dabe mae iawane, ninia da Gode Ea ougi bagade se dabe imunu, amo Gode Ea moloidafa hamoi dunu ba:mu. Amola Yesu hamedafa ba:mu. 10 Ninia da musa: Godema ha Gelesuma madelagiba:le, ilia da E gilisili Fifi Ahoanusu laiwane esalu. Be Gode da Ea Mano ninima iabeba:le, ouligimu. 18 Amaiba:le, dunu afadafa da wadela:i E bogoiba:le nini Godema na:iyado hamoi dagoi. Ninia hou afadafa hamobeba:le, dunu huluanedafa da se wali da Gode Ea na:iyado esalebeba:le, Yesu Gelesu imunusa: fofada:su agoai ba:su. Amo hou defele, Dunu da bu wa:legadole esalebeba:le, ninia Ea gaga:su afadafa da hou moloidafa afadafa hamobeba:le, E da hou baligiliwane ba:mu. 11 Be amo fawane hame. osobo bagade fifi asi gala dunu huluane ilia se iasu Wahadafa, Gode da Hina Gode Yesu Gelesu ninima diasu logo doasili, ilima Fifi Ahoanusu iaha. 19 Amola iba:le, nini gaga:su hou ba:i dagoiba:le, ninia nodosa. dunu afadafa da Gode Ea sia: hame nababeba:le, Ninia da Yesu Ea hamoiba:le, wali hame ha lai be dunu huluane da wadela:i hamosu dunu fi ba:su. Amo Gode Ea na:iyado dunu esafalubi. 12 Dunu afadafa hou defele, Dunu afadafa, Yesu Gelesu, da Gode Ea da hamobeba:le, wadela:i hou da osobo bagadega sia: nabawane hamobeba:le, dunu huluane da Gode doaga:i. Amo wadela:i hou da doaga:beba:le, bogosu Ea siga ba:ma:ne, afadenene bu moloidafa hamoi amolawane doaga:i dagoi ba:i. Amaiba:le, dunu fifi asi dagoi. 20 Osobo bagade dunu ilia wadela:i hou da gala dunu huluane ilia da wadela:i hou hamobeba:le, bagadedafa dawa:ma:ne, Gode da Sema ilima i. Be huluane da bogosu dawa: 13 Musa: hemonega, Gode wadela:i hou da bagadedafa, amo ilia bu bagade Ea Sema hame olelei amo esoga, wadela:i hou da osobo bagade ganodini dialebe ba:i. Be Sema dedei hame galea, Gode da wadela:i hou hame dedesa. 14 Be A:da:me ea eso amogainini Mousesea ea esoga, dunu huluane da wadela:i hou hamobeba:le, bogosu dawa:i. Ilia A:da:me ea hou defele hame hamoi be huluane bogosu dawa:i. A:da:me da hobe misunu dunu amo ilia fedege agoane esalu. 15 Be e amola hobe misi Dunu, da defele hame ba:sa. Bai Gode Ea hahawane dogolegele iasu da A:da:me ea wadela:i hou amoma defele hame. Dunu afadafa da wadela:i hou hamobeba:le, dunu bagohame da bogoi dagoi, amo dafawane. Be Gode Ea hahawane hou da amo hou bagadewane baligisa. Amola Ea udigili iasu E da dunu huluane ilima i, amo Yesu Gelesu. E asigili hahawane hamobeba:le ninima misi, amo da A:da:me ea hou bagadewane baligisa. 16 Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou amola dunu afadafa ea wadela:i hou, da hisu hisu. A:da:me da wadela:i hou hamobeba:le, Gode da fofada:nanu amane sia:i, "Dunu huluane da bogoma:ne wadela:i hou hamoi

dawa:beba:le, ilia da Gode Ea hahawane asigi hou da baligili bagadedafa dawa:sa. 21 Amaiba:le, musa: bogosu da doaga:beba:le, wadela:i hou da osobo bagade dunuma ouligisuwane dialu. Amo defele wali hou moloidafa da doaga:beba:le, Gode Ea hahawane moloidafa asigi hou da ilima ouligisuwane diala. Ninia amo hou lalegagusia, Hina Gode Yesu Gelesu da fidibiba:le, ninia da Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ba:mu. (aiōnios g166)

6 Amaiba:le, dilia adi dawa:bela:? Gode Ea hahawane asigi hou da bu baligiliwane heda:ma:ne, ninia wadela:i hou mae yolesili, hamonanumu da defeala:? 2 Hamedafa mabu! Ninia wadela:i hou hamomusa:gini, fedege agoane bogoi dagoi. Amaiba:le, ninia wadela:i hou bu hamonanumu da defea hamedafa. 3 Dilia huluane dawa: Ninia Yesu Gelesu amoma madelagimusa: hanoga fane salasu hou hamonoba, ninia da fedege agoane ea bogosu amoma madelagimusa: ba:bodaise hamoi dagoi. 4 Ninia hanoga fane salabeba:le, ninia Yesuma madelagiba:le, fedege agoane, E amola ninia, gilisili

uli dogoi ganodini salawane, Ea bogosu amoma gilisi. da ea sia: nabawane hamobeba:le, ea hawa: hamosu Bai Gode da ea hadigi gasa bagade hou amoga dunu esala. Amaiba:le, wadela:i hou hamosea, dilia Yesu Gelesu bogosu yolesima:ne wa:legadolesi, amo da wadela:i hou ea se iasu udigili hawa: hamosu defele ninia amola da gaheabolowane esaloma:ne, E dunu esalebeba:le, bogosudafa ba:mu. Be nabasu da nini wa:legadolesimu. 5 Ninja da fedege agoane hou hamosea, dilia nabasu hou ea udigili hawa: Yesu Gelesu Ea bogoi defele bogoi dagoiba:le, Ema hamosu dunu esalebeba:le, Gode da dili afadenei madelagiba:le da:i hodo afadafa hamoi. Amaiba:le, bu moloidafa hamoi ba:mu. 17 Be ninia Godema Gode da Yesu bu esaloma:ne wa:legadolesi, amo nodomu da defea! Dilia da musa: wadela:i hou amo defele, E da nini Yesu Gelesuma madelagili bu ea se iasu udigili hawa: hamosu dunu esalu. Be gaheabolo esaloma:ne wa:legadolesimu. 6 Ninja dilima dafawane olelei liligi huluane, dilia hahawane musa: wadela:i hou da fedege agoane, Yesu Gelesu nabawane hamoi dagoi. 18 Dilia wadela:i hou se amoma gilisili bulufalegeiga gafesiga dabagal:a:le iasu diasu logo da doasibiba:le, dilia da wali fedege medole legei dagoi, amo ninia dawa: Ninja wadela:i agoane hou moloidafa gala amo ea udigili hawa: hu ea hou amo gasa bagade hou da ninima hamosu dunu esala. 19 (Dilia da osobo bagade bu ouligisuwane hame dialoma:ne, amo hou fane hou fawane dawa:beba:le, na da osobo bagade legema:ne, Gode agoane hamosu. 7 Dunu da fedege sia: fawane olelesa). Musa: dilia da:i hodo bogosea, e da wadela:i hou ea gasa bagade liligi huluane wadela:i hou amola ledo hou, amo ouligisu fisili, halegasa. 8 Amaiba:le, ninia Gelesuma hamomusa:gini Sa:idam:nema i dagoi. Amo defele, madelagili bogoi dagoiba:le, ninia da Ea esalebe dilia wali sinidigili, hadigi hou hamoma:ne, dilia da:i defele E amola gilisili esalumu, amo dafawaneyale hodo liligi huluane Godema ima. 20 Dilia musa: dawa:be. 9 Gode da Yesu Gelesu bu mae bogoma:ne, wadela:i hou amo ganodini se iasu udigili hawa: uhini wa:legadolesi, amo ninia dawa: Bogosu da hamobeba:le, hou moloidafa da hamedafa dawa:i. Ema bu hamedafa ouligisuwane dialumu. 10 E 21 Amo musa: hou hamobe dawa:beba:le, dilia da da bogoiba:le, wadela:i hou da Ema ouligisuwane wali gogosiasi. Musa: wadela:i hou hamobeba:le, dialumu hamedei. E da wali Gode amola hahawane dilia da wali hahawane dialumu hamedei. 11 Amo defele, dilia da wadela:i hou dilima ouligisuwane mae dialoma:ne dilia da bogoidafa, amo dafawaneyale dawa:ma. Be dilia da Yesu Gelesu amoma madelagiba:le, Gode Ea na:iyado hamoi amola Ema gilisili esala, amo hou amola dafawaneyale dawa:ma. 12 Dilia da da:i hodo ea hanai hou nabawane hamomusa:gini, wadela:i hou da dilima ouligisuwane esalumu da defea hame galebe. 13 Dilia da:i hodo liligi afae wadela:i hou hamomusa:gini, Sa:idam:nema imunu da defea hame galebe. Be amo hou yolesili, dilia da bogosu fisili, bu esalusu dawa:beba:le, dilia da:i hodo liligi, hou moloidafa hamomusa:gini, Godema imunu da defea. 14 Dilia da wali Gode Ea hahawane dogolegele iasu lai dagoiba:le, dilia da Sema ganodini hame esala. Amaiba:le, wadela:i hou da dilima ouligisuwane esalumu da hamedeidafa. 15 Amaiba:le, ninia da adi hamoma:bela:? Ninja da Sema hamosu dunu hame be Gode Ea hahawane asigi hou dawa: Amaiba:le, ninia wadela:i hou hamomu da defeala:? Hame mabu! 16 Dilia ouligisu dunu ea hawa: hamomusa:gini, ema dilia da:i hodo liligi iasea, dilia

wadela:i hou se iasu diasu logo da doasibiba:le, dilia da Gode Ea udigili hawa: hamosu dunu esala. Dilia bidi waha labe da eso huluane dilia hou afadenene bu asigilasa, amola hobea Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ba:mu. (aiōnios g166) 23 Bai wadela:i hou hamosu ea bidi da bogosu fawane! Be Gode Ea hahawane dogolegele iasu da Hina Gode Yesu Gelesu amoma madelagiba:le, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanumu. (aiōnios g166)

7 Na fi dunu! Dilia huluane da sema hou dawa:beba:le, na waha sia:mu liligi huluane dilia da noga:le dawa:mu. Dunu ilia esalebeba:le fawane, sema da ilia hou ouligisa. Be ilia bogosea, sema da ilia hou ouligimu da hamedei. 2 Agoane gala. Uda da dunuga laiba:le, egoa esalebeba:le, sema gala. E da egoama madelagi agoane gala. Be egoa da bogosea, amo sema da fisiba:le, amo uda da halegale, udigili lalumu. 3 Amaiba:le, egoa esaleawane, amo uda da eno dunuma fisia, e da wadela:i uda, eno dunu ilia da sia:mu. Be egoa bogobeba:le, amo uda da udigili didalo agoane lalebeba:le, e da eno dunuma

fisia, e da wadela:le hame hamosa. 4 Na fi dunu! hamosu. Amaiba:le, sema da wadela:i hou amo da Dilia da sema amoma agoaiwane esala. Dilia da baligili wadela:idafa amo olelesa. 14 Gode Ea Sema Gelesuma madelagiba:le, Ea da:i hodo liligi hamoi da a:silibu hou agoane, amo ninia dawa: Be na da dagoiba:le, dilia da fedege agoane dilia musa: ouligisu osobo bagade dunu fawane. Na da wadela:i hou amo (Sema) amoma bogoi dagoi. Be dili huluane Gode Ea ea se iasu udigili hawa: hamosu dunu agoane. 15 Na hawa: noge:le hamoma:ne, Yesu Gelesu da bogosu hawa: hamonana bai na da noge:le hame dawa: Na fisili, wa:legadoi. Amola wali dilia da Yesu Gelesu wali hou moloidafa hamomu hanai be na hanai liligi Ea fi dunu esala. 5 Ninia musa: wadela:i hu ea mae hamone, na higa:i liligi fawane hamosa. 16 Na hou fawane hamonanuba:le, Sema sia: nababeba:le, higa:i liligi na da hamonanebeba:le, na da amane amo da ninia wadela:i hanai asigi dawa:su ganodini sia:sa, "Ma! Sema da moloidafa," amo olelesa. wili gala:su. Amo wadela:i hanai asigi dawa:su da 17 Amaiba:le, na higa:i liligi na hamonanebeba:le, bagade hedabeba:le, ninia da fedege bogosu ea amo da nisu na hame hamosa. Be wadela:i hou na udigili hawa: hamosu dunu agoane ba:i. 6 Be wali dogo ganodini diala, amo fawane da na higa:i hou ninia sema se iasu diasu logo da doasi dagoiba:le, hamosa. 18 Na osobo bagade hou amo ganodini, ninia da halegai dagoi. Bai ninia da sema amoma hou moloidafa afadafa da hamewane diala, amo bogoidafa. Sema dedei huluane ba:beba:le, ninia da na dawa: Na hou ganodini na da hou moloidafa wali Gode Ea hawa: hame hamosa. Be gaheabolo hamomu hanai be hamomu hamedeiwane ba:sa. hou da misi dagoi. Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala 19 Na hou moloidafa hamomu hanai - be hamedei. da ninia dogo ganodini esalebeba:le, ninia Gode Ea Na da wadela:i hou hamomu higa:i, be amo fawane sia: nabawane hawa: hamonana. 7 Amaiba:le, ninia hamomusa: logo ba:sa. 20 Na da na higa:i liligi da Sema huluane da wadela:i fawane sia:ma:bela:? hamonanebeba:le, bai da amo hamosu, na nisu da Hame mabu! Sema dedei dawa:beba:le, na da hame hamosa. Wadela:i hou na dogo ganodini diala, wadela:i hou ea bai dawa: Sema da, "Eno dunu amo fawane da amo hawa: hamosa. 21 Amaiba:le, na ea liligi hanaiwane lamusa: mae dawa:ma!" Amo hou ganodini na da hou eno hamonanebe ba:sa. Na sema na da hame dawa:loba, na da amo wadela:i da hou moloidafa hamomu hanai, be hamedeiba:le, hou hamoi dagoi na da hame dawa:la:loba. 8 Be wadela:i hou hamomu logo fawane ba:sa. 22 Na amo sema na dawa:beba:le, wadela:i hou na dogo a:silibu amo ganodini, na da Gode Ea Sema amoma ganodini logo fodole, wadela:i hanai hou bagohame nodosa. 23 Be na da sema hisu na da:i hodo ganodini na dogo ganodini wili gala:su. Sema hame dedei ba:sa. Amo sema da na asigi dawa:su ganodini, ganiaba, wadela:i hou da gasa hame ba:laloba. 9 Gode Ea Sema (amo na hamomu hanai) amoma Na da musa: sema hame dawa:loba, wadela:i hou gegenana. Amaiba:le, wadela:i hou sema na da:i ea bai hame dawa:beba:le, fonobahadi hahawane hodo ganodini hamonanebe da nama se iasu diasu esalu. Be na da sema huluane dawa:loba, na da ouligisu dunu agoane gala. 24 Na da bagadewane da:i na wadela:i hanai hou bagadewane dawa:i galu. dioi gala. Na da:i dioi da bogoi ea da:i hodo agoane 10 Amalalu, na da fedege agoane bogoi. Gode da nama lala:gibiba:le, na da bu hahawane dogolegele nama esalusu ima:ne, Sema hamoi dagoi. Be nama lalomane, amo la:gi da nowa fadegama:bela:? 25 sema da se imunusa: fofada:su liligi fawane ba:i. Na da Godema nodosa! Bai E da Hina Gode Yesu 11 Amaiba:le, fedege agoane, wadela:i hou da logo Gelesu Ea hamobeba:le, na se iasu la:gi fadegamu. fodole, sema medosu liligi gaguli, nama hohonone, Amaiba:le, na hou da agoane diala. Nisu da hawa: na fane legei dagoi. 12 Amaiba:le, Sema da hadigi hamosea, na da Gode Ea hou na asigi dawa:su amo amola hamoma:ne sia:i da hadigi, moloidafa amola ganodini fawane hamosa. Be na hu ea hou amo noge:i. 13 Be amo ea bai da liligi noge:idafa da na ganodini wadela:i hou sema amoma fawane fa:no fane legebela:? Hame mabu! Wadela:i hou da na fane bobogesa.

legei dagoi. Wadela:i hou da liligi moloidafa (Sema) amo lale amola amoga na da:i hodo fane legei. Na da wadela:i hou ea houdafa noge:le dawa:ma:ne agoane

8 Nowa dunu da Yesu Gelesu amoma madelagi dagoiba:le, e da se imunusa: fofada:su hamedafa ba:mu. 2 Na da musa: wadela:i hou amola bogosu,

amo sema ea se iasu diasu agoane amo ganodini 12 Amaiba:le, na fi dunu! Ninima da logo eno hame esalu. Be A:silibu sema gaheabolo da nowa Yesu ilegei. Ninia da hu ea hou hanai liligi amo logoga Gelesuma madelagisia, e da Eso huluane mae bogole masunu da hamedei. 13 Dilia da hu ea hou fawane Fifi Ahoanusu lai dagoi. Amaiba:le, na sema se iasu hamosea, bogosu fawane ba:mu. Be dilia A:silibu diasu logo da doasibi ba:sa. 3 Osobo bagade dunu ea gasa lai dagoiba:le, wadela:i hou fane legesea, ilia hu ea hou da gasa hameba:le, Sema sia: da dilia da esalusu ba:mu. 14 Nowa dunu da Gode Ea defele hame agoane ba:i. Be Gode da gasa bagade. A:silibu amoma fa:no bobogesea, ilia da Gode Ea Wadela:i hou osobo bagade dunu ilia hu ea hou amo manolali esafula. 15 Gode Ea A:silibu E da dilima i, ganodini diala, amo fane legema:ne fofada:musa:, amo da dili bu se iasu udigili hawa: hamosu dunu Gode Ea Manodafa asunasi. E da osobo bagade amola beda:su dunu, hame hamosa. Amola A:silibu Ea huluane fadegamus: misi. 4 Ninja hu ea wadela:i gasaga ninia Godema wele sia:sa amane, "Ada! Na olelesu mae nabawane, A:silibu ea hou fawane Ada!" 16 Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da ninia hamoma:ne, amola ninia da Sema ninima moloidafa a:silibu amoma madelagili, ela da gilisili ninia da Gode olelesu liligi huluane defele hamoma:ne, Gode da Ea mano sia:sa. 17 Ninja da Ea mano hamoiba:le, agoane hamosu. 5 Nowa dunu da ilia hu ea hou Gode Ea hahawane imunu liligi E da Ea fi dunuma hanai liligi amo fawane hamosea, hu ea hou da imunu liligi, amo ninia da lamu. Gode da Gelesuma ilia asigi dawa:su amoma ouligisuwane esala. Be imunu liligi amo ninia amola Gelesu da gilisili lamu. nowa dunu ilia A:silibu Ea sia: nabawane hamosea, Ninja gilisili Gelesu Ea se nabasu defele nabasea, A:silibu da ilia asigi dawa:su amoma ouligisuwane ninia amola E gilisili Ea hobea misunu hadigi hou esala. 6 Nowa dunu ilia hu ea hou fawane nabasea, lamu. 18 Na agoane dawa: Ninja da hobea Gelesu ilia da bogosu ba:mu. Be nowa dunu ilima A:silibu Ea hadigi bagade hou ba:mu. Amola amo hou da nini da ouligisuwane esalea, amo dunuma Gode da wali se nabasu hou amo bagadewane baligimu. 19 olofosu amola Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Gode Ea hahamoi liligi huluane da Gode Ea mano imunu. 7 Amaiba:le, dunu da hu ea hou amoma huluane hadigi hamoi ba:ma:ne, hanaiwane oesala. fa:no bobogesea, e da Godema ha laiwane hamosa. 20 Be Gode Ea hahamoi liligi huluane, ilia hanaiba:le E da Gode Ea sema nabawane hame hamosa. E hame, be Gode Ea hanaiba:le fawane, E da hobea nabawane hamomu da ema hamedei. 8 Nowa dunu bai hamedei liligi agoane hamomusa: dawa:i galu. da hu ea hou amoma fa:no bobogesea, Gode da Be hobea misunu dafawane hamoma:beyaledawa:su amo dunu hahawane ba:mu da hamedei. 9 Be dilia dialebe ba:i. 21 Amo da eso enoga, Ea hahamoi liligi da hisu. Dilia hu ea hou nabawane hame hamosa. ilia se iasu diasu hamosu amola dasasu hou, amo Dilia dogo ganodini, Gode Ea A:silibu Hadigidafa huluane E da fadegale, se iasu diasu logo doasili, Gala da aligila sa:ili esalebeba:le, dilia da A:silibu ea amo liligi da gilisili ilia amola Gode Ea mano hamoi, sia: nabawane hamosa. Be Yesu Gelesu Ea A:silibu hadigi hou amo ganodini esalumu. 22 Be musa: Hadigidafa Gala da dilia dogo ganodini hame esalea, amola wali, Gode Ea osobo bagade hahamoi liligi dilia da Gelesu dunu hame gala. 10 Be Gelesu da uda da mano lamu gadeneiba:le se nabasea, da dilia dogo ganodini esalebeba:le, dilia da Gode gaiyasa amo agoaiwane, amo ninia dawa: 23 Be hahawane ba:ma:ne bu afadenene moloidafa hamoi Gode Ea osobo bagade hahamoi liligi amo fawane dagoiba:le, Yesu Ea A:silibu Hadigidafa Gala da hame. Be ninia da Gode Ea A:silibu, Gode Ea degabo dilima Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu iaha. iasu liligi amo lai dunu, ninia amola Gode da nini Be dilia da:i hodo fawane, wadela:i hou hamobeba:le, Ea mano dafawane hamoma:ne amola ninia hou da bogomu. 11 Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala huluantedafa hahawane dogolegele laloma:ne ninia se da Yesu bogoi amo wa:legadolesi dagoi, amo da iasu diasu logo doasimu, amo ninia oesalebeba:le, dilia dogo ganodini esala. Gode da amo defele, Ea gogonomasa. 24 Bai Gode Ea Sia: defele, E da A:silibu dilia dogo ganodini esala amo ea gasaga dafawane hamomu ninia dawa:beb:a:le, ninia Gode dilia bogoi da:i hodo bu esaloma:ne wa:legadolesimu. Ea gaga:su hou ba:i. Be ninia hanaiwane dawa:i

liligi ninia siga ba:sea, amo hou da dafawaneyale nini afafamu hamedei. 36 Gode Sia: da agoane dawa:su houdafa hame. Hou da siga ba:i dagoi dedei diala, "Ninia da Dia hou lalegaguiba:le, eso ganiaba, ninia da hobe a hame hanala:loba. 25 huluane dunu da nini medole legemusa: sia:nana. Be ninia siga hame ba:su liligi amoga hanaiwane Dunu ilia sibi medole legemusa: oule ahoa, amo hou ouesalebeba:le, ninia da gebewane ouesala. 26 Amo defele ilia ninima hamosa!" 37 Be ninia Yesu Gelesu, defele, ninia da gasa hameba:le, Gode Ea A:silibu da ninima asigi bagade Dunu, Ema madelagiba:le, baligili ninia a:silibu hou fidila maha. Ninia Godema sia:ne osa:le heda:su hou dawa: 38 Dafawane! Na dawa!:! gadosu hou nogal:le hame dawa:beba:le, ninia dunu Liligi huluanedafa da Yesu Gelesu Ea ninima asigi ea lafidili sia:mu hamedei liligi, amo liligi A:silibu Hi hou amoma afafamu da hamedei. Ninia bogosea da Godema osoga sia:ne gadosa. 27 Gode da ninia o ninia esalea, ea asigi hou amoga afafamu da asigi dawa:su eso huluane ba:lala. E da A:silibu ea hamedei. A:igele dunu amola Hebene ouligisu dunu, asigi dawa:su dawa:be. Gode Ea A:silibu Hadigidafa hisi ganodini gasa bagade a:silibu, wali hamobe Gala da Gode Ea fi dunu fidima:ne, Gode Ea hanai hou, hobe a misunu hou, 39 gadodili liligi, gududili defele Godema adole ba:lala. 28 Nowa dunu da liligi amola Gode Ea hahamoi liligi huluanedafa amo Godema asigi galea, Gode da Ea hanai defele ilima ganodini afaedafa da Gode Ea dogolegei hou amo ilegei, amo dunu, - Gode da ilima mabe hou huluane Hina Gode Yesu Gelesu Ea hamobeba:le ninia dawa: amo ganodini ili fidima:ne hawa: hamonana. 29 liligi, amoga afafamu da hamedeidafa.

Amo fi dunuma E da musa: hemonega ilegele, ilia hou afadenene Ea Manodafa amo ea hou defele, ili hamoma:ne dawa:i galu. Amaiba:le, E da Ea Manodafa (Ea Magobo Mano) amola eno osobo bagade dunu Ea Magobo Manodafa bagia, ea mano eno hamomusa: dawa:i galu. 30 Amola Ea ilegei fi dunu ilima E da Ema misa:ne wele sia:i. E da ilima wele sia:beba:le, ilia hou bu afadenene moloidafa hamoi dagoi. Amola ilima Ea hadigidafa ganodini gilisili esaloma:ne hamoi. 31 Amaiba:le, amo hou huluane dawa:beba:le, ninia da adi sia:ma:bela:? Gode da ninimagaiba:le, nowa da ninima ha lale hasalasima:bela:? 32 Gode da Ea Manodafa mae gaga:le, ninia huluane fidima:ne E gobele salasu hamomusa:, ninima i dagoi. Amaiba:le, E da mae higale, liligi huluane ninima imunu galebe. 33 Gode Hi fawane da Ea fi dunu afadenei bu moloidafa hamoi dagoi sia:beba:le, dunu eno da Gode Ea fi dunuma diwaneya uididimu da hamedei galebe. 34 Yesu Gelesu da Ea fi dunu gaga:ma:ne, bogole, Godema bu wa:legadolesi. Wali E da Gode Ea lobodafadili nini fidima:ne sia:ne gadosa lela. Amaiba:le, eno dunu da Gode Ea fi dunuma medoma:ne diwaneya uididimu da hamedei 35 Amaiba:le, liligi huluanedafa da Yesu Gelesu Ea asigi hou amoga nini afafamu da hamedeidafa. Ninia se nabasea, logo gasa bagade ba:sea, ha:i nabasea, muni hame gagui galea, ninima bogomu gadeneiba:le beda:su amola bogosu doaga:sea, amo da Gelesu Ea asigi hou amoga

9 Na da dafawane sia:sa! Na da Gelesu dunu. Amaiba:le, na da ogogosu hame dawa: Gode Ea A:silibu Hadigidafa da na asigi dawa:su amoma na da hame ogogosa sia:sa. 2 Na da da:i dioi bagade. Na dogo ganodini mae yolesili se naba. 3 Bai na da na osobo bagade fi dunu amo dawa:beba:le, se naba. Amo hou da na fi fidimu ganiaba, na da Godema gagabusu aligi amola Gelesu amoma afafae hame higala:loba. 4 Ilia da Gode Ea fi dunu esala. E da ili amo Ea mano hamone, Ea hadigi ili ba:ma:ne ilima olelei. E da ilima Ea gousa:su hou olelei amola ilima Sema i dagoi, Ilia da sia:ne gadosu houdafa dawa: Gode Ea hahawane dogolegele iasu ilegele sia:i liligi huluane da ilima doaga:i dagoi. 5 Ilia da musa: Hibulu siba fi dunu bagade amo ilia mano esala. Yesu Gelesu da osobo bagade dunu ea da:hodo lale, ilia fi amo ganodini lalelegei. Gode da liligi huluane amoma ouligisuwanne esalebeba:le, Ema eso huluane nodonanumu da defea. Ama. (aiōn g165) 6 Gode Ea fi dunuma hahawane dogolegele imunu ilegele sia:i, - amo da yolesi dagoi na da hame sia:sa. Isala:ili dunu mogili da Gode Ea fi dunu, mogili da Gode Ea fi dunu hame. 7 Amola A:ibalaha:me ea fi dunu mogili ilia da Gode Ea mano hame. Gode da A:ibalaha:mem apane sia:i, "Aisage ea mano lalelegesea, amo fawane da digaga manodafa fi Na da dima ilegele sia:i defele, esalumu." 8 Bai agoane diala. Mano da osobo bagade dunu ilia hou defele lalelegesea da Gode Ea mano hame. Be Gode Ea

hahawane dogolegele ilegele sia:beba:le lalelegei lolo nabe eso agoane ganodini ha:i manu ligisimusa: mano, ilia fawane da Gode Egaga fidafa. 9 Gode da hisu hamosa, eno da eso fonobahadi ganodini ha:i hahawane dogolegele iasu imunusa: amane ilegele manu ligisimusa: hisu hamomu da defea. 22 Gode sia:i, "Na eso ilegei amoga Na da bu masea, Sela da Ea hou hamoi da amo defele diala. E da wadela:i dunu mano lalelegemu." 10 Be amo fawane hame. hou amoga Ea ougi hou amola Ea gasa bagade Lebega ea dunu mano aduna da eda afadafa fawane hou, amo olelemusa: dawa:i. Be E da dunu hobea esalu. Elea eda da ninia aowa Aisage esalu. 12 Be Ea wadela:ma:ne fofada:su ba:mu dunu, ilima E da Gode da Hi fawane Ea mano ilegesa amo olelema:ne, hedolo hame se dabe iasu i. 23 Eno amola E da Ea E da Lebegama amane olelei, "Magobo mano da baligiliwane hadigi hou olelemusa: dawa:i. Amo hou fa:no lalelegei mano amoma hawa: hamosu dunu E da nini (Ea gogolema:ne olofosu lai dagoi dunu, Ea agoane ba:mu." Ela da mae lalelegele, wadela:i mae hadigi lama:ne E da hahamoi) ninima Ea hadigi hou hamone, hou ida:i mae hamone, Gode da hidadea E da baligiliwane i dagoi. 24 Gode da Yu dunuma amo olelebeba:le, dunu ilia hawa: hamobeba:le hame, fawane hame wele sia:su, be Dienadaile dunu amola be Ea hanaiba:le fawane ilegesa, amo olelei. 13 ilima wele sia:i dagoi. Ninja da amo fi diala. 25 Gode Amo defele Gode Sia: da agoane dedei diala, "Na da Hosia meloa ganodini agoane sia:sa, "Musa: fi Ya:igobema asigiba:le ilegei. Be Na da Iso hame dunu amo da Na fi dunu hame Na sia:i. Be Na da hanaiba:le yolesi dagoi. 14 Amaiba:le Gode Ea hobea amo fi dunu da Na fi dunu sia:mu. Fi dunu hou da defele hame, moloi hame, amo ninia da da musa: Na da ilima hame asigi, amo fi dunuma sia:ma:bela:? Hame mabu! 15 Gode da Mousesema Na da amane sia:mu, 'Dilia da Na dogolegei fi!' 26 amane sia:i, "Nowa dunuma Na da gogolema:ne Amola sogebi amo ganodini Na da musa: ilima sia:i, olofomusa: dawa:sea, Na da ea hou gogolema:ne 'Dilia da Na fi dunu hame!' amo sogebi ganodini Na olofomu. Nowa dunuma Na asigimu dawa:sea, Na da ilima amane sia:mu, 'Dilia da Esalebe Gode Ea da ema asigimu." 16 Amaiba:le, hou huluane bai da mano! 27 Gode Sia: eno da agoane dedei diala. dunu ilia hanaiba:le o hawa: hamobeba:le hame, Aisaia da Isala:ili dunu ilia hou olelemusa: amane be bai da Gode Ea hanaiba:le gogolema:ne olofosu sia:sa, "Isala:ili dunu ilia idi da sa:i amo hano bagade hou fawane ba:sa. 17 Gode Sia: da agoane dedei bega: diala, amo ea idi defele gala ba:sa ganiaba, diala, "Gode da Idibidi Ouligisu dunuma amane sia:i, bagahame fawane da Gode Ea gaga:su hou ba:mu. 'Na gasa olelema:ne amola osobo bagade fifi asi 28 Bai Gode Ea wadela:ma:ne fofada:su da osobo gala dunu huluane Na hou dawa:ma:ne, Na da di bagadega hedolowane doaga:mu!" 29 Amola Aisaia Idibidi ouligisu ilegei dagoi!" 18 Amaiba:le, Gode da Isala:ili fi ilia hou dawa:beba:le, amane sia:i, "Hina da nowa dunuma olofosu imunusa: dawa:sea, E da Gode Bagadedafa da ninigaga fi ganodini afae afae amo dunuma olofosu iaha. Amola nowa dunu ea hame fane legei ganiaba, ninia da Sodame moilai fi dogo E da igiwane hamomusa: dawa:sea, E da amo amola Goumola moilai fi, agoaiwane ba:la:loba." 30 dunu ea dogo igiwane hamosa. 19 Be dunu afae da Amaiba:le, ninia agoane dawa: Dienadaile dunu da nama agoane adole ba:mu, "Gode da agoane hamoi Gode ba:ma:ne, ilia hou afadenei moloidafa hamoi, dagoiba:le, e da abuliba:le osobo bagade dunuma amo ba:ma:ne logo hame hogoi. Be ilia Gode Ea fofada:sala:? Gode Ea hanai hou afadenemu da hou dafawaneyale dawa:beba:le, ilia afadenene bu ninima hamedei galebe." 20 Be agoane sia:mu galea, moloidafa hamoi ba:i dagoi 31 Be Gode Ea fidafa na da bu adole imunu, "Na:iyado! Di da Godema bu dunu da sema hamobeba:le, ilia da Gode da ili gagabole sia:mu da hamedei. Ofodo amo da laga hahawane moloidafa hamoi dagoi dawa:i galu. Be osoboga hamoi, da amo ofodo hahamosu dunuma bu amo logo hogoi helele, hame ba:i. 32 Ilia dafawaneyale gagabole amane sia:mu, "Dia da abuliba:le na agoane dawa:su hou mae dawa:le, be ilis u hawa: hamobea:mu da hamedei!" na amane amo dawa:beba:le, logo hame ba:i. Amaiba:le fedege adole imunu. 21 Ofodo hahamosu dunu, hi fawane agoane, ilia igi amoga emo udagagubiba:le, dafai. da ea hanai defele osobo hamone, ofodo hisu hisu 33 Amo igi ea hou olelema:ne, Gode Sia: da amane hamomu da defea. E da ofodo afadafa eso bagade dedei diala, "Ba:ma! Na da dunu ilia emo udagaguli

dafama:ne, Saione moilai amo ganodini igi ligisimu. Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:sea, amo Dunu da amo igiga dafamu. Be nowa dunu da Gode da hame da:i diomu amola hame gogosiamu." 12 Amo Ea hou dafawaneyale dawa:sea, amo da hamedafa sia: da dunu huluane ilia hou olelesa. Bai Gode da Yu dunu amola Dienadaile dunu, hisu hisu hame ba:sa.

10 Na fi dunu! Na asigi dawa:su huluane na dogo ganodini amoga, na hanai da na fi dunu ilia gaga:su ba:mu. Amo hou ilia dawa:ma:ne, Na da Godema sia:ne gadolala. 2 Na dilima dafawane sia:sa! Ilia da Godema hanaiwane hawa: hamomusa: dawa:lala. Be ilia hanai hou bai da bagade dawa:su hame. 3 Gode Ea hou amoga e da dunu gogolema:ne olofole, bu moloidafa hamoi ba:sa, amo hou ilia hame dawa: Be ilia amo mae dawa:le, ilisu ilia logo eno fodomusa: dawa:lala. Amaiba:le, Gode Ea houdafa amoga e da dunu afadenene bu moloidafa hamoi ba:sa, amo hou ilia nabawane hame hamoi. 4 Yesu Gelesu da hamoiba:le, wali Sema da dagoiwane ba:sa. Amaiba:le, nowa dunu da dafawaneyale dawa:sea, lalegusia, Gode da amo dunu afadenene moloidafa hamoi ba:sa. 5 Mousese da Sema hou amo huluane hamobeba:le, Gode da dunu moloidafa ba:sa, amo hou dawa:beba:le, amane dedei, "Nowa da Sema sia: huluane nabawane hamosea, e da esalumu." 6 Be dunu da dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da amo dunu afadenei moloidafa ba:sa, amo olelemusa:, Ea Sia: da amane dedei diala, "Dia dogo ganodini, 'nowa da Hebene sogega hedabela:?' amane mae adole ba:ma." (Bai ninia Hebene sogega hedabla, Yesu Gelesu ninima bu gudu sa:imusa: misa:ne sia:mu da hamedei.) 7 Eno da amane adole ba:mu da defea hame, "Nowa da bogoi soge amoga gudu sa:ima:belabla:?" (Bai Gelesu Ea bu bogole, wa:legadolesimu da hamedei.) (Abyssos g12) 8 Be Gode Sia: da agoane dedei diala, "Gode Ea sia: ida:iwane gala da di gadenene diala. Amo sia: da dia lafi da:iya diala amola dia dogo ganodini diala!" Amola ninia da amo dafawaneyale dawa:su sia: olelesa. 9 Di da dia lafidili, "Yesu da Hina Godedafa!" amo sia:sea, amola dia dogo ganodini Yesu Ea bogoi da:i hodo Gode da wa:legadolesi amo dafawaneyale dawa:sea, di da Gode Ea gaga:su hou ba:mu. 10 Bai ninia dogo ganodini dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da nini afadenei bu moloidafa hamoi ba:sa. Amola amo dafawaneyale dawa:su hou ninia lafidili sia:sea, ninia da Gode Ea gaga:su hou ba:mu. 11 Gode Sia: da amane dedei diala, "Nowa dunu da

da hame da:i diomu amola hame gogosiamu." 12 Amo sia: da dunu huluane ilia hou olelesa. Bai Gode da Yu dunu amola Dienadaile dunu, hisu hisu hame ba:sa. Huluane da Ea gaga:su hou defele ba:sa. Gode da dunu huluanedafa ilima Hina Godedafa esala. Nowa dunu da Gode e fidima:ne Ema wele sia:sea, E da huluane defele hahawane dogolegele fidisa. 13 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Nowa da Hina Godedafa Ea fidisu lama:ne wele sia:sea, e da Ea gaga:su ba:mu." 14 Be ilia Gode Ea hou dafawaneyale hame dawa:sea, ilia da Ema wele sia:mu hamedeiwane ba:mu. Amola sia: hame nabi galea, ilia dafawaneyale dawa:mu hamedeiwane ba:mu. Amola dunu eno da ilia lafidili sia: hame olelesa, ilia nabimu da hamedeidafa. 15 Amola Gode da sia: olelesu dunu hame asuna ahoasea, eno dunuma sia: olelemu da hamedeiwane ba:mu. Gode Sia: da agoane dedei diala, "Olelesu dunu ilia sia: moloidafa gaguli maha, amo ili mabe ninia da hahawane ba:sa." 16 Be dunu huluanedafa da amo Sia: Ida:iwane Gala nababeba:le, mogili ilia da hame lalegagui. Musa: balofede dunu Aisaia da amane sia: i, "Hina Gode! Nowa da ninia sia:ne iasu dafawaneyale dawa:bela:?" 17 Amaiba:le, dunu ilia Gode Ea sia: nababeba:le, dafawaneyale dawa:sa. Amola dunu eno ilia lafidili Yesu Gelesu Ea hou olelesa, dunu eno da Gode Ea sia: ida:iwane naba. 18 Be na da agoane adole ba:sa. Yu dunu ilia dafawanedafa Gode Ea Sia: nabibala:? Dafawane! Ilia da nabi dagoi! Bai Gode Sia: da agoane dedei diala, "Ilia lafidili sia: da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane ilima asi dagoi. Ilia sia: da osobo bagade be huluane amoga doaga:i dagoi." 19 Na da bu adole ba:sa. Isala:ili dunu da Gode Ea Sia: gega nabi be nogabla: hame dawa:digibela:? Mousese hisu da Gode sia: dedei amane, "Na da dunu fi hamedei agoane amo ganodini hawa: hamomuba:le, Na fi dunu mudama:ne hamomu. Gagaoui fi amo ganodini Na hawa: hamosea, Na fi da ougjwane ba:mu." 20 Be Aisaia, e da baligili gasawane Gode sia: amane olelei, "Dunu fi amo da Na hame hogoi, ilia da Na ba:i dagoi. Ilia da Nama misa:ne Nama hame adole ba:i. Be Na da ilima doaga:i." 21 Be Gode da Isala:ili fi ilia hou olelema:ne, amane sia:i, "Eso huluane mae yolesili, Na da hame nabasu dunu amola hihisu dunu, amo dunu fi yosia:musa:, Na lobo ilua:su. Be hamedei."

11 Amaiba:le, na da dilima adole ba:sa, "Gode da eno osobo bagade fifi asi gala dunuma doaga:i da Ea fidafa dunu Isala:ili amo yolesila:?" dagoi. Yu dunu da a:silibu hou hame gagui agoane Hame mabu! Na amola na da Isala:ili dunu. Na esalebeba:le, Dienadaile dunu da Gode Ea hahawane da A:ibalaha:me egaga fi dunu amola Bediamini hou ba:i. Amaiba:le, Yu dunu huluane ilia Yesu Ea fi amo ganodini esala. 2 Gode Ea musa: dunu fi fa:no bobogesu fi amo ganodini masea, ninia huluane amo E hemonega degabo ilegeiba:le, amo E da da Gode Ea hahawane dogolegesu hou baligiliwane hame yolesi. Dilia dawa: - Gode Sia: Dedei amo ba:mu. 13 Na da wali dili Dienadaile dunuma sia:sa. ganodini, Elaidia da Godema Isala:ili dunu ilia hou Gode da na dili Dienadaile dunuma asunasiba:le, na olelema:ne amane fofada:i, 3 "Hina Gode! Amo fi da na hawa: hamosu asigiwane hidale ba:sa. 14 Na dunu ilia da dia balofede dunu huluane medole legei sia:beba:le, amabela:? Na fi Isala:ili dunu ilia mudale, dagoi. Ilia da Dia oloda huluane ougili mugulii dagoi. mogili ilia Gode Ea hou lalegaguma:belas:? 15 Bai Nisu fawane da Dia hou hame yolesi. Ilia da na Gode da Isala:ili fi yolesiba:le, eno fi dunu huluane medole legemusa:, logo hogolala." 4 Be Gode da musa: Ema ha lai esalu e da bu yosia:le, Ea na:iyado Elaidiama bu adole i, "Nama hawa: hamomusa:gini, dunu fi hamoi dagoi. Amaiba:le, Gode da Isala:ili dunu Na da dunu 7000 agoane ilegei dagoi. Disu hame, fi bu yosia:sea, hou da bogoi bu wa:legadosu agoane be ilia huluane da ogogosu 'gode' liligi ea dio amo ba:mu. 16 Dunu da agi fifili, degabo fonobahadi Ba:ile, ema hame sia:ne gadosu." 5 Wali, amola liligi Godema iasea, agi huluane da Gode Ea agi agoaiwane hou diala. Isala:ili dunu fi ganodini, wali dawa:ma. Ifa gagui galea, di da amo ea difi Godema dunu bagahame ilima Gode da udigili asigiba:le, E iasea, amo ifa ea amoda amola da Gode Ea: 17 da amo dunu Ea hou lalegagumusa:, ili ilegei dagoi. Gode da fedege agoane, ea ifabi ganodini bugi olife 6 Ilia hou moloidafa hamoiba:le hame, be Gode da ifa amo ea amoda mogili dadamuni, eno olife udigili ilima udigili hahawane asigiba:le fawane, E da ili iwilaga lelu liligi amo bugi ifaga madelagimus: sali. ilegei. Be Gode da dunu ilia hou moloidafa hamoiba:le Dilia Dienadaile dunu da amo iwilaga dialu olife ifa ilima ilegei ganiaba, Ea hahawane dogolegele asigi agoane. Dilia da wali Yu dunu ilia gasa bagade hou da ogogosu udigili asigi hou agoane ba:la:loba. a:silibu esalusu gilisili gagusa. 18 Amaiba:le, musa: 7 Isala:ili dunu da ilia hogoi helebeba:le, ilia hanai olife ifadafa ea amoda, Gode da dadamuni fasi, liligidafa hamedafa ba:i. Be Gode da Isala:ili dunu amo dilia higale mae ba:ma. Dilia gasa fi hamomu bagahame fawane, amo ilegei dagoiba:le, E da ili da hamedei. Dilia da amoda fawane. Dilia da difi fawane afadenei bu moloidafa hamoi ba:i. Be eno amoma ha:i manu hame iaha. Difi da dili alema:ne, huluane, ilia ge da ga:si agoane hamoiba:le, Gode Ea dilima ha:i manu iaha. 19 Be dilia da amane sia:mu, wele sia:su hame nabi. 8 Gode Sia: da agoane dedei "Dafawane! Be Gode da ninima ilia sogebi ima:ne, diala, "Gode da ilia asigi dawa:su amola ilia dogo musa: amoda dadamuni fasi dagoi." 20 Amo da dioiwane hamoi. Musa: amola wali, ilia hame ba:sa dafawane! Ilia da dafawaneyale hame dawa:beba:le, amola hame naba." 9 Gode Sia: Dedei ganodini, Gode da ili dadamuni fasi. Dilia da dafawaneyale Da:ibidi da amane sia:sa, "Ilia lolo nabe amoma dawa:beba:le, wali ifadafa ganodini esala. Be amo masea, ilia sani amo ganodini sa:imu da defea. Ilia dawa:beba:le, hidale gasa fi hou mae hamoma. Dilia dafane, se dabe iasu bagade lamu da defea. 10 Ilia beda:mu da defea. 21 Yu dunu da fedege agoane siga mae ba:ma:ne, Dia ilia si wadela:mu da defea. amodadafa galu. Be amo da dafaiba:le, Gode da Ilia eso huluane se nababeba:le, dioiwane masunu fadegale fasi. Amaiba:le dawa:ma! Dilia amola e da da defea." 11 Amaiba:le, na dilima adole ba:sa! Yu fadegasa:besa:le, dawa:ma! 22 Ninia da amo hou dunu ilia sadenane dafabeba:le, ilia dafawane bu ganodini, Gode Ea asigi hou amola Gode Ea ougi mae wa:legadoma:ne dafabela:? Hame mabu! Ilia fofada:su hou gilisili ba:sa. E da wadela:i hou hamosu wadela:i hou hamoiba:le, Dienadaile dunu da Gode dafai dunuma ougi fofada:su olelesa. Be dilia Ea Ea gaga:su hou ba:i dagoi. Amaiba:le Yu dunu da asigi gogolema:ne olofosu hou dawa:le, mae yolesili wali mudasu hou ba:sa. 12 Yu dunu da wadela:i hou Ema fa:no bobogolalea, e da dilima asigilalumu. Be hamobeba:le, Gode Ea hahawane dogolegele iasu dilia da amo hou yolesisia, E da dili amola dadamuni

fasimu. 23 Amola Yu dunu ilia bu dafawaneyale asigi dawa:su dawa:sala:? Nowa da Ema fada:i sia: dawa:sea, Gode da ilia musa: sogebi amo ganodini olelema:bela:? 35 Nowa da Godema dabe bu lama:ne bu madelagima:ne salimu. Bai Gode da amo hou hamomusa: defele esala. 24 Dilia Dienadaile dunu da fedege agoane udigili iwlaga dialu olife ifa ea amoda. Gode da dili dadamuni, ifabi bugi olife ifa amoga madelagi dagoi. Be Yu dunu da ifabi amoga bugi olife ifa ea fedege agoane gala. Amaiba:le, amo amoda liligi Godema dadamuni fasi liligi, e da bu ifadafafa amoga madelagimusa: dawa:sea, asaboiwane ba:mu. Ilia da hedolowane bu madelagimu. 25 Na fi dunu! Na da dafawane wamolegei sia: dilima olelema hanai gala. Amo nabasea, dili bu dilia dawa:su hou da bagadeyale hame dawa:mu. Isala:ili fi dunu ilia dogo da igiwane hamoi, be amo hou da eso huluane hame dialumu. Be Dienadaile dunu ilia gilisisu ilegei idi Gode da ilegei, amo defele ilia Gode Ea hou lalegagui dagoi ba:sea, Isala:ili dunu ilia hihi hou da yolesiwane ba:mu. 26 Amalalu, Isala:ili fi dunu huluane ilia Gode Ea gaga:su hou ba:mu. Gode Sia: da amane dedei diala, "Gaga:su Dunu da Saione amoga misini, E da Ya:igobe ea mano huluane ilia wadela:i hou huluane fadegale fasimu. 27 Na da ilia wadela:i hou gogolema:ne olofosea, amo gousa:su ilima hamomu." 28 Yu dunu da Gode Sia: Ida:iwane Gala higabeba:le, ilia Godema ha laiwane hamoi, be dilia Dienadaile dunu fidima:ne amo hou da doaga:i. Be Gode da ilia siba fi ilima Ea ilegei dagoiba:le, ilia da Ea fi dunu esala. 29 Gode da Ea hanaiga dunu fi ilegesa amola ilima hahawane iaha. Amola E da Ea asigi dawa:su hame afadenesa. 30 Be dilia Dienadaile dunu! Dilia da musa: Gode Ea Sia: hame nabasu. Be Yu dunu ilia hame nabasu hou hamobeba:le, dilia wali Gode Ea gogolema:ne olofosu dawa: 31 Amo hou defele, dilia da wali gogolema:ne olofosu dawa:beba:le, Yu fi dunu da wali hame nabasu hou hamonana. Bai ilia da hobea Gode Ea gogolema:ne olofosu ba:ma:ne, agoane hamosa. 32 Gode da dunu huluanedafa ilima Ea udigili gogolema:ne olofosu hou olelema:ne, E da dunu huluane hame nabasu se iasu udigili hawa: hamosu dunu agoane hamoi dagoi. (eleēsē g1653) 33 Gode Ea gagui hou da bagadedafa. Ea asigi dawa:su amola Ea hamonanebe dawa:su hou da baligiliwane bagade. Ea hou hamoi nowa da dawa:ma:bela:? Ea logoga ahoanebe hou da dawa:mu hamedei. 34 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Nowa da Hina Gode Ea asigi dawa:su dawa:sala:? Nowa da Ema fada:i sia: olelema:bela:? 35 Nowa da Godema dabe bu lama:ne liligi iabela??" 36 Bai E da liligi huluanedafa hahamoi dagoi. E hahawane ba:ma:ne, liligi huluanedafa diala. Ninja Godema mae yolesili nodonanumu da defea. Ama. (aiōn g165)

12 Amaiba:le, na fi dunu! Gode da dilima udigili gogolema:ne olofosu baligiliwane olelebeba:le, na da dilima ha:giwane sia:sa. Dilia da:i hodo amo Godema gobele salawane esaloma! Dilia da:i hodo amo Gode Hi fawane Ea hawa: hamomusa:gini amola E hahawane ba:ma:ne, Ema ima. Amo da Godema nodone sia:ne gadosu houdafa. 2 Dilia osobo bagade dunu ilia hou defele mae hamoma! Be Gode da dilia asigi dawa:su bu afadenene moloidafa hamomusa:hanaiba:le, amo E hamoma:ne, dilia logo fodoma. Amasea, dilia da Gode Ea hanai asigi dawa:su dawa:mu. Dilia da hou moloidafa amola hou amo Gode da hahawane ba:sa, amo noga:le dawa:mu. (aiōn g165) 3 Gode da nama hahawane dogolegele iasu ia dagoiba:le, na da dili huluana amane sia:sa; Dilia dogo ganodini, dilia da gasa hameba:le, dilisu "Na da gasa fi dunu," amo hidale sia:mu da defea hame galebe. Be dilia asigi dawa:su ganodini, dilia hou fonobone, dilia dafawaneyale dawa:su hou Gode da dilima i amo defele, dilisu dilia hou fofada:ma. 4 Ninja da:i hodo amo ganodini da liligi bagohame diala. Ilia huluane hawa: hamosu hisu hisu hamosa. 5 Amo hou defele, ninia Yesu Gelesu Ea fa:no bobogesu dunu da bagohame esala. Be ninia Yesu Gelesuma madelagiba:le, fedege agoane da:i hodo afadafa hamoi, amola ninia da dunu eno dunu eno ilima da:i hodo ea liligi agoane madelagi. 6 Amaiba:le, Gode da ninima hawa: hamomusa: a:silibu iasu afae afae ia dagoiba:le, ninia da Ea iasu hisu hisu, Ea ninima asigi hou defele, amoga hawa: hamomu da defea. E da ninima Gode Ea Sia: olelema:ne iasu ia dagoi galea, ninia da dafawaneyale dawa:su hou (amo Hi fawane da ninima i) amo defele olelema da defea. 7 Gode da ninima dunu eno fidima:ne iasu hou ia dagoi galea, ninia dunu eno fidimu da defea. Dunu enoma olelesu hou iasu lai dagoi galea, ninia eno dunuma olelema da defea. 8 Ninja dunu enoma ilia dogo denesisu hou iasu lai dagoi galea, amo hou hamomu da defea. Nowa dunu e da eno dunuma ha:i manu o muni imunusa: dawa:sea, e da

mae hihini bagadewane imunu da defea. Nowa dunu da eno dunuma ouligisu hawa: hamosea, e amola da gasa bagade ouligisu hawa: hamomu da defea. Eno dunuma asigili fidisu hou olelesea, hahawane mae da:i dioiwane hamoma:mu. 9 Dabua asigi hou yolesili, eno dunuma moloidafa asigi hou fawane asigima. Wadela:i hou dilia higama. Be hou nogai:da gagulaligima. 10 Dilia da Yesu Gelesu Ea fi afadafa hamoiba:le, dogoleiwanne dunu eno dunu enoma asigimu da defea. Dilia dunu eno mimogo ilima asigi defele eno dunuma asigima. 11 Dilia mae hihini, gasa bagadewane hawa: hamoma. Dilia Hina Godema asigi bagadeba:le, Ema hahawane hawa: hamoma. 12 Dilia da hobea dafawane hamoma:beyale dawa:lusu lai dagoiba:le, eso huluane hahawane esaloma! Se nabasea, mae da:i dione, gebewane esaloma! Eso huluane Godema sia:ne gadolaloma! 13 Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu da hame gagui agoane galea, defea, dilia liligi mogili ilima ima. Degabo ga misi dunu, amo dilia diasu ganodini aowama. 14 Dilima se iasu dunu, amo Gode da ilima hahawane ima:ne, Ema sia:ne gadoma. Dafawane! E da ilima gagabusu mae aligima:ne sia:ne, ilima hahawane ima:ne Ema adole ba:ma! 15 Dunu eno da hahawane ba:sea, dilia amola gilisili hahawane ba:ma. Dunu eno da se nababeba:le disia, dilia amola gilisili dima. 16 Dunu huluanedafa defele, ilima asigi hou hamoma! Gasa fi hou mae hamone, fonoboi dunu ilima na:iyado hamoma. Amola fonoboi hawa: hamosu hahawane hamoma! Dilia da hidale dawa:su bagade lai dagoi, mae dawa:ma. 17 Dunu da dima wadela:i hou hamoi galea, ema wadela:i hou eno mae dabema. Dunu huluane ilia da hou amo da nogai dawa:sa, amo hou hamomusa:gini, logo hogoi helema. 18 Dilia amola eno dunu da gilisili olofoiwane esaloma:ne, dilia amo logo hogoi helema. 19 Na na:iyado! Dunu da dilima wadela:le hamosea, maedafa dabema. Be amo hou yolesili, Gode da dabe ilima ima:ne, ouesaloma! Bai Gode Sia: da agoane dedei diala, "Na fawane da dabemu. Na da dabe imunu, Hina Gode da amane sia:sa." 20 Be dabe hou yolesili, Gode Sia: Dedei defele hamoma. Sia: da amane dedei diala, "Dia ha lai dunu da ha:i galea, ema ha:i manu ima. E da hano hanai galea, ema hano dili moma:ne ima. Di agoane hamosea, ea gogosiasu da laluga diabe agoai ba:mu." 21 Wadela:i hou da

dili hasalasa:besa:le, nogai:le leloma! Be dilia hou nogai:da amoga wadela:i hou hasalasima!

13 Gode da gamane ouligisu dunu ilia logo hame ga:iba:le, ilia da gamane hawa: hamosa. Gode da logo fodoiba:le ilia ouligisu hawa: hamosa. Amaiba:le, dunu huluane da gamane ilia sia: nabimu da defea. 2 Nowa da gamane ouligisu dunu ilia sia: mae nabawane ilima gegesea, e da Gode Ea ilegei liligi amoma gegesa. Agoane hamosea, e da se dabe iasu lama:ne, fofada:su ba:mu. 3 Bai hou moloidafa hamosu dunu da ouligisu dunuma hame beda:sa. Be wadela:i hamosu dunu fawane da ouligisuba:le beda:sa. Dilia da ouligisu dunu ilima mae beda:iwane esalumusa: dawa:sea, hou moloidafa fawane hamoma. Amalu, ouligisu dunu da dilima nodomu. 4 Bai e da Gode Ea hawa: hamosu dunu. E da di fidimusa: hawa: hamonana. Be di da wadela:i hou hamosea, beda:mu da defea. E da dima se dabe iasu imunu gasa gala. E da Gode Ea hawa: hamosu dunuba:le, e da Gode Ea se dabe iasu wadela:i hamosu dunuma iaha. 5 Amaiba:le, dilia ouligisu dunu ilia sia: nabawane hamoma. Gode Ea se dabe iasu ba:sa:besa:le fawane hame. Be dilia dogo ganodini, amo nabasu hou da houdafa dawa:beba:le, nabawane hamoma. 6 Amo bai dawa:beba:le, dilia hahawane gamanema su lidisu muni ima. Bai ouligisu dunu da su lidisu muni lamusa: ahoasea, ilia Gode Ea hawa: hamosu agoane hamosa. 7 Amaiba:le, ilia dima lamu ilegei liligi defele, ilima ima. Soge su lidisu muni amola dunu afae iasu su lidisu, ilima ima, amola ilima "ada!" sia:ma. 8 Dunu da dilima dabe lama:ne ouesalumu da defea hame. Hedolo ima! Be dilia da dabe imunu bagade gala. Amo dabe da asigidafa hou. Nowa dunu da asigidafa hou hamosea, e da Sema ea bai huluane hamosa. 9 Gode Ea Sema agoane dedei diala, amane, "Inia uda mae adole lama! Dunu bogoma:ne mae fama! Mae wamolama! Inia liligi amoma hanaiwane lamusa: mae dawa:ma!" amo sema amola eno sema huluane ilia bai da sema afadafa amo ganodini diala. Amo sema da amane, "Di da dia da:i hodo amoma asigi hou defele, eno dunu ilima asigima!" 10 Di da eno dunuma asigi galea, di da ema wadela:i hou hamedafa hamomu. Amaiba:le, asigidafa hou hamosea, di da Sema huluane nabawane hamosa. 11 Ilegei eso amoga dilia da nedigili wa:legadomu, amo eso da

doaga:beba:le, amo sia:i asigi hou hamomu da defea. dawa:ma:ne hame bogosa. 8 Be ninia esalebeba:le, Ninia musa: dafawaneyale dawa:beba:le, gaga:mu eno dunu ilia Hina Godema nodoma:ne, ninia esala. houdafa da hobea misunu ba:i. Be asili amo gaga:mu Amola ninia bogosea, eno dunu ilia Hina Godema eso da wali gadenedenafa. 12 Gasi da gadenene nodoma:ne, ninia bogomu da defea. Amaiba:le, ninia dagoi. Eso doaga:mu da gadenesa. Amaiba:le, ninia da esalea o bogosea, ninia da Hina Gode Ea: 9 gasi ganodini hamosu hou yolesili, hadigi ganodini Bai Gelesu da esala dunu amola bogoi dunu ilima gegemusa:, gegesu liligi momagele gagumu da defea. Hinawane esaloma:ne bogoi dagoi. 10 Amaiba:le, 13 Ninia da eso hadigi ganodini esalebeba:le, amoga dilia dadami fawane naha dunu! Dilia abuliba:le, esalebe dunu defele, hou moloidafa hamomu da dilia fi dunuma higale fofada:sala:? Amola dilia ha:i defea. Wadela:i hedesu, adini bagade ba:su, wadela:i manu huluane udigili naha dunu! Dilia abuli dilia fi uda lasu hou, gegesu amola mudasu, huluane dunu higale ba:sala:? Ninia hulaneda da Gode yolesimu da defea. 14 Be dilia hu ea hou amola dilia Ea midadi fofada:musa: lelumu. 11 Gode Sia: da hanai liligi, amo yolesili, Hina Gode Yesu Gelesu Ea gegesu liligi gagua gedomu da defea.

14 Dunu da gasa hamewane Gode Ea hou lalegagu gala, amo dunu hahawane yosia:ma. Be ea asigi dawa:su da fonobahadi hisu ba:sea, mae sia:ga gegema. 2 Dunu afae da ea dafawaneyale dawa:su dawa:le, ha:i manu huluane hahawane naha. Be eno ea dafawaneyale dawa:su hou da gasa hameba:le, e da dadami liligi fawane naha. 3 Be dunu da liligi huluane nasu dawa:, ilia da dunu amo da dadami fawane naha, ili higale ba:mu da defea hame. Amola dunu amo da dadami fawane naha, ilia da dunu amo da ha:i manu huluane hahawane naha, ilima higale fofada:mu da defea hame. Bai Gode da amo dunu Ea fa:no bobogesu fi amo ganodini hahawane misa:ne, logo doasi dagoi. 4 Di da eno ouligisu dunu ea hawa: hamosu dunu ema higale fofada:mu da defea hame. Amo ea Hina, Hi fawane da amo hawa: hamosu dunu da didili hamomu o dafamu, Hi fawane da sia:mu. Amola Hina Gode Hi fawane da dunu ilia didili hamosu logo fodosa. 5 Dunu afadafa da eso afadafa da mimogo ba:sa. Dunu eno da eso huluane defele ba:sa. Dunu huluane afae afae ilia asigi dawa:su ganodini, Gode Ea hou dawa:le, ea asigi dawa:su defele hamomu da defea. 6 Be nowa da eso afadafa da baligili bagade dawa:sea, e da Hina Gode nodoma:ne dawa:sa. Nowa da mae dawa:iwane ha:i manu huluane nasea, e da Hina Gode nodoma:ne naha. Bai e da ha:i manusa: hidadea Godema nodone sia:ne gadosa. Nowa da ha:i manu mogili hame nasea, e da Gode nodoma:ne hame naha. Amola e da ha:i manusa:, Godema nodone sia:sa. 7 Ninia huluane da ninia hou fawane dawa:ma:ne hame esala. Amola ninia huluane da ninia hou fawane

'Na da Esalebe Godedafa! Dunu hulaneda da Na midadi muguni bugili, ilia lafidili Na da Godedafa sia:mu.' 12 Ninja huluane da afae afae, ninia hou hamoi defele, Godema fofada:mu. 13 Amaiba:le, dunu eno da dunu eno higale fofada:su yolesimu da defea. Be dia hawa: hamobe, amo da dia fi dunu amo ilia sadenane dafama:ne amola wadela:i hou hamoma:ne olelesu agoai ilia ba:sea, amo yolesima. 14 Na da Hina Yesu Gelesu Ema madelagiba:le, ha:i manu hulaneda da sema hame na dawa: Be dunu eno da ha:i manu afae da ledo gala amo dafawaneyale dawa:sea, defea, amo ha:i manu da ema ledo gala. 15 Di da gasawane amola hidale ha:i manu nabeba:le, dia fi dunu da se nabasea, di da ema asigi hou yolesi dagoi olelesa. Amo dunu gaga:ma:ne, Gelesu da bogoi dagoi. Be di da hidale ha:i nabeba:le, di da amo dunu ea hou wadela:sa. Amo da defea hame galebe. 16 Dunu eno da hou moloidafa disu dawa:sa, amo da wadela:i sia:sa:besa:le, dawa:ma! 17 Gode Ea Hinadafa Hou da ha:i nasu hou amola hano nasu hou hame. Be Gode Ea Hinadafa Hou da hou moloidafa hamosu, olfosu hou amola hahawane hou. (amo huluane Gode A:silibu Hadigidafa Gala da ninima iaha.) 18 Nowa dunu da amaiwane Yesu Gelesu Ea hawa: hamosea, Gode da amo dunu hahawane ba:mu amola osobo bagade dunu ilia da ema nodomu. 19 Amaiba:le, olfosu da dialoma:ne amola ninia fi ganodini ninia gilisili gasawane asigilama:ne, ninia amo hou fawane fidima:ne hawa: hamomu da defea. 20 Dilia Gode Ea hawa: hamoi wadela:sa:besa:le, ha:i manu baligili mae dawa:ma! Ha:i manu huluane manu da defea. Be dilia ha:i manu liligi afae manu galea, amola amo nasu hou da dunu enoma dafama:ne

olelesu di ba:sea, defea - amo mae moma! 21 Hou Dima nodone gesami hea:mu!" 10 Sia: eno dedei, moloidafa da agoane diala. Adi hou - hu nasu o amane, "Dienadaile dunu! Dilia amola Gode Ea waini nasu - adi hou da dia fi dunuma dafama:ne fi dunu, gilisili hahawane nodoma!" 11 Eno dedei olelesea, amo yolesima. 22 Amaiba:le, amo hou amane, "Dienadaile dunu huluane! Hina Godema dafawaneyale dawa:be liligi da di amola Gode, ali hahawane nodoma! Fifi asi gala dunu huluanedafa fawane wamowane gilisili fofada:mu da defea. Nowa Ema nodoma!" 12 Amola Aisaia da amane sia:sa, "Yesi dunu, e da ea dawa:i asigi dawa:su amoga hou egaga fi mano da Dienadaile dunuma Ouligisuwane moloidafa hamobeba:le, hame gogosisea, e da esaloma:ne, misunu. E misunuba:le, Dienadaile hahawane bagade. 23 Be ea dogo ganodini amo dunu da dafawaneyale hamoma:beyale dawa:lumu." 13 hou da noga:idafa dafawaneyale hame dawa:sea, Gode da hobea misunu dafawaneyale hamoma:beyale e da amo ha:i nasea, Gode da ema se nabima:ne dawa:lusu hou amo ea bai esala. Dilia da Ea fofada:sa. Bai e da mae dafawaneyale dawa:le udigili Hou dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da dilima nabeba:le. Amola adi hou ea bai da dafawaneyale dawa:su hou hame, amo da wadela:i hou.

15 Ninja gasawane lalegaqui dunu da ninia hanai

amo yolesili, gasa hame lalegaqui dunu ilia dioi liligi gisawane fidimu da defea. 2 Ninja hou amo mae dawa:le, ninia fi dunu ilia dafawaneyale dawa:su hou asigilama:ne, amola ilia dogo denesiwane esaloma:ne, ili fidimu da defea. 3 Bai Yesu Gelesu da hisu Ea hou hahawane fidima:ne hame hamosu. Be Ea hou olelema:ne, Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dunu da dilima gadesu, amo gadesu da bu Nama doaga:!"

4 Gode Sia: Dedei huluane da ninima olelemusa: dedei. Ninja amo sia: dedei ba:beba:le, mae da: dioma:ne hou amola fidima:ne hou dawa:beba:le, dafawaneyale hamoma:beyale dawa:lusu hahawane ba:mu. 5 Amola dilia da Yesu Gelesu Ea hou amoma fa:no bobogebeba:le, Gode (ninima oubenasu hou, amola dogo denesisu hou amo Bai gala), E da dilima gilisili asigi dawa:su afadafa fawane imunu da defea. 6 Amasea, dilia huluane da gilisili ninia Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea Ada amola Gode, Ema nodonanamu!

7 Amaiba:le, Gode Ea hadigi dawa:beba:le, Yesu Gelesu da dili mae hihini lalegaqib:a:le, dilia dunu eno dunu enoma mae hihini hahawane yosia:ma. 8 Na da dilima sia:sa! Yesu Gelesu da Yu dunu fidima:ne, eso huluane E da osobo bagadega esaloba, hawa: hamosu. Amo hou da Gode Ea hou da dafawaneyale amo olelesa. Amola Gode E da Yu siba fi ilima hahawane dogolegele imunu ilegele sia:i, amo liligi Yesu da hawa: hamomusa: misi dagoi. 9 Amola Dienadaile dunu da Gode Ea gogolema:ne olfosu ba:beba:le, Ema nodoma:ne, Gelesu da misi dagoi. Gode Sia: da agoane dedei diala, "Na da Dienadaile fi amo ganodini Dima nodomu! Na da

imunu da defea. Amasea, dilia Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amo ea gasa lai dagoiba:le, dilia hobea misunu dafawaneyale hamoma:beyale dawa:lusu hou doaga:ma:ne hahawane ouesalusu hou da asigilalumu. 14 Na fi dunu! Na da dilia hou dawa:! Dilia hou da noga:idafa amola dilia dawa:su hou da bagade amola dilia dunu eno dunu enoma olelesu dawa:, amo huluane na dawa: 15 Be amo meloa dedei amo ganodini, na da liligi eno dilia bu dawa:ma:ne, mae beda:iwane olelei. Bai Gode da nama hahawane hawa: hamosu ia dagoiba:le, na da mae beda:iwane olelei. 16 Gode da na Dienadaile dunuma Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu amo olelemusa: ilegei dagoi. Dienadaile dunu da afadenene, Godema gobele salasu liligi fedege agoane hamoi, amo hamoma:ne na da gobele salasu dunu ea hou agoane ilima Gode Sia: Ida:iwane olelesa. Be Ema gobele salasu Dunudafa da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala. 17 Na da Yesu Gelesu Ema madelagiba:le, na Godema hawa: hamosu na da hidale agoane ba:sa. 18 Yesu Gelesu da na dogo ganodini hamobeba:le, na da mae beda:iwane Dienadaile fi dunu amo Godema nabasu hou hamoma:ne Ema hiougi, amo fawane na da sia:mu. E da na loboga sia:, hawa: hamosu amola 19 musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu amo E da Ea A:silibu Hadigidafa Gala Ea gasaga hamoi dagoi. Amaiba:le, na da Yelusaleme moilai bai bagade yolesili, asili, Iiligame sogega doaga:i. Logoga ahoasea, na da soge huluane amo ganodini, Yesu Gelesu Ea hou, Sia: Ida:iwane gala, amo olelesu. 20 Na hanai asigi dawa:su da agoane diala. Soge amo ganodini ilia Yesu Gelesu Ea Dio hame nabi, agoai soge amo ganodini na da Gode Ea Sia: Ida:iwane

olelemusa: hanai. Bai fedege na da eno dunu ea bai ea hanai defele noga:le fidima. Bai e da na amola da:iya diasu gagumu higa:i gala mabu! 21 Gode Sia: eno dunu bagohame noga:le fidi. 3 Balisila amola da agoane dedei diala. "Dunu fi amo da sia: adole A:gowila, ela da na gilisili Yesu Gelesu Ea hawa: iasuga hame adoi, ilia da ba:mu. Dunu fi amo da hamonana. Dilia na asigi sia: elama olelema. 4 Ela da musa: hame nabi, ilia da dawa:mu." 22 Be na da dilima na fidima:ne, bogomu hame hihhi galu. Amaiba:le, na misunu logo eso bagohame ga:iwane ba:i. 23 Be wali da elama nodosa. Na fawane hame, be Dienadaile amo soge ganodini na hawa: hamosu da dagoiba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu fi huluane da elama nodosa. amola na da ode bagohame dilima misunu hanaiba:le, 5 Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu ilia ela diasuga 24 na da wali dili ba:la misunu dawa:lala. Na da sia:ne gadomusa: gilisia. Elama amola na asigi sia: Siba:ini sogega doaga:ma:ne, logoga ahoabeba:le, dili adosima. Na na:iyadodafa ea dio amo Ibinidase ema ba:mu. Na da dilia soge ganodini hahawane oquesalu, na asigi sia: olelema. E da A:isia soge amo ganodini, dilia da na fidilalu, na da bu ahoanu Siba:ini sogega bisili Yesu Ea hou lalegagui. 6 Meli amola, e da dili ahoana doaga:mu. 25 Be wahadafa na da Yelusaleme fidima:ne gasa bagade hawa: hamosu. Na asigi sia:moilai bai bagadega, Gode Ea fi dunu fidimusa: ema adosima. 7 A:dalounaigase amola Yunia:se, masunu. 26 Bai Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu na Yu fi dunu ela gilisili na amola se iasu diasu Ma:sidounia soge amola Aga:ia soge amo ganodini hawa: hamosu. Ela da na bisili hidadea Yesu Ea ilia udigili hahawane Gode Ea fi dunu Yelusaleme hou lalegagui. Asunasi dunu ilia ela noga:le dawa: moilai bai bagade amo ganodini fidimusa:, muni Elama na asigi sia: adosima. 8 Na na:iyado Hina imunusa: dawa:i. 27 Ilisu hanaiba:le fidimusa: dawa:i Gode Ea fi ganodini ea dio amo A:balia:idase, ema galu. Be ilia da amo dunu fidimu da ilima dabe imunu na asigi sia: sia:ma. 9 Eba:inase, e amola ninia, agoai gala. Yu dunu da ilia a:silibu hou mae hihini Gelesu Ea hawa: hamonana, amola na na:iyadodafa Dienadaile dunuma iabeba:le, Dienadaile dunu da Sada:igisi, elama na asigi sia: adosima. 10 Abelisi da dabe agoane ilia osobo bagade labe liligi Yu dunuma dafawanedafa dogelegele Yesuma fa:no bobogelala. bu imunu da defea. 28 Amo hawa: hamomu dagosea, Ema na asigi sia: adosima. Alisidoubilase ea sosogo muni imunu liligi huluane ia dagoiba:le, na da Siba:ini fi ilima na asigi sia: sia:ma. 11 Na fi Yu dunu sogega doaga:musa: logoga ahoasea, dili yosia:mu. ea dio amo Heloudionema na asigi sia: adosima. 29 Na da dilima doaga:sea, na da Yesu Gelesu Ea Nasisase ea sosogo fi amo ganodini Yesu Ea hou hahawane hou amoga nabaiwane doaga:mu. Amo na lalegagui dunu ilima na asigi sia: olelema. 12 Dalaifina dawa!: 30 Na fi dunu! Na da Hina Gode Yesu Gelesu amola Dalaifousa, amo uda ela Hina Gode Ea amola asigi hou Gode Ea A:silibu Hadigidifa Gala hawa: hamonana, elama na asigi sia: adosima. Na da nama i, amoga dilima ha:giwane adole ba:sa. na:iyadodafa Besisi da Hina Yesu Gelesu amoma Na hou fidima:ne, dilia Godema sia:ne gadoma:ne, bagade hawa: hamosu. Na asigi sia: ema sia:ma. nama gilisima! 31 Gode Ea hou hame lalegagui 13 Lufase amola da Hina Yesu Gelesu Ea hawa: dunu Yudia soge ganodini, ilia na medosa:besa:le, baligliwane hamosu. Ea ame da nama asigiba:le, na Godema sia:ne gadoma. Amola na hawa: hamosu da ea gofe defele esala. Elama na asigi sia: adosima. Yelusaleme moilai bai bagade ganodini, amo Gode 14 Asinigalidase, Felegone, Hemese, Ba:daloubase Ea fi dunu ilia hahawane ba:ma:ne, Godema sia:ne amola Hema:se, amola Yesu Ea hou lalegagui dunu gadoma. 32 Amasea, Gode da hanai galea, na da huluane ilima gilisi, amo hulanemna na asigi sia: hahawane bagade dilima misini, dili amola gilisili hele adosima. 15 Failolougase, Yulia, Niliuase, ea aba esalumuba:le, hahawane bagade ba:mu. 33 Gode, Ouliba:se amola Gode Ea fi dunu huluane ilima gilisi, ninia olfosu ea bai esala, dili gilisili esalumu da amo hulanemna na asigi sia: adosima. 16 Dilia fi amo defea. Ama.

16 Ninja fi uda ea dio amo Fibi, e da Senegalia
sese fidisu uda, amo ea hou da moloiwane
na dilima sia:sa. 2 Gode Ea fi dunu ilia hou defele,
dilia Yesu Ea Dioba:le amo uda hahawane yosia:le,

ganodini dunu eno da dunu enoma ola eya agoane nonogoma. Yesu Ea fa:no bobogesu fi huluane da dilima asigi sia: adosima. 17 Na fi dunu! Na dilima ha:giwane sia:sa. Dunu ilia dilia fi amo ganodini afafasu hou olelesa amola eno dunu ilia dafawaneyale

dawa:su hou wadela:sa amola dilima musa: olelei liligi hadigi ima:ne, nodonanumu da defea. Ama. Sia: Ama
amoma halale sia:sa, amo dunu dawa:ma! Ilima mae Dagoi (aiōn g165)
gilisima! 18 Bai agoai hamosu dunu da ninia Hina Gode Yesu Gelesu fidima:ne hame hamosa. Be ilisu,
ilia da:i hodo hanai hou fidima:ne hawa: hamosa. Ilia dabuagado sia: ida:iwane sia:beba:le, amola dabua
fawane eno dunuma ogogole nodobeba:le, moloidafa dunuma ogogosa. 19 Dunu huluane da dilia Gode Ea
Sia: Ida:iwane Gala amo dilia mae yolesili eso huluane gasawane lalegogui, amo hou nabi dagoi. Amaiba:le,
na da dilima nodosa. Na da agoane hanai gala. Dilia da hou moloidafa hamoma:ne, bagade dawa:su dunu
agoane ba:mu da defea. Be dilia wadela:i hou mae hamoma:ne, hamedafa dawa:su dunu agoane ba:mu
na hanai. 20 Amasea, Gode (ninia olfosu Bai) E da ayawane dilia emoga goudama:ne, Sa:id a:ne dilia
emo hagududili ligismu. Hina Gode Yesu Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu hou da dili fidima:ne, na
Godema sia:ne gadosa. 21 Na fidisu dunu Dimodi da dilima ea asigi sia: adosisa. Amola ninia Yu fi dunu,
Liusiase, Ya:isane amola Soubada, ilia da asigi sia: dilima adosisa. 22 (Na, Desiase, na da Bolo ea sia:
amo meloaga dedei. Na, dilima Yesu Ea Dioba:le asigi sia: adosisa.) 23 Na aowasu dunu Ga:iase, amo
ea diasu ganodini na da esala amola Yesu Ea fa:no bobogesu dunu da gilisia, amo da dilima asigi sia:
adosisa. Ilia:sadase, (Louma moilai bai bagade muni ouligisu dunu) amola ninia fi dunu Gawodase da dilima
asigi sia: adosisa. 24 Hina Yesu Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu dilima dialoma:ne, na Godema sia:ne
gadosa. Ama. 25 Gode da Hadigidafa! Ninia Ema nodomu da defea! Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala, na
da agoane oleesa. Amo da Yesu Gelesu Ea hou dafawanedafa hou musa: ode bagohame wamolegei
agoane, be wali ninia ba:sa. Wali, balofede dunu ilia da amo dafawane hou dedeiba:le, sia: da hadigiga
misi dagoi. Amola Gode da hamoma:ne sia:beba:le, dunu huluane ilia dafawaneyale dawa:beba:le nabasu
hou hamoma:ne, dunu eno da osobo bagade fifi asi gala hulanema oleesa. Amo hou defele, dilia
huluane dafawaneyale dawa:su hou amo ganodini gasawane leloma:ne, Gode da defele esala. (aiōnios
g166) 27 Gode Hi fawane da Gode Esala. Hi fawane da dawa:su huluane gagusa. Yesu Gelesu Ea hawa:
hamobeba:le, ninia eso huluane mae yolesili Godema

1 Golidia

1 Na da Bolo. Gode da hanaiba:le, E da na Yesu Gelesu Ea asunasi dunu hawa: hamomusa:gini ilegei dagoi. Na amola ninia fi dunu ea dio amo Sosodenese, ani amo meloa dedesa. 2 Dilia da Gode Ea fi dunu Golidia moilai bai bagade ganodini esala. Dilia da Yesu Gelesuma madelagiba:le, Gode Ea fi dunu esalebeba:le, Gode da dili Ea hadigi fi dunu hahamoma:ne, dilima wei dagoi. Dili amola dunu huluane soge huluane amo ganodini da Hina Gode Yesu Gelesu (ninia Hina Gode amola ilia:) amo Ea hou lalegaguiba:le, Ema nodone sia:ne gadosu dunu esala. Dili huluane dilima ania meloa dedene iasimusa: dawa: 3 Nini Ada Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, dilima hahawane dogolegele hou amola olofosu hou ima:ne, na da Godema sia:ne gadosa. 4 Gode da dilima udigili hahawane dogolegele hou, Yesu Gelesu Ea hamoi lili, amo dilima ia dagoiba:le, na da eso huluane Godema nodosa. 5 Dilia da Gelesuma madelagiba:le, bagade gagui dunu agoane ba:sa. Dilia da sia: adole iasu hou amola bagade dawa:su hou bagade gagusa. 6 Dilia dogo ganodini, Gelesu Ea sia: ida:iwane gala da ifa difi agoane sa:i dagoiba:le, 7 dilia da Yesu Gelesu Ea dunu huluane ba:ma:ne bu misunu eso ouesalebeba:le, Ea hahawane dogolegele olelei lili huluanedafa lai dagoi. 8 Dilia Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea bu misunu eso amoga wadela:i hou amola ledo hamedei ba:ma:ne, Yesu da dili gasawane leloma:ne fidilaluma:mu. 9 Dilia Gode Eagofe Yesu Gelesu, ninia Hina Gode, Ema gousa:ma:ne, Gode da dilima misa:ne sia:i. Gode Ea hou da moloidafa. 10 Na fi dunu! Na da ninia Hina Gode Yesu Gelesu Ea Dioba:le dili hulanema agoane sia:sa. Mae afafama:ne, sia: hisu hame be afadafa fawane sia:ma amola asigi dawa:su afadafa hamoma. 11 Be na fi dunu! Galoui ea sosogo fi dunu da nama moloiwane olelei amane. Dilia fi amo ganodini sia:ga gegesu da gala ilia sia:i. 12 Bai agoane na sia:sa. Dunu afae da hisu, eno da hisu sia: hisu sia:sa. Afae da amane sia:sa, "Na da Boloma fa:no bobogesa!" Eno da amane sia:sa, "Na da Abolosema fa:no bobogesa!" Eno da amane sia:sa, "Na da Bidama fa:no bobogesa!" Eno da amane sia:sa, "Na da Gelesuma fa:no bobogesa!" 13 Dilia adi dawa:bela:? Gelesu da fifili afafabela:? Bolo

da dili gaga:ma:ne, bulufalegeiga bogobala:? Dilia da Boloma fa:no bobogema:ne, hanoga fane salibala:? Hame mabu! 14 Na da Galisibase amola Ga:iase, ela fawane hanoga fane sanasi. Be na da eno ba:bodaise hame hamoiba:le, na da Godema nodosa. 15 Amaiba:le, dilia da nama fa:no bobogema:ne ba:bodaise hamoi, amo dunu ilia sia:mu da hamedei gala. 16 (Dafawane! Na gogolei! Na da Sidifena:se amola ea sosogo fi hanoga fane sanasi. Be na da eno ba:bodaise hamobela:? Na gogolei.) 17 Gelesu da na ba:bodaise hawa: hamomusa:, hame asunasi. E da Gode Sia: Ida:iwane olelema:ne, na asunasi dagoi. Osobo bagade dunu ilia bagade dawa:su sia: mae dawa:le, be Gelesu Ea bulufalegeiga bogoi amo hou da gasa bagade, amo olelema:ne E da na asunasi dagoi. 18 Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogoi, amo sia: Helo soge doaga:musa: logoga ahoabe dunu da gagaoui sia: agoane naba. Be ninia da dunu amo da Yesu Ea gaga:lala dunu, amo sia: da Gode Ea gasa ninima olelesi. 19 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Na da bagade dawa:su dunu ilia dawa:su gugununisimu. Na da sugulu hamoi dunu ilia dawa:digisu la:ididili ligisimu." 20 Amaiba:le, bagade dawa:su dunu, sugulu hamoi dunu amola sia: fofada:su bagade dawa:su dunu da wali hamedei agoane ba:sa. Gode Ea hamobeba:le, osobo bagade dunu bagade dawa:su hou da gagaoui hou agoai ba:sa. (aiōn g165) 21 Gode da dawa:sudafa gaguba:le logo hamoi amane. Dunu ilisu asigi dawa:su amoga Gode Ea hou dawa:mu da hamedei. Ninia sia: da 'gagaoui sia:' dunu ilia dawa:lala. Be amo sia:ga, Gode da dafawaneyale dawa:su dunu gaga:ma:ne ilegei. 22 Yu dunu dafawaneyale dawa:ma:ne, ilia musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu lili hogosa. Galigi dunu dafawaneyale dawa:ma:ne, bagade dawa:su hou hogosa. 23 Be ninia da hisu. Ninia da Yesu Gelesu osobo bagade dunu gaga:ma:ne bulufalegeiga bogoi, amo fawane olelesi. Yu dunu da amo sia: da gagaoui higale naba. Dienadaile dunu da amo sia: da gagaoui dawa: 24 Be eno dunu, Yu dunu amola Dienadaile dunu ilima Gode da misa:ne wele sia:i, ilia da amo sia: da Gelesu Ea hou olelesa dawa: Bai E da Gode Ea gasa amola Gode Ea bagade dawa:su esala. 25 Bai Gode Ea gagaoui agoane ba:su hou da bagade dawa:su hou. Amo da osobo bagade dunu ilia dawa:su baligisa. Amola Gode Ea gasa hame

agoane ba:su hou da gasa bagade. Amo da osobo bagade dunu ilia gasa hou bagade baligisa. 26 Na fi dunu! Gode da dilima misa:ne sia:i, dilia amo esoga hou dialu bu dawa:ma. Dilia da osobo bagade dunu ba:ma:ne, bagahame da bagade dawa:su amola gasa bagade ouligisu dunu ba:i. 27 Be Gode da hanaiba:le, E da bagade dawa:su dunu gogosama:ne, gagaoui agoane dunu Ema misa:ne sia:i. Amola E da gasa bagade dunu gogosama:ne, gasa hame dunu Ema misa:ne sia:i. 28 Gode da dunu amo osobo bagade dunu ilia da hamedeiwane ba:sa amola higale ba:sa, amo dunu Ema misa:ne sia:i. Osobo bagade dunu eno amo ilia da dunu ea hou da mimogo dawa:be, amo wadela:musa:, Gode da agoane hamosu. 29 Amaiba:le, Gode ba:ma:ne, dunu afae da hidale gasa fi hamomu da hamedei. 30 Be Gode da dili lale, Yesu Gelesuma madelagi dagoi. Ninia da Yesu Gelesu Ea hou dawa:beba:le, amo da ninia bagade dawa:su hou. Ea hawa: hamobeba:le, ninia hou afadenei ida:iwane hamoi dagoi, Gode da ba:sa. Ninia se iasu diasu logo da doasi dagoiba:le, ninia Gode Ea hadigi fi dunu hamoi dagoi. 31 Amaiba:le, Gode Sia: Dedei defele dawa:mu da defea. "Nowa da hidale gasa fi sia:musa: daga: galea, e da Hina Gode Yesu Gelesu Ea hawa: dia dunu amo ilia fawane hidale sia:mu da defea."

bagade dunu mae ba:ma:ne wamolegei. Be osobo bagade hame hamoi esoga, Gode da amo dawa:su hou amoga hobea ninia hadigima:ne dawa:i galu. (aiōn g165) 8 Osobo bagade hina dunu huluane ilia amo dawa:su hou hame dawa:i. Amo dawa:su hou ilia dawa:i ganiaba ilia da hadigi Hina Gode Yesu Gelesu bulufalegeiga hame medole legela:loba. (aiōn g165) 9 Be Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dunu afae da hame ba:i liligi, hame nabi liligi amola dunu afae da amo liligi da ba:mu hamedafa dawa:i galu, amo liligidafa Gode da Ema asigi dunu ilima ima:ne hahamoi dagoi." 10 Be Gode da Ea A:silibu amoga Ea wamolegei liligi ninima olelei. Gode Ea A:silibu da lilihi huluane hogosa. E da Gode Ea hanai wamolegei asigi dawa:su bagade hou hogosa. 11 Osobo bagade dunu ea a:silibu hi fawane da amo dunu hi hou ninia dogo ganodini hame aligila sa:i. Be Gode da asunasiba:le, Ea A:silibu da ninia Gode Ea iasu liligi huluane dawa:ma:ne, ninia dogo ganodini aligila sa:i dia dunu amo ilia dogo qanodini Gode Ea A:silibu da

2 Na fi dunu! Na da musa: Gode Ea wamolegei

dafawane sia: dilima olelemusa: doaga:loba, na da sia: sedaga amola bagade dawa:su hou amoga hame olelei. 2 Be na da dilima oquesaloba, na dogo ganodini liligi eno mae dawa:le, Yesu Gelesu Ea hou amola Ea bulufalegeiga bogoi, amo fawane olelemusa: dawa:i galu. 3 Amaiba:le, na da dilima manaba, na da gasa hame amola beda:iba:le yaguguiwane ba:i. 4 Na olelesu amola na sia: da osobo bagade dunu ilia bagade dawa:su hou agoane hame ba:su. Be Gode Ea A:silibu amo ea gasa bagade hou da na sia: ganodini ba:su. 5 Amaiba:le, dilia dafawaneyale dawa:su hou ea bai da osobo bagade dunu ilia dawa:su hame. Dilia dafawaneyale dawa:su hou ea bai da Gode Ea gasa bagade hou. 6 Be dunu ilia a:silibu hou da asigilai, ilima na da bagade dawa:su sia: olelesa. Be amo dawa:su sia: da osobo bagade dunu amola osobo bagade hina dunu amo ilia dawa:su hou defele hame. Amo osobo bagade dawa:su hou da mugululi hame ba:mu. (aiōn g165) 7 Na olelesu liligi da Gode Ea wamoleqeji dawa:su lilioi. Amo da osobo

bagade dunu mae ba:ma:ne wamolegei. Be osobo bagade hame hamoi esoga, Gode da amo dawa:su hou amoga hobea ninia hadigima:ne dawa:i galu. **(aiōn g165)** 8 Osobo bagade hina dunu huluane ilia amo dawa:su hou hame dawa:i. Amo dawa:su hou ilia dawa:i ganiaba ilia da hadigi Hina Gode Yesu Gelesu bulufalegeiga hame medole legela:loba. **(aiōn g165)** 9 Be Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dunu afae da hame ba:i liligi, hame nabi liligi amola dunu afae da amo liligi da ba:mu hamedafa dawa:i galu, amo liligidafa Gode da Ema asigi dunu ilima ima:ne hahamoi dagoi." 10 Be Gode da Ea A:silibu amoga Ea wamolegei liligi ninima olelei. Gode Ea A:silibu da liligi huluane hogosa. E da Gode Ea hanai wamolegei asigi dawa:su bagade hou hogosa. 11 Osobo bagade dunu ea a:silibu hi fawane da amo dunu hi hou dawa:sa. Amo defele, Gode Ea A:silibu, Hi fawane da Gode Ea hou dawa:sa. 12 Osobo bagade a:silibu da ninia dogo ganodini hame aligila sa:i. Be Gode da asunasiba:le, Ea A:silibu da ninia Gode Ea iasu liligi huluane dawa:ma:ne, ninia dogo ganodini aligila sa:i dagoi. 13 Amaiba:le, ninia osobo bagade dunu ilia asigi dawa:su olelebeba:le hame sia:sa. Be Gode Ea A:silibu da ninima olelebeba:le, ninia da sia:sa. Ninia da dunu amo ilia dogo ganodini Gode Ea A:silibu da aligila sa:i, ilima a:silibu hou olelesa. 14 Be nowa da Gode Ea A:silibu hame lai, amo da Gode Ea A:silibu iasu liligi lamu hamedei. E da amo hou hame dawa: amola a:silibu hou da gagaoui hou dawa:sa. Bai Gode Ea A:silibu olelesu liligi da a:silibuga dawa:su liligi fawane. 15 Be nowa da Gode Ea A:silibu ea dogo ganodini esala, amo da liligi huluane eno da defea, eno da wadela:i, e da dawa:lala. Be eno dunu da Gelesu dunu ea hou dawa:mu amola ema fofada:mu da hamedei. 16 Gode Sia: da amane dedei diala, "Nowa da Gode Ea asigi dawa:su dawa:bela:? Nowa da Ea hou fidima:ne, Ema sia:mu dawa:bela?:" Be ninia da Gelesu Ea asigi dawa:su lai dogoi.

3 Be na fi dunu! Na da dunu ilia Gode Ea A:silibu

Iai dagoi ilima sia:mu, amo defele na da dilima sia:mu gogolei. Na da osobo bagade dunu, mano dudu busa Gelesu Ea hou lalegagui dunu ilima sia:sa defele dilima sia:i. 2 Na da dilima gasa hai manu mae iawane, dodo hano fawane iasu. Bai dilia da gasa ha:i manu, manu hamedei. Amola wali, dilia amo manu hamedei. 3 Bai dilia da osobo baqade

dunu ilia hou defele hamonana. Dilia da mudasu Amo dilia dawa:bela:? 17 Amaiba:le, nowa da Gode amola sia:ga gegesu hamonanebeba:le, dilia da Ea Debolo Diasu wadela:sea, Gode da amo dunu osobo bagade dunu defele esala amo olelesa. 4 wadela:mu. Gode Ea Debolo Diasu da hadigi gala Afadafa da amane sia:sa, "Na da Boloma fa:no amola dili da Gode Ea Debolo Diasu. 18 Dilia hou bobogesa!" Eno da amane sia:sa, "Na da Abolesema dilisus mae ogogoma! Nowa dunu da osobo bagade fa:no bobogesa!" Agoane hamobeba:le, dilia da osobo bagade hame lalegogui dunu defele hamosa. 5 Abolose da nowala?: Bolo da nowala?: Ania da Gode Ea hawa: hamosu dunu fawane. Ania da bagade dawa:sudafa bu ba:mu. (aiōn g165) 19 Bai hawa: hamobeba:le, Gode da dilima dafawaneyale osobo bagade dunu ilia bagade dawa:su ba:su liligi, dawa:su hou olelei. Ninja da Hina Gode Ea ilegei amo Gode da gagaoui liligi agoane ba:sa. Gode hawa: hamosu fawane hamonana. 6 Na da hawa: Sia: Dedei defele, "Gode da bagade dawa:su dunu bugi. Abolose da amoma hano soga:su. Be Gode ilia bagade dawa:su hou afadenene bu ilima sani Hi fawane da amo bugi sono heda:ma:ne hamosu. agoane hamosa!" 20 Gode Sia: eno da agoane dedei 7 Hawa: bugisu dunu amola hano soga:su dunu da diala, "Hina Gode da bagade dawa:su dunu ilia asigi dunu hamedei agoane. Be Gode Hi fawane da bugi dawa:su da hamedei liligi dawa:" 21 Amaiba:le, ninia heda:ma:ne hamobeba:le, Hi hou da bagadedafa. da osobo bagade dunu ilia hawa: hamobeba:le hidale 8 Hawa: bugisu dunu amola hano soga:su dunu da sia:mu da defea hame. Liligi huluane da dilia liligi hisu hisu hame. Gode da dunu huluane ilia hawa: gala. 22 Bolo, Abolose, Bida, osobo bagade, esalusu, hamoi hisu hisu, amo defele ilima bidi imunu. 9 bogosu, wali eso amola fa:no misunu eso, - liligi Ania da gilisili Gode Ea hawa: hamonana. Dilia da huluane da dilia liligi. 23 Amola dili da Yesu Gelesu fedege agoane Gode Ea sagai gala. Dilia da Gode Ea: Amola Yesu Gelesu da Gode Ea:

Ea diasu. 10 Gode da nama dawa:su hou iabeba:le, na da diasu gagusu dunu ida:iwane gala ea hou defele, diasu ifa bugi dagoi. Dunu eno da amo diasu ifa bai da:iya diasu gagusa. Be dunu huluane da dawa:iwane diasu gagumu da defea. 11 Gode da diasu gaguma:ne, diasu ifa baidafa afadafa fawane amo Yesu Gelesu, Gode da bugi dagoi. Gode Ea diasu gaguma:ne, diasu ifa bai eno bugimu hame gala, Yesu Gelesu Hi fawane. 12 Dunu mogili, diasu gaguma:ne, ilia amo diasu bai da:iya gouli, silifa, igi ida:iwane gala amola ouli amo bai da:iya gagusa. Be eno ilia wadela:i ifa, gisi amola me, amoga diasu gagusa. 13 Be Yesu Gelesu Ea bu misunu eso amoga, E da dunu huluane ilia gagusu hou adoba:mu. Bai amo esoga, lalu da dunu huluane ilia hawa: hamoi hou huluane adoba:mu. 14 Nowa dunu da diasu bai da:iya diasu gasa bagade gagui ba:sea, gagusu dunu da bidi ida:iwane lamu. 15 Be nowa da diasu gasa hame gagui ba:sea, ea diasu da laluga nei dagole, hawa: hamoi fisimu. Be Gode da amo dunu gaga:mu. Be e da fedege agoane, abula nene dagole, da:i nabadowane Gode Ea sogega heda:mu. 16 Dilia da Gode Ea Debolo Diasu gala, amola Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da dilia da:i hodo ganodini esala.

4 Ninja da Gode Ea wamolegei dafawane sia: ouligima:ne, Gode Ea hawa: hamosu dunu esala. Amo dilia dawa:mu da defea. 2 Agoai hawa: hamosu dunu da hou afadafa fawane ema ilegei. E da ea hina dunu mae yolesili eso huluane fidimu. 3 Dilia da osobo bagade hou dawa:le, na houba:le fofada:musa: dawa:sea, na da hame da:i diomu. Amola na hou nisu da hame fofada:sa. 4 Na asigi dawa:su ganodini na fofada:beba:le, na da giadofale hamobe hame ba:sa. Be nisu fofada:beba:le, na hou da hadigidafa hame olelesa. Hina Gode Hi fawane da nama fofada:su houdafa dawa: 5 Amaiba:le, dilia hedolowane Yesu Ea bu misunu eso misa:ne ouesalea, dunu enoma fofada:sudafa hamomu da defea hame galebe. Hina Gode Yesu Gelesu bu masea, Hisu da amo fofada:sudafa hamomu. E da dunu huluane hadigi ganodini ba:ma:ne, wamolegei asigi dawa:su amola hamosu liligi huluane olelemu. Amasea, dunu huluane ilia hawa: hamoi defele, Gode Ea nodosu ba:mu. 6 Na fi dunu! Na da dili fidima:ne, amo hou huluane fedege agoane na amola Abolose, ania hou olelema:ne, dilima olelei. Musa: sia:i liligi amane, "Sema defele hamoma!" amo dilia dawa:ma:ne, na olelei. Dilia dunu afadafa ema nodomu amola enoma higamu,

amo da defea hame. 7 Dilia hou da eno dunu ilia hamonana. 19 Be Gode da hanaiba:le ilegesea, na hou hame baligisa. Gode da dilia gagui liligi huluane da hedolowane dilima misunu. Na da doaga:sea, amo dilima i. Amaiba:le, dilia da dilisu liligi lai dagoi amo gasa fi dunu, ilia sia:i liligi mae dawa:le, na da nisu dawa:beba:le, gasa fi hamomu da defea hame. 8 Dilia ilia gasadafa hou ba:mu. 20 Bai Gode Ea Hinadafa liligi huluane lai dagoiba:le sadi ganabela:? Dilia da Hou da lafidihi sia:i liligi hame, be gasa bagadedafa bagade gaguila:? Dilia da nini defele hame, hina dunu gala. 21 Amaiba:le, dilia da adi hanabela:? Na da hamobela:? Defea! Dilia da hina hamoi dagoi na hanai ougiwane fegasu gaguiwane dilima misa:bela:? O na gala. Amai ganiaba, nini amola dili, gilisili hina dunu da asigiwane amola gebewane dilima doaga:mu da defeala:?

nini asunasi dunuma fa:nodafa sogebi i dagoi. Ninia da ninima se imunusa: fofada:i dagoi dunu agoane lela. Ninia da dunu ilia bogomu ba:ma:ne, osobo bagade dunu huluane amola a:igele dunu huluane lela, amo dunu defele esala. 10 Ninja Gelesu Ea hou fidimusa:, gagaoui dunu agoane ba:sa. Be dilia da Yesu Gelesu Ema madelagiba:le, bagade dawa:su dunu agoai ba:sa. Ninia da gasa hame be dilia da gasa bagade. Dunu eno da ninima higasa. Be ilia dilima nodosa. 11 Musa: amola wali, ninia ha:i amola hano hanai, Ninia abula da gadelai, wadela:i. Dunu eno da nini fasu. Ninia udigili soge afae yolesili, soge enoga ahoa. 12 Bagade hawa: hamobeba:le, ninia da:i hodo ninisu gufia:ne gala:sa. Dunu eno ninima gagabusu aligima:ne sia:sea, ninia dabe ilima nodone sia:sa. Ilia ninima se dabe iasu iasea, ninia mae ougiwane ouesala. 13 Dunu eno ninima sis:a:nosea, ninia bu dabe asigi sia: sia:sa. Ninia da osobo bagade isu agoane diala. Ninja musa: amola wali, osobo bagade isu fi dunu agoane esala. 14 Na da amo sia: dilia gogosiam:ne hame dedesa. Be dilia da na dogolegei mano hamoiba:le, dilima olelemusa: dedesa. 15 Amabela:? Dilia da Yesu Gelesu Ea hou bu dawa:ma:ne ouligisu dunu 10,000 agoane esala ganiaba, dilia da ada afadafa fawane ba:la:loba. Amo da na. Na da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala dilima olelebeba:le, dilia Yesu Gelesuma madelagi dagoi. Amaiba:le, na da dilia ada hamoi dagoi. 16 Amaiba:le, na dilima ha:giwane edegesa. Dilia na hou defele hamoma! 17 Amo hou fidima:ne, na da Dimodi, na dogolegei yolesisu hame dawa: mano Yesu Gelesuma madelagi, dilima asunasisu. E da na hou huluane na Yesuma madelagiba:le hamosa liligi, amo na da Yesu Gelesu Ea fa:no bobogesu fi dunu sogebi huluane ganodini ilima olelesa, dili bu dawa:ma:ne dilima olelemu. 18 Dilia mogili, na da dili ba:musa: bu hame misunu dawa:beba:le, gasa fi hou

5 Be wali wadela:i uda lasu hou, amo da hame lalegagui dunu fi ilia hou baligi agoane, amo hou da dilia fi ganodini diala, eno dunu ilia sia: dahaa. Dunu afae e da ea ada idua adole labe na naba. 2 Amaiba:le, dilia abuli gasa fi hou dawa:sala:? Amo hou yolesili, dilia da gogosiamu da defea galu. Dunu e da agoane wadela:i hou hamobeba:le, dilia fadegamu da defea. 4 Na da soge sedagaga esala. Be na a:silibu da dilima gilisia. Amola na da dilima gilisi amo defele na da Hina Gode Yesu Gelesu Ea Dioba:le amo dunu e da wadela:i bagade hamoi amoma se dabe iasu lama:ne fofada:i dagoi. Dilia da gilisia amola na da na a:silibuga dilima gilisia, Hina Gode Yesu Gelesu da Ea gasaga ninima gilisibiba:le, 5 dilia amo dunu ea da:i hodo wadela:ma:ne be ea a:silibu da Hina Gode Yesu Gelesu Ea bu Misunu Eso amoga gaga:i ba:ma:ne, amo dunu Sa:id:a:nema ima. 6 Dilia gasa fi hamomu da defea hame galebe. Musa: sia: dilia dawa:, amane, "Yisidi fonobahadi fawane da agi huluane heda:ma:ne hamosa." 7 Amaiba:le, dilia huluane hadigidafa ba:ma:ne, hea yisidi huluane fadegamu da defea. Amasea dilia da agi gaheabolodafa, yisidi hame gala agoane ba:mu. Amo da dilia houdafa na dawa: Yesu Gelesu ninia Baligisu sibi mano da gobele sali dagoiba:le, ninia Baligisu Lolo Nasu da hahamoi dagoi. 8 Amaiba:le fedege agoane, ninia Baligisu Lolo Nasu nasea, ninia agi musa: wadela:i hou yisidi gilisi amo yolesili, ninia gaheabolo agi, yisidi hame sali liligi, agi da ledo hamedei amola dafawanedafa hou, amo agi fawane manu da defea. 9 Na musa: meloa dedei amo ganodini, dilia wadela:i uda lasu hou, uasu hou, wamolasu hou, eno loboga hamoi 'gode' liligi amola a:silibu ilima sia:ne gadosu hou, amo hou hamosu dunu ilima mae gilisima:ne sia:i. 10 Be dilia da amo hou ilia hamobeba:le, hame lalegagui dunuma mae gilisima:ne na da hame dawa:i. Amo dunuma

hame gilisimu ganiaba, dilia osobo bagade ganodini da wadela:i uda lasu hou o loboga hamoi 'gode' liligi esalumu hamedei ba:la:loba. 11 Be na dawa:i liligi da o eno a:silibu ilima sia:ne gadosu hamosu o inia uda agoane galu. Nowa dunu e da Yesu Ea fi dunu hi adoole lasu hou o dunu eno ea sama adoole lasu o sia:sa, be wadela:i uda lasu hou ma, uasu hou ma, 10 wamolasu hou o dunu eno ea dio wadela:musa: eno loboga hamoi 'gode' liligi, eno a:silibu ilima sia:ne baligidu sia: dasu hou o feloasu uasu hou, nowa dunu gadosu hou ma, eno dunu ea hou wadela:ma:ne da amo hou afae hamosea, e da Gode Ea Hinadafa baligidu sia: hou ma, adini feloasu hou ma, wamolasu Hou hame lamu. 11 Musa: mogili dilia amo hou defele hou ma, amo hamosea, dilia amo dunuma mae hamosu. Be dilia wadela:i hou bu mae ba:ma:ne, Yesu gilisima. Ha:i manusa:, amo dunuma gilisili mae firma. Ea maga:mega dodofei dagoi. Gode Ea hou ganodini 13 Na da ga fi dunuma fofada:mu hamedeiwane esaloma:ne, Gode da dili lai dagoi. Hina Gode Yesu ba:sa. Gode Hi fawane da amo dunuma fofada:mu. Gelesu Ea hawa: hamobeba:le amola ninia Gode Ea Be dilia fi amo ganodini, dilia fi dunu ilima fofada:mu A:silibu Hadigidafa Gala da hawa: hamobeba:le, dilia da Gode Ea siga ba:ma:ne afadenene bu ida:iwane hamoi dagoi. 12 Be dunu afadafa da agoane sia:mu gala, amane, "Na da liligi huluane hamomu da defea. Sema hame!" Dafawane! Be liligi huluane da dia hou hame fidisa. Na da hou huluane hamomu da defea na da sia:sa, be hou afae na da hamobeba:le, amo hou da nama hinawane dialumu da defea hame. 13 Dunu eno da amane sia:mu gala, "Ha:i manu da hagomo fidima:ne diala amola hagomo da ha:i manu manusa: diala." Dafawane! Be hobea Gode da ha:i manu amola hagomo gilisili wadela:mu. Dunu ilia da:i hodo amoga wadela:i uda lasu hou hamomu da defea hame. Be Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea hawa: hamomusa:gini, dunu ilia da:i hodo amoga hamomu da defea. Hina Gode Yesu Gelesu da ninia da:i hodo fidisa. 14 Gode da Yesu Gelesu bogoi fisima:ne wa:legadolesi. Amola E da Ea gasaga, nini wa:legadolesimu. 15 Dilia da:i hodo da Yesu Gelesu Ea da:i hodo liligi defele gala. Amaiba:le, na da Yesu Gelesu Ea da:i hodo liligi lale amola aie hed:a:i udama madelagima:bela:? Hamedei mabu! 16 Nowa dunu e da ea da:i hodo aie hed:a:i udama madelagisia, ea da:i hodo amola aie hed:a:i uda ea da:i hodo da hu afadafa hamosa. Amo dilia dawa:bela:? Gode Sia: Dedei da moloiwane olelesa, amane, "Aduna da da:i hodo afadafa hamomuyo." 17 Be nowa da Hina Gode Ea hou lalegaguiba:le, Ema madelagisia, ea a:silibu amola Yesu Ea A:silibu da gilisili afadafa hamosa. 18 Wadela:i uda lasu hou higama. Eno wadela:i hou da dunu ea da:i hodo hame wadela:sa. Be nowa da wadela:i uda lasu hou hamosea, e da hi gobele hina: da:i hodo wadela:musa: wadela:le hamosa. 19 Dilia da:i hodo da Gode Ea A:silibu Ea Debolo Diasu gala - amo dilia hame dawa:bela:? Dilisu dilima gagaoui agoane mae dawa:ma. Nowa

6 Dilia fi dunu afae da eno Yesu Ea hou lalegagui dunuma fofada:mu galea, e da Gode Ea fi dunu mae dawa:le, amo dunuma fofada:musa:, Gode Ea hou hame lalegagui fofada:su dunuma hiouginana masunu da defea hame galebe. 2 Gode Ea fi dunu da hobea osobo bagade fifi asi gala dunu huluane ilima fofada:mu, amo dilia hame dawa:bela:? Amaiba:le, dilia da osobo bagade dunu huluane ilima fofada:muba:le, dilia abuliba:le liligi fonobahadi fofada:mu defele hame ganabela:? 3 Ninia da a:igele dunu ilima fofada:mu, dilia hame dawa:bela:? Amaiba:le, ninia wali esalebe liligi amoma baligiliwane fofada:su dawa:mu da defea. 4 Amo fofada:su hou da doaga:sea, dilia da Yesu Ea hou hame lalegagui dunu, sese fi ganodini hame esala dunu, ilima fofada:mu da defea hame gala. 5 Dilia gogosiamu da defea! Dilia gilisusu ganodini, dawa:su dunu afae amo da fofada:su hou dilia fi ganodini hahamosu dawa: agoai dunu afae hame esalabala? 6 Be dilia dawa:su dunu mae dawa:le, Yesu Ea hou lalegagui dunu afae da afae eno fofada:su diasuga Gode Ea hou hame lalegagui dunu ilima fofada:ma:ne hiouginana ahoa. 7 Dilia fi ganodini fofada:su hou bagade galebeba:le, dilia dafai hou olelesa. Eno dunu ilia dilima wadela:le hamonoba, dilia dabe hame lamu da defea galu. Eno dunu da dilia liligi wamolai galea, dilia da hame dawa:mu da defea galu. 8 Be dilia gilisusu amo ganodini, dunu afae da ea na:iyadoma wadela:le hamosa, amola dunu eno da ea na:iyado ea liligi wamolasa. 9 Wadela:i hamosu dunu da Gode Ea Hinadafa Hou hame lamu, amo dilia dawa:bela:? Dilisu dilima gagaoui agoane mae dawa:ma. Nowa

A:silibu Hadigidafa Gala da hawa: hamobeba:le, dilia da Gode Ea siga ba:ma:ne afadenene bu ida:iwane hamoi dagoi. 12 Be dunu afadafa da agoane sia:mu gala, amane, "Na da liligi huluane hamomu da defea. Sema hame!" Dafawane! Be liligi huluane da dia hou hame fidisa. Na da hou huluane hamomu da defea na da sia:sa, be hou afae na da hamobeba:le, amo hou da nama hinawane dialumu da defea hame. 13 Dunu eno da amane sia:mu gala, "Ha:i manu da hagomo fidima:ne diala amola hagomo da ha:i manu manusa: diala." Dafawane! Be hobea Gode da ha:i manu amola hagomo gilisili wadela:mu. Dunu ilia da:i hodo amoga wadela:i uda lasu hou hamomu da defea hame. Be Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea hawa: hamomusa:gini, dunu ilia da:i hodo amoga hamomu da defea. Hina Gode Yesu Gelesu da ninia da:i hodo fidisa. 14 Gode da Yesu Gelesu bogoi fisima:ne wa:legadolesi. Amola E da Ea gasaga, nini wa:legadolesimu. 15 Dilia da:i hodo da Yesu Gelesu Ea da:i hodo liligi defele gala. Amaiba:le, na da Yesu Gelesu Ea da:i hodo liligi lale amola aie hed:a:i udama madelagima:bela:? Hamedei mabu! 16 Nowa dunu e da ea da:i hodo aie hed:a:i udama madelagisia, ea da:i hodo amola aie hed:a:i uda ea da:i hodo da hu afadafa hamosa. Amo dilia dawa:bela:? Gode Sia: Dedei da moloiwane olelesa, amane, "Aduna da da:i hodo afadafa hamomuyo." 17 Be nowa da Hina Gode Ea hou lalegaguiba:le, Ema madelagisia, ea a:silibu amola Yesu Ea A:silibu da gilisili afadafa hamosa. 18 Wadela:i uda lasu hou higama. Eno wadela:i hou da dunu ea da:i hodo hame wadela:sa. Be nowa da wadela:i uda lasu hou hamosea, e da hi gobele hina: da:i hodo wadela:musa: wadela:le hamosa. 19 Dilia da:i hodo da Gode Ea A:silibu Ea Debolo Diasu gala - amo dilia hame dawa:bela:? Dilisu dilima gagaoui agoane mae dawa:ma. Nowa

Gode da Ea A:silibu dilima iabeba:le, E da dilia da:i hou hame lalegagui lai galea amola amo uda da ema hodo amo ganodini esala. Dilia da:i hodo da dilia liligi hahawane dogolegele gebewane fimus: dawa:sea, hame. Amo da Gode Ea: 20 E da dili bidiga lai dagoi. defea, amo uda mae yolesima. 13 Amola Yesu Ea Amaiba:le, Gode Ea hadigi hou olelema:ne, dilia da:i hou lalegagui uda amo egoa da hame lalegagui be hodo amoga hamoma.

7 Wali, dilia nama meloa dedei adole ba:i liligi amo na da adole imunu. Dunu e da uda mae lale goiwane esalumu da defea. 2 Be wadela:i uda lasu hou da bagadewane dialebeba:le, dunu huluane da hina: udadafa amo lamu da defea amola uda huluane da hina: dunudafa ema fimu da defea. 3 Dunu huluane da dunu ea hou ea udama hamomu da defea amola uda da uda ea hou egoa ema hamomu da defea. Ela gilisili hahawane dogolegele fima:ne, enoma enoma mae hihini gilisimu da defea. 4 Uda da hi da:i hodoma hina hame esala. Ea egoa da uda ea da:i hodo amoma hina esala. Amo defele, egoa da hi da:i hodoma hina hame esala. Ea uda da egoa ea da:i hodo amoma hina esala. 5 Dunu o ea uda gilisimus: dawa:sea, defea, mae hihini gilisimu da defea. Be alia afafane sia:ne gadomusa: fonobahadi mae gilisili esalumusa: dawa:sea fawane, fonobahadi yolemu da defea. Be hedolowane bu gilisimu da defea. Alia da:i hodo amoma hina hou fisili amola Sa:id:a:ne ea dafama:ne olelesu nabimu, amo hamosa:besa:le hedolowane dunu da ea udama bu gilisimu da defea. 6 Amo hou da gasa bagade hamoma:ne sia:i na da hame olelesa. Be dilia hahawane dogolegele esaloma:ne, na da olelesa. 7 Dilia huluane na defele esalumu da defea, na da agoane dawa:sa. Be Gode da ninima gasa iasu liligi hisu hisu iaha 8 Be goi amola a:fini amola didalo ilima na da agoane sia:sa. Dilia da na defele dilisu udigili esalumu da defea. 9 Be dilia hanai da bagadewane heda:sea, defea, dunu da uda lamu defea amola uda da dunuma fimu da defea. Dilia udigili dunu o uda hanaiba:le, lalu agoane nemu da defea hameba:le, uda lamu da defea. 10 Udalai dunu amola dunuma fi uda, ilima na da na sia: hame be Hina Gode Yesu Gelesu Ea hamoma:ne sia:i olelesa. Uda da egoa yolemu da sema bagade. 11 Be e da egoa yolesili, e da dunu enoma hamedafa fimu. Be fimus: dawa:sea, e da egoadafa ema bu gousa:le fimu. Dunu amola da ea uda hame yolesimu. 12 Eno dunuma na da na sia: olelesa (amo da Yesu Gelesu Ea hamoma:ne sia:i hame). Yesu Ea hou lalegagui dunu da uda Yesu Ea hou hame lalegagui lai galea amola amo uda da ema hodo amo ganodini esala. Dilia da:i hodo da dilia liligi hahawane dogolegele gebewane fimus: dawa:sea, hame. Amo da Gode Ea: 20 E da dili bidiga lai dagoi. defea, amo uda mae yolesima. 13 Amola Yesu Ea Amaiba:le, Gode Ea hadigi hou olelema:ne, dilia da:i hou lalegagui uda amo egoa da hame lalegagui be egoa da ema hahawane dogolegele gilisili gebewane esalumusa: dawa:sea, defea, e da amo dunu hame yolema:mu. 14 Gode Ea hou hame lalegagui dunu da ea udama madelagiba:le, Gode da amo dunu hahawane dogolegele ba:sa. Amola Gode Ea hou hame lalegagui uda da egoa ema madelagiba:le, Gode da amo uda hahawane dogolegele ba:sa. Agoai hame ganiaba, ilia mano da Gode Ea hou hame dawa:su mano agoane ba:la:loba. Be wali, amo mano Gode da hahawane dogolegele ba:sa. 15 Be hame lalegagui egoa o uda da lalegagui amo yolemus: dawa:sea, logo mae damuma. Agoane hamosea, lalegagui dunu o uda da hame la:gi agoane, sema hame. Dilia huluane olofoiwane esaloma:ne, Gode da dilima misa:ne sia:i. 16 Di! Yesu Ea hou lalegagui uda! Dia fidibiba:le, digua gaga:i dagoi ba:ma:bel: O di! Yesu Ea hou lalegagui udalai dunu! Dia fidibiba:le, dia uda gaga:i dagoi ba:ma:bel: 17 Dunu huluane ilia hou, Gode da ilima misa:ne sia:i amo esoga ilia hou defele, ilia Gode Ea hahawane dogolegele iasu dawa:beba:le, bu hamomu da defea. Amo hamoma:ne sia:i na Yesu Ea fa:no bobogesu fi huluane ilima olelesa. 18 Gadofo damui dunu da Gode Ea misa:ne sia:i nababeba:le, lalegagui dagoi galea, e da gadofo damusu ilegei fisimu da defea hame. Be gadofo hame damui dunu da lalegaguiba:le, ea gadofo damumu da defea hame. 19 Dunu ilia gadofo damui o hame damui da hamedei liligi agoane ba:sa. Gode Ea hamoma:ne sia:i nabawane hamosu hou, amo fawane da liligi bagadedafa. 20 Dunu huluane ilia Gode Ea misa:ne sia:i nabasea, amo esoga ilia hou defele dialumu da defea. 21 Di da Gode Ea misa:ne sia:i nabasea, udigili muni mae lalewane se iasu diasu hawa: hamosu dunu esalabala? Defea! Mae dawa:ma. Be amo hou fimus:, logo doasi dagoi ba:sea, gadili masa. 22 Hina Gode Yesu Gelesu da se iasu diasu hawa: hamosu dunuma misa:ne sia:beb:a:le, amo dunu e da Yesu Ea udigili lalebe dunu agoane hamosa. Amo defele, Hina da halegale lalebe dunuma misa:ne sia:beb:a:le, amo dunu e da Yesu Ea se iasu diasu hawa: hamosu dunu defele ba:mu. 23 Gode da dili bidiga lai dagoi. Amaiba:le, dilia eno osobo bagade

dunu ilia udigili hawa: hamosu dunu defele ba:mu hamomusa:gini Ema ima:ne, na da amane sia:sa. 36 da hamedei. 24 Na fi dunu! Dilia huluane afae afae Dunu amola a:fini da sia:si esala be lamusa: hame Godema madelagili, dilia musa: hou Gode da dilima dawa:sea, dunu e da amo a:fini ema fonobahadi misa:ne sia:i, amo esoga defele dilia esaloma. 25 Wali wadela:le dawa:sea amola e da ema bagade hanai na da dilia goi, a:fini amola didalo ilia hou dawa:ma:ne galea, defea, ela da gilisili fimusa:, e da amo uda dilia meloa amo ganodini dedei, ilima na da adole dafawane lamu da defea. Amo hou da wadela:i hame. imunu. Hina Gode da amo hamoma:ne sia: nama 37 Be dunu da eno dunu ilia gasa bagade sia: mae hame olelei. Be na da Hina Gode ea gogolema:ne dawa:le, ea asigi dawa:su ganodini (amola ea asigi olofosu dawa:beba:le amola dafawane sia: fawane dawa:su amoma e da hina esala e dawa:be), e da dawa:beba:le, na da na asigi dawa:su dilima olelemu uda hame lamu dawa:sea, defea, e da uda hame lai 26 Wali eso da gegesu eso agoane. Amaiba:le, dunu dunu agoane esalumu da defea. 38 Amaiba:le dunu da ea waha lai hou amo ganodini mae afadenene da uda lasea, e da nogaiwane hamosa. Be dunu esalumu da defea. 27 Di da udalai galea, defea, dia da uda hame lasea, e da baligiliwane nogaiidafa uda mae fadegama. Di da uda hame lai galea, defea, hamosa. 39 Dunuga lai uda da ea egoa esalea, uda lamusa: mae hogoma. 28 Be di da uda lasea, enoma fimu da sema bagade. Be egoa bogosea, ea di da wadela:i hou hame hamosa. Amola uda da logo da doasibiba:le, e da enoma fimu da defea, be dunuma fisia, e da wadela:i hame hamosa. Be na da Yesu Ea hou lalegaqi dunu ema fawane fima. 40 dilima asigiba:le, dilia da udalai dunu amola dunuma Be na da agoane dawa: Agoaiwane uda da didalo fi uda ilia se nabasu hame ba:mu na da dawa:lala. 29 agoane esalea, e da baligiliwane hahawane ba:mu. Na fi dunu! Na sia: bai da agoane diala. Yesu Ea bu Amo da na asigi dawa:suga dawa:i liligi. Amola Gode misunu eso da gadenei. Wali amola fa:no, udalai dunu Ea A:silibu da na dogo ganodini esalebeba:le, amo da uda hame lai dunu amo defele esalumu da defea. da Ea asigi dawa:su na fonobahadi dawa:lala.

30 Dibi dunu da da:i dioi hame dunu amo defele esalumu da defea. Hahawane oufesega:su dunu da hahawane hame dunu amo defele esalumu da defea. Nowa dunu da liligi bidi lasea, ilia amo liligi da ilia liligi hame agoane dawa:iwane esalumu da defea. 31 Nowa da osobo bagade liligi labe hou hamosea, ilia amo liligi da hamedei liligi dawa:iwane esalumu da defea. Osobo bagade waha ba:su hou da hedolowane bu hame ba:mu. 32 Dilia da:i dioi hame ba:mu, amo na da hanai gala. Uda hame lai dunu da Hina Gode hahawane dogolegele ba:ma:ne, Ea hawa: fawane hamomusa: dawa:sa. 33 Be udalai dunu da ea uda hahawane dogolegele fidimusa: dawa:beba:le, osobo bagade hawa: hamosu dawa:lala. 34 Amaiba:le, hou eno la:ididili amola hou eno la:ididili da amo dunu hiouginana. Dunuma hame fi uda o dunuga hame dawa:dig i a:fini da ea da:i hodo amola ea a:silibu Hina Godema imunusa: dawa:beba:le, Gode Ea hawa: fawane hamosa. Be dunuga lai uda, da ea egoa hahawane dogolegele ba:ma:ne, osobo bagade hawa: hamosa. 35 Amo sia: na da dili fidima:ne sia:sa. Na dilia hou hedofama:ne, sema bagade legemu higasa. Be dilia hou nogai hamone amola dilia da:i hodo amola a:silibu, huluanedafa Hina Gode Ea hawa:

8 Wali, dilia ha:i manu loboga hamoi 'gode' liligi ilima imunusa:, dilia meloa dedei adole ba:su liligi, amoma na da adole imunu. Dunu da amane sia:sa, "Ninia huluane da dawa:su gala." Dafawane! Be amo dawa:su da gasa fi hou olelesa. Be asigidafa hou da eno dunu ilia hou asigilama:ne fidisa. 2 Nowa dunu da hidale hi hou da bagade dawa:sa, amo da houdafa dawa:su hamedafa dawa: 3 Be nowa da Godema asigi galea, Gode da amo dunu dawa: 4 Amaiba:le, ha:i manu loboga hamoi 'gode' ilima i liligi, ninia da moma:bela:? Loboga hamoi 'gode' liligi da hamedafa esala liligi ea agoaila agoane, amo ninia dawa: Gode afadafa fawane esala, amo ninia dawa: 5 Be dunu ilia lafdili 'gode' liligi amola 'hina' liligi eno, Hebene ganodini amola osobo bagade ganodini esala ilia da sia:sa. 6 Be ninima Gode afadafa fawane da esala. E da Edadafa, liligi huluane hahamoi dagoi. Ea hou olelemusa:, ninia da esala. Amola Hina Gode afadafa fawane, amo Yesu Gelesu esala. Ea hawa: hamobeba:le, liligi huluane hahamoi dagoi ba:i, amola Ea hamobeba:le, ninia da esala. 7 Be mogili ilia amo dafawane sia: hame dawa: Lalegogui dunu mogili da eso huluane musa: loboga hamoi 'gode' liligi amola eno a:silibu ea hou ilima bagadewane dawa:beba:le,

amola ilia wali amo ha:i manu nasea, amo ha:i manu dunu da ea waini sagai fage naha. Sibi ouligisu da ea da loboga hamoi 'gode' amo ea liligi dawa:lala. Ilia sibi dodo maga:me naha. 8 Be amo osobo bagade asigi dawa:su da gasa hameba:le, ilia amo ha:i manu fedege sia: fawane na da hame olelesa. Gode Sia: nasea, ilia hou wadela:mu ilia dawa:sa. 8 Be ha:i Dedei Hamoma:ne Sia:i da amo hou defele olelesa. manu da ninia Godema a:silibu dawa:su hou hame 9 Mousesea ea Sema amo ganodini ninia amane idisa, fidisa. Ninia ha:i manu hame nasea, ninia a:silibu "Dilia gagoma ha:i manu lama:ne, bulamagau amo hou hame fisimu. Amo ha:i manuba:le, ninia a:silibu gagoma osagima:ne asunasisia, bulamagau ea lafi hou da hame asigilamu. 9 Dilia da amo hou ganodini mae la:gima." 10 Be amo sia: da ninima olelema:ne sema hame gala. Be dawa:ma! Dilia sema hame gala dedei diala. Nowa dunu da osobo gedinasea, amola hou da gasa hame lalegagui dunu ilima dafasu hou nowa dunu da ha:i manu faisia, ela da ha:i manu olelesa:besa:le, dawa:ma! 10 Di da 'dawa:su' dunu, bidi lamusa: dawa:beba:le, hawa: hamosa. 11 Ania eno ilia da sia:sa. Be di da loboga hamoi 'gode' liligi fedege agoane a:silibu liligi hawa: agoane dilia gilisisu amo ea debolo diasu ganodini ha:i manu nasea, asigi amo ganodini bugi dagoi. Amaiba:le, ania dilima dawa:su gasa hame dunu da amo hou ba:sea, e osobo bagade liligi faimu da defea. 12 Dunu eno da da amo ha:i manu beda:i, be dia hou ba:beba:le e dilima amo liligi budi agoane labeba:le, amo da defea da mae dafawaneyale dawa:le manu. 11 Amo gasa ganiaba, anima amo liligi imunu da baligiliwane defea hame dunu da dia fi dunu. Amola e gaga:ma:ne gala:loba. Be amo mae dawa:le, ania da dilima liligi Yesu Gelesu da bogoi dagoi. Be amo dunu da dia hame lai. Be dilia Sia: Ida:iwane, Yesu Gelesu Ea hou 'dawa:su' hou ba:beba:le, gugunufini dagoi ba:mu. 12 Amaiba:le, agoane hamosea, di da dia Yesu Ea hou olelesu liligi, amo noga:le hame nabasa:besa:le, ania da se nabimu hame hihi galu. 13 Dilia dawa:! Dunu lalegagui fi dunu, ea asigi dawa:su wadela:lesiba:le, ilia Debolo Diasu amo ganodini hawa: hamobeba:le, ema wadela:le hamoi dagoi ba:mu. Amola Gelesuma wadela:le hamoi dagoi ba:mu. 13 Amaiba:le ha:i manu ilia ha:i manu Debolo ouligisu dunuma i liligi naha. Amola dunu ilia gobele salasu hou oloda da:iya hawa: hamosa, ilia da gobele salimus:, ha:i manu ligisi amo mogili la:idu naha. 14 Amo hou defele, Hina Gode Yesu Gelesu da logo fodoi amane. Nowa da Ea Sia: olelesea, ilia hawa: hamosudafa hamobeba:le, budi lamu. 15 Be na da amo hou mae dawa:le, na laba amo lamu hame dawa:i galu. Amola amo laba lama:ne, na da wali meloa hame dedesa. Agoai hou na higabeba:le, na da mae edegele, hidadea bogomu da defea. Na moloidafa gasa fi hou da udigili liligi amo ba:sa:besa:le, na da na budi gasawane adole ba:mu higasa. 16 Na da Gode Ea Sia: Ida:iwane olelebeba:le, gasa fi agoane sia:mu da defea hame. Na da Yesu Gelesu nama sia:beba:le fawane olelesa. Na da amo sia: hame olelesea, se bagade nabimu. 17 Na da na hanaiba:le amo hawa: hamosa ganiaba, na da budi lamu na da dawa:la:loba. Be Gode da amo hawa: hamosu nama ilegeiba:le, na da budi mae dawa:iwane hamonana. 18 Amaiba:le, na da adi budi lama:bel?: Na da Gode Ea Sia: Ida:iwane udigili budi mae lalewane hahawane olelesa. Amo hahawane hou da nagili budi gala. 19 Na da halegale lalabe. Na da dunu eno ilia udigili hawa: hamosu dunu hame. Be na hou afadenene, na da dunu bagohame Yesu Ea

9 Na da hahawane halegale lalabe dunu! Na da asunasi dunu! Na da Hina Gode Yesu Gelesu ba:i dago! Na da Hina Gode Yesu Gelesu Ea hawa: hamoiba:le, dilia da Yesu Ea fa:no bobogesu fi esala. 2 Be eno dunu da na da asunasi dunu hame amo sia:sea, dilia da na da asunasi dunu amo dafawaneyale dawa:mu da defea. Dilia da Hina Gode Yesu Gelesu Ema madelagiba:le esala, amo hou da na da asunasi dunudafa amo olelesa. 3 Dunu da nama lasogole sia:sea, na da na hou agoane gaga:sa. 4 Na hawa: hamobeba:le, na hano amola ha:i manu lamu da defeala?: 5 Na da asunasi dunu eno Hina Gode Yesu Gelesu Ea eyalal amola Bida ili defele, Yesu Ea hou lalegagui uda lale amola sigi masunu, amo na hamomu da defeala?: 6 O defea hame galea, na amola Banabase ani fawane da ania wali esalomaa:ne lamu liligi lamusa:, loboga hawa: hamomu da defeala?: 7 Dadi gagui dunu da gegesea, eno dunu da ema budi iaha. Ifabi ouligisu

logoga hiougima:ne, bu na da dunu huluane ilia udigili Hisu. 5 Be Gode da ilia hou hahawane hame ba:i hawa: hamosu dunu agoane nisu hamosa. 20 Na da Ilia bogoi da:i hodo dunu hame esalebe hafoga:i Yu dunu Yesuma hiougima:ne, na da Yu dunuma gilisili sogega afagogoi dagoi ba:i. 7 Amo hou da ninima hawa: hamosea, Yu dunu ilia hou defele hamosa. sisasu oleleusa: doaga:i. Ninja da ilia hou defele Na da Mousese ea Sema amoga hame la:gi. Be na wadela:i hou amoma hanai hou amola loboga hamoi da amo Semaga la:gi dunuma gilisisia, amo dunu 'gode' liligi amoma sia:ne gadosu hou, amo ninja mae Yesuma hiougima:ne, na da Mousese ea Sema defele dawa:ma:ne, ilia hou da ninima sisasu olelesu liligi. hawa: hamosa. 21 Amo hou defele, na da Dienadaile Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dunu huluane da dunu ilima gilisili hawa: hamosea, na da Yu sema lolo manusa: fi galu. Be asili, ilia adini bagade mai mae dawa:le, Dienadaile dunu Yesuma hiougima:ne, amola wadela:i uda lasu hou bagade hamoi." 8 Ninja ilia hou defele hamosa. Amo bai da na Gode Ea da ilia hou defele, wadela:i uda lasu hou hamomu da Sema hame naba, mae dawa:ma. Na da Yesu Gelesu defea hame. Eso afadafa ganodini, amo dunu 23,000 Ea sema nabawane hamonana. 22 Be gasa hame agoane dafane bogoi. 9 Ninja ili mogili defele, Hina dafawaneyale dawa:su dunu ilima na gilisili hawa: Godema adoba:su hou hamomu da defea hame. hamosea, amo dunu Yesuma hiougima:ne, na da gasa Agoane hamobeba:le, ilia sania amoga gasomaiba:le, hame dunu agoane ba:sa. Amaiba:le, na da dunu bagohame bogoi. 10 Ninja ili mogili defele egane huluane ilia hou defele, na da logo huluane amoga na sia:mu da defea hame. Ilia da agoane hamobeba:le, da ili Yesuma hiougima:ne, ilia hou defele hamosa. Bogosu A:igele amoga fabeba:le, bogogia:i. 11 Amo 23 Amo hou huluane, na da Gode Sia: Ida:iwane fidima:ne amola na hou amo ganodini hahawane liligi huluane da eno dunu dawa:ma:ne, ilima doaga:i dagoi. Nini wali esalebe dunuma sisasu olelema:ne, ba:ma:ne, hamosa. 24 Dilia huluane dawa:! Hehenasu amo sia: da dedei diala. Bai soge wadela:mu eso hedesa amo ganodini, dunu bagohame hehenasa. da gadenene, ninia dawa: (aiōn g165) 12 Nowa dunu Be dunu afadafa fawane da baligili hehenabeba:le, da gasawane lela hi dawa:sea, e da dafasa:besa:le bidi lasa. Dilia bidi lamusa: dawa:beba:le, baligliwane bagade dawa:mu da defea. 13 Dafama:ne: su hou hehenama. 25 Hehenasu dunu huluane da habuga da dilima doaga:sea, mae beda:ma. Amo hou da budi lamu hanaiba:le, hi da:i hodo ea hou fane legesa. dunu huluane ilima defele doaga:sa. Be Gode Ea Amo habuga budi lasu liligi da dasasu liligi. Be ninia da hou da dafawane. Dilima adoba:su hou da dilia gasa hame dasamu budi lama:ne hehenasa. 26 Amaiba:le, defele amo baligimusa:, Gode da logo hame fodomu. na da hehenasu la:di bidiga doaga:musa:, moloiwane Amasea, amo hou dilima mae osa:la heda:ma:ne, hehenasa. Na da loboga gejesu dunu agoane. Na Gode da hobeale ahoasu logo dilima olelema. 14 da loboga hisi udigili hame fasa. 27 Na da amo Amaiba:le, na fi dunu! Loboga hamoi 'gode' ilima hehenasu hamoma:ne eno dunuma misa:ne sia:sa. nodone sia:ne gadosu hou maedafa hamoma! 15 Be Gode da na udigili esaloma:ne, na hehenasu logo Dilia da dawa:su dunu. Amaiba:le, na dilima sia:sa. hedofasa:besa:le, nisu da Na da:i hodo ga:nasima:ne Dilisu na sia: nabalu, dilia dogo ganodini fofada:nanu, amola na da:i hodo amoma na da ouligisuwanenogaa:le dawa:digima. 16 Ninja da Hina Gode Ea lolo esaloma:ne, na da:i hodo fasa.

10 Na fi dunu! Ninja aowalali dunu ilia Mousesema fa:no bobogei, amo ilia hou bu dawa:ma. Ilia huluane mu mobi ganumu amoga ouligili, hahawane Maga:me Hano Wayabo degei dagoi. 2 Mu mobi ganumu amola hano wayabo bagade amo ganodini ilia huluane da fedege agoane Mousesema fa:no bobogema:ne, ba:bodaise hamoi dagoi. 3 Ilia huluane defele a:silibu agi mai dagoi. 4 Ilia huluane defele a:silibu hano mai dagoi. Ilia a:silibu igi amo da ili sigi asi, amoga hano mai. Amo iji da Yesu Gelesu

nodone sia:sa. Amo waini nasea, ninia fedege agoane Yesu Gelesuma gilisili Ea maga:me sa:i dawa:sa. Agi ninia fifili nasea, ninia gilisili Yesu Gelesu Ea da:i hodo ninima fifi dawa:le naha. 17 Agi ga:gi da liligi afadafa fawane. Amaiba:le, ninia da hisu hisu bagohame, be agi ga:gi afadafa amoga nabeba:le, da:i hodo afadafa hamosa. 18 Isala:ili dunu ilia hou dawa:ma. Ilia gobele salasu liligi nabeba:le, gilisili Godema gobele salasu hou oloda da:iya hamosa. 19 Amaiba:le, loboga hamoi 'gode' liligi amola ha:i manu

liligi ilima i, amo da liligi bagade na da sia:sala:? 20 dawa:le, be dunu huluane ilia gaga:su hou ba:ma:ne Hame mabu! Be na da amane sia:sa, "Adi liligi hame amola ilia hou fidima:ne, na da hawa: hamosa. Ialegagui dunu ilia oloda da:iya gobele sala, amo liligi da Godema mae iawane, Fio liligi ilima gobele sala. Amola dilia da Fio liligi ilima gilisili hawa: hamomu na higa:i. 21 Dilia da Gode Ea faigelei amola Fio a:silibu ea faigelei amo elega gilisili manu da hamedei. Dilia gilisili Gode Ea lolo nasu amola wadela:i a:silibu ilia lolo nasu manu da hamedei. 22 Dilia da Gode mudama:ne hamomusa: dawa:sala:? Ninja gasa da Gode Ea gasa baligi dagoi, ninia dawa:sala:? 23 Dunu da amane sia:sa, "Ninia liligi huluane hamomu da defea! Sema hame!" Dafawane! Be liligi eno da nogai: amola eno da nogai: hame. Hou huluane hamomu da defea. Sema hame! Be hou mogili da ninia hou hame fidisa. 24 Dunu huluane ilia da ilisu hou fidimu da mae dawa:le, eno dunu ilia hou fidimu da defea. 25 Ha:i manu huluane bidi lama:ne diasuga bidi lai liligi, amo huluane dilia asigi dawa:su ganodini mae adole ba:le, manu da defea. 26 Bai Gode Sia: amane dedei diala, 'Osobo bagadega, liligi huluane amo ganodini diala da Gode Ea.' Amaiba:le, mae dawa:le moma! 27 Gode Ea hou hame Ialegagui dunu da dilima lolo manusamisa:ne sia:sea, defea, asili, ha:i manu e dilima iabe liligi huluane, dilia asigi dawa:su dawa:beba:le, emaha:i manu ea hou mae adole ba:ma. 28 Be dunu eno da amane sia:sea, "Amo ha:i manu da loboga hamoi 'gode' liligi ilima i dagoi!" defea, dilima adosu dunu amo ea hou dawa:beba:le amola dilisu asigi dawa:su dawa:beba:le, amo ha:i manu mae moma. 29 Amo da dilia asigi dawa:su ganodini beda:iba:le hame, be eno dunu ea asigi dawa:su dawa:beba:le. Be eno dunu da amane sia:mu, "Abuliba:le eno dunu ea asigi dawa:su da na halegale lalalebe logo hedofama:belai:?" 30 Na da ha:i manuba:le Godema nodone sia:ne gadosa. Amaiba:le abuliba:le na amo ha:i manuba:le, eno dunu da nama lasogole sia:sala:?" 31 Defea! Dilia adi hou hamosea, ha:i manu o hano manu, hou huluane Gode Ea hahawane dogolegele ba:ma:ne hamoma. 32 Dilia hou hamoiba:le, Yu dunu, Dienadaile dunu amola Gode Ea fa:no bobogesu fi dunu huluane ilia da se hame nabimbu da defea. Amaiba:le, agoane esaloma! 33 Dilia na hou defele hamoma! Na da hou huluane dunu huluane hahawane dogolegele ba:ma:ne hamosa. Na da na hou fidima:ne mae

11 Na da Yesu Gelesu Ea hou defele hamosa, amo defele dilia na hou defele hamoma. 2 Dilia eso huluane na hou dawa:le, olelesu liligi na dilima i amo eso huluane hamobeba:le, na dilima nodosa. 3 Be amo liligi dilia dawa:mu na hanai gala. Yesu Gelesu da dunuma dialuma esala. Dunu da idua ema dialuma esala. Amola Gode da Yesu Gelesu Ema dialuma esala. 4 Amaiba:le, Godema nodone sia:ne gadosu gilisusu amo ganodini, dunu da ea dialuma dedeboiwane Godema sia:ne gadosa o Gode sia: olelesa, amo dunu da ea Dialuma Ea Dio wadela:sa. 5 Amola uda da Godema nodone sia:ne gadosu gilisusu amo ganodini, ea dialuma mae dedeboiwane Godema sia:ne gadosea o Gode sia: olelesea, amo uda da ea dialuma ea dio wadela:sa. Agoane hamo ganiaba uda da ea dialuma waga:i dagoi da defea ba:la:loba. 6 Uda da ea dialuma hame dedebosea, e da ea dialuma hinabo damumu da defea. Uda da ea dialuma hinabo damumu o ea dialuma waga:mu amo da gogosiasu bagade. Amaiba:le, ea dialuma dedebomu da defea. 7 Dunu da Gode Ea hadigi amo fedege agoane da:iya ba:su ganodini agoane olelebeba:le, ea dialuma dedebomu da defea hame. Be uda da dunu ea hadigi olelesa. 8 Gode da uda didifi guli, dunu hame hamoi. Be E da dunu degabo hamone, ea didifi guli, fa:no uda hamoi. 9 Amola E da uda fidima:ne dunu hame hamoi. Be E da dunu fidima:ne, uda hamoi. 10 Amaiba:le, a:igele dunu da osobo bagade hou ouligibiba:le, uda da egoa ea sia: nabawane hamosa amo olelema:ne ea dialuma dedebomu da defea. 11 Be uda amola dunu da Yesu Gelesuma madelagiba:le, uda da hisu esalumu hamedei, amola dunu da hisu esalumu hamedei. Ela da gilisili fidisa esalumu da defea. 12 Gode da liligi huluane hahamosu dunu. E da dunu ea da:i hodo amoga uda musa: hamo. Amola wali dunu da uda ea da:i hodo amoga lalelegesa. 13 Uda da udigili ea dialuma mae dedeboiwane sia:ne gadosu diasu ganodini Godema sia:ne gadomu da defeala:? Dilia dawa:ma! 14 Osobo bagade hou ba:ma. Amo da dunu ea dialuma hinabo sedaga hamomu da defea hame, gogosiasu liligi. 15 Be Gode da uda ea dialuma dedebomu:ne hinabo sedagawane ema i dagoi. Amola ea dialuma hinabo sedade da ema nina: hamosu liligi.

16 Be eno dunu da amo hou ninia olelebeba:le sia:ga Gode Ea da:i hodo amo ea bai mae dawa:iwane agi gegemusa: dawa:sea, defea, ninia eno sema hame amola waini hano nasea, e da se imunusa: fofada:su gala. Ninia amola Gode Ea fa:no bobogesu fi huluane, hi gobele hamosa. **30** Amaiba:le, wali dilia gilisisu ninia nodone sia:ne gadosu gilisisu ganodini, amo hou ganodini, dunu bagohame da gasa hame amola oloi fawane hamosa. **17** Be wali na da diliima gagabole gala. Mogili ilia da bogoi dagoi. **31** Be ninia hidadea sia:mu. Na dilima hame nodosa. Dilia Godema sia:ne ninisu dogo ganodini hou fofada:su hamosea, ninia gadomusa: gilisisia, nogal:le hame gilisibiba:le, amo Gode Ea se imunusa: fofada:su hame ba:mu. **32** Be da dilia hou hame fidisa. **18** Bisili sia: na da nabi ninima fofada:nanu se dabe iaha. **33** Amaiba:le na fi nababeba:le, amo da fonobahadi dafawane dawa:lala. **34** Dilia da Hina Gode Ea Lolo manusa: gilisisia, **19** (Be defea, mogili da nogal:le hamosa, mogili da hahawane fi afadafa hamoiba:le, dunu eno dunu eno nogal:le hame hamosa. Amaiba:le, Gode da nogal: fidima:ne ouesaloma! **35** Dilia gilisisia Gode Ea ougi gilisisu hahawane dogolegele ba:ma:ne, afafasu hou fofada:su ba:sa:besa:le, dunu da ha:i galea, hi da ba:mu da fonobahadi defea.) **20** Be dilia huluane hidadea hi diasuga ha:i manu da defea. Be eno Hina gilisisia, dilia da Hina Gode Ea Lolo Nasu manusa: Gode Ea Lolo Nasu olelesu liligi, na dilima doaga:sea hame gilisia. **21** Dilia ha:i nasea, dunu afae afae oleemu.

dahanaiba:le, eno dunuma mae dawa:le, hedolo uasuli naha. Amaiba:le, mogili da ha:i gala amola mogili da feloasu hamosa. **22** Dilia ha:i moma:ne amola waini hano moma:ne, dilisu diasu da hame ganabela:? Dilia Gode Ea fa:no bobogesu fi ilima higasu hou amola ha:i dunu ilima wadela:le hamomu hanabela:? Na da amo houba:le adi sia:ma:bela:? Na da dilima nodoma:bela:? Hame mabu! Na da dilima hame nodosa! **23** Be Hina Gode E da nama olelei liligi, na da bu dilima olelei dagoi. Hina Gode Yesu, Yudase da hohonoiba:le, amo gasi ganodini hidadea Yesu da agi lale, **24** Godema nodone sia:ne gadole, agi fifili, amane sia:i, "Amo da na da:i hodo agoane, dili fidima:ne dilima i. Na hou dawa:ma:ne, lale moma!" **25** Amo hou defele, E da waini hano faigelei ganodini sali lale, amane sia:i, "Amo waini hano faigelei ganodini sali da Na maga:me agoane. Amoga da gousa:su gaheabolo hamoi dagoi. Dilia da hobea eso huluane amoga amo nasea, Na fofagini dawa:ma!" **26** Bai agoane diala. Dilia da Yesu Ea lolo nasea, agi amola waini hano nasea, dilia Hina Gode Ea bogoi olelesa amogainini E da bu misunu. **27** Amaiba:le, nogal:le dawa:ma! Nowa dunu e da mae dawa:iwane giadofale Hina Gode Ea agi o waini hano Yesu Ea Dio wadela:ma:ne nasea, amo dunu da Hina Gode Ea da:i hodo amola Ea maga:me amoma wadela:le hamosa. **28** Amaiba:le, dunu huluane ilisu ilia dogo ganodini hogoi helele, fofada:nanu, agi amola waini hano manu da defea. **29** Be dunu da Hina

12 Na fi dunul! A:silibu hou huluane dilia nogal:le dawa:mu da defea. Dilia meloa dedei amo adole ba:i liligi, amo na dilima bu adole imunu. **2** Dilia dawa!:! Dilia Gode Ea hou hame lalegagui esoga, Sa:ida:ne da dili hame esala loboga hamoi 'gode' liligi ilima sia:ne gadoma:ne oule ahoasu. **3** Dunu da Gode Ea A:silibu amo Ea hou fa:no bobogesea, e da 'Yesuma gagabusu aligima:ne' sia:mu gogolesa, amo dilia dawa:mu na hanai gala. Amola Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da ema olelebeba:le fawane, dunu da "Yesu Gelesu da Hina Godedafa!" amo sia:su dawa: **4** A:silibu fidisu iasu liligi da hisu hisu diala, be A:silibu afadafa fawane da amo fidisu liligi dunuma iaha. **5** Gode Ea hawa: hamosu hou da hisu hisu diala, be amo hawa: hamosu da Hina Godema fawane hamonana. **6** Hawa: defele hamomusa: dunu hisu hisu da gasa hisu hisu gala. Be amo gasa hou hisu hisu, Gode afadafa fawane da iaha. **7** Yesu Ea fa:no bobogesu fi fidimusa:, Gode Ea A:silibu dunu huluane ganodini esala da hisu hisu agoane hamonanebe. **8** Gode Ea A:silibu da dunu afae ema bagade dawa:iwane olelesu hou iaha. E da dunu enoma Yesu Ea hou lalegagui fi amo fa:no hawa: hamomusa: moloidafa olelesu amo gasa iaha. **9** Gode Ea A:silibu da afadafa amola E da dunu afae ema gasa bagade dafawaneyale dawa:su hou iaha. Enoma E da oloi uhinisu hou iaha. **10** Gode Ea A:silibu da dunu afae ema musa: hame ba:i gasa bagade dawa:digima:ne olelesu hou hamomusa:gini gasa

defele iaha. Enoma E da Gode Ea sia: olelemusa: nog:i hame ba:su liligi ninia da nog:a:le ouligili, mae gasa defele iaha. Enoma E da dawa:su hou iaha. ba:ma:ne dedebosa. 24 Be nog:i ba:su liligi ninia Amo dunu da eno dunu a:silibu hou hamosea, e da hame dedebosa. Gode Hisu da ninia gasa hame Gode Ea A:silibu amo ea gasaga hamosa o Fio amo da:i hodo liligi fidima:ne, ninia da:i hodo liligi gilisi ea gasaga hamosa, amo afafane dawa:su hou e da dagoi. 25 Amaiba:le, da:i hodo liligi hisu hisu da hamosa. Enoma e da sia: hisu hisu amoga Gode afafasu hame dawa: Liligi hisu hisu da gilisili hisu hisu Ea sia: olelesa hou gasa defele iaha. Enoma E da enoma asigiliwane esala. 26 Da:i hodo liligi afadafa amo sia: nababeba:le, sia: afadenesu dawa:su hou da se nabasea, da:i hodo liligi huluane da gilisili se gasa amo iaha. 11 Be A:silibudafa afadafa fawane da naba. Be da:i hodo liligi afadafa amo da nodone amo fidisu liligi huluane iaha. E da fidisu iasu liligi sia:be nabasea, da:i hodo liligi huluanedafa da gilisili hisu hisu amo dunu hisu ilima imunu hanaiba:le hahawane ba:sa. 27 Dilia huluane da da:i hodo liligi agoane ilegesa. 12 Da:i hodo da liligi afadafa fawane afae afae hamoiba:le, Yesu Gelesu Ea da:i hodo amo agoane, be liligi hisu hisu bagohame amo ganodini ganodini esala. 28 Gode da Ea fa:no bobogesu fi diala. Liligi da bagohame gala be huluane da da:i amo ganodini dunu huluane afae afae ilia sogebiga hodo afadafa hamosa. Yesu Gelesu da agoaiwane asunasi. E da age sogebigaasunasi dunuili ilegei. E gala. 13 Amowane, ninia huluane, Isala:ili dunu, da ageyadu sogebiga, balofede (Gode Sia: Alofesu Dienadaile dunu, udigili hawa: hamosu dunu amola Dunu) dunu ili asunasi. Amola E da amo bagia, musa: halegale lalebe dunu, ninia fedege agoane hanoga hame ba:i gasa bagade dawa:digima:ne olelesu fane sanasili, da:i hodo afadafa hamoi dagoi. Amo hamosu dunu, oloi uhinisibi dawa: dunu, hahawane da:i hodo ganodini, ninia da Gode Ea A:silibu afadafa eno dunuma fidisu dawa: dunu, sese ouligisu dawa: amoga sali dagoi. Ninia fedege Gode Ea A:silibu dunu amola sia: hisu hisu dawa: dunu, amo huluane hano id:iwane agoane, mai dagoi. 14 Dunu ea da:i ilegei dagoi. 29 Yesu Ea fi dunu huluane da asunasi hodo da liligi afadafa fawane hame be liligi bagohame dunula:? Huluane da balofede (Gode Sia: Alofesu gilisibiba:le, da:i hodo hamosa. 15 Be emo da udigili, Dunu) dunula:? Huluane da olelesu dunula:? Huluane "Na da lobo hameba:le, na da da:i hodo ea liligi da musa: hame ba:su gasa bagade dawa:digima:ne hame," amo da sia:beba:le, emo da da:i hodo amoga olelesu hamosu dunula:? Hame mabu! 30 Huluane afafamu da hamedei. 16 Amola ge da udigili, "Na da oloi uhisu dawa: dunula:? Huluane da sia: hisu da si hameba:le, na da da:i hodo liligi hame, "amo hisu amoga sia:su dunula:? Huluane da amo sia: hisu ge da sia:beba:le, ge da da:i hodo amoga hame hisu sia: afadenesu dawa: dunula:? Hame mabu! afafasa. 17 Da:i hodo huluane da si fawane galea, 31 Amaiba:le, dilia nog:i A:silibuga iabe liligi hogoi da:i hodo da habodane nabima:bel:a:? Amola da:i helema. Be wali na da baligili bagade hou id:iwane hodo da ge fawane galea, da:i hodo da habodane dilima olelemu.

gaha amola gabusiga: nabima:bel:a:? 18 Be wali Gode da Ea hanai defele, da:i hodo liligi huluane hisu hisu hahawane gilisili dialoma:ne ilegele hahamoi. 19 Da:i hodo da liligi afadafa fawane galea, da:i hodo da hamewane agoai ba:mu? 20 Be wali da da:i hodo liligi bagohame diala, be da:i hodo afadafa fawane hamoi dagoi. 21 Amaiba:le, si da lobo amoma, "Di na higa:!: Masa!" amo sia:mu da hamedei. Amola dialuma da emo amoma, "Di na higa:!, masa!" amo sia:mu da hamedei. 22 Be dawa:ma! Ninia gasa hame agoai ba:su da:i hodo liligi fadegasea, ninia defele hame esalumu. 23 Amola da:i hodo liligi amo da fonobahadi hamedei agoane liligi ninia dawa:sa, amo liligi ninia baligliwane ouligisa. Amola da:i hodo

13 Na da osobo bagade dunu ilia sia: amola a:igele dunu ilia sia:, amoga sia:musa: dawa:sea, be na da asigidafa hou hame galea, na sia: da faigelei o 'belo' ga: agoane udigili hamedei sia: agoane nabimu. 2 Na da Gode Ea sia: gasa bagade olelemusa: dawa:i galea, na da bagade dawa:su hou lai dagoi galea, na da wamolegi liligi huluane dawa:i galea, na dafawaneyale dawa:su hou da goumi bagade fadegale fasimusa: defele galea, na da amo hou huluane dawa:be be asigidafa hou hame galea, na da hamedei dunu agoane ba:sa. 3 Na da eno dunuma na liligi huluane iasea, na da:i hodo enoga lalu didili gala:ma:ne iasea, be asigidafa hou hame galea, amo gasa hou da na hou hame fidisa. 4 Dunu da

asigidafa hou hamosea agoane hamosa. E da hedolo e da dunuma mae sia:ne Godema fawane sia:sa. hame ougisa. E da eno dunuma asigiba:le ili fidisa. Bai e da Gode A:silibu Ea gasaga, wamolegei sia: E da enoma mudasu hou hamedafa hamosa. Hi olelesa. 3 Be dunu da Gode Sia:, amo sia:dafa amoga hou da ida:idafa e da hame dawa:sa. E da gasa moloiwane olelesea, e da dunu enoma sia:beba:le, fi hou hame hamosa amola hidale hame sia:sa. 5 ilima gasa ima:ne fidisu amola dogo denesisu olelesa. Dunu da asigidafa hou galea, e da dunu eno se 4 Nowa da sia: hisu hisu amoga sia:sea, e da hi hou nabima:ne hame hamosa. E da hedolo ougi hou fawane fidisa. Be nowa da Gode Sia: sia:dafa amoga hame hamosa. Dunu eno da wadela:i hou hamosea, moloiwane olelesea, e da Yesu Ea fa:no bobogesu e da amo hou hedolo gogolesa. 6 Dunu da asigidafa fi dunu huluane fidisa. 5 Defea! Dilia huluane da hou galea, e da wadela:i hou hahawane dogolegele sia: hisu hisu amoga sia:mu na hanai gala. Be dilia hame ba:sa. Be e da dafawane moloidafa hou da Gode Sia: sia:dafa amoga olelema, amo na da hahawane dogolegele ba:sa. 7 E da da:i dioi ba:sea, baligiliwane hanai gala. Dunu e da Gode Ea Sia: hou ida:iwane hamosu hame fisisa. Asigidafa hou sia:dafa amoga olelesa, amo ea hou da dunu sia: amo ganodini da dafawaneyale dawa:su hou, hobea hisu hisu amoga sia:su dunu ea hou baligisa. Be misunu liligi dawa:beba:le dafawane hamoma:beyale sia: hisu hisu dunu sia:sea, sia: afadenesu dunu dawa:lusu amola gebewane mae fisili esalusu. Amo Yesu Ea fi dunu huluane fidima:ne, amo esalebeba:le hou da hame dafamu. 8 Asigidafa hou da eso fawane sia:mu da defea. 6 Amaiba:le, na da dilima huluane dialalalumu. Dunu eno da balofede (Gode doaga:le, sia: hisu hisu amoga fawane sia:sea, na Sia: Alofesu Dunu) hou dawa: Be amo hou da hobea da dili hame fidimu. Be Gode da na asigi dawa:su hame ba:mu. Dunu eno da sia: hisu hisu dawa: Be fidibiba:le, na da Gode olelei liligi amola Ea dawa:su amo hou da hobea hame ba:mu. Dunu eno da bagade liligi dilima sia:dafaga olelesea, amo hou da dili dawa:su hou gala. Be amo hou da hobea hame noga:le fidimu. 7 Dilia gesami liligi dalabede amola ba:mu. 9 Be wali Gode da bagade dawa:su hou amola ilibu dawa:ma. Ilia da hame esala. Dunu ilia da amo ba:la:lusu sia: olelesu hou amo la:idi fawane ninima i noga:le hame dusia, ga: amola da noga:le hame dagoi. Huluane hame! 10 Be ida:iwanedafa hou da nabimu. 8 Dunu da gegemusa:gini dalabede noga:le doaga:sea, la:idi fawane dawa:su hou da mugululi, hame dusia, dadi gagui dunu ilia da gegesu liligi hamedafa ba:mu. 11 Na da musa: mano fonobahadi noga:le hame momagemu. 9 Amo defele dilia da esaloba, na sia:, na dawa:su amola na asigi dawa:su sia: hisu hisu amoga olelesea, eno dunu da dilia da mano ea hou agoane dialu. Be wali na da asigilai sia: noga:le hame nabimu. Dilia sia: da fo agoane dagoiba:le, na da musa: manoga hou yolesi dagoi. asili, alalolesimu. 10 Osobo bagade ganodini da sia: 12 Be wali ninia dawa: iai liligi da dunu e da daiya hisu hisu bagohame diala. Amola amo sia: huluane ba:su amo ganodini hi odagi noga:le hame ba:sa. afae afae da bai gala. 11 Be dunu ilia da sia: hisu Be Yesu Ea bu misunu eso amoga ninia noga:ledafa - dilia sia:dafa amoga hame sia:sea, amo dunu da odagia ba:mu. Na da wali asigi dawa:suga la:idi dilima ga fi defele esalebe ba:mu, amola dilia da fawane dawa: Be amo esoga, Gode da wali na hou ilima ga fi agoane esalebe ba:mu. 12 Dilia da Gode huluanedafa dawa:, amo defele na da liligi huluane Ea A:silibu amo Ea hahawane dogolegele fidima:ne noga:le dawa:mu. 13 Be wali hou bagadedafa udiana iasu liligi lamu hanaiba:le, defea, Yesu Ea fa:no diala. Amo da dafawaneyale dawa:su hou, hobea bobogesu fi huluane fidisu liligi, amo baligiliwane misunu hou dafawane esaloma:beyale dawa:lusu hamomusa:, hogoi helema. 13 Amaiba:le, nowa da hou amola asigidafa hou. Be baligili bagade hou da sia: hisu hisu amoga sia:sea, e da Gode da ema amo sia: ea dawa:loma:ne adole iasu hou ima:ne, sia:ne gadomu da defea. 14 Be na da sia: hisu hisu na hame dawa:be liligi amoga sia:ne gadosea, na da na a:silibuga sia:ne gadosa be na asigi dawa:su amo ganodini amo hou hame dawa:sa. 15 Amaiba:le, na da adi hamoma:bela:? Defea! Na da na a:silibu amola

14 Amaiba:le, dilia asigidafa hou lalegaguma:ne, hogoi helema. Gode Ea A:silibu amo fidima:ne iabe liligi, amo dawa:ma:ne hogoi helema. Be Gode Ea Sia: dawa:iwane olelesu hou, amo baligiliwane hogoi helema. 2 Nowa dunu da sia: hisu hisu amoga sia:sea,

na asigi dawa:su gilisili, amoga sia:ne gadomu da sia:mu, "Dafawane! Gode da dilia fi amo ganodini defea. Na gesami hea:sea, na da na a:silibu amola esala!" 26 Na fi dunu! Dilia Godema nodone sia:ne na asigi dawa:su gilisili, amoga gesami hea:mu da gadomusa: gilisisia, dunu afae da gesami hea:sa, defea. 16 Be dilia da dilia a:silibu amoga fawane eno da sia: olelesa, eno da Gode Ea ema olelei Godema nodone sia:ne gadosea, dunudafa da dilia amo olelesa, eno da sia: hisu hisu amoga sia:sa gilisisu amo ganodini "ama" sia:mu da ema hamedei. amola eno da amo sia: hisu hisu ea dawa:loma:ne E da dilia sia: dawa:mu logo hame ba:mu. 17 Dilia olelesa. Be huluane da Yesu Ea fi dunu ili fidima:ne Godema nodone sia:ne gadosu da nogai galea, be hamomu da defea. 27 Dunu da sia: hisu hisu amoga eno dunu da nabimu hamedeiba:le, amo nodone sia:musa: dawa:sea, aduna o udiana mae baligili afae sia:ne gadosu da ea hou hame fidisa. 18 Na da hidadea, afae fa:no, agoane sia:mu da defea. Sia: sia: hisu hisu amoga sia:su dawa: Na sia: hisu hisu afadenesu dunu da sia: hisu olelesu dunu amo ea sia: hou da dilia hou baligi dagoiba:le, na da Godema dawa:loma:ne hedolo olelema. 28 Be sia: afadenesu nodosa. 19 Be sia:ne gadosu diasu ganodini, na dunu hame esalea, sia: hisu hisu dawa:su dunu da da sia: biyale gala (fonobahadi) sia:dafa amoga ouiya:le, hisu asigi dawa:su ganodini, hi amola Gode olelesea, amo ea fidisu da sia: osea:idafa sia: hisu ela fawane nabima:ne sia:mu da defea. 29 Gode hisu amoga olelesu bagadewane baligisa. Amaiba:le da balofede (Gode Sia: Alofesu Dunu) dunuma Ea na da sia:dafa fonobahadi amoga dilima olelemu sia: olelesea, balofede (Gode Sia: Alofesu Dunu) hanai gala mabu. 20 Na fi dunu! Dilia asigi dawa:su aduna o udiana ilia da amo sia: sia:mu da defea. amo ganodini, mano fonobahadi ilia hou agoane mae Eno dunu huluane da amo sia: nabasea, amo sia: da hamoma! Dilia wadela:i hou hamomusa:gini mano dafawane o dafawane hame nogai:le dawa:ma. 30 Be fonobahadi agoane esalumu da defea. Be dilia asigi dunu afadafa da gilisisu ganodini fibiba:le, Gode Ea dawa:su da asigilamu da defea. 21 Gode Sia: da olelei ema doaga:sea, defea, sia: olelesu dunu da sia: agoane dedei diala, " Hina Gode da amane sia:sa, yolesimu da defea. 31 Dilia huluane - dunu afae amola 'Dunu ilia sia: hisu hisu sia:sa, amoga Na da Na fi fa:no eno dunu afae, fi dunu huluane dawa:ma:ne dunuma olelemu! Ga fi dunu ilia lafidi amoga Na da amola fidisu lama:ne, Gode sia: olelemu da defea. Na fi dunu olelemu. Be ilia da hamedafa nabimu!" 32 Be Gode Ea balofede (Gode Sia: Alofesu Dunu) 22 Amaiba:le, sia: hisu hisu amoga olelesu hou da dunu amo, e da hi gobele ea a:silibu ouligimu dawa: Gode Ea hou lalegagui dunu ilima dawa:digima:ne 33 Amo bai bagade da Gode da wili gala:su bagade olelesu hame. Amo da Gode Ea hou hame lalegagui higasa. E da ninia asabole olofoiwane esalumu hanai dunuma dawa:digima:ne olelesu fawane. Be Gode gala. Yesu Ea fa:no bobogesu fi huluane ilia hou Ea Sia: sia:dafa amoga olelesu hou amo fidima:ne defele, 34 dilia gilisisu amo ganodini uda ilia da iasu hou da Gode Ea hou hame lalegagui dunuma ouiya:le esalumu da defea. Ilia da hame sia:mu. Yu dawa:digima:ne olelesu hame, be Gode Ea hou sema defele, uda da ouligisu hou hame hamomu. lalegagui dunu ilima dawa:digima:ne olelesu. 23 35 Ilia da sia: bai dawa:mu hanai galea, ilia fa:no Amaiba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu huluane ilia diasuga egoama adole ba:mu da defea. Be uda gilisili, huluane sia: hisu hisu amoga sia:sea, dunudafa da sia:ne gadosu diasu ganodini sia:mu da defea o hame lalegagui dunu da ganodini golili sa:ili, Yesu hame. 36 Be dilia Golidia dunu! Dilia fawane da Gode Ea fi dunu huluane da doulasi dunu, ilia da sia:mu. Sia: degabo olelebelab?: Gode sia: da dilima fawane 24 Be Yesu Ea fi dunu huluane da Gode Ea Sia: doaga:bela?: Hame mabu! 37 Nowa dunu da hisu sia:dafa amoga olelesea, dunudafa o hame lalegagui e da Gode Ea sia: adole iasu dunu o e da Gode dunu da ganodini golili sa:ili, sia:dafa amoga Gode Ea fidima:ne iasu lai dagoi dawa:sea, na waha sia: Ea sia: nabasea, e da wadela:i hou hamoi dagoi dedei da Hina Gode hamoma:ne sia:beba:le dedei, e da dawa:mu. E da nababeba:le, Gode Ea sia: amo e da dawa:mu da defea. 38 Be amo dunu da da ea dogoga fofada:nanu, dadi agoane gala:mu. na sia: nabimu higa:i galea, defea, ea sia: amola 25 E da ea wamolegei asigi dawa:su fofada:nanu, mae nabima. 39 Amaiba:le, na fi dunu! Dilia Gode beguduli, Godema sia:ne gadomu. E da amane Sia: olelemusa: hanamu da defea. Be dunu ilia da

sia: hisu hisu amoga olelemu dawa:sea, ilia logo dilia mogili abuliba:le bogoi dunu wa:legadolesimu mae hedofama. 40 Be udigili hame, be dawa:iwane, hou da hamedei amo amane sia:sala:? 13 Amo gebewane amola olofoiwane hawa: hamosu huluane hamoma:mu.

15 Na fi dunu! Dilia bu dawa:ma:ne, na da wali na musa: olelei liligi, Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala, dilima bu olelemu. Amo dilia nabalu, dilia dogo ganodini esa agoane sali, amola amo sia: da dilia dafawaneyale dawa:su hou ea bai diala. 2 Amo sia: da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala amola na da amo dilima olelei. Dilia amo sia: mae yolesili, lalegagusia, Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala da dilia gaga:su liligi ba:mu. Amai hame ganiaba, dilia da udigili lalegagula:loba. 3 Amo olelesu liligi da bai bagadedafa. Amola na da lalegagui dagoiba:le, bu dilima olelei dagoi. Amo Gode Sia: Dedei defele, Yesu Gelesu da ninia wadela:i hou dabe hamoma:ne, bogoi dagoi. 4 Amalalu, eno dunu da Ea da:i hodo uli dogoi ganodini sali. Eso udiana amoga, Gode Sia: Dedei defele, Gode da Ea da:i hodo wa:legadolesi. 5 Amalalu, Bida hidadea, fa:no Yesu Ea asunasi dunu fagoyale gala huluane, ilia da Ea uhi da:i hodo ba:i dagoi. 6 Amalalu, Ea fa:no bobogesu dunu idi 500 baligi da gilisili, Yesu Gelesu ba:i dagoi. Amo bagohame da wali esala, be mogili bagahame fawane da bogoi. 7 Amalalu, Ya:mese da Yesu Ea esalebe da:i hodo ba:i, amola fa:no Yesu da Ea asunasi dunu huluane ilima misi. 8 Fa:nodafa, Yesu Gelesu da na e ba:ma:ne, nama misi. Be na hou da hisu, amo mano da ea lalelegesu eso ilegei mae doaga:le hedolowane lalelegesa agoaiwane ba:sa. 9 Bai na hou da fonobahadi. Asunasi dunu huluane ilia hou da na hou baligisa. Na da Yesu Ea fa:no bobogesu fi ilima se iabeba:le, nama asunasi dunu dio asulimu da defea hame galu. 10 Be Gode da nog:a:le fidibiba:le, na hou da afadenene, na hou waha ba:sa agoane diala. Na musa: hou yolesili, na da gasa hawa: hamobeba:le, eno asunasi dunu ilia hawa: hamosu baligi dagoi. Be amo hawa: hamosu na da hame hamoi. Gode Ea hahawane iabe na da:i hodo ganodini hawa: hamobeba:le, amo gasa hawa: hamosu ba:i. 11 Amaiba:le eno sia: hame be amo sia: fawane na amola eno asunasi dunu, ninia olelesa. Amola dilia dafawaneyale dawa:su hou ea bai da goea. 12 Defeal! Ninia olelesu da amane. Gode da Yesu Gelesu Ea bogoi da:i hodo wa:legadolesi dagoi. Amaiba:le,

sia: da dafawane ganiaba, Gode da Yesu Gelesu hame wa:legadolesi. 14 Amola Gode da Yesu hame wa:legadolesiaba, ninia da dilima olelemu bai da hame gala:loba amola dilia dafawaneyale dawa:su da bai hame gala:loba. 15 Eno amai galea, ninia Gode da Yesu Gelesu bogoi wa:legadolesi amo olelebeba:le, ninia da ogogosu dunu agoai ba:la:loba. Be bogoi wa:legadolisisu hou da dafawane hame ganiaba, Gode da Yesu Gelesu hame wa:legadolesila:loba. 16 Amola bogosu dunu da wa:legadomu hamedei ganiaba, Yesu Gelesu da hame wa:legadola:loba. 17 Amola Gode da Yesu Gelesu hame wa:legadolesi ganiaba, dilia dafawaneyale dawa:su hou da ogogosu agoai gala:loba. Dilia da hame gaga:la:loba. 18 Amai ganiaba, Yesu Ea hou lalegagui dunu bogoi da hame gaga:la:loba. 19 Ninja Yesu Gelesuma madelagiba:le, hobea misunu dafawane hamoma:beyale dawa:lusu amo ea bai da osobo bagadega esalusu hou fawane ganiaba, ninima baligiliwane da:i dione asigimu da defea gala:loba. 20 Be sia:dfa da agoane. Gode da Yesu Gelesu golai amo wa:legadolesiba:le, E da eno dunu golaiwane dialebe amo defele wa:legadolesimu. 21 Bai dunu afadafa wadela:le hamobeba:le, bogosu da osobo bagadega doaga:. Amo defele, Dunu afadafa nog:a:le hamobeba:le, bogoi yolesima:ne wa:legadolesisu hou da misi dagoi. 22 Dunu huluane da ilia musa: eda A:da:me ema madelagiba:le, bogosu dawa: Amo defele, ilia Yesu Gelesu Ema madelagiba:le, bu esaloma:ne wa:legadolesisu hou dawa:mu. 23 Be Gode da Ea ilegei defele, dunu huluane afae afae wa:legadolesimu. E da hidadea Yesu Gelesu wa:legadolesili, fa:no Yesu da osobo bagadega bu masea, E da Yesu Ea lalegagui dunu wa:legadolesimu. 24 Amasea, soge wadela:mu eso da doaga:mu. Yesu Gelesu da a:silibu ouligisu dunu amola gasa bagade hou hina, amo huluane hasalasili, E da Gode Ea Hinadafa Hou Ea Adama bu imunu. 25 Bai Yesu Gelesu da Hinadafa hou hamonanu, amogainini Gode da Yesu Ea ha lai dunu ilima osa:le heda:ma:ne hasalasimu. 26 Fa:nodafa, eno ha lai huluane fane legei dagoiba:le, E da bogosu hasalasimu. 27 Gode Sia: da agoane dedei diala, 'Gode da Yesu Ea emoga osa:le heda:ma:ne, liligi huluane ligisisa.' Be 'liligi huluane' ea bai da eno

liligi huluane be Gode hame. Bai Gode Hi da liligi hisu, gasumuni ilia ida:iwane ba:su hou da hisu. huluane Yesu Gelesu osa:ma:ne ligisisa. 28 Be Yesu Amola gasumuni fi amo ganodini gasumuni afae afae Gelesu da liligi huluane amoma Hinawane esalea, ilia ida:iwane ba:su da hisu hisu. 42 Gode da bogoi Gode da Ea Hinadafa hamoiba:le, Yesu da bu Gode dunu wa:legadolesisia, agoiwane hou ba:mu. Dunu da Hinadafa sia:mu. Amasea, Gode da dafawane da bogoi da:i hodo uli dogosea, amo da bogosu liligi liligi huluane amoma Hinadafa esalumu. 29 Be dunu agoai ba:sa. Be Gode da amo wa:legadolesisia, amo eno ilia bogoi dunu fidima:ne, abuliba:le ba:bodaise da eso huluane esalalalumu liligi agoane ba:mu. 43 hamosala:? Mogili ilia sia:i defele, Gode da bogoi Dunu da bogoi da:i hodo uli dogone salasea, amo da dunu hame wa:legadolesisa ganiaba, ilia fidima:ne nogai hame ba:su gasa hame liligi agoane ba:sa. Be ba:bodaise hamomu da hamedei liligi gala:loba. 30 Gode da bogoi ea da:i hodo bu wa:legadolesisia, da:i Ninia amola! Wa:legadosu hou da dafawane hame hodo da bu nogai:idafa amola gasa bagade ba:mu. 44 galea, ninia abuliba:le eso huluane bogosa:besa:le Dunu da osobo bagadega osobo bagade dunu ea da:i dawa:sala:? 31 Na fi dunu! Eso huluane, bogosu hodo gala, amalu bogole uli dogone sali dagoi ba:mu. da nama gadenene doaga:sa. Ninja da gilisili Hina Be Gode da amo da:i hodo wa:legadolesisia, e da Gode Yesu Gelesu Ema madelagi dagoi, na da a:silibu ea da:i hodo agoane ba:mu. Osobo bagade fedege agoane hahawaneba:le dilima hidale agoane da:i hodo da galebeba:le, a:silibu da:i hodo amola da sia:sa 32 Na da osobo bagade dunu ilia hou fawane gala. 45 Gode Sia: Dedei Buga sia: defele, "Gode da dawa:beba:le, gasonasu nimi bagade ohe fi agoane musa: dunu A:da:me, osobo bagade dunu agoane Efesase moilaiga gegei ganiaba, na da hamedei esaloma:ne hahamoi. Be fa:nodafa misi Dunu da agoane hamonana:noba. Be bogoi dunu ilima bu eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu iabe A:silibu wa:legadolesisu da hamedei ganiaba, defea, musa: Dunu." 46 A:silibu da:i hodo da hidadea hame maha. sia:, "Ninia ayawane bogomuba:le, wali eso mae Hidadea osobo bagade da:i hodo hamone, fa:no dawa:le ha:i amola adini bagade manu da defea." a:silibu hou da doaga:sa. 47 Gode da bisi dunu amo amo sia: da defea gala:loba. 33 Be dunu eno A:da:me, osoboga hahamoi. Be e bagia misi A:da:me dili giadofale oule masa:besa:le, ilima mae fa:no da Hebene amoga misi dagoi. 48 Osobo bagade bobogema! Sia: agoane diala, "Dilia wadela:i dunuma dunu ilia da dunu osoboga hamoi defele esala. Be gilisisia, dilia hou da wadela:lesi dagoi ba:mu." 34 Dilia! Hebene amoma heda:mu dunu da Hebene amoga Wadela:i hou yolesili, bu hou ida:iwane hamoma:ne misi Dunu amo defele esala. 49 Ninia waha da dunu sinidigima. Dilia gogosiamu da defea. Mogili dilia osoboga hahamoi amo defele ba:sa. Amo defele, Gode hamedafa dawa:, na da sia:sa. 35 Be dunu afae fa:no ninia Dunu amo da muagado misi amo defele da amane adole ba:mu, "Gode da habodane bogoi ba:mu. 50 Na fi dunu! Bai da agoane diala! Hu amola dunu wa:legadolesima:bela:? Ilia wa:legadoi da:i hodo maga:me, amoga hamoi dunu da hame afadenesea, da adi agoane ba:ma:bela:?" 36 Di da gagaoui dunu! Gode Ea Hinadafa Hou hame ba:mu. Dasamu liligi Di da ha:i manu hawa: osoboga bugisia, amo da da Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hou hidadea biolalu, bu sono heda:mu. 37 Be hawa: bugi hame dawa:mu. 52 Be wamolegei dafawane sia: da oso fawane. Amabela:? Widi o na:si o eno oso. Be nabima! Ninja da huluanedafa hame bogomu. Be sono da heda:sea, e da da:i hodo agoane ba:sa. 38 soge wadela:mu dalabede fulabosu nabasea, ninia Gode Hi da Ea hanai defele hawa: amoma hodo iaha. sisigigi defele hedolowane afadenei dagoi ba:mu. 39 Esalebe fi huluane ilia da hu hisu hisu gala. Dunu fi Dalabade dubi nabasea, Gode da bogoi dunu bu da hu afae gala. Ohe fi ilia hu da hisu, sio fi da hu mae bogoma:ne wa:legadolesimu. E da ninia huluane eno amola menabo fi da hu eno, 40 Amola mu amo afadenemu. 53 Bogomu liligi afadenene, E da bu ganodini hodo eno diala. Amola osobo bagade amoga eso huluane esalalalumu liligi hahamomu. Bogomu hodo eno gala. Mu amo ganodini hodo ida:iwane liligi bu afadenene, E da bogomu hamedei liligi bu ba:su hou da hisu, osobo bagade amo ganodini hodo hahamomu. 54 Amasea, bogomu liligi afadenene, bu ida:iwane ba:su hou da hisu. 41 Eso ea ida:iwane hame bogomu liligi hahamoi dagoi ba:sea, ninia Gode ba:su hou da hisu, oubi ea ida:iwane ba:su hou da Sia: dedei diala dafawane ba:mu, amane, "Bogosu

da gugunufinisi dagoi! Gode da huluane hasalasi dunu eno da nama bu doaga:mu, na da dawa:lala. 12 dagoi!" 55 Bogosu! Dia hasalasisu da habila?: Bogosu! Wali, naeaya Abolose ea hou na dilima oleemu. E da Dia ninima se imunu da hamedei galebe." (Hades g86) 56 Wadela:i hou da dialebeba:le, bogosu da ema sia:nanu. Be e da wahadafa o fa:no masa:bel:a?: ninima se imunusa: gasa gala. Amola ninia sema E da fada:ne hame dawa: Be e da logo ba:sea dedei dawa:beba:le, wadela:i hou da ninima gasa dilima masunu. 13 Defea, dilia mae golale, gasawane, gala. 57 Be ninia Hina Gode Yesu Gelesu Ea hou mae beda:iwane, dilia dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, Gode da ninima hasalasisu hou ia amo ganodini moloiwane leloma. 14 Dilia hawa:dagoi. Amaiba:le ninia Godema nodone sia:mu da hamosu huluane asigiwane hamoma. 15 Dilia da defea. 58 Amaiba:le, na dogolegei fi dunu! Dilia Sidefana:se ea sosogo fi dawa: Ilia Aga:ia soge gasawane leloma! Dilia Hina Gode Yesu Gelesu amo ganodini degabo Yesu Ea hou lalegogui. Ilia wali Ea hawa: hamoma. Dilia da Hina Gode Ea hawa: dilima ha:giwane sia:sa. Dilia agoai dunu amola ilia hamonanebeba:le, hawa: hamosu huluanedafa da fidisu dunu ilia hou ba:sea, ilima fa:no bobogema. 17 bai gala.

16 Dilia Gode Ea fi dunu Yudia soge amo ganodini fidima:ne muni gagadomusa:, amo sia: dilia dedei na da waha sia:mu. Na Gala:isia sese dunuma olelei, amo defele dilia hamoma. 2 Sada:i eso huluane, dilia muni lai liligi amo ilegei defele mogili la:ididili ligisima. Amasea, dilia amo muni gagadosea, na bu masea muni huluane gagadoi dagoi ba:mu. Amasea muni eno hame lamu. 3 Dilia amo muni Yelusaleme moilai bai bagadega gaguli masa:ne, ouligisu dunu ilegema. Amasea, na doaga:sea, Yelusaleme fi dunu da ili hahawane yosia:ma:ne, na da dilima ilegei dunu, ilima meloa dedene imunu. Amasea, amo dunu asunasimu. 4 Na amola masusa: dawa:sea, na da ili sigi masunu. 5 Na da hidadea Ma:sidounia sogega asili, baligili, fa:no dilima doaga:mu. Be hidadea Ma:sidounia ba:mu. 6 Na da eso eno dilima gilisili esalumu. Amabela? Anegagi oubi huluane amoga dili sigi esalumu. Amasea, na masunu hanai soge amoga masa:ne, dilia na fidimu da defea. 7 Be na da eso afae fawane esalumu higasa. Hina Gode da na logo fodosea, na da eso bagohame dilima sigi esalumu hanai gala mabu. 8 Na da guiguda: Efesase moilai amoga ouesalu, Bedigosidi Lolo Nasu eso doaga:beba:le fawane fisimu. 9 Gode da na guiguda: bagadewane hawa: hamomusa:gini, nama logo doasi dagoi. Be ha lai dunu amola logo damusu liligi bagohame diala. 10 Dimodi da dilima doaga:sea, dilia amo dunu hahawane yosia:ma. Bai e da na hou defele, Hina Gode Ea hawa: hamonana. 11 Ea hou mae higama. Be e da olofoiwane asili, nama bu hahawane doaga:ma:ne, dilia fidima. E amola na fi

dilima gousa:musa: masa:ne, na da eso bagohame ema sia:nanu. Be e da wahadafa o fa:no masa:bel:a?: ninima se imunusa: gasa gala. Amola ninia sema E da fada:ne hame dawa: Be e da logo ba:sea dedei dawa:beba:le, wadela:i hou da ninima gasa dilima masunu. 13 Defea, dilia mae golale, gasawane, gala. 57 Be ninia Hina Gode Yesu Gelesu amo ganodini degabo Yesu Ea hou lalegogui. Ilia wali Ea hawa: hamoma. Dilia da Hina Gode Ea hawa: dilima ha:giwane sia:sa. Dilia agoai dunu amola ilia hamonanebeba:le, hawa: hamosu huluanedafa da fidisu dunu ilia hou ba:sea, ilima fa:no bobogema. 17 Sidefana:se, Fodiuna:idase amola Aga:igase, ilia da misiba:le na hahawane gala. 18 Dilia odagi na hame ba:beba:le, na da dilima fofagi galu. Be ilia musa: dilia dogo denesi, amo defele ilia nama misiba:le, na dogo denesi. Agoaiwane dunu ilia hou noga:le ba:ma. 19 Yesu Ea fa:no bobogesu fi A:isia soge ganodini fi dunu da dilima asig i sia: sia:sa. A:gowila, Balisila, amola Yesu Ea fa:no bobogesu fi amo da ela diasuga gilisia, ilia hahawane dogolegele asig i sia: dilima adosisa. 20 Ninja fi dunu huluane guiguda: esala da dilima asig i sia: oleesa. Dilia da eno dunu eno dunuma hahawane eya ola agoane nonogoma. 21 Na da na loboga amo sia: dedesa. Na, Bolo, da dilima asig i sia: adosisa. 22 Nowa dunu da Hina Godema asigidafa hame dawa:sea, amo dunuma gagabusu aligimu da defea. Hina Gode Yesu Gelesu da bu misunu. Ninja Hina Gode! Di misa! 23 Hina Gode Yesu Ea hahawane dogolegele iabe hou da dilima dialoma:mu. 24 Ninja gilisili Yesu Gelesuma madelagiba:le, na asigidafa sia: dilima adosisa. Sia: Ama Dagoi

2 Golidia

1 Na, Bolo, da Gode Ea ilegeiba:le, Yesu Gelesu Ea asunasi dunu hamoi dagoi. Na amola ninia fi dunu Dimodi, ania da dili, Gode Ea fa:no bobogesu fi dunu Golidia molilai bai bagade ganodini amola Gode Ea fi dunu Aga:ia soge ganodini, dilima meloa dedesa. **2** Dilia da ninia Ada Gode amola Hina Yesu Gelesu, amo Ea hahawane dogolegele iasu amola olofosu dawa:ma:ne, na da Godema sia:ne gadosa. **3** Gode da ninia gogolema:ne olofosu Ada esala. Ninia fidisu huluane da Ema maha. E da ninia Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea Ada. Ninia Ema hahawane dogolegele nodone sia:ne gadomu da defea. **4** Ninia se nabasea, E da ninia fidisu dunu esala. Amaiba:le, E da ninima dogo denesisu hou olelebeba:le, amo dogo denesisu ninia lalegaguli, eno dunu ilia se nabasea, ilima dogo denesisu hou imunusa: dawa: **5** Ninja Yesu Gelesu Ea se nabasu bagohame, amo gilisili se naba. Amo defele, ninia Yesu Gelesuma madelagiba:le, Gode Ea fidisu amola ba:lala. **6** Ninia se nabasea, bai da dili fidima:ne amola dili gaga:ma:ne, se naba. Amasea, Gode da ninima fidisu iasea, amo da dili fidima:ne amola dilia da ninia defele se nabasea mae dafama:ne, Gode da amo fidisu ninima iaha. **7** Amaiba:le, dilia dafasa:besa:le ninia da hame beda:sa. Ninja se nabasu defele dilia naba, amo ninia dawa: Be ninia fidisu defele, amo Gode da dili fidisa, amo amola ninia dawa: **8** Be ninia fi dunu! Ninja A:isia soge ganodini se bagade nabasu, amo dilia bu dawa:ma:ne na da sia:sa. Ninja da:i dioi baligiliwane ba:beb:a:le, bogomusa: dawa:i galu. **9** Ninja da Gode da ninima ninia da:i hodo bogoma:ne fofada:i dagoi dawa:i galu. Be amo hou da ninia hou adoba:musa: ninima doaga:i. Ninja gasa mae dawa:le, be Gode amo Ea bogoi wa:legadolesu hou dawa:su, amo Ea gasa fawane dawa:ma:ne, amo hou da ninima doaga:i. **11** Be ninia mae bogoma:ne, Gode da gaga:i amola E da bu gaga:mu. Amola dilia da nini fidima:ne Godema sia:ne gadolalea, ninia dafawane hamoma:beyale dawa:lusu bai da Gode amo ganodini dialumu. Amasea, sia:ne gadosu bagohame nabasea, Gode da bu adole imunu amola E da ninima hahawane olelema. Amasea, E da nini fidibiba:le, dunu bagohame da Ema ha:giwane nodone sia:ne gadomu. **12** Ninja da wali osobo

bagadega esalebeba:le, hou nog:iwane hamosa. Amo da dafawane ninisu ninia asigi dawa:su da ninima olelebeba:le, ninia hahawane gala. Ninia dilima na:iyado hou hamosa amo da Gode da osobo bagade dunu ea hou mae dawa:le, be gasawane amola asigiwane olelebeba:le, ninia da dilima moloiwane amola mae ogogolewane hamosu. **14** Ninja dilia idisu amola dawa:su, amo defele dilia dawa:ma:ne ninia dilima dedesa. Be wali dilia da ninia hou la:idu fawane dawa:sa. Be ninia hou huluane dilia dawa:mu da defea. Amasea, Hina Gode Yesu Ea bu misunu eso amoga, dilia da ninia dilima hahawane hou amo defele, dilia da ninima hahawane ganumu. **15** Amo huluane na dafawaneyale dawa:beba:le, na da adunawane dilima misusa: dawa:i galu. **16** Na da Ma:sidounia moilai bai bagade amoga doaga:musa: ahoana, dili ba:musa: dawa:i galu. Amalu, Ma:sidounia yolesili, ahoanu, na da dili bu ba:musa: dawa:i. Amalalu, ba:lalu, dilia da na Yudia sogega asunasmu na da dawa:i galu. **17** Agoane hamomusa: dawa:beba:le, na da ogogole hamoi dilia dawa:bel:i? Na da gilisili "Ma" amola "Hame", sia:sala:? Hame mabu. **18** Gode da dafawane sia:sa. Amo defele, na sia: da dafawane. Na gilisili "Ma" amola "Hame", amo dilima hame sia:i. **19** Be Sailase, Dimodi amola na, ninia da Yesu Gelesu, Gode Ea Manodafa amo Ea hou dilima olelei. Yesu da ogogolewane "Ma" amola "Hame", gilisili hame sia:sa. Be E da Gode Ea gasa bagade "Ma" sia:su Dunu. **20** E da Gode Ea hahawane ilegele imunu sia:i amoma "Ma" sia:su Dunu. Amaiba:le, ninia Gode Ea hadigi ba:lalu, Yesu Gelesu Ea Dioba:le, Godema "Ama" sia:sa. **21** Gode Hi fawane da dili amola nini, gilisili Yesu Gelesuma madelagiba:le, ninia eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lai dagoi dafawaneyale dawa:sa. **22** Gode Hi da Ea na:iyado fi hamomusa:, nini eno dunuma afafane, ilegei dagoi. Ninima hobeia misunu liligi, Gode Ea imunu liligi amo nog:a:le dawa:ma:ne, Gode da Ea A:sillbu Hadigidafa Gala amo ilegesu defele, ninia dogo ganodini sali dagoi. **23** Gode da na ba:su dunu. E da na dogo ganodini asigi dawa:su dawa:lala. Be na da dilima ougili gagabole sia:sa:besa:le, Golidia moilai bai bagade amoga hame misi. **24** Ninja dilima gasa bagadewane ouligisuwane sia:mu higasa. Dilia Gode Ea hou nog:a:le lalegaujin ninia dawa: Be dilia

bu buhawane esaloma:ne, ninia da dili gilisili hawa: amo hou gabusiga: agoane naba. 15 Be ninia da:i hamonana. hodo da qabusiga: agoane. Yesu Gelesu da nini

2 Amaiba:le, dilia da:i dioi nabasa:besa:le, na da
dilima hame misunu dawa:i galu. **2** Bai na da
dilima se nabima:ne sia:sea, nowa da na dogo
denisima:bela? Na da dilima se nabima:ne sia:i
ganiaba dilia da na dogo bu denisimu hamedeiwane
ba:la:loba. **3** Na da dilima doaga:le, se nabimu higa:i
galu. Amaiba:le, na da dilima hame misi. Na da meloa
fawane dedene i. Na da hahawane galea, dilia huluane
amola da hahawane gala, amo na dawa: **4** Na dogo
ganodini se bagade nabawane, na da dinanuwane
dilima meloa dedene i. Na da dili da:i dioi nabima:ne
hame dedei. Be dilia huluane na dilima asigidafa hou,
amo dili dawa:ma:ne, na amo meloa dedene i. **5**

Be nowa dunu da nama da:i dioma:ne hamoi, e da amo defele dilima da:i dioma:ne hamoi. (Na da amo dunuma gasa bagade hamomu higa:iba:le, amane sia:sa.) 6 Be amo dunu da dilia mogili bagohame amo dilia loboga se dabe iasu lai dagoiba:le, wali se dabe iasu yolesima. 7 Wali, e da Gode Ea hou lalegagui hou amo huluane yolesisa:besa:le, amo dunu ea hou dilia gogolema:ne olofole, bu fidima. 8 Na dilima ha:giwane edegesa! Wali asigidafa hou ema olelema! 9 Na musa: meloa dedei, na da dilia habodane lela, amola dilia na hamoma:ne sia:i amoma nabasu hou adoba:ma:ne dedei. 10 Be dilia da eno dunu ea wadela:i hou gogolema:ne olofosea, na amola da dilima asigiba:le, Yesu Gelesu ba:ma:ne, amo defele gogolema:ne olofosa. 11 Amo da Sa:idane da ninima osa:le heda:sa:besa:le, ninia hamosa. Bai ninia da ea ilegesu hou dawa: 12 Na da Daloua:se moilai bai bagade amoga Gode Ea Sia: Ida:iwane, Gelesu Ea hou olelesu sia:, amo olelemusa: doaga:loba, na da Hina Gode da hawa: hamosu logo fodoi dagoi ba:. 13 Be na da ninia fi dunu Daidase amo hogole ba:loba hamedeiba:le, bagadewane beda:i. Amaiba:le, na da amo fi dunuma asigibio sia:nanu, Ma:sidounia moilai bai bagadega asi. 14 Be Godema nodoma! Ninja Yesu Gelesuma madelagiba:le, fedege agoane ninja da eso huluane, dunu huluane ba:ma:ne, ninia da Yesu Ea hasalasu fi amo ganodini se iasu hamosu dunu agoane Gode ea mogodigisu ganodini ahoa. Gode da ninima gasa iabeba:le, ninia Ea hawa: hamosu hamobeba:le, Yesu Gelesu Ea hou heda:beba:le, dunu huluane

amo hou gabusiga: agoane naba. 15 Be ninia da:i hodo da gabusiga: agoane. Yesu Gelesu da nini oloda da:iya Godema ima:ne ligisisa. Gode Ea hou lalegagui dunu amola Gode Ea hou hame lalegagui dunu, ilia gilisili amo gabusiga: naba. 16 Be hame gaga:i dunu da amo hou bogoma:ne gaha agoane naba. Be gaga:lalebe dunu da amo eso huluane mae bogole Fifi Ahoanoma:ne gabusiga: agoane naba. Amaiba:le, Gode Sia: Ida:iwane olelema:ne, nowa dunu da defele esalabalala? 17 Mogili ilia Gode Ea Sia: Ida:iwane da udigili osobo bagade liligi dawa:beba:le, mae dawa:iwane olelesa. Be ninia da agoane hame hamosa. Be Gode da nini asunasiba:le, ninia da Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunudafa hamoiba:le, E ba:ma:ne moloiwane hawa: hamosa.

3 Amo sia: ninia sia:beba:le, dilia da nini gasa fi
agoane ba:sala:? O dunu eno agoane, dilia da
ninima gousa:musa:, ninia da eno dunuma ninia hou
olelema:ne meloa dedei lama:bela:? 2 Be dilisu da
ninia hou olelemusa:, meloa dedei agoane. Amo
meloa dunu huluane ba:ma:ne da ninia dogo amo
da:iya dedei diala. 3 Yesu Gelesu Hi fawane da
amo meloa dedene, ninia loboga dilima iasi. Amo
meloa da nusiga dedei hame, be Gode Ea A:silibu
amoga dedei. Amo da igi bianoi da:iya hame dedei,
be osobo bagade dunu ilia dogo da:iya dedei dagoi.
4 Ninia Gode Ea gasa amo Yesu Gelesu Ea hamoi
liligi, amo ninia dafawaneyale dawa:beba:le, amane
sia:sa. 5 Ninisu da Gode Ea hawa: hamomu defele
hame galebe. Gode Hi fawane da ninima gasa
iabeba:le ninia da amo hawa: hamoma:ne gasa gala.
6 Gaheabolo gousa:su da sema dedei liligi hame, be
A:silibuga hamoi liligi. Amo hawa: hamomusa:gini
Gode Hi fawane da ninia hou bu afadenei. Be sema
dedei fawane dawa:sea, dunu ilia bogosu fawane
ba:mu. Be A:silibu Ea hou dawa:sea, eso huluane
mae bogole Fifi Ahoanusu ba:mu. 7 Gode da Ea Sema
nabuane gala, igi bianoi da:iya dedei. Isala:ili dunu ilia
amo lale, Gode Ea hadigi ba:i. Mousese ea odagi da
hadigi hamoi be amo hadigi da haba:domu agoane
ba:i. Be Isala:ili dunu da ea odagi hadigi hamoiba:le,
ba:mu gogolei galu. Gode Ea sema da bogosu fawane
olelesa. Be amo da hadigi agoane ba:beba:le, 8 Gode
Ea A:silibu Hadigidafa Gala Ea hamosu liligi (Gode Ea
Gousa:su Gaheabolo) da bagade baligiliwane hadigi
agoane ba:sa. 9 Sema hou da osobo bagade dunuma

se imunusa: fofada:su olelei, amo liligi da hadigi 'gode' (Sa:idane) da ilia asigi dawa:su gasi agoane agoane ba:i. Amaiba:le, hou ninima gaga:su olelesu hamoiba:le, ilia dafawaneyale hame dawa:be. Hadigi liligi, amo da bagade baligiliwane hadigi agoane ba:sa. **10** Wali baligiliwane hadigi hou da doaga:beba:le, musa: hadigi da mugululi asi dagoi, amo ninia da sia:sa. **11** Musa: hadigi hou da fa:no mugulumusa:, fonobahadi fawane dialu. Be wali misi hadigi da eso huluane mae mugululi dialalalumu. Amaiba:le, amo Hina Godedafa, amola ninia Yesuma asigiba:le, ea hadigi da baligiliwane ba:sa. **12** Ninja da amo dilima hawa: hamosu dunu agoane esalumu hanai, hobea misunu dafawane hamoma:beyale dawa:lusu amo fawane ninia olelesa. **6** Gode da musa: sia:i, liligi lalegaguiba:le, ninia da hame beda:iwane esala. "Hadigi da gasi ganodini hadigim!" Amo Gode da **13** Isala:ili dunu da hadigi Mousese ea odagiga dialu ninia dogo ganodini, Ea hadigidafa Yesu Gelesu Ea amo mugulumu ba:sa:besa:le, Mousese da ea odagi odagi amo ganodini diala amo noga:le dawa:ma:ne, abulaga dedeboi. Be ninia agoaiwane hame hamosa. E da ninia dogo ganodini hadigi hamoi. **7** Ninja **14** Ilia dogo da igi agoane hamoi galu. Amola asili da amo A:silibu Hadigidafa hou lalegagui dagoi. wali esoga, ilia musa: sema dedei idisia, ilia asigi Be ninia da fedege agoane, laga osoboga hamoi dawa:su da fedege agoane abula amoga dedeboi ofodo agoane diala. Bai ninia hame, be Gode Hi dagoi. Dunu da Yesu Gelesuma madelagi dagoiba:le, fawane da gasadafa gagusa, amola Ea gasa da fawane, amo dedebosu abula fadegai dagoi ba:sa. nini osoboga hamoi ofodo (ninia da:i hodo) amo **15** Wali eso amolawane, Isala:ili dunu da Mousese ganodini gala. **8** Eso bagohame ninia se naba. Be ea Sema dedei buga idisia, ilia asigi dawa:su da amo se nabasu da ninia hou hame banenesisa. Eso abulaga dedeboi agoane ba:sa. **16** Be amo dedebosu enoga ninia da beda:i, be ninia da hame hasalasi. abula fadegamu logo da gala. Gode Sia: Dedei da **9** Ninima ha lai dunu bagohame esalebe ba:sa. Mousese ea hou amane olelesa, "E da Hina Godema Be ninia na:iyado dunu amolawane, ninia da eso sinidigiba:le, ea dedebosu abula fadegai dagoi ba:i." huluane ba:sa. Ninja se naba, be ninia da:i hodo **17** Amo sia ganodini, "Hina Gode" dedei da Gode Ea gugunufini hame ba:sa. **10** Ninja da:i hodo amo A:silibu Hadigidafa Gala. Amola Gode Ea A:silibu ganodini ninia Yesu Gelesu Ea esalusu olelema:ne, Hadigidafa Gala da esalebeba:le, osobo bagade dunu Ea bogosu dawa:digima:ne olelesu agoane gaguli da halegale, udigili lalebe hou dawa:sa. **18** Amaiba:le, ahoa. **11** Yesu Gelesu Ea esalusu olelema:ne, ninia huluane ninia odagi dedebosu liligi fadegaiba:le, da eso huluane gadenenewane bogomusa: agoane ninia odagi da Hina Gode Ea hadigi olelesa. Amo esala. **12** Ninja da:i hodo amo ganodini bogosu da hadigi da Hina Gode Ea A:silibu amoga mahabeba:le, hawa: hamonana. Be esalusu da dilia da:i hodo amo hadigi da mae fisili hedas:sa. Amola Hina Gode ganodini hawa: hamonana. **13** Gode Sia: da amane Ea A:silibu Hadigidafa Gala, E da nini bu Yesu Gelesu ganodini hawa: hamonana. **14** Gode da Hina Yesu Gelesu bu esaloma:ne wa:legadolesi. Amo defele, E da nini amola dili, gilisili Yesu Gelesu Ea midadi esaloma:ne, wa:legadolesimu. **15** Gode da dili fidima:ne, amo hou huluane hamoi. Amola Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou da dunu eno bagohame ilima doaga:sea, ilia da Gode Ea hadigi amoma nodoma:ne, sia:ne gadolalumu. **16** Amaiba:le, ninia da:i dioi hou hamedafa dawa: Eso huluane ninia da:i hodo da bogoma:ne da:i hamonana. Be ninia a:silibu da eso huluane bu gaheabolu agoane asigilala. **17** Ninja waha se nabasu da fonobahadi

4 Gode da ninima asigiba:le, Ea hawa: hamosu ninima olelei. Amaiba:le, ninia da hame da:i dioi. **2** Wamolegei gogosiasu hawa: hamosu huluane ninia yolesi dagoi. Ogogosu ninia hame dawa: Ninja Gode Ea Sia: ogogole hame olelesa. Ninja dawa:iwane logo hogole, Gode ba:ma:ne hou huluane hamosa. Moloidafa dunu da ninima nodoma:ne, ninia da hamosa. **3** Be Gode Sia: Ida:iwane Gala amo ninia olelesu da dunu mogili ilima wamolegei gala. Be amo sia: da dunu ilia Helo sogega doaga:musa: ahoa, ilima fawane wamolegei. **4** Wadela:i osobo bagade

amola waha fawane. Hobea amo houba:le, ninia bidi amo waha hou bagadewane baligi, eso huluane hame dasasu liligi lamu. (aiōnios g166) 18 Bai ninia da ba:su liligi mae dawa:le, hame ba:su liligi dawa:beba:le, bidi lamu. Siga ba:su liligi da eso bagahame ba:lalu, fisimu. Be hame ba:su liligi da eso huluane mae fisili dialalalumu. (aiōnios g166)

5 Fedege agoane, ninia da:i hodo da ninia osobo bagade diasu gala. Gode da amo mugulusia, e da Hebene soge amo ganodini eso huluane dialalalumu diasu, Hi fawane hamoi liligi ninima imunu, amo ninia dawa: (aiōnios g166) 2 Be wali, ninia Hebene diasu amo Gode da ninima abula agoane idiniginisima:ne, ninia da hanaiba:le, dadawa:la. 3 Ninia amo diasu lai dagosea, ninia da da:i nabado hame ba:mu. 4 Ninia wali osobo bagade diasu amo ganodini esalebeba:le, da:i dioba:le, eganana. Bai ninia da osobo bagade da:i hodo fadegamu hame hanai. Be ninia bogomu liligi fadegale bu esalalalusu liligi lamu hanaiba:le, ninia gogonomosa. 5 Gode da amo afadenesu hou ninima ima:ne hamoi dagoi. Amola ninia da Ea hobeia imunu liligi huluane dafawaneyale dawa:ma:ne, E da Ea A:silibu ninima i dagoi. 6 Amaiba:le, ninia da eso huluane mae beda:iwane esala. Ninia da ninia da:i hodo diasu agoane amo ganodini esalebeba:le, ninia Hina Gode Ea diasu amo ganodini hame esala, amo ninia dawa: 7 Ninia esalusu hou da siga ba:su liligi hame, be asigi dawa:su ganodini dafawaneyale dawa:su hou fawane. 8 Ninia da beda:su hou hame dawa: Ninia da ninia da:i hodo diasu yolesili, hed:a:le, Gode Ea diasu ganodini esalumu baligiliwane hanai gala. 9 Be ninia da:i hodo ganodini esalea o Gode Ea diasu ganodini esalea, ninia baligiliwane hanai liligi da Gode hahawane ba:ma:ne hou ida:iwane hamomu galebe. 10 Bai ninia huluane da Yesu Gelesu Ea Fofada:su Fisu amoma doaga:mu. Amaiba:le, ninia Gode hahawane ba:ma:ne hawa: hamomu hanai. Yesu da nini hulanema, ninia osobo bagadega hawa: hamoi ida:iwane o wadela:iwane amo defele, bidi imunu. 11 Ninia Godema beda:su hou dawa: Amaiba:le, ninia eno dunuma olelemusa: dawa:lala. Ninia asigi dawa:su huluane Gode da ba:lala. Dilia dogo ganodini, dilia na hou amola dawa:mu, amo na da hanai gala. 12 Dilia da ninima asigima:ne, ninia da ninia hou bu hame olelesa. Be eno dunu da asigi dawa:sudafa mae dawa:le udigili dabua liligi ba:sa.

Amaiba:le, dilia amo dunuma moloiwane olelema:ne, ninia houdafa da nog:i amo ninia dilima olelesa. 13 Ninia da dafawane dadousala:? Ninja Gode Ea hou fidima:ne dadousu agoai hamosa. Nini da dadousa hame? Ninja dili fidima:ne, agoane hamosa. 14 Ninja Yesu Gelesu Ea asigidafa hou lalegaguiba:le, amoga fawane hawa: hamosa. Dunu huluane gaga:ma:ne, Dunu afadafa da bogoiba:le, dunu huluane da Ea bogosu bidi agoane lai dagoi amo ninia dawa: 15 E da dunu huluane gaga:ma:ne bogoi. E da hame bogoi dunu huluane ilia musa: hanai hou yolesili bu amo musa: bogoi Dunu (Gode da ili fidima:ne wa:legadolesi), Ea hanai hamoma:ne, Yesu da bogoi dagoi. 16 Amaiba:le, musa: hou yolesili, ninia eno dunu ea hou amo osobo bagadedunu ea hou defele hame abodesa. Musa: ninia da Yesu Gelesu Ea hou osobo bagade dunu ea hou defei amo defele ba:i. Be wali agoane hame hamosa. 17 Nowa dunu da Yesu Gelesuma madelagi galea, e da afadenene gaheabolo dunu hamoi dagoi. Hea liligi huluane da mugululi, fisi dagoi. Gaheabolo da doaga:i dagoi. 18 Gode Hifawane amo hawa: hamoi dagoi. Ninja musa: Ema ha lai esalu. Be Yesu Gelesu da hamobeba:le, Gode da ninia hou afadenene, nini bu Ema na:iyado hamoi. Amalalu E da eno dunu Ema na:iyado hamoma:ne, amo hawa: hamosu ninima i dagoi. 19 Ninia olelesu da agoane diala. Gode da Yesu Gelesu Ea hamobeba:le, osobo bagade fifi asi gala dunu huluane gousa:musa: dawa:lala. E da ilia musa: wadela:i hou mae dawa:le, ilima bu gousa:le na:iyado hamomusa:, amo olelesu ninia ilima sia:ma:ne, E da ninima sia:i. 20 Ninia da Yesu Gelesu Ea Sia: adole iasu dunu. Fedege agoane, Gode da ninia lafidili dilima sia:sa. Yesu Gelesu Ea dioba:le, ninia dilima ha:giwane adole ba:sa. Gode da dilia hou afadenene, dilia ha lai hou yolesili, bu Ea na:iyado hamoma:ne, dilia logo fodoma. 21 Yesu Gelesu da ledo hou amola wadela:i hou hamedafa galu. Be Gode da nini fidima:ne, ninia da hobeia Ema madelagiba:le Ea Hadigidafa hou gilisili gaguma:ne, E da ninia wadela:i hou lale, Yesu gisima:ne, Ea da:iga ligisi.

6 Ninja da Gode amola gilisili hawa: hamonanebeba:le, ninia dilima ha:giwane adole ba:sa. Dilia da Gode Ea hahawane dogolegele iasu lai dagoiba:le, amo hou udigili mae lalegaguma. 2 Gode Ea Sia: da agoane dedei diala, "Na da

dilima hahawane hou imunusa: ilegei eso da mae dawa:ma! Bai amo da hamedei. Hou hadigidafa doaga:beba:le, Na da dilia sia: nabi dagoi. Na dilima dunu amola wadela:i hamosu dunu, da habodane gaga:su imunusa: ilegei da doaga:beba:le, Na da dili gilisili hawa: hamoma:bela:? Hamedei! Hadigi amola fidi." Nabima! Wahadafa Gode Ea hahawane hou gasi, da habodane gilisili dialoma:bela:? Hamedei! 15 Ialegaguma! Wali eso, Gode Ea gaga:su Ialegaguma! Yesu Gelesu amola Sa:id:a ne da hou afadafa defele 3 Dunu eno da ninia hawa: hamosu da wadela:i amo hamomu da hamedei. Yesu Ea hou Ialegagui dunu ba:sa:besa:le, ninia da dafama:ne olelesu hame amola Yesu Ea hou hame Ialegagui dunu, elea hou olelesa. 4 Be ninia da mae hihini, se nabasu amola da defele hame. 16 Gode Ea Debolo Diasu amola gasa bagade hou mae dawa:le, hahawane mae wadela:i loboga hamoi 'gode' da gilisili gousa:mu yolessili hawa: hamonanebeba:le, ninia da Gode Ea hamedei! Bai ninia da Esalebe Gode amo Ea Debolo hawa: hamosu dunudafa, amo eno dunu ilia ba:sa. 5 Diasu diala. Gode Hisu da amane sia:i, "Na da Na fi Eno dunu da nini fai. Eno dunu da nini se iasu diasu dunu ilia gilisusu ganodini esalumu. Na da ilima Gode ganodini sali. Eno dunu da ninima gegesu. Ninia esalumu amola ilia da Nama Na fi dunu esalumu." 17 Gasa bagade mae helefili hawa: hamosu. Ninia mae Amaiba:le, Hina Gode da amane sia:sa, "Wadela:i golale amola ha:i mae nawane, se nabawane esalu. dunu yolessima! Ilima afafama! Dilia da Iedo liliqi 7 Ninia hou da Iedo hamedei. Ninia dawa:su hou lai amola ledo hou amoma maedafa gilisima. Amasea, dagoi. Gode Ea A:silibu da ninima olelebeba:le, ninia Na da dili Ialegagum. 18 Na da dilima Eda esalumu! da hedolo hame ougi, eso huluane asigidafa hou Amola dilia da Nagofe amola Nadiwi esalumu!" Hina hamosa. Amo hou da olelesu liliqi. Ninia da amo Gode Bagadedafa da amane sia:sa

hou, asigidafa amola dafawane sia: olelesa, amola Gode Ea gasa amoga hawa: hamonanebeba:le, dunu huluane da ninia da Gode Ea hawa: hamosu dunudafa ba:sa. Ninia gegesu liliqi da moloidafa hou. Amoga ninia da doagalasa amola amoga ninia hou gaga:sa. 8 Eso enoga dunu da ninima nodosa. Eso enoga ilia ninima lasogole sia:sa. Ninia da sia:dafa fawane sia:sa. Be eno dunu ilia da nini da ogogosa sia:sa. 9 Dunu eno da nini hamedeidafa dunu agoane ba:sa. Be dunu huluane da ninia hou dawa: Dunu eno da ninia hou higabeba:le, ninia da bogoi dunu agoai ilia ba:sa, be ninia da esala. Ninia se iasu laha be enoga hame medole legei. 10 Ninia da:i dioi naba, be eso huluane hahawane esala. Ninia da hame gagui dunu agoane ba:sa, be ninia da liliqi huluane Ialegagusa. 11 Ninia na:iyado dunu Golidia moilai bai bagade amoga esala! Ninia dilima moloiwane sia:i dagoi. Ninia asigi dawa:su ninia dogo ganodini diala huluane dilima olelei dagoi. 12 Ninia da dili hame higasu. Be dilia fawane da nini higa:i. 13 Dilia da na manolali agoane esalebeba:le, na dilima sia:sa. Ninia asigidafa hou dilima amo defele dilia dabe agoane ninima bu asigimu da defea. Dilia ninima asigima! 14 Dilia amola Gode Ea hou hame Ialegagui dunu da defele gilisili hawa: hamomusa:

7 Na fi dunu! Amo hahawane dogolegele iasu Gode da ninima imunu ilegele sia:i dagoi. Amaiba:le, wadela:i ledo amo da ninia da:i hodo amola ninia a:silibu wadela:sa, amo dodofele, ninia hadigiwane esaloma:ne, Godema beda:iwane hahamonanumu da defea. 2 Dilia ninima dogolegema! Ninia dunu afae amoma wadela:i hamedafa hamoi. Dunu afae enoma ea hou wadela:ma:ne, ninia hame banenesi. 3 Na da amane sia:beba:le, dilima mae se ima:ne fofada:sa. Be na musa: sia:i defele na da bu sia:sa. Ninia dilima bagadewane asigiba:le, ninia amola dilia da eso huluane ninia esalea, o bogosea, gilisili fi afadafa hamoi dagoi esala. 4 Dilia hou na dafawaneyale dawa:sa. Dilia houba:le na da nodosa. Na da se bagade naba, be na da mae beda:iwane esala. Na da baligliwane hahawane gala. 5 Ninia da Ma:sidounia sogega doaga:loba, olfosu hame ba:i. Se nabasu, sia:ga gegesu, amola ninia dogo ganodini beda:su hou, amo fawane ba:i. 6 Be Gode da da:i dioi dunuma Fidisudafa esala. Daidase da ninima doaga:beba:le, Gode da ninia dogo denesi. 7 E da misi, be amoba:le fawane hame ninia dogo denesi. Be dilia da e fidi, amo e da ninima sia:ne iabeba:le, ninia hahawane ba:i. Dilia da na ba:musa: bagade hanai, amola dilia musa: houba:le gogosia:i, amola dilia na hou gaga:musa: dawa:i, amo e da ninima olelebeba:le, na da wali baligliwane hahawane gala. 8 Na da dilima meloa

dedene iabeba:le, dilia da:i dioi nabi. Na sia:beba:le hanaiba:le mae hihini ilia gagui defele iasu, amola eno dilia da:i dioi nababeba:le, na da gogosiamusa: dawa:i bu baligiliwane i. 4 Ilia hanaiba:le, ilia Gode Ea fi dunu galu be hame gogosia:i. 9 Be wali na da hahawane Yudia soge amo ganodini fidimusa: dawa:beba:le, gala. Dilia da:i dioi nababeba:le, na da hahawane ilia ninima ha:giwane adole ba:i. Ilia da amo fidisu hame galu. Be dilia da:i dioi nababeba:le, dilia hou hou da ilima hahawane bagade liligi dawa:i galu. 5 da sinidigi dagoi ba:i. Amaiba:le na hahawane gala. Ilia da Godema imunu amo ninia hanai galu. Be ilia Amo da:i dioi ganodini Gode da hawa: hamobeba:le, hahawane iasu hou da ninia hanai amo baligi dagoi. ninia da dilia hou hame wadela:lesi. 10 Gode da Ilia hidadea ilia da:i hodo Godema i dagoi. Amanoba, da:i dioi hou amo ganodini hawa: hamosea, E da ilia Gode Ea hanai dawa:beba:le, nini fidimusa:, dunu ilia hou sinidigili gaga:su hou ba:ma:ne hamosa. fedege agoane ilia da:i hodo ninima i. 6 Daidase da Amaiba:le, ilia eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu amo iasu hou degabo olelei. Amaiba:le ninia Daidase labeba:le, bu hame da:i diosa. Be osobo bagade ema, e da amo hawa: hamosu mae yolesili, dilia da dunu ilia da:i dioi hou da bogosu fawane olelesa. 11 amo asigidafa hou fidima:ne, dilima sia:ma:ne ema Be dilia ba:ma! Gode da dilia da:i dioi amo ganodini sia:i. 7 Dilia da bagade gagui dunu agoane ba:sa. agoane hamoi. Dilia da hou ida:iwane hamomusa: bu Dilia da dafawaneyale dawa:su hou, bagade dawa:su hanai. Dilia da wadela:i hame hamoi amo ha:giwane hou, sia: olelesu hou, ninima fidisu hou amola ninima olelei. Dilia da beda:iwane fotogadigi. Dilia asigidafa asigi hou, huluane dilia da bagade gaguiba:le, bagade hou olelei. Dilia wadela:i hamosu dunuma se dabe gagui dunu agoane ba:sa. Amaiba:le, dilia Godema iasu imunusa: dawa:i. Dilia hou da moloidafa, amo muni imunu hou, amo da bagadewane ninia ba:mu dilia da noga:le olelei. 12 Amaiba:le, na meloa dedene hanai gala. 8 Na da sema hame ilegemu. Be na da i, bai wadela:i hamoi dunu amo ea houba:le hame, dilia asigidafa hou amo da dafawane o dafawane amola dunu da ea wadela:i houba:le se nabi, amo hame na da hogosa. Amaiba:le na da eno dunu ilia fidimusa: hame. Be dilia da Gode ba:ma:ne ninima hahawane iasu hou dilima olelesa. 9 Dilia da Hina asigidafa gala, amo dilia noga:le dawa:ma:ne na da Gode Yesu Ea hahawane dogolegele iasu hou dawa: meloa dedene i. 13 Amaiba:le, ninia dogo da denesi E da bagade gagui galu. Be dilima asigiba:le, E da dagoi ba:i. Be amo fawane hame. Dilia da Daidase dili afadenene bu bagade gagui dunu hamomusa: noga:le fidibiba:le, e da hahawane ba:i. Ninja da dawa:i galu. Yesu Gelesu da ea gagui liligi yolesili, amo nababeba:le, hahawane bagade ba:i. 14 Na bu hame gagui dunu agoane ba:su. 10 Na agoane musa: ema amane sia:i, "Golidia dunu ilia hou da dawa: Dilia aya ode amoga muni imunusa: dawa:i noga:iwane!" Amola dilia da noga:le hamobeba:le, galu. Amo hou wahadafa dagomu da defea. Dilia da amo sia: da ogogole hame olelei dagoi. Ninja da hanaiba:le, eno dunuma bisili, amo hou hamomusa: eso huluane dilima moloiwane sia:sa. Amola ninia dawa:i galu. 11 Amaiba:le, mae yolesili, amo hawa: sia: Daidase ema sia:i da hame ogogosa, ninia wali hamosu didili dagoma. Dilia da hanaiwane amo hou ba:sa. 15 Amaiba:le, ea asigi hou dilima da asigilala. hamomusa: dawa:i galu. Amo defele dilia waha gagui Dilia da ea sia: nabawane hamobeba:le, amola dilia liligi amoga muni iasu hou dagoma. 12 Dilia Godema da ema beda:iwane yosia:i, amo dawa:beba:le e da imunu hanai galea, amola dilia gagui defele Godema dilima asigisa. 16 Be na da dilia hou da asigilai dagoi iasea, Gode da hahawane ba:mu. Gode Ea hanai da dafawaneyale dawa:beba:le, hahawane bagade gala. bagade gagui da bagade imunu amola fonobahadi gagui da ea gagui defele imunu. 14 Dunu eno ilia logo asaboma:ne, na da dilima dioiwane olelemu higa:i. Be dilia wahadafa bagade gaguiba:le, eno hame gagui dunu fidimu da defea. Amasea, hobea ilia bagade gagusia amola dilia da hobea hame gaguiwane ba:sea, ilia da dili fidimu. Agoane hamosea, dunu huluane ilia esaloma:ne lamu liligi da defele ba:mu. 15 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dunu da 'ma:na'

8 Ninja fi dunu! Gode da hahawane dogolegele iasu hou Ma:sidounia sese fi amo ganodini hamobeba:le, ilia da noga:le hamoi. Ninja amo hou dilima olelemu. 2 Ilia se bagade nababeba:le, adoba:su hou bagade ba:i. Be ilia dogo ganodini hahawane hou bagade ba:i. Ilia da hame gaguidafa dunu. Be ilia Gode Ea hawa: hamosu fidimusa:, muni bagade i. 3 Na da dilima dafawane sia:sa. Ilia

bagade gilisibiba:le, baligili hame mai dialebe da hame sia:i muni amo hame momagei ba:sa ganiaba, ninia ba:i. Be dunu da ma:na fonobahadi gilisibiba:le, e da da gogosiala:loba, amola dilia da gogosiala:loba. hame ha:i." 16 Ninia da dili fidimusa: hanai. Daidase Bai ninia musa: dilia moloidafa hou dafawaneyale da amo defele dili fidimusa: hanabi:le, ninia Godema dawa:beba:le. 5 Amaiba:le, amo ninia fi dunu ilia nodosa. 17 Ninia da dilima masa:ne ema sia:noba, nama bisili, dilia muni iasu musa: sia:i liliги amo e da hahawane ba:i. Be amo hou baligili, e da dili momagemusa: fidima:ne, na da ili asunasimusa: fidimu hanaiba:le, dilima masusa: hanaiwane dawa:i dawa:i. Amasea, na doaga:sea, dilia muni imunu galu. 18 Ninia fi dunu eno amola, e da Gode Ea sia: momagei dagoi na da ba:mu. Amasea dilia da hihini noga:le olelebeba:le, sese fi huluane da ema nodosa. hame be hanaiba:le iaha, amo hou olelemu. 6 Ninia da amo dunu amo Daidase sigi masa:ne, dilima Dawa:ma! Dunu da hawa: bagahame bugisia, ha:i asunasimu. 19 Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu da manu bagahame fawane faimu. Be dunu da hawa: amo dunu nini sigi masa:ne, ilegei dagoi. Amaiba:le, bagade bugisia, ha:i manu bagade faimu. 7 Amaiba:le, ninia gilisili Hina Gode Ea hadigi hou fidima:ne amola dunu afae afae da ea dawa:i liliги imunu da defea. E ninia dili fidimusa: hanai amo olelema:ne, ninia da da hihini o sema dawa:beba:le hame, be hanaiba:le amo asigi hou hamosa. 20 Eno dunu ilia ninia Gode imunu da defea. Gode E da hahawane iasu dunu ilima Ea muni enoga hahawane i amo noga:le hame bagadewane asigisa. 8 Gode da dilia esaloma:ne liliги ouligisa dawa:sa:besa:le, amola egasa:besa:le, ninia lamu amo defele dilima baligiliwane imunusa: dawa: da noga:le ouligisa. 21 Ninia Hina Gode ba:ma:ne Amasea, dilia gagui da dilia esaloma:ne lamu liliги amo fawane hame, be dunu eno amola ba:ma:ne, amo baligili, dilia eno hame gagui dunuma fidimusa:, hou ida:iwane hamomusa: dawa:lala. 22 Amaiba:le, E da dilima eno baligili imunu. 9 Gode Sia: da amane ninia da ninia fi dunu eno asunasimu. Amo dunuma dedei diala, "E da hame gagui dunu ilima baligili ninia bagadewane adoba:i. Be e da eso huluane iaha. Ea asigidafa hou da eso huluane dialalalumu." fidimu hanai gala ninia ba:i. Amola wali e da dilia hou (aiōn g165) 10 Gode da hawa: bugimu amola agi ha:i da moloidafa dawa:beba:le, e da dilima baligiliwane manu, ninima iaha. E da fedeve agoane, dilia wali fidimusa: dawa:lala. 23 Daidase da na na:iyado amola esaloma:ne liliги lamu defele, hawa: diliima iawane, na fidisu dunu esala. E amola na, gilisili dili fidimusa: Ea hamobeba:le sono da heda:le, dilia da Ema hawa: hamonana. Be sese fi dunu ilia da ninia fi hahawane iabeba:le, E da amoga ha:i manu bagade dunu eno, Daidase sigi masa:ne, ili ilegei dagoi. Ilia imunu. 11 E da dilima imunuba:le, dilia da bagade hamonanebeba:le, Gelesu Ea hadigi hou fidisa. 24 gagui dunu agoane ba:mu. Amasea, dilia da eno Dilia ilima asigima. Amasea, sese fi huluane da dilia dunuma baligiliwane imunuba:le, amo iasu ilia da asigi hou dafawaneyale dawa:mu. Amola ninia da dili ninia loboga lamuba:le, ilia Godema nodomu. 12 Bai hou nodone olelei, amo da dafawaneyale ilia da ba:mu. 13 Dilia da amo muni iabeba:le, dilia da Yudu Gelesu Ea Sia: Ida:iwane Gala dilia lalegagui ilima dilia asigisa amola dilia eno dunu huluane ilima imunusa: dawa:lala, dunu eno ilia da amo hou dafawaneyale dawa:beba:le, Gode Ea Hadigi amoma nodone sia:mu. 14 Amaiba:le, ilia da dilima asigiba:le amola Gode da dilima hahawane dogolegele iasu olelei amo dawa:beba:le, ilia dili fidima:ne Godema sia:ne gadomu. 15 Gode Ea Mano da bidi huluane baligi dagoi. Gode da amo Mano ninima iabeba:le, ninia Godema nodomu da defea.

9 Be na da eno dunu amo da Gode Ea fi dunu Yudu soge ganodini, ilima muni fidisu iasimu, dilima meloa dedemu da hamedei liliги. 2 Bai dilia da fidimu hanai gala, amo na dawa: Ma:sidounia moilai bai bagade fi dunuma na da dilia hou nodone olelei. Na da ilima amane sia:i, "Ninia fi dunu Aga:ia soge amo ganodini, ilia aya ode amoga dili fidimusa: momagele esala!" Dilia da Yelusaleme fi fidimu hanai amo nababeba:le, ilia amola da fidimu hanai. 3 Be ninia dilia hou nodoi, amo da udigili nodosa:besa:le, na da amo ninia fi dunu dilima asunasimu. Be na dawa: Ilia da na sia: defele, dilia fidisu muni imunusa: momagei dagoi ba:mu. 4 Be Ma:sidounia dunu amo da na sigi masea, ilia da dilima doaga:le, dilia

10 Na, Bolo, na da Yesu Gelesu Ea hou da asaboi da defea. 12 Be agoai dunu, ilisu da ilia hou da amola asigiwane, amo dawa:beba:le na da gasa bagade ilia dawa:beba:le, ninia hou da ilia hou dilima ha:giwane adole ba:sa. Mogili ilia giadofale defele ninia da hame sia:mu. Ilia da gagaoui. Ilisu amane sia:sa, "Bolo da ninima gilisisia, ninia odagia ilia hou dawa:ma:ne, ilia da ilegesa. 13 Be ninia sia:sea, e da fonoboi amola asaboi hamosa. Be eno hidale gasa fi hou sia:musa: dawa:sea, ninia Gode sogega esalea, e da ninima gasa bagade amola Ea hawa: hamosu E da ninima ilegei, amo fawane ougiwane hamosa." Be na da Gelesu Ea asaboi gasawane sia:mu. Gode da dili fidimusa: amola eno amola gebewane hou amoba:le dilima edegeza. 2 Na dunu fidimusa:, amo hawa: hamosu ninima ilegei. 14 dilima doaga:sea, dilima ougiwane sia:ga gegemusa:, Gode da dilia Golidia dunu fidima:ne hawa: hamosu dili na mae logema! Bai na da dunu amo da ninima ninima olelebeba:le, ninia da sia: Ida:iwane Yesu nini da osobo bagade liligi hanaiba:le hamosa, amo Gelesu Ea hou olelesu liligi amo dilima olelebeba:le, ilia sia:sa, na da ilima ougiwane sia:ga gegesu dawa: ninia hawa: hamosu ilegei hame baligi. 15 Amaiba:le, 3 Dafawane! Ninia da osobo bagade ganodini esala. eno dunu ilia Gode Ea ninima ilegei hawa: hamosu Be osobo bagade hou dawa:beba:le, ninia da hame mae dawa:le, baligili hawa: hamobeba:le, ninia da gegesa. 4 Ninia gegesea, ninia gegesu liligi da osobo hidale hame sia:sa. Be dilia dafawaneyale dawa:su bagade gegesu liligi hame. Ninia gegesu liligi da hou da bu asigilamu amola ninia da dilia fi amo Gode Ea gasa bagade gegesu liligi gala. Amoga ganodini Gode Ea olelei defele eno hawa: hamomu, ninia gasa bagade gagili sali diasu mugulumusa: amo ninia da hanai. Be Gode Ea ninima ilegei hawa: dawa: Dunu ilia ogogole sia:ga gegesea, ninia da hamosu fawane. 16 Amasea, dilima olelelalu, ninia ilia logo amo gegesu liligiga hedofamusa: dawa: 5 baligili eno sogega, Gode Sia: Ida:iwane olelesu logo Dunu eno da hanaiba:le, Godema dawa:su hou hogoi ba:mu. Amaiba:le, ninia gaheabolso goge ganodini helesa. Eno dunu da ilia logo hedofamusa: dafama:ne olelebeba:le, ninia da eno dunu ea olelei soge amo olelesa. Be ninia amo dafama:ne olelesu, Gode Ea ganodini hame hawa: hamobeba:le, udigili hame gegesu liligiga hedofamusa: dawa: Gegebeba:le, ninia hidale nodomu. 17 Be Gode Sia: da amane dedei fedege agoane asigi dawa:su huluane gagulaligili, diala, "Nowa da hidale sia:musa: dawa:sea, e da Yesu Gelesuma fa:no bobogema:ne hiouginana Hina Gode Hi fawane da amo hawa: hamoi sia:mu ahoa. 6 Amola dilia da mae yolesili, Yesu Gelesuma da defea." 18 Dunu da hi hou da ida:iwane hisu fuligala:musa: ahoabe hou olelesea, ninia fa:no hame dawa:beba:le, Hina Gode da hahawane hame ba:sa. fuligala:su hou ba:sea, se dabe iasu imunu. 7 Dilia Be Hina Gode da dunu ea hou ida:iwane dawa:sea, da dabua liligi fawane ba:sa. Dunu afae da Yesu E da amo dunu hahawane ba:sa.

Gelesuma madelagi dagoi dawa:sea, defea, ninia da amo defele Yesu Gelesuma madelagi dagoi. 8 Na da hame gogosiabe! Amabela:? Hina Gode Yesu Gelesu da ninima ouligisu hou iabeba:le, na da fonobahadi gasa fi agoane hamobela:? Be na da hame gogosiabe. E da amo ouligisu hou dili mae wadela:ma:ne, be fidima:ne, ninima i dagoi. 9 Na meloa dedene iasi da dili beda:ma:ne dedei, amo dilia dawa:mu na higa:i gala mabu. 10 Dunu afae da amane sia:mu, "Bolo da gasa bagade amola ougi bagade, meloa dedene iasisa. Be e da ninima doaga:sea, e da gasa hame ba:sa amola ea sia: da hamedei agoane ba:sa." 11 Ninia dilima hame gilisibiba:le, meloa ganodini dedene iasisa amola ninia da dilia odagiga sia:mu hou da hisu hisu hame be hou afadafa fawane, amo dunu da dawa:mu

11 Be na da fonobahadi gagaoui agoane hamosea, dilia na hou mae dawa:ma! 2 Gode da dili gaguma:ne mudasu agoane, amo defele na da mudasa. Dilia da ledo hamedei uda dunuga hame dawa:digi agoane. Na da fedege agoane, dili Dunu afadafa amo Yesu Gelesu, Ema sia:simusa: ilegei. 3 Be dilia asigi dawa:su da bu wadela:le, dilia Gelesu Ema asigidafa hou yolesisa:besa:le, na da beda:i. Amo hou defele, sania da musa: hemonega dawa:iwane ogogoiba:le, e da Ibi ea hou wadela:lesi. 4 Dunu eno da dilima doaga:le, hou eno dilima olelesea, dilia da amo sia: hedolowane hahawane naba amola Yesu Ea hou amo ninia dilima olelei liligi, yolesisa. Dilia Gode Ea A:silibu Hadigidafa hou amola Sia: ida:iwane, amo ninia dilima olelei, amo yolesili, eno a:silibu hou amola eno sia:, hedolowane

naba. 5 Dilima ogogosu 'asunasi dunu' dunu, ilia dunu! Amaiba:le, dilia gagaoui dunu hame hihisa. 20 hou da na hou hamedafa baligi. 6 Amabela! Na da Nowa dunu da dilima gasa fi ouligisu hou hamosea o sia: olelesu hou fonobahadi fawane dawa: Be na dilima ogogosea o dilima dafama:ne olelesea o dilia dawa:su da bagadedafa. Amo ninja da eso huluane da fonobahadi, e da bagade amo dawa:sea, o dilia dilima moloiwane olelei. 7 Na da dilima Gode Ea odagi e fasea, amo dunu dilia da hahawane ba:sa. Sia: Ida:iwane olelebeba:le, dilima bidi hamedafa 21 Ninja da amo hou dilima hamomu beda:iba:le, edegeisu. Dilia hou gaguia gadoma:ne, na hou nisu hame hamoiba:le na da gogosiasa. Be na da wali fonoboi. Na da agoane hamobeba:le, giadofabela:? 8 gagaoui agoane sia:sa. Eno dunu ilia gasa fili, hidale Na da dilia gilisisu amo ganodini hawa: hamobeba:le, sia:musa: dawa:sea, mae beda:ne sia:sa. Amaiba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu fi eno da nama bidi iasu. na amola da mae beda:ne sia:mu. 22 Eno gasa Fedege agoane, na da dili fidimus:; ilia liligi wamolai. fi dunu da Hibulu fi dunula:? Defea! Na amola da 9 Na da dilia fi amo ganodini hawa: hamobeba:le, na Hibulu fi dunu. Ilia da Isala:ili soge fi dunula:? Defea! esaloma:ne hanai defele liligi lamusa:, dilima muni Na amola da Isala:ili fi dunu. Ilia da A:ibalaha:me lamusa: hame adole ba:i. Ninja fi dunu da Ma:sidounia egaga fili:? Defea! Na amola da A:ibalaha:me egaga yolesili, Golidia moilai bai bagade amoga doaga:i, ili fi dunu. 23 Ilia da Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu fawane da na esaloma:ne lamu liligi defele gaguli dunula:? Na da gagaoui agoane sia:sa! Be na da misi. Na da musa: dilima hame egegei. Amola na ilia hawa: hamosu baligi dagoi. Na hawa: hamosu da fa:no hame edegemu. 10 Na da Yesu Gelesu amola se iasu diasu ganodini sali, eno dunuga fasu Ea dafawane hou lalegaguiba:le, na da dafawane amola na da gadenei bogosu, amo na se nabasu hou sia:sa. Na waha gasa bagade esaloma:ne defele lamu huluane da ilia se nabasu baligi dagoi. 24 Yu dunu da liligi hamedafa edegemu sia: Aga:ia soge ganodini, eso biyale amoga ilia na fegasuga 39 agoane fai. 25 na da hame yolesimu. 11 Dilia adi dawa:bela:? Na Louma dunu ilia da eso udiana agoane na fegasuga da dilima hame asigiba:le agoane sia:sala:? Hame fasu. Eso afaiga eno dunu ilia na igiga medoi. mabu! Na da dilima bagadewane asigisa, amo Gode Dusagai ganodini na da ahoabebe:le, eso udiana dawa: 12 Be amo ogogosu 'asunasi dunu' dunu ilia amoga dusagai da mugululi hano hagudu magufale gasa fi hou amola ilia ogogole ninia hawa: hamosu sa:i. Eso afae na da eso amola gasi, hano wayabo defele hamosa sia:sa, amo hedofamus: na da waha bagade ganodini dasi lalu. 26 Na da eso bagohame hawa: hamosa defele bu hamonanumu. 13 Amo fadalagaga ahoabebe:le, bogomu gadenei agoane dunu ilia da asunasi dunudafa hame. Ilia da ogogosu ba:i. Hano bagade nedeiba:le, wamolasu dunu da na 'asunasi dunu'. Ilia hou ilia ogogole afadenene, bu liligi wamolaiba:le, na fi Isala:ili dunu amola Dienadaile Yesu Gelesu Ea asunasi dunudafa agoai ba:ma:ne, dunu, nama ha laiba:le, na da se bagade nabi. Na da ogogole hamosa. 14 Amo hou ba:beba:le, mae diasu ganodini, dunu hame esalebe wadela:i hafoga:i fofogadigima! Bai Sa:idane hi da ea hou afadenene, soge ganodini amola dusagai ganodini hano wayabo bu hadigi a:igele dunu agoane ba:musa: dawa: 15 da:ya ahoanova, bogomuwane se nabi. Dunu eno Amaiba:le, Sa:idane ea hawa: hamosu dunu da ilia da nama ogogole na:iyado hamone, hohonobebe:le, hou afadenene, bu moloidafa hawa: hamosu dunu na da se bagade nabi. 27 Na da mae helefili, hawa: agoai ba:sea, mae fofogadigima. Fa:no ilia hawa: hamosu bagade ba:i. Na da gasi bagohame amoga hamoi defele, se dabe iasu bidi lamu. 16 Na da bu hame midi. Na da ha:i amola hano bagade hanai galu. sia:sa. Na da gagaoui dunuyale mae dawa:ma. Be Eso bagohame na da ha:i manu, golamu diasu amola na da gagaoui dilia dawa:sea, defea, na da gagaoui abula hame ba:i. 28 Na da eno se nabasu bagohame gasa fi sia: fonobahadi dilima sia:mu. 17 Na da wali nabi. Eno da eso huluane, Yesu Ea fa:no bobogesu Hina Gode Ea hanai defele hame sia:mu. Na da wali fi da dafasa:besa:le, amo dawa:beba:le na da se osobo bagade gasa fi sia: defele sia:muba:le, gagaoui naba. 29 Dunu eno da gasa hameba:le, na amola da agoane hamomu. 18 Be dunu bagohame da osobo gasa hame ba:sa. Dunu eno da dafane, wadela:i hou bagade dunu ilia gasa fi hou defele sia:nanebeba:le, hamosea, na da se bagade naba. 30 Be na da hidale na da amo defele sia:mu. 19 Dilia da bagade dawa:su gasa fi sia:musa: dawa:sea, na da gasa hamedafa

amo fawane da na hidale gasa fi sia:su. 31 Na da Hina Gode Yesu amo Ea Ada Gode (Ea Dioba:le eso huluane hahawane dogolegele nodonanumu da defea) Ema hame ogogosa, amo E dawa: (aiōn g165) 32 Na da Dama:sagase moilai bai bagade amo ganodini esalea, hina bagade A:ilida:se amo ea eagene dunu da sosodo aligisu dunuma ilia na gagulaligimusa:, moilai logo holei noga:le ouligima:ne salawane, fo misa:ne agenesi amo doasili, efea amo daba osoboga sanasini, na da udigili hobeia:i.

dawa:beba:le, hahawane gala. 10 Gogaya:i hou, dunu eno da nama lasogole sia:su hou, se nabasu amola dunu enoga se iasu hou, amo huluane na da Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba:le nama doaga:sea, na da hame hihisia. Bai na da gasa hame galea, gasa bagade ba:sa. 11 Na da gagaoui agoane hamosa. Be dilia houba:le, na da agoane hamosa. Dilia da nama hahawane gala, amo dilia olelemu da defea galu. Na hou da fonobahadi. Be dilia ogogosu 'asunasi dunu' dunu da na hou hamedafa baligisa. 12 Na da mae helele, dilia gilisisu amo ganodini musa: hame ba:su gasa bagade dawa:digima:ne olelesu hou hamosu. Amo da na da asunasi dunudafa noga:le olelesa. 13 Na da Yesu Ea fa:no bobogesu fi eno ilima hamoi, amo defele dilima hamoi. Be na da hou afae fawane hisu dilima hamoi. Na da dilima muni fidisu hame edegei. Na da amo wadela:i hou dilima hamoiba:le, na hou gogolema:ne olofoma. 14 Na musa: adunawane dilima ba:la asi galu. Wali na da dilima bu masunusa: momagele esala. Na da dilima edegemusa: hame sia:mu. Na da dilima muni lamusa: hame hanai. Na da dilia asigi hou fawane edegemusa: dawa: Mano ilia da eda amola ame, elama ha:i manu amola liligi imunu da defea hame. Be eda amola ame, ela da mano ilima esaloma:ne lamu liligi defele imunu da defea. 15 Na da dili fidima:ne, na liligi huluane amola na da:i hodo dilima imunu hame hihi. Na da dilima baligiliwane asigiba:le, dilia da nama hame asigima:bela:? 16 Na da dilima hame edegei, amo da dafawane dilia da sia:mu. Be dunu afae da agoane sia:mu, "Bolo da ogogolewane, nini dafama:ne olelei." 17 Habodane? Na da sia: adole iasu dunu dilima asunasiba:le, dilima ogogobela:? Hame mabu! 18 Na da Daidase dilima masa:ne ha:giwane sia:i. Na da e amola ninia Yesu fi dunu afae eno asunasi. Dilia da Daidase dilima ogogoi dawa:bela:? Hame mabu! E amola na, ania da mae ogogolewane defele hamosa. 19 Ninia da eso huluane dilia ba:ma:ne, ninia hou dodofesala:? Amola dilia dawa:bela:? Hame mabu! Yesu Gelesu Ea hanai da ninia Gode Ea midadi sia:be defele sia:mu. Amaiba:le, ninia agoane sia:sa. Na dogolegei na:iyido dunu! Ninia hawa: hamosu da dili fidima:ne hamosa. 20 Dilia hou da ida:iwane hamoi, amo na da ba:mu hanai gala. Be na dilima doaga:sea, dilia hou da hisu agoane ba:su:besa:le, na da beda:i. Amola na hou da hisuba:le, dilia da na hou higale

12 Hidale gasa fi sia: da udigili hamedei sia: Be na da bu hidale gasa fi sia: sia:mu. Na da wali esalawane ba:i amola Hina Gode nama dawa:loma:ne sia:i liligi dilima olelemu. 2 Yesu Ea hou lalegagu dunu afadafa na dawa: Gode da amo dunu lale, Hebene diasu gadodafa amoga oule hedai:i. (Amo da dafawane hamobela:?) o esalawane ba:bela:?) Na hame dawa:) Amo hou hamonanu, amogainini asili, ode 14 da wali gidigi dagoi. 4 Na da bu sia:sa. Gode da amo dunu Ba:ladaise sogega gaguia gadoi. (eno, dafawane hamobela:?) o esalawane ba:bela:?) Gode Hi fawane dawa:!) Ba:ladaise soge amo ganodini e da sia: mabe nabi. Amo sia: da sia:mu hamedei galebe. Osobo bagade dunu ea lafidili amo sia: sia:mu da sema bagade! 5 Amaiba:le, amo dunu ea houba:le na da hidale gasa fi sia: sia:mu. Be na hou dawa:beba:le, na da gasa fi sia: hame sia:mu. Na da na gogaya:i hou fawane hahawane olelemu. 6 Na da gasa fi sia: sia:musa: dawa:loba, na da sia:dafa fawane sia:muba:le, gagaoui agoane hame ba:la:loba. Be eno dunu da na hou da ilia ba:i amola nabi amo baligi bagade dawa:sa:besa:le, na da gasa fi sia: hame sia:mu. 7 Be na da musa: hame ba:su gasa bagade liligi ba:beba:le, na gasa fi bagade hamosa:besa:le, Gode da nama se nabasu liligi aya:gaga:nomei agoane na hu soma:ne nama i. Amo da na fama:ne amola na gasa fi hamomu logo hedofama:ne, Sa:idā:ne ea adole iasu dunu agoane nama maha. 8 Na da amo se nabasu liligi fadegama:ne, udiana agoane Godema sia:ne gadoi. 9 Be Gode da bu adole i, "Na hahawane dogolegele iasu da dia hou fidimu defele diala. Bai di da gasa hame esalebeba:le, Na gasadafa hou da baligiliwane ba:sa." Amaiba:le, na da gasa hameba:le, na da hahawane gala. Yesu Gelesu Ea gasa hou da na gaga:sa. Na da amo

ba:ma:bela:? Na da sia:ga gegesu, mudasu hou, ougi 10 Amaiba:le, na da dilima mae doaga:le, hidadea hou, hi hanai hou, lasogole sia:su, dunu wadela:ma:ne amo meloa dedesa. Na da dilima doaga:sea, Gode baligidu sia:su, gasa fi hou amola hame nabasu hou, da nama ouligisu hou iabeba:le, na dilima gasawane amo ba:sa:besa:le na da beda:i. 21 Na da agoane hamosa:besa:le, na da meloa fawane dedesa. Hina beda:i galebe. Na da dilima doaga:sea, Gode da Gode da dilia hou mae mugulum:a:ne, be bu gaguia dili huluane ba:ma:ne, na hou fonobomu. Amasea, gadoma:ne fawane, nama ouligisu hou ilegei dagoi. dunu bagohame da wadela:i hou, gasa fi hou amola 11 Wali, na fi dunu, na da dilima asigibio sia:sa. wadela:i uda lasu hou hamone, Godema bu hame Dilia ida:idafa hou hamoma:ne, gasawane hamoma. sinidigi, amo na da ba:sea, na da dinanosa:besa:le Na sia: nabima! Mae mogima! Olofoiwane esaloma! beda:i.

13 Na da musa: adunawane dilima ba:la asi.

Wali na da bu misunu dawa:lala. Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dunu da eno dunuma fofada:musa: dawa:sea, fofada:su dunu da ba:su dunu aduna o amo idi baligi amo ilia sia: nabimu, amo fawane da defea," amo dilia dawa:ma. 2 Na da dilia musa: wadela:i hamoi dunu, amola dunu huluane dilima sia:sa. Na da dilima misi amola fa:no bu misi, amo esoga sia:i amola wali bu sia:sa. Na bu masea dilia se dabe iasu ba:mu amola dunu afae da hobeamu logo hame ba:mu. 3 Dilia da na gasa bagade hou ba:sea, Yesu Gelesu da na lafidili sia:sa amo dilia da dawa:mu. Yesu Gelesu da dilia fi amo ganodini hawa: hamosea, E da gogaya:i hame be gasa bagadewane hamosa. 4 Yesu Gelesu da gasa hame osobo bagade hou lai dagoi. Gasa hameba:le E da bulufalegeiga bogoi. Be Gode da gasa bagade hamobeba:le, Yesu Gelesu da wali esalalala. Ninja da Yesu Gelesuma madelagiba:le, gasa hame agoane ba:sa. Be ninja dilia fi amo ganodini hawa: hamosea, ninia Gode Ea gasa hou Yesu Ea esalebe amo ganodini diala, dilima olelemu. 5 Dilia hou dili gobele abodema! Dilia da dafawaneyale dawa:su hou amo ganodini esalabala? Yesu Gelesu da dilia dogo ganodini esala. Amai hame ganiaba, dilia da dafai dagola:loba. 6 Ninja da hame dafai, amo dilia dawa:mu da defea. 7 Dilia mae dafane, ida:iwane esaloma:ne, ninia Godema sia:ne gadosa. Amo da ninja noga:le hamoi olelema:ne hame, be dilia moloidafa hamoi, amo olelema:ne. Be ninja da dafai dunu agoane ba:sea, mae dawa:ma. 8 Bai ninja da dafawaneyale hou amoma gegemu da hamedei. Ninja dafawaneyale hou fidimusa: fawane dawa:lala. 9 Ninja da gasa hame ba:sea be dilia da gasawane ba:sea, ninia da hahawane gala. Be dilia bu asigilale, ida:idafa hou amoga doaga:ma:ne, ninia Godema sia:ne gadosa.

Na sia: nabima! Mae mogima! Olofoiwane esaloma! Amasea, Gode, Asigidafa amola Olofosudafa lasu, E da dilia fi ganodini esalumu. 12 Dilia dunu eno dunu eno hahawane fi dunu agoane nonogoma. Gode Ea fi dunu huluane da dilima asigi sia: iasisa. 13 Hina Gode Yesu Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu, Gode Ea asigidafa hou amola Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amo Ea hahawane na:iyado gilisisu hou, amo da dilia fi amo ganodini dialumu da defea. Sia: Ama Dagoi

Gala:isia

1 Na, Bolo, amo meloa dedesa. Na da asunasi dunu. Be amo hawa: hamomusa:, osobo bagade dunu da hame sia:i, amola hame fidi. Be Yesu Gelesu amola Ea bogoi wa:lesili uhinisisu Dunu Gode, da nama wele sia:beba:le, na da asunasi dunu hawa: hamosa. **2** Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu huluane guiguda: esala, ilia amola na da gilisili dilia Gala:isia Yesu Ea fa:no bobogesu fi huluane dilima asigi sia: adosisa. **3** Ninia Ada Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, da hahawane dogolegele iasu amola olofosu hou dilima imunu da defea. **4** Yesu Gelesu da osobo bagade dunu ilia wali hou hamobe, amo ninia yolesima:ne, Ea esalusu yolesi dagoi. E da ninia wadela:i hou gogolema:ne olofomusa:, ninia Ada Gode Ea sia: nabawane, bogoi dagoi. (aiōn g165) **5** Gode da eso huluane hadigiwane, mae dagole esalalalumu. Amo dawa:ma:ne, ninia Godema nodone sia:mu da defea. Ama. (aiōn g165) **6** Na da dilia hou ba:beba:le, bagadewane fotogadigisa. Dilia da Yesu Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu ilegele sia:i liliqi lalegaguma:ne, na da Ea sia: moloidafa olelei. Be dilia hedolowane yolesili, sia: hisu eno amoma dawa:lala. **7** Be Sia:dafa eno hame. Afadafa fawane diala. Be eno dunu da dilia hou wadela:ma:ne, Yesu Gelesu Ea Sia: Ida:iwane Gala afadenemusa: dawa:lala. Amaiba:le, na dilima sia:sa. **8** Be ninia o Hebenega esalebe a:igele dunu da ogogole sia: dilia musa: nabi liliqi amoga hisu agoane liliqi amo olelesea, amo olelesu dunu da fofada:lalu, ema gagabusu eso huluane mae fisili aligimu da defea. **9** Ninia musa: adoi na da wali bu adosa. Nowa da dilia musa: lalegagui Sia: Ida:iwane Gala mae dawa:le, sia: eno hisu olelesea, amo da fofada:lalu, gagabusu eso huluane mae fisili aligimu da defea. **10** Na da osobo bagade dunu ilia nodosu sia: lama:ne, gasa agoane sia:sala:? Hame mabu! Gode Hifawane da nama nodomusa:, amo fawane na da hanai galebe. Na da osobo bagade dunu ilima na:iyado hamomusa: na da agoane hamosala:? Hame mabu! Amane hamonanebe ganiaba, na da Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunu hame esalala:loba. **11** Na fi dunu! Na da dafawane sia:sa! Sia: na dilima olelesu liliqi da osobo bagade fi dunu olelesu hame. **12** Osobo bagade dunu da amo sia: nama hame olelei. Yesu

Gelesu Hi fawane da musa: wamolegei liliqi nama olelei dagoi. **13** Dilia da na musa: hou nabi dagoi. Na da Yu Gode Ea fi dunu ilia hou lalegagui. Na Gode Ea fa:no bobogesu fi medomusa:, ilima mae asigili, se bagade iasu. **14** Na da Yu Gode Ea fi dunu ilia hou gasawane hamobeba:le, Yu dunu eno amola na amo da ode afadafa galu lalelegei dunu, na hou da ilia hou baligi dagoi. Na da ninia aowalali ilia hou nabawane hamonanu. **15** Be Gode da nama asigiba:le, na da na:me ea hagomo ganodini esaloba, E da Ea hawa: hamomusa:gini, na ilegei dagoi. **16** Asili, Gode da Ea Manodafa nama olelei dagoi. Na da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala amo Dienadaile dunuma olelemusa:, Gode da amo hou nama ilegei Amo esoga, na da fada:i sia: adole ba:musa:, eno dunuma hame doaga:i. **17** Na da musa: hamoi asunasi dunu adole ba:musa:, Yelusaleme moilai bai bagadega hame asi. Be na da hedolowane Ala:ibia sogega asili, esalu, Dama:sagase moilai bai bagadega buhagi. **18** Ode udiana gidigili, na da Bidama hou adole ba:musa:, Yelusaleme moilai bai bagadega asi. Na da hi aduna ea diasuga esalu. **19** Na da Hina Gode ea eya Ya:mese, amola ba:i dagoi. Be na da eno asunasi dunu hame ba:i. **20** Amo sia: da dafawane. Na da hame ogogosa, amo Gode da dawa: **21** Fa:no na da Silia soge amola Silisia sogega asi. **22** Amo esoga, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu Yudia soge ganodini esalu, ilia da na odagi hame dawa:i galu. **23** Eno dunu ilia sia: dasu amane, "Dunu da musa: ninima se bagade iasu amola Yesuma dafawaneyale dawa:su hou wadela:musa: dawa:su, amo dunu da sinidigli, bu Yesuma dafawaneyale dawa:su hou olelelala." Ilia da amo sia:dasu fawane dawa:i galu. **24** Amaiba:le, ilia da na gaheabolu hou ba:beba:le, Godema nodone sia:su.

2 Ode14 agoane gidigi galu, na amola Banabase, ani Yelusaleme moilai bai bagadega bu asi. Na Daidase amogawi oule asi. **2** Gode da amo logo olelebeba:le, na asi dagoi. Na Yesu Gelesu Ea fa:no bobogesu fi ouligisu dunu fawane gilisili, ilima Gode Ea Sia: Ida:iwane gala amo na da Dienadaile dunu ilima olelei liliqi, na ilima olelei. Na hawa: hamosu da musa: amola hobea, wadela:le hamoi ba:sa:besa:le, na da na olelei huluane ili abodemusa:, ilima adoi. **3** Na na:iyado Daidase da Galigi dunu esalu. Be ilia da ea gadofo damumusa: hame logei. **4** Be eno ogogosu

dunu da ea gadofo damumusa: hanai galu. Ilia da ilia hou yolesili, bu Dienadaile dunu ilia hou defele ninia hahawane dogolegele halebe hou Yesu agoane hamosu. Amo da defea. Be di da wali Gode Ea fi ganodini, amo ba:musa: hanaiba:le, ilia ninia Ea hou hame dawa:su dunuma ilia hou afadenene, bu gilisisu ganodini wamowane desega masusa: misi. Ilia Yu dunu ilia hou agoane hamomusa:, gasa bagade da ninima bu udigili hawa: hamosu imunusa: dawa:i sia:mu da defea hame galu!" 15 Dafawane! Na amola galu. 5 Be dilia dawa:ma:ne amola Gode Ea sia: da eno Yu dunu, ninia Yu dunu fi ganodini lalelegeiba:le, dafawane amo ouligima:ne, ninia da ilia sia: hamedafa Yu dunu esala. Ninia da Dienadaile 'wadela:i hamosu nabi. 6 Be Yesu Gelesu Ea fa:no bobogesu fi 'ouligisu dunu' hame. 16 Be ninia dawa:, Gode da osoba agoane' esalu dunu da nama gaheabolu olelesu liliig bagade dunu afadenei moloidafa hamoi ba:ma:ne, hame olelei. Ilia da 'ouligisu agoane' na sia:sa. Bai logo afadafa fawane diala. Dunu da Yesu Gelesu na da ouligisu amola fa:no bobogesu dunu hame Ea hou dafawaneyale dawa:sea, lalegagubiba:le mogisa. Gode da dabua hou amo hame ba:sa. 7 Be fawane, Gode da amo dunu moloidafa hamoi dagoi Gode da nama Dienadaile dunuma Ea Sia: Ida:iwane ba:sa. Dunu da Gode Ea sema fawane nabawane olelemusa: hawa: hamosu ilegei dagoi. Amo 'ouligisu hamobeba:le, amo dunu afadenei moloidafa hamoi, dunu' da amo ba:i dagoi. Gode da Bidama Yu dunuma Gode da hame ba:sa. Ninja amola da Gode da ninia olelemusa: hawa: hamosu i dagoi, amo defele e da afadenei bu moloidafa hamoi ba:ma:ne, Yesu Gelesu amo hawa: hamosu nama i dagoi, ilia ba:i. 8 Gode Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, lalegagui dagoi. Ea gasa i dagoiba:le, Bida da Yu dunuma asunasi Sema hamobeba:le hame. Dunu huluane, Gode da dunu hamoi dagoi. Amo defele, Gode da Dienadaile ilia afadenei bu moloidafa hamoi ba:ma:ne, ilia Sema dunuma olelema:ne, na asunasi dunu ilegei dagoi. 9 nabawane hamoiba:le, amo logo ba:mu da hamedei. Ya:mese, Bida amola Yone da ouligisu dunu agoane 17 Be ninia Yesu Gelesu Ea hou lalegagubiba:le, Gode ba:i. Ilia ba:loba, Gode da amo hawa: hamosu nama i noga:iwane ba:musa: ninia hanai galea, ninia Yu dunu dagoi ba:i. Amaiba:le, ili amola ania da gilisili Gode amola Dienadaile dunu, gilisili wadela:i hamosu dunu Ea hawa: hamosu dunu esala amo eno dunuma agoai ba:sa. Amaiba:le, Yesu Gelesu da wadela:i olelemusa:, ilia Banabase amola na, anima gousa:i. hou amoma ouligisu dunula:? Hame mabu! 18 Na da Ninja fofada:lalu, agoane sia:i. Na amola Banabase, Sema ninima ouligisu hou mugulubiba:le, amo na da ania da Gode Ea Sia: amo Dienadaile dunu ilima bu hahamosea, na da Sema wadela:su dunu agoane olelema amola ilia da Yu fi dunuma olelema. 10 ba:mu. 19 Na da Sema amoga fedege agoane bogoi Ilia liliig afadafa fawane adole ba:i. Ninja da hame dagoi. Sema amoga fane legeiba:le, na da Gode Ea gagui dunu ilia gilisisu ganodini esala amo fidima:ne hou amo ganodini esaloma:ne bogoi dagoi ba:sa. adole ba:i. Na amola ili fidima:ne bagadewane dawa:i 20 Fedege sia:, na amola Yesu Gelesu ani da gilisili galu. 11 Be Bida da A:dioge moilai bai bagadega bulufalegeiga medole legei dagoi ba:i. Amaiba:le, doaga:loba, e da giadofale hamoi. Amo na da noga:le na da hame esala. Be Yesu Gelesu Hi da na da:i ba:beba:le, na da dunu huluane ba:ma:ne, ema hodo ganodini esala. Gode Ea mano, nama asigiba:le gagabole sia:i. 12 Bida da musa: e amola Dienadaile bogoi dagoi. Amo hou dafawaneyale dawa:beba:le, Gode Ea hou lalegagui dunu, ilia gilisili ha:i nasu. Be na da waha esala amola lala. 21 Na da Gode Ea Ya:mese da Bida fidima:ne, ema Yu dunu asunasi. ninima hahawane dogolegele iasu hamedafa hihimu. Amo dunu ilia doaga:loba, Bida da gadofo damusu Be dunu da Gode Ea Sema nabawane hamobeba:le, dunu ilima beda:iba:le, bu Dienadaile dunuma gilisili Gode da amo dunu afadenei moloidafa hamoi ba:sa. ha:i manusa: hihiba:le yolesi. 13 Eno Yu dunu, Yesu ganiaba, Yesu Gelesu da udigili bogola:loba. Ea hou lalegagui dunu, ilia Bida da ogogosu hou ba:beba:le, beda:i galu. Na na:iyado Banabase amola beda:iba:le, agoane hamosu. 14 Ilia da Gode Ea sia: ida:iwane gala amo ea logo defele hame, gugaloiwane lalebe na ba:beba:le, na da ili huluane nabima:ne, Bidama amane sia:i, "Di da Yu dunu! Be di da Yu dunu

3 Dilia Gala:isia dunu! Gagaoui dunu! Nowa da dilia hou wadela:bela:? Dilia huluane noga:le dawa:ma:ne, ninia Yesu Gelesu Ea bulufalegeiga bogoi hou amo noga:le olelei. 2 Liliig afadafa nama adoma. Dilia da Gode Ea Sema nabawane hamobeba:le, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala dilia

dogo ganodini labala? O dilia Gode Ea Sia: Ida:iwane 12 Be Gode Ea Sema da dafawaneyale dawa:su Gala nabalu dafawaneyale dawa:beba:le, Gode Ea hou ea bai hame. Be Gode Sia: da agoane dedei A:silibu Hadigidafa Gala labala? 3 Dilia abuliba:le diala, "Nowa dunu da Gode Ea Sema huluanedafa, gagaouila:? Gode Ea A:silibu da dilia lalegagui hou mae giadofale, nogaa:le hamosea e da eso huluane amo muni hamoi. Abuliba:le dilisu gasaga amo hawa: mae bogole Fifi Ahoanumu." Amola ninia da mae hamosu dagomusa: dawa:labalabala? 4 Dilia lalegaguli giadofale huluanedafa hamomu da hamedei. 13 amola hamonanu, amo da udigili hamobelaa:? Na Be ninia huluane Gode Ea gagabusu aligimu mae agoane dawa:! Dilia udigili hame hamosu. 5 Gode ba:ma:ne, Yesu Gelesu da nini gaga:ma:ne, Gode da dilima Ea A:silibu Ida:iwane Gala i dagoi. E Ea gagabusu aligima:ne amo Hi lai dagoi. Gode Sia: da dilia gilisisu amo ganodini musa: hame ba:su da agoane dedei diala, "Nowa da ifaga bogoma:ne gasa bagade dawa:digima:ne olelesu hamosa. E hegoa:nesi galea, e da gagabusu aligima:ne lai da dilia Gode Ea Sema nabawane hamobeba:le, dagoi." 14 Gode Ea musa: hahawane dogolegele agoane hamosala:? O E da dilia Yesu Gelesu Ea A:ibalaha:mema imunu sia:i liligi (Gode Ea A:silibu Sia: nabalu, dafawaneyale dawa:beba:le, agoane Hadigidafa Gala) amo Dienadaile dunuma ima:ne, hamosala:? 6 Ninja aowalali dunu A:ibalaha:me ea Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogoi. Ninia da Yesu hou amo dilia dawa:ma. Gode Sia: da agoane dedei Gelesu dafawaneyale dawa:sea, Gode Ea imunu diala, "A:ibalaha:me da Gode Ea hou dafawaneyale ilegele sia:i liligi (Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala) dawa:i galu. Amaiba:le, Gode da amo dunu ea amo lamu. 15 Na fi dunu! Na da a:silibu hou liligi hou ba:beba:le, e da afadenei moloidafa hamoi olelemusa:, osobo bagade fedege sia: olelemu. dunu ba:beba:le, A:ibalaha:me lalegagui dagoi." 7 Dunu aduna ela da su gaguiba:le, bu gousa:i dagoi, Dilia dawa:ma! A:ibalaha:me egaga fidafa da Yesu amo gousa:su hou enoga wadela:mu da hamedei. Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:be dunu. 8 Amola amo gousa:su amoga liligi eno gilisimu da Gode Sia: da agoane dedei diala, Musa:, Gode da hamedei. 16 Gode da musa: Ea hahawane dogolegele Dienadaile dunu bu afadenene moloidafa hamoma:ne iasu A:ibalaha:me amola ea fa:no lalelegemu mano sia:i. Ilia da Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, E elama ima:ne ilegele sia:i. E da mano bagohame da agoane hamoma:ne sia:i. Amaiba:le, amo sia: ilima imunu hame sia:i, be mano afae fawane Ema ida:iwane A:ibelaha:mema olelemusa:, Gode Sia: ima:ne sia:i. Amo mano afae da Yesu Gelesu. da agoane dedei diala, "A:ibalaha:me! Dia hawa: 17 Na sia: bai da agoane diala. Gode da musa: hamobeba:le, osobo bagade dunu fi huluanedafa da hemonega, A:ibalaha:mema asigiba:le, ema gousa:su hahawane dogolegesu hou ba:mu." 9 A:ibalaha:me ilegei. E da dafawane ilegele sia:beba:le, enoga da amo sia: dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da wadela:mu da hamedei. Ode430agoane gidigili, ema hahawane bagade i. Wali, amola Gode da nowa Gode da Ea Sema amo Isala:ili dunuma i. Be amo da Ea Sia: Ida:iwane Gala dafawaneyale dawa:sea, Sema da musa: gousa:su amo mugululi, Gode Ea ema hahawane dogolegele bagade iaha. 10 Nowa da ilegele sia:i wadela:mu da hamedei galebe. 18 Gode Ea Sema nabawane hamobeba:le fawane, eso Gode da A:ibalaha:mema hahawane dogolegele huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lamusa: dawa:sea, imunu sia:beba:le, E da gousa:su hamoi dagoi. amo da Gode Ea gagabusu aligima:ne ba:mu agoai Be ninia da hahawane dogolegele imunu liligi amo galebe. Gode Sia: da agoane dedei diala, "Nowa Sema hamobeba:le lamu ganiaba, ninia da Gode da Sema dedei afadafa fawane wadela:sea, e da Ea ilegele sia:ga hamoi liligi amo hame lala:loba. 19 Gode Ea gagabusu haguduga esaleba:mu." 11 Amaiba:le, Gode Ea Sema da abuliba:le ganabela:? Wali, ninia nogaa:le ba:sa! Dunu da Gode Ea Sema Bai da adi bailaa:? Musa: fi dunu da wadela:i hou nabawane hamobeba:le, Gode Ea siga ba:ma:ne hamobeba:le, Gode da amo hou da nogaa:i hame afadenene moloidafa hamoi, da hamedeidafa. Bai amo osobo bagade dunuma olelemusa:, Ea Sema Gode Sia: da agoane dedei diala "Nowa dunu da ilima i. Gode da amo Sema wadela:i hou olelemusa: dafawaneyale dawa:beba:le lalegagusia, Gode da dialoma:ne dawa:i, amogainini A:ibalaha:me egaga fi amo dunu fawane afadenene moloidafa hamoi ba:sa." Dunu (Gode da musa: Ema hahawane dogolegele

imunusa: sia:i galu) da gousa:sudafa hamomusa: da ea hou amola ea esaloma:ne defele hanai liligi misi. A:igele dunu da Gode Ea Sema sia: alofele ouligili, asili, e asigilaiba:le fawane, ea ada nana liligi iasu dunu (Mousese) ema olelei. Amalalu, e da bu lamu. 3 Amo defele, musa: ninia a:silibu da hame osobo bagade dunuma olelei. 20 Be Gode da osobo asigilaiba:le, ninia da osobo bagade a:silibu ouligisu bagade dunu ilia hamobe mae dawa:le, Hi fawane bagohame ilia udigili hawa: hamosu dunu agoane Gousa:su Gaheabolo hamoiba:le, E da osobo bagade ba:i. 4 Be Gode Ea ilegei eso doaga:loba, Ea Mano sia: alofele iasu dunu hame lai. Bai Gode da afadafa asunasi. E da osobo bagade udaga lalelegele, Yu fi fawane. 21 Amaiba:le, dilia adi dawa:bela:? Gode Ea dunu ilia Sema nabawane hamosu. 5 E da Sema Sema da Gode Ea hahawane dogolegele iasu amoma amoha udigili hawa: hamosu dunu bu bidi lamusa:, gejesala:? Hame mabu! Be Gode da osobo bagade amola nini huluane Gode Ea mano hamomusa: misi fi dunuma eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu dagoi. 6 Gode da dili da Gode Ea mano bu lalelegei imunu Sema i dagoi ganiaba, dunu huluane ili Gode dagoi amo olelemusa:, Egefe Ea A:silibu Hadigidafa Ea moloidafa hamoi ba:ma:ne, Sema nababeba:le, Gala dilia dogo ganodini aligila sa:ima:ne asunasi ilis uilia hou hahamona:noba. 22 Be osobo bagade dagoi. Ea A:silibu da dilia dogo ganodini agoane fi dunu huluanedafa da wadela:i hou hamobeba:le, wele sia:sa, "Adal! Na ada!" 7 Amaiba:le, dilia da wali wadela:i hou ea gasaga gagulaligi agoane diala. udigili hawa: hamosu dunu hame. Dilia da halegale, Amaiba:le, Gode Ea hahawane dogolegele iasu E Gode Ea mano esala. Amaiba:le, Gode Ea mano da nowa dunu Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale ilima imunu liligi huluane, E da dilima imunu. 8 Musa: dawa:sea, Ialegagusa, amo dunuma iaha. 23 Be dilia Gode Ea hou hame dawa:beba:le, dilia da eno Yesuma dafawaneyale dawa:su hou da mae doaga:le, 'gode' hamedei liligi ilia udigili hawa: hamosu dunu amo esoha ninia da Gode Ea Sema se iasu diasu agoane ba:i. 9 Be wali dilia da Gode dawa: Hame! agoane amo ganodini udigili hawa: hamosu dunu Gode da dili dawa: Amaiba:le dilia da abuliba:le agoane esalu. 24 Amaiba:le, Sema da ninia gasa amo gasa hame hamedei wadela:i a:silibu ilima bu bagade ouligisu agoane dialu, amogainini ninia sinidigimusa: dawa:lalabala? Dilia abuliba:le ilima huluane dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da nini bu hawa: hamomusa: hanabela:? 10 Dilia da eso afadenei bu moloidafa hamoi ba:ma:ne, Yesu Gelesu afadafa da sema bagade dawa:lala. Dilia da oubi misi. 25 Wali, dafawaneyale dawa:su eso da doaga:i amola ode amola eno liligi da sema bagade, eno da dagoiba:le, Sema da wali ninia ouligisu hame gala. fonobahadi, dilia beda:iwane dawa:lala. 11 Na da dilia 26 Dilia dafawaneyale dawa:beba:le, dilia huluane da hou ba:beba:le, da:i dione dadawa:sa. Amabela:? Na Gode Ea mano Yesu Gelesuma madelagi dagoi, amo dili fidima:ne hawa: hamoi, na da udigili hamobela:? ba:sa. 27 Dilia da Yesu Gelesuma madelagimusa: 12 Na fi dunu! Na dilima ha:giwane adole ba:sa. Na ba:bodaise hamoiba:le, dilia da Gelesu Ea eso hou defele hamoma. Na da dili defele esala. Dilia da huluane mae bogole Fifi Ahoanusu abula agoane sali na hou hame wadela:lesi. 13 Dilia dawa:! Na da musa: dagoi. 28 Amaiba:le, noga:le dawa:ma! Yu fi dunu oloiba:le, degabo Gode Ea Sia: Ida:iwane gala dilima amola Dienadaile dunu da hisu hame. Udigili hawa: olelei. 14 Na da oloiba:le, dilia da da:i dioi galu. Be hamosu dunu amola hahawane halegale lalus dunu dilia na hame hihiyu. Be fedege agoane, a:igele dunu da hisu hame. Dunu amola uda da hisu hame. Dilia Hebene sotega misi ganiaba, dilia da hahawane huluane Yesu Gelesuma madelagiba:le, fi afadafa yosia:la:loba. Amo defele, dilia nama hahawane fawane hamoi dagoi. 29 Dilia Yesu Gelesu Ea fi dunu yosia:i. Yesu Gelesu Hisu dilima misi ganiaba, dilia da hamoi galea, dilia da A:ibalaha:me egaga fi dunu baligliwane hahawane yosia:la:loba. Amo defele, dilia gala. Amola Gode da Ea hahawane dogolegele imunu nama hahawane yosia:i. 15 Dilia da musa: hahawane bagade esalu. Adi hou da wali doaga:bela:? Musa: dilia nama asigiba:le, logo ba:i ganiaba, dilia da dilisu si fadegale, nama ia:noba. 16 Be wali, na da sia: dafawane dilima olelebeba:le, dilia adi dawa:bela:? Na da dilima ha labala? 17 Eno ogogosu dunu da dilima

4 Eno fedege sia: nabima. Osobo bagade dunu egefe da hobeia ea adama nana liligi lamu. Be e goihadinia, hame gagui udigili hawa: hamosu dunu agoane ba:sa. 2 E goihadinia, eno ouligisu dunu

bagade asigisa. Be dilia hou wadela:musa:, ilia da lalelegei mano da Gode Ea A:silibuga lalelegei mano ogogole dilima asigisa. Dilia da nini yolesili, ilia la:ididili ema se iasu. Wali amola amo hou defele diala. 30
gia:iwane hawa: hamoma:ne, ilia da dilima asigisa. Be Gode Sia: da adi sia:sala? Agoane dedei diala,
18 Defea! Hou moloidafa hamoma:ne gia:iwane hawa: “Hawa: hamosu uda amola ea mano, gadili sefasima.
hamomu da defea. Na da dilima gilisibiba:le fawane Hahawane halegale lalebe udadafa ea mano, hi
hame, be eso huluane mae yolesili gia:iwane hawa: fawane da ea eda liligi lamu. Be udigili hawa: hamosu
hamomu da defea. 19 Na dogolegei mano! Uda e uda ea mano da hamedafa lamu.” 31 Amaiba:le, na fi
da mano lamusa: se nabasu defele, na amola dilia dunu, dawa:ma! Ninja fedege agoane udigili hawa:
dogo ganodini Yesu Gelesu Ea hou da asigilama:ne hamosu uda ea mano hame, be ninja da hahawane
na hanaiba:le, bu se naba. 20 Na da dili amola halegale lalebe udadafa ea mano esala.

gilisimusa: bagade hanai gala. Na dilima eno asig
dawa:su lama:ne, dilima gilisimusa: dawa:lala. Bai na
da dilia hou ba:beba:le, da:i dione dadawa:sa. 21
Dilia mogili da Sema amoha hawa: hamomusa: dawa:
Na da dilima adole ba:sa. Sema sia: da adi sia:sala?
22 Agoane dedei diala. A:ibalaha:me da dunu mano
aduna esalu. Afadafa da ea udigili hawa: hamosu uda
(Ha:iga) ema lalelegei. Eno da ea hahawane halegale
lalebe uda (Sela) ema lalelegei. 23 A:ibalaha:me
ea mano udigili hawa: hamosu udama lalelegei da
osobo bagade dunu fi ea hou agoane lalelegei. Be
ea udadafa ea mano da hisuwane lalelegei. Gode
da hahawane dogolegele iasu amo imunu ilegele
sia:beba:le, e da lalelegei. 24 Amo mano lalegei da
fedege agoane diala. Uda aduna da fedege agoane
gousa:su aduna diala. Afadafa Ha:iga, e da bidi
mae lale udigili hawa: hamonanebe mano lalelegei
da Sema gousa:su amo Sainai Goumia hamoi ea
fedege agoane diala. 25 Ha:iga da Sainai Goumi,
Ala:ibia soge ganodini, Sema iasu soge ea fedege
dialebeba:le, e da wali Yelusaleme fi dunu fedege
agoane diala. Ilia da udigili bidi mae lawane, Sema
ea udigili hawa: hamonana. 26 Be A:silibuga lalelegei
Hebene Yelusaleme fi dunu da udigili hame hawa:
hamosa. Hahawane udadafa da ninia halegai ame
fedege agoane diala. 27 Gode Sia: da agoane dedei
diala, “Aligime uda! Hahawane ba:ma! Di da mano
lalelegema:ne, se hame nababeba:le, hahawane
ba:ma! Hahawaneba:le, wele sia:ma amola dima!
Uda da egoa amoga yolesi esalebe, amo ea mano
lalelegemu idi da egoa amoga hame yolesi uda ea
mano lalelegemu idi bagadewane baligimu.” 28 Na fi
dunu! Gode da Aisage ema hahawane dogolegele
imunu ilegele sia:beba:le, Aisage da Gode Ea mano
esalu. Dilia amola da Aisage defele, Gode Ea mano
esala. 29 Amo esoga, osobo bagade ea hou agoane

5 Yesu Gelesu da ninia se iasu diasu logo
doasi dagoiba:le, ninia hahawane halegale lala.
Amaiba:le, hahawane halegale lalebe dunu agoane
noga:le leloma. Dilia da bu udigili hawa: hamosu
dunu agoane hamomu da defea hame. 2 Nabima!
Na, Bolo, da dilima sia:sa! Dilia sia:beba:le, eno
dunu dilia gadofo damusia, Yesu Gelesu da dilima
hame fidisu dunu agoane ba:mu. 3 Dawa:ma! Dilia
hanaiba:le, enoga dili gadofo damusia, dilia da Sema
huluanedafa mae giadofale hamomu galebe. 4 Be dilia
Sema fawane hamobeba:le, Gode Ea dili bu afadenei
moloidafa hamoi ba:mu, dilia dawa:i galea, hamedei!
Amane hamoi ganiaba, dilia da Yesu Gelesu amoga
afafai dagola:loba. Dilia da Gode Ea hahawane
dogolegele iasu gagoi amoga gadili esala ba:la:loba.
5 Be ninia dafawaneyale dawa:su da agoane. Gode Hi
fawane da ninia hou bu afadenene hamomuba:le, E
da nini moloidafa hamoi ba:mu. Amo hou, Gode da Ea
A:silibu Ida:iwane Gala amo Ea gasaga hamomu ninia
dafawaneyale dawa:beba:le, ninia hahawane oesala.
6 Ninja da Yesu Gelesuma madelagiba:le, gadofo
da damui o hame damui, amo da liligi hamedeidafa.
Dafawaneyale dawa:su hou amo da asigidafa hou
amoga hamosa, amo fawane da liligi bai bagade
gala. 7 Dilia da musa: nog:iwane hamosu! Nowa
da dili dafawane hou yolesima:ne olelebel?: E da
habodane dilia hou afadenebel?: 8 Gode da dilima
wele sia:nanebeba:le, Gode da amo hou hame hamoi.
9 Ilia da amane sia:sa, “Yisidi fonobahadi fawane
agi ga:gi ganodini salasea, agi ga:gi huluane da
heda:sa.” 10 Be na da dili bu sinidigima:ne, dafawane
hamoma:beyale dawa:lusu hame fisi. Dilia amola
na da gilisili Yesu Gelesuma madelagiba:le, dilia
dafawane logo yolesili, eno ogogosu logoga masa:ne,
na hame dawa: Be dunu da dilia logo wadela:su
dunu, amo dunu na hame dawa: Be e da Gode Ea

se dabe iasu ba:mu. 11 Be na fi dunu! Dilia gadofo da fage hisu agoane legesa. E da dunu ea dogo damuma, amo sia: na da hamedafa olelesa. Amo ganodini dogolegei hou, hahawane hou, olfosu hou, sia: na olelesa ganiaba, eno dunu ilia da nama se hedolo hame da:i dioi dawa:su hou, eno dunuma asigi hame ia:noba. Na da amo sia: olelesa ganiaba, na hou, hou noga:iwane amola fi dunu hame fisisu hou, Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogoi olelesea, dunu 23 hi hou fonobosu hou amola hi hou amoma ouligisu da nababeba:le hame fotogadigila:loba. 12 Dilia hou hamosu hou, amo hou huluane fage agoane legesa. wadela:su dunu da se bagade nabimu da defea. Ilia Amo hou huluane mae hamoma:ne, Sema dedei da gadofo damunanebeba:le, defea, mae yolele ilis u hame. 24 Yesu Gelesuma madelagi dunu, ilia da:i ilia gobele gobiheiga dafawane gulusu danamu da hodo hou amola ilis hanai hou huluane, ilia da fane defea. 13 Be na fi dunu! Dilia hahawane halegale legei dagoi. 25 A:silibudafa da ninima eso huluane esaloma:ne, Gode da dilima wele sia:i dagoi. Be mae bogole Fifi Ahoanusu ia dagoi. Amaiba:le, E dilia se iasu diasu logo da doasibiba:le, dilia da:i da ninia esalusu amoma ouligisuwanne esalumu da hodo hou da dilima ouligisuwanne dialumu da defea defea. 26 Ninia hidale gasa fi hou, ougima:ne hou, hame galebe. Be dilia dogolegei hou lalegagui:le, mudasu hou, amo huluane mae hamoma:mu.

eno dunuma fidisu hou bagadewane dawa:ma. 14 Gode Ea Sema huluane gilisili, ilia bai huluane da sema afadafa amo ganodini diala. Amo sema da, "Dia da:i hodo amoma asigi hou, amo defele dia na:iyadoma asigima!" 15 Be dilia da gasonasu nimi bagade sigua agoane, dilia gilis su ganodini enoma enoma se bagade iasea, dawa:ma! Dilia enoma enoma dilis u gobele gugununisisa:besa:le, dawa:ma! 16 Na da dilima sia:sa! Gode Ea A:silibu da dilia esalusu amoma ouligisuwanne esaloma:ne, Ea logo fodoma. Amane hamosea, dilia da da:i hodo ea hanai lilihi hame hamomu. 17 Ninia da:i hodo hanai lilihi da hisu. Amola A:silibu Ea hanai lilihi da hisu. Amo hou aduna da hisu hisuba:le, ela da gegenana. Ela da ha lai hamoiba:le, dia hanai hou hahawane hamomu da hamedei galebe. 18 Di da A:silibuma fa:no bobogesea, di da Gode Ea Sema amoma udigili hawa: hamosu dunu agoane hame. 19 Osobo bagade dunu da:i hodo hawa: hamosa, ninia moloiwane ba:sa. Amo hou da wadela:i uda lasu hou, ledo agoane hou amola hi hanaiba:le dunu da wadela:i hou baligili hamosa, 20 loboga hamoi 'gode' lilihi ilima nodone sia:ne gadosu hou, wamuni dawa:su hou amola yagono hou, dunu ilia da ha lai hamoibeb:le, gegenana, mudasu hou, nimi bagade hou amola lilihi lamusa: hanai hou. Ilia hame asigiba:le, fi eno hamone, afafasa. 21 Eno dunuma ilia bagadewane mudasa. Ilia adini bagade ba:sa. Gilisibiba:le, ilia hahawane wadela:i hou bagade hamosa amola wadela:i hedesu bagade hamosa. Na da musa: sisane sia:i dagoi amola na da bu sisane sia:sa. Amane hamosu dunu da Gode Ea Hinadafa Hou hamedafa ba:mu. 22 Be Gode A:silibu

6 Na fi dunu! Dilia dunu afadafa da wadela:i hou hamonanebe ba:sea, defea, dilia a:silibuma dawa:su dunu amo dunu ea hou sinidigma:ne, ema gagabole sia:ma. Be gebewane sia:ma. Amola sia:beba:le, dilia dafama:ne olelesu nababeba:le dafasa:besa:le, dilis u noga:le ouligima. 2 Yesu Gelesu Ea sema noga:le hamoma:ne, eno dunu ilia da:i dioi amola se nabasu lilihi, dilia amo da:i dioi lale gilisili gisima. 3 Dunu da hi hou da bagadeyale dawa:sea, ea hou da fonobahadi fawaneba:le, e da ea asigi dawa:suga hi ogogosa. 4 Dunu afae afae da hi hou fawane amo noga:le ba:mu da defea. E da hou ida:iwane hamobeba:le, e da olofoiwane dawa:mu da defea. Be e da gasawane hi hou da eno dunu ilia hou baligiyale dawa:mu da defea hame. 5 Bai dunu huluane da hi hawa: hamoiba:le fawane, Godema fofada:mu. 6 Nowa da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala eno dunu ea lafidili nabasea, e da ea noga:i gagui lilihi mogili amo olelesu dunuma imunu da defea. 7 Giadofale mae dawa:ma. Gode da gagaoui dunu hame. Dunu da ea bugi defele ha:i manu faimu. 8 E da hi hanai hou ha:i manu hawa: agoane bugisia, e da fa:no bogosu fage agoane faimu. Be e da A:silibu hou dawa:beba:le, amo hou ha:i manu agoane bugisia, e da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu fage agoane faimu. (aiōnios g166) 9 Amaiba:le, ninia hawa: moloidafa hamomusa:gini hame helemu da defea. Ninia amo hamosu mae yolesili, asili, ninia ha:i manu bidi ida:iwane faimu. 10 Amaiba:le, ninia eno dunuma fidisu logo ba:sea, ilima hou moloidafa hamomu da defea. Ninia dunu huluane fidimu, be Yesu Gelesu Ea dafawaneyale dawa:su fi dunu huluane baligliwane

fidimu da defea. 11 Dilia ba:ma! Dedei bagade ni loboga hamoi liligi na dilima dedesa. 12 Dunu ilia dili gadofo damumu hanai dunu, ilia hidale gasa fi hamomusa: hanai gala. Dabua liligi da bagadedafa ilia dawa:lala. Be Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogoi amo ilia dawa:beba:le, ilia dunu enoga se nabasa:besa:le, amo gasa fi hou hamosa. 13 Gadofo damusu dunu amola ilia Sema huluane nabawane hame hamosa. Dilia da ilia sia: nabawane hamoi dagoi, amo ilia bu gasa fi sia: sia:musa: hanaiba:le, ilia dili gadofo damumusa: dawa:lala. 14 Be na da hisu. Na hidale gasa fi sia: da 'Hina Gode Yesu Gelesu E bulufalegeiga bogoi dagoi', amo fawane. Amo hou na dawa:beba:le, na da osobo bagade hou da bogoiwane liligi ba:sa. Amola na da amo hou amoma fedege agoane bogoi dagoi. 15 Dunu da ea gadofo damui o hame damui, amo da hamedei liligi. Be dunu ea esalusu da gaheabolo hamoi dagoi, amo fawane da bai bagade. 16 Nowa dunu da gaheabolo hou lalegaguiba:le, e da olofosu amola Gode Ea gogolema:ne olofosu ba:mu. Gode Ea fi dunu huluane da amo hou ba:mu da defea. 17 Defea! Sia: dagomu galebe! Be dunu da na se nabima:ne, nama bu sia:mu na higa:i gala mabu. Bai na da:iga baho hamoi liligi, da na da Yesu Gelesu Ea udigili hawa: hamosu dunu esalebe, amo olelesa. 18 Na fi dunu! Hina Gode Yesu Gelesu da dilima Ea hahawane dogolegele iasu olelema:ne, na hanai galebe. Ama. Sia: Ama Dagoi

Efesase

1 Amo meloa dedei, na Bolo dedesa. Gode hamobeba:le, na da Yesu Gelesu Ea asunasi dunu esala. Dilia, Gode Ea fi dunu Efesase soge ganodini esalebe, dilia fisisu hame dawa: Yesu Gelesuma madelagi fi dunu, dilima na meloa dedesa. **2** Ninia Ada Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, da hahawane iasu amola olofosu, dilima imunusa: na da dawa:lala. **3** Ninja Hina Yesu Gelesu Ea Gode amola Ada, Ema nodone dawa:mu da defea. E da hahawane a:silibu hou, Hebene soge ganodini diala houdafa, amo ninima i dagoi. **4** Musa:dafa, osobo bagade hame hahamoi eso amoga, ninia da hobea Ea fi dunu Yesuma madelagi dagoi hamoma:ne, Gode da ninima ilegei dagoi. Ninja hou afadenene hadigiwane amola ledo hamedei, Ea soge ganodini esalumusa:, amo hamoma:ne E da nini ilegei dagoi. **5** E da ninima asigiba:le, musa:dafa nini dawa:i galu. E da Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:le, nini da Ea mano agoane esaloma:ne, E da amo hamoma:ne dawa:i galu. E da hahawane amola hanai:le, amo hamoma:ne dawa:i galu. **6** Amaiba:le Eagofe hawa: hamobeba:le amola Gode da ninima hahawane dogolegele iasu ida:iwane iabeba:le, ninia Godema nodone sia:mu da defea. **7** Ninja da Yesu Gelesu Ea maga:mega bidi lai dagoi. Amola Gode da Ea bagade gagui liligi bagohame ninima ia dagoiba:le, ninia wadela:i hou da gogolema:ne olofoi dagoi. **8** Gode Ea dawa:su hou da bagadeba:le, Ea ninima hahawane dogolegele iasu liligi da bagadedafa. E da mae hihini, bagadedafa ninima iasu. **9** E da bagadewane dawa:beba:le, amola wamolegei liligi huluane dawa:beba:le, Ea hanai liligi huluane hamosu. E da Yesu Gelesu Ea loboga, Ea hawa: hamosu huluane dagomusa: dawa:i galu. Be amo wamolegei ilegesu, E da ninia dawa:ma:ne, ninima olelei. **10** Ea ilegei eso doaga:sea, E da amo ilegesu hawa: hamone dagomu. Ea ilegesu bai da agoane diala. Gode Ea hahamoi liligi huluane, Hebene ganodini liligi amola osobo bagade ganodini liligi, E da gilisili amoga Yesu Gelesu da Hinadafa afadafa fawane esaloma:ne hamomu. **11** Gode da hou amola liligi huluanedafa, Ea hanai defele hamosa. E da musa:dafa dawa:beba:le amola hanai:le, ninia da fa:no Ea fidafa, Gelesuma madelagi dagoi amo hamoma:ne, nini ilegei. **12**

Ninia da degabo Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, dafawane hamoma:beyale dawa:lusu lai dagoi. Amaiba:le, ninia da Gode Ea hadigi hou amoma nodonanumu da defea. **13** Dilia amola dia:sia:dafa, sia: Ida:iwane Gala amo da gaga:su hou dilima olelei, amo nababeba:le, Gode Ea fi ganodini misi. Dilia da Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da dili lai dagoi amo olelema:ne, Ea musa: hahawane dogolegele imunu ilegele sia:i defele, dawa:digima:ne olelesu ilegesu dilima i. **14** Amo da Ea A:silibu Hadigidafa Gala. **15** Gode da Ea hahawane dogolegele iasu huluane amola Ea hamobeba:le, ninia da halegale masunu, amo olelema:ne, E da Ea A:silibu Hadigidafa Gala ninima i dagoi. Ninja Ea hadigi hou dawa:beba:le, Ema nodone sia:mu da defea. **16** Amaiba:le, na da musa: dilia Yesu Gelesuma dafawaneyale dawa:su hou amola dilia Gode Ea fi dunuma asigi bagade hou, amo nababeba:le, **17** na da mae yolesili, dilia hou dawa:beba:le, Godema nodone sia:ne gadolalu. Na da na sia:ne gadosu ganodini, dili dawa:lala. **18** Dilia da Gode Ea hou baligiliwane dawa:ma:ne, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala Ea bagade dawa:su hou amola Gode Ea olelesu hou, amo E da dilima ima:ne na da Gode, Yesu Gelesu Ea Gode, ninia hadigi Adadafa Ema edegenana. **19** Na agoane adole ba:sa; Gode da dili Ea hadigi noga:le ba:ma:ne, dilia asigi dawa:su doasima:mu. Amola dafawane hamoma:beyale dawa:lusu E dilima ima:ne dili misa:ne sia:i, amo dilima olelema:ne, na da sia:ne gadosa. **20** Amola hahawane hou E dilima ima:ne ilegele sia:i, amo dili noga:le dawa:ma:ne, na da sia:ne gadosa. **21** Ea gasa da nini (Ea hou lalegagui dunu) ninia dogo ganodini gasa bagadedafa hawa: hamonanebe, amo dilia dawa:ma:ne, na da Ema sia:ne gadosa. Amo gasa bagade hou da Gode da Ea gasaga, Yesu Gelesu bogole, wa:legadolesili, oule asili, Hebene soge ganodini Ea lobodafadili fima:ne sia:i, amo defele gala. **22** Gelesu da wali Hebene ouligisu dunu huluane, gasa bagade ouligisu dunu amola hina dunu huluanedafa, ilima Ouligisudafa esala. Wali Yesu Gelesu Ea Dio da osobo bagade ganodini ouligisu dio asuli dunu amola fa:no misunu osobo gaheabolo ganodini ouligisu dio asulimu dunu, amo ouligisu dunu huluane ilia dio bagadewane baligisa. (aiōn g165)

osa:le heda:ma:ne, Ea emo haguduga ligisi. E da liligi gadofo damusu hou, amo ilia da:i hodoma hamosa.) huluanedafa amoma Hinadafa esaloma:ne, Gode da Dilia musa: hou bu dawa:ma! 12 Musa: dilia Yesu Yesu Gelesu Ea fa:no bobogesu fi ilima i dagoi. 23 Gelesuma afafai. Dilia Gode Ea ilegei fi amo ganodini Yesu Ea fa:no bobogesu fi da Ea da:i hodo esala. hame esalu, ga fi dunu agoai ba:su. Dilia Gode Ea Gode Ea hou huluanedafa da Yesu Gelesu ganodini Gousa:su, Ea hahawane dogolegele iasu Ea fidafa nabaiwane diala. Amola sese da Yesu Gelesu Ea hou dunu imunu ilegele sia:i, amo mae dawa:le, udigili osobo bagadega esalu. Dilia da fa:no misunu hou dafawane hamoma:beyale dawa:lusu mae dawa:le, Gode Ea hou hame dawa:su dunu esalu. 13 Dilia da Godema sedaga esalebe ba:i. Be wali dilia da Yesu Gelesuma gadenene misi dagoi. Bai Gelesu da Ea maga:mega dili gaga:i dagoi. 14 Yesu Gelesu da Yu dunu amola Dienadaile dunu, gilisili, dunu fi afadafa fawane hamoi dagoiba:le, E da ninima olofosu gaguli misi dagoi. Ea da:i hodo ninima ia dagoiba:le, E da fedege agoane dobea dogoa dialebe agoane amo da Yu amola Dienadaile afafasu, amo mugului dagoi. 15 Dunu fi aduna fisili bu fi afadafa Ema madelagi hamoma:ne, amola olofosu ninima ima:ne, Yesu da Yu Sem a gosa bagade hamoma:ne sia:su, fadegai dagoi. 16 E da amo fi aduna ela ha lai hou bu olofole hamoi. E bulufalegeiga bogoiba:le, amo fi aduna Ema madelagili, bu fi afadafa fawane hamoi. E da ela Godema bu gousa:musa: oule misi. 17 Yesu Gelesu da dilia Dienadaile dunu, Godema sedagawane afafai dunu, amola Yu dunu, Godema gadenene lelu dunu, alima Gode Sia: Ida:iwane (Olofosu Olelesu Sia:) olelei. 18 Yesu Gelesu Ea hamobeba:le fawane, ninia Yu dunu amola Dienadaile dunu, da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala lai dagoiba:le, Godema doaga:mu defele esala. 19 Amaiba:le, dilia Dienadaile dunu da wali ga fi dunu hame. Dilia da Gode hame dawa:su dunu hame. Dilia da wali Yu dunu defele esala. Dilia da Gode Ea fidafa dunu. 20 Gode Ea fa:no bobogesu fi da igi diasu agoane. Musa: diasu gagusu dunu bai da asunasi dunu amola balofede dunu. Dilia da amo diasu bai da:iya gagui gala. Diasu Mimogo Igida da Yesu Gelesu. 21 Diasu gaguma:ne, Yesu Hi da igi huluane gilisili gaguli, Debolo Diasu ida:iwane gala Godema imunusa:gini gagulala. 22 Amaiba:le dilia da Yesuma madelagiba:le, dilia amola eno dunu huluane, amoga Gode da diasu hamonana. Gode da Ea A:silibu Hadigidafa Gala amoga amo diasu ganodini esalebe ba:sa.

2 Musa:, dilia da hame nabasu amola wadela:i hou hamobeba:le, dilia a:silibu da bogoiwane dialu. 2 Amo esoga, dilia osobo bagade wadela:i hou amoma fa:no boboge. Dilia wadela:i a:silibu hina dunu amo wali e da Gode sia: hame nabasu dunuma hina hamonana, amola hisi amo ganodini wadela:i a:silibuma hina hamonana, dilia ema fa:no boboge. (aiōn g165) 3 Ninia huluane da amo hame nabasu dunu defelewane, hame nabasu hou hamosu. Ninia hanaiga hou fawane hamosu. Ninia da ninia da:i hodo amola asigi dawa:su hanaiga, udigili ninisu hou hamosu. Ninia musa: hou hamobeba:le, ninia eno dunu huluane defele, Gode Ea ougi se imunusa: fofada:su ba:mu agoai galu. 4 Be Gode Ea gogolema:ne olofosu hou da bagadedafa amola E da ninima bagadewane asigisa. 5 Amaiba:le, ninia hame nabasu hou hamonanu amola ninia a:silibu da bogoiwane dialu, amo esoga, E da nini Yesu Gelesu gilisili uhini, wa:legadolesili, gaheabolo esalusu ninima i. Gode da ninima hahawane dogolegele asigiwane iabeba:le, ninia se imunusa: fofada:mu logo ga:i dagoi. 6 Ninia da Yesu Gelesuma madelagiba:le, Gode da nini wa:lesili, oule asili, Hebene soge ganodini E da nini ouligisu dunu hamosu. 7 E da ninima bagadewane asigiba:le, Yesu Gelesu ninima i dagoi. E da fa:no misunu dunu huluanedafa ilia Ea hahawane dogolegele iasu hou nog:a:le ba:ma:ne, amo hou hamosu. (aiōn g165) 9 Dilia da Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou dafawaneyale dawa:beb:a:le fawane, mae bogoma:ne gaga:su dawa: Dilia hawa: hamobeba:le hame, be Gode Ea udigili hahawane iasu lai dagoiba:le, hidale gosa fi agoane sia:mu da hamedei. 10 Gode Hi fawane da ninia wali hou hamoi dagoi. Ninia da hawa: ida:iwane hamoma:ne, E da musa: amo logo momagei. Amo hamoma:ne, E da nini gaheabolo afadenene Yesu Gelesuma madelagi dagoi. 11 Dilia Dienadaile dunu! Yu dunu da dilima 'gadofo hame damui dunu' dio asula. Ilia da ilisu ilima 'gadofo damui dunu' dio asula. (ilia da

216

3 Amaiba:le, na, Bolo, Yesu Gelesu Ea udigili hawa: hamosu dunu, dili Dienadaile dunu fidima:ne,

Godema sia:ne gadosa. 2 Gode da hahawane ilima asula. 16 Gode da Ea hadigi baligiliwane amola asigiba:le, amo dili fidima:ne hawa: hamosu gagubiba:le, E da dilia dogo ganodini gasa hou nama i, amo dilia hame nabibala?: 3 Gode da Ea dawa:ma:ne amola E da Ea A:silibu amoga gasa musa: wamolegei hou amo ea dedebosu fadegale, dilima ima:ne, na da Ema adole ba:sa. 17 Na da huluane nama olelei dagoi. (amo na da musa: dili dafawaneyale dawa:beba:le, Yesu Gelesu da fonobahadi dedei dagoi. 4 Dilia amo idisia, Yesu dilia dogo ganodini Ea golasu hamoma:ne, na da Gelesu Ea musa: wamolegei hou na dawa:be lili, Godema sia:ne gadosa. Dilia hou difi agoane amola amo dawa:mu.) 5 Gode da musa: amo wamolegei golasu ifa agoane magufale asigi houdafa osobo hou osobo bagade dunuma hame olelei. Be wali E da ida:iwane agoai amoga gudu sa:ima:ne, na da sia:ne Ea A:silibu amoga, Ea hadigi hamoi asunasi dunu gadosa. 18 Amane hamosea, dilia amola Gode Ea amola balofede dunu ilima, amo sia: olelei dagoi. 6 fi dunu huluane, da Yesu Gelesu Ea asigi hou da Amo musa: wamolegei lili da agoane diala. Gode sedadedafa, ba:dedafa, gadodafa amola gududafa, Ea Sia: Ida:iwane nababeba:le, Gode Ea hahawane amo huluane dawa:ma:ne, gasa lamu. 19 Dafawane! iasu hou wali Dienadaile amola Yu dunu, ilia gilisili Ea asigidafa hou dilia huluane dawa:mu da defea. dawa:lala. Ilia da:i hodo afadafa Ea lili da amola Be amo da baligili bagadeba:le, huluane dawa:mu ilia Gode Ea hahawane dogolegele imunusa: ilegei da hamedei. Be dilia amo dawa:sea, Gode da Ea sia:i lili, Yesu Gelesu Ea hamobeba:le ninima i, hou amoga dilia dogo dafawane nabama:ne, na da amo Dienadaile amola Yu, ilia gilisili gagusa. 7 Gode sia:ne gadosa. 20 Gode da ninia dogo ganodini gasa da na dogo ganodini gasa bagade hamobeba:le, bagadewane hawa: hamonanebeba:le, E da ninia E da nama hahawane dogolegele iasu i dagoi. E adole ba:su lili amola ninia asigi dawa:su lili, da na Ea Sia: Ida:iwane olelemusa: masa:ne, na amo bagadewane baligili ninima imunusa: dawa: 21 ilegei dagoi. 8 Na hou da fonobahadidafa. Gode Ea fi dunu fonobahadidafa, amo ea hou da na hou baligisa. Be Gode da nama hahawaneba:le, E da nama Dienadaile dunuma Sia: Ida:iwane Gala, Yesu Ea bagade gagui hou, amo olelemusa: na ilegei. 9

Dunu huluane ilia Gode Ea musa: wamolegei ilegesu da wali osobo bagadega hawa: hamomu, amo ilia dawa:ma:ne, Gode, lili huluane Hahamosu Dunu, da musa: ode huluane amoga amo hou wamolegei. (aiōn g165) 10 Abuliba:le? Bai wali esoga, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu ilia hou ba:beba:le, a:igele ouligisu dunu, ouligisu dunu huluane Hebene soge ganodini amola a:silibu huluane, ilia Gode Ea bagade dawa:su hou hisu hisu noga:le dawa:ma:ne, E musa: wamolegei. 11 Gode da musa: amo hou hamomusa: ilegei dagoi. Amola E da Hina Gode Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:le, hamoi dagoi. (aiōn g165) 12 Ninia Yesu Gelesuma madelagiba:le amola Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, ninia mae beda:iwane Gode midadi misunusa: dawa: 13 Amaiba:le, na da dilima ha:giwane sia:sa. Na da se nababeba:le, mae da:i dioma. Bai na da dili fidima:ne, se naba. 14 Amaiba:le, na da ninia Ada Ea midadi muguni bugili gala:la daha. 15 Gode Hi da osobo bagade fi huluanedafa, amola Hebene fi huluane, ilia diodafa

Amaiba:le Yesu Gelesu Ea fa:no bobogesu fi amo ganodini amola Yesu Gelesu Ea hou amo ganodini, Gode Ea hadigidafa hou eso huluane mae dagole dialalaloma:ne, ninia sia:ne gadomu da defea. Ama.

(aiōn g165)

4 Amaiba:le, na Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:le, se iasu diasus ganodini esalebe ba:sa, na da dilima ha:giwane adosa. Gode da Ema misa:ne dilima wele sia:beba:le, E da dilia hou hamomusa: ilegei dagoi. Dilia amo ilegei defele hamoma. 2 Dilia eso huluane hou fonoboiwane, asigiwane amola hedolo hame ougiwane esaloma. Dilia asigi hou olelema:ne, eno dunuma hedolo mae ougima. 3 Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da olfosu olelebeba:le, E da dilia fi gilisibiba:le, afadafa hamoi. Dilia amo fi mae afafama:ne, gilisili madelagi hou noga:le ouligima. 4 Da:i hodo da afadafa fawane amola A:silibu da afadafa fawane. Amo defele, Gode da dili dafawane hamoma:beyale dawa:lusu afadafa fawane lalegaguma:ne, dilima misa:ne wele sia:i. 5 Hina Gode da afadafa fawane. Dafawaneyale dawa:su hou da afadafa fawane. Hanoga fane salasu hou da afadafa fawane. 6 Gode afadafa fawane esala. E da osobo bagade fifi asi gala amo hulanemra Hina Bagade esala. E da Hina Godedafa amola dunu fifi

asi gala huluane amo ganodini hawa: hamonana. dilima hame olelei! 21 Dilia da Ea hou nabi dagoi. Dilia Hisu da Baidafa. 7 Yesu Gelesu da ninima afae da Ema fa: no bobogebeba:le, Yesu Ea dafawane hou afae hahawane dogolegele iasu hisu hisu i dagoi. huluane nabi dagoi. 22 Amaiba:le dilius musa: da:i 8 Gode Sia: da agoane dedei diala, "E da gadodili hodo hou yolesima! Amo musa: da:i hodo hou da hi heda:beba:le, Ea se iasu diasu hawa: hamosu dunu hanai hamobeba:le, dilia a:silibu hou wadela:lesilalu. oule asi. Be E da osobo bagade fi dunuma hahawane 23 Be dilia dogo amola asigi dawa: su da gaheabolodafa dogolegele iasu liligi i." 9 "E da gadodili heda:i, " hamomu da defea. 24 Dilia gaheabolo hou abula amo dawa:loma:ne da adila:? Bai E hidadea osobo agoane salima. Amo gaheabolo hou da Gode Ea bagadega gududafa sa:i dagoi. 10 Amaiba:le, E da hou defele ba:sa. Gode Ea hou amo dilia salimu gudu sa:ili, bu Hebene sogega heda:le baligili. E da liligi da moloidafa amola hadigidafa. 25 Amaiba:le, Hebene amola osobo bagade huluanedafa nabalesi. ogogosu hou yolesima! Ninja huluane gilisili Gelesu 11 Hisu da osobo bagade fi dunuma hahawane Ea da:i hodo liligi hamoi dagoiba:le, eno Yesu Ea dogolegele iasu i. E da osobo bagade dunu mogili, lalegogui dunuma, sia: moloidafa fawane olelemu ilima hawa: hamomusa:gini ilegei dagoi. Mogili da da defea. 26 Dilia ougi hou heda:sea, wadela:le asunasi dunu, eno da balofede, eno da ifa:galesidi hamomusa:gini mae ougima! Amola dilia ougi hou (Godema hiougisu dunu) eno da basa amola eno da bagadewane mae dialoma:mu. Eso amoga ougi da olelesu dunu amo hawa: hamomusa:gini ilegei da heda:i, hedolodafa yolesima! Amasea, eso dabe dagoi. 12 Yesu Gelesu Ea da:i hodo amoma gasa ba:mu. 27 Sa:idane da dilia hou wadela:sa:besa:le, ima:ne amola Ea fa: no bobogesu fi dunu huluane ea logo mae fodoma. 28 Musa: wamolasu dunu, ilima Gode Ea hawa: hamosu ilia nog:a:le hamoma:ne, e da amo hou yolesili, ea labe huluane ba:ma:ne E da agoane ilegei. 13 Amasea, ninia huluane gilisili amola hame gagui dunu fidima:ne, e da bu hawa: dafawaneyale dawa: su hou afadafa lale, huluane hamosudafa hamomu da defea. 29 Eno dunu ilia hou defele Gode Ea Manodafa Ea hou dawa: mu amola wadela:ma:ne, lasogole mae sia:ma. Be fidima:ne sia: Gelesu Ea asigilai defele, asigilamu. 14 Amasea, ninia amola dunu eno ilia hou gagua gadoma:ne amola ilia mano fonobahadi hou yolesili, mano ilia yangugusu labe hahawane fidima:ne, amo sia: fawane sia:ma. hou hano gafului foga fabeba:le yangugusa agoane 30 Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da:i dioma:ne, yolesimu. Ogogosu dunu ilia asigi dawa: su ogogole Ema se mae ima. Gode Ea A:silibu da dilia dogo olelesea, ninia da hame dafamu. 15 Be amo yolesili, ganodini esalebeba:le, amo da dilima Gode Ea ilegei ninia sia: moloidafa asigiliwane sia:beba:le, ninia dawa:digima:ne olelesu agoane. Gode Ea A:silibu da asigilale, Gelesu ninia Dialuma amo Ea asigilai amoga wali dilima dawa:digima:ne ilegesu agoane gala. Dilia defemu. 16 E da ouligibiba:le, Ea da:i hodo liligi huluane da osobo bagade hou amoga lala:gi gala, be da huluane gilisili nog:a:le hamosa. Muguni huluane hobea amo yolesili, dafawane halegale ahoanumu, da da:i hodo liligi madelagisa. Amasea, liligi afae amo dawa:digima:ne olelesa. 31 Ougi hou, mi hanai afae da gilisili nog:a:le hamosea, da:i hodo da asigi hou amola da:i hodo ea hanai hou, amo huluane hou hamobeba:le, nog:a:le asigilasa. 17 Amaiba:le, yolesima. Lasogole sia: mae wili gala:ma amola eno Yesu Gelesu Ea Dioba:le, na da sisasu sia: dilima dunuma hihi asigi dawa: su yolesima. 32 Be dilia fi olelesa. Dilia! Hame lalegogui dunu, ilia gasi ganodini ganodini eno dunu da eno dunuma asigiliwane amola esalebeba:le amola asigi dawa: su wadela: i amola dogo asaboiwane hou dawa: mu da defea. Gode da hamedei fawane dawa:beba:le, illia hou defelewane Yesu Gelesu Ea hamoiba:le, dili gogolema:ne olofoi mae hamoma. 18 Ilia da gasi ganodini esalebe. Ilia dagoiba:le, amo defele, dilia amola eno dunu ilia hou hame dawa:beba:le amola gasa fi hou hamobeba:le, gogolema:ne olofoma.

Gode Ea Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu iasu liligi hamedafa dawa: 19 Ilia gogosiasu hou hame dawa: ilia hanaiba:le, wadela: i hou hamonana. Sia:mu hamedei liligi, ilia da:i hodo amoma ouligisu hou hamedafa hamosa. 20 Be Yesu Gelesu da amo hou

5 Dilia da Gode Ea manolali hamoi dagoiba:le, dilia da Ea hou defele hamomusa:gini logo hogoi helelu da defea. 2 Yesu Gelesu Ea hou dawa: ma. E da ninima asigiba:le, Ea esalusu fisi dagoi. Amo hou da Godema gabusiga: gobele salasu hou agoane

hamoiba:le, Gode da hahawane ba:i. Amo defelewane, dilia dogo nabama:ne, logo fodoma. 19 Gode Ea asigi hou da dilima ouligisuwane dialoma:mu. 3 sia: dedei dilia amola eno dunu, gilisili sia: sa:ima. Dilia gilisisu ganodini, wadela:i uda lasu sia:, uda Gode Ea gesami amola hadigi gesami, hea:ma. Dilia fofosu sia:, uasu amola mudasu hou huluane da dogo ganodini Hina Godema nodone dawa:beba:le, hamedafa ba:ma:mu. Bai dilia da Gode Ea hadigi Gode Ea gesami hahawane hea:ma. 20 Liligi huluane fi. 4 Be wadela:i sia: amola uda fofosu sia: amola amola hou huluane, dilima doaga:beba:le, Hina Gode udigili wadela:i oufesega:su sia: sa:imu da dilima Yesu Gelesu Ea Dioba:le, Ada Godema nodone hamedei. Amo yolesili, Godema fawane nodone sia:ne gadoma. 21 Dilia Yesu Gelesuma nodone sia:ma. 5 Noga:le dawa:ma! Wadela:i uda lasu dawa:beba:le, dilia dunu enoma dunu enoma dilia hou dunu, hou nogai hame olelesu dunu, uasu amola fonobone, eno ea sia: nabawane hamoma. 22 Dilia mudasu dunu, (uasu dunu Ea hou da loboga hamoi uda! Dilia Hina Gode Ea sia: nabawane hamobeba:le, 'gode' liligi ilima sia:ne gadosu hou defele gala), dilia egoa ilia sia: nabawane hamoma. 23 Bai Yesu amo dunu huluane ilia Yesu Gelesu amola Gode Gelesu da Ea fa:no bobogesu fi ilima Hina esala. Ea Hinadafa Hou hamedafa ba:mu. 6 Eno dunu ilia Amo defele egoa da ea udama hina esala. Amola ogogole gagaoui sia: dilima olelesea, ilia hou mae Yesu Gelesu da Ea fa:no bobogesu fi (Ea da:i hodo) lalegaguma. Amo hou hamobeba:le, hame nabasu ilima Gaga:su dunu esala. 24 Amaiba:le, sese fi dunu dunu da Gode Ea ougi hou ba:mu. 7 Amaiba:le, da Yesu Gelesu Ea sia: mae hihiniwane naba, amo amo dunuma fi hamoma:ne mae gilisima! 8 Dilia defelewane dilia uda, dili egoa sia: mae hihiniwane amola da musa: gasi dunasi ganodini esalu. Be Hina nabawane hamoma. 25 Udalai dunu! Yesu Gelesu Gode Ea fi ilima heda:beba:le, dilia gasi yolesili, da Ea fa:no bobogesu fi dunu ilima asigiba:le, ili hadigi ganodini misi. Amaiba:le, dilia hou da hadigi gaga:ma:ne Ea esalusu fisi, amo hou defele dilia uda ganodini esalebe dunu, ilia hou defele ba:mu da ilima asigima. 26 Yesu Gelesu Ea esalusu fisi amo ea defea. 9 Hadigi hou da ida:iwane liligi, nogai hou, bai da agoane diala. E da Ea fa:no bobogesu fi dunu dafawane hou amola wadela:i hame gala hou, fage ilia hou afadenene, Gode Ea sia: hano agoane amoga agoane legesa. 10 Hina Gode Ea hahawane ba:ma:ne dodofele, Gode Ea hawa: fawane hamomusa:gini, hou dilia dawa:musa:, hogoi helema. 11 Be nogai Godema ima:ne, Ea esalusu fisi. 27 Amasea, sese hame liligi, wadela:i dunu ilia gasi ganodini hamosu da bu ida:iwane, wadela:i hame gala, ledo hamedei, hou, amo higale, maedafa ba:ma. Be dunu da amo amo ida:iwane hamoi fi E da eso huluane gagumusa: hou yolesima:ne, hadigi amo ganodini olelema. 12 lama:ne, Ea esalusu fisi dagoi. 28 Dunu da ilisu da:(Wadela:i dunu ilia wamolegei hou hamobe amoma hodo amoma asigi hou defelewane, ilia uda amoma ninia gogosiabea:le, sia:mu hamedei liligi agoane asigimu da defea. Dunu da ea udama asigi galea, e ba:sa.) 13 Be liligi huluane da hadigiga olelemba: da ea da:i hodo amoma asigisa. 29 (Dunu da hi da:i gaguli masea, ilia houdafa ninia nogai ba:sa. 14 hodo hame higasa. Be ea da:i hodo amoma ha:i manu Bai liligi huluane amo da nogai ba:sea, afadenene, iaha amola ouligisa. Amo defele Yesu Gelesu da hadigi agoane hamosa. Amaiba:le, sia: da agoane sese fi ouligisa. 30 Bai ninia da Yesu Gelesu Ea da:i dedei diala, "Golai dunu! Di nedigima! Dia bogoi hodo liligi gala.) 31 Gode Sia: da agoane dedei diala, yolesili, wa:legadobeba:le, Gelesu da dima hadigimu." "Amaiba:le, dunu da ea ada amola eme yolesili, ea 15 Amaiba:le, dawa:iwane esaloma! Gagaoui dunu udama madelagimu. Amasea, aduna da hu afadafa agoane mae esaloma! Be bagade dawa:su dunu hamoi dagoi ba:mu." 32 Amo Gode Sia: ganodini da defele esaloma! 16 Wali esoga wadela:i dunu ilia da wamolegei sia: dedei diala. Be na dawa:loba, amo wadela:i bagadewane hamonanebeba:le, dilia da hou sia: da Gelesu amola sese fi, ilia hou olelesa. 33 Be ida:iwane hamomusa:gini logo ba:sea, hamoma. 17 amo sia: da dilima amola olelesa. Dunu huluane ilia Gagaoui agoane mae hamoma! Be Gode Ea hanai da:i hodo amoma asigi hou defelewane, ilia udama liligi, amo hogoi helele, nogai dawa:ma. 18 Adini asigimu da defea. Amola uda huluane ilia egoa ilima bagade mae ba:ma. Dilia wadela:mu logo da goea. dawa:iwane amola asigiwane nabimu da defea. Be amo yolesili, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala

6 Mano! Hina Gode da dilia Hina! Amaiba:le, dilia hasalasimusa: dawa:mu. Amasea, bu gegenanu eda amola ame, ela sia: nabawane hamoma! mae yolesili, noga:le lelebe agoane ba:mu. **14**
Bai amo da moloidafa hou. **2** Gode Ea sema da Amaiba:le, ha:esaloma. Dafawane moloidafa hou agoane dedei diala, "Dia eda amola ame, elama beleda agoane dilia hagomoga idiniginisima. Dilia nodone asigma! Ela sia: noga:le nabima." Bai amo bidegi mae soma:ne, hou ida:idafa buluma. **15**
Sema dedei amo noga:le hamoi galea, Gode da Gode Ea olfosu Sia: Ida:iwane gala olelema:ne hahawane dogolegele imunu ilegele amane sia:i, **3** momagemusa:, Ea Sia: emo salasu agoane salima. "Dia amo noga:le hamosea, hahawane amola hedolo **16** Dilia da:i hodo Sa:idane ea bodome sosuga mae mae bogole, ode bagohame soge Na dilima i amo soma:ne, dafawaneyale dawa:su hou da:igene ga:su ganodini esalumu." Amo da hahawane dogolegele gagusu agoane noga:le gaguma. **17** Yesu Gelesu imunu hamoma:ne sia:i bisili dedei. **4** Dilia eda Ea gaga:su hou, amo dafawaneyale dawa:beba:le, amola ame! Dilia mano ougima:ne, ilima se dabe habuga agoane salima. Gode Ea sia: da gegesu iasu udigili mae ima! Be Yesu Ea hou dawa:le, Ea gobihai agoane Gode Ea A:silibu da dilima i hou defele ilima olelema! **5** Bidi hame labe udigili dagoiba:le, amo noga:le gaguma. **18** Amo hou huluane hawa: hamosu dunu! Dilia osobo bagade ouligisu hamonanea,gilisili Godema sia:ne gadoma! Eso dunu ilia sia: beda:iwane nabima. Dilia da Yesu huluane, Gode Ea A:silibu da olelebeba:le, Gode Ea Gelesuma nabasu hou hamobe. Amo defele, dilia di fidima:ne sia:ne gadoma! Amola mae golale, mae ouligisu dunu ilia sia: nabima. **6** Ilia siga ba:beba:le yolesili, sia:ne gadolaloma! Gode Ea fi dunu huluane nodosu sia: lama:ne, amo fawane hame. Be Gode Ea fidima:ne, Ema sia:ne gadoma! **19** Amola Gode hanai hou dawa:beba:le amola dilia da eso huluane da na fidima:ne, sia:ne gadoma! Na da sia:musa: Yesu Gelesu Ea hawa: hamobe, amo dawa:beba:le, dawa:sea, na da Gode Ea Sia: wamolegei liligi mae noga:le hamoma. **7** Dilia da osobo bagade dunu ea beda:iwane olelema:ne, amola Gode da na fidima:ne, udigili hawa: hamosu hamobeba:le mae dawa:le, dilia Godema sia:ne gadoma! **20** Amo sia: ida:iwane be dilia da Gode Ea hawa: hamosu dunu esala, gala olelemusa:, na da sia: alofesu dunu agoane. Be amo dawa:beba:le hahawane hawa: hamoma. **8** wali na da se iasu diasu ganodini sia:inega la:gi. Na Mae gogolema! Gode da udigili hawa: hamosu dunu da mae beda:iwane, Gode sia: ida:iwane olelemusa:, amola halegale labebe dunu, ilima ilia hawa: hamoi Gode da na fidima:ne sia:ne gadoma! Bai na da mae ida:iwane defele, bidi imunu galebe. **9** Dilia ouligisu beda:iwane olelema da defea! **21** Ninia na:iyado, dunu! Dilia udigili hawa: hamosu dunu ilima asigi Gode Ea noga:i hawa: hamosu dunu, Digigase, dilia hou amola gebewane hou amo defele hamoma! Mae da na esalebe hou dawa:ma:ne, e da hobea na hou gogolema! Dilia amola dilia udigili hawa: hamosu dilima olelema:ne, amola dunu, dilia Hinadafa da afadafa Hēbene soge ganodini dilia dogo denesima:ne, na da e dilima asula ahoa. **23** esala. E da dunu huluane ilima defe afadafa amoga Ada Gode amola HinaYesu Gelesu da dilia Gelesu fi fofada:sa. **10** Sia: dagomusa: na da sia:sa. Dilia dunu huluane olofosu amola asigi houdafa amola Yesuma madelagi hou, Gode Ea gasaga asigilama:ne dafawaneyale dawa:su hou, amo dilima imunu da noga:le hamoma. **11** Dilia gasawane leloma:ne amola defea. **24** Hina Gode Yesu Gelesu Ema hame fisili Sia:idane ea ogogosu hou amoma gegema:ne, Gode madelagi dunu huluane ilia Gode Ea hahawane Ea gaga:su da:igene ga:su huludafa idiniginisima. dogolegele iasu hou ba:lalumu da defea. Sia: Ama **12** Bai ninia da hu amola maga:mega hamoi osobo Dagoi
bagade dunu ilima hame gegesa. Be wadelai:a:silibu hisi amo ganodini esala amola gasi ea hina dunu amola wadelai:gasa bagade hou ouligisu a:silibu muagado ganodini, ilima gegenana. (aiōn g165) **13**
Amaiba:le, Gode Ea da:igene ga:su huluane wahadafa idiniginisima. Amasea, dafama:ne adoba:su dilima doaga:sea, dilia da Sa:idane ea doagala:su bu

Filibai

1 Bolo amola Dimodi, Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunu, ania amo meloa dilima dedesa. Dilia huluane Yesu Gelesuma madelagi dunu, amola Yesu Gelesu Ea fa: no bobogesu fi ouligisu dunu amola fidisu dunu, dilima imunusa: ania dedene iaha. **2** Ninja Ada Gode amola Hina Yesu Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu amola olofosu hou, dilima ima:ne na dawa:lala. **3** Eso huluane na da dilia hou dawa:loba, na da Godema nodone sia:sa. **4** Musa: degabo na da Gode Ea Sia: ida:iwane gala dilima olelei. Musa:ganini misini wali esoga, na da Gode Sia: olelebeba:le, dilia da mae yolesili, na noga:le fidi. Amaiba:le, na da dili fidima:ne Godema sia:ne gadosea, hahawane sia:ne gadolala. **6** Dilia noga:le fidibiba:le, Gode Ea hahawane dogolegele hawa: dilia dogo ganodini degabo hemoi, da mae yolesili hamonanumu, na dawa: Yesu Gelesu Ea bu misunu eso amoga, Gode da amo hawa: hamosu dagomu, na dafawaneyale dawa:be. **7** Dilia da na dogolegei dunu. Amaiba:le, na da dilima asigim da defea. Musa: na da udigili lalu amo esoga, Gode da fidibiba:le, dunu huluane ilia amo sia: gasawane lalegaguma:ne, na da gasawane, moloidafa olelei. Wali na da se iasu diasu ganodini esalebeba:le, na da mae yolesili, amo hou olelelala. Amo olelemusa:, musa: dilia huluane gilisili fidisu, amola wali fidilala. Amaiba:le, na da dilima bagade asigisa. **8** Gode da na ba:su dunu esala! Na da dilima dafawane sia:sa! Na fofagi hou dili hulanema da Yesu Gelesu Ea dogoga maha. **9** Dilia eno dunuma asigi hou, bagade dawa:su hou amola asigi dawa:suga fofada:su hou, amo da gilisili asigilama:ne, na da Godema sia:ne gadosa. **10** Amane hamosea, dilia da logo ida:iwanedafa amoga masa:ne ilegemusa: dawa:mu. Amasea, Yesu Gelesu Ea bu misunu esoga, dilia dogo ledo hamedei agoane ba:mu, amola dunu huluane da dilima diliwaneya udidimu hamedei ba:mu. **11** Amasea, Yesu Gelesu da hamobeba:le, dilia esalusu da hou ida:iwanedafa amoga nabai ba:mu. Amola amo houba:le, Gode da hadigi amola nodosu lamu. **12** Se nabasu hou da nama doaga:beba:le, eno dunu bagohame ilia Gode Ea sia: nabi dagoi. Dilia amo dawa:mu da defea. **13** Louma hina bagade ea diasu sosodo aligisu fi dunu amola eno dunu huluane, ilia na da Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:le, se iasu diasu ganodini sali, amo dawa: hamobeba:le, se iasu diasu ganodini sali ba:beba:le, Hina Gode Ea hou baligiliwane lalegagusa. Amalalu, ilia mae beda:iwane Gode Ea Sia: olelelala. **15** Mogili da sia:ga gegesu amola mudasu hanaiba:le, olelesa. Be mogili da hou ida:iwane dawa:le olelesa. **16** Ilia da nama asigiba:le noga:le olelesa. Bai ilia dawa:, Gode da nama Ea Sia: ida:iwane gaga:musa:, amo hawa: hamosu nama ilegei dagoi. **17** Be eno, musa: adoi mudasu dunu da ogogolewane, ilisu hou fawane gaguia gadomusa:, Yesu Gelesu Ea hou olelesa. Na da se iasu diasu ganodini esalebeba:le, iliada nama se eno baligiliwane ima:ne dawa:lala. **18** Be mae dawa:ma! Na da hahawane! Mogili da hahawane Yesu Ea hou olelesa. Mogili, ilisu hou fidima:ne ougili olelesa. Be dunu bagohame da Yesu Gelesu Ea hou nababeba:le, na da hame sia:mu. Amola na hahawane hou hame fisimu. **19** Dilia da sia:ne gadolalebeba:le amola Yesu Gelesu Ea A:silibu Hadigidafa Gala da fidilalebeba:le, na da se iasu diasu logo doasibi ba:mu. Na amo dawa:beba:le, mae yolele hahawane ba:mu. **20** Na da mae dafane, wali amola eso huluane, mae beda:iwane, hawa: hamomu bagadewane hanai gala. Na da bogoma:bela:? Na da esaloma:bela:? Mae dawa:ma! Dunu huluane da Yesu Gelesuma nodone dawa:ma:ne, na da hou hulanedafa noga:le hamomu hanai galebe. **21** Na esalusu bai da Yesu Gelesu fawane. Amaiba:le, Na bogosea, na da baligiliwane lamu. **22** Be na da:i da mae bogole esalea, ebeda, na da eno hawa: noga:iwane hamoma:bela:? Amaiba:le, na da adi logoga ahoa:dula:? **23** Na da logo aduna ba:sa! Na da adi logoga ahoa:dula:? Logo afae da na bogole amola Yesu Gelesuma doaga:mu. Na da amo logoga masunu hanai galebe. Bai Yesuma gilisili esalumu da osobo bagadega esalumu bagadewane baligisa. **24** Be na bogosea, dili bu fidimu hamedei ba:mu. Amola dilia na fidisu eno ba:mu da defea. **25** Amaiba:le, na dawa:loba, na da wahadafa hame bogomu. Dilia dafawaneyale dawa:su hou amola hahawane hou da asigilama:ne, na da fidima:ne bu ouesalumu. **26** Amasea, na da dilima bu gousa:musa: masea, dilia da Yesu Gelesuma madelagiba:le amola na fidisu dawa:beba:le, dilia da Yesu Gelesuma baligiliwane nodone dawa:mu. **27** Amaiba:le, liligi bagade dawa:ma! Yesu Gelesu Ea Sia: ida:iwane

olelesu liligi, amo defele dilia hou ba:mu da defea. ganodini, amo huluane da dias:a:ili, muguni bugili, Amane hamosea, na da dilima masea o hame 11 dunu huluane nabima:ne, "Yesu Gelesu E da masea, dila hou da gilisili, mae mogili, asigi dawa:su Hina Godedafal!" ilia da sia:mu. Amane sia:beba:le, afadafa hamoiwane ba:mu. Na dilia hou gasa gala ilia Ada Godema hadigi imunu. 12 Amaiba:le, na fi lelawane, gilisili Gode Ea sia: ida:iwane gala fidima:ne dunu! Na amola dilia gilisili esalu, amo eso huluane gegenanebe, na da nabimu. 28 Dilima ha lai dunu ganodini dilia na sia: nabi dagoi. Wali na da eno ilima mae beda:ma. Dilia dogo denesima amola sogega esalebeba:le, na sia: baligiliwane nabawane gasawane hamoma. Amo hou ba:sea, dilima ha hamoma! Dilia Gode Ea dilima gaga:i hou amo lai dunu da dili hasalasimu hamedei ba:mu. Bai noge:le dagomusa:, beda:iwane amola yaguguiwane Gode da dilima hasalasisu hou iaha. 29 Gode da hawa: hamoma! 13 Bai Gode da mae helefili dilia dilima hahawaneba:le, dilia Yesu Gelesuma hawa: dogo ganodini, dilia hanai liligi afadenene, hi hanai hamoma:ne ilegei dagoi. Be amo fawane hame. Be defele hamomusa: hawa: hamonana. Amasea, dilia dilia hawa: hamosu eno da Ea hou fidimusa:, se da Ea ilegele hanai hou nabawane homonanumu. 14 nabalumu. 30 Wali, na da Gode Ea Sia: Ida:iwane Dilia hou huluane mae egane, mae sia:ga gegene, gaga:musa:, gegesea, dili amola gilisili gegenanumu hamoma! 15 Amane hamosea, dilia da Gode Ea dawa: Dilia da na musa: gegenanebe ba:i dagoi. Amola na wali mae yolesili gegenana, dilia da nabi.

2 Dilia da Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba:le, gasa bagade hamonana. Ea asigidafa hou da dilia dogo denesilala. Dilia amola Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala, da asigiwane gilisili esala. Dilia da enoma enoma asigilala. Dunu afadafa se nabasea, dilia huluane se naba. 2 Na da amo hou hahawane ba:sa. Amaiba:le, na da baligiliwane hahawane dawa:musa:, dilia asigi dawa:su afadafa fawane amola dogolegei hou afadafa, dilia hou huluane mae mogili afadafa fawane hamoma. 3 Gasa fi hamomusa: amola dilia hanai hou hamomusa:, mae dawa:ma! Be eno dunu fidima:ne, dilia hou fonoboma. Enon dunu ilia hou da dilia hou baligi dagoi, dilia amo asigi dawa:su lama. 4 Dilia hanai liligi fawane mae dawa:ma. Be eno dunu fidima:ne, ilia liligi dawa:ma amola noge:le ouligima. 5 Dilia Yesu Gelesu Ea asigi dawa:su hou amo defele lalegaguma. 6 E da mae afadenene, eso huluane Gode Ea hou defele esalebe ba:i. Be E da hidale gasa fi hamone, Gode defele ba:mu, amo hame dawa:i galu. 7 Be Hi hanaiba:le, Ea bagade gagui huluane yolesili, hawa: hamosu dunu ea hou agoane lalegaguli, E da osobo bagade dunu ea da:i hodo lai dagoiba:le, osobo bagade dunu agoane ba:i. 8 E da Ea hou fonobone, nabasu logo amoga asili, mae yolele, bulufalegeiga bogoi dagoi. 9 Amaiba:le, Gode da Yesu lale gadole, gadodafa sogebi amoga oule misini, Ema Hinadafa Dio asuli. 10 Amaiba:le, Yesu Ea Dio amoma nodoma:ne, dunu huluane Hebene ganodini, osobo bagade ganodini amola osobo hagudu sogebi

gala, osobo bagade wadela:i fi amo ganodini esalebe ba:mu. Gasumuni da muagado hadigi iaha. Dilia da eso huluane esalalalusia: osobo bagade dunuma olelesea, amo gasumuni ea hou agoane, ili gilisili ganodini hadigima! 16 Amane hamosea, na dilima fidisu hou da udigili hame ha:digi na ba:muba:le, Yesu Gelesu Ea Bu Misunu Eso amoga na da dilia hou hamoiba:le nodomu. 17 Ebeda! Na da bogomuba:le, na maga:me da dilia dafawaneyale dawa:su hou dilia Godema gobele salasu agoane hamoi, amoga fedege agoane na maga:me da sogadigili Godema ima:bela:? Be na da bogosea na da amo hou hahawane ba:sa, amola amo hahawane hou dilima olelesa. 18 Amaiwane, dilia amola hahawane ba:ma! Amola amo hahawane hou nama olelemu da defea. 19 Hina Gode da logo fodosea, na da ayawane Dimodi dilima asunasimu. Bai na dogo denesima:ne, na da dilia hou huluane dawa:mu hanai galebe. 20 Dimodi hi fawane da na asigi dawa:su defele, dilima bagadewane asigisa. 21 Be eno dunu huluane, ilia da Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu mae dawa:le, ilila: liligi fawane dawa:lala. 22 Be dilia da Dimodi ea hou dawa: E da mae dafane noge:le lela. Ania da gilisili, eda amola egefe agoane, dunu bagohame Gode Ea sia: ida:iwane nabima:ne, gasawane hawa: hamonanu. 23 Amaiba:le, na da nama doaga:mu hou ba:sea, na Dimodi dilima hedolowane asunasimus:a: dawa:lala. 24 Amola Hina Gode da nadilima misa:ne logo hedolo doasimu, na dafawaneyale dawa:sa. 25 Be wali na Iba:faloudaida:se, ninia fi dunu, dilima

asunasimu dawa:lala. E da na hawa: hamosu amola Gelesu Ea houdafa dawa:mu hanaiba:le, na musa: na Gode Ea sia: olelemusa: gegesu, amo fidisu. hou da hamedei liligi agoane ba:sa. 8 Na amo liligi Dilia da ema olelebeba:le, e da na wali esaloma:ne da hamedafa liligi agoane ba:sa. Be amo fawane lamu hanai liligi fidisu. 26 E da dili ba:mu bagade hame. Na da liligi amola hou eno huluanededa da hanai gala. Dilia da ea oloi nabi dagoi. Amola e da hamedei liligi agoane ba:sa. Bai na da hou eno amo amo nababeba:le, da:i dio gala. 27 Dafawane! E da da baligili ida:iwane dawa:sa. Amo da Yesu Gelesu oloiba:le gadenenewane bogomu galu. Be Gode da da Hina Gode hamoi dagoi, amola na da ema "Na ema amola nama asigiba:le, amola na da baligiliwane Hina Gode sia:sa!" Na Ea hawa: hamomu hanaiba:le, se nabasa:besa:le, Gode da ea bogomu logo hedofai. musa: hou huluane ha:digi dagoi. Na Ea fi ganodini 28 Amaiba:le, na da e dilima asunasimusa: baligiliwane esaloma:ne amola Ema nog:a:le madelagima:ne, amo hanai galebe. Amasea, dilia amo dunu hahawane musa: liligi wali da isu agoane ba:sa. 9 Wali, na ba:muba:le, na da:i dioi amola da fisimu. 29 Amaiba:le, Sema nabawane hamobeba:le, na hou da ida:iwane e da Yesu Gelesu Ea fi ganodini dilia sama agoane hamoi Gode da ba:sa, amo na da hamedafa sia:sa. esalebeba:le, dilia amo dunu hahawane yosia:ma. Be wali, na Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba:le, Gode Amola e agoai dunu huluane, mimogo dunu yosia:be da na hou afadenene dunu moloidafa hamoi ba:sa. amo defele ilima yosia:ma. 30 Bai e da ea esalusu Amola amo moloidafa hou ea bai da dafawaneyale mae dawa:le, e Yesu Gelesu Ea hawa: fawane dawa:i. dawa:su hou fawane. 10 Na liligi afadafa dawa:mu Amanoba, e da gadenenewane bogoi dagoi. Dilia da hanai galebe. Na da Yesu Gelesu fawane baligili nama fidimu hamedeiba:le, e da amo hawa: hamoi. dawa:mu hanai galebe. Na da Yesu Gelesu Ea gasa bagadewane wa:legadosu hou amo dawa:mu hanai.

Na da Ea se nabi defele hamomu amola Ea bogoi defele ba:mu hanai galebe. 11 Amane hamosea, na dafawane esaloma:beyale dawa:lusu da Gode da na Yesu defele, na bogosu wa:legadolesimu. 12 Na da wali dunu moloidafa hamoi dagoi amola logo bidiga doaga:i dagoi, amo na da hame sia:sa. Be nama bidi ida:iwane ima:ne, Yesu Gelesu da na hiougili lalegagui dagoi. Amo bidi lama:ne, na da gasawane hawa: hamosa. 13 Na fi dunu! Na amo bidi ida:iwane lai dagoi hame dawa:sa. Be na eno musa: hamoi liligi yolesili, liligi afadafa fawane dawa:sa. Na da musa: hamoi hou mae dawa:le, hagomodini ba:su liligi amoga doaga:musa: ahoa. 14 Amaiba:le, na bidi lama:ne, moloiwane bidiga doaga:musa: hehenasa. Bidi lamu da gaheabolu esalusu. Amo bidi bai da Yesu Gelesu Ea houba:le, Gode da nama wele sia:nana. 15 Ninja fi ganodini, nowa ea a:silibu hou da asigilai galea, e da agoane hehenamu da defea. Be mogili, dilia hou hisu agoane ba:sea, bu nog:a:le dawa:ma:ne, Gode da fidimu. 16 Be mae dawa:ma! Ninja nabawane hamobeba:le mae yolesili, mae beba:le, hamoma:ne sia:i defele, hagomodini masunu da defea. 17 Na fi dunu! Dilia na hou defele hamonanoma. Ninja hou ida:iwane dilima olelei dagoi. Nowa da amo olelei hou defele hamonanebe ba:sea, amo dunuma fa:no bobogema. 18 Na waha sia:mu

3 Sia: dagomusa:, na fi dunu, dilia Hina Godema madelagiba:le, hahawane esaloma. Na musa: sia:i na da bu sia:mu hame hihisa. Dilia nog:a:le gaga:iwane esaloma:ne, na dilima bu sia:mu da defea. 2 Wadel:i hamosu dunu, wadel:i wa:me agoane dunu amo da gadofo damusu hou sema agoane hamosa, dilia hou wadela:sa:besa:le dawa:ma. 3 Ilia hame, be ninia fawane da gadofo damusu houdafa lai dagoi. Bai ninia da Yesu Gelesuma madelagiba:le hahawane gala. Ninia dogo ganodini Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da esalebeba:le, Godema moloiwane nodone sia:ne gadosa. Amaiba:le ninia dabua hawa: hamosu mae dawa:le, dogo ganodini liligi amo fawane dawa:lala. Amo da fedege, a:silibu gadofo damusu houdafa. 4 Be dabua liligi amoma dawa:mu hou da defea ganiaba, na da amo liligmida dawa:mu da baligiliwane defea gala:loba. 5 Na da lalelegele, hi afadafa aligili, ilia da na gadofo damui dagoi. Na da Isala:ili dunu fi ganodini lalelegei. Na sosogo fi da Bediamini fi. Na aowalali dunu huluane da Hibulu dunu fawane. Na Yu fi dunu sema hamomusa:, Fa:lis fi ganodini fisu. 6 Na da giadofale Gode Ea hou hamomusa: bagade hanaiba:le, musa: Yesu Ea fa:no bobogesa fi dunuma se imunusa: dawa:i galu. Osobo bagade dunu da Gode Ea Sema nabawane hamobeba:le, Gode da amo dunu ida:iwane hamoi ba:sa ganiaba, na ledo hamedei dunu ba:la:loba. 7 Be wali, na Yesu

liligi eso bagohame dilima olelei dagoi. Be wali na nodone dawa:sa liligi, moloidafa liligi, liligi amoma bu digini olelesa. Dunu bagohame da wadela:le dunu amola Gode da hahawane ba:sa, ledo hamedei hamonanebeba:le, Yesu Gelesu E bulufalegeiga liligi amola gega nogai nabasu liligi, amo liligi fawane bogoi amo hou ea bai wadela:sa. **19** Ilia da:i hodo amoga dilia asigi dawa:su nabalesima! **9** Na da hanai liligi amo fawane dawa:beba:le, Helo sogega sia:ga amola na hou hamoi amoga olelebeba:le, doaga:mu. Ilia hawa: hamobeba:le, hahawane gasa fi dilia na olelei liligi lalegaguiba:le, nogai:le hamoma. agoane hamosa. Be ilia amo hawa: hamobeba:le, Amasea, Gode, ninia dogo amoma olofosu imunu da:i dioiwane gogosiamu da defea galu. Ilia osobo dunu, E amola dilia da gilisili esalumu. **10** Dilia da bagade liligi fawane dawa:lala. **20** Be ninia hou da nama asigi hou bu olelebeba:le, na, Yesu Gelesuma hisu. Ninia sogedafa da Hebene. Ninia Gaga:su madelagiba:le, hahawane bagade ba:i. Dilia da fidisu Dunu, Hina Yesu Gelesu, da Hebene sogega esalu bu liligi nama hedolo hame i, be dilia asigi hou hame misunuba:le, ninia da hanaiwane ouesala. **21** Misini, yolesi, na dawa: Logo hame ba:beba:le fawane, E da nini gasa hame osobo bagade da:i hodo liligi hame iasu. **11** Na da liligi hame gaguiba:le, da:i dioi huluane afadenene, bu Ea da:i hodo ida:iwane defele hame sia:sa. Na da hame da:i dioi. Be na da liligi hamomu. E liligi hulanema Hina esaloma:ne defele bagahamedafa fawane gagui galea, mae da:i dione esala. Amo gasaga e da ninia da:i afadenemu.

4 Amaiba:le, na fi dunu! Dilia da na dogolegeidafa!

Na dilima bagade fofagisa! Na dilia houba:le hahawane bagade amola na dilia hou hidale nodone dawa:sa. Dilia na sia:i liligi huluane dawa:beba:le, gasawane Hina Gode Ea hou ganodini lelumu da defea. **2** Yuoudia amola Sinidis! Alia da Hina Gode Ea fi ganodini ninia aba eya agoane esala. Amaiba:le, alia asigi dawa:su afadafa bu hamoma:ne, na da alima ha:giwane edegeesa. **3** Na nogai:wane gilisili hawa: hamosu dunu! Dia amo uda aduna asigi dawa:su afadafa hamoma:ne fidima. Bai ela da dunu huluane da Gode Sia: Ida:iwane nabima:ne, Galemenede amola na fidisu dunu hulanema gilisili, mae helelewane na fidi. Ilia dio da Gode Ea Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu buga ganodini dedei diala. **4** Dilia da Hina Godema madelagiba:le, hahawane esaloma! Na bu sia:sa! Hahawane nodoma! **5** Dilia eno dunuma gebewane amola asigiwane hamoma. Bai Hina Gode Ea bu misunu da gadenei. **6** Liligi huluane dawa:beba:le, mae da:i dione dawa:ma! Be eso huluane Godema sia:ne gadosea, dilia dafawane wali esaloma:ne liligi defele lama:, Ema adole ba:ma. Amasea, E da dilima imunu amo dawa:beba:le, Ema nodone sia:mu da defea. **7** Amasea, Gode Ea hahawane dogolegele olofosu hou (amo ninia osobo bagade dunu dawa:mu da hamedei) da dilia dogo amola asigi dawa:su, Yesu Gelesuma madelagi dagoi amola Gode Ea olofosu hou ganodini gagili sali dagoi ba:mu. **8** Sia: dagomusa:, na fi dunu, dilia liligi nogai:wane, liligi amoma dunu da

gagui hou amola baligili bagade gagui hou, huluane dawa: Be na da wamolegei hou dawa: Amo da eso huluane hahawane hou. Bai na adi sogebiga esalea amola adi hou nama doaga:sea, na da hahawane gala. Be na da ha:i galea, o baligili sadie galea, na da mae yolesili eso huluane hahawane gala. **13** Yesu Gelesu da Ea gasa nama iabeba:le, na da nama doaga:mu hou huluane hamoma:ne defele esala. **14** Be na se nabaloba, dilia na asigili fidi. Amo hou da nogai:idafa. **15** Dilia Filibai dunu, dilia dawa: Na da musa: Gode Sia: ida:iwane gala degabo olelesu eso amoga, na da Ma:sidounia sage amo yolesili, eno sogega masusa: dawa:beba:le, sese fi huluane da na hame fidi. Dilia fawane da na fidi. **16** Na da Desalouniamoilai bai bagade amo ganodini esaloba, dilia da eso bagohame na wali esaloma:ne liligi defele lama:ne nama iasu. **17** Be na da dilia iasu liligi lama:ne hame hanai galebe. Be dilia da Gode ba:ma:ne, baligili hou ida:iwane hamobe, na da amo ba:musa: hanai galebe. **18** Iba:faloudaida:se da dilia iasu liligi huluane nama gaguli misi dagoiba:le, na da sadie dagoi. Amo lai dagoiba:le, na budi huluane lai dagoi. Na dilima lai liligi da defei baligi dagoi ba:sa. Gode da amo liligi Ema hahawane gabusiga: gobele salasus agoane ba:sa. **19** Amola Gode Ea hadigi liligi bagadedafa da amo huluane Yesu Gelesuma ia dagoiba:le, E da dilia dafawane wali esaloma:ne liligi defele, amo huluane dilima imunu. **20** Ninia Ada Godema eso huluane mae dagole nodonanamu da defea. Ama. (aiōn g165) **21** Dilia Gode Ea fi dunu huluane, Yesu

Gelesu Ea fa: no bobogesu fi dunu! Na amola ninia fi dunu guiguda: esala, ninia asigi sia: dilima adosisa.
22 Louma hina bagade ea hawa: hamosu dunu amola mogili ea sosogo fi amo da Yesu Ea hou lalegagui, amola Gode Ea fi dunu huluane, da asigi sia: dilima adosisa. 23 Hina Gode Yesu Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu asigidafa hou dili huluanema dialumu da defea. Sia: Ama Dagoi

Golosia

1 Na da Bolo. Gode da hanaiba:le, E da na Yesu Gelesu Ea asunasi dunu hamoi dagoi. Na amola ninia sama Dimodi, ania da dilima meloa dedesa. **2** Amo meloa da Gode Ea fi dunu Golosiamoilai bai bagade ganodini amola ninia Gode Ea hou mae yolesili hahawane na:iyado dunu Yesuma madelagi dagoi, dilima dedene iaha. Ninia Ada Gode Ea hahawane dogolegele iasu amola olofosu dilima ima:ne, ania da dawa:lala. **3** Ninia dili fidima:ne Godema sia:ne gadosea, Hina Yesu Gelesu Ea Ada Godema ninia eso huluane nodone sia:ne gadosa. **4** Dilia Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:be, amola Gode Ea fi dunu ilima asigi bagade, amo ninia nababeba:le nodone sia:ne gadosa. **5** Dafawanedafa sia:, Gode Ea Sia: Ida:iwane da degabowane dilima doaga:loba, dilia dafawane hamoma:beyale dawa:lusu nabi dagoi. Amaiba:le, dilia asigi hou amola dafawaneyale dawa:su hou bai da agoane diala. Dilia eso huluane maebogole Fifi Ahoanusu hou da mae dagole eso huluane Hebene soge ganodini gaga:i diala. **6** Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala da eso huluane hahawane hou ninima olelesa. Amola amo Sia: da osobo bagade fifi asi gala huluane nabima:ne ahoa. Dilia Gode Ea hahawane dogolegele iasu degabo nabalu amola lalegaguiba:le, bu baligiwane dawa:lalu, Gode Ea Sia: da bagadewane hedasu. **7** Ninja dogolegei gilisili hawa: hamosu dunu amola Yesu Gelesu Ea ida:iwane fidisu dunu ea dio amo Eba:falase, amo ninia asunasiba:le, ea lafidili Gode Ea hahawane dogolegele asigi iasu hou dilima olelei. **8** Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da dilima asigi hou bagade i Eba:falase da amo hou ninima olelei dagoi. **9** Amaiba:le, ninia degabo dilia hou nababeba:le, amogainini Gode da dili fidima:ne sia:ne gadolala. **10** Amane hamosea, dilia eso huluane Hina Gode Ea hanai liligi fawane hamomu. Eso huluane dilia Ea hahawane ba:su liligi fawane hamomu. Dilia bu baligiliwane dawa:mu. **11** Gode da Ea hadigi gasa amoga gasa bagade hou dilima ima:ne, na da dilia mae da:i dione, mae dafane esalumu. Gode da dili ea Hadigi Hinadafa Hou amo ganodini esaloma:ne, dilia hou afadenei dagoiba:le, dilia da hahawane mae fisili Ada Godema nodone sia:mu. **13** Ninja da musa: gasi ganodini esalu. Be E da nini oule asili, Ea dogolegei Manodafa amo Ea Hinadafa Hou ganodini esaloma:ne, gaga:i dagoi. **14** Yesu Ea hawa: hamobeba:le, ninia se iasu diasu logo da doasi dagoi. Bai ninia wadela:i hou da gogolema:ne olofoi dagoi. **15** Gode da a:silibu. Amaiba:le Ea da:i hodo ninia hame ba:sa. Be Yesu Gelesu da Gode amola Ea da:i hodo amola hou da ba:su liligi. E da Gode Ea magobo mano. Yesu da Gode Ea hahamoi liligi huluane baligisa. **16** Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:le, Gode da liligi huluane Hebene ganodini amola osobo bagade ganodini, hahamoi dagoi. Ba:su liligi, hame ba:su liligi, a:silibu ouligisu dunu, gasa liligi amola gamane ouligisu dunu, huluane Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:le amola amo liligi huluane Ea ouligima:ne, Gode hahamoi dagoi. **17** Yesu da liligi huluane hame hahamoi eso amoga esalu. E da liligi huluane mae mugulum:a:ne gagusa. **18** Yesu da Ea fa:no bobogesu fi (sese fi) ilima dialuma esala. Ilia esalusu da Yesuma fawane maha. E da liligi huluane amoma Hinawane esaloma:ne, E da bogole, wa:legadoiba:le, bogoi dunu ilima magobo mano lalegelei agoane hamoi dagoi. **19** Gode da hanaiba:le, Yesu Gelesu da Gode Ea hou huluanedafa gagusa. E da Gode defele esala. **20** Gode Ea ilegesu da ida:iwane fidisu dunu ea dio amo Eba:falase, amo agoane gala. E da Ea Mano Ea hawa: hamobeba:le, osobo bagade liligi amola muagado liligi, huluane fi dunu huluanemao lofosu hou olelei. Amalalu, E da liligi huluane Hebene ganodini amola osobo bagade ganodini, Ema bu madelagima:ne hiougi dagoi. **21** Dilia da musa: Godema sedagawane esalu. Dilia wadela:i hou dawa:beba:le amola hamobeba:le, Godema ha lai esalu. **22** Be wali, Ea Manodafa Ea da:i hodo bogobeba:le, Gode da dili Ea na:iyado dunu bu hamoi dagoi. E da dilia hou bu afadenei, hadigi, ledo hamedei amola wadela:i hou hame gala, dilia agoane afadenene eso huluane esaloma:ne amola Ema doaga:musa:, Ea hamoi dagoi. **23** Be dilia mae fisili mae beda:iwane, dilia Gode Sia: Ida:iwane nababeba:le, dafawane hamoma:beyale dawa:lusu dawa:lala. Amasea, se nabasu liligi dilima doaga:sea,

lalegagui hou mae yolesima. Yesu Gelesu Ea hou Na da dili hahawane, mae mugululi, Yesu Gelesu Ea gasa bagade diasu bai agoane, amo da:iya noga:le dafawaneyale dawa:su hou ganodini lelebe ba:sea, leloma. Na, Bolo, da amo sia: ida:iwane olelemusa:, na da hahawane ba:sa. 6 Dilia Yesu Gelesu dilia Hina hawa: hamosu lai dagoi. Olelesu dunu ilia da amo Gode esaloma:ne lalegaguiba:le, Ema madelagiwane Sia: Ida:iwane, osobo bagade dunu hulanema olelei esaloma! 7 Ifa difi da osobo haguduga daha agoane, dagoi. 24 Be wali na da dili fidima:ne se nababeba:le, Ea hou gasawane gaguma. Dilia esalusu da diasu bai hahawane gala. Yesu Gelesu da Ea fa:no bobogesu da:iya gagui agoane diala. Amaiba:le, Yesu Gelesu, dunu gaga:ma:ne, se bagade nabi. Amola na da Yesu E da:iya gaguma. Musa: olelesu dilima misi defele, agoai se naba. 25 Gode da dilia hou bu ida:iwane dilia dafawaneyale dawa:su hou da bu asigilamu hedaa:ma:ne, E da na Yesu Ea fa:no bobogesu fi da defea. Amola eso huluane mae yolele nodone (sese) fidisu hawa: hamosu dunu ilegei dagoi. Na bagade dawa:ma. 8 Dawa:ma! Osobo bagade dunu hawa: hamosu da Gode Ea Sia: Ida:iwane eno ilia da osobo bagade dawa:su dilima olelebeba:le, dunuma olelesa. 26 Amo hou musa: hemone, dunu dilia se iasu diasu logo bu ga:simu da defea hame. huluane mae ba:ma:ne, Gode da wamolegei. Be Mae nabima! Amo osobo bagade olelesu da Yesu Gelesuma mae misini, osobo bagade dunu amola dagoi. (aiōn g165) 27 Gode da Ea wamolegei hou, wadela:i a:silibu ouligisu dunu ilia fawane da olelesa. hou ida:iwane dunu hulanema misunu hou, amo Ea 9 Be Gode Ea hou hulanedafa da Yesu Gelesu fi dunuma mae dedebole olelemusa: ilegesa. Amo (osobo bagade dunu hamoi) amo ganodini esalebe wamolegei liligi bai da agoane diala. Yesu Gelesu ninia ba:sa. 10 Dilia Ema madelagiba:le, eso huluane da dilia dogo ganodini esalebeba:le, dilia da gilisili mae bogole Fifi Ahoanusudafa dawa: Yesu Gelesu Gode Ea hadigi lalegagumu. 28 Amaiba:le, ninia Ea Hina hou da a:silibu hina huluane ilia hou baligi da Yesu Gelesu Ea hou dunu hulanema olelesa. dagoi. 11 Dilia da Yesu Gelesuma madelagiba:le, Dunu huluane ilia asigilale, Yesu Gelesuma madelagi fedege agoane 'gadofo damui' dunu agoane hamosu. dagoi Godema doaga:ma:ne oule masusa:, ninia Amo gadofo damusu hou da dunuga hamoi liligi hame dawa:iwane sisasu sia:nana. 29 Na da amo hawa: be Yesu Gelesu hamoi dagoi. Bai ninia da:i hodo hou hamosu dagomusa:, na da Gelesu Ea gasa na da minima se iasu diasu ouligisu agoane. Be Yesu dogo ganodini hawa: hamonanebe liligi, amoga gasa Gelesu da ninia dogo ganodini gadofo damuiba:le, bagade hawa: hamonana amola gegenana. ninia se iasu diasu logo doasibi ba:sa. 12 Dilia hanoga fane salasu hou da fedege agoane, dilia amola Yesu Gelesu, da gilisili bogole uli dogoi ganodini sali. Amalalu, fedege agoane Gode da dilia hanoga fane salasu hou amo ganodini dili amola Yesu Gelesu gilisili wa:lesi dagoi. Dilia da Gode Ea gasa bagade hou dafawaneyale dawa:beba:le, dilia amola Yesu Gelesu da gilisili wa:lesi legadoi. 13 Dilia da musa: Dienadaile fi ganodini Gode Ea Sema hame dawa:beba:le, amola wadela:i hou hamobeba:le, dilia a:silibu da bogoiwane dialu. Be Gode da dili amola Yesu Gelesu gilisili wa:lesi dagoi. Gode da ninia wadela:i hou huluane gogolema:ne olofoi dagoi. 14 Ninia musa: Ema dabe imunu agoai galu. Be amo dabe imunu hou amola sema bagade hou, amo hou bogoma:ne, fedege agoane E da amo huluane bulufalegeiga dabagalai:dagoi. 15 Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogobeba:le, E da wadela:i ouligisu a:silibu ilia gasa wadela:lesi dagoi. Dunu huluane ba:ma:ne, E da

2 Na da dili, La:ioudisia dunu amola dunu amo ilia odagi na hame ba:su, amo huluane fidima:ne, na gasa bagade hawa: hamoi, amo na dilima adomusa: dawa:sa. 2 Ilia dogo denesima:ne amola ilia fi da asigi hou amo ganodini gilisili madelagima:ne, bagade dawa:su lai dagoiba:le, ilia mae beda:iwane Hebene sogega dafawane doaga:mu dawa:ma:ne, na da ilidifidima:ne hawa: hamonana. Amasea, ilia Yesu Gelesu nogaa:le dawa:mu. Bai Yesu Gelesu Hi fawane da Gode Ea musa: wamolegei liligi amo bai gala. 3 Yesu Gelesu da fedege agoane logo doas. Logo doasibiba:le, ninia Gode Ea musa: wamolegei bagade dawa:su hou gobolo ida:iwane ganodini sali liligi agoane ba:sa. 4 Amaiba:le, na da dilima sia:sa! Dunu eno ilia da dilia hou sinidigima:ne ogogolewane sia:sea, mae nabima. Ilia sia: da dafawane sia: agoaiwane nabimu, be mae lalegaguma. 5 Bai na da:i hodo da dilia fi amoma hame gilisi, be na da eso huluane dili fidimusa: dawa:la.

amo wadela:i ouligisu a:silibu huluane afugili, Ea fedege agoane bogoi dagoi. Gode da dilia esalusu hasalasu mogodigisu amo ganodini hiouginana asi. ouligima:ne, gilisili Yesu Gelesu amola wamolegei 16 Amaiba:le, dunu eno da dilima ha:i manusa:, hano dagoi. 4 Dilia esalusudafa ea bai da Yesu Gelesu. E manusa:, eso hisu hisu, oubi gaheabolo gosa:su da Ea hadigi lai dagoiwane bu masea, dilia amola da amola Sa:bade eso, amoma gasa bagade sema Ea hadigi lai dagoiwane, E gilisili ba:mu. 5 Amaiba:le, hamomu da hamedei galebe. Amo sema maedafa dilia da:i hodo hanai osobo bagade hou wali dilia hamoma:ne sia:ma. 17 Amo musa: sema liligi da dogo ganodini hawa: hamonanebe, amo bogoma:ne hododafa hame, be fedege agoane daya fawane, fane legema. Amo osobo bagade hou da wadela:i amo da hobia misunu liligi olelesi. Hododafa da Yesu uda lasu hou, hou eno dunu ilia ba:beba:le gogosiasu Gelesu. 18 Nowa dunu e da simasia ba:beba:le gasa hou, inia uda amola muni liligi amoma gasawane fi hamosea amola dilima ougiwane fofada:sea, amo hanai hou amola uasu hou, (usu mudasu da loboga dunu dima diwaneya uididimu da hamedei. Agoai dunu hamoi 'gode' liligi ilima hanaiwane sia:ne gadosu da ea hou da fonoboi, amola e da a:igele dunuma hou defele gala). 6 Hame nabasu dunu da amo hou nodone sia:beba:le, dilia hou baligisa ogogole olelesi. hamonanebeba:le, Gode Ea ougi gia:i bagade agoane Be ilia hou da dilia hou baligiyale mae dawa:ma. ba:mu. 7 Musa:, amo liligi da dilima ouligisuwane 19 Agoai dunu e da ninia da:i hodo dialuma Yesu esalebeba:le, dilia amo hou hamosu. 8 Be wali Gelesu yolesi dagoi. Yesu Gelesu da Ea da:i hodo amo hou huluane (ougi hou, uda eno lamu hanai amoma Hina esalea, E da da:i hodo amoma ha:i hou amola eno dunuma higasu hou) dilia fadegale manu ida:iwane iaha. Amalalu, da:i hodo muguni fasima. Dilia lafidili, eno dunu wadela:ma:ne mae amola momoge, da gilisili hodo liligi madelagiba:le, sia:ma. Wadela:i sia: amola uda fososu sia: maedafa da:i hodo da Gode Ea hanai defele asigilasa. 20 sia:ma. 9 Dilia musa: hou gadofo agoane dilia alalo Musa: dilia da osobo bagade wadela:i a:silibu ouligisu houga:i dagoiba:le, enoma enoma mae ogogoma. dunu ilia se iasu diasu ganodini esalu. Be fedege 10 Dilia gaheabolo hou da dilia gaheabolo gadofo agoane Yesu bogoloba, dilia amola gilisili bogoi dagoi, fedege agoane ba:sa. Amo hou da gaheabolo dunu amola wadela:i a:silibu mae dawa:le, halegale ahoa. agoane. Gode da amo gaheabolo dunu hahamoi Amaiba:le, dilia hou da abuliba:le osobo bagade dunu dagoi. Amola Gode da eso huluane, gaheabolo dunu fi ilia hou defele ba:sala:? Abuliba:le, sema bagade da Ea hou huluane noga:le dawa:ma:ne, gaheabolo liligi nababeba:le, hamosala:? 21 Sema bagade hou ea dogo ganodini hamonana. 11 Amaiba:le, wali agoane, "Agoane mae hamoma!" Amo ha:i manu Dienadaile amola Yu dunu da hame afafai. Gadofo mae naba:ma!" "Amo liligi mae digili ba:ma!" 22 Amo damui amola hame damui da hame afafai. Iwilaga sema da hedolo dasamu liligi ilia hou olelesi. Amo esalu dunudafa, udigili hawa: hamosu dunu amola sema da osobo bagade dunu ilia fawane hamoma:ne halegale lalebe dunu, da hame afafai. Yesu Gelesu sia:i, amola ilia fawane olelesi. 23 Goe sema huluane da Baidafa amola E da dunu huluane amo ganodini da a:igele ilima nodone olelebeba:le amola da:i hodo esala. 12 Dilia da Gode Ea fidafa esala. Gode da amoma se iasu iabeba:le, bagade dawa:su sema dili ba:beba:le amola dilima asigiba:le, Ea fi ganodini agoai ba:sa. Be amo sema da dunu ilia da:i hodo esaloma:ne, dili ilegei. Amaiba:le, asigi hou, enoma wadela:i hanai hou amoma ouligisu esaloma:ne, gasa fidisu hou, fonoboi hou amola gebewane hamosu hamedafa ba:sa.

3 Gode da dili bu gaheabolo esalusu lama:ne, Yesu Gelesu defele wa:lesili uhinisi. Amaiba:le Yesu Gelesu da Ea Fisuga Gode Ea lobodafadili fibiba:le, dilia Hebene diasuga doaga:musa:, mae beba:le, dilia dogo ganodini Hebene liligi fawane dawa:musa: ilegema! 2 Dilia asigi dawa:su ganodini, osobo bagade liligi mae dawa:le, Hebene ganodini, hou fawane dawa:musa: ilegema! 3 Bai dilia da hou abula agoane idiniginisima. 13 Eno dunu ea giadofai amoma hedolo mae ougima. Eno dunu da dima wadela:le hamosea, hedolowane gogolema:ne olofoma. Hina Gode da dilia hou gogolema:ne olofoi, amo defele dilia eno dunu ilia hou gogolema:ne olofoma. 14 Asigi hou da liligi huluane afadafa olofole hamomusa: gilisisa. Amaiba:le eno hou ida:iwane huluane amoma asigi hou gilisima. 15 Yesu Gelesu da dilima olofosu iaha. Gode da amo olofosu olelemusa:,

dilima wele sia:nanu, dili huluane fi afadafa hamoi. hamoma. Olelemu logo ba:sea, defea, eso huluane Ea hawa: hamobeba:le, nodone dawa:ma. 16 Yesu olelema. 6 Dilia sia: da eso huluane hahawane amola Gelesu Ea Sia: Ida:iwane gala dilia dogo ganodini noga:iwane nabimu da defea. Amola dunu da dilima dialumu da defea. Dilia dawa:iwane enoma enoma adole ba:sea, dilia da ilima bu adole ima:ne eso olelema. Gesami Hea:su dedei amola Gode gesami huluane defele esalumu da defea. 7 Ninia sama hea:ma. Dilia dogo ganodini nodone dawa:beba:le, Digigase, e da mae yolesili, ida:iwane hawa: hamosu Godema nodone gesami hea:ma. 17 Dilia Yesu dunu. Ania gilisili Hina Gode Ea hawa: hamonana. Gelesu Ea Dioba:le, Ada Godema nodone sia:sea, Digigase da na hou huluane dilima olelema. 8 Dilia da dilia hawa: hamosu amola dilia sia: huluane, Hina ninia hou nabasea, dogo denesini hahawane ba:mu. Gode Yesu Gelesu Ea Dioba:le hamoma. 18 Uda! Amaiba:le na da e dilima asula ahoa. 9 Ounismise Diligua ilia sia: nabawane hamoma! Yesu Gelesu da dilia fi dunu amola na dogolegei hahawane hawa: Ea hou lalegaguiba:le, amo hou hamomu da defea. hamosa sama. E amola da Digigase sigi masunu. 19 Dunu! Dilia uda ili se nabasa:besa:le, ilima mae Ela da gui hamonana hou huluane dilima olelema. ougima. Ilima asigima! 20 Mano dilia! Dilia Yesuma 10 A:lisadagase, ani gilisili se iasu diasu ganodini fa:no bobogebeba:le, dilia ada amola ame, ela esala, dilima asigi sia: olelesa. Maga (Banaba:se sia: nabawane hamoma. Bai Gode da amo hou gawiya) e da dilima asigi sia: adosisa. (Na musa: hahawane ba:sa. 21 Ame amola ada! Dilia mano olelei agoane, Maga da dilima doaga:sea, hahawane da baligiliwane da:i diosa:besa:le, ilima udigili ougili yosia:ma.) 11 Yosiua (eno dio Yasadase), ea asigi mae sia:ma. 22 Udigili hawa: hamosu dunu dilia! sia: dilima olelesa. Amo dunu udiana ilia fawane Dilia osobo bagade ouligisu dunu ilia sia: nabawane da Yu fi ilia dafawaneyale dawa:su yolesili, Yesu hamoma. Ilia siga hahawane ba:ma:ne fawane hame, Gelesu Ea hou lalegaguli, na gilisili Gode Ea Hinadafa be dilia dogo ganodini dilia da moloiwane Godema Hou misa:ne hamonana. Ilia da na noga:le fidisu. nodonanebeba:le, noga:le hamoma. 23 Dilia dogoga 12 Dilia fi dunu eno ea dio amo Eba:fala:se, Yesu hanaiwane hawa: hamoma. Dilia osobo bagade Gelesu Ea hawa: hamosu dunu, da dilima asigi sia: dunu ba:ma:ne hame, be dilia Hina Gode Ea hawa: olelesa. Dilia da Gode fidibiba:le noga:le leloma:ne hamosu hamonanebeba:le, amo defele noga:le hawa: amola dafawaneyale dawa:beba:le asigilaiwane Gode hamoma. 24 Mae gogolema! Hina Gode da Ea fi Ea hanai hou eso huluane hamonanoma:ne, e da dunuma ima:ne, bidi ida:iwane ilegei. Amo E da eso huluane ha:giwane sia:ne gadolala. 13 Na da dilima imunuyo. Dilia hawa: hamosu Hinadafa da dafawane sia:sa. E da dili amola La:ioudisia dunu Yesu Gelesu. 25 Be wadela:i hou hamosu dunu da amola Haila:bolisi dunu fidima:ne, gasa bagade hawa: ea wadela:i hou defele bidi lamu. Gode da dunu hulusanedafa defele ba:lalu fofada:sa.

4 Dilia ouligisu dunu! Dilia hawa: hamosu dunu ilima asigiwane hamoma. Mae gogolema! Dilia amola da Hina esala. E da Hebene ganodini esala. 2 Mae fisili, Godema sia:ne gadoma. Sia:ne gadosea, mae golale Godema nodone sia:ma. 3 Dilia sia:ne gadosea, nini fidima:ne, Godema sia:ne gadoma. Gode Ea Sia:da Yesu Gelesu Ea wamolegei hou olelesa. Gode da nini amo sia: olelemusa: ninima logo doasima:ne, Godema sia:ne gadoma. Bai na da Gode Ea Sia: olelebeba:le, wali se iasu diasu ganodini esala. 4 Amaiba:le, dunu eno noga:le nabima:ne amola na da moloiwane Gode Sia: olelema:ne, amo Gode fidima:ne Ema sia:ne gadoma. 5 Hame lalegau dunu da dilia hou ba:lalebeba:le, dawa:iwane

Ninia fi dunu huluane La:ioudisia moilai bai bagade ganodini esala, ilima ninia asigi sia: adosima. Uda ea dio amo Nimifa:, (Gode Ea fa:no bobogesu dunu ilia ea diasuga sia:ne gadomusa: gilisisa), ema ninia asigi sia: olelema. 16 Wali meloa dedei dilia ida dagoiba:le, La:ioudisia Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu idima:ne iasima. Amola dilia meloa dedei amo ninia La:ioudisia fi dunuma i, amo ilia da dilima iasisia, idima. 17 Agiba:sema olelema, "Dia hawa: hamosu amo Gode da dima olelei liligi, amo mae yolesili dagolesima!" 18 Amo meloa na loboga nisu dedesa. Na, Bolo, dilima asigi sia: adosisa. Na se iasu diasu ganodini sia:inega lala:gi esala, mae gogolema. Gode Ea hahawane

dogolegele iasu dilima dialumu da defea. Sia: Ama
Dagoi

1 Desalounia

1 Bolo, Sailase amola Dimodi, ninia da dilia Desalounia Yesu Ea fa: no bobogesu fi (sese) dunu, Ada Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, amo Ea fi dunu dilima meloa dedene iaha. Hahawane dogolegele iasu amola olofosu dili dawa:ma:ne, ninia dawa:lala. **2** Ninja eso huluane Godema sia:ne gadosea, dilia hou dawa:beba:le, Godema nodosa. Amola Gode da dili fidima:ne, ninia Godema sia:ne gadosa. **3** Dilia da dafawaneyale dawa:beba:le hawa: hamoi, amola asigidafa hou lalegaguiba:le, baligiliwane hawa: hamoi amola dilia Hina Gode Yesu Gelesu amo dafawane esaloma:beyale dawa:lusu hou hame yolesi, amo huluane dawa:beba:le ninia da ninia Ada Godema nodone sia:ne gadosa. **4** Ninja fi dunu! Gode da dilima asigisa amola dilia da Ea fi dunu esaloma:ne, E da dili ilegei dagoi, amo ninia dawa: **5** Ninja da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala sia:ga fawane hame olelei. Be Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da gasa bagadewane gilisili olelebeba:le, amo sia: da dafawane dilia dawa:i galu. Ninja da dilia gilisisu amo ganodini esalea, dilia da nini hou ba:i. Ninja dili fidima:ne hawa: hamosu. **6** Dilia da nini hou amola Hina Gode Ea hou amo defele hamosu. Dilia da se bagade nabasu. Be amo mae dawa:le, dilia da hahawane amo Gode Ea A:silibu hahawane dogolegele iasu liligi amoga hahawane Gode Ea sia: nabi dagoi. **7** Dili noga:le hamobeba:le, Yesu Ea hou lalegagui dunu huluane Ma:sidounia soge amola Aga:ia soge amo ganodini da dilia hou amoma fa: no bobogei. **8** Dilia da Hina Gode Yesu Gelesu Ea sia: Ma:sidounia dunu amola Aga:ia dunu, ilima olelei. Be ili fawane hame. Dilia Godema dafawaneyale dawa:su hou amo dunu huluanedafa ilia nabi dagoi. Amaiba:le, ninia da dilima bu hame sia:mu galebe. **9** Amo dunu huluane da amane sia:sa. Ninja da dilima misini, dilia da ninia hahawane dogolegele yosia:ne, loboga hamoi 'gode' liligi ilima sia:ne gadosu hou yolesili, Godema sinidigili, amola Esalebe Gode Ea hawa: hamosu. **10** Amola dilia da Gode Ea Mano amo Hebene yolesili, osobo bagadega bu misa:ne ouesalusu. Amo Gode da Ea Mano Yesu Ea bogoi wa:legadolesi. Gode Ea ougi fofada:su hou da misunu galebe. Be Yesu Gelesu da nini amo ougi hou mae ba:ma:ne, ninia Gaga:su dunu esala.

2 Ninja fi dunu! Dilia dawa!: Ninja dilima misini, udigili hame hawa: hamosu. **2** Ninja da Desalounaiga moilai bai bagadega hame doaga:le, Filibai moilai bai bagade amo ganodini dunu eno da ninima se bagade iasu amola ninima lasogole sia:su, amo dilia dawa: Amola Desalounaiga moilai bai bagade ganodini, dunu eno da ninima bagadewane gegesu. Be Gode da nini fidibiba:le, ninia da mae beda:iwane Gode Sia: Ida:iwane Gala, Gode olelesu liligi, amo dilima olelei. **3** Ninja da moloi hame sia: o dilia hou wadela:ma:ne sia: o ogogosu sia:, amo dilima olelemusa: hame dawa:i. **4** Ninja da osobo bagade dunu ilia ge nogaa:ma:ne hame olelesa. Be Gode da ninia hou abodesa. Amaiba:le, ninia da Gode Ea hanai liligi fawane eso huluane olelesa. Bai Gode da ninia Ea Sia: Ida:iwane olelema:ne, ninia hou defele dawa:beba:le, ninima ilegei. **5** Gode da ninima ba:su Dunu esala. Dilia dawa:loba, nini da dabua hahayafuli hame sia:na misi. Amola ninia uasu hou dedeboma:ne sia:ga fawane hame olelei. **6** Ninja da dili amola eno dunu, ninima nodoma:ne sia:musa: hame olelei. **7** Be ninia da Gelesu Ea asunasi dunu hamoiba:le, dilima bidi lamu da defea galu. Be ame da ea manoma asigi gebewane hou hamosa, amo defele ninia da dilima gilisisia, dilima asigi gebewane hou hamosu. **8** Ninja da dilima bagadewane asigiba:le, ninia da Gode Ea Sia: Ida:iwane gala dilima olelei. Be amo baligili, ninia da ninia esalusu amola dili gilisili lama:ne, dilima imunusa: dawa:i galu. Dafawane, ninia da dilima bagadewane asigi galu. **9** Ninja mae helefili bagadewane hawa: hamonanu, amo dilia dawa:be na da dawa:lala. Ninja da eso amola gasi ganodini mae yolesili, dilima wali esaloma:ne liligi mae lale hamosu. Ninja da Gode Ea Sia: Ida:iwane dilima olelesu. **10** Dilia amola Gode, da ninia ba:su dunu agoane. Ninja dilima hou hamoi da ledo hamedei, ida:iwane amola wadela:i hame ba:su. **11** Ninja da ada da ea mano amoma hou hamosa, amo defele dili afae afae amoma hamoi dagoi. **12** Ninja dili dogo denesima:ne fidisu. Gode da dilima Ea Hinadafa Hou amola Hadigidafa Hou gilisili lama:ne, Ema misa:ne sia:i dagoi. Amaiba:le, ninia da Gode dili hahawane dogolegele ba:ma:ne, dili noga:le esaloma:ne dilima ha:giwane sia:nanu. **13** Be ninia Godema nodosu da bai eno gala. Ninja da Gode Sia: dilima olelebeba:le, dilia da amo sia: da osobo bagade dunu ilia sia: mae

dawa:le, amo da Gode Ea Sia:dafa (dafawane amo hame damusa. 4 Ninja da musa: dilima sigi esalu, amo da Gode Ea Sia:) dilia dafawaneyale dawa:beba:le, esoga ninia da se nabimu amo dilima olelei. Amola, lalegagui dagoi. Gode da dilia dogo ganodini hawa: amo se nabasu da ninima doaga:i dagoi. 5 Amaiba:le, hamonanebeba:le, dilia da lalegagui. 14 Ninja fi dunu! na da Dimodi dilima asunasi dagoi. Na da dilia hou Musa:, Yu fi dunu Yudia soge ganodini esalu mogili hame dawa:beba:le amola se nababeba:le, na da da Yesu Gelesu Ea hou lalegaguli, Yesu Ea fa:no Dimodi dili dafawaneyale dawa:su hou ba:ma:ne bobogesu fi hamoi. Yu dunu da Yudia soge Gode asunasi. Sa:idane da dilima dafama:ne olelelalu dilia fi dunuma se bagade iasu. Amo hou ilima doaga:i dafabeba:le, ninia da udigili hamoi, amasa:besa:le na defele, dilima doaga:i. Dilia fi dunu amolawane da da Dimodi dili hou ba:ma:ne asunasi. 6 Wali Dimodi Yu dunu defele, dilima se bagade iasu. 15 Yu dunu da ninima bu misi. E da dili dafawaneyale dawa:su da Hina Gode Yesu amola musa: balofede dunu hou amola asigidafa hou, amo ninima olelebeba:le, medole legei dagoi. Amola ilia ninima se bagade ninia hahawane bagade ba:i. Dilia da ninima asigisa iasu. Gode da amo dunu hahawane hame ba:sa. amola ninia dili ba:mu hanai gala, amo defele dilia nini Ilia da dunu huluane ha laiwane esala. 16 Gode ba:mu hanai, amo e da ninima olelei. 7 Amaiba:le, Ea Sia: da Dienadaile dunu ilima gaga:su gaguli ninia fi dunu! Ninja se bagade nabasu amo ganodini, maha. Be Yu dunu da ha labeba:le, ninia da amo sia: dilia dafawaneyale dawa:su hou dawa:beba:le, dogo Dienadaile dunuma olelemusa: dawa:loba, ilia ninia denesi ba:i. 8 Dilia da gasawane Hina Godema logo hedofamusa: dawa:i galu. Amo hamobeba:le, ilia madelagiwane lelebeba:le, ninia amola da hahawane da eso huluane wadela:le hamonanu amola waha esalebe ba:mu. 9 Amola wali ninia da dilia hou ilia wadela:i hou da nabaidafa ba:sa. Amola Gode dawa:beba:le, Gode Ea hou ganodini hahawane Ea ougi fofada:su hou da musa: hedolo hame, be bagade ba:beba:le, Godema nodosa. 10 Eso amola waha ilima doaga:i dagoi. 17 Ninja fi dunu! Ninja gasi, Gode da ninia dili ba:ma:ne amola ninia dili da dilima fonobahadi afafaiba:le (ania da:i da afafai dafawane dawa:su hou fidima:ne, Gode da amo be ania asigi dawa:su da gilisi ba:i.) ninia da dilima hamomusa: logo fodoma:ne, ninia Ema sia:ne gadosa. bagadewane fofagiba:le, dilia odagi bu ba:musa: logo 11 Ninja Ada Gode amola Hina Gode Yesu da ninia hogoi helei. 18 Ninja dilima bu masusa: dawa:i galu. dilima misusa: logo fodoma:ne ninia sia:ne gadosa. 12 Na nisu eso bagohame dilima bu masusa: logo hogoi Hina Gode da dilia fi ganodini eno dunu eno dunuma helei, be Sa:idane da na logo damui. 19 Dilia da amo asigidafa hou bagade heda:ma:ne hamomusa:, nogae:le hamoiba:le, ninia da dilima hahawane bagade ninia sia:ne gadosa. Dilia asigidafa hou da asigilale, gala. Yesu Gelesu da bu masea, ninia da dilia hou nini dilima asigidafa hou defele ba:mu, na da sia:ne hidale agoane amola hahawane Ema adole imunusa: gadosa. 13 Amai hamomu galea, dilia da gasa bagade dawa:lala. Eno dunu ilia hou da dili hou hame baligisa. ba:mu. Amasea, Hina Gode Yesu amola Ea fi dunu 20 Dafawane! Ninja da dilia hou dawa:sea, hidale huluane osobo bagadega dili lala masea, dili da ninia amola nodone dawa:lala.

3 Amalalu, dilima bagadewane fofagiba:le, ninia

dilima masusa: logo momagemusa: dawa:i galu. 4 Ninja amane hamoi. Ninja da A:denese moilai bai 2 ninia da ninia fi dunu Dimodi (e amola ninia, gilisili Gode Ea hawa: hamosa, amo Yesu Gelesu Ea Sia: Ida:iwane olelesa), amo dunu dilia dogo denesima:ne amola dilia dafawaneyale dawa:su houma gasa ima:ne, asunasimusa: dawa:i galu. 3 Dilia da se nababeba:le, bu Yesu Ea logo yolesisa:besa:le, ninia amo dunu dilima asunasi. Dilius dawa! Amo se nabasu hou da ninima Gode Ea olelesu liligi gala. Amaiba:le, E da se nabasu logo

da Gode da hahawane ba:su, dilima olelei. Dilia bagadega ouesalu, 2 ninia da ninia fi dunu Dimodi da musa: amola wali agoaiwane esala. Be wali dilia da amo hou baligimus:, ninia Hina Gode Yesu Ea Dioba:le dilima ha:giwane adole ba:sa. 2 Hina Gode Yesu da ninima sia:beba:le, ninia dilima sia:i dagoi. Amo huluane dilia dawa: 3 Gode Ea hanai da dilia da galu. 3 Dilia da se nababeba:le, bu Yesu Ea logo hadigiwane, wadela:i uda lasu hou hame hamosa esaloma:ne hanasa. 4 Dilia da dilia da:i hodo amoma molole amola hadigi hinawane esalumu da defea. 5 olelesu liligi gala. Amaiba:le, E da se nabasu logo Be dilia da Gode hame dawa: dunu defele, uda hanai

hou bagade dawa:mu da defea hame. 6 Uda lasu hou amo ganodini, dunu afae da Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu enoma wadela:le hamomu da defea hame. E da ea na:iyado amoma osa:le heda:mu da defea hame. Ninia musa: dilima gasa bagade sia:i. Nowa dunu da inia uda adole lasu hou hamosea, e da Hina Gode Ea se dabe iasu ba:mu. 7 Ninia da wadela:i hou amo ganodini esaloma:ne, Gode da ninima misa:ne hame wei. Be ninia hadigi amo ganodini esaloma:ne, Gode da ninima wei dagoi. 8 Amaiba:le, nowa da amo olelesu higasea, e da osobo bagade dunu hame higasa. Be e da Gode amo da dilima Ea A:silibu Hadigidafa Gala iaha, Ema higasa. 9 Na da dilima dilia Yesu Ea fa:no bobogesu fi enoma asigima, amo hame dedemu. Bai Gode Hi da amo asigidafa hou dilima olelei dagoi. 10 Dilia da ninia fi dunu huluane Ma:sidounia soge amo ganodini, ilima asigidafa hou hamosu. Amaiba:le, ninia fi dunu! Dilia amo hou bu baligliiwane hamoma:ne, ninia dilima ha:giwane adole ba:sa. 11 Dilia olofoiwane esaloma:ne amola eno dunu ilia hou mudale mae dawa:le, dilia hou fawane dawa:ma:ne, ninia musa: sia:i defele dilia loboga hawa: hamobeba:le fawane dilia wali esaloma:ne lili fawane lama:ne, amo logo hogoi helema. 12 Agoane hamosea, hame lalegagui dunu da dilima nodomu. Amola dilia dafawane esaloma:ne lili lama:ne, eno dunuma edegemu hame dawa:mu. 13 Ninia fi dunu! Hame lalegagui dunu ilia hobeia misunu hou dafawane hamoma:beyale dawa:lusu hame dawa:beba:le, ilia fi dunu bogosea, da:i dioi bagade naba. Be dilia da defele da:i diosa:besa:le, dilia musa: bogoi dunu ilia hou dawa:mu ninia hanai gala. 14 Yesu da bogole bu wa:legadoi, amo ninia dafawaneyale dawa:be. Amaiba:le, nowa dunu da Yesu Ea hou lalegaguiwane bogoi, amo da Yesu bu masea, ili amola Yesu bu sigi misa:ne Gode da asunasimu, amo amola ninia dafawaneyale dawa:be. 15 Ninia wali da Hina Gode Ea olelesu dilima olelesa. Hina Gode Yesu Gelesu da osobo bagadega bu doaga:sea, ninia da hame bogoi esalebe ba:sea, ninia da musa: bogoi dunu ilima bisili hame heda:mu. 16 Be a:igele ouligisu dunu ea misa:ne wele sia:be amo da nabimu. Gode dalabede ha:giwane dubi amola nabimu. Amasea, Hina Gode Hisu da Hebene yolesili, osobo bagadega manebe ba:mu. Dunu huluane ilia Gelesu Ea hou lalegaguiwane bogoi dunu, amo da bisili esaloma:ne

wa:legadomu. 17 Amasea, ninia amo esoga hame bogoi esala dunu, amo Gode da lale gadole, ninia hisi ganodini Hina Gode yosia:mu. Amasea, ninia hame. Ninia musa: dilima gasa bagade sia:i. Nowa da eso huluane Hina Gode sigi esalalalumu. 18 dunu da inia uda adole lasu hou hamosea, e da Hina Amaiba:le, amo sia: enoma enoma sia:muba:le, dilia Gode dogo denesima:ma.

5 Na fi dunu! Na da dilima Yesu da habogala bu misa:bela:, amo dedene imunu hamedei lili agoane gala. 2 Bai dilisu da noga:le dawa: amo Hina Gode Ea bu misunu Eso da wamolasu dunu da gasi ganodini mabeba:le dunu ilia fotogadigisa, amo defele ba:mu. 3 Osobo bagade dunu da agoane sia:mu, "Defea! Olofosu ida:iwane da diala. Ninia hame beda:il!" Amasea, hedolowane se bagadedafa da ilima doaga:mu. Uda da mano lalelegemu galea, se nabasu da ema doaga:sa, amo defele ilia se bagade hedolo nabimu. Ilia da hobeamu logo hamedafa ba:mu. 4 Be dilia! Ninia fi dunu! Dilia gasi ganodini hame esala. Amaiba:le, eso da hedolo hadigisia, dili da diasus eda da wamolasu dunu ba:sea fotogadigisa, amo defele dilia da hame fotogadigimu. 5 Dilia huluane da hadigi ganodini amola esoga ahoasu dunu. Ninia gasi ganodini ahoanusu hame dawa: 6 Amaiba:le, ninia eno dunu defele, udigili golamu da defea hame. Ninia nedigili, ninia hou amoma hinawane oquesalumu da defea. 7 Dunu da gasi ganodini golasa. Ilia da gasi ganodini adini bagade nabeba:le feloasa. 8 Be ninia da esoga ahoabeba:le, mae feloale esalumu da defea. Ninia da dafawaneyale dawa:su hou amola asigidafa hou, da:igene gaga:su lili defele gagumu da defea. Ninia dialuma mae goudama:ne, hobeia misunu dafawane hamoma:beyale dawa:lusu habuga agoane figisimu da defea. 10 Gode da ninima ougili fotada:musa: amo hame ilegei. Be ninia Hina Gode Yesu Gelesu da Ea bu misunu eso amoga, ninia bogoi galea o esalea, ninia amola E, gilisili esalalaloma:ne amola ninia Yesu Ea gaga:su ba:ma:ne, Gode da ninima ilegei dagoi. 11 Amaiba:le, dilia waha hamonanebe hou amo defele mae yolesili, dunu eno da dunu enoma dogo denesima:ne fidilalumu da defea. 12 Ninia fi dunu! Dilia fi amo ganodini, ouligisu dunu ilia hawa: hamosa amola dilima bisili Yesu Ea fa:no bobogesu hou olelesa, ilima nodone nabima! 13 Ilia da bagade hawa: hamobeba:le, ilima baligli asigidafa hou amola nodosu hou olelema. Dilia fi

ganodini olofosu ba:mu da defea. 14 Ninia fi dunu! Ninia da dilima ha:giwane adosa. Dilia higale hawa: hamosu dunuma gasawane sisane sia:ma. Beda:i dunuma ili dogo denesima:ne sia:ma. Dilia dunu gogaya:i ili fidima. Dilia dunu huluane ilima hedolo mae ougili, asaboiwane hamoma. 15 Dunu afae da eno dunuma wadela:le hamosea, amo dunu da se nababeba:le bu wadela:i dabe imunu da defea hame. Mae hamoma. Be dilia da dili fi dunu amola dunu huluane ilima hou ida:iwane hamomusa:, logo hogoi helema. 16 Eso huluane hahawane esaloma. 17 Eso huluane mae yolesili, Godema sia:ne gadolaloma. 18 Hou huluane, noga:i amola wadela:i amo da dima doaga:sea, mae da:i dione Godema nodonanoma. Dilia da Yesu Gelesuma madelagili esalebeba:le, dilia da amo hou hamoma:ne Gode da hanai gala. 19 Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala, amo ea logo mae hedofama! 20 Gode Ea A:silibu Hadigidafa da dunu ea dogoga sia: olelesea, amo sia: mae higama! 21 Be amo sia: huluane da dafawane o dafawane hame amo dawa:ma:ne, abodema. Noga:iwane liliqi amoma fawane fa:no bobogema. 22 Be adi hou da fonobahadi fawane wadela:i hou agoai ba:sea, amo higama. 23 Gode da ninima olofosu iaha! E da dili afadenene bu dilia a:silibu, asigi dawa:su amola da:i hodo, amo liliqi huluane E da Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea bu misunu esoga, dilia ledo hamedei gala amola hadigi hamoi ba:ma:ne, na da Godema sia:ne gadosa. 24 Gode da dilima misa:ne sia:i dagoi. Ea hou da dafawaneba:le, amo afadenesu hawa: hamosu e da mae yolesili dagomu. 25 Ninia fi dunu! Gode da nini fidima:ne, Godema sia:ne gadoma. 26 Dilia fi ganodini, dunu huluane da dunu enoma ola eya agoane nonogoma! 27 Na da Hina Gode Ea Dioba:le, dilia Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu huluane nabima:ne, amo meloa idima:ne sia:sa. 28 Hina Gode Yesu Gelesu da Ea hahawane dogolegele iasu dilima ima:ne, na dawa:lala.

2 Desalounia

1 Ninia amo Bolo, Sailase amola Dimodi, da dili Desalounia ninia Ada Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea hou lalelagui dunu, dilima meloa dedesa. **2** Ninia da Ada Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, dilima hahawane dogolegele iasu amola olofosu ima:ne, Godema sia:ne gadosa. **3** Ninia fi dunu! Dilia noga:le hamobe amo dawa:beba:le, ninia eso huluane Godema nodosa. Dilia dafawaneyale dawa:su hou da bagadewane asigilalebeba:le, amola dilia da enoma enoma asigi noga:i hou hamonanebeba:le, ninia Godema nodonanumu da defea. **4** Dilia hou da asigilalebeba:le, ninia da Gode Ea fi eno ilima dili hou hidale amola nodonewane olelesa. Dilia da dilima se nabasu hou bagade amola da:i dioi amo mae dawa:le, dafawaneyale dawa:su hou mae yolesili, eso huluane hawa: hamonanebeba:le, ninia dilia hou eno dunuma nodonewane olelesa. **5** Dilia hou da Gode Ea fofada:su da moloidafa amo olelesa. Amaiba:le, dilia da Gode Ea Hinadafa Hou amo dafawaneyale dawa:beba:le wali se naba, amo Hinadafa Hou ganodini eso huluane esalalaloma:ne, Gode da dili defele ba:mu. **6** Gode da hou moloidafa hamomu dawa: Gode E da dunu amo da dilima se iaha, ilima se bagade dabe imunu. **8** Amola Gode da dilia amola ninia, amo ania se nabasu logo hedofamu. Hina Gode Yesu amola Ea gasa bagade a:igele dunu ili sigi misa:ne, e da Hebene yolesili, lalu bagadewane dabe gaguiwane, amo dunu ilia Gode higasa amola Hina Gode Yesu Gelesu Ea Sia: Ida:iwane hame nabasu dunu, amo dunuma dabe ima:ne Yesu da masea, E da ninia se nabasu logo hedofamu. **9** Be dilima se iasu dunu, amo ilia se dabe iasu ba:mu. Ilia se dabe iasu da ilia eso huluane gugunufinisi dagoi ba:mu, amola eso huluane ilia da Hina Gode amola ea gasa bagade hadigi hou amoma afafai dagoi ba:mu. (aiōnios g166) **10** Amo esoga, Hina Gode Yesu da Ea fi dunu amo da Ea hou dafawaneyale dawa:sa, ilima nodosu amola hadigi lala misunu. Dilia da Yesu Ea fi dunuma gilisi dagoi ba:mu. Bai dilia da sia: amo nini dilima olelei liligi, amo dafawaneyale dawa:i dagoi. **11** Amaiba:le, Gode da dili fidima:ne, ninia eso huluane Godema sia:ne gadosa. Dilia hou gaheabolu amo ganodini esaloma:ne, Gode da dilima misa:ne wele sia:i. Amo hamomusa: dilia defele ba:ma:ne,

ninia Godema sia:ne gadosa. Dilia da hou ida:iwane haniba:le, Gode da ea gasaga dili hou ida:iwane hamomusa: logo fodoma:ne amola dilia dafawaneyale dawa:su logo bidiga doaga:ma:ne, amo ninia Godema sia:ne gadosa. **12** Dilia amo hou hamosea, eno dunu da Hina Gode Yesu Ema nodonanumu. Ninia Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu da dilima asigiba:le, dilima amola nodonanumu.

2 Hina Gode Yesu Gelesu Ea bu misunu eso amola ninia Ea eso huluane gilisili esaloma:ne gilisimu hou, amo na da dilima olelemu. **2** Na fi dunu! Dunu eno da Yesu Ea Bu Misunu Eso da doaga:i dagoi olelebeba:le, dilia hedolowane gagoududalumu amola se nabimu, na higa:i. Agoane mae hamoma:ne, na dilima ha:giwane adole ba:sa. Amabela!: Amo giadofai sia: ninia da Gode sia: olelesea sia:i o ba:la:lebeba:le sia:i, o meloa ganodini dedene i, amo dunu mogili ilia giadofale dawa:sala:? **3** Be dunu ilia dilima hamedafa ogogoma:ne, ogogosu logo damuma. Dafawane! Yesu da bu misunu. Be hidadea, hamedafa nabasu hou da doaga:mu amola Wadela:idafa Dunu amo da Helo soge doaga:mu dunu, e da misini ba:mu. Amasea, Yesu Gelesu Ea bu misunu eso ba:mu. **4** Wadela:idafa Dunu da ouligisu dunu huluane amola eno liligi amoma osobo bagade dunu da sia:ne gadosa, amoma e da halale osa:le heda:mu. E da baligili, Gode Ea Debolo Diasu amo ganodini golili sa:ili, fili, e da Godedafa hisu da sia:mu. **5** Be dawa:ma! Na da musa: dilima gilisili esala, amo sia: dilima olelei. **6** Be wali amo misunu hou da hame doaga:i. Amo hou hedolo hame doaga:ma:ne, Dunu amo dilia dawa: Dunu da logo ga:su agoane esala. Gode da eso ilegei dagoi. Amola amo esoga fawane, Wadela:idafa Dunu da ba:mu. **7** Be wamolegei wadela:i hou da wali hamonanebe diala. Be na musa: sia:i hou doaga:mu amo da mae doaga:le, Gode da amo misunu hou logo ga:su Dunu bu samogei dagoi:le fawane, amo hou da doaga:mu. **8** Amasea Wadela:idafa Dunu da ba:mu. Be Hina Gode Yesu da bu masea, E da Wadela:idafa Dunu amo Ea lafi fo amola Ea si nenemigi hou amoga gugunufinisimu. **9** Wadela:idafa Dunu da Sa:idane ea gasa laiwane masea, e da ogogosu gasa bagade musa: hame ba:su hou amola dawa:digima:ne olelesu agoane hou bagohame hamomu. **10** Dunu amo ilia da Helo doaga:mu logoga ahoabe, ilima e da bagadewane

ogogomu. Be amo dunu ilia da dafawane hou iasu liligi, amo asigilama:ne Hina Gode da fidima:ne, amoma hame asigiba:le, ili gaga:su ba:ma:ne hame na da Godema sia:ne gadosa. 6 Ninia fi dunu! Ninia lalegagui. Amaiba:le, ilia da bogomu. 11 Amo hou da Yesu Gelesu Ea Dioba:le dilima gasa bagadewane doaga:muba:le, Gode da ilia ogogosu dafawaneyale sia:sa. Nowa dunu ninia fi amo ganodini da ninia sia:dawa:ma:ne, ilia asigi dawa:su E da wadela:lesisa. mae nabawane, hawa: hamosu higasea, ilima mae 12 Amaiba:le, dunu huluane amo da dafawane sia:gilisima. 7 Dilia huluane dawa: Dilia da ninia hou hame dafawaneyale dawa:le, wadela:i hou hahawane hamoi amo defele dilia hamomu da defea. Ninia da hamobeba:le, amo huluane se imunusa: fofada:musa:, dili sigi esalea, hawa: hamosu hame higasu. 8 Ninia Gode da agoane hamoi dagoi. 13 Be ninia fi dunu! da eno dunu ilia fidisu udigili hame lale, ninia lai defele Ninia da dilia hou ba:beba:le, Godema nodosa. Bai bidi i dagoi. Be ninia gasa bagadewane hawa: hamoi. Gode da dilima asigisa. Dilia da Gode Ea A:silibu Ninja dilima egedemusa: higa:iba:le, eso amola gasi amo Ea gasaga amola dilia dafawaneyale dawa:su amoga mae yolesili hawa: hamonanu. 9 Ninja dilima amoga, dili da Ea hadigi fidafa hamoma:ne, Gode da bidi egedemu da defea galu. Be dilia da ninia hou dili bisili ilegele gaga:i dagoi. 14 Ninja lafidili Gode defele hamomu ninia hanaiba:le, hawa: hamoi fawane. Ea Sia: Ida:iwane Gala dilima olelebeba:le, Gode da 10 Ninja da dili sigi esalebeba:le, dilima amane sia:su, ea fidafa hamoma:ne, dili Ema misa:ne wele sia:i "Nowa dunu da hawa: hamomu higasea, e da ha:i dagoi. Dilia da ninia Hina Gode Yesu Gelesu amo hame manu da defeal!" 11 Ninja da dilia fi amo ea hadigi hou hahawane gilisili lama:ne, Gode da ganodini mogili ilia da hawa: hamosu higasa, mogili dili Ema misa:ne wei. 15 Amaiba:le, ninia fi dunu! ilia hou mae dawa:le, eno dunu ilia hamobe fawane Dilia gasawane leloma! Dilia dafawane sia: amo udigili baligidu sia: dahan, amo dunu esalebe ninia ninia lafidili amola meloa dedei amo ganodini olelei, nababeba:le, agoane sia:sa. 12 Ninja da Yesu Gelesu amo gasawane lalegaguli, mae yolesima. 16 Ninja Ea Dioba:le, amo dunuma amane hamoma:ne sia:sa, Hina Gode Yesu Gelesu amola ninia Ada Gode, amo da ninima asigi galu amola ninima hahawane dogolegele iasu iabeba:le, ninia da mae beda:iwane (aiōnios g166) 17 E da dili dogo denesima:ne amola dilia eso huluane hou ida:iwane sia:musa: amola hawa: noga:i hamomusa:, dilima gasa ima:ne, na da Godema sia:ne gadosa.

3 Sia: dagomusa:, na fi dunu! Ninja lafidili ninia da Gode sia: eno soge dunuma hedolowane olelema:ne, Gode da nini fidima:ne sia:ne gadoma. Dunu eno ilia hahawane amo dilia hou defele Gode Ea Sia: nabima:ne, Godema sia:ne gadoma. 2 Wadela:i dunu ilia da nini fasa:besa:le, Gode nini gaga:ma:ne, amo amola Godema sia:ne gadoma. Bai dunu mogili da Gode Ea Sia: dafawaneyale hame dawa:sa. 3 Be Gode Ea hou da fisisu hame dawa: E da dilima gasa iawane, Sa:idane da dilima gegesea, Gode da gaga:mu. 4 Amola Hina Gode Yesu Gelesu da nini amola dili ouligibiba:le, dilia da hahawane esalumu ninia dawa: Ninja olelei defele dilia hamosa amola bu hamomu, amo ninia dafawaneyale dawa:be. 5 Hina Gode Yesu Gelesu da dilia Gode Ea asigidafa hou dawa:su amola dilia hame fisisu hou amo Gelesu Ea

1 Dimodi

1 Na Bolo, da Gode ninia Gaga:su amola Yesu Gelesu ninia hobe a misunu dafawane esaloma:beyale dawa:lusu hou Fidisu, amoma Yesu Gelesu Ea asunasi dunu ilegei. **2** Na da di Dimodi, Yesu Gelesu Ea hou ganodini nagofe hamoi, dima meloa dedene iaha. Ninja Ada Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, dima hahawane dogolegele iasu hou, gogolema:ne olofosu hou amola olofosudafa dima ima:ne na da Godema sia:ne gadosa. **3** Na da Ma:sidounia sogega doaga:musa: ahoanebe sia:i, amo defele na dima bu sia:sa. Di Efesase moilai bai bagade ganodini esaloma! Amoga mogili ilia Gode Sia: ogogole olelebeba:le, ilia logo dia hedofama. **4** Ilia musa: ogogosu sia: amola aowalali ilia hou olelesu, amo yolesima:ne ilima sia:ma. Amo ogogole sia:beba:le, sia:ga gegesu da bagade heda:sa. Gode Ea hamomu hou, ninia Yesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le fawane dawa:mu. Be amo ogogosu hou da Gode Ea hou hame fidisa. **5** Dunu da ilia dogo da ledo hameba:le, asigi dawa:su da dodofei dagoiba:le amola Yesu Ea hou dafawane lalegagui dagoiba:le, ilia asigidafa hou da asigilamu. Amo hou fidimusa: na da dima sia:sa. **6** Be dunu mogili ilia amo hou yolesili, ilia udigili sia: dabeba:le, logo enoga ahoa. **7** Ilia Gode Ea Sema eno dunuma olelemusa: dawa:lala. Be ilia sia: ilisu da hame dawa: Ilia gasa fi sia:sa, be bai hamedafa dawa: **8** Ninja Gode Ea Sema noga:le olelesea, amo da ninia fidisu lili ba:mu. **9** Be dawa:ma! Sema da dunu moloidafa fidimusa:, Gode hame hamoi. Be sema wadela:su dunu, wadela:i dunu, Godema higa:i dunu, a:silibu hou higa:i dunu, eda amola ame amo medole legesu dunu, fasu dunu, wadela:i uda lasu dunu, wamolasu dunu, ogogosu dunu amola Gode Ea sia:dafa hame nabasu dunu, amo hulanema ilia wadela:i hou olelema:ne, Gode da Sema hamoi dagoi. **11** Amo olelesu hou da Gode Ea Sia: Ida:iwane amo ganodini diala. Ninja hadigi Gode da amo sia: ida:iwane olelei. E da amo Sia: eno dunuma olelema:ne, nama ilegei. **12** Ninja Hina Yesu Gelesu da na hawa: hamomusa:gini gasa defele nama iabeba:le, na da Ema nodosa. E da na hou da defele dawa:beba:le, amola nama hawa: hamomusa:gini ilegeiba:le, na da Ema nodosa. **13** Na da musa: Ema lasogole sia:i amola E se nabima:ne

hamoi, amo mae dawa:le E da nama ilegei. Be na da dafawaneyale dawa:su hou hame dawa:beba:le, amola amo hou gagaoui agoane hamobeba:le, Gode da nama gogolema:ne olofosu ilegei. **14** Ninja Hina Gode da Ea hahawane dogolegele iasu lili nama baligili i. Ninja Yesu Gelesuma madelagiba:le, dafawaneyale dawa:su hou amola asigidafa hou, Gode da amo dawa:su lili fedege agoane nama baligili sogadigi. **15** Na da wali dafawane sia: dima oleemu. Dunu huluanedafa da amo sia: lalegagumu da defea. Yesu Gelesu da wadela:i hamosu dunu gaga:musa:, osobo bagadega misi. Na da dunu huluane baligili, wadela:idafa hamosu dunu. **16** Be Yesu Gelesu da wadela:i dunu fidima:ne, Ea asigidafa hou amo eno dunu ilia fa:no Ea hou lalegaguli eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu dawa:mu, E da dawa:i galu. Amo dunu ilia da na gaga:i dagoi ba:ma:ne, Gode da nama gogolema:ne olofosu hou olelei. (aiōnios g166) **17** Amaiba:le, eso huluane Esalalala Hina Bagadedafa, E da bogosu hame dawa:, dunu ea siga hame ba:sa, Hi fawane da Godedafa, Ema hadigi ima:ne ninia eso huluane nodonanumu da defea. Ama. (aiōn g165) **18** Dimodi! Na mano! Musa: dunu da dia hou hamomu olelema:ne, ba:la:lusu. Amo defele na da dima sia:sa. Amo sia: di lale, gegesu lili agoane gaguli, gegema. **19** Dia dafawaneyale dawa:su hou amola asigi dawa:su dodofei dagoi, mae yolesima. Be dunu eno mogili ilia ilisu asigi dawa:su hame nababeba:le, ilia dafawaneyale dawa:su da wadela:lesi dagoi ba:sa. **20** Afae da Haiminiase amola eno da A:legesa:nede. Elama se dabe iasu ima:ne, na da ela Sa:id:a:nema i dagoi. Ela da Gode Sia: amoma ogogosu sia: yolesima:ne, na da agoane hamoi.

2 Amaiba:le, na da degabo ha:giwane sia:sa. Dilia sia:ne gadosea, dunu huluane Gode da fidima:ne sia:ne gadoma, Godema adole ba:ma amola Godema nodone sia:ma. **2** Hina bagade dunu, gamane ouligisu dunu amola eno ouligisu dunu, amo Gode fidima:ne Godema sia:ne gadoma. Ninja da gebewane, olofoiwane, Godema beda:iwane amola nodoiwane esaloma:ne, agoane sia:ne gadoma. **3** Amo hou da noga:iwane amola Gode ninia Gaga:sudafa da amo hou hahawane ba:sa. **4** Gode da dunu huluane gaga:musa: dawa:lala. Ea hanai da dunu huluane da dafawane hou dawa:mu. **5** Gode afadafa fawane

esala. Amola sia: alofesu Dunu afadafa, E da Gode ea mano, ilima ouligisuwanne esala. 5 Be dunu amola osobo bagade dunu gousa:musa: logo hamoi da ea uda amola mano, ilima ouligisuwanne hame dagoi, esala. Amo Dunu da Yesu Gelesu. 6 Yesu esalea, e da habodane Gode Ea fi dunu nogai:le Gelesu da osobo bagade dunu huluane bu bidi ouligima:bela:? 6 Gaheabolo lalegagui dunu hame, be lama:ne, Ea da:i hodo i dagoi. Amo hou da Gode da dunu amo ea dafawaneyale dawa:su hou da asigilai dunu huluane gaga:musa: dawa:lala, amo olelesa. 7 dagoi, agoaiwane dunu fawane lama:ne sia:ma. E Gode da amo hou hamoiba:le, E da nama asunasi da gasa fi hedai:le, Sa:idai:ne ea hou defele e da dunu amola olelesu dunu ilegei dagoi. E da na amo se dabe iasu lama:ne fofada:mu, amasa:besa:le, Dienadaila dunu ilima dafawaneyale dawa:su hou ea dafawaneyale dawa:su hou da asigilai ba:mu da amola sia:dafa olelemusa: asunasi. Na da hamedafa defea. 7 E da dafane Sa:idai:ne amo ea sani amo ogogosa! Na sia: da dafawane! 8 Na da agoane hanai ganodini dasasa:besa:le, Yesu Ea fa: no bobogesu fi galebe. Sia:ne gadosu diasu ganodini, dunu ilia Gode ouligisu dunu da hou idai:wane hamonanebeba:le, Ea hou lalegaguiba:le, sia:ga gegesu amola ougi hou hame lalegagui dunu ilia da ea hou hahawane ba:mu hame dawa: dunu, ilia lobo gagua gadole Godema da defea. 8 Yesu Ea fa: no bobogesu fi fidisu dunu sia:ne gadomu na hanai. 9 Uda amola da gaya nogai: (digone) amola, ilia hou da moloidafa amola hadigi ga:le, gebewane amola asaboiwane ba:mu da defea. ba:mu da defea. Ilia amola adini bagade manu da Gifalo, sulu ga:le amola sua: ulabeba:le, amo da ilia hamedei. Ilia amola muni hanamu da hamedei. 9 Ilia hou idai:wane hame olelesa. Amo da dabua liligi asigi dawa:su da dodofei dagoiba:le, ilia moloidafa fawane. 10 Be ilia hou idai:wane amola eno dunuma dafawaneyale dawa:su hou lalegagui dagoi ba:mu da fidisu hou, amo dogo ganodini hou amo ilia da fedege defea. 10 Dilia amo dunu Yesu Ea fa: no bobogesu fi agoane abula nogai:wane salimu da defea. Gode Ea hawa: hamoma:ne ilegemusa: dawa:sea, hidadea hou lalegagui uda da agoane hamomu da defea. 11 ili hou abodema. Dilia adoba:lalu, nogai: ba:sea, Uda ilia hou fonoboiwane hamoi, ouiya:lewane Gode hawa: hamoma:ne ilegema. 11 Ilia uda amola da uda Ea sia: nabimu da defea. 12 Be ilia udigili dunu ilima idai:wane ba:mu da defea. Ilia udigili amola baligidu olelemu o dunuma hinawane hamomu na higa:i gala sia: mae sia:ne, ilia moloidafa amola gebewane mabu. Ilia ouiya:le esalumu da defea. 13 Bai Gode olifosu hou fawane hamoma:mu. 12 Yesu Ea fa: no da hidadea A:da:me hamoi, fa: no E da Ibi hamoi. bobogesu fi fidisu dunu da uda afadafa fawane lai 14 Sa:idai:ne da A:da:me ema hame ogogoi. Be Ibi dunu. E da ea uda amola mano ilima nogai:le ouligisu da Sa:idai:ne ea ogogosu sia: nababeba:le, Gode dunu fawane. 13 Yesu Ea fa: no bobogesu fi fidisu Ea sema wadela:lesi. 15 Be uda da Gode Ea hou dunu da ilia hawa: hamosu nogai:le hamosea, ilia da dafawaneyale lalegaguli eso huluane mae yolesili asigili, Yesu Gelesu Ea hou lalegagui amo eno dunuma mae hadigiwane, asaboiwane esalebeba:le, ilia da mano beda:iwane olelemu dawa:mu. Amasea, dunu eno da lalelegemuba:le, Gode Ea fidisu ba:mu.

3 Na da dafawane sia: dilima sia:sa. Dunu da Yesu Ea fa: no bobogesu fi ouligisu hawa: hamomusa: dawa:sea, defea, amo hawa: hamosu da idai:wane hawa: hamosu. 2 Be Yesu Ea fa: no bobogesu fi ouligisu dunu da ledo hamedei dunu ba:ma:mu. Ea hou da agoane ba:mu. E da uda afadafa lai dunu. E da gebewane, olifosu hamosu dunu. E da ea hou amoma hinawane esala. E da sia:ga gegesu hame dawa: dunu. E da ea diasuga ga misi dunuma aowasu dawa: E da sia: olelesu dawa: dunu. 3 E da adini hame ba:su dunu. E da ougi hou hame dawa:be, olifosu amola gebewane hou, dawa: E da muni hame hanai dunu. 4 E da ea uda amola

ilima nodomu. 14 Na da wali dima meloa dedesa. Be na da hedolo dima ba:la masunu hanai gala. 15 Be na da hedolo hame doaga:sea, amo meloa dedei da ninia Gode Ea fi dunu ninia hou Yesu Ea fa: no bobogesu fi amo ganodini hamonana olelesa. Amo Gode Ea fi da ninia Gode Esala Ea Yesu Ea fa: no bobogesu fi. Gode Ea Yesu Ea fa: no bobogesu fi da moloidafa hou amo ea bai diala. 16 Dunu eno da ninia dafawaneyale dawa:su hou da ogogosu, amo sia:mu da hamedei. Ninia Godema dawa:su hou da wamolegei liligi agoane. "E da osobo bagade dunu ilia da:i lale, osobo bagadega misi. Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da Ea hou da dafawane olelei. A:igele dunu amola da amo Dunu ba:i. Eno

dunu ilia da Ea hou amo dunu fifi asi gala ilima olelei. eno dunu da dia hou da fonobahadi fawane sia:sea, Osobo bagade ganodini, dunu bagohame Ea hou ilia logo hedofama. Be dia sia:, dia hou, dia asigidafe dafawaneyale dawa:i. Amola Gode da amo Dunu hou, dia dafawaneyale dawa:su hou amola dia ledo Hebene sogega oule gadoi.”

4 Gode Ea A:silibu da amane molole olelesa,

“Soge wadela:mu eso gadenesea, dunu mogili ilia Yesuma dafawaneyale dawa:su hou yolesimu. Ilia da ogogosu a:silibu amo ilia sia: nabimu. Ilia Fio liligi amo olelesu amoma fa:no bobogemu.” 2 Amo olelesu liligi, wadela:idafa ogogosu dunu da olelesa. Ilia asigi dawa:su da fedege agoane laluga nei dagoiba:le, sia:dafa sia:mu da hamedei. 3 Amo ogogosu dunu da uda lamu da sema bagade olelesa. Eno da ha:i manu liligi afae afae da sema bagade olelesa. Be amo ha:i manu da sema hame. Gode da amo ha:i manu dunuga moma:ne hahamoi dagoi. Amaiba:le Gode Ea fi dunu, ilia dafawane hou dawa:beba:le, Godema nodone sia:ne gadolalu, huluane manu da defea. 4 Gode Ea hahamoi liligi huluane da noga:i. Ha:i manu afae hihimu da defea hame. Be Godema nodone sia:ne gadolalu, huluane manu da defea. 5 Gode da Ea Sia: amo ganodini defele olelebeba:le, amola amo ha:i manu moma:ne Godema nodone sia:i dagoiba:le, Gode da ha:i manu huluane manu hahawane ba:sa. 6 Amo sia: huluane di da ninia fi dunu ilima olelesea, di da Yesu Gelesu Ea ida:iwane hawa: hamosu dunu ba:mu. Agoane hamosea, di amola da gilisili dafawaneyale dawa:su sia: amola olelesudafa ha:i manu agoane manu. 7 Be Gode Ea hou hame lalegagui dunu ilia udigili siba sia: da hamedei liligi. Amaiba:le, amo sia: amoma mae gilisima. Hou ida:iwane hamomusa:gini, eso huluane sugulu agoane hamoma. 8 Dia da:i hodo amoga hawa: hamosea o hedesea, amo da dia da:i hodo liligi fonobahadi fidisa. Be dia a:silibu da dia asigi dawa:su amo ganodini hawa: hamosea, amo da dima wali amola hobea eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu iabeba:le, dia hou baligliwane fidisa. 9 Amo sia: da dafawane! Dili huluane nabalu, lalegagumu da defea 10 Gode Ea hou ninia lalegaguiba:le, ninia da ludulala amola gasa bagade hawa: hamonana. Bai ninia dafawane esaloma:beyale dawa:lusu da Esalebe Gode da dunu huluane ilia Gaga:su dunu, be Ea hou lalegagui dunu baligili gaga:sa, amo ninia da dafawaneyale dawa:sa. 11 Na sia:i liligi huluane ninia fi dunuma olelema! 12 Di da ayeligi dunu. Be

eno dunu da dia hou da fonobahadi fawane sia:sea, Osobo bagade ganodini, dunu bagohame Ea hou ilia logo hedofama. Be dia sia:, dia hou, dia asigidafe dafawaneyale dawa:su hou amola dia ledo hame hou, amo huluane da ida:iwane hamoiba:le, dunu eno da dima fa:no bobogemu da defea. 13 Na da fa:no dima misunu. Be amogainini, gasa bagade hamoma. Dunu huluane nabima:ne, di Gode sia: idima amola ilima Gode sia: olelema. 14 Balofede dunu da sia:beba:le, amola Yesu Ea fa:no bobogesu fi asigilai dunu da ilia lobo di da:iya ligisili, Godema sia:ne gadoiba:le, Gode da hahawane a:silibu fidisu hou dima i dagoi. Dia amo hou fisisa:besa:le, noga:le ouligima! 15 Amo hou noga:le hamoma! Dia hou amo dunu huluane ba:ma:ne asigilamu da defea. 16 Dia hou amola dia olelesu, noga:le ouligima. Amo hou eso huluane mae yolesili hawa: hamonanumuba:le, di da gaga:su hou ba:mu. Amola eno dia sia: naba dunu da gaga:su ba:mu.

5 Da:i hamoi dunu amola asigilai dunu, ilima ougili

gagabole mae sia:ma. Be ilima dia “ada” agoane sia:ma. Ayeligi dunu ilima “naeya” agoane sia:ma. 2 Asigilai uda, ilima “ame” agoane sia:ma. A:fini ilima “aeya” agoane sia:ma, amola ilima wadela:lewane mae dawa:ma. 3 Didalo da ilisu esalebeba:le, ilima asigiwane hamoma. 4 Be didalo ea mano o ea ya:ya esalea, defea, amo mano ilia ame noga:le fidimu da defea. Ada ame amola aowa aya: amola musa: ilia mano noga:le fidibiba:le, mano ilia dabe bu noga:le fidisia, Gode da hahawane ba:mu. 5 Didalo da hisu esalebebe, ema hobea misunu hou dafawane hamoma:beyale dawa:lusu e da Gode Ea lobo ganodini ligisili, eso amola gasi, huluane ea hou Gode fidima:ne sia:ne gadosa, amo da hahawane esalumu. 6 Be didalo da udigili osobo bagade hedesu hou hamosea, e da esala be a:silibu bogoiwane ba:sa. 7 Dunu eno ilia didalo mae higale ba:ma:ne, didaloma amo sia: olelema. 8 Be nowa dunu da ea fi dunu amola baligili ea sosogo fi dunu, amo noga:le hame ouligisia, e da Yesu Gelesu Ea hou yolesi dagoi agoane ba:sa. Ea wadela:i hou da Yesu Ea hou hame lalegagui dunu amo ea wadela:i hou baligi dagoi. 9 Be Yesu Ea fa:no bobogesu fi da didalo amo ilia lalelegei ode 60 amo baligi dagoiba:le amola e da dunu afadafa amoma fi dagoiba:le, amo didalo fidima. 10 Amola noga:iwane hamosu didalo, e da musa: ea mano noga:le ouligisu amola e da ea diasuga

ga fi misi dunu noga:le aowasu, eno Gode Ea hou ilia wadela:i hou da hedolo ba:beba:le, ilia hobea lalegagui dunu fidisu amola dunu da se nabasea fofada:mu hou ninia dawa: Be eno ilia wadela:i hou fidisu. Didalo da agoaiwane hamonanebe ba:sea, ili da hobea fawane ba:mu. 25 Amo defele, hawa: fawane fidima. 11 Be amo sia: da hame asigilai didalo hamosu ida:iwane ninia hedolo ba:sa. Amola mogili ilima hame sia:sa. Ilia da dunuma firm haniba:le, hawa: ida:iwane hamosa, da fonobahadi wamolegei hedolowane Yesu Ea hou yolesisa. 12 Amasea, ilia be wamolegemudafa da hamedei gala.

Yesuma fa:no bobogemu ilegele sia:i, amo wadela:sa.

13 Amo didalo ilia udigili diasu eno diasu enoga asili, udigili sia: dalebeba:le, eso udigili ha:digisa. Ilia hedolowane dunu o uda eno wadela:ma:ne baligidu sia: daha amola wadela:i sia:daha. 14 Amaiba:le, hame asigilai didalo ilia dunuma fili, mano lalelegele, diasu noga:le ouligisia, ninima ha lai dunu da ninima wadela:ma:ne sia:mu logo hame ba:mu, amo na da hanai gala. 15 Bai didalo mogili ilia da Yesu Ea hou yolesili, Sa:idamema fa:no bobogesa. 16 Be Yesu Ea hou lalegagui uda ea sosogo fi amo ganodini didalo esala galea, e da amo didalo noga:le ouligimu da defea. Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu da didalo amo hisu esalebe, amo ilia da noga:le ouligimu da defea. 17 Yesu Ea fa:no bobogesu fi asigilai dunu da noga:le hawa: hamosea, ilima bidi adunawane imunu da defele ba:mu. Nowa da eso huluane gasa bagadewane Gode Ea sia: olelesea, e da baligiliwane lamu da defea. 18 Bai Gode Sia: da agoane dedei diala, "Bulamagau da gagoma oso fadegama:ne, gagoma fai amoga osa:la ahoasea, amo ea lafi mae la:gima!" Eno dedei da, "Hawa: hamosu dunu amo ea hamoi defele bidi lamu da defea!" 19 Dunu da asigilai dunu amoma fofada:musa: dawa:sea, e da ba:su dunu aduna o aduna baligi amo oule masea fawane fofada:ma. 20 Nowa dunu da wadela:le hamosea, dunu hulanedafa ba:ma:ne, amo dunuma gagabole sia:ma. Eno dunu beda:ma:ne agoane hamoma. 21 Gode, Yesu Gelesu amola hadigi a:igele dunu amo ilia midadi, na da dima amane hamoma:ne sia:sa! Na sia: huluane noga:le nabawane hamoma! Dunu enoma higale, enoma hahawane, amo mae hamoma! Be huluane ilima defele dia hou huluane hamoma. 22 Dunu da Hina Gode Ea hawa: hamomusa: dawa:sea, e da hawa: hamoma:ne ilegemu:, dia lobo e da:iya hedolo mae ligisima. Dunu eno ilia wadela:i hou amoma mae gilisima. Dia hou da ledo hamedei ba:mu da defea. 23 Hano fawane mae moma. Be Dimodi, di da eso bagohame hagomo oloiba:le, waini hano fonobahadi manu da defea. 24 Dunu mogili

6 Udigili hawa: hamosu dunu da ilia ouligisu dunuma nodone hahawane ba:mu da defea. Eno dunu da ninia olelesu amola Gode Ea Dio amoma lasogole sia:sa:besa:le, agoane hamomu da defea. 2 Be udigili hawa: hamosu dunu ilia ouligisu da Yesu Ea hou lalegagui dunu esalea, ilia da amo ouligisu dunu da ilia fi dunu amo dawa:beba:le, ema mae hihini baligiliwane fidima:ne hawa: hamomu da defea. Agoai ouligisu dunu da ilia fi dunuba:le, ilia da ema asigi. Amaiba:le, ilia hawa: hamoi da e fidimuba:le, baligiliwane hahawane hawa: hamomu da defea. Amo hou huluane di sia:ma amola olelema. 3 Be nowa da Hina Gode Yesu Gelesu Ea sia:dafa amola ninia dafawaneyale dawa:su hou, amo yolesili sia: hisu olelesa, 4 amo dunu da gasa fi lai dagoiba:le, gagaoui dunu agoane ba:sa. E da sia:ga gegemu haniba:le, oloi agoane ba:sa. Amasea, mudasu, sia:ga gegesu, gadei sia: amola dunu eno da wadela:i hou hamoi e da hedolo udigili dawa:sa, amo ba:sa. 5 Dunu da moloidafa hou yolesisia, ilia asigi dawa:su amoga noga:le hame dawa:beba:le, mae yolesili sia:ga gegenana. Ilia da Gode Ea hou lalegagui:le, ilia muni bagade lamu, amo giadofale dawa:lala. 6 Defeat! Gode Ea hou lalegagui dunu, e da ea a:silibu gagui liligi amoma hahawane dawa:sea, e da bagade gagui dunu esalebe ba:sa. 7 Ninia osobo bagadega lalelegeloba, liligi hamedafa gaguli misi. Amola nini bogosea, liligi gadili gaguli masunu hamedei ba:mu. 8 Amaiba:le, ninia abula salasu amola ha:i manu defele gagui galea, abuliba:le eno liligi lama:ne hanabela:? 9 Be nowa da muni bagade hanai galea, e da adoba:su bagade ba:mu. Ilia muni hanai hou da ilima gagaoui amola wadela:su sani agoane. Ilia amo hanai houba:le dafawane dafane, gugunufinisi dagoi ba:mu. 10 Muni hanai hou da wadela:i hou huluane ea bai diala. Mogili ilia da muni haniba:le, ilia dafawaneyale dawa:su hou yolesili, ilia dogo ganodini se bagade naba. 11 Be di, Gode Ea fi dunu, di amo hou mae ba:ma! Di da hou ida:iwane, Gode Ea houdafa, dafawaneyale dawa:su hou, asigidafa

hou, hedolo hame yolesisu hou, gebewane hou, amoma fa:no bobogema. 12 Dafawaneyale dawa:su hehenasu amo ganodini di eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lama:ne baligiliwane hehenama! Di da Yesu Gelesu Ea hou lalegagui dagoi, amo dunu bagohame ba:ma:ne di da ilegele sia:i dagoiba:le, Gode da di eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lama:ne, dima wele sia:i dagoi. (aiōnios g166) 13 Gode da liligi huluane amoma esalusu iaha. Yesu Gelesu da Bodiae Bailedema fofada:loba, E da Godema dafawaneyale dawa:su hou mae beda:iwane olelei. Ea midadi na dima amane hamoma:ne sia:sa. 14 Dima sia:i liligi mae yolesili nabawane hamoma! Nabawane hamonana, Hina Gode Yesu Gelesu Ea bu misunu Esoga ouesaloma! 15 Gode da Ea eso ilegei amoga Yesu Gelesu bu asunasimu. Gode da Hinadafa Ida:iwane gala. E da hina bagade huluane amola hina dunu huluane bagadewane baligisa. 16 Hisu da esalalalusu Dunu. E da Hadigi (osobo bagade dunu da amo gadenenewane doaga:mu hamedei ba:sa) amo ganodini esala. Dunu afae da Gode hame ba:su amola ba:mu gogolei. Godema eso huluane nodonanumu da defea. E da eso huluane Hinawane esalalalumu da defea. Ama. (aiōnios g166) 17 Dia bagade gagui dunu, ilima ilia hidale gasa fi mae hamoma:ne sia:ma! Be ilia hedolo dasasu liligima dawa:su hou yolesili, bu Gode (E da nini hahawane ba:ma:ne liligi huluane ninima iaha) amo Ea hou gasawane lalegaguma:ne sia:ma. (aiōn g165) 18 Dia ilima hawa: ida:iwane hamoma:ne, eno dunu fidima:ne amola ilia bagade gagui amo hame gagui dunu gilisili gaguma:ne, ilima ima:ne sia:ma. 19 Ilia da agoane hamosea, ilia liligi ida:iwane ilia hobea misunu dafawane esaloma:beyale dawa:lusu bai agoane ba:mu. Amasea, nog:a:le hehenabeba:le, ilia da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu bidi agoane ba:mu. 20 Dimodi! Na dima sia:i liligi nog:a:le ouligima! Dunu mogili ilia udigili sia: amola gagaoui sia:ga gegesu, amo da bagade dawa:su ilia da sia:sa. Be amo da ogogosu. Di amo sia: amoma mae gilisima. 21 Mogili ilia amo ogogosu bagade dawa:su lai dagoi ilia sia:beba:le, ilia dafawaneyale dawa:su hou yolesi dagoi. Dilia huluane Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou dawa:mu da defea. Sia: Ama Dagoi

2 Dimodi

1 Gode da hanaiba:le, na, Bolo, Yesu Gelesu Ea asunasi dunu ilegei dagoi. Ninia da Yesu Gelesuma madelagiba:le eso huluane esalalalusu lamu. Gode da amo sia:i liligi olelema:ne, na asunasi. **2** Na da di, Dimodi, na dogolegei mano, dima meloa dedesa. Ada Gode amola ninia Hina Gode Yesu Gelesu, da dima hahawane dogolegele iasu, gogolema:ne olofosu amola olofosudafa ima:ne, na da Godema sia:ne gadosa. **3** Na da na aowalali ilia hou defele Gode Ea Hawa: hamonana. Na da eso huluane gasi amola eso, amoga Godema sia:ne gadolala. E da di fidibiba:le, na da Ema nodone sia:ne gadosa. **4** Di da nama asigiba:le disa, amo na dawa:lala. Na dima fofagiba:le, na bu hahawane ba:ma:ne di bu ba:mu hanai gala. **5** Dia moloidafa dafawaneyale dawa:su hou, na dawa: Amo hou musa: dia aya: ea dio amo Louisi amola dia ame Iunisi, lalegagui galu. Di amola amo hou lalegagui dagoi, na dawa: **6** Amaiba:le, na dima bu sia:sa. Na da na lobo di da:iya ligisili, Gode da hahawane dogolegele iasu dima i. Dia amo asigilama:ne, hawa: hamoma. **7** Bai Gode Ea A:silibu E da ninima i, amo da ninima beda:su hou hame ilegesa. Be Gode Ea A:silibu da gasa bagade hou, asigidafa hou amola ninia nina: hou amoma ouligisu hou, amo ninima iaha. **8** Amaiba:le, dia Hina Gode ba:su hou olelemusa:, mae gogosiamma. Na amola da Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:le, se iasu diasu ganodini sali dawa:beba:le, mae gogosiamma. Be gogosiasu yolesili, Gode da dima gasa iahabeba:le, di amola na defele, Gode Ea Sia: Ida:iwane olelebeba:le, se nabimu da defea. **9** Ninia hawa: hamobeba:le hame, be E da hahawane dogolegele imunu hanaiba:le, Gode da nini gaga:le, Ea fidafa hamoi dagoi. Osobo bagade hame hahamoi eso amoga E da amo hahawane dogolegele iasu imunusa: dawa:i galu. E da Yesu Gelesu amo Ea hawa: hamomuba:le, amo ninima ilegemusa: dawa:i galu. (aiōnios g166) **10** Be Yesu Gelesu, ninia Gaga:su Dunu da osobo bagadega misi dagoiba:le, amo hou ninia ba:sa. E da bogosu ea gasa hou hasalasili, Gode Ea sia: Ida:iwane olelebeba:le, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusudafa ninima olelei dagoi. **11** Gode da Ea Sia: Ida:iwane Gala olelema:ne, na ilegei dagoi. **12** Amaiba:le, na da wali se naba.

Be na da Yesu Gelesu dafawaneyale dawa:beba:le amola Yesu da na mae dafane Ea bu misunu eso hahawane doaga:ma:ne oule masusa: dawa:, amo na dawa:beba:le, mae beda:iwane esala. **13** Dia na sia: musa: dima olelei liligi amo gasawane lalegaguma. Ninia Yesu Gelesuma madelagiba:le, dafawaneyale dawa:su hou amola asigidafa hou dawa:beba:le, amo hou ganodini di mae dafane esaloma. **14** Di da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala ninia dogo ganodini esala, amo Ea gasa lai dagoiba:le, a:silibu hou E musa: dima i liligi nog:a:le ouligima. **15** Dunu huluane A:isia soge ganodini da na yolesi dagoi. Figelase amola Hemoginisi, ela da na yolesili, hobe:i dagoi. **16** Be Onesifoulase ea sosogo fi da eso bagohame na dogo denesiba:le, Hina Gode da ilima olofosu ima:ne na da sia:ne gadosa. Na da se iasu diasu ganodini saliba:le, e da hame gogosia:i. **17** Be e da Louma moilai bai bagadega doaga:le, na ba:musa: hedolo hogolalu, ba:i dagoi. **18** E da Hina Gode Yesu Gelesu Ea bu misunu eso amoga, Yesu Ea gogolema:ne olofosu ba:mu da defea. E da Efesase moilai bai bagadega na bagadewane fidisu, amo di dawa:

2 Be di, nagofe! Di da Yesu Gelesuma madelagiba:le, Ea hahawane dogolegele iasu hou lai dagoiba:le, gasawane hamoma! **2** Na da dunu bagohame nabima:ne sia: olelei liligi, amo di nabi. Dia amo olelesu lale, bu hohonusu hame dawa: dunu eno ilima olelema. Amasea, ilia da eno dunuma olelemusa: dawa:mu. **3** Di da Yesu Gelesu Ea dadi gagui ida:iwane fidisu dunu hamoiba:le, se nabimu mae hihima. **4** Dadi gagui dunu da gegemusa: dawa:sea, e da bisilua amoma asigiba:le, ema hahawane ba:ma:ne hamosa. E da osobo bagade hou gilismusa: hame dawa:sa. **5** Hehenasu dunu da hehenasu sema huluane nabawane hamobeba:le fawane, baligili hehenamus: dawa:sa. **6** Ha:i manu sagasu dunu da bagadewane hawa: hamobeba:le, ha:i manu gamisia, hi hidadea manu. **7** Na sia: nog:a:le nabima. Bai Hina Gode da di amo nog:a:le dawa:ma:ne, dia asigi dawa:su fidimu. **8** Yesu Gelesu bu dawa:ma. E bogole, Gode da E bu wa:legadolesi. Na da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala olelesa. Amola amo ganodini dedei defele, Yesu da Da:ibidi egaga fi Dunu. **9** Na da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala olelebeba:le, se naba. Na da wadela:i dunu defele sia:inega la:gibi ba:sa. Be Gode Ea Sia: da sia:inega hame la:gi. **10**

Amaiba:le, Gode Ea ilegei fi, ilia da Yesu Gelesu
Ea gaga:su hou amola eso huluane esalalalus
hadigi lama:ne, amo hou fidimusa:, na da se nabimu
hame hihisia. (aiōnios g166) 11 Sia: haguduga dedei
da dafawane. "Ninia da E defele bogoi galea, ninia
amola E da gilisili esalumu. 12 Ninja mae yolesili
hame fisisu olelesu dunu agoane ba:ma:mu. 25
Ea hou hamonanea, ninia amola E gilisili hinawane
esalumu. Ninja E yolesisia, Ea da nini yolesimu. 13 sia:mu da defea. Amabela:? Gode da ilia dafawane
Ninia da dafasea, E da dafasu hame dawa: Bai E hou dawa:ma:ne, ilima sinidigisu lalegagusu logo
da Ea hou amoma Hi da ogogomu hame dawa:" olelema:belas? 26 Amai galea, ilia bu gagaoui hou
14 Dia fi dunuma bu sia:ma! Dia Gode ba:ma:ne, yolesimu. Ilia da musa: Sa:idas:ne ea sia: nabawane
ilima gasa bagade sisasu olelema! Ilima mae sia:ga
hamobeba:le, ea sani amo ganodini ba:i. Be amo
gegema:ne sia:ma. Amo hou da dunu mae fidili, be
nasbasu dunu ilia hou gugunufinisisa. 15 Gode Ea
ida:iwane hawa: hamosu dunu da Gode Ea sia: mae
giadofale olelebeba:le, e da hame gogosiasi. Amo
hawa: hamomusa:gini, Gode da hahawane ba:ma:ne,
dia nogas:le hamoma. 16 Udigili gagaoui sia: da dunu
ilia Godema afafama:ne sefasisa. Amaiba:le, dia amo
udigili sia: dasu amoma mae gilisima. 17 Amo olelesu
hou da fedege agoane aiya amo dunu ea hu bagade
naha amo agoane. Dunu aduna ela dio da Haiminiase
amola Failidase, ela da agoane olelesa. 18 Ela da
dafawane logo yolesili, ninia huluane wa:legadosu
hou da hamoi dagoi ela ogogole olelebeba:le, ela
da lalegogui dunu mogili ilia dafawaneyale dawa:su
hou wadela:sa. 19 Be Gode da Hi diasu gaguma:ne,
gasa bagade bai fa:iba:le, mugulumu da hamedei.
Gode Sia da amane dedei diala, "Hina Gode da Ea
fi dunu Hi dawa:!" Eno dedei, "Nowa dunu da Hina
Godema madelagi dagoi hi sia:sea, e da wadela:i
hou yolesima:mu." 20 Diasu bagade amo ganodini
ofodo bagohame da ba:sa. Eno da silifa, eno da gouli,
eno da ifa, eno da laga osoboga hamoi. Mogili da
eso bagade mimogo Lolo Nasu amoga ha:i manu
salimus: hamoi. Mogili da eso huluane udigili ha:i
manu salimus: hamoi. 21 Be dunu da wadela:i hou
huluane yolesili, ea hou da dodefei dagoi ba:sea, e da
fedege agoane ofodo ida:iwane ba:mu. E da ea Hina
Ea hou fawane dawa:sea, ea Hina da ema hawa:
hamosu nogas:idafa amola bagadedafa olelemu. 22
Dia ayeligi dunu ilia wadela:i hu hanai hou amoma
mae gilisima. Be dunu ilia dogo da ledo hame, amo
dunu da Godema fidimusa: wele sia:sa, di amo
dunuma gilisili, ida:iwane hou amola dafawaneyale
dawa:su hou, asigidafa hou amola olofosu hou hogoi
helema. 23 Be gagaoui amola hame dawa:su sia:ga
gegesu hou, amoma mae gilisima. Amo hou ea fage
da gegesudafa. 24 Be Hina Gode Ea hawa: hamosu
dunu sia:ga gegemu da defea hame. E da dunu
hulanema asigimu da defea. E da nogas: hedelo
amola E da gilisili esalumu. 25

Ea hou hamonanea, ninia amola E gilisili hinawane
esalumu. Ninja E yolesisia, Ea da nini yolesimu. 13 sia:mu da defea. Amabela:? Gode da ilia dafawane
Ninia da dafasea, E da dafasu hame dawa: Bai E hou dawa:ma:ne, ilima sinidigisu lalegagusu logo
da Ea hou amoma Hi da ogogomu hame dawa:" olelema:belas? 26 Amai galea, ilia bu gagaoui hou
14 Dia fi dunuma bu sia:ma! Dia Gode ba:ma:ne, yolesimu. Ilia da musa: Sa:idas:ne ea sia: nabawane
ilima gasa bagade sisasu olelema! Ilima mae sia:ga
hamobeba:le, ea sani amo ganodini ba:i. Be amo
gegema:ne sia:ma. Amo hou da dunu mae fidili, be
asigi sia: nabasea, ilia amo sani yolesili hobeamu.

3 Bu dawa:ma! Soge wadela:mu eso gadenesea,
se nabasu hou bagade ba:mu. 2 Dunu da ilia
hanai hou hamomu. Ilia uasu amola hidale gasa fi
hamomu. Ilia gadei sia: bagade sia:mu. Ilia eda amola
ame, ela sia: hame nabimu. Ilia asigi hou ba:sea,
hame nodomu. Ilia Gode Ea hou higamu. 3 Ilia
asigi hou amola gogolema:ne olofosu hou yolesimu.
Ilia dunu wadela:ma:ne udigili baligidu sia: sia:mu.
Ilia da nimi bagadewane ba:mu. Gegesu bagade
ba:mu. Ilia hou ida:iwane bagade higamu. 4 Ilia da
bagadewane hohonomu. Ilia esalusu mae dawa:le,
gasa fili hidale hamomu. Ilia Gode Ea hou yolesili,
hedesu fawane hanamu. 5 Ilia dabuagado Gode Ea
hou lalegoguiwane ba:mu. Be ilia Gode Ea gasa
bagade hou higamu. Amo dunuma mae gilisima.
6 Mogili ilia diasu eno diasu eno amoga asili, ilia
gasa hame uda ilima fa:no bobogema:ne sia:beba:le,
wadela:le lamu. Amo uda ilia wadela:i hou hamoi
dagoiba:le eso huluane gogosiane, ilia hanai hou da
ilima sefasisu liligi agoane ba:sa. 7 Ilia dawa:su logo
hogolala, be dafawane hou hamedafa ba:sa. 8 Ya:nisi
amola Ya:mabalisi, da musa: hemonega Mousesema
ha lai. Amo defele, na waha sia:i dunu da dafawane
hou amoma ha laiwane esala. Ilia asigi dawa:su
da nogas:le hame hamobeba:le, ilia dafawaneyale
dawa:su hou da dafai dagoi. 9 Be eno dunu huluane
da ilia gagaoui hou dawa:digimu. Amaiba:le, ilia logo
da hedelo hedofai dagoi ba:mu. Amo hou da Ya:nisi
amola Ya:mabalisi, elama doaga:i. 10 Be di da na
olelesu, na hou amola na hanai hamomu, amoma
fa:no bobogei dagoi. Dia da na dafawaneyale dawa:su
hou, na hedelo hame yolesisu hou, na asigidafa
hou, 11 na se nabasu hou amola na da:i dioi hou

amo huluane di da ba:i dagoi. A:dioge moilai bai da hasalasisu hamoi budi ba:mu galebe. Hina Gode, bagade amo ganodini na se baligili nabi, amo di moloidafa Fofada:su dunu, E da Ea bu Misunu Eso dawa: Be na esalom:a:ne, Hina Gode da na gaga:i. amoga amo budi nama imunu. Be nama fawane hame 12 Nowa dunu da Yesu Gelesuma madelagili hou - eno dunu huluane ilia asigiwane Ea bu misunu ida:iwane ganodini esalumusa: dawa:sea, e da se eso ba:ma:ne ouesalebeba:le, amo hulanema E da iasu nabimu. 13 Amola wadela:i hamosu dunu amola budi imunu. 9 Di nama hedolo misunusa: logo hogoi dabua fawane moloi ogogosu dunu, ilia hou da bu helema. 10 Dimase da osobo bagade hou amoma hed:a:le baligili wadela:iwane ba:mu. Ilia eno dunuma asigiba:le, e da na yolesili, Desalouniga moilai bai ogogomu amola ilisu ilia dogoga ogogomu. 14 Be di bagadega asi. Galesenes da Gala:isia sogega asi. mae yolesili, sia: musa: dima olelei liligi gasawane Daidase da Da:lama:idia sogega asi. (aiōn g165) 11 lalegaguma. Dia olelesu dunu di dawa: 15 Amola dia Luge hi fawane da na sigi esala. Dia Maga lale, mano fonobahadi eso amogainini, di da Gode Ea nama oule misa. Bai e da na hawa: hamosu fidimusa: Sia: hadigi gala dawa:i. Amo sia: da Yesu Gelesu Ea dawa: 12 Na da Digigase amo Efesase moilaiga hou lalegagubiba:le, gaga:su ba:mu, amo dawa:su asunasi. 13 Na musa: na abula Gabase ouligima:ne, Gode Ea sia: da dima olelesa. 16 Gode Hi fawane da Dalouase moilai bai bagadega ligisi. Di nama masea, Gode Sia: Dedei hulanedafo olelei dagoi. Amo Gode na abula gaguli misa. Buga huluane amola bioi Sia: Dedei da dafawane hou amola dunu ilia wadela:i hamoi meloa gaguli misa. 14 Gula hahamosu dunu hou hamobeba:le ilima gagabole sia:, wadela:i hou ea dio amo A:legesa:nede da na hou bagadewane hahamosu hou amola hou ida:iwane hamomusa:gini wadela:lesi. Hina Gode da ema ea hawa: hamoi olelesu hou, amo hou huluane olelemusa: defele defele budi imunu. 15 E da dia hou wadela:sa:besa:le, diala. 17 Amo sia: dawa:beba:le, Gode Ea hawa: dawa:ma! Bai e da ninia sia: olelesu amoma nimi fili hamosu dunu da hou ida:iwane huluane hamomusa: gegemusa: halasu. 16 Na nisu da Gamane fofada:su nog:a:le dawa:mu.

4 Dawa:ma! Yesu Gelesu da esala amola bogoi dunu hulanema fofada:ma:ne amola Hina Bagadewane esalom:a:ne misunu. Na da E amola Gode Ea midadi dima ha:giwane sia:sa! 2 Gode Ea sia: olelema! Dunu da nabimu hanai galea o nabimu hame hanai galea, eso huluane gasawane olelema! Dunu da dafawaneyale dawa:ma:ne, ilima gagabole sia:ma:ne amola ilia dogo denesima:ne, mae yolesili Gode Ea sia: olelema! 3 Bai eso da misunu amoga dunu ilia sia:dafa mae nabawane, sinidigili, musa: ogogosu sia: nabimu. 5 Be di eso huluane dia hou amoma ouligisuwane esalom:a. Se nabasu mae hihima. Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala noga:le olelema. Dia Gode Ea hawa: hamosu dunu amo ea hou agoane hamoma. 6 Be na ilegei eso amoga na da na esalusu gobele salasu agoane imunu, amo da doaga:i dagoi. Na da osobo bagade esalusu yolesimu eso ilegei amoga doaga:i dagoi. 7 Na da baligili hehenai dagoi. Na da logo dibiga doaga:i. Na da dafawaneyale dawa:su hame yolesi. 8 Wali, na da moloidafa esaluba:le, na

da hasalasisu hamoi budi ba:mu galebe. Hina Gode, bagade amo ganodini na se baligili nabi, amo di moloidafa Fofada:su dunu, E da Ea bu Misunu Eso dawa: Be na esalom:a:ne, Hina Gode da na gaga:i. amoga amo budi nama imunu. Be nama fawane hame 12 Nowa dunu da Yesu Gelesuma madelagili hou - eno dunu huluane ilia asigiwane Ea bu misunu ida:iwane ganodini esalumusa: dawa:sea, e da se eso ba:ma:ne ouesalebeba:le, amo hulanema E da iasu nabimu. 13 Amola wadela:i hamosu dunu amola budi imunu. 9 Di nama hedolo misunusa: logo hogoi dabua fawane moloi ogogosu dunu, ilia hou da bu helema. 10 Dimase da osobo bagade hou amoma hed:a:le baligili wadela:iwane ba:mu. Ilia eno dunuma asigiba:le, e da na yolesili, Desalouniga moilai bai ogogomu amola ilisu ilia dogoga ogogomu. 14 Be di bagadega asi. Galesenes da Gala:isia sogega asi. mae yolesili, sia: musa: dima olelei liligi gasawane Daidase da Da:lama:idia sogega asi. (aiōn g165) 11 lalegaguma. Dia olelesu dunu di dawa: 15 Amola dia Luge hi fawane da na sigi esala. Dia Maga lale, mano fonobahadi eso amogainini, di da Gode Ea nama oule misa. Bai e da na hawa: hamosu fidimusa: Sia: hadigi gala dawa:i. Amo sia: da Yesu Gelesu Ea dawa: 12 Na da Digigase amo Efesase moilaiga hou lalegagubiba:le, gaga:su ba:mu, amo dawa:su asunasi. 13 Na musa: na abula Gabase ouligima:ne, Gode Ea sia: da dima olelesa. 16 Gode Hi fawane da Dalouase moilai bai bagadega ligisi. Di nama masea, Gode Sia: Dedei hulanedafo olelei dagoi. Amo Gode na abula gaguli misa. Buga huluane amola bioi Sia: Dedei da dafawane hou amola dunu ilia wadela:i hamoi meloa gaguli misa. 14 Gula hahamosu dunu hou hamobeba:le ilima gagabole sia:, wadela:i hou ea dio amo A:legesa:nede da na hou bagadewane hahamosu hou amola hou ida:iwane hamomusa:gini wadela:lesi. Hina Gode da ema ea hawa: hamoi olelesu hou, amo hou huluane olelemusa: defele defele budi imunu. 15 E da dia hou wadela:sa:besa:le, diala. 17 Amo sia: dawa:beba:le, Gode Ea hawa: dawa:ma! Bai e da ninia sia: olelesu amoma nimi fili hamosu dunu da hou ida:iwane huluane hamomusa: gegemusa: halasu. 16 Na nisu da Gamane fofada:su amo ganodini na hou gaga:i. Be dunu eno huluane ilia na hame fidi. Huluane da hobea:i dagoi. 17 Be Hina Gode da mae yolesili na fidili, gasa nama i. Amaiba:le na da sia:dafa huluane Dienadaile dunu huluane nabima:ne olelemusa: dawa:i. Amola Gamane da nama fofada:nanu, bogoma:ne hame sia:i. 18 Wadela:mu liligi huluane nama doaga:sea, Hina Gode da na gaga:mu. E da na mae dafane Ea Hebene amo ganodini Hinadafa Hou amoga na oule masunu. Ninia da Ema eso huluane nodonanumu da defea. Ama. (aiōn g165) 19 Na da Balisila, A:gowila amola Onesifoulase ea sosogo fi, ilima na asigi sia: adosisa. 20 Ila:sadase da Golidia moilai bai bagadega esalu. Dalofimase da oloiba:le, na da e Mailidase moilai bai bagadega ouesaloma:ne yolesi. 21 Anegagi eso da doaga:muba:le, di hidadea nama misunu logo hogoi helema. Lubilulase, Biudenese, Lainase, Galodia amola ninia Yesu Ea fi dunu huluane, ninia dilima asigi sia: adosisa. 22 Hina Gode da dia a:silbu sigi esalumu da defea. Gode da Ea hahawane dogolegele iasu dilia hulanema ima:ne, na da dawa:lala. Sia: Ama Dagoi

Daidase

1 Na Bolo, na da Gode Ea hawa: hamosu dunu amola Yesu Gelesu Ea asunasi dunu esala. Gode ilegei fi ilia dafawaneyale dawa:su hou fidima:ne amola dafawane hou amo da ninia olelesu bai gala amoma hiougimusa:, Gode da na ilegei. **2** Ninia dafawaneyale dawa:su ea bai da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu. Ninia osobo bagade da hame dialeawane, hidadea Gode da amo eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu nimima imunu ilegele sia:i. Gode da ogogosu hame dawa: (*aiōnios g166*)
3 Gode Ea ilegei eso da doaga:beba:le, E da amo ilegei hou osobo bagade dunuma olelei dagoi. Gode, ninia Gaga:su dunu, da amo sia: olelemusa:, nama ilegei dagoi. **4** Daidase, na mano! Ani da gilisili Yesu Ea dafawaneyale dawa:su hou amo ganodini esala. Na dima meloa dedene iaha. Ada Gode amola Yesu Gelesu ninia Gaga:su dunu, dima hahawane dogolegele iasu amola olofosu dima ima:ne na dawa:lala. **5** Di da hawa: eno hame hamoi, amo hamomusa:gini amola diasu huluane amo ganodini Yesu Ea fa:no bobogesu fi asigilai dunu ilegemusa:, na da di Galidi ogaga esaloma:ne yolesi. Na hamoma:ne sia:i liligi mae gogolema! **6** Yesu Ea fa:no bobogesu fi asigilai dunu ea hou da ida:iwane fawane ba:mu da defea. E da uda afadafa fawane lai dunu. Ea mano da Yesu Ea hou lalegogui mano da defea. Dunu eno da ea mano nimi bagade amola hame nabasu mano agoane ba:mu da defea hame. **7** Yesu Ea fa:no bobogesu fi asigilai da Gode Ea hawa: hamosu ouligisa. Amaiba:le, wadela:i hou hamedafa hamosu dunu fawane ilegema! Yesu Ea fa:no bobogesu fi asigilai dunu da nimi bagade amola hedolo ougi hou hamedafa dawa:mu. E da feloamusa: adini nasu amola muni hanasu hou hamedafa dawa:beba:le fawane ilegema! **8** E da aowasu hou amola hou ida:iwane hamomusa: bagadewane hanai da defea. E da ea hou amoma ouligisuwanne esalumu da defea. E da moloidafa amola hadigidafa hou hamomu da defea. **9** E da Gode Ea sia: moloidafa sia: amo gasa bagadewane lalegaguli, hamedafa yolesimu da defea. Amai galea, e da sia:dafa olelesea eno dunu ilia dogo denesimu. Amola eno dunu ilia ogogolewane olelesea, e da ili logo hedofamusa: defele esalebe ba:mu. Agoai dunu fawane ilegema! **10** Bai dunu bagohame

amo da Yu hou yolesili, Yesu Ea hou lalegogui, amo bagohame ilia odoga:le, gagaoui sia: olelebeba:le, eno Gode Ea fi dunuma ogogosa. **11** Moloidafa Yesu Ea fa:no bobogesu fi asigilai dunu ilia da agoai dunu ilia ogogosu olelesu hedofama:ne defele esala, amo dunu fawane ilegema. Bai ogogosu dunu da muni haniba:le, ilia sosogo fi afae amoma sema olelesu, amola ilia hou gugunufinisisa. **13** Galidi ba:la:lusu dawa:su dunu afae, amo ea lafidili hisu sia:i amo, "Galidi dunu huluane da ogogosu dunu esala. Ilia da wadela:i ohe fi agoane. Ilia da higale hamosu udigili ha:i manu uasu dunu agoane." Amaiba:le, ilia bu nogaiwane dafawaneyale dawa:musa:, ilima ha:giwane gagabole sia:ma! **14** Ilia da Yu ogogosu sia: amola osobo bagade Godema higa:i dunu ilia sema hamoi, amo huluane yolesima:ne, dia ilima ha:giwane gagabole sia:ma. **15** Nowa dunu da ledo hamedei gala, amo da liligi huluane ledo hame liligi ba:sa. Be ledo gala amola dafawaneyale hame dawa:su dunu, da liligi huluane ledo hamoi dagoi ba:sa. Bai ilia asigi dawa:su da wadela:lesi dagoiba:le, agoane gala. **16** Amo dunu ilia da Gode dawa:; ilisu sia:sa. Be wadela:i hou hamobeba:le, ilia Gode hame dawa:; amo ninia ba:sa. Ilia da nogai hou higasa amola hame nabasu hou hamonana. Ilia hou ida:iwane hamomu defele hame ba:sa.

2 Be di da sia:dafa amo defele olelema. **2** Dia asigilai dunu da adini mae nawane, hahawane, ilia hou amoma ouligisuwanne esaloma:ne sia:ma. Ilia da dafawaneyale dawa:su hou, asigidafa hou amola mae yolesili hahawane esalumu hou, amo hou ilia gasawane gaguma:ne olelema. **3** Dia amo defele asigilai uda ilima olelema. Ilia da hou ida:iwane hamoma:ne sia:ma. Ilia eno dunu wadela:ma:ne baligidu sia:mu amola adini bagade manu, da defea hame, amo sia:ma. Ilia hou ida:iwane eno udama olelema da defea. **4** Ilia da gaheabolo lai uda ilima ilia egoa amola mano, amo asigima:ne olelema:ne sia:ma. **5** Ilia da ili hou amoma ouligisuwanne esalumu, wadela:i hou hamedafa hamomu, ilia diasu nogai:le ouligimu amola ilia egoa sia: nabawane hamoma:mu. Amasea, eno dunu da Gode Sia: amoma lasogole sia:mu logo hame ba:mu. **6** Amo hou defele, di ayeligi dunuma ilia da ilisu hou amola da:i hodo amoma ouligisuwanne esaloma:ne sia:ma. **7** Di amola, dunu huluane ba:ma:ne, dia hou huluane ida:iwane fawane

hamoma. Sia: olelesea, moloidafa, gebewane amola dawa:beba:le, nini gaga:i dagoi. E da Ea A:silibu dawa:iwane olelema. 8 Sia: moloidafa amoga olelema! Hadigidafa Gala (amo da ninia dogo dodofole, ninima Amasea, dia ha lai dunu, ilia da dia hou sia:ga gaheabolo lalelegesu amola gaheabolo esalusu iaha) wadela:mu hamedei agoane ba:lalu, gogosiamu. 9 amoga Gode nini gaga:i. 6 Yesu Gelesu ninia Gaga:su Udigili hawa: hamosu dunu ilima ilia ouligisu dunu da hamobeba:le, Gode da Ea A:silibu Hadigidafa Gala hahawane ba:ma:ne, nogae:le hamoma:ne sia:ma: 10 ninia dogo ganodini aligila sa:ima:ne, ninima i. 7 Gode Ilia ouligisu dunuma higale bu adole imunu ma ilia liligi da nini afadenei bu ida:iwane hamoi amola ninia hanai wamolamu da defea hame. Agoane mae hamoma:ne ilili, amo da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu sia:ma. Be Gode ninia Gaga:su, Ea olelesu amo amola Ea hahawane iasu, amo huluane dawa:ma:ne, dunu huluane da hahawane ba:ma:ne, ilia da eso Gode da Ea A:silibu ninima i dagoi. (aiōnios g166) 8 huluane hou ida:iwane hame yolesima:ne sia:ma. Amo sia: da dafawane sia!: Amola di amo sia: nogae:le 11 Bai Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou, fifi dawa:digili olelema! Bai Gode Ea hou lalegagui dunu asi gala dunu huluanedafa Ea gaga:su dawa:ma:ne, ilia eso huluane hou ida:iwane, dunu huluane nameta ilima olelei dagoi. 12 Amo hou da ninia wadela:i fidisu hou hamomu da defea. 9 Be udigili gagaoui esalusu hou amola osobo bagade wadela:i hanai sia:ga gegesu, aowalali ilia dio amoma hogosu hou hou, amo yolesili, bu ninia hou amoma ouligisuwanne amola sema sia: dawa:beba:le gegesu hou, amo esalusu hou, moloidafa hou amola Godema dawa:su hou, amo huluane hamoma:ne, Gode Ea hahawane 10 Dunu da afafasu hou hamosea, di ema afadafa dogolegele iasu amola gaga:su hou da ninima fawane hame be aduna o aduna baligili gagabole olelesa. (aiōn g165) 13 Amo hou hamonana, eso sia:ma. Amasea, e da afafasu hou hame yolesisia, amoga ninia Gode amola Gaga:su Yesu Gelesu Ea amo dunuma bu mae gilisima. 11 Agoaiwane dunu da hadigi ba:mu, amo da doaga:mu. Ninia wali amo wadela:idafa di dawa: Ea wadela:i hawa: hamosu da hobea misunu dafawane esaloma:beyale dawa:lusu ea wadela:i hou olelesa. 12 Na da Adimase amola hou dafawaneyale dawa:beba:le, ovesala. 14 E da Digigase, dima asunasimu. Ela dima doaga:sea, na wadela:i hou ninia mae lalegaguma:ne, bogoi dagoi. E da Naigobolise moilaiga anegagi oubi huluane amoga da nini afadenene, bu ledo hame ea fidafa dunu hou esalumusa: dawa:i dagoiba:le, di da amo moilaiga ida:iwane hamoma:ne hanai fi dunu, amo hamomusa:, misa:ne, logo hogoi helema. 13 Fofada:su ouligisu ninima bogoi. 15 Di da ouligisu ilegeiba:le, amo liligi dunu ea dio amo Sinase amola Abolose, ela da soge huluane olelema. Di da nabasu dunuma fidisu sia: enoga masusa: dawa:beba:le, dia ela fidima. Ilia amola gagabosu sia: olelema. Amola ilia di mae esaloma:ne liligi defele lama:ne, di fidima. 14 Ninja fi higama:ne, di sia:ma!

3 Dia fi dunu da ouligisu dunu amola gamane ouligisu dunu, amo nogae:le nabima:ne sia:ma. Ilia da eso huluane hou ida:iwane fawane hamomusa: momagele ovesaloma:ne sia:ma. 2 Ilia da eno dunu ilia hou baligidu mae sia:ne, olfosu hou, na:iyado hou amola dunu enoma gebewane hou hamoma:ne, ilima sia:ma. 3 Bai ninia amola da musa: gagaoui agoane, hame nabasu amola wadela:i hou hamosu. Ninja da musa: ninia hanai hou amola wadela:i hedesu hou hamosu. Eso huluane ninia da eno dunuma higasu amola mudasu hamosu. Ninja da eno dunuma ha lai amola ilia bu dabe ninima ha lai. 4 Be Gode ninia Gaga:su amo ea asigidafa hou ninima olelebeba:le, 5 E da nini gaga:i dagoi. Ninja da hou ida:iwane hamoiba:le hame. Be E da gogolema:ne olfosu

ninia dogo ganodini aligila sa:ima:ne, ninima i. 7 Gode Ilia ouligisu dunuma higale bu ida:iwane hamoi amola ninia hanai wamolamu da defea hame. Agoane mae hamoma:ne ilili, amo da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu amola Ea hahawane iasu, amo huluane dawa:ma:ne, Gode da Ea A:silibu ninima i dagoi. (aiōnios g166) 8 huluane hou ida:iwane hame yolesima:ne sia:ma. Amo sia: da dafawane sia!: Amola di amo sia: nogae:le 11 Bai Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou, fifi dawa:digili olelema! Bai Gode Ea hou lalegagui dunu asi gala dunu huluanedafa Ea gaga:su dawa:ma:ne, ilia eso huluane hou ida:iwane, dunu huluane nameta ilima olelei dagoi. 12 Amo hou da ninia wadela:i fidisu hou hamomu da defea. 9 Be udigili gagaoui esalusu hou amola osobo bagade wadela:i hanai sia:ga gegesu, aowalali ilia dio amoma hogosu hou hou, amo yolesili, bu ninia hou amoma ouligisuwanne amola sema sia: dawa:beba:le gegesu hou, amo esalusu hou, moloidafa hou amola Godema dawa:su hou, amo huluane hamoma:ne, Gode Ea hahawane 10 Dunu da afafasu hou hamosea, di ema afadafa dogolegele iasu amola gaga:su hou da ninima fawane hame be aduna o aduna baligili gagabole olelesa. (aiōn g165) 13 Amo hou hamonana, eso sia:ma. Amasea, e da afafasu hou hame yolesisia, amoga ninia Gode amola Gaga:su Yesu Gelesu Ea amo dunuma bu mae gilisima. 11 Agoaiwane dunu da hadigi ba:mu, amo da doaga:mu. Ninia wali amo wadela:idafa di dawa: Ea wadela:i hawa: hamosu da hobea misunu dafawane esaloma:beyale dawa:lusu ea wadela:i hou olelesa. 12 Na da Adimase amola hou dafawaneyale dawa:beba:le, ovesala. 14 E da Digigase, dima asunasimu. Ela dima doaga:sea, na wadela:i hou ninia mae lalegaguma:ne, bogoi dagoi. E da Naigobolise moilaiga anegagi oubi huluane amoga da nini afadenene, bu ledo hame ea fidafa dunu hou esalumusa: dawa:i dagoiba:le, di da amo moilaiga ida:iwane hamoma:ne hanai fi dunu, amo hamomusa:, misa:ne, logo hogoi helema. 13 Fofada:su ouligisu ninima bogoi. 15 Di da ouligisu ilegeiba:le, amo liligi dunu ea dio amo Sinase amola Abolose, ela da soge huluane olelema. Di da nabasu dunuma fidisu sia: enoga masusa: dawa:beba:le, dia ela fidima. Ilia amola gagabosu sia: olelema. Amola ilia di mae esaloma:ne liligi defele lama:ne, di fidima. 14 Ninja fi dunu da udigili hamedei liligi yolesili, dunu eno ilia dafawane esaloma:ne liligi defele amo lama:ne, eso huluane fidisu hawa: ida:iwane hamomu da defea. Ilia udigili esalumu da defea hame. 15 Na na:iyado dunu huluane guiguda: gilisi da dima asigi sia: adosisa. Dia nini na:iyado dunu Yesu Ea dafawaneyale dawa:su hou amo ganodini esala dunu, amo huluane nameta ninia asigi sia: adosima. Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou dili huluane dialoma:ne ninia dawa:lala. Sia: Ama Dagoi

Failimone

1 Na, Bolo, na da Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:le se iasu diasu ganodini sali amola ninia fi dunu Dimodi, ania da amo meloa di Failimone ania na:iyado amola fidisu dunu, dima dedesa. **2** Amola Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu ilia dia diasuga gilisisa, amola Yesu Ea fi uda ea dio amo A:fia amola ania gegesu fidisu dunu Agibase, ilima ania dedesa. **3** Ninja Ada Gode amola Hina Yesu Gelesu dilima hahawane dogolegele iasu amola olofosu ima:ne, ania dawa:lala. **4** Na fi dunu Failimone! Na da dia Gode Ea fi dunu huluane ilima asigidafa hou amola dia Hina Gode Yesuma bagadewane dafawaneyale dawa:su hou, amo na da nababeba:le, na da na sia:ne gadosu huluane amo ganodini dia dio sia:ne, dia houba:le Godema nodone sia:ne gadosa. **6** Ninja amola di, da Yesu Ea hou lalegaguiba:le, madelagi dagoi. Amo Yesuma madelagiba:le esalusu hou ninia gilisili bu baligiliwane dawa:ma:ne, na da Godema sia:ne gadolala. **7** Na fi dunu! Di da nama asigiba:le, na da hahawane gala amola na dogo da denesi. Di da Gode Ea fi dunu huluane ilia dogo hahawane denesi dagoi. **8** Amaiba:le, na da mae beda:iwane, dima Yesu Gelesu ganodini ola hamoiba:le, dima hamoma:ne sia:sa. **9** Be na da dima asigiba:le, na da hamoma:ne mae sia:ne, dima asigiwane adole ba:mu fawane. Na da Bolo, Yesu Gelesu Ea adole iasu dunu, wali Ea hawa: hamobeba:le, se iasu diasu ganodini sali. Be na da gasawane hamoma:ne mae sia:ne, asigiwane dima adole ba:sa. **10** Ounismase da Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba:le, nagofe agoane hamoi. Na da se iasu diasu ganodini esala, ea eda agoane hamoi. Na da dima adole ba:sa. Di Ounismase fidimu da defeala:?

11 Musa: amo dunu da di hame fidisu. Be wali e da di amola na fidimusa: dawa:lala. **12** Na da Ounismase dima bu asunasimu. Na da ema bagadewane asigiba:le, fedege agoane e ahoasea, na dogo da e sigi masunu. **13** Di da guiguda: hame esalebeba:le, na fidimu da hamedei ba:sa. Na da Gode Ea sia: olelebeba:le, se iasu diasu ganodini esala. Amaiba:le, Ounismase amo na fidima:ne, na da gagulaligimusa: dawa:lala. **14** Be na da gasawane dia fidisu hou logemu higa:i gala mabu. Dia hanaiba:le fawane na fidimu da defea. Amaiba:le, dia sia:beba:le fawane na dia fidisu lamu.

15 Amabela:? Ounismase da fa:no eso huluane dia fidisu dunu esaloma:ne, musa: dia hawa: hamosu yolesili, ga sogega fonobahadi esalumusa: hobea:i. (aiōnios g166) **16** Be wali e da dia udigili hawa: hamosu dunu fawane hame, be e da amo hou baligi dagoi. E da wali ninia fi dunu Yesu Gelesu ganodini esala. E da nama bagadewane dogolegei hamoi dagoi. Amaiba:le, e da dia udigili hawa: hamosu dunu amola gilisili dia fi dunu Hina Gode Ea fi ganodini hamoiba:le, e da dima baligiliwane dogolegele hamomu. **17** Amaiba:le, di amola na, ania da gilisili na:iyadowane Yesu Gelesu Ea hawa: hamosa, amo di dawa: galea, e bu masea, di da nama yosia:mu defele, ema hahawane yosia:ma. **18** E da dima wadela:le hamoi galea o dima dabe imunu galea, defea, nisu da dima amo dabe ima:ne di nama sia:ma. **19** Na da nisu na loboga dedemu amane, "Na, Bolo, na da dima amo dabe imunu." (Be na da di Yesuma oule asiba:le, dia da nama dabe imunu agoai galebe.) **20** Amaiba:le, na fi dunu! Hina Gode Ea hou dawa:beba:le, dia amo fidisu hou nama hamoma. Di da na fi dunu Yesu Gelesu ganodini. Amaiba:le na dogo denesima. **21** Na da amo meloa dedene iabeba:le, amo na adole ba:i liligi di da hamomu na dawa: Hame! Di da na adole ba:i baligili, eno bagadewane hamomu amo na dawa: **22** Amola, amo adole ba:su amoma na da eno adole ba:su gilisimusa: dawa:sa. Dia na golama:ne sesei hahamoma. Na hanai da Gode da dilia huluane sia:ne gadobeba:le, dilima dili hanai liligi imunu, amola E da na dilima bu asunasimu. **23** Eba:fala:se amo da na gilisili Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:le, se iasu diasu ganodini sali, amo da dilima asig i sia: adosisa. **24** Nama gilisili hawa: hamosu dunu amo Maga, Alisidagase, Dimase amola Luge, ilia da dilima asig i sia: adosisa. **25** Hina Gode Yesu Gelesu amo ea hahawane dogolegele iasu dilima dialoma:ne, na Godema sia:ne gadosa. Sia: Ama Dagoi

Hibulu

1 Musa: hemonega Gode da eso bagohame amola hou bagohame, amoga Ea balofede dunu ilia lafidili Ea Sia: olelesu. **2** Be wali, soge wadela:mu eso da gadeneiba:le, E da Eagofe asunasili, Ea Sia:dafa ninima olelei dagoi. Gode da Eagofe Ea loboga osobo bagade, mu amola liligi huluane hahamoi. Gode da Eagofe amo soge wadela:mu eso doaga:sea, liligi huluane gaguma:ne, Ema ilegei dagoi. (aiōn g165) **3**

Yesu Gelesu da Gode Ea hadigi defele hadigi gala. E da Gode defele esala. E da Ea sia:ga, osobo bagade, mu amola liligi huluane, amo mae muguluma:ne gagulaligisa. Ea hawa: hamobeba:le, osobo bagade dunuma ima:ne gogolema:ne olofosu lai dagoiba:le, E da Hebene ganodini Gode, Hina Gasa Bagadedafa, amo Ea afodafa dafulili fi dagoi. **4** Gode da Eagofe Ema Dio amo da a:igele dunu huluane ilia dio baligi, asuli. Amo defele, Gode Eagofe Ea hou da a:igele dunu ilia hou baligisa. **5** Gode da a:igele dunu ilima amane hame sia:i, "Di da Nagofe. Na da wali eso Dia Ada hamoi." Amola a:igele dunu Ea hou olelema:ne, Gode da amane hame sia:i, "Na da Ea Ada esalumu. E da Nagofe esalumu." **6** Be Gode da Ea magobo Manodafa osobo bagadega asunasimusa: dawa:loba, E amane sia:i, "Gode Ea a:igele dunu huluane da Nagofe Ema nodone sia:ne gadoma:mu!" **7** Gode da a:igele dunu ilia hou olelema:ne, amane sia:i, "Gode da Ea a:igele dunu fo agoane hamosa. E da Ea hawa: hamosu dunu ili lalu gona:su agoane hamosa."

8 Be Gode da Egefeda:fa, amo Ea hou olelema:ne, amane sia:i, "Gode! Dia Hinadafa Hou da eso huluane dialalalumu. Di da moloidafa Dia fi dunu ouligilalumu. (aiōn g165) **9** Di da moloidafa hou amoma asigisa, amola wadela:i hou higasa. Amaiba:le, Gode, amo Dia Gode, da Di ilegele, Dia na:iyado dunu ili baligimusa: Dima hahawane baligili bagade sogebi ia dagoi." **10** Gode da eno amane sia:i, "Hina Gode! Di da bisi eso amoga osobo bagade hahamoi. Disu Dia loboga mu hahamoi. **11** Osobo bagade amola mu da mugululi hamedafa ba:mu. Be Di da eso huluane esalalalumu. Ilia da hea abula agoane nuini abubula masunu. **12** Dia da ili abula agoane selefamu. Ilia da abula agoane hea fadegale, gaheabolo sali dagoi ba:mu. Be Di da afadenemu hame dawa: Di da eso huluane mae bogole, esalalalumu." **13** Gode da a:igele dunuma

amane hamedafa sia:i, "Dia Na afodafa dafulili fima, amogainini Na da Di osa:le heda:musa:, Dia ha lai dunu Dia emo haguduga ligisimu." **14** Amaiba:le, a:igele dunu ilia hou da adi houla:? Ilia da Gode Ea fidisu hawa: hamosu a:silibu. Gode da Ea gaga:su lamu dunu amo fidima:ne, a:igele dunu asuna ahoa.

2 Amaiba:le, ninia mae muguluma:ne, ninia da dafawane sia: amo ninia nabi, amo baligliwane lalegagumu da defea. **2** Gode da ninia aowalali dunuma olelemusa: a:igele dunu asunasi. Ilia da amo sia: da dafawane ba:i. Nowa dunu da amo sia: nabawane hame hamonoba, e da ea hawa: hamoi amo defele se dabe iasu ba:i. **3** Amaiba:le, ninia da amo gaga:su bagadedafa da hamedeiwane liligi dawa:sea, ninia hobeale masunu logo hamedafa ba:mu. Hina Gode Hisu da hidadea amo gaga:su sia: olelei. Ema ba:su dunu da lalegaguiba:le, amo sia: da dafawane, ninia ba:sa. **4** Gode da amo ba:su dunu ilia olelei da dafawane olelemusa:; E da musa: hame ba:i gasa bagade hou bagohame hamosu. E da Ea hanai defele, Ea A:silibu Hadigidafa Gala hahawane fidisu iasu liligi osobo bagade dunu ilima i. **5** Gode da hobeal misunu gaheabolo osobo bagade (amo ninia da oleesa), amo ouligima:ne a:igele dunu hame ilegei. **6** Be Gode Sia: da agoane dedei diala, "Gode! Osobo bagade dunu ilia da hamedei liligi fawane. Amaiba:le, Di da abuliba:le ilima asigiliwane dadawa:sala? **7** Di da osobo bagade dunu ili fonobahadi ouesaloma:ne, a:igele dunu ilima haguduga ligisi. Be osobo bagade dunu ilima hadigi amola mimogo hou habuga agoane ilima figisi, amola ili liligi huluane ouligima:ne ilegei." **8** Gode Sia: da agoane dedei, "Gode da osobo bagade dunu ilia liligi huluane amoma ouligima:ne ouligisu hamoi." Amo da "liligi huluane" sia:sa. Be wali, osobo bagade dunu ilia liligi huluanema ouligisu hame esala, amo ninia ba:sa. **9** Be Yesu, E da fonobahadi ouesaloma:ne, a:igele dunu ilima hagudu ligisi, ninia da ba:sa. E da Gode Ea hahawane dogolegele iasu dawa:beba:le, dunu huluane ilia bogosu E da lai dagoi. E da se nabawane bogobeba:le, Gode da Ema hadigi gasa bagade Hina hou i dagoi. **10** Gode da liligi huluane hahamosa amola liligi huluane mae muguluma:ne gagusa. E da Ea mano bagohame Yesu Ea hadigi gilisili lama:ne hamomusa:, Yesu Gelesuma se bagade iasu. Yesu da Ea lalegaui fi dunu gaga:sudafa amoga oule masa:ne, E da amo

hou hamoi amola amo hou ninia defeawane ba:sa. 11 noga:le hawa: hamonanu. E da Gode hobea sia:mu E da dunu ilia wadela:i hou dodoferusa: dawa: E lili ba:la:lusu. 6 Be Gelesu da hisu. E da hawa: amola Ea fofoloi hamoi dunu, da Ada afadafa esala. hamosu dunu hame be Gode Egefedafa, mae yolesili Amaiba:le, Yesu da ilima "eya" dio mae gogosiane noga:le hinawane Gode Ea diasu ouligisa. Ninia asula. 12 E da Godema amane sia:sa, "Na da Naeya da mae beda:iwane hobea misunu esaloma:beyale ilima Dia hawa: hamoi olelemu. Ilia gilisisu amo dafawaneyale dawa:su hou hame yolesisia, ninia da ganodini Na da Dima nodomu!" 13 E da Godema Gode Ea diasu agoane ba:sa. 7 Amaiba:le, Gode Ea eno amane sia:sa, "Gode! Na Dima dafawaneyale A:silibu Hadigidafa Gala, amo Ea sia: nabima, "Dilia dawa:mu." E eno amane sia:i, "Na amola mano wali eso Gode Ea sia: nabasea, 8 dilia aowalali dunu amo Gode da Nama i, da goea." 14 Amo Ea mano ilia Godema gegei amola dunu hame esalebe hafoga:i (amo dio Yesu da asuli) ilia da hu amola maga:me, soge amo ganodini ilia da Godema adoba:su, ili hou amoga hamoiba:le, Yesu da hu amola maga:me lale, defele dilia Godema mae hihima." 9 Gode da amane Ea osobo bagade mano defele esalusu. Sa:idane sia:i, "Ilia da Na hou ode 40 amoga ba:lu. Be ilia da dunu bogoma:ne gasa lai dagoi. Be Yesu da da amo sogege, Na hou abodele ba:musa:, Nama Sa:idane gugunufinisima:ne, bogoi dagoi. 15 E da adoba:su. 10 Amaiba:le, Na da ilima ougi galu. Na agoane hamobeba:le, osobo bagade dunu amo da amane sia:i, 'Ilia da eso huluane odaga:sa. Ilia da bogomuba:le beda:i, eso huluane se iasu diasuga Na hamoma:ne sia:i nabawane hame hamosal' 11 esalebe dunu agoai ba:su, amo ilia halegale masa:ne, Na da ougi ba:i amola dafawaneyale ilegele hamomusa: ilia se iasu diasu logo doasi dagoi. 16 E da a:igele sia:i, 'Na da Ga:ina:ne soge amo ganodini helefisu dunu hame fidisa, amo ninia noga:le ba:sa. Be Gode ilima imunusa: dawa:i. Be ilia da amo soge ganodini Sia: da agoane dedei diala, "E da A:ibalaha:me egaga helefimusa: hamedafa golili sa:imu!" 12 Na fi dunu! mano fidisa." 17 Bai Yesu da osobo bagade dunu ilia Dunu afae dilia gilisisu amo ganodini amo ea dogo da wadela:i hou gogolema:ne olofoi ba:ma:ne, E da ilima wadela:i amola dafawaneyale hame dawa:beba:le mae yolesili, asigiwane Gobele Salasu Ouligisudafa ga:nasi hamoi, amo dunu da Gode Esala amo Ea hou Dunu Godema hawa: hamonana esaloma:ne, E da yolesisa:besa:le, dawa:ma! 13 Be dilia da wadela:i eya amo defele hu amola maga:me lai dagoi. 18 hou amoga ogogobeba:le, dilia dogo da igi agoane Amola wali E da dunu amo da adoba:su amola se hamoi, amasa:besa:le dilia da wali eso, ("wali eso" da nabasu dawa:, ili fidimusa: dawa: Bai E da ilima Gode Sia: Dedei ganodini dedebeba:le ninima sia:sa), doaga:be hou defele, Hisu adoba:su amola se nabasu wali eso dunu eno da dunu eno noga:le fidimu da defea. 14 Bai ninia mae yolesili, ninia musa: lalegagui dafawaneyale dawa:su hou noga:le lalegaguli, Yesu Ea bu misunu eso doaga:sea, ninia da Yesu Gelesu Ea gilisili hawa: hamosu dunu agoai ba:mu. 15 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dilia wali eso Gode Ea sia: nabasea, dilia aowalali dunu ilia Godema odoga:i, amo hou defele Godema mae hihima!" 16 Dunu ilia Gode Ea Sia: nabalu, hihiba:le odoga:i, amo dunu da nowa dunula:? Amo da dunu huluane, Mousesa da Idibidi yolesili gadili oule asi. 17 Ode 40 amoga Gode da Ea fi dunuma ougi. Amo dunu fi da nowala:? Amo da Isala:ili dunu ilia wadela:i hou hamobeba:le, dunu hame esalebe hafoga:i sogege dafane bogogia:i. 18 Gode da dafawaneyale ilegele sia:i, "Na da Ga:ina:ne soge amo ganodini ilima helefisu imunusa: dawa:i. Be ilia amo soge ganodini hamedafa masunu." Amo sia: E da nowa ea hou olelemusa: sia:bela:? Amo

3 Na fi dunu! Gode da dilima amolawane misa:ne

sia:i! Na da dilima sia:sa! Dilia Yesu, amo ninia lalegagui hou amoma Gobele Salasu Ouligisu Dunu esaloma:ne, Gode da asunasi, Yesuma baligili dawa:ma. 2 Mousesa da Gode Ea fi amo ganodini mae yolesili hou ida:iwane hamosu, amo defele Yesu Gelesu da Godema mae yolesili, hou ida:iwane hamosu. Gode da amo hawa: hamomusa:, Yesu Gelesu ilegei dagoi. 3 Dunu ilia da diasu gagui amoma nodosa. Be ilia amo diasu gagusu dunu ema baligiliwane nodosa. Amo defele, dunu ilia da Mousesema nodomu da defea. Be ilia Yesuma baligiliwane nodomu da defea. 4 Diasu huluane gagui da gagusu dunu gala. Be Gode Hi da lili guluane gagui dagoi. 5 Mousesa da Gode Ea diasu ganodini hawa: hamosu dunu agoane mae yolesili

da dunu ilia da Ea sia: nabimu higa:iba:le, odoga:i. 19 Amaiba:le, ilia dafawaneyale hame dawa:beba:le, baligisa. Gode Ea Sia: da gegesu gobihei agoane, amo ea damusu hou Ga:ina:ne soge ganodini masunu hamedeiwane ba:i, dunu sone, asigi dawa:su, a:silibu, muguni amola amo ninia ba:sa.

4 Defea! Gode da Ea musa: ilegele sia:i helefisu ninima imunusa: dawa:lala. Be amo imunu sia:i helefisu dilia afae afae hame lasa:besa:le, dawa:ma! 2 Bai ninia da ili defele Gode Sia: Ida:iwane nabi dagoi. Ilia da sia: nabi dagoi, be dafawaneyale hame dawa:beba:le, amo da ilia hou hame fidisu. 3 Be ninia da amo sia: dafawaneyale dawa:beba:le, Gode Ea ilegele imunu sia:i liligi lalegagusa. Hou da Gode musa: sia:i amo defele ba:sa, amo, "Na da ougi ba:i amola Na ilegele hamomusa: sia:i, 'Na da Ga:ina:ne soge amo ganodini helefisu ilima imunusa: dawa:i. Be ilia da amo soge ganodini helefimus: hamedafa golili sa:imu!" Gode da osobo bagade hahamonanu, Ea hawa: hamosu da dagoiwane ba:i. Be E da amo sia: sia:i dagoi. 4 Gode Sia: Dedei ganodini, eso fesuale hou olelema:ne, agoane dedei diala, "Eso fesuale (Sa:bade eso) amoga, Gode da Ea hawa: hamosu yolesili, helef." 5 Eno dedei diala, "Ilia da Na helefisu amo ganodini hamedafa misunu." 6 Dunu ilia musa: bisili Gode Sia: Ida:iwane nabi, ilia da dafawaneyale hame dawa:beba:le, amo helefisu soge ganodini masunu hamedei ba:i. Amaiba:le, Gode da eno fa:no mabe dunu ilima amo helefisu imunusa: dawa:lala. 7 Gode da eso eno amoga ilegei dagoi, amoga e da "wali eso" sia:sa. Ode bagohame gidigili, Gode da amo hou Da:ibidima olelei. Amo da Gode Sia: Dedei Buga ganodini dedei, ninia musa: sia:i, amane, "Dilia 'wali eso' Gode Ea sia: nabasea, mae higama!" 8 Be Yosiua da Isala:ili dunuma Gode Ea imunu sia:i helefisu ia dagoi ganiaba, Gode da eso enoga helefisu imunu hame sia:na:noba. 9 Be hou da wali agoane ba:sa. Gode da Ea fi dunuma helefisu eno (amo Gode da musa: Sa:bade eso amoga helef amo defele), ilima imunusa: dawa:lala. 10 Gode da Ea hawa: hamosu yolesili helef, amo defele, nowa da amo helefisu lalegagusia, e da hi hawa: hamosu yolesili, helefimu. 11 Amaiba:le, ninia afae afae Isala:ili dunu defele dafawaneyale hame dawa:beba:le dafasa:besa:le, amo helefisu lama:ne logo hogoi helemu da defea. 12 Gode Ea Sia: da esala agoane amola hawa: hamosu dawa: Gode Ea Sia: da gegesu gobihei fe aduna la:ididili

noga:le debele mei agoane, amo ea damusu hou dunu sone, asigi dawa:su, a:silibu, muguni amola nenogo gilisisu sogebi amoga doaga:sea, afafasu dawa: Gode Ea Sia: da dunu ilia asigi dawa:su amola ilia hanai hou, amoma fofada:su dawa: 13 Godema liligi afadafa wamolegemu da hamedei. E da Ea hahamoi liligi amo ganodini, liligi huluanedafa noga:le ba:lala. Ninia huluane da Ema fawane fofada:mu. 14 Ninia da Yesu Ea hou lalegagui dagoi sia:beba:le, ninia noga:le gasawane lelumu da defea. Bai ninia da Gobele Salasu Ouligisu Dunu Bagade, amo Yesu, Gode Eagofe, amo da nini fidima:ne, Gode gadenene esaloma:ne asi dagoi. 15 Ninia Gobele Salasu Ouligisu Dunu da ninia gasa hame hou ba:sea, ninima asigisa. Ninia Gobele Salasu Ouligisu Dunu da ninima adoba:su hou huluanedafa amo defele adoba:su hou ba:i, be hame dafai. 16 Amaiba:le, ninia mae beda:iwane Gode Ea Hinadafa Fisu amo gadenewane doaga:mu da defea. Amogawi ninia da hahawane dogolegele iasu, gogolema:ne olofosu amola noga:i fidisu ninia dafawaneyale esaloma:ne liligi defele ba:mu.

5 Osobo bagade dunu da gobele salasu Ouligisu dunu ilegemusa: dawa:sea, ilia dunu afadafa amo ea fi dunuma afafane, ilegesa. Ilia da e ili fidima:ne, ilia wadela:i hou gogolema:ne olofomusa:, Godema gobele salasu hou hamoma:ne ilegesa. 2 Amo gobele salasu Ouligisu dunu da hi gasa hame hou dawa:beba:le, e da dunu ilia hame dawa:beba:le giadofale hamosa, ilima asigiliwane fidimusa: dawa: 3 Amo osobo bagade gobele salasu Ouligisu dunu da gasa hameba:le, e da ea fi dunu ilia wadela:i hou gogolema:ne olofomusa:, Godema gobele salasu hamosa, be amo fawane hame. E da hi wadela:i hou gogolema:ne olofomusa: amolawane Godema gobele salasu hamosa. 4 Dunu afae da hi hanaiba:le, gobele salasu Ouligisu hawa: hamomu da hamedei. Be Gode da ema ilegei dagoiba:le fawane, Elane ea hou amo defele, e da gobele salasu Ouligisu dunu hamosa. 5 Amo defele, Gelesu da Hi hanaiba:le, Gobele Salasu Ouligisu dunu hawa: hamosu bagade hame lai. Be Gode da E ilegeiba:le fawane hamoi. Gode Ea Sia: da agoane dedei diala, "Gode da amane sia:i, 'Di da Nagofe. Wali eso Na da Dia Ada hamoi.'" 6 E eno amane sia:i, "Di da eso huluane

hawa: hamonanoma:ne, Na da Di Gobele Salasu
Dunu, Melegisedege ea fi gobele salasu dunu agoane
ilegei dagoi." (aiōn g165) 7 Yesu Gelesu da osobo
bagadega esaloba, Gode da E mae bogoma:ne
gaga:musa: defele esala, amo Yesu da dawa:beba:le,
E da dinanawane amola sihanonawane, Godema
wele sia:ne gadosu amola adole ba:su. Gode da Ea
sia:ne gadosu nabi. Bai Yesu Ea hou da fonoboi
amola nabawane hamosu dawa:i. 8 Yesu da Gode
Egefeda, be Hi da se nababeba:le, nabasu hou
dawa:i. 9 Yesu Ea hou nog:a:idafa hamoi ba:loba,
Gode da E eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu
Gaga:su, (Ema nabasu dunu ilia lamu liligi) amo
ea Bai hamoi. (aiōnios g166) 10 Gode da Yesu amo
Melegisedege gobele salasu Ouligisu dunu hou defele
hawa: hamomusa:gini, Yesuma ilegei dagoi. 11 Amo
hou olelemu sia: bagade diala. Be dilia da hedolo
hame dawa:beba:le, amo dilima olelemu logo da
ga:nasi gala. 12 Dilia da ode bagohame amo sia:
nababeba:le, dilia eno dunuma olelesu dunu agoane
ba:mu da defea galu. Be dilia hame dawa:beba:le,
dunu eno da dilima Gode Ea Sia: bisili olelesu liligi,
ha:i manu gogolei, dodo maga:me fawane manusa:
dawa: 13 Nowa da dodo maga:me fawane manusa:
dawa:sea, e da mano fonobahadi agoane esala. Asigi
hame laiba:le, e da hou ida:iwane amola wadela:i
hou, amo afafamusa: hame dawa: 14 Be asigilai
dunu da gasa ha:i manu manusa: dawa: Ilia da logo
hogoi helebeba:le, ida:iwane hou amola wadela:i hou
afafamusa: dawa:

6 Amaiba:le, ninia asigilai olelesu liligi dawa:ma:ne,
bisili olelesu liligi yolesili, mae beba:le hagomodini
masunu da defea. Musa: olelesu bai da ninia hamedei
hawa: hamobeba:le Gode Ea hou hame dawa:mu, be
Gode Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le fawane
gaga:su ba:mu. Eno da hanoga fane salasu hou, dunu
ilegema:ne ea da:i hodo da:iya lobo ligisisu, bogoi
bu wa:legadosu amola eso huluane se imunusa:
fofada:su. Amo musa: olelesu bai fawane ninia
bu baligiliwane dawa:mu da defea hame. (aiōnios
g166) 3 Ninia asigilama:ne gusuba:le masunu da
defea. Amola Gode da ninima logo fodosea, ninia
da agoane hamomu. 4 Be dunu ilia Gode Ea hou
dafawaneyale dawa:beba:le Ialelagui dagoi amo
yolesiagai gala, ilia bu sinidigmusa: logo habodane

ba:ma:bela:? Ilia da musa: Gode Ea hadigi amo
ganodini esalu. Ilia da Gode Ea hahawane dogolegele
iasu amola Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amo
Ea hou dawa:i galu. 5 Ilia da Ialelagui:le, Gode
gaga: le Sia: da ida:iwane ilia da dawa:i galu. Ilia da
Gode Ea Hinadafa Hou dafawane doaga:sea, gasa
bagade ba:mu, amo dawa:i galu. (aiōn g165) 6 Be
ilia da dafawaneyale dawa:su hou yolesiagai dagoi.
Ilia da fedege agoane, dunu huluane gademusa:
ba:ma:ne, Gode Egefe bu bulufalegeiga medole
legesa. Amaiba:le, ilia da bu Godema sinidigmusa:
oule masunu logo da hamedei agoane ba:sa. 7 Gibu
da eso bagohame osoboga dabeba:le, osobo da amo
hano nawane amoga ha:i manu amola sagai ouligisu
dunu fidisu liligi bagohame heda:sa. Amaiba:le, Gode
hawa: hamomusa:gini, Yesuma ilegei dagoi. 8 Be amo osoboga
gaga: nomei amola gagalobo, amo fawane heda:be
ba:i galea, osobo da hamedeiwane liligi agoane
dilia da amo osobo hahawane ba:sa. 8 Be amo osoboga
hame dawa:beba:le, amo dilima olelemu logo da
ba:mu da defea galu. Be dilia hame dawa:beba:le,
dilia eno da dilima Gode Ea Sia: bisili olelesu liligi,
na:iyado dunu! Ninia da gasa bagade sia:sa. Be
amo bu olelemu da defea. Dilia da gasa bagade
ha:i manu gogolei, dodo maga:me fawane manusa:
dawa: 10 Bai Gode Ea hou da moloidafa.
dawa:sea, e da mano fonobahadi agoane esala. Asigi
E da dunu udigili hame wadela:sa. Dilia da nog:a:le
hawa: hamoi amola Yesu Ea hou Ialelagui fi dunu
hawana: Gode Ea hama: hamonanumu da defea.
12 Dilia hou da gudu sa:ili, higale hamomu ninia higa:i
hodosa. Be ninia hanai da dilia da dafawaneyale
dawa:su dunu amo ilia hou hame yolesibiba:le,
Gode Ea ilegele imunu sia:i liligi huluane laha,
amo dunu defele dilia da hamoma:mu. 13 Gode da
A:ibalaha:memu imunu sia:noba, E da dafawane
imunusa: ilegele sia:i. Dunu eno da Gode Ea hou
hamedafa baligiba:le, Gode da Hi Dioba:le dafawane
imunusa: ilegele sia:i. 14 E amane sia:i, "Na dima
ilegele sia:sa! Dia fi da hahawane ba:mu amola dia
mano lalelegemu da bagohamedafa ba:mu. Amo hou
Na da dima dafawane imunu!" 15 A:ibalaha:me da

hahawane gebewane ouesalebeba:le, Gode Ea imunu da mimogo dunu bagade ba:sa. Ninja aowalali eda ilegele sia:i liligi lai dagoi. **16** Osobo bagade dunu da bagade, A:ibalaha:me, e da gegebeba:le liligi lai amo dafawane hamomusa: sia:sea, e da mimogo dunu mogili, nabuane agoane fifili, la:idi afadafa ema i. **5** bagade amo ea hou da hi hou baligisa, amo ea dioba:le Isala:ili fi ganodini, Sema agoane dedei diala. Musa: sia:sa. Amasea, dunu eno ilia da ea sia:i liligi amoma gobele salasu dunu ea dio amo Lifai amo egaga fi, sia:ga gegemu hamedei ba:sa. **17** Gode da Ea ilegele ilia da ilia fi dunu (amo amola ilia da A:ibalaha:me imunu sia:i liligi hamedafa afadenemusa: dawa:i. E ea manolali) amoma liligi mogili nabuane agoane da amo imunu sia:i liligi dafawaneda fa imunu noga:le fifili, afadafa lamu. **6** Melegisedege da Lifai ea olelemu dawa:i galu. Amaiba:le, E da Hi Dioba:le, Ea mano hame. Be e da A:ibalaha:me (ema Gode da fi dunuma imunu ilegele sia:i. **18** Amaiba:le, Gode da hahawane dogolegele iasu imunu ilegele sia:i) ema musa: ilegele imunu sia:i amola Hi Dioba:le dafawane ea liligi mogili, nabuane agoane fifili, afadafa (daide hamomu sia:i, amo liligi aduna da afadenemu hame **1/10**) lai. **7** Dunu afae da eno dunuma Gode da dawa: Amo ganodini Gode da ogogosu hame dawa: hahawane ima:ne sia:musa: gasa defele galea, e da Amaiba:le, ninja da Ema madelagiba:le, ninja da mimogo dunu esala. Amola nowa dunu e da ilima hobea misunu dafawane esaloma:beyale dawa:lusu iaha, amo dunu da ea hou baligisa, amo ninja noga:le hou (Gode Ea ninima i liligi), amo dafawaneyale dawa: **8** Isala:ili fi dunu ilia da gobele salasu dunu dawa:beba:le ninja dogo denesisu dawa: **19** Amo (hobea bogomu dunu) ilima liligi mogili, nabuane hobea misunu dafawaneesaloma:beyale dawa:lusu fifili, la:idi afadafa iaha. Be Gode Sia: Dedei defele, da fedege agoane ninima a:go (dusagai mae masa:ne Melegisedege ea hou da fedege agoane, eso huluane dioi bagade liligi dusagaiga la:gi) amo agoane diala. esalalalu dunu da "daide" laha. **9** Amola fedege Amo mae muguluma:ne liligi da fedege agoane, agoane, A:ibalaha:me da Melegisedegema "daide" gaga:su abula Debolo Diasu ganodini sone golili sa:ili, iabeba:le, Lifai (amo ea mano da wali "daide" laha) Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini la:gi diala. **20** Yesu Gelesu da ninima bisili Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini golili sa:i dagoi. E da Gobele Salasu Ouligisu dunu amo Melegisedege ea fi agoane hamoi dagoi. (aiōn g165)

7 Amo Melegisedege da Saleme (wali dio da Yelusaleme) moilai bai bagade hina bagade dunu esalu. E da Gode Bagadedafa amo Ea gobele salasu dunu esalu. A:ibalaha:me da hina bagade dunu fi biyaduyale gala fane legele, buhagili manoba, Melegisedege da e yosia:i. E da Gode da A:ibalaha:memma hahawane ima:ne sia:i. **2** Amanoba, A:ibalaha:me ea gegenana liligi lai huluane mogili, nabuane hamone, afadafa Melegisedegema i. (Melegisedege ea dio dawa:loma:ne da "Ida:iwane Ouligisu." Amola e da Saleme moilai bai bagadega ouligisu esalebeba:le, ea dio dawa:loma:ne eno da "Olofosu hina bagade.") **3** Melegisedege ea ame, ea ada amola ea siba fi, bai huluane hame dedeiba:le ninia hame dawa: E da habogala lalelegei amola habogala bogoi, ninia hame dawa: E da Gode Eagofe amo ea fedege agoane diala. Ea gobele salasu dunu hawa: hamosu da mae dagole, eso huluane dialalalumu. **4** Amaiba:le, dawa:ma! Melegisedege

da mimogo dunu bagade A:ibalaha:me, e da gegebeba:le liligi lai amo dafawane hamomusa: sia:sea, e da mimogo dunu mogili, nabuane agoane fifili, la:idi afadafa ema i. **5** bagade amo ea hou da hi hou baligisa, amo ea dioba:le Isala:ili fi ganodini, Sema agoane dedei diala. Musa: sia:sa. Amasea, dunu eno ilia da ea sia:i liligi amoma gobele salasu dunu ea dio amo Lifai amo egaga fi, sia:ga gegemu hamedei ba:sa. **17** Gode da Ea ilegele ilia da ilia fi dunu (amo amola ilia da A:ibalaha:me imunu sia:i liligi hamedafa afadenemusa: dawa:i. E ea manolali) amoma liligi mogili nabuane agoane da amo imunu sia:i liligi dafawaneda fa imunu noga:le fifili, afadafa lamu. **6** Melegisedege da Lifai ea olelemu dawa:i galu. Amaiba:le, E da Hi Dioba:le, Ea mano hame. Be e da A:ibalaha:me (ema Gode da fi dunuma imunu ilegele sia:i. **18** Amaiba:le, Gode da hahawane dogolegele iasu imunu ilegele sia:i) ema musa: ilegele imunu sia:i amola Hi Dioba:le dafawane ea liligi mogili, nabuane agoane fifili, afadafa (daide hamomu sia:i, amo liligi aduna da afadenemu hame **1/10**) lai. **7** Dunu afae da eno dunuma Gode da dawa: Amo ganodini Gode da ogogosu hame dawa: hahawane ima:ne sia:musa: gasa defele galea, e da Amaiba:le, ninja da Ema madelagiba:le, ninja da mimogo dunu esala. Amola nowa dunu e da ilima hobea misunu dafawane esaloma:beyale dawa:lusu iaha, amo dunu da ea hou baligisa, amo ninja noga:le hou (Gode Ea ninima i liligi), amo dafawaneyale dawa: **8** Isala:ili fi dunu ilia da gobele salasu dunu dawa:beba:le ninja dogo denesisu dawa: **19** Amo (hobea bogomu dunu) ilima liligi mogili, nabuane hobea misunu dafawaneesaloma:beyale dawa:lusu fifili, la:idi afadafa iaha. Be Gode Sia: Dedei defele, da fedege agoane ninima a:go (dusagai mae masa:ne Melegisedege ea hou da fedege agoane, eso huluane dioi bagade liligi dusagaiga la:gi) amo agoane diala. esalalalu dunu da "daide" laha. **9** Amola fedege Amo mae muguluma:ne liligi da fedege agoane, agoane, A:ibalaha:me da Melegisedegema "daide" gaga:su abula Debolo Diasu ganodini sone golili sa:ili, iabeba:le, Lifai (amo ea mano da wali "daide" laha) Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini la:gi diala. **20** Yesu Gelesu da ninima bisili Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini golili sa:i dagoi. E da Gobele Salasu Ouligisu dunu amo Melegisedege ea fi agoane hamoi dagoi. (aiōn g165)

7 Amo Melegisedege da Saleme (wali dio da Yelusaleme) moilai bai bagade hina bagade dunu esalu. E da Gode Bagadedafa amo Ea gobele salasu dunu esalu. A:ibalaha:me da hina bagade dunu fi biyaduyale gala fane legele, buhagili manoba, Melegisedege da e yosia:i. E da Gode da A:ibalaha:memma hahawane ima:ne sia:i. **2** Amanoba, A:ibalaha:me ea gegenana liligi lai huluane mogili, nabuane hamone, afadafa Melegisedegema i. (Melegisedege ea dio dawa:loma:ne da "Ida:iwane Ouligisu." Amola e da Saleme moilai bai bagadega ouligisu esalebeba:le, ea dio dawa:loma:ne eno da "Olofosu hina bagade.") **3** Melegisedege ea ame, ea ada amola ea siba fi, bai huluane hame dedeiba:le ninia hame dawa: E da habogala lalelegei amola habogala bogoi, ninia hame dawa: E da Gode Eagofe amo ea fedege agoane diala. Ea gobele salasu dunu hawa: hamosu da mae dagole, eso huluane dialalalumu. **4** Amaiba:le, dawa:ma! Melegisedege

Yesu Gelesu Gobele Salasu dunu ilegei dagoi. **17** Bai Gode Sia: da agoane dedei diala, "Na da Di Gobele Salasu Dunu eso huluane esalalaloma:ne, ilegei dagoi. Di da Melegisedege ea fi gobele salasu dunu agoane ba:mu." (aiōn g165) **18** Amaiba:le, musa: Sema da gasa hameba:le amola hamedei agoane ba:beba:le, Gode da amo Sema fadegai dagoi. **19** Bai Mousesea ea Sema da liligi afadenene bu ida:iwane hamomusa: hame dawa:i. Be Gode da gaheabolo logo amoga ninia Godema gadenene misunusa: dawa:, amo hahamoi dagoi. **20** Amola Gode da amo gaheabolo Sema, amo Ea Dioba:le dafawane ilegele hamomu sia:i. Osobo bagade dunu ilia da gobele salasu dunu hamomusa:gini, Gode Ea Dioba:le dafawane ilegele hamomu hame sia:i. **21** Be Gode da Yesu Gobele Salasu Dunu ilegele, E da Hi Dioba:le dafawane hamomu sia:i, amane, "Hina Gode da Hi Dioba:le dafawane hamomu sia:beba:le, E da Ea asigi dawa:su hamedafa afadenemu. Di da Gobele Salasu Dunu eso huluane esalalaloma:ne hamoi dagoi." (aiōn g165) **22** Yesu Ea hou da hisuba:le, E da Sema gaheabolo amoma ouligibiba:le, gaheabolo Sema da musa: Sema amo baligisa ninia dawa: **23** Eno liligi amola da hisu ba:sa. Musa: gobele salasu dunu da bogosu dawa:beba:le, eso huluane hawa: hamonanumu hamedei agoane ba:i. Amaiba:le, gobele salasu dunu bagohame da hawa: hamosu. **24** Be Yesu da mae bogole, eso huluane esalalalusu dawa: Amaiba:le, E da hame bogomuba:le, Ea Gobele Salasu hawa: hamosu da hamedafa dagomu. (aiōn g165) **25** Amaiba:le, E da Ea fi dunu fidimusa:, Godema sia:ne gadolalawane eso huluane mae bogole esalalalebeba:le, E da wali amola eso huluane, dunu ilia Ema madelagiba:le Godema mabe dunu, amo dafawane gaga:musa: dawa: **26** Amaiba:le, ninia fidisu hulanedafa amo hamomusa:, Yesu da Gobele Salasu Ouligisu Dunu defele esala. E da hadigi. Ea hou amo ganodini, ledo o wadela:i hou hamedafa ba:sa. Gode da Yesu wadela:i hou dunu amoga afafane, mu amo baligimusa: lale gadoi dagoi. **27** E da gobele salasu dunu eno agoane hame. E da musa: gobele salasu dunu defele eso huluane musa: ea wadela:i hou amo gogolema:ne olofosu amola fa:no ea fi dunu ilia wadela:i hou amo gogolema:ne olofosu, amo hamomusa:ne gobele salasu hamomusa: da Ema hamedei. Bai E da wadela:i hou hamedafa dawa: Be E da gobele salasu afadafa fawane, bu eno mae hamoma:ne, Ea da:i hodo gobele salasu agoane i dagoi. **28** Mousesea ea Sema dawa:le, osobo bagade dunu (dafasu dawa: dunu) ilia da gobele salasu Ouligisu dunu ilegesa. Be Gode Ea hahawane imunu ilegele sia:i liligi (amo E da Ea Dioba:le dafawane hamomu sia:i), amo da Sema amoga fa:no misi. Amo dawa:le, Gode da Egefeda amo da ida:iwane logo dibi amoga doaga:i dagoi Dunu, Ema Gobele Salasu Ouligisudafa ilegei dagoi. (aiōn g165)

8 Ninja sia:su bai da agoane diala. Ninja Gobele Salasu Ouligisu Dunu da esala. E da Hadigi Hinadafa Hebene diasu ganodini esala, amo Ea lobodafa la:ididili fi esala. **2** E da Hadigida Momei Sesei, amo da abula diasudafa, dunuga hame gagui be Hina Gode Hi gagui, amo ganodini E da Gobele Salasu Ouligisu Dunu hawa: hamonana. **3** Osobo bagade dunu ilia da gobele salasu Ouligisu dunu, ohe fi gobele salasu Godema imunusa: ilegesa. Amola ninia Gobele Salasu Ouligisu Dunu da Godema liligi imunu defea. **4** Yesu da osobo bagadega esala ganiaba, eno gobele salasu dunu da Yu Sema defele gobele salasu hamonanebeba:le, Yesu da gobele salasu dunu hamosu hame hamona:noba. **5** Osobo bagade gobele salasu dunu ilia hawa: hamosu da fedege agoane Gobele Salasu Dunu hawa: hamosudafa Hebene ganodini hamonanebe olelesa. Mousesea ea hou defele. E da Abula Diasu gagumusa: dawa:labo, Gode da amane sia:i "Dawa:ma! Liligi huluane amo Na da gouniba:le dima olelei, amo mae giadofale defele hamoma!" **6** Be wali, Sema amo Yesu da Gode amola Ea fi, amo gousa:musa: hamoi amo da siba gousa:su baligi dagoi. Amo defele, Gobele Salasu Dunu hawa: hamosu amo Gode da Yesuma i, amo amola da musa: gobele salasu dunu hawa: hamosu baligi dagoi. **7** Musa: gousa:su Sema da ida:idafa ba:loba, Gode da eno gaheabolo imunu hamedeiwane ba:la:loba. **8** Be Gode da Ea fi dunu ilia giadofai hamonanebe ba:i. E da amane sia:i, "Hinadafa da amane sia:sa, 'Eso da misunu, amoga Na da gousa:su Sema eno, Isala:ili fi dunu amola Yuda fi dunu, Nama gousa:musa: hamomu. **9** Amo gaheabolo gousa:su Sema da musa: Sema Na da ilia aowalalima hamoi liligi agaoi hame ba:mu. Na da amo esoga, ilia aowalali Idibidi soge yolesimus: gadili oule asi. Be musa: gousa:su Sema ilia yolesibiba:le,

ili da Na amola yolesi. 10 Be Na da hobeia gousa:su ninia da Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini golili Sema gaheabolo Isala:ili dunu fi ilima imunu amane. sa:imu da hamedeiwane ba:sa. 9 Amo da wali eso Na Sema Na da ilia asigi dawa:su amo ganodini hou fedege olelesa. Bai gobele salasu liligi amola salimu. Na da Na Sema ilia dogo da:iya dedemu. ohe fi medole gobele iasu, amo Godema i, amo Amasea, Na da ilia Gode esalumu. Amola ilia da Na da nodone sia:ne gadosu dunu ea dogo moloidafa fi dunu esalumu. 11 Ilia huluane, dunu fonobahadi hahamomu hamedei ba:sa. 10 Bai amo gobele amola dunu bagade, da Na dawa:mu. Amaiba:le, ilia salasu hou da ha:i manu, hano amola dodofesu hou, na:iyado amola ilia fi dunu, ilima, 'Hinadafa Ea hou amo fawane olelesa. Ilia da dabua Sema fawane. dawa:ma!' amo sia:mu da bai hamedei ilia agoane Gode Ea gaheabolo gousa:su Sema olelebeba:le, ba:mu. 12 Ilia ledo hou Na da gogolema:ne olofomu amo hea dabuagado liligi da Gode Ea hou olelelalu amola ilia wadela:i hou Na da gogolemu!" 13 Gode da amogainini E da gaheabolo hou ilegesa. 11 Be Gelesu Sema gaheabolo imunu sia:beb:a:le, E da musa: i liligi da Gobele Salasu Ouligisu Dunu amo waha nogai da hea:i dagoi olelesa. Hea:i hamoi liligi da gufia:ne ba:su liligi ouligimusa: misi dagoi. Abula diasu amo gala:iba:le, hedolo mugululi hamedafa ba:mu.

9 Musa: gousa:su Sema dialebeba:le, Gode Ea fi dunu da nodone sia:ne gadosu Sema amola dunuga hamoi diasu amo ganodini Godema nodone sia:ne gadosu. 2 Ilia Abula diasu amo ea dio Da:bena:gele gagui. Amo Abula diasu da ganodini gaga:iba:le aduna hamoi. La:idi bagade da Hadigi Malei Sesei. Amo ganodini, gamali amolafafai amo da:iya Godema imunu agi ga:gi da ligisi ba:i. 3 Abula amoga Abula diasu da gaga:i, amo baligili, Hadigidafa Momei Sesei ba:i. 4 Hadigi Momei Sesei midadi, oloda gouliga hamoi amoga ilia gabusiga: liligi, Gode nabima:ne gobesisu, amo ba:i. Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini Gode Ea Gousa:su Sema Gagili ba:i. Amo da gouliga dedeboi. Amo ganodini, gouli faigelei (amo ganodini ma:na dialebe ba:i), Elane ea dagulu amoga lubi legesu amola igi aduna amoga Sema dedei, huluane dialebe ba:i. 5 Gode Ea Gousa:su Sema Gagili ea ga:lu da "Gogolema:ne Olofosu Fisu." Amo da:iya da "selubimi" ilia ougia molole lelu. Amo da Gode da esalebe olelesa. Be wali liligi huluane olelemu da hamedei. 6 Hou da agoane hamosu ba:i. Gobele salasu dunu ilia da eso huluane Hadigi Malei Sesei amo ganodini hawa: hamomusa: ahoa. 7 Be gobele salasu Ouligisu dunu hi fawane da Hadigidafa Momei Sesei ganodini, oda amoga eso afadafa fawane golili daha. E da amo ganodini maga:me gaguli ahoa. Amo e da hi wadela:i hou amola ea fi dunu ilia wadela:i hou ili hame dawa:beb:a:le hamoi, amo Gode da gogolema:ne olofoma:ne, Godema dabe agoane iaha. 8 Gode Ea A:silibu da amo hou ganodini, ninima fedege agoane olelesa. Hadigi Malei Sesei da lelebeba:le,

gode Ea gaheabolo gousa:su Sema olelebeba:le, ba:mu. 12 Ilia diasu golili sa:ili, Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini asili, E goudi amola bulamagau, amo ilia maga:me gobele salimusa: hame gaguli asi. Be Hi maga:me ganodini gaguli asili, ninima eso huluane esalalalumusa:, gaga:su hamoi dagoi. (aiōnios g166) 13 Dunu da goudi amola bulamagau, amo ilia maga:me amola bulamagau mano laluga nei amo ea nasubu, ledo hamoi dunuma fogaga:gala:sa. Amo hou da ilia ledo dodofesa fedege agoane olelesa. 14 Amo hou da dafawaneba:le, Gelesu Ea maga:me da baligliwane ledo dodofesa, amo ninia dawa: E da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu A:silibu amo Ea gasaga, Hi da:i hodo gobele salasu ida:iwanedafa, Godema i dagoi. Ninia Esalalala Godema hawa: hamoma:ne, Yesu Gelesu Ea maga:me da ninia asigi dawa:su nogai dodefemusa: dawa: Amaiba:le, ninia hamedei osobo bagade dodofesu hou bu hame dawa:mu. (aiōnios g166) 15 Amaiba:le, dunu amo Gode da ilima misa:ne sia:i, ilia Gode Ea esalalalumu hahawane imunu sia:i liligi lama:ne, Gelesu da Gaheabolo Gousa:su Sema amoma Ouligisu Dunu esala. Dunu afae da bogoiba:le, dunu eno ilia musa: Sema amoga ouligibiba:le wadela:le hamoi, amo hou gogolema:ne olofoi dagoi ba:sa. (aiōnios g166) 16 Be osobo bagade dunu da bogosea, ea fi dunu da ea liligi amola muni lamusa: dawa:sea, ilia fofada:nanu, "A! Amo dunu da dafawane bogoidafa!" 17 Amalalu, nana liligi lamu. Be dunu da esalea, e bogosea ea nana liligi lamu dunu da ilegei, be lamu da hamedei. E da bogobeba:le fawane, ilia amo liligi lamu. 18

Amaiba:le, musa: gousa:su Sema da maga:me amoga gobele salasu defele hamonana. Amaiba:le, asiba:le fawane, defele ba:i. 19 Mousese da hidadea Sema gobele salasu hou da Godema mabe dunu dunu huluane nabima:ne, Sema huluane Sema Buga ilia hou hahamomudafa hamedei agoane ba:sa. 2 ganodini dedei, amo olelei. Amalalu, e da goudi amola Musa:, Godema sia:ne gadosu dunu da ilia wadela:i bulamagau, amo ilia maga:me lale, amoma hano hou dafawane dodofei dagoi ba:loba, ilia da hame gilisili, e da "hisobe" ifa lubi amola yoi wulo, amoga gogosia:iba:le, gobele salasu hou yolesila:loba. 3 Sema buga amola ea fi dunu huluane, ilima maga:me Be gobele salasu hou da ode huluane hamobeba:le, fogaga:gala:su. 20 E amane sia:i, "Amo maga:me dunu ilia da wadela:i hou hamonana amo olelesa. da gousa:su Sema amo Gode da dilima nabawane 4 Bulamagau amola goudi, amo ilia maga:me da hamoma:ne sia:i liligi, amo da dafawane olelema:ne wadela:i hou fadegamus: hamedeiwane ba:sa. 5 ilegei hamosa!" 21 Amo hou defele, Mousese da Amaiba:le, Yesu Gelesu da osobo bagadega misusa: Abula diasu amola amo ganodini liligi huluane, amo momogele esaloba, E da Godema amane sia:i, "Di da da:iya maga:me fogaga:gala:su. 22 Sema ganodini, gobele salasu hou amola gobele salasu liligi ba:mu ledo liligi huluane da maga:mega dodofeiba:le, ledo hame hanasa. Be Di da da:i hodo momagele, Nama hame ba:sa. Maga:me da sogadigiba:le fawane, Gode i. 6 Be Di da bulamagau amola sibi wadela:i hou da wadela:i hou gogolema:ne olfosa. 23 Amo liligi da fadegama:ne oloda da:iya susugabo gobei, amo Hebene ganodini liligi amo fedede agoane diala. Amo hahawane hame ba:sa. 7 Amalalu, Na amane sia:i, liligi da ohe fi ilia maga:mega dodofei ba:i. Be Hebene 'Sema Buga ganodini Na hou olelemusa: dedei, ganodini gobele salasu hamoma:ne, Gode da amo amo defele, Gode, Na da Dia hanai hamomusa:, Na hou baligi hou ba:musa: dawa:i. 24 Gelesu da dunu da wea!" 8 E degabo amane sia:i, "Di da gobele loboga hamoi Hadigi Malei Sesei amo da Hebene liligi salasu liligi amola ohe fi oloda da:iya wadela:i hou fedede agoane, amo ganodini hame golili sia:i. E da fadegamus: gobei amo hame hanai amola hahawane Hebenedafa amo ganodini golili sia:i. Amo ganodini E hame ba:sa!" Amo gobele salasu liligi da Sema defele da nini fidima:ne Codema sia:ne gadosa lela. 25 Ode hamosa, be Gode da amo higasa, Gelesu da sia:i huluane amoga, Yu gobele salasu Ouligisu dunu da dagoi. 9 Amalalu, E amane sia:i, "Gode! Na da Dia Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini bulamagau o sibi amo ea maga:me gaguli ahoa. Be Yesu Gelesu Gode da musa: gobele salasu hou huluane yolesili, da Ea da:i hodo imunusa:, ode bagohame amoga Gelesu Ea gobele salasu hou fawane ba:sa. 10 Yesu hame asi. 26 Amane hamoi ganiaba, E da osobo Gelesu da Gode Ea hanai hou hamobeba:le, E da Ea da:i hodo gobele salasu agoane wadela:i hou fadegamus: misi dagoi. 27 Dunu huluane afae afae da afae Gelesu da Gode Ea hanai hou hamobeba:le, E da Ea da:i hodo gobele salasu agoane afadafa fawane bu amo ode huluane E da se nabasu eso bagohame maе yolesili (aiōn 6165) 28 hou fadegamus: hame dawa: 11 Yu gobele salasu dunu huluane da eso huluane hawa: hamonana. Gobele huluane da eso huluane hawa: hamonana. Gobele salasu hou afadafa ilia da eso bagohame mae yolesili hamonana. Be amo gobele salasu hou da wadela:i amoga nabala:loba. Be wali, soge wadela:mu eso gadeneiba:le, E afadafa fawane, Ea da:i hodo gobele salasu agoane wadela:i hou fadegamus: misi dagoi. 29 Dunu huluane afae afae da afae bogole, Gode Ea midadi fofada:musa: lelumu. 30 hou fadegamus: hame dawa: 12 Be Gelesu da Amo defele, Gode da Gelesu afadafa fawane gobele gobele salasu afadafa, amo da wadela:i hou bu salasu agoane, dunu bagohame ilia wadela:i hou hamedafa ba:ma:ne, hamonanu, Gode Ea afodafa fi. fadegamus: asunasi. Gelesu da bu misunu galebe. 13 E da wali, Gode Ea ha lai dunu huluane Ea emo Wadela:i hou fadegamus: hame. Be Ea da dunu amo da E bu misunu oesalebe, ilima gaga:sudafa 14 Amaiba:le, E da gobeles salasu afadafa fawane hamobeba:le, Ema ima:ne bu misunu.

10 Yu Sema da dafawane nogai liligi hobeia misunu
liligi, amo fedede agoane gala. Be amo fedede
da misunu nogai liligi fonobahadi fawane olelesa. Yu
Sema amo ganodini, ilia mae helefili, ode huluane

sia:sa, "Hina Gode da amane sia:sa, 'Gaheabolo A:silibu (amo da Gode Ea hahawane dogolegele iasu) Gousa:su amo Na da Na Isala:ili fi ilima hamomu da Ema gadesa, amo dunu da se dabe iasu baligiliwane agoane ba:mu. Na da Na sema ilia da:i hodo ganodini ba:mu. 30 Gode da amane sia:i, "Nisu da dabemu, salimu, amola Na Sema ilia dogo da:iya dedemu." 17 Na da dabe imunu!" E da eno amane sia:i, "Hinadafa Amalalu Gode Ea A:silibu da bu amane sia:sa, "Na da Ea fi dunuma fofada:mu!" 31 Esalalala Gode da da ilia ledo amola wadela:i hou hamoi, amo Na da bu se dabe iasu ima:ne, osobo bagade dunu Ea lobo hame dawa:mu!" 18 Amaiba:le, Gode da wadela:i ganodini gagusia, amo da baligiliwane beda:su liligi. hou gogolema:ne olofoi dagoiba:le, wadela:i hou 32 Dilia musa: Gode Ea hou lalegagui eso bu dawa:ma. fadegama:ne gobele salasu hou bu hamomu da bai Amo esoga, dilia Gode Ea hadigi ba:i dagoiba:le, hame gala. 19 Amaiba:le, na fi dunu! Wali Yesu Ea dilia se bagade nabaloba hame dafai. 33 Dunu eno maga:me da asiba:le, ninia Hadigidafa Momei Sesei ba:ma:ne, eno dunu ilia dili fasu amola dilima gadesu. logo da doasi dagoi. Amaiba:le, ninia halegalewane Eso enoga, ilia da dili fi dunuma agoane hamonoba, ganodini golili sa:imu da defea. 20 Gelesu da Gode dilia da dili fi dunu fidima:ne ilima gilisimusa: amola gadene misa:ne, ninima logo gaheabolo doasi gaga:musa: dawa:i. 34 Dilia da se iasu diasu hawa: dagoi. Ninia ga:su abula baligili, Hadigidafa Momei hamosu dunu ilia se nabasu, gilisili se nabasu. Eno Sesei amo ganodini masusa: dawa: Ga:su abula da dunu da dili liligi gasawane fedele gagulaligiloba, fedege agoane Yesu Ea da:i hodo. 21 Ninja Gobele dilia da mae dawa:le hahawane ba:i. Dilia da liligi Salasu Ouligisu Dunu bagade amo da Gode Ea Diasu ida:iwane galu amo eso huluane dialalalumu liligi ouligisa. Amo da Yesu Gelesu. 22 Amaiba:le, ninia gagui dagoi, amo dawa:beba:le, hahawane ba:i. 35 mae ogogole, Yesu Ea hou moloiwane lalegaguli, Amaiba:le, dilia da hobea bidi ida:iwane lamuba:le, ninia asigi dawa:su dodofei dagole, ninia dogo bu dogo denisisu hou mae yolesiagama. 36 Dilia Gode hadigi hamone, nini da:i hodo hano ida:iwane amoga Ea hanai hamoma:ne amola Ea hahawane imunu dodofei dagole, Godema gadene misunu da defea. ilegele sia:i liligi lama:ne, mae ougili hahawane 23 Gode da Ea imunu sia:i dafawane hamomu, mae yolesili ouesaloma. 37 Gode Sia: da agoane amo ninia dafawaneyale dawa:beba:le, ninia hobea dedei diala, "Fonobahadi ouesaloma, misunu Dunu misunu esaloma:beyale dawa:lusu hou gasawane da misunu. E masea, hedolowane doaga:mu. 38 gagumu da defea. 24 Ninja dunu eno dunu enoma Be Na moloidafa hamoi fi dunu da dafawaneyale asigiba:le, hou ida:iwane hamomusa:gini, dunu eno dawa:beba:le, esalalalumu. Be afae afae da sinidigli, dunu enoma fidimu da defea. 25 Mogili ilia gilisusu Na hou yolesisia, Na da ilima hahawane hame hou yolesi dagoi. Be ninia agoane hamomu da defea ganumu!" 39 Be ninia da bu sinidigli gaga:su yolesimu hame. Be Hina Gode Yesu Gelesu Ea bu misunu hame dawa: Be ninia da dafawaneyale dawa:beba:le, eso da gadene manebeba:le, ninia baligiliwane Gode Ea gaga:su lai dagoi.

dunu eno dunu eno dogo denesimu da defea. 26 Be ninia dafawaneyale sia: nabalbu, bu mae dawa:le udigili wadela:i hou hamonanea, ninia eno wadela:i hou fadegamusa: gobele salasu ba:mu da hamedei. 27 Be amai hamonanea, dunu ilia beda:iwane Gode Ea fofada:mu amola lalu bagade dabe amo Godema ha lai dunu ilia ba:sa, amo fawane ouesalumusa: dawa: 28 Dunu afae da Mousesea ea Sema hame nabaloba, ilia da ema fofada:su. Ba:su dunu aduna o udiana ilia sia: nababeba:le, ilia amo dunu mae gogolema:ne olofole medole legesu. 29 Amaiba:le, dunu da Gode Egefeda higasea amola e da maga:me amoga Gode Ea gousa:su Sema hamone, wadela:i hou dodofei, amo da hamedei liligi e dawa:sea, e da Gode Ea

11 Dafawaneyale dawa:su hou da agoaiwane gala. Ninja da hobea misunu dafawaneyale dawa:be amola siga hame ba:su liligi ninia dafawaneyale dawa:be. 2 Siba fi dunu mogili da amo dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, Gode da ilima hahawane galu. 3 Gode da Ea Sia: (amo da hame ba:su liligi) amoga E da osobo bagade, mu amola liligi huluane (amo da siga ba:su liligi), amo hahamoi. Ninja da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le amo dawa: (aiōn g165) 4 A:ibe da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, gobele salasu liligi amo da Ga:ine ea iasu baligi, Godema i. Ea dafawaneyale dawa:su hou ba:beba:le, Gode da

ea iasu hahawane ba:beba:le, E da A:ibebe, moloidafa da Gode Ea imunu ilegele sia:i liligi hame ba:i. Be hamoi dunu ba:i. A:ibebe da hemonega bogoi dagoi, fedege agoane, ilia amo liligi sedagaga manebe ba:i. be ea dafawaneyale dawa:su hou da wali eso ninima Ba:beba:le, ilia hahawane ba:i. Ilia da ga fi dunu olelesu liligi gala. 5 Inoge da dafawaneyale dawa:su agoane, osobo bagadega ahoanebe, dunu huluane hou lalegaguiba:le, e da mae bogole, dunu mae nabima:ne sia:su. 14 Agoaiwane sia:su dunu da ba:ma:ne, Gode da e muagado lale gadoi. Gode ilia sogedafa amoga fimusua: hogosa, amo nog:a:le Sia: da agoane dedei diala, "Gode da Inoge ea olelesi. 15 Ilia yolesi soge amoga bu sinidigimu hou hahawane ba:alu, Hebene sogega lale gadoi." logo hanaiwane ba:sa:besa:le, ilia soge yolesi amo 6 Gode da dunu amo da dafawaneyale dawa:su bu hame dawa:alu. 16 Be ilia da baligili nog:a:i hou hame lalegagusia, hahawane ba:mu hamedei soge hogosu, amo Hebene soge. Amaiba:le, Gode ba:sa. Nowa dunu da Godema misusa: dawa:sea, da ilima esaloma:ne moilai bai bagade hahamoi e da Gode da esala amola nowa da Gode Ea dagoiba:le, ilia da Ema "Ninia Gode" dio asuliba:le, hou hogoi helesea, Gode E da ema bidi imunu, Gode da hame gogosiasi. Bai ilia hobea misunu amo dafawaneyale dawa:beba:le fawane Godema dafawane hamoma:beyale dawa:lusu dafawaneyale doaga:mu logo ba:mu. 7 Nowa: da dafawaneyale dawa:i. 17 A:ibalaha:me da dafawaneyale dawa:su dawa:beba:le, e da Gode Ea sisasu amo hobea hou lalegaguiba:le, Gode da ema adoba:su oleleloba, misunu siga hame ba:su hou, amo nabi. E da Gode e da eagofe Aisage gobele salasu Godema imunusa: sia: nababeba:le, dusagai hamone, e amola ea dawa:i galu. Gode da A:ibalaha:mema fawane hobea sosogo fi gaga:i dagoi ba:i. Amaiba:le, osobo bagade imunu ilegele sia:i, be e da mae hihini ea mano fi dunu huluane ilia fofada:nanu, bogosu dabe iasu Godema imunusa: dawa:i galu. 18 Gode da musa: lai. Be Gode da Nowa: ea dafawaneyale dawa:su ema sia:i galu, "Aisage ea mano lalelegemuba:le, hou ba:beba:le, amo dunu afadenene bu moloidafa digaga fi amo Na dima imunu ilegele sia:i defele da hamoi ba:i. 8 A:ibalaha:me da dafawaneyale dawa:su bagade ba:mu." 19 Gode da Aisage ea bogoi bu hou lalegaguiba:le, soge amo da Gode da ema wa:legadolesimusua: defele esala, amo A:ibalaha:me imunu ilegele sia:i amola amoga doaga:musa: gadili da dafawaneyale dawa:i. Amaiba:le, e da fedege masa:ne sia:i, e da Gode Ea sia: nabawane hamoi. agoane, Aisage bogole, bu ea mano esaloma:ne E da ea soge yolesili, soge amo e da hame dawa:i wa:legadoi, amo ba:i. 20 Aisage da dafawaneyale soge, amoga doaga:musa: asi. 9 E dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, e da Ya:igobe amola dawa:beba:le, ga fi dunu agoane, soge amo Gode da Iso elama Gode da hobea elama hahawane imunu ema hobea imunu ilegele sia:i, amo ganodini esalu. ilegele sia:i. 21 Ya:igobe da dafawaneyale dawa:su E da abula diasus ganodini esalu. Ea mano, Aisage hou lalegaguiba:le, ea bogomu gadenenoba, e da amola Ya:igobe, da Gode Ea hahawane dogolegele Yousef ea mano elama, ela da Gode Ea hahawane iasu lai dagoi. Ela amolawane da abula diasus ganodini imunu hou ba:mu sia:i. E da ea daguluga ili, Godema esalu. 10 A:ibalaha:me da moilai bai bagade amo nodone sia:ne gadoi. 22 Yousef da dafawaneyale Gode da hahamoi, hamedafa mugulumu moilai, amo dawa:su hou lalegaguiba:le, ea bogomu gadenenoba, ganodini esalumusa: e da ouesalebeba:le, gadili e da Isala:ili dunu da Idibidi yolesili ga masunu sia:i asili, abula diasus ganodini esalu. 11 A:ibalaha:me da amola ea gasa gaguli masa:ne sia:i. 23 Mousese mano hamomu hamedene da:i hamoi amola Sela da ea ame amola ada, da dafawaneyale dawa:beba:le, da:i hamoiba:le, mano lalelegemu hamedei ba:i. Be Mousese da lalelegeloba, ela da oubi udiana amoga A:ibalaha:me da Gode da ema imunu ilegele sia:i e wamolegei. E da mano nog:a:idafa ela ba:beba:le, dafawaneyale dawa:beba:le, e da mano hamoi dagoi. ela mae beda:iwane Felou ea sema hame nabi. 12 A:ibalaha:me ea bogomu da gadenene ba:i. Be 24 Mousese da dafawaneyale dawa:beba:le, e da amo dunu egaga fi misi dunu ilia da gasumuni idi asigilabeba:le, e da Felou idwi amo ea fofoi mano defele amola wayabo bagade bega: sia:i idi (idimu esalumu higa:i. 25 E da eso bagahame wadela:i hame gala), defele ba:sa. 13 Amo dunu huluane hou amo ganodini esalumu higa:iba:le, Gode Ea da dafawaneyale dawa:su lalegaguiwane bogoi. Ilia fi dunu defele gilisili se nabimu hanai galu. 26 E

da Gode Ea hobea imunu bidi dawa:beba:le, e hame gaguiwane, se nabawane, enoga fasawane, da Idibidi muni amola liligi ida:iwane mae dawa:le, udigili ahoanu. 38 Ilia da noga:le hamobeba:le, osobo Gelesu Ea hawa: hamomuba:le se nabasu da bagade da ilia amo ganodini esaloma:ne defele hame baligili hou ida:iwane dawa:i galu. 27 Mouses da ba:sa. Ilia ga fi dunu agoane, udigili gele gelabo amola dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, e da Idibidi uli dogoi amo ganodini golaiwane udigili ahoanu. 39 hina bagade ea ougi hou amoba:le mae beda:ne, Ilia da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, Idibidi soge yolesili asi. E da fedege agoane, siga mae dafane, ilia hou da ida:iwane ba:su. Be ilia da hame ba:su Gode amo ba:beba:le, hame beba:i. 28 E Gode Ea dafawane imunu ilegele sia:i liligi hame lai. da dafawaneyale dawa:beba:le, Baligisu Lolo Nasu 40 Bai Gode da baligliwane ninima imunusa:, amola hemoi. Ea sia:beba:le, Bogosu A:i gele da Isala:ili ilia amola ninia, gilisili moloidafa E da hamomusa: magobo dunu mano mae medole legema:ne, Isala:ili dawa:beba:le, ilia da amo imunu ilegele sia:i liligi dunu da ilia logoga sibi maga:me fogaga:la:i. 29 hame ba:i.

Isala:ili dunu da dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da Maga:me Hano ganodini hafoga:iba:le, degesu logo hamoi. Amoga, ilia da hahawane degei dagoi. Be Idibidi dunu da degemusa: dawa:beba:le, huluane hanoga na dagoi bai:. 30 Isala:ili dunu da dafawaneyale dawa:su hou lalegaguiba:le, ili da Yeligou moilai bai bagade eso fesuale sisiga:le mogodigili, Yeligou gagoi da mugulili sa:i dagoi. 31 Aie hedai: i uda La:i habe da dafawaneyale dawa:beba:le, Isala:ili desega misi dunu aowale, wamolegei. Amaiba:le, Gode Ea hou hame nabasu dunu da bogogia:loba, e da hame bogoi. 32 Be bu sia:mu da hamedei. Olelemu da hamedeiba:le, na da Gidione, Bala:ge, Sa:masane, Yefeda, Da:ibidi, Sa:muele amola balofede dunu, amo ilia hou hame olelemu. 33 Be ilia da dafawaneyale dawa:beba:le, soge fi bagade amoga gegenanu, hasalasu. Ilia hou ida:iwane hamobeba:le, Gode Ea imunu ilegele sia:i liligi afae afae lai. Ilia gasonas laione wa:me ilia lafi ga:si. 34 Ilia lalu bagade haba:dosu. Dunu da ili gobiheiga medomusa: dawa:loba, ilia hobea:i. Ilia da gasa hame ba:i, be bu afadenene gasa bagade hamoi. Ilia gegesu ganodini gasa bagade ba:su. Ilia ga fi dunu ilia gegesu dunu fane legei. 35 Dafawaneyale dawa:beba:le, uda da ilia fi dunu bogoi amo uhini wa:legadoi ba:i. Eno, ilia da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusudafa lamu hanaiba:le, ilia se iasu diasu logo doasi ba:loba hame hobea:i. Be dunu ilima se iawane medole legei, amo ilia hame higa:i. 36 Mogili, eno dunu da ilima gadesu amola fasu. Dunu eno da mogili sia:inega la:gili, se iasu diasu ganodini sali. 37 Mogili, dunu eno da igiga medoi. Mogili ilia soga mogoa hedofasu. Mogili ilia gobihei bagade amoga medole legei. Ilia da:i nabadowane, sibi o goudi amo ea gadofo houga:i amo fawane salawane,

12 Be amo dunu bagohame da ninima Gode Ea hou ba:su dunu esala. Amaiba:le, ninia da ilia hou defele, logo ga:su liligi huluane amola wadela:i hou amo da hedolowane nini bu la:gisa, amo huluane fadegamu da defea. Ninia hehenasu amo Gode da ninima olelei, amo mae yolesili ha:giwane hehenamu da defea. 2 Ninia mae beba:le, Yesu (ninia dafawaneyale dawa:su hou muni hemosu amola dagosu Ouligisu Dunu) amo fawane ba:mu da defea. E da bulufalegeiga bogomu dawa:beba:le, Ea hou hame yolesi. Be E da hahawane hou amoga doaga:musa: dawa:beba:le, bulufalegeiga bogomuba:le gogosiasu hou mae dawa:le, E da wali Gode Ea Hinadafa Fisu afodafa la:ididili fisa. 3 Ea se nabasu dawa:ma! Wadela:i hamosu dunu da Ema nimiwane ha lai. Amaiba:le, dilia da da:i dioiba:le, dafawaneyale dawa:su hou yolesimu da defea hame. 4 Dilia da wadela:i hou amoma gegenana. Be amoga dilia da hame medole legei ba:sa. 5 Gode da ninima dogo denesima:ne "Na mano!" sia:sa. Dilia da amo sia: gogoleila:? E da amane sia:sa, "Na mano! Hina Gode da dima dia hou hahamoma:ne sia:sea, Ea sia: nabima! E da dima gagabole sia:sea, mae da:i dioma! 6 Bai Hina Gode da Ea dogolegei mano huluana ema ilia hou hahamoma:ne sia:sa. Nowama E da 'Na mano' sia:sa, E da dawa:digima:ne se dabe iasu iaha!" 7 Dilia da se iasu nabasea, amo da ada ea hou agoane dilima maha dawa:beba:le, mae da:i dioma. Bai amo se nabasu da Gode da dili da Ea mano dawa:beba:le, agoane hamosa. Osobo bagade ada huluane da ilia manoma dawa:digima:ne se iasu iaha. 8 Be dilia Gode Ea mano huluane amo defele ilia dawa:digima:ne se iasu laha hame ba:sea, amo dilia da manodafa hame be fa mano fawane esala olelesa. 9 Ninia

osobo bagade ada da ninima se iasu iabeba:le, ninia Yelusaleme (amo ganodini a:i gele dunu osea:idafa bu beda:iwane ilima nodoi. Amaiba:le, ninia A:silibu esalebe ba:sa), amoga doaga:i dagoi. 23 Dilia da Adadafa, Ema baligiliwane nabasu hou hamone, Gode Ea degabo lalelegei mano amo ilia dio da esalalalumu da defea. 10 Ninja osobo bagade ada, ilia Hebene ganodini dedei, amo ilia hahawane gilisisuma hanaiba:le, eso bagahame amoga ninima se iasu. Be doaga:i dagoi. Dilia da Gode, amo da fifi asi gala Gode da nini fidima:ne, nini Ea hadigi gilisili lama:ne, dunu huluanema Fofada:su gala, amola nog:a:i dunu dawa:digima:ne se iasu iaha. 11 Ninja Gode Ea se amo ilia a:silibu Gode da afadenene moloidafa hamoi iasu labeba:le, amo esoga hahawane hame gala, se dagoi, ilima doaga:i dagoi. 24 Dilia da Yesu, amo da naba. Be fa:no, amo se dabe iasu amoga ninia hou gaheabolo Gousa:su Sema hahamoi dagoi, amola bu hahamoiba:le, hou ida:iwane bu lai dagoiba:le, maga:me fogaga:gala:i, amo Ea imunu liligi da A:ibele ninia moloidafa olfosu hou bu fage agoane legalalu, ea maga:me amo imunu hou baligisa, amoma doaga:i Gode Ea se iasu bidi nog:a:i ba:mu. 12 Amaiba:le, dilia dagoi. 25 Amaiba:le, dawa:ma! Sia:su dunu Ea sia: lobo gagua gadoma:ne amola dilia muguni yagugui nabima:ne mae higama. Nowa da sisasu dunu e gasa lama:ne, dogo denesima! 13 Fedege agoane, da osobo bagadega Gode sia:i liligi olelei, amo emo gasuga:igi dunu da mae dafane hahawane hame nabaloba, e da hobeale masunu logo hame uhinisima:ne, logo moloidafa amoga fawane masa. 14 ba:i. Amaiba:le, ninia Sisasu Dunu amo da Hebene Dunu huluanema olfosu hamoma:ne hogoi helema. amoga sia:sea, amo hame nabasea, hobeale masunu Hadigi hame hamoi dunu da Hina Gode hamedafa logo hamedafa ba:mu. 26 Sisasu Dunu da musa: ba:mu, amo dawa:beba:le, eso huluane hadigi hou Ea sia:ga osobo bagade fawane ugugui. Be E da hogoma. 15 Dilia Gode Ea hahawane dogolegele hobeia hamoma:ne, amane sia:i, "Na da bu afadafa iasu yolesili, beba:sa:besa:le, dawa:ma! Dunu afae fawane eno, osobo bagade amola mu ugugumu!" da gamogai gisi agoane hed:a:le, bagadewane wili 27 E da "afadafa eno" sia:beba:le, amo hahamoi gala:le, dunu eno ilia hou wadela:mu da defea hame liligi da uguguli, mugululi, hamedafa ba:mu, amo galebe. 16 Dunu afae da wadela:i uda lasu hou o ninia nog:a:le dawa: Be hame mugulumu dialumu Iso agoane, a:silibu hou mae dawa:le, ha:i manu liligi da amaiwane dialumu. 28 Amaiba:le, ninia da afadafa fawane hanaiba:le ea ada hobeia magobo hobeia Hinadafa Hou amo da mugulumu hamedei manoma nana imunu liligi huluane bidi lai dagoi, liligi, amo ba:musa: dawa:beba:le, ninia da Godema agoaiwane maedafa hamoma! 17 Iso da fa:no ea hahawaneba:le, E da nini hahawane ba:ma:ne, Ema ada magobo manoma imunu nana liligi bu lamusa: beda:iwane nodomu da defea. 29 Bai ninia Gode da dawa:i galu. E da dinanu, amo logo hogoi helele, be gugunufinisimusa: lalu agoane gala.
 ea hou bu sinidigmusa: hamedei ba:beba:le, logo ga:si dagoi ba:i. 18 Dilia da Isala:ili fi dunu defele, liligi gaguli ba:su dawa: liligi, amo Sainai Goumi laluga bagade nenanu, gasi bagade amola gulu bagebe alaloyi ganodini hamonanu, amo goumiga hame doaga:i. 19 Ilia da dalabede sia: amola sia:dafa nabi. Ilia amo sia: nabaloba, beda:iba:le bu mae nabima:ne ha:giwane edegei. 20 Bai ilia da sia: amo, "Dunu o ohe fi o eno liligi da goumi digili ba:sea fawane, ilia igiga medole legei dagoi ba:mu!" Ilia da amo sia:iba:le beda:ne, nabimu higa:i galu. 21 Ba:su liligi da bogomuwane beda:ma:ne agoai galebe. Amaiba:le, Mousese da hi beda:iba:le amane sia:i, "Na da bagadewane beda:iba:le, yagugusa!" 22 Be dilia da Saione Goumi amola Esalebe Gode Ea Moilai Bai Bagade amo Hebene ganodini gagui

13 Dilia da Yesu Ea fa:no bobogesu fi afadafa hamoi dagoiba:le, dilia enoma enoma asigiwane hamonanoma! 2 Dilia da ga fi dunu dilia diasuga aowamus: mae gogolema! Bai mogili agoane hamobeba:le, mae dawa:iwane a:i gele dunu aowai dagoi. 3 Dilia se iasu diasu ganodini sali dunu dawa:sea, fedege agoane dilia se iasu diasu ganodini sali amo defele ilima asigima. Dunu da se nababeba:le, dilia ili se nabasu gilisili lai dagoi amo defele ilima asigima. 4 Dunu huluane da uda lasu houdafa amoma nodomu da defea. Dunu da ea uda fawane lamu amola uda da egoa ema fawane fima:mu. Be Gode da wadela:i uda lasu hamosu dunu amola inia uda adole lasu dunu, ilima se dabe iasu ima:ne fofada:mu. 5 Muni hanai hou maedafa dawa:ma. Dilia lai liligi lai dagoiba:le, hahawane ba:ma. Eno lamusa:

mae dawa:ma. Bai Gode da amane sia:i, "Na da da ilia sia: hame nabasea, ilia da:i dioiwane hawa: di hamedafa yolesimu. Na da di hame yolemu!" 6 hamomuba:le, dilia hou hame fidimu. 18 Dilia nini Amaiba:le, ninia da mae beda:iwane amane sia:mu da fidima:ne, Godema sia:ne gadolaloma! Ninia da eso defea, amane, "Hina Gode da na fidisu esala. Na da huluane hou ida:iwane hamomu hanaiba:le, ninia hamedafa beda:mu. Dunu eno da na gugunufinismu asigi dawa:su da ledo hamedei amo dawa: 19 Amola hamedei!" 7 Dilia musa: Yesu Ea fa:no bobogesu fi ouligisu dunu, amo ilia Gode Ea Sia: dilima olelei, amo bu dawa:ma. Ilia esalusu hou amola ilia bogosu hou, amo bu dawa:le, ilia dafawaneyale dawa:su hou defele hamoma. 8 Yesu Gelesu da aya, wali amola eso huluane, mae afadenene amaiwane musa: esalu amola wali esala amola hobe a salalalumu. (aiōn g165) 9 Dilia da ogogosu hisu sia: nababeba:le, logodafa yolesisa:besa:le, dawa:ma. Dilia da ha:i manu Sema mae dawa:le, Gode Ea hahawane dogolegele iasu dawa:beba:le fawane, gasawane a:silu hou hamomu da defea. Mogili da amo ha:i manu sema bagade nabawane hamosa. Be amo sema da ilia hou hame fidisa. 10 Yu Gobele salasu 22 Na fi dunu! Na dilima ha:giwane edegesa. Amo dunu da Yu sia:ne gadosu diasu amo ganodini hawa: hamosa, amo fedege agoane ninia gobele salasu 23 Louma gamane da ninia fi dunu, Dimodi, amo ea bagade. 11 Yu gobele salasu Ouligisu dunu da se iasu diasu logo doasi dagoi. E da hedolowane ohe fi ilia maga:me Hadigidafa Momei Sesei amo nama doaga:sea, na dili ba:la masea, e dili ba:ma:ne ganodini gobele salasu agoane, Gode da wadela:i hou 24 Dilia da ouligisu dunu amola Gode Ea gogolema:ne olofomusa:, gaguli maha. Be ilia ohe fi fi dunu huluanema ninia asigi sia: adosima. Ninja fi da:i hodo, moilai gagoi amo gadili gobesisa. 12 Amo dunu Idali soge ganodini da dilima asigi sia: adosisa. defele, Yesu da dunu ilia wadela:i hou nigima: agoane 25 Gode da Ea hahawane dogolegele iasu dilima Ea maga:mega doga:ma:ne, molilai bai bagade gadili ima:ne na dawa:lala. Sia: Ama Dagoi bogoi dagoi. 13 Amaiba:le, ninia fedege agoane, moilai yolesili, gadili asili, gilisili Ea gogosiasu dadawa:mu da defea. 14 Bai osobo bagade guiguda: ninia amo ganodini esaloma:ne, eso huluane dialalalumu moilai bai bagade hame ba:sa. Ninja da moilai bai bagade hobe a misunu liligi hogolala. 15 Amaiba:le, ninia Yesu Ea Dioba:le Godema nodone gobele salasu hou hamomu da defea. Amo gobele salasu hou da ninia lafidili Gelesu da Hina Godedafa sia:sa, amola Godema nodosa. 16 Mae gogolema! Hou ida:iwane hamoma amola dunu eno dunu eno fidilaloma. Bai amo da fedege agoane, gobele salasu hou. Amola Gode da amo gobele salasu hou hahawane ba:sa. 17 Dilia ouligisu dunu ilia sia: nabawane hamoma. Ilia da Godema ilia hawa: hamoi amo fofada:muba:le, ilia mae helefili dilia a:silu hou ouligisa. Dilia da ilia sia: nabasea, ilia da hahawane hamomu. Be dilia

Ya:mese

1 Na da Ya:mese, Gode amola Hina Gode Yesu

Gelesu, Ea hawa: hamosu dunu esala. Na da dilia Gode Ea fi dunu osobo bagade fifi asi gala amo ganodini esala, dilima asigi sia: dedesa. 2 Na fi dunu! Adoba:su hou hisu hisu da dilima doaga:sea, mae da:i dione, hahawane ba:ma! Bai Gode da dilima adoba:su hou amo logo hame hedofasea, dilia da mae dafane lelebeba:le, bu gasawane leloma:ne dawa:mu. 4 Be Gode da dilia hou afadenene ida:idafa hamomusa: dawa:lalebeba:le, dilia amo hou ida:iwanedafa amoga doaga:ma:ne, mae dafane gebewane hahawane masa. 5 Be nowa dunu da bagade dawa:su hou hame galea, defea, e da amo lama:ne Godema sia:ne gadomu da defea. Gode da dunu huluane ilima mae hihini hahawane dogolegele imunusa: dawa:beba:le, E da amo hou imunu. 6 Be dilia Godema sia:ne gadosea, dilia logo osea:i hame, be afae fawane asili, dafawaneyale dawa:iwane sia:ne gadomu da defea. Be nowa da dafawaneyale hame dawa:sea, e da hano gafului foga sefasisa agoane ba:sa. 8 Agoai dunu, e da la:ididili la:ididili logo aduna masusa: dawa:beba:le, e da Hinadafa da ema ea hanai liligi imunusa: hamedei agoane ba:mu. 9 Yesu Ea fa:no bobogesu dunu liligi hame gagui dunu, amo Gode da gagua gadosea, e da hahawane ba:mu da defea. 10 Be Gode da liligi bagade gagui dunu ea hou fonobosea, e amola hahawane ba:mu da defea. Bai bagade gagui dunu ilia da hedolo biomu gisi amo ea sofea defele hedolo mugulumu. 11 Eso ma:sea, gia:i bagadeba:le, amo gisi da hedolo birole, gugunufini dagoi ba:sa. Amo defele, bagade gagui dunu da bidi lasu hawa: hamonanea, e da hedolowane gugunufini dagoi ba:mu. 12 Nowa dunu da adoba:su hou amo ganodini ea hou hame yolesisia, e da hahawane gala. Bai e da mae yolesili, amo adoba:su hou baligisia, Gode da Ema asigi dunu ilima imunu ilegele sia:i liligi amo esalusudafa habuga, bidi agoane ema imunu. 13 Be adoba:su hou da ema dafama:ne oleleusa: doaga:sea, "Gode da nama dafama:ne olelesa!" amo sia:mu da defea hame. Bai wadela:i dafama:ne adoba:su hou da Godema doaga:mu da hamedei. Amola E da dunu afae ema dafama:ne hamedafa adoba:sa. 14 Be adoba:su hou da dunu hiougisia, e da fedenge agoane hisu wadela:i hanai

asigi dawa:suga saniga:i dagoi ba:sa. 15 Amasea, ea wadela:i hanai hou da ea dogo ganodini wadela:i hou mano agoane hamone, amo da lalelegesea wadela:i houdafa ba:sa. Amasea, wadela:i hou da asigilasea, amo da mano eno hamosa, amo da bogosu. 16 Na dogolegei fi dunu! Na da Sa:id:a:ne ea dilima ogogomu higa:i gala mabu. 17 Ida:iwane iasu liligi huluanedafa da Hebene sogega maha. Gode, amo da muagado gamali huluane hahamoi dunu, E da afadenemu mae dawa:le, gasi hamomusa: sinidigimu hame dawa: E da iasu liligi ida:iwane gala huluane iaha. 18 Gode da haniba:le, Ea Sia: dafawane amoga nini hahamoi dagoi. Ea da nini Ea hahamoi liligi amoma bisilua esaloma:ne, nini hahamoi dagoi. 19 Na dogolegei fi dunu! Dawa:ma! Dunu huluane ilia ha:giwane nabimu da defea. Be hedolowane bu mae adole ima amola hedolo mae ougima. 20 Osobo bagade dunu ilia ougi hou da Gode Ea ida:iwane hawa: hamosu hame fidisa. 21 Amaiba:le, wadela:i hou amola nigima: hou huluane yolesima. Godema nabasu hou hamoma. Gode Ea sia: amo da dilima gaga:su liligi, E da dilia dogo ganodini hawa: agoane bugimusa: dawa: Dilia amo sia: lalegaguma. 22 Dilia ogogole Gode Ea sia: gega fawane mae nabima. Be Gode Ea sia: nabawane hamoma. 23 Nowa dunu da Gode Ea sia: gega nabalu be nabawane hame hamosea, amo da dunu e da ea odagi ba:ma:ne daya ba:su ganodini ba:sa agoane. 24 Amo dunu da ea odagi ea ba:su ba:lalu, asili, e da hedolowane ea odagi ba:su hou bu gogolesa. 25 Be nowa da sema ida:iwanedafa (amo da osobo bagade dunu halegalawane masa:ne hamosa), amo e da ha:giwane mae yolesili ba:sea amola nabawane mae gogolele hamonanea, amo dunu da osobo bagadega esalea, Gode Ea hahawane dogolegele iasu ba:mu. 26 Nowa dunu da Gode Ea hou lalegagui dagoi hi dawa:sea, defea, e da ea gona:su amoma ouligisuwanne esalumu da defea. Nowa dunu da ea gona:su amoma ouligisawane hame esalea, e da Gode hame dawa: amola hi da hima ogogosa. 27 Ada Gode da Ema fa:no bobogesu houdafa amo fawane hahawane dogolegele ba:sa. Gode da Ema fa:no bobogesu houdafa agoane ba:sa:- Amo da guluba: mano ouligisu hou, didalo se nababeba:le ouligisu hou, amola wadela:i osobo bagade hou amoga afafasu hou.

2 Na fi dunu! Dilia da Hina Gode Yesu Gelesu, da Gode dawa:" sia:sea, be hou ida:iwane hame hadigi Hinadafa, amo Ea hou lalegaguiba:le, dilia hamosea, amo hou da dunu ea hou hame fidisa. dunu eno ilia dabua ba:su dawa:beba:le, ilima hisu Agoane dafawaneyale dawa:su hou da amo dunu hisu agoane hamomu da dilima hamedei. **2** Agoane gaga:ma:bela:? Hame mabu! **15** Dilia fi amo ganodini, dawa:ma! Dilia gilisitu amoga bagade gagui dunu dilia fi dunu o uda da abula hame amola ha:i manu gouli lobo sogoga salasu, abula ida:iwane ga:i amola hame, agoaiwane esalebe ba:sea, **16** be dilia lafidili hame gagui dunu abula wadela:i ga:i, ela gilisili fawane ilima, "Na da di Gode fidima:ne sia:ne gadosa. masea, **4** dilia bagade gagui dunu ema amane Lalu houma amola ha:i manu hahawane moma!" amo sia:sea, "Fisu ida:iwane guiguda: fima!" be hame fawane sia:sea, be ea da:i hodo hame fidisia, amo gagui dunuma amane sia:sea, "Di ga leloma o na emo da hou nog:a:idafa? Hame mabu! **17** Dafawaneyale gadenene fima!" dilia amane sia:sea, dilia dunu hisu dawa:su hou da amaiwane diala. Di da dia asigi hisu agoane ba:sa amola dilia asigi dawa:su ganodini dawa:su ganodini fawane dafawaneyale dawa:su wadela:le fofada:beba:le, dunu da hisu hisu ba:sa hou lalegagui, be dunu eno ilima fidima:ne hame amo olelesa. **5** Na dogolegei fi dunu! Nabima! Gode hawa: hamosea, dia dafawaneyale dawa:su hou da da hame gagui dunu ilia baligiliwane dafawaneyale bogosu liligi agoai galebe. **18** Be dunu afadafa da dawa:su hou amola Ea Hinadafa Hou E da Ema amane sia:mu, "Dunu afae da dafawaneyale dawa:su asigi dunuma imunusa: ilegele sia:i liligi, amo ilia hou lalegagui. Dunu eno da fidisu hawa: hamosa, gaguma:ne, Gode da ilima ilegei. **6** Be dilia da hame " amane sia:mu. Na da bu adole imunu, amane, gagui dunuma gadesa. Be nowa dunu ilia da dilia hou "Fidisu hou mae hamone, dafawaneyale dawa:su wadela:sa, amola dilia hou wadela:musa: dili fofada:su hou da hamedei liligi agoane. Dunu da fidisu hawa: dunuma fofada:musa: hiouginanala:? Bagade gagui hamosea fawane, e da dafawaneyale dawa:su hou dunu ili fawane! **7** Bagade gagui dunu ilia da dio lalegagui dagoi olelesa." **19** Gode afadafa esala, amo ida:iwane gala Gode da dilima asuli dagoi, amo dilia dafawaneyale dawa:bela:? Defeat! Be Fio a:silibu wadela:musa: lasogole sia:sa. **8** Gode Ea Hinadafa huluane, ilia amo defele dafawaneyale dawa:beba:le, Hou sema da Gode Sia: amo ganodini agoane dedei beda:iba:le yagugusa. **20** Gagaoui di! Udigili mae diala, "Disu da:i hodo amoma asigi hou defele, eno hawa: hamone, dafawaneyale dawa:su hou lafidili dunuma asigima!" Amo nabawane hamosea, dilia da sia:sa, amo da hamedei liligi. **21** Gode da ninia hou ida:iwane hamosu dunu agoane ba:mu. **9** Be dilia aowalali ada A:ibalaha:me habodane afadenene bu da dunu illia dabua ba:su hou amo dawa:beba:le, ilima moloidafa hamoi ba:bela:? A:ibalaha:me da Aisage hisu hisu agoane hamosea, dilia da wadela:i hamosa. oloda da:iya ligisi, amo hawa: hamobeba:le, Gode Dilia da agoane hamosea, Gode Ea sema da dilima da A:ibalaha:me afadenene bu moloidafa hamoi diliwaneya udidisa. **10** Nowa dunu da Gode Ea sema dagoi ba:. **22** Dilia hame ba:sala:? A:ibalaha:me afadafa fawane wadela:sea, e da sema huluanedafa ea dafawaneyale dawa:su hou amola ea hawa: wadela:lesi dagoi. **11** Gode da amane hamoma:ne hamosu, da gilisili ea houdafa olelesu. Ea hawa: sia:i, "Inia uda mae adole lama!" E da eno amane sia:i, hamobeba:le, ea dafawaneyale dawa:le lalegagusu "Dunu eno bogoma:ne mae medoma!" Amaiba:le, di hou da dafawane olelei. **23** Amaiba:le, Gode Sia: Dedei da inia uda mae adole lale, dunu eno fane legesea, da dafawane ba:i, amane, "A:ibalaha:me da Gode di da sema wadela:su dunu. **12** Gode da hobea, dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da A:ibalaha:me sema da ninima hahawane halegale lalus iabe amo afadenene bu moloidafa hamoi dagoi ba:i." Amanoba, dawa:le, ninima fofada:mu. Amo dawa:beba:le, dilia Gode da A:ibalaha:mem "Na na:iyado" dio asuli. **24** sia: nog:a:iwane amola hou ida:iwane hamoma. **13** Amaiba:le, nog:a:le dawa:ma! Dunu da gilisili hawa: Bai Gode da dunu amo da eno dunu ea hou hame hamobeba:le amola dafawaneyale dawa:beba:le, gogolema:ne olfosa, ema gogolema:ne olfosa Gode da amo dunu moloidafa hamoi ba:sa. **25** hame imunu. Be asigiwane gogolema:ne olfosa Musa: wadela:i uda ea dio amo La:ihabe, ea hou hou da se imunusa: fofada:su hou baligisa. **14** agoaiwane ba:su. E da Isala:ili desega misi dunu Na fi dunu! Dunu afae da ea lafidili fawane, "Na ilima aowalalu, ilima hobeale masunu logo olelei. Amo

hawa: hamobeba:le, Gode da La:iha:be moloidafa Defea! E da ea fonoboiwane amola dawa:iwane hou hamoi dagoi ba:.i. 26 Dunu da:i hodo da a:silibu hame amoga ea hou da moloidafa olelemu da defea. 14 galea, amo da bogoi. Amo defele, dafawaneyale Be dia dogo ganodini mudasu hou, ougi hou amola dawa:su hou da hawa: hamosu hame galea, amo uasu hou, amo galea, di da dafawane hou amoma amolawane da bogoi agoai ba:sa.

3 Na fi dunu! Dilia fi ganodini dunu bagahame fawane olelesu hou lamu da defea. Gode da nini olelesu dunu ninima fofada:su hou da eno dunuma fofada:su hou baligimu, amo dilia dawa: 2 Ninja huluane da giadofasu hou eso bagohame hamosa. Be nowa da giadofasu hame hamosa, amo dunu da moloidafa hamoi amola e da hi da:i hodo liligi huluane amoma ouligisu esala, amo ba:sa. 3 Ninja da hosi ema nabasu hou olelema:ne amola logo eno logo eno amoga hiougima:ne, hosi ea lafi amo ganodini oli genonesisu liliqi sala 4 Dusagai bagade dawa:ma! Amo da liliqi bagade. E da fo bagade amoga fabeba:le ahoa. Be "lada" fonobahadi amoga genonesisu dunu da dusagai logo eno logo eno amoga hiougisa. 5 Dunu ilia gona:su da agoaiwane diala. Gona:su da fonobahadi, be e da gasa fi bagade sia:musa: dawa: Lalu fonobahadi da nene heda:le, iwila bagade da nene dagosu dawa: 6 Gona:su da lalu agoane. Amo da wadela:i liliqi ninja da:i hodo ganodini. Wadela:i sia: sia:beb:a:le, ninia da:i hodo liliqi huluanedafa da wadela:sa. Helo lalu da gona:su amoga dunu ilia esalusu huluane gia:iwane nenana. (Geenna g1067) 7 Osobo bagade dunu da fi liliqi huluane fofomusa: dawa: Ilia da ohe fi, sio fi, sania fi amola menabo fi, huluane fofomusa: dawa: 8 Be dunu da gona:su ea hou fofomusa: hame dawa: Gona:su da wadela:idafa, nabasu hou hame dawa: amola say:a:be ea bogosu defo hano agoane nabai gala. 9 Ninja gona:su afadafa amoga ninia gilisili ninia Hina Gode amola Ada, amoma nodone sia:sa amola ninia na:iyado dunu amo Gode da hi ba:su amo defele hamoi, ilima ninia da gagabusu aligima:ne sia:sa. 10 Nodosu sia: amola wadela:ma:ne gagabusu sia: da gilisili lafi afadafa amoga maha. Na fi dunu! Amo da nogaa:i hame. 11 Hano nasu afadafa amoga hano ida:iwane amola hano gamogaiwane, gilisili dimu da hamedei. 12 Figi ifa da olife fage hame legesa. Waini efe da figi fage hame legesa. Gamogai hano nasu amoga hano ida:iwane dimu da hamedei galebe. 13 Dunu afae da dilia gilisili amo ganodini bagade dawa:su hou amola asigi hou lalegagui esalabel:a:?

Defea! E da ea fonoboiwane amola dawa:iwane hou amoga ea hou da moloidafa olelemu da defea. 14 Be dia dogo ganodini mudasu hou, ougi hou amola uasu hou, amo galea, di da dafawane hou amoma ogogosa:besa:le, di da hidale amola ogogole bagade dawa:su hou lai dagoi maedafa sia:ma! 15 Agoaiwane bagade dawa:su hou da Hebene amogainini hame maha. Amo dawa:su hou da A:silibuga hame olelei, osobo bagade hou fawane. Amo hou da Fio a:silibu fawane olelesa. 16 Be dunu ilia hou amo ganodini mudasu hou amola uasu hou ba:sea, wadela:i hou amola wili gala:su hou da gilisili ba:mu. 17 Be bagade dawa:su hou amo Hebenega mabe hou da ledo hame ba:sa. Amo hou da olofosu hou, gebewane hou, na:iyado hou amola asigidafa hou, agoaiwane ba:sa. Amo bagade dawa:su hou dialebeba:le, dunu ilia fidisu hou bagade hamonanebe ba:sa. Bagade dawa:su dunu da eno dunu hame higale ba:sa amola ilia hou da bagadedafa ilisu da hidale hame olelesa. 18 Fedege agoane, olofosu dunu da olofosu hawa: agoane bugibiba:le, hou ida:iwane ha:i manu agoane faisa.

4 Gegesu amola sia:ga gegesu, amo huluane da abuliba:le heda:sala:? Dilia da osobo bagade hahawane hou hanaiba:le, amo hi hanai hou da dilia da:i hodo ganodini wili gala:lebeba:le, gegesu hou da heda:sa. 2 Dilia da liliqi lamu bagade hanai. Be lamu logo hamedeiba:le, dilia da eno dunu fane legemusa: dawa:lala. Dilia da liliqi hanai, be hamedeiba:le, dilia sia:ga gegesu amola gegesudafa hamosa. Dilia da Godema hame adole ba:beb:a:le, dilia hanai liliqi hame ba:sa. 3 Be dilia Godema adole ba:sea, dilia adole ba:su ea bai da giadofaiba:le, Gode da dilima hame iaha. Dilia da dilia wadela:i hanai hahawane hou amo fidima:ne fawane adole ba:beb:a:le, Gode da dilima hame iaha. 4 Dilia da Gode Ea hou hedolo yolesisu dunu! Nowa dunu da osobo bagade hou amoma na:iyado galea, e da Godema ha lai, amo dilia hame dawa:bela:? Nowa da osobo bagade hou hanaiba:le, amo hou lalegagusia, amo dunu da Godema ha lai hamosa. 5 Gode Sia: da agoane dedei diala, "A:silibu amo Gode da ninia dogo ganodini esaloma:ne ninima i, E da ninia ida:iwane hamoma:ne bagadewane hanai galebe." Amo sia: da udigili hame dedei. 6 Be Gode nini fidima:ne hahawane dogolegele iasu ninima baligili iaha. Gode

Sia: eno da agoane dedei diala, "Gode da gasa fi dunu ilima bidi hame i. Ilia egasu sia: nabima! Gode, dunu ili higasa, be E da fonoboi dunu ilima hahawane Hina Gode Bagadedafa da dilia ha:i manu faisu dunu dogolegele fidisu iaha!" 7 Amaiba:le, Godema nabasu ilia se nabasu wele sia:be nabi dagoi. 5 Dilia da hou hamoma! Sa:idam: nema gegema! Amasea, e da osobo bagadega esaloba, bagade gagui hou amola hobeale masunu. 8 Dilia Godema gadenene masea, hahawane hedesu, amo fawane ba:i. Be amo hou da E da dilima gadenene misunu. Dilia wadela:i hamosu fedege agoane dilia da eso ilegei amoga medole legei dunu! Fedege agoane dilia lobo dodoftema! Dilia dagoi ba:mu. Amola amo esoga momagemusa:, dilila: ogogole lalegagui dunu, dilia dogo dodoftema! 9 Da:i sefe fima:ne ha:i manu naha. 6 Dilia da wadela:i hame dioiwane dinanova! Oufesega:su yolesili, dinanova! hamosu dunu ilima fofada:nanu, fane legesu. Ilia da Hahawane hou yolesili, da:i dioiwane esaloma! 10 dilima bu dabe hame gegei. 7 Amaiba:le, na fi dunu! Dilia Hina Gode Ea midadi, hou fonoboma! Amasea, Hina Gode Ea bu misunu eso dawa:beba:le, dilia mae E da dili bu gaguia gadomu. 11 Na fi dunu! Dilia eno yolesili gebewane oquesaloma. Ifabi ouligisu dunu da dunu eno dunuma ilia hou da noga:i hame udigili ea ifabi amoma ha:i manu ida:iwane heda:le falmusa:, mae sia:ma. Nowa da Yesu Ea fa:no bobogesu fi noga:le gebewane oquesala. E da mae hihini anegagi dunu amoma ea hou fofada:ne, noga:i hame udigili oubi la:ididili amola la:ididili, gibu sa:ima:ne gebewane sia:sea, amo da Sema amoma fofada:ne, Sema da oquesala. 8 Dilia amolawane noga:lewane oquesalumu noga:i hame sia:sa. Dilia da Sema amoma fofada:ne, da defea. Hobeia misunu dafawane hamoma:beyale noga:i hame sia:sea, dilia da Sema amoma mae dawa:lusu mae fisima! Bai Hina Gode Ea bu misunu nabawane fofada:su dunu esalebe ba:sa. 12 Gode Hi eso da gadenei. 9 Na fi dunu! Dilia fi dunu eno enoma fawane da Sema olelesu Dunudafa amola Hi fawane mae egama! Gode da dilima egale fofada:sa:besa:le, da fofada:su dawa: Gode Hi fawane da gaga:su agoane mae hamoma. Fofada:sudafa dunu da dunu hou amola gugunufinisusu hou dawa: Amaiba:le, di huluane ba:ma:ne misunu. E da gadenene lela. da dia fi dunuma abuliba:le fofada:sala:? 13 Mogili 10 Na fi dunu! Balofede dunu ilia Hina Gode Ea dilia amane sia:sa, "Ninia da wali o aya moilai bai Dioba:le ba:la:lusu, amo bu dawa:ma. Ilia se nabi, be bagadega ahoasea, amo ganodini ode afadafa bidi mae yolesili Gode Ea hawa: gebewane hamonanu. Iasu hawa: hamomusa:gini oquesalea, muni bagade Ilia olelesu noga:le nabawane hamoma! 11 Ilia da lamu." Amane sia:be dunu, na sia: nabima! 14 Dilia gebewane mae yolesili hawa: hamonanuba:le, ilia da esalebe hou aya da habodane ba:ma:bela:, amo hahawane gala ninia da sia:sa. Dilia da Yoube ea dilia hame dawa: Dilia da lalu mobi agoane hedolo gebewane hame yolesisu hou nabi dagoi. Fa:no, Hina heda:le fonobahadi fawane aligilalu, bu hamedafa Gode da ema baligili i, amo dilia nabi. Bai Hina Gode ba:sa. 15 Dilia da amane sia:mu da defea galu, da gogolema:ne olfosu amola asigisudafa dawa: 12 "Hina Gode da na logo fodosea, na da esalumu Na da baligiliwane eno sia: olelesa amane. Dilia da amola amo hou hamomu!" 16 Be wali dilia gasa fi hou hamomusa: sia:sea, dilia da Hebene o osobo hamobeba:le, gasa fi hidale sia: sia:sa. Agoaiwane bagade o eno liligi huluane amo ilia dioba:le mae gasa fi hou da wadela:i. 17 Amaiba:le, nowa dunu da ilegele sia:ma! Be dawa:iwane "mai" dawa:sea, "mai" hawa: ida:iwane hamomusa: dawa:, be amo hawa: fawane sia:ma.., "hame!" dawa:sea, "hame!" fawane higa:iba:le hame hamosa, amo da ema wadela:i hou. sia:ma. Amasea, dilia Gode Ea se dabe iasu ima:ne fofada:su hame ba:mu. 13 Dunu afae dilia gilisisu ganodini da se nabawane esalabela:? E Godema sia:ne gadomu da defea. Dunu afae da hahawane esalabela:? E da Godema nodone gesami hea:mu da defea. 14 Dunu afae da oloiwane esalabela:? E da Yesu Ea fa:no bobogesu fi asigilai dunu ema misa:ne sia:ne, ilia da e fidima:ne Godema sia:ne gadolalebe, Hina Gode Ea Dioba:le ema olife susuligi legemu da defea. 15 Amo dilia dafawaneyale dawa:iwane

5 Wali dilia bagade gagui dunu, na sia: nabima!

Dilia da se bagade nabimuba:le, dilia dimu amola didiga:mu da defea. 2 Dilia bagade gagui liligi da dasai dagoi. Dilia abula da danuba:ga na dagoi. 3 Dilia gouli amola silifa, amo da nui amoga dedeboi dagoi. Amo nui dasasu liligi da dilia wadela:i hou olelesa amola dilia hu lalu agoane na dagomu. Dilia da soge wadela:mu eso gadenesea, udigili muni bagade gagadoi. 4 Dilia da dilia ifabi hawa: hamosu

sia:ne gadosea, oloi dunu da uhimu. Hina Gode Yesu Gelesu da amo dunu uhini, ea wadela:i hou hamoi galea amo gogolema:ne olfomu. **16** Amaiba:le, dilia wadela:i hou eno dunu eno dunuma fofada:nanu, dilia uhinisisu hou ba:ma:ne, dunu eno dunu eno fidima:ne, Godema sia:ne gadomu da defea. Hou moloidafa hamoi dunu da sia:ne gadosea, ea sia:ne gadosu da gasa bagadewane ba:sa. **17** Elaidia da dunu amo nini defele esalu. E da ha:giwane Gode da gibu logo ga:sima:ne sia:ne gadoiba:le, ode udiana amola oubi eno gafeyale amoga, gibu da hamedafa sa:i. **18** E da bu sia:ne gadoiba:le, mu da doasili, gibu sa:ili, ha:i manu bu nogar:le hedai:. **20** Na fi dunu! Noga:le dawa:ma! Dunu afae da dafawane hou yolesibiba:le, eno dunu da e Godema sinidigimusa: bu hiougisia, nowa dunu da wadela:i hamosu dunu Ema sinidigima:ne logo olelesea, e da amo wadela:i hamosu dunu ea asilibu mae bogoma:ne gaga:mu amola wadela:i hou bagohame da dedeboi dagoi ba:mu. Sia: Ama Dagoi

1 Bida

1 Na, Bida, Yesu Gelesu Ea asunasi dunu da dili amo Gode Ea ilegei fi dunu afogogole Bonadase, Gala:isia, Ga:badousia, A:isia amola Bidinia, amo soge huluane amo ganodini esala, dilima meloa dedene iaha. 2 Ada Gode da hanaiba:le dilima ilegei dagoi. Gode Ea A:silibu Hadigidafa da hamobeba:le, E da dilia eno dunuma afafane hadigi fi hamoi. Dilia Yesu Gelesu Ea sia: nabimusa: amola Ea maga:me amoga dodofemusa:, Gode da dilima agoane hamoi. Dilia Gode Ea hahawane dogolegele iasu amola olotosu, amo nabaiwane dawa:ma:ne na dawa:lala. 3 Ninja Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea Ada Godema nodomu da defea. E da ninima bagadewane asigiba:le, ninima gaheabolo esalusu ima:ne, Yesu Gelesu Ea bogoi da:i hodo wa:legadolesi. Amaiba:le, ninja da hobea misunu dafawane hamoma:beyale dawa:lusu misa:ne hahawane ouesala. 4 Gode da Ea fi dunu ilima ima:ne, hahawane bagade hou ouligisa. Amo hobea lamusa:, ninja da hahawane ouesala. Amo hahawane budi da mae dasama:ne amola mae mugulumu:ne, Gode da amo Hebene soge ganodini ouligisa. 5 Dilia da Yesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, Gode Ea gasaga gaga:i dagoi. Gaga:sudafa amo 6 Amo dawa:le, hahawane bagade ba:ma! Wali, adoba:su hou da dilima doaga:beba:le, dilia da se naba. Be amo se nabasu da eso bagahame fawane dialumu. 7 Amo adoba:su hou da dilia lalegagui hou amo adoba:musa: maha. Gouli da wadela:mu liligi, be amo ea hou ba:ma:ne, dunu da laluga adoba:sa. Be dilia dafawaneyale dawa:su hou da gouli ea budi lamu defei bagadewane baligi dagoi. Amaiba:le, dilia dafawaneyale dawa:su amo mae dafama:ne, Gode da dilima adoba:su hou oleesa. Amasea, dilia dafawaneyale dawa:su hou da bu baligiliwane ida:iwane hamoi dagoiba:le, Yesu Gelesu da dunu huluane ba:ma:ne bu masea, E da dilima nodomu. 8 Dilia da Yesu Gelesu hame ba:i, be dilia da E wali hame ba:sa, be dilia da Ea hou dafawaneyale dawa:be. Amaiba:le, dilia da hahawane bagadedafa. Amo hahawane hou da sia:ga oleemu hamedei. 9 Dilia a:silibu gaga:musa:, Gode Ea hou lalegagui dagoi. Amola Gode da dilia a:silibu gaga:lala. Amaiba:le, dilia da amo hahawane bagade hou dawa: 10 Amo gaga:su hou ea bai dawa:musa:, balofede dunu da musa: bagadewane hogoi helei. Ilia da amo Gode dilima imunu liligi da hobea ba:mu, amo ilia ba:la:lusu. 11 Ilia amo imunu liligi da habogala misa:bela:? amola amo liligi ea misunu hou, hogoi helei. Yesu Gelesu Ea A:silibu da ili dogo ganodini esalebeba:le, Ea misunu hou olelei. Amola Gelesu da se bagade nabalu bu Ea hadigi lalegagumu, amo huluane ilia da ba:la:lusu. 12 Amo balofede dunu ilia hawa: hamosu da ili mae fidima:ne be dili fidima:ne hamosu, Gode da ilima olelei. Dilia waha nabi Sia: Ida:iwane Gala (amo asunasi dunu ilia wali olelei) da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Hebene amoga misi, amo ea gasaga olelei, amo musa: balofede dunu ilia sia: dasu. A:igele duni amolawane da amo liligi dawa:mu hanai gala. 13 Amaiba:le, hawa: hamomusa:gini ouesaloma! Mae golale, hahawane bidi amo Yesu Gelesu da bu masea dilima imunu, amo fawane dawa:ma. 14 Gode Ea sia: nabawane hamoma. Dilia Gode Ea hou hame dawa:i esoga, dilia hanaiga fawane hamosu. Be amo hou yolesima! 15 Gode (E da dilima misa:ne sia:i) amo Ea hou da hadigidafa. Amaiba:le, dilia hou huluane ganodini hadigi hou hogoi helema. 16 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Na da hadigiba:le, amo defele dilia hadigiwane esaloma!" 17 Gode da dunu Amaiba:le, dilia da osobo bagadega esalea, Ema beda:iwane esalumu da defea. 18 Bai dilia aowalali Dilia da Godema sia:ne gadosea, Ema "Ada!" sia:sa. ilia musa: hou dilima olelei da hamedei wadela:i hou fawane. Amo dilia yolesima:ne, Yesu Gelesu da dabe i dagoi, amo dilia dawa: Amo dabe da dasamu liligi amo gouli amola silifa, agoaiwane liligi hame. 19 Be amo dabe da Yesu Ea maga:me ida:iwane gala. E da fedege agoane, ledo hamedei sibi mano gobele salimus: medole legele, ninia wadela:i hou dabe hamoi ba:i. 20 Amo hamomusa:, Gode da osobo bagade hame hahamoi eso amoga Yesu ilegei dagoi. E da dili fidima:ne, osobo bagade wadela:mu eso gadeneiba:le, E da dunu ilia ba:ma:ne, osobo bagadega misi. 21 Gode da Yesu Gelesu Ea bogoi wa:legadolesi. Dilia da Yesu Gelesuma madelagiba:le, Gode Ea hou dafawaneyale dawa:le, dilia dafawane

esloma:beyale amola hamoma:beyale dawa:lusu hou Be dilia da Gode Ea ilegei fi. Dilia da Hina Bagade Ea ea bai da Gode fawane. 22 Wali, dilia da dafawane gobele salasu dunu. Dilia da Gode Hi fi dunu, hadigi fi hou lalegagui dagoiba:le, dilia da ledo huluane dilia hamoi. Gode da dili gasi yolesili, Ea hadigi ida:iwane dogoga dialu dodofei dagoi amola dilia da dilia fi amo ganodini esaloma:ne, dilima ilegei dagoi. E da dunu ilima asigidafa hou dawa: Amaiba:le, dilia dogo huluane amoga eno dunu eno dunuma asigima. 23 Ea hou ida:iwane amo eno dunuma olelema:ne, dili Bai Gode Ea Sia: ida:iwane da esalawane amola eso huluane dialalalumu. Amo nababeba:le, dilia da bu lalelegele, Gode Ea mano hamoi. Dilia Ada da bogomu dunu hame. E da eso huluane mae bogole esalalalumu. (aiōn g165) 24 Gode Ea Sia: da agoane dedei diala, "Dunu huluane da gisi agoane. Ilia hadigi hou da gisi sofea agoane. Gisi da biosa amola sofea da osoboga daha. 25 Be Hina Gode Ea Sia: da eso huluane esalalalumu." Amo sia: da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala, amo ninia da dilima olelesu. (aiōn g165)

2 Amaiba:le, wadela:i hou huluane yolesima!

Ogogosu hou, dabua fawane dafawaneyale dawa:su hou, mudasu hou amola gadesu sia:, amo huluane yolesima. 2 Dilia da gaheabolo lalelegei mano dudubu amo defele, a:silibu dodo maga:me hanaiba:le, amo nahabeba:le dilia da asigilale, gaga:sudafa hou ba:mu. 3 Gode Sia: da agoane dedei, "Dilia dilis da Gode Ea asigidafa hou hogobeba:le ba:i dagoi." 4 Hina Gode da fedege agoane igi esala. Osobo bagade dunu ilia da amo igi da hamedei liligi dawa:beba:le, higa:i. Be Gode da amo igi noga:i ba:beba:le, Ema ilegei. Ema misa! 5 Gode da igi esala amoga fedege agoane a:silibu diasu gagulala. Dilia igi esala agoane, misa! Gode da ea diasu gagumusa: dili lale, dilia da Yesu Gelesuma madelagiba:le, hadigi gobele salasu dunu agoane, a:silibu gobele salasu Godema imunu. Amo Gode da hahawane ba:mu. 6 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Na da Igi ida:iwane gala ilegei. Amo Na da diasu baidafa agoane Saione molai bai bagadega bugimu galebe. Nowa dunu da Ea hou lalegagusia, e da hame gogosiamu." 7 Dilia da amo Igi dafawaneyale dawa:beba:le, hahawane bagade ba:mu. Be nowa da dafawaneyale hame dawa:sea, Gode Sia: da agoane dedei diala, "Diasu gagusu dunu da amo Igi da hamedei liligi dawa:beba:le, fadegai dagoi. Be Gode da amo Igi baligili mimogodafa hamoi." 8 Gode Sia: eno da agoane dedei, "Dunu ilia da amo Igiga emo udagaguli dafamu!" Gode da amo hou hamomusa: dawa:beba:le, ilia Gode Ea sia: dafawaneyale hame dawa:beba:le, udagaguli dafai. 9

Be dilia da Gode Ea ilegei fi. Dilia da Hina Bagade Ea gobele salasu dunu. Dilia da Gode Hi fi dunu, hadigi fi hamoi. Gode da dili gasi yolesili, Ea hadigi ida:iwane amo ganodini esaloma:ne, dilima ilegei dagoi. E da dunu ilima asigidafa hou dawa: Amaiba:le, dilia dogo huluane amoga eno dunu eno dunuma olelema:ne, dili asunasi. 10 Musa: dilia da Gode Ea fi dunu hame galu. Be wali dilia da Gode Ea fi dunu. Musa: dilia da Gode Ea gogolema:ne olofosu hame dawa:i galu. Be wali, E da iabeba:le, dilia da Gode Ea gogolema:ne olofosu lalegagui dagoi. 11 Na fi dunu! Dilia da ga fi dunu agoane osobo bagadega esalebeba:le, na dilima ha:giwane edegesa. Dilia hu ea hanai hou amo da eso huluane dilia a:silibu amoma gegenana. Be dilia hu ea hou hasalima:ne, amo gejesu mae yolesima! 12 Gode Ea hou hame lalegagui dunu amo ilia gilisisu ganodini dilia hou da ida:iwane ba:mu da defea. Ilia da dili da wadela:i hamosu dunu ogogole sia:sa. Be dilia da noga:iwane hamobeba:le, amo ilia dawa:beba:le, Gode Ea bu misunu Esoga, ilia da dilima nodomu fawane. 13 Dilia Hina Gode Ea hou lalegagui amo dawa:beba:le, osobo bagade ouligisu dunu ilia sia: nabawane hamoma. Louma hina bagade da osobo bagade hou amo ganodini hinadafa. Amaiba:le, dilia ea sia: nabima. 14 Amola eha eagene ouligisu dunu ilia wadela:i hamosu dunuma se dabe iasu ima:ne amola hou ida:iwane dunuma nodoma:ne, e da ili ilegei dagoi. Amaiba:le, dilia ilia sia: amolawane nabima. 15 Bai Gode da agoane hanai galebe. Dilia hou ida:iwane hamobeba:le, gagaoui dunu ilia udigili sia: dasu logo da hedofai dagoi ba:mu. 16 Dilia udigili halegale lalebe dunu agoane esaloma! Be udigili halegale lalebeba:le, wadela:i hou dedeboma:ne mae hamoma. Be dilia Gode Ea udigili hawa: hamosu dunu defele esaloma! 17 Esega! Dunu hulanema asigima! Dilia Yesu Ea fi dunuma asigima! Godema beda:ma amola hina bagade dunu ilima nodoma! 18 Dilia hawa: hamosu dunu! Dilia ouligisu dunu ilia sia: nabawane hamoma amola ilima nodoma. Asigi ouligisu dunu amo fawane hame, be nimi bagade ouligisu dunu amola amo ea sia: nabawane hamoma. 19 Dilia da Gode Ea hanai hou dawa:beba:le, hou ida:iwane hamobeba:le mae hihi se nabasea, Gode da dilima hahawane dogolegesu hou olelemu. 20 Be dilia wadela:i hou hamoiba:le se dabe iasu lasea, amo da dilima bidi imunu liligi hame. Be dilia hou ida:iwane hamobeba:le se iasu lasea mae hihi

esalea, Gode da dilima hahawane dogolegele imunu. 21 Yesu Gelesu da dili fidima:ne se bagade nabi. Dilia da fi afadafa amola hou afadafa lalegaguma. Dilia da fi afadafa hamoiba:le, fi dunu eno da fi dunu eno ilima asigimu Dilia da amo hou fa:no bobogema:ne, E da se nabi. da defea. Gebewane amola asigiwane, dunu eno Amo Yesu Ea se nabasu defele dili hamoma:ne, enoma hamoma. 9 Dunu da dilima wadela:le hamosea Gode da dilima ilegei dagoi. 22 Yesu Gelesu da o gagabusu aligima:ne sia:sea, bu dabe wadela:i wadela:i hou hamedafa hamosu. Dunu afae da Ea hou o gagabusu ilima aligima:ne mae sia:ma. Be lafidili ogogole sia:su hamedafa nabi. 23 Dunu eno da Gode da dilima wele sia:noba, dilima hahawane hou Ema gadele sia:noba, E da bu dabe hame gadei. imunusa: sia:i dagoiba:le, dilia dabe agoane ilima E da se nabaloba, E da dabemu mae sia:ne, be hahawane hou olelema. 10 Gode Sia: da agoane Gode (Moloidafa Fofada:su Dunu) amo da E fidimu E dedei diala, "Nowa dunu e da hahawane esalumusa: dawa:beba:le, E da dafawaneyale hamoma:beyale dawa:sea, e da wadela:i sia: yolesili amola ogogosu dawa:i. 24 Yesu Gelesu da ninia wadela:i hou huluane sia: yolesimu da defea. 11 E da wadela:i hou yolesili, Ea da:iga lalegaguli, ifa bulufalegeiga bogoi. Ninia hou ida:iwane hamomu da defea. E da bagadewane da wadela:i hou amoma bogole, bu hou moloidafa olofosu hou hogoi helemu da defea. 12 Bai Hina hamomusa: esaloma:ne, Yesu da bogoi dagoi. Yesu Gode da moloidafa hamoi dunu ouligisa. E da ilia Ea fofa:gi amoga ninia da uhi dagoi. 25 Dilia da sibi sia:ne gadosu naba. Be E da wadela:i hamosu dunu fisi agoane ba:su. Be Sibi Ouligisu da dili bu oule misi ilimagai hame." 13 Dilia da hou ida:iwane hamomusa: dagoi. Sibi Ouligisu amo da dilia a:silibu ouligisa. Dilia hanai galea, nowa da di wadela:ma:bela:? 14 Be dilia da Ema fa:no bobogema:ne, E da dili bu oule misi. hou ida:iwane hamobeba:le, se nabasea, defea, dilia da hahawane gala. Dunu enoma mae beda:ma amola mae da:i dioma. 15 Be dilia dogo ganodini Yesu Gelesuma fawane beda:ma amola E da dilima Hina Gode esalebeba:le, Ema nodoma. Eso huluane, dunu ilia dilima hobe a misunu dafawane esaloma:beyale amola hamoma:beyale dawa:lusu di lale gagusa, amo ea bai dilima adole ba:sea, ilima bu adole imunusa: momagele oesaloma. 16 Be bu adole iasea, gebewane amola asigiwane bu adole ima. Dilia asigi dawa:su amo ganodini dilia da wadela:i hou hame hamosa amo dawa:lalumu da defea. Amasea, dunu ilia da dili Yesuma fa:no bobogebaba:le hou ida:iwane hamobe, amoma lasogole sia:beba:le, ilia da hobe a gogosiamu. 17 Dilia da hou ida:iwane hamobeba:le, Gode da logo hame hedofasea, dilia mae hihini se nabimu da defea. Be dilia wadela:i hou hamobeba:le, se naba, amo da dilia hou hame fidisa. 18 Bai Gelesu (Dunu ida:iwane) da dili Godema oule masa:ne, wadela:i hou hamosu dunu gaga:ma:ne bogoi dagoi. Dunu eno da Yesu Ea da:i hodo medole legei. Be Gode da Gelesu Ea A:silibu bu esaloma:ne uhinisi. 19 Amasea, E da asili, bogoi dunu ilia a:silibu se iasu diasu amo ganodini esalebe, ilima Gode Sia: Ida:iwane olelei. 20 Amo bogoi dunu ilia musa: Nowa: amo ea eso amoga e da dusagai hamonanebeba:le, Gode da se dabe iasu hedolo mae iawane oesalu. Ilia da amo hou mae dawa:le 8 Sia: dagomusa:, dilia huluane asigi dawa:su afadafa

hame nabasu hou hamoi. Dunu bagahame, godoane fawane, da dusagai ga fila heda:beba:le, hame bogoi. Fedege agoane, ilia da hanoga gaga:i dagoi. 21 Amo hou da fedege agoane, hanoga fane salasu hou amo da ninia gaga:su ilegei hou olelesa. Da:i ledo dodofeiba:le da nini hame gaga:sa. Be ninia da ninia asigi dawa:su ganodini wadela:i hou yolesi dagoi dafawaneyale dawa:beba:le, Godema ilegele sia:sea, gaga:su ba:sa. Hanoga fane salasu amo da Yesu Gelesu da wa:legadoi dagoiba:le, nini da gaga:i dagoi olelesa. 22 Yesu da wali Hebene diasuga heda:le, Gode Ea lobodafa amoga esala. E da wali a:igele dunu, Hebene ouligisu dunu amola gasa hou huluane ouligilala.

sia: olelesa, e da Gode Ea olelei fawane olelema:ne sia:ma. Nowa da fidisu hou hamosea, e da gasa amo Gode da ema i amoga hawa: hamomu da defea. Amasea, hou huluane ganodini, dunu da Yesu Gelesuma madelagiba:le, Godema nodonanumu. Gode da hadigi amola gasadafa, eso huluane mae fisili esalalaloma:mu. Ama. (aiōn g165) 12 Na dogolegei na:iyado dunu! Dilia da waha adoba:musa: se bagade nababeba:le, mae fotogadigima. Amo da hou hisudafa hame. 13 Be da:i dioi yolesili, dilia da gilisili Gelesu Ea se nabasu defele se nababeba:le, hahawane ba:ma. Amasea, Gelesu da hadigi hamoiwane bu masea, dilia hahawane hou da nabaiwane ba:mu. 14 Dilia da Yesuma fa:no bobogebeba:le, eno dunu da dilima lasogole sia:sea, hahawane ba:ma. Ilia dilima gadesu hou da Gode Ea Hadigi A:silibu Hadigidafa Gala da dilia dogo ganodini aligila sa:i dagoi, amo olelesa. 15 Be dilia se nabasea, dilia da medole legesu o wamolasu o wadela:i hou eno o dunu ilisu hou amoma sia: lalabosu hou, amo hamobeba:le dilia se nabimu da defea hame. Agoaiwane hou mae hamoma. 16 Be dilia Yesu Ea hou lalegaguiba:le se nabasea, defea, mae gogosiana. Be udigili, dilia Yesu Ea Dio lai dagoiba:le se nabasea, Godema nodone sia:ne gadoma. 17 Fofada:su eso da wali doaga:i dagoi. Gode Ea fi dunu da bisili fofada:su ba:mu. Amaiba:le, ninia da bisili fofada:su ba:muba:le, fa:no Gode Ea Sia: hame nabasu dunu fofada:sea, ilia da adi hamoma:bela:? 18 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dunu ida:iwane ilia gaga:mu logo da gasa bagade gala. Be Gode Ea hou hame lalegaguiba wadela:i hamosu dunu da gaga:ma:ne logo baligili ga:nasidafa ba:sa!" 19 Amaiba:le, Gode da ili fidima:ne hanaiba:le, dunu da se nabasea, ilia da ilia Hahamoi Dunu amo dafawaneyale dawa:be amo olelema:ne, hou ida:iwane hamomu da defea. Bai E da Ea imunu ilegele sia:i mae yolesili huluane hamomusa: dawa:

4 Amaiba:le, Yesu Gelesu da nini fidima:ne, Ea da:i hodo da se nababeba:le, dili amolawane gasawane hamoma:ne, Ea asigi dawa:su defele lamu da defea. Bai nowa da ea da:i hodo ganodini se nabasea, e da bu wadela:le hamomu higasa. 2 Amaiba:le, dilia da wali amogainini, mae yolesili eso huluane dilia da:i hodo hanai hou mae dawa:le, Gode Ea hanai hou hamomusa: hogoi helemu da defea. 3 Dilia da musa: Gode Ea hou hame lalegaguib dunu defele wadela:le hamobeba:le, eso bagohame udigili fisi. Dilia da udigili wadela:i hou, uda hanai hou, adini ba:su hou, loboga hamoi ogogosu 'gode' amola eno a:silibu ilima wadela:i sia:ne gadosu hou, huluane bagade hamosu. 4 Wali, dilia da Gode Ea hou hame lalegaguib dunu ilima wadela:i nimi hou hamomusa:gini hame gilisibiba:le, ilia da fotogadigisa. Amaiba:le, ilia da dilima gadesa. 5 Be ilisu da ilia hou Godema fofada:mu. E da esala dunu amola bogoi dunu, ilima fofada:musa: momagele ouesa. 6 Amaiba:le, Yesu da bogoi dunu ilia a:silibu ilima Gode Ea Sia: Ida:iwane olelei. Ilia da esaleawane, dunu huluane defele bogosu fofada:su ba:i dagoi. Be wali ilia a:silibu esalebeba:le, ilia Gode Ea esalusu ba:ma:ne Gode Sia: Ida:iwane nabi. 7 Soge wadela:mu eso da gadenesa. Dilia da mae golale, dilia hou amoma hinawane, sia:ne gadoiwane esaloma. 8 Baligiliwane, dilia asigidafa hou hamoma. Amo asigidafa hou da wadela:i hou bagohame dedebosa. 9 Mae hihini, dunu eno da dunu enoma dia diasuga aowamu da defea. 10 Dunu afae afae, ilia Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou amo nogaa:le ouligima:ma. Amola ilia amo dogolegele iasuga, dunu eno fidima:ne hamomu da defea. 11 Nowa dunu da

sia: olelesa, e da Gode Ea olelei fawane olelema:ne sia:ma. Nowa da fidisu hou hamosea, e da gasa amo Gode da ema i amoga hawa: hamomu da defea. Amasea, hou huluane ganodini, dunu da Yesu Gelesuma madelagiba:le, Godema nodonanumu. Gode da hadigi amola gasadafa, eso huluane mae fisili esalalaloma:mu. Ama. (aiōn g165) 12 Na dogolegei na:iyado dunu! Dilia da waha adoba:musa: se bagade nababeba:le, mae fotogadigima. Amo da hou hisudafa hame. 13 Be da:i dioi yolesili, dilia da gilisili Gelesu Ea se nabasu defele se nababeba:le, hahawane ba:ma. Amasea, Gelesu da hadigi hamoiwane bu masea, dilia hahawane hou da nabaiwane ba:mu. 14 Dilia da Yesuma fa:no bobogebeba:le, eno dunu da dilima lasogole sia:sea, hahawane ba:ma. Ilia dilima gadesu hou da Gode Ea Hadigi A:silibu Hadigidafa Gala da dilia dogo ganodini aligila sa:i dagoi, amo olelesa. 15 Be dilia se nabasea, dilia da medole legesu o wamolasu o wadela:i hou eno o dunu ilisu hou amoma sia: lalabosu hou, amo hamobeba:le dilia se nabimu da defea hame. Agoaiwane hou mae hamoma. 16 Be dilia Yesu Ea hou lalegaguiba:le se nabasea, defea, mae gogosiana. Be udigili, dilia Yesu Ea Dio lai dagoiba:le se nabasea, Godema nodone sia:ne gadoma. 17 Fofada:su eso da wali doaga:i dagoi. Gode Ea fi dunu da bisili fofada:su ba:mu. Amaiba:le, ninia da bisili fofada:su ba:muba:le, fa:no Gode Ea Sia: hame nabasu dunu fofada:sea, ilia da adi hamoma:bela:? 18 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dunu ida:iwane ilia gaga:mu logo da gasa bagade gala. Be Gode Ea hou hame lalegaguiba wadela:i hamosu dunu da gaga:ma:ne logo baligili ga:nasidafa ba:sa!" 19 Amaiba:le, Gode da ili fidima:ne hanaiba:le, dunu da se nabasea, ilia da ilia Hahamoi Dunu amo dafawaneyale dawa:be amo olelema:ne, hou ida:iwane hamomu da defea. Bai E da Ea imunu ilegele sia:i mae yolesili huluane hamomusa: dawa:

5 Na amola da Yesu Ea fa:no bobogesu fi asigilai dunu. Na da dilia gilisili ganodini Yesu Ea fa:no bobogesu fi asigilai dunu ilima ha:giwane sia:sa. Na Amo asigidafa hou da wadela:i hou bagohame dedebosa. 9 Mae hihini, dunu eno da dunu enoma dia diasuga aowamu da defea. 10 Dunu afae afae, ilia Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou amo nogaa:le ouligima:ma. Amola ilia amo dogolegele iasuga, dunu eno fidima:ne hamomu da defea. 11 Nowa dunu da

na da gilisili Ea hadigi hobea ba:mu liligi, amo na da ba:mu. 2 Dilia da sibi ouligisu defele, sibi gilisili amo Gode dilima i, amo nogaa:le ouligima:ne na da sia:sa. Gode da hanaiba:le, mae hihini, hahawane ouligima. Dilia muni lamu dawa:beba:le hame, be

fidimusa: hanaiba:le, hawa: hamoma. 3 Dilia sibi fi ilima gasa bagade hina hou mae hamoma. Be dilia hou ida:iwane hamone, amo hou ilia bu defele hamoma:ne, asigiwane ouligima. 4 Amasea, Sibi Ouligisudafa da bu misini, E da habuga hadigi hamoi bu gasimu hamedei gala, amo dilima imunu. 5 Dilia goi dunu amola ayeligi dunu! Da:i hamoi dunu ilia sia: noge:le nabima! Dilia huluane fonoboi hou, eno dunu fidima:ne, abula agoane salima. Gode Sia: da agoane dedei diala, "Gode da hidale gasa fi dunu ilima gegesa, be E da fonoboi hamoi fi dunu fidisa." 6 Amaiba:le, dilia Gode da Ea gasa bagade lobo haguduga esaloma:ne, dilia hou fofonoboma. E da hobea Ea ilegei eso doaga:sea, dili bu gaguia gadomu. 7 Dilia se nabasu amola da:i diosu huluane, Gode Ea gisima:ne, Ema ima. Bai E da dilima asigisa. 8 Mae golale, si dadagaia esaloma! Bai dilima ha lai, amo Sa:idane, e da nimi bagade laione wa:me bagadewane, dunu manusa: hogola ahoa. 9 Gode Ea hou lalegagui fi dunu osobo bagade fifi asi gala amo ganodini, ili huluane da se nabasu dilia se nababe defele naba, amo dawa:beba:le, dilia dafawaneyale dawa:su hou mae yolesili, Sa:idane gegema. 10 Be dilia da fonobahadi se nabawane oquesalu, Gode da hahawane dogolegele iasu huluane iaha, amo dawa:ma. E da dili Gelesuma madelagiba:le, Ea eso huluane dialalalumu hadigi hou gilisili lama:ne dilima misa:ne sia:i. Amo Gode Hi da dilia hou asigilama:ne hamomu amola dilima gasa hou amola dafawaneyale dawa:su baidafa dilima imunu. (aiōnios g166) 11 Gode da eso huluane gasadafa gaguiwane esalalaloma:mu! Ama. (aiōn g165) 12 Na da amo meloa fonobahadi dedesa. Sailase, amo da Gelesu Ea hou noge:le lalegagui dunu, da na fidisa. Na da dilia dogo denesima:ne amola Gode Ea hahawane dogolegele iasu nama i, amo olelema:ne dilima dedei. Dilia amo hou ganodini gasawane leloma. 13 Yesu Ea fa:no bobogesu fi, dilia fi agoane Ba:bilone moilai bai bagade ganodini, (amo fi amola da Gode Ea ilegei fi), amo fi dunu huluane da dilima asigi sia: adosisa. Nagofe Maga amola da dilima asigi sia: adosisa. 14 Dilia dunu eno dunu enoma Yesu Ea asigidafa hou olelema:ne hahawane nonogoma. Dilia Yesu Gelesuma madelagi dunu huluane olfosu dawa:ma:ne, na da Godema sia:ne gadosa.

2 Bida

1 Na, Saimone Bida, na da Yesu Gelesu amo ea hawa: hamosu dunu amola asunasi dunu hamoi. Ninja Gode amola Gaga:su Yesu Gelesu Ea moloidafa hou hamobeba:le, Gode da ida:iwanedafa dafawaneyale dawa:su hou ninia lai defele, dilima i dagoi. Na da dilima meloa dedene iaha. **2** Dilia da ninia Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, amo dawa:beba:le, dilia da hahawane dogolegele iasu amola olofosu, baligiliwane ba:ma:ne, na dawa:lala. **3** Gode Ea gasa amoga E da ninia Godema dawa:le ida:iwane esaloma:ne, ninima gasa defele ia dagoi. Gode da nini gilisili ea hadigi amola hou ida:iwane, amo lama:ne ninima misa:ne sia:i. **4** Agoane hamobeba:le, Gode da Ea musa: imunu sia:i iasu bagade amola ida:iwane, ninima i dagoi. Ninia da amo iasu lai dagoiba:le, ninia da wadela:i hi hanai hou osobo bagade ganodini diala, amo yolesili, Gode Ea hou amo defele hamomu. **5** Amaiba:le, amo dawa:le, dilia dafawaneyale dawa:su hou amoma hou ida:iwane gilisima:ne, hogoi helema. Dilia hou ida:iwane amoma dawa:su hou gilisima. **6** Dilia dawa:su hou amoma dia da:i hodo ouligisuwane esalusu hou gilisima. Amo hou amoma dilia Godema dawa:su hou gilisima. **7** Dilia Godema dawa:su hou amoma dilia fi dunu amoma asigi hou gilisima. Dilia fi dunuma asigi hou amoma asigidafa hou gilisima. **8** Amo hou huluane dilia lamu da defea. Amo hou baligiliwane lalegagusia, dilia da ninia Hina Gode Yesu Gelesu amo baligiliwane dawa:beba:le, gasawane hawa: hamomu. **9** Be nowa da amo hou hame lalegagusia, e da si desemehadi dofoi agoane ba:sa. E da ea musa: wadela:i hou da dodofei dagoi, amo gogolei. **10** Amaiba:le, na fi dunu! Gode da dilima Ema misa:ne ilegeiba:le, amo dilia mae fisimusa: gasawane lalegaguma:ne, logo hogoi helema. Amasea, dilia da dafasu hamedafa ba:mu. **11** Agoane hamosea, dilia ninia Hina Gode amola Gaga:su Yesu Gelesu amo ea eso huluane dialalalumu Hinadafa Hou amo ganodini golili sa:ima:ne, Gode da dilima logo hahawane doasimu. (aiōnios g166) **12** Dilia da amo dafawanese: musa: dilima olelei liligi, amo nog:a:le lalegagui dagoi. Be na da amo hou dilima bu olelemu. **13** Na da esalebeba:le, dili da gogolesa:besa:le, na da dili bu dawa:ma:ne amo hou dilima olelelalumu da defea. **14** Na da:i hodo da bogomu liligi. Amo na da abula agoane Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea moloiwane nama sia:i defele, na da:i hodo fadegamu da gadenesa na dawa: **15** Amaiba:le, na bogole, dilia fa:no amo hou bu dawa:musa:, na da logo hogoi helemu. **16** Ninja da Hina Gode Yesu Gelesu Ea gasawane bu misunu hou dilima olelema:ne, ogogosu sia: amoga hame olelei. Ninja da Ea gasa bagade hou ninia siga ba:i dagoi. **17** Ada Gode da Yesu Gelesu da hadigi bagade amola Hina bagade olelei. Sia: da Baligi Hadigi amoga misini, amane sia:i, "Amo da Na dogolegi Manodafa. Na da Ema hahawane gala." Amo hou ninia ba:i dagoi. **18** Ninisu da Yesu Gelesuma goumi da:iya sigi esalebeba:le, amo sia: muagado manebe nabi dagoi. **19** Amaiba:le, ninia balofede dunu ili sia:i olelei, amo baligiliwane dafawaneyale dawa:be. Amo sia: da gamali gasi sogebi ganodini nenanebe agoane ba:sa. Amo gamali da nenanu, Esodafa da hadigisia, gusubia gasumuni da dilia dogo ganodini hadigimu. Amaiba:le, amo sia: dilia ha:giwane dawa:mu da defea. **20** Be hou afadafa baligiliwane dawa:ma! Amo da osobo bagade dunu da hi gasaga amo Gode Ea Sia: ba:la:lusu sia: bai hame dawa:mu. **21** Bai Gode Ea olelei ba:la:lusu sia: da osobo bagade dunu hanaiba:le hame misi. Be Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da dunuma ouligisuwane esalebeba:le, amo dunu da Gode Ea olelei fawane ba:la:lusu sia:i. Amaiba:le, osobo bagade dunu hisu amo sia: dawa:mu da hamedei.

2 Musa: fi amo ganodini ogogosu olelesu dunu ba:i. Amo defele, dilia fi amo ganodini ogogosu olelesu dunu ba:mu. Hina Gode da ili mae bogoma:ne, ilia wadela:i dabe huluane hamoi dagoi. Be ilia da amo mae dawa:le, Yesu hohonoiba:le, se dabe iasu bagade hedolo ba:mu. **2** Be amo mae dawa:le, dunu mogili bagohame da ilia wadela:i hou amoma fa:no bobogemu. Ilia wadela:le hamobeba:le, eno dunu da amo ba:beba:le, moloidafa hou da wadela:i ilia da sia:mu. **3** Ogogosu olelesu dunu da muni hanaiba:le, ilia ogogosu sia: olelebeba:le, muni lamu. Musa: amola wali, ilima Fofada:su dunu da ouesalu. Ilima Gugunufinisusu dunu da mae golale esala. **4** Gode da a:igele dunu dafai ilima mae asigili, Helo sogega galadigi. Amogawi, ilia gasi ganodini sia:inega la:gi, Fofada:su Eso amo doaga:ma:ne ouesala. (Tartaroō g5020) **5** Gode da musa: hemonega osobo bagade

fi ili wadela:i hou amo ganodini udigili laloma:ne olelesu dunu ilia da hano nasu hai dagoi agoane hame yolesi. E da hano bagade iabeba:le, Gode Ea hame lalegogui dunu huluane hanoga na dagoi ba:i. Gode da Nowa:, amo da hou moloidafa olelesu dunu, amo amola eno dunu fesuale gala fawane gaga:i. 6 Gode da Sodame amola Goumola, yolesimusa: dawa:, ilima ilia amo hou bu hamomusa: amo dunu fi ilima se imunusa: fofada:i dagoiba:le, dafama:ne olelesa. 19 Ilia da amo dunuma hahawane lalu dabe i. E da fa:no misunu Gode Ea hou hame halegale lalalumu hou ima:ne ilegele sia:sa. Be fedege lalegogui dunu ilima sisasu olelema:ne, agoane agoane, ilisu da amo wadela:i hou haguduga udigili hamoi. 7 Gode da Lode fawane gaga:i. Lode, hi hawa: hamosu dunu esala. Dilia dawa!:! Adi hou da fawane da nogai hou dawa:beba:le, eno dunu ilia dunuma osa:la heda:sea, amo dunu da amo hou ea wadela:i hou hihini ba:i. 8 E da Sodame fi amo udigili hawa: hamosu dunu esala. 20 Be nowa da ganodini esalebeba:le, eso huluane ilia wadela:i hou ninia Hina Gode amola Gaga:su Yesu Gelesu, amo ba:beba:le, se bagade nabasu. 9 Amaiba:le, Hina dawa:beba:le, osobo bagade wadela:i hou yolesilalu, Gode da Ea hou lalegogui dunu ilia adoba:su bu amalu bu wadela:i hou hamobeba:le udigili se iasu mae ba:ma:ne, ili gaga:musa: dawa: Amola E da diasu hawa: bu hamosa, amo dunu ilia hou da musa: wadela:i hamosu dunu ilima Fofada:su Eso amoga hou baligili wadela:i bagade ba:mu. 21 Ilia da hou se dabe iasu ima:ne ouligimus: dawa: 10 Gode idaiwane ba:i dagoi. Be Gode Ea sia: ilima sia:i amo da gasa fi dunu amo ilia da ledo hu ea hanai hou bu higale yolesi. Amaiba:le, ilia da musa: Gode Ea hamosa amola Gode Ea Hina Hou hame naba, ilima moloidafa hou hamedafa ba:mu da defea galu. Bai E da se dabe iasu baligili ima:ne ouesala. Amo ilia da se baligiliwane nabimu. 22 Ilima doaga:i hou ogogosu olelesu dunu da gasa fi bagade hamosa. Ilia da musa: sia:i liligi da dafawane amo olelesa, amane, muagado esalebe ouligisu dunu ilima mae beda:ne, "Wa:me da isosea, e da bu sinidigili ea isoi liligi naha!" udigili ilima gadesa. 11 Be a:igele dunu, amo ilia amola "Gebo da dodofei dagole, e da bu sinidigili, gasa hou da ogogosu olelesu dunu ilia hou bagade baligisa, ilia da Hina Gode Ea midadi amo muagado esala ouligisu dunu ilima diliwaneya udidili hame gadesa. 12 Be ogogosu olelesu dunu da udigili nimi bagade ohe fi ilia hou agoane hamosa. Hou ilia hame dawa: liligi, amoma ilia gadele gegesa. Ilia da nimi ohe fi amo defele, gugunufinisi dagoi ba:mu. 13 Ilia da eno dunuma se bagade iabeba:le, ilia dabe se bagade nabimu. Ilia da eso amoga ilia hu ea hanai liligi hamobeba:le, hahawane bagade ba:sa. Ilia da gilisili dili amola ha:i nasea, ilia ogogosu hou hamonanebeba:le, amo hou da gogosiasu liligi ba:sa. 14 Ilia da wadela:i uda fawane ba:mu hanai gala. Ilia da wadela:i hou bagade hanai be sad i hame ba:sa. Ilia gasa hame dunu sani ganodini dafama:ne oule ahoa. Ilia da uasu bagade dawa: Ilia da Gode Ea gagabui aligisu amo ganodini esala. 15 Ilia da moloi logo yolesibba:le, udigili ahoa. Beo ea mano ea dio amo Ba:ila:me da muni hanaiba:le wadela:i hou hamomusa: dawa:. 16 Gode da ema gagabole sia:i. Ea dougi da osobo bagade dunu ea sia: lale, Ba:ila:me ea gagaoui logo hedofai. 17 Amo ogogosu olelesu dunu ilia da hano nasu hai dagoi agoane ba:sa. Ilia da mu mobi foga sefasilala agoane ba:sa. Gode da gasidafa sogebi amo ganodini ili esalomane:ne ilegele dagoi. (questioned) 18 Ilia gagaoui gasa fili hidale sia:sa. Dunu ilia wadela:i da:i hodo hanai hou amo fawane gaga:i.

6 Gode da Sodame amola Goumola, yolesimusa: dawa:, ilima ilia amo hou bu hamomusa: amo dunu fi ilima se imunusa: fofada:i dagoiba:le, dafama:ne olelesa. 19 Ilia da amo dunuma hahawane lalu dabe i. E da fa:no misunu Gode Ea hou hame halegale lalalumu hou ima:ne ilegele sia:sa. Be fedege lalegogui dunu ilima sisasu olelema:ne, agoane agoane, ilisu da amo wadela:i hou haguduga udigili hamoi. 7 Gode da Lode fawane gaga:i. Lode, hi hawa: hamosu dunu esala. Dilia dawa!:! Adi hou da fawane da nogai hou dawa:beba:le, eno dunu ilia dunuma osa:la heda:sea, amo dunu da amo hou ea wadela:i hou hihini ba:i. 8 E da Sodame fi amo udigili hawa: hamosu dunu esala. 20 Be nowa da ganodini esalebeba:le, eso huluane ilia wadela:i hou ninia Hina Gode amola Gaga:su Yesu Gelesu, amo ba:beba:le, se bagade nabasu. 9 Amaiba:le, Hina dawa:beba:le, osobo bagade wadela:i hou yolesilalu, Gode da Ea hou lalegogui dunu ilia adoba:su bu amalu bu wadela:i hou hamobeba:le udigili se iasu mae ba:ma:ne, ili gaga:musa: dawa: Amola E da diasu hawa: bu hamosa, amo dunu ilia hou da musa: wadela:i hamosu dunu ilima Fofada:su Eso amoga hou baligili wadela:i bagade ba:mu. 21 Ilia da hou se dabe iasu ima:ne ouligimus: dawa: 10 Gode idaiwane ba:i dagoi. Be Gode Ea sia: ilima sia:i amo da gasa fi dunu amo ilia da ledo hu ea hanai hou bu higale yolesi. Amaiba:le, ilia da musa: Gode Ea hamosa amola Gode Ea Hina Hou hame naba, ilima moloidafa hou hamedafa ba:mu da defea galu. Bai E da se dabe iasu baligili ima:ne ouesala. Amo ilia da se baligiliwane nabimu. 22 Ilima doaga:i hou ogogosu olelesu dunu da gasa fi bagade hamosa. Ilia da musa: sia:i liligi da dafawane amo olelesa, amane, muagado esalebe ouligisu dunu ilima mae beda:ne, "Wa:me da isosea, e da bu sinidigili ea isoi liligi naha!" udigili ilima gadesa. 11 Be a:igele dunu, amo ilia amola "Gebo da dodofei dagole, e da bu sinidigili, gasa hou da ogogosu olelesu dunu ilia hou bagade baligisa, ilia da Hina Gode Ea midadi amo muagado esala ouligisu dunu ilima diliwaneya udidili hame gadesa. 12 Be ogogosu olelesu dunu da udigili nimi bagade ohe fi ilia hou agoane hamosa. Hou ilia hame dawa: liligi, amoma ilia gadele gegesa. Ilia da nimi ohe fi amo defele, gugunufinisi dagoi ba:mu. 13 Ilia da eno dunuma se bagade iabeba:le, ilia dabe se bagade nabimu. Ilia da eso amoga ilia hu ea hanai liligi hamobeba:le, hahawane bagade ba:sa. Ilia da gilisili dili amola ha:i nasea, ilia ogogosu hou hamonanebeba:le, amo hou da gogosiasu liligi ba:sa. 14 Ilia da wadela:i uda fawane ba:mu hanai gala. Ilia da wadela:i hou bagade hanai be sad i hame ba:sa. Ilia gasa hame dunu sani ganodini dafama:ne oule ahoa. Ilia da uasu bagade dawa: Ilia da Gode Ea gagabui aligisu amo ganodini esala. 15 Ilia da moloi logo yolesibba:le, udigili ahoa. Beo ea mano ea dio amo Ba:ila:me da muni hanaiba:le wadela:i hou hamomusa: dawa:. 16 Gode da ema gagabole sia:i. Ea dougi da osobo bagade dunu ea sia: lale, Ba:ila:me ea gagaoui logo hedofai. 17 Amo ogogosu olelesu dunu ilia da hano nasu hai dagoi agoane ba:sa. Ilia da mu mobi foga sefasilala agoane ba:sa. Gode da gasidafa sogebi amo ganodini ili esalomane:ne ilegele dagoi. (questioned) 18 Ilia gagaoui gasa fili hidale sia:sa. Dunu ilia wadela:i da:i hodo hanai hou amo fawane gaga:i.

3 Na dogolegei na:iyado dunu! Amo meloa da meloa ageyadu gala na dilima dedei. Amo meloa aduna amo ganodini, na da hou olelebeba:le, dilia dogo ganodini hou idaiwane dawa:ma:ne na da dawa:lala. 2 Balofede dunu da musa: hemonega hadigi hou sia: olelei. Amola dilima asunasi dunu da ilia lafidili amo Hinadafa Gaga:su Yesu Gelesu Ea sia: dilima olelei. Amo sia: huluane dilia bu dawa:mu na da hanai gala. 3 Noga:le dawa:ma! Soge wadela:mu eso da gadeneiba:le, dunu ilia da hi hanaiga hou musu hamonanebe, amo ninia da ba:mu. 4 Ilia da dilima oufesega:le, habosesele, amane adole ba:mu, "Yesu Gelesu da bu misunu ilegele sia:bela:? Amaiba:le E da wali habila:? Ninia ada huluane da bogoi dagoi, be osobo bagade hahamoi eso amogainini, liligi huluane da mae afadenene amaiwane diala!" 5 Gode da musa: hemonega ea sia:ga mu amola osobo bagade hahamoi, amo wadela:i hamosu dunu da dawa:mu higa:iba:le gogolesa. Gode da sia:beba:le, osobo da hano fisili bi hamone, fedege agoane hano amoga hamoi dagoi ba:i. 6 Fa:no, hano bagade heda:le, hea

osobo bagade liligi huluane gugunufinisi dagoi. 7 Amo Amaiba:le, dilia wadela:le hamosu hame nabasu defele, Gode da sia:beba:le, waha dialebe mu amola dunu ilia giadofasu sia: nabasea, dilia gaga:su yolesili osobo bagade, da hobea laluga gugunufinisima:ne diala. Amola Gode da Ea hou hame lalegagui dunu ilima fofada:nanu gugunufinisimu. Amaiba:le, Gode da waha diala mu amola osobo bagade, amo Fofada:su eso amoga mugulumu:ne ouligisa. 8 Be na dogolegei na:iyado dunu! Liligi afadafa mae gogolema. Hinadafa da eso afadafa amola ode 1000, hisu hisu hame ba:sa. Ea siga ba:ma:ne, ela da defele ba:sa. 9 Dunu mogili, ilia Hina Gode da Ea hamomu ilegele sia:i liligi hedolo hame hamosa, ilia dawa:sa. Be E da hedolo hamomusa: dawa: Be E da dilima asigiba:le, E da dunu afadafa wadela:mu higai gala. E da dunu huluanedafa ilia wadela:i hou yolesima:ne haniba:le, dabe hedolo hame iaha. 10 Be Hina Gode Ea bu misunu ilegei Eso da wamolasu dunu ea wamo mabe agoane ba:mu. Amo eso amoga wele sia:be bagade nabalu, mu da mugululi hamedafa ba:mu. 11 Amaiba:le, amo liligi huluane da mugululi hamedafa ba:muba:le, dilia da hou hadigiwane, eno dunuma afafane, Godema madelagili, Yesu Gelesu Ea bu misunu eso doaga:ma:ne, hahawane ouesalumu da defea. 12 Yesu Ea bu misunu eso hedolo doaga:mu amo fidima:ne, dilia hou ida:iwane hamomu da defea. Amo Esoga, mu da laluga neiba:le gugunufinisi dagoi ba:mu. Gasumuni, eso amola oubi, da gia:beba:le, daiyamu. 13 Be Gode da mu gaheabolo amola osobo bagade gaheabolo, amo ganodini hou ida:iwane fawane ba:mu, Gode da amo imunu sia:beba:le, ninia da hahawane ouesala. 14 Amaiba:le, na na:iyado dunu, dilia da amo Eso doaga:ma:ne ouesalebeba:le, Gode Ea siga ba:ma:ne, dilia ledo hamedei ida:idafa Godema olofoiwane esaloma:ne, amo logo hogoi helema. 15 Gode da dilima asigiba:le gaga:musa: logo hedolo hame hedofasa, amo dilia dawa:mu da defea. Ninja dogolegei fi dunu, Bolo, Gode da ea asigi dawa:suga olelebeba:le, amo defele dilima meloa dedene i. 16 E da eso huluane meloa dedene iasea, amaiwane olelesa. Bolo ea meloa dedei amo ganodini dedei liligi mogili da hedolo hame dawa:mu liligi. Eno gagaoui nog:a:le hame lalegagui dunu, ilia amo sia: amola sia: eno Gode Ea Sia: ganodini dedei, amo lalegaguli ogogole olelesa. Amaiba:le, ilisu hamobeba:le, gugunufinisu se dabe iasu ba:mu. 17 Be na na:iyado dunu! Dilia amo hou dawa: dagoi.

Hina Gode amola Gaga:su Yesu Gelesu amo Ea hahawane dogolegele iasu amola bagade dawa:da, da dilia dogo ganodini asigilaluma:mu. Ema eso huluane wali amola hobea, mae yolesili nodonanumu da defea. Ama. Sia: Ama Dagoi (aiōn g165)

1 Yone

1 **Ninia da dilima eso huluane mae bogole Fifi**

Ahoanusu Sia:dafa amo da eso huluane eno liligi hame galu eso amoga dialusu, amo olelemusa: dilima dedesa. Amo Sia:dafa E da osobo bagade dunu hamoiba:le, amo ninia gega nabi amola siga ba:i. Dafawane! Amo ninia ba:i dagoi amola ninia loboga digili ba:i dagoi. 2 Amo eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Sia:dafa da dunu ba:ma:ne da:i hodo lai, amo ninia ba:i dagoi. Amaiba:le, ninia amo hou olelesa. Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu da musa: Gode amola gilisili esalu. Ada Gode da ninima olelebeba:le, ninia da bu dilima olelesa. (aiōnios g166)

3 **Ninia amola Ada Gode amola Egefedafa Yesu Gelesu,** da gilisili fi hamoi dagoi. Dilia dogo da ninia fi ninima gilisima:ne, ninia ba:i liligi amola nabi liligi dilima olelesa. 4 Dilia hahawane hou da nabaiwane ba:ma:ne, ninia da amo hou dilima dedesa. 5 Amo sia: Gode Egefedafa ninima olelei, ninia da dunu enoma bu olelesa amane, "Gode da Hadigidafa. Ea hou amo ganodini, gasi da hamedafa gala." 6 Amaiba:le, ninia da Godema na:iyado gala ninia da lafidili sia:sea, be gasi ganodini ahoanebe ba:sea, ninia da lafidili amola ninia hou hamonanebe, amoga ogogosa. 7 Be ninia Gode defele hadigi ganodini ahoasea, ninia amola ninia fi dunu, na:iyado fi hamosa. Amola Gode Egefedafa, amo Yesu, E da ninia wadela:i hou huluanedafa Ea maga:mega dodoxesa. 8 Be ninia da wadela:i hou hame dawa:, amo sia:sea, ninisu ninima ogogosa. Amai galea, ninia dafawane hou hame dawa: 9 Be ninia wadela:i hou hamoi Godema fofada:sea, ninia da Ea moloidafa sia:i liligi ba:mu. E da ninia wadela:i hou bu gogolema:ne olofole, amo wadela:i hou bu mae ba:ma:ne dodoxemu. 10 Be ninia wadela:i hou hamedafa hamoi amo sia:sea, ninia da Gode da ogogosu dunu giadofale olelesa. Amai galea, Gode Ea Sia: da ninia dogo ganodini hame gala.

2 **Na mano!** Dilia da wadela:i hou mae hamoma:ne, na da dilima dedesa. Be dunu da wadela:i hou hamoi galea, Alofesu Fidisu dunu da esala. Amo da Yesu Gelesu, Dunu Moloidafa. E da nini fidima:ne, Godema edegelela. 2 Amola Gelesu Hisu da hamobeba:le, ninia da nini wadela:i hou gogolema:ne olofoi dagoi ba:sa. Ninia fawane hame, be osobo

bagade dunu huluane da Gelesu hamobeba:le, gogolema:ne olofosu dawa: 3 **Ninia da Gode Ea sia:** nabawane hamosa galea, ninia da Gode dawa: dagoi, amo dawa:be. 4 Be nowa dunu da Gode dawa: amo hi fawane sia:sa, be Gode Ea sia: nabawane hame hamosa, amo dunu da ogogosu dunu. E da dafawane hou hamedafa dawa: 5 Be nowa da Gode Ea sia: nabawane hamosa, amo dunu ea dogo ganodini Gode Ea asigidafa hou da nabaiwane gala ba:sa. **Ninia da Godema madelagi dagoi amo habodane dawa:ma:bela:?** 6 Defea! Nowa dunu e da Godema madelagi dagoi sia:sea, e da Yesu Gelesu Ea hou amo defele ahoanumu da defea. 7 Na fi dunu! Na da wali dilima hamoma:ne sia:i dedesa. Amo hamoma:ne sia:i da gaheabolodafa hame. Be dilia Gode Ea hou lalegogui amo esoga musa: hamoma:ne sia:i nabalu, wali eso amo hamoma:ne sia:i da amaiwane diala. 8 Be amo hamoma:ne sia:i na da wali dilima dedebe da gaheabolo agoane ba:sa. Yesu Gelesu da moloiwane hamoiba:le amola dilia da wali moloiwane hamonanebeba:le, amo hamoma:ne sia:i da dafawane ba:sa. Gasi da mugululalebe amola Hadigidafa da nenanebe, amoba:le amo hamoma:ne sia:i da gaheabolo agoane ba:sa. 9 Nowa dunu e da Hadigi ganodini esalebe sia:sa, be ea fi dunuma ha lai esala galea, amo dunu da gasi mae yolesili waha amo ganodini esala. 10 Nowa dunu da ea fi dunu ilima asigidafa galea, amo da Hadigi ganodini esala. Amaiba:le, ea hou ganodini, eno dunuma dafama:ne olelesu da hame ba:sa. 11 Be nowa dunu da ea fi dunuma ha lai esalea, e da gasi ganodini esala. Gasi da ea si wadela:lesiba:le, e da gasi ganodini ahoanebeba:le, ea mabe hou hamedafa dawa: 12 Na mano fonobahadi! Na dilima meloa dedesu bai da agoane diala. Yesu Gelesu da hawa: hamobeba:le, Gode da dilia wadela:i hou gogolema:ne olofoi dagoi. 13 Ada dili huluane! Degabodafa esalu Dunu, amo dilia dawa:beba:le, na da dilima meloa dedesa. Ayeligi duni! Dilia da gasa bagadeba:le, na da dilima meloa dedesa. Gode Ea Sia: da dilia dogo ganodini esala. Dilia da Sa:id:a:ne hasali dagiba:le, na da dilima meloa dedesa. 14 Na mano! Dilia Adadafa dawa:beba:le, na dilima meloa dedesa. Ada dili huluane! Degabodafa esalu Dunu, amo dilia da dawa:beba:le, na da dilima meloa dedesa. Ayeligi duni! Dilia da gasa bagadeba:le, na da dilima meloa dedesa. Gode Ea Sia: da dilia dogo ganodini esala. 15 Dilia osobo bagade

amola amo ganodini liligi, amoma mae asigima. Dilia olelemu hamedei agoane ba:sa. A:silibu Hisu da da osobo bagade liligi amoma asigi galea, dilia da liligi huluane dilima olelesa. A:silibu Ea olelesu da Adadafa Ema hame asigisa. 16 Hi hanai hou, dunu dafawane, E da ogogosu hame dawa: Amaiba:le, ilia liligi siga ba:beba:le hanasa amo hou amola liligi A:silibu Ea olelesu nabima. Dilia Yesu Gelesuma huluane ba:beba:le gasa fi hamosa, amo hou huluane madelagiwane esaloma. 28 Dafawane! Na mano! Gelesuma madelagiwane ouesaloma. Amalalu, E da da osobo bagade hou fawane. Amo hou Adadafa da hame olelesa. 17 Osobo bagade amola amo ganodini liligi huluane amoma dunu ilia da hanai, amo da bu mae ba:ma:ne mugululala. Be nowa dunu da Gode Ea hanai hou hamosa, e da eso huluane yosia:mu. 29 Gelesu da moloidafa, amo dilia dawa: Amaiba:le, nowa da hou moloidafa hamosea da Gode esalalalumu. (aiōn g165) 18 Na mano! Soge wadela:mu Esu da gadenesa. Gelesuma ha lai dunu da misunu, amo olelesu dilia da nabi dagoi. Wali, Gelesuma ha lai dunu bagohame da misi dagoiba:le, soge wadela:mu eso da gadenesa, amo ninia dawa: 19 Amo Gelesuma ha lai dunu da ninia fi amo ganodini esalu. Be ilia da ninia fidafa dunu hameba:le, yolesili asi. Ilia da ninia fidafa dunu esala ganiaba, ilia da ninia fi ganodini mae yolesili esalala:loba. Be ilia yolesili asi:le, dunu huluane da amo dunu da ninia fi dunu hame amo noga:le dawa: 20 Be Gelesu da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala dilia dogo ganodini aligila sa:ima:ne, dilima i dagoi. Amaiba:le, dilia huluane da dafawane sia: dawa: 21 Amaiba:le, dilia dafawane hou hame dawa:beba:le, na da dilima hame dedesa. Be dilia dafawane sia: dawa:beba:le amola ogogosu sia: da dafawane hou amo ganodini dialumu da hamedeiba:le, na da dilima meloa dedesa. 22 Amaiba:le, ogogosu dunu da nowala:? Nowa dunu da Yesu da Gode Ea ilegei M esaia hame, amo sia:sea, amo dunu da ogogosa. Agoaiwane dunu da Gelesuma ha lai dunu. E da Adadafa amola Gode Egefe higasa. 23 Nowa dunu da Gode Egefe higasea, e da Ada amola higasa. Be nowa dunu da Gode Egefe Ea hou lalegagusia, e da Gode Ea hou amola lalegagusia. 24 Amaiba:le, dawa:ma! Dilia sia: amo dilia lalegagui eso amoga nabi, amo dilia dogo ganodini noga:le salali ouligima. Amo noga:le ouligisisa, dilia da eso huluane Gode Egefe amola Adadafa, amoma madelagili esalalalumu. 25 Amo hou da Gelesu ninima imunu sia:i liligi, amo eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu. (aiōnios g166) 26 Dilima ogogomusa: dawa:be dunu amo ilia hou dilima olelema:ne, na da amo meloa dilima dedesa. 27 Be Gelesu da Ea A:silibu dilima i. Ea A:silibu da dilia dogo ganodini esalebeba:le, dunu eno da dilima

olelemu hamedei agoane ba:sa. A:silibu Hisu da dafawane, E da ogogosu hame dawa: Amaiba:le, ilia liligi siga ba:beba:le hanasa amo hou amola liligi A:silibu Ea olelesu nabima. Dilia Yesu Gelesuma huluane ba:beba:le gasa fi hamosa, amo hou huluane madelagiwane esaloma. 28 Dafawane! Na mano! Gelesuma madelagiwane ouesaloma. Amalalu, E da bu masea ninia da mae beda:iwane amola hame gogosabeba:le mae wamoaligiliwane, Ema hahawane yosia:mu. 29 Gelesu da moloidafa, amo dilia dawa: Amaiba:le, nowa da hou moloidafa hamosea da Gode Ea mano hamoi, amo dilia dawa:mu da defea.

3 Dawa:ma! Adadafa da ninima bagade asigisa. E da ninima "Na mano" dio asuliba:le amola E da nini Ea mano hamoi dagoiba:le, ninia da Ea asigi hou da bagadedafa ba:sa. Ninia da Gode Ea mano hamoi dagoiba:le, osobo bagade dunu da Gode Ea hou hame dawa:beba:le, ilia ninia hou amola hame dawa: 2 Na dogolegei na:jyado dunu! Ninja da wali Gode Ea mano esala. Ninja hobe aafadenene hisu agoane ba:mu, amo hou ninia noga:le hame dawa: Be amo fawane ninia dawa: Gelesu da bu masea, ninia da Ea houdafa noga:le ba:muba:le, ninia afadenene, Yesu Gelesu defele hamoi dagoi ba:mu, amo ninia dawa: 3 Nowa dunu da amo dafawane hamoma:beyale dawa:sa, e da ea hou ledo hame amo Gelesu Ea ledo hame hou defele, amo ba:ma:ne ouligisa. 4 Wadela:i hou da Gode Ea hamoma:ne sia:i wadela:sa. Amaiba:le, nowa dunu da wadela:i hamosea, e da Gode Ea hamoma:ne sia:i wadela:sa. 5 Yesu Gelesu da wadela:i hou huluane fadegama:ne osobo bagadega misi, amola Yesu Ea hou amo ganodini da wadela:i hamedafa gala, amo dilia dawa: 6 Amaiba:le, nowa da Yesu Gelesuma madelagi esalea, e da wadela:i hou hamonanamu hamedafa dawa: Be nowa da wadela:i hou hamonanea, amo dunu da Yesu Ea hou hame ba:i amola hame dawa:, amo ninia dawa: 7 Dunu eno da dilima ogogosa:besa:le, dawa:ma! Nowa dunu da hou moloidafa hamonanea, e da Gelesu agoane dunu moloidafa gala. 8 Be nowa dunu da wadela:i hou hamonanea, e da Sa:id:a:ne ea fi amo ganodini esala. Sa:id:a:ne da musa:dafa mae yolesili wadela:i hou hamonanamu. Gode Egefeda da Sa:id:a:ne ea hawa: hamosu gugununfinismusa:, osobo bagadega misi. 9 Nowa da Gode Ea mano hamoi galea, Gode Ea hou da ea dogo ganodini esalebeba:le, e da wadela:i hou hamonanamu hame

dawa: Gode da ea Ada hamoiba:le, bu wadela:i Gode da ninima amane hamoma:ne sia:sa:- Ninja hou hamonanumu da ema hamedei. 10 Gode Ea da Egefe Yesu Gelesu Ea hamoma:ne sia:i defele E mano hamoi amola Sa:id:a:ne ea mano, amo da hisu dafawaneyale dawa:ma:mu amola dunu eno dunu hisudafa. Bai nowa dunu da hou moloidafa hame enoma asigidafa hou hamoma:mu. 24 Nowa dunu hamosa o ea fi dunuma hame asigisa, amo dunu da Gode Ea sia: nabawane hamosea, e da Godema da Gode Ea mano hame. 11 Dilia da Gode Ea hou madelagi esalebe amola Gode da ema madelagi degabo nabi amogainini wali sia: nabi dagoi. Amo esala ba:sa. Amola Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala sia: da dilia dunu eno dunu enoma asigidafa hou ninima i, amo da ninja dogo ganodini esalebeba:le, hamoma:ne sia:sa. 12 Ninja da Ga:ine ea hou agoane ninia da Godema madelagi esala dawa:

hamomu da defea hame. Ga:ine da eya medole legei dagoiba:le, e da Sa:id:a:ne ea fi amo ganodini esalu ninia dawa: Ga:ine da abuliga eya fane legebel?:? Bai e da wadela:le hamoi be eya da hou moloidafa hamoi. 13 Amaiba:le, na fi dunu, osobo bagade dunu da dilima ha lasea, mae fotogadigima. 14 Ninja da ninia fi dunuma asigidafa hou hamonana galea, ninia da bogosu fisili, esalalalusu amo ganodini esala, ninia dawa: Be nowa da ea fi dunu ilima asigidafa hame galea, e da bogosu amo ea gasaga gagulaligi gala. 15 Nowa da ea fi dunu ilima ha lai galea, amo da fane legesu dunu. Amola fane legesu dunu da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hamedafa dawa:, amo dilia dawa: (aiōnios g166) 16 Yesu Gelesu da nini fidima:ne bogoi dagoiba:le, ninia da asigidafa hou ea bai dawa: Amaiba:le, ninia da ninia fi dunu fidima:ne, ninia esalusu fisimu da defea. 17 Bagade gagui dunu da ea fi dunu hame gagui ba:sa be hame fidisa, amo dunu da "Na Godema asigisa" sia:sea, e da ogogosa. 18 Na mano! Ninja asigidafa hou da lafidili sia: fawane sia:mu da defea hame galebe. Ninja da asigidafa hou lalegagui dagoi galea, ninia eno dunu fidima:ne hawa: hamomu da defea. 19 Ninja sia:ga amola hawa: hamobe, amoga asigidafa hou lalegagui dagoi olelebeba:le, ninia da dafawane hou amo ganodini esala dawa: Amasea, ninia Godema gadenene masea, mae beda:iwane esalumu. 20 Be ninia asigi dawa:su da ninia da wadela:i hou hamoi amo ninima olelesea, defea, Gode Ea gasa da ninia asigi dawa:su amo ea gasa baligi dagoi, amo ninia dawa: E da liligi huluane dawa: 21 Amaiba:le, na dogolegei na:iyado dunu! Ninja asigi dawa:su da ninia wadela:i hamosa amo ninima hame olelesea, ninia mae beda:iwane Godema gadenenewane esalumusa: dawa: 22 Ninja da Gode Ea sia: nabawane hamonanebeba:le amola Ea hanai liligi fawane hamonanebeba:le, E da ninia adole ba:su liligi huluane ninima imunusa: dawa: 23

4 Na dogolegei na:iyado dunu! Dunu huluane ilia dogo ganodini Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da aligila sa:i ilisu sia:sea, mae dafawaneyale dawa:ma. Be ilia dogo ganodini aligila sa:i liligi, amo da Godema misibala:? o Fio amoma misibala:? Dilia amo dawa:musa: ilia hou adoba:ma. Bai ogogosu balofede dunu da sage bagade bega: bega: asi dagoi. 2 Ilia hou adoba:sea, dunu da ea dogo ganodini a:silibu aligila sa:i amo da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala, dilia da amane dawa:mu. Nowa dunu da Yesu Gelesu da osobo bagade dunu ea da:i hodo lale, osobo bagadega misi dagoi, amo dafawaneyale dawa:beba:le sia:sa, amo dunu ea dogo ganodini aligila sa:i a:silibu da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala dawa:ma. 3 Be nowa da Yesu da osobo bagade da:i lale, osobo bagadega misi, amo dafawaneyale hame sia:sea, ea dogo ganodini Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da hame aligila sa:i. Liligi da ea dogo ganodini aligila sa:i da Gelesuma ha lai amo ea iasu, Fio liligi. Bai Gelesuma ha lai a:silibu da hobea misunu, dilia nabi dagoi. Be wahadafa amo hou da doaga:i dagoi. 4 Be dilia, na mano! Dilia da Gode Ea!: Dilia da ogogosu balofede dunu ilia hou hasali dagoi. Bai Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala dilia dogo ganodini esala, amo ea gasa da a:silibu osobo bagade dunu ilia dogo ganodini esala amo bagadewane baligisa. 5 Amo ogogosu balofede dunu da osobo bagade hou fawane olelesa. Ilia da osobo bagade hou amoga gagulaligiba:le, eno osobo bagade dunu da ilia sia: naba. 6 Be ninia da Gode Ea fi dunu esala. Nowa dunu da Godema lalegagui galea, amo da ninia sia: naba. Be nowa da Godema hame lalegagui galea, amo da ninia sia: hame naba. Amaiba:le, amo dawa:le, ninia Gode Ea A:silibu amola ogogosu a:silibu ela hou afafamusa: dawa: 7 Na dogolegei na:iyado dunu! Gode da asigidafa hou olelebeba:le, ninia eno dunu eno dunuma asigidafa hou hamomu

da defea. Nowa dunu da asigidafa hou hamosea, amo dunu enoma e da ha lai galea, amo dunu da ogogosu dunu da Gode Ea mano esala amola e Gode Ea hou dunu. E da ea fi dunu eso huluane ba:sa, ilima asigi dawa: 8 Nowa dunu da asigidafa hou hame hamosea, hame galea, e da Gode amo hamedafa ba:sa. Amola e da Gode hame dawa: Bai Gode da asigidafa hou Ema asigimu hamedeiba:le, e da ogogosu dunu. amo ea Bai esala. 9 Gode da ea asigidafa hou 21 Gelesu da ninima amo hamoma:ne sia:i dagoi. ninima olelema:ne, E da Egefedafa (ninia Ea hou Nowa da Godema asigi galea, e da ea fi dunu ilima lalagagusia, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu asigima:mu.

lama:ne), osobo bagadega asunasi. 10 Asigidafa hou da agoane diala. Amo da ninia Godema asigi hame. Be asigidafa hou bai da Gode da ninima asigidafa. Amaiba:le, E da ninia wadelai hou gogolema:ne olfomusa:, Egefe osobo bagadega asunasi dagoi. 11 Na dogolegi na:iyado! Gode da ninima amo asigidafa hou olelebeba:le, ninia da dunu eno dunu enoma asigimu da defea. 12 Dunu afae da Gode Ea hodo hame ba:su. Be ninia da dunu eno dunu enoma asigi galea, Gode amola ninia gilisili madelagi dagoi ba:sa. Amola Gode Ea asigidafa hou da ninia fi ganodini asigilai dagoiwane ba:sa. 13 Gode da Ea A:silibu ninima i. Amo da ninia dogo ganodini esalebeba:le, ninia da Godema madelagi esala amola Gode da ninima madelagi esala, amo dafawaneyale dawa:be. 14 Amola Adadafa da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane gaga:ma:ne, Egefedafa asunasi, amo ninia dafawaneyale dawa:beba:le eno dunuma olelesa. 15 Nowa dunu da ea lafidili Yesu da Gode Egefedafa amo olelesa, amo dunu da Godema madelagi esala amola Gode da ema madelagi esala. 16 Amola ninia da Gode Ea ninima asigidafa hou dawa: amola dafawaneyale dawa:be. Gode da asigidafa hou ea Bai. Nowa dunu da asigidafa hou amo ganodini esalea, e da Godema madelagi esala amola Gode da ema madelagi esala. 17 Ninia da Fofada:su Eso amoga mae beda:iwane esaloma:ne, Gode da ninia hou amo ganodini asigidafa hou asigilaloma:ne hamonana. Amola ninia da osobo bagadega esalea, Yesu Gelesu Ea hou defele hamonanebeba:le, ninia asigidafa hou asigilai dagoi ba:mu. 18 Asigidafa hou amo ganodini, dunu da beda:su hou hame ba:sa. Bai asigidafa hou da beda:su hou huluane sefasisa. Dunu da se dabe iasu lamu, amo dawa:beba:le beda:sa. Amaiba:le, nowa dunu da beda:su hou dawa:sea, amo dunu ea dogo ganodini asigidafa hou da hame asigilai. 19 Ninia asigidafa hou dawa: Bai Gode da hidadea asigidafa hou ninima olelei dagoi. 20 Be nowa dunu da ea lafidili, "Na Godema asigisa!" amo sia:sa, be ea fi

5 Nowa da Yesu Gelesu da Gode Ea ilegei M esaia amo dafawaneyale dawa:sea, amo da Gode Ea mano hamoi esala. Nowa da ada amoma asigi galea, e da amo ada ea mano amola amoma asigi gala. 2 Ninia da Godema asigi galea amola Gode Ea sia: nabawane hamonanebeba:le, ninia da Gode Ea mano ilima asigisu dawa: 3 Bai ninia Godema asigiba:le, Ea sia: nabawane hamosa. Amola Ea gasa bagade hamoma:ne sia:i ninima olelei da ninia hamomu gasa hame baligisa. 4 Bai Gode Ea mano huluane ilia osobo bagade hou hasalasimusa: dawa: Amola ninia da dafawaneyale dawa:su hou amoga osobo bagade hou hasalasimusa: dawa: 5 Nowa da osobo bagade hou hasalasimusa: dawa:belas:? Dunu amo da Yesu Gelesu da Gode Egefedafa amo dafawaneyale dawa:sa, amo dunu fawane da osobo bagade hou hasalasisu dawa:! 6 Yesu Gelesu Hisu osobo bagadega misini, hanoga fane sanasi amola Ea maga:me huluane asiba:le bogoi. E da hano fane sanasu dawa:digima:ne olelesu fawane hame hamoi. Be E da gilisili hano dawa:digima:ne olelesu amola maga:me dawa:digima:ne olelesu hamoi dagoi. Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da dafawane hou ea Bai esalebeba:le, E da amo hou da dafawane ninima olelesa. 7 Ba:su liligi udiana da amo hou da dafawane ninima olelesa. 8 Amo udiana da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala, hano dawa:digima:ne olelesu amola maga:me dawa:digima:ne olelesu. Amo udiana da ba:i liligi afadafa fawane olelesa. 9 Osobo bagade ba:su dunu amo ea sia: ninia dafawaneyale dawa:sa. Be Gode Ea ba:su hou da osobo bagade dunu ea ba:su hou bagadewane baligisa. Amola Gode Ea ba:su hou da Yesu Gelesu da Egefedafa olelesa. 10 Amaiba:le, nowa dunu da Gode Egefedafa dafawaneyale dawa:sea, amo dunu da Gode Ea ba:su hou ea dogo ganodini sali diala. Be nowa dunu da Gode dafawaneyale hame dawa:sa, e da Gode Egefedafa hou olelema:ne sia:i amo dafawaneyale hame dawa:beba:le, e da Gode

da ogogosu dunu sia:sa. 11 Gode Ea ba:su hou da agoane diala; Gode da ninima eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu i dagoi. Amola eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ea Bai da Gode Egefedafa. (aiōnios g166) 12 Nowa da Gode Egefedafa Ema madelagi galea, e da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lai dagoi. Be nowa da Gode Egefedafa amoma hame madelagi galea, e da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hame dawa: 13 Dilia Gode Egefedafa amo ea hou dafawaneyale dawa:be dunu, dilia da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lai dagoi amo dafawaneyale dawa:ma:ne, na da dilima amo meloa dedesa. (aiōnios g166) 14 Ninia da Gode Ea hanai amo defele Ema adole ba:sea, E da nini adole ba:su naba amo dawa:beba:le, ninia mae beda:iwane Godema gadenenewane misunusa: dawa: 15 Ninia da Ema adole ba:sea, E da nini adole ba:su naba. Ninia amo da dafawane dawa:beba:le, E da ninia adole ba:i liligi ninima imunu, amo amola dafawaneyale dawa:be. 16 Dilia da Gelesu dunu eno e da wadela:i hou (amo da hame se imunusa: fofada:mu liligi) amo hamoi ba:sea, Godema sia:ne gadomu da defea. Amasea, Gode da amo dunuma esalusu bu imunu. Dunu da wadela:i hou hamosea, be amo da se imunusa: fofada:musa: liligi hame ba:sea, amane hamoma. Be wadela:i hou afadafa da se imunusa: fofada:su liligi. Amo ba:sea, dilia da Godema gogolema:ne olofomusa: sia:ne gadoma:ne, na da hame sia:sa. 17 Wadela:i hou huluanedafa da wadela:i houdafa. Be wadela:i hou mogili da se imunusa: fofada:su liligi hame. 18 Godema bu lalelegei mano da wadela:i hou hamonanumu da hamedei, amo ninia dawa: Bai Gode Egefe da amo mano nogal:le gaga:sa. Amaiba:le, Sa:id:a:ne da amo dunu wadela:mu hamedei ba:sa. 19 Sa:id:a:ne da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane ilima ouligisu esala. Be ninia da ema afafane, Godema madelagi dagoi, amo dawa: 20 Gode Egefe da misi dagoi. Amola ninia da Gode Egefedafa amo nogal:le dawa:ma:ne, E da dawa:su hou ninima i, amo dawa: Ninja da Godedafa - Egefe Yesu Gelesu, Ema madelagi esala. Ninja Gode da Godedafa amola amo hou da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu. (aiōnios g166) 21 Na mano! Dilia ogogosu 'gode' liligi mae dawa:ma. Sia: Ama Dagoi

2 Yone

dawa:lala. Amasea, ninia gilisili hahawane ba:mu. 13

Dilia dogolegei Dalusi ea mano da dilima asigi sia:

adosisa Sia: Ama Dagoi

1 Na da Asigilai Dunu. Na da dogolegei Uda amola
ea manolali, dilima meloa dedene iaha. Na dilima
bagadewane asigisa, be na fawane hame. Dunu
huluane amo da dafawane hou lalegogui, ili amola
da dilima bagadewane asigisa. **2** Bai dafawanedafa
hou da ninia dogo ganodini diala amola mae fisili eso
huluane dialumu. (aiōn g165) **3** Ada Gode amola Ada
Egefē amo Yesu Gelesu da hahawane dogolegele
iasu, gogolema:ne olofosu amola olofosudafa ninima
imunu da defea. Amo hou da dafawane hou amola
asigi hou amo ganodini ninia dogo ganodini aligila
sa:i dagoi ba:mu da defea. **4** Na da dilia fi mogili da
dafawane hou (Adadafa ninia hamoma:ne sia:i dagoi
liligi amo defele), amo ganodini esala nababeba:le,
hahawane ba:i. **5** Amaiba:le, dogolegei Uda, na
dima edegeesa. Ninia gilisili enoma enoma asigimu
da defea. Amo sia: na dima dedesa da gaheabolo
hamoma:ne sia:i hame. Ninia da amo hamoma:ne
sia:i degabo nabi eso amogainini wali nabala. **6** Na
waha asigili sia:sa hou bai da agoane diala. Asigidafa
hou lalegaguiba:le, ninia Gode Ea hamoma:ne sia:i
huluane nabawane hamomu da defea. Gode Ea
hamoma:ne sia:i liligi amo dilia lalegogui eso amoga
nabi da amane. E da dili huluane asigidafa hou
amo ganodini esaloma:ne sia:i. **7** Ogogosu dunu
bagohame da osobo bagade bega: bega: ogogole
olelemusa: asi. Ilia da Yesu Gelesu osobo bagade
dunu da:i hodo laiwane osobo bagadega misi da
dafawane hame ogogole sia:sa. Agoaiwane dunu
da ogogosu. E da Gelesuma ha lai. **8** Amaiba:le,
dilia da hawa: hamobeba:le bidi huluane lamu amo
fisia:besa:le, dawa:ma! **9** Nowa dunu da Yesu Gelesu
Ea olelei amo mae dawa:le, amo olelesu baligisia,
e da Godema hame madelagi. Be nowa da Yesu
Gelesu Ea olelesu amo defele olelesa, amo dunu da
Adadafa amola Egefeda, Ema madelagi dagoi. **10**
Amaiba:le, dunu eno da sia: eno olelemusa: masea,
defea, dilia amo dunu dilia diasuga mae yosia:ma!
Amola ema 'Olofosu dima dialoma!' mae sia:ma.
11 Bai nowa dunu da ogogosu dunuma 'Olofosu
dialoma!' sia:sa, e da amo dunu ea wadela:i hamobe
amoma gilisisa. **12** Na da dilima adomu bagade gala.
Be amo meloa ganodini dedemu hamedei agoane
ba:sa. Be na da dilima misini dilia odagia sia:musa:

3 Yone

1 Na, Asigilai Dunu da di, Ga:iyase, na dogolegei na:iyado, dima meloa dedesa. **2** Na dogolegei na:iyado! Dia a:silibu hou da hahawane amola gasa bagade, amo na dawa: Dia da:i hodo da amo defele esaloma:ne amola di da hahawane esaloma:ne, na Godema sia:ne gadosa. **3** Di da dafawane hou amo ganodini eso huluane esalalala. Ninia Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu eno da dia dafawane hou eso huluane mae yolesili hamonana, amo nama adomusa: misiba:le, na da hahawane bagade ba:. **4** Na da na mano ilia dafawane dawa:su hou amo ganodini lala, amo nababeba:le, baligili hahawane naba. **5** Na dogolegei na:iyado! Dia da dia Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu ili mae yolesili fidilalebeba:le, na da nodosa. Dia musa: hame ba:i Gelesu dunu amola bagade fidisu. **6** Amo dunu da dia asigi hou amo nini Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu guiguda: esala, ilima olelei. Amo dunu ilia bu logoga ahoasea, ilia da Gode hahawane ba:ma:ne masunu da defea. Amaiba:le, dia ili bu fidima:ne na da dima edegeisa. **7** Bai ilia Gelesu Ea hawa: hamomusa:gini asi. Ilia Gode Ea hou hame lalegagui dunu ilia fidisu hame lai. **8** Amaiba:le, ninia Yesu Ea hou lalegagui dunu da amo dunu ilia dafawane sia: olelebe hawa: hamosu fidimu amola gilisili hamomu da defea. **9** Na da dia Yesu Ea fa:no bobogesu fi ilima meloa fonobahadi dedene i. Be Daiodalifisi da hi hanaiba:le hina hou hamomusa: dawa:lalebeba:le, e da na sia: nabimu higasa. **10** Na da dilima masea, na da hi hou hamoi amo dilima olelemu. Ea da ninia hou wadela:sa amola nini hou olelesea bagadewane ogogosa. Be amo hou baligili, e da Yesu Ea fa:no bobogesu fi dilima manebeba:le, ilima hame yosia:sa. Amola nowa dunu da ilima yosia:musa: dawa:sea, Daiodalifisi da amo dunu ilia fidisu logo hedofasa amola ilia Yesu Ea fa:no bobogesu fi amoga gadili sefasimusa: dawa:lala. **11** Na dogolegei na:iyado! Wadela:i hou amoma mae fa:no boboge, dia hou moloidafa amoma fa:no bobogema. Nowa da hou moloidafa hamosea da Godema madelagi dagoi. Be nowa da wadela:i hou hamosa da Gode hame dawa: **12** Dunu huluane da Dimidialiase ea hou dawa:beba:le, nodosa. E da dafawane hou hamonanebeba:le, hou moloidafa hamosu dunu ba:sa. Ninia amola, ea hou dawa:beba:le nodosa. Ninja sia: da dafawane, di dawa: **13** Na da dima sia:mu bagade gala, be na da amo sia: meloaga dedemu higasa. **14** Na da dima hedolowane misini, dia odagia sia:mu hanai gala. Na da olofosu dima dialoma:ne dawa:lala. Dia na:iyado dunu huluane da ilia asigi sia: dima adosisa. Dia ninia na:iyado huluane amoma ninia asigidafa sia: adosima. Sia: Ama Dagoi

Yude

1 Na, Yude, da Yesu Ea hawa: hamosu dunu. Na da Ya:mese amo eya esala. Gode da dilima Ema misa:ne wele sia:i dagoiba:le, dilia da Ada Gode Ea asigidafa hou amola Yesu Gelesu Ea gaga:su hou amo ganodini esala. Na dilima meloa dedesa. **2** Dilia gogolema:ne olofosu, olofosudafa amola asigidafa, baligili lama:ne na dawa:lala. **3** Na dogolegei na:iyado dunu! Na da ninia Gode Ea gaga:su hou nini gilisili gagui, amo bu olelema:ne meloa dedemusa: dawai galu. Be bu baligiliwane dawa:beba:le, na da hedolowane dilia dogo denesima:ne, dilia dafawaneyale dawa:su hou amo dialalaloma:ne Gode da Ea fi dunuma i, amo fidima:ne dili gegema:ne, na meloa dedemusa: dawa:i. **4** Bai eno hame lalegagui dunu da wamowane ninia fi amo ganodini misiba:le, na meloa dedemusa: dawa:i. Amo dunu ilia wadela:i hou dodefemusa:, ilia da Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou giadofale olelesa. Ilia Yesu Gelesu amo ninia Hina Gode higasa. Gode da ilima se imunusa: fofada:su hamoi dagoi, amo balofede (Gode Sia: alofesu dunu) ilia da hemonega Gode Sia: ganodini dedei. **5** Amo sia: huluane dilia dawa:, be na da bu olelemu. Hina Gode da musa: Isala:ili fi dunu huluane gaga:musa:, ili Idibidi soge fisili masa:ne asunasi. Be fa:no, Isala:ili dunu mogili da Gode Ea hou dafawaneyale hame dawa:beba:le, Gode da ili gugunufini dagoi. **6** Amola a:igele dunu mogili, ilia ouligisu hou alalo mae dawa:le, hame nabasu hou hamone, ilia sogebe yolesi, amo bu dawa:ma. Ilia da wali sia:ine hame fadegamu liligi amoga la:gili, hagudu gasi sogebe amo ganodini esala. Gode da ilima se imunusa: fofada:mu eso ilegei, amo doaga:ma:ne, ilia oualigisa. (aiōnios g126) **7** Dilia Sodame, Goumola amola eno gadene molilai ilia hou bu dawa:ma. Amo fi dunu da waha sia:i dafai a:igele defele, wadela:i uda lasu hou amola inia uda adole lasu hou hamonanusu. Dunu huluane sisasu noga:le ba:ma:ne, amo dunu da lalu hame haba:dosu liligi amoga se nabalebe. (aiōnios g166) **8** Wali sia:i ogogosu olelesu dunu amo defele ilia esalawane ba:su ba:lalebeba:le, ilis u ilia da:i hodo wadela:ma:ne, wadela:i hou hamosa. Gode da ilima Hinawane esalumu, amo ilia higasa. Ilia da a:igele dunu hadigi hamoi muagado esala, ilima gadesa. **9** Be a:igele bisilua ouligisu dunu ea dio amo Maigele, hi

da Sa:idam nema diwaneya udidimu hamedeiwane ba:i. **E** da Mousesea ea da:i hodo lama:ne, Sa:idam nema sia:ga gegeloba, e da Sa:idam nema gadele diwaneya udidili sia:mu beda:i galu. Amaiba:le, e amane sia:i, "Hina Gode Hi da dima gagabole sia:mu da defea!" **10** Be ogogosu olelesu dunu da hou ilia hame dawa:, amoma gadele sia:ga gegesa. Ilia da nimi sigua ohe fi defele, liligi amo ilia hame dawa: amo doagala:sa. Be amo liligi da ili gugunufinismu. **11** Ilia da se bagade nabimu. Ilia da Ga:ine ea logoga ahoana dagoi. Ilia muni hanaiba:le, Ba:ila:me ea giadofai hou lalegagui dagoi. Ilia da musa: Isala:ili dunu ea dio amo Goula, amo defele, hame nabasu hou hamobeba:le, ilia e defele gugunufinisi dagoi ba:mu. **12** Ilia udigili wadela:i hedebeba:le, dilia fi Lolo Nasu amo ganodini ledo daginisi agoane ba:sa. Ilis u hou fawane fidima:ne, hi hanai hou hamosa. Ilia da mu mobi amo da foga sefasisa, be gibu hame gaguli maha, agoane ba:sa. Ilia da fage hame legesa ifa amo da difi a:le fasibile, bioidafa agoane ba:sa. **13** Ilia da waiyabo bagade hano gafului nimi bagade hamoi agoane ba:sa. Ilia wadela:i hou da amo ea dubu agoane ba:sa. Ilia da udigili lalebe gasumuni agoane ba:sa. Ilia eso huluane gasidafa amo ganodini esaloma:ne, Gode da ilima sogebe ilegei dagoi. (aiōn g165) **15** Musa: hemonega, Inage, amo da A:da:me ea aowa lalelegele asili gafeyale gala amo Inage lalelegei, e da ogogosu dunu ilia hou amane olelei, "Hinadafa amola Ea hadigi a:igele dunu osea:i, da ilima fofada:musa: misunu. E da ili wadela:i hou amola Ema lasogole sia:i huluane amoma se dabe imunusa: misunu!" **16** Amo ogogosu dunu da eso huluane higale egasa. Wadela:i ba:sea, "Na hame, hi fawane wadela:le hamoi!" ilia da bai sia:sa. Ilia da ilis u wadela:i hanai hou amoma fawane fa:no bobogesa. Ilia gasa fi hamosa hidale sia:sa, amola ilia hanai liligi lama:ne, eno dunu ilia ge noga:ma:ne nodosa. **17** Be na na:iyado dunu! Hina Gode Yesu Gelesu Ea asunasi dunu musa: dilima olelei liligi, amo bu dawa:ma. **18** Ilia musa: amane olelei, "Soge wadela:mu eso gadene sea, dilia da dunu amo ilia dilima oufesegale, gadele sia:mu amola ilia wadela:i hanai hou amoma fa:no bobogemu, amo dunu ba:mu galebe." **19** Agoai dunu da afafasu hou bagade olelesa. Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da ilia dogo ganodini hame aligila sa:iba:le, ilis u ilia hi hanai hou amoma fa:no bobogesa. **20** Be dilia, na

na:iyado dunu! Dilia hadigi dafawaneyale dawa:su hou asigilama:ne hawa: hamonanoma! Dilia Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amo Ea gasaga sia:ne gadoma. 21 Hina Gode Yesu Gelesu amo dilima asigiba:le eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu imunusa: ouesalebeba:le, dilia Gode Ea asigidafa hou amo ganodini esaloma. (aiōnios g166) 22 Nowa dunu ea dafawaneyale dawa:su hou da gasa hame gala, dilia agoai dunuma fidima:ne asigima. 23 Eno dunu ilia da fedege agoane lalu ganodini dafai dagoi, dilia ili gaga:musa:, ili gaguli gadili hiouginana masa. Dilia eno dunuma gilisili asigidafa hou amola beda:su hou olelema. Be ilia wadela:i hanai hou da fedege agoane ilia abula amoga ledo bagade agoane gala, dilia amo wadela:i abula higama. 24 Yesu Gelesu da dilia mae dafane, bu moloidafa amola hahawanedafa hamoi, Ema Ea Hadigi ganodini gilisili esaloma:ne oule masusa: dawa: 25 Amaiba:le, ninia Gode, ninia Gaga:sudafa, Ema, ninia Hina Gode Yesu Gelesu da hamobeba:le, hadigi, gasa bagade Hina hou amola Hinadafa Hou, amo musa: hemonega hamonanu, wali hamosa amola hobea mae yolesili hamonanumu, amo E da eso huluane amaiwane esalomu. Amo dawa:le, ninia da mae fisili, Ema nodonanumu da defeat! Ama! Sia: Ama Dagoi (aiōn g165)

Wamolegei Sia: Olelesu

1 Amo buga ganodini, Yesu Gelesu da hobe a misunu
liligi olelesa. Gode da Ea hawa: hamosu dunu
ilima hobe a misunu hou olelei. Amalalu, Gelesu da
Ea hawa: hamosu dunu Yone, ema olelemusa:, Ea
a:igele dunu ema asunasi. **2** Yone e da ea ba:i
liligi huluane olelei dagoi. Amo meloa ganodini e
da Gode Ea sia:i liligi, amo huluane Yesu Gelesu
doaga:i amola Ea bida:igiga gouli bulu ga:i, amo
olelei, amo sia:ne iaha. **3** Nowa dunu da amo buga
idisia, e da hahawane bagade ba:mu. Amola nowa
da amo hobe a misunu hou amo sia: nabasea amola
meloa ganodini sia: dedei amo nabawane hamosea,
e da hahawane ba:mu. Amo ganodini dedei liligi da
gadenenewane doaga:i dagoiba:le, noga:le nabimu
da defea. **4** Na, Yone, da Yesu Ea fa:no bobogesu
sia:sa. Gode da esala, esalusu amola misini esalumu,
amola Yesu Gelesu, ilia da hahawane dogolegele iasu
amola olofosu, dilima ima:ne dawa:lala. **5** Gode da
degabo Yesu Gelesu wa:legadolesi. Gelesu da osobo
bagade ouligisu dunu huluane ilima Hina esala. E da
ninima asigisa. Ea da bogobeba:le, nini wadela:i hou
fadegai dagoi. **6** Yesu da nini Ea Ada Gode amo Ea
hawa: hamomusa:gini, E da ninia osobo bagade hou
fadegale, bu nini gobele salasu dunu ouligisu fi hamoi.
Yesu Gelesu da hadigiwane, gasawane eso huluane
esalalalumu. Ema nodonanumu da defea. Ama. (aiōn
g165) **7** Dawa:ma! E da mu mobi da:iya misunu galebe.
Dunu ilia da Ea afo soi amola eno dunu huluanedafa
da Yesu ba:mu. Osobo bagade fifi asi gala dunu
huluane da Ea mabe ba:beba:le, beda:ga dimu. Ama.
8 Hinadafa Gode Bagadedafa amo da esala, esalu
amola esalalalumu, E da amane sia:sa, "Na da Musu
amola Na da Dagosu!" **9** Na da dilia fi dunu Yone. Na
da Yesuma fa:no bobogebeba:le, na da dili defele
mae yolesili, se nabasu amo da dunu ea Hinadafa
Hou amo ganodini esalebe dunu naba liligi defele, na
da naba. Na da Gode Ea sia: olelebeba:le amola Yesu
Ea dafawane hou E ninima olelei, amo olelebeba:le,
eno dunu ilia da na Ba:damose oga amoga mugululi
hiougi. **10** Hinadafa Ea esoga (Sada:i), na da Gode
Ea A:silibu amo ganodini esalebe ba:i. Amasea,

na da sia: bagade, amo da dalabede agoane na
baligidi manebe nabi. **11** Amane nabi, "Dia ba:mu
liligi dedenanu, amo meloa dedei Yesu Ea fa:no
bobogesu fi moilai bai bagade fesuale gala amo
ganodini diala, ilima iasima. Moilai bai bagade dio da
Efesase, Samena, Begamame, Daiadaila, Sadise,
Filadelefia amola La:ioudisia." **12** Na da sia: adole
iasu dunu ba:musa: beba:le, gouliga hamoi gamali
amo ganodini gasumuni fesuale gala gagui. Ea lafidi
balase doga:i agoai ba:i. Ea sia: da hano nawa:li
amoga gegesu gobihei la:idili la:idili fe aduna hamoi,
amo dialebe ba:i. Ea odagi da esomogoa esoga si
fi fesuale gala A:isia soge amo ganodini, dilima
gasenei agoai ba:i. **13** Amo gamali bai gilisisu
bogoi dunu agoane Ea emo gadenene diasaa:i. E da
Ea lobodafa na da:i amoga ligisili, amane sia:i, "Mae
beda:ma! Na da Musu amola Na da Dagosu!" **14** Na
da esalalalusu Dunu! Na da bogoi, be wali Na da eso
huluane esalalalalumusa: esala. Na da bogosu amola
bogosu soge, amoma Hina esala. (aiōn g165, Hadēs g86)

15 Ea emo da
da amo ganodini gasumuni fesuale gala gagui. Ea lafidi
amoga gegesu gobihei la:idili la:idili fe aduna hamoi,
amo dialebe ba:i. Ea odagi da esomogoa esoga si
fi fesuale gala A:isia soge amo ganodini, dilima
gasenei agoai ba:i. **16** Na da amo dunu ba:beba:le,
sia:sa. Gode da esala, esalusu amola misini esalumu,
bogoi dunu agoane Ea emo gadenene diasaa:i. E da
a:silibu fesuale gala amo da Gode Ea Fisu midadi lela
Ea lobodafa na da:i amoga ligisili, amane sia:i, "Mae
amola Yesu Gelesu, ilia da hahawane dogolegele iasu
beda:ma! Na da Musu amola Na da Dagosu!" **17** Na
da amola olofosu, dilima ima:ne dawa:lala. **18** Na
da degabo Yesu Gelesu wa:legadolesi. Gelesu da osobo
bagade ouligisu dunu huluane ilima Hina esala. E da
ninima asigisa. Ea da bogobeba:le, nini wadela:i hou
fadegai dagoi. **19** Amaiba:le, dia ba:be liligi dedema. Waha ba:sa
liligi amola hobe a misunu hou, huluane dedema. **20**
Amo gasumuni fesuale gala di da Na lobodafaga
gagui ba:sa amola gouli gamali bai fesuale gala, amo
ilia wamolegei dawa:loma:ne Na da dima olelemu.
Gasumuni fesuale gala da a:igele dunu ilia Yesu Ea
fa:no bobogesu fi fesuale gala ouligisa. Amola gamali
bai fesuale gala da Yesu Ea fa:no bobogesu fi fesuale
gala."

2 "Di da Efesase moilai bai bagade fa:no bobogesu
fi ouligisu a:igele dunu ema amane dedema. 'Dunu
amo da gasumuni fesuale gala Ea lobodafa amoga
gagusa amola E da gouli gamali bai fesuale gala
amo ganodini lalebe, amo da dilima amane sia:sa, **2**
'Na da dilia hawa: hamoi ba:i dagoi. Dilia gasawane
mae yolesili hawa: hamosu, amo Na dawa: Dilia da
wadela:i hamosu dunu higasa amola dunu ilia da
asunasi dunu ilisu sia:sa, ilima dilia da abodelalu,
ilia da ogogosu ba:i, amo Na dawa: **3** Dilia da se
nabasu. Be dilia mae ougili, mae yolesili, gebewane
Nama madelagili esalebe ba:i. **4** Be Na da dilima

fonobahadi sia:mu galebe. Dilia degabowane Na hou fa:no bobogesa. Ba:ila:me da olelebeba:le, Ba:la:ge lalegaguiba:le Nama asigisu, amo defele dilia da wali da Isala:ili dunuma wadela:i hou olelei, amo ilia ha:i Nama hame asigisa. 5 Dilia da bagade dafaiba:le, manu loboga hamoi ogogole 'gode' ilima ima:ne dawa:ma! Dilia wadela:i hou yolesili, dilia musa: gobei, amo ilia nasu amola ilia wadela:i uda lasu lalegagui hou amo defele bu hamoma. Dilia wadela:i hou hamoi. 15 Amo defele, dilia gilisisu ganodini hou hame yolesisia, Na da dilima misini, dilia gamali mogili ilia Nigoula:id:a:nese dunu ilia olelesu fa:no bai amo fadegamu. 6 Be liligi afadafa dilia noga:le bobogesa. 16 Dilia wadela:i hou yolesima! Agoane hamosa. Dilia da Na hou defele, Nigoula:id:a:nese hame hamosea, Na da dilima hedolo misini, amo dunu higasa. 7 Dilia ge galea, A:silibu Ea sia: E wadela:i hamosu dunuma Na da gegesu gobihei Na da Yesuma Fa:no Bobogesu Fi ilima sia:sa amo lafiga gagui amoga Na da amo dunu ilima gegemu nabima!" E da amane sia:sa, 'Na da nowa dunu 17 "Dilia ge galea, A:silibu Ea sia: Yesuma Fa:no da osobo bagade hou hasalasisia, ema e da eso Bobogesu Fi ilima sia:sa nabima! 'Nowa da osobo huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ifa Gode Ea Ifabi bagade hou hasalasisia, Na da wamolegei 'ma:na' amo ganodini sagai, amo ea fage moma:ne, Na da ema imunu. Amola ilima afae Na da ahea:ya:i igi sia:mu.'" 8 "Dia Samena Yesuma Fa:no Bobogesu Fi amo da:iya dio gaheabololo dedei amo ilima imunu. ouligisu a:igele ema amane dedema, 'Dunu amo da Dunu huluane ilia da amo dio hame dawa:mu. Be igi Hemosu amola Dagosu, E da bogoi amola wali bu lamu dunu fawane da dawa:mu.' Daiadaila Yesuma esala, amo da dilima amane sia:sa, 9 'Na da dilia se Fa:no Bobogesu Fi ilima Sia:i 18 "Dia Na Daiadaila nabasu dawa: Dilia da hame gaguiwane esala. Be fa:no bobogesu fi a:igele ouligisu dunuma amane dilia liliqidafa, amo bagade gagui agoai ba:sa. Dunu dedema, 'Gode Egefeda amo Ea si da lalu agoane ilia Yu dunu sia:sa be ilia da Yu dunu hame, ilia da ba:sa amola Ea emo da balasiga doga:i agoane Sa:id:a:ne fi dunu, amo ilia da dilima lasogole sia:sa, ba:sa, amo da dilima sia:sa, amane, 19 'Dilia hawa: Na dawa: 10 Dilia da se nabimuba:le, mae beda:ma. hamobe na dawa: Dilia da asigiwane, mae yolesili, Na Nabima! Sa:id:a:ne da dilia hou adoba:ma:ne, dilia hawa: hamonana. Dilia waha hamobe da dilia musa: mogili da se iasu diasus ganodini sali ba:mu. Dilia da hamoi baligisa. 20 Be Na da dilima sia:mu afadafa eso nabuane gala fawane se nabimu. Be dilia se gala. Di da wadela:i uda ea dio amo Yesebele, amo hi nabasea o bogosea, Na hou mae yolesima. Amasea, da Gode sia: adole iasu dunu hi da sia:sa, amo dilia dilia osobo bagade hou hasali dagoiba:le, Na da hame higasa. Yesebele da olelebeba:le, Na hawa: eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu habuga bidi hamosu dunu da hou ida:iwane yolesili, wadela:i uda dilima imunu. 11 Dilia ge galea, A:silibu Ea sia: E iasu hou hamosa amola ha:i manu loboga hamoi da Yesuma Fa:no Bobogesu Fi ilima sia:sa amo ogogosu 'gode' ilima i liligi, naha. 21 Ea wadela:i hou nabima." E amane sia:sa, 'Nowa da osobo bagade yolesima:ne, Na da hedolo hame se dabe iasu i. Be hou hasalasisa, ea da:i hodo bogosea, e da bogosu ea wadela:i dunu enoma fisu hou yolesimu higasa. ageyadu gala, amo hame ba:mu.' Begamame Yesuma 22 Amaiba:le, e da olo bagade madelale, e amola eno Fa:no Bobogesu Fi ilima Sia:i 12 "Dia Begamame dunu ema gilisili wadela:le hamoi dunu, da oloiba:le Yesuma Fa:no Bobogesu Fi ouligisu a:igele dunuma se bagade nabimu. Ilia da ema gilisili wadela:le amane dedema, 'Dunu E da gegesu gobihei la:di la:di hamosu amoba:le hame gogosiane Godema hame noga:le debei gagusa, amo da dilima amane sia:sa, sinidigisia, Na da waliwane ilima se dabe iasu imunu. 13 'Dilia esalebe soge, Na dawa: Amoga Sa:id:a:ne 23 Amola Na da Yesebelema fa:no bobogesu dunu, da hinawane esala. Dilia da Na hou hame yolesi. amo medole legemu. Amasea, Na fa:no bobogesu fi Amo sogega, (Sa:id:a:ne ea fisu da amo ganodini huluane, ilia da Na dunu huluane ilia asigi dawa:su gala), hame lalegagui dunu ilia da Na hame yolesisu amola hanai asigi dawa:su, Na da huluane dawa:, ilia ba:su dunu amo A:nadibase medole legei. Be amo da noga:le dawa:mu. Na da dili hulanema, dili hou ba:beba:le, dilia da Na hou hame yolesi. 14 Be liligi hamoi defele bidi imunu. 24 Be mogili dilia Daiadaila afae Na da dilima sia:mu galebe. Dilia gilisisu fi da amo wadela:i olelesu hame lalegagui. Dilia da amo ganodini, mogili ilia Ba:ilame amo ea olelesu eno dunu ilia sia:i liligi amo, 'Sa:id:a:ne ea wamolegei

bagade hou, ' amo hame dawa: Na da dilima amane doasea, dnu eno bu ga:simu da hamedei. Amola E sia:sa, Na da da:i dioi eno dilima hame imunu. 25 Be da logo ga:sisia, dnu eno da bu doasimu hamedei. dilia lalegagui hou amo gasawane gaguiwane, Na 8 Dilia hou na dawa: Dilia da gasa hame. Be dilia bu misunu eso doaga:ma:ne momagele ouesaloma. da Nama asigiba:le, Na olelesu mae yolesili fa:no 26 Nowa dnu da osobo bagade hou hasalasisia, bobogelalu. Na da dilia midadi logo doasi dagoi. Dnu Na hanai hou amo mae yolesili Na bu misunu eso eno da amo bu ga:simu da hamedei. 9 Nabima! Amo amoga doaga:sea, Na da ilima ouligisu hou, amo hou ogogosu gilisisu dnu, ilia da Yu dnu ilisu da sia:sa, Na Ada Nama i defele, ilima imunu. Ilia dnu fifi asi be ilia da ogogosa. Ilia da Sa:idane ea fi dnu. Na da gala ilima ouligisu hou hamomu. Ilia da gasa bagade ili dilia emo gadenene beguduma:ne sefasimu. Amola ouligisu hawa: hamomuba:le, ilia dnu fi ofodo laga ilia da Na da dilima bagadewane asigisa dawa:mu. osoboga hamoi defele goudane wadela:mu. Na da 10 Se nabasu eso bagade da osobo bagade dnu fifi gusubia gasumuni ilima imunu." 29 "Dilia ge galea, asi gala huluane adoba:musa: misunu. Be dilia da Na A:silibu Ea sia: Yesuma Fa:no Bobogesu Fi ilima mae yolesili gebewane esaloma:ne sia: nabawane sia:sa amo nabima."

3 "Dia Na fa:no bobogesu fi Sadise moilai bai bagadega amo ilia a:igele ouligisu dunuma meloa dedene ima, amane, 'Dunu da A:silibu fesuale gala, amo Gode Ea hawa: hamosu A:silibu amola gasumuni fesuale gala, amo Gagusu Dunu da amane sia:sa. Na da dilia hou hamobe dawa: Dnu da dilia da esala ilia da sia:sa, be dilia da bogoi dagoi. 2 Amaiba:le, nedigima! Dilia waha lalegagui da dafawane bogosa:besa:le, amo liligi bu wa:legadoma:ne hawa: hamoma. Dilia hou hamoi da Gode ba:ma:ne, moloidafa hame gala. 3 Amaiba:le, dilima olelei liligi amola dilia gega nabi liligi bu dawa:ma! Amo nabawane hamoma! Dilia wadela:i hou yolesima! Dilia da hame nedigisia, Na da dilia hame dawa: gasi amoga wamolasu dnu ea mabe defele dilima doaga:mu. 4 Be mogili afae afae Sadise fi amo ganodini da fedege agoane abula mae nigima:ne noge:le ouligisa. Dilia da ahea:ya:i abula salawene, Na amola gilisili ahoanumu. Bai Na da dilia hou da defele ba:sa. 5 Nowa da osobo bagade hou hasalasisia, ilia da amaiwane ahea:ya:i abula salawane ba:mu. Na da ilia dio eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Buga ganodini dedei hame fadegamu. Na da ili oule asili, Na Ada amola Ea hadigi a:igele dunu, ilima doaga:le amane sia:mu, 'Amo dnu da Na!'" 6 "Dilia ge galea, A:silibu Ea sia: Yesuma Fa:no Bobogesu Fi ilima sia:sa amo nabima." 7 "Dia Na fa:no bobogesu fi Filadelefia moilai bai bagadega, amo ilia a:igele ouligisu dunuma meloa dedene ima, amane, 'Dunu amo da Hadigi amola Dafawane, da dilima amane sia:sa. E da gi musa: Da:ibidi gagui liligi, amo gagusa. E da logo ga:su

doasea, dnu eno bu ga:simu da hamedei. Amola E sia:sa, Na da da:i dioi eno dilima hame imunu. 25 Be da logo ga:sisia, dnu eno da bu doasimu hamedei. dilia lalegagui hou amo gasawane gaguiwane, Na 8 Dilia hou na dawa: Dilia da gasa hame. Be dilia bu misunu eso doaga:ma:ne momagele ouesaloma. da Nama asigiba:le, Na olelesu mae yolesili fa:no 26 Nowa dnu da osobo bagade hou hasalasisia, bobogelalu. Na da dilia midadi logo doasi dagoi. Dnu Na hanai hou amo mae yolesili Na bu misunu eso eno da amo bu ga:simu da hamedei. 9 Nabima! Amo amoga doaga:sea, Na da ilima ouligisu hou, amo hou ogogosu gilisisu dnu, ilia da Yu dnu ilisu da sia:sa, Na Ada Nama i defele, ilima imunu. Ilia dnu fifi asi be ilia da ogogosa. Ilia da Sa:idane ea fi dnu. Na da gala ilima ouligisu hou hamomu. Ilia da gasa bagade ili dilia emo gadenene beguduma:ne sefasimu. Amola ouligisu hawa: hamomuba:le, ilia dnu fi ofodo laga ilia da Na da dilima bagadewane asigisa dawa:mu. osoboga hamoi defele goudane wadela:mu. Na da 10 Se nabasu eso bagade da osobo bagade dnu fifi gusubia gasumuni ilima imunu." 29 "Dilia ge galea, asi gala huluane adoba:musa: misunu. Be dilia da Na A:silibu Ea sia: Yesuma Fa:no Bobogesu Fi ilima sia:sa amo nabima!" 14 "Na fa:no bobogesu fi La:ioudisia moilai bai bagadega, amo ilia a:igele ouligisu dunuma meloa dedene ima, amane, 'Dunu E da liligi huluawema Ama gala, E da Dafawane Asigidafa Ba:su dnu amola Gode Ea hahamoi liligi huluane amoma Bai esala, E da amane sia:sa. 15 'Na da dilia hamobe dawa!: Dilia da anegagi hame be gia:i hame, amo Na dawa: Dilia da gia:idafa o amo hame galea, anegagidafa, amo ba:mu Na da hanai gala. 16 Be dili da anegagi hame amola gia:i hame, be dili da gugumiba:le, Na da dilia houba:le isomu galebe. 17 Dilia amane sia:sa, 'Na da bagade gagusa. Na da sadilidao.' Be dilia da hame gagui amola se nabawane, amo dilia hame dawa: Dilia da hame gaguiwane, da:i nabadowane amola si dofoiwane esala. 18 Amaiba:le, dilia da bu bagade gagui ba:ma:ne, Nama gouli ida:iwane bidi lamu da defea. Dilia gogosia:iwane da:i nabado amo dedeboma:ne, Nama ahea:ya:i abula bidi lamu da defea. Dilia bu noge:le ba:ma:ne, dilia siga legema:ne manoma bidi lamu da defea. 19 Na

da nowa dunuma asigi galea, Na da amo dunuma se dabe iaha. Amaiba:le, hogoi helele, dilia wadela:i hou yolesili, sinidigima. 20 Nabima! Na da logoga lulufigisa lela. Nowa da Na sia: nababeba:le, logo doasea, Na da amo dunu ea diasu ganodini golili sa:ili, ema gilisili ha:i manu amola e da Nama gilisili ha:i manu. 21 Nowa da osobo bagade hou hasalasisia, Na da osobo bagade hou hasaliba:le Na Ada dafulili Ea Fisu amo da:iya fibi, amo defele Na da osobo bagade hou hasalasisu dunu, ilia Nama Na dafulili Na Fisu da:iya firma:ne, ilima ilegemu.” 22 “Dilia ge galea, A:silibu Ea sia: Yesuma Fa:no Bobogesu Fi ilima sia:sa amo nabima!”

he:a:lala. (aiōn g165) 10 Ilia agoane hamonanea, asigilai dunu 24 da Fisu da:iya fibi Dunu, amo da eso huluane esalalala, amo Ea midadi beguduli, Ema nodone sia:ne gadosa. Ilia gouli habuga Fisu midadi sanasili, amane sia:sa, (aiōn g165) 11 “Ninia Hina Gode! Di da dunu huluane ilia gasa bagade nodonanusu lamu defele gala. Bai Di da liligi huluane hahamoi amola Dia hanaiba:le, ilima esalusu i dagoi.”

5 Na da Gode (E da Fisu da:iya fibi) amo Ea lobodafa ganodini, bioi meloa gagui dialebe ba:i. Amo da la:ididili la:ididili dedei, amola mae fadegama:ne, gobele ga:su liliqi fesuale amoga ga:i dagoi ba:i. 2 Na da gasa bagade a:i gele dunu ba:i. E ha:giwane

4 Amalalu, na da esala ba:su eno ba:i. Na da muagado logo doasibi ba:i. Sia: amo da dalabede liliqi fima:bela? Meloa bioi fadegamus: nowa da dubi agoane nabi amo da musa: nama sia:i na da defele esalabala?” 3 Be Hebene ganodini, osobo bu nabi, amane, “Gogudunini guda: misa! Na da bagade ganodini amola hagudu bogoi soge amo hobea misunu hou dima olelemu!” 2 Hedolole, na da ganodini, amo bioi meloa ganodini ba:musa: gobele Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amoga nabaiwane ga:su fadegama:ne, dunu da amo defele hamomusa: ba:i. Na da Hebene ganodini Fisu amoga Dunu fibi hamedafa ba:i. 4 Dunu da amo bioi meloa fadegale, ba:i. 3 Ea odagi da igi ida:iwane amo ya:sabe amola ganodini ba:mu amo defele hamoma:ne dunu da ganiliane ba:i. Amo Fisu sisiga:i agoane sona:ni amo hogoi helele hame ba:beb:a:le, na da bagadewane ea ba:su da igi ela:mei agoane ba:i. 4 Fisu sisiga:i di. 5 Amalalu, asigilai dunu afadafa da nama amane agoane, eno Fisu 24 ba:i. Amo da:iya, asigilai dunu 24 sia:i, “Mae dima! Ba:ma! Yuda fi Laione, amo da ahea:ya:i abula salawane amo fisu da:iya fibi ba:i. Ilia Da:ibidi ea gasa bagade mano, E da osobo bagade dialuma da:iya, gouli habuga figisi ba:i. 5 Fisu amoga hou hasaliba:le, E da gobele ga:su liliqi fesuale gala ha:ha:na amola gu gelebe misi. Fisu ea midadi, hanu fili, meloa bioi fadegamus: dawa:” 6 Amalalu na fesuale gala nenanebe ba:i. Amo da Gode Ea fidisu da Sibi Mano Fisu dogoa amoga lelebe ba:i. Ema a:silibu fesuale gala amo ilia fedege gala. 6 Fisu sisiga:le, esalebe liliqi biyaduyale gala amola asigilai ea midadi, hano wayabo daiya ba:su agoane ledo dunu, lelebe ba:i. Sibi Mano da medole legei agoane hamedei agoane dialebe ba:i. Fisu sisiga:i agoane ba:i. E da bese (hono) fesuale galu amola si fesuale la:ididili la:ididili amo esalebe liliqi biyaduyale amo da galu. Amo da fedege agoane, Gode Ea a:silibu fidisu si bagohame hagomodini amola baligiga dedeboi, fesuale gala Gode da osobo bagadega lalaloma:ne, ili amo esalebe ba:i. 7 Esalebe Liligi age da laione asunasi. 7 Sibi Mano da asili, bioi meloa Gode (E da wa:me bagadewane ba:i. Eno ageyadu da bulamagau Fisu da:iya fibi) Ea lobodafa ganodini gagui, amo lai. gawali agoane ba:i. Eno osoda ea odagi da dunu ea 8 E agoane hamonanebe, esalebe liliqi biyaduyale odagi agoane ba:i. Eno biyadu da buhiba amo da gala amola asigilai dunu 24, da Sibi Mano Ema hagili ahoanebe agoane ba:i. 8 Amo esalebe liliqi beguduli dias:a:i. Ilia afae afae sani baidama amola biyaduyale gala afae afae da ougia gafeyale gala, ofodo gabusiga: manoma amoga nabai, gagui dialebe ganodini amola gadili, ilia da si bagohame amoga ba:i. Gabusiga: manoma da fedege agoane, Gode Ea dedeboi dagoi. Eso ganodini amola gasi ganodini, fi dunu ilia sia:ne gadosu. 9 Ilia da gaheabolo gesami ilia mae yolesili gesami hea:lala, amane, “Hina Gode hea:su amane hea:i, “Di da amo meloa bioi lale, Bagadeda da Hadigi, Hadigi, Hadigi! E da esalu, gobele ga:su liliqi fadegamu amo Di da defele esala. esala amola E da hobea bu misunu.” 9 Esalebe liliqi Bai Di da eno dunuga medole legei. Di bogobeba:le, biyaduyale gala ilia da Fisu da:iya fibi Dunu, amo da Di da fifi asi gala, sia: hisu, fi hisu amola ouligisu hisu huluanedafa, dunu mogili Godema oule misa:ne bidi

lai dagoi. 10 Di da amo dunu gobele salasu ouligisu fi Gode ea hawa: hamomusa:gini hamoi dagoi. Ilia da osobo bagadega ouligisu hawa: hamomu!" 11 Na da bu ba:beba:le, a:i gele dunu osea:idafa, idimu hamedei amo nabi dagoi. Ilia da Fisu, esalebe liligi biyaduyale gala amola asigilai dunu, amo sisiga:le leluwane, 12 amane gesami hea:i, "Sibi Mano medole legei, Ema dunu huluane da Ea Hinadafa Hou, gasa bagade hou, bagade gagui hou amola bagade dawa:su hou amo dawa:le, Ema eso huluane nodonanumu da defea!" 13 Amola liligi huluane Hebene ganodini, osobo bagadega, hagudu soge amoga esala liligi huluanedafa gesami hea:lalebe na da amane nabi, "Dunu huluane da Fisu da:iya fibi Gode amola Sibi Mano amoma mae yolesili, nodonanumu da defea!" (aiōn g165) 14 Esalebe liligi biyaduyale gala da "Ama" sia:i. Asigilai dunu da gudu diasa:ili, nodone sia:ne gadoi.

6 Amalalu, Sibi Mano da meloa bioi gobele ga:su liligi fesuale gala, amo afadafa fi. Amalalu, esalebe liligi biyaduyale gala amo ganodini afadafa da sia: gu gelebe agoane amane sia:i, "Misa!" 2 Na da ba:loba, ahea:ya:i hosi ba:i. Dunu da ema fila hedai da dadi gagui. Gode da ema habuga i. E da asili, gegesu bagade ouligisu dunu agoane asi. 3 Amalalu Sibi Mano da meloa bioi ga:su ageyadu fili, esalebe liligi ageyadu ea sia: na da nabi amane, "Misa!" 4 Hosi eno da misini, e da yoi hosi ba:i. Gode da amo hosi fila hedai dunu ema osobo bagadega gegesu bagade hamomusa: dunu eno da dunu eno medole legema:ne, ema gasa i. E da ema gegesu gobihei bagade i. 5 Amalalu Sibi Mano da meloa bioi gobele ga:su osoda fili, esalebe liligi osoda ea sia: na da amane nabi, "Misa!" Na ba:loba, bunumai hosi da misi. Ema fila hedai dunu da ea lobo ganodini dioi defei ba:su liligi, amo gagui. 6 Esalebe liligi biyaduyale gala, amo ilia gilisisu ganodini na da sia: agoane nabi, "Dilia da eso afae hawa: hamobeba:le, widi ha:i manu fonobahadi fawane lamu, amola eso afae hawa: hamobeba:le, bali ha:i manu fonobahadi fawane lamu. Ha:i manu ifa amola waini sagai, mae wadel:a:ma!" 7 Amalalu, Sibi Mano da meloa bioi gobele ga:su liligi biyadu fili, esalebe liligi biyadu amo ea sia: na da amane nabi, "Misa!" 8 Na ba:loba, haliga:i hosi da misi. Ema fila hedai dunu ea dio amo Bogosu ba:i. Bogosu Soge da gadenenewane fa:no bobogelalebe ba:i. Gode da elama gasa bagade hou iasu, amo ela da osobo bagade biyaduyale mogili, la:ididili afadafa amo sogega gegesu, ha:i bagade, oluso amola nimi ohe fi, amoga ela da amo la:idi dunu medomusa: dawa:i. (**Hades g86**) 9 Amalalu, Sibi Mano da meloa bioi gobele ga:su liligi bi amo fi dagoi. Amalalu, olodafafai amo hagudu, na da dunu ilia da Gode Ea Sia: olelebeba:le amola ilia ba:su hou mae yolesili olelebeba:le, eno dunuga medole legei, amo ilia a:silibu na ba:i. 10 Ilia da ha:giwane wele sia:i, amane, "Hina Bagadedafa! Di da Hadigi amola Dafawanedafa. Di da dunu amo nini fane legei, habogala ilima se dabe iasu ima:ne fofada:ma:bela:?" 11 Gode da ilima ahea:ya:i abula idiniginisima:ne i. Gode da ilima amane sia:i, "Fonobahadi bu helefima! Dilia sosogo amola fi hawa: hamosu dunu medole legei ilia idi da Na ilegei idi doaga:sea, se dabe iasu eso ba:mu." 12 Amalalu, Sibi Mano da meloa bioi gobele ga:su gafe fi, amo na ba:i. Bebeda:nima bagade misini, eso da bunumai esa abula goudi hinabo amoga hamoi agoane ba:i, amola oubi da yoi maga:me defele ba:i. 13 Gasumuni da mugululi osoboga sa:i. Ilia dahan da gahe figi fage, amo figi ifa da fo bagade amoga fabeba:le agoane hamosu. 14 Mu da mugululi, meloa bioi defele bione, hamedafa ba:i. Goumi huluane amola oga huluane, da ilia sogebi yolesili, eno sogebi amoga asi dagoi ba:i. 15 Amalalu, osobo bagade ouligisu dunu, gamane ouligisu dunu, dadi gagui ouligisu dunu, bagade gagui dunu amola gasa bagade dunu, udigili hawa: hamosu dunu amola halegale lalebe dunu, ilia da gele gelabo ganodini amola gele amo goumia diala, amo haguduga wamoaligimusa: dawa:i galu. 16 Ilia da goumi amola igi amoma amane wele sia:i, "Nini dedeboma:ne, ninima sa:ima! Dunu E da Fisu da:iya fibi amo Ea siga E da nini mae ba:ma:ne, amola Sibi Mano Ea ougi bagade ninima mae doaga:ma:ne, ninima sa:ima! 17 Ela se dabe iasu imunu eso ilegei da doaga:i dagoi. Nowa da Elama bu gegemu da defelela:?"

7 Amalalu, na da a:i gele dunu biyaduyale gala, osobo bagade hegomai biyaduyale gala amoga lelebe ba:i. Ilia da fo biyaduyale gala, amo da osobo bagade, hano wayabo amola ifa huluane, amoga mae misa:ne, gagulaligi. 2 Amalalu, na da a:i gele dunu amo da Gode Esalalaleb Ea dawa:digima:ne

gobele ilegesu lai, gusu amoga manebe ba:i. E da **8** Sibi Mano da meloa bioi gobele ga:su fesuale a:igele dunu biyaduyale gala, ilima Gode da soge fibiba:le, Hebene ganodini liligi huluane da aua amola hano wadela:musa: gosa i dagoi, ilima amane dogoa fili afae ouuya:le esalu. **2** Amalalu, na ba:loba, wele sia:i, **3** "Dilia! Osobo, hano amola ifa, amo a:igele dunu fesuale gala amo da Gode Ea midadi wadela:musa: oualigima! Ninja da Gode fi dunu amo lela, ilima ilia dalabede fesuale i. **3** A:igele dunu ilia odagiga dawa:digima:ne ilegesu dedei dagoiba:le eno, e da gouli gabusiga: manoma gobesisu ofodo fawane, amo liligi wadela:ma!" **4** Amalalu na da Gode gagui gala, amo da oloda gadenenewane misini, lelu. Ea fi dunu amo ilia odagiga Gode Ea dawa:digima:ne **E** da gabusiga: manoma bagohame lai. Amo e da ilegesu dedei ba:i, amo ilia idi nabi. Amo idi da Gode Ea fi sia:ne gadosu hou amoma gilisili, oloda 144,000. Ilia da Isala:ili fi fagoyale gala, amo huluane da:iya gobele salasu. **4** Amalalu, gabusiga: manoma amoga mogili ilegei dagoi. **5** Isala:ili fi afae afae amo ea gobei mobi da Gode Ea fi dunu ilia sia:ne da ilegei dunu 12,000 agoane ba:i, amo Yuda, gadosu liligi amoma gilisi. Amalalu, amo gilisi mobi Liubene, Ga:ide, A:sie, Na:fadalai, Ma:na:se, Simiane, da a:igele e da Gode Ea midadi lela, amo ea loboga Lifai, Isaga, Sebiulane, Yousefe amola Bediamini. **9** hedai:i. **5** Amalalu, a:igele dunu da gabusiga: manoma Amalalu, na da ba:loba, dunu osea:idafa, amo idimu gobesisu ofodo amo lale, oloda da:iya lalu lale, da hamedeidafa gilisibi ba:i. Ilia da osobo bagade fifi ganodini salawane, osobo bagadega sanasi. Amalalu, asi gala hulanedafa sia: hisu amola ouligisu hisu, gu gelebe nabi, ha:ha:na ba:i amola bebeda:nima ba:i. amoga misi. Ilia da ahea:ya:i abula salawane, gumudi **6** Amalalu, a:igele dunu fesuale gala amo dalabede lubi gaguli, Fisu amola Sibi Mano amo midadi lelebe fesuale gala gagui, ilia dalabede dumusa: momagei. ba:i. **10** Ilia da ha:giwane wele sia:i, amane, "Gaga:su **7** A:igele age da dalabede fulaboi. Anegagi hano hou da ninia Gode amo da Fisu amoga fisa amola Sibi mugene, lalu amola maga:me gilisili muagado misini Mano amoga maha!" **11** A:igele dunu, asigilai dunu osoboga sa:i. Osobo bagade udiana mogili, afae da amola esalebe liligi biyaduyale gala, da Fisu sisiga:le laluga nei dagoi ba:i. Amo sogebi ganodini ifa da lelebe ba:i. Amalalu, ilia odagi osoboga doaga:musa:, laluga nei dagoi ba:i amola gisi huluane da laluga nei ilia Fisu midadi diasaa:ili, Godema amane nodone dagoi ba:i. **8** Amalalu, a:igele ageyadu da dalabede sia:ne gadoi, **12** "Ama! Ninja Gode da hadigi, bagade fulaboi. Liligi amo da goumi bagade laluga nenanebe dawa:su, asigidafa amola gosa bagade. Amaiba:le agoai ba:i, amo da mugululi, hano wayabo bagadega Ema eso huluane mae yolesili nodonanumu da defea. sanasi dagoi ba:i. Hano wayabo bagade udiana Ama!" (aiōn g165) **13** Asigilai dunu afadafa da nama agoane mogili, afadafa da maga:me hamoi. **9** Menabo amane adole ba:i, "Amo dunu ilia da ahea:ya:i abula fi wayabo ganodini esala udiana agoane mogili, afae amoga salawane lela, amo da nowala:? Ilia da habidili da bogoi. Dusagai huluane udiana agoane mogili, misibala??" **14** Na bu adole i, "Ada! Na da hame afae da wadela:lesi dagoi ba:i. **10** Amalalu, a:igele dawa!: Be di dawa! E nama amane sia:i, "Amo dunu osoda da dalabede fulaboi. Gasumuni bagade afae da ilia da se nabasu bagadedafa amo baligili misi. Ilia muagadodi mugululi, hano amola hano nasu udiana abula ilia Sibi Mano amo ea maga:mega dodofei agoane mogili, afae amoma gudu sa:i. **11** (Amo dagoiba:le, bu ahea:ya:i hamoi. **15** Amaiba:le, ilia gasumuni ea dio da "Gamogasu.") Hano huluane Gode Ea Fisu amo midadi Ea Debolo Diasu ganodini da udiana agoane mogili, afae da gamogai hamoi. Ema hawa: hamosa lela. Gode da Fisu da:iya fibi Dunu ilia amo gamogai hano maiba:le, bagohame amola E da ili noga:le ouligisa. **16** Ilia da ha:su o hano da bogogia:i dagoi. **12** Amalalu, a:igele dunu biyadu hanasu bu hame ba:mu. Eso amola gia:i bagade liligi da dalabede fulaboi. Amalalu, e da eso, oubi amola da ili bu hame gia:mu. **17** Bai Sibi Mano amo da Fisu gasumuni, mogili fifili udiana agoane hamoi. Amalalu, dogoa lela, amo da ilia sibi Ouligisu esalumuba:le, E e da eso la:idi afae wadela:lesi, oubi la:idi afae da ili eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hano wadela:lesi amola gasumuni la:idi afae wadela:lesi. dima:ne, hano nasu amoma oule masunu. Amola, Eso hadigi e da udiana agoane fifili, la:idi afae Gode da dibi si hano huluane ilia siga doga:mu." wadela:lesi amola hadigi gasi ganodini amo defele agoane hamoi. **13** Amalu na da ba:lalu, buhiba

muagado hagili ahoanebe ba:i. E da ha:giwane lala:gi fadegama!" 15 Amalalu, e da a:igele biyaduyale sia:nanu amane, "Ameia!: Ameia!: Eno a:igele dunu udiana da dalabede dusia, osobo bagade dunu da se bagade nabimu!"

9 Amalalu, a:igele dunu bi da dalabede fulaboi. Na ba:loba, gasumuni afae da osoboga sa:i. Gode da gi ema i. Amo gi da Gelabo Nosonodafa (A:bisi), amo doasimu gi e da lai dagoi. (*Abyssos g12*) 2 Gasumuni da amo uli dogoi doasili, mobi amo lalu bagade mobi defele heda:beba:le, eso hadigi uligiba:le, gasi bagade ba:i. (*Abyssos g12*) 3 Amalalu, danuba: bagohame da amo mobi ganodini esalu yolesili, osobo bagadega sa:i. Ilia da gasa amo gamaloa defele lai dagoi. 4 Gode da ilima amane sia:i, "Dilia gisi amola ifa huluane mae wadela:ma! Be nowa dunu ilia Gode Ea dawa:digima:ne ilegesu dedesu odagiga hame dedei galea, amo fawane wadela:ma. 5 Dilia ili mae medole legema, be udigili oubi biyale gala amoga ilima se bagade ima!" Amo se iasu da se amo gamaloa ea gasonasu defele ba:i. 6 Amo oubi biyale gala ganodini, dunu huluane ilia da bogomu logo hogoi helele hame ba:mu. Dafawane, ilia da bogomusa: bagade hanamu, be bogosu da ilima hobeamu. 7 Amo danuba: ilia ba:su da gejesu hosi amo defele ba:i. Ilia dialuma da:iya gouli habuga agoane ba:i amola ilia odagi da dunu ilia odagi agoane ba:i. 8 Ilia dialuma hinabo da uda dialuma hinabo agoane sedadedafa ba:i, amola ilia bese da laione wa:me amo ilia bese agoane ba:i. 9 Ilia bida:igia da:igene ga:su liligi sali ba:i. Ilia ougia da sia: amo hosi ilia sa:iode hiougili gegemusa: ahoa amo ea genena:genena:be defele nabi. 10 Ilia la:go amola gasonasu guisu da gamaloa ea liligi agoane ba:i. Ilia da la:go amoga gasonabebe:le, dunu da oubi biyale gala amoga, se bagade nabalumu. 11 Ilia ouligisu da a:igele dunu amo da Gelabo Nosonodafa (A:bisi) gala amoma ouligisu esala. Ea dio da Hibulu sia:ga "Aba:dane." Galigi sia:ga, ea dio da Abolione (dawa:loma:ne da "Gugunufinisusu Dunu"). (*Abyssos g12*) 12 Defea! Se nabasu afadafa da dagoi. Be se nabasu aduna eno da misunu galebe. 13 Amalalu, a:igele dunu gafe da dalabede fulaboi. Na nabaloba, sia: da gouliga hamoi oloda amo Gode Ea midadi gala, amo hegomai biyaduyale gala amoga misi. 14 Sia: da a:igele dunu gafe ema amane sia:i, "A:igele dunu biyaduyale gala ilia da lufala:idisi Hano amo gadenene lala:gili esala. Ilia halegale masa:ne, dia ilia

lala:gi fadegama!" 15 Amalalu, e da a:igele biyaduyale gala ilia lala:gi fadegai. Bai Gode da ilia amo aua, amo eso, amo oubi, amo ode, amoga ilia osobo bagade dunu fi udiana agoane mogili afafane, afadafa medole legemusa:, momagele ilegei. 16 Na nabaloba, dadi gagui dunu amo da hosi da:iya fila heda:i ilia idi da 200,000,000. 17 Na esala ba:su amo ganodini, na da hosi amola amoga fila heda:i dunu ba:i. Ilia bida:igiga da:igene ga:su liligi yoi, ela:me amola bua:iya:i ba:i. Hosi ilia dialuma da laione wa:me amo ilia dialuma agoane ba:i. Ilia lafidili, lalu, mobi amola salafa manebe ba:i. 18 Amalalu, osobo bagade fi dunu da mogili udiana agoane hamone, idi afae da huluane lalu, mobi amola salafa, hosi ilia lafidili manebe ba:i, amoga medole legei dagoi ba:i. 19 Hosi ilia gasa da ilia lafi amola ilia la:go, amo ganodini diala. Ilia la:go da sania agoane dialuma gala, amo da dunu gasomanusa: dawa: 20 Dunu fifi asi gala eno, ilia amo medosu liligi amoga hame medole legei. Be ilia wadela:i loboga hamoi 'gode' liligi ilima sia:ne gadosu hou hame yolesi. Ilia da Fio liligi amola loboga hamoi 'gode' liligi amo gouli, silifa, balasi, igi amola ifa amoga hamoi liligi, (ba:su, nabasu, ahoasu amola hame dawa: liligi), amo dawa:beba:le ilia Godema sinidigimusa: hame dawa:i. 21 Amola ilia da dunu fasu hou, wamuni dawa:su hou, wadela:i uda lasu hou amola wamolasu hou amoba:le hame gogosia:i amola hame yolesi.

10 Amalalu, na da gasa bagade a:igele dunu muagadodi manebe ba:i. E da mu mobi abula agoane sali amola ea dialuma da:iya sona:ni agoane ba:i. Ea odagi da eso agoane ba:su amola ea emo da luluga hamoi ganumu agoane ba:i. 2 Bioi meloa fonobahadi da ea lobo ganodini ba:i. E da ea emodafa wayabo bagade amoga osa:i amola ea emo fofadi osobo bagade amoga osa:i. 3 E da laione wa:me amo ea gesenebe defele, ha:giwane wele sia:i. E da wele sia:beba:le, gu gelebe fesuale gala nabi. 4 Na da gu gelebe fesuale gala nababeba:le, amo sia:i dedemusa: dawa:i galu. Be sia: muagadodi misini, amane sia:i, "Amo sia: gu gelebe fesuale sia:i liligi wamolegem! Mae dedema!" 5 A:igele amo na da wayabo bagade amola osobo bagade, amo da:iya lelebe ba:i, e da ea lobo gaguia gadole muga moloi. 6 E da Gode, amo da Hebene amola osobo bagade amola amo ganodini liligi huluane hahamoi, amo Ea

Dioba:le amane sia:i, "Gode da bu hame oualigimu! medole legei), amo ea logoga ela bogoi da:i hodo (aiōn g165) 7 Be a:igele fesuale da dalabede fulabolalu, dialebe ba:mu. Amo moilai bai bagade fedege agoane Gode Ea wamolegei ilegesu amo E da musa: Ea ea dio da Sodame o Idibidi. 9 Dunu fifi asi gala hawa: hamosu balofede dunuma sia:i dagoi, E da amo huluane fi hisu, sia: hisu amola soge fi hisu, hamone dagomu." 8 Sia: amo na da muagadodi amo dunu da ba:su dunu aduna ela bogoi da:i hodo nabi, bu nama amane sia:i, "Masa! Amo doasi meloa uli dogomu logo ga:le, eso udiana amola eno eso bioi, a:igele e da hano wayabo bagade amola osobo dogoa hedofale, ela bogoi da:i hodo ba:mu. 10 Ela bagadega lela, amo ea lobo ganodini gagui gala, amo da bogobeba:le, osobo bagade dunu da hahawane lama!" 9 Amalalu, na da a:igele dunuma doaga:le, bioi ba:mu. Amo ba:su dunu aduna da osobo bagade fi meloa fonobahadi lama:ne edegei. E nama amane dunu hulanema se bagade iabeba:le, ela da bogoi sia:i, "Defea! Lale moma! Dia hagomo ganodini e da dagoi ilia ba:sea hahawane hedemu amola enoma gamogai agoane hamomu. Be dia lafidili e da hani enoma liligi nogai imunu. 11 Amo eso udiana amola agoane hedai ba:mu." 10 Amalalu, na meloa bioi eso eno dogoa hedofai da dagobeba:le, Gode da fonobahadi ea loboga lale, mai dagoi. Na lafi ganodini ela esaloma:ne mifo elama ianu ela da wa:legadoi. amo da hani agoane hedai ba:i. Be da:gibiba:le, ea Dunu huluane da amo hou ba:beba:le, bogomuwane hou da afadenene, na hagomo ganodini bu gamogai beda:i. 12 Amalalu ba:su dunu aduna da sia: bagade agoane hamoi. 11 Amalalu, e nama amane sia:i, "Di muagadodi manebe nabi amane, "Goegado misa!" da bu Gode Ea sia:ne iasu liligi amo dunu fifi asi gala, Elama ha lai dunu ba:lalea, ela da mu mobi ganodini fi hisu, sia: hisu amola ouligisu hisu, ilima olelema!"

11 Amalalu, e da nama dagulu, amo da defei ba:su dagulu agoane ba:i, nama i. E nama amane sia:i, "Gode Ea Debolo Diasu amola oloda, amo defei ba:la masa. Amola dunu ilia Gode diasu ganodini Godema nodone sia:ne gadosa lela, amo idima. 2 Be gadili gagoi amo defei mae ba:ma. Bai Gode da amo gagoi, Gode Ea hou hame dawa: dunu (Dienadaile dunu) ilima ia dagoiba:le, ilia Hadigi Moilai bai bagade oubi 42 amoga osa:le hedai ba:mu. 3 Na da na ba:su dunu aduna, wadela:i eboboi abula amoga idiniginisi, amo eso 1260 ganodini Gode Ea sia: olelemusa:, asunasimul!" 4 Amo ba:su dunu aduna da fedege agoane, olife ifa aduna amola gamali aduna, amo da osobo bagade Hina Gode Ea midadi lela. 5 Dunu eno da ela wadela:musa: dawa:sea, ela lafidili lalu bagade manebeba:le, elama ha lai dunu da wadela:lesili, medole legei dagoi ba:mu. 6 Ela da Gode Ea sia: olelesea, amo eso ganodini gibu hame sa:ima:ne, ela da mu logo ga:simusa: gasa gala. Ela da hano nasu afadenene bu maga:me hamomusa: gasa gala. Ela da hanai galea, osobo bagadega olo bagade misa:ne sia:mu gasa gala. 7 Ela Gode Ea sia: olelei dagoiba:le, ohe fi liligi bagade amo da Gelabo Nosonodafa (A:bisi) gala amoga manebe liligi, amo da elama gegemu. E da ela fane legemu. (Abysos g12) 8 Amasea, ela da:i hodo da moilai bai bagade, (amo ganodini ilia Hina Gode bulufalegeiga

Ea Gousa:su Sema Gagili ba:i. Amalalu, ha:ha:na, gu gelebe, bebeda:nima amola mugene ba:i.

12 Amalalu, liligi bagade musa: wamolegei, muagado ba:i. Uda, amo ea gaya da eso amola ea emo amoga e da oubi osa:i, ea dialuma da:iya habuga amo gasumuni fagoyale gala amoga hamoi ba:i. E da mano lalelejemu gadenei ba:beba:le, se nababeba:le, "a:i" ea gusa:su. 3 Ena wamolegei liligi muagado ganodini esalebe ba:i. Amo da hanome agoane, e da yoi gala, e da dialuma fesuale gala, amola hono nabuane gala. Ea dialuma nabuane gala, amo afae afae da:iya habuga dialebe ba:i. 4 Ea la:go amoga e da gasumuni fi udiana agoane mogili, idi afae hiougili, osobo bagadega sanasi. E da uda ea midadi, amo ea mano lalelegelalu, amo mano manusa: ouesalu. 5 Amalalu, uda da dunu mano lalelejemu. Amo mano da dunu fifi asi gala, ilima gasa bagade ouligisuwanne esalumu. Be Gode da amo mano lale hiougili, E amola Ea Fisu, amoma doaga:ma:ne, lale gadoi. 6 Uda da dunu hame esala soge amo e esaloma:ne Gode da hahamoi, amoga hobeai. Amoga, eso 1260 amoga a:igele da e ouligimu. 7 Amasea, Hebene ganodini gegesu bagade mui. A:igele Maigele amola ea fidisu dunu da hanome agoane liligi amoma gegei. Hanome amola e fidisu a:igele da bu gegei. 8 Be Maigele da hanome hasali dagoi. Hanome amola ea a:igele dunu bu Hebene soge amo ganodini esalumu da hamedei. 9 Amaiba:le, hanome bagadedafa, amo da musa: sania, ea dio amo da Debele o dio eno da Sa:idane, amo osobo bagade dunu huluane ilima ogogosa, e amola ea a:igele dunu huluane, ilia ha:digili, osobo bagadega sanasi dagoi ba:i. 10 Amalalu, muagado amo ganodini sia: bagade nabi, amane, "Gode Ea gaga:su hou da doaga:i dagoi. Gode da Ea Hinadafa gasa olelei dagoi. Ea ilegei Mesaia da Ea gasa bagade hou amo olelei dagoi. Bai dunu amo da Gode Ea midadi, ninia fi dunu wadela:ma:ne eso amola gasi, ganodini Godema diwaneya uididilalu, amo da Hebene gadili galadigi dagoi. 11 Ninia fi dunu da Sibi Mano Ea maga:me amola sia:dafa ilia sia:sa, amo liliigiga ilia Sa:idane hasalasi dagoi. Amola ilia da bogomu hame hihi. 12 Amaiba:le, Hebene amola amo ganodini esalebe dunu huluane, dilia hahawane ba:mu da defea! Be osobo bagade amola hano wayabo, amo ganodini fi liliigi da se bagade

nabimu. Bai Sa:idane da gududili sa:ili, dilima doaga:i dagoi. E da eso bagahame fawane bu wadela:le hamomu, amo dawa:beba:le, e da ougi bagade gala!"

13 Hanome da osobo bagadega galadigi dagoi amo dawa:beba:le, e da uda amoma dunu mano lalelejemu, amo fane legemusa: se bobogei. 14 Gode da buhiba ougia aduna amoga uda da dunu hame esalebe soge Gode da ema i soge, amoma masa:ne ema i. Amo sogega, hanome da e mae wadela:ma:ne, Gode da ode udiana amola oubi gafeyale gala, e ouligimu. 15 Amalalu, hanome da ea lafidili hano bagade amo uda mini masa:ne, musa:i. 16 Be osobo bagade da uda fidi. Osobo bagade da ea lafi doasili, hano amo hanome ea lafidili musa:i, amo huluane da:gi dagoi. 17 Hanome da uda amoma ougi bagade ba:i. E da asili, amo uda ea mano fi huluane amo ilia da Gode Ea hamoma:ne sia:i nabawane hamosa, amola Yesu Ea dafawane olelei lalegagusa, ilima gegemusa: asi.

13 Amola hanome da hano wayabo bagade bega: lelu. Amalalu, na da ohe fi liliigi wayabo hano hagududili manebe ba:i. Amo ohe fi da hono nabuane gala amola dialuma fesuale gala. Ea hono afae afae amo da:iya habuga ba:i amola ea dialuma afae afae, dio amo da Godema gadesu dio amo dedei ba:i. 2 Amo ohe fi da lebade agoai ba:i. Ea ema da bea ohe ea ema agoane ba:i amola ea lafi da laione wa:me amo ea lafi agoane ba:i. Hanome da amo ohe fi liliigima, hi gasa amola hi ouligisu hou amola hi fisu ema i. 3 Ohe fi liliigi amo ea dialuma afadafa da fa:gi agoai ba:i, be amo da bahoi dagoi ba:i. Osobo bagade fifi asi gala dunu huluane da fofogadigiba:le, ohe fi liliigi amoma fa:no bobogei. 4 Hanome da ea ouligisu hou ohe fi liliigi ema ia dagoiba:le, dunu huluane da hanome amoma nodone sia:ne gadosu. Ilia da ohe fi liliigi, ema nodone sia:ne gadole, amane sia:i, "Ohe fi liliigi da eno huluane ilia hou baligi dagoi. Nowa da ema gegemu defelela?" 5 Amo ohe fi liliigi oubi 42 amoga osobo bagadega ouligisuwanne esalumusa:, Gode da ea logo hame hedofai. E da gasa fi hou hamone, Godema gadesu. 6 Ohe fi liliigi da Gode amola Ea dio, Ea esalebe soge amola dunu huluane Hebene ganodini esala, amo hulanema gadesu. 7 Ohe fi liliigi da Gode Ea fi ilima gegene, fane legei. E da fifi asi gala, fi hisu amola sia: hisu, huluane ilima ouligisu esaloma:ne, Gode da amo logo hame hedofai. 8 Dunu huluane osobo bagade ganodini da

ema nodone sia:ne gadomu. Be dunu, amo Gode da osobo bagade hame hahamoi eso amoga ilia dio Esalusu Buga amo Sibi Mano medole legei Ea buga, Ea Dio amola Ea Ada Dio, ilia odagiga dedei ba:i amo ganodini dedei dunu ilia da ohe fi liligi amoma 14 Amalalu, na da Sibi Mano Saione Goumi da:iya lelebe ba:i. E sigi lelebe, dunu l44,000 gala amo 2 Amalalu, na nabaloba, sia: muagadodi misi, amo hame sia:ne gadoi. 9 'Defea! Ge galea, nabima!' 10 da gasa bagade hano nawa:li amola gasa bagade Nowa da udigili hawa: hamomusa: gagulaligi ilegei gu gelebe, amaiwane gala. Sia: da sani baidama galea, e da gagulaligi dagoi ba:mu. Nowa da enoga sua dunu ilia sani baidama dulalawane agoane gegesu gobiheiga medole legemusa: ilegei galea, e nabi. 3 Dunu l44,000 ilia da Fisu, esalebe liligi amola da gobiheiga medole legei dagoi ba:mu. Amaiba:le, asigilai dunu, amo ilia midadi gesami hea:sa lelu. Gode Ea fi dunu ilia mae yolesili, dafawaneyale Amo gesami da gaheabolo gesami amola hea:be dawa:iwane esalumu da defea." 11 Amalalu, na da dunu fawane da amo gesami dawa: Gode da dunu ohe fi liligi eno osobo hagududili heda:lebe ba:i. E da huluane afafane, amo dunu 144,000 ilegele, budi lai hono aduna amo sibi mano ea hono defele gala. Ea dagoi. 4 Amo dunu da uda hame lai. Ilia da uda gilisili sia: da hanome agoane liligi ea sia: defele nabi. 12 E hamedafa golai. Ilia Sibi Mano da habidili ahoa Ema da musa: ohe fi liligi amo ea ouligisu hou lai dagoi. fa:no bobogesa. Gode da amo dunu Hima amola Sibi E da dunu huluane osobo bagadega esalebe, amo Manoma imunusa:, eno osobo bagade dunu ilima huluane musa: ohe fi (amo da ea fa:gi bahoi ba:i) ema afafane ilegei dagoi. 5 Ilia da ogogosu hamedafa sia:ne gadoma:ne, gasawane logei. 13 Amo ohe fi dawa:i. Ilia da ida:iwanedafa hamoi dagoi. 6 Amalalu, liligi ageyadu da musa: hame ba:su gasa bagade hou na da a:igele dunu eno muagado gadodiliada hagili hamosu. E da dunu huluane ba:ma:ne, lalu bagade ahoanebe ba:i. E da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala muagadodi misa:ne, osobo bagadega doaga:ma:ne, amo dunu fifi asi gala, sia: hisu, fi hisu amola ouligisu ea sia:ga hamoi dagoi. 14 Gode da ea logo hame hisu, amo huluanema olelala ahoa. (aiōnios g166) 7 E hedofaiba:le, e da musa: ohe fi liligi ba:ma:ne, musa: da ha:giwane wele sia:i, "Godema beda:ma amola hame ba:i gasa bagade hou hamonanu. Amaiba:le, e E da ida:iwaneba:le, Ema nodoma! Bai dunu fifi asi da osobo bagade dunu hulanedafa ilima ogogoi. E gala dunu Ema fofada:su eso da doaga:i dagoi. Gode da ilima amane sia:i, "Dilia ohe fi liligi amo da gegesu da Hebene, osobo bagade, hano wayabo bagade gobiheiga fa:gi be uhi, ema sia:ne gadoma:ne, ea amola hano nasu huluane hamoi. Ema nodone ba:su agoaila defele loboga hamoma!" 15 Gode sia:ne gadoma!" 8 Eno a:igele da amo a:igele fa:no da logo hame hedofaiba:le, ohe fi liligi ageyadu da boboge, amane ha:giwane wele sia:i, "Uda da dafai amo musa: ohe fi agoaila loboga hamoi liligi amoma dagoi. Ba:bilone Bagade uda da dafai dagoi. E da mifo i. Amalalu, amo loboga hamoi liligi da uhini sia: sia:beba:le, dunu huluane da ea gasa bagade adini baoui. Amola nowa da loboga hamoi agoaila liligi mai dagoi. Amo da fedege agoane, ilia wadel:i uda ema hame nodone sia:ne gadoloba, e da amo dunu lasu hou hamosu!" 9 A:igele osoda da eno aduna medole legesu. 16 Ohe fi liligi da dunu huluane amo bisili asi, elama fa:no bobogalebe ba:i. E ha:giwane fonobahadi, bagade, hame gagui, bagade gagui, amane wele sia:i, "Nowa da ohe fi liligi amo amola udigili hawa: hamosu dunu amola halegale lalebe ea loboga hamoi agoaila liligi, elama nodone sia:ne dunu, amo huluane da dawa:digima:ne ilegei dedesu gadole amola ea dawa:digima:ne dedesu amo ea ilia lobodafa o ilia odagiga ilegei dedema:ne logei. odagi o lobo amoga dedei ba:sea, 10 amo dunu ilia da 17 Amo dedei da ohe fi liligi ea dio o idi amo ea dio fedege agoane Gode Ea waini hano manu. Amo waini olelesu. Amai dawa:digima:ne dedesu hame dedei hano da Gode Ea se dabe iasu ougi hou. E da amo ba:loba, dunu da liligi budi lalu da ema sema bagade gasa bagade waini hano Ea ougi faigelei ganodini gala. 18 Amo bagade dawa:ma. Nowa dunu da sogasali. Dunu huluane amo ilia Gode Ea ougi waini bagade dawa:su galea e da ohe fi liligi idi amo ea hano nasea, ilia lalu salafa hamoi amo ganodini, dawa:loma:ne dawa:mu. Amo idi da dunu ea dio hadigi a:igele dunu amola Sibi Mano ilia midadi, se olelesu. Idi da 666.

14 Amalalu, na da Sibi Mano Saione Goumi da:iya lelebe ba:i. E sigi lelebe, dunu l44,000 gala amo 2 Amalalu, na nabaloba, sia: muagadodi misi, amo hame sia:ne gadoi. 9 'Defea! Ge galea, nabima!' 10 da gasa bagade hano nawa:li amola gasa bagade Nowa da udigili hawa: hamomusa: gagulaligi ilegei gu gelebe, amaiwane gala. Sia: da sani baidama galea, e da gagulaligi dagoi ba:mu. Nowa da enoga sua dunu ilia sani baidama dulalawane agoane gegesu gobiheiga medole legemusa: ilegei galea, e nabi. 3 Dunu l44,000 ilia da Fisu, esalebe liligi amola da gobiheiga medole legei dagoi ba:mu. Amaiba:le, asigilai dunu, amo ilia midadi gesami hea:sa lelu. Gode Ea fi dunu ilia mae yolesili, dafawaneyale Amo gesami da gaheabolo gesami amola hea:be dawa:iwane esalumu da defea." 11 Amalalu, na da dunu fawane da amo gesami dawa: Gode da dunu ohe fi liligi eno osobo hagududili heda:lebe ba:i. E da huluane afafane, amo dunu 144,000 ilegele, budi lai hono aduna amo sibi mano ea hono defele gala. Ea dagoi. 4 Amo dunu da uda hame lai. Ilia da uda gilisili sia: da hanome agoane liligi ea sia: defele nabi. 12 E hamedafa golai. Ilia Sibi Mano da habidili ahoa Ema da musa: ohe fi liligi amo ea ouligisu hou lai dagoi. fa:no bobogesa. Gode da amo dunu Hima amola Sibi E da dunu huluane osobo bagadega esalebe, amo Manoma imunusa:, eno osobo bagade dunu ilima huluane musa: ohe fi (amo da ea fa:gi bahoi ba:i) ema afafane ilegei dagoi. 5 Ilia da ogogosu hamedafa sia:ne gadoma:ne, gasawane logei. 13 Amo ohe fi dawa:i. Ilia da ida:iwanedafa hamoi dagoi. 6 Amalalu, liligi ageyadu da musa: hame ba:su gasa bagade hou na da a:igele dunu eno muagado gadodiliada hagili hamosu. E da dunu huluane ba:ma:ne, lalu bagade ahoanebe ba:i. E da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala muagadodi misa:ne, osobo bagadega doaga:ma:ne, amo dunu fifi asi gala, sia: hisu, fi hisu amola ouligisu ea sia:ga hamoi dagoi. 14 Gode da ea logo hame hisu, amo huluanema olelala ahoa. (aiōnios g166) 7 E hedofaiba:le, e da musa: ohe fi liligi ba:ma:ne, musa: da ha:giwane wele sia:i, "Godema beda:ma amola hame ba:i gasa bagade hou hamonanu. Amaiba:le, e E da ida:iwaneba:le, Ema nodoma! Bai dunu fifi asi da osobo bagade dunu hulanedafa ilima ogogoi. E gala dunu Ema fofada:su eso da doaga:i dagoi. Gode da ilima amane sia:i, "Dilia ohe fi liligi amo da gegesu da Hebene, osobo bagade, hano wayabo bagade gobiheiga fa:gi be uhi, ema sia:ne gadoma:ne, ea amola hano nasu huluane hamoi. Ema nodone ba:su agoaila defele loboga hamoma!" 15 Gode sia:ne gadoma!" 8 Eno a:igele da amo a:igele fa:no da logo hame hedofaiba:le, ohe fi liligi ageyadu da boboge, amane ha:giwane wele sia:i, "Uda da dafai amo musa: ohe fi agoaila loboga hamoi liligi amoma dagoi. Ba:bilone Bagade uda da dafai dagoi. E da mifo i. Amalalu, amo loboga hamoi liligi da uhini sia: sia:beba:le, dunu huluane da ea gasa bagade adini baoui. Amola nowa da loboga hamoi agoaila liligi mai dagoi. Amo da fedege agoane, ilia wadel:i uda ema hame nodone sia:ne gadoloba, e da amo dunu lasu hou hamosu!" 9 A:igele osoda da eno aduna medole legesu. 16 Ohe fi liligi da dunu huluane amo bisili asi, elama fa:no bobogalebe ba:i. E ha:giwane fonobahadi, bagade, hame gagui, bagade gagui, amane wele sia:i, "Nowa da ohe fi liligi amo amola udigili hawa: hamosu dunu amola halegale lalebe ea loboga hamoi agoaila liligi, elama nodone sia:ne dunu, amo huluane da dawa:digima:ne ilegei dedesu gadole amola ea dawa:digima:ne dedesu amo ea ilia lobodafa o ilia odagiga ilegei dedema:ne logei. odagi o lobo amoga dedei ba:sea, 10 amo dunu ilia da 17 Amo dedei da ohe fi liligi ea dio o idi amo ea dio fedege agoane Gode Ea waini hano manu. Amo waini olelesu. Amai dawa:digima:ne dedesu hame dedei hano da Gode Ea se dabe iasu ougi hou. E da amo ba:loba, dunu da liligi budi lalu da ema sema bagade gasa bagade waini hano Ea ougi faigelei ganodini gala. 18 Amo bagade dawa:ma. Nowa dunu da sogasali. Dunu huluane amo ilia Gode Ea ougi waini bagade dawa:su galea e da ohe fi liligi idi amo ea hano nasea, ilia lalu salafa hamoi amo ganodini, dawa:loma:ne dawa:mu. Amo idi da dunu ea dio hadigi a:igele dunu amola Sibi Mano ilia midadi, se olelesu. Idi da 666.

14 Amalalu, na da Sibi Mano Saione Goumi da:iya lelebe ba:i. E sigi lelebe, dunu l44,000 gala amo 2 Amalalu, na nabaloba, sia: muagadodi misi, amo hame sia:ne gadoi. 9 'Defea! Ge galea, nabima!' 10 da gasa bagade hano nawa:li amola gasa bagade Nowa da udigili hawa: hamomusa: gagulaligi ilegei gu gelebe, amaiwane gala. Sia: da sani baidama galea, e da gagulaligi dagoi ba:mu. Nowa da enoga sua dunu ilia sani baidama dulalawane agoane gegesu gobiheiga medole legemusa: ilegei galea, e nabi. 3 Dunu l44,000 ilia da Fisu, esalebe liligi amola da gobiheiga medole legei dagoi ba:mu. Amaiba:le, asigilai dunu, amo ilia midadi gesami hea:sa lelu. Gode Ea fi dunu ilia mae yolesili, dafawaneyale Amo gesami da gaheabolo gesami amola hea:be dawa:iwane esalumu da defea." 11 Amalalu, na da dunu fawane da amo gesami dawa: Gode da dunu ohe fi liligi eno osobo hagududili heda:lebe ba:i. E da huluane afafane, amo dunu 144,000 ilegele, budi lai hono aduna amo sibi mano ea hono defele gala. Ea dagoi. 4 Amo dunu da uda hame lai. Ilia da uda gilisili sia: da hanome agoane liligi ea sia: defele nabi. 12 E hamedafa golai. Ilia Sibi Mano da habidili ahoa Ema da musa: ohe fi liligi amo ea ouligisu hou lai dagoi. fa:no bobogesa. Gode da amo dunu Hima amola Sibi E da dunu huluane osobo bagadega esalebe, amo Manoma imunusa:, eno osobo bagade dunu ilima huluane musa: ohe fi (amo da ea fa:gi bahoi ba:i) ema afafane ilegei dagoi. 5 Ilia da ogogosu hamedafa sia:ne gadoma:ne, gasawane logei. 13 Amo ohe fi dawa:i. Ilia da ida:iwanedafa hamoi dagoi. 6 Amalalu, liligi ageyadu da musa: hame ba:su gasa bagade hou na da a:igele dunu eno muagado gadodiliada hagili hamosu. E da dunu huluane ba:ma:ne, lalu bagade ahoanebe ba:i. E da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala muagadodi misa:ne, osobo bagadega doaga:ma:ne, amo dunu fifi asi gala, sia: hisu, fi hisu amola ouligisu ea sia:ga hamoi dagoi. 14 Gode da ea logo hame hisu, amo huluanema olelala ahoa. (aiōnios g166) 7 E hedofaiba:le, e da musa: ohe fi liligi ba:ma:ne, musa: da ha:giwane wele sia:i, "Godema beda:ma amola hame ba:i gasa bagade hou hamonanu. Amaiba:le, e E da ida:iwaneba:le, Ema nodoma! Bai dunu fifi asi da osobo bagade dunu hulanedafa ilima ogogoi. E gala dunu Ema fofada:su eso da doaga:i dagoi. Gode da ilima amane sia:i, "Dilia ohe fi liligi amo da gegesu da Hebene, osobo bagade, hano wayabo bagade gobiheiga fa:gi be uhi, ema sia:ne gadoma:ne, ea amola hano nasu huluane hamoi. Ema nodone ba:su agoaila defele loboga hamoma!" 15 Gode sia:ne gadoma!" 8 Eno a:igele da amo a:igele fa:no da logo hame hedofaiba:le, ohe fi liligi ageyadu da boboge, amane ha:giwane wele sia:i, "Uda da dafai amo musa: ohe fi agoaila loboga hamoi liligi amoma dagoi. Ba:bilone Bagade uda da dafai dagoi. E da mifo i. Amalalu, amo loboga hamoi liligi da uhini sia: sia:beba:le, dunu huluane da ea gasa bagade adini baoui. Amola nowa da loboga hamoi agoaila liligi mai dagoi. Amo da fedege agoane, ilia wadel:i uda ema hame nodone sia:ne gadoloba, e da amo dunu lasu hou hamosu!" 9 A:igele osoda da eno aduna medole legesu. 16 Ohe fi liligi da dunu huluane amo bisili asi, elama fa:no bobogalebe ba:i. E ha:giwane fonobahadi, bagade, hame gagui, bagade gagui, amane wele sia:i, "Nowa da ohe fi liligi amo amola udigili hawa: hamosu dunu amola halegale lalebe ea loboga hamoi agoaila liligi, elama nodone sia:ne dunu, amo huluane da dawa:digima:ne ilegei dedesu gadole amola ea dawa:digima:ne dedesu amo ea ilia lobodafa o ilia odagiga ilegei dedema:ne logei. odagi o lobo amoga dedei ba:sea, 10 amo dunu ilia da 17 Amo dedei da ohe fi liligi ea dio o idi amo ea dio fedege agoane Gode Ea waini hano manu. Amo waini olelesu. Amai dawa:digima:ne dedesu hame dedei hano da Gode Ea se dabe iasu ougi hou. E da amo ba:loba, dunu da liligi budi lalu da ema sema bagade gasa bagade waini hano Ea ougi faigelei ganodini gala. 18 Amo bagade dawa:ma. Nowa dunu da sogasali. Dunu huluane amo ilia Gode Ea ougi waini bagade dawa:su galea e da ohe fi liligi idi amo ea hano nasea, ilia lalu salafa hamoi amo ganodini, dawa:loma:ne dawa:mu. Amo idi da dunu ea dio hadigi a:igele dunu amola Sibi Mano ilia midadi, se olelesu. Idi da 666.

heda:lala. Nowa da ohe fi liliqi amola ea loboga hamoi agoaila liliqi, amoma nodone sia:ne gadosa amola e dawa:digima:ne dedesu ilia lai dagoi, ilia da mae helefili se nabalu. (aiōn g165) 12 Amaiba:le, Gode Ea fi dunu amo ilia Gode Ea hamoma:ne sia:i fa: no bobogesa amola Yesu Ea hou lalegagusa, ilia mae yolesili Gode Ea hawa: hamonanumu da defea. 13 Amalalu, sia: muagadodi misi, na da amane nabi, "Agoane dedema! 'Dunu ilia da wali amola fa: no, Hina Gode Ea hawa: hamobeba:le bogosea, hahawane bagade ba:mu!" Gode Ea A:silibu da bu adole i, hou olelemu da defea. Di fawane da hadigi gala. "Dafawane! Ilia hawa: hamobeba:le bidi lamu. Ilia da gasa bagade hawa: hamosu yolesili, helefisu ba:mu." 14 Amalalu, na da ahea:ya:i mu mobi amo da:iya, dunu agoai ba:su liliqi fila hed:a:lebe ba:i. Ea dialuma da:iya gouli habuga dialebe amola ea lobo ganodini wagebi gobhei ba:i. 15 Amalalu, a:igele dunu eno amo Debolo Diasu ganodini gadili manebe ba:i. E da dunu amo da mu mobi fila hed:a:i, amoma amane ha:giwane wele sia:i, "Defea! Eso da doaga:beba:le, dia wagebi gobiheiga ha:i manu gamima! Osobo bagade ha:i manu da yoi dagoi." 16 Amalalu, dunu da mu mobiga fila hed:a:i, amo da ea gobiheiga yoi ha:i manu osobo bagadega fai. 17 Amalalu, a:igele dunu eno, e amola da wagebi gobhei gagui, da Debolo Diasu Hebene ganodini, amoga misi. 18 Amalalu, a:igele dunu eno amo da lalu ouligisu dunu, e da oloda yolesili, misini, e da a:igele wagebi gobhei gagui amoma ha:giwane wele sia:i, "Waini fage da yoiba:le, dia gobiheiga waini sagaiga waini fage qamima!" 19 Amaiba:le, a:igele da ea qobiheiga qalebe.

fedege agoane 666, amo huluwan hasali dagoi, na da amo dunu ba:i. Ilia da hano wayabo daiya ba:su agoane, amo ea bega: sani baidama (amo Gode da ilima i), amo gaguiwane lelu. 3 Ilia gilisili Gode Ea hawa: hamosu dunu Mouses amola Sibi Mano, ela gesami hea:lalu amane, "Hina Gode Bagadedafa! Di da gasa bagade ida:iwane hou hamosa. Di da fifi asi amola dafawanedafa. 4 Hina Gode! Nowa da Dima hame beda:ma:bel:a? Dunu huluane Dia gasa bagade Dunu huluane da Dia defele fofada:su hou ba:beba:le, dunu fifi asi gala huluane da misini, Dima nodone 5 Amalalu, na da Debolo Diasu sia:ne gadomu." 5 Amalalu, na da Debolo Diasu Hebene ganodini gagui amo doasibi ba:i. Amola Gode Ea Abula Diasu (amo ganodini Gode da esala) amo Debolo ganodini dialebe ba:i. 6 A:igele dunu fesuale gala amo da se nabasu fesuale gala gagui, amo da Debolo Diasu fisili gadili manebe ba:i. Ilia da ahea:ya:i abula sali amola ilia bida:igiga gouli bulu idiniginisi ba:i. 7 Amalalu, esalebe liliqi biyaduyale gala, amo afadafa da gouliga hamoi ofodo fesuale gala amo a:igele dunu lobofaseleyale gala ilima i. Amo ofodo ganodini, eso huluane Esalalala Gode amo Ea ougi hou nabaiwane ba:i. (aiōn g165) 8 Gode Ea gasa amola hadigi, amoga mobi hed:a:le, Debolo Diasu da nabaiwane ba:i. Debolo Diasu ganodini masunu da hamedeiwane ba:i. Se nabasu fesuale gala amo a:igele fesuale gala gaguli misi liliqi huluane da dagobeba:le fawane, bu ganodini masunu ba:mu

fanunu, waini fage fadegale, Gode Ea ougi bagade
waini hano emo osa:gisu amo ganodini sanasi. 20
Amalalu, Gode da amo waini fage Ea waini hano emo
osa:gisu amo ganodini osa:gilalu, maga:me bagade
amo ea seda defei da 300 gilomida amola ea lugudu
defei da gadenene 2 mida, Gode Ea waini osa:gisu
amoga misi.

15 Amalalu, na da muagado ganodini, gasa bagade
musa: wamolegei liliги hisu ba:i. Na da a:igele
dunu fusuale gala amo da dagosu se nabasu fusuale
gala gagui ba:i. Amo da Gode Ea ougi se dabe iasu
amo dagomusa: gala. 2 Amalalu, na da hano wayabo
bagade, daiya ba:su agoane ba:i. Amoga lalu agoane
gilisili ba:i. Na da dunu amo ilia da ohe fi liliги, ea
loboga hamoi agoaila liliги amola dunu amo ea dio da

16 Amalalu, na da sia: bagade Debolo Diasuga misini nabi. Sia: da a:igele dunuma amane olelei, "Masa! Gode Ea ougi hou ofodo fesuale ganodini sali, amo osobo bagadega sogasanasi!"
2 A:igele age da asili, ougi amo ea ofodo ganodini sali, osobo bagadega sogasanasi. Nowa dunu da ilima ohe fi liligi ea dawa:digima:ne dedesu dialebe ba:i amola ea loboga hamoi agoaila liligi amoma nodone sia:ne gadoi, ilia da se bagade aiya bagohame madelai. 3 Amalalu, a:igele ageyadu da ea ofodo ganodini sali liligi hano wayabo bagade amoga sogasanasi. Amalalu, hano da afadenene bu bogoi dunu ea maga:me agoane hamoi. Menabo fi amola hano wayabo ganodini esalebe fi liligi huluane da bogooqia:i daqoi. 4 Amalalu, a:igele osoda da ea ofodo

ganodini sali liligi amo hano amola hano nasu amoga Ha:ha:na yogi, gugelebe amola bebeda:nima bagade sogasanasi. Amalalu, hano huluane da maga:me ba:i. Amo bebeda:nima da bebeda:nima musa: masu hamoi. 5 Na da a:igele amo da hano huluane ouligisa, huluane baligi dagoi. Bebeda:nima bagadedafa. 19 amo ea sia: nabi, "Hadigi Gode! Di da esala amola Moilai bai bagade da fili, mogili, udiana agoane esalu. Dia fofada:i amo da moloidafa. 6 Amo osobo hamoi. Moilai bai bagade huluane soge huluane amo bagade dunu ilia Gode Ea fi dunu amola balofede ganodini da mugului dagoi. Ba:bilone fi dunu ilia dunu, amo ilia maga:me sogadigi. Amaiba:le, Dia da hou bu dawa:le, Gode da waini hano, amo Ea ougi ilia moma:ne, ilima maga:me iaha. Ilia da ilia hou bagade hou, amo Ea faigeleiga manusa:, Ba:bilone fi hamoi defele laha!" 7 Amalalu, sia: amo da oloda dunu ilima i. 20 Oga huluane da mugululi hamedafa amoga misi, na amane nabi, "Hina Gode Bagadedafa! ba:i. Goumi amola huluane da mugululi hamedafa Dia fofada:su da dafawane amola moloidafa!" 8 ba:i. 21 Mugene bagadedafa, amo ea dioi defei da Amalalu, a:igele biyadu da ea ofodo ganodini sali liligi 50 giologala:me agoane da muagadodi misini, dunu esoga sogadigi. Gode da dunu ilia esoga gia:ma:ne, medosu. Se nabasu bagadedafa da doaga:beba:le, logo hamoi. 9 Gia:i bagadeba:le, ilia da nenana, osobo bagade dunu da Godema gagabuli lasogoi. Gode da amo se nabasu amoma ouligisu esala, amo ilia dawa:beba:le, Ema lasogoi. Be ilia da wadela:i hou hame yolesi, amola Gode Ea gasa bagade hou amoma hame nodoi. 10 Amalalu, a:igele bi da ohe fi liligi amo ea fisuga ea ofodo ganodini sali liligi sogasanasi. Ohe fi liligi amo ea fi huluane da gasi bagade ba:i. Ilia se bagade nababeba:le, ilisu gona:su gasonasu. 11 Ilia da se bagade nababeba:le amola aiya bagohame madelabeba:le, ilia Gode Hebene ganodini esala Ema gagabui. Be ilia wadela:i hou hame yolesi. 12 Amalalu, a:igele gafe da ea ofodo ganodini sali liligi amo hano bagade ea dio amo lufala:idisi amoma sogasanasi. Gusugoe fi dunu ilia hina bagade ili amo hano degema:ne, hano da hedolowane hai dagoi ba:i. 13 Amalalu, na da nigima: a:silibu udiana amo da guama agoane ba:i. Ilia da hanome, ohe fi liligi amola ogogosu balofede dunu, amo ilia lafidili manebe ba:i. 14 Amo a:silibu da Fio liligi ilia musa: hame ba:su gasa bagade hamosu dawa: Amo a:silibu udiana da asili, osobo bagade ouligisu dunu huluane, Gode Bagadedafa amo Ea ilegei esoga gegemusa: oule maha. 15 Yesu da amane sia:sa, "Nabima! Na da wamolasu dunu ea mabe agoane misunu. Nowa dunu da mae golale ea abula nog:a:le ouligisia, e da da:i nabadowane gogosiane hame ahoanumuba:le, hahawane ba:mu!" 16 Amalalu, a:silibu udiana da osobo bagade hina bagade dunu huluane, soge ea dio Hibulu sia:ga da Amagedone amoma gilisimusa: oule misi. 17 Amalalu, a:igele dunu fesu da ea ofodo ganodini sali liligi hisi amoga sogadigi. Sia: bagade da Fisu Debolo Diasu ganodini diala, amoga amane misi, "Dagoi galebe!" 18

17 Amalalu, a:igele dunu fesuale gala amo da ofodo gagui, afadafa da nama misini, amane sia:i, "Misa! Moilai bai bagade hano bagohame gadenene gagui, amo da fedege agoane wadela:i aheda:i uda. Gode da se dabe iasu ema imunu. Amo na da dima oleemu. 2 Osobo bagade hina bagade dunu da e amola gilisili wadela:i uda lasu hou hamosu. Amo wadela:i hou e da hamobeba:le, osobo bagade dunu huluane da ema fa:no bobogebeba:le, fedege agoane adini nabeba:le feloasu." 3 Na da Gode Ea A:silibu amoga nabaiwane ba:i. A:igele da na dunu hame esalebe hafoga:i sogege oule asi. Amogawi na da uda amo da ohe fi liligi yoi gala amo da:iya fila hed:a:lebe ba:i. Ohe fi liligi da dio bagohame, Godema gadesu dio, ohe fi liligi da:iya dedei ba:i. E da dialuma fesuale gala amola hono nabuane gala. 4 Uda da oga:iyei amola yoi abula sali ba:i. E da gouli gifalo, igi ida:iwane amola su amoga dedeboi. E da ea lobo ganodini faigelei amo ganodini ledo nigima: liligi bagohame dialebe ba:i. Amo da fedege agoane, ea wadela:i hamosu bidi gala. 5 Ea odagiga wamolegei dawa:loma:ne dio dedei ba:i, amo, "Ba:bilone Bagade, wadela:i uda amola sama ea sama adole lasu dunu, amo huluane osobo bagade ganodini esalebe ilia ame." 6 Amo uda da Gode Ea fi dunu amola dunu ilia Yesu Ea hou hame yolesibiba:le, medole legei amola amo ilia maga:me mai dagoiba:le, feloabe ba:i. Na da amo uda ba:beba:le, bagadewane fotogadigi. 7 A:igele da nama amane adole ba:i, "Di da abuliba:le fotogadigila:? Na da amo uda amola ohe fi liligi amo da dialuma fesuale gala amola hono nabuane gala, amola amo uda gaguli ahoa, amo ea wamolegei bai

na da dima olelemu. 8 Amo ohe fi liligi da musa: esalu, be wali hame esala. E da Gelabo Nosonodafa (A:bisi) amoga gadodili heda:musa: dawa:lala. Amasea, Gode da amo wadela:mu. Osobo bagade dunu, amo ilia dio da osobo bagade hahamoi eso amo bisili eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Buga amo ganodini hame dedei galea, amo dunu ilia ohe fi liligi ba:beba:le, fofogadigimu. Bai amo ohe fi liligi da musa: esalu, be wali hame esala. Be e da bu esalebe ba:mu. (Abysos g12) 9 Amo da dawa:iwane nabimu liligi. Dialuma fesuale gala da agolo fesuale gala, amo da:iya uda da fisa. Amo dialuma fesuale gala da bai eno gala. Ilia da osobo bagade ouligisu dunu fesuale gala. 10 Biyale da dafai dagoi, afae da wali ouligisu hawa: hamonana. Eno da hobea misunu. E masea, fonobahadi fawane ouligisu hawa: hamomu. 11 Ohe fi liligi da musa: esalu, be wali hame esala, amo da ouligisu dunu godo. E da osobo bagade ouligisu dunu lobofaseleyale gala amo ilia idi afadafa gala. Gode da amo ouligisu dunu gugunufinismu. 12 Hono nabuane gala dia ba:i, amo da hina bagade dunu nabuane gala. Ilia da waha hame be hobea ouligisu hawa: hamomu. Ilia amola ohe fi liligi fonobahadi fawane gilisili ouligima:ne, ouligisu hou da ilima i dagoi ba:mu. 13 Amo ouligisu dunu nabuane gala da asigi dawa:su afadafa lale, ilia ouligisu hou amo ohe fi liligi ema imunu. 14 Ilia da Sibi Mano amoma gegemu. Be Sibi Mano amola Ea Ema misa:ne sia:i ilegei moloidafa fa:no bobogesu dunu, ilia da amo hina bagade dunu ili hasalasimu. Bai Sibi Mano, E da Hina Gode amola E da hina amola hina bagade huluane balligisa. 15 A:igele da nama eno amane sia:i, "Hano amo da:iya wadela:i uda da fibi dia ba:i, amo da fifi asi gala fi, fi hisu, sia: hisu amola ouligisu hisu dunu huluane. 16 Hono nabuane gala dia ba:i amola ohe fi liligi, da wadela:i uda higamu. Ilia da ea liligi huluane lale, e da da:i nabadowane ba:mu. Ilia da ea hu manu, amola e laluga gugunufinismu. 17 Bai Gode da ilia dogo ganodini Ea hanai hawa: hamobeba:le, amo hina bagade nabuane gala, ilia da gilisili hamonanu, ohe fi liligi amoma ilia gasa hou imunu. Be Gode Ea Sia: huluane hamoi dagoi ba:sea, ohe fi liligi ea gasa da bu hame ba:mu. 18 Uda di ba:i amo da moilai bai bagade, amo da osobo bagade hina bagade dunu huluane ilima ouligijalal!"

18 Amalalu, na da a:igele dunu Hebene soge yolesili, osoboga manebe ba:i. E da hina bagade agoane ba:i. Ea hadigi da osobo bagade huluane hadigi hamoi. **2** E da ha:giwane wele sia:i, "Uda da dafai dagoi. Ba:bilone Bagade da dafai dagoi. Fio liliqi amola nigima: a:silibu, amo fawane amo moilai bai bagade ganodini esala. Wadela:i ledo bagade sio fi hisu hisu da amo moilai bai bagade ganodini esala. **3** Bai dunu fifi asi gala huluane da fedege agoane amo ea wadela:i hanai hou gasa bagade waini hano mai dagoi. Osobo bagade ouligisu dunu da ema wadela:i uda lasu hou hamosu amola osobo bagade bidi lasu dunu da e gasa bagade wadela:i hou hanaiwane hamobeba:le, muni bagade lai." **4** Amalalu, na da sia: eno muagadodi misi amane nabi, "Na fi dunu! Ba:bilone moilai bai bagade yolesili, misa! Dilia da ea wadela:i hou gilisili mae hamoma! Dilia da ea se dabe iasu gilisili ba:mu da defea hame. **5** Bai ea wadela:i hou da gilisibiba:le, afae da afae da:iya ligisiba:le, Hebene sogega doaga:i. Gode da ea wadela:i hou hame gogolei. **6** Ema dabema amola ea afadafa wadela:i hou hamoi galea, ema se dabe iasu amo defele aduna ima. E da se nabasu bagade iabeba:le, ema gasa bagadedafa baligiliwane dabe ima. **7** E da hadigi amola liliq ida:iwane hi hanai liliqi labeba:le, ema se nabasu amola da:i dioi, amo defele imunu da defea. Bai e da wali udigili amane sia:sa, "Na da didalo hame! Na da hina bagade uda agoane fi esala. Na da se nabasu hamedafa ba:mu!" **8** Amaiba:le, eso afadafa ganodini e da se bagade nabimu. Olosu, da:i dioi amola ha:su da ema doaga:mu. E da luluga nemu. **9** Osobo bagade hina bagade dunu amo da e amola gilisili wadela:le hamosu, ilia da amo moilai bai bagade luluga nenanebe ba:sea, bagadewane dimu. **10** Ilia da gilisili e se nabasu lasa:besa:le, sedagawane ba:lalawane lelumu. Ilia da amane sia:mu, "Ameia!: Ameia!: Ba:bilone bagade, moilai bai bagade ida:iwane galu. Eso afadafa ganodini di da se dabe iasu lai dagoiba:le dafai!" **11** Osobo bagade bidi lasu dunu amola da e dawa:le, dimu amola didiga:mu. Bai wali eno dunu da ilia liliqi bu hame bidi laha. **12** Liliqi huluane amo gouli, silifa, igi ida:iwane, su amola abula ida:iwane, liliqi ida:iwane ifa, igi, ouli amola balase, amoga hamoi liliqi, **13** sinamone, hedama:ne fodole nasu liliqi, gabusiga: manoma, fala:qisenese, waini hano, falaua, widi, bulamaquau,

sibi, hosi, sa:liode amola udigili hawa: hamosu dunu, 24 Gode da Ea fi dunu amola balofede dunu, amo amo huluane dunu eno da bu hame bidi lamuba:le, ilia maga:me Ba:bilone moilai bai bagade ganodini ilia da disa. 14 Bidi lasu dunu da Ba:bilone amoma dialebe ba:beba:le, Ba:bilone da se dabe iasu lai. amane sia:sa, "Liligi ida:iwane gala di da lalegagumu hanai galu, amo da mugulului asi. Dia gagui amola Dafawane! Dunu huluane osobo bagadega enoga ida:iwane ba:su da asi dagoi. Di da amo bu hamedafa medole legei, amo ilia maga:me da Ba:bilone moilai ba:mu!" 15 Bidi lasu dunu, (amo da amo moilai bai bagadega bidi lasu hawa: hamobeba:le bagade gagui), ilia da ea se nabasu gilisili ba:sa:besa:le, sedagawane lelumu. Ilia da dimu amola didiga:mu. 16 Ilia da amane sia:mu, "Ameia!: Ameia!: Moilai bai bagade da se bagade nabi. E da musa: abula ida:iwane amo yoi, oga:iyei amola gouli liligi amo lasu amola gifalo amoga sali. 17 Be hedolodafa (aua afae agoane) e da amo liligi huluane yolesi dagoi. Dusagai ouligisu dunu, genonesisu dunu, dunu ilia amo ganodini ahoa amola dunu huluane ilia hano wayabo bagade amoga hawa: hamonanebeba:le esaloma:ne liligi laha, amo da sedagawane lelu, 18 Ba:bilone nenanebeba:le lalu amola mobi, hed:a:lebe ba:loba, ilia amane wele sia:i, "Moilai bai bagade eno amo moilai bai bagade agoane da hamedafa ba:su." 19 Ilia da osobo gasa:le, ilis u dialuma da:iya ligisili, amane wele sia:i, "Ameia!: Ba:bilone da se bagade nabi. Amo moilai bai bagade ganodini, dusagai hawa: hamosu dunu da muni bagade ba:i. Be hedolodafa (aua afae amoga) e da ea gagui huluane fisi dagoi!" 20 Hebene ganodini fi! E da gugunufinisi dagoiba:le, hahawane nodoma! Gode Ea fi dunu, asunasi dunu amola balofede dunu! Dilia nodoma! Bai Ba:bilone da dilima wadela:le hamobeba:le, Gode da ema dabe i dagoi. 21 Amalalu, a:igele gasa bagade amo da igi bagade gagua gadole, hano wayabo bagade amoga sanasi. E amane sia:i, "Ba:bilone da amaiwane sanasili, bu hamedafa ba:mu. 22 Amo moilai bai bagade ganodini, sani baidama dubi, dunu ilia gesami, faludi amola dalabede fulaboi, amo da bu hamedafa nabimu. Hawa: hamosu dunu da di ganodini bidi lasu hawa: bu hame hamomu. Widi goudasus igi da udigili dialebeba:le, bu hame nabimu galebe. 23 Di ganodini gamali nenanebe bu hame ba:mu. Udalai dunu amola uda, ela gilisili sia: dabe bu hame nabimu. Dia bidi lasu hawa: hamosu dunu ilia da gasa bagadeba:le, eno osobo bagade bidi lasu hawa: hamosu dunu ili baligi dagoi. Dia ogogosu sema nabi hou amoga di da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane ogogoi.

24 Gode da Ea fi dunu amola balofede dunu, amo amo huluane dunu eno da bu hame bidi lamuba:le, ilia maga:me Ba:bilone moilai bai bagade ganodini ilia da disa. 14 Bidi lasu dunu da Ba:bilone amoma dialebe ba:beba:le, Ba:bilone da se dabe iasu lai. amane sia:sa, "Liligi ida:iwane gala di da lalegagumu hanai galu, amo da mugulului asi. Dia gagui amola Dafawane! Dunu huluane osobo bagadega enoga medole legei, amo ilia maga:me da Ba:bilone moilai bai bagade ganodini dialebe ba:." 19 Amalalu, na da sia: bagade amo da dunu osea:i Hebene ganodini gilisili agoane wele sia:nanebe nabi. Ilia amane sia:i, "Godema nodoma! Gode Hi fawane da gaga:su hou, hadigi hou amola gasa bagadedafa hou gagusa. 2 Ea fofada:su da dafawane amola moloidafa. Gode da wadela:i aheda:i uda amo da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane ledo hamoi, E da amoma se imunusa: fofada:i dagoi. Amo uda da Gode Ea hawa: hamosu dunu fane legei dagoiba:le, E da ema se dabe i." 3 Ilia da bu eno wele sia:i, "Godema nodoma! Lalu da moilai bai bagade nenana, amo ea mobi da mae yolesili heda:lalumu!" (aiōn g165) 4 Asigilai dunu 24 gala amola esalebe liligi biyaduyale gala, da beguduli dias:a:ili, Gode amo da Fisu da:iya fibi, Ema nodone sia:ne gadoi. Ilia amane sia:i, "Ama! Godema nodoma!" 5 Amalalu, na da Fisu amoga sia: amane nabi, "Godema nodoma! Ema hawa: hamosu dunu, dunu huluane bagade amola fonobahadi, Ema beda:i dunu huluane Godema nodoma!" 6 Amalalu, na da dunu osea:idafa ilia sia: agoane nabi. Amo sia: da nawa:li bagade amola gu gelebe bagade agoane nabi. Ilia amane wele sia:i, "Godema nodoma! Bai Hina Gode, ninia Gode Bagadedafa da Hina Bagadedafa esala. 7 Ninia hahawane nodomu da defea. Ea bagade hou amoma ninia nodomu da defea. Sibi Mano Ea uda lamu eso da doaga:i dagoi. Ea uda da Ema fimus:, ea liligi momagei dagoi. 8 Gode da ahea:ya:i abula amo salimusa: ema i dagoi." (Amo abula da fedege agoane Gode Ea fi dunu ilia hawa: hamosu ida:iwane gala.) 9 Amalalu, a:igele da amane sia:i, "Amo dedema! Nowa da Sibi Mano Ea uda lasu Lolo Nasu, amoma Gode da misa:ne sia:i, amo dunu da hahawane bagade gala." E eno amane sia:i, "Amo sia:i da Gode Ea dafawane sia." 10 Na da a:igele ea emo gadene, ema nodone sia:ne gadomusa: dias:a:i. Be e da nama amane sia:i, "Agoane mae hamoma! Na da di amola dia fi dunu, amo huluane Yesu Ea dafawane olelei lalegagui dunu, ilima na:iyado hawa: hamosu dunu fawane. Godema fawane nodone sia:ne gadoma! Bai

Yesu Ea dafawane sia:i olelei amo da musa: balofede ilia a:silibu olelei dagoi." 11 Amalalu, na da Hebene doasili, ahea:ya:i hosi ba:i. Amoga fila heda:lebe dunu Ea Dio amo Fisisu Hame Dawa: amola Dafawane ba:i. E da moloidafa fofada:su amola gegemusa: dawa: 12 Amo Dunu Ea si da lalu agapane ba:i amola Ea dialuma da:iya habuga bagohame ba:i. Ea da:i hodo da:iya dio dedei ba:i, be amo dio Hi fawane dawa: 13 Ea abula sali amo da maga:mega dedeboi. Ea dio da "Gode Ea Sia." 14 Hebene dadi gagui gejesu dunu ilia da ahea:ya:i abula salawane, ahea:ya:i hosi ilima fila heda:le, Ema fa:no boboge. 15 E da gejesu gobihei bagade debei meidafa amo Ea lafidili gagui ba:i. Amoga E da fifi asi gala hasalasimu. E da ilima gasa bagade Hina hou hamomu. E da fedege agoane waini fage Gode Bagadedafa amo Ea ougi bagade olelei amola Gode Ea sia:, amo olelebeba:le dunu waini hano osa:gisu diasu amo ganodini osa:gimu. 16 Dio amo da Ea abula da:iya amola Ea masele da:iya dedei da, "Hina Bagade amo da eno hina bagade huluane baligi, amola Hina Gode amo da eno ouligisu dunu huluane balig!" 17 Amalalu, na da 18 Misa! Dilia hina dadi gagui ouligisu dunu, dadi gagui dudu, hosi, amoga fila heda:i dudu, dudu huluane amo udigili hawa: hamosu dunu, halegale ahoanebe dudu, bagade amola fonobahadi, amo huluane ilia osobo bagade ouligisu dunu, gilisili amo Dunu hosiga fila heda:i amola ea fidisu dunu, ilima gegemusa: 19 Amalalu, na ohe fi liligi amola ogogosu balofede dudu afugili, se iasu diasu ganodini sali. (Ogogosu balofede dunu da ohe fi liligi ba:ma:ne, gasa bagade musa: hame ba:su hamosu. Amoga e da dunu amo ilia ohe fi liligi da dawa:digima:ne dedesu lai amola ea loboga hamoi agoaila liligi amoma nodone sia:ne gadosu, amoma e da ogogoi.) Ilia da ohe fi liligi amola ogogosu balofede dunu, ili esaleawane lalu wayabo amo da salafaga nenana, amoga ha:digi. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 Dunu da hosi amoga fila heda:i amo da gejesu gobihei ea lafidili gagui amoga ohe fi liligi amola osobo bagade Hina dunu, amo ilia gejesu dunu huluane fane legei dagoi. Sio huluane da ilia hu sadini mai dagoi.

20 Amalalu, na da Hebene amoga a:igele dunu dalebe ba:i. E da ea lobo ganodini Gelabo Nosonodafa (A:bisi) amo gi gagui amola gasa bagade sia:ine gagui. (Abyssos g12) 2 E da hanome amo da musa: hemonega sania hamoi, ea dio amo Debele o eno Sa:id:a:ne - amo gagulaligili, se iasu diasu ganodini ode 1000 esaloma:ne, sia:inega la:gi dagoi. 3 A:igele da hanome Gelabo Nosonodafa (A:bisi) amo ganodini sanasili, amo ea logo ga:si dagoi. E da fifi asi gala dunu amo ode 1000 amoga bu ogogomu hamedei agoane ba:i. Be ode 1000 gidigili, ea se iasu diasu logo doasimuba:le, fonobahadi bu lalumu. (Abyssos g12) 4 Amalalu, na da fisu ba:i dagoi. Amo da:iya fibi dunu ilia da fofada:musa: gasa lai dagoi. Amola na da dunu amo ilia da Yesu Ea dafawane a:igele dunu eso da:iya lelebe ba:i. E da sio fi hagili ahoanebe ilima bagade wele sia:i, "Misa! Gode Ea lolo Nasu bagade amoma misa!" 5 (Eno bogoi dunu da hame wa:legadole, ilia da bu wa:legadole, ouligisuwanne ilia amo udigili hawa: hamosu dunu, halegale ahoanebe dudu, bagade amola fonobahadi, amo huluane ilia osobo bagade ouligisu dunu, gilisili amo Dunu hosiga fila heda:i amola ea fidisu dunu, ilima gegemusa: 6 Dunu ilia da amo Age wa:legadolesisu amo ganodini amola Gelesu, gilisili ode 1000 amoga hina bagade bu wa:legadosa, ilia da hahawane bagade. Bogosu dudu, hosi, amoga fila heda:i dudu, dudu huluane amo udigili hawa: hamosu dunu, halegale ahoanebe dudu, bagade amola fonobahadi, amo huluane ilia osobo bagade ouligisu dunu, gilisili amo Dunu hosiga fila heda:i amola ea fidisu dunu, ilima gegemusa: 7 Ode 1000 da gidigi dagoiba:le, amola Gelesu, amoma gobele salasu dunu fi hamoiba:le, ilia amola Gelesu, da ode 1000 amoga fila heda:i amola ea fidisu dunu, ilima gegemusa: 8 E da ahoabeba:le, fifi asi gala ilima ogogomu. E da Goge fi amola Magoge fi, ilima ogogomu. Sa:id:a:ne da amo dunu gegemusa: 9 Gode amola Gelesu, amoma gobele salasu dunu fi momagele gilisimu. Ilia da sa:i amo hano wayabo bagade bega: diala amo ea idi defele ba:mu. 10 Amalalu, (da amo dunu ilima ogogoi), e da lalu wayabo amo da salafaga nenanebe amoga ha:digi dagoi ba:i. Amoga musa: ohe fi liligi amola ogogosu balofede dunu ha:digi dagoi ba:i. Ilia da eso huluane mae dagole, eso

amola gasi, amoga se nabalumu. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Amalalu, na da ahea:ya:i Fisu bagade amo da:iya Gode fibi ba:i. Osobo bagade amola mu da Ema beda:iba:le, mugululi bu hamedafa ba:i. 12 Amola bogoi dunu huluane, bagade amola fonobahadi, da wa:legadole, Fisu amo ea midadi lelu. Buga da houga:i ba:i. Buga afae amo eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Buga ilia houga:i. Bogoi dunu ilia esalu hawa: hamoi amo buga ganodini dedei, amo defele Godema fofada:i. 13 Amalalu, bogoi dunu musa: hanoga gela sa:ili bogoi amola bogoi amo bogoi sogebi amo ganodini dialu, amo da fofada:musa: wa:legadoi. Huluane da ilia hawa: hamoi defele fofada:su ba:i. (Hadēs g86) 14 Amalalu, Gode da bogosu hou amola bogosu sogebi, lalu wayabo amoga ha:digi. (Amo lalu wayabo da Bogosu Aneyadu) (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Nowa dunu da ea dio eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Buga ganodini hame dedei dialebe ba:loba, e da lalu wayabo amo ganodini ha:digi dagoi ba:i. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Amalalu, na da Hebene gaheabolo amola osobo bagade gaheabolo ba:i. Musa: mu amola osobo bagade amola hano wayabo bagade, da mugululi hamedafa ba:i. 2 Amalalu, na da Hadigi Moilai bai bagade, amo da Gaheabolo Yelusaleme moilai bai bagade Hebene amoga misini, gudu manebe ba:i. Gode da Yelusaleme amo osobo bagade gaheabolo amoma iasi. Yelusaleme da uda amo egoa amoma fimusa: ahoanebe liligi ida:iwane ga:ne ahoa, amo agoaiwane ba:i. 3 Na da Fisu amoga sia: bagade manebe amane nabi, "Wali Gode Ea esalebe diasu da osobo bagade dunu fi amo ganodini diala. E amola ili da gilisili esalumu. Ilia da Gode Ea fidafa esalumu. Gode da ili sigi esalumu. E da ilima Gode esalumu. 4 E da ilia siga dibi hano doga:mu. Bogosu amola da:i diosu, disu amola se nabasu, amo da bu hamedafa ba:mu. Hea liligi da muguluiba:le, bu hame ba:mu." 5 Amalalu, Gode (E da Fisu da:iya fisā), E amane sia:i, "Na da wali liligi huluane gaheabolo afadenesa!" E da eno nama amane sia:i, "Amo sia:i da dafawaneba:le, dedema!" 6 E da eno amane sia:i, "Dagoi! Na da degabu Musu amola fa:no Dagosu esala. Nowa dunu da hano hanai galea, e da bidi mae iawane eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hano nasu amoga hano manusa:, Na da ema logo fodomu. 7 Nowa

da osobo bagade hou hasalasisia, Na da ema amo hou imunu. Na da ea Gode esalumu amola e da Na mano esalumu. 8 Be beda:i dunu, hohonusu dunu, wadela:i uda lasu hamosu dunu, wamuni dawa:su o yagono dawa:su, loboga hamoi 'gode' liligi ilima sia:ne gadosu dunu amola ogogosu dunu, amo huluane ilia ilegei soge da wayabo amo da lalu amola salafa amoga nenanebe ba:sa. Amo da Bogosu Aneyadu galā!" (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 A:igele dunu fesuale gala ilia se nabasu ofodo fesuale gala gagui, amoga a:igele afadafa nama misini, amane sia:i, "Misa! Na da Sibi Mano Ea uda amo dima olelemu!" 10 Gode Ea A:silibu Hadigidafa da nama ouligibi ba:i. A:igele da na goumi sedade amo da:iya aligimusa: gaguli asi. E da Yelusaleme, Hadigi Moilai bai bagade, amo Hebene yolesili, Gode da iasibiba:le, gududili manebe olelei. 11 Moilai bai bagade da Gode Ea hadigi amoga hadigilalu. Ea hadigi da igi ida:iwane gala, ya:sabe amo daiya ba:su agoane ba:i. 12 Moilai bai bagade sisiga:le gagoi sedagawane ba:i. Amo gagoiga logo ga:su fagoyale ba:i amola a:igele dunu fagoyale gala da amo logo sosodo aligisu. Isala:ili fi fagoyale gala ilia dio da logo ga:suga dedei dialebe ba:i. 13 Logo ga:su da agoane dialebe ba:i. Gusu la:idi udiana galu. Ga (south) la:idi udiana galu. Ga (north) la:idi udiana galu. Guma: la:idi udiana dialebe ba:i. 14 Amo gagoi da igi bai fagoyale gala, amo da:iya gagui. Amo igi bai da:iya, Sibi Mano Ea asunasi dunu fagoyale gala ilia dio dedei dialebe ba:i. 15 A:igele amo da nama sia:i dunu, da gouli defei dagulu amo moilai bai bagade amola logo ga:su amola gagoi defei ba:ma:ne gagui dialebe ba:i. 16 Moilai bai bagade da ea la:idi amola la:idi, huluane defei afadafa defele ba:i. A:igele da ea defei dagulu amoga moilai bai bagade ea defei ba:i. Ea sedade defei da 2,400 gilomida agoane ba:i. Amola amo defei defele ba:de defei amola gado defei ba:i. 17 A:igele da gagoi ea gado defei amola ba:i. Amo da 60 mida agoane ba:i. 18 Gagoi da ya:sabe igi ida:iwane gala amoga hamoi. Moilai bai bagadedafa da gouli amo da ledo hamedei agoane, amoga hamoi dagoi. 19 Moilai bai bagade ea igi bai amo da:iya igi ida:iwane gala bagohame ba:i. Age igi bai da ya:sabe, aneyadu da sa:faia, osoda da a:ga:ide, biyadu da emelalede, 20 Bi da onigise, gafe da ganiliane, fesu da haliga:i gawodase, godo da belole, sesege da douba:se, nabu da ga:lesedoni,

gida da degoise, fago da a:medisidi. 21 Logo ga:su "Amo sia: da dafawane, hame ogogosa. Hina Gode, afae afae da su afadafa amoga hamoi. Moilai bai amo da balofede dunuma Ea A:silibu iaha, E da Ea bagade ea logo da gouliga hamoi. Amo da galasi hawa: hamosu dunu ilima gadene misunu hou agoane, halahoi ba:i. 22 Na da moilai bai bagade olelema:ne, Ea a:igele dunu asunasi dagoi. 7 Yesu ganodini Debolo Diasu hame ba:i. Bai Hina Gode da amane sia:sa, "Nabima! Na da hedolo misunu. Bagadedafa amola Sibi Mano da moilai bai bagade ea Nowa da ba:la:lusu sia: amo buga ganodini dedei Debolo gala. 23 Eso ea hadigi amola oubi ea hadigi, nogale nabasea, e da hahawane ba:mu!" 8 Na, da amo moilai bai bagadega hamedeiwane liligi. Bai Yone, da amo liligi huluane ba:i amola nabi. Amo Gode Ea hadigi da hadigibiba:le, amola Sibi Mano da huluane nabi amola ba:i dagobeba:le, na da a:igele moilai bai bagadega gamali gala. 24 Dunu fifi asi gala amo nama liligi olelesu, amo ea emo gadene da amo moilai bai bagade ea hadigiga olelebeba:le, ema nodone sia:ne gadomusa: diasia:i. 9 Be e da hahawane ahoanumu. Osobo bagade ouligisu dunu nama amane sia:i, "Agoane mae hamoma! Na da di da amo moilai bai bagadega ilia bagade gagui liligi amola balofede dunu amola dunu huluane ilia sia: gaguli misunu. 25 Moilai bai bagade ea logo ga:su da amo buga ganodini dedei naba dunu, amo huluane mae ga:sili, eso huluane doasiwane dialumu. Gasi da defele na da Gode Ea hawa: hamosu dunu fawane. hamedafa ba:muba:le, ilia da doasiwane dialumu. Godema fawane nodone sia:ne gadoma!" 10 E da 26 Fifi asi gala huluane ilia mimogo hou amola liligi eno nama amane sia:i, "Amo buga ba:la:lusu sia: gagui huluane da Gaheabolo Yelusaleme Moilai bai dedei mae wamolegema! Amo sia:i hou misunu bagade ganodini gaguli misi dagoi dialebe ba:mu. 27 da gadeneiba:le, mae wamolegema! 11 Nowa da Be ledo amola nigima: liligi da amo moilai bai bagade wadela:i hamoi, e da bu wadela:le hamomusa: dawa: golili sa:imu hamedei ba:mu. Nowa dunu da wadela:i Nowa da ledo hamoi da amaiwane dialumu. Nowa da hou hamosa o ogogosu hou hamosa esalea, da amo hou ida:iwane hamosa esalea, e da bu houda:iwane moilai bai bagade ganodini masunu hamedei ba:mu. hamonanoma:mu. Nowa da hadigi hamoi galea, e da Be nowa dunu ilia dio Sibi Mano ea eso huluane mae bu hadigiwane esalalaloma:mu." 12 Yesu da amane bogole Fifi Ahoanusu Buga amo ganodini ba:sea, sia:sa, "Nabima! Na da hedolo misunu. Na da budi amo dunu fawane da Yelusaleme Gaheabolo moilai gaguli misunu. Na da dunu huluane afae afae amo bai bagade amo ganodini golili sa:imusa: dawa: ea hawa: hamoi defele, ema bidi imunuyo. 13 Na da

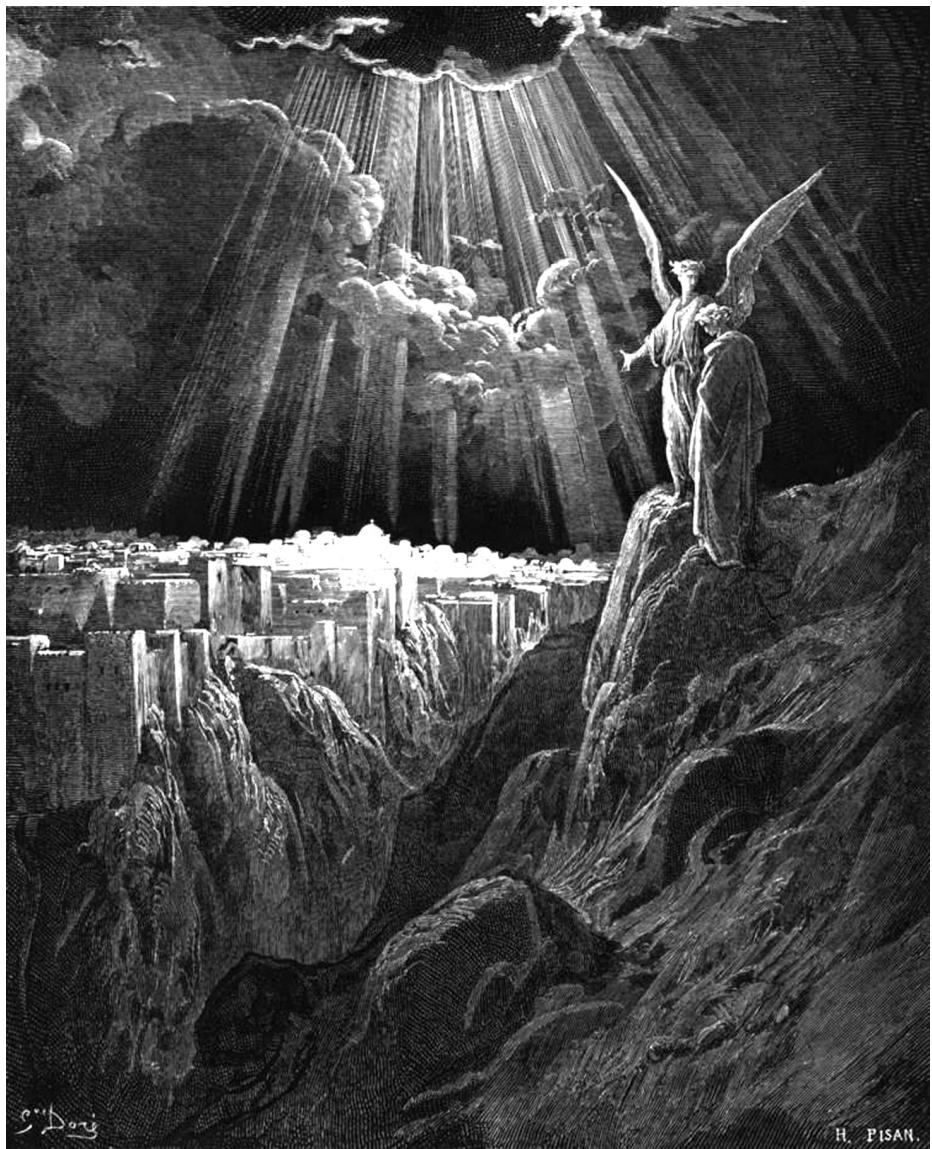
22 A:igele da eno liligi nama olelei. Amo da eso

huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hano, fofoloi nawa:li agoane hamoi, Gode amola Sibi Mano, amo ela Fisu amoga yogodalu, 2 moilai bai bagade logo dogoa ahoanebe ba:i. Amo hano bega: bega: eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Ifa ba:i. Amo da ode huluane amoga oubi fagoyale hulanega fage legesesa. Amola ea lubi da fifi asi gala amo uhinimusa: dawa: 3 Liligi huluanedafa amoma Gode Ea gagabusu aligisu da galea, amo huluane da moilai bai bagade ganodini hamedafa ba:mu. Gode amola Sibi Mano Ea fisu da amo moilai bai bagade ganodini ba:mu. Gode Ea hawa: hamosu dunu da Ema nodonanumu. 4 Ilia da Gode Ea odagi ba:mu. Gode Ea Dio da ilia odagi da:iya dedei ba:mu. 5 Gasi da bu hame ba:mu. Hina Gode da ilia Hadigi esalumuba:le, ilia da gamali amola eso hadigi hamedei liligi ba:mu. Ilia da hina bagade agoane eso huluane ouligilalumu. (aión g165) 6 Amalalu, a:igele da nama amane sia:i,

Musu amola Dagosu. Na da Degabo defei amola Sinado dibi defei!" 14 Nowa dunu da ilia abula dodefei dagoiba:le, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ifa ea fage manusa: amola Yelusaleme Gaheabolo ea logo ga:su ganodini golili masunusa:, amo defele ba:sa, amo dunu da hahawane bagade. 15 Be moilai bai bagade gadili da wa:me ba:mu. Amo da wadela:i uda lasu hamosu dunu, wamuni dawa:su dunu, wadela:i hamosu dunu, medole legesu dunu, loboga hamoi 'gode' liligi ilima sia:ne gadosu dunu, dunu ilia sia:ga amola hawa: hamobega ogogosu dunu, amo huluane da gadili esalumu. 16 Na, Yesu, da dima amo liligi huluane olelema:sa, a:igele dunu asunasi dagoi. Na da Da:ibidi egaga fi ganodini lalelegei. Na da hadigi Gusubia Gasumuni esala!" 17 Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amola Yesu Ea uda, da amane sia:sa, "Misa!" Nowa da amo sia: nabasea, e amola da eno dunuma "Misa!" sia:ma:ma! Nowa da hano hanai galea, Misa! Nowa da eso huluane

mae bogole Fifi Ahoanusu hano hanai galea, moma!
Amo da hahawane dogolegele iasu lili. Sia: Dago
18 Na, Yone, da nowa dunu e da amo ba:la:lusu
sia: nabasea, ilima sisasu sia:sa. Nowa dunu da
olelesu eno amo olelesuma gilisisia, Gode da se
nabasu amo buga ganodini dedei ema imunu. **19**
Nowa da ba:la:lusu sia: buga ganodini dedei amo
mogili afafane, eno fadegasea, Gode amola da amo
dunu eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ifa fage
manusa: amola Hadigi moilai bai bagade ganodini
esalumusa:, amo buga ganodini olelei, Gode da ema
amo logo ga:mu. **20** Dunu da amo sia: huluane dedei,
amo da dafawane E da sia:sa. E da amane sia:sa,
“Ma! Dafawane! Na da hedolowane misunu.” Ama!
Hina Gode Yesu! Misa! **21** Gode Ea fi dunu huluane
da Hina Gode Yesu Ea hahawane dogolegele iasu
hou nog:a:le dawa:ma:ne, na dawa:lala. Sia: Ama
Dagoi

Amalalu, na da Hadigi Moilai bai bagade, amo da Gaheabolo Yelusaleme moilai bai bagade
Hebene amoga misini, gudu manebe ba:i. Gode da Yelusaleme amo osobo bagade gaheabolo
amoma iasi. Yelusaleme da uda amo egoa amoma fimusa: ahoanebe liligi ida:iwane ga:ne
ahoa, amo agoaiwane ba:i. Na da Fisu amoga sia: bagade manebe amane nabi, "Wali Gode
Ea esalebe diasu da osobo bagade dunu fi amo ganodini diala. E amola ili da gilisili esalumu.
Illa da Gode Ea fidafa esalumu. Gode da illi sigi esalumu. E da ilima Gode esalumu.

Wamolegei Sia: Olelesu 21:2-3

Reader's Guide

Bedamuni at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Bedamuni at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Beami---Bedamuni-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luge 8:31
Louma 10:7
Wamolegei Sia: Olelesu 9:1
Wamolegei Sia: Olelesu 9:2
Wamolegei Sia: Olelesu 9:11
Wamolegei Sia: Olelesu 11:7
Wamolegei Sia: Olelesu 17:8
Wamolegei Sia: Olelesu 20:1
Wamolegei Sia: Olelesu 20:3

Asunasi Dunu Ilia Hou 3:21
Asunasi Dunu Ilia Hou 15:18
Louma 1:25
Louma 9:5
Louma 11:36
Louma 12:2
Louma 16:27
1 Golidia 1:20
1 Golidia 2:6
1 Golidia 2:7
1 Golidia 2:8
1 Golidia 3:18
1 Golidia 8:13
1 Golidia 10:11
2 Golidia 4:4
2 Golidia 9:9
2 Golidia 11:31
Galatisia 1:4
Galatisia 1:5
Efesase 1:21
Efesase 2:2
Efesase 2:7
Efesase 3:9
Efesase 3:11
Efesase 3:21
Efesase 6:12
Filibai 4:20
Golosia 1:26
1 Dimodi 1:17
1 Dimodi 6:17
2 Dimodi 4:10
2 Dimodi 4:18
Daidase 2:12
Hibulu 1:2
Hibulu 1:8
Hibulu 5:6
Hibulu 6:5
Hibulu 6:20
Hibulu 7:17
Hibulu 7:21
Hibulu 7:24
Hibulu 7:28
Hibulu 9:26
Hibulu 11:3
Hibulu 13:8
Hibulu 13:21
1 Bida 1:23

1 Bida 1:25
1 Bida 4:11
1 Bida 5:11
2 Bida 3:18
1 Yone 2:17
2 Yone 1:2
Yude 1:13
Yude 1:25
Wamolegei Sia: Olelesu 1:6
Wamolegei Sia: Olelesu 1:18
Wamolegei Sia: Olelesu 4:9
Wamolegei Sia: Olelesu 4:10
Wamolegei Sia: Olelesu 5:13
Wamolegei Sia: Olelesu 7:12
Wamolegei Sia: Olelesu 10:6
Wamolegei Sia: Olelesu 11:15
Wamolegei Sia: Olelesu 14:11
Wamolegei Sia: Olelesu 15:7
Wamolegei Sia: Olelesu 19:3
Wamolegei Sia: Olelesu 20:10
Wamolegei Sia: Olelesu 22:5

aïdios

Louma 1:20
Yude 1:6

1 Golidia 3:18
1 Golidia 8:13
1 Golidia 10:11
2 Golidia 4:4
2 Golidia 9:9
2 Golidia 11:31

Wamolegei Sia: Olelesu 5:13
Wamolegei Sia: Olelesu 7:12
Wamolegei Sia: Olelesu 10:6
Wamolegei Sia: Olelesu 11:15
Wamolegei Sia: Olelesu 14:11
Wamolegei Sia: Olelesu 15:7
Wamolegei Sia: Olelesu 19:3
Wamolegei Sia: Olelesu 20:10
Wamolegei Sia: Olelesu 22:5

aiōn

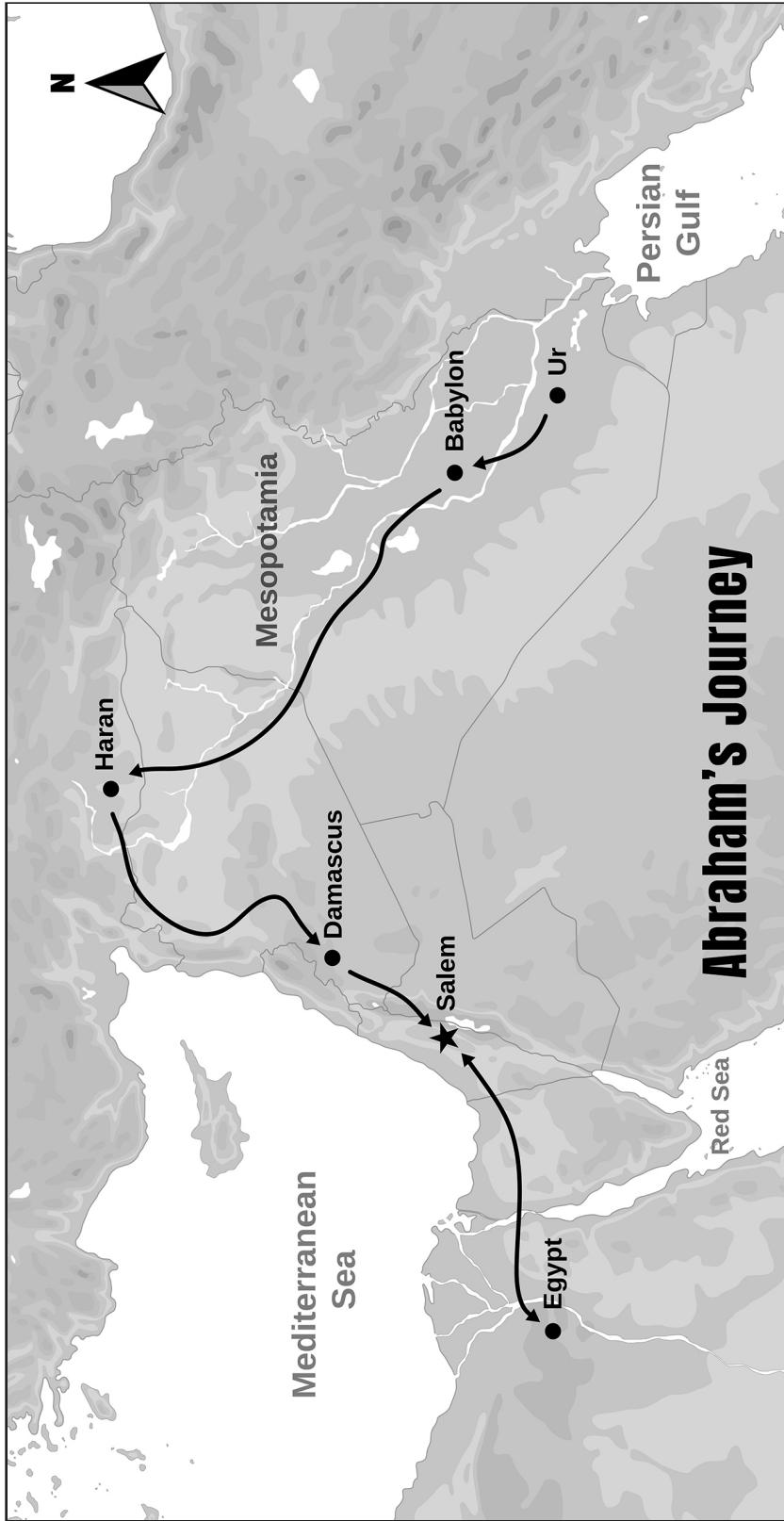
Ma:diu 12:32
Ma:diu 13:22
Ma:diu 13:39
Ma:diu 13:40
Ma:diu 13:49
Ma:diu 21:19
Ma:diu 24:3
Ma:diu 28:20
Maga 3:29
Maga 4:19
Maga 10:30
Maga 11:14
Luge 1:33
Luge 1:55
Luge 1:70
Luge 16:8
Luge 18:30
Luge 20:34
Luge 20:35
Yone 4:14
Yone 6:51
Yone 6:58
Yone 8:35
Yone 8:51
Yone 8:52
Yone 9:32
Yone 10:28
Yone 11:26
Yone 12:34
Yone 13:8
Yone 14:16

Efesase 1:21
Efesase 2:2
Efesase 2:7
Efesase 3:9
Efesase 3:11
Efesase 3:21
Efesase 6:12
Filibai 4:20
Golosia 1:26
1 Dimodi 1:17
1 Dimodi 6:17
2 Dimodi 4:10
2 Dimodi 4:18
Daidase 2:12
Hibulu 1:2
Hibulu 1:8
Hibulu 5:6
Hibulu 6:5
Hibulu 6:20
Hibulu 7:17
Hibulu 7:21
Hibulu 7:24
Hibulu 7:28
Hibulu 9:26
Hibulu 11:3
Hibulu 13:8
Hibulu 13:21
1 Bida 1:23

aiōnios

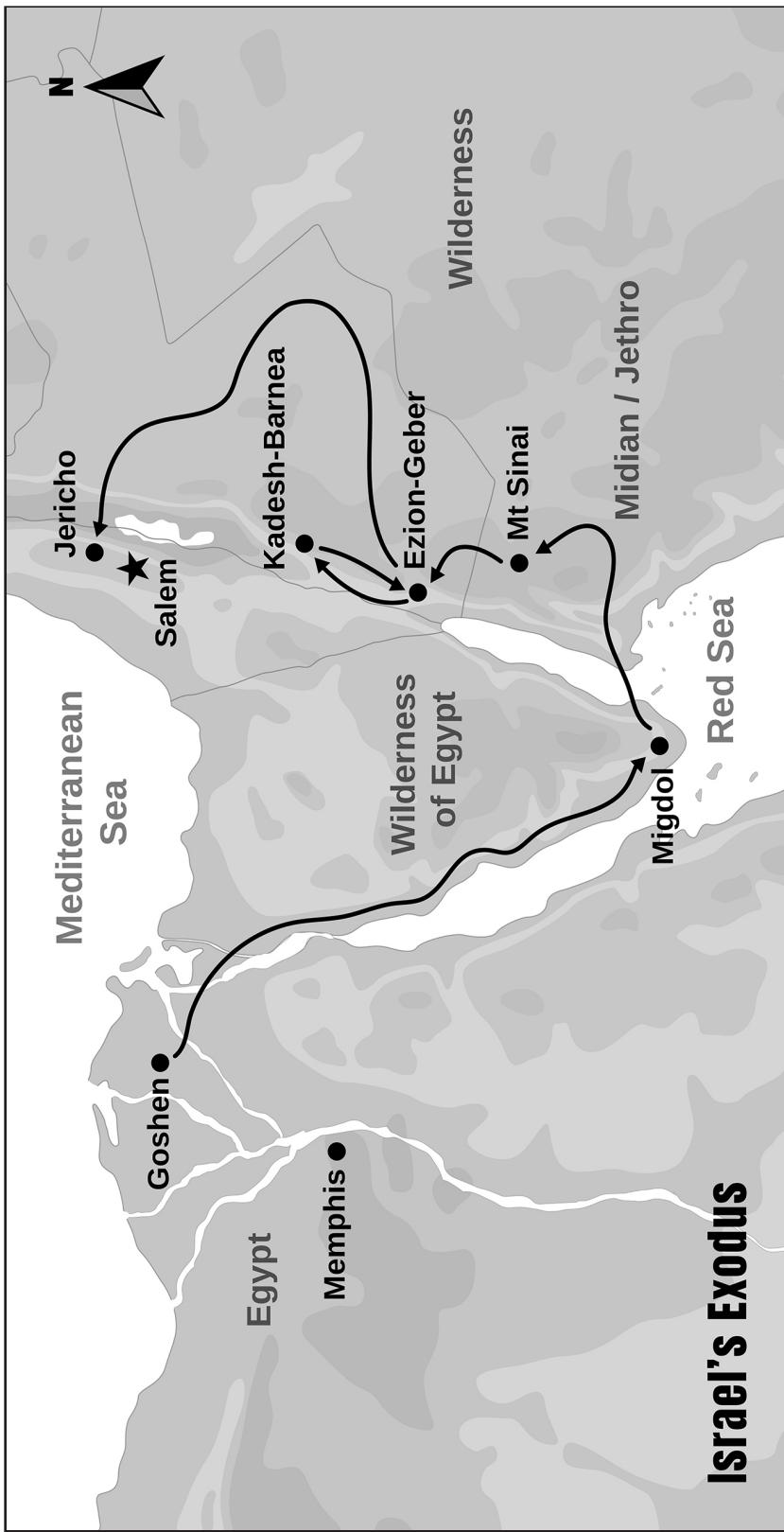
Ma:diu 18:8
Ma:diu 19:16
Ma:diu 19:29
Ma:diu 25:41
Ma:diu 25:46
Maga 3:29
Maga 10:17
Maga 10:30
Luge 10:25
Luge 16:9
Luge 18:18
Luge 18:30
Yone 3:15
Yone 3:16
Yone 3:36
Yone 4:14
Yone 4:36
Yone 5:24
Yone 5:39
Yone 6:27
Yone 6:40
Yone 6:47
Yone 6:54
Yone 6:68

Yone 10:28	Maga 9:45	Gesami Hea:su 116:3
Yone 12:25	Maga 9:47	Gesami Hea:su 139:8
Yone 12:50	Luge 12:5	Gesami Hea:su 141:7
Yone 17:2	Ya:mese 3:6	Malasu 1:12
Yone 17:3		Malasu 5:5
Asunasi Dunu Ilia Hou 13:46	Hadēs	Malasu 7:27
Asunasi Dunu Ilia Hou 13:48	Ma:diu 11:23	Malasu 9:18
Louma 2:7	Ma:diu 16:18	Malasu 15:11
Louma 5:21	Luge 10:15	Malasu 15:24
Louma 6:22	Luge 16:23	Malasu 23:14
Louma 6:23	Asunasi Dunu Ilia Hou 2:27	Malasu 27:20
Louma 16:25	Asunasi Dunu Ilia Hou 2:31	Malasu 30:16
Louma 16:26	1 Golidia 15:55	Da:i Dione Dawa:i Olelesu 9:10
2 Golidia 4:17	Wamolegei Sia: Olelesu 1:18	Soloumane ea Gesami 8:6
2 Golidia 4:18	Wamolegei Sia: Olelesu 6:8	Aisaia 5:14
2 Golidia 5:1	Wamolegei Sia: Olelesu 20:13	Aisaia 7:11
Gala:isia 6:8	Wamolegei Sia: Olelesu 20:14	Aisaia 14:9
2 Desalounia 1:9		Aisaia 14:11
2 Desalounia 2:16	Wamolegei Sia: Olelesu 19:20	Aisaia 14:15
1 Dimodi 1:16	Wamolegei Sia: Olelesu 20:10	Aisaia 28:15
1 Dimodi 6:12	Wamolegei Sia: Olelesu 20:14	Aisaia 28:18
1 Dimodi 6:16	Wamolegei Sia: Olelesu 20:15	Aisaia 38:10
2 Dimodi 1:9	Wamolegei Sia: Olelesu 21:8	Aisaia 38:18
2 Dimodi 2:10		Aisaia 57:9
Daidase 1:2	Limnē Pyr	Isigiele 31:15
Daidase 3:7	Wamolegei Sia: Olelesu 19:20	Isigiele 31:16
Failimone 1:15	Wamolegei Sia: Olelesu 20:10	Isigiele 31:17
Hibulu 5:9	Wamolegei Sia: Olelesu 20:14	Isigiele 32:21
Hibulu 6:2	Wamolegei Sia: Olelesu 20:15	Isigiele 32:27
Hibulu 9:12	Wamolegei Sia: Olelesu 21:8	Hosia 13:14
Hibulu 9:14		A:imose 9:2
Hibulu 9:15		Youna 2:2
Hibulu 13:20	Mousese Ea Malasu 32:22	Ha:bagage 2:5
1 Bida 5:10	1 Sa:mieule 2:6	Tartaroō
2 Bida 1:11	2 Sa:mieule 22:6	2 Bida 2:4
1 Yone 1:2	1 Hina 2:6	
1 Yone 2:25	1 Hina 2:9	Questioned
1 Yone 3:15	Yoube 7:9	2 Bida 2:17
1 Yone 5:11	Yoube 11:8	
1 Yone 5:13	Yoube 14:13	
1 Yone 5:20	Yoube 17:13	
Yude 1:7	Yoube 17:16	
Yude 1:21	Yoube 21:13	
Wamolegei Sia: Olelesu 14:6	Yoube 24:19	
	Yoube 26:6	
eleēsē	Gesami Hea:su 6:5	
Louma 11:32	Gesami Hea:su 9:17	
	Gesami Hea:su 16:10	
Geenna	Gesami Hea:su 18:5	
Ma:diu 5:22	Gesami Hea:su 30:3	
Ma:diu 5:29	Gesami Hea:su 31:17	
Ma:diu 5:30	Gesami Hea:su 49:14	
Ma:diu 10:28	Gesami Hea:su 49:15	
Ma:diu 18:9	Gesami Hea:su 55:15	
Ma:diu 23:15	Gesami Hea:su 86:13	
Ma:diu 23:33	Gesami Hea:su 88:3	
Maga 9:43	Gesami Hea:su 89:48	

Abraham's Journey

A:ibalah me da dafawaneyle dawa.su hou lalegaqi'a:i,e soge amo da Gode da ema imunu ilegele sia:i amola amoaga dagamusa: gradii masane sia:i, e da Gode Ea sia: nabawane hamoi. E da ea soge yolesii:, soge amo e da hame dawa:i soge, amoaga doaga:musa: asi. - Hiblulu 11:8

Israel's Exodus

Idibidi nina bagade (Felou) da Isala illi dunu gadili mase:ne Ifidigiioba, Gode da illi logo dunumuni (amo da hano wayabu bagade bega: Filisida sogega ahoasu) amoga hame oule asi. Gode da amane dawai, "Isala illi dunu da se nabasea amola gesesu basea, illa asigi dawrasu sinidijii, Ilibidi sogega bu hagimu Na higa:i hodosa." - Gadilii Asi 13:17

Mediterranean Sea

Sidon
Tyre
Caesarea-Philippi

Galilee
Capernaum
Bethsaida

Cana
Nazareth

Sychar

Samaria

Ephraim

Jerusalem ★

Bethany

Bethlehem

Judea

► Egypt

Decapolis

Peraea

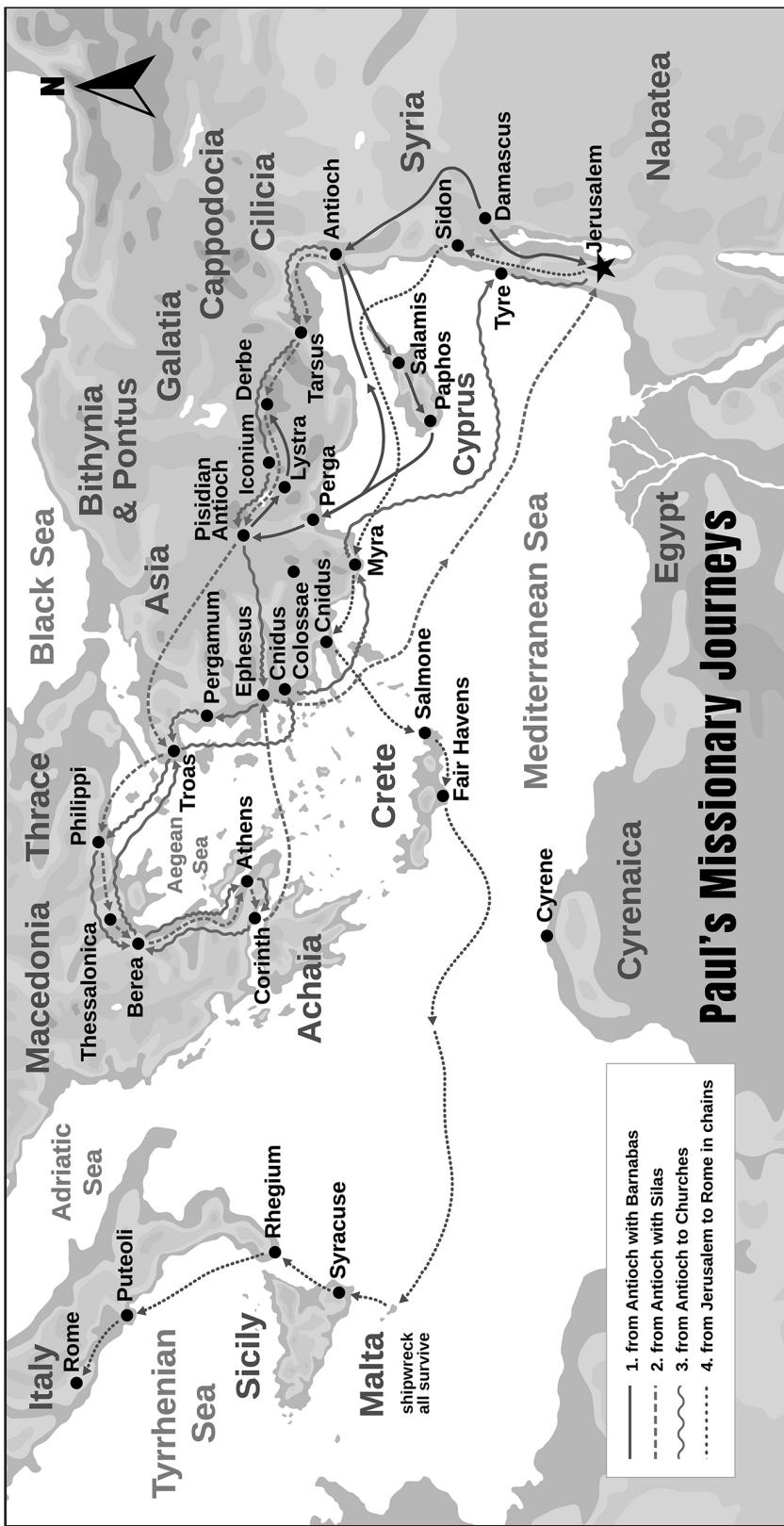
Jericho

Jesus' Journeys

Bai Dunu Egefe, da dunu eno ilia Emma hawa: hamoname, hame misi. Be eno dunu fidimusa: amola dunu baghame ilia esalusu bu bidi lamane, E da bogomusa:, misi dagoi.

- Maga 10:45

Paul's Missionary Journeys

Na da Bolo, Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunu! Amola Gode da ilege i dgoibale, na da Ea Sia: Ida:iwane Gala olelema:ne asunasi dunu hamoi.

Na da dili Louma dunuma meloa dedesa. - Louma 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3
John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise		
Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers			
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Revelation 20:13 Thalaasa		
		Revelation 19:20 Lake of Fire		
		Revelation 20:2 Abyss		

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Bedamuni at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Amaiba:le, dilia dunu fifi asi gala huliane, Na faro bobogesu fi hamoma:ne masa. Dilia da lalelagui dunu huliane amo Ada Ea Dioba:le,
Egefe Ea Dioba:le amola Gode Ea Asilbu Hadigidafa Gala Ea Dioba:le, hanoga fane salima. - Ma:diu 28:19

